HE 62/2007 vp

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2008

HELSINKI 2007

ISSN 1237-4318

Edita Prima Oy, Helsinki 2007

Viitaten yleisperusteluihin ja yksityiskohtaisten perustelujen selvitysosiin ehdotetaan,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä oheen liitetyn ehdotuksen valtion talousarvioksi vuodelle 2008.

Helsingissä 13 päivänä syyskuuta 2007

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Valtiovarainministeri *Jyrki Katainen*

SISÄLLYSLUETTELO

YLEISPERUSTELUT . . . . . **Y 7**
1. Yhteenveto . . . . . Y 7
2. Lähivuosien talousnäkymät . . . . . Y 13
2.1 Kansainvälinen talous . . . . . Y 13
2.2 Suomen kansantalouden kehitys . . . . . Y 14
2.3 Julkisen talouden näkymät . . . . . Y 18
3. Talousarvioesityksen talouspoliittiset lähtökohdat ja tavoitteet. . . . . Y 21
3.1 Finanssipolitiikka . . . . . Y 21
3.2 Veropolitiikka. . . . . Y 23
3.3 Julkisen palvelutuotannon ja hallinnon tuottavuuden kehittäminen . . . . . Y 25
3.4 Julkisen talouden kestävyys pitkällä aikavälillä. . . . . Y 26
3.5 EU:n talouspoliittinen koordinaatio . . . . . Y 28
4. Talousarvioesityksen tuloarviot . . . . . Y 29
4.1 Veroperustemuutokset vuonna 2008 . . . . . Y 30
4.2 Verotuloarviot . . . . . Y 30
4.3 Muiden tulojen arviot . . . . . Y 36
5. Talousarvioesityksen määrärahat . . . . . Y 37
5.1 Talousarvioesitys ja valtiontalouden kehys . . . . . Y 37
5.2 Poikkihallinnolliset politiikkaohjelmat . . . . . Y 40
5.3 Määrärahat hallinnonaloittain . . . . . Y 42
5.4 Tiede-, teknologia- ja innovaatiopolitiikka . . . . . Y 64
5.5 Alueiden kehittäminen ja rakennerahastot . . . . . Y 65
6. Peruspalvelubudjettitarkastelu . . . . . Y 69
6.1 Kuntien valtionosuusjärjestelmä . . . . . Y 69
6.2 Kunta- ja palvelurakenneuudistus . . . . . Y 70
6.3 Kuntatalouden kehitys vuoteen 2011 . . . . . Y 72
6.4 Kuntien menot . . . . . Y 75
6.5 Kuntien verotulot . . . . . Y 75
6.6 Valtionavut . . . . . Y 78
6.7 Tuottavuuden parantaminen . . . . . Y 84
7. Valtion resurssihallinto . . . . . Y 84
7.1 Työnantaja- ja henkilöstöpolitiikka . . . . . Y 85
7.2 Hallinnon kehittäminen . . . . . Y 86
7.3 Tuottavuuden kehittäminen . . . . . Y 89
8. Valtion talousarvion ulkopuolella olevat rahastot ja liikelaitokset sekä. . valtion omistajapolitiikka . . . . . Y 92
8.1 Valtion talousarvion ulkopuolella olevat rahastot . . . . . Y 92
8.2 Liikelaitokset . . . . . Y 96
8.3 Valtion omistajapolitiikka . . . . . Y 97

VALTION TALOUSARVIO VUODELLE 2008 . . . . . **1**
Taulukko-osa 1

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT 27
Yleiset määräykset 27

Tuloarviot 1 34
11. Verot ja veronluonteiset tulot 1 34
12. Sekalaiset tulot 2 42
13. Korkotulot ja voiton tuloutukset 4 66
15. Lainat 5 69

Määrärahat 6 71
21. Eduskunta 6 71
22. Tasavallan presidentti 6 75
23. Valtioneuvosto 7 77
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala 7 84
25. Oikeusministeriön hallinnonala 8 106
26. Sisäasiainministeriön hallinnonala 9 134
27. Puolustusministeriön hallinnonala 10 174
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala 11 195
29. Opetusministeriön hallinnonala 13 245
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala 16 336
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala 18 409
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala 20 462
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala 22 550
34. Työministeriön hallinnonala 642
35. Ympäristöministeriön hallinnonala 25 643
36. Valtionvelan korot 26 678
37. Valtionvelan vähentäminen 26 681

Liite: Taloudellinen katsaus

YLEISPERUSTELUT

1. Yhteenveto

Suomen talouden kuten maailmantaloudenkin kasvu on jatkumassa vahvana. Maailman tuotannon kasvu pysyi viime vuonna nopeana ennätyskorkeasta raakaöljyn hinnasta huolimatta, ja viiden prosentin kasvuvauhdin odotetaan jatkuvan kuluvana ja ensi vuonna. Yhdysvaltojen talouskasvun hidastuminen näkyy kansainvälisen talouden kasvussa vain lievänä, sillä Aasiassa nopea tahti jatkuu ja Suomen viennille tärkeässä Euroopassa talouskasvu on vahvistuvalla pohjalla.

Euroalueella kasvun ennakoidaan jatkuvan viimevuotisella tasolla 2½ prosentissa myös kuluvana ja ensi vuonna. Erityisesti investoinnit lisääntyvät nopeasti, ja työllisyyden elpyminen jatkuu. Euron vahvistuminen on lievittänyt tuontihinnoista aiheutuvaa kustannuspainetta.

Kotimaassa kokonaistuotannon arvioidaan kasvavan työvoimakapeikkojen yleistymisestä huolimatta tänä vuonna 4,4 %. Kasvu hidastuu 3,3 prosenttiin v. 2008, sillä hinta- ja kustannuspaineet sekä kansainvälisen talouden lisääntyneet epävarmuudet lisäävät huolta toimintaedellytysten säilymisestä. Talouden kasvu on saanut tukea sekä ulkomaisesta kysynnästä että etenkin kotimaisesta kulutus- ja investointikysynnästä. Yritysten ja kuluttajien luottamus talouskehitykseen on vahvaa ja perustekijät kasvua tukevia, joten kysyntänäkymät tukisivat nopeampaakin tuotannon lisäystä.

Työllisyyden vahva kohentuminen jatkuu tänä vuonna ja työllisyysaste kohoaa 70 prosenttiin. Vuonna 2008 työllisyys paranee edelleen mutta hidastuen. Vaikka suuri osa työllisyyden paranemisesta on seurausta työvoiman tarjonnan kasvusta, laskee työttömyysaste kuluvana vuonna 6,7 prosenttiin ja ensi vuonna 6,3 prosenttiin. Työvoimakapeikot ovat alkaneet yleistyä ja rajoittavat jatkossa enenevässä määrin tuotannon kasvua monella toimialalla. Samaan aikaan kustannus- ja hintapaineet ovat lisääntyneet ja uhkana on, että teollisuuden hintakilpailukyky alkaa heiketä. Kuluttajahintojen nousu on nopeutunut yli 2 prosenttiin.

Talouspolitiikan linja

Hallituksen tavoitteena on lisätä suomalaisten hyvinvointia parantamalla edellytyksiä työllisyyden tuntuvalle kohentumiselle ja tuottavuuden kasvun nopeutumiselle. Tavoitteena on vahvan talouskasvun ylläpitäminen, joka määrätietoisen työllisyyspolitiikan tukemana voi aikaansaada 80 000—100 000 uutta työpaikkaa vaalikauden loppuun mennessä. Näin voimakas työllisyyden kasvu edellyttää työvoiman tarjontaa tukevia ja tuottavuutta vahvistavia toimenpiteitä sekä suotuisaa kansainvälistä talouskehitystä. Tässä talousarvioesityksessä erityinen painopiste on työmarkkinoiden kohtaanto-ongelman lievittämisessä.

Julkisen talouden kestävyyden vahvistamiseksi tavoitteena on yhtä prosenttia bruttokansantuotteesta vastaava rakenteellinen val-

tiontalouden ylijäämä vaalikauden lopussa. Väestön ikääntymisestä julkiseen talouteen aiheutuvaa painetta pyritään rajoittamaan talouden kantokykyä vahvistavilla toimilla ja vastuullisella vero- ja menopolitiikalla. Merkittävimmät veronkevennykset pyritään ajoittamaan vaalikauden myöhemmille vuosille niin, ettei vakaa suhdannekehitys vaarannu. Kokonaisuutena finanssipolitiikka on ensi vuonna kokonaiskysyntää ja kasvua tukevaa. Julkiset investoinnit kasvavat voimakkaasti, ja kotitalouksien ostovoima lisääntyy palkankorotusten, työllisyyden kasvun ja tuloveroratkaisujen yhteisvaikutuksesta.

Tuottavuuden edistäminen

Ikärakenteen muutoksesta johtuva tuleva palvelutarpeen kasvu ja menopaineiden hallinta edellyttävät julkisen hallinnon ja palveluiden tuottavuuden ja tehokkuuden lisäämistä. Tämä tarkoittaa julkisen toiminnan tehostamista ja julkisen sektorin työvoiman kohdentamista uudelleen vastaamaan paremmin väestön ikääntymisestä aiheutuvia tarpeita. Kunta- ja palvelurakennehanke sekä valtion tuottavuusohjelma ovat keskeisiä toimia tuottavuuden parantamiseksi. Valtion tuottavuusohjelmaan sisältyvillä tuottavuutta lisäävillä toimenpiteillä tavoitellaan valtion henkilöstötarpeen vähenemistä vuoteen 2011 mennessä n. 9 600 henkilötyövuodella. Vuonna 2008 vähennys on n. 2 200 henkilötyövuotta.

Tuloarviot

Budjettitalouden varsinaisiksi tuloiksi arvioidaan 45,1 mrd. euroa v. 2008. Tuloista n. 85 % on veroja ja veronluonteisia tuloja, joiden kertymäksi arvioidaan 38,0 mrd. euroa. Verotulot kasvavat 8,4 % vuoden 2007 varsinaiseen talousarvioon nähden. Ripeä kasvu johtuu talouskasvun jatkumisesta laaja-alaisena. Muiden tulojen kuin verotulojen arvioidaan kasvavan 1,6 mrd. euroa verrattuna vuoden 2007 varsinaiseen talousarvioon. Kasvusta suuri osa selittyy sillä, että tuloutus valtion eläkerahastosta toteutetaan kahden välivuoden jälkeen täysimääräisenä eli se vastaa 40 % valtion eläkemenosta. Arviota valtion osinkotuloista korotetaan 500 milj. eurolla ja EU:lta saatavat tulot kasvavat 163 milj. euroa.

Työn verotusta kevennetään v. 2008 maltillisesti 330 milj. eurolla tuloveroasteikon kahden prosentin inflaatiotarkistuksen lisäksi. Palkankorotusten turvatessa palkansaajien ostovoiman kasvun veronkevennysvaraa siirretään tuleville vuosille. Samalla hillitään talouden ylikuumenemisriskiä. Kevennykset kohdistetaan tasaisesti kaikkiin tuloluokkiin.

Eläketulojen verotusta kevennetään korottamalla valtionverotuksen eläketulovähennystä, mikä vähentää verotuottoa 200 milj. eurolla. Perintöverotusta muutetaan siten, että verotettavan perintöosuuden alarajaa korotetaan, puoliso- ja alaikäisyysvähennyksiä kasvatetaan ja perintöveroasteikkoa tarkistetaan. Muutosten arvioidaan vuositasolla vähentävän perintöveron tuottoa n. 165 milj. eurolla.

Alkoholi- ja energiaveroja korotetaan yhteensä 340 milj. eurolla. Alkoholijuomaveron keskimäärin 10 prosentin korotus painotetaan

väkeviin alkoholijuomiin. Tavoitteena on vähentää alkoholin kokonaiskulutusta ja alkoholinkäyttöön liittyviä haittoja turvaten kuitenkin alkoholiveron veropohja. Kasvihuonepäästöjen vähentämiseksi energiaveroja korotetaan siten, että korotukset painottuvat erityisesti päästökaupan ulkopuoliseen sektoriin. Tavoitteena on lisätä energian säästöä, parantaa energiatehokkuutta ja edistää uusiutuvan energian käyttöä.

Määrärahat

Valtion talousarvion määrärahoiksi vuodelle 2008 ehdotetaan ilman valtionvelan vähentämistä 43,1 mrd. euroa, mikä on 6,5 % enemmän kuin vuoden 2007 varsinaisessa talousarviossa. Hinta- ja rakennemuutokset huomioiden määrärahat kasvavat reaalisesti 3,7 %. Suuri osa kasvusta aiheutuu jo aiemmin tehdyistä päätöksistä, sillä edellisen hallituksen viimeisen kehyspäätöksen mukainen vastaava kasvu oli silloisin hintaennustein 2,7 %. Hallinnonalojen menot kasvavat reaalisesti 3,8 % ja valtionvelan korkomenojen ennakoidaan kasvavan 3,2 % yleisen korkotason nousun seurauksena.

Taulukko 1. Budjettitalouden tuloarviot, määrärahat ja tasapaino, milj. euroa

	2006 tilinpäätös	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys	Muutos, % 2007—2008
Tulovero	12 901	12 721	14 243	12
Arvonlisävero	13 150	13 558	14 496	7
Muut verot	8 642	8 813	9 308	6
Muut tulot	6 287	5 426	7 033	30
Yhteensä	40 979	40 517	45 080	11
Nettolainanotto ja velanhallinta[1)]	-	-	-	
Tuloarviot yhteensä	40 979	40 517	45 080	11
Kulutusmenot	12 685	12 836	13 371	4
Siirtomenot	24 058	24 859	26 519	7
Sijoitusmenot	370	400	639	60
Muut menot pl. valtionvelan nettokuoletukset	2 271	2 388	2 598	9
Yhteensä	39 384	40 483	43 127	7
Nettokuoletukset ja velanhallinta[1)]	1 486	35	1 953	
Määrärahat yhteensä	40 871	40 517	45 080	11
Tilinpäätösylijäämä	109			

[1)] Sisältää nettoutettuna 56 milj. euroa velanhallinnan menoja vuonna 2006, 48 milj. euroa vuonna 2007 ja 48 milj. euroa vuonna 2008.

Jakamaton varaus

Hallitus ehdottaa, että talousarvioesityksen kehykseen kuuluvat määrärahat ovat 33,4 mrd. euroa. Niin sanottu jakamaton varaus vuodelle 2008 on 247 milj. euroa 300 milj. euron lisäbudjettivarauksen lisäksi.

Työllisyyttä tuetaan ja työvoiman kohtaanto-ongelmia lievennetään

Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten työhön sijoittumisen edistämiseksi työllistämis-, koulutus- ja erityistoimien rahoitusta lisätään 30,5 milj. eurolla. Lisäksi työmarkkinatukea koskevia säädöksiä muutetaan siten, että työmarkkinatukea voidaan myöntää palkkatukena yrityksille nuoren työttömän työllistämiseen jo kolmen kuukauden työttömyysjakson jälkeen nykyisen kuuden kuukauden sijaan. Vajaakuntoisten palkkatuki kaksinkertaistetaan 36 milj. euroon.

Aktiivisen työvoimapolitiikan toimenpidemäärärahoja suunnataan uudelleen siten, että niillä nykyistä paremmin tuetaan työttömien työllistymistä avoimille työmarkkinoille ja helpotetaan työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmaa. Työllisyysmäärärahoja kohdennetaan ammatilliseen työvoimapoliittiseen koulutukseen, erityisesti yritysten kanssa toteuttavaan koulutukseen, sekä yksityisen sektorin tukityöllistämiseen. Osaamista edistetään lisäämällä ammatillisen peruskoulutuksen opiskelupaikkoja 2 000 opiskelijalla ja oppisopimuskoulutusta 2 100 opiskelijalla. Nuorten työpajatoimintaa tuetaan ja aikuiskoulutuksen kehittämiseen kohdennetaan lisämääräraha.

Työvoiman liikkuvuutta edistetään uudella työasuntovähennyksellä. Vähennys koskee vuokra-asumista ja on enimmillään 250 euroa työssäkäyntikuukautta kohden. Liikkuvuutta on tuettu jo vuoden 2007 alusta harkinnanvaraisella muuttoavustuksella, korottamalla liikkuvuusavustuksen kilometrikorvausta, pidentämällä harkinnanvaraisen matka-avustuksen enimmäiskestoa sekä korottamalla työmatkakuluvähennyksen enimmäismäärää.

Panostuksia hyvinvointiin ja osaamisen edistämiseen

Kansaneläkkeisiin tehdään vuoden 2008 alussa 20 euron tasokorotus.

Sotainvalidien ja rintamaveteraanien kuntoutukseen osoitetaan lisämääräraha, jolla turvataan kaikkien halukkaiden pääsy veteraanikuntoutukseen. Samalla uudistetaan kuntoutuksen sisältöä ja parannetaan puolisoiden ja sotainvalidien leskien asemaa. Toimenpidekokonaisuuteen osoitetaan v. 2008 n. 10 milj. euroa, joka rahoitetaan Raha-automaattiyhdistyksen tuotolla.

Lapsilisän yksinhuoltajakorotus nousee 10 eurolla kuukaudessa 1.1.2008 alkaen. Hammaslääkäripalkkioiden sairausvakuutuskorvauksen taso nousee ensi vuoden alussa 40 prosenttiin korvausperusteesta.

Opintoraha nousee 15 prosentilla kaikilla koulutusasteilla syyslukukauden 2008 alussa, ja opiskelijoiden omia tulorajoja korotetaan 30 prosentilla ensi vuoden alussa.

Yliopistojen perusrahoitusta lisätään 20 milj. eurolla. Opetustoimessa ikäluokkien pienenemisestä aiheutuva n. 18 milj. euron säästö kohdennetaan koulutuksen laadun kehittämiseen tavoitteena mm. opetusryhmien koon pienentäminen sekä tuki- ja erityisopetuksen vahvistaminen.

Suurimpien väylähankkeiden eteneminen

Kehä I Turunväylä—Vallikallio -tiehanke muutetaan jälkirahoitushankkeeksi, joka on tarkoitus toteuttaa Espoon kaupungin kanssa tehtävällä jälkirahoitussopimuksella. Hankkeiden kustannusarvioiden ylittäessa hyväksytyt valtuudet Tiehallinto siirtää hankkeen Kt 51 Kirkkonummi—Kivenlahti tarjouskyselyn ja keskeyttää hankkeen Vt 14 Savonlinnan keskusta tarjouskilpailun. Lappeenranta—Imatra ja Kemin kohta ja sillat -tiehankkeet sekä Vuosaaren liikenneväylät toteutetaan nousseiden kustannusarvioiden mukaisesti.

Liikenneturvallisuuden lisäämiseksi toteutetaan Vaalimaan rekkaparkki 24 milj. euron määrärahalla. Puuhuollon varmistamiseksi toteutetaan Huutokoski—Savonlinna -radan perusparannus 42 milj. euron määrärahalla. Lisäksi puuhuoltoa turvataan 20 milj. euron määrärahalla perustienpitoon.

Länsimetron suunnittelua jatketaan 6,75 milj. eurolla. Ratahallintokeskus jatkaa Kehäradan suunnittelua ja sen rakentaminen alkaa vuonna 2009. Liikennepoliittista selontekoa valmisteleva ministerityöryhmä arvioi E 18 Helsinki—Vaalimaa -tieosuuksien toteutusedellytyksiä ja aikataulua ja valmistelee asiasta ehdotuksen.

Saariston yhteysalusliikennepalveluiden ostoon ja kehittämiseen varattuihin määrärahoihin tehdään 0,1 milj. euron tasokorotus.

Kuntatalous

Kuntien verotulojen kasvu jatkuu nopeana v. 2008, kun talouskasvun ennakoidaan jatkuvan vahvana ja ansiotason nousu kasvattaa kunnallisveropohjaa. Samanaikaisesti valtionosuudet kasvavat merkittävästi valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen ja valtionosuuksien indeksikorotuksen myötä. Vaikka menojen kasvun arvioidaan kiihtyvän lähes 6 prosenttiin, kuntatalous on kokonaisuutena tasapainossa. Yksittäisten kuntien tilanne vaihtelee kuitenkin merkittävästi.

Tämänhetkisten hyvien talousnäkymien vallitessa on painotettava, että kohentuva kuntatalous ei poista kunta- ja palvelurakenneuudistukseen liittyvien rakenteellisten uudistusten tarvetta varauduttaessa väestön ikääntymiseen ja palvelutarpeiden kasvuun. Menopaineiden lisäksi kuntatalouden rahoituksen kestävyyttä uhkaa työvoiman tarjonnan vähenemisen aiheuttama pysyvä veropohjan heikkeneminen. Kunnissa ja kuntayhtymissä tulisi hyödyntää suotuisat taloussuhdanteet ja samanaikainen valtionosuuksien lisäys ja varautua tulevaisuuden uhkatekijöihin lyhentämällä velkaa ja uudistamalla palvelurakenteita.

Talousarvioesitykseen sisältyvien toimenpiteiden arvioidaan kokonaisuudessaan parantavan kuntien rahoitusasemaa vuoteen 2006 verrattuna nettomääräisesti 221 milj. euroa. Merkittävin toimenpide on valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus, joka kasvattaa kunnille maksettavia valtionosuuksia 248 milj. euroa. Lisäksi indeksikorotukset lisäävät kuntien valtionosuuksia 339 milj. euroa.

Asiakasmaksujen jälkeenjääneisyyden huomioiva sosiaali- ja terveydenhuollon maksu-uudistus toteutetaan siten, että maksut nou-

sevat 1.8.2008 alkaen. Kuntien maksutulot nousevat vuoteen 2007 verrattuna 25 milj. eurolla v. 2008. Vuositasolla uudistuksen vaikutus on 60 milj. euroa. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksia vähennetään vastaavasti, mikä on osa hallitusohjelmassa päätettyä menojen uudelleenkohdentamista.

Valtiontalouden tasapaino

Valtion talousarvioesitys vuodelle 2008 on 2 mrd. euroa ylijäämäinen. Ylijäämä käytetään valtionvelan vähentämiseen.

Kansantalouden tilinpidon käsittein valtiontalouden ylijäämäksi v. 2008 arvioidaan 0,9 % suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Taulukko 2. Budjettitalouden ja rahastotalouden tasapaino, milj. euroa

	2006 tilinpäätös	2007 budjetoitu[1)]	2008 esitys	Muutos, % 2007—2008
Budjettitalous				
Tulot	40 979	41 573	45 080	8,4
Menot	39 384	40 828	43 127	5,6
Varsinainen ylijäämä	1 595	745	1 953	
Velanhallinnan menot (-)	-56	-48	-48	
Nettorahoitusylijäämä	1 538	697	1 905	
Rahastotalous				
Tulot	4 466	4 775	4 788	0,3
Menot	2 984	2 699	3 720	37,8
Nettorahoitusylijäämä	1 482	2 076	1 068	
Budjetti- ja rahastotalous yhteensä[2)]				
Tulot	44 420	45 257	47 501	5,0
Menot	41 343	42 436	44 479	4,8
Nettorahoitusylijäämä	3 020	2 773	2 973	

[1)] Ml. vuoden 2007 I ja II lisätalousarvio.

[2)] Budjettitalouden ja rahastojen tuloja ja menoja ei voi sellaisinaan laskea yhteen keskinäisten siirtojen vuoksi.

Valtionvelka

Talousarvioesityksessä valtionvelkaa esitetään lyhennettäväksi 2 mrd. euroa. Vuoden 2008 lopussa valtionvelan arvioidaan olevan 55,7 mrd. euroa, mikä vastaa runsasta 29 % suhteessa bruttokansantuotteeseen. Velan lyhentämisestä huolimatta budjettitalouden velan korkomenojen arvioidaan yleisen korkotason nousun johdosta kasvavan vuoden 2007 varsinaiseen talousarvoon verrattuna 74 milj. eurolla 2,4 mrd. euroon. Valtionvelan lyhentäminen alentaa jatkossa korkomenojen tasoa n. 100 milj. eurolla vuosittain.

Kuvio 1. Valtionvelan kehitys, mrd. euroa ja % BKT:sta

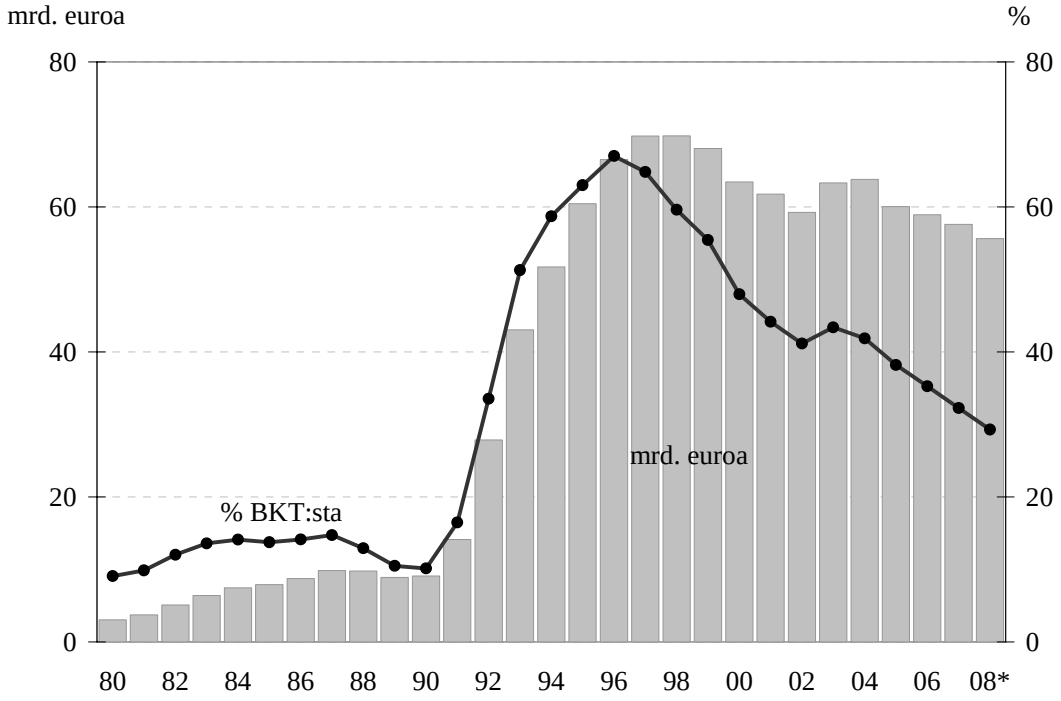

2. Lähivuosien talousnäkymät

2.1 Kansainvälinen talous

Raakaöljyn maailmanmarkkinahinta on ollut viime vuotta korkeammalla reaalisesti vain toisen öljykriisin aikana 1979—1980. Maailmankaupan kasvu nopeutui siitä huolimatta 9 prosenttiin v. 2006 ja maailman tuotannon kasvu 5,5 prosenttiin. Merkittävää hidastumista ei vahvoista perustekijöistä johtuen ole näköpiirissä lähivuosinakaan, joten kasvu jatkunee n. 5 prosentin vauhtia.

Yhdysvaltojen kasvuvauhdin hidastuminen näkyy maailmantalouden kehityksessä tänä vuonna, mutta vain lievänä. Kasvu on kuitenkin vahvistuvalla pohjalla Suomen viennille tärkeässä Euroopassa. Aasiassa ripeä kasvu näyttää kiihtyvän huolimatta siitä, että Kiinan hallitus yrittää hillitä liian nopeasti kasvavia investointeja ja ylikuumenemista. Vahvasta kysynnästä johtuen öljyn keskihinta on yhä korkea mutta jää v. 2007 euromääräisenä hieman alemmaksi kuin v. 2006. Muiden tuotantotarvikkeiden hintojen nousuvauhti on alkanut tasaantua, mutta muutos edellisestä vuodesta ei näytä juurikaan pienenevän.

Ohjauskorkoja on korotettu pitkään, mutta nyt tilanne Atlantin molemmin puolin on eriytymässä. Yhdysvalloissa seurataan tarkkaan niin tuotannon, kysynnän kuin hintojenkin kehitystä. Toistaiseksi keskuspankki on siellä enemmän huolissaan hintojen noususta kuin tuotannon kasvun hidastumisesta. Euroalueella keskuspankki tarkkailee tehtävänsä mukaisesti hintojen ja nyt etenkin palkkojen korotuksista aiheutuvia nousupaineita ja on viestinyt aikeestaan jatkaa ohjauskoron nostamista. Japanissa edellytykset harjoittaa aktiivisempaa korkopolitiikkaa ovat parantuneet.

Yhdysvalloissa asuntomarkkinoiden ongelmat heijastuvat epävarmuutena rahoitusmarkkinoilla. Tilanteen uskotaan yhä hoituvan ilman, että maa ajautuu kriisiin tai vakavaan taantumaan. Maan toinen ongelma on ulkoinen epätasapaino, vaikka vaihtotaseen heikkeneminen suhteessa bruttokansantuotteeseen on ainakin joksikin aikaa pysähtynyt. Kuluttajien luottamus on vahvistunut ja yksityinen kulutus elpynyt. Keskuspankki on pitänyt ohjauskoron 5¼ prosentissa. Inflaatiopaineet eivät ole hellittäneet, mikä rajoittaa rahapolitiikan liikkumavaraa. Kasvuvauhti hidastuu tänä vuonna alle 2 prosenttiin. Kasvun hidastuminen Yhdysvalloissa tukee kansainvälisen talouden tasapainoisempaa kehitystä ja säästämisen lisääntyminen vahvistaisi sitä lisää. Julkisen talouden alijäämä on supistunut, mutta kehitys uhkaa jäädä väliaikaiseksi. Tuotanto kasvanee ensi vuonna hieman yli 2 %.

Euroalueen talouskehitys

Vahva kysynnän kasvu on jatkunut euroalueella ja tuotannon uskotaan v. 2007 lisääntyvän 2,6 % eli lähes yhtä paljon kuin v. 2006. Investoinnit ovat nopeimmin kasvava kysyntäerä, mutta työllisyyden koheneminen ja edellisvuosia suuremmat palkankorotukset ovat vahvistaneet kotitalouksien luottamusta ja lisänneet yksityistä kulutusta. Työttömyyden arvioidaan v. 2007 laskevan 7 prosenttiin. Kasvuerot suurimpien euromaiden välillä ovat supistuneet. Ensi vuonna tuotanto kasvaa 2,3 %.

Verotulojen kasvu on ollut yllättävän vahvaa ja julkisen talouden alijäämät pienentyneet ennakoitua enemmän. Julkisen talouden näkymät ovat kohentuneet ja talouskasvun jatkuessa hyvänä euromaiden ennakoidaan pääsevän eroon liiallisista alijäämistä jo ensi vuonna. Julkinen velka supistuu 65 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Euron vahvistuminen on lievittänyt tuontihinnoista aiheutuvaa kustannuspainetta, ja kuluttajahintojen nousu on viime syksystä alittanut keskuspankin asettaman 2 prosentin rajan. Ohjauskorko on nostettu 4 prosenttiin.

2.2 Suomen kansantalouden kehitys

Suomessa talouskasvu nopeutui 5 prosenttiin v. 2006 ja oli laaja-alaista, mikä merkitsi vahvaa lähtökohtaa tälle vuodelle. Alkuvuonna talouden aktiviteetti on lisääntynyt viime vuoden tahtiin saaden voimaa sekä ulkomaisesta kysynnästä että etenkin kotimaisesta ku-

lutus- ja investointikysynnästä. Yritysten ja kotitalouksien suhdanneodotukset ovat selvästi keskimääräistä korkeammalla, joten vuoden toinen puolisko ei tuo merkittävää kasvun hidastumista. Vuonna 2007 bruttokansantuotteen odotetaan lisääntyvän 4½ %. Luottamus talouskehitykseen on monilta osin vahvaa ja perustekijät kasvua tukevia, mutta resurssirajoitteet ja työvoimakapeikot uhkaavat kasvua aiempaa enemmän. Korkeasuhdanne jatkuu vuoden 2008 puolelle, mutta hinta- ja kustannuspaineet sekä kansainvälisen talouden lisääntyneet epävarmuudet vaimentavat talouden toimeliaisuutta, joten kokonaistuotannon arvioidaan kasvavan ensi vuonna enää runsaat 3 %.

Kuvio 2. Kokonaistuotanto ja työttömyys 1990—2008**

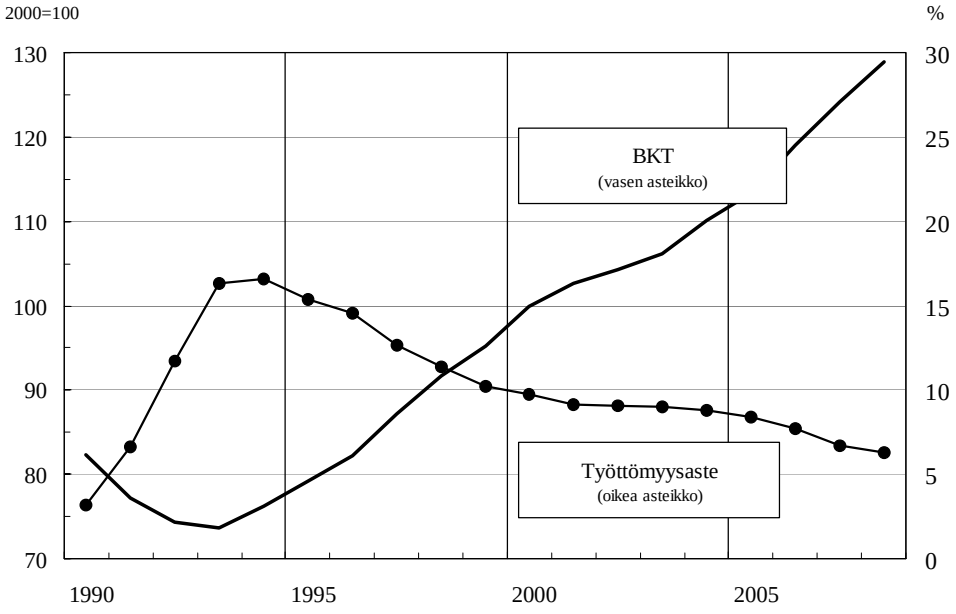

Lähde: Tilastokeskus, ennuste VM

Kansainvälinen kysyntä säilyy vahvana, mikäli negatiivisia yllätyksiä ei ilmaannu. Teollisuuden tilauskannat ovat tästä syystä korkealla tasolla ja tarjontarajoitteet yleistyneet. Lisäksi rakennusalalla joka toinen yritys kokee ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden tuotannon kasvun esteeksi ja palvelualoillakin joka neljäs. Samaan aikaan kun tuotannon kasvu hidastuu, ansioiden nousu nopeutuu ja uhkana on, että teollisuuden hintakilpailukyky alkaa vähitellen heiketä. Kotimaiseen talouteen epävarmuutta tuovat lisäksi elektroniikkateollisuuden suuret tuotantovaihtelut yhdessä resurssirajoitteiden kanssa. Yksityistä kulutusta rahoitetaan edelleen velkaa lisäämällä ja säästämistä supistamalla. Kotitalouksien runsas

velkaantuminen yhdessä kohoavien velanhoitomenojen ja korkeiden hintojen kanssa hidastaa asuntoinvestointeja. Asuntojen hinnat ovat reaalisesti jo vuoden 1989 tasolla.

Taulukko 3. Kansantalouden kehitys

	2004	2005	2006*	2007**	2008**
Bruttokansantuote käyvin hinnoin, mrd. euroa	152,3	157,2	167,1	179	190
Bruttokansantuote, määrän muutos, %	3,7	2,9	5,0	4,4	3,3
Työttömyysaste, %	8,8	8,4	7,7	6,7	6,3
Työllisyysaste, %	67,2	68,0	68,9	70,1	70,5
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	0,2	0,9	1,6	2,4	2,4
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v), %	4,1	3,4	3,8	4,5	4,7

Ulkomaankauppa

Matalan kustannustason maissa valmistettujen tavaroiden osuus kotimaisessa kysynnässä ja tuotannossa on lisääntynyt jo useiden vuosien ajan. Vuonna 2006 tavaravienti lisääntyi jälleen tuontia nopeammin, ja nettoviennin osuus bruttokansantuotteen kasvusta kääntyi positiiviseksi.

Tänä ja ensi vuonna ulkomaankaupan kasvu tasaantuu mutta jatkuu silti vahvana. Viennin kasvua tukee maailmankaupan hyvä veto ja etenkin euroalueen kasvava kysyntä. Perinteistä metalliteollisuutta lukuun ottamatta vientinäkymät ovat kuitenkin käyneet epävarmemmiksi, ja koko viennin kasvu jääneekin sekä tänä että ensi vuonna maailmankaupan kasvua hitaammaksi.

Kulutus

Kotitalouksien velkaantuminen on jatkunut tänä vuonna korkojen noususta huolimatta nopeana. Kulutuksen lisääntyminen on suuntautunut vahvimmin tavaroihin, mutta uusien henkilöautojen hankinnat ovat supistuneet alkuvuoden aikana. Tuloveronkevennykset tukevat tänä vuonna merkittävästi palkansaajien ostovoimaa. Kotitalouksien vahva luottamus sekä työllisyyden jatkuva koheneminen yhdessä ansioiden nousun nopeutumisen ja lisääntyvän velanoton kanssa ylläpitävät kulutuksen lähes neljän prosentin kasvua ensi vuonnakin.

Investoinnit

Tänä vuonna investoinnit lisääntyvät viimevuotista nopeammin, sillä teollisuuden kapasiteetin käyttöasteet ovat kohonneet korkeiksi. Neljä vuotta vilkkaana jatkunut asuntorakentaminen alkaa korkojen noustessa tasaantua, mutta toimitila-, teollisuus- ja infrahankkeita on runsaasti käynnissä. Lisäksi kuntien kohentuva talous sallii jälleen investointien lisäyksen. Ensi vuonna valtion liikennehankkeita käynnistyy erittäin runsaasti, joten maarakentamisen markkinatilanne muodostunee tiukaksi. Muut investoinnit alkavat suhdannekierrolle tyypillisesti vaimeta. Teollisuuden investointeja kasvattaa kuitenkin kapasiteetin uusinta- ja lisäystarve; joskin merkittävä osa investoinneista suuntautuu edelleen ulkomaille.

Työllisyys

Työllisyyden vahva kohentuminen jatkuu tänä vuonna ja painottuu edelleen yksityisiin palvelutoimintoihin ja rakentamiseen. Työllisyysaste kohoaa 70 prosenttiin, ja työllisten lukumäärä ylittää vii-

mevuotisen keskimäärän 47 000 hengellä. Ensi vuonna kasvu jatkuu hidastuen, ja työllisten määrä lisääntyy n. 15 000 hengellä. Vaikka työvoiman tarjonta lisääntyy vielä tänä vuonna nopeasti, työttömyysaste alenee keskimäärin selvästi alle 7 prosenttiin kuluvana ja alle 6½ prosenttiin ensi vuonna. Maassa on samaan aikaan sekä työttömyyttä että pulaa työvoimasta. Tämän vuoden ensimmäisellä puoliskolla oli avoinna keskimäärin yli 50 000 uutta työpaikkaa, liki 7 000 enemmän kuin vuotta aiemmin. Kaikista avoimista työpaikoista hieman yli puolet on osa- tai määräaikaisia ja yli kolmannes vaikeasti täytettäviä. Suhdannekyselyissä ammattitaitoisen työvoiman puute on todettu merkittäväksi kasvun esteeksi viime aikoina paitsi rakentamisessa myös teollisuudessa ja eräillä palvelualoilla.

Palkka- ja hintakehitys

Vuoden 2007 syyskuun loppuun asti voimassa olevan tulopoliittisen sopimuskauden aikana ei toteuteta enää uusia palkankorotuksia, ja alkaneella liittokierroksella uusia sopimuksia on solmittu vasta vähän. Palkansaajien ansiotasoindeksin arvioidaan kohoavan tänä vuonna nimellisesti yli 3 % ja reaalisesti vajaan prosentin. Kun työtuntien arvioidaan lisääntyvän pari prosenttia, palkkasumma kasvaa 5½ %. Lähinnä kuntien työeläkemaksujen nousun vuoksi työnantajien sosiaalivakuutusmaksut kohoavat hieman palkkasummaa nopeammin. Jos alkavan sopimuskauden korotukset noudattelevat pääosin tähän mennessä allekirjoitettuja ratkaisuja, saattaa ansioiden nousu nopeutua nimellisesti v. 2008 noin viiteen prosenttiin. Kun työtuntien arvioidaan lisääntyvän vielä lähes prosentin, palkkasumman kasvuvauhti olisi n. 6 %.

Inflaatio on nopeutunut. Kuluttajahintaindeksi kohosi joulukuusta 2005 joulukuuhun 2006 yhteensä 2,2 %, mistä lähes puolet aiheutui korkojen ja asuntohintojen kohoamisesta. Kuluvana vuonna inflaatiopaineiden odotetaan sekä korkojen että asuntohintojen osalta jossain määrin pienenevän. Toisaalta palkankorotukset saattavat lisätä loppuvuodesta kustannuspainetta aiemmin arvioitua enemmän. Vuonna 2007 kuluttajahintaindeksi kohonneekin keskimäärin 2½ % eli prosenttiyksikön viimevuotista enemmän. Jos ulkoisista tekijöistä ei aiheudu uusia merkittäviä kustannuspaineita, ja työkustannukset kohoavat edellä kuvatun mukaisesti, kuluttajahintaindeksin nousu voisi jäädä 2½ prosentin tienoille myös v. 2008. Hinta-arvioiden osalta eniten epävarmuutta sisältyy edelleen raakaöljyn maailmanmarkkinahintojen kehitykseen.

Suhteellisilla yksikkötyökustannuksilla mitattuna tehdasteollisuuden kustannuskilpailukyky koheni viime vuonna ja oli koko tehdasteollisuudessa keskimäärin noin kolmanneksen pitkän aikavälin keskiarvoa parempi. Myös muussa kuin sähköteknisessä teollisuudessa kilpailukyky parani mutta pysyi kuitenkin edelleen vain hieman pitkän aikavälin keskiarvon yläpuolella. Jos palkkakehitys muodostuu edellä kuvatun mukaiseksi, kustannuskilpailukyky näyttäisi pysyvän koko tehdasteollisuudessa sekä tänä että ensi

vuonna suunnilleen ennallaan. Muussa kuin sähköteknisessä teollisuudessa kilpailukyky saattaa kuitenkin jo kuluvan vuoden aikana kääntyä heikkenevään suuntaan.

2.3 Julkisen talouden näkymät

Nopea talouskasvu ja hyvä työllisyystilanne ovat parantaneet julkisen talouden rahoitusasemaa tuntuvasti viime ja tänä vuonna. Toteutetut veronkevennykset ovat tukeneet talouskasvua. Korkeasuhdanteen jatkuminen aiempaa arvioitua pitempään, työllisyyden koheneminen ja yksityisen kulutuksen kasvu ovat vahvistaneet veropohjia. Lisäksi omaisuustulojen vahva kasvu on parantanut julkisen talouden rahoitusasemaa. Koko julkisen talouden ylijäämä on asettumassa 4½ prosenttiin tänä vuonna. Julkisten menojen osuus kokonaistuotannosta alenee 47½ prosenttiin bruttokansantuotteen nopean kasvun ansiosta, vaikka menot lisääntyvätkin.

Kuvio 3. Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä suhteessa bruttokansantuotteeseen

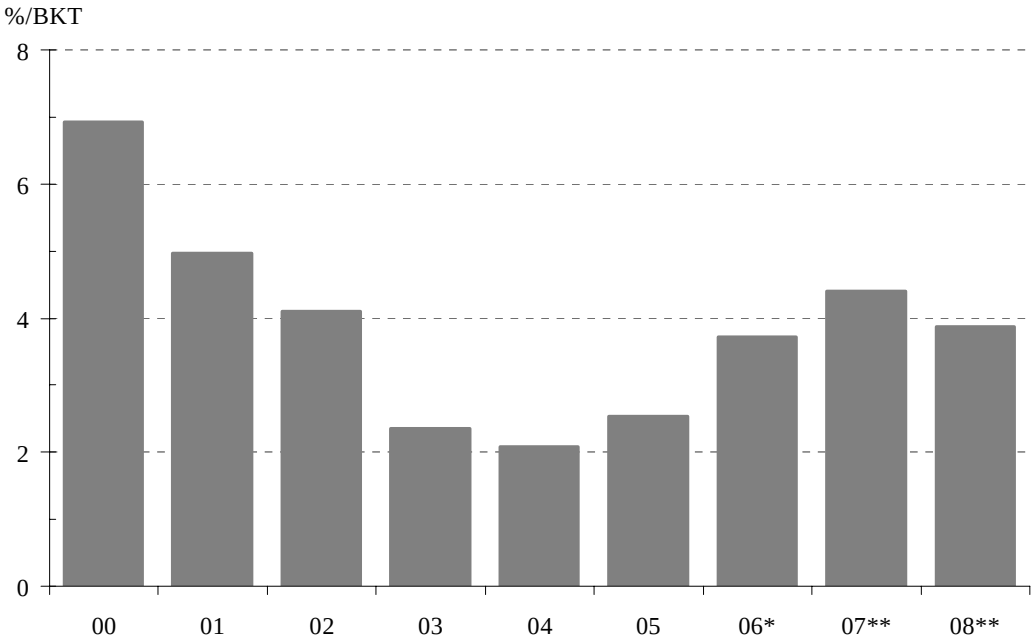

Vuonna 2008 julkisen talouden ylijäämä hieman pienenee erityisesti valtion menojen kasvun nopeutumisen vuoksi. Veroaste alenee selvästi julkisyhteisöjen verotulojen viiden prosentin kasvusta huolimatta, kun bruttokansantuotteen arvo lisääntyy tätäkin enemmän. Suhdannekorjattu julkisen talouden ylijäämä pienenee v. 2008 kuluvaan vuoteen verrattuna, mikä viittaa kasvua tukevaan finanssipolitiikkaan. Julkinen velka (EMU-velka) suhteessa kokonaistuotantoon alenee tänä vuonna 36 prosenttiin ja jatkaa alenemistaan ensi vuonna. Myös euromääräisesti julkinen velka alenee.

Taulukko 4. Julkisen talouden keskeisiä tunnuslukuja kansantalouden tilinpidon mukaan

	2003	2004	2005	2006*	2007**	2008**
	suhteutettuna bruttokansantuotteeseen, prosenttia					
Verot ja sosiaaliturvamaksut	43,8	43,4	43,9	43,3	42,7	42,2
Julkisyhteisöjen menot	50,0	50,2	50,5	48,8	47,5	47,4
Julkisyhteisöjen nettoluotonanto	2,3	2,1	2,5	3,7	4,4	3,8
Valtionhallinto	0,5	0,4	0,4	0,8	1,4	0,9
Paikallishallinto	-0,6	-0,8	-0,6	-0,2	-0,1	0,0
Sosiaaliturvarahastot	2,5	2,5	2,8	3,1	3,1	2,9
Työeläkelaitokset	2,7	2,7	2,8	2,9	2,8	2,8
Muut sosiaaliturvarahastot	-0,2	-0,2	0,0	0,2	0,3	0,1
Julkisyhteisöjen velka (EMU)	44,3	44,1	41,4	39,2	36,1	33,1
Valtionvelka	43,4	41,9	38,2	35,3	32,1	29,3

Valtiontalous kansantalouden tilinpidon mukaan

Valtion tulojen odotetaan lisääntyvän kuluvana vuonna 5 % kansantalouden tilinpidon käsittein. Verotulot kasvavat saman verran. Veronkevennyksistä huolimatta välittömiä veroja kertyy viime vuotta enemmän, sillä yhteisöverotuotto lisääntyy selvästi korkeasuhdanteen ansiosta. Arvonlisäveron tuotto nousee yksityisen kulutuksen kasvun siivittämänä. Veropohjat ovat kehittyneet aiemmin arvioitua myönteisemmin odotettuakin paremman suhdannetilan vuoksi. Valtion kokonaismenojen arvioidaan kasvavan vajaat 3 %.

Vuonna 2008 verotulojen arvioidaan edelleen kasvavan hyvän talouskasvun seurauksena. Verotulokertymää kasvattavat myös valmisteverojen korotukset. Tuloverotuksen keventämistä jatketaan ensi vuonna mm. alentamalla eläkeläisten verotusta ja maltillisella työn verotuksen kevennyksellä. Vuonna 2008 valtion menot kansantalouden tilinpidon käsittein lisääntyvät selvästi kuluvaa vuotta ripeämmin, n. 6 %. Valtion investoinnit kasvavat noin viidenneksen, kun v. 2007 käynnistyvät lukuisat väylähankkeet näkyvät täysimääräisesti menoissa. Myös kulutusmenojen kasvu nopeutuu. Kuntien ja valtion välinen kustannustenjaon tarkistus lisää valtion menoja n. 250 milj. euroa. Kansaneläkkeiden sekä opintotuen korottamisen johdosta valtion siirrot Kansaneläkelaitokselle nousevat vajaat 200 milj. euroa.

Valtion rahoitusjäämä on tänä vuonna 1½ % ylijäämäinen suhteessa bruttokansantuotteeseen. Ensi vuonna ylijäämä pienenee 1 prosenttiin. Valtionvelan suhde bruttokansantuotteeseen jatkaa alenemistaan ensi vuonnakin, eikä nimellisestikään velan arvioida lisääntyvän.

Kuntatalous kansantalouden tilinpidon mukaan

Vuonna 2007 kuntien verotulot kasvavat korkeasuhdanteen vauhdittamana 7½ %. Menojen kasvu jatkuu voimakkaana, mutta kuntatalouden rahoitusasema kohenee verotulojen ja valtionosuuksien kasvaessa vielä menoja nopeammin. Kuntien kulutusmenot lisääntyvät nimellisesti 5 % ja reaalisesti 1½ %. Palkkasumma kasvaa 4 %, ja palvelujen ostojen kasvun arvioidaan jatkuvan nopeana.

Korkea investointien taso lisää edelleen kuntien velan määrää, joskin lainakanta kasvaa viime vuosia hitaammin.

Vuonna 2008 kuntien kulutusmenojen nimellinen kasvu kiihtyy palkkojen sopimuskorotusten seurauksena 6 prosenttiin. Palkkasumman 6 prosentin kasvuun sisältyy oletus, että kunta-alan ansiotaso nousee yleisen ansiotason mukaisesti 5 %. Henkilöstön määrän arvioidaan kasvavan 4 000 henkilöllä, mikä johtuu pääosin sosiaali- ja terveystoimen arvioidusta nettolisätarpeesta. Työvoiman saantivaikeudet saattavat kiihdyttää sekä palkkaliukumia että palvelujen ostoja yksityisiltä tuottajilta ja näin ollen lisätä kuntien kustannuksia ennakoitua enemmän.

Vuonna 2008 kuntien verotulojen kasvu jatkuu nopeana, kun talouskasvun ennakoidaan jatkuvan ja ansiotason nousu kasvattaa kunnallisveropohjaa. Kuntien saamat valtionosuudet lisääntyvät merkittävästi lakisääteisen valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen johdosta. Lisäksi valtionosuusindeksin nousu kompensoi kunnille palkankorotuksista ja kuluttajahintojen noususta aiheutuvia menoja. Mikäli nettoinvestoinnit kasvavat maltillisesti ja kunta-alan palkankorotukset ovat oletusten mukaisia, kuntatalous on kokonaistasolla tasapainossa.

Kuntataloutta käsitellään tarkemmin peruspalvelubudjetissa luvussa 6.

Sosiaaliturvarahastot kansantalouden tilinpidon mukaan

Sosiaaliturvarahastot maksavat v. 2007 avustuksia, etuuksia ja erilaisia sairaanhoitokorvauksia lähes 25 mrd. euroa. Sosiaaliturvaetuudet kasvavat edellisvuodesta 3½ %. Nopeimmin kasvavat sairausvakuutus- ja työeläkemenot. Työttömyysvakuutusmenot vähenevät työttömyyden laskiessa. Kansan- ja työeläkkeiden indeksikorotukset ovat jonkin verran edellisvuosia suuremmat. Keskimääräinen eläkkeellesiirtyminen on myöhentynyt lähes puolella vuodella sitten vuoden 2005 eläkeuudistuksen. Sosiaalietuudet, -avustukset ja korvaukset suhteessa kokonaistuotantoon pienenevät voimakkaan talouskasvun ansiosta puoli prosenttiyksikköä ja ovat 15½ % suhteessa kokonaistuotantoon. Syvimpään lama-aikaan vastaava suhde oli 23 %.

Sosiaaliturvarahastojen maksutulot kasvavat v. 2007 n. 6 %, eli suurin piirtein maksujen pohjana olevan palkkasumman kasvun verran. Tulonsiirrot valtion talousarviosta Kansaneläkelaitokselle pysyvät edellisvuoden tasolla. Sosiaaliturvarahastojen rahoitusylijäämä on 5½ mrd. euroa, mistä valtaosa kertyy työeläkerahastoihin. Myös työttömyysvakuutusrahaston talous on ylijäämäinen, millä vahvistetaan suhdannepuskuria. Työeläkerahastojen markkina-arvo on n. 70 % suhteessa kokonaistuotantoon.

Vuonna 2008 sosiaaliturvaetuuksien ja avustusten arvioidaan lisääntyvän 6 % eli nopeinta vauhtia sitten lamavuosien. Nopeimmin, n. 12 %, kasvavat kansaneläkemenot, mikä pääosin johtuu vuoden alusta toteutettavaksi ehdotetusta kansaneläkkeen 20 euron tasokorotuksesta sekä kuntien kalleusluokitusjärjestelmän poistamisesta.

Näiden yhteenlaskettu kustannusvaikutus on n. 280 milj. euroa. Nämä korotukset tehdään indeksikorotusten lisäksi. Opintorahaa korotetaan vuoden 2008 syyskuussa 15 prosentilla, minkä kustannusvaikutus on n. 30 milj. euroa. Myös sairasvakuutus- ja työeläkemenot kasvavat edelleen nopeasti. Työttömyysturvan menot supistuvat.

Sosiaaliturvarahastojen maksutulot kasvavat runsaat 5 %, eli selvästi hitaammin kuin etuusmenot. Palkansaajien ja yksityisen sektorin työnantajien työeläkemaksuprosentit nousevat 0,1 prosenttiyksikköä. Työttömyysvakuutusmaksut sitä vastoin alenevat sekä työnantajien että työntekijöiden osalta 0,2 prosenttiyksikköä. Lisäksi kansaneläkevakuutusmaksu alenee 0,1 prosenttiyksikköä. Sosiaaliturvarahastojen ylijäämä pysyy 5½ mrd. eurona, eli n. 3 prosentissa suhteessa kokonaistuotantoon.

3. Talousarvioesityksen talouspoliittiset lähtökohdat ja tavoitteet

Suomen talouden voimakas kasvu on jatkunut poikkeuksellisen pitkään. Suurimpana riskinä suotuisan talouskehityksen jatkumiselle voidaan pitää talouden tarjontarajoitteiden, erityisesti työvoimakapeikkojen, yleistymistä. Hallitusohjelmassa asetetaan tavoitteeksi työllisyyden parantaminen 80 000—100 000 henkilöllä vaalikauden loppuun mennessä. Haastavan työllisyystavoitteen toteutuminen ja vahvan talouskasvun ylläpitäminen edellyttävät paitsi työvoiman tarjontaa tukevia ja tuottavuutta vahvistavia määrätietoisia toimenpiteitä myös suotuisaa kansainvälistä talouskehitystä sekä työvoiman kysynnän turvaavaa maltillista palkkakehitystä. Valtion ja kuntien talouden kestävyys on ratkaisevasti sidoksissa hyvän työllisyys- ja talouskehityksen jatkumiseen.

3.1 Finanssipolitiikka

Taloudellinen kehitys on pysynyt viime vuodet selvästi parempana kuin euroalueella keskimäärin, ja yleiset edellytykset Suomen talouskehitykselle näyttävät pysyvän suotuisina myös v. 2008.

Vaalikauden loppupuolen näkymiä varjostaa kuitenkin väestön kiihtyvä ikääntyminen. Samalla kun julkiset menot lisääntyvät väestön vanhenemisen myötä, työllisten määrän supistuminen uhkaa hidastaa kokonaistuotannon ja verotulojen kasvua. Hallitus pyrkii varautumaan tästä julkiseen talouteen kohdistuvaan paineeseen vahvistamalla talouden kantokykyä rakenteellisin uudistuksin sekä harjoittamalla vastuullista meno- ja veropolitiikkaa.

Julkisen talouden kestävyyden kannalta työllisyysasteen kohottaminen on välttämätöntä. Työmarkkinat ovat kuitenkin kiristymässä ja ilman uusia, työvoiman tarjontaa lisääviä toimenpiteitä rakenteellisen työttömyyden raja alkaa lähestyä. Työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmia helpottamaan tarvitaan suurempaa ammatillista ja alueellista liikkuvuutta.

Aktiivisen työvoimapolitiikan toimenpidemäärärahoja suunnataan hallitusohjelman mukaisesti uudelleen siten, että niillä nykyistä paremmin tuetaan työttömien työllistymistä avoimille työmarkkinoille ja helpotetaan näin työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmaa. Työllisyysmäärärahoja kohdennetaan ammatilliseen työvoimapoliittiseen koulutukseen, erityisesti yritysten kanssa toteuttavaan koulutukseen, sekä yksityisen sektorin tukityöllistämiseen. Osaamista edistetään lisäämällä ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijapaikkoja 2 000 opiskelijalla ja oppisopimuskoulutusta 2 100 opiskelijalla. Nuorten työpajatoimintaa tuetaan ja aikuiskoulutuksen kehittämiseen kohdennetaan lisämäärärahaa. Hallitusohjelmassa matalapalkkatuen laajentamiseen varattu 50 milj. euroa kohdennetaan syrjäytymisvaarassa olevien nuorten työllistymisedellytysten parantamiseen, vajaakuntoisten palkkatukeen ja oppisopimuskoulutuksena järjestettävän lisäkoulutuksen laajentamiseen. Työvoiman liikkuvuutta edistetään uudella työasuntovähennyksellä. Liikkuvuutta on tuettu jo vuoden 2007 alusta harkinnanvaraisella muuttoavustuksella, korottamalla liikkuvuusavustuksen kilometrikorvausta, pidentämällä harkinnanvaraisen matka-avustuksen enimmäiskestoa sekä korottamalla työmatkakuluvähennyksen enimmäismäärää.

Julkisten menojen kasvua hillitään 25.5.2007 kehyspäätöksessä asetetulla vaalikauden yli ulottuvalla, menojen kasvua rajoittavalla menokehyksellä sekä parantamalla tuottavuutta kunta- ja palvelurakennehankkeen sekä valtion tuottavuusohjelman avulla. Tämä tarkoittaa julkisen toiminnan tehostamista ja julkisen sektorin työvoiman kohdentamista uudelleen vastaamaan paremmin väestön ikääntymistä aiheutuvia tarpeita. Julkisen sektorin työvoimakysyntä ei saisi muodostaa estettä yksityisen sektorin ja koko kansantalouden kasvumahdollisuuksille.

Hallituksen tavoitteena on valtiontalouden yhtä prosenttia bruttokansantuotteesta vastaava rakenteellinen eli suhdannevaiheesta riippumaton ylijäämä vaalikauden lopussa v. 2011. Valtiontalouden ylijäämätavoitteen saavuttaminen edellyttää meno- ja verolinjauksiin pitäytymisen lisäksi voimakkaita talouden kasvupotentiaalia vahvistavia toimia ja työllisyyspolitiikan onnistumista. Veropoliittisten toimien mitoituksen suhteen hallitus on sitoutunut siihen, etteivät ne vaaranna julkisen talouden pitkän ajan kestävyyttä eivätkä Suomen vakausohjelmaan sisältyviä sitoumuksia. Hallitusohjelmassa lisäksi todetaan, että valtiontalouden alijäämä ei edes poikkeuksellisen heikon talouskehityksen oloissa saa ylittää 2½ % bruttokansantuotteesta.

Suhdannekuvaa leimaa korkeasuhdanteen pitkittymisestä ja talouden niukkuustekijöistä johtuvat hinta- ja kustannuspaineet. Suhdannekorjattu valtiontalouden ylijäämä pienenee v. 2008 kuluvaan vuoteen verrattuna, mikä viittaa siihen, että hallituksen finanssipolitiikka on kasvua tukevaa. Korkeasuhdanteen pitäminen hallittuna

edellyttää kuitenkin finanssipolitiikalta pidättyväisyyttä. Tästä näkökulmasta on perusteltua toteuttaa hallitusohjelman mukaiset veronkorotukset jo v. 2008 ja ajoittaa merkittävimmät veronkevennykset vaalikauden myöhemmille vuosille niin, ettei vakaa suhdannekehitys vaarannu. Tämä myös jättää finanssipolitiikkaan reagointivaraa, jota voidaan tarvita, mikäli talouden suhdannekehitys heikentyisi ennakoitua voimakkaammin.

3.2 Veropolitiikka

Hallituksen veropolitiikan keskeiset tavoitteet ovat
— työllisyyden edistäminen työn verotusta keventämällä,
— työvoiman liikkuvuuden ja kohtaannon parantaminen,
— verotuksen oikeudenmukaisuuden lisääminen,
— yrittäjyyden, osaamisen, kotimaisen omistajuuden ja säästämisen edistäminen,
— ympäristönäkökohtien painottaminen ja
— harmaan talouden torjuminen.

Ansiotulojen verotus

Veropolitiikan painopiste on työn verotuksen keventämisessä. Hallitusohjelman mukaisesti koko hallituskaudella työn verotusta kevennetään työllisyyden edistämiseksi yhteensä 1,6 mrd. eurolla. Hallitus tulee puolivälitarkastelussa arvioimaan hallituskauden tuloverokevennysten mitoituksen myös palkkaratkaisut huomioon ottaen.

Vuonna 2008 työn verotusta kevennetään maltillisesti 330 milj. eurolla, johon sisältyy myös kompensaatio työntekijän työeläkemaksun 0,1 prosenttiyksikön korotuksesta. Työn verotuksen kevennykset kohdistetaan tasaisesti kaikkiin tuloluokkiin. Kevennyksen lisäksi tuloveroasteikkoon tehdään 2 prosentin inflaatiotarkistus. Ansiotason arvioidaan nousevan 5 prosentilla v. 2008 ja palkankorotusten turvatessa palkansaajien ostovoiman kasvun veronkevennysvaraa voidaan säästää tuleville vuosille. Samalla pyritään hillitsemään talouden ylikuumenemisriskiä. Hallituskauden loppupuolella talouskasvun hidastuminen sekä väestön ikääntymisestä seuraava työn tarjonnan väheneminen saattavat antaa aihetta työllisyyden ja kotimaisen kysynnän tukemiseen myös verotusta keventämällä.

Työvoiman liikkuvuuden edistämiseksi otetaan käyttöön uusi työasuntovähennys. Vähennys myönnettäisiin vuokra-asumisen perusteella niille työntekijöille, jotka joutuvat työpaikkansa sijainnin vuoksi ylläpitämään asuntoa myös työskentelypaikkakunnallaan.

Eläketulojen verotuksen keventämiseen kohdistetaan n. 200 milj. euroa. Tietyllä tuloalueella eläketulojen verotus on ollut kireämpää kuin vastaavansuuruisten työtulojen verotus. Tämä ero poistetaan korottamalla valtionverotuksen eläketulovähennystä.

Hallitusohjelman mukaisesti muutokset kuntien veropohjassa kompensoidaan kunnille täysimääräisesti.

Kuvio 4. Palkkatulon veroaste, % keskituloinen palkansaaja

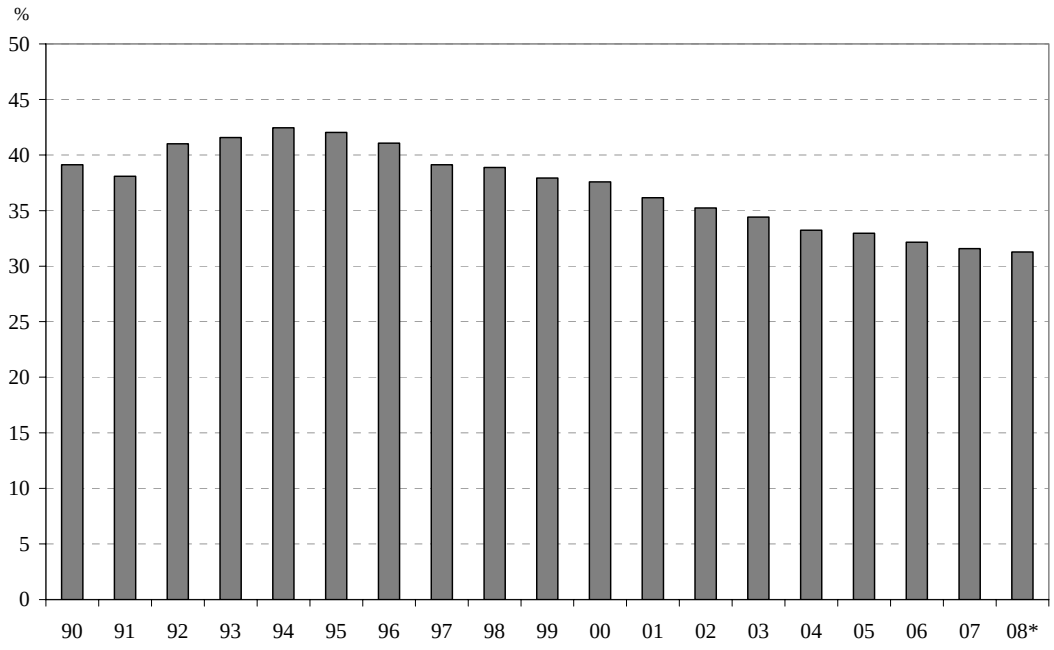

Yrittäjyyden, osaamisen, kotimaisen omistajuuden ja säästämisen edistäminen

Hallituksen verolinjaan kuuluu kotimaista yritystoimintaa ja omistusta tukevia toimenpiteitä. Yritysverotus pidetään kansainvälisesti kilpailukykyisenä, yritysverotuksen pohja pidetään tiiviinä ja pidättäydytään suomalaisten yritysten kilpailukykyä vaarantavista muutoksista. Perheyrittäjyyttä tuetaan ja pitkäaikaissäästämisen verotusta kehitetään.

Yritysverotuksen säännöksiä sopeutetaan kansainvälisiin tilinpäätösperiaatteisiin ja uuteen osakeyhtiölakiin v. 2008. Tämä toteutetaan pääosin v. 2006 mietintönsä jättäneen yritysverotuksen kehittämistyöryhmän ehdotusten mukaisesti, poistouudistusta lukuun ottamatta. Vuonna 2008 verotuksen ja kirjanpidon yhteensovittamisessa on tarkoitus säätää muun muassa kirjanpitoon merkittyjen realisoitumattomien arvonmuutosten verokohtelusta.

Perintöverotusta kevennetään vuoden 2008 alusta nostamalla verotettavan perinnön alarajaa sekä helpottamalla puolison ja alaikäisten lasten asemaa. Perheyrittäjyyden edistämiseksi perintö- ja lahjaverotus on tarkoitus poistaa kokonaan yritysten sekä maa- ja metsätilojen sukupolvenvaihdoksilta tuotannolliseen toimintaan liittyvän omaisuuden osalta vuoden 2008 aikana. Myöhemmin selvitetään perheyritysten sukupolvenvaihdosten erityisongelmat.

Energia-, ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaan sekä terveyspolitiikkaan liittyvät veromuutokset

Veropoliittisin toimenpitein tuetaan osaltaan hallituksen energia-, ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaa.

Energian säästämiseksi ja energiatehokkuuden parantamiseksi energiaveroja korotetaan 300 milj. eurolla v. 2008 painotuksen ol-

lessa päästökaupan ulkopuolisella sektorilla. Energiaveroja on edellisen kerran korotettu vuoden 2003 alussa, joten ensi vuodelle ehdotettavassa korotuksessa on osittain kyse inflaatiotarkistuksesta.

Alkoholijuomien valmisteveroa korotetaan v. 2008 runsaalla 10 prosentilla siten, että korotus painottuu väkeviin alkoholijuomiin. Tavoitteena on turvata alkoholijuomaveron veropohja ja hillitä alkoholin kulutuksen kasvua. Korotus on mitoitettu niin, ettei se aiheuta matkustajatuonnin hallitsematonta kasvua. Vuonna 2008 alkavan tupakkaverodirektiivin muutosehdotuksen käsittelyn yhteydessä ratkaistaan tarvittavat muutokset tupakkaverotukseen.

Elintarvikkeiden arvonlisäverokantaa alennetaan 1.10.2009 lukien.

3.3 Julkisen palvelutuotannon ja hallinnon tuottavuuden kehittäminen

Tuottavuuden lisääminen on keskeisin keino pitkällä aikavälillä hillitä ikärakenteen muutoksesta aiheutuvia julkiseen talouteen kohdistuvia menopaineita ja turvata yksityisen sektorin työvoimatarvetta työikäisen väestön määrän alkaessa vähentyä. Hallitus jatkaa valtionhallinnon tuottavuusohjelman ja kunta- ja palvelurakenneuudistuksen toteuttamista.

Suomen julkisen palvelutuotannon laatu, tuloksellisuus ja kustannusvaikuttavuus on arvioitu sekä kansainvälisissä vertailuissa että palveluiden käyttäjien mielipiteiden perusteella hyviksi. Julkisen palvelutuotannon tuottavuus on kuitenkin laskenut 2000-luvulla. Muutossuunta on selvä, vaikka palvelujen laadun muutosta ei tuottavuusmittauksessa kaikilta osin ole kyettykään vielä ottamaan huomioon. Erityisen nopeaa tuottavuuden lasku on ollut kuntien järjestämissä peruspalveluissa, keskimäärin n. 2 % vuodessa ajalla 2000—2004. Vuodesta 2004 vuoteen 2005 tuottavuus tosin kasvoi prosentilla.

Kuntien ja niiden palvelutuotantoyksiköiden väliset suuret ja pysyvät tuottavuus- ja tehokkuuserot ovat osoitus siitä, että tehokkaimpien rakenteiden ja toimintamallien kattavalla käyttöön ottamisella voidaan tuottavuutta lisätä paljonkin palvelujen laadusta ja vaikuttavuudesta tinkimättä. Lisäpanostukset eivät ole johtaneet palvelujen määrän vastaavaan kasvuun.

Työmarkkinoille tulevat ikäluokat ovat eläkkeelle poistuvia pienempiä ja työvoiman kokonaismäärä kääntyy laskuun samaan aikaan, kun suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtyminen aiheuttaa rekrytointitarvetta kaikilla aloilla. Jos nykyiset palvelut ja ikärakenteen muutoksen takia tarvittava palvelujen lisäys tuotetaan tulevaisuudessakin nykyisessä laajuudessa julkisten organisaatioiden itsensä toimesta eikä tuottavuus lainkaan parane, julkinen sektori tarvitsisi palvelukseensa jo lähivuosina vähintään joka toisen työmarkkinoille tulevan nuoren. Tällainen kehityskuva on koko kansantalouden kasvuedellytysten turvaamisen kannalta vaarallinen. Julkisten pal-

velujen ja hallinnon tuottavuuden parantaminen on tämän takia välttämätöntä.

Kunta- ja palvelurakenneuudistuksen tavoitteena on muun ohella parantaa kuntien vastuulla nyt olevan palvelutuotannon tuottavuutta ja tehokkuutta. Tätä sekä muita peruspalvelujen kehittämis- ja tehostamistoimenpiteitä on selostettu luvussa 6.

Hallitus on päättänyt toteuttaa 23.3.2006 valtiontalouden kehyspäätöksen mukaiset toimeenpanovaiheessa olevat tuottavuutta lisäävät toimenpiteet. Näiden toimenpiteiden tulee vähentää valtionhallinnon työvoimatarvetta n. 9 600 henkilötyövuodella vuoteen 2011 mennessä. Lisäksi hallitus käynnistää uusien tuottavuutta lisäävien toimenpiteiden suunnittelun. Niistä hallitus päättää kevään 2008 kehyspäätöksessä. Tältä osin asiaa tarkastellaan luvussa 7.3.

3.4 Julkisen talouden kestävyys pitkällä aikavälillä

Suomen väestö ikääntyy nopeammin kuin missään muussa EU-jäsenvaltiossa. Työikäinen väestö alkaa supistua jo v. 2010, kun ensimmäinen suuri ikäluokka, vuonna 1945 syntyneet, täyttää 65 vuotta. Tilastokeskuksen uusimman väestöennusteen (2007) mukaan työikäinen väestö (15—64-vuotiaat) supistuu vuoteen 2040 mennessä n. 230 000 hengellä.

Työvoiman tarjonnan supistumista voidaan aktiivisin toimin hidastaa pidentämällä työuria sekä alku- että loppupäästä ja muutoinkin nostamalla työllisyysastetta. Lisäksi vähenemistä voidaan yrittää kompensoida aktiivisella maahanmuuttopolitiikalla. Ongelmaa sillä ei kuitenkaan pystytä poistamaan, ainoastaan lieventämään. Työikäisen väestön supistuminen tulee hidastamaan merkittävästi tulevaa talouskasvua. Kun viime vuosisadalla talouden vuosikasvu oli runsaat kolme prosenttia, jatkossa joudutaan tyytymään n. ½ prosentin vuosikasvuun, kun talouskasvu on yksistään tuottavuuden kasvun varassa.

Samanaikaisesti kun työikäinen väestö vähenee, seniori-ikäisten lukumäärä kasvaa jyrkästi. Vuoteen 2040 mennessä 65 vuotta täyttäneiden määrä lisääntyy yli 670 000 hengellä, ja vanhushuoltosuhde kaksinkertaistuu. Kun tällä hetkellä yhtä seniori-ikäistä kohden on neljä työikäistä, v. 2040 heitä on enää kaksi. Tämä ei aiheudu pelkästään suurten ikäluokkien siirtymisestä eläkeikään, vaan taustalla on myös eliniän piteneminen. Tämän seurauksena yli 85-vuotiaiden lukumäärä kasvaa kaikkein nopeimmin. Vuonna 2040 heitä arvioidaan olevan jo 350 000, kun heitä nyt on 100 000.

Suhteessa aiempaan, vuoden 2004 väestöennusteeseen, huollettavien eli alle 15-vuotiaiden ja yli 65-vuotiaiden määrä kasvaa vuoteen 2040 mennessä 190 000 hengellä.

Väestöennusteen mukainen kehitys merkitsee erittäin suurta haastetta vanhusten hoivapalvelujen järjestämiselle ja rahoitukselle. Tällä on seurauksia myös työmarkkinoille. Jos hyvinvointipalvelut tuotettaisiin nykyisillä rakenteilla, niin 2020- ja 2030-luvuilla, jol-

loin hoivan tarve kasvaa eniten, runsas puolet työikään siirtyvistä nuorista ikäluokista pitäisi palkata julkiselle sektorille. Työpaikkoja syntyisikin suhteellisesti ja määrällisesti eniten sosiaali- ja terveyspalveluihin. Rahoitusongelma lieventäisi, jos vanhusten toimintakykyisten vuosien määrää pystyttäisiin kasvattamaan likimain yhtä paljon kuin elinikä pitenee.

Julkisen talouden kestävä rahoitus joutuu koetukselle tilanteessa, jossa eläke- ja hoivapalvelujen menopaineet kasvavat samanaikaisesti, kun työvoima vähentyy ja kansantuotteen sekä veropohjan kasvuvauhti hidastuu. EU:n piirissä tehtyjen laskelmien mukaan ikäsidonnaiset menot, eli eläke- ja terveydenhuollon sekä pitkäaikaishoidon menot, kasvavat Suomessa runsas 5 % suhteessa kokonaistuotantoon vuoteen 2040 mennessä. Tuorein väestöennuste nostaa menopaineen tätäkin suuremmaksi.

Suomessa kunnat vastaavat sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä, ja ikärakenteen muutos aiheuttaa näin ollen suuria menopaineita kuntatalouteen. Ikärakenteen muutos vaihtelee kuitenkin kunnittain merkittävästi, mistä johtuen palveluiden kysynnän lisäys ja tästä aiheutuvat menopaineet kohdistuvat yksittäisiin kuntiin eri tavalla. Vaikeimmassa asemassa ovat jo tällä hetkellä monet Itä- ja Pohjois-Suomen muuttotappiokunnat, joiden kantokyky on valmiiksi kaikkein heikoin.

Hyvinvointipalvelujen menokehitys ei kuitenkaan riipu pelkästään väestön ikärakenteen muutoksesta vaan myös siitä, kuinka kustannustehokkaasti koulutus-, sosiaali- ja terveyspalveluja pystytään tuottamaan. Hallitus pyrkii hidastamaan hyvinvointipalvelujen menojen kasvua mm. palvelurakenneuudistuksella ja tuottavuusohjelmalla.

Taulukko 5. Väestön ikärakenne Suomessa 2007—2040[1)]

1 000 henkeä

	Yhteensä	0—14-vuotiaat	15—64-vuotiaat	yli 65-v.	yli 85-v.
2007	5 297	895	3 528	875	98
2010	5 357	884	3 532	941	113
2020	5 547	918	3 352	1 276	154
2030	5 683	910	3 279	1 494	221
2040	5 730	887	3 295	1 548	349

[1)] Lähde: Tilastokeskuksen väestöennuste 2007.

Suomessa on kuitenkin varauduttu väestön nopean ikääntymisen aiheuttamiin menopaineisiin paremmin kuin monessa muussa EU-jäsenmaassa:

— Valtio on kurinalaisella finanssipolitiikallaan vähentänyt velkaantuneisuuttaan ja siten korkomenojaan. Tällä tavoin on luotu tilaa väestön ikääntymisestä aiheutuvalle menojen kasvulle. Hallitus on sitoutunut jatkamaan samalla linjalla. Hallitusohjelman mukaan

valtiontaloudessa tavoitellaan yhden prosentin rakenteellista ylijäämää suhteessa kokonaistuotantoon.

— Työeläkkeitä on rahastoitu, minkä vuoksi nousupaine eläkemaksuissa jää olennaisesti pienemmäksi kuin eläkemenoissa. Lisäksi on sovittu lisärahastoinnista vuoteen 2013 saakka.

— Tämän lisäksi on tehty useita eläkeuudistuksia, jotka vahvistavat merkittävästi eläkejärjestelmän rahoituksen kestävyyttä mm. kannustamalla pitempiin työuriin.

— Julkisen talouden rahoituspohjaa vahvistetaan kasvua ja työllisyyttä tukevalla talouspolitiikalla.

Eläketurvakeskuksen arvion mukaan v. 2005 voimaan tullut eläkeuudistus yhdessä aiemmin toteutettujen uudistusten kanssa myöhentää eläkkeelle siirtymistä noin kolmella vuodella vuoteen 2030 mennessä. Ikääntyneiden työntekijöiden (55—64-vuotiaat) työllisyys onkin merkittävästi parantunut viime aikoina. Tämän ikäryhmän työllisyysaste on noussut nopeinta vauhtia EU-jäsenmaissa vuoden 1998 37 prosentista lähes 55 prosenttiin v. 2007.

3.5 EU:n talouspoliittinen koordinaatio

EU-alueen viime vuosien myönteinen talouskehitys on suonut monille jäsenvaltioille mahdollisuuden kohentaa julkisen talouden vakautta ja kestävyyttä. Vuonna 2005 uudistettu vakaus- ja kasvusopimus edellyttää, että jäsenvaltiot asettavat keskipitkää aikaväliä koskevat budjettitavoitteet. Lisäksi ne maat, joilla on edelleen kolmen prosentin rajan ylittävä liiallinen julkisen talouden alijäämä, ovat saaneet neuvoston antaman suosituksen aikataulusta, jonka puitteissa tilanne on korjattava. Myönteinen taloustilanne on vähentänyt alijäämiä mutta helposti peittää sen, että rakenteelliset, päätösperäistä finanssipolitiikkaa kuvaavat korjaukset julkisen talouden tilaan ovat olleet vähäisempiä.

Liiallisen alijäämän poistaminen ei ole riittävä toimenpide pitemmän aikavälin kestävyyden varmistamiseksi, vaan uudistetun vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisesti jäsenvaltioiden tulisi jatkaa ponnisteluja budjettitilanteiden korjaamiseksi siihen saakka, kunnes asetetut keskipitkän aikavälin tavoitteet on saavutettu. Monilla mailla on tähän vielä matkaa. Julkisen talouden sopeutukselle on asetettu normi, jonka mukaan euroalueeseen tai ERM II -valuuttajärjestelmään kuuluvien jäsenvaltioiden tulisi korjata rakenteellista budjettitasapainoaan vuosittain vähintään 0,5 prosenttiyksiköllä bruttokansantuotteesta. Toisin kuin kolmen prosentin suuruisen nimellisen alijäämäkriteerin kohdalla kyseessä on rakenteellisen tasapainon korjaus, joka on suhdannetilanteesta riippumaton. Euroalueen maiden kesken on päästy yhteisymmärrykseen siitä, että kaikissa jäsenvaltioissa keskipitkän aikavälin budjettitavoitteet on saavutettava vuoteen 2010 mennessä.

Suomi ja eräät muut jäsenvaltiot ovat jo saavuttaneet keskipitkän aikavälin tavoitteensa. On riski, että budjettipolitiikka muodostuu

näissä maissa myötäsykliseksi, kun korkeasuhdanne on kasvattanut julkisen talouden ylijäämiä ja vaikeuttanut riittävän tiukan finanssipolitiikan ylläpitämistä. Neuvoston hyväksymien suositusten mukaan jäsenvaltioiden tulisi välttää myötäsyklistä politiikkaa erityisesti korkeasuhdanteen aikana ja käyttää hyviä aikoja julkisen talouden tervehdyttämiseen. Suositus on varteenotettava myös Suomen tapauksessa.

Monissa maissa on otettu käyttöön erilaisia menokattoja tai budjettisääntöjä julkisen talouden vahvistamiseksi ja menokehityksen hillitsemiseksi. Näistä kysymyksistä käytiin keskustelua erityisesti Suomen EU-puheenjohtajuuden aikana. Keskustelu onkin painottunut yhä enemmän julkisen sektorin toiminnan tehostamiseen, menorakenteisiin sekä talouskasvun ja julkisen talouden väliseen yhteyteen.

Kuluneen vuoden aikana on erityisesti monissa uusissa jäsenvaltioissa törmätty makrovakautta kuten hintakehitystä tai ulkoista tasapainoa koskeviin ongelmiin. Nämä vaikeudet heijastavat osin niitä vaikutuksia ja odotuksia, joita EU-jäsenyys ja mahdollisesti näköpiirissä oleva euroalueen jäsenyys tuovat tullessaan. Talouspolitiikan keinovalikoiman ollessa rajattu vakausongelmia on usein vaikea ratkaista. Lähivuosina laajenevalle euroalueelle nämä vaikutukset eivät ole välittyneet, koska uudet jäsenmaat ovat pieniä talouksia. Slovenia otti euron käyttöön vuoden 2007 alusta, ja ensi vuoden alusta mukaan tulevat Kypros ja Malta.

4. Talousarvioesityksen tuloarviot

Vuonna 2008 valtion budjettitalouden tuloiksi ilman nettolainanottoa arvioidaan 45 080 milj. euroa. Tuloista n. 85 % on veroja ja veronluonteisia tuloja. Taulukossa 6 on esitetty tuloarvioiden kehitys osastoittain suhteessa vuoden 2006 tilinpäätökseen ja vuoden 2007 varsinaiseen talousarvioon. Budjettitalouden varsinaisten tulojen arvioidaan kasvavan 11,3 % ja verotulojen 8,4 % vuoden 2007 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.

Vuoden 2007 varsinaisen talousarvion tuloarvioita on tarkistettu vuoden 2007 lisätalousarvioissa, joissa tuloarvioita on nettomääräisesti korotettu 1 055 milj. eurolla. Verrattuna vuodelle 2007 budjetoituun (=lisätalousarvioilla täydennettyyn talousarvioon) varsinaisten tulojen arvioidaan v. 2008 kasvavan 8,4 % ja verotulojen 6,4 % .

Taulukko 6. Tuloarviot osastoittain vuosina 2006—2008[1)]

Tunnus	Osasto	v. 2006 tilinpäätös milj. €	v. 2007 varsinainen talousarvio milj. €	v. 2008 esitys milj. €	Muutos 2007—2008 milj. €	Muutos 2007—2008 %
11.	Verot ja veronluonteiset tulot	34 692	35 092	38 047	2 955	8
12.	Sekalaiset tulot	4 115	3 853	4 807	954	25
13.	Korkotulot ja voiton tuloutukset	1 974	1 338	1 984	646	48
15.	Lainat, pl. nettolainanotto ja velanhallinta	199	235	242	7	3
	Yhteensä	**40 979**	**40 517**	**45 080**	**4 562**	**11**
15.03.01	Nettolainanotto ja velanhallinta	—	—	—	—	—
	Yhteensä	**40 979**	**40 517**	**45 080**	**4 562**	**11**

[1)] Taulukossa tuloarviot on esitetty osastoittain jäljempänä olevan taulukko-osan mukaisesti. Taulukossa jokainen luku on pyöristetty erikseen tarkasta arvosta, joten laskutoimitukset eivät kaikilta osin täsmää.

4.1 Veroperustemuutokset vuonna 2008

Hallituksen veropoliittista linjaa on käsitelty yksityiskohtaisemmin luvussa 3.2.

Vuodelle 2008 ehdotettavien veroperustemuutosten arvioidaan vuositasolla alentavan verotuloja nettomääräisesti n. 570 milj. eurolla. Tämä kohdistuu suurelta osin valtion verotuloihin. Hallitusohjelman mukaisesti veroperustemuutoksista kunnille aiheutuvat verotulomenetykset kompensoidaan täysimääräisesti.

Verotuottoa vähentävät (yhteensä n. 910 milj. euroa):

— Työn verotuksen kevennys 330 milj. euroa
— Tuloveroasteikon inflaatiotarkistus 170 milj. euroa
— Eläketulon veronkevennys 205 milj. euroa
— Perintö- ja lahjaverotuksen keventäminen 165 milj. euroa
— Muut mm. työasuntovähennys ja lahjoitusvähennys, n. 40 milj. euroa

Veronkorotukset (yhteensä n. 340 milj. euroa):

— Energiaverojen korotukset n. 300 milj. euroa
— Alkoholijuomaveron korotus 40 milj. euroa

4.2 Verotuloarviot

Verokertymiin vaikuttavat veroperustemuutoksia enemmän veronalaisten tulojen ja muun veropohjan kehitys, joka on riippuvainen koko kansantalouden ja sen osa-alueiden kehityksestä. Esitetyt veropohja-arviot on johdettu talousarvioesityksen liitteenä olevan taloudellisen katsauksen arvioista ja ennusteista.

Talouskasvu jatkuu tänä vuonna aiemmin ennustettua vahvempana, mikä näkyy myös verotulokertymien vahvana kasvuna. Vuonna

2008 talouskasvun arvioidaan edelleen jatkuvan ja verotulojen kasvun hidastuvan vain hieman vuodesta 2007.

Verotuloarvioiden toteutuminen riippuu suuresti siitä, kuinka hyvin veropohjien taso ja kehitys pystytään ennustamaan. Esimerkiksi yksityisen kulutuksen arvon muutos prosenttiyksiköllä vaikuttaa arvonlisäveron tuottoon 100 milj. euroa ja palkkasumman muutos prosenttiyksiköllä valtion tuloveron tuottoon n. 90 milj. euroa. Edellisen hallituskauden tuloarvioiden toteutumisesta tehty tarkastelu osoitti, että ennakoitua parempana toteutunut suhdannekehitys selitti varsinaisesta ennustevirheestä suurimman osan.

OECD:n arvion mukaan Suomen julkisen talouden rahoitusasema reagoi kokonaistuotannon muutoksiin joustokertoimella 0,5. Siten prosenttiyksikön suuruinen muutos talouskasvussa vaikuttaisi koko julkisen talouden rahoitusasemaan 0,5 prosenttiyksikköä suhteessa kokonaistuotantoon (tuotannon kasvu vahvistaa ja aleneminen heikentää julkista taloutta). Suurin osa vaikutuksesta julkisen talouden tasapainoon välittyy tulopohjien muutosten kautta. Valtion tapauksessa em. joustokertoimen arvioidaan olevan 0,3. Kasvun nopeutuminen yhdellä prosenttiyksiköllä vahvistaisi tämän mukaan valtiontaloutta lähes 600 milj. eurolla. Tästä n. 200 milj. euroa selittyy työttömyyssidonnaisten menojen muutoksella ja loppuosa verotulokertymien muutoksella.

Myös talouskasvun rakenne vaikuttaa verokertymiin. Mitä selvemmin kasvu perustuu kotimaisiin kysyntätekijöihin, sitä suuremmaksi muodostuvat positiiviset vaikutukset verokertymiin, sillä viennin kasvun välittömät vaikutukset heijastuvat heikosti verotuottoihin.

Taulukko 7. Eräitä veronalaisiin tuloihin ja veropohjaan vaikuttavia tulo- ja kysyntäeriä

	2005	2006	2007**	2008**
	muutos, % vuodessa			
Veronalaiset ansio- ja pääomatulot	3,8	4,8	5	5½
— Palkka- ym. tulot	4,7	5,3	5½	6
— Eläkkeet ja muut sosiaalietuudet	3,1	2,7	3	5½
— Pääomatulot	5,1	14[1)]	16½	4
Toimintaylijäämä	-1,2	14	12	7
Kotitalouksien kulutusmenojen arvo	4,4	5	6½	6½
Arvonlisäveron pohja	5,7	7,1	5,8	6,3
Bensiinin kulutus	-0,9	2½	1½	-2
Dieselöljyn kulutus	1,8	6	3	-3½
Sähkön kulutus	-1,1	7	2	2½
Verollisen alkoholin kulutus	1,2	2	2½	-2½
Henkilöautojen ensirekisteröinnit	3,9	-1,7	-7	0

[1)] Toisin kuin muut vuotta 2006 koskevat luvut, kyseessä on ennuste. Pääomatulojen määrä vahvistuu vuoden 2006 verotuksen valmistuessa lokakuun 2007 loppuun mennessä.

Suomen taloudessa korkeasuhdanne on pitkittynyt ja talouskasvuun liittyvät riskit ovat kasvaneet. Mikäli talouskehitys heikkenisi ennustettua nopeammin, vaikutukset verotulokertymissä näkyisivät ensimmäisenä suhdanneherkimmissä erissä eli yhteisöveron ja pääomatuloveron tuotossa. Verokertymiin vaikutukset heijastuvat kuitenkin osittain viiveellä ja useamman vuoden aikana johtuen mm. siitä, että verovuodelta maksuunpantava vero kertyy useamman kalenterivuoden aikana.

Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

	2006 tilinpäätös	2007 budjetoitu	2008 esitys	2007—2008 muutos, %
Tuloon ja varallisuuteen perustuvat verot, milj. euroa	13 582	13 987	15 003	7,3
Tulovero	12 901	13 257	14 243	6,6
— Ansio- ja pääomatuloista perittävät verot	8 650	8 376	8 851	5,7
— Yhteisövero	4 251	4 881	5 392	10,5
Muut tuloon ja varallisuuteen perustuvat verot	681	730	760	4,1

Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavia veroja ovat tulovero, korkotulojen lähdevero ja perintö- ja lahjavero. Näistä arvioidaan kertyvän v. 2008 yhteensä 15 003 milj. euroa, eli 7,3 % enemmän kuin vuodelle 2007 on budjetoitu. Tuloveron kertymäksi arvioidaan 14 243 milj. euroa, mikä on 7,4 % enemmän kuin vuodelle 2007 on budjetoitu. Siitä kotitaloudet maksavat vajaan kaksi kolmasosaa ja yritykset yhteisöverona runsaan kolmasosan. Momentin kertymä koostuu useammalta verovuodelta valtiolle tilitettävistä ansio-, pääomatulo- ja yhteisöveroista sekä rajoitetusti verovelvollisten maksamasta lähdeverosta.

Ansio- ja pääomatuloverot

Talousarvioesityksen ansio- ja pääomatuloverojen kertymäksi arvioidaan 8 851 milj. euroa, eli 5,7 % enemmän kuin kuluvalle vuodelle on budjetoitu.

Veronalaisten ansio- ja pääomatulojen arvioidaan kasvavan 5½ % v. 2008. Veronalaisista tuloista palkkatulojen osuus on yli 60 %, joten palkkojen ja työllisyyden kehityksellä on keskeinen merkitys verotulojen kannalta. Palkkatulojen arvioidaan kasvavan n. 6 %. Eläketulojen kasvuksi arvioidaan 6½ %, mutta työttömyysetuuksien arvioidaan alenevan työttömyyden edelleen vähentyessä. Kokonaisuudessaan eläketulojen ja muiden sosiaalietuuksien kasvuksi ennustetaan 5½ %.

Veronalaisten pääomatulojen, joista merkittävimmät erät ovat luovutusvoitot, osinkotulot ja puun myyntitulo, ennustetaan kokonaisuudessaan kasvavan 4 %. Vaikka pääomatulojen osuus veropohjasta on alle 10 %, niiden suhteellinen merkitys tuloarvioiden osuvuuden kannalta on suuri. Valtio on pääomatuloveron ainoa veronsaaja. Pääomatulojen määrästä saadaan luotettava tieto vasta verovuotta seuraavan vuoden loppupuolella verotuksen valmistuessa.

Näin ollen talousarvioesityksen tuloarvioiden pohjana käytettävä vuoden 2006 taso on pääomatulojen osalta vielä ennuste.

Luovutusvoitot ovat kotitalouksien saamien pääomatulojen merkittävin erä. Niitä syntyy muun muassa arvopaperien ja kiinteistöjen myynnistä. Viimeisen neljän vuoden aikana luovutusvoitot ovat yli kaksinkertaistuneet varallisuusarvojen ja erityisesti pörssikurssien nousun myötä. Oman asunnon myyntivoitto on sen sijaan useimmiten verotonta tuloa, ja näin ollen asuntokauppa on suurelta osin tuloverotuksen ulkopuolella.

Luovutusvoittojen kehitystä on vaikea ennustaa, koska luovutusvoittojen määrän kehitys riippuu voimakkaasti vaikeasti ennakoitavasta arvopaperi- ja kiinteistömarkkinoiden hintakehityksestä. Osakemarkkinoilla on nouseva kurssikehitys jatkunut jo yli neljä vuotta, vaikkakin kesän aikana epävarmuus markkinoilla on selvästi kasvanut. Talousarvioesityksen tuloarvio pohjautuu oletukseen, että tänä vuonna osakekurssit jatkavat yhä nousuaan ja kiinteistöjen hinnat nousevat edelleen pari prosenttia viime vuoteen verrattuna. Vuonna 2008 kasvun oletetaan hidastuvan.

Työn verotusta ehdotetaan kevennettäväksi yhteensä 330 milj. eurolla. Kevennykset toteutetaan alentamalla tuloveroasteikon marginaaliveroprosentteja ja korottamalla kunnallisverotuksen ansiotulovähennystä. Muutokset alentavat valtion verotuloja 220 milj. eurolla. Lisäksi tuloveroasteikkoon tehdään inflaatiotarkistus, jonka vaikutus on 170 milj. euroa.

Työvoiman liikkuvuuden edistämiseksi otetaan käyttöön uusi työasuntovähennys, jonka arvioidaan vähentävän vuositasolla verotuottoa 30 milj. eurolla. Tästä valtion osuus on 13, kuntien 15 ja muiden veronsaajien 2 milj. euroa.

Eläketulon verotusta kevennetään niillä tulotasoilla, joilla se on ollut työtulojen verotusta kireämpää. Kevennys toteutetaan korottamalla valtionverotuksen eläketulovähennystä, minkä arvioidaan vähentävän verotuloja 205 milj. eurolla, josta valtion tuloveron osuus on 194 milj. euroa.

Yhteisövero

Yhteisöiltä arvioidaan kertyvän valtiolle tuloveroa 5 392 milj. euroa, mikä on 10,5 % enemmän kuin vuodelle 2007 on budjetoitu. Budjettitalouden yhteisöverokertymä koostuu useammalta verovuodelta valtiolle tilitettävistä veroista, mutta suurin merkitys on samalta vuodelta kertyvillä ennakoilla ja edelliseltä vuodelta kertyvillä ennakontäydennysmaksuilla.

Vuonna 2007 yritysten suhdannenäkymät ovat pysyneet erittäin hyvinä. Yritysten tulosten kasvun oletetaan v. 2008 hidastuvan työvoima- ja raaka-ainekustannusten nousun seurauksena. Verovuoden 2008 lopullisen yhteisöveron kasvu hidastuu yritysten tulosten kehittyessä aiempaa hitaammin. Yhteisöveron pohjana olevan tuloskehitystä ennakoitaessa käytetään hyväksi kansantalouden tilinpidon mukaisen toimintaylijäämän kasvuarviota.

Muut tuloon ja varallisuuteen perustuvat verot

Muita tuloon ja varallisuuteen perustuvia veroja eli korkotulojen lähdeveroa ja perintö- ja lahjaveroa arvioidaan kertyvän 4 % enemmän kuin vuodelle 2007 on budjetoitu. Korkotulojen lähdeveron tuoton arvioidaan kasvavan kuluvasta vuodesta korkotason edelleen noustessa.

Perintö- ja lahjaveron tuoton arvioidaan hieman alenevan kuluvalle vuodelle budjetoidusta perintöveron keventämisen seurauksena. Perintöverotusta kevennetään hallitusohjelman mukaisesti. Verotettavan perinnön alarajaa korotetaan 20 000 euroon, puolisovähennystä ja alaikäisyysvähennystä korotetaan sekä perintöveroasteikkoa tarkistetaan. Muutosten arvioidaan vähentävän verotuottoa 165 milj. eurolla. Täysimääräisesti perintöveron kevennykset vaikuttavat perintö- ja lahjaveron kertymään vasta v. 2009. Vuonna 2008 kevennysten arvioidaan vähentävän verotuottoa vain n. 25 milj. euroa.

Liikevaihtoon perustuvat verot

	2006 tilinpäätös	2007 budjetoitu	2008 esitys	2007—2008 muutos, %
Liikevaihtoon perustuvat verot, milj. euroa	13 757	14 347	15 154	5,6
— Arvonlisävero	13 150	13 704	14 496	5,8

Liikevaihtoon perustuvia veroja ovat arvonlisävero, vakuutusmaksuvero ja apteekkimaksut. Niitä arvioidaan kertyvän 15 154 milj. euroa, mikä on 5,6 % enemmän kuin vuodelle 2007 on budjetoitu. Tästä arvonlisäveron osuus on 14 496 milj. euroa.

Vuonna 2008 arvonlisäveron tuoton kasvun arvioidaan jatkuvan vahvana yksityisen kulutuksen kasvun jatkuessa. Kotitalouksien vahva luottamus sekä työllisyyden ja palkkatulojen ostovoiman kasvu ovat pitäneet yllä vahvaa kulutuksen kasvua, vaikkakin kotitalouksien velkaantumisen arvioidaan toimivan kulutuksen kasvua rajoittavana tekijänä.

Kotitalouksien kulutus muodostaa 60 % koko arvonlisäveron veropohjasta. Sen lisäksi veropohjaan kuuluvat julkisen, verovapaan sekä yksityisen voittoa tavoittelemattoman toiminnan välituotekäyttö ja investoinnit.

Valmisteverot

	2006 tilinpäätös	2007 budjetoitu	2008 esitys	2007—2008 muutos, %
Valmisteverot, milj. euroa	4 628	4 649	4 999	7,5
— Alkoholijuomavero	992	1 008	1 088	7,9
— Tupakkavero	625	617	611	-1,0
— Energiaverot	2 946	2 957	3 251	9,9

Valmisteveroja arvioidaan v. 2008 kertyvän yhteensä 4 999 milj. euroa, eli 7,5 % enemmän kuin vuodelle 2007 on budjetoitu. Kasvu on pääosin seurausta alkoholijuomaveroon ja energiaveroihin ehdotetuista korotuksista. Valmisteverojen veropohja ei juuri kasva, koska ehdotettujen veromuutosten eräänä tavoitteena on valmisteverol-

listen hyödykkeiden kulutuksen vähentäminen ja siten veropohjan supistaminen. Lisäksi eräät muut muutokset, kuten savukkeiden matkustajatuontikiintiöiden poistuminen Suomen ja Viron väliltä, vaikuttavat veropohjaa pienentävästi.

Noin kaksi kolmasosaa valmisteveroista kertyy energiaveroista, joita arvioidaan kertyvän yhteensä 3 251 milj. euroa v. 2008. Energiaveroista n. 75 % kertyy liikenteestä moottoribensiinin ja dieselöljyn verona ja loput mm. lämmityksestä ja energian tuotannosta. Energiaverojen tuottoennuste pohjautuu kauppa- ja teollisuusministeriön kanssa yhteistyössä laadittuun energia-aineiden kulutusennusteeseen. Ilman veroperustemuutoksia moottoribensiinin kulutus alenisi hieman ja dieselöljyn kulutus n. 2 % v. 2008.

Energiaveroja ehdotetaan korotettavaksi v. 2008 yhteensä n. 300 milj. eurolla. Korotus kohdistetaan kaikille energiatuotteille painottaen kuitenkin päästökaupan ulkopuolista sektoria eli liikennepolttoaineita, sähköveroluokkaa 1 (kotitaloudet, palvelut ja maatalous) sekä kevyttä polttoöljyä. Energiaverojen korotus hillitsee osaltaan energian kulutusta, ja korotusten jälkeen bensiinin kulutuksen arvioidaan alenevan 2 % ja dieselöljyn kulutuksen 3½ %. Sähkön kulutukseen korotuksella ei arvioida olevan suurta vaikutusta.

Vuonna 2008 alkoholijuomaveron tuoton arvioidaan kasvavan n. 8 % kuluvalle vuodelle budjetoidusta. Alkoholijuomaveroa ehdotetaan korotettavaksi siten, että väkevien alkoholijuomien valmisteveroa korotetaan 15 % ja muiden 10 %. Korotuksen arvioidaan lisäävän alkoholijuomaveron tuottoa n. 40 milj. eurolla. Alkoholin verollisen kulutuksen arvioidaan korotusten seurauksena alenevan 2½ %.

Tupakkaveroa arvioidaan v. 2008 kertyvän 611 milj. euroa eli hieman vähemmän kuin on budjetoitu vuodelle 2007. Savukkeiden verollisen kulutuksen arvioidaan alenevan 5 % v. 2008. Tähän vaikuttaa se, että Viro nostaa savukkeiden veron EU:n vähimmäisverotasolle heinäkuussa 2008, minkä myötä Suomen oikeus voimassaolevaan matkustajatuontikiintiöön päättyy.

Muut verot ja veronluonteiset tulot

	2006 tilinpäätös	2007 budjetoitu	2008 esitys	2007—2008 muutos, %
Muut verot ja veronluonteiset tulot, milj. euroa	2 725	2 791	2 891	3,6
— Autovero	1 304	1 350	1 370	1,5

Muita veroja ja veronluontoisia tuloja arvioidaan kertyvän 2 891 milj. euroa, ja niiden tuotto kasvaa 3½ % vuodelle 2007 budjetoidusta. Autoveroa arvioidaan kertyvän 1 370 milj. euroa, mikä pohjautuu arvioon n. 135 000—140 000 uuden henkilöauton myynnistä v. 2008. Uusien henkilöautojen myynti on hidastunut kuluvana vuonna, mutta sitä on kompensoinut keskimääräisen verotusarvon nousu. Käytettyjen henkilöautojen tuonti on vakiintunut alle 30 000 kappaleen tasolle.

4.3 Muiden tulojen arviot

	2006 tilinpäätös	2007 budjetoitu	2008 esitys	2007—2008 muutos, %
Sekalaiset tulot, milj. euroa	4 115	3 402	4 807	41,3
— siirto valtion eläkerahastosta	0	4	1 337	37 659
— EU-tulot	1042	1248	1328	6,4
— nettotulot osakemyynneistä	1 232	420	400	-4,8
— valtion osuus veikkauksen ja raha-arpajaisten voitto-varoista	398	398	419	5,3
— Raha-automaatti-yhdistyksen tuotto	397	409	421	2,9
— muut	1 046	923	901	-2,3

Valtion sekalaisiksi tuloiksi arvioidaan 4 807 milj. euroa eli 41 % vuodelle 2007 budjetoitua enemmän. Nettotuloiksi osakemyynneistä on arvioitu 400 milj. euroa. Euroopan unionilta saataviksi tuloiksi arvioidaan 1 328 milj. euroa eli runsaat 6 % kuluvalle vuodelle budjetoitua enemmän. Valtion eläkerahastosta tuloutetaan budjettitalouteen 1 337 milj. euroa. Tuloutus vastaa lain mukaista enimmäismäärää eli 40 % vuotuisesta valtion eläkemenosta. Veikkausvoittovaroja tuloutetaan budjettitalouteen runsaat 5 % enemmän ja Raha-automaattiyhdistyksen tuottoa lähes 3 % enemmän kuin v. 2007.

Korkotuloja ja voiton tuloutuksia arvioidaan kertyvän 1 984 milj. euroa, mikä on 8,3 % vähemmän kuin vuodelle 2007 on budjetoitu. Korkotuloiksi arvioidaan 211 milj. euroa. Valtion korkotulot koostuvat valtion myöntämistä pitkäaikaisista lainoista sekä päivittäisen tarpeen ylittävien kassareservien sijoitustoiminnasta kertyvistä koroista. Kassareservin arvioidaan v. 2008 olevan 4 mrd. euroa ja keskituoton 3,5 %. Korkotason nousun myötä valtion korkotulojen arvioidaan kasvavan 18 % kuluvalle vuodelle budjetoidusta. Osinkotuloiksi arvioidaan 1 450 milj. euroa ja valtion liikelaitosten voiton tuloutuksiksi 173 milj. euroa.

	2006 tilinpäätös	2007 budjetoitu	2008 esitys	2007—2008 muutos, %
Korkotulot ja voiton-tuloutukset, milj. euroa	1 974	2 163	1 984	-8,3
— korkotulot	218	178	211	18,1
— osinkotulot	1 522	1 639	1 450	-11,6
— valtion liikelaitosten voiton tuloutukset	99	159	173	9,0
— osuus Suomen Pankin voitosta	134	186	150	-19,4

5. Talousarvioesityksen määrärahat

Talousarvioesityksen määrärahoiksi ilman valtionvelan vähentämistä ehdotetaan 43 127 milj. euroa, joka on 6,5 % enemmän kuin vuoden 2007 varsinaisessa talousarviossa. Hintatason nousu ja talousarvioesityksen rakennemuutokset huomioiden määrärahat kasvavat reaalisesti 3,7 %. Hallinnonalojen määrärahat kasvavat 2,6 mrd. eurolla vuoden 2007 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Tästä 1,6 mrd. euroa aiheutuu edellisellä vaalikaudella tehtyjen päätösten ja voimassaolevan lainsäädännön vaatimista määrärahalisäyksistä, jotka sisältyivät jo maaliskuussa annettuun edellisen hallituksen viimeiseen kehyspäätökseen.

Taulukko 8. Määrärahat pääluokittain vuosina 2006—2008[1)]

Tunnus	Pääluokka	v. 2006 tilinpäätös milj. €	v. 2007 varsinainen talousarvio milj. €	v. 2008 esitys milj. €	Muutos 2007—2008 milj. €	Muutos 2007—2008 %
21.	Eduskunta	100	112	122	10	9
22.	Tasavallan presidentti	11	10	9	- 1	- 10
23.	Valtioneuvosto	87	54	61	6	11
24.	Ulkoasiainministeriön hallinnonala	882	992	1 096	103	10
25.	Oikeusministeriön hallinnonala	713	715	725	10	1
26.	Sisäasiainministeriön hallinnonala	1 052	1 047	1 074	27	3
27.	Puolustusministeriön hallinnonala	2 281	2 236	2 426	190	8
28.	Valtiovarainministeriön hallinnonala	6 034	6 388	6 749	361	6
29.	Opetusministeriön hallinnonala	6 401	6 565	6 889	324	5
30.	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	2 780	2 626	2 796	170	6
31.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	1 795	1 828	2 090	262	14
32.	Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	2 141	2 270	2 413	144	6
33.	Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	12 513	12 987	13 935	948	7
34	Työministeriön hallinnonala	—	—	—	—	—
35.	Ympäristöministeriön hallinnonala	331	304	320	16	5
36.	Valtionvelan korot	2 261	2 348	2 422	74	3
	Yhteensä, pl. valtionvelan vähentäminen	**39 384**	**40 483**	**43 127**	**2 644**	**7**
37.	Valtionvelan vähentäminen	1 486	35	1 953	1 918	5 480
	Yhteensä	**40 871**	**40 517**	**45 080**	**4 562**	**11**

[1)] Taulukossa määrärahat on esitetty pääluokittain jäljempänä olevan taulukko-osan mukaisesti. Taulukossa jokainen luku on pyöristetty erikseen tarkasta arvosta, joten laskutoimitukset eivät kaikilta osin täsmää.

5.1 Talousarvioesitys ja valtiontalouden kehys

Vastuullisen ja pitkäjänteisen menopolitiikan varmistamiseksi hallitusohjelmaan sisältyy budjettitalouden menojen kehitystä ohjaava koko vaalikauden kattava menosääntö. Menosääntö asettaa enimmäismäärän pääosalle, noin kolmelle neljännekselle, talousarviomenoista. Menosäännön ja sen pohjalta vahvistetun valtiontalo-

uden kehyksen ulkopuolelle jäävät ennen kaikkea suhdanteiden ja rahoitusautomatiikan mukaan muuttuvat menot, kuten työttömyysturvamenot, asumistuki, kansaneläkelaista johtuvat siirrot Kansaneläkelaitokselle sekä valtion osuus toimentulotukimenoista. Mainitut menot luetaan kuitenkin kehyksen piiriin niiden perusteisiin tehtyjen muutosten menovaikutusten osalta. Lisäksi kehyksen ulkopuolelle jäävät valtiovelan korkomenot, arvonlisäveromenot, finanssisijoitukset ja menot, joissa valtio toimii vain teknisenä suorituksen välittäjänä, sekä eräät muut menot, joiden sitominen kehykseen ei ole finanssipoliittisesti perusteltua.

Toukokuun 2007 kehyspäätöksessä vaalikauden kehys asetettiin siten, että se toteuttaa hallitusohjelmassa sovitun 1,3 mrd. euron menolisäyksen vuoden 2011 tasolla. Vuoden 2008 kehystasoksi päätettiin 33 577 milj. euroa, josta 60 milj. euroa jätettiin ns. jakamattomaksi varaukseksi ja lisätalousarviotarpeisiin varattiin 300 milj. euroa.

Talousarvioesityksessä kehystä on korjattu vastaamaan tarkentuneita hintaennusteita sekä talousarvion rakennemuutoksia yhteensä 328 milj. eurolla. Rakennemuutoksena kehyksessä on huomioitu ammattikorkeakoulujen rakennejärjestelyjen tukeminen, joka korottaa valtion osuutta ammattikorkeakoulujen käyttökustannuksiin sekä valtiolle kertyviä alv-tuloja 4 milj. eurolla. Rajavartiolaitoksen ilma- ja vartioalusten hankintaan EU:n ulkorajarahastolta saatavat tulot on muutettu bruttobudjetoiduksi, minkä johdosta kehystä on korotettu 1 milj. eurolla. Muilta eläkelaitoksilta saaduista ennakkotuloista maksettavat korkomenot on muutettu bruttobudjetoiduiksi ja siirretty teknisesti välitettynä suorituksena kehyksen ulkopuoliseksi menoksi. Tästä johtuen kehystasoa on alennettu 0,7 milj. eurolla. Meriliikenteen alustukien yhtenäistämisessä 1.1.2008 kehyksen ulkopuoliseksi menoksi katsottu matkustaja-alusten ennakonpidätysten väliaikainen maksuvapautus muuttuu osaksi kauppa-aluksille Merenkulkulaitoksesta maksettavia suoria tukia. Tämä kasvattaa kehysmenoja vuositasolla 24,3 milj. euroa. Muutoksen johdosta kehystä on korotettu menojen nousua vastaavasti. Hallitusohjelmassa kehyksen ulkopuolisen matalapalkkatuen laajentamiseen varattu 50 milj. euroa kohdennetaan tässä talousarvioesityksessä nuorten työllistymisedellytysten parantamiseen, vajaakuntoisten palkkatukeen sekä oppisopimuskoulutuksena järjestettävän lisäkoulutuksen laajentamiseen, joita rahoitetaan kehykseen luettavilta momenteilta. Tästä johtuen kehystasoa on korotettu 50 milj. eurolla. Hinta- ja kustannusarvioiden tarkentumisesta aiheutuu nettomääräisesti n. 250 milj. euron kehyskorjaus. Tarkistuksessa ei ole ennakoitu uuden työ- ja virkaehtosopimuksen palkkavaikutuksia. Tarkistettu menokehys vuodelle 2008 on 33 905 milj. euroa.

Jakamaton varaus

Talousarvioesityksen kehykseen luettaviksi määrärahoiksi ehdotetaan 33 358 milj. euroa, mikä jättää 247 milj. euron jakamattoman

varauksen vuosittaisen 300 milj. euron lisäbudjettivarauksen lisäksi.

Vuonna 2007 omaisuuden myynnistä on kertynyt nettotuloja 863 milj. euroa. Hallitusohjelman mukaisesti osakkeiden vuotuisten myyntitulojen ylittäessä 400 milj. euroa, voidaan ylityksestä enintään 25 %, kuitenkin enintään 150 milj. euroa, käyttää kertaluonteisiin osaamista, innovaatioita ja talouden kasvua edistäviin investointeihin kehyksen estämättä, ellei erityisiä muita syitä ole. Siten kertaluonteisiin menolisäyksiin on käytettävissä 116 milj. euroa. Tästä 12 milj. euroa esitetään kohdennettavaksi tässä talousarvioesityksessä julkisen hallinnon verkkoturvallisuuden edistämiseen.

Kehyksen ulkopuoliset menot

Kehyksen ulkopuolisiksi määrärahoiksi ehdotetaan 9 769 milj. euroa, mikä on 234 milj. euroa enemmän kuin 25.5.2007 kehyspäätöksessä. Kasvu johtuu suurelta osin yleisen korkotason nousun aiheuttamasta valtionvelan korkomenoarvion kohoamisesta 99 milj. eurolla sekä arvonlisäveromenojen kasvusta 19 milj. eurolla kehyspäätökseen nähden. Ehdotettu eläketulojen verotuksen keventäminen ja työsuhdeasuntovähennyksen käyttöönotto vähentävät kuntien verotuloja ja kasvattavat valtion kompensointitarvetta muille veronsaajille 119 milj. eurolla. EU-markkinatuen eli maataloustuotteiden vientituen ja yksityisen varastoinnin tuen sekä eräiden muiden maataloustuotteiden markkinoihin vaikuttavien toimenpiteiden maksun siirtäminen Maatalouden interventiorahastosta budjettitalouteen kasvattaa kehyksen ulkopuolisia menoja 50 milj. eurolla. Työnantajan työeläkemaksun nousu kompensoidaan alentamalla työnantajan kansaneläkemaksua, mistä johtuen valtion osuus kansaneläkelaista johtuvista menoista nousee n. 65 milj. euroa.

Taulukko 9. Kehyksen ulkopuolelle jäävät määrärahat, milj. euroa

	2008 esitys
Menosäännön mukaan	
Työttömyysturvamenot, asumistuki ja Kela-siirto	3 938
Veronkevennysten kompensaatiot kunnille	119
EU:lta saatavia tuloja vastaavat menot	1 222
Veikkausvoittovaroja ja RAY:n tuloutusta sekä totopeleistä kertyviä tuloja vastaavat menot	840
Omaisuuden myynnistä saatavilla tuloilla rahoitettavat menot	20
Korkomenot	2 422
Finanssisijoitukset	90
Tekniset läpivirtauserät	62
Arvonlisäveromäärärahat	941
Matalapalkkatuki sekä merityötulontuki	115
Yhteensä	9 769

5.2 Poikkihallinnolliset politiikkaohjelmat

Hallituksella on kolme politiikkaohjelmaa hallitusohjelmassa määriteltyjä laajoja poikkihallinnollisia tehtäväkokonaisuuksia varten. Politiikkaohjelmille asetettavia hallituksen keskeisiä tavoitteita toteutetaan eri hallinnonalojen yhteisin ja yhdensuuntaisin toimenpitein. Kutakin politiikkaohjelmaa johtaa ja koordinoi ohjelmasta vastaava ministeri apunaan ohjelmajohtaja. Politiikkaohjelmien linjaukset ja toimintasuunnitelmat käsitellään kunkin ohjelman ministeriryhmässä ja vahvistetaan syksyllä 2007 hallituksen strategia-asiakirjassa (HSA). Tässä yhteydessä määritellään tarkemmin myös politiikkaohjelmien vaikuttavuustavoitteet ja niitä kuvaavat indikaattori- ja muut mittarit.

Työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelma

Työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelma toteuttaa osaltaan niitä toimia, jotka ovat välttämättömiä hyvinvointiyhteiskunnan rahoituspohjan turvaamiseksi väestön ikärakenteen muutoksen sekä globalisaatiokehityksen johdosta. Ohjelman toimenpiteillä tähdätään työn tuottavuuden kohottamiseen ja työllisyysasteen parantamiseen. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää huolehtimista yritysten toimintaympäristön kehittämisestä. Ohjelma on laaja-alainen ja sisältää toimia niin työelämän, yrittämisen, työllisyyden, sosiaaliturvan kuin koulutuksen osalta.

Työllisyysastetta pyritään parantamaan monin keinoin:

— Kehitetään työelämän turvallisuuden ja joustavuuden vaatimusten välille uusi suomalainen malli, joka antaa kansalaiselle työllistymisturvaa ja toisaalta varmistaa entistä paremmin työvoiman saantia.

— Rakennetyöttömyyden alentamiseksi sosiaaliturvan ja työn yhteensovitusta arvioidaan uudelleen, tehdään kartoitus palkkaamisen esteistä ja selvitetään ensimmäisen työntekijän palkkaamisen ongelmia.

— Työvoiman saatavuutta parannetaan työvoimapolitiikan uudistamislinjauksilla, joilla puututaan mahdollisimman varhain työttömyyteen ja estetään syrjäytymistä ja työttömyyden pitkittymistä. Työuria pidentäviä toimia, mm. opiskeluaikojen tiivistämistä, edistetään. Myös työperäistä maahanmuuttoa edistetään.

— Työmarkkinoiden toimivuutta vaarantaviin kohtaanto-ongelmiin haetaan ratkaisuja. Työvoimatarpeiden ennakointia parannetaan ja tehostetaan ennakoinnin vaikutusta koulutukseen. Ammattitaitoisen työvoiman puutteesta kärsivistä toimialoista käynnistetään selvitys.

Työn tuottavuuden kohentamisen yhtenä lähtökohtana on tunnistaa työelämän laadun vaikutus työorganisaatioiden innovaatiokykyyn ja sen myötä tuottavuuteen. Työelämän laatua parantavat kehittämistoimet kootaan samaan päämäärään tähtääväksi kokonaisuudeksi. Yksi osa ohjelmapohjaista kehittämistä ovat panostukset yritysten innovaatiokykyä tukevaan johtamiseen ja liiketoiminta-osaamiseen. Yritystoiminnan edellytyksistä on huolehdittava tukemalla eri hallinnonalojen toimia yrittäjyyshalukkuuden ja yritysten

kasvuhalukkuuden kohottamiseksi. Näitä edistetään mm. yrittäjyyskoulutuksella sekä kehittämällä sosiaaliturvaa.

Työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelmaa on tarkoitus rahoittaa työ- ja elinkeinoministeriön pääluokasta 32 tässä talousarvioesityksessä ehdotettavien määrärahojen puitteissa. Ohjelman koordinoinnista vastaa kauppa- ja teollisuusministeri, ja sen ohjelmajohtaja sijoitetaan työ- ja elinkeinoministeriöön.

Terveyden edistämisen politiikkaohjelma

Terveyden edistämisen politiikkaohjelman tavoitteina ovat väestön terveydentilan parantuminen ja terveyserojen kaventuminen. Se antaa mahdollisuuden jatkaa Kansallisessa terveydenhuollon hankkeessa tavoitteena ollutta, mutta siinä vähäiselle painotukselle jäänyttä terveyden edistämisen ja ennaltaehkäisevän työn kehittämistä. Pitkän aikavälin linjaukset väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi on kirjattu Terveys 2015 kansanterveysohjelmaan.

Politiikkaohjelma antaa myös mahdollisuuden Suomen EU-puheenjohtajakauden pääteeman, ”Terveys kaikissa politiikoissa” -ajattelun mukaisesti vahvistaa jo käynnissä olevaa kehittämistyötä yli perinteisten hallinnon sektorirajojen. Mahdollisuudet vaikuttaa kansantautien riskitekijöihin ja muihin terveyden taustatekijöihin ovat paljolti muiden hallinnonalojen kuin terveydenhuollon käsissä. Eri hallinnonaloilla tehdyt ratkaisut vaikuttavat terveyteen, ja sen vuoksi on luotava terveyttä tukevia olosuhteita ja vaikutettava elämäntapaan koko yhteiskuntapolitiikalla. Terveys on otettava huomioon ja terveysvaikutuksia mahdollisuuksien mukaan arvioitava kaikkien alojen päätöksenteossa.

Terveyden edistämisen politiikkaohjelmassa kiinnitetään huomiota mm. terveyden edistämisen rakenteiden ja niitä turvaavan lainsäädännön kehittämiseen, lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen, työikäisten työ- ja toimintakykyyn ja työhyvinvointiin, ikääntyvien terveyden ja toimintakyvyn edistämiseen, terveyden edistämisen ja ehkäisevän työn vastuiden jakoon ja resursointiin, liikunnan ja kulttuurin merkitykseen hyvinvoinnin edellytyksenä sekä fyysisen ympäristön terveellisyyteen.

Terveyden edistämisen politiikkaohjelmaa on tarkoitus rahoittaa sosiaali- ja terveysministeriön pääluokasta 33 tässä talousarvioesityksessä ehdotettavien määrärahojen puitteissa. Ohjelman koordinoinnista vastaa peruspalveluministeri, ja sen ohjelmajohtaja sijoitetaan sosiaali- ja terveysministeriöön.

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelma

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelma pohjautuu valtioneuvostossa vuoden 2007 loppuun mennessä hyväksyttävään lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelmaan. Sen valmistelussa ovat mukana kaikki ministeriöt.

Politiikkaohjelman avulla pyritään ehkäisemään sekä vähentämään pahoinvointia ja syrjäytymistä. Lasten ja nuorten terveeseen ja turvalliseen kehitykseen sekä perheiden hyvinvointiin suunnataan voimavaroja eri sektoreilla. Korjaavien erityispalveluiden tarvetta pyritään vähentämään luomalla lapsuus- ja nuoruusiässä pe-

rusta hyvälle terveydelle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille. Lapsi- ja nuorisopoliittista näkökulmaa voidaan korostaa päätösten lapsi- ja nuorisovaikutusten yhteiskunnallisella arvioinnilla, parantamalla lasten ja nuorten hyvinvoinnin seurannan tietopohjaa sekä lapsen oikeuksista tiedottamalla.

Lasten ja nuorten hyvinvointiin kohdistuvien syrjäytymisuhkien torjumisessa sekä syntyneiden ongelmien ratkaisemisessa läpileikkaavana periaatteena tulee olla varhainen ongelmien tunnistaminen ja tuen tarjoaminen. Varhainen tuki ja puuttuminen vähentävät oleellisesti yhteiskunnan kokonaiskustannuksia verrattuna tilanteeseen, jossa alentunutta hyvinvointia pyritään palauttamaan korjaavilla toimenpiteillä. Se edellyttää poikkihallinnollista politiikkasuunnittelua ja -toimeenpanoa kaikilla hallinnon tasoilla. Hallinnon näkökulma yhdistyy politiikkaohjelmassa tiiviiseen vuorovaikutukseen ja toiminnalliseen kumppanuuteen perheiden ja kansalaisyhteiskunnan kanssa.

Lapsiperheiden taloudellisen aseman parantamisen rinnalla keskeinen väline varhaiselle tuelle ja ongelmiin tarttumiselle on riittävästi resursoitu ja hyvin toimiva hyvinvointipalvelujen verkosto. Politiikkaohjelman tehtävänä on arvioida nykyisen palvelujärjestelmän toimivuutta.

Lasten ja nuorten hyvinvointi syntyy ensisijaisesti perheissä. Vanhemmuuteen kasvaminen ja vanhemmuuden säilyminen toimivana ihmissuhteena edellyttää yhteiskunnan tukitoimia, joista osa kohdentuu lapsi-vanhempisuhteen ja osa vanhempien keskinäisen suhteen ylläpitoon. Sekä äideille että isille ja muille huoltajille on tehtävä mahdolliseksi sovittaa yhteen perheen ja lasten tarpeet sekä työelämän vaatimukset.

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelmaa on tarkoitus rahoittaa opetusministeriön pääluokasta 29 tässä talousarvioesityksessä ehdotettavien määrärahojen puitteissa. Ohjelman koordinoinnista vastaa kulttuuri- ja urheiluministeri, ja sen ohjelmajohtaja sijoitetaan opetusministeriöön.

5.3 Määrärahat hallinnonaloittain

Valtioneuvoston kanslia (pääluokka 23)

Valtioneuvoston pääluokkaan ehdotetaan määrärahoja yhteensä 61 milj. euroa, missä on lisäystä 6 milj. euroa vuoden 2007 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Määrärahasta 18 milj. euroa on puoluetukea, jota ehdotetaan lisättäväksi 3 milj. eurolla. Valtioneuvoston jäsenten ja ministerien erityisavustajien lukumäärän lisäyksestä sekä tilannekuva- ja turvallisuustoimenpiteiden tarpeista aiheutuu määrärahoihin lisäystä n. 2,3 milj. euroa. Uutena määrärahana ovat osakehankintamäärärahat, 3 milj. euroa, jotka on budjetoitu valtioneuvoston kansliaan omistajaohjauksen siirron myötä.

Ulkoasiainministeriön hallinnonala (pääluokka 24)

Ulkoasiainministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 1 096 milj. euroa, missä on lisäystä 103 milj. euroa vuoden 2007 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Ulkoasiainministeriön pääluokan määrärahoista ulkoasiainhallinnon osuus on 20 %, kansainvälisen kehitysyhteistyön 62 %, lähialueyhteistyön 2 % ja muiden menojen 16 %.

Ulkoasiainministeriön toimintamenoihin ehdotetaan 191 milj. euroa. Vuoden 2008 aikana Suomi toimii Etyj-puheenjohtajana. Osana hallintopalvelujen ja tukitoimintojen kehittämistä ulkoasiainhallinnosta vähennetään 17 hallinnollista tuki- ja palvelutehtävää.

Kehitysyhteistyö

Kansainväliseen kehitysyhteistyöhön ehdotetaan yhteensä 830 milj. euroa, jonka arvioidaan vastaavan n. 0,44 % suhteessa bruttokansantuloon. Kehitysyhteistyömäärärahoista 668 milj. euroa on budjetoitu ulkoaisianministeriön pääluokkaan. Talousarvioesityksessä ehdotetaan myönnettäväksi kehitysyhteistyöhön budjettivuoden määrärahojen lisäksi myös 644 milj. euron sitoumusvaltuudet, joista aiheutuvat menot ajoittuvat vuoden 2008 jälkeisille vuosille.

Teollisen yhteistyön rahasto Oy:n (Finnfund) osakepääoman korottamiseen ehdotetaan siirrettäväksi yhteensä 15 milj. euroa varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahaa.

Lähialueyhteistyö

Lähialueyhteistyöhön ehdotetaan myönnettäväksi 20,5 milj. euroa, mikä on 3 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2007 varsinaisessa talousarviossa. Lähialueyhteistyön ensisijainen kohde on Luoteis-Venäjän federaatiopiiri. Hallitusohjelman mukaisesti lähialueyhteistyö keskitetään erityisesti ympäristö-, ydinturva- ja sosiaali- ja terveysaloille.

Kriisinhallintatoiminta

Sotilaalliseen kriisinhallintatoimintaan ehdotetaan yhteensä 105 milj. euroa, mikä on 17,5 milj. euroa vähemmän kuin v. 2007. Vuoden 2007 korkeampi määrärahataso johtuu Libanonin UNIFIL-operaation rahoittamisesta. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan osuus suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenoista on 56,4 milj. euroa. Puolustusministeriön hallinnonalalle ehdotetaan 48,2 milj. euroa kriisinhallintatoiminnan kalusto- ja hallintomenoihin. Siviilikriisinhallintaan ehdotetaan 14,1 milj. euroa. Sotilaallisissa ja siviilikriisinhallintaoperaatioissa arvioidaan olevan palkattua henkilöstöä v. 2008 yhteensä n. 1 100 henkilötyövuotta.

Oikeusministeriön hallinnonala (pääluokka 25)

Oikeusministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja 725 milj. euroa, mikä on 10 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2007 varsinaisessa talousarviossa. Ilman vuosittain paljon vaihtelevia vaalimenoja hallinnonalan määrärahojen lisäys vuoteen 2007 on 19 milj. euroa eli 2,7 %.

Määrärahoista 37 milj. euroa on tarkoitettu ministeriölle ja sen yhteydessä toimiville virastoille, 286 milj. euroa tuomioistuimille ja oikeusapuun, 212 milj. euroa rangaistusten täytäntöönpanoon, 86 milj. euroa ulosottotoimeen, 37 milj. euroa syyttäjäntoimeen, 40

milj. euroa arvonlisäveromenoihin, 6 milj. euroa vaaleihin ja 20 milj. euroa muihin menoihin.

Oikeusministeriö ja hallinto

Vuonna 2008 käynnistetään vaalijärjestelmän uudistus. Valtioneuvoston säädösvalmistelun tehostamiseksi hallitus ottaa käyttöön lainsäädäntösuunnitelman. Valmistellaan käräjäoikeusverkoston uudistamista 25—30 maakunnallisen käräjäoikeuden ja muutamien niitä tukevien sivukanslioiden varaan sekä kiinteistöjen kirjaamisasioiden siirto käräjäoikeuksista Maanmittauslaitokselle. Lisäksi tarkoituksena on valmistella yksinkertaisten velkomusasioiden käsittelyn keskittäminen. Kihlakuntajärjestelmän purkamiseen liittyen OM:n hallinnonalalle siirtyy henkilöstöä ulosotto- ja syyttäjävirastojen tehtäviin. Inarin kirkonkylään rakennetaan Saamelaiskulttuurikeskus. Hanke on tarkoitus käynnistää v. 2008.

Oikeusturva

Oikeusturvassa tavoitteena on lyhentää käsittelyaikoja tuomioistuimissa sekä supistaa alueellisia käsittelyaikaeroja. Tavoitteena on myös lyhentää asioiden kokonaiskestoa esitutkinnassa, syyteharkinnassa ja tuomioistuinkäsittelyssä. Tuomioistuinten toimintaedellytysten turvaamiseksi ja toiminnan kehittämiseksi ehdotetaan 3 milj. euron tasokorotusta, 2 milj. euron lisämäärärahaa uudesta lastensuojelulaista hallinto-oikeuksille aiheutuvien lisätehtävien vuoksi ja 2,6 milj. euron lisämäärärahaa tietojärjestelmien kehittämiseen. Oikeusavussa tarkoituksena on korottaa asiakkaan omavastuuta rajaten korotuksen piiristä kuitenkin heikoimmassa taloudellisessa asemassa olevat.

Maksuhäiriöt ja niiden hoitaminen

Talousrikollisuuden ja harmaan talouden vastaista toimintaa tehostetaan vahvistamalla ulosoton erikoisperintää. Luottotappioiden torjunnassa tavoitteena on tilittää hakijoille saman verran kuin v. 2007 eli n. 640 milj. euroa, vaikka yksityisoikeudellisten saatavien vanhentuminen vähentää perintätulosta maaliskuusta 2008 alkaen. Toiminnan vaikuttavuuden parantamiseksi ulosottopiirien määrää vähennetään.

Rikollisuuden vastustaminen

Väkivaltarikollisuuden vähentämiseksi toteutetaan laaja-alaista väkivallan vähentämisohjelmaa.

Tehostetaan ja nopeutetaan vaativien rikosasioiden esitutkinta-, syyteharkinta- ja oikeuskäsittelyä. Tämän toteuttamiseksi lisätään syyttäjien ja poliisin esitutkintayhteistyötä. Syyttäjälaitoksen määrärahaan ehdotetaan 1,6 milj. euron tasokorotusta ja 1 milj. euron lisämäärärahaa esitutkintayhteistyön ja vaativien asioiden käsittelyn tehostamiseen.

Vankimäärä on alkanut laskea. Vuonna 2008 arvioidaan olevan keskimäärin 3 600 vankia. Ensikertaisten vankien uusintarikollisuuden vähentämistä koskevana tavoitteena on, että viiden vuoden kuluessa vapautumisesta vankilaan palaavien määrä vähenee vuoden 2005 35 prosentin tasolta 32 prosenttiin v. 2011. Lisätään vankien osallistumismahdollisuuksia uusimisriskiä vähentäviin toimintoihin. Vähennetään minimiin vankeuden käyttäminen sakon muuntorangaistuksena. Vankitilojen kunnostamiseksi on tarkoitus

aloittaa Kuopion vankilan ja Mikkelin vankilan peruskorjaus- ja lisärakennustyöt. Rangaistusten täytäntöönpanon määrärahaan ehdotetaan 4 milj. euron tasokorotus ja 2,6 milj. euron lisämääräraha vuokramenoihin. Tuottavuustoimenpiteet ja vankien määrän lasku vähentävät määrärahatarvetta yhteensä 1,3 milj. eurolla.

Sisäasiainministeriön hallinnonala (pääluokka 26)

Sisäasiainministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 1 074 milj. euroa, mikä on 27 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2007 varsinaisessa talousarviossa. Suurimmat määrärahalisäykset kohdistuvat rajavartiolaitokseen sekä pelastustoimeen ja hätäkeskuksiin.

Poliisi- ja hätäkeskuslaitos

Poliisilaitosten määrää vähennetään kolmannekseen nykyisestä yhteensovittaen uudistus mm. käräjäoikeusjaon kanssa. Poliisin hallintorakenteen kokonaisuudistusta jatketaan siten, että se kohdistuu koko poliisihallintoon. Poliisin henkilöstötarpeista tehdään pitkän aikavälin suunnitelma. Kihlakuntahallinnon purkautuessa suurin osa yhteisestä henkilöstöstä siirtyy poliisitoimeen.

Poliisitoimen menoihin esitetään 607 milj. euroa, mikä on 3 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2007 varsinaisessa talousarviossa. Vähennys aiheutuu pääosin hallinnonalan tietotekniikkakeskuksen perustamisesta ja siihen liittyvästä sisäisestä määrärahasiirrosta. Tuottavuustoimien johdosta määrärahaa on vähennetty 2,2 milj. euroa. Toimitilamenoihin on osoitettu lisäystä 4,6 milj. euroa ja työttömien poliisien työllistämiseen 1,5 milj. euroa. Teleyrityksille maksettaviin korvauksiin teletunnistetietojen tallentamisesta aiheutuviin investointeihin esitetään varattavaksi 6 milj. euroa.

Rajavartiolaitos

Pääosa Rajavartiolaitoksen rakennetusta kiinteistövarallisuudesta siirretään Senaatti-kiinteistöjen omistajahallintaan 1.1.2008 lukien. Tästä aiheutuva lisäkustannus vuoteen 2007 verrattuna on n. 4 milj. euroa, mikä on huomioitu määrärahan lisäyksenä.

Rajavartiolaitoksen menoihin esitetään 207 milj. euroa, josta kevyiden helikoptereiden ja partioveneiden uusimiseen käytetään 5,3 milj. euroa. Lisäksi rajavartiolaitos saa rahoitusta ulkorajarahastosta.

Pelastustoimi

Hätäkeskusten toimintavarmuus ja -nopeus varmistetaan lisäämällä hätäkeskusten henkilöstöä väliaikaisesti 40 henkilötyövuodella. Hätäkeskustoiminta uudistetaan siten, että hätäkeskukset verkotetaan toimimaan toistensa tukena ruuhkatilanteissa ja poikkeusoloissa.

Pelastustoimen ja viranomaisradioverkon menoihin esitetään yhteensä 29,7 milj. euroa. Hätäkeskuslaitoksen menoihin esitetään 51,7 milj. euroa, mikä on 4 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2007 varsinaisessa talousarviossa. Lisämääräraha käytetään lisähenkilöstön palkkaamiseen ja johtamisjärjestelmän parantamiseen.

Maahanmuutto

Maahanmuuttohallinnon menoihin esitetään 84 milj. euroa, mikä on 6,4 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2007 talousarviossa. Vä-

hennys aiheutuu pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden määrän vähenemisestä ja kahden vastaanottokeskuksen lakkauttamisesta.

Puolustusministeriön hallinnonala (pääluokka 27)

Puolustusministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja 2 426 milj. euroa, mikä on 190 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2007 varsinaisessa talousarviossa. Nyt ehdotettavista ja aiemmin myönnetyistä valtuuksista aiheutuu talousarviovuoden jälkeisille vuosille 886 milj. euron määrärahasitoumus.

Sotilaallinen maanpuolustus

Sotilaallisen maanpuolustuksen voimavaroja käytetään ensisijaisesti strategisen iskun ennaltaehkäisyn ja torjunnan kyvyn kehittämiseen ja ylläpitämiseen. Laajemman sotilaallisen voimankäytön ennaltaehkäisy- ja torjuntakyky ylläpidetään nykytasolla. Lisäksi parannetaan edellytyksiä osallistua kriisinhallintaan osana eurooppalaisia kriisinhallintajoukkoja.

Puolustusvoimien toimintamenoihin ehdotetaan 1 412 milj. euroa, mikä on 54,5 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2007 varsinaisessa talousarviossa. Lisäys johtuu pääosin toiminnan tason palauttamisesta, selontekoon sisältyvistä rakennemuutoksista, puolustushallinnon kiinteistöuudistuksen menoista, asevelvollisten terveystarkastuksista ja kustannustason tarkistuksista.

Puolustusvoimien henkilöstön määrä, rakenne ja osaaminen mukautetaan palvelemaan tehtävien toteuttamista ja puolustusjärjestelmän pitkäjänteistä kehittämistä. Ikäluokasta koulutetaan kaikki varusmiespalvelukseen terveydentilansa puolesta sopivat miehet. Kertausharjoituksissa koulutetaan 25 000 reserviläistä.

Puolustusmateriaalihankintoihin ehdotetaan 669 milj. euroa, mikä on 89 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2007 varsinaisessa talousarviossa. Lisäys muodostuu pääosin valtioneuvoston kehyspäätöksissä tehdyistä menotarkistuksista ja aikaisemmin myönnettyjen tilausvaltuuksien menojen ajoitusmuutoksista. Määrärahasta 557 milj. euroa aiheutuu aikaisemmin myönnettyjen tilausvaltuuksien maksuista, 29 milj. euroa uuden Puolustusvoimien materiaalinen kehittäminen -tilausvaltuuden (PVKEH 2008) vuoden 2008 maksuosuudesta, 63 milj. euroa muista puolustusmateriaalihankinnoista sekä 21 milj. euroa indeksien ja valuuttakurssien muutoksista aiheutuvista menoista. Lisäksi ehdotetaan 31 milj. euroa määrärahaa Hawk-koneiden hankinnan loppurahoitukseen. Syksyn 2007 lisätalousarviossa on tarkoitus ehdottaa uuden tilausvaltuuden myöntämistä 18 Hawk-koneen hankintaa varten.

Sotilaallinen kriisinhallinta

Puolustusministeriön hallinnonalalle sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenoihin ehdotetaan määrärahoja 48,2 milj. euroa. Ulkoasiainministeriön hallinnonalalle sisältyy suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenoja 56,4 milj. euroa. Sotilaallisen kriisinhallinnan painopiste on EU:n taisteluosastoihin osallistumisessa ja siihen liittyvän suorituskyvyn luomisessa. Sotilaallisen kriisinhallinnan määrärahat on mitoitettu Suomen kriisinhallintajoukkojen vahvuuksien ja tehtävävaatimusten mukaisesti ottaen

huomioon ne kriisinhallintaoperaatiot, joihin Suomi todennäköisesti tulee osallistumaan v. 2008.

Puolustushallinnon rakennuslaitos toimii puolustushallinnon kiinteistöalan osaamiskeskuksena tarjoten hallinnonalalle tarvittavia kiinteistötoimen- ja ympäristöalan asiantuntija- ja hankintapalveluja.

Puolustushallinnon rakennuslaitos

Valtiovarainministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 6 749 milj. euroa, missä on lisäystä 361 milj. euroa vuoden 2007 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.

Valtiovarainministeriön hallinnonala (pääluokka 28)

Hallitusohjelman mukaisesti talousarvioesitykseen sisältyy esitys kihlakuntajärjestelmän purkamisesta 1.1.2008 lukien. Kihlakunnanvirastojen yhteinen henkilöstö siirretään pääosin poliisin sektorille, mutta henkilöstöä siirtyy myös maistraatin, ulosottotoimen ja syyttäjätoimen sektoreille. Kihlakunnanvirastojen yhteinen määräraha puretaan em. sektoreille.

Hallinnon kehittäminen

Aluehallinnon uudistamishankkeen tehtävänä on laatia ehdotukset ja mahdolliset vaihtoehdot aluehallintoviranomaisten tehtäväkokonaisuuksiksi ja tehtävien muutoksiksi, keskushallinnon siirtämiseksi aluehallinto- ja paikallishallintoviranomaisille sekä aluehallintoviranomaisten määrän vähentämiseksi ja aluejakojen muutoksiksi sekä mahdollisiksi uusiksi valtion aluehallintoviranomaisiksi.

Noin puolet valtiovarainministeriön hallinnonalan menoista on eläkkeitä. Valtion maksamiin eläkkeisiin ja korvauksiin ehdotetaan 3 487 milj. euroa, missä on lisäystä 152 milj. euroa vuoden 2007 varsinaiseen talousarvioon verrattuna

Valtion eläkemenot

Suomen maksuosuuksiin Euroopan unionille ehdotetaan 1 601 milj. euroa, missä on kasvua 73 milj. euroa vuoden 2007 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Kasvu aiheutuu bruttokansantuloon perustuvien maksujen, Yhdistyneelle kuningaskunnalle myönnettävän maksuhelpotuksen osuuden ja arvonlisäveropohjaan perustuvien maksujen noususta.

Maksut EU:lle

Ahvenanmaan maakunnalle maksettavat tulonsiirrot on arvioitu yhteensä 235 milj. euroksi. Määrärahat kasvavat vuoden 2007 varsinaiseen talousarvioon verrattuna 27 milj. euroa. Ahvenanmaan tasoitusmaksun suuruus määräytyy Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan siten, että tasoitusmaksu on 0,45 % valtion tilinpäätöksen mukaisista tuloista lukuun ottamatta uusia valtion lainoja. Tasoitusmaksun määräraha lisääntyy valtion tulojen kasvua vastaavasti.

Tulonsiirrot Ahvenanmaalle

Kunta- ja palvelurakenneuudistuksen toteutusta jatketaan hyväksytyn puitelain linjausten mukaisesti.

Kunnat

Kunnille menevien avustusten osuus pääluokan määrärahasta on 3,7 %. Kuntien yleiseen valtionosuuteen ehdotetaan 175 milj. euroa, johon sisältyy 4,7 prosentin kustannustason tarkistus.

Kuntien yhdistymisavustuksiin, kuntajakoon sekä kuntien yhteistoiminnan tukemiseen tarkoitetuissa 44 milj. euron määrärahoissa

on varauduttu yhden kuntajaon muutoksen voimaantuloon v. 2008. Kuntien harkinnanvaraisiin avustuksiin ehdotetaan 20 milj. euroa, mikä on 5,5 milj. euroa enemmän kuin v. 2007. Harkinnanvaraiset avustukset on vuodesta 2007 alkaen kytketty tiukemmin kunnan rakenteiden ja palvelutuotannon uudistamisprosesseihin.

Työllisyyden ja elinkeinoelämän tukeminen

Työnantajien tietyin ehdoin saamaan matalapalkkatukeen ehdotetaan 100 milj. euroa. Energiaverotukeen ehdotetaan 53 milj. euroa.

Opetusministeriön hallinnonala (pääluokka 29)

Opetusministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 6 889 milj. euroa, missä on lisäystä 324 milj. euroa vuoden 2007 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.

Opetusministeriön pääluokan määrärahoista pääosan muodostavat määrärahat yliopistojen toimintaan ja tieteen tukemiseen sekä valtionosuudet ja -avustukset ammattikorkeakouluopetukseen, yleissivistävään koulutukseen, ammatilliseen koulutukseen, ammatilliseen lisäkoulutukseen ja vapaaseen sivistystyöhön, kirjastotoimeen sekä kulttuuriin, taiteeseen, liikuntatoimeen ja nuorisotyöhön. Opetus- ja kulttuuritoimen menoista rahoittavat pääosan valtio ja kunnat. Tieteen sekä kulttuurin, taiteen, liikuntatoimen ja nuorisotyön menoista 419 milj. euroa rahoitetaan veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista.

Yliopistojen ja tieteen rahoitus

Valtio vastaa lähes kokonaan yliopistojen ja tieteen toimintamenoista ja määrärahoista. Muiden rahoittajien kuten yritysten ja yhteisöjen osuus on n. 15 % kokonaisrahoituksesta. Yliopistojen toimintamenoista n. 12 % katetaan maksullisen palvelutoiminnan tuloilla. Yliopistojen toimintamenojen perusrahoitus määräytyy tutkintomäärätavoitteiden ja -toteumien perusteella. Yliopistojen toimintamenot kasvavat yhteensä 13 milj. eurolla, jossa on otettu huomioon lisäyksenä 20 milj. euroa yliopistojen toimintaedellytysten turvaamiseksi. Lisäksi yliopistolaitoksen rakenteelliseen kehittämiseen osoitetaan 7 milj. euroa. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahoja koskevaan myöntämisvaltuuteen ehdotetaan lisäystä 20,3 milj. euroa.

Opintotuki

Opiskelijoiden omia tulorajoja korotetaan 30 prosentilla 1.1.2008 lukien, jonka johdosta määrärahat lisääntyvät 9 milj. eurolla. Opintorahan määriä korotetaan 15 prosentilla 1.8.2008 lukien. Tämän johdosta määrärahat lisääntyvät 29 milj. eurolla.

Opetuksen ja kulttuurin valtionosuudet

Kuntien ja muiden ylläpitäjien järjestämien koulutuspalvelujen sekä kulttuuritoimen valtionrahoitus määräytyy pääosin laskennallisen valtionosuusjärjestelmän mukaisesti yksikköhintojen ja suoritemäärien perusteella. Opetus- ja kulttuuritoimen käyttökustannusten valtionosuuksiin ehdotetaan 3 610 milj. euroa, jossa on lisäystä 279 milj. euroa vuoden 2007 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.

Valtionosuuksien mitoitus perustuu uusimuotoiseen valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistukseen, joka sisältää täydet indeksikorotukset. Aiemmista indeksileikkauksista aiheutuvia valtionosuuksien vähennyksiä ei hyvitetä kunnille jälkikäteen kustan-

nustenjaon tarkistuksen yhteydessä, minkä vuoksi valtionosuusprosenttia alennetaan kustannusten lisäystä vastaavasti. Uudistuksen myötä opetustoimen ja kirjaston yksikköhinnat nousevat vastaamaan todellisia kustannuksia. Valtionosuusprosentti alenee nykyisestä 45,3 prosentista 41,89 prosenttiin, mikä kasvattaa vastaavasti kuntien asukaskohtaista rahoitusosuutta.

Opetustoimessa ikäluokkien pienenemisestä aiheutuu laskennallista säästöä n. 18 milj. euroa. Se esitetään kohdennettavaksi koulutuksen laadun kehittämiseen tavoitteena mm. opetusryhmien koon pienentäminen sekä tuki- ja erityisopetuksen vahvistaminen.

Elinikäisen oppimisen tukemiseksi esitetään ammatillisen peruskoulutuksen laajentamista keskimäärin 2 000 opiskelijalla ja oppisopimuskoulutuksena järjestettävää lisäkoulutusta 2 100 opiskelijalla v. 2008. Perustamishankkeiden valtionosuuksiin ehdotetaan 57 milj. euroa kouluhankkeille ja 5,7 milj. euroa kirjastohankkeille.

Veikkausvoittovarojen käyttö

Veikkauksen voittovaroja arvioidaan kertyvän 419 milj. euroa. Tieteen menoista 27,7 % rahoitetaan veikkauksen ja raha-arpajaisten tuotoilla. Taiteen, kulttuuri-, museo- ja kirjastotoimen, liikunnan ja nuorisotyön valtionrahoituksen (ml. kulttuurin valtionosuudet) kokonaismäärästä 60,7 % myönnetään veikkausvoittovaroista. Taiteen osuudesta ehdotetaan käytettäväksi jakosuhdelain mukaisesti kirjastojen valtionosuuksien kattamiseen n. 24 milj. euroa, jolla katetaan 22 % kirjastojen valtionosuuksista. Voittovaroista ehdotetaan käytettäväksi 25 % urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen, 9 % nuorisotyön edistämiseen, 18 % tieteen edistämiseen ja 48 % taiteen edistämiseen.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala (pääluokka 30)

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 2 796 milj. euroa, missä lisäystä on 170 milj. euroa vuoden 2007 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.

Taulukko 10. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan menot politiikkasektoreittain, milj. euroa

	2008 TAE	Muutos 2007/2008
Maaseudun kehittäminen	120,4	17,4
Maatalous	2 230,5	135,2
Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu	43,3	-0,5
Kala-, riista- ja porotalous	58,8	0,4
Vesitalous	27,0	1,5
Metsätalous	158,2	1,4
Kiinteistö- ja paikkatietoinfrasruktuuri	57,9	2,7
Hallinto ja muut	99,8	11,6
Yhteensä	2 795,9	169,7

Merkittävimmät määrärahalisäykset aiheutuvat eräiden aiemmin Maatalouden interventiorahastosta rahoitettujen menojen ottamisesta budjettitalouden piiriin, korkotukilainojen korkotuen kasvusta ja Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman menoista.

Tulot EU:lta kasvavat vuoden 2007 varsinaiseen talousarvioon verrattuna 47 milj. euroa. Lisäys aiheutuu maatalouden interventiotoiminnan tuloista.

Vuoden 2008 talousarviossa on uutena tukimuotona bioenergiatuotannon avustaminen, jonka tavoitteena on lisätä maatilapohjaisten bioenergiaraaka-aineiden, elintarviketeollisuuden eloperäisten jätteiden ja sivutuotteiden sekä haja-asutuksesta peräisin olevien lietteiden sekä yhdyskuntalietteiden käyttöä bioenergian tuotannossa.

Maaseudun kehittäminen

Hallituksen tavoitteena on maaseudun elinvoiman säilyttäminen kestävällä tavalla. Ohjelmakautta 2007—2013 varten laaditun maaseudun kehittämisstrategian mukaisesti edistetään erityisesti ydinmaaseudun ja syrjäisten maaseutualueiden tasapainoista kehitystä suhteessa koko maan kehitykseen erityisesti vahvistamalla maaseudun yritystoimintaa ja osaamista sekä parantamalla työllisyyttä. Strategiaa toteutetaan Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman toimenpiteiden ja maaseutuneuvonnan avulla. Ohjelmatoiminnan hankkeiden myöntämisvaltuus on uuden ohjelmakauden toisena vuonna 133 milj. euroa eli n. 27 milj. euroa edellisvuotta suurempi. Maksatusvarat kasvavat n. 18 milj. euroa. Maaseutuneuvonnan määrärahat supistuvat. Vuonna 2008 toteutetaan myös valtioneuvoston maaseutupoliittista erityisohjelmaa.

Maatalous

Tavoitteena on maataloustuotannon jatkuminen koko Suomessa ja kotimaisen elintarvikeketjun tarvitseman laadukkaan raaka-aineen tuottaminen, maatalouden kannattavuuden turvaaminen sekä maataloustuotannon ravinnekuormituksen vähentäminen. Myös maatalousperäistä bioenergiantuotantoa pyritään lisäämään. Maksettavien viljelijätukien määrä säilyy suunnilleen vuoden 2007 tasolla. EU-tulotuella kompensoidaan maataloustuotteiden hintojen alentamisen vaikutuksia ja EU-markkinatuilla edistetään maataloustuotteiden vientiä ja menekkiä. Vuonna 2008 otetaan käyttöön uusi tuotantoeläinten hyvinvointituki ja ei-tuotannollisten investointien tuki. Lisäksi viljelijöille maksetaan maa- ja puutarhatalouden kansallisen tuen varoista luonnonhaittakorvauksen kansallista lisäosaa A- ja B-tukialueilla. Uutta korkotukilainojen valtuutta myönnetään 285 milj. euroa. Hallitusohjelman mukaisesti käynnistetään suomalaisen ruoan edistämisohjelma osana elintarviketalouden kansallista laatustrategiaa. Maatalouden politiikkasektorin määrärahat kasvavat 135 milj. euroa. Lisäys johtuu pääosin EU:n kokonaan rahoittamien markkinatukien ja osarahoitteisten menekinedistämistukien siirtymisestä rahoitettavaksi talousarviosta sekä korkotukilainojen korkotuen ja Maatilatalouden kehittämisrahastoon tehtävän siirron kasvusta.

Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu

Toiminnan tavoitteena on ihmisten, eläinten ja kasvien terveyden sekä ympäristön suojeleminen, kuluttajiin kohdistuvien riskien vähentäminen sekä eläinten hyvinvoinnin parantaminen. Turvallisuusriskien hallinnassa painottuvat eläinten ja ihmisten välillä tarttuvien tautien leviämisen estäminen sekä kriisinhallinnan kehittäminen.

Vesitalous

Tavoitteena on parantaa varautumista poikkeuksellisiin vesioloihin sekä erityistilanteisiin vesihuollossa. Valmistellaan EU:n tulvadirektiivin toimeenpanoa. Vesihuollon tukea suunnataan haja-asutusalueiden viemäriverkostojen laajentamiseen.

Metsätalous

Toiminnan tavoitteina ovat metsien korkea puuntuotannollinen käyttöaste, metsien hyvä puuntuotannollinen tila, metsien monimuotoisuus ja metsätalouden kannattavuus. Tavoitteisiin pyritään toteuttamalla hallitusohjelman mukaisesti v. 2007 päivitettävää kansallista metsäohjelmaa ja siihen liittyvää Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmaa.

Kiinteistö- ja paikkatietoinfrastruktuuri

Käynnistetään kirjaamistehtävien siirto oikeusministeriön hallinnonalalta Maanmittauslaitokselle ja viranomaisten paikkatietoaineistojen ja -palveluiden hallinnon kehittämistä ja yhteiskäyttöä koskevan INSPIRE-direktiivin (2007/2/EY) toimeenpanon edellyttämiä toimenpiteitä.

Hallinto ja muut

Lisäys, 11,6 milj. euroa, aiheutuu lähinnä uudesta bioenergiatuotannon avustuksesta ja v. 2007 perustetun Maaseutuviraston toiminnan vakauttamisesta. Maatalouden vesiensuojelun pilottihankkeeseen osoitetaan 1 milj. euroa. Hanketta rahoitetaan 1 milj. eurolla myös ympäristöministeriön pääluokasta.

Työvoima- ja elinkeinokeskukset, joiden toimintamäärärahat on budjetoitu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle, hoitavat EU:n yhteisen maatalouspolitiikan, maaseutu- ja rakennepolitiikan sekä kalastuspolitiikan toimeenpanotehtäviä aluetasolla ja vastaavat mm. siitä, että tukien valvonnat suoritetaan säädösten mukaisesti. Alueelliset ympäristökeskukset, joiden toimintamäärärahat on budjetoitu ympäristöministeriön hallinnonalalle, hoitavat maa- ja metsätalousministeriön vesivarojen käytön ja hoidon tehtäviä aluetasolla. Lääninеläinlääkärit, joiden toimintamäärärahat on budjetoitu sisäasiainministeriön hallinnonalalle, hoitavat alueelliseen elintarviketurvallisuuteen, eläinten terveyteen ja hyvinvointiin sekä lääkitsemiseen liittyvät tehtävät. Metsäkeskukset hoitavat aluetasolla metsätalouden edistämistä ja valvontaa koskevia tehtäviä.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala (pääluokka 31)

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 2 090 milj. euroa, missä on lisäystä 262 milj. euroa vuoden 2007 varsinaiseen talousarvioon. Hallinnonalan virastojen ja laitosten maksullisen toiminnan ja muiden nettobudjetoitujen tulojen määräksi arvioidaan n. 184 milj. euroa. Käytettävissä olevan kokonaisrahoituksen määräksi arvioidaan 2 274 milj. euroa. Keskeneräisten ja uusien väylähankkeiden valtuuspäätöksistä aiheutuu

talousarviovuoden jälkeisinä vuosina 1 426 milj. euron määrärahasitoumukset.

Viestintäpolitiikka

Hallinnollisia tehtäviä hoitavan Viestintäviraston 32,8 milj. euron toimintamenot rahoitetaan pääosin viraston maksutuloilla. Määrärahoituksen osuus on 6,1 milj. euroa. Suoraa tukea toimialalle osoitetaan sanomalehdistön tukemiseen 18,5 milj. euroa. Yleisradio Oy:n julkisen palvelun tehtävään kuuluvan Suomesta ulkomaille suunnattujen televisio- ja radiopalvelujen järjestämiseen osoitetaan 2 milj. euron määräraha. Televisio- ja radiorahastoon perittävillä TV-maksuilla ja toimilupamaksuilla rahoitetaan Yleisradio Oy:n toimintaa n. 417 milj. eurolla.

Liikennepolitiikka

Liikennepolitiikkaa toteutetaan käyttämällä lainsäädännön ja ohjauksen keinoja sekä ostamalla liikenteen palveluja turvallisen ja ympäristöystävällisen liikennepalvelujärjestelmän luomiseksi. Juna-, meri-, lento- ja linja-autoliikennepalvelujen ostoilla ja tuilla turvataan peruspalvelutasoiset liikkumistarpeet koko maassa sekä edesautetaan liikenteen palvelujen säilymistä. Ostoliikenteessä tehdään v. 2007 arviolta yhteensä n. 10,5 miljoonaa matkaa.

Liikennepolitiikkaa toteuttavat liikenne- ja viestintäministeriö, hallintovirastot Ajoneuvohallintokeskus, Rautatievirasto ja Ilmailuhallinto sekä väylävirastot Tiehallinto, Ratahallintokeskus ja Merenkulkulaitos. Liikennepolitiikkaa toteutetaan myös tukemalla muita kuin valtion omistamia liikenneverkkoja sekä ostamalla ja tukemalla liikenteen palveluja.

Liikenne- ja viestintäministeriön menoiksi arvioidaan 18,6 milj. euroa. Ajoneuvohallintokeskuksen menoiksi arvioidaan 84,4 milj. euroa, josta 71,6 milj. euroa rahoitetaan maksutuloilla ja ajoneuvoverotustehtävät 12,8 milj. euron määrärahalla. Rautatieviraston menoiksi arvioidaan 4,2 milj. euroa, josta 4 milj. euroa rahoitetaan määrärahalla. Ilmailuhallinnon menoiksi arvioidaan 11,6 milj. euroa, josta 4 milj. euroa rahoitetaan maksutuloilla ja 7,6 milj. euroa määrärahalla.

Tiehallinnon kokonaismääräraha on 834 milj. euroa, missä on lisäystä 98 milj. euroa. Tiehallinnossa perustienpidon painopiste on tieverkon päivittäisen liikennöitävyyden turvaamisessa sekä liikenneturvallisuuden parantamisessa. Perustienpitoon osoitetaan 525 milj. euroa ja tieverkon kehittämisinvestointeihin ehdotetaan 202 milj. euroa.

Kehä I Turunväylä—Vallikallio -tiehanke muutetaan jälkirahoitushankkeeksi, joka on tarkoitus toteuttaa Espoon kaupungin kanssa tehtävällä jälkirahoitussopimuksella. Hankkeiden kustannusarvioiden ylittäessä hyväksytyt valtuudet Tiehallinto siirtää hankkeen Kt 51 Kirkkonummi—Kivenlahti tarjouskyselyn ja keskeyttää hankkeen Vt 14 Savonlinnan keskusta tarjouskilpailun. Lappeenranta—Imatra ja Kemin kohta ja sillat -tiehankkeet sekä Vuosaaren liikenneväylät toteutetaan nousseiden kustannusarvioiden mukai-

sesti. Liikenneturvallisuuden lisäämiseksi toteutetaan Vaalimaan rekkaparkki 24 milj. euron määrärahalla.

Merenkulkulaitoksen kokonaismääräraha on 113 milj. euroa, missä on lisäystä 5 milj. euroa. Merenkulkulaitoksen toimintamenoiksi arvioidaan 32 milj. euroa ja vesiväylänpidon menoiksi 62 milj. euroa. Väylämaksutuloiksi arvioidaan 75 milj. euroa. Väylämaksulakiin esitetään muutosta, jolla väylämaksua alennettaisiin 10 %. Tuloarviossa on myös otettu huomioon liikenteen määrän arvioitu kasvu.

Ratahallintokeskuksen kokonaismääräraha on 502 milj. euroa, missä on lisäystä 162 milj. euroa. Ratahallintokeskuksen toiminnassa perusradanpidon painopiste on 1970-luvulla perusparannettujen ja loppuun käytettyjen rataosien päällysrakenteen uusimisessa. Perusradanpidon menoiksi arvioidaan 380 milj. euroa. Määrärahasta 42 milj. euroa kohdistetaan Savonlinna—Huutokoski rataosuuden perusparannukseen. Ratamaksun ja muiden tulojen johdosta talousarviosta rahoitettava perusradanpidon nettomäärärahatarve on 328 milj. euroa. Rataverkon kehittämishankkeisiin ehdotetaan 146 milj. euroa.

Liikennepoliittista selontekoa valmisteleva ministerityöryhmä arvioi E 18 -osuuksien toteutusedellytyksiä ja aikataulua ja valmistelee asiasta ehdotuksen. E 18 -tienkäyttömaksukokeilun toteutuksesta, laajuudesta ja vaikutuksista laaditaan selvitys.

Yksityisteiden valtionapuun ehdotetaan 13 milj. euroa. Muiden kuin Ilmailulaitoksen vastuulla olevien, säännöllisen reittiliikenteen piirissä olevien lentokenttien avustamiseen ehdotetaan 3 milj. euroa.

Liikenteen palveluja ehdotetaan ostettavaksi tai tuettavaksi yhteensä 198 milj. eurolla, josta merenkulun ja muun vesiliikenteen edistämiseen osoitetaan 96 milj. euroa ja joukkoliikenteen palvelujen ostoon, korvauksiin ja tukiin ehdotetaan 102 milj. euroa. Saariston yhteysalusliikennepalveluiden ostoon ja kehittämiseen varattuihin määrärahoihin tehdään 0,1 milj. euron tasokorotus. Merenkulun tuen lisäys 24,3 milj. euroa aiheutuu matkustaja-alusten ennakonpidätysten maksuvapautuksen muuttumisesta suoraksi tueksi.

Tutkimuslaitokset

Hallinnonalan tutkimuslaitoksina toimivat Ilmatieteen laitos ja Merentutkimuslaitos. Ilmatieteen laitoksen menoiksi arvioidaan 44,6 milj. euroa, josta 14,3 milj. euroa rahoitetaan tuloilla ja 30,3 milj. euroa määrärahalla. Merentutkimuslaitoksen menoiksi arvioidaan 9,5 milj. euroa, josta 0,9 milj. euroa rahoitetaan tuloilla ja 8,6 milj. euroa määrärahoilla.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala (pääluokka 32)

Uuden ministeriön pääluokka koostuu entisen kauppa- ja teollisuusministeriön pääluokan määrärahoista, osasta työministeriön pääluokan määrärahoja sekä sisäasiainministeriön pääluokassa aiemmin olleista alueiden kehittämisen määrärahoista.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja 2 413 milj. euroa, jossa on lisäystä 144 milj. euroa vuoden 2007 varsinaiseen talousarvioon nähden.

Teknologia- ja innovaatiopolitiikka

Teknologia- ja innovaatiopolitiikan toteuttamisessa korostuvat edelleen julkisen tutkimusjärjestelmän rakenteellista kehittämistä koskevan periaatepäätöksen mukaiset toimenpiteet. Erityisesti huippuosaamiskeskittymät, sektoritutkimuksen rakenteellinen uudistaminen ja strategisen ohjauksen tehostaminen ohjaavat politiikkalohkon kehittämistä. Hallinnonalan menoista 613 milj. euroa kohdistuu teknologia- ja innovaatiopolitiikkaan. Tekes - Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskuksen myöntämisvaltuudet kasvavat 17,5 milj. euroa ja hankemääräraha 3,5 milj. euroa. Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen (VTT) määrärahoiksi ehdotetaan reilua 78 milj. euroa, jossa on kasvua yli 4 milj. euroa vuoden 2007 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.

Yrityspolitiikka

Yrityspolitiikalla vahvistetaan yritysten kilpailukykyä ja parannetaan yritysten toimintaedellytyksiä. Rahoitusta suunnataan markkinapuutealueille. Yrityspolitiikan painopistealueita ovat aloittavat ja kasvuhakuiset yritykset sekä yritysten osaamisen, verkottumisen ja uuden teknologian käyttöönoton edistäminen. Politiikkalohkon määrärahoiksi ehdotetaan 167 milj. euroa. Lisäksi yrityspolitiikkaa toteutetaan osalla Euroopan rakennerahastojen ohjelmien toteutus -lukuun sisältyvistä määrärahoista. Finnvera Oyj:n korkotukilainavaltuuksiksi ehdotetaan 243 milj. euroa, josta arvioidaan aiheutuvan menoja 11 milj. euroa. Luottotappiokorvauksia yhtiölle arvioidaan maksettavan 22 milj. euroa.

Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tuen myöntämisvaltuudeksi ehdotetaan 37 milj. euroa, josta 12 milj. euroa varataan käytettäväksi talouden rakennemuutosten työllisyydelle ja tuotantotoiminnalle aiheuttamien häiriöiden lieventämisen edellyttämiin avustuksiin. Kuljetustukijärjestelmää jatketaan ja alueelliseen kuljetustukeen ehdotetaan 5 milj. euroa.

Työvoimapolitiikka

Aktiivisen työvoimapolitiikan toimenpidemäärärahoja suunnataan hallitusohjelman mukaisesti uudelleen siten, että niillä nykyistä paremmin tuetaan työttömien työllistymistä avoimille työmarkkinoille, ja näin helpotetaan työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmaa. Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimien määrärahoja suunnataan tehokkaampiin työllisyyttä edistäviin toimiin, mm. ammatilliseen työvoimapoliittiseen koulutukseen, erityisesti yritysten kanssa toteutettavaan koulutukseen, sekä yksityisen sektorin tukityöllistämiseen. Vastaavasti vähennetään valmentavaa koulutusta sekä valtion ja kuntasektorin tukityöllistämistä. Työvoimakoulutuksen yksikköhinnoissa on otettu huomioon kustannustason nousu. Työvoimakoulutuksessa on keskimäärin 24 620 henkilöä, ja työllisyysmäärärahoilla työllistetään keskimäärin 46 800 henkilöä. Määrärahat nousevat vuoden 2007 talousarvion 517 milj. eurosta 561 milj. euroon v. 2008. Työllisyysperusteisten investointien myöntämisvaltuus

laskee 8 milj. euroon vuoden 2007 talousarvion 35 milj. eurosta. Pääasiassa työttömille työnhakijoille tarkoitettujen työvoimapoliittisten toimenpiteiden piirissä arvioidaan v. 2008 olevan n. 92 600 henkilöä keskimäärin, missä on laskua n. 3 880 henkilöä verrattuna vuoden 2007 talousarviossa arvioituun volyymiin.

Muut politiikkalohkot

Energiapolitiikkaa toteutetaan voimassa olevan kansallisen energia- ja ilmastostrategian mukaisesti. Energiapolitiikan toimeenpanoon ehdotetaan 44 milj. euroa, jossa on lisäystä 7,3 milj. euroa vuoden 2007 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Alueiden kehittämiseen varatut määrärahat ovat yhteensä 79 milj. euroa, josta 33 milj. euroa on maakunnan kehittämisrahaa ja n. 46 milj. euroa Kainuun kehittämisrahaa. Määrärahat kasvavat n. 3 milj. eurolla vuoden 2007 varsinaiseen talousarvioon nähden. Alueiden kehittämistä toteutetaan lisäksi muun muassa Euroopan rakennerahastojen ohjelmien toteutus -lukuun sisältyvillä määrärahoilla.

Siviilipalveluksen määrärahat nousevat 6,2 milj. euroon vuoden 2007 talousarvion 4 milj. eurosta. Lisäys kohdistetaan siviilipalvelusmiesten asumiskustannuksiin sekä siviilipalveluksen peruskoulutusjakson uudistamiseen.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala (pääluokka 33)

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja 13,9 mrd. euroa, missä on lisäystä 948 milj. euroa vuoden 2007 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.

Lapsiperheet ja asumistuki

Lapsilisän yksinhuoltajakorotusta ehdotetaan korotettavaksi 10 eurolla kalenterikuukaudessa lasta kohden nykyisestä 36,60 eurosta 46,60 euroon 1.1.2008 lukien. Uudistuksen kustannusvaikutus on 18,8 milj. euroa vuodessa.

Hallitusohjelman mukaisesti ehdotetaan siirrettäväksi asumistukijärjestelmä ympäristöministeriön hallinnonalalta sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle. Asumistukeen ehdotetaan vuodelle 2008 441 milj. euroa. Tuensaajien lukumäärän arvioidaan alenevan työllisyyden parantuessa ja keskimääräisen asumistuen nousevan asumismenojen nousun myötä. Kokonaisuutena asumistukimenojen arvioidaan pysyvän kuluvan vuoden tasolla.

Kansaneläke- ja sairausvakuutusrahastot

Valtio vastaa noin kahdesta kolmanneksesta kansaneläkevakuutuksen kustannuksista. Loppu rahoitustarpeesta katetaan pääosin työnantajilta perittävällä kansaneläkemaksulla. Työnantajan kansaneläkemaksua on tarkoitus alentaa vuoden 2008 alusta 0,1 prosenttiyksiköllä työnantajan työeläkemaksun nousun kompensoimiseksi, mikä v. 2008 lisää valtion rahoitusosuutta n. 65 milj. eurolla. Valtionosuus kansaneläkemenoista on 970 milj. euroa, minkä lisäksi valtio rahoittaa eläkkeensaajien asumistuet ja vammaisetuudet kokonaisuudessaan eli n. 763 milj. euroa. Lisäksi valtio turvaa kansaneläkevakuutusrahaston rahoitusomaisuuden, jonka tulee olla vähintään 4 % vuotuisista maksetuista kokonaismenoista. Valtio turvaa myös kansaneläkevakuutusrahaston maksuvalmiuden. Vuonna

2008 kansaneläkerahaston vähimmäistason säilyttäminen edellyttää valtion takuusuoritusta arviolta 529 milj. euroa.

Sairausvakuutus on jaettu sairaanhoitovakuutukseen ja työtulovakuutukseen. Työtulovakuutuksen rahoittavat työnantajat ja palkansaajat sekä yrittäjät. Vuonna 2008 arvioidaan vakuutettujen ja työnantajamaksuista tuloutuvan yhteensä 1 900 milj. euroa. Lisäksi valtio osallistuu työtulovakuutuksen rahoitukseen yhteensä 85 milj. eurolla rahoittamalla vähimmäispäivärahat, osuuden yrittäjien sekä maatalousyrittäjien työterveyshuollosta ja osuuden vanhempainpäivärahoista. Sairaanhoitovakuutuksen kuluista valtio rahoittaa EU-maihin maksettavat sairaanhoitokorvaukset kokonaan sekä osuuden Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista. Muutoin sairaanhoitovakuutuksen rahoittavat puoliksi palkansaajat, yrittäjät sekä etuudensaajat, yhteensä 1 033 milj. euron osuudella, ja valtio yhteensä 1 104 milj. euron osuudella. Lisäksi valtio turvaa sairausvakuutusrahaston maksuvalmiuden.

Sosiaalivakuutusmaksut

Toimeentulojärjestelmien rahoitus säilyy rakenteiltaan entisellään. Pakollisten sosiaalivakuutusten yhteismäärissä ei tapahdu merkittäviä muutoksia. Työnantajan työttömyysvakuutusmaksujen arvioidaan pysyvän ennallaan. Palkkasummarajaa kuitenkin korotetaan vuoden 2007 840 940 eurosta 1 668 000 euroon, minkä johdosta keskimääräinen maksu alenee 0,2 prosenttiyksikköä. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu alenee vastaavasti. Työnantajan työeläkemaksujen arvioidaan hieman nousevan. Yksityisten työnantajien ja valtiotyönantajan sosiaalivakuutusmaksut osuutena palkasta laskevat 0,3 prosenttiyksikköä v. 2008 ja kuntatyönantajan 0,5 prosenttiyksikköä.

Taulukko 11. Sosiaalivakuutusmaksut, % palkasta

	2006	2007	2008
Työnantajat:			
Kansaneläkevakuutus			
yksityinen työnantaja, I maksuluokka	0,898	0,901	0,801
yksityinen työnantaja, II maksuluokka	3,098	3,101	3,001
yksityinen työnantaja, III maksuluokka	3,998	4,001	3,901
Kunta- ja seurakuntatyönantaja	1,948	1,951	1,851
Valtiotyönantaja	1,948	1,951	1,851
Sairausvakuutus			
Kaikki työnantajat	2,06	2,05	1,98
Työttömyysvakuutus			
palkkasumma alle 840 940 euroa, v. 2008 alkaen 1 668 000 euroa	0,75	0,75	0,75
840 940 euroa, v. 2008 1 668 000 euroa ylittävältä osalta	2,95	2,95	2,95

Taulukko 11. Sosiaalivakuutusmaksut, % palkasta

Työeläkevakuutus[1)]			
Työnantajan keskimääräinen TyEL -maksu	16,7	16,7	16,8
Kuntatyönantajan KuEL-maksu	23,7	23,9	23,8
Valtiotyönantajan VaEL-maksu	19,2	19,2	19,1
Työnantajan sosiaalivakuutusmaksut yhteensä[2)]			
Yksityinen työnantaja	23,6	23,6	23,3
Kuntatyönantaja	30,9	31,1	30,6
Valtiotyönantaja	23,2	23,2	22,9
Vakuutetut:			
Sairausvakuutus			
— Sairaanhoitomaksu 1.1.2006 lukien			
Etuudensaajat (eläke- ja etuustulot)	1,5	1,45	1,40
Palkansaajat ja yrittäjät	1,33	1,28	1,23
— Päivärahamaksu 1.1.2006 lukien			
Palkansaajat	0,77	0,75	0,68
Yrittäjät	1,02	0,91	0,82
Työttömyysvakuutus	0,58	0,58	0,39
Työeläkevakuutus, alle 53-vuotiaat	4,3	4,3	4,4
53 vuotta täyttäneet	5,4	5,4	5,6
Yrittäjät ja maatalousyrittäjät:			
Työeläkevakuutus, alle 53-vuotiaat	20,8	20,8	21,0
53 vuotta täyttäneet	21,9	21,9	22,2

[1)] Työeläkemaksuissa on arvioitu tilapäistä alennusta 0,6 prosenttiyksikköä vuosina 2006—2009, jolla puretaan työkyvyttömyysmaksuista muodostunutta ylijäämää.

[2)] Sisältää y.o. maksujen lisäksi mm. tapaturma- ja ryhmähenkivakuutusmaksun.

Työnantajan sosiaaliturvamaksu

Työnantajan sosiaaliturvamaksu määräytyy työnantajan kansaneläkemaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun yhteismäärän perusteella. Maksujen yhteismäärät laskevat vuodesta 2007 kaikilla työnantajilla 0,17 prosenttiyksikköä.

Alueelliset työnantajan sosiaaliturvamaksun alennuskokeilut ovat käytössä Lapin alueella ja saaristokunnissa, Kainuun hallintokokeilualueella, Pielisen Karjalan seutukunnassa sekä Ilomantsin ja Rautavaaran kunnissa.

Taulukko 12. Työnantajan sosiaaliturvamaksu, %

	2006	2007	2008
Työnantajan sosiaaliturvamaksu:			
— yksityinen työnantaja, maksuluokka I	2,958	2,951	2,781
— yksityinen työnantaja, maksuluokka II	5,158	5,151	4,981
— yksityinen työnantaja, maksuluokka III	6,058	6,051	5,881
— kunta- ja seurakuntatyönantajat	4,008	4,001	3,831
— valtiotyönantajat	4,008	4,001	3,831

Sairausvakuutus-korvaukset

Sairausvakuutuskorvauksien arvioidaan nousevan kaikkiaan n. 4 227 milj. euroon v. 2008. Merkittävin kasvu aiheutuu vanhempainpäiväraha-, lääkekorvaus- ja sairauspäivärahamenojen noususta. Kansaneläkelaitoksen harkinnanvaraiseen kuntoutukseen käytetään 102 milj. euroa. Uusien lääkkeiden hyväksymiseksi erityiskorvattavien lääkkeiden luetteloon on varattu edelleen 8,4 milj. euroa.

Ulkomailla asuvien sairaanhoidosta kunnille koituvia kustannuksia ehdotetaan korvattavaksi 1.1.2008 lukien valtion varoista.

Sairauspäivärahan ja päivärahamaksun perusteena olevaa palkkaa ehdotetaan yhtenäistettäväksi 1.1.2008 lukien. Uudistus ei vaikuta valtion osuuteen.

Hammaslääkäripalkkioiden korvaustasoa ehdotetaan korotettavaksi 1.1.2008 lukien siten, että todellinen korvaustaso nousee 40 prosenttiin korvausperusteesta. Uudistus lisää korvausmenoja 26 milj. euroa ja valtion osuutta 13 milj. euroa.

Eläkemenot

Eläkkeisiin on sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan kautta varattu v. 2008 2,9 mrd. euroa. Eläkemenot kasvavat vuoteen 2007 verrattuna on 371 milj. euroa, josta 154 milj. euroa aiheutuu kansaneläkkeiden tasokorotuksesta ja 114 milj. euroa kuntien kalleusluokituksesta luopumisesta kansaneläkkeissä. Lisäksi kansaneläkettä ehdotetaan maksettavaksi alentamattomana laitoshoidossa oleville 1.1.2008 alkaen. Uudistus lisää kansaneläkemenoja v. 2008 45,8 milj. euroa, samalla kun kunnille maksettavia valtionosuuksia alennetaan 44 milj. euroa. Kansaneläkkeisiin käytetään 2,3 mrd. euroa, maatalousyrittäjien eläkkeisiin 469 milj. euroa, yrittäjäeläkkeisiin 67 milj. euroa ja merimieseläkkeisiin 45 milj. euroa, perhe-eläkkeisiin 37,7 milj. euroa, maatalousyrittäjien tapaturmaeläkkeisiin 14,5 milj. euroa, pitkäaikaisesti työttömien henkilöiden eläketukeen 14,5 milj. euroa ja maahanmuuttajien erityistukeen 23,4 milj. euroa.

Työeläkkeet rahoitetaan pääosin työnantajien ja vakuutettujen vakuutusmaksuilla. Valtio osallistuu yrittäjä-, maatalousyrittäjä- ja merimieseläkkeiden rahoitukseen. Kansaneläkkeet, joiden osuus on n. 16 % kokonaiseläkemenoista, rahoitetaan pääasiassa työnantajien vakuutusmaksuilla sekä valtion varoista.

Kansaneläke-, vammaisetuus- ja eläkkeensaajan asumistukilainsäädäntöä uudistetaan 1.1.2008 alkaen, mikä lisää valtion menoja yhteensä n. 9 milj. euroa v. 2008, mutta alentaa valtion menoja pi-

demmällä aikavälillä. Uudistukseen liittyen eläkkeensaajan asumistuki maksetaan kokonaisuudessaan kuukauden alussa. Lisäksi eläkkeensaajan hoitotuki siirretään suoraan valtion rahoittamaksi 1.1.2008 lukien. Tällä rahoitusmuutoksella ei ole vaikutusta valtionosuuteen.

Eläkkeiden indeksimuutokset ja palkkakerroin

Työeläkeindeksi nousee arviolta 2,2 % edelliseen vuoteen verrattuna ja kansaneläkeindeksi arviolta 2,3 %. Vuodelle 2008 esitetty ennakollinen palkkakerroin merkitsisi n. 1,9 prosentin nousua v. 2007 käytettyyn palkkakertoimeen verrattuna.

Taulukko 13. Indeksimuutokset ja palkkakerroin

	2006	2007	2008
Työeläkeindeksi	2 081	2 127	2 174
KEL -indeksi	1 377	1 401	1 433
Palkkakerroin	1,063	1,100	1,121

Työttömyysturva

Valtion työttömyysturvamenojen suuruudeksi arvioidaan v. 2008 1 431 milj. euroa. Työttömyysasteen on arvioitu laskevan 6,3 prosenttiin v. 2008, mikä vähentää työttömyyskassoille maksettavia valtionosuusmenoja sekä peruspäivärahoja. Työttömän peruspäivärahaa korotetaan elinkustannusten muutosta vastaavasti. Täysimääräinen peruspäiväraha on v. 2008 arviolta 24,46 euroa päivältä.

Hallitusohjelman mukaisesti entisen työministeriön hallinnonalalta sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle ehdotetaan siirrettäväksi kuntouttavan työtoiminnan, työvoimapoliittiseen aikuiskoulutukseen osallistuvien opintososiaalisten etujen ja työmarkkinatuen määrärahat. Valtion korvaukseen kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä ehdotetaan 8,0 milj. euroa, missä on korotusta 1,5 milj. euroa edellisestä vuodesta työmarkkinatukiuudistuksen aiheuttaman käytön kasvun johdosta. Työmarkkinatukeen ehdotetaan 700 milj. euroa, mikä on n. 16 milj. euroa edellisvuotta vähemmän. Työmarkkinatukea koskevia säädöksiä muutetaan siten, että työmarkkinatukea voidaan myöntää palkkatukena yrityksille nuoren työttömän työllistämiseen jo kolmen kuukauden työttömyysjakson jälkeen nykyisen kuuden kuukauden sijaan. Työvoimapoliittiseen aikuiskoulutukseen osallistuvien opintososiaalisiin etuihin on arvioitu vuodelle 2008 141 milj. euroa, mikä on 3,1 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.

Taulukko 14. Keskeiset lukusarjat työttömyysturvasta

	2005	2006	2007	2008
Työttömyysaste	8,4	7,7	6,7	6,3
Päivärahat ja muut työttömyysturvan etuudet:				
Täysimääräinen peruspäiväraha (€/pv)	23,24	23,50	23,91	24,27
Km. peruspäiväraha (€/pv)	22,6	22,7	23,3	23,6
Km. ansiopäiväraha (€/pv)	46,0	47,1	48,1	48,9

Taulukko 14. Keskeiset lukusarjat työttömyysturvasta

Km. koulutuspäiväraha, ansioturva (€/pv)	51,2	52,6	54,2	55,1
Km. koulutuspäiväraha, perusturva (€/pv)	25,6	25,9	26,3	26,6
Km. aikuiskoulutustuki (€/kk)	878	894	910	940
Km. vuorottelukorvaus (€/pv)	40,9	42,0	42,9	44,0
Km. työmarkkinatuki ylläpitokorvauksineen (€/pv)	23,9	24,3	24,7	25,1
Km. opintososiaaliset edut:				
— km. ansiotuki ylläpitokorvauksineen (€/pv)	58,8	60,8	63,0	65,2
— km. perustuki ylläpitokorvauksineen (€/pv)	33,8	34,1	34,5	34,8

Pandemiavarautuminen

Hallinnonalan valmiutta tukea kansallista varautumista influenssapandemiaan parannetaan edelleen. Kansanterveyslaitoksen pysyvää valmiustasoa nostetaan myös muiden uhkaavien tartuntatautitilanteiden tai biologisten uhkatilanteiden varalta mm. parantamalla päivystysvalmiutta, laboratoriovalmiuden ylläpitoa sekä tehostamalla pandemiatorjuntaan rakennetun viestintä- ja tietoteknistä valmiutta. Lääninhallitusten toimintavalmiuksia tehostetaan.

Veteraanit

Sotainvalidien ja rintamaveteraanien kuntoutukseen on osoitettu lisämääräraha, jolla turvataan kaikkien halukkaiden pääsy veteraanikuntoutukseen. Samalla uudistetaan kuntoutuksen sisältöä ja parannetaan puolisoiden ja sotainvalidien leskien asemaa. Toimenpidekokonaisuuteen osoitetaan v. 2008 n. 10 milj. euroa, joka rahoitetaan Raha-automaattiyhdistyksen tuotolla. Kaikkiaan sotainvalideja ja veteraaneja tuetaan valtion talousarviossa n. 420 milj. eurolla v. 2008.

Sosiaali- ja terveyspalvelut

Kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuuksiin ehdotetaan 4 885 milj. euroa, missä on lisäystä n. 577 milj. euroa vuoden 2007 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Lisäyksestä 226 milj. euroa liittyy valtion ja kuntien väliseen kustannustenjaon tarkistamiseen ja 215 milj. euroa arvioidusta kustannustason muutoksesta johtuvaan valtionosuuksien korottamiseen 4,7 prosentilla.

Valtionosuuksien lisäyksestä 21,3 milj. euroa on hallitusohjelman mukaista valtionosuuksien korotusta, joka liittyy muun muassa perusterveydenhuollon parantamiseen ja vanhustenhuollon henkilöstölisäyksiin.

Uuteen lastensuojelulakiin liittyvä valtionosuuden lisäys on 6,9 milj. euroa ja rintasyöpäseulonnoista annettuun asetukseen liittyvä lisäys on 0,5 milj. euroa.

Kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuusprosentti laskee nykyisestä 33,88 prosentista 31,77 prosenttiin v. 2008. Valtionosuusprosentin alentuminen johtuu pääasiassa valtionosuuden perustana olevien laskennallisten kustannusten jälkeenjääneisyyden korjaamisesta. Vuosille 2005—2008 jaksotetun kustannustenjaon tarkistuksen vuodelle 2008 jaksotettu viimeinen erä aikaistettiin vuodelle 2007 ja hyvitettiin kunnille verojärjestelmän kautta. Valtionosuusprosenttia alennetaan, jotta vuoden 2008

osalta ei tule kunnille kaksinkertaista kompensaatiota. Valtionosuusjärjestelmän selkeyttämiseksi ja läpinäkyvyyden lisäämiseksi vuoden laskennallisiin kustannuksiin lisätään vuosien 2001—2005 sekä vuosien 2006—2007 leikattuja indeksikorotuksia vastaavat kustannusten lisäykset, jotta valtionosuuden perusteena olevat laskennalliset kustannukset vastaisivat todellisia kustannuksia. Indeksileikkauksista aiheutuvia valtionosuuksien vähennyksiä ei hyvitetä kunnille jälkikäteen kustannustenjaon tarkistuksen yhteydessä, minkä vuoksi valtionosuusprosenttia alennetaan kustannusten lisäystä vastaavasti. Yhteensä nämä tekijät alentavat valtionosuusprosenttia 2,59 prosenttiyksikköä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon maksu-uudistukseen liittyvä 25 milj. euron valtionosuuden vähennys alentaa valtionosuusprosenttia 0,16 prosenttiyksikköä ja avo- ja laitoshoidon rajanvedon poistamiseen liittyvä 44 milj. euron valtionosuuden vähennys 0,29 prosenttiyksikköä. Avo- ja laitoshoidon rajanveto poistetaan 1.1.2008 alkaen siten, että kansaneläke maksetaan alentamattomana laitoshoitoon ja pitkäaikaisen laitoshoidon maksu korotetaan 82 prosenttiin tuloista. Asiakasmaksujen tasoa arvioidaan uudelleen osana sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksu-uudistusta. Lisäksi kuntien verotulomenetysten kompensaatioon liittyvä 119 milj. euron lisäys nostaa valtionosuusprosenttia 0,78 prosenttiyksikköä.

Valtionosuuksia on lisätty vuoteen 2007 verrattuna 0,8 milj. euroa kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistamiseen liittyvien siirtymätasausten johdosta ja vähennetty 1,9 milj. euroa verotuloihin perustuvaan valtionosuuksien tasaukseen liittyen.

Valtionavustuksena kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin esitetään 24,8 milj. euroa. Valtionavustuksella tuettavien hankkeiden painoalueet määritellään sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisessa kehittämisohjelmassa.

Valtion korvausta terveydenhuollon yksiköille lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin korotetaan 5 milj. eurolla v. 2008. Valtionavustusta sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan esitetään 3 milj. euroa, jossa on lisäystä 0,5 milj. euroa vuoden 2007 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.

Maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kehittämiseksi ehdotetaan maatalousyrittäjän vuosilomaan yhden päivän lisäystä nykyisestä 24 päivästä 25 päivään vuodessa. Esityksen johdosta määrärahaan ehdotetaan lisäystä 4,7 milj. euroa. Lisäksi esitetään 0,1 milj. euroa sijaisapuoikeuden täsmentämiseen luottamustoimen hoitamisen osalta.

Ympäristöministeriön hallinnonala (pääluokka 35)

Ympäristöministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 320 milj. euroa. Yleisen asumistuen määrärahat, jotka ovat olleet noin kaksi kolmannesta hallinnonalan talousarviomäärärahoista, siirtyvät v. 2008 sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle. Kun em. siirto otetaan huomioon, niin talousarviomäärä-

rahat kasvavat n. 16 milj. eurolla vuoden 2007 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Valtion asuntorahaston varojen käyttö on käsitelty yleisperustelujen luvussa 8.1.

Ympäristön- ja luonnonsuojelussa korostuvat toimenpiteet ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja muutokseen sopeutumiseksi sekä pyrkimykset pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen sekä vähentää Itämeren ravinnekuormitusta ja ympäristöriskejä. Asumisen edistämisessä keskeistä on kasvukeskusten riittävän asuntotuotannon edellytysten turvaaminen ja erityisryhmien asumisen tuki.

Ympäristön- ja luonnonsuojelu

Kansainvälisellä ja kansallisella yhteistyöllä ja toimilla vaikutetaan ilmastosopimuksen uuden sitoumuskauden tavoitteisiin ja taakanjakoon. Itämeren ja sisävesien tilan parantamistoimet kohdentuvat erityisesti maataloudesta peräisin olevan ravinnekuormituksen vähentämiseen. Maatalouden vesiensuojelun pilottihankkeeseen osoitetaan 1 milj. euroa. Hanketta rahoitetaan 1 milj. eurolla myös maa- ja metsätalousministeriön pääluokasta. Myös yhdyskuntien ja haja-asutusalueiden jätevesien käsittelyn tehostamiseen panostetaan. Itämeren ympäristöriskien torjuntavalmiuden parantamiseksi hankittavan monitoimialuksen rahoitukseen varataan 23 milj. euroa.

Natura 2000 -verkoston ja muiden suojeluohjelmien sekä uuden Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman toteutuksen jatkoon suunnataan varoja.

Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

Yhdyskuntarakenteen eheyttämisen edellyttämää yhteistyötä maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelussa ja toimenpiteissä vahvistetaan. Ilmastonmuutoksen hillintään tähtää rakennusten energian käytön tehostaminen valistuksella, rakennusmääräyksillä ja korjausavustuksilla. Pientalojen lämmitystapamuutosten sekä rivi- ja kerrostalojen energiataloudellisten investointien kiirehtimiseksi korjausavustuksia lisätään 10 milj. eurolla.

Kaavoitus- ja maapoliittisten keinojen monipuolista käyttöä kunnissa korostetaan asuntotonttien kasvavan kysynnän tyydyttämiseksi erityisesti kasvukeskuksissa. Aravalainoituksesta sekä omistusasuntojen korkotukilainoituksesta luovutaan näiden tukimuotojen vähäisen kysynnän takia. Avustuksia erityisryhmille rakennettaviin asuntoihin lisätään 15 milj. eurolla.

Valtion taloudelliset riskit asuntosektorilla ovat pääosin vuokrataloluotoissa ja valtion takauksissa. Aravalainakannasta on yli kaksi kolmasosaa kuuden suurimman kasvukeskuksen alueella, mikä vähentää luottotappioiden todennäköisyyttä.

Taulukko 15. Määrärahat taloudellisen laadun mukaan vuosina 2006—2008[1)]

Tunnus	Menolaji	v. 2006 tilinpäätös milj. €	v. 2007 varsinainen talousarvio milj. €	v. 2008 esitys milj. €	Muutos 2007—2008 milj. €	Muutos 2007—2008 %
01-14	Toiminta- ja palkkausmenot	6 637	6 717	6 882	165	2
15-17	Eläkkeet	3 102	3 257	3 391	133	4
18-19	Puolustusmateriaalin hankkiminen	648	581	700	120	21
20-28	Muut kulutusmenot	1 393	1 369	1 457	88	6
29	Arvonlisäveromenot	904	912	941	28	3
01-29	**Kulutusmenot**	**12 685**	**12 836**	**13 371**	**534**	**4**
30-39	Valtionavut kunnille ja kuntayhtymille ym.	8 095	8 468	9 254	786	9
40-49	Valtionavut elinkeinoelämälle	2 972	3 054	3 219	164	5
50-59	Valtionavut kotitalouksille ja yleishyödyllisille yhteisöille	6 891	7 006	7 094	88	1
60	Siirrot talousarvion ulkopuolisiin valtion rahastoihin ja kansaneläkelaitokselle	2 911	3 046	3 454	409	13
61-65	EU:n rakennerahasto-osuudet ja vastaavat valtion rahoitusosuudet ja muut siirrot kotimaahan	1 057	1 021	1 078	58	6
66-68	Siirrot ulkomaille	2 132	2 264	2 419	155	7
69	Siirrot EU:lle	—	—	—	—	—
30-69	**Siirtomenot**	**24 058**	**24 859**	**26 519**	**1 660**	**7**
70-73	Kaluston hankinta	7	13	56	43	331
74-75	Talonrakennukset	14	17	26	9	53
76	Maa-alueet, rakennukset ja kiinteistöt	38	32	29	- 4	- 12
77-79	Maa- ja vesirakennukset	235	269	436	167	62
70-79	Reaalisijoitukset	295	330	546	215	65
80-86	Valtion varoista myönnettävät lainat	65	67	75	8	12
87-89	Muut finanssisijoitukset	10	3	18	15	500
80-89	Lainat ja muut finanssisijoitukset	76	69	93	24	35
70-89	**Sijoitusmenot**	**370**	**400**	**639**	**239**	**60**
90-92	Valtionvelan korot	2 249	2 334	2 408	74	3
93-94	Valtionvelan nettokuoletukset ja velanhallinta	1 486	35	1 953	1 918	5 480
95-99	Muut ja erittelemättömät menot[2)]	22	54	190	137	254
90-99	**Muut menot**	**3 758**	**2 422**	**4 551**	**2 129**	**88**
	Yhteensä	**40 871**	**40 517**	**45 080**	**4 562**	**11**

[1)] Kukin momentti on varustettu menon laatua osoittavalla numerotunnuksella. Näiden numerotunnusten perusteella menot on koottu laadun mukaisiin ryhmiin. Taulukossa jokainen luku on pyöristetty erikseen tarkasta arvosta, joten laskutoimitukset eivät kaikilta osin täsmää.

[2)] Velanhallinnan menot otetaan huomioon momentilla Nettolainanotto ja velanhallinta (15.03.01), mikäli talousarvio on alijäämäinen.

5.4 Tiede-, teknologia- ja innovaatiopolitiikka

Hallitusohjelman mukaan julkista tutkimusrahoitusta lisätään tavoitteena nostaa kansallinen tutkimuspanos vaalikauden kuluessa neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää yksityisen sektorin samanaikaista, vahvaa sitoutumista. Rahoituslisäyksillä luodaan mm. strategisia huippuosaamisen keskittymiä ja varmistetaan laaja-alainen osaamisen ja innovaatiokapasiteetin kasvu. Rahoituksen kohdennettu suuntaaminen parantaa tuottavuutta ja lisää työpaikkoja. Tähän liittyen parannetaan uuden tutkimus- ja teknologialähtöisen yritystoiminnan syntymisen ja kasvun rahoituksellisia ja muita edellytyksiä. Julkisten innovaatio-organisaatioiden työnjakoa selkeytetään sekä kansallisella että aluetasolla.

Yliopistojen perusrahoitusta lisätään kauttaaltaan. Samalla rahoituspohjaa laajennetaan. Kaikille yliopistoille on jo luotu mahdollisuus rahastotalouteen. Tieteellisen toiminnan tukemiseen suunnatut lahjoitukset tehdään laajasti verovähennyskelpoisiksi. Yliopistojen taloudellista autonomiaa lisätään mahdollistamalla yliopistoista julkisoikeudellisia oikeushenkilöitä tai yksityisoikeudellisia säätiöitä. Pääkaupunkiseudun innovaatioyliopiston on tarkoitus aloittaa toimintansa v. 2009. Suunnitellut muutokset edellyttävät yliopistolain kokonaisuudistusta, jota valmistellaan.

Korkeakoulujen kansainvälistymiselle laaditaan kansallinen strategia. Ammattimaista tutkijanuraa kehitetään neliportaisen uramallin pohjalta. Apurahansaajien sosiaaliturvan järjestäminen on käynnistetty.

Työ- ja elinkeinoministeriön perustaminen vuoden 2008 alusta vahvistaa merkittävästi teknologia- ja innovaatiopolitiikkaa. Teknologisten innovaatioiden rinnalla hallitus korostaa liiketoiminta-, muotoilu- ja organisaatioinnovaatioiden merkitystä. Erityisesti palvelusektorin tutkimus- ja kehitysrahoitusta lisätään.

Valtion sektoritutkimuksen uudistaminen on käynnistetty. Valtioneuvoston asetuksella on 14.6.2007 perustettu sektoritutkimuksen neuvottelukunta ja hallitus on 28.6.2007 tehnyt periaatepäätöksen sektoritutkimuksen kehittämisestä. Hallitus tekee tarvittavat tutkimuslaitoskentän rakenneuudistuksia koskevat päätökset vuoden 2008 loppuun mennessä.

Euroopan unionin tiede-, teknologia- ja innovaatiopolitiikka on tärkeässä vaiheessa. Käynnistynyt tutkimuksen 7. puiteohjelma ja siihen liittyvät uudenlaiset toimintamallit merkitsevät eurooppalaisen tutkimusalueen huomattavaa vahvistumista. Suomen kannalta erityisen kiinnostavia ovat Euroopan tutkimusneuvosto (ERC), Euroopan teknologiainstituutti (EIT), eurooppalaiset teknologiayhteisöt (ETP) ja yhteiset teknologia-aloitteet (JTI). Niiden täysipainoinen käynnistyminen ja hyödyntäminen edellyttävät EU:n tasolla tehtäviä päätöksiä vielä avoinna olevien rahoituskysymysten ratkaisemiseksi ja toimivan horisontaaliyhteistyön aikaansaamiseksi.

Taulukko 16. Keskeisten tutkimus- ja kehittämismäärärahojen muutos, milj. euroa

	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys	2007—2008 muutos	2007—2008 muutos, %
Yliopistot	436	442	5	1
Valtion tutkimuslaitokset	279	279	-1	0
— josta valtion teknillinen tutkimuskeskus	73	77	4	6
Tutkimusorganisaatioiden tutkimusmäärärahat, yhteensä	716	720	5	1
Suomen Akatemia	270	291	21	8
Teknologian kehittämiskeskus	504	526	21	4
Rahoitusorganisaatiot yhteensä	774	816	42	5
Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille erikoissairaanhoitolain mukaiseen tutkimustoimintaan	49	49	0	0
Yhteensä	1 538	1 585	47	3

5.5 Alueiden kehittäminen ja rakennerahastot

Alueiden kehittäminen

Alueiden kehittämisestä vastaavat valtio, kunnat ja alueilla aluekehitysviranomaisina toimivat maakunnan liitot. Vuoden 2007 alusta voimaan tulleen lain muutoksen tavoitteena on tehostaa alueiden kehittämiseen liittyviä toimenpiteitä ja ohjata alueiden kehittämistä maakuntien ja valtakunnan tasolla siten, että kehittämistyö muodostaa alue- ja keskushallinnon kehittämistoimista vuorovaikutteisen kokonaisuuden.

Hallitusohjelma ja vuodenvaihteessa 2007/08 tehtävä valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueiden kehittämisen tavoitteista määrittelevät alueiden kehittämisen strategiset painopisteet ja tärkeimmät toimenpiteet. Alueellista kehittämistyötä toteutetaan sekä kansallisilla ohjelmilla ja toimenpiteillä että EU:n osittain rahoittamilla ohjelmilla. Kansallinen alueiden kehittäminen ja sen tavoitteet ovat ensisijaisia. EU:n alue- ja rakennepolitiikka ja siihen liittyvä kansallinen strategia täydentävät ja tukevat kansallista politiikkaa.

Alueiden kehittämiseen liittyvä rahoitus määritellään vuosittain kehys- ja talousarvioprosessin yhteydessä. Lain muutoksen yhtenä tavoitteena oli, että valtioneuvosto pystyisi aikaisempaa paremmin koordinoimaan alueelliseen kehittämiseen tarkoitettuja määrärahoja ja saisi selkeän käsityksen määrärahojen kokonaisuudesta. Valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2008 on seitsemässä eri pääluokassa kaikkiaan 24 momenttia, joilla oleva määräraha on merkitty kokonaan tai osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitetuksi

alueiden kehittämisen rahoitukseksi. Merkittävimmät näistä ovat EU:n rakennerahasto-ohjelmien toteuttamiseen varatut määrärahat.

Kansalliset erityisohjelmat (aluekeskusohjelma, osaamiskeskusohjelma, maaseutupoliittinen erityisohjelma ja saaristo-ohjelma) jatkavat vuoden 2007 alusta alkaneella uudella ohjelmakaudella. Rakennerahasto-ohjelmia tarkastellaan luvussa 32.70 ja kansallisia erityisohjelmia luvussa 32.50.

Euroopan unionin rakennerahastojen toiminta Suomessa

Vuonna 2008 suljetaan rakennerahastojen ohjelmakautta 2000—2006 ja jatketaan ohjelmakauden 2007—2013 toteuttamista. Suomessa toteutetaan ohjelmakaudella 2007—2013 EU:n alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitetta, joka keskittyy ensisijaisesti tutkimukseen, innovointiin, saavutettavuuteen ja työllisyyden edistämiseen. Lisäksi Suomessa toteutetaan Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitetta, jonka päämääränä on mm. lujittaa unionin alueen yhdentymistä kaikilla osa-alueilla sekä lisätä rajat ylittävää yhteistyötä ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa. EU:n rahoitus näille tavoitteille tulee kahdesta rakennerahastosta, jotka ovat Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahasto (ESR). Ohjelmien hallinto- ja todentamisviranomaisena toimii työ- ja elinkeinoministeriö.

Tavoitteita toteuttavat toimenpideohjelmat noudattavat kansallisen alue-, rakenne- ja työllisyyspoliittisen strategian 2007—2013 painopistealueita. Toimenpideohjelmat rakentuvat ohjelmille yhteisille toimintalinjoille, joiden sisällössä on huomioitu mm. alueelliset erityispiirteet.

Kutakin ohjelmaa rahoitetaan yhdestä rahastosta. Euroopan aluekehitysrahastosta rahoitettavat toimenpideohjelmat ovat alueellisia rakennerahasto-ohjelmia, ja ne on laadittu suuralueittain. Euroopan sosiaalirahastosta rahoitettava toimenpideohjelma on valtakunnallinen ohjelma, joka sisältää sekä valtakunnallisen osion että alueelliset osiot.

Suomen saama rakennerahastorahoitus ohjelmakaudella 2007—2013 on yhteensä 1 716 milj. euroa käyvin hinnoin. Valtion talousarvio ei kuitenkaan sisällä rajat ylittävää yhteistyötä toteuttavien toimenpideohjelmien EU:n rahoitusta, joka tuloutuu ohjelmien hallintomallin mukaisesti suoraan talousarviotalouden ulkopuoliselle hallinto- ja todentamisviranomaiselle. Näiden ohjelmien EU-tukea vastaava valtion rahoitusosuus sisältyy valtion talousarvioon. Valtion talousarvioon ei sisälly myöskään Ahvenanmaalla toteutettavien toimenpideohjelmien varoja, sillä nämä ohjelmat kuuluvat maakunnan toimivaltaan.

Taulukko 17. EU:n rakennerahastojen toimenpideohjelmat 2007—2013, käyvin hinnoin sisältäen 2 prosentin vuotuisen indeksoinnin

	EU:n rahoitus milj. euroa
Alueellinen kilpailukyky ja työllisyystavoite (EAKR):	
— Etelä-Suomi	138
— Länsi-Suomi	159
— Itä-Suomi	366
— Pohjois-Suomi	311
Yhteensä	974
Manner-Suomen alueellinen kilpailukyky ja työllisyystavoite (ESR):	
— Valtakunnallinen osio	218
— Etelä-Suomi	69
— Länsi-Suomi	79
— Itä-Suomi	180
— Pohjois-Suomi	69
Yhteensä	615

Rakennerahastovarat vuoden 2008 talousarviossa

Rakennerahastovaroja arvioidaan tuloutuvan valtion talousarvioon yhteensä noin 329 milj. euroa. Tässä ovat mukana Euroopan aluekehitysrahastosta ja Euroopan sosiaalirahastosta ohjelmakausilta 2000—2006 ja 2007—2013 saatavat tulot. EU:n maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosaston (EMOTR-O) ja EU:n kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineen (KOR) osalta kertyvät tulot koostuvat ohjelmakauden 2000—2006 maksuista.

Kuvio 5. EU:n rakennerahasto-ohjelmien myöntämisvaltuus rahastoittain vuonna 2008, milj. euroa

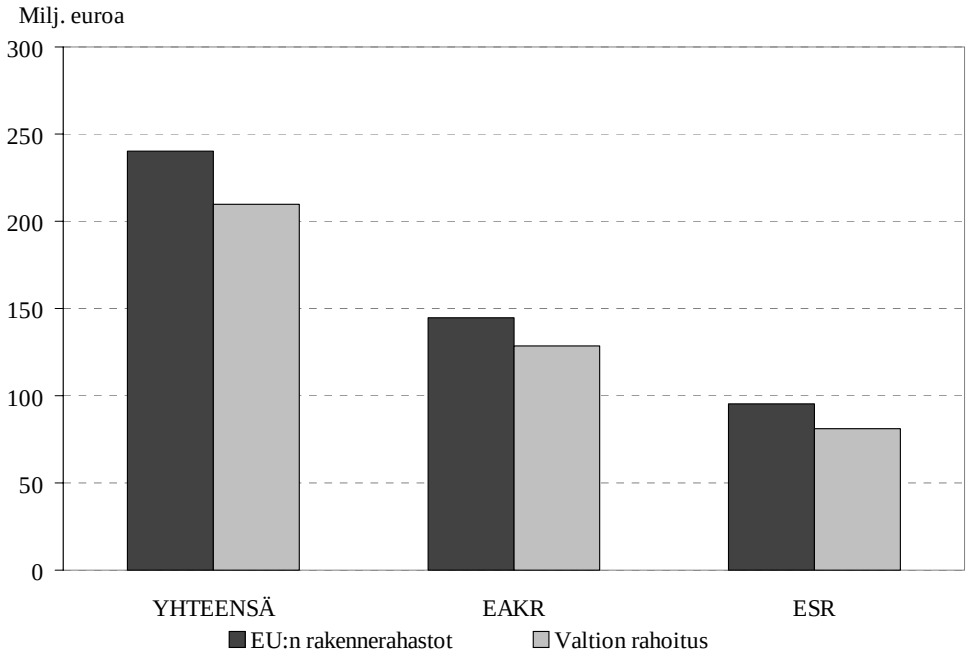

Kuvio 6. EU:n rakennerahastojen ja valtion rahoitusosuuden myöntämisvaltuus ministeriöittäin vuonna 2008

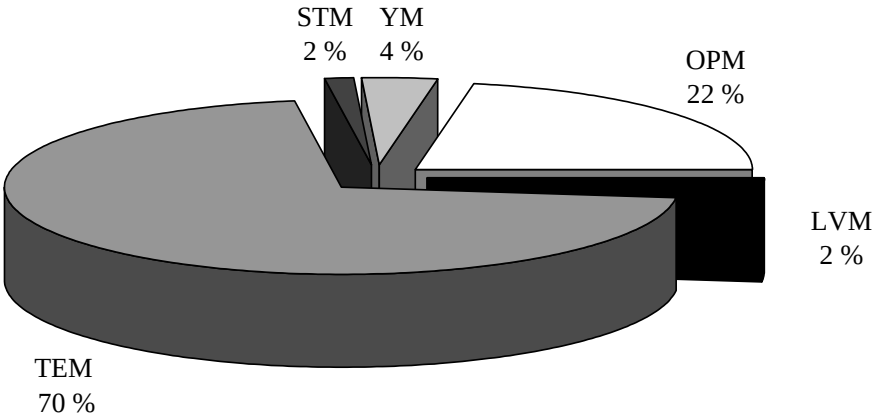

Vuoden 2008 talousarvioon sisältyy myöntämisvaltuutena yhteensä 240 milj. euroa EU:n rakennerahastovaroja ja 210 milj. euroa valtion rahoitusosuutta. Tarkat tiedot EU-rahoituksesta ja vastaavasta valtion rahoituksesta löytyvät työ- ja elinkeinoministeriön pääluokasta momenteilta 32.70.64 ja 32.70.65 sekä niiden taulukoista.

6. Peruspalvelubudjettitarkastelu

6.1 Kuntien valtionosuusjärjestelmä

Valtionosuus- ja avustusjärjestelmä muodostuu tehtäväkohtaisista opetus- ja kulttuuritoimen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksista, verotuloihin perustuvasta valtionosuuksien tasauksesta sekä yleisestä valtionosuudesta. Järjestelmää täydentää harkinnanvarainen rahoitusavustus tilapäisissä tai poikkeuksellisissa talousvaikeuksissa oleville kunnille. Kunnille voidaan lisäksi myöntää valtionapua perustamiskustannuksiin ja kehittämishankkeisiin sekä tukea kuntien yhdistymiseen.

Tehtäväkohtaisten valtionosuuksien valtion ja kuntien välistä kustannustenjakoa koko maan tasolla kuvaava valtionosuusprosentti v. 2008 on opetustoimessa ja kirjastotoimessa 41,89 %, jolloin kunnan rahoitusosuus on 58,11 %, sekä muussa kulttuuritoimessa 29,70 %, jolloin kunnan rahoitusosuus on 70,30 %. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusprosentti on 31,77 %, eli kunnan rahoitusosuus on 68,23 %.

Tehtäväkohtaiset valtionosuudet määräytyvät siten, että laskennallisten kustannusten (sosiaali- ja terveydenhuolto) ja yksikköhintojen (opetus- ja kulttuuritoimi) perusteella kummallekin hallinnonalalle erikseen lasketusta valtionosuuden perusteesta vähennetään kunnan rahoitusosuus. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudet maksetaan kunnille, mutta opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuutta maksetaan myös kuntayhtymille ja yksityisille koulutuksen järjestäjille. Kunnan rahoitusosuus on valtionosuustehtävissä kaikissa kunnissa asukasta kohti yhtä suuri. Sen sijaan valtionosuuden määräytymisperusteissa otetaan huomioon kuntien erilaista palvelutarvetta kuvaavat tekijät sekä olosuhdetekijät, mistä johtuen asukasta kohti lasketut valtionosuudet vaihtelevat kunnittain. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuutta myönnettäessä otetaan asukaskohtainen rahoitusosuus vähentävänä tekijänä huomioon kuntien osalta, mutta kuntayhtymien ja yksityisten koulutuksen järjestäjien valtionosuus myönnetään täyden rahoitusperusteen mukaisesti.

Valtionosuusjärjestelmässä kuntien tulopohjaa tasataan kuntien verotuloihin perustuvalla valtionosuuksien tasauksella. Valtionosuuksien tasauslisää saavat kunnat, joiden laskennallinen verotulo asukasta kohti alittaa koko maan tasausrajan, joka on 91,86 % maan keskimääräisestä verotulosta. Tasauslisä kattaa täysimääräisesti tasausrajan ja kunnan laskennallisen verotulon erotuksen. Valtionosuuden tasausvähennys tehdään, mikäli kunnan verotulo ylittää tasausrajan. Vähennyksen määrä on 37,0 % tasausrajan ylittävästä osasta. Tasausten määrä muuttuu vuosittain verotustietojen perusteella.

Tehtäväkohtaiset valtionosuudet sekä perustamis- ja kehittämishankkeiden valtionosuudet ja -avustukset on budjetoitu asianomai-

sille hallinnonaloille. Valtionosuuksien tasaus jakautuu opetusministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä vuodesta 2008 lukien valtiovarainministeriön hallinnonaloille myönnettyjen laskennallisten valtionosuuksien suhteessa.

Valtionosuuksien ja -avustusten tarkoituksena on turvata kuntien mahdollisuudet pitää yllä riittävät kunnalliset palvelut eri osissa maata kohtuullisella veroasteella siten, että kuntien tulopohja on riittävä suhteessa kuntien tehtäviin ja velvoitteisiin. Kunnan perimillä maksuilla ei ole vaikutusta verotuloihin tai valtionosuuksiin.

6.2 Kunta- ja palvelurakenneuudistus

Kunta- ja palvelurakenteita uudistetaan 23.2.2007 voimaan tulleen ja vuoden 2012 loppuun voimassa olevan kunta- ja palvelurakenneuudistuksesta annetun lain (puitelaki) ja lain perusteella annettujen valtioneuvoston asetusten mukaisesti.

Uudistuksen tarkoituksena on vahvistaa kunta- ja palvelurakennetta, kehittää palvelujen tuotantotapoja ja organisointia, uudistaa kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmää sekä tarkistaa kuntien ja valtion välistä tehtäväjakoa siten, että kuntien vastuulla olevien palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen sekä kuntien kehittämiseen on vahva rakenteellinen ja taloudellinen perusta. Tarkoituksena on siten parantaa tuottavuutta ja hillitä kuntien menojen kasvua sekä luoda edellytyksiä kuntien järjestämien palvelujen ohjauksen kehittämiselle.

Kuntarakennetta vahvistetaan yhdistämällä kuntia ja liittämällä osia kunnista toisiin kuntiin. Tavoitteena on elinvoimainen ja toimintakykyinen sekä eheä kuntarakenne. Kuntien yhdistymistä tuetaan kuntajakolain mukaisesti vuosien 2008—2013 alusta voimaan tulevissa kuntaliitoksissa uusimuotoisella yhdistymisavustuksella puitelain kanssa samanaikaisesti voimaan tulleiden kuntajakolain uusien yhdistymisavustussäännösten mukaisesti. Yhdistymisavustukset kannustavat kuntia monikuntaliitoksiin ja selvästi nykyistä suurempien kuntien muodostamiseen. Avustus on porrastettu siten, että se kannustaa yhdistymisiin erityisesti vuoden 2009 alusta. Lisätukea maksetaan eräin edellytyksin kunnasta, joka on saanut harkinnanvaraista rahoitusavustusta. Kuntien yhdistyessä mahdolliset valtionosuuksien menetykset kompensoidaan kunnille täysimääräisesti kuntajakolain mukaisesti viiden vuoden ajan kuntajaon muutoksen voimaantulosta. Talouden tunnuslukujen perusteella käynnistetään erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevien kuntien palvelutuotannon arviointi kahdeksassa uudessa kunnassa.

Palvelurakenteita vahvistetaan kuntaliitosten lisäksi kokoamalla kuntaa laajempaa väestöpohjaa edellyttäviä palveluita ja lisäämällä kuntien yhteistoimintaa. Tavoitteena on varmistaa koko maassa laadukkaat ja kansalaisten saatavilla olevat palvelut. Palvelurakenteen on oltava kattava ja taloudellinen ja sen on mahdollistettava voimavarojen tehokas käyttö. Varmistetaan perusterveydenhuollon ja sii-

hen kiinteästi liittyvien sosiaalitoimen tehtävien sekä ammatillisen peruskoulutuksen järjestämiselle puitelaissa säädettyjen väestöpohjavaatimusten täyttyminen. Laajaa väestöpohjaa edellyttävien palvelujen turvaamiseksi maa jaetaan puitelaissa säädetyllä tavalla erikoissairaanhoitolaissa lueteltuihin kuntayhtymiin. Varmistetaan, että mitään kuntaa ei jätetä puitelain edellyttämien järjestelyiden ulkopuolelle.

Toiminnan tuottavuutta parannetaan myös tehostamalla kuntien toimintaa palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa sekä vahvistamalla pääkaupunkiseudun ja muiden yhdyskuntarakenteellisista ongelmista kärsivien kaupunkiseutujen toimintaedellytyksiä. Puitelain mukaisten toimenpiteiden toteutumisen arvioinnissa tullaan kiinnittämään erityistä huomiota kaupunkiseutujen suunnitelmien sisältöön ja niiden toteuttamiseen sekä yhdyskuntarakenteen eheytymiseen.

Peruspalveluohjelma

Kuntien tehtäviä ja niiden rahoitusta käsittelevä peruspalveluohjelma lakisääteistetään vuoden 2008 alusta.

Kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmä uudistetaan vuoden 2010 alusta tavoitteena nykyistä yksinkertaisempi, selkeämpi ja läpinäkyvämpi järjestelmä. Järjestelmää kehitetään nykyistä kannustavampaan suuntaan. Kuntien erilaiset olosuhde- ja palvelutarvetekijät otetaan huomioon. Poikkeuksellisen harvan asutuksen ja saaristoisuuden aiheuttamat ongelmat ratkaistaan erikseen. Valtionosuusjärjestelmässä olevia kuntaliitosten ja yhteistyön esteitä poistetaan. Uudistus ei muuta valtion ja kuntien välistä kustannustenjakoa.

Hallinnonalakohtaiset valtionosuudet yhdistetään puitelain edellyttämin poikkeuksin ja säilyttämällä ylläpitäjäjärjestelmä lukion, ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulun osalta. Valtionosuuksien yhdistäminen koskee ainakin kuntien yleistä valtionosuutta, verotuloihin perustuvaa valtionosuuksien tasausta, sosiaali- ja terveydenhuollon asukaskohtaisia laskennallisia valtionosuuksia sekä esiopetuksen, perusopetuksen, kirjaston, kuntien kulttuuritoiminnan ja taiteen perusopetuksen valtionosuuksia. Yhdistettävien pienten lukioiden korkeampi valtionosuus säilytetään, kun ne jatkavat osana verkostolukiota. Arvioidaan valtionosuusuudistuksesta johtuvat tarpeet kehittää ohjausjärjestelmää. Mahdolliset muutokset kuntien veropohjassa kompensoidaan kunnille täysimääräisesti.

Uusista ja laajenevista tehtävistä aiheutuviin menoihin valtionosuus on vähintään puolet ja vastaavaa periaatetta sovelletaan kunnilta valtiolle siirrettävien, ei kuitenkaan puitelaissa jo nimettyjen tehtävien osalta. Menettely otetaan käyttöön vuoden 2010 alusta osana rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmän uudistusta.

6.3 Kuntatalouden kehitys vuoteen 2011

Hyvä talouskasvu on vauhdittanut kuntien verotulojen kasvua ja parantanut kuntatalouden tilaa sekä viime että kuluvana vuonna. Vuonna 2006 kuntien ja kuntayhtymien vuosikate koheni selvästi edellisvuodesta ja riitti kattamaan sekä käyttöomaisuuden poistot että nettoinvestoinnit. Vuonna 2007 vuosikate paranee 2,6 mrd. euroon ja ylittää selvästi käyttöomaisuuden poistot. Nettoinvestointien arvioidaan olevan hieman vuosikatetta suuremmat. Kuntien velan määrä kasvaa viime vuosia hitaammin. Yksittäisten kuntien tilanteet eroavat merkittävästi kokonaiskehityksestä.

Vuonna 2008 palkkojen sopimuskorotusten arvioidaan kiihdyttävän kuntien toimintamenojen kasvua lähes 6 prosenttiin. Tässä kehitysarviossa kunta-alan ansiotason on oletettu kehittyvän yleisen ansiotason mukaisesti. Ns. tasa-arvoerää ei ole laskelmissa ennakoitu. Kuntien verotulojen kasvu jatkuu nopeana, kun talouskasvun ennakoidaan jatkuvan vahvana ja ansiotason nousu koko kansantalouden tasolla kasvattaa kunnallisveropohjaa. Kuntien saamat valtionosuudet lisääntyvät merkittävästi mm. lakisääteisen valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen myötä. Valtionosuuksiin tehtävä indeksikorotus lisää kuntien tuloja lähes 340 milj. euroa, kun ansiotason ja kuluttajahintojen nousu kohottavat valtionosuusindeksiä. Vuosikate nousee 3,1 mrd. euroon, ja ylittää selvästi poistot. Mikäli nettoinvestoinnit ja kunta-alan palkankorotukset ovat tehtyjen oletusten mukaisia, vuosikate kattaa nettoinvestoinnit. Lainakannan arvioidaan olevan 8,9 mrd. euroa vuoden 2008 lopussa.

Vuosina 2009—2011 kuntien ja kuntayhtymien vuosikate ylittää poistot, jolloin tilikauden tulos muodostuu ylijäämäiseksi. Kehitysarvio perustuu toimintamenojen keskimäärin 5,1 prosentin kasvuun. Verotulojen ja valtionosuuksien ennakoidaan kasvavan yhteensä keskimäärin 4,3 % vuodessa. Vuosikate kattaa nettoinvestoinnit, mikäli ne pysyvät arvioidulla 2,7—2,8 mrd. euron tasolla. Tällöin kuntien yhteenlasketun velan kasvu pysähtyisi, ja lainakanta pysyisi 9 mrd. euron tuntumassa.

Kuntatalouden arvioitu tasapainottuminen riippuu ratkaisevasti toimintamenojen ja verotulojen kasvusta. Kunnat rahoittavat verotuloilla menoistaan noin puolet. Vastaavasti palkkauskustannukset ovat menoista noin puolet ja ostopalvelut, jotka koostuvat pääosin palkkauskustannuksista, vajaa viidennes. Tässä kehitysarviossa kuntien ja kuntayhtymien toimintamenojen kasvuennuste vuosille 2008—2011 on peräti 0,6 prosenttiyksikköä toukokuun kehyspäätöksen arviota ja 1½ prosenttiyksikköä vuoden 2006 peruspalvelubudjetin arviota korkeampi. Tämä on lähes yksinomaan seurausta meneillään olevaan korkeasuhdanteeseen liittyvästä hintojen voimakkaasta noususta, joka heijastuu kuntien menoihin sekä palkkojen että ostojen hintojen kautta. Kuntien menokehitys saattaa muodostua vielä tätäkin nopeammaksi, jos palkkapaineet purkautuvat oletettua suurempina.

Tämänhetkisten hyvien talousnäkymien vallitessa on painotettava, että kohentuva kuntatalous ei poista kunta- ja palvelurakenneuudistukseen liittyvien rakenteellisten uudistusten tarvetta varauduttaessa väestön ikääntymiseen ja palvelutarpeiden kasvuun. Menopaineiden lisäksi kuntatalouden rahoituksen kestävyyttä uhkaa työvoiman tarjonnan vähenemisen aiheuttama pysyvä veropohjan heikkeneminen. Pidemmän aikavälin tulokehitykseen liittyvien riskien lisäksi on syytä varautua talouden suhdannetilanteen mahdolliseen heikkenemiseen, jolloin verotulot tasaisen kasvun sijaan voivat jopa supistua. Tällöin sopeutuminen on sitä hankalampaa, mitä korkeampi menotaso on. Kunnissa ja kuntayhtymissä tulisi hyödyntää suotuisat taloussuhdanteet ja samanaikainen valtionosuuksien lisäys varautumalla tulevaisuuden uhkatekijöihin lyhentämällä velkaa ja uudistamalla palvelurakenteita.

Taulukko 18. Kuntatalouden (kuntien ja kuntayhtymien) kehitys vuosina 2006—2011, kuntien tilinpidon mukaan, milj. euroa (käyvin hinnoin)[1)]

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Tuloksen muodostuminen						
1. Toimintakate	**-18 711**	**-19 569**	**-20 701**	**-21 802**	**-22 880**	**-23 994**
2. Verotulot	15 167	16 280	17 255	18 195	18 975	19 655
3. Valtionosuudet, käyttötalous	5 498	5 751	6 399	6 645	6 913	7 174
4. Rahoitustuotot ja -kulut, netto	152	145	142	134	136	136
5. Vuosikate (=1.+2.+3.+4.)	**2 105**	**2 606**	**3 095**	**3 172**	**3 144**	**2 971**
6. Poistot	-1 782	-1 844	-1 909	-1 976	-2 045	-2 116
7. Satunnaiset erät, netto[1)]	761	300	300	300	300	300
8. Tilikauden tulos	**1 084**	**1 062**	**1 486**	**1 496**	**1 399**	**1 155**
Rahoitus						
9. Vuosikate	**2 105**	**2 606**	**3 095**	**3 172**	**3 144**	**2 971**
10. Satunnaiset erät[1)]	761	300	300	300	300	300
11. Tulorahoituksen korjauserät[1)]	-988	-450	-450	-450	-450	-450
12. Tulorahoitus, netto (=9.+10.+11.)	**1 878**	**2 456**	**2 945**	**3 022**	**2 994**	**2 821**
13. Käyttöomaisuusinvestoinnit	-3 574	-3 900	-3 900	-3 800	-3 700	-3 700
14. Rahoitusosuudet ja myyntitulot[1)]	1 789	1 200	1 000	1 000	1 000	1 000
15. Investoinnit, netto (=13.+14.)	**-1 785**	**-2 700**	**-2 900**	**-2 800**	**-2 700**	**-2 700**
Rahoitusjäämä (=12.+15.)	**94**	**-244**	45	**222**	**294**	**121**
17. Lainakanta	8 408	8 800	8 900	8 850	8 800	8 800
18. Kassavarat	4 122	4 120	4 115	4 137	4 230	4 201
19. Nettovelka (=17.-18.)	4 286	4 680	4 785	4 713	4 570	4 599

[1)] Kuntatalouden kehitystä arvioitaessa tulee ottaa huomioon, että Espoon kaupunki sai vuonna 2006 sähkölaitosmyynnistä myyntituloa 364 milj. euroa. Tämä kertaluonteinen erä on kirjattu vuoden 2006 laskelmissa vastaavansuuruisena satunnaisiin tuottoihin (7,10), tulorahoituksen korjauseriin (11) sekä käyttöomaisuuden myyntituloihin (14). Kirjauksella on positiivinen vaikutus tilikauden tulokseen ja rahoitusjäämään. Lisäksi on otettu huomioon vaikutukset lainanottotarpeeseen ja kassavaroihin.

Kuntatalouden kehitys kuntaryhmittäin

Vuodesta 2006 vuoteen 2008 kuntien vuosikate paranee sisäasiainministeriön kuntaosaston ennakointimallin mukaan kaikissa kuntaryhmissä. Ennakointimallissa kuntatalouden kehitysarvion oletukset siirretään kuntatasolle. Useilta vuosilta kertynyttä, kumulatiivista alijäämää oli vuoden 2006 lopussa 166 kunnalla yhteensä n. 407 milj. euroa eli 26 milj. euroa vähemmän kuin v. 2005. Kertynyt alijäämä kohdistui yli 80-prosenttisesti alle 10 000 asukkaan kuntiin.

Kuntien lainakanta kasvaa vuodesta 2006 vuoteen 2008, mutta vuoteen 2007 verrattuna lainakannan kasvu on vähäistä v. 2008 ja kasvu painottuu pieniin kuntiin.

Kuvio 7. Kuntien vuosikate ja kumulatiivinen yli-/alijäämä vuoden 2006 tilinpäätöksessä

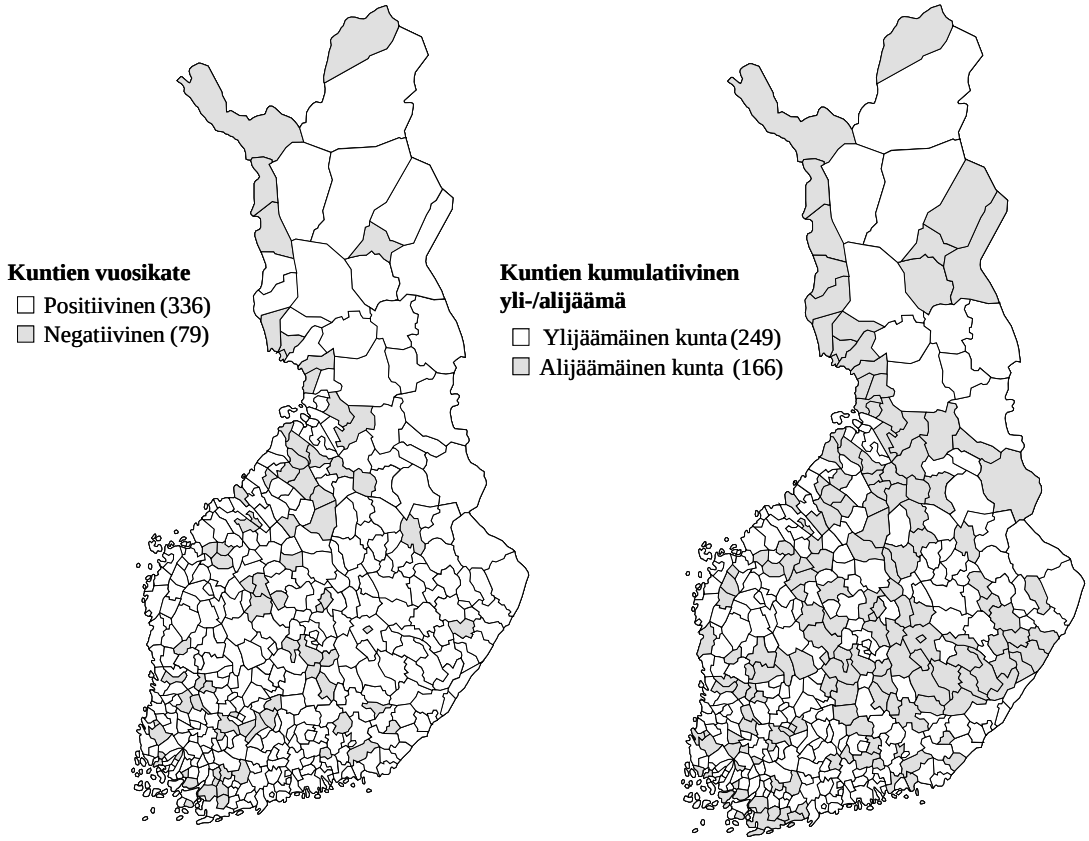

Taulukko 19. Ennakointimallin mukainen kuntien talouskehitys vuosina 2006—2008 kuntien tilinpidon mukaan, euroa/as kuntaryhmittäin[1)]

Asukasluku	Vuosikate 2006	Vuosikate 2007	Vuosikate 2008	Lainakanta 2006	Lainakanta 2007	Lainakanta 2008
alle 2 000	87	172	211	1 587	1 664	1 742
2 000—6 000	109	194	221	1 444	1 706	1 759
6 001—10 000	165	263	310	1 455	1 644	1 656
10 001—20 000	208	311	403	1 430	1 654	1 614
20 001—40 000	258	363	457	1 520	1 717	1 690
40 001—100 000	297	392	477	1 806	1 985	1 986
yli 100 000	675	739	850	1 270	1 487	1 415
Koko maa	327	434	517	1 461	1 675	1 653

[1)] Vuodet 2007 ja 2008 eivät sisällä harkinnanvaraista rahoitusavustusta ja toimintakatteen kasvu peruspalveluohjelman mukaan.

6.4 Kuntien menot

Vuonna 2006 kuntien ja kuntayhtymien toimintamenot kasvoivat 4½ %, mikä oli selvästi hitaampaa kuin vuosien 2000—2005 keskimäärin 5½ prosentin kasvu. Korkea investointiaste piti kuitenkin kokonaismenojen kasvun nopeana.

Vuonna 2007 toimintamenojen arvioidaan kasvavan 4,6 %. Kuntien palkkasumman arvioidaan kasvavan vajaat 4 % ja ostojen 6½ %. Suurten kaupunkien mittavat investointihankkeet pitävät investointitason korkeana.

Vuonna 2008 kuntien toimintamenot kasvavat palkankorotusten vauhdittamana 5,8 %. Palkkasumman 6 prosentin kasvuun sisältyy kuntien ansiotason osalta oletus yleisen ansiotason mukaisesta 5 prosentin noususta. Tähän ei ole sisällytetty arviota mahdollisesta ns. tasa-arvoerästä. Henkilöstön määrän arvioidaan kasvavan 4 000 henkilöllä. Valtion toimenpiteistä arvioidaan aiheutuvan kunnille menoja v. 2008 nettomääräisesti 44 milj. euroa. Sosiaali- ja terveystoimen menoja lisäävät mm. vanhuspalvelujen ja perusterveydenhuollon vahvistaminen, kalleusluokituksen poisto toimeentulotuesta sekä lastensuojelun kokonaisuudistus. Opetustoimessa menoja lisäävät perusopetuksen laadun kehittäminen sekä ammatillisen peruskoulutuksen ja oppisopimuskoulutuksena järjestettävän lisäkoulutuksen laajennus.

Vuosina 2009—2011 toimintamenojen ennakoidaan kasvavan keskimäärin 5,1 % vuodessa. Kuntien henkilöstömäärän on oletettu lisääntyvän runsaalla 4 000 henkilöllä vuodessa ja kohoavan 473 000 henkilöön v. 2011. Kunta-alan ansiotason ennakoidaan nousevan muun talouden tavoin keskimäärin 4,2 % vuodessa. Laskelmissa on oletettu, että kuntatyönantajan välilliset työnantajamaksut alenevat n. 0,7 prosenttiyksiköllä vuodesta 2008 vuoteen 2011. Ostojen arvioidaan kasvavan 6½ % vuodessa. Bruttoinves-

tointien oletetaan olevan 3,8 mrd. euroa v. 2009 ja 3,7 mrd. euroa vuosina 2010—2011.

Kunnallisesta henkilöstöstä yli 80 % toimii sosiaali- ja terveydenhuollon sekä opetus- ja kulttuuritoimen tehtävissä. Lähivuosina ikärakenteen muutos ja suurten ikäluokkien siirtyminen pois työmarkkinoilta tulevat lisäämään sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön tarvetta. Väestön ikärakenteen muutos lisää sosiaalipalvelujen kokonaiskysyntää vuodesta 2008 vuoteen 2010 kokonaisuudessaan n. 2,1 % vuosittain. Terveyspalveluissa arvioidaan vastaavaksi kasvuksi 1 % vuodessa. Vuosina 2008—2011 sosiaali- ja terveystoimen nettolisätarpeen on arvioitu olevan 4 000 henkilöä vuodessa. Palvelutarpeen arvioidaan kasvavan varsinkin vanhustenhuollossa. Koulutuspalveluissa kysynnän arvioidaan vähenevän 0,6 % vuosittain. Tuleviin opettajatarpeisiin vaikuttavat ne ratkaisut, joita oppilaitosverkostossa tullaan eri puolilla maata tekemään. Kuntatalouden kehitysarviossa opetuksen, yleisen hallinnon ja muiden palveluiden henkilöstön määrän on oletettu pysyvän vuoden 2006 tasolla.

Jatkossa työvoiman tarjonnan kääntyminen laskuun vaikeuttaa aiempaa enemmän kuntien työvoiman saantia. Tilannetta kärjistää kuntahenkilöstön eläkepoistuman ja palvelujen kysynnän samanaikainen kasvu. Tämä saattaa lisätä sekä palkkaliukumia että äkillisinä pakkotoimenpiteinä tehtyjä ostopalveluja, mikä uhkaa lisätä kuntien kustannuksia ennakoitua enemmän. Kuntien väliset taloudelliset erot huomioituna on painotettava, että kehitysarvion toimintamenojen kasvu koskee kuntatalouden kokonaisuutta (kunnat ja kuntayhtymät), eikä sitä sellaisenaan pidä yleistää yksittäisiin kuntiin.

Taulukko 20. Kuntien ja kuntayhtymien menot 2006—2011, mrd. euroa (käyvin hinnoin)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1. Toimintamenot	**27,464**	**28,723**	**30,388**	**32,051**	**33,629**	**35,260**
Palkkausmenot	16,781	17,461	18,476	19,553	20,429	21,309
Palkat	12,798	13,288	14,089	14,922	15,652	16,338
Muut henkilöstömenot	3,983	4,173	4,387	4,632	4,777	4,971
Ostot	8,447	8,988	9,572	10,198	10,865	11,575
Avustukset	1,801	1,817	1,861	1,796	1,806	1,821
Muut toimintamenot	0,435	0,457	0,480	0,504	0,529	0,555
2. Toimintatulot	**8,753**	**9,154**	**9,687**	**10,249**	**10,749**	**11,267**
3. Toimintakate	**-18,711**	**-19,569**	**-20,701**	**-21,802**	**-22,880**	**-23,994**
4. Korkomenot, brutto	0,268	0,320	0,328	0,336	0,334	0,334
5. Investoinnit, brutto	3,574	3,900	3,900	3,800	3,700	3,700
6. Menot yhteensä (1+4+5)	**31,306**	**32,943**	**34,616**	**36,187**	**37,663**	**39,295**

Taulukko 20. Kuntien ja kuntayhtymien menot 2006—2011, mrd. euroa (käyvin hinnoin)

7. Bruttokansantuote	167	179	190	198	205	212
8. Bruttomenot, % BKT:sta	18,7	18,4	18,1	18,3	18,4	18,5
9. Kokonaistulot, % toimintamenoista	17,9	17,7	17,9	18,0	18,1	18,2
10. Toimintatulot, % toimintamenoista	31,9	31,9	31,9	32,0	32,0	32,0
Työlliset, 1 000 henkilöä	452,7	456,7	460,7	464,7	468,7	472,7

6.5 Kuntien verotulot

Kuntien peruspalvelut rahoitetaan pääosin kuntien omilla verotuloilla. Verotuloja arvioidaan kertyvän v. 2008 n. 17,4 mrd. euroa.

Taulukko 21. Kuntien verotulot vuosina 2006—2011, milj. euroa

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kunnallisvero	13 128	14 030	14 825	15 665	16 365	16 985
Yhteisövero	1 249	1 400	1 540	1 600	1 640	1 670
Kiinteistövero	789	850	890	930	970	1 000
Verotulot yht.	**15 166**	**16 280**	**17 255**	**18 195**	**18 975**	**19 655**
Verotulot, % BKT:sta	9,0	9,1	9,1	9,2	9,3	9,3
Muutos, %						
Kunnallisvero	6,2	6,9	5,7	5,7	4,5	3,8
Yhteisövero	7,5	12,1	10,0	3,9	2,5	1,8
Kiinteistövero	8,2	7,7	4,7	4,5	4,3	3,1
Verotulot yht.	**6,4**	**7,3**	**6,0**	**5,4**	**4,3**	**3,6**
Kunnallisveroprosentti, keskimäär.	18,39	18,46	18,46	18,46	18,46	18,46
Yhteisöveroprosentti	26	26	26	26	26	26
Kuntien osuus yhteisöverosta, %	22,03	22,03	22,03	22,03	22,03	22,03

Kuntien verotulojen arvioidaan kasvavan 6 % v. 2008. Kunnallisveron tuoton arvioidaan kasvavan palkkasumman kasvua vastaavasti. Osana työn verotuksen keventämistä kunnallisverotuksen ansiotulovähennystä korotetaan, mikä vähentää verotuloja 95 milj. euroa. Työvoiman liikkuvuuden edistämiseksi otetaan käyttöön uusi työasuntovähennys, jonka arvioidaan vähentävän kunnallisveron tuottoa 15 milj. eurolla. Eläketulojen verotusta kevennetään valtionverotuksen eläketulovähennystä korottamalla, mikä vähentää kuntien verotuloa 9 milj. eurolla. Nämä verotulomenetykset on laskelmassa kompensoitu kunnille valtionosuusprosenttia korottamalla.

Kuntien yhteisöverosta erotettavan metsävero-osuuden määräytymisperustetta on tarkoitus uudistaa vuodesta 2008 lukien. Pinta-alaperusteinen metsäverotus päättyi kokonaisuudessaan vuoden 2005 lopussa, jolloin metsätalouden puhdasta tuottoa ei enää päivitetä eikä se siten sellaisenaan ole käytettävissä metsävero-osuuden määräytymisperusteena. Yksittäisten kuntien metsäerän laskentaperusteet säilyvät ennallaan.

Keskimääräisen kunnallisveroprosentin oletetaan rahoituslaskelmassa pysyvän vuosina 2008—2011 vuoden 2007 tasolla. Yhteisöveron tuoton arvioidaan kasvavan 10 % ja kiinteistöveron 4,7 % v. 2008. Kuntien verotulot suhteessa bruttokansantuotteeseen kasvavat hieman edellisvuodesta.

6.6 Valtionavut

Valtio rahoittaa kuntien peruspalveluja valtionapujen kautta yhteensä 8,4 mrd. eurolla v. 2008. Kuntien valtionavut ovat pääosin laskennallisia ja yleiskatteisia. Laskennallisiin valtionosuuksiin ehdotetaan 7,7 mrd. euroa. Muihin valtionapuihin ehdotetaan runsaat 700 milj. euroa. Valtionavut lisääntyvät yhteensä n. 720 milj. eurolla v. 2008.

Taulukko 22. Peruspalvelubudjettitarkastelun piirissä olevat kuntien ja kuntayhtymien valtionavut 2006—2008 valtion talousarviossa, milj. euroa, ja muutos 2007—2008, %

	2006	2007	2008 esitys	2007—2008, %
Valtionosuusjärjestelmän piirissä olevat laskennalliset valtionosuudet tasauserineen				
VM[1)]	200	185	175	-5,4
OPM	2 461	2 491	2 647	6,4
siitä kuntayhtymien yksikköhintarahoitus	1 107	1 121	1 191	6,2
STM	4 022	4 307	4 885	13,4
Laskennalliset valtionosuudet yhteensä	6 683	6 983	7 707	10,4
Muut peruspalvelubudjettitarkastelun valtionavut				
SM, maahanmuuttajien korvaukset[2)]	53	51	46	
VM, harkinnanvarainen rahoitusavustus[1)]	29	15	20	
VM, kuntien yhdistymisavustukset[1)]	25	55	44	
OPM, harkinnanvaraiset avustukset	68	54	78	
OPM, kulttuuritoiminta, liikuntatoimi ja nuorisotyö	29	29	29	
OPM, perustamishankkeet	72	54	63	
TEM, työllistämistuki kunnille[2)]	68	69	49	
STM, erikoissairaanhoitolain mukainen tutkimus (EVO)	49	49	49	
STM, lääkäri- ja hammaslääkärikoulutus (EVO)	87	89	94	
STM, lasten ja nuorten psykiatria, hoitojonot	4	4	-	
STM, perustamis- ja kehittämishankkeet	55	40	25	
STM, perustoimeentulotuki	228	201	211	
STM, kuntouttava työtoiminta[2)]	7	7	8	
Muut peruspalvelubudjettitarkastelun valtionavut yhteensä	774	717	716	0,0
Peruspalvelubudjettitarkastelun valtionavut yhteensä	7 457	7 700	8 423	9,4

[1)] Ennen vuotta 2008 kuuluneet sisäasiainministeriön hallinnonalalle.

[2)] Ennen vuotta 2008 kuuluneet työministeriön hallinnonalalle.

Valtionosuuksien tasaukset

Tehtäväkohtaisia ja yleistä valtionosuutta lisätään tai vähennetään kuntakohtaisesti valtionosuuksien tasauksella, joka perustuu kunkin kunnan laskennallisten verotulojen määrään. Vuoden 2008 tasaus perustuu verovuoden 2006 tietoihin. Tasaus jaetaan kolmelle hallinnonalalle suhteessa: STM 57 %, OPM 37 % ja VM 6 %.

Taulukko 23. Valtionosuuksien tasaukset 2006—2008, milj. euroa

	2006	2007	2008
Tasauslisät	705	722	755
Tasausvähennykset	-672	-698	-735
Erotus / netto	33	24	20

Verotuloihin perustuvien valtionosuuksien tasauslisien määrä on n. 755 milj. euroa, jossa lisäystä edelliseen vuoteen on n. 33 milj. euroa. Tasauslisää saa 325 kuntaa. Valtionosuuksien tasausvähennys tehdään 75 kunnalle, määrältään n. 735 milj. euroa.

Kuntien rahoitusosuudet

Tehtäväkohtaisten sosiaali- ja terveydenhuollon sekä opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksien piirissä olevissa peruspalveluissa kuntien rahoitusosuus muodostuu lakiin perustuvasta omarahoitusosuudesta, joka on asukasta kohti kaikissa kunnissa samansuuruinen. Vuonna 2008 kuntien omarahoitusosuus on sosiaali- ja terveydenhuollossa 1 993 euroa sekä opetus- ja kulttuuritoimessa 778 euroa asukasta kohti.

Laskennalliset kustannukset ja yksikköhinnat nousevat vuoden 2008 kustannustenjaon tarkistuksessa, jolloin ne määrätään toteutuneiden kustannusten mukaan ilman aiempien vuosien vajaita indeksikorotuksia. Nämä otetaan huomioon valtionosuusprosenttia alentavana tekijänä. Lisäksi valtionosuusprosenttia alentaa edellisen kustannustenjaon tarkistuksen viimeisen erän kompensoiminen kunnille valtionosuuden sijaan verojärjestelmän kautta vuodesta 2007 lukien. Näin ollen kuntien omarahoitusosuudet kasvavat voimakkaasti. Koska kuntien lisäksi myös yksityisten ja kuntayhtymien yksikköhinnat nousevat, ylläpitäjämallin takia kuntien rahoitusosuudet kasvavat opetustoimessa ja kirjastossa prosentuaalisesti yksikköhintoja enemmän. Valtion ja kuntien välinen kustannusten jako säilyy nykyisellään.

Taulukossa 24 esitettävät sosiaali- ja terveydenhuollon laskennalliset kustannukset, valtionosuudet ja omarahoitusosuudet kattavat kuntien ja kuntayhtymien järjestämät palvelut. Taulukossa 25 esitettävät opetus- ja kulttuuritoimen laskennalliset kustannukset ja valtionosuudet kattavat kuntien ja kuntayhtymien järjestämät palvelut. Kuntien rahoitusosuudet kattavat mainittujen palvelujen lisäksi rahoitusosuudet myös yksityisten ja valtion järjestämään koulutukseen.

Taulukko 24. Kuntien ja kuntayhtymien laskennalliset kustannukset, kuntien omarahoitusosuudet sekä valtionosuudet sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin, milj. euroa

	2006	2007	2008	2007—2008, %
Sosiaali- ja terveydenhuolto				
laskennalliset kustannukset	12 028	12 684	15 334	20,9
kuntien omarahoitusosuudet	7 922	8 387	10 461	24,7
valtionosuudet (ilman tasauseriä)	4 008	4 297	4 873	13,4

Taulukko 25. Kuntien ja kuntayhtymien laskennalliset kustannukset, kuntien rahoitusosuudet sekä valtionosuudet opetus- ja kulttuuritoimen käyttökustannuksiin, milj. euroa

	2006	2007	2008	2007—2008, %
Opetus- ja kulttuuritoimi				
laskennalliset kustannukset	5 485	5 586	6 392	14,4
kuntien rahoitusosuudet	3 266	3 362	4 085	21,5
valtionosuudet (ilman tasauseriä)	2 479	2 499	2 655	6,2

Valtion toimenpiteet

Valtion toimenpiteiden vaikutus perustuu lainsäädännön ja muiden normien muutoksiin ja harkinnanvaraisten määrärahojen osalta budjettipäätöksiin.

Valtion toimenpiteet lisäävät nettomääräisesti kuntien menoja 44 milj. euroa v. 2008. Talousarvioesitykseen sisältyvien valtion toimenpiteiden arvioidaan menojen, tulojen ja veroperustemuutosten kokonaisvaikutuksena parantavan kuntien rahoitusasemaa vuoteen 2007 verrattuna nettomääräisesti 221 milj. euroa.

Valtion vuoteen 2008 kohdistamien uusien toimenpiteiden lisäksi kuntatalouden tasapainoon ja peruspalvelujen rahoitustarpeeseen vaikuttavat kunnille aikaisemmin säädettyjen tehtävien ja velvoitteiden määrän ja palvelujen kysynnän sekä verotulojen, palkkauskustannusten ja kustannustason kehitys.

Vuonna 2008 arvioidaan edellä lueteltujen perusteiden vaikuttavan kuntien ja kuntayhtymien talouteen vuoteen 2007 verrattuna seuraavasti:

Taulukko 26. Valtion toimenpiteiden vaikutukset kuntien ja kuntayhtymien talouteen valtion talousarviossa, milj. euroa, muutokset vuodesta 2007 vuoteen 2008

	menot	**tulot**
1. Toiminnan muutokset ja budjettipäätökset		
Vuoden 2006 valtionosuusuudistukseen liittyvät siirtymätasaukset		
— siirtymätasaukset		+2
— OPM, nettouttaminen		-13
— OPM, teatterit, orkesterit, museot		+10
SM, korvaukset maahanmuuttajista	-5	-5
VM, työmarkkinatukiuudistuksen siirtymäkauden korvaukset	-15	-15
VM, harkinnanvarainen rahoitusavustus		+6
VM, kuntien yhdistymisavustukset ja investointituki		-11

Taulukko 26. Valtion toimenpiteiden vaikutukset kuntien ja kuntayhtymien talouteen valtion talousarviossa, milj. euroa, muutokset vuodesta 2007 vuoteen 2008

OPM, perusopetuksen laadun kehittäminen	+18	+18
OPM, ammatillisen peruskoulutuksen laajentaminen	+16	+7
OPM, oppisopimuskoulutuksen laajentaminen	+5	+5
OPM, työpajatoiminta		+2
OPM, ammatillisen koulutuksen näytöt	+2	+1
OPM, perustamishankkeet		+9
OPM, ammatillinen lisäkoulutus	-4	-4
OPM, ammattikorkeakoulujen hankerahoitus	+1	
TEM, työllistämistuki kunnille	-20	-20
STM, laskennallinen valtionosuus:		
— vanhusten palvelut ja perusterveydenhuollon vahvistaminen	+21	+21
— maksu-uudistukseen liittyvä valtionosuuksien vähennys (vuositasolla -60)		-25
— avo- ja laitoshoidon rajanvedon poistaminen		-44
— kuntien verotulomenetysten kompensaatio		+119
STM, kalleusluokituksen poistaminen toimeentulotuesta	+21	+11
STM, kehittämishankkeet	-15	-15
STM, EVO-koulutus		+5
STM, lasten ja nuorten psykiatria, erillisen määrärahan poistuminen	-4	-4
STM, lastensuojelun kokonaisuudistus	+22	+7
STM, mammografiaseulonnat	+2	+1
STM, kuntouttava työtoiminta	+1	+1
Yhteensä	+45	+69
2. Valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus		
OPM, josta		+28
— kunnat		+22
— yksityiset		+6
STM		+226
Yhteensä, josta		+254
kunnat		+248
3. Verotuksen ja maksujen muutokset		
Asiakasmaksujen muuttaminen 1.8.2008 alkaen (vuositasolla +60)		+25
Avo- ja laitoshoidon rajanvedon poistamiseen liittyvä maksu- ja verotulojen lisäys 1.1.2008 alkaen		+43
Ansio- ja eläketulojen verotuksen keventämiseen sekä työasuntovähennyksen käyttöönottoon liittyvä verotulojen menetys		-119
Yhteensä		-51
Valtion toimenpiteiden vaikutukset yhteensä	+45	+266
Netto		+221

Vuonna 2008 kuntien yhdistymisavustuksiin osoitetaan 44 milj. euroa, jossa on vähennystä 11 milj. euroa. Kuntien harkinnanvaraisen rahoitusavustuksen määräksi ehdotetaan 20 milj. euroa, mikä on 5,5 milj. euroa vuotta 2007 enemmän.

Opetustoimessa ikäluokkien pienenemisestä aiheutuu laskennallista säästöä n. 18 milj. euroa. Se esitetään kohdennettavaksi koulutuksen laadun kehittämiseen tavoitteena mm. opetusryhmien koon pienentäminen sekä tuki- ja erityisopetuksen vahvistaminen.

Elinikäisen oppimisen tukemiseksi esitetään ammatillisen peruskoulutuksen laajentamista keskimäärin 2 000 opiskelijalla ja oppisopimuskoulutuksena järjestettävää lisäkoulutusta 2 100 opiskelijalla vuodesta 2008 alkaen. Perustamishankkeiden valtionosuuksiin ehdotetaan 57 milj. euroa kouluhankkeille ja 5,7 milj. euroa kirjastohankkeille. Opetustoimessa valtionosuudet nettoutetaan siten, että valtionavut vähennetään kustannuspohjasta, jolloin valtionosuudet vähenevät 13 milj. euroa. Teattereiden, museoiden ja orkestereiden valtionosuuden perusteena olevat yksikköhinnat lasketaan toteutuneiden käyttökustannusten pohjalta, mikä lisää valtionosuuksia 10 milj. euroa. Ammatillisen lisäkoulutuksen opiskelijatyövuosia esitetään vähennettäväksi 4 milj. eurolla. Nuorisotyön määrärahoihin ehdotetaan 2 milj. euron lisäystä erityisesti nuorten työpajatoimintaan.

Kuntien työllistämistuki vähenee 20 milj. euroa v. 2008, koska painopistettä siirretään yritysten kanssa toteutettavaan ammatilliseen työvoimakoulutukseen ja yksityisen sektorin tukityöllistämiseen. Kuntien menot vähenevät vastaavasti.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksia lisätään 21,3 milj. euroa mm. perusterveydenhuollon parantamista ja vanhustenhuollon henkilöstölisäyksiä varten.

Uuteen lastensuojelulakiin liittyvä valtionosuuden lisäys on 6,9 milj. euroa ja rintasyöpäseulonnoista annettuun asetukseen liittyvä lisäys on 0,5 milj. euroa.

Asiakasmaksujen jälkeenjääneisyyden huomioiva sosiaali- ja terveydenhuollon maksu-uudistus toteutetaan siten, että maksut nousevat 1.8.2008 alkaen. Maksujen korotukset toteutetaan siten, että kuntien maksutulot lisääntyvät vuoteen 2007 verrattuna 25 milj. eurolla v. 2008 ja vuositasolla 60 milj. eurolla v. 2009. Hallitusohjelman edellyttämien sisäisten siirtojen toteuttamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksia vähennetään vastaavasti. Uudistuksessa varmistetaan, että palvelut säilyvät kaikkien saatavilla. Samalla järjestelmää uudistetaan niin, etteivät asiakasmaksut johda epätarkoituksenmukaisiin hoitovalintoihin.

Avo- ja laitoshoidon rajanveto poistetaan 1.1.2008 alkaen siten, että kansaneläke maksetaan alentamattomana laitoshoitoon ja eläkkeensaajan pitkäaikaisen laitoshoidon maksu korotetaan 82 prosenttiin tuloista. Tähän liittyen maksukertymän arvioidaan kasvavan 41 milj. euroa ja verotulojen 2 milj. euroa. Asiakasmaksujen tasoa arvioidaan uudelleen osana sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksu-uudistusta. Uudistukseen liittyen kuntien valtionosuuksia vähennetään 44 milj. euroa, mikä toteutetaan valtionosuusprosenttia alentamalla.

Valtionosuuksia on lisätty vuoteen 2007 verrattuna 0,8 milj. euroa kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistamiseen liittyvien siirtymätasausten johdosta ja vähennetty 1,9 milj. euroa verotuloihin perustuvaan valtionosuuksien tasaukseen liittyen.

Valtionavustuksena kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin esitetään 24,8 milj. euroa. Valtionavustuksella tuettavien hankkeiden painoalueet määritellään sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisessa kehittämisohjelmassa. Laskelmissa ei ole ennakoitu mahdollista ns. tasa-arvoerää.

Valtion korvausta terveydenhuollon yksiköille lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin korotetaan 5 milj. euroa. Valtionavustusta sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan esitetään 3 milj. euroa, jossa on lisäystä 0,5 milj. euroa vuoden 2007 talousarvioon verrattuna.

Valtionosuuksia kasvattaa hallituskauden alkuun lain mukaan ajoittuva uusimuotoinen valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus, joka lisää sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksia 226 milj. euroa sekä opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksia 28 milj. euroa eli yhteensä 254 milj. euroa, josta kuntien ja kuntayhtymien osuus on 248 milj. euroa.

Indeksikorotukset

Vuonna 2008 valtionosuustehtävien kustannustason muutoksen arvioidaan olevan 4,2 %, mikä lisää peruspalvelujen järjestämisen kustannuksia sosiaali- ja terveyshuollossa 635 milj. euroa sekä opetus- ja kulttuuritoimessa 249 milj. euroa, eli yhteensä 884 milj. euroa. Valtio osallistuu kustannusten nousuun valtionosuuksiin tehtävien indeksikorotusten kautta. Vuonna 2008 valtionosuuksiin tehdään 4,7 prosentin suuruinen indeksikorotus, johon sisältyy 75 % vuoden 2006 tason 0,6 prosenttiyksikön suuruisesta korjauksesta. Indeksikorotus lisää valtionosuuksia 374 milj. eurolla, josta kuntien ja kuntayhtymien osuus on 339 milj. euroa.

Taulukko 27. Indeksikorotukset v. 2008, milj. euroa

	tulot
VM	7
OPM	152
— josta kunnat	117
STM	215
Yhteensä	374
— josta kunnat	339

Väestön ja oppilasmäärän muutokset

Kuntien valtionapuihin vaikuttaa myös ikärakenteen ja väestön määrän muutos. Muutoksesta johtuen sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudet lisääntyvät n. 55 milj. eurolla v. 2008. Laskennalliset kustannukset lisääntyvät sosiaali- ja terveydenhuollossa n. 173 milj. euroa. Opetustoimen osalta ikäluokkien pienentymisestä aiheutuva valtionosuuksien laskennallinen säästö, 18 milj. euroa v. 2008, kohdennetaan koulutuksen laadun kehittämiseen. Perusopetuksessa oppilasmäärät vähenevät ja lukioissa sekä ammatilli-

sessa koulutuksessa kasvavat. Ammatillinen peruskoulutus ja oppisopimuskoulutuksena järjestettävä lisäkoulutus laajenevat talousarvioesityksen perusteella v. 2008. Ammatillisen koulutuksen opiskelijamäärien arvioidaan kasvavan myös muista syistä johtuen.

Taulukko 28. Oppilasmäärän, väestön määrän ja ikärakenteen muutoksen vaikutukset kuntien valtionosuuksiin ja menoihin v. 2008, milj. euroa

Taulukko 28. Oppilasmäärän, väestön määrän ja ikärakenteen muutoksen vaikutukset kuntien valtionosuuksiin ja menoihin v. 2008, milj. euroa

	menot	tulot
OPM	-43	-18
STM	173	55
Yhteensä	132	37
Netto		-95

6.7 Tuottavuuden parantaminen

Peruspalvelujen kysynnän kasvun ja lisääntyvien menopaineiden hallinta on tärkeää kuntatalouden rahoituksen kestävyyden turvaamisen kannalta. Tuottavuutta parantamalla voidaan lievittää kunnallisten peruspalvelujen menopaineita. Tuottavuudessa on kysymys muun muassa siitä, kuinka työt kuntien palvelupisteissä organisoidaan, kuinka niitä johdetaan ja kuinka osataan hyödyntää uutta teknologiaa ja yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. Oikein toteutettuna tuottavuuden paraneminen keventää myös työpaineita.

Eri tavoilla tehdyt tuottavuusarviot osoittavat, että kuntien palvelutuotannossa on huomattavan suuria tuottavuuseroja olosuhdetekijöiden huomioimisen jälkeenkin. Tämä näkyy suurina kuntien välisinä eroina henkilöstömäärissä ja palvelujen tuotantokustannuksissa. Nämä erot viittaavat vahvasti siihen, että palveluja voitaisiin järjestää ja tuottaa nykyistä taloudellisemmin.

Kuntasektorin vastuulla olevien peruspalveluiden tuotantoa pyritään tehostamaan ensisijaisesti kunta- ja palvelurakenneuudistuksella, jonka tuloksena määritellään kuntapalvelujen tarkoituksenmukaiset järjestämis- sekä tuottamistavat. Vuonna 2008 palvelusetelijärjestelmää laajennetaan kotisairaanhoitoon. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisia sähköisiä tietojärjestelmäpalveluja yhtenäistetään. Koulutukseen hakemista ja valintaa tehostetaan ottamalla käyttöön ammatillisen ja lukiokoulutuksen sähköinen haku- ja koulutustietojärjestelmä vuoden 2008 yhteishauissa.

7. Valtion resurssihallinto

Valtion resurssihallinnon keskeiset tehtävät ovat valtiotyönantajan toiminta ja hallinnon kehittäminen. Valtion budjettitalouden piirissä työskentelee v. 2008 n. 120 000 henkilöä ja työvoimakustannukset ovat n. 5,3 mrd. euroa.

7.1 Työnantaja- ja henkilöstöpolitiikka

Lähtökohtana on, että henkilöstöjohtaminen on osa kokonaisjohtamista kaikilla tasoilla. Valtiokonsernin henkilöstöjohtamisen linjaukset integroidaan keskeisiin ohjausprosesseihin. Hyvällä henkilöstöjohtamisella ja työelämän kehittämisellä varmistetaan valtion toimintayksiköiden palvelukyky ja keskus- ja aluehallinnon uudistusten sekä kehittämisohjelmien, kuten tuottavuustavoitteiden, toteutuminen. Henkilöstön osaaminen, työhyvinvointi ja sitoutuminen ovat olennaisen tärkeitä muutosten onnistuneessa toteutuksessa. Henkilöstön asemaa organisaatioiden muutostilanteissa koskevaan valtioneuvoston periaatepäätökseen 23.3.2006 liittyen valtiovarainministeriö linjasi vuoden 2007 alussa henkilöstön kehittämisen periaatteet ja tavoitteet valtionhallinnossa. Valtiovarainministeriö on kesäkuussa 2007 käynnistänyt laajamittaisen Finwin - Uudistuva valtionhallinto - Uuteen johtajuuteen -ohjelman. Ohjelmalla tähdätään muutosjohtamisen prosessien ja toimintatapojen uudistamiseen, tarkistamiseen ja kehittämiseen yhteistyössä henkilöstön kanssa.

Valtiovarainministeriö on valmistellut laajassa yhteistyössä valtionhallinnon ylimmän johdon uudistusta, jonka tavoitteena on parantaa johtamisen laatua ja tuloksellisuutta voimakkaasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Keskushallinnon rakenteelliset muutokset, hallitusohjelman poikkihallinnollisten tavoitteiden toteuttaminen ja ylimmän johdon lisääntyvä poistuma edellyttävät aikaisempaa enemmän ylimmän johdon ammatillisuutta ja sitoutumista valtiokonsernin yhteisiin tavoitteisiin.

Valtion virka- ja työehtosopimukset vuosille 2005—2007 ovat voimassa 30.9.2007 saakka. Valtion henkilöstön ansioiden arvioidaan nousevan v. 2007 sopimusten soveltamisesta johtuen 1,1 %. Uuden sopimuskauden palkantarkistuksia ei ole ennakoitu tässä talousarvioesityksessä. Valtion palkkausjärjestelmät on uudistettu lähes kattavasti. Niiden käyttöönotto lisää palkkausmenoja menokehyksissä ennakoidun mukaisesti. Valtion palkkakilpailukyvyn parantamiseksi valmistellaan palkkausten tarkistamista syksyllä 2007 työnantajapäätöksin siten, että siihen käytettäisiin valtiohallinnossa kokonaisuudessaan yksi prosentti palkkausmenoista. Tämän edellyttämät lisämäärärahatarpeet käsitellään vuoden 2007 syksyn lisätalousarvioesityksen ja vuoden 2008 talousarvion täydennysesityksen yhteydessä.

Taulukko 29. Budjettitalouden henkilöstöä kuvaavia tunnuslukuja vuosina 2005—2008

Tunnusluku	2005	2006[1)]	2007[2)]	2008[2)]
Henkilöstön lukumäärä	123 800	123 500	122 500	120 200
Muutos edell. vuodesta, %	-0,1	-0,2	-0,8	-1,9
Henkilötyövuodet, lukumäärä	120 900	121 100	120 100	117 900
Muutos edell. vuodesta, %	0,4	-0,2	-0,8	-1,8
Palkkasumma, milj. euroa[3)]	4 146	4 302	4 315	4 276
Työvoimakustannukset, milj. euroa[3)]	5 284	5 386	5 402	5 353
Keskimääräinen kokonaisansio euroa/kk/henkilö	2 729	2 830	2 861	2 893
Palkkojen sivukulut, %	61,8	58,9	58,9	58,9
Valtion maksamat kaikki eläkemenot, milj. euroa	2 960	3 094	3 229	3 335
Naisten osuus, %	49,1	49,1	49,2	49,2
Henkilöstön keski-ikä, vuotta	43,1	43,3	43,4	43,5

[1)] Tiedot ovat eläkemenoja lukuunottamatta ennakkotietoja.

[2)] Vuosien 2007 ja 2008 tiedot ovat pääosin arvioita. Niissä on huomioitu tuottavuuden parantamisen mahdollistama valtion henkilöstön väheneminen, mutta ei muita vuoden 2008 talousarvioesitykseen sisältyviä henkilöstömuutoksia.

[3)] Arvioissa on otettu huomioon tiedossa olevista sopimusmuutoksista ja sopimusten soveltamisesta (mm. uusien palkkausjärjestelmien käyttöönotosta) aiheutuvat lisäykset.

Valtion tuottavuusohjelman toteuttamisen seurauksena valtion henkilöstömäärä vähenee vuodesta 2007 vuoteen 2008. Tavoitteena on, että työvoimantarve olisi n. 2 200 henkilötyövuotta pienempi kuin v. 2007. Kehyspäätöksen perustana oleva, tuottavuuden parantamiseen perustuva valtion henkilöstön vähentämistavoite vuodesta 2005 vuoteen 2008 mennessä on yhteensä 3 323 henkilötyövuotta. Hallitus käsittelee tuottavuusohjelman etenemistä syksyllä 2007. Mikäli hallinnonalan tuottavuustoimenpiteiden toteuttaminen, aikataulu tai vaikutus henkilöstötarpeeseen poikkeaa suunnitelmista, hallitus päättää korjaavista toimenpiteistä.

7.2 Hallinnon kehittäminen

Hallituksen tavoitteena on aktiivisella tietoyhteiskuntapolitiikalla helpottaa ihmisten arjen palvelujen saatavuutta, lisätä kilpailukykyä ja tuottavuutta, edistää alueellista ja sosiaalista tasa-arvoa sekä turvata julkisten palvelujen saatavuus ja laatu. Julkisen sektorin palvelurakenteita uudistetaan asiakaslähtöisesti hyödyntämällä laajamittaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa sekä uudistamalla toimintamalleja. Kansalaisten ja yritysten osaamista sähköisten palvelujen käyttäjinä edistetään. Palvelurakenteiden uudistamisen yhteydessä turvataan palvelujen saatavuus suomen, ruotsin ja saamen kielellä. Valtion tuottavuusohjelman toteuttamista ja valtion hallinnon työpaikkojen alueellistamista jatketaan.

Hallintouudistusten toteuttamisessa turvataan henkilöstön asema. Uudistusten yhteydessä varmistetaan valtion kriisijohtamismallin toteutuminen hallinnon kaikilla tasoilla. Suurimpien valtiollisten ja

kunnallisten uudistushankkeiden kielellisten vaikutusten arviointi säännönmukaistetaan.

Keskushallinto

Valtion keskushallintoa uudistetaan mm. siirtämällä ministeriöistä siirrettävissä olevia toimeenpanotehtäviä ja muut kuin valtakunnalliset kehittämistehtävät alue- ja paikallishallinnolle sekä huolehtimalla ministeriöiden toimialajakojen ajanmukaisuudesta. Tämä edellyttää, että esimerkiksi ministeriötehtävät ja keskusvirastotehtävät erotetaan toisistaan ja keskusvirastotehtävät arvioidaan uudelleen. Keskeiset hallinnon kehittämistehtävät kootaan 1.1.2008 valtiovarainministeriöön, perustetaan työ- ja elinkeinoministeriö sekä muodostetaan sisäasiainministeriöön maahanmuutosta ja kotoutuksesta vastaava kokonaisuus. Valtion sektoritutkimuksen ohjausjärjestelmä uudistetaan nopealla aikataululla valtioneuvoston määrittämiin aihepiireihin perustuvaksi sekä tehdään tutkimuslaitoskentän rakenneuudistuksia koskevat päätökset v. 2008. Suomen Pankin johtokunnan nimittämismenettely uudistetaan sekä yhdistetään rahoitus- ja vakuutustarkastus yhdeksi viranomaiseksi, jonka toiminta alkaa vuoden 2009 alussa.

Alue- ja paikallishallinto

Aluehallintoa uudistetaan ja kansanvalta istetaan. Lääninhallitusten, työvoima- ja elinkeinokeskusten, muiden piirihallintoviranomaisten sekä maakuntien liittojen työnjakoa täsmennetään, poistetaan päällekkäisyydet ja vähennetään hallintoviranomaisten määrää. Samassa yhteydessä arvioidaan niiden aluejakoa. Nykymuotoisen lääninhallinnon tehtävät organisoidaan uudelleen, valtion aluehallintoa uudistetaan kokoamalla lupa-, valvonta- ja oikeusturvatehtäviä yhteen sekä siirretään kehittämispoliittista toimivaltaa kansanvaltaiseen ohjaukseen. Lisäksi selvitetään aluekehittämisen voimavarojen kokoamista valtion talousarviossa maakunnittain ja ministeriöittäin yhdelle momentille ja niiden päättämisestä siirtämistä alueille. Uudistukset toteutetaan vuoteen 2010 mennessä. Kihlakuntahallinto puretaan vuoden 2008 alusta, mutta kihlakuntajako jää edelleen voimaan. Kihlakunnanvirastojen yhteinen henkilöstö siirretään poliisin, ulosoton, syyttäjälaitoksen ja maistraattien palvelukseen.

Toiminta hallinnonaloilla

Oikeushallinnossa ulosottopiirien määrää vähennetään ja riidattomien saatavien perintää yksinkertaistetaan. Käräjäoikeusverkoston uudistamista jatketaan sekä valmistellaan kiinteistöjen kirjaamisasioiden siirto maanmittauslaitokselle. Ahvenanmaan asioita koskevaa yhteistoimintaa valtioneuvostossa uudistetaan siten, että siitä vastaa toimivaltaisena ministeriönä ja sihteeristönä oikeusministeriö.

Sisäasiainhallintoon 1.1.2008 muodostettavaan maahanmuutosta ja kotoutuksesta vastaavaan kokonaisuuteen siirretään työministeriöstä politiikkaosaston maahanmuuttopolitiikan tiimi, toimeenpano-osaston maahanmuutto- ja työlupa-asioiden tiimi, etnisten suhteiden neuvottelukunta, vastaanottokeskukset sekä vähemmistövaltuutetun toimisto ja syrjintälautakunta. Poliisin tietohallintokeskuksen pohjalta perustettava hallinnonalan uusi tilaaja-tuottajaperiaat-

teella toimiva tietotekniikkakeskus aloittaa toimintansa 1.3.2008. Poliisin hallintorakenteen kehittämistä jatketaan siten, että uudistukset voivat tulla voimaan v. 2009. Kihlakuntahallinnon purkautuessa suurin osa henkilöstöstä siirtyy poliisitoimeen.

Puolustushallinnon palvelukeskuksesta tulee 1.1.2008 talous- ja henkilöstöhallinnon palveluja puolustusvoimille ja puolustusministeriölle sekä muille valtionhallinnon organisaatioille tarjoava puolustusministeriön alainen virasto.

Valtiovarainhallintoon siirretään 1.1.2008 sisäasiainministeriöstä kuntaosasto, alueiden ja hallinnon kehittämisosaston alue- ja paikallishallintoyksikkö sekä KuntaIT-yksikkö tehtävineen. Myös läänin- ja rekisterihallinto siirtyvät sisäasiainministeriöstä valtiovarainministeriön hallinnonalalle. Verohallinnosta muodostetaan 1.1.2008 lukien yksi virasto, jolla on valtakunnallinen toimivalta. Valtiovarainministeriö sovittaa yhteen ja ohjaa kunta- ja palvelurakenneuudistuksen edellyttämää eri ministeriöissä tapahtuvaa lainvalmistelutyötä siten, että uudistuksen täytäntöönpanoon voidaan ryhtyä kunnissa ja alueilla vuoden 2009 alusta lukien.

Opetushallinnossa yliopistojen talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus aloittaa toimintansa v. 2008. Alueellisten taidetoimikuntien sihteeristö siirretään sisäasiainministeriön toimialalta opetusministeriön toimialalle. Varhaiskasvatuksen asema hallinnossa selvitetään sekä valmistellaan yliopistolain kokonaisuudistus tavoitteena vahvistaa yliopistojen taloudellista autonomiaa. Teknillisen korkeakoulun, Helsingin kauppakorkeakoulun ja Taideteollisen korkeakoulun yhdistämistä innovaatioyliopistoksi valmistellaan siten, että se voi aloittaa toimintansa v. 2009.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla toimivasta Tieliikelaitoksesta muodostetaan valtion kokonaan omistama yhtiö 1.1.2008. VR-konsernista siirretään valtakunnallinen junaohjaustoiminto Ratahallintokeskukseen perustettavaan liikenteenhallintakeskukseen ja Rautatievirastosta matkalippujen tarkastustoiminto Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnalle. Merenkulkulaitoksen tuotantotoimintojen eriyttämisen valmistelua jatketaan sekä selvitetään Varustamoliikelaitoksen ja Luotsausliikelaitoksen toiminnan kehittämisvaihtoehtoja. Matkustaja-alusten miehistökustannusten ennakonpidätysten maksuvapautus poistuu ja vastaava tuki siirtyy maksettavaksi Merenkulkuhallituksesta osana kauppa-alusten suoraa tukea.

Työ- ja elinkeinoministeriö aloittaa toimintansa 1.1.2008. Uudessa ministeriössä yhdistyvät kauppa- ja teollisuusministeriön sekä työministeriön nykyiset tehtävät lukuun ottamatta pakolaisuus- ja siirtolaisuusasioita sekä kuntouttavan työtoiminnan, työvoimapoliittiseen aikuiskoulutukseen osallistuvien opintososiaalisten etujen ja työmarkkinatuen määrärahoja. Uuteen ministeriöön siirretään myös sisäasiainministeriöstä alueiden ja hallinnon kehittämisosasto lukuun ottamatta alue- ja paikallishallintoyksikköä ja KuntaIT-yk-

sikköä, sekä sosiaali- ja terveysministeriöstä työelämän vetovoiman ja työikäisten työ- ja toimintakyvyn edistämiseksi käynnistettyyn valtakunnalliseen ohjelmaan liittyvät asiat. Lisäksi selvitetään maaseutuyrittäjyyden toimintojen sijoituspaikka. Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen liikelaitostamisen valmistelua jatketaan siten, että liikelaitos voi aloittaa toimintansa vuoden 2009 alusta.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle siirretään 1.1.2008 lukien hallitusohjelman mukaisesti työministeriöstä toimeentuloturva-asiat ja ympäristöministeriöstä asumistukiasiat.

Ympäristöhallinnossa aloittaa 1.1.2008 toimintansa Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus.

7.3 Tuottavuuden kehittäminen

Valtionhallinnon tuottavuuden nostamisen tavoitteena on osaltaan tukea kasvun edellytyksiä pienentämällä julkisen sektorin osuutta voimakkaasti supistuvasta työvoimasta ja turvata näin yksityisen sektorin työvoiman saatavuutta. Tuottavuusohjelman toteuttaminen vahvistaa valtiontalouden kestävyyttä, hillitsee menojen kasvua, lisää voimavarojen uudelleenkohdentamismahdollisuuksia sekä tukee valtionhallinnon ja palvelutuotannon rakenteellisia uudistuksia. Samalla valtion kilpailukyky työvoimasta paranee. Tuottavuutta ja tehokkuutta lisäävien hankkeiden tavoitteena on myös osaltaan parantaa palveluja ja niiden saatavuutta sekä vaikuttaa myönteisesti työolojen ja työtyytyvyyden kehittymiseen. Siirtyminen sähköisiin palveluihin nopeutuu. Tavoitteena on suunniteltu ja todennettavissa oleva julkisen hallinnon ja palvelujen tuottavuuden kasvu ja voimavarojen uudelleenkohdentaminen.

Hallitusohjelman mukaisesti hallitus jatkaa valtionhallinnon tuottavuusohjelman toteuttamista ja päättää kevään 2008 kehyksen yhteydessä uusista toimenpiteistä. Edellisen hallituksen päättämät tuottavuutta lisäävät toimenpiteet, joiden toteuttaminen on käynnissä, johtavat valtion henkilöstömäärän pienenemiseen vuoteen 2011 mennessä yhteensä n. 9 600 henkilötyövuodella verrattuna vuoden 2005 henkilöstömäärään sekä vastaaviin säästöihin ja menojen uudelleenkohdentamismahdollisuuksiin. Vuonna 2008 tuottavuutta lisäävät toimenpiteet pienentävät henkilöstötarvetta yhteensä 2 170 henkilötyövuodella. Tuottavuuden parantamisen mahdollistama henkilöstötarpeen pieneneminen on otettu huomioon talousarvioesityksessä siltä osin, kuin tuottavuushankkeiden vaikutukset kohdistuvat vuodelle 2008. Koko valtionhallinnon tasolla muutokset voidaan toteuttaa henkilöstön luonnollisen poistuman puitteissa, sillä luonnollisen poistuman arvioidaan v. 2008 olevan n. 5 400 henkilöä, josta varsinaiselle vanhuuseläkkeelle siirtyy n. 2 400 henkilöä.

Henkilöstötarpeen väheneminen johtaa menosäästöihin, jotka vaihtelevat tuottavuutta lisäävien hankkeiden toteutuksen mukaisesti. Osan tuottavuushankkeen aikaansaamasta menosäästöstä hal-

linnonalat ovat voineet kohdentaa uudelleen, ja loppuosa on luettu koko valtiontalouden menoja vähentäväksi säästöksi. Talousarvioesityksessä on otettu huomioon edellisen hallituksen päättämän tuottavuusohjelman mukaiset toimenpiteet kuitenkin siten, että joidenkin ministeriöiden ehdotusten pohjalta on tehty toimenpiteiden uudelleenkohdennuksia ja ajoitusten muutoksia.

Tuottavuutta lisääviä hallinnonalakohtaisia toimenpiteitä ja niiden vaikutuksia on käsitelty pääluokka-, luku- ja momenttikohtaisissa perusteluissa.

Taulukko 30. Tuottavuutta lisäävien toimenpiteiden vaikutukset henkilöstötarpeeseen

Hallinnonala	Htv-vähennykset 2007—2008
VNK	-1
UM	-33
OM	-87
SM	-305
PLM	-396
VM	-442
OPM	-302
MMM	-139
LVM	-67
TEM	-238
STM	-71
YM	-46
Muut	-43
Yhteensä	**-2 170**

Jo käynnistettyjen tuottavuustoimien toimeenpanon rinnalla käynnistetään hallitusohjelman mukaisesti uusien toimenpiteiden valmistelu välittömästi. Vanhuuseläkkeelle siirtyvien määrän kasvun johdosta valtion henkilöstön luonnollinen poistuma nousee varsinkin vuodesta 2011 lähtien ja pysyy korkealla tasolla koko ensi vuosikymmenen. Vuonna 2007 vanhuuseläkkeelle siirtyy n. 2 100 valtion palveluksessa olevaa ja vuodesta 2012 lähtien vuosittain jo yli 3 700 henkilöä. Sekä menopaineiden että työvoimakilpailun asettamien haasteiden takia on perusteltua jatkaa palvelujen ja hallinnon uudistumiseen ja tehostumiseen johtavien tuottavuustoimenpiteiden toteuttamista sekä valmistella ja päättää uusien toimenpiteiden toteuttamisesta.

Hallitus tarkastelee tuottavuustoimia koskevia uusia ehdotuksia loppusyksystä 2007 ja tekee päätökset lisätoimista kevään 2008 kehyksen yhteydessä. Toimenpiteiden vaikutukset kohdistuisivat myös vuoden 2011 jälkeiseen aikaan. Hallitus tähtää siihen, että uusilla toimenpiteillä tuottavuus paranee ja valtion henkilöstömäärä supistuu edelleen 4 800 henkilötyövuodella. Toimenpiteet toteutetaan huolehtien samalla palvelutasosta ja toiminnan kehittämisestä.

Talousarviossa on varauduttu tuottavuutta lisäävien tietotekniikkahankkeiden ja eräiden keskeisten tietojärjestelmien kehittämishankkeiden rahoitukseen eri hallinnonaloilla yhteensä 10 milj. eurolla. Määrärahalla rahoitetaan summaaristen asioiden käsittelyn tehostamista, vaalitietojärjestelmän uusimista ja sähköisen äänestyksen kehittämistä, oikeusrekisterikeskuksen tietoteknisen ympäristön kehittämistä, hätäkeskustietojärjestelmää, valtion yhteistä suunnittelu- ja seurantajärjestelmää, valtion yhteistä tilaustenhallintajärjestelmää, kiinteistötietojärjestelmää, kiinteistövaihdantajärjestelmää, yliopistolaitoksen rakenteellista kehittämistä sekä maaseutuviraston ja elintarvikeviraston yhteistä IT-infrastruktuuria. Lisäksi talousarviossa on varauduttu rahoittamaan muita tuottavuuden edistämiseen tähtääviä tietohallintoinvestointeja, tutkimuksia, selvityksiä sekä koulutus- ja muiden palvelujen hankintoja 11,5 milj. euron määrärahalla.

Luonnollinen poistuma antaa merkittävän mahdollisuuden toteuttaa palvelukykyä, tehokkuutta ja tuottavuutta lisääviä laajojakin uudistuksia voimassa olevia palvelussuhteita vaarantamatta. Hallituksen tavoitteena on, että tuottavuutta parannetaan rinnan työelämän laadun kanssa. Tuottavuuden paranemisen edellytyksiä ovat hyvä johtaminen ja esimiestyö sekä yhteistoiminta. Tuottavuusohjelmien toteuttaminen sovitetaan henkilöstön palvelusuhteiden turvaamisen, työn jatkuvuuden ja työelämän laadun kehittämisen tavoitteisiin. Tuottavuusohjelmat tulee valmistella ja toteuttaa hyvässä yhteistoiminnassa henkilöstön ja sen edustajien kanssa kaikilla tasoilla.

Tuottavuusohjelmien toteuttamisessa sovelletaan valtioneuvoston 23.3.2006 tekemää muutostilanteiden henkilöstöpolitiikkaa koskevaa periaatepäätöstä, joka on valmisteltu yhteistoiminnassa valtion henkilöstöjärjestöjen kanssa.

Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskukset

Aiempien päätösten mukaisesti valtionhallintoon on päätetty perustaa viisi talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskusta. Palvelukeskuksiin ja niitä varten kehitettyihin prosesseihin tukeutuminen mahdollistaa talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävien tuottavuuden ja tehokkuuden merkittävän lisäämisen ja toiminnan laadun kehittämisen sekä henkilöstömäärän vähentämisen palvelujen tuotannossa. Oikeusministeriön palvelukeskus toimii Hämeenlinnassa, Turussa ja Kuopiossa, sisäasiainhallinnon Joensuussa sekä väliaikaisissa toimipisteissä Helsingissä, Hämeenlinnassa ja Rovaniemellä, puolustusvoimien palvelukeskus toimii Hämeenlinnassa ja valtiovarainministeriön hallinnonalan talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus toimii Hämeenlinnassa, Porissa ja Helsingissä. Yliopistojen talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus perustetaan Vaasaan ja sen sivutoimipisteet sijoitetaan Joensuuhun ja pääkaupunkiseudulle. Palvelukeskus aloittaa toimintansa v. 2008 siten, että yliopistot siirtyvät vaiheittain palvelukeskuksen asiakkaiksi vuoden 2009 loppuun mennessä. Palvelukeskukset toimivat

nettobudjetoituina maksullista palvelua tuottavina virastoina tai yksikköinä.

Talousarvioesityksessä on varauduttu hankkimaan palvelukeskusten ja virastojen käyttöön yhteinen, keskitetysti rahoitettu talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmä.

Hankintatoimen, tietohallinnon ja toimitilahallinnon kehittäminen

Valtionhallinnon hankintatointa tehostetaan hyödyntämällä mittakaavaetuja, ohjaamalla hankintayksiköitä keskittymään ydintoiminnan hankintoihin ja vähentämään turhaa hankintatoimea, kehittämällä hankintatoimen prosesseja ja lisäämällä hankintayksiköiden sitoutumista keskitetysti kilpailutettujen sopimusten hyödyntämiseen. Lisäksi pyritään parantamaan hankintojen ammattitaitoista hoitamista ja kehittämään hankintaohjeistusta.

Valtionhallinnon tietohallinnon kehittämisessä on siirrytty konsernimaiseen toimintatapaan. Tavoitteena on parantaa palvelujen laatua sekä tehostaa IT-ratkaisujen käyttöönottoa koko valtionhallinnossa. Tuottavuushyödyt näkyvät palvelujen laadun lisäksi kokonaiskustannuksissa ja henkilöstömäärissä. Vuoden 2008 talousarvioesityksessä IT-johtamisyksikön kehittämishankkeille on varattu 2,4 milj. euroa ja yhteisten henkilöstö- ja taloushallinnon tietojärjestelmien uudistamiseen ja integrointiin 8 milj. euroa.

Valtion toimitilahallinnossa toteutetaan toimitilojen palveluja ja käyttöä tehostavaa, uusia työskentelytapoja tukevaa sekä uuden tietotekniikan huomioivaa toimintalinjaa ja ratkaisuja.

8. Valtion talousarvion ulkopuolella olevat rahastot ja liikelaitokset sekä valtion omistajapolitiikka

Talousarvion ulkopuolella olevien rahastojen yhteenlaskettu tase oli 23,4 mrd. euroa vuoden 2006 lopussa, missä on 10 % kasvua edelliseen vuoteen verrattuna. Valtion liikelaitosten yhteenlaskettu tase oli vuoden lopussa 10,4 mrd. euroa. Liikelaitosten omavaraisuusaste vaihteli 53 ja 98 prosentin välillä. Lisäksi valtiolla on omistuksia kaikkiaan kahdessatoista pörssiyhtiössä ja yli 40 muussa yhtiössä. Vuoden 2006 lopussa valtion omistuksen arvo pörssiyhtiöissä oli 25,2 mrd. euroa. Vuonna 2008 valtion yhtiöomistuksesta arvioidaan kertyvän osinkotuloa 1 450 milj. euroa.

8.1 Valtion talousarvion ulkopuolella olevat rahastot

Valtiolla on yksitoista talousarviotalouden ulkopuolista rahastoa. Niiden yhteenlaskettujen tulojen arvioidaan olevan v. 2008 n. 4,8 mrd. euroa ja menojen 3,7 mrd. euroa, joten rahastotalouden nettomääräinen ylijäämä on n. 1,1 mrd. euroa. Rahastoista tuloutetaan valtion talousarvioon yhteensä 1,5 mrd. euroa ja niihin ehdotetaan siirrettäväksi 26 milj. euroa v. 2008. Taulukossa 31 on esitetty yhteenvetotiedot rahastojen taloudesta vuosina 2006—2008.

Valtion asuntorahasto

Valtion talousarviossa hyväksytyn valtuuden nojalla sosiaaliseen asuntotuotantoon myönnettävät lainat, korkotuet, avustukset ja asuntolainojen valtiontakauksista aiheutuvat menot maksetaan asuntorahaston varoista. Rahasto vastaa myös velkojensa menoista.

Rahasto saa varansa aravalainojen koroista, lyhennyksistä ja vuosimaksuista sekä valtiontakauksiin liittyvistä takausmaksuista. Rahoitusta rahastolle hankitaan osana valtion lainanottoa. Talousarviovuoden alussa rahastovelka on n. 2,4 mrd. euroa. Valtion asuntorahaston asuntolainasaatavien pääomien ennakoidaan olevan vuoden 2008 alussa n. 9,7 mrd. euroa ja rahastosta suoritettavan korkotuen piirissä olevan lainakannan n. 4,7 mrd. euroa. Takausvastuita rahastolla ennakoidaan olevan korkotukilainoissa n. 3,5 mrd. euroa, omistusasuntolainojen osatakauksissa n. 2 mrd. euroa ja aravalainojen ensisijaislainoissa n. 0,4 mrd. euroa.

Vuonna 2008 rahaston tuloiksi asuntolainoista ja takausmaksuista ennakoidaan n. 640 milj. euroa. Rahastolla saa olla 2,5 mrd. euroa lainaa. Uusien myönnettävien korkotuki- ja takauslainojen valtuudeksi ehdotetaan 685 milj. euroa sekä rahastosta maksettavien avustusten ja akordien valtuudeksi yhteensä 88,7 milj. euroa. Vuonna 2008 rahastosta ehdotetaan siirrettäväksi 148 milj. euroa talousarvioon. Valtion asuntorahastosta maksetaan lisäksi vielä ennen vuotta 2006 myönnetyt asuntojen korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustukset.

Omistusasuntojen voimassa olevien lainatakausten enimmäismääräksi vapaarahoitteisissa ja asp-lainoissa vuoden 2008 lopussa ehdotetaan yhteensä 2,5 mrd. euroa, mikä vastaa n. 12,5 mrd. euron lainakantaa.

Valtion eläkerahaston avulla valtio varautuu valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluvien tulevien eläkkeiden maksamiseen ja pyrkii tasaamaan tulevien vuosien eläkemenoja. Rahastoon kerätään työnantajan eläkemaksuina valtion virastoilta ja laitoksilta, liikelaitoksilta, kunnilta, yksityisiltä valtionapulaitoksilta ja ns. VALTAVA -laitoksilta arviolta 1 246 milj. euroa v. 2008. Työntekijäin eläkemaksuja ja työttömyysvakuutusmaksuja kerätään rahastoon 318 milj. euroa. Rahaston tuloja ovat myös sijoitustoiminnan tuotot, yhteensä arviolta n. 637 milj. euroa v. 2008. Valtion eläkerahasto

Rahastolla on eläkerahastolaissa säädetty rahastointitavoite. Rahaston tuloista siirretään valtion talousarvioon vuosittain 40 % valtion vuotuisesta eläkemenosta. Rahastoa kartutetaan, kunnes sen määrä vastaa 25 % valtion eläkevastuusta. Siirto talousarvioon v. 2008 on 1 337 milj. euroa. Vuoden 2008 lopussa rahaston pääoman ennakoidaan olevan 12 930 milj. euroa, mikä on 16 % suhteessa eläkevastuuseen.

Maatilatalouden rakenteen kehittämisen tavoitteena on parantaa tulotasoa sekä elin-, työ- ja tuotanto-olosuhteita maatiloilla. Maatilojen investointeihin ja omistajanvaihdoksiin myönnetään rahoitustukea talousarviosta korkotukilainojen korkotukena sekä MAKERAsta avustuksina ja eräinä lainoina. MAKERAn käytettävissä olevat varat, edelliseltä vuodelta siirtyvä erä mukaan lukien, ovat v. 2008 n. 172,3 milj. euroa. Talousarviosta ehdotetaan siirrettäväksi Maatilatalouden kehittämisrahasto (MAKERA)

rahastoon 23,1 milj. euroa. EU:lta rahastoon tuloutuvaa rahoitusosuutta on arviolta 11,0 milj. euroa.

Rahaston menot ovat yhteensä n. 140 milj. euroa. Rahaston menot muodostuvat mm. avustuksista, hoitopalkkioista, velkajärjestely- ja vakuustoiminnan menoista, tutkimustoiminnan tukemisesta sekä sijoitusmenoista. MAKERAn varoista myönnetään uusia valtionlainoja vain eräisiin porotalouden, luontaiselinkeinojen ja kolttien investointeihin. Rahaston varoin toteutetaan osaltaan uuden ohjelmakauden Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa.

Valtion ydinjätehuoltorahasto

Valtion ydinjätehuoltorahasto on muodostunut vuoden 2004 alusta alkaen varautumisrahastosta, ydinturvallisuustutkimusrahastosta ja ydinjätetutkimusrahastosta. Varautumisrahaston pääoma muodostuu ydinjätehuoltomaksuista ja rahaston lainaustoiminnan voitosta. Rahastoinnin tavoitteena on varmistaa, että ydinjätehuollon vaatimat varat ovat käytettävissä. Ydinjätehuoltomaksuja ovat velvollisia suorittamaan ne, joiden toiminnasta aiheutuu ydinjätettä eli voimayhtiöt Teollisuuden Voima Oy ja Fortum Power and Heat Oy sekä Valtion teknillinen tutkimuskeskus, jonka käytössä on FiR-1-tutkimusreaktori. Rahaston tehtävänä on myös osallistua jätehuoltovelvollisten varautumisvelvollisuuden sisällön määräämiseen. Varautumisrahaston tase on n. 1,5 mrd. euroa.

Valtion ydinjätehuoltorahaston tehtävänä on lisäksi periä ydinenergialaissa määritellyt veronluonteiset maksut ja jakaa kaikki näin kerätyt varat vuosittain ydinturvallisuuteen ja ydinjätehuoltoon liittyville tutkimushankkeille. Ydinlaitosten haltijoilta v. 2007 kerättävät maksut olivat yhteensä 2,7 milj. euroa ja jätehuoltovelvollisilta kerättävät maksut yhteensä 1,3 milj. euroa. Ydinlaitosten haltijoilta v. 2008 kerättävien maksujen arvioidaan pysyvän jotakuinkin vuoden 2007 tasolla.

Huoltovarmuusrahasto

Huoltovarmuusrahastoon tuloutetaan polttoaineiden ja sähkön valmisteverotuksen yhteydessä kannettava huoltovarmuusmaksu, jonka tuotto on n. 50 milj. euroa vuodessa. Rahaston varoilla turvataan kansalaisten, elinkeinoelämän ja maanpuolustuksen vähimmäistarpeet ja yhteiskunnan infrastruktuurin toimivuus normaaliaikojen vakavissa häiriöissä ja poikkeusoloissa. Keskeisiä rahoitettavia kohteita ovat valtion varmuusvarastot ja erilaiset tekniset varajärjestelyt. Rahaston tase on n. 1,2 mrd. euroa.

Valtiontakuurahasto

Valtiontakuurahaston tarkoituksena on turvata Finnvera Oyj:n antamien vientitakuiden, takausten ja muiden valtiontakuurahastosta annetun lain (444/1998) tarkoittamien sitoumusten täyttäminen. Rahaston varoista hoidetaan myös aiemmin syntyneet sitoumukset. Valtiontakuurahasto saa varansa Valtiontakuukeskuksen ja sitä edeltäneiden laitosten antamista vientitakuisiin ja muihin vastuusitoumuksiin liittyvistä takuumaksuista ja takaisinperintäsaatavista, Finnvera Oyj:n rahastoon siirtämistä varoista sekä valtion talousarviossa rahastolle siirrettävästä määrärahasta.

Rahastolla oli 31.12.2006 pääosin vientitakuulain (422/2001) mukaisista takuista syntyneitä vastuita yhteensä n. 5,2 mrd. euroa. Vastuukanta kasvoi edellisestä vuodesta n. 0,5 mrd. euroa. Näistä takuista n. 5,1 mrd. euroa on myönnetty vuoden 1999 jälkeen, jolloin Finnvera Oyj aloitti toimintansa ja ne näkyvät sen tilinpäätöksessä taseen ulkopuolisina vastuina. Ennen vuotta 1999 myönnetyistä takuista n. 149 milj. euroa on valtiontakuurahaston vastuulla. Rahaston kassavarat olivat vuoden 2007 alussa n. 673 milj. euroa.

Valtion vakuusrahasto

Viimeistellessään pankkitukijärjestelmän alasajoa valtion vakuusrahasto keskittyy myönnetyn pankkituen hallinnointiin ja tukiehtojen noudattamisen valvontaan, koska uusia pankkitukitarpeita ei ole tiedossa. Myönnettyä pankkitukea oli vuoden 2006 loppuun mennessä maksettu nettomääräisesti yhteensä 6,1 mrd. euroa. Lukuun sisältyy Suomen Pankin, Valtion vakuusrahaston ja valtioneuvoston valtion talousarvion kautta myöntämä tuki. Valtion omavelkaiset takausvastuut on poistettu tarpeettomina vuoden 2003 lopussa.

Valtion televisio- ja radiorahasto

Valtion televisio- ja radiorahasto toimii Yleisradio Oy:n rahoittamiseksi ja muun televisio- ja radiotoiminnan edistämiseksi. Rahastoa hoitaa Viestintävirasto, joka perii TV-maksut ja toimilupamaksut rahastolle. Rahaston maksutulojen arvioidaan olevan n. 430 milj. euroa. Valtioneuvosto päättää liikenne- ja viestintäministeriön esittelystä rahaston määrärahojen käytöstä Yleisradio Oy:n toimintaan, Viestintävirastolle maksujen perintään, tarkastukseen ja valvontaan, sekä tekijänoikeuskorvauksiin ja televisio- ja radiotoiminnan edistämiseen.

Maatalouden interventiorahasto (MIRA)

EU:n kokonaan rahoittamat markkinatuet ja osarahoitteiset menekinedistämistuet siirtyvät rahoitettavaksi talousarviosta. Rahastosta rahoitettavaksi jäävät vain rahastomuotoa välttämättömästi edellyttävät menot, lähinnä interventiovarastoinnin ja ruoka-avun kulut. Varsinaisesta interventiotoiminnasta aiheutuvat menot rahoitetaan EU:n maataloustukirahaston varoista. Vuodesta 2004 alkaen myös kalatalouden interventiotoiminnan määrärahat on tuloutettu rahastoon. Vuonna 2008 interventiotoimintaan arvioidaan tarvittavan yhteensä n. 2,0 milj. euroa. Suomen valtion vastattavaksi jäävien korko-, hallinto- ja eräiden ruoka-apuun liittyvien kulujen kattamiseksi talousarvioesityksessä ehdotetaan 1,0 milj. euron siirtoa interventiorahastoon.

Palosuojelurahasto

Palosuojelurahastolain (306/2003) mukaan tulipalojen ehkäisyn ja pelastustoiminnan edistämiseksi on Suomessa olevasta palovakuutetusta kiinteästä ja irtaimesta omaisuudesta vuosittain suoritettava palosuojelumaksu. Palosuojelumaksun on velvollinen suorittamaan jokainen, joka harjoittaa vakuutusliikettä Suomessa.

Rahastosta voidaan myöntää yleis- tai erityisavustuksia kunnille ja pelastustoimen alueille, sopimuspalokunnille sekä pelastusalan järjestöille ja muille vastaaville yhteisöille. Avustukset on suunnattu sellaisiin hankkeisiin, jotka jäävät valtion muiden rahoitusjärjes-

telmien ulkopuolelle. Rahaston avustukset on yhteen sovitettu valtionosuusjärjestelmän kanssa.

Palosuojelumaksukertymän odotetaan v. 2008 olevan n. 7,9 milj. euroa. Rahastosta maksetaan avustuksia yhteensä n. 7,5 milj. euroa. Avustukset kunnille ovat n. 2,8 milj. euroa ja muut avustukset n. 4,7 milj. euroa.

Öljysuojarahasto

Öljysuojarahasto saa varansa maahantuodusta ja Suomen kautta kuljetetusta öljystä perittävästä öljysuojamaksusta. Öljyisten maiden kunnostukseen siirretään lisäksi valtion talousarviossa öljyjätemaksuina kertyneitä tuloja. Rahastoon ehdotetaan siirrettäväksi 2,3 milj. euroa v. 2008. Öljysuojarahaston vuotuinen budjetti on n. 11,6 milj. euroa.

Öljysuojarahastosta korvataan öljyvahingoista, niiden torjunnasta ja ympäristön ennallistamisesta sekä öljyntorjuntakaluston hankinnasta ja ylläpidosta sekä torjuntavalmiuden ylläpidosta aiheutuvia kustannuksia. Öljyn merikuljetusten kasvu Suomenlahdella lisää valtion ja alueiden pelastustoimien hankintoja ja niistä aiheutuvia korvaustarpeita.

Taulukko 31. Budjetin ulkopuoliset valtion rahastot, milj. euroa

	2006	2007**	2008**
Verot ja veronluonteiset tulot yhteensä	70	69	69
Sekalaiset tulot	655	618	589
Eläkemaksut	1 496	1 540	1 564
Korkotulot ja voiton tuloutukset	701	973	1 045
Siirrot talousarviosta	27	119	26
Tulot pl. rahoitustaloustoimet	2 948	3 320	3 294
Myönnettyjen lainojen takaisinmaksut	1 517	1 455	1 494
Tulot yhteensä	4 466	4 775	4 788
Kulutusmenot	121	167	166
Siirtomenot	719	759	771
Korkomenot	80	102	101
Siirrot talousarvioon	166	124	1 485
Muut menot	0	0	0
Menot pl. rahoitustaloustoimet	1 087	1 152	2 523
Myönnetyt lainat ja muut finanssisijoitukset	1 897	1 547	1 198
Menot yhteensä	2 984	2 699	3 720
Nettorahoitusylijäämä	1 482	2 076	1 068

8.2 Liikelaitokset

Valtiolla on yhteensä kuusi liikelaitosta kolmella eri hallinnonalalla, joista Tieliikelaitos yhtiöitetään 1.1.2008. Liikelaitokset toimivat markkinoilla kilpailutilanteessa ja rahoittavat toimintansa liiketoimintansa tuloilla. Liikelaitosten talous on valtion talousarvion ulkopuolella. Eduskunta hyväksyy talousarvion käsittelyn yhteydessä niiden palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet sekä te-

kee muut keskeiset ohjauspäätökset esim. tarvittaessa antaa suostumuksensa liikelaitoksen lainanottoon. Asianomainen ministeriö päättää liikelaitoksen tulostavoitteesta. Valtioneuvosto vahvistaa tilinpäätöksen ja päättää valtiolle tuloutettavan voiton määrästä. Liikelaitosten toiminta perustuu valtion liikelaitoksista annettuun lakiin (1185/2002) sekä liikelaitoskohtaisiin lakeihin.

Oheisiin taulukoihin on koottu ennusteet valtion liikelaitoksista. Liikelaitosten voiton tuloutuksista vuodelta 2007 arvioidaan kertyvän valtion vuoden 2008 talousarvioon momentille 13.05.01 n. 173 milj. euroa, jossa on arvioitu myöskin 1.1.2008 yhtiöitettävän Tieliikelaitoksen vuoden 2007 tuloutus (6,6 milj. euroa).

Taulukko 32. Valtion liikelaitostoiminta v. 2008

Liikelaitos (konserni)	Liikevaihto milj.€	Liikevaihto muutos, %	Tilikauden tulos liikevaihdosta milj. €	Tilikauden tulos liikevaihdosta (%)	Sijoitetun pääoman tuotto (%)	Omavaraisuusaste (%)	Investointimenot milj. €	Henkilöstö keskim. lkm
Senaatti-kiinteistöt	651	4,7	119	18,3	3,9	58,6	316,5	275
(konserni)	652	4,7	118	18,1	3,8	58,6	317,0	275
Metsähallitus	246,1	4,2	70,8	29,0	2,9	98	16,0	1 277
(konserni)	284,2	5,8	72,7	26,0	3,1	98	16,0	1 435
Varustamoliikelaitos	66,0	1,0	1,2	1,8	2,5	53,3	10,0	460
Luotsausliikelaitos	39,8	4,1	2,5	6,2	12,4	75,0	6,0	400
Ilmailulaitos	302,0	5,0	27,9	9,2	4,2	71,3	120,0	1 747
Yhteensä	1 304,9		221,4				468,5	4 159

Taulukko 33. Valtion liikelaitosten tuloutukset ja määrärahat v. 2008 (milj. euroa)

		Tuloutukset talousarvioon					
	Liikelaitos	Takaus-maksut	Korot	Voiton tuloutukset	Lainojen takaisinmaksut	Yhteensä	Erityis-tehtävien määrärahat
28.20.88	Senaatti-kiinteistöt	4,2	57,3	65,0	152,0	278,5	0,0
30.63	Metsähallitus	0,0	0,0	86,0	-	63,6	33,2
31.33	Varustamoliikelaitos	-	2,9	1,0	4,3	8,2	0,0
31.34	Luotsausliikelaitos	-	0,03	1,0	0,4	1,5	4,2
31.50	Ilmailulaitos	0,4	-	13,6	-	14,0	0,0
	Yhteensä	4,6	60,2	166,6	156,7	365,8	37,4

8.3 Valtion omistajapolitiikka

Valtioneuvosto päätti kesäkuussa 2004 markkinaehtoisesti toimivien valtionyhtiöiden ja osakkuusyhtiöiden omistajaohjauksen keskittämisestä. Keskittämällä markkinaehtoisesti toimivien valtionyhtiöiden ja osakkuusyhtiöiden omistajaohjaus sekä eriyttämällä omistajaohjaus aikaisempaa selkeämmin kunkin alan sääntelystä ja viranomaistehtävistä, voidaan varmistaa valtion omistajapolitiikan ja -ohjauksen avoimuus ja johdonmukaisuus. Keskittäminen ja eriyttäminen toteutettiin 1.5.2007, jolloin uusi omistajaohjausosasto aloitti toimintansa valtioneuvoston kansliassa.

Valtioneuvoston kesäkuussa 2007 tekemän omistajapolitiikkaa koskevan periaatepäätöksen pohjalta valtionyhtiöitä ja valtion osakkuusyhtiöitä kehitetään niin, että omistuksen arvo pitkällä aikavälillä kasvaa. Markkinaehtoisesti toimivien yhtiöiden tulee olla kannattavia ja kilpailukykyisiä. Valtion erityistehtäviä hoitavien yhtiöiden yleistavoitteena on kannattava toiminta samalla kun pyritään mahdollisimman hyvään yhteiskunnalliseen kokonaistulokseen. Hallitus on valmis jatkamaan valtion omistuksen vähentämistä niissä yhtiöissä, joissa omistus perustuu lähinnä sijoittajaintressiin. Omistusjärjestelyt harkitaan aina yhtiökohtaisesti voimassa olevien eduskunnan antamien valtuuksien rajoissa.

Valtion talousarvio vuodelle 2008

TULOARVIOT

Osasto 11	€
11. VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT	**38 047 047 000**
01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot	**15 003 000 000**
01. Tulovero	14 243 000 000
02. Korkotulojen lähdevero	260 000 000
03. Perintö- ja lahjavero	500 000 000
04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut	**15 154 000 000**
01. Arvonlisävero	14 496 000 000
02. Eräistä vakuutusmaksuista suoritettava vero	540 000 000
03. Apteekkimaksut	118 000 000
08. Valmisteverot	**4 999 000 000**
01. Tupakkavero	611 000 000
04. Alkoholijuomavero	1 088 000 000
05. Virvoitusjuomavero	38 000 000
07. Energiaverot	3 251 000 000
08. Eräiden juomapakkausten valmistevero	11 000 000

Osasto 12

10.	**Muut verot**	**2 775 000 000**
03.	Autovero	1 370 000 000
05.	Varainsiirtovero	600 000 000
06.	Arpajaisvero	137 000 000
07.	Ajoneuvovero	611 000 000
08.	Jätevero	57 000 000
19.	**Muut veronluonteiset tulot**	**116 047 000**
02.	Lästimaksut	953 000
03.	Ratavero	21 000 000
04.	Viestintämarkkinamaksu, teleurakointimaksu, tietoturvamaksu, postitoiminnan valvontamaksu ja televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu	4 794 000
05.	Lentoliikenteen valvontamaksu	6 700 000
06.	Väylämaksut	75 000 000
08.	Öljyjätemaksu	4 600 000
09.	Muut verotulot	3 000 000

Osasto 12

12.	**SEKALAISET TULOT**	**4 806 604 000**
24.	**Ulkoasiainministeriön hallinnonala**	**1 500 000**
99.	Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tulot	1 500 000
25.	**Oikeusministeriön hallinnonala**	**90 289 000**
10.	Tuomioistuintulot	31 000 000
20.	Ulosottomaksut	51 000 000
40.	Rangaistusten täytäntöönpanon tulot	8 139 000
99.	Oikeusministeriön hallinnonalan muut tulot	150 000
26.	**Sisäasiainministeriön hallinnonala**	**1 500 000**
99.	Sisäasiainministeriön hallinnonalan muut tulot	1 500 000
27.	**Puolustusministeriön hallinnonala**	**3 055 000**
01.	Puolustushallinnon rakennuslaitoksen tulot	8 000
20.	Tulot irtaimen omaisuuden myynnistä ja rojaltimaksuista	18 000
99.	Puolustusministeriön hallinnonalan muut tulot	3 029 000
28.	**Valtiovarainministeriön hallinnonala**	**1 667 465 000**
10.	Tullilaitoksen tulot	5 707 000
11.	Kuntien osuudet verotuskustannuksista	113 451 000
12.	Kansaneläkelaitoksen osuus verotuskustannuksista	30 941 000
13.	Evankelisluterilaisten seurakuntien osuudet verotuskustannuksista	17 312 000

20.	Palvelukeskuksen tulot	100 000
25.	Metallirahatulot	24 550 000
50.	Siirto valtion eläkerahastosta	1 336 664 000
51.	Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen hyvitykset	47 259 000
52.	Vakuutusmaksut vahingon- ym. korvauksista	23 750 000
60.	Euroopan unionilta saatavat tulot matkakustannusten korvaamiseen	3 200 000
70.	Euroopan unionin perinteisten omien varojen kantopalkkiot	52 000 000
99.	Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut tulot	12 531 000

29. Opetusministeriön hallinnonala **446 416 000**

70.	Opintotukitoiminnan tulot	23 500 000
88.	Valtion osuus veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista	418 916 000
99.	Opetusministeriön hallinnonalan muut tulot	4 000 000

30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala **1 005 023 000**

01.	EU:n maataloustukirahastosta saatavat tulot	632 978 000
02.	Maaseudun kehittämiseen saatavat tulot EU:lta	326 550 000
03.	Elinkeinokalatalouden kehittämiseen saatavat tulot EU:lta	8 000 000
04.	EU:lta saatavat muut tulot	1 179 000
20.	Valtion osuus totopeleistä saadusta tulosta	9 000 000
31.	Lihantarkastustoiminnan tulot	10 000
32.	Kasvinjalostusmaksut	753 000
40.	Vesioikeudelliset kalatalousmaksut	2 300 000
41.	Tenojoen kalastuslupamaksut	500 000
42.	Hirvieläinten metsästysmaksut	5 400 000
43.	Viehekalastusmaksut	2 400 000
44.	Kalastuksenhoitomaksut	5 997 000
45.	Riistanhoitomaksut	8 456 000
99.	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut tulot	1 500 000

31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala **52 967 000**

24.	Tiehallinnon tulot	5 000 000
30.	Merenkulkulaitoksen tulot	17 000
40.	Radanpidon tulot	9 000 000
99.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut tulot	38 950 000

32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala **341 312 000**

10.	Rahoitusosuus työ- ja elinkeinoministeriön sekä Työvoima- ja elinkeinokeskusten pk-yritysten osaamisen kehittämispalveluista	1 800 000
20.	Turvatekniikan keskuksen tulot	1 320 000
70.	Euroopan aluekehitysrahastosta ja Euroopan sosiaalirahastosta saatavat tulot	304 230 000
90.	Palkkaturvamaksujen palautukset	21 327 000
99.	Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muut tulot	12 635 000

Osasto 13

33.	**Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala**	**438 507 000**
02.	Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tulot	1 537 000
03.	Kansanterveyslaitoksen tulot	400 000
05.	Vakuutusvalvontaviraston tulot	—
90.	Raha-automaattiyhdistyksen tuotto	421 395 000
98.	Valtionapujen palautukset	15 000 000
99.	Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut tulot	175 000
35.	**Ympäristöministeriön hallinnonala**	**159 730 000**
01.	Alueellisten ympäristökeskusten tulot	230 000
10.	Korvaukset ympäristövahinkojen torjuntatoimista	7 500 000
20.	Siirto valtion asuntorahastosta	148 000 000
99.	Ympäristöministeriön hallinnonalan muut tulot	4 000 000
39.	**Muut sekalaiset tulot**	**598 840 000**
01.	Sakkorahat	85 000 000
02.	Verotukseen liittyvät korkotulot	75 000 000
04.	Menorästien ja siirrettyjen määrärahojen peruutukset	34 000 000
07.	Valtiolle valtion eläkerahaston ulkopuolella tuloutettavat korvaukset	2 340 000
10.	Muut sekalaiset tulot	2 500 000
50.	Nettotulot osakemyynnistä	400 000 000

Osasto 13

13.	**KORKOTULOT JA VOITON TULOUTUKSET**	**1 983 930 000**
01.	**Korkotulot**	**210 730 000**
04.	Korot valtion lainoista liikelaitoksille	65 530 000
05.	Korot muista lainoista	9 600 000
07.	Korot talletuksista	130 000 000
09.	Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen korkotulot	5 600 000
03.	**Osinkotulot**	**1 450 000 000**
01.	Osinkotulot	1 450 000 000
04.	**Osuus valtion rahalaitosten voitosta**	**150 000 000**
01.	Osuus Suomen Pankin voitosta	150 000 000
05.	**Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset**	**173 200 000**
01.	Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset	173 200 000

Osasto 15

15. LAINAT		**242 000 000**
01. Valtiolle takaisin maksettavat lainat		**242 000 000**
02. Takaisinmaksut valtion lainoista liikelaitoksille	.....	165 400 000
04. Muiden lainojen lyhennykset	.....	76 600 000

Tuloarvioiden kokonaismäärä:

45 079 581 000

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 21

		€
21.	**EDUSKUNTA**	**122 078 000**
01.	**Kansanedustajat**	**20 690 000**
01.	Kansanedustajien toimintamenot (arviomääräraha)	20 690 000
02.	**Eduskunnan kanslia**	**75 543 000**
01.	Eduskunnan kanslian toimintamenot (arviomääräraha)	58 643 000
29.	Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	6 900 000
74.	Eduskunnan rakennusten peruskorjaukset (siirtomääräraha 3 v) ...	10 000 000
14.	**Eduskunnan oikeusasiamies**	**5 113 000**
01.	Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian toimintamenot (arviomääräraha)	5 113 000
30.	**Kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitos**	**3 080 000**
01.	Kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin tutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 885 000
29.	Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	195 000
40.	**Valtiontalouden tarkastusvirasto**	**13 867 000**
01.	Valtiontalouden tarkastusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	13 382 000
29.	Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	485 000
99.	**Eduskunnan muut menot**	**3 785 000**
01.	Käyttövarat eduskuntaryhmille ryhmäkanslioita varten (kiinteä määräraha)	3 785 000

Pääluokka 22

22.	**TASAVALLAN PRESIDENTTI**	**9 338 000**
01.	**Tasavallan presidentti**	**345 000**
01.	Presidentin palkkio ja edustusrahat (kiinteä määräraha)	297 000
02.	Presidentin käyttövarat (kiinteä määräraha)	48 000

02.	**Tasavallan presidentin kanslia**	**8 993 000**
01.	Tasavallan presidentin kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	6 533 000
02.	Eläkkeellä olevien presidenttien menot (kiinteä määräraha)	190 000
29.	Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	1 000 000
75.	Perusparannukset (siirtomääräraha 3 v)	1 270 000

Pääluokka 23

23.	**VALTIONEUVOSTO**	**60 652 000**
01.	**Valtioneuvosto**	**4 773 000**
01.	Palkkaukset (arviomääräraha)	4 773 000
02.	**Valtioneuvoston kanslia**	**31 045 000**
01.	Valtioneuvoston kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	25 045 000
29.	Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	3 000 000
88.	Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)	3 000 000
03.	**Oikeuskanslerinvirasto**	**2 818 000**
01.	Oikeuskanslerinviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 818 000
27.	**Poliittisen toiminnan avustaminen**	**18 000 000**
50.	Puoluetoiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)	18 000 000
99.	**Valtioneuvoston muut menot**	**4 016 000**
20.	Pääministerin ja hänen avustajiensa matkat (arviomääräraha)	812 000
21.	Kunniamerkit (arviomääräraha)	471 000
22.	Jatkosodan ihmisluovutukset -tutkimushanke (siirtomääräraha 2 v)	108 000
23.	Kemikaaliviraston valmistelumenot (siirtomääräraha 2 v)	2 100 000
25.	Merkkivuoden 1809 valmistelu (siirtomääräraha 3 v)	450 000
58.	Avustus Tammenlehvän perinneliiton toiminnan tukemiseen (siirtomääräraha 3 v)	75 000

Pääluokka 24

24.	**ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA**	**1 095 743 000**
01.	**Ulkoasiainhallinto**	**213 722 000**
01.	Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	191 114 000

29. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	16 608 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha 3 v)	6 000 000
30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö	**682 850 000**
50. Valtionapu Teollisen yhteistyön rahasto Oy:lle	—
66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)	667 850 000
88. Finnfundin (Teollisen yhteistyön rahasto Oy) pääoman korottaminen (siirtomääräraha 3 v)	15 000 000
50. Lähialueyhteistyö	**20 500 000**
66. Lähialueyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)	20 500 000
99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot	**178 671 000**
01. Euroopan parlamentin jäsenten palkkaukset (arviomääräraha)	1 154 000
20. Tilapäinen edustus kansainvälisissä neuvotteluissa (arviomääräraha)	2 213 000
21. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (arviomääräraha)	56 381 000
22. Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan (arviomääräraha)	14 136 000
23. Etyj-puheenjohtajuus (siirtomääräraha 2 v)	6 678 000
50. Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)	1 515 000
51. Hädänalaisten avustaminen (arviomääräraha)	39 000
66. Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)	95 888 000
67. Kansainvälisen ilmastosopimuksen alaisen yhteistyön menot (siirtomääräraha 3 v)	650 000
95. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)	17 000

Pääluokka 25

25. OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	**725 293 000**
01. Ministeriö ja hallinto	**97 804 000**
01. Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	24 418 000
02. Palvelukeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 382 000
03. Eräiden virastojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	6 013 000
04. Tutkimus ja kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	1 671 000
20. Erityismenot (arviomääräraha)	7 400 000
29. Oikeusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	40 000 000
50. Avustukset (kiinteä määräraha)	1 970 000
51. Eräät valtion maksamat korvaukset (arviomääräraha)	10 950 000

10.	**Tuomioistuimet ja oikeusapu**	**286 226 000**
01.	Korkeimman oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	7 029 000
02.	Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 729 000
03.	Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	215 016 000
04.	Oikeusaputoimistojen ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	23 052 000
50.	Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset (arviomääräraha)	32 400 000
20.	**Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta**	**86 069 000**
01.	Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	86 069 000
30.	**Syyttäjät**	**36 899 000**
01.	Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	36 899 000
40.	**Rangaistusten täytäntöönpano**	**212 217 000**
01.	Rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	206 817 000
74.	Avolaitostyöt (siirtomääräraha 3 v)	5 400 000
50.	**Vaalimenot**	**6 078 000**
20.	Vaalimenot (arviomääräraha)	6 078 000

Pääluokka 26

26.	**SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA**	**1 073 753 000**
01.	**Hallinto**	**94 195 000**
01.	Sisäasiainministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	27 252 000
02.	Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 100 000
03.	Hallinnon tietotekniikkakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 902 000
20.	Tietohallinnon yhteiset menot (siirtomääräraha 2 v)	3 232 000
22.	EU:n osuus yhteisvastuun ja maahanmuuttovirtojen hallintaan (siirtomääräraha 3 v)	10 000
29.	Sisäasiainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	44 000 000
65.	Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja maksuosuudet ulkomaille (arviomääräraha)	1 699 000

Pääluokka 27

10. Poliisitoimi	**607 318 000**
01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	604 818 000
20. Maasta poistamis- ja noutokuljetuksista aiheutuvat menot (arviomääräraha)	2 500 000
20. Rajavartiolaitos	**206 923 000**
01. Rajavartiolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	201 605 000
70. Ilma- ja vartioalusten hankinta (siirtomääräraha 3 v)	5 318 000
30. Pelastustoimi ja hätäkeskukset	**81 355 000**
01. Pelastustoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	13 154 000
02. Hätäkeskuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	51 691 000
20. Erityismenot (arviomääräraha)	3 000 000
31. Pelastustoimen valtionavustukset (siirtomääräraha 2 v)	3 510 000
43. Turvallisuusviranomaisten viestintäverkot (siirtomääräraha 3 v)	10 000 000
40. Maahanmuutto	**83 962 000**
01. Maahanmuuttoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	13 140 000
02. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottotoiminta valtion osalta (arviomääräraha)	7 470 000
20. Paluumuuttajien muuttovalmennus (arviomääräraha)	900 000
30. Valtion korvaus kunnille eräiden Suomeen muuttavien henkilöiden toimeentulotuen sekä heille annetun sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustannuksiin (arviomääräraha)	9 300 000
63. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto (arviomääräraha)	53 152 000

Pääluokka 27

27. PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	**2 425 657 000**
01. Puolustuspolitiikka ja hallinto	**263 803 000**
01. Puolustusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	19 818 000
02. Puolustushallinnon palvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	100 000
29. Puolustusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	243 885 000
10. Sotilaallinen maanpuolustus	**2 113 616 000**
01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 411 503 000
18. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 3 v)	669 463 000
19. Hawk Mk 66-koneiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)	31 000 000
50. Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)	1 650 000

30. Sotilaallinen kriisinhallinta	**48 238 000**
20. Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (siirtomääräraha 2 v)	48 228 000
95. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)	10 000

Pääluokka 28

28. VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA	**6 748 998 000**
01. Hallinto	**197 641 000**
01. Valtiovarainministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	33 260 000
02. Valtion IT-strategian toteuttaminen (siirtomääräraha 3 v)	12 900 000
10. Lääninhallitusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	51 438 000
11. Maistraattien ja Väestörekisterikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	33 504 000
12. Alue- ja paikallishallinnon tukitoimet (siirtomääräraha 3 v)	224 000
29. Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	66 000 000
62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus valtiovarainministeriön osalta (arviomääräraha)	100 000
87. Valtion kiinteistöstrategian toteuttaminen (siirtomääräraha 2 v)	215 000
10. Verotus ja tullitoimi	**551 108 000**
01. Verohallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	344 347 000
02. Tullilaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	148 980 000
63. Verosta vapautuksen johdosta takaisin maksetut verot (arviomääräraha)	8 000 000
70. Kaluston hankinta (siirtomääräraha 3 v)	6 281 000
95. Verotukseen liittyvät korkomenot (arviomääräraha)	43 500 000
20. Palvelut valtioyhteisölle	**29 158 000**
01. Valtiokonttorin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	22 556 000
02. Valtioneuvoston tietohallintoyksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 887 000
03. Valtiovarain controller -toiminnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	715 000
88. Senaatti-kiinteistöt	—
30. Tilastotoimi ja taloudellinen tutkimus	**45 329 000**
01. Tilastokeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	41 515 000
02. Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 814 000

Pääluokka 28

40.	**Valtionhallinnon kehittäminen**	**31 508 000**
20.	Työhyvinvoinnin edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	1 508 000
21.	Tuottavuuden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	11 500 000
71.	Valtion keskeisten tietojärjestelmähankkeiden kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	18 500 000
50.	**Eläkkeet ja korvaukset**	**3 487 176 000**
15.	Vakinaiset eläkkeet, perhe-eläkkeet sekä kuntoutustuet (arviomääräraha)	3 341 660 000
16.	Ylimääräiset eläkkeet (arviomääräraha)	19 400 000
17.	Muut eläkemenot (arviomääräraha)	29 450 000
50.	Tapaturmakorvaukset ja muut vahingonkorvaukset (arviomääräraha)	43 107 000
63.	Muiden eläkelaitosten vastattavaksi kuuluvat eläkemenot (arviomääräraha)	47 259 000
95.	Muilta eläkelaitoksilta saaduista ennakkotuloista maksettavat korkomenot (arviomääräraha)	6 300 000
60.	**Erikseen budjetoidut valtionhallinnon menot**	**145 475 000**
01.	Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 200 000
02.	Erikseen budjetoidut palkkamenot (arviomääräraha)	150 000
03.	Valtion henkilöstöjärjestelyistä aiheutuvat palkkamenot (siirtomääräraha 2 v)	235 000
20.	Euroopan unionin osallistuminen matkakustannusten korvauksiin (siirtomääräraha 2 v)	3 200 000
60.	Siirto Koulutusrahastolle (arviomääräraha)	320 000
95.	Erikseen budjetoidut säädösperusteiset menot (arviomääräraha)	300 000
96.	Edeltä arvaamattomat menot (siirtomääräraha 3 v)	140 000 000
97.	Valtion saatavien turvaaminen (arviomääräraha)	70 000
70.	**EU ja kansainväliset järjestöt**	**1 608 170 000**
40.	Isäntämaakorvaus Pohjoismaiden Investointipankille (kiinteä määräraha)	7 000 000
66.	Maksut Euroopan unionille (arviomääräraha)	1 601 000 000
67.	Kansainvälisille rahoituslaitoksille annettujen sitoumusten lunastaminen (arviomääräraha)	170 000
80.	**Siirrot Ahvenanmaan maakunnalle**	**234 858 000**
30.	Ahvenanmaan tasoitusmaksu (arviomääräraha)	202 858 000
31.	Verohyvitys Ahvenanmaan maakunnalle (arviomääräraha)	25 000 000
40.	Arpajaisveron tuoton palauttaminen Ahvenanmaan maakunnalle (arviomääräraha)	7 000 000
90.	**Kuntien tukeminen**	**250 120 000**
03.	KuntaIT:n toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)	7 500 000
30.	Kuntien yleinen valtionosuus, verotuloihin perustuvat tasaukset ja siirtymätasaukset (arviomääräraha)	174 876 000

31. Kuntien yhdistymisavustukset ja kuntajako sekä kuntien yhteistoiminnan tukeminen (arviomääräraha)	44 044 000
32. Kuntien harkinnanvarainen rahoitusavustus (kiinteä määräraha)	20 000 000
33. Holhoustoimen edunvalvonta (arviomääräraha)	3 700 000
91. Työllisyyden ja elinkeinoelämän tukeminen	**168 455 000**
40. Tuki työnantajille (arviomääräraha)	115 000 000
41. Energiaverotuki (arviomääräraha)	53 455 000

Pääluokka 29

29. OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	**6 888 756 000**
01. Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot	**284 779 000**
01. Opetusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	24 793 000
02. Opetushallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	19 868 000
03. Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 087 000
21. Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)	4 686 000
22. Eräät kopiointi- ja käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 2 v)	14 563 000
29. Opetusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	135 000 000
50. Eräät avustukset (kiinteä määräraha)	485 000
51. Avustukset kirkolliseen ja uskonnolliseen toimintaan (kiinteä määräraha)	2 371 000
62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus opetusministeriön osalta (arviomääräraha)	72 786 000
66. Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)	2 140 000
10. Yleissivistävä koulutus	**2 074 972 000**
01. Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	45 617 000
02. Ylioppilastutkintolautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	6 000
20. Yleissivistävän koulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	16 149 000
30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	1 955 779 000
34. Valtionosuus oppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	56 900 000
51. Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)	521 000
20. Ammatillinen koulutus	**591 847 000**
01. Valtion ammatillisen koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	32 163 000
20. Työpaikalla tapahtuva oppiminen (siirtomääräraha 2 v)	3 026 000
21. Ammatillisen koulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	1 434 000

30.	Valtionosuus ja -avustus ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	555 224 000
30.	**Ammatillinen lisäkoulutus ja vapaa sivistystyö**	**456 648 000**
20.	Opetustoimen henkilöstökoulutus ja eräät muut menot (siirtomääräraha 2 v)	14 209 000
21.	Aikuiskoulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	9 412 000
30.	Valtionosuus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	151 053 000
31.	Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen lisäkoulutukseen (arviomääräraha)	126 047 000
32.	Valtionosuus oppisopimuskoulutukseen (arviomääräraha)	126 645 000
51.	Valtionosuus ammatillisten erikoisoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	18 854 000
52.	Valtionosuus ja -avustus aikuiskoulutuksen perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	1 000 000
53.	Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)	9 428 000
40.	**Ammattikorkeakouluopetus**	**376 859 000**
20.	Ammattikorkeakoululaitoksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)	2 950 000
21.	Ammattikorkeakoulujen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	2 003 000
30.	Valtionosuus ja -avustus kunnallisten ja yksityisten ammattikorkeakoulujen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	371 906 000
50.	**Yliopisto-opetus ja -tutkimus**	**1 424 653 000**
01.	Yliopistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 302 088 000
02.	Kansalliskirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	13 500 000
03.	Harjoittelukoulujen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	72 342 000
04.	Yliopistojen palvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 000 000
20.	Yliopistolaitoksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)	31 723 000
60.	**Tiede**	**279 207 000**
01.	Suomen Akatemian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	32 797 000
02.	Arkistolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	18 497 000
03.	Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 559 000
04.	Varastokirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 509 000
20.	Eräiden teosten laatiminen ja hankkiminen (siirtomääräraha 2 v)	100 000
50.	Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (siirtomääräraha 3 v)	134 277 000
53.	Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat tieteen edistämiseen (arviomääräraha)	77 148 000
66.	Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)	12 320 000
70.	**Opintotuki**	**836 437 000**
01.	Opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	643 000
52.	Opintolainojen valtiontakaus ja korkotuki (arviomääräraha)	20 900 000

55. Opintoraha ja asumislisä (arviomääräraha)	750 500 000
57. Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki (arviomääräraha)	25 400 000
58. Avustus vuokrakustannusten korvaamiseen (siirtomääräraha 2 v)	4 294 000
59. Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuki (arviomääräraha)	34 700 000
80. Taide ja kulttuuri	**416 844 000**
01. Taiteen keskustoimikunnan ja taidetoimikuntien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 980 000
02. Valtion taidemuseon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 892 000
03. Suomenlinnan hoitokunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 221 000
04. Museoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	17 487 000
05. Näkövammaisten kirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	6 884 000
06. Suomen elokuva-arkiston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 445 000
07. Valtion elokuvatarkastamon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	555 000
08. Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	813 000
30. Valtionosuudet ja -avustukset yleisten kirjastojen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	89 924 000
31. Valtionosuus ja -avustus teattereiden ja orkestereiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	19 361 000
32. Valtionosuudet ja -avustukset museoille (arviomääräraha)	6 685 000
33. Valtionosuus ja -avustus kuntien kulttuuritoimintaan (arviomääräraha)	5 563 000
34. Valtionosuus yleisten kirjastojen perustamiskustannuksiin (arviomääräraha)	5 700 000
40. Korvaus Suomenlinnan Liikenne Oy:lle (arviomääräraha)	252 000
50. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)	10 325 000
51. Apurahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille (arviomääräraha)	11 088 000
52. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat taiteen edistämiseen (arviomääräraha)	205 068 000
55. Kulttuuriperinnön digitoinnin tukeminen (kiinteä määräraha)	2 000 000
56. Kulttuuriviennin edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	800 000
70. Kaluston hankinta (siirtomääräraha 3 v)	2 145 000
72. Valtion taidemuseon kokoelmien kartuttaminen (siirtomääräraha 3 v)	739 000
75. Toimitilojen ja kiinteistöjen perusparannukset, käyttö ja kunnossapito (siirtomääräraha 3 v)	2 900 000
95. Kulttuuriympäristön suojelusta aiheutuvat menot (arviomääräraha)	17 000
90. Liikuntatoimi	**103 187 000**
50. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen (arviomääräraha)	100 500 000
52. Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille (kiinteä määräraha)	2 687 000
91. Nuorisotyö	**43 323 000**
50. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat nuorisotyön edistämiseen (arviomääräraha)	36 200 000
51. Nuorten työpajatoiminta ja ehkäisevä huumetyö (siirtomääräraha 2 v)	7 123 000

Pääluokka 30

30.	**MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA**	**2 795 896 000**
01.	**Hallinto**	**99 807 000**
01.	Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	25 492 000
02.	Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	12 968 000
03.	Maaseutuviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	17 837 000
04.	Lautakuntien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	787 000
20.	Tietojärjestelmien kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	3 652 000
21.	Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)	729 000
22.	Yhteistutkimukset (siirtomääräraha 3 v)	4 428 000
29.	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	25 200 000
40.	Bioenergiatuotannon avustukset (siirtomääräraha 3 v)	5 000 000
66.	Erät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)	3 714 000
10.	**Maaseudun kehittäminen**	**120 415 000**
50.	Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (siirtomääräraha 3 v)	9 840 000
54.	Hevostalouden edistäminen totopeleistä valtion osuutena kertyvillä varoilla (arviomääräraha)	8 832 000
55.	Valtionapu 4H-toimintaan (kiinteä määräraha)	4 620 000
61.	EU:n osallistuminen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)	53 000 000
62.	Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä (arviomääräraha)	41 600 000
63.	Maaseudun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	2 523 000
20.	**Maatalous**	**2 230 549 000**
01.	Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	31 450 000
40.	Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (siirtomääräraha 2 v)	566 165 000
41.	EU-tulotuki ja EU-markkinatuki (arviomääräraha)	607 138 000
42.	Satovahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)	3 400 000
43.	Maatalouden ympäristötuki, tuotantoeläinten hyvinvointituki ja eituotannolliset investoinnit (siirtomääräraha 2 v)	344 647 000
44.	Luonnonhaittakorvaus (siirtomääräraha 2 v)	422 673 000
45.	Luopumistuet ja -korvaukset ja pellonmetsitystuki (siirtomääräraha 2 v)	146 480 000
46.	Markkinoinnin ja tuotannon kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	5 171 000
47.	Laatujärjestelmien kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	1 713 000
48.	Puutarhatalouden ja sokerintuotannon erityistoimenpiteet (siirtomääräraha 3 v)	23 902 000
49.	Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki (arviomääräraha)	53 700 000
60.	Siirto interventiorahastoon (kiinteä määräraha)	1 000 000
61.	Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon (siirtomääräraha 2 v)	23 110 000

30.	**Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu**	**43 252 000**
01.	Elintarviketurvallisuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	39 034 000
20.	Eläinlääkintähuolto (arviomääräraha)	1 650 000
41.	Erät korvaukset (arviomääräraha)	2 568 000
40.	**Kala-, riista- ja porotalous**	**58 809 000**
01.	Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 021 000
20.	Kalakannan hoitovelvoitteet (siirtomääräraha 2 v)	2 300 000
41.	Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (arviomääräraha)	5 400 000
42.	Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 2 v)	2 300 000
43.	Porotalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	1 644 000
50.	Metsästyksen ja riistanhoidon edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	8 456 000
51.	Kalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	5 536 000
52.	Tenojoen kalastuslupamaksut ja viehekalastusmaksut (arviomääräraha)	2 760 000
62.	Elinkeinokalatalouden markkinoinnin ja rakennepolitiikan edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	13 635 000
77.	Kalataloudelliset rakentamis- ja kunnostushankkeet (siirtomääräraha 3 v)	757 000
50.	**Vesitalous**	**26 962 000**
20.	Vesivarojen käytön ja hoidon menot (siirtomääräraha 2 v)	6 480 000
30.	Vesihuoltolaitteiden rakentamisen korkotuki (arviomääräraha)	800 000
31.	Avustukset yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteisiin (siirtomääräraha 3 v)	7 763 000
43.	Erät valtion maksettavaksi määrätyt korvaukset (arviomääräraha)	420 000
48.	Poikkeuksellisten tulvien aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)	841 000
77.	Vesistö- ja vesihuoltotyöt (siirtomääräraha 3 v)	10 658 000
60.	**Metsätalous**	**152 502 000**
01.	Metsäntutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	38 303 000
41.	Metsäpuiden siemenhuolto (siirtomääräraha 2 v)	1 169 000
42.	Valtionapu metsätalouden edistämis- ja valvontaorganisaatioille (siirtomääräraha 2 v)	42 409 000
43.	Erät korvaukset (arviomääräraha)	50 000
44.	Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen (arviomääräraha)	61 780 000
45.	Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	6 965 000
50.	Erät metsätalouden valtionavut (siirtomääräraha 2 v)	1 626 000
83.	Lainat puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen (siirtomääräraha 3 v)	200 000
63.	**Metsähallitus**	**5 741 000**
50.	Metsähallituksen erät julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)	5 741 000

70.	**Kiinteistö- ja paikkatietoinfrastruktuuri**	**57 859 000**
01.	Maanmittauslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	49 422 000
02.	Geodeettisen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 437 000
40.	Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot (arviomääräraha)	5 000 000

Pääluokka 31

31.	**LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA**	**2 090 131 000**
01.	**Liikenne- ja viestintäministeriö**	**18 581 000**
01.	Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	18 581 000
20.	**Ajoneuvohallintokeskus**	**12 756 000**
01.	Ajoneuvohallintokeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	12 756 000
24.	**Tiehallinto**	**834 175 000**
01.	Tiehallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	79 719 000
21.	Perustienpito (siirtomääräraha 2 v)	524 536 000
76.	Tielain mukaiset maa-alueiden hankinnat ja korvaukset (arviomääräraha)	27 820 000
78.	Eräät tiehankkeet (arviomääräraha)	176 800 000
79.	Jälkirahoitus-, kokonaisrahoitus- ja elinkaarirahoitushankkeet (siirtomääräraha 3 v)	25 300 000
25.	**Tienpidon valtionavut**	**13 000 000**
50.	Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (siirtomääräraha 3 v)	13 000 000
30.	**Merenkulkulaitos**	**113 234 000**
01.	Merenkulkulaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	32 164 000
21.	Vesiväylänpito (siirtomääräraha 2 v)	61 520 000
76.	Maa- ja vesialueiden hankinta (arviomääräraha)	50 000
77.	Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	—
78.	Eräät vesiväylähankkeet (arviomääräraha)	19 500 000
32.	**Merenkulun ja muun vesiliikenteen edistäminen**	**95 703 000**
41.	Ulkomaanliikenteen kauppa-alusluetteloon merkittyjen lastialusten ja kolmansien maiden välillä liikennöivien matkustaja-alusten kilpailuedellytysten turvaaminen (arviomääräraha)	19 100 000
42.	Ulkomaanliikenteen matkustaja-alusten ja -autolauttojen kilpailuedellytysten turvaaminen (arviomääräraha)	15 700 000

43. Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantaminen (arviomääräraha)	55 750 000
50. Lästimaksuista suoritettavat avustukset (arviomääräraha)	953 000
51. Luotsauksen hintatuki (siirtomääräraha 2 v)	4 200 000
40. Ratahallintokeskus	**502 170 000**
01. Ratahallintokeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	27 650 000
21. Perusradanpito (siirtomääräraha 2 v)	327 820 000
76. Rataverkon maa-alueiden hankinnat ja korvaukset (arviomääräraha)	700 000
78. Eräät ratahankkeet (arviomääräraha)	146 000 000
41. Rautatievirasto	**4 060 000**
01. Rautatieviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 060 000
51. Ilmailuhallinto	**7 600 000**
01. Ilmailuhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	7 600 000
52. Ilmaliikenteen korvaukset ja valtionavut	**3 000 000**
41. Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon (siirtomääräraha 3 v)	3 000 000
60. Joukkoliikenteen palvelujen ostot, korvaukset ja tuet	**102 033 000**
34. Valtionavustus länsimetron suunnitteluun (siirtomääräraha 2 v)	6 750 000
42. Valtionavustus koulutuksesta (kiinteä määräraha)	841 000
63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	55 175 000
64. Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	7 867 000
65. Junien kaukoliikenteen osto (arviomääräraha)	31 400 000
70. Viestintävirasto	**6 090 000**
01. Viestintäviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	6 090 000
72. Viestinnän korvaukset ja avustukset	**20 500 000**
42. Sanomalehdistön tuki (kiinteä määräraha)	18 500 000
44. Valtionavustus suomalaisten televisio- ja radio-ohjelmien lähettämiseen ulkomaille (kiinteä määräraha)	2 000 000
80. Ilmatieteen laitos	**30 315 000**
01. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	30 315 000
81. Merentutkimuslaitos	**8 559 000**
01. Merentutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 559 000

99. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut menot	**318 355 000**
29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	272 013 000
40. Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)	942 000
78. Vuosaaren sataman liikenneväylien rakentaminen (arviomääräraha)	45 400 000

Pääluokka 32

32. TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA	**2 413 358 000**
01. Hallinto	**219 721 000**
01. Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	49 069 000
02. Työvoima- ja elinkeinokeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	79 707 000
03. Työvoimaopiston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 074 000
20. Työelämäohjelmat (siirtomääräraha 3 v)	3 380 000
21. Työ-ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	737 000
29. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	61 240 000
63. Valtionavustus työelämäohjelmahankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)	8 300 000
66. Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)	9 295 000
92. Korvaus valtion ydinjätehuoltorahastolle (arviomääräraha)	6 909 000
95. Maanomistajien osuus vanhoista kaivospiirimaksuista (arviomääräraha)	10 000
20. Teknologia- ja innovaatiopolitiikka	**613 468 000**
01. Geologian tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	39 299 000
02. Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	78 194 000
03. Turvatekniikan keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 966 000
04. Kuluttajatutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 877 000
05. Mittatekniikan keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 111 000
06. Tekes - teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	29 600 000
20. Julkinen tutkimus- ja kehittämistoiminta (arviomääräraha)	180 696 000
21. Hanke- ja ohjelmatoiminnan selvitys- ja kehittämismenot (siirtomääräraha 3 v)	12 622 000
40. Avustukset teknologiseen tutkimukseen ja kehitykseen (arviomääräraha)	171 157 000
41. Valtionavustus eräille yhteisöille keksintö-, laatu- ja standardisointitoimintojen edistämiseksi (siirtomääräraha 3 v)	7 455 000
42. Osaamiskeskusohjelman klustereiden koordinointi (siirtomääräraha 2 v)	2 600 000

50.	Avustus kansainvälisen teknologiapalkinnon maksamiseen (siirtomääräraha 2 v)	1 000 000
83.	Lainat teknologiseen tutkimukseen ja kehitykseen (arviomääräraha)	74 891 000
30.	**Yrityspolitiikka**	**167 372 000**
01.	Patentti- ja rekisterihallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)	4 469 000
02.	Matkailun edistämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 088 000
40.	Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin (arviomääräraha)	18 038 000
42.	Finnvera Oyj:n korkotuet (arviomääräraha)	10 817 000
43.	Finnvera Oyj:n tappiokorvaukset (arviomääräraha)	22 140 000
44.	Alueellinen kuljetustuki (arviomääräraha)	5 000 000
45.	Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha)	24 533 000
47.	Avustus elinkeinopolitiikkaa edistäville järjestöille (siirtomääräraha 3 v)	29 667 000
48.	Korkotuki julkisesti tuetuille vienti- ja alusluotoille (arviomääräraha)	36 600 000
60.	Siirrot valtiontakuurahastoon (arviomääräraha)	20 000
40.	**Kuluttaja- ja kilpailupolitiikka ja markkinoiden sääntely**	**16 124 000**
01.	Kuluttajaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 770 000
02.	Kilpailuviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 150 000
31.	Korvaus talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä (siirtomääräraha 2 v)	4 511 000
50.	Valtionavustus kuluttajajärjestöille (kiinteä määräraha)	673 000
95.	Ryhmäkanteen oikeudenkäyntikulut (arviomääräraha)	20 000
50.	**Alueiden kehittäminen**	**79 066 000**
43.	Maakunnan kehittämisraha (siirtomääräraha 3 v)	33 156 000
63.	Kainuun kehittämisraha (siirtomääräraha 3 v)	45 910 000
60.	**Energiapolitiikka**	**44 172 000**
01.	Energiamarkkinaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	622 000
20.	Energiansäästön ja uusiutuvan energian käytön edistäminen ja energiatiedotus (siirtomääräraha 3 v)	2 500 000
40.	Energiatuki (arviomääräraha)	28 000 000
43.	Kioton mekanismit (arviomääräraha)	10 000 000
45.	Biopolttoaineiden uusien tuotantoteknologioiden demonstrointi (arviomääräraha)	3 000 000
50.	Eräät energiataloudelliset avustukset (siirtomääräraha 3 v)	50 000

Pääluokka 33

70. EU:n rakennerahastojen ohjelmien toteutus	**515 369 000**
61. Euroopan aluekehitysrahaston ja sosiaalirahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2000—2006 (arviomääräraha)	191 532 000
62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus työ- ja elinkeinoministeriön osalta ohjelmakaudella 2000—2006 (arviomääräraha)	122 678 000
64. EU:n rakennerahastojen rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007—2013 (arviomääräraha)	112 116 000
65. Valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007—2013 (arviomääräraha)	89 043 000
80. Työvoimapolitiikka	**729 023 000**
01. Työvoima-asiain paikallishallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	144 947 000
51. Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet (kiinteä määräraha)	560 672 000
64. Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin (arviomääräraha)	23 404 000
90. Hallinnonalan muut menot	**29 043 000**
20. Siviilipalvelus (arviomääräraha)	6 243 000
50. Palkkaturva (arviomääräraha)	22 000 000
51. Eräät merimiespalvelut (arviomääräraha)	800 000

Pääluokka 33

33. SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA	**13 935 000 000**
01. Hallinto	**63 405 000**
01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	37 018 000
02. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 926 000
03. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 930 000
04. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	718 000
05. Valtion koulukotien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	603 000
29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	16 000 000
66. Kansainväliset jäsenmaksut ja maksuosuudet (arviomääräraha)	4 210 000
02. Valvonta	**31 299 000**
01. Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 864 000
02. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 050 000
03. Säteilyturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	11 772 000
04. Lääkelaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 363 000

20. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot (arviomääräraha)	7 250 000
03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta	**109 498 000**
01. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	23 537 000
02. Kansanterveyslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	33 948 000
03. Lääkehoidon kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 333 000
50. Valtionapu Työterveyslaitoksen menoihin (siirtomääräraha 2 v)	38 240 000
62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus sosiaali- ja terveysministeriön osalta (arviomääräraha)	4 900 000
63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)	7 540 000
10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus	**1 906 800 000**
50. Äitiysavustus ja valtion tuki kansainväliseen lapseksiottamiseen (arviomääräraha)	11 400 000
51. Lapsilisät (arviomääräraha)	1 433 400 000
52. Eräät valtion korvattavat perhe-etuudet (arviomääräraha)	1 500 000
53. Sotilasavustus (arviomääräraha)	19 500 000
54. Asumistuki (arviomääräraha)	441 000 000
20. Työttömyysturva	**1 431 000 000**
31. Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (arviomääräraha)	8 000 000
50. Valtionosuus työttömyyskassoille (arviomääräraha)	452 000 000
51. Työttömyysturvalain mukainen perusturva (arviomääräraha)	58 000 000
52. Työmarkkinatuki (arviomääräraha)	700 000 000
53. Valtionosuus koulutuspäivärahasta (arviomääräraha)	12 000 000
54. Työvoimapoliittiseen aikuiskoulutukseen osallistuvien opintososiaaliset edut (arviomääräraha)	141 000 000
55. Valtionosuus aikuiskoulutustuesta (arviomääräraha)	21 000 000
56. Valtionosuus vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)	39 000 000
30. Sairausvakuutus	**1 189 000 000**
60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	1 189 000 000
40. Eläkkeet	**2 932 850 000**
50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha)	44 800 000
51. Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	469 000 000
52. Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	67 000 000
53. Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä (arviomääräraha)	150 000
54. Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista (arviomääräraha)	14 500 000
55. Yleinen perhe-eläke (arviomääräraha)	37 700 000

56. Pitkäaikaisesti työttömien henkilöiden eläketuki (arviomääräraha)	14 500 000
57. Maahanmuuttajan erityistuki (arviomääräraha)	23 400 000
60. Valtion osuus kansaneläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	2 261 800 000
50. Veteraanien tukeminen	**417 072 000**
30. Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)	2 300 000
50. Rintamalisät (arviomääräraha)	69 900 000
51. Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)	232 273 000
52. Valtion korvaus sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	65 607 000
53. Valtionapu sotainvalidien puolisoiden kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)	3 100 000
54. Rintama-avustus eräille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille (siirtomääräraha 2 v)	96 000
55. Erät kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)	3 500 000
56. Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)	40 288 000
57. Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)	8 000
60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto	**5 277 949 000**
30. Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	4 884 762 000
31. Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)	24 800 000
32. Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille erikoissairaanhoitolain mukaiseen tutkimustoimintaan (kiinteä määräraha)	48 747 000
33. Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)	94 170 000
34. Valtion korvaus terveydenhuollon toimintayksiköille mielentilatutkimuksista sekä potilassiirroista aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)	4 570 000
35. Valtionosuus kunnille perustoimeentulotuen kustannuksiin (arviomääräraha)	211 000 000
36. Valtionavustus saamenkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamiseksi (kiinteä määräraha)	600 000
63. Valtionavustus sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan (kiinteä määräraha)	3 000 000
64. Valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisen kustannuksiin (kiinteä määräraha)	6 300 000
70. Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen	**50 927 000**
01. Työsuojelupiirien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	25 837 000
20. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)	10 800 000
21. Terveysvalvonta (siirtomääräraha 2 v)	930 000
22. Tartuntatautien valvonta (siirtomääräraha 2 v)	1 360 000
50. Terveyden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	9 300 000
51. Valtion korvaus työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	2 700 000

80. Maatalousyrittäjien lomitustoiminta	**213 200 000**
40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)	197 300 000
50. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen hallintomenoihin (kiinteä määräraha)	15 900 000
90. Raha-automaattiyhdistyksen avustukset	**312 000 000**
50. Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (arviomääräraha)	312 000 000

Pääluokka 35

35. YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA	**319 999 000**
01. Ympäristöhallinnon toimintamenot	**135 996 000**
01. Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	30 608 000
02. Alueellisten ympäristökeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	64 145 000
03. Ympäristölupavirastojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 700 000
04. Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	25 656 000
29. Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	9 000 000
65. Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (siirtomääräraha 3 v)	1 887 000
10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu	**115 614 000**
20. Ympäristövahinkojen torjunta (arviomääräraha)	3 000 000
21. Erät luonnonsuojelun menot (siirtomääräraha 3 v)	1 570 000
22. Maatalouden vesiensuojelu (siirtomääräraha 3 v)	1 000 000
52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)	23 960 000
60. Siirto öljysuojarahastoon (siirtomääräraha 3 v)	2 300 000
61. Ympäristönsuojelun edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	1 300 000
62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus ympäristöministeriön osalta (arviomääräraha)	6 484 000
63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)	35 000 000
64. EU:n ympäristörahaston osallistuminen ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)	3 000 000
65. Öljyjätemaksulla rahoitettava öljyjätehuolto (siirtomääräraha 3 v)	2 300 000
66. Kansainvälisen yhteistyön jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)	1 500 000
70. Ympäristövahinkojen torjunta-aluksen hankinta (siirtomääräraha 3 v)	23 000 000
77. Ympäristötyöt (siirtomääräraha 3 v)	11 200 000

Pääluokka 36

20.	**Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen**	**68 389 000**
01.	Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 739 000
37.	Avustukset kuntien kaavoitukseen ja maankäytön ohjaukseen (siirtomääräraha 3 v)	800 000
55.	Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)	60 500 000
60.	Siirto valtion asuntorahastoon	—
64.	Avustukset rakennusperinnön hoitoon (siirtomääräraha 3 v)	2 350 000

Pääluokka 36

36.	**VALTIONVELAN KOROT**	**2 422 000 000**
01.	**Valtionvelan korko**	**2 401 000 000**
90.	Valtionvelan korko (arviomääräraha)	2 401 000 000
09.	**Muut menot valtionvelasta**	**21 000 000**
20.	Palkkiot ja muut menot valtionvelasta (arviomääräraha)	21 000 000

Pääluokka 37

37.	**VALTIONVELAN VÄHENTÄMINEN**	**1 952 929 000**
01.	**Valtionvelan nettokuoletukset ja velanhallinta**	**1 952 929 000**
94.	Nettokuoletukset ja velanhallinta (arviomääräraha)	1 952 929 000

Määrärahojen kokonaismäärä:

45 079 581 000

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

YLEISET MÄÄRÄYKSET

Brutto- ja nettobudjetointi

Valtion talousarviossa noudatetaan pääsääntönä bruttobudjetointia. Nettobudjetointi on talousarviosta annetussa laissa tarkoin rajoitettu poikkeus pääsäännöstä.

Talousarviossa voidaan nettobudjetoida

1) uudet valtionlainat, valtionlainoista saatavat emissiovoitot ja pääomavoitot ja valtionlainojen pääomaa suojaavista johdannaisista kertyvät tulot sekä valtionvelan kuoletukset, valtionlainoihin liittyvät pääomatappiot ja emissiotappiot ja valtionlainojen pääomaa suojaavista johdannaisista aiheutuvat menot;

2) valtionlainoista saatavat korkotulot ja valtionlainojen koronmaksua suojaavista johdannaisista kertyvät tulot sekä valtionlainoista aiheutuvat korkomenot ja valtionlainojen koronmaksua suojaavista johdannaisista aiheutuvat menot;

3) viraston tai laitoksen toiminnasta kertyvät tulot ja siitä aiheutuvat menot;

4) osakkeiden myynnistä kertyvät tulot sekä myyntiin liittyvät myyntipalkkiot ja valtion ostajan puolesta vastattavaksi ottamat maksuvelvoitteet;

5) eläkelaitokselle lain nojalla maksettava maksuvalmiussuoritus ja suorituksen palautus valtiolle;

6) lakiin perustuva valtionapu kunnalle ja kunnan maksettavaksi valtiolle valtionapujärjestelmän määräytymisperusteiden mukaan tuleva määrä;

7) yliopiston toiminnasta saatavat tulot ja toimialaltaan ja toiminnaltaan yliopistolain (645/1997) 4 §:ssä yliopistojen tehtäväksi säädettyä yhteiskunnallista vuorovaikutusta sekä yliopistojen tutkimustulosten ja taiteellisen toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta välittömästi edistävien tai yliopiston koulutus- ja tutkimuspalveluiden kansainvälisessä kaupallisessa hyödyntämisessä tarvittavien, yliopiston yksin tai merkittävällä osuudella yhdessä muiden kanssa perustamien osakeyhtiöiden (yliopistoyhtiö) osakkeiden hallinnoinnista ja myynnistä saatavat tulot sekä yliopiston toiminnasta aiheutuvat menot ja yliopistoyhtiöiden perustamisesta, osakkeiden merkitsemisestä ja muista omistusjärjestelyistä aiheutuvat menot sen mukaan kuin siitä talousarvion asianomaisella momentilla erikseen määrätään.

Toimintamenomomentin vakiosisällön kuvauksessa mainitut virastolle työnantajana maksetut tulot, vakuutus- ja vahingonkorvaukset, työpaikkaruokaloiden käytöstä saadut korvaukset sekä viraston toimitilojen satunnaisesta luovuttamisesta ulkopuolisille yksittäisiä tilaisuuksia varten saadut tulot voidaan viraston tai laitoksen toiminnasta kertyvinä tuloina nettobudjetoida vähentämällä ne asianomaiselta toimintamenomomentilta, vaikka sille ei olisi momentin perusteluissa merkitty myönnetyn nettomäärärahaa. Toimintamenomäärärahan kanssa saa lisäksi nettouttaa myyntituotot sellaisesta irtaimesta käyttöomaisuudesta, jonka hankinta rahoitetaan toimintamenomäärärahasta. Kiinteän omaisuuden, finanssisijoitusten (esim. osakkeet ym. arvopaperit) ja erillismomenteilta rahoitettavan irtaimen käyttöomaisuuden myyntituottoja ei saa kuitenkaan nettouttaa toimintamenomäärärahan kanssa.

Jos viraston tai laitoksen toimintamenomomentille on momentin perusteluissa merkitty myönnetyn nettomäärärahaa, tai jos viraston tai laitoksen toiminnasta kertyvien tulojen ja siitä aiheutuvien menojen erotus on otettu nettomääräisenä tuloarviona tulomomentille, kuuluvat nettobudjetoinnin piiriin kaikki viraston tai laitoksen toiminnasta kertyvät tulot ja siitä aiheutuvat, toimintamenomomentin vakiosisällön kuvauksen ja momentin perusteluiden päätösosan mukaiset menot. Nettobudjetoitavia tuloja ja menoja ovat tällöin muun muassa:

1) maksullista toimintaa harjoittavan viraston toiminnasta tai toiminnan osasta kertyvät tulot ja siitä aiheutuvat menot;

2) viraston tai laitoksen vastuulla toteutettavasta tutkimus- tms. yhteishankkeesta tai yhteisestä toiminnasta tuloina saatavat muiden osapuolten maksuosuudet ja hankkeesta tai toiminnasta aiheutuvat menot;

3) viraston tai laitoksen toimintaan liittyvät EU:lta saatavat tulot ja näihin tuloihin liittyvät menot;

4) viraston tai laitoksen lahjoituksena ja testamentilla saamat varat sekä sponsoreilta saatavat tulot silloin, kun virastolla tai laitoksella on oikeus ottaa ne vastaan eikä kysymys ole viraston tai laitoksen tavanomaiseen toimintaan ja talouteen nähden epätavallisen suurista määristä; ja

5) liiketoimintaa harjoittavan viraston tai laitoksen toiminnasta kertyvät tulot ja siitä aiheutuvat menot.

Jos viraston tai laitoksen toiminnasta kertyvistä tuloista vain osa on budjetoitu toimintamenomomentille, jolle on momentin perusteluiden päätösosassa merkitty myönnetyn nettomäärärahaa, on asianomaisen momentin perusteluiden päätösosassa lisäksi yksilöity, mitkä tulot momentille on nettoutettu tai mitä tuloja ei ole momentille nettoutettu. Vastaavasti, jos nettobudjetoitaessa arvioitujen tulojen suuremman määrän johdosta nettotuloarviona talousarvioon otettava tulomomentti sisältää vain osan viraston tai laitoksen toiminnasta aiheutuvista menoista, on asianomaisen tulomomentin perusteluiden päätösosassa yksilöity, mitkä menot momentille on nettoutettu taikka mitä menoja ei sille ole nettoutettu.

Nettobudjetoitavia tuloja eivät ole verot, veronluonteiset maksut tai sakkomaksut. Nettobudjetoinnin kohteena eivät voi olla siirtomenot tai niiden palautukset lukuun ottamatta lain nojalla maksettavaa maksuvalmiussuoritusta eläkelaitokselle ja suorituksen palautusta sekä lakiin perustuvaa valtionapua kunnalle ja kunnan maksettavaksi valtiolle valtionapujärjestelmän määräytymisperusteiden mukaan tulevaa määrää. Nettobudjetoinnin kohteena eivät myöskään voi olla sijoitusmenot tai omaisuuden myyntitulot lukuun ottamatta osakkeiden myyntiä taikka viraston tai laitoksen toimintaan tarkoitetun irtaimen omaisuuden hankintaa tai irtaimen omaisuuden myyntiä taikka yliopistoyhtiöiden osakkeiden hankintaa ja myyntiä.

Nettobudjetoidun toimintamenomomentin menojen vakiosisältöön kuuluvat jäljempänä ilmenevät toimintamenomomenttien vakiosisällön mukaiset menot.

Nettoutetusta toiminnasta kertyviä tuloja saa käyttää tästä toiminnasta aiheutuviin menoihin ilman, että siitä on mainintaa luku- tai momenttiperusteluissa.

Menomomentteja koskevat yleiset määräykset

Menot on jaettu talousarviossa momenteiksi tehtävän tai menojen laadun mukaan.

Tehtävän mukaan budjetoituja määrärahoja ovat jäljempänä käsiteltävät virastojen toimintamenomäärärahat sekä eräät kulutusmenoihin luettavat projektiluonteiset määrärahat. Tehtävän mukaan budjetoitua määrärahaa saa käyttää kaikkiin kyseisestä tehtävästä säännönmukaisesti aiheutuviin menoihin, ellei talousarviosta muuta johdu.

Pääjaotteluna on seuraava menojen laadun mukainen pääryhmitys (suluissa vastaavat momenttien numerotunnukset):

1) kulutusmenot (01—29): menot, joiden välittömänä vastikkeena valtio saa varainhoitovuonna käytettäviä tuotannontekijöitä, kuten työpanosta, tavaroita ja palveluksia,

2) siirtomenot (30—69): menot, joista valtio ei saa välitöntä vastiketta,

3) sijoitusmenot (70—89): menot, joiden välittömänä vastikkeena valtio saa pitkävaikutteisia tuotannontekijöitä tai rahoitusvaateita, joista valtio saa tuloa tai muuta hyötyä useana varainhoitovuonna, ja

4) muut menot (90—99): edellä mainittuihin pääryhmiin kuulumattomat menot, kuten valtionvelan hoitomenot.

Momentin määrärahaa saa käyttää ainoastaan momentin numerotunnuksen osoittaman menoryhmän menoihin. Siten kulutusmenoihin tarkoitettua määrärahaa ei saa käyttää siirtomenoihin eikä siirtomenoihin tarkoitettua määrärahaa kulutusmenoihin, ellei momentin perusteluissa ole määrätty toisin.

Momentilla yksilöityyn käyttötarkoitukseen ei saa käyttää muuta käyttötarkoitukseltaan yleisempää määrärahaa (esim. toimintamenomomentin määrärahaa), vaikka kyseisen yleisemmän määrärahan perusteluissa mainittua yksilöityä käyttötarkoitusta ei olisi suljettu pois. Tästä pääsäännöstä voidaan poiketa, jos momentin perusteluissa on asiaa koskeva maininta.

Määrärahat henkilöstön palkkaamiseen on budjetoitu pääsääntöisesti toiminta- ja palkkausmenomomenteille (01—14). Muun momentin määrärahaa saadaan käyttää henkilöstön palkkaamiseen virastoihin ja laitoksiin vain, jos palkkauksesta ja momentin määrärahalla palkattavien henkilöiden enimmäismäärästä ilmaistuna henkilötyövuosina on maininta momentin perustelujen päätösosassa. Virkaan nimitettyjen virkamiesten palkkauksiin ei saa käyttää muita kuin toiminta- ja palkkausmenomomentteja. Milloin määrärahaa saa käyttää palkkoihin tai palkkioihin, sitä käytetään myös näihin liittyviin sosiaaliturva- ja eläkemaksuihin ja muihin henkilösivumenoihin.

Menojen ja tulojen kohdentaminen varainhoitovuoteen kuuluviksi

Määrärahaa saa käyttää vain momentille sovellettavan kohdentamisperusteen mukaan varainhoitovuoteen kohdentuviin menoihin.

Jos asianomaisen momentin perusteluiden päätösosassa ei ole toisin mainittu, on määrärahat ja tuloarviot kohdennettu talousarviossa varainhoitovuoteen kuuluviksi valtion talousarviosta annetun asetuksen 5 a ja 5 b §:ssä säädetyillä perusteilla.

Vakiosisältöiset menomomentit

Toimintamenomomenteille ja momenteille 29, 70, 74—75, 76 ja 77—79 on määritelty sellaisia vakiosisältöisiä käyttötarkoituksia, joihin ao. momenteille budjetoituja määrärahoja saa käyttää ilman, että siitä on maininta ao. momentin perusteluissa. Toimintamenomomentin vakiosisältöä sovelletaan myös silloin, kun toimintamenot on nettobudjetoinnin johdosta budjetoitu tulopuolelle osaksi nettotuloarviota.

Määrärahoja käytettäessä momenttien perustelut ovat vakiosisältömääritykseen nähden ensisijaisessa asemassa. Siten momentin perusteluissa voidaan poiketa vakiosisällöstä joko sulkemalla osa vakiokäyttötarkoituksista pois tai täydentämällä niitä muilla käyttötarkoituksilla. Jälkimmäisessä tilanteessa käyttötarkoitusten täydentäminen ilmaistaan em. momenteilla ”myös”-sanalla esim. seuraavasti: ”Määrärahaa saa käyttää myös kunniakonsulien menoihin.”

Toimintamenomäärärahat

Viraston toiminnasta aiheutuvat menot budjetoidaan yhtenä määrärahana menomomenteille 01—14. Toimintamenomäärärahaa saa käyttää viraston tai laitoksen laissa tai asetuksessa säädettyjen tehtävien hoidosta aiheutuviin palkkausmenoihin ja muihin kulutusmenoihin, koneiden ja kaluston sekä muun aineellisen tai aineettoman käyttöomaisuuden hankintamenoihin sekä muihin viraston toiminnasta välittömästi aiheutuneisiin menoihin, kuten leasingkorkoihin ym. korkomenoihin ja vahingonkorvauksiin.

Virastot ja laitokset voivat ilman niille talousarvion yhteydessä erikseen myönnettyä valtuutta tehdä lakisääteisten velvoitteidensa täyttämiseksi välttämättä tarvittavia, ehdoiltaan ja laajuudeltaan viraston tai laitoksen talouteen ja toimintaan nähden tavanomaisia sopimuksia ja sitoumuksia, joista voi aiheutua menoja myös tulevina varainhoitovuosina. Tällaiset sopimukset ja sitoumukset voivat

koskea kulutusmenon luonteisia eriä, esimerkiksi vuokria ja tarvehankintoja.

Toimintamenomäärärahaa saa käyttää myös vähäisten, viraston tai laitoksen tavanomaiseen jatkuvaan toimintaan liittyvien ennakkomaksujen maksamiseen.

Erillisinä menojen laadun mukaisina määrärahoina on budjetoitu siirtomenot, talonrakennus- ja maa- ja vesirakennusinvestointimenot ja osakkeiden ja osuuksien hankinta- ja lainananto- ym. finanssisijoitusmenot sekä eräät poikkeuksellisen suuret kalustoinvestoinnit. Näihin ei siten saa käyttää toimintamenomäärärahaa, ellei määrärahan perusteluissa ole toisin määrätty.

Ellei tarkoitukseen ole osoitettu muuta määrärahaa, toimintamenomäärärahaa saa käyttää viraston toimialaan kuuluvien, EU:n hyväksymien ja osarahoittamien hankkeiden rahoittamiseen sekä ao. hankkeiden tarjouksiin osallistumisen edellyttämään rahoitukseen.

Toimintamenomomentille nettobudjetoidaan virastolle työnantajana maksetut, mutta työntekijälle myönnetyt sairausvakuutuksen mukaiset sairaus- ja äitiyspäivärahat, työkyvyttömyyseläke ja kuntoutusraha silloin, kun virasto maksaa työntekijälle palkan sairaus- ja äitiysloman ajalta tahi työkyvyttömyyseläkeajalta tai kuntoutusrahakaudelta sekä saadut korvaukset työterveydenhuollon kustannuksiin. Lisäksi toimintamenomomentille nettobudjetoidaan viraston saamat kohdassa ”Brutto- ja nettobudjetointi” tarkoitetut irtaimen käyttöomaisuuden myyntituotot, korvaukset työpaikkaruokaloiden käytöstä ja viraston saamat vakuutus- ja vahingonkorvaukset sekä viraston saamat tulot sen toimitilojen satunnaisesta luovuttamisesta ulkopuolisille yksittäisiä tilaisuuksia varten.

Lisäksi toimintamenomomentin määrärahaa saa käyttää maksullisen toiminnan menoihin, mikäli viraston tai laitoksen maksullista toimintaa ei ole budjetoitu omaksi momentikseen.

Menojen laadun mukaiset momentit

Kulutusmenot (01—29)

Kulutusmenoja ovat menot, joiden välittömänä vastikkeena valtio saa varainhoitovuonna käytettäviä tuotannontekijöitä. Kulutusmenoihin luetaan valtion palveluksessa olevan henkilöstön palkkaukset, muut palkkiot, sosiaaliturvamaksut, eläkemaksut, tavaroiden ja palvelusten ostomenot, puolustusmateriaalin sekä arvoltaan vähäisten tai taloudelliselta pitoajaltaan lyhytikäisten koneiden, laitteiden ja kaluston hankintamenot sekä muut sellaiset valtion toiminnasta johtuvat tai toimintaan liittyvät menot, mikäli niitä ei ole luettava siirto- tai sijoitusmenoihin.

Kulutusmenoihin luetaan myös EU-ohjelmien vaatima tekninen apu.

Valtion henkilöstön palkkauksiin saa käyttää kulutusmenomomentteja seuraavasti:

a) toiminta- ja palkkausmenomomentteja (numerotunnus 01—14) ja

b) muita kulutusmenomomentteja työsopimussuhteisen henkilöstön ja valtion virkamieslain (750/1994) 9 §:n 1 momentissa tarkoitettujen määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitettyjen virkamiesten palkkauksiin, jos momentin vakiokäyttötarkoituksessa tai päätösosassa on niin määrätty sekä

c) valtion virkamieslain mukaan valtioneuvoston käytettäväksi asetetun virkamiehen palkkaukseen kyseessä olevan hallinnonalan ministeriön toimintamenomomenttia.

Virkaan nimitettyjen virkamiesten palkkauksia ei saa maksaa muilta kuin toiminta- ja palkkausmenomomenteilta.

15—17. Eläkkeet

Momenteille on merkitty lakiin, asetukseen tai valtiota sitovaan sopimukseen perustuvat tai perusteluissa erikseen määritellyt vakinaiset eläkkeet, perhe-eläkkeet, ylimääräiset eläkkeet sekä eräät lähinnä eläkkeen luonteiset avustukset.

18—19. Puolustusmateriaalin hankkiminen

Momenteille on merkitty puolustusmateriaalin hankkimisesta aiheutuvat menot. Lisäksi momentille voidaan vähennyksenä merkitä viraston saamat puolustusmateriaalihankintoihin liittyvät vakuutus- ja vahingonkorvaukset sekä sopimussakot, vaikka tästä ei olisi mainintaa momentin perusteluissa.

29. Arvonlisäveromenot

Määrärahaa saa käyttää pääluokassa 21 eduskunta ja pääluokassa 22 tasavallan presidentti tavaroiden ja palveluiden ostoihin sisältyvien arvonlisäverojen maksamiseen sekä muissa pääluokissa valtioneuvoston ja ministeriöiden hallinnonalojen muiden kuin erikseen arvonlisäverovelvollisten virastojen ja laitosten tavaroiden ja palveluiden ostoihin sisältyvien arvonlisäverojen maksamiseen.

Jos menoa, joka maksetaan viraston nettobudjetoidusta toimintamenomäärärahasta (momenttitunnus 01) ja hallinnonalan arvonlisäveromenomäärärahasta (momenttitunnus 29), vastaan saadaan tuloa (kuten maksullinen toiminta, EU- ja muu yhteisrahoitus), tulon arvonlisäveromenoa vastaava osuus nettobudjetoidaan hallinnonalan arvonlisäveromenomomentille (momenttitunnus 29). Valtion viraston tai laitoksen arvonlisäverollisten suoritteiden myynnistä arvonlisäverolain mukaan suoritettava vero tuloutetaan kuitenkin momentille 11.04.01 Arvonlisävero.

Valtion kulutus- ja investointimenot (momentit 01—28 ja 70—79) on budjetoitu ilman arvonlisäveroa. Muille kuin erikseen verovelvollisille valtion virastoille ja laitoksille myönnetään määrärahat verottomin hinnoin.

Siirtomenot (30—69)

Siirtomenoihin luetaan kunnille, muille julkisille yhteisöille, elinkeinoelämälle, kotitalouksille ja yleishyödyllisille yhteisöille maksettavat valtionavut ja valtion välityksellä tapahtuvat varainsiirrot sekä vastikkeetta tapahtuvat varainsiirrot talousarvion ulkopuolella oleviin valtion rahastoihin, kansaneläkelaitokselle ja ulkomaille. Valtio ei saa siirtomenoista välitöntä tai suoranaista aineellista vastiketta, kuten rahaa, tavaraa tai palvelusta siirron saajalta. Välillisesti siirtomenot edistävät valtion tehtävien toteuttamista. Siirtomenomomenteilta maksettavat kulutus- ja investointimenot budjetoidaan arvonlisäverollisina.

Siirtomenot on yleensä luokiteltu saajan mukaan. Valtionavut rakennustoimintaan sekä koneiden ja kaluston hankintaan on pyritty merkitsemään eri momenteille kuin kulutukseen tai muihin käyttötarkoituksiin menevät valtionavut. Mikäli määräraha koskee useaa siirronsaajaryhmää, on esitetty jaottelu saajaryhmittäin tarvittaessa edelleen jaoteltuna käyttötalouteen ja pääomatalouteen tarkoitettuihin siirtoihin.

Momenteille 30—69 on budjetoitu korvaukset liiketoimintaa harjoittaville yksiköille niiden yleisen edun vuoksi suorittamista tehtävistä, milloin etu koituu muille kuin valtiolle.

Lakisääteisesti määräytyvät ja harkinnanvaraiset siirtomenot on pyritty merkitsemään eri momenteille.

30—39. Valtionavut kunnille ja kuntayhtymille ym.

Momenteille on merkitty kunnille ja kuntayhtymille sekä Ahvenanmaan maakunnalle suoritettavat valtionavut.

40—49. Valtionavut elinkeinoelämälle

Momenteille on merkitty elinkeinoelämän edistämiseksi tarkoitetut valtionavut yrityksille ja yksityisille elinkeinonharjoittajille sekä yrittäjien ja elinkeinonharjoittajien yms. etuja edistäville keskusjärjestöille, yhdistyksille ym.

50—59. Valtionavut kotitalouksille ja yleishyödyllisille yhteisöille

Momenteille on merkitty siirrot kotitalouksille (yksityisille kuluttajille) sekä valtionavut yleishyödyllisille järjestöille, laitoksille, yhdistyksille, seuroille jne. Tällaisia ovat esimerkiksi urheilujärjestöt, yksityiset oppilaitokset, yksityiset sairaalat ja sellaiset yksityiset tutki-

muslaitokset, jotka eivät välittömästi palvele liike- tai elinkeinoelämää.

60. Siirrot talousarvion ulkopuolisiin valtion rahastoihin ja kansaneläkelaitokselle

Momentille on merkitty siirrot talousarvion ulkopuolisiin valtion rahastoihin sekä siirrot kansaneläkelaitokselle.

61—65. EU:n rakennerahasto-osuudet ja vastaavat valtion rahoitusosuudet ja muut siirrot kotimaahan

Momenteille on budjetoitu varainsiirrot Euroopan unionin komission kanssa hyväksyttävien EU:n rakennerahastojen tavoite- ja yhteisöaloiteohjelmien mukaisten valtion omien ja muiden hankkeiden EU:n rahoituksen suorittamiseen. EU:n osallistuminen ohjelmiin on merkitty momentille 61 ja vastaava valtion rahoitus momentille 62 ohjelmakauden 2000—2006 osalta. Kalatalouden ohjaamisen rahoitusvälineen rahoitusosuus on poikkeuksellisesti budjetoitu momentille 62 (30.40.62). Ohjelmakauden 2007—2013 osalta EU:n osallistuminen ohjelmiin on merkitty momentille 32.70.64 sekä vastaava valtion rahoitus momentille 32.70.65.

Muille 63—65 momenteille on merkitty sellaiset erittelemättömät siirrot, joiden jakamista kuntien, elinkeinoelämän ja kotitaloussektorin kesken ei ole voitu edeltäkäsin suorittaa.

66—69. Siirrot ulkomaille

Momenteille on merkitty sellaiset ulkomaille siirrettävät varat, joista ei saada välitöntä vastiketta tai joiden vastike on vähäinen suhteessa menon suuruuteen. Tällaisia ovat esim. kehitysyhteistyötoiminnan puitteissa myönnettävät avustukset sekä kansainvälisten yhteisöjen jäsenmaksut sekä muut sellaiset avustusluonteiset jäsenmaksut, jotka ao. yhteisöt käyttävät toimintansa rahoitukseen tai välittävät edelleen avustuksina kolmansille tahoille.

Sijoitusmenot (70—89)

Sijoitusmenoihin luetaan muut kuin puolustusmateriaalin ja arvoltaan vähäisten tai taloudelliselta pitoajaltaan lyhytikäisten koneiden, laitteiden ja kaluston hankintamenot, talonrakennusten sekä maa- ja vesirakenteiden rakentamismenot, arvopapereiden, maa-alueiden ja rakennusten hankintamenot sekä lainananto.

Reaalisijoitukset (70—79)

Reaalisijoituksiin luetaan sellaiset valtion käyttöomaisuuden hankinnat, jotka täyttävät jäljempänä eri vakiomomenttiryhmien kohdalla esitetyt tunnusmerkit. Koneiden, laitteiden ja kaluston hankintamenot on merkitty momenteille 70—73. Talonrakennukset on merkitty momenteille 74—75 ja muut rakennustyöt momenteille 77—79. Maa-alueiden, rakennusten ja kiinteistöjen ostomenot on merkitty momentille 76.

70—73. Kaluston hankinta

Mikäli viraston tai laitoksen toimintamenot on budjetoitu toimintamenomomentille (01—14), on tälle yleensä sisällytetty myös määrärahat kaluston ja aineettoman käyttöomaisuuden hankintaan.

Poikkeustapauksissa (hankinnan suuruus, kertaluonteisuus, valtuuden käyttö, poikkeuksellinen hankintamenettely) voidaan momentilla erikseen määriteltävän kaluston hankintamenot budjetoida momentille 70 (Kaluston hankinta), jonka määrärahaa saa käyttää mainitunlaisten, viraston tai laitoksen (tai nimetyn hallinnonalan) toiminnan edellyttämien koneiden, laitteiden ja kaluston hankintamenoihin.

74—75. Talonrakennukset

Momenteille on merkitty ja niiden määrärahoja saa käyttää niiden perusteluiden mukaisista valtion uudisrakennustöistä ja rakennusten perusparannustöistä aiheutuviin tarpeellisiin muun kuin vakinaisesti virkaan nimitetyn henkilöstön palkkausmenoihin ja muihin ra-

kentamismenoihin. Perusparannuksiksi katsotaan sellaiset muutos- tai korjaustyöt, joiden johdosta rakennuksen arvo lisääntyy oleellisesti. Määrärahoja saa käyttää myös rakennusten turva- ja muista teknisistä järjestelmistä aiheutuviin menoihin. Momenttien määrärahoja saa käyttää myös uudisrakennustöiden ja perusparannustöiden suunnittelusta ja siihen liittyvien konsulttipalvelujen ostoista aiheutuviin menoihin, lukuun ottamatta sitä hankkeittain erittelemätöntä suunnittelutyötä, jota vastaavat palkkausmenot on merkitty toimintamenomomentille.

Momenteilla yksilöityjen hankkeiden kustannusarviot vastaavat rakennuskustannusindeksin pistelukua, joka ilmoitetaan kehyspäätöksen yhteydessä. Jos hankkeesta on tehty urakkasopimus, kustannusarvio perustuu sopimukseen. Kustannusarviot eivät sisällä arvonlisäveroa.

76. Maa-alueet, rakennukset ja kiinteistöt

Momentille on merkitty maa-alueiden, rakennusten ja kiinteistöjen ostomenot.

77—79. Maa- ja vesirakennukset

Momenteille on merkitty ja niiden määrärahoja saa käyttää niiden perusteluiden mukaisten muista valtion rakennustöistä kuin talonrakennuksista aiheutuviin muun kuin vakinaisesti virkaan nimitetyn henkilöstön palkkausmenoihin ja muihin menoihin. Tällaisia töitä voivat olla esim. yleisten teiden, rautateiden, satamien, kanavien ja siltojen rakentamis- ja peruskorjaustyöt, maankuivatustyöt, vesi- ja viemärijohtotyöt, koskien ja vesiväylien perkaamis-, uittoväylien rakentamis- sekä pengerrys- ja patoamistyöt. Momenttien määrärahoja saa käyttää myös mainitunlaisten rakennustöiden suunnittelusta ja siihen liittyvien konsulttipalvelujen ostoista aiheutuviin menoihin, lukuun ottamatta sitä hankkeittain erittelemätöntä suunnittelutyötä, jota vastaavat palkkausmenot on merkitty toimintamenomomentille.

Lainat ja muut finanssisijoitukset (80—89)

80—86. Valtion varoista myönnettävät lainat

Momenteille on merkitty valtion varoista myönnettävät lainat.

87—89. Muut finanssisijoitukset

Momenteille on merkitty osakkeiden ja arvopapereiden ostomenot, sijoitukset valtionenemmistöisiin osakeyhtiöihin ym. finanssisijoitukset.

Muut menot (90—99)

Muihin menoihin luetaan valtionvelan korot sekä muut kulutus-, siirto- ja sijoitusmenoihin kuulumattomat menot.

90—92. Valtionvelan korot

Momenteille on merkitty valtionvelan korot.

93—94. Valtionvelan nettokuoletukset ja velanhallinta

Momenteille on merkitty valtionvelan nettokuoletukset, pääomatappiot ja emissiotappiot nettoutettuina.

95—99. Muut ja erittelemättömät menot

Momenteille on merkitty edellä luokittelemattomat menot, kuten alijäämän kattamiseen tarkoitetut menot.

T U L O A R V I O T

Osasto 11
VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

S e l v i t y s o s a :

Osaston tuloarviot vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
01.	**Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot**	**13 581 429**	**13 451 000**	**15 003 000**	**1 552 000**	**12**
01.	Tulovero	12 900 602	12 721 000	14 243 000	1 522 000	12
02.	Korkotulojen lähdevero	175 380	170 000	260 000	90 000	53
03.	Perintö- ja lahjavero	505 447	560 000	500 000	- 60 000	- 11
04.	**Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut**	**13 756 548**	**14 201 000**	**15 154 000**	**953 000**	**7**
01.	Arvonlisävero	13 149 551	13 558 000	14 496 000	938 000	7
02.	Eräistä vakuutusmaksuista suoritettava vero	486 779	517 000	540 000	23 000	4
03.	Apteekkimaksut	120 218	126 000	118 000	- 8 000	- 6
08.	**Valmisteverot**	**4 628 487**	**4 649 000**	**4 999 000**	**350 000**	**8**
01.	Tupakkavero	624 790	617 000	611 000	- 6 000	- 1
04.	Alkoholijuomavero	991 810	1 008 000	1 088 000	80 000	8
05.	Virvoitusjuomavero	35 290	37 000	38 000	1 000	3
07.	Energiaverot	2 946 055	2 957 000	3 251 000	294 000	10
08.	Eräiden juomapakkausten valmistevero	30 542	30 000	11 000	- 19 000	- 63

Osaston tuloarviot vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
10.	**Muut verot**	**2 607 850**	**2 677 000**	**2 775 000**	**98 000**	**4**
03.	Autovero	1 304 304	1 350 000	1 370 000	20 000	1
05.	Varainsiirtovero	551 282	550 000	600 000	50 000	9
06.	Arpajaisvero	129 636	135 000	137 000	2 000	1
07.	Ajoneuvovero	567 242	585 000	611 000	26 000	4
08.	Jätevero	55 386	57 000	57 000	—	—
19.	**Muut veronluonteiset tulot**	**117 344**	**113 576**	**116 047**	**2 471**	**2**
02.	Lästimaksut	749	953	953	—	—
03.	Ratavero	17 602	21 000	21 000	—	—
04.	Viestintämarkkinamaksu, teleurakointimaksu, tietoturvamaksu, postitoiminnan valvontamaksu ja televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu	4 541	4 223	4 794	571	14
05.	Lentoliikenteen valvontamaksu	6 441	6 600	6 700	100	2
06.	Väylämaksut	81 671	75 200	75 000	- 200	- 0
08.	Öljyjätemaksu	3 221	4 600	4 600	—	—
09.	Muut verotulot	3 120	1 000	3 000	2 000	200
	Yhteensä	**34 691 659**	**35 091 576**	**38 047 047**	**2 955 471**	**8**

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

01. Tulovero

Momentille arvioidaan kertyvän 14 243 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vero perustuu tuloverolakiin (1535/1992). Momentille kertyy luonnollisten henkilöiden ansiotuloista valtion tuloveroasteikon mukaan maksettava vero, pääomatuloista maksettava vero, rajoitetusti verovelvollisten maksama lähdevero sekä valtion osuus yhteisöjen tuloverosta. Lisäksi momentille kertyy vielä varallisuusveroa, vaikka veromuoto on lakkautettu vuoden 2006 alusta.

Veronalaisten ansio- ja pääomatulojen arvioidaan kasvavan noin 5½ % vuonna 2008. Veronalaisista tuloista palkkatulojen osuus on yli 60 %, joten palkkojen ja työllisyyden kehityksellä on keskeinen merkitys verotulojen kannalta. Palkkatulojen ennustetaan kasvavan noin 6 % vuonna 2008. Pääomatulojen arvioidaan kasvavan 4 % vuonna 2008. Vaikka pääomatulojen osuus veronalaisista tuloista on alle 10 %, niiden merkitys on huomattava budjettitalouden verokertymän kannalta, koska valtio on pääomatuloveron ainoa veronsaaja. Pääomatuloennusteiden osuvuus on merkittävä yksittäinen tekijä, joka vaikuttaa siihen, kuinka hyvin ansio- ja pääomatuloverojen tilityksissä käytettävät veronsaajien arvioituihin maksuunpanosuhteisiin perustuvat jako-osuudet vastaavat todellisia maksuunpanosuhteita.

Ansio- ja pääomatuloista arvioidaan vuonna 2008 kertyvän verotuloa 8 851 milj. euroa, josta lähdeveron osuudeksi arvioidaan noin 410 milj. euroa.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen vuoden 2008 tuloveroasteikkolaiksi ja eräiksi muiksi tuloveroperusteita koskeviksi muutoksiksi. Tuloveroasteikkoon ehdotetaan tehtäväksi kahden prosentin suuruinen inflaatiotarkistus, jonka arvioidaan vähentävän veron tuottoa vuosita-

solla noin 170 milj. euroa verrattuna vuonna 2007 voimassa oleviin veroperusteisiin. Työn verotusta kevennetään vuonna 2008 yhteensä 330 milj. eurolla, johon sisältyy myös kompensaatio työntekijän työeläkemaksun 0,1 prosenttiyksikön korotuksesta. Tuloveroasteikon marginaaliveroprosentteja alennetaan ja kunnallisverotuksen ansiotulovähenystä korotetaan. Ehdotettujen muutosten arvioidaan vähentävän vuositasolla valtion tuloveron tuottoa 220 milj. eurolla.

Eläketulojen verotuksen keventämiseksi valtionverotuksen eläketulovähennystä korotetaan. Muutos vähentää verotuloja 205 milj. eurolla, josta valtion osuus on 194 milj. euroa.

Työvoiman liikkuvuuden edistämiseksi otetaan käyttöön uusi verovähennys työn vuoksi hankitun toisen asunnon kulujen vähentämiseksi, minkä arvioidaan vähentävän verotuottoa vuositasolla yhteensä 30 milj. euroa, josta valtion osuus on 13 milj. euroa, kuntien 15 milj. euroa ja muiden veronsaajien 2 milj. euroa.

Tieteen, taiteen ja kulttuuriperinnön tukemiseksi yhteisöille myönnettävää lahjoitusvähennystä ehdotetaan korotettavaksi. Vähennyksen enimmäismäärä nousisi 25 000 eurosta 250 000 euroon, jos lahjoitus tehdään ETA-alueella sijaitsevalle yliopistolle tai korkeakoululle, ja 50 000 euroon, jos se tehdään erikseen nimetylle yhdistykselle tai säätiölle. Muutoksen arvioidaan vähentävän yhteisöveron tuottoa vuositasolla joillakin miljoonilla euroilla.

Yhteisöiltä arvioidaan kertyvän tuloveroa valtiolle 5 392 milj. euroa. Yhteisöjen tuloveron veropohjan arvioidaan kasvavan 7 % vuonna 2008.

2008 talousarvio	14 243 000 000
2007 II lisätalousarvio	336 000 000
2007 I lisätalousarvio	200 000 000
2007 talousarvio	12 721 000 000
2006 tilinpäätös	12 900 601 982

02. Korkotulojen lähdevero

Momentille arvioidaan kertyvän 260 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vero perustuu korkotulojen lähdeverosta annettuun lakiin (1550/1992). Veron määrä on 28 % talletukselle tai joukkovelkakirjalainalle maksetusta korosta.

Lähdeverollisten talletusten kannan arvioidaan kasvavan 6 % ja keskikoron nousevan hieman vuonna 2008.

2008 talousarvio	260 000 000
2007 talousarvio	170 000 000
2006 tilinpäätös	175 379 955

03. Perintö- ja lahjavero

Momentille arvioidaan kertyvän 500 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vero perustuu perintö- ja lahjaverolakiin (378/1940) ja siinä olevaan perintöveroasteikkoon.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen perintö- ja lahjaverolain muuttamisesta. Muutosten arvioidaan vähentävän vuoden 2008 tasolla veron tuottoa 165 milj. eurolla. Vuonna 2008 vaikutus momentin kertymään arvioidaan noin 25 milj. euroksi johtuen veron kertymään liittyvästä viiveestä.

Tarkoituksena on poistaa perintöverotus ja lahjaverotus yritysten sukupolvenvaihdoksista. Asian valmistelu on kesken, ja asiaa koskeva lakiehdotus on tarkoitus antaa eduskunnan käsiteltäväksi helmikuussa 2008.

2008 talousarvio	500 000 000
2007 talousarvio	560 000 000
2006 tilinpäätös	505 447 417

04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut

01. Arvonlisävero

Momentille arvioidaan kertyvän 14 496 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vero perustuu arvonlisäverolakiin (1501/1993). Veron määrä on pääsääntöisesti 22 % veron perusteesta. Elintarvikkeiden vero on 17 %. Lääkkeiden, kirjojen, elokuvien, liikunta- ja majoituspalvelujen, yleisradion lupamaksutulojen, henkilökuljetusten sekä kulttuuri- ja viihdetilaisuuksien pääsymaksujen vero on 8 %. Arvonlisäveropohjan arvioidaan kasvavan vuonna 2007 noin 5,8 % yksityisen kulutuksen vahvan kasvun seurauksena, mikä heijastuu vastaavasti vuoden 2007 verokertymässä. Vuonna 2008 arvonlisäveropohjan kasvuksi arvioidaan 6,3 %.

2008 talousarvio	14 496 000 000
2007 II lisätalousarvio	146 000 000
2007 talousarvio	13 558 000 000
2006 tilinpäätös	13 149 551 302

02. Eräistä vakuutusmaksuista suoritettava vero

Momentille arvioidaan kertyvän 540 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vero perustuu lakiin eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta (664/1966). Veron määrä on 22 % vakuutussopimuksen mukaisesta vakuutusmaksusta, johon vero ei sisälly. Verosta on vapautettu henkilö-, luotto- ja jälleenvakuutussopimukseen tai potilasvahinkolain mukaiseen vakuutussopimukseen perustuvat vakuutusmaksut sekä ulkomaanliikenteen tavaran kuljetusten ja kuljetusvälineiden vakuutussopimuksiin perustuvat vakuutusmaksut.

2008 talousarvio	540 000 000
2007 talousarvio	517 000 000
2006 tilinpäätös	486 778 759

03. Apteekkimaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 118 000 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat apteekkimaksusta annetun lain (148/1946) mukaisia maksuja.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi apteekkimaksusta annetun lain muuttamisesta. Apteekkimaksusta annetun lain (1166/2005) 2 §:n taulukkoa on tarkoitus tarkistaa vuodesta 2004 vuoteen 2005 toteutuneen apteekkien kokonaisliikevaihdon muutoksen perusteella. Tarkistettua apteekkimaksutaulukkoa sovelletaan ensimmäisen kerran apteekkimaksuun, joka määrätään vuoden 2007 liikevaihdon perusteella.

2008 talousarvio	118 000 000
2007 talousarvio	126 000 000
2006 tilinpäätös	120 218 229

08. Valmisteverot

01. Tupakkavero

Momentille arvioidaan kertyvän 611 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vero perustuu tupakkaverolakiin (1470/1994). Veron määrä on 50 % savukkeiden, 22 % sikareiden, 48 % piippu- ja savuketupakan ja 50 % savukkeiksi käärittävän hienoksi leikatun tupakan sekä 60 % savukepaperin ja muun tupakkaa sisältävän tuotteen vähittäismyyntihinnasta. Lisäksi savukkeista kannetaan veroa 15,13 euroa/1 000 kappaleelta ja piippu- ja savuketupakasta sekä savukkeiksi käärittävästä tupakasta 3,62 euroa/kg.

Tupakkaveron tuotosta lähes 90 % kertyy savukkeiden verosta. Savukkeiden verollisen ku-

lutuksen arvioidaan vuonna 2008 alenevan 5 %. Viro nostaa savukkeiden veron EU:n vähimmäisverotasolle heinäkuussa 2008, jolloin Suomen oikeus voimassa olevaan savukkeiden matkustajatuontikiintiöön päättyy.

2008 talousarvio	611 000 000
2007 talousarvio	617 000 000
2006 tilinpäätös	624 790 231

04. Alkoholijuomavero

Momentille arvioidaan kertyvän 1 088 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vero perustuu alkoholi- ja alkoholijuomaverolakiin (1471/1994).

Veron määrä on nykyisin väkevien alkoholijuomien osalta 28,25 euroa litralta laskettuna sataprosenttisena alkoholina. Välituotteiden vero on vastaavasti 20,19 euroa ja viinien vero 19,27 euroa litralta laskettuna sataprosenttisena alkoholina. Oluen vero litrassa sataprosenttista alkoholia on 19,45 euroa.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen alkoholi- ja alkoholijuomaverolain muuttamisesta. Esityksen mukaan alkoholiveroa korotetaan keskimäärin 10½ prosentilla painottaen väkeviä alkoholijuomia siten, että niiden veroa korotetaan 15 % ja muiden alkoholijuomien veroa 10 %. Veronkorotuksen seurauksena alkoholijuomaveron tuoton arvioidaan kasvavan 40 milj. euroa.

Alkoholijuomien kulutusarviot perustuvat valtiovarainministeriön yhteistyössä eri toimijoiden kanssa laatimiin ennusteisiin alkoholin kulutuksesta. Alkoholijuomien verollisen kulutuksen arvioidaan kokonaisuudessaan alenevan 2½ % vuonna 2008.

2008 talousarvio	1 088 000 000
2007 talousarvio	1 008 000 000
2006 tilinpäätös	991 810 387

05. Virvoitusjuomavero

Momentille arvioidaan kertyvän 38 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vero perustuu virvoitusjuomaverolakiin (1474/1994). Perusveron määrä on 4,5 senttiä litralta.

Virvoitusjuomaveron alaisten tuotteiden kulutuksen arvioidaan hieman kasvavan vuonna 2008.

2008 talousarvio	38 000 000
2007 talousarvio	37 000 000
2006 tilinpäätös	35 289 873

07. Energiaverot

Momentille arvioidaan kertyvän 3 251 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vero perustuu nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annettuun lakiin (1472/1994) sekä lakiin sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta (1260/1996).

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laeiksi nestemäisten polttoaineiden sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettujen lakien muuttamisesta ja laiksi yksityisestä huvialuksesta suoritettavasta polttoainemaksusta. Energiaveroja ehdotetaan korotettavaksi, minkä arvioidaan lisäävän energiaverojen tuottoa 300 milj. eurolla. Korotus kohdistetaan kaikille energiatuotteille painottaen kuitenkin päästökaupan ulkopuolisia sektoreita.

2008 talousarvio	3 251 000 000
2007 talousarvio	2 957 000 000
2006 tilinpäätös	2 946 054 575

08. Eräiden juomapakkausten valmistevero

Momentille arvioidaan kertyvän 11 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vero perustuu lakiin eräiden juomapakkausten valmisteverosta (1037/2004). Alkoholijuomien, virvoitusjuomien, vesien ja eräiden muiden sellaisenaan juotavien juomien eri materiaalista valmistetut juomapakkaukset, lukuun ottamatta nestepakkauskartongista valmistettuja pakkauksia, ovat veronalaisia. Verosta vapaita puolestaan ovat juomapakkaukset, jotka ovat uudelleenkäytet-

täviä ja kuuluvat panttiin perustuvaan palautusjärjestelmään. Raaka-aineena hyödynnettävien, panttiin perustuvaan palautusjärjestelmään kuuluvien juomapakkausten vero on vuoden 2007 loppuun asti 8,5 senttiä litralta. Kertakäyttöisten, mihinkään palautusjärjestelmään kuulumattomien juomapakkausten vero on 51 senttiä litralta.

Juomapakkausten valmisteveroon liittyvä siirtymäaika päättyy vuoden 2007 lopussa, minkä seurauksena veron tuoton arvioidaan alenevan.

2008 talousarvio	11 000 000
2007 talousarvio	30 000 000
2006 tilinpäätös	30 542 090

10. Muut verot

03. Autovero

Momentille arvioidaan kertyvän 1 370 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vero perustuu autoverolakiin (1482/1994). Veron määrä on 28 % yleisestä kuluttajahinnasta vähennettynä 650 eurolla (bensiinikäyttöiset henkilöautot) tai 450 eurolla (dieselkäyttöiset henkilöautot). Ennen vuoden 2003 alkua valmistetun käytettynä verotettavan auton vero perustuu Suomen markkinoilla olevan vastaavan ajoneuvon arvossa olevaan veroon. Pakettiautojen verotus perustuu tuontiarvoihin ja vero on 35 % verotusarvosta. Tuottoarviossa on otettu huomioon taksi- ja invalidiautoille suoritettava veronpalautus, jonka määräksi on arvioitu 25 200 000 euroa.

Vuonna 2008 uusien henkilöautojen myynnin arvioidaan olevan 135 000—140 000 kappaletta ja käytettyjen henkilöautojen tuonnin 27 000 kappaletta.

2008 talousarvio	1 370 000 000
2007 talousarvio	1 350 000 000
2006 tilinpäätös	1 304 304 340

05. Varainsiirtovero

Momentille arvioidaan kertyvän 600 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vero perustuu varainsiirtoverolakiin (931/1996). Vero on 4 % kiinteistöjen ja 1,6 % arvopapereiden luovutushinnasta.

Asuntojen ja kiinteistöjen hintojen arvioidaan edelleen hieman nousevan, mutta kauppojen lukumäärän arvioidaan kääntyvän laskuun vuonna 2008.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen arvopaperien verottamiseen liittyvien eräiden säännösten muuttamisesta. Varainsiirtoveron kertymän arvioidaan alenevan muutosten johdosta vajaalla 10 milj. eurolla.

2008 talousarvio	600 000 000
2007 talousarvio	550 000 000
2006 tilinpäätös	551 282 393

06. Arpajaisvero

Momentille arvioidaan kertyvän 137 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vero perustuu arpajaisverolakiin (552/1992). Veron määrä lasketaan rahapanosten ja maksettujen voittojen erotuksesta. Oy Veikkaus Ab:n rahapeleissä ja Ahvenanmaan PAF:n vastaavissa peleissä verokanta on 9,5 % sekä raha-automaatti- ja kasinopeleissä 8,25 %.

2008 talousarvio	137 000 000
2007 talousarvio	135 000 000
2006 tilinpäätös	129 636 014

07. Ajoneuvovero

Momentille arvioidaan kertyvän 611 000 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Vero perustuu ajoneuvoverosta annettuun lakiin (1281/2003). Veron päivää kohden kannettava määrä on perusveron osuus lisättynä käyttövoimaveron osuudella. Perusveron määrä päivää kohden on 26 senttiä ajoneuvosta, joka on otettu käyttöön ennen tammikuun 1 päivää 1994 ja 35 senttiä ajoneuvosta, joka on otettu käyttöön mainittuna päivänä tai sen jälkeen. Käyttövoimaveroa määrätään ajoneuvolle, jota käytetään muulla voimalla tai polttoaineella kuin moottoribensiinillä.

2008 talousarvio	611 000 000
2007 talousarvio	585 000 000
2006 tilinpäätös	567 241 968

08. Jätevero

Momentille arvioidaan kertyvän 57 000 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Vero perustuu jäteverolakiin (495/1996). Jäteveron määrä on 30 euroa yleiselle kaatopaikalle toimitetulta jätetonnilta.

2008 talousarvio	57 000 000
2007 talousarvio	57 000 000
2006 tilinpäätös	55 385 652

19. Muut veronluonteiset tulot

02. Lästimaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 953 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Lästimaksu perustuu lakiin (189/1936) ja asetukseen (468/1954) lästimaksusta. Vastaavat menot on merkitty momentille 31.32.50.

2008 talousarvio	953 000
2007 talousarvio	953 000
2006 tilinpäätös	749 151

03. Ratavero

Momentille arvioidaan kertyvän 21 000 000 euroa.

Tuloarvio budjetoidaan suoriteperusteisena.

S e l v i t y s o s a : Ratavero perustuu rataverosta annettuun lakiin (605/2003). Rataverolain 5 §:n pykälän muuttamisesta annetun lain perusteella kannetaan momentilta 31.40.78 rahoitetun Kerava—Lahti -oikoradan käytöstä investoinnin rataveroa, jonka tuotto on arvioitu 4 000 000 euroksi. Tuloarviosta 17 000 000 euroa on otettu huomioon momentin 31.40.21 määrärahan mitoituksessa.

2008 talousarvio	21 000 000
2007 talousarvio	21 000 000
2006 tilinpäätös	17 602 000

04. Viestintämarkkinamaksu, teleurakointimaksu, tietoturvamaksu, postitoiminnan valvontamaksu ja televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu

Momentille arvioidaan kertyvän 4 794 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Viestintämarkkinamaksu, 2 650 000 euroa, perustuu viestintämarkkinalakiin (393/2003). Tietoturvamaksu, 309 000 euroa, perustuu sähköisen viestinnän tietosuojalakiin (516/2004). Postitoiminnan valvontamaksu, 1 255 000 euroa, perustuu postipalvelulakiin (313/2001). Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu, 580 000 euroa, perustuu lakiin televisio- ja radiotoiminnasta (744/1998). Hallitus on antanut eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi televisio- ja radiotoiminnan muuttamisesta. Näistä toiminnoista aiheutuvat menot on otettu huomioon momentin 31.70.01 mitoituksessa.

Momentin nimike on muutettu.

2008 talousarvio	4 794 000
2007 talousarvio	4 223 000
2006 tilinpäätös	4 540 780

05. Lentoliikenteen valvontamaksu

Momentille arvioidaan kertyvän 6 700 000 euroa.

Selvitysosa: Lentoliikenteen valvontamaksu perustuu lakiin lentoliikenteen valvontamaksusta (1249/2005). Maksu peritään jokaisesta lentoasemilta lähteneestä vähintään kaksivuotiaasta matkustajasta. Maksuvelvollinen on lentoaseman pitäjä. Maksu peritään vain 20 000 euroa ylittävältä osalta. Vuoden 2008 arvio lentoliikenteen valvontamaksukertymästä perustuu vuoden 2007 arvioon kotimaan ja kansainvälisen liikenteen kasvusta. Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi lentoliikenteen valvontamaksun alentamisesta 0,90 eurosta 0,80 euroon. Momentin tuloarvio on otettu huomioon momentin 31.51.01 mitoituksessa.

2008 talousarvio	6 700 000
2007 talousarvio	6 600 000
2006 tilinpäätös	6 441 117

06. Väylämaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 75 000 000 euroa.

Selvitysosa: Väylämaksu perustuu väylämaksulakiin (1122/2005), jonka perusteella Suomen vesialueella kauppamerenkulkua harjoittavasta aluksesta suoritetaan valtiolle väylämaksua. Vuoden 2008 arvio väylämaksukertymästä perustuu vuoden 2006 toteutumaan siten, että vuosina 2007 ja 2008 liikenteen määrän on arvioitu kasvavan 2 %, mikä korottaa tulokertymää 1 % vuodessa. Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen väylämaksulain muuttamisesta siten, että väylämaksujen ylikatteellisuus poistetaan. Momentin tuloarvio on otettu huomioon momentin 31.30.21 mitoituksessa.

2008 talousarvio	75 000 000
2007 talousarvio	75 200 000
2006 tilinpäätös	81 670 505

08. Öljyjätemaksu

Momentille arvioidaan kertyvän 4 600 000 euroa.

Selvitysosa: Maksu perustuu öljyjätemaksusta annettuun lakiin (894/1986). Maksu on 5,75 senttiä voiteluöljykilolta. Öljyjätemaksulla rahoitettavat vastaavat menot on merkitty momentille 35.10.60 ja 65.

2008 talousarvio	4 600 000
2007 talousarvio	4 600 000
2006 tilinpäätös	3 220 676

09. Muut verotulot

Momentille arvioidaan kertyvän 3 000 000 euroa.

Selvitysosa: Momentille tuloutetaan kaikki sellaiset verot ja veronluonteiset tulot, joiden osalta ei ole katsottu kertymän vähäisyyden vuoksi tarpeelliseksi pitää omaa tulomomenttia. Momentille kertyy lähinnä ennen vuotta 2008 voimassa olleiden veroperusteiden mukaisia veroja ja maksuja.

2008 talousarvio	3 000 000
2007 talousarvio	1 000 000
2006 tilinpäätös	3 119 810

Osasto 12
SEKALAISET TULOT

Selvitysosa:

Osaston tuloarviot vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
24.	**Ulkoasiainministeriön hallinnonala**	**8 585**	**3 160**	**1 500**	**- 1 660**	**- 53**
99.	Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tulot	8 585	3 160	1 500	- 1 660	- 53
25.	**Oikeusministeriön hallinnonala**	**95 684**	**91 700**	**90 289**	**- 1 411**	**- 2**
10.	Tuomioistuintulot	33 744	31 000	31 000	—	—
20.	Ulosottomaksut	52 267	51 000	51 000	—	—
40.	Rangaistusten täytäntöönpanon tulot	9 575	9 550	8 139	- 1 411	- 15
99.	Oikeusministeriön hallinnonalan muut tulot	99	150	150	—	—
26.	**Sisäasiainministeriön hallinnonala**	**1 658**	**900**	**1 500**	**600**	**67**
(98.)	Euroopan aluekehitysrahastosta saatavat tulot	—	—	—	—	—
99.	Sisäasiainministeriön hallinnonalan muut tulot	1 658	900	1 500	600	67
27.	**Puolustusministeriön hallinnonala**	**14 515**	**6 693**	**3 055**	**- 3 638**	**- 54**
01.	Puolustushallinnon rakennuslaitoksen tulot	59	8	8	—	—
20.	Tulot irtaimen omaisuuden myynnistä ja rojaltimaksuista	18	18	18	—	—
99.	Puolustusministeriön hallinnonalan muut tulot	14 438	6 667	3 029	- 3 638	- 55
28.	**Valtiovarainministeriön hallinnonala**	**353 780**	**809 712**	**1 667 465**	**857 753**	**106**
10.	Tullilaitoksen tulot	6 477	6 974	5 707	- 1 267	- 18
11.	Kuntien osuudet verotuskustannuksista	115 183	111 145	113 451	2 306	2

Osaston tuloarviot vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
12.	Kansaneläkelaitoksen osuus verotuskustannuksista	31 414	30 312	30 941	629	2
13.	Evankelisluterilaisten seurakuntien osuudet verotuskustannuksista	17 577	16 960	17 312	352	2
20.	Palvelukeskuksen tulot	—	100	100	—	—
25.	Metallirahatulot	23 873	22 050	24 550	2 500	11
50.	Siirto valtion eläkerahastosta	104	483 540	1 336 664	853 124	176
51.	Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen hyvitykset	21 693	33 200	47 259	14 059	42
52.	Vakuutusmaksut vahingon- ym. korvauksista	24 486	24 480	23 750	- 730	- 3
60.	Euroopan unionilta saatavat tulot matkakustannusten korvaamiseen	3 336	3 100	3 200	100	3
70.	Euroopan unionin perinteisten omien varojen kantopalkkiot	44 136	47 700	52 000	4 300	9
(87.)	Tulot rahoitusmarkkinoiden vakauttamisesta	36 529	20 000	—	- 20 000	- 100
99.	Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut tulot	28 974	10 151	12 531	2 380	23
29.	**Opetusministeriön hallinnonala**	**425 981**	**424 755**	**446 416**	**21 661**	**5**
(43.)	Ylioppilastutkintolautakunnan tulot	148	—	—	—	—
70.	Opintotukitoiminnan tulot	24 270	22 000	23 500	1 500	7
88.	Valtion osuus veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista	397 630	397 755	418 916	21 161	5
99.	Opetusministeriön hallinnonalan muut tulot	3 932	5 000	4 000	- 1 000	- 20
30.	**Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala**	**789 083**	**959 046**	**1 005 023**	**45 977**	**5**
01.	EU:n maataloustukirahastosta saatavat tulot	712 393	584 567	632 978	48 411	8
02.	Maaseudun kehittämiseen saatavat tulot EU:lta	33 327	327 000	326 550	- 450	- 0
03.	Elinkeinokalatalouden kehittämiseen saatavat tulot EU:lta	1 275	9 450	8 000	- 1 450	- 15
04.	EU:lta saatavat muut tulot	1 434	1 108	1 179	71	6
20.	Valtion osuus totopeleistä saadusta tulosta	8 104	8 800	9 000	200	2
(30.)	Elintarviketurvallisuusviraston tulot	3 429	—	—	—	—
31.	Lihantarkastustoiminnan tulot	11	141	10	- 131	- 93
32.	Kasvinjalostusmaksut	407	753	753	—	—
40.	Vesioikeudelliset kalatalousmaksut	2 084	2 300	2 300	—	—
41.	Tenojoen kalastuslupamaksut	355	500	500	—	—
42.	Hirvieläinten metsästysmaksut	5 589	5 400	5 400	—	—
43.	Viehekalastusmaksut	2 198	2 400	2 400	—	—
44.	Kalastuksenhoitomaksut	5 453	6 167	5 997	- 170	- 3

Osaston tuloarviot vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
45.	Riistanhoitomaksut	7 298	6 960	8 456	1 496	21
(60.)	Metsäntutkimuslaitoksen tulot	1 925	2 000	—	- 2 000	- 100
(71.)	Eläinlääkintä- ja elintarvike-tutkimuslaitoksen tulot	346	—	—	—	—
99.	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut tulot	3 454	1 500	1 500	—	—
31.	**Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala**	**55 798**	**78 825**	**52 967**	**- 25 858**	**- 33**
24.	Tiehallinnon tulot	7 554	7 000	5 000	- 2 000	- 29
30.	Merenkulkulaitoksen tulot	—	17	17	—	—
40.	Radanpidon tulot	3 749	14 000	9 000	- 5 000	- 36
99.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut tulot	44 496	57 808	38 950	- 18 858	- 33
32.	**Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala**	**314 365**	**309 964**	**341 312**	**31 348**	**10**
10.	Rahoitusosuus työ- ja elinkeino-ministeriön sekä Työvoima- ja elinkeinokeskusten pk-yritysten osaamisen kehittämispalveluista	5 083	3 300	1 800	- 1 500	- 45
20.	Turvatekniikan keskuksen tulot	1 572	1 352	1 320	- 32	- 2
(30.)	Siirrot valtion talousarvion ulkopuolisista rahastoista	31 440	—	—	—	—
70.	Euroopan aluekehitysrahastosta ja Euroopan sosiaalirahastosta saatavat tulot	246 292	271 350	304 230	32 880	12
90.	Palkkaturvamaksujen palautukset	22 470	21 327	21 327	—	—
99.	Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muut tulot	7 508	12 635	12 635	—	—
33.	**Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala**	**465 692**	**426 455**	**438 507**	**12 052**	**3**
02.	Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tulot	1 180	1 085	1 537	452	42
03.	Kansanterveyslaitoksen tulot	706	700	400	- 300	- 43
05.	Vakuutusvalvontaviraston tulot	—	—	—	—	—
90.	Raha-automaattiyhdistyksen tuotto	396 965	409 495	421 395	11 900	3
98.	Valtionapujen palautukset	66 596	15 000	15 000	—	—
99.	Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut tulot	244	175	175	—	—
(34.)	**Työministeriön hallinnonala**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
35.	**Ympäristöministeriön hallinnonala**	**134 979**	**124 870**	**159 730**	**34 860**	**28**
01.	Alueellisten ympäristökeskusten tulot	391	220	230	10	5
10.	Korvaukset ympäristövahinkojen torjuntatoimista	4 370	4 650	7 500	2 850	61
20.	Siirto valtion asuntorahastosta	128 000	116 500	148 000	31 500	27

Osaston tuloarviot vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
99.	Ympäristöministeriön hallinnonalan muut tulot	2 218	3 500	4 000	500	14
39.	**Muut sekalaiset tulot**	**1 454 936**	**616 800**	**598 840**	**- 17 960**	**- 3**
01.	Sakkorahat	79 044	82 000	85 000	3 000	4
02.	Verotukseen liittyvät korkotulot	64 054	75 000	75 000	—	—
04.	Menorästien ja siirrettyjen määrärahojen peruutukset	73 289	35 000	34 000	- 1 000	- 3
07.	Valtiolle valtion eläkerahaston ulkopuolella tuloutettavat korvaukset	2 937	2 300	2 340	40	2
10.	Muut sekalaiset tulot	3 796	2 500	2 500	—	—
50.	Nettotulot osakemyynnistä	1 231 815	420 000	400 000	- 20 000	- 5
	Yhteensä	**4 115 056**	**3 852 880**	**4 806 604**	**953 724**	**25**

24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala

99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 1 500 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot kertyvät kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen ja maksuosuuksien sekä kehitysavun palautuksista sekä muista tuloista, joita ei ole nettoutettu hallinnonalan menomomenteille.

2008 talousarvio	1 500 000
2007 talousarvio	3 160 000
2006 tilinpäätös	8 585 457

25. Oikeusministeriön hallinnonala

10. (12.25.01) Tuomioistuintulot

Momentille arvioidaan kertyvän 31 000 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot perustuvat tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annettuun lakiin (701/1993) ja vastaavaan asetukseen (1282/2005) sekä kaupanvahvistajaasetukseen (959/2003).

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	33 396	31 000	31 000
— muut tuotot	279	-	-
Tuotot yhteensä	33 675	31 000	31 000

Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	73 958	74 000	74 000
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-40 283	-43 000	-43 000
Kustannusvastaavuus, %	46	42	42

2008 talousarvio	31 000 000
2007 talousarvio	31 000 000
2006 tilinpäätös	33 743 965

20. (12.25.47) Ulosottomaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 51 000 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot perustuvat lakiin ulosottomaksuista (34/1995) ja vastaavaan asetukseen (35/1995).

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	52 376	51 000	51 000
— muut tuotot	27	-	-
Tuotot yhteensä	52 403	51 000	51 000
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	57 262	59 000	59 000
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-4 859	-8 000	-8 000
Kustannusvastaavuus, %	92	86	86

2008 talousarvio	51 000 000
2007 talousarvio	51 000 000
2006 tilinpäätös	52 266 544

40. (12.25.50) Rangaistusten täytäntöönpanon tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 8 139 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot perustuvat oikeusministeriön asetukseen oikeusministeriön ja eräiden hallinnonalalla toimivien viranomaisten suoritteista perittävistä maksuista (1333/2006).

Tulojen arvioitu kertymä	€
Työtoiminta	5 411 000
Palvelusuhdeasunnot	1 412 000
Vankien ruoka- ja ylläpitokorvaukset	719 000
Muut tulot	597 000
Yhteensä	8 139 000

2008 talousarvio	8 139 000
2007 talousarvio	9 550 000
2006 tilinpäätös	9 574 679

99. Oikeusministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 150 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot perustuvat oikeusministeriön asetukseen oikeusministeriön ja eräiden hallinnonalalla toimivien viranomaisten suoritteista perittävistä maksuista (1333/2006) ja oikeusministeriön asetukseen julkisen notaarin suoritteiden maksuista (1283/2005). Lisäksi momentille kertyvät konkurssilain mukaan valtiolle tilitettävät velkojien menettämät jako-osuudet.

2008 talousarvio	150 000
2007 talousarvio	150 000
2006 tilinpäätös	99 108

26. Sisäasiainministeriön hallinnonala

(98.) Euroopan aluekehitysrahastosta saatavat tulot

S e l v i t y s o s a : Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta sen tuloarvio otettavaksi huomioon momentin 12.32.70 laskelmissa.

Tulojen arvioitu kertymä	€
Takavarikoitujen esineiden myyntitulot	50 000
Muut tulot	450 000
EU:n ulkorajarahastolta saatavat tulot	1 000 000
Yhteensä	1 500 000

99. Sisäasiainministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 1 500 000 euroa.

S e l v i t y s o s a :

EU:lta saatavilla tuloilla tuetaan momentin 26.20.70 hankintoja.

2008 talousarvio	1 500 000
2007 talousarvio	900 000
2006 tilinpäätös	1 657 656

27. Puolustusministeriön hallinnonala

01. (12.27.22) Puolustushallinnon rakennuslaitoksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän nettotuloa 8 000 euroa.

Momentille kertyviä tuloja saa käyttää toimintamenomäärärahojen vakiosisällön mukaisiin tarkoituksiin. Lisäksi tuloja saa käyttää myös peruskorjaus- tai perusparannusmenojen väliaikaiseen rahoittamiseen.

S e l v i t y s o s a :

Toiminnalliset tulostavoitteet

Rakennuslaitoksen tuloksellisuus muodostuu asiakastyytyväisyydestä, työtyytyväisyydestä, hintakehityksestä verrattuna markkinoiden hintakehitykseen, ulkoistettujen toimintojen kilpailutuksen onnistumisesta, toimitilojen ja laitteiden käytettävyyden ja energiatehokkuuden parantumisesta sekä oman työn tehokkuuden lisäämisestä.

Toiminnallinen tehokkuus

Varmistetaan puolustushallinnolle järjestettävien palvelujen laatu, kilpailukyky, saatavuus ja toimintavarmuus. Lisätään palvelujen markkinaehtoisuutta turvallisuus- ja valmiuskyky huomioiden. Kiinteistöjen ylläpidon, energiapalvelujen ja asuntotoimen tunnusluvuille asetetaan seuraavat tavoitetasot:

Tunnusluku	2006 toteutuma	2007 ennakoitu	2008 arvio
Kiinteistönhoito			
Kiinteistönhoidon hintakehityksen vertailu %	2,7	-2,0	-2,0
Hoito €/htm^2 (Ei sis. kiinteistöveroa eikä ns. käyttäjäpalveluita)	0,48	0,47	0,48
Hoito m^2/htv	8 230	8 600	8 800
Siivouspalvelut			
Siivouspalvelujen hintakehityksen vertailu %	-4,0	-2,0	-2,0
Siivouspalvelut €/sm^2	0,74	0,76	0,76
Siivouspalvelujen ulkoistamisaste %	20	24	30
Tekniset palvelut			
Vuosikorjaukset €/htm^2/kk	0,44	0,45	0,45
Teknisten palveluiden ulkoistamisaste %	61	62	65

Asuntotoimi			
Vuokrattavat asunnot kpl/htv	286	250	280
Energiapalvelut			
Lämmön ominaiskulutus kWh/rm^3/L	39,1	39,2	39,0
Sähkön ominaiskulutus kWh/rm^3/S	13,7	13,0	13,0
Veden ominaiskulutus l/rm^3/L	106	105	104

Tuotokset ja laadunhallinta

Tunnusluku	2006 toteutuma	2007 ennakoitu	2008 arvio
Kiinteistöpalvelut			
Huoneistoala (htm^2)	3 350 000	3 340 000	3 250 000
Rakennustilavuus (rm^3)	16 300 000	16 250 000	15 900 000
Lämmitetty rakennustilavuus	10 200 000	10 200 000	10 000 000
Siivouspalvelut			
Siivousala (sm^2)	1 500 000	1 500 000	1 470 000
Tekniset palvelut			
Vuosikorjausprojektit (kpl)	1 370	1 370	1 370
Erillistilausprojektit (kpl)	1 000	900	900
Pieninvestointiprojektit (kpl)	366	270	270
Energiapalvelut			
Toimitettu lämpö (MWh)	415 812	420 000	420 000
Toimitettu sähkö (MWh)	264 103	265 000	265 000
Toimitettu vesi (1 000 m^3)	2 090	2 100	1 500
Rakennuttamispalvelut			
Valmistuneet hankesuunnitelmat (kpl)	28	30	30
Valmistuneet hankkeet (kpl)	20	25	25
Hallinto (sisäinen palvelukeskus)			
Ostolaskut (kpl)	54 500	55 000	55 000
Myyntilaskut (kpl)	17 800	18 000	18 000
Matkalaskut (kpl)	10 000	10 000	10 000
Palkansaajien määrä (lkm)	1 160	1 100	1 030
Asiakastyytyväisyys (1—5)	3,78	3,8	3,8

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Nostetaan työtyytyväisyyden tasoa panostamalla valittuihin henkilöstöpolitiikan painopistealueisiin.

Tunnusluku	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Työtyytyväisyys (1—5)	3,57	3,7	3,7

Rakennuslaitoksen tulot kertyvät valtion maksuperustelain (150/1992) ja puolustusministeriön hallinnonalan maksullisista suoritteista annetun puolustusministeriön asetuksen (1050/2005) mukaan hinnoiteltavista suoritteista, joita puolustushallinnolle tuotetaan omakustannushintaan ja ulkopuolisille liiketaloudellisin perustein.

Momentilta palkattavan henkilöstön määrä vähenee 109 henkilötyövuotta tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Toiminnan tulot ja menot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttotulot	127 898	130 921	130 917
Bruttomenot	127 839	130 913	130 909
Nettotulot	59	8	8

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	127 939	130 921	130 917
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	128 652	131 113	131 059
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-713	-192	-142
Kustannusvastaavuus, %	99	100	100

2008 talousarvio	8 000
2007 talousarvio	8 000
2006 tilinpäätös	58 552

20. Tulot irtaimen omaisuuden myynnistä ja rojaltimaksuista

Momentille arvioidaan kertyvän nettotuloa 18 000 euroa.

Momentille kertyviä tuloja saa käyttää irtaimen omaisuuden myynnistä aiheutuviin menoihin, kotimaisen puolustusteollisuuden kanssa tehtävistä materiaalin vaihtosopimuksista aiheutuviin menoihin sekä muihin irtaimen omaisuuden hankinta- ja huoltomenoihin.

S e l v i t y s o s a :

Tulot ja menot	€
Bruttotulot	
Tulot irtaimen omaisuuden myynnistä ja rojaltimaksuista	6 018 000
Bruttomenot	
Irtaimen omaisuuden myynti-, hankinta- ja huoltomenot	6 000 000
Nettotulot	18 000

2008 talousarvio	18 000
2007 talousarvio	18 000
2006 tilinpäätös	18 000

99. Puolustusministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 3 029 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Momentille kertyvät tulot ovat sotilaalliseen kriisinhallintaan liittyviä kustannusten korvauksia ja muita tuloja, momentin 27.30.20 määrärahoin hankitun irtaimen omaisuuden myyntituloja sekä hallinnonalan tilivirastojen sellaisia tuloja, joita ei ole budjetoitu muille momenteille.

2008 talousarvio	3 029 000
2007 talousarvio	6 667 000
2006 tilinpäätös	14 438 442

28. Valtiovarainministeriön hallinnonala

10. (12.28.49) Tullilaitoksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 5 707 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Tulot perustuvat seuraaviin säädöksiin:

1) tullilakiin (1466/1994) ja

2) valtiovarainministeriön asetukseen tullilaitoksen suoritteiden maksullisuudesta (1427/2006).

Momentille tuloutetaan myös muiden viranomaisten puolesta kannettujen maksujen kantopalkkiot.

Tulojen arvioitu kertymä	€
Julkisoikeudelliset suoritteet	3 881 000
Liiketaloudelliset suoritteet	326 000
Muiden viranomaisten puolesta kannettujen maksujen kantopalkkiot	500 000
Muut sekalaiset tulot	1 000 000
Yhteensä	5 707 000

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntituotot	4 746	5 344	4 207
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	4 763	5 482	4 345
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-17	-138	-138
Kustannusvastaavuus, %	99,6	97,5	96,8

Osa tullilaitoksen julkisoikeudellisista suoritteista myydään kohtuusyistä omakustannushintaa alhaisemmalla hinnalla.

Ko. suoritteet ovat:

— EMOTR -vienti

— yksityisille henkilöille myönnettävät ennakkoratkaisut

— eräät kielteiset päätökset.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Toiminnallinen tehokkuus			
Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	105,9	106,8	105,6

2008 talousarvio	5 707 000
2007 talousarvio	6 974 000
2006 tilinpäätös	6 477 370

11. (12.28.28) Kuntien osuudet verotuskustannuksista

Momentille arvioidaan kertyvän 113 451 000 euroa.

2008 talousarvio	113 451 000
2007 talousarvio	111 145 000
2006 tilinpäätös	115 182 850

12. (12.28.29) Kansaneläkelaitoksen osuus verotuskustannuksista

Momentille arvioidaan kertyvän 30 941 000 euroa.

2008 talousarvio	30 941 000
2007 talousarvio	30 312 000
2006 tilinpäätös	31 413 504

13. (12.28.30) Evankelisluterilaisten seurakuntien osuudet verotuskustannuksista

Momentille arvioidaan kertyvän 17 312 000 euroa.

2008 talousarvio	17 312 000
2007 talousarvio	16 960 000
2006 tilinpäätös	17 576 604

20. (12.28.23) Palvelukeskuksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän nettotuloa 100 000 euroa.

Momentille kertyviä tuloja saa käyttää toimintamenomäärärahojen vakiosisällön mukaisiin tarkoituksiin.

Selvitysosa: Palvelukeskuksen toiminnasta aiheutuvat menot katetaan palveluista saatavilla myyntituotoilla, jotka on hinnoiteltu omakustannushintaan. Palvelukeskuksella on vuonna 2008 asiakkaita kuudelta hallinnonalalta.

Momentille kertyvillä tuloilla varaudutaan rahoittamaan palvelukeskuksen investointeja tulevina vuosina. Vuodelta 2008 tuloutettava osuus on 100 000 euroa.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntituotot	3 325	8 579
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	3 325	8 579
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-	-
Kustannusvastaavuus, %	100	100

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Tuotokset ja laadunhallinta			
Asiakastyytyväisyys (4—10)	7,6	6,5	8,0
Asiakasarvio ammattitaidosta (1—5)	3,8	3,2	3,8

Palvelukeskus kehittää toimintamallejaan ja prosessejaan yhteistyössä Kieku-ohjelman kanssa. Kehittämisalueita ovat mm. palvelukeskuksille yhteisten tietojärjestelmien pilotointi, asiakashallinnan ja palvelun laatutavoitteiden seurannan menettelyt sekä tuottavuuskehitystä turvaavien palveluprosessien edelleen kehittäminen.

2008 talousarvio	100 000
2007 talousarvio	100 000

25. (12.28.51) Metallirahatulot

Momentille arvioidaan kertyvän nettotuloa 24 550 000 euroa.

Momentille tuloutetaan:

1) metallirahojen liikkeeseenlaskusta ja niiden lyöntioikeuksien luovutuksesta saatavat tulot,

2) palautuneiden rahojen metalliseosten myynnistä saatavat tulot ja

3) juhla- sekä keräilyrahoista saatavat tulot.

Momentille kertyviä tuloja saa käyttää:

1) metallirahojen valmistuksesta tehtyjen sopimusten mukaisten valmistus-, rahoitus- ja varastointikustannusten maksamiseen,

2) metallirahojen takaisinlunastukseen sekä rahojen varastoinnista ja hävityksestä aiheutuviin menoihin ja

3) juhla- sekä keräilyrahoista aiheutuviin menoihin.

S e l v i t y s o s a :

Tulot ja menot	€
Toiminnan tulot	30 500 000
Toiminnan erillismenot	5 950 000
Nettotulot	24 550 000

2008 talousarvio	24 550 000
2007 talousarvio	22 050 000
2006 tilinpäätös	23 872 562

50. (12.28.07) Siirto valtion eläkerahastosta

Momentille arvioidaan kertyvän 1 336 664 000 euroa.

Siirron kuukausittaisen määrän päättää Valtion Eläkerahasto.

Tuloarvio budjetoidaan maksuperusteisena.

S e l v i t y s o s a : Siirto perustuu valtion eläkerahastosta annettuun lakiin (1372/1989).

Valtion eläkerahastosta siirretään vuosittain valtion talousarvioon määrä, joka on 40 % lain piiriin kuuluvaan palvelukseen perustuvista eläkkeistä aiheutuvasta vuotuisesta menosta.

2008 talousarvio	1 336 664 000
2007 I lisätalousarvio	-480 000 000
2007 talousarvio	483 540 000
2006 tilinpäätös	104 000

51. (12.28.63) Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen hyvitykset

Momentille arvioidaan kertyvän 47 259 000 euroa.

Tuloarvio budjetoidaan maksuperusteisena.

S e l v i t y s o s a : Momentille kertyy tuloja muiden eläkelaitosten valtiolle suorittamina heidän vastuulleen kuuluvien eläkemenojen korvauksena valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (1295/2006) nojalla. Vastaavat menot on budjetoitu momentille 28.50.63.

2008 talousarvio	47 259 000
2007 talousarvio	33 200 000
2006 tilinpäätös	21 692 501

52. (12.28.25) Vakuutusmaksut vahingonym. korvauksista

Momentille arvioidaan kertyvän 23 750 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Tulot kertyvät Valtiokonttorista annetun lain (305/1991) perusteella. Tulot kertyvät valtion virastoilta ja laitoksilta sekä valtion liikelaitoksilta perittävistä Valtiokonttorin suorittamia tapaturmakorvauksia, taloudellisen tuen, liikennevahinkosekä muita korvauksia vastaavista maksuista.

2008 talousarvio	23 750 000
2007 talousarvio	24 480 000
2006 tilinpäätös	24 485 637

60. (12.28.91) Euroopan unionilta saatavat tulot matkakustannusten korvaamiseen

Momentille arvioidaan kertyvän 3 200 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Euroopan unioni maksaa matkakustannusten korvauksen ennakkoon jäsenmaille. Jäsenvaltio saa vuotuisen kokonaismäärärahan, joka on kullekin jäsenvaltiolle vahvistettu prosentuaalinen osuus EU:n talousarvion yleiset kokouskulut -alamomentin määrärahasta. Vastaavat menot on budjetoitu momentille 28.60.20.

2008 talousarvio	3 200 000
2007 talousarvio	3 100 000
2006 tilinpäätös	3 335 536

70. (12.28.90) Euroopan unionin perinteisten omien varojen kantopalkkiot

Momentille arvioidaan kertyvän 52 000 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Euroopan unionin neuvoston tekemän nykyisen omien varojen pää-

töksen (2000/597/EY) mukaan jäsenvaltiot saavat unionin puolesta keräämiään tullituloja, maatalousmaksuja ja sokerimaksuja EU:lle tilittäessään vähentää kertyneistä tuloista 25 % jäsenvaltiolle aiheutuvien keruukustannusten kattamiseen.

2008 talousarvio	52 000 000
2007 talousarvio	47 700 000
2006 tilinpäätös	44 136 051

(87.) Tulot rahoitusmarkkinoiden vakauttamisesta

Selvitysosa: Momentti ja sen tuloarvio ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2007 talousarvio	20 000 000
2006 tilinpäätös	36 529 331

99. Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 12 531 000 euroa.

Tuloarvio budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Tulot perustuvat seuraaviin säädöksiin:

1) lakkautuspalkat: valtioneuvoston päätös eräiden keskitetysti suoritettujen etuuksien ja korvauksien perimisestä valtion liikelaitoksilta (868/1988),

2) vakuutuskorvausten regressit: tapaturmavakuutuslaki (608/1948) ja sotilastapaturmalaki (1211/1990),

3) valtionperinnöt: perintökaari (40/1965),

4) eläkkeiden palautukset: valtion eläkelaki (280/1966) ja

5) kuntien avopalveluennakoiden palautukset ja sotilasvammakorvauksiin liittyvät regressit: sotilasvammalaki (404/1948).

Momentille kertyy myös Senaatti-kiinteistöjen lainojen valtiontakauksesta perittäviä maksuja.

Tulojen arvioitu kertymä	€
Liikelaitosten puolesta maksettujen lakkautuspalkkojen takaisinmaksut	21 000
Vakuutuskorvausten regressit	2 700 000
Valtionperinnöt	3 000 000
Saadut maksut myönnetystä takauksista	4 200 000
Muut tulot	2 610 000
Yhteensä	12 531 000

2008 talousarvio	12 531 000
2007 talousarvio	10 151 000
2006 tilinpäätös	28 974 077

29. Opetusministeriön hallinnonala

70. Opintotukitoiminnan tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 23 500 000 euroa.

Selvitysosa:

Tulojen arvioitu kertymä	€
Vuonna 2008 maksettujen takausvastuiden lyhennykset	800 000
Takausvastuusaatavien lisäys	14 200 000
Korkotulot	8 500 000
Yhteensä	23 500 000

2008 talousarvio	23 500 000
2007 talousarvio	22 000 000
2006 tilinpäätös	24 270 347

88. Valtion osuus veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista

Momentille arvioidaan kertyvän 418 916 000 euroa.

Selvitysosa: Veikkaus Oy:n tuottoarvio on 418 902 000 euroa. Lisäksi momentille arvioidaan kertyvän 14 000 euroa voittovaroista rakentamiseen myönnettyjen lainojen kuoletuksista ja koroista.

2008 talousarvio	418 916 000
2007 talousarvio	397 755 000
2006 tilinpäätös	397 630 095

99. Opetusministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 4 000 000 euroa.

Selvitysosa: Momentille kertyvät tulot ovat hallinnonalan tilivirastojen sellaisia tuloja, joita ei ole budjetoitu muille momenteille.

2008 talousarvio	4 000 000
2007 talousarvio	5 000 000
2006 tilinpäätös	3 932 357

30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

01. EU:n maataloustukirahastosta saatavat tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 632 978 000 euroa.

Selvitysosa: EU:n yhteisen maatalouspolitiikan ja kalastuspolitiikan toteuttamiseksi Suomen osuuden Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja sen sokerin rakenneuudistusrahastosta arvioidaan olevan yhteensä 633 987 000 euroa. Kun tästä tuloutetaan talousarvion ulkopuoliseen Maatalouden interventiorahastoon 1 009 000 euroa, momentille arvioidaan tuloutuvan 632 978 000 euroa. EU:lta tuloutuvia tuloja lisää maataloustuotteiden vientitukien ja sisämarkkinatukien sekä tiedotus- ja menekinedistämisohjelmien rahoituksen siirtyminen pääosin Maatalouden interventiorahastosta talousarvioon. Myös EU-tulotuet kasvavat hieman. EU:n sokerirakenneuudistukseen liittyviä tuloja kertyy noin 8 300 000 euroa edellisvuotta vähemmän.

Vuoden 2008 tulokertymässä on otettu huomioon ne tulot, joista EU:n toimielin tekee maksupäätöksen vuonna 2008.

Maidontuotannon maakiintiön ylityksen rahoittamiseksi tuottajilta perittävät maksut tuloutetaan tälle momentille. Koska komissio vähentää maksuja vastaavasti Suomelle suoritettavia maataloustukirahaston osuuksia, maksuilla ei ole vaikutusta momentin tulokertymään.

Tulokertymässä ei ole otettu huomioon Ahvenanmaan tuloja sen toimivaltaan kuuluvien tehtävien osalta.

Arvio maataloustukirahaston ja sokerin rakenneuudistusrahaston tuloista

	Yhteensä milj. €	Vastaavia menoja momenteilla
Talousarvioon		
EU-tulotuki	557,138	30.20.41
EU-markkinatuki	50,000	30.20.41
Sokerirakennetuki	22,878	30.20.48
Puutarhatalouden erityistoimenpiteet	1,024	30.20.48
Hunajantuotanto	0,103	30.20.46
Menekinedistäminen	0,800	30.20.46
Eläinlääkintä ETY 424/90	0,950	30.30.01 30.30.20
Kasvinsuojelutoimien tukeminen ETY 1256/1999	0,085	30.30.01
Yhteensä	632,978	

Maatalouden interventiorahastoon		1,009	Maatalouden interventiorahastossa
Kaikki yhteensä		633,987	

2008 talousarvio	632 978 000
2007 talousarvio	584 567 000
2006 tilinpäätös	712 392 866

02. Maaseudun kehittämiseen saatavat tulot EU:lta

Momentille arvioidaan kertyvän 326 550 000 euroa.

Selvitysosa: EU:sta arvioidaan kertyvän yhteensä 337 550 000 euroa EU:n maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosaston (EMOTR-O) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuloja. Kun tästä tuloutetaan talousarvion ulkopuoliseen Maatilatalouden kehittämisrahastoon 11 000 000 euroa, momentille arvioidaan tuloutuvan 326 550 000 euroa.

Ohjelmakaudella 2000—2006 EMOTR-O osallistuu tavoite 1-ohjelmien ja Leader+ -yhteisöaloiteohjelman rahoitukseen. Ohjausosastosta arvioidaan tuloutuvan näissä ohjelmissa 20 100 000 euroa. Maatilatalouden kehittämisrahaston osalta viimeisten tuloutusten arvioidaan toteutuvan jo vuonna 2007.

Ohjelmakaudella 2007—2013 maaseuturahasto osallistuu Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman rahoitukseen. Maaseuturahasto maksaa ennakkona 7 % rahoitusosuudestaan, josta puolet arvioidaan tuloutuvaksi vuonna 2008. Vuonna 2008 maksettavien ennakoiden osuudeksi arvioidaan 67 712 000 euroa, josta Maatilatalouden kehittämisrahaston osuus on 4 334 000 euroa ja momentin osuus on 63 378 000 euroa. Maaseuturahastosta arvioidaan tuloutuvan ennakot mukaan lukien 317 450 000 euroa. Kun talousarvion ulkopuoliseen Maatilatalouden kehittämisrahastoon tuloutetaan 11 000 000 euroa, momentille arvioidaan tuloutuvan 306 450 000 euroa.

Tulokertymässä ei ole otetty huomioon Ahvenanmaan tuloja sen toimivaltaan kuuluvien tehtävien osalta.

Arvio eri ohjelmien tulokertymästä (milj. euroa)

Ohjelma	Tuloutuu talousarvioon	Tuloutuu MAKERAan	Tuloutuu yhteensä	Vastaavia menoja momenteilla
Ohjelmakausi 2000—2006 (EMOTR-O)				
Tavoite 1, Itä-Suomi	10,900	-	10,900	30.10.61 ja MAKERA
Tavoite 1, Pohjois-Suomi	4,000	-	4,000	30.10.61 ja MAKERA
Yhteisöaloite Leader+	5,200	-	5,200	30.10.61
Yhteensä EMOTR-O	20,100	-	20,100	
Ohjelmakausi 2007—2013				
Yritystuet ja kehittämishankkeet	35,300	11,000	46,300	30.10.61 ja MAKERA
Ympäristötuki	115,900	-	115,900	30.20.43
Luonnonhaittakorvaus	147,300	-	147,300	30.20.44
Luopumis- ja pellonmetsitystuki	7,950	-	7,950	30.20.45
Yhteensä maaseuturahasto	306,450	11,000	317,450	
Kaikki yhteensä	326,550	11,000	337,550	

2008 talousarvio	326 550 000
2007 II lisätalousarvio	4 000 000
2007 talousarvio	327 000 000
2006 tilinpäätös	33 326 562

03. Elinkeinokalatalouden kehittämiseen saatavat tulot EU:lta

Momentille arvioidaan kertyvän 8 000 000 euroa.

Selvitysosa: EU:n kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineeltä (KOR) arvioidaan tuloutuvan EU:n yhteisen kalastuspolitiikan mukaisen rakennepolitiikan toteuttamiseksi ohjelmakauden 2000—2006 ohjelmien (1-ohjelmat ja niiden ulkopuolinen elinkeinokalatalouden rakenneohjelma) tuloina 8 000 000 euroa.

Euroopan kalatalousrahastosta (EKTR) ei arvioida tuloutuvan ohjelmakauden 2007—2013 ohjelman tuloja.

Ohjelmakautta 2007—2013 koskevia menoja on momentilla 30.40.62.

EU:lta saatavien tulojen mitoituksessa on otettu huomioon myös Ahvenanmaan osuus.

2008 talousarvio	8 000 000
2007 talousarvio	9 450 000
2006 tilinpäätös	1 274 779

04. EU:lta saatavat muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 1 179 000 euroa.

Selvitysosa: Momentin tuloina on otettu huomioon EU:lta maa- ja metsätalousministeriön tehtäväalueelle saatavat muut kuin momenteille 12.30.01, 12.30.02 ja 12.30.03 sekä laitosten tutkimushankkeisiin EU:sta tuloutuvat tulot. Tulot kertyvät EU-säädösten mukaisesti.

Tulot ja vastaavat menot

	Tulot €	Menot €	Momentti
Kirjanpitotiedot ETY 1951/83	143 000	350 000	30.20.01
Kalastuksen valvonta, Neuvoston päätös 2001/431/EY	100 000	1 000 000	30.01.01
Kalataloustietojen keruu, Neuvoston päätös 2000/439/EY	686 000	960 000	30.01.01
		601 000	30.40.01
Rakennetutkimus, Neuvoston asetus ETY 571/88	250 000	-	30.01.03
Yhteensä	1 179 000	2 911 000	

EU:n osuus kirjanpitotietojen toimittamisesta kattaa noin puolet siitä aiheutuvista kustannuksista. Vuonna 2008 tuloutuu vuoden 2006 loppueriä ja vuoden 2008 ennakoita.

EU:n osuus kalastuksen valvonnan menoista on noin 10 % ja kalataloustietojen keruun menoista noin 45 %. Vuonna 2008 tuloutuvat vuoden 2007 kalastusvalvonnan menoihin kohdistuvat EU:n osuudet ja vuoden 2008 kalataloustietojen keruusta aiheutuviin menoihin kohdistuvat EU:n osuuksien ennakot sekä vuoden 2007 kalataloustietojen keruun EU-osuuksien loppuerät.

Vuonna 2007 toteutetun EU:n maatalouden rakennetutkimuksen EU:n rahoitusosuus on noin 700 000 euroa (100 %), mistä vuonna 2006 tuloutui ennakko 450 000 euroa ja loppuerä 250 000 euroa tuloutuu vuonna 2008.

2008 talousarvio	1 179 000
2007 talousarvio	1 108 000
2006 tilinpäätös	1 434 200

20. Valtion osuus totopeleistä saadusta tulosta

Momentille arvioidaan kertyvän 9 000 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot perustuvat arpajaislakiin (1047/2001). Tuloja vastaavasti myönnetään määrärahoja 8 832 000 euroa momentilla 30.10.54 hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen sekä 168 000 euroa momentilla 30.20.01 Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskukselle hevostalouden tutkimukseen.

2008 talousarvio	9 000 000
2007 talousarvio	8 800 000
2006 tilinpäätös	8 104 378

31. Lihantarkastustoiminnan tulot

Momentille arvioidaan kertyvän nettotuloa 10 000 euroa.

Tulot kertyvät lihantarkastuksesta ja eräiden liha-alan laitosten valvonnasta perittävistä maksuista (830/2001) sekä eräiden kalastustuotteiden ja kalalaitosten valvonnasta perittävistä maksuista (831/2001) annettujen maa- ja metsätalousministeriön asetusten perusteella.

Momentille kertyviä tuloja saa käyttää Elintarviketurvallisuusviraston tehtävänä olevasta lihantarkastuksesta aiheutuviin toimintamenomomentin vakiosisällön mukaisiin tarkoituksiin.

Selvitysosa: Toimintaa koskevia tulostavoitteita on esitetty luvun 30.30 perusteluissa.

Toiminnan tulot ja menot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttotulot	5 666	5 640	5 666
Bruttomenot	5 656	5 499	5 656
Nettotulot	10	141	10

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	5 668	5 640	5 666
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	5 739	5 635	5 796
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-71	5	-130
Kustannusvastaavuus, %	99	100	98

2008 talousarvio	10 000
2007 talousarvio	141 000
2006 tilinpäätös	10 631

32. Kasvinjalostusmaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 753 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot kertyvät kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annetun lain (896/1977) mukaisina maksuina. Jalostettujen lajikkeiden siementavarasta suoritettavia maksuja arvioidaan kertyvän 673 000 euroa, mitä vastaavasti menoja on momentilla 30.30.41. Lisäksi momentille arvioidaan kertyvän 80 000 euroa puutarhakasvien jalostusmaksutuloja, joita vastaavat menot on merkitty momentille 30.20.01.

2008 talousarvio	753 000
2007 talousarvio	753 000
2006 tilinpäätös	407 426

40. Vesioikeudelliset kalatalousmaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 2 300 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot kertyvät vesilain (264/1961) 2 luvun 22 ja 22 b §:n sekä ympäristönsuojelulain (86/2000) 44 §:n nojalla määrätyistä kalatalousmaksuista sekä muista vastaavista maksuista. Vastaavia menoja on merkitty momentille 30.40.20.

2008 talousarvio	2 300 000
2007 talousarvio	2 300 000
2006 tilinpäätös	2 084 469

41. Tenojoen kalastuslupamaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 500 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot kertyvät Tenojoen kalastuspiirin yhteisestä kalastussäännöstä Norjan kuningaskunnan kanssa tehdyn sopimuksen (Sops 94/1989) 5 artiklan ja kalastussäännön 2 §:n mukaisista kalastuslupamaksuista. Vuoden 2007 tulokertymää vastaavista menoista valtiolle kuuluva osuus on merkitty momentille 30.01.01 sekä kalastuskunnille ja muille yksityisille vesialueen omistajille kuuluva osuus momentille 30.40.52.

2008 talousarvio	500 000
2007 talousarvio	500 000
2006 tilinpäätös	355 327

42. Hirvieläinten metsästysmaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 5 400 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot kertyvät valtion lukuun myytävistä hirvieläimistä sekä riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 4 §:n mukaisista pyyntilupamaksuista saatavina tuloina. Aikuisen hirven pyyntilupamaksu on 120 euroa ja hirvenvasan 50 euroa riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun valtioneuvoston asetuksen (491/2007) 2 §:n mukaan. Vastaava meno on momentilla 30.40.41.

2008 talousarvio	5 400 000
2007 talousarvio	5 400 000
2006 tilinpäätös	5 588 588

43. Viehekalastusmaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 2 400 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot perustuvat kalastuslain (286/1982) 88 §:ään.

Viehekalastusmaksu on edelleen kalenterivuodelta 27 euroa ja seitsemän vuorokauden kalastusjaksolta 6 euroa. Vuonna 2006 maksettiin 73 585 kpl läänikohtaisia viehekalastusmaksuja kalenterivuodeksi ja 35 223 kpl seitsemän vuorokauden pituiselle jaksolle. Kun kalenterivuotta koskevia viehekalastusmaksuja arvioidaan kertyvän vuonna 2008 vähintään 80 000 kpl ja seitsemän vuorokauden kalastusjaksokohtaisia vähintään 40 000 suoritusta, kokonaiskertymäksi tulee yhteensä 2 400 000 euroa. Vuoden 2007 arvioitua tulokertymää vastaavat menot vähennettyinä valtiolle maksun kannosta vuonna 2007 koituviksi arvioiduilla menoilla jaetaan vuonna 2008 kalavesien omistajille. Tämä meno on merkitty momentille 30.40.52.

2008 talousarvio	2 400 000
2007 talousarvio	2 400 000
2006 tilinpäätös	2 198 154

44. Kalastuksenhoitomaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 5 997 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot perustuvat kalastuslain (286/1982) 88 ja 91 c §:iin.

Kalastuksenhoitomaksu on edelleen kalenterivuodelta 20 euroa ja seitsemän vuorokauden kalastusjaksolta 6 euroa. Vuonna 2006 maksettiin 264 436 kpl kalastuksenhoitomaksuja kalenterivuodeksi ja 25 039 kpl seitsemän vuorokauden pituiselle jaksolle. Kun kalenterivuotta koskevia kalastuksenhoitomaksuja arvioidaan kertyvän vuonna 2008 vähintään 290 000 kpl ja seitsemän vuorokauden maksuja 30 000 kpl, momentille arvioidaan kertyvän yhteensä 5 980 000 euroa. Lisäksi momentille arvioidaan kertyvän 17 000 euroa kalastuksenhoitomaksurekisterin osoite- ja nimitietojen myynnistä saatavina tuloina. Kalatalouden edistämiseen käytettävä meno on merkitty momentille 30.40.51.

2008 talousarvio	5 997 000
2007 talousarvio	6 167 000
2006 tilinpäätös	5 453 029

45. Riistanhoitomaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 8 456 000 euroa.

Selvitysosa: Riistanhoitomaksun suorittavien henkilöiden määräksi arvioidaan 302 000. Riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 1 §:ssä tarkoitetun riistanhoitomaksun suuruus on tarkoitus korottaa neljällä eurolla 28 euroon. Metsästyksen ja riistanhoidon edistämiseen varattu määräraha on merkitty momentille 30.40.50.

2008 talousarvio	8 456 000
2007 talousarvio	6 960 000
2006 tilinpäätös	7 297 810

(60.) Metsäntutkimuslaitoksen tulot

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta ja sen tulot otettavaksi huomioon momentin 30.60.01 nettomäärärahassa. Kun Metlan tutkimusmetsien ja luonnonsuojelualueiden hallinta siirretään Metsähallitukselle vuoden 2008 alusta lukien, puun myyntitulot otetaan huomioon Metsähallituksen liikevaihdossa.

2007 talousarvio	2 000 000
2006 tilinpäätös	1 925 411

99. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 1 500 000 euroa.

Selvitysosa: Tulokertymässä otetaan huomioon ne hallinnonalan tulot, joita varten ei ole erillistä tulomomenttia tai joita ei oteta huomioon nettoutettavina tuloina.

2008 talousarvio	1 500 000
2007 II lisätalousarvio	1 310 000
2007 talousarvio	1 500 000
2006 tilinpäätös	3 454 285

31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

24. Tiehallinnon tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 5 000 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat takaisin perittäviä maanlunastuskorvauksia ja muita sekalaisia tuloja sekä EU:n suoran rakentamistuen tuloutuksia kustannuksista, jotka on maksettu investointimomenteilta.

2008 talousarvio	5 000 000
2007 talousarvio	7 000 000
2006 tilinpäätös	7 553 915

30. Merenkulkulaitoksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 17 000 euroa.

Selvitysosa: Tulokertymä on muulla kuin toimintamenomomentin määrärahalla hankitun irtaimen omaisuuden myyntituottoa ja muita sekalaisia tuloja.

2008 talousarvio	17 000
2007 talousarvio	17 000
2006 tilinpäätös	—

40. Radanpidon tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 9 000 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat muun muassa radanpidon kiinteistöjen myyntituloja sekä EU:n suoran rakentamistuen tuloutuksia kustannuksista, jotka on maksettu investointimomenteilta.

2008 talousarvio	9 000 000
2007 II lisätalousarvio	1 420 000
2007 talousarvio	14 000 000
2006 tilinpäätös	3 748 551

99. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 38 950 000 euroa.

Selvitysosa: Momentin 31.24.78 selvitysosan perusteluihin viitaten tuloarvioon sisältyy Hakamäentie, Helsinki -hankkeen rakentamisesta aiheutuvista menoista Helsingin kaupungin rahoitusosuus, jonka arvioidaan olevan vuonna 2008 noin 11,2 milj. euroa. Lisäksi momentin 31.99.78 selvitysosan perusteluihin viitaten tuloarvioon sisältyy Vuosaaren sataman liikenneväylien rakentamisesta aiheutuvista menoista Helsingin kaupungin rahoitusosuus, jonka arvioidaan olevan vuonna 2008 noin 27,7 milj. euroa. Hallinnonalan muiden sekalaisten tulojen arvioidaan olevan noin 50 000 euroa.

2008 talousarvio	38 950 000
2007 II lisätalousarvio	1 800 000
2007 talousarvio	57 808 000
2006 tilinpäätös	44 495 977

32. (12.32, 34 ja 26, osa) Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

10. Rahoitusosuus työ- ja elinkeinoministeriön sekä Työvoima- ja elinkeinokeskusten pk-yritysten osaamisen kehittämispalveluista

Momentille arvioidaan kertyvän 1 800 000 euroa.

Selvitysosa: Pk-yritysten osaamisen kehittämispalveluista annetun lain (971/2004) perusteella vuonna 2008 osaamisen kehittämispalveluihin osallistuvilta peritään rahoitusosuus, joka on noin kuudesosa niistä erilliskustannuksista, joita palvelujen tuottamisesta aiheutuu. Rahoitusosuudet kertyvät työ- ja elinkeinoministeriön ja Työvoima- ja elinkeinokeskusten toimeksiannosta pk-yrityksille järjestetyistä yrittäjäkoulutustilaisuuksista, tuotteistetuista asiantuntijapalveluista, alueellisista elinkeinojen kehittämisprojekteista sekä muista momentilta 32.01.02 rahoitettavista osaamisen kehittämispalveluista ja momentilta 32.70.62 rahoitettavista Euroopan sosiaalirahaston osarahoittamista hankkeista.

Momentin nimike on muutettu.

2008 talousarvio	1 800 000
2007 talousarvio	3 300 000
2006 tilinpäätös	5 082 738

20. Turvatekniikan keskuksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 1 320 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla annetun kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksen (1032/1996) mukaisia lupa- ja tarkastusmaksuja, sähköturvallisuuslain (410/1996), laitteiden energiatehokkuudesta annetun lain (1241/1997), painelaitelain (869/1999) ja jalometallituotteita koskevan lain (1029/2000) mukaisia korvauksia testauksista ja tutkimuksista aiheutuneista kustannuksista sekä korvaus Mittatekniikan keskukselle ja Energiamarkkinavirastolle tuotetuista hallintopalveluista.

2008 talousarvio	1 320 000
2007 talousarvio	1 352 000
2006 tilinpäätös	1 572 290

70. (12.26.98 ja 12.34.40) Euroopan aluekehitysrahastosta ja Euroopan sosiaalirahastosta saatavat tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 304 230 000 euroa.

Selvitysosa: Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) osalta tulot kertyvät ohjelmakauden 2000—2006 tavoite 1- ja 2 -ohjelmien toteuttamiseen myönnettävän EU-tuen maksuista sekä ohjelmakauden 2007—2013 alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitetta toteuttavien Itä-Suomen, Pohjois-Suomen, Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen toimenpide-

ohjelmien EU-tuen maksuista vuoden 2008 osuutena.

Euroopan sosiaalirahaston (ESR) osalta tulot kertyvät sekä ohjelmakauden 2000—2006 tavoite 1-, 2-, 3- ja Equal -ohjelmien että Manner-Suomen ESR -ohjelman 2007—2013 toteuttamiseen myönnettävän EU-tuen maksuista vuoden 2008 osuutena.

Tulojen arvioitu kertymä	€
EAKR	
Ohjelmakausi 2000—2006	
Tavoite 1	60 000 000
Tavoite 2	49 000 000
Yhteensä	109 000 000
Ohjelmakausi 2007—2013	
Itä-Suomi	32 970 000
Pohjois-Suomi	21 840 000
Etelä-Suomi	9 640 000
Länsi-Suomi	10 780 000
Yhteensä	75 230 000
EAKR yhteensä	184 230 000
ESR	
Ohjelmakausi 2000—2006	
Tavoite 1	23 000 000
Tavoite 2	9 000 000
Tavoite 3	37 000 000
Equal	8 000 000
Yhteensä	77 000 000
Ohjelmakausi 2007—2013	
Manner-Suomi	43 000 000
ESR yhteensä	120 000 000
EAKR ja ESR yhteensä	304 230 000

2008 talousarvio	304 230 000
2007 talousarvio	271 350 000
2006 tilinpäätös	246 291 756

90. (12.34.70) Palkkaturvamaksujen palautukset

Momentille arvioidaan kertyvän 21 327 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat palkkaturvalain (866/1998) 31 §:n ja merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) 29 §:n mukaisia työttömyysvakuutusrahaston suorituksia sekä työnantajilta ja niiden konkurssipesiltä kyseisen vuoden aikana takaisin perittyjen saatavien pääomia. Palkkaturvalain ja merimiesten palkkaturvalain mukaiset menot 22 000 000 euroa on budjetoitu momentille 32.90.50.

2008 talousarvio	21 327 000
2007 talousarvio	21 327 000
2006 tilinpäätös	22 469 916

99. (12.32.99 ja 12.34.99) Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 12 635 000 euroa.

Selvitysosa:

Tulojen arvioitu kertymä	€
Matkailun edistämiskeskuksen tulot	3 000
Teknologian kehittämiskeskuksen tulot	300 000
Kilpailuviraston tulot	2 000
Valtausmaksut	750 000
Palkkaturvapalautusten korot	1 000 000
WORK-IN-NET -yhteishanke	80 000
Muut tulot	10 500 000
Yhteensä	12 635 000

Matkailun edistämiskeskuksen tulot kertyvät sekalaisista tuloista.

Teknologian kehittämiskeskuksen tulot perustuvat kauppa- ja teollisuusministeriön päätökseen (1254/1997) viraston maksuista.

Kilpailuviraston tulot perustuvat kauppa- ja teollisuusministeriön päätökseen (185/2000) kilpailuviraston maksullisista suoritteista.

Valtausmaksuista saatavat tulot perustuvat kaivoslakiin (503/1965).

Palkkaturvapalautusten korot ovat palkkaturvalain (866/1998) 17 §:n ja merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) 15 §:n mukaan palkkaturvana maksetuille määrille kertyviä korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisia korkoja, jotka työnantaja tai tämän konkurssipesä on velvollinen maksamaan.

Momentille kertyy tuloja työ- ja elinkeinoministeriön osallistumisesta EU:n kuuden-

teen puiteohjelmaan kuuluvan ERA-NET-kokonaisuudesta rahoitettavaan WORK-IN-NET-yhteishankkeeseen. Vastaavat menot on merkitty momentille 32.01.20.

2008 talousarvio	12 635 000
2007 II lisätalousarvio	230 000
2007 talousarvio	12 635 000
2006 tilinpäätös	7 508 155

33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

02. (12.33.09) Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 1 537 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisia kemikaalilain (744/1989) tarkoittamia käsittelymaksuja, alkoholilain (1143/1994) tarkoittamia lupa- ja valvontamaksuja, toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain (693/1976) 25 §:n mukaisia käsittelymaksuja sekä valtioneuvoston määräämien perusteiden mukaisia geenitekniikkalain (377/1995) tarkoittamia tarkastusmaksuja.

2008 talousarvio	1 537 000
2007 talousarvio	1 085 000
2006 tilinpäätös	1 180 424

03. (12.33.08) Kansanterveyslaitoksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 400 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat Kansanterveyslaitoksesta annetun lain (828/1981) 5 §:n mukaisia maksuja ja sekalaisia tuloja.

Tulot kertyvät rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta sekä sekalaisista tuloista. Vastaavat menot on merkitty momenteille 33.03.02 ja 33.70.20.

2008 talousarvio	400 000
2007 talousarvio	700 000
2006 tilinpäätös	706 190

05. Vakuutusvalvontaviraston tulot

Momentille ei arvioida kertyvän nettotuloa.

Selvitysosa: Vakuutusvalvontaviraston talousarvio perustuu nettobudjetointiin ja lakiin vakuutustarkastuksen kustantamisesta (479/1944). Myyntitulot ovat vakuutustarkastuksen kustantamisesta annetun lain mukaisia vakuutustarkastusmaksuja sekä valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisia maksuja. Muihin tuloihin sisältyvät poistetun irtaimiston myynnistä saadut tulot, viivästyskorko- ja perimismaksutulot.

Vakuutustarkastusmaksuista mahdollisesti kertyvä laskutusylijäämä huomioidaan hyvityksenä seuraavan vuoden vakuutustarkastusmaksujen laskutuksessa. Vastaavasti alijäämä huomioidaan seuraavan vuoden laskutuksessa lisämaksuna.

Vakuutusvalvontaviraston tulostavoitteet on esitetty luvussa 33.02.

Henkilöstön määrä vähenee yhdellä henkilötyövuodella tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

2008 talousarvio	—
2007 talousarvio	—
2006 tilinpäätös	—

90. (12.33.92) Raha-automaattiyhdistyksen tuotto

Momentille arvioidaan kertyvän 421 395 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat arpajaislain (1047/2001) 3 §:n 4 momentin mukaisia tuottoja. Tuloja vastaavasti momentilta 33.90.50 myönnetään 312 000 000 euroa avustuksina yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen

hyvinvoinnin edistämiseen sekä momenteilta 33.50.52, 55 ja 56 yhteensä 109 395 000 euroa valtion korvauksena sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin, eräisiin kuntoutustoiminnan menoihin ja rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menoihin.

2008 talousarvio	421 395 000
2007 talousarvio	409 495 000
2006 tilinpäätös	396 965 000

98. Valtionapujen palautukset

Momentille arvioidaan kertyvän 15 000 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Tulot ovat sosiaali- ja terveydenhuollon ja sosiaalivakuutuksen erityislakien nojalla maksettujen valtionapujen ja valtion osuuksien palautuksia.

2008 talousarvio	15 000 000
2007 talousarvio	15 000 000
2006 tilinpäätös	66 596 318

99. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 175 000 euroa.

2008 talousarvio	175 000
2007 talousarvio	175 000
2006 tilinpäätös	243 621

(34.) Työministeriön hallinnonala

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 12.32 ja sen momentti 40 yhdistettäväksi momenttiin 12.32.70, momentti 70 siirrettäväksi momentiksi 12.32.90 ja momentti 99 yhdistettäväksi momenttiin 12.32.99.

35. Ympäristöministeriön hallinnonala

01. (12.35.40) Alueellisten ympäristökeskusten tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 230 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Tuloista arvioidaan kertyvän vesiensuojelumaksuina 140 000 euroa. Vesiensuojelumaksut peritään vesilain (264/1961) 10 luvun 27 §:n perusteella.

2008 talousarvio	230 000
2007 talousarvio	220 000
2006 tilinpäätös	390 723

10. (12.35.60) Korvaukset ympäristövahinkojen torjuntatoimista

Momentille arvioidaan kertyvän 7 500 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Öljysuojarahastosta annetun lain (1406/2004) 10 ja 18 §:ien mukaisina korvauksina arvioidaan saatavan merivoimien kanssa hankittavan monitoimialuksen hankinnasta, Rajavartiolaitoksen kahden valvontalentokoneen valvontalaitteiden uusimisesta sekä valtion öljyvahinkojen torjuntakaluston hankinnasta aiheutuneista menoista 7 350 000 euroa.

Ympäristövahinkojen torjuntakustannuksista arvioidaan vahingonkorvausvelvollisilta saatavan korvauksina 150 000 euroa.

2008 talousarvio	7 500 000
2007 talousarvio	4 650 000
2006 tilinpäätös	4 369 653

20. (12.35.07) Siirto valtion asuntorahastosta

Momentille siirretään 148 000 000 euroa.

Selvitysosa: Rahastosta tehdään valtion lainanoton korkokustannuksiin ja rahaston omapääomaeriin perustuva tuloutus valtion talousarvioon. Korollisen pääoman pohjana käytetään vuoden 2006 vahvistetun tilinpäätöksen mukaista omaa pääomaa, josta on vähennetty ne summat, yhteensä noin 1,35 mrd. euroa, jotka valtion talousarviosta on vuosina 1990—1993 siirretty rahastoon. Valtion lainanoton korkokustannuksena käytetään vuoden 2006 valtion euromääräisen pitkäaikaisen lainanoton efektiivistä, nimellistä korkokustannusta (3,02 %) siten, että sen vuosimuutoksesta on otettu huomioon puolet. Rahastosta tehtävää tuloutusta vähentää rahaston yhdystilin saldolle samoin perustein laskettu korko, joka on noin 10 miljoonaa euroa.

2008 talousarvio	148 000 000
2007 talousarvio	116 500 000
2006 tilinpäätös	128 000 000

99. Ympäristöministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 4 000 000 euroa.

Selvitysosa: Momentille arvioidaan kertyvän 3 500 000 euroa lähinnä EU:n ympäristörahaston (LIFE) rahoituskauden 2000—2006 ja LIFE+-ohjelman 2007—2013 tuloja. Vastaavina menoina on budjetoitu aiemmilta vuosilta siirtyvät määrärahat huomioon ottaen 3 000 000 euroa momentille 35.10.64. Muut tulot perustuvat ympäristöministeriön suoritteista annettuun maksuasetukseen (1205/2006), Valtion asuntorahaston suoritteista annettuun maksuasetukseen (1206/2006) sekä sekalaisiin tuloihin. Momentille tuloutetaan myös Suomen ympäristökeskuksen, ympäristölupavirastojen ja Valtion asuntorahaston sekalaiset tulot.

Momentille tuloutetaan myös Turvatekniikan keskukselle tulevat tuotot ilmoituksista kylmälaitteiden sekä sammutus- ja torjuntalaitteiden huoltajien ja jätehuollosta vastaavien pätevyydestä.

2008 talousarvio	4 000 000
2007 talousarvio	3 500 000
2006 tilinpäätös	2 218 457

39. Muut sekalaiset tulot

01. Sakkorahat

Momentille arvioidaan kertyvän 85 000 000 euroa.

Selvitysosa: Momentille tuloutetaan sakkorangaistuksista sekä pysäköintivirhemaksulain (248/1970) perusteella kertyvät varat.

2008 talousarvio	85 000 000
2007 talousarvio	82 000 000
2006 tilinpäätös	79 044 448

02. Verotukseen liittyvät korkotulot

Momentille arvioidaan kertyvän 75 000 000 euroa.

Tuloarvio budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Momentille tuloutetaan tulo- ja varallisuusveron toimittamiseen liittyvät korkotulot, kertyneet viivekorot ja jäämämaksut sekä verontilityslain mukaiset korkotulot.

2008 talousarvio	75 000 000
2007 talousarvio	75 000 000
2006 tilinpäätös	64 054 448

04. Menorästien ja siirrettyjen määrärahojen peruutukset

Momentille arvioidaan kertyvän 34 000 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Momentille tuloutetaan käyttämättä jääneet menorästit sekä siirretyt siirtomäärärahat, joita tilinpäätöksessä ei enää voida siirtää seuraavalle vuodelle.

2008 talousarvio	34 000 000
2007 II lisätalousarvio	20 000 000
2007 talousarvio	35 000 000
2006 tilinpäätös	73 288 870

07. Valtiolle valtion eläkerahaston ulkopuolella tuloutettavat korvaukset

Momentille arvioidaan kertyvän 2 340 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Tuloutukset perustuvat lakiin maistraattien, järjestysoikeuksien ja kaupungin ulosottolaitoksen siirtämisestä valtion haltuun (344/1976), lakiin kaupunginvankiloiden lakkauttamisesta (346/1976), lakiin raastuvanoikeuksien ja kaupunkien syyttäjälaitoksen siirtämisestä valtion haltuun (353/1976) sekä lakiin poliisilain muuttamisesta annetun lain muuttamisesta (51/1977).

Vuoden 1994 alusta lukien kaikkien valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluvien työnantajien eläkemaksut maksetaan valtion eläkerahastoon. Momentin tulot kertyvät Kuntien eläkevakuutuksen valtiolle maksamista kaupunkien oikeuslaitosten eläkemenojen korvauksista.

2008 talousarvio	2 340 000
2007 talousarvio	2 300 000
2006 tilinpäätös	2 936 662

10. Muut sekalaiset tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 2 500 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Momentille tuloutetaan sellaiset sekalaiset tulot, joita ei voida tulouttaa muille momenteille.

2008 talousarvio	2 500 000
2007 talousarvio	2 500 000
2006 tilinpäätös	3 796 063

50. Nettotulot osakemyynnistä

Momentille arvioidaan kertyvän nettotuloa 400 000 000 euroa.

2008 talousarvio	400 000 000
2007 talousarvio	420 000 000
2006 tilinpäätös	1 231 815 273

Osasto 13
KORKOTULOT JA VOITON TULOUTUKSET

S e l v i t y s o s a :

Osaston tuloarviot vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
01.	**Korkotulot**	**218 179**	**178 475**	**210 730**	**32 255**	**18**
04.	Korot valtion lainoista liikelaitoksille	77 525	69 600	65 530	- 4 070	- 6
05.	Korot muista lainoista	5 151	8 875	9 600	725	8
07.	Korot talletuksista	135 503	100 000	130 000	30 000	30
09.	Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen korkotulot	—	—	5 600	5 600	0
03.	**Osinkotulot**	**1 522 202**	**950 000**	**1 450 000**	**500 000**	**53**
01.	Osinkotulot	1 522 202	950 000	1 450 000	500 000	53
04.	**Osuus valtion rahalaitosten voitosta**	**134 000**	**100 000**	**150 000**	**50 000**	**50**
01.	Osuus Suomen Pankin voitosta	134 000	100 000	150 000	50 000	50
05.	**Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset**	**99 300**	**109 600**	**173 200**	**63 600**	**58**
01.	Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset	99 300	109 600	173 200	63 600	58
	Yhteensä	**1 973 680**	**1 338 075**	**1 983 930**	**645 855**	**48**

01. Korkotulot

04. Korot valtion lainoista liikelaitoksille

Momentille arvioidaan kertyvän 65 530 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Korot kertyvät valtion liikelaitoksille lainaehdoin annetun vieraan pääoman koroista.

2008 talousarvio	65 530 000
2007 talousarvio	69 600 000
2006 tilinpäätös	77 525 006

05. Korot muista lainoista

Momentille arvioidaan kertyvän 9 600 000 euroa.

Selvitysosa: Tuloarviossa on otettu huomioon Valtiokonttorin hoidossa olevien valtion talousarvion määrärahoista myönnettyjen lainojen korot. Tuloarvioon sisältyvät myös peruskuivatus- ja metsänparannuslainojen korot.

2008 talousarvio	9 600 000
2007 talousarvio	8 875 000
2006 tilinpäätös	5 150 726

07. Korot talletuksista

Momentille arvioidaan kertyvän 130 000 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) mukaisia tuloja. Momentin tuloiksi merkitään yli päivittäisen tarpeen olevien valtion kassareservien sijoitustoiminnasta kertyvät korkotulot.

2008 talousarvio	130 000 000
2007 talousarvio	100 000 000
2006 tilinpäätös	135 502 781

09. Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen korkotulot

Momentille arvioidaan kertyvän 5 600 000 euroa.

Tuloarvio budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Valtiokonttori saa korkotuloa maksamiensa muiden eläkelaitosten vastuulla olevien eläkemenojen korvaukselle. Korkokantana käytetään TyEL:n 179 §:n 4 momentissa tarkoitettujen perusteiden mukaista perustekorkoa. Vuonna 2006 korkotulot on tuloutettu momentille 12.28.99.

Vastaavat menot on budjetoitu momentille 28.50.95.

2008 talousarvio	5 600 000

03. Osinkotulot

01. Osinkotulot

Momentille arvioidaan kertyvän 1 450 000 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot kertyvät osinkotuloina valtion osakeomistuksen perusteella. Osinkopolitiikan yleisenä lähtökohtana on, että valtionyhtiöt ja valtion osakkuusyhtiöt maksavat osinkoa, joka osinkosuhteella mitattuna vastaa pörssiyhtiöiden normaalia tasoa.

2008 talousarvio	1 450 000 000
2007 II lisätalousarvio	139 400 000
2007 I lisätalousarvio	550 000 000
2007 talousarvio	950 000 000
2006 tilinpäätös	1 522 201 704

04. Osuus valtion rahalaitosten voitosta

01. Osuus Suomen Pankin voitosta

Momentille arvioidaan kertyvän 150 000 000 euroa.

Selvitysosa: Suomen Pankista annetun lain (214/1998) mukaan osa pankin voitosta siirretään käytettäväksi valtion tarpeisiin.

2008 talousarvio	150 000 000
2007 II lisätalousarvio	86 000 000
2007 talousarvio	100 000 000
2006 tilinpäätös	134 000 000

05. Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset

01. Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset

Momentille arvioidaan kertyvän 173 200 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Tulot kertyvät valtion liikelaitoksista annetun lain (1185/2002) mukaisesti voitontuloutuksina vuoden 2007 tuloksien perusteella.

2008 talousarvio	173 200 000
2007 II lisätalousarvio	49 310 000
2007 talousarvio	109 600 000
2006 tilinpäätös	99 300 000

Osasto 15
LAINAT

Selvitysosa:

Osaston tuloarviot vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
01.	**Valtiolle takaisin maksettavat lainat**	**198 675**	**234 680**	**242 000**	**7 320**	**3**
02.	Takaisinmaksut valtion lainoista liikelaitoksille	161 162	159 700	165 400	5 700	4
04.	Muiden lainojen lyhennykset	37 513	74 980	76 600	1 620	2
	Yhteensä	**198 675**	**234 680**	**242 000**	**7 320**	**3**

01. Valtiolle takaisin maksettavat lainat

Valtion lainasaatavaa hoitavalla viranomaisella on oikeus yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993) 78 §:ssä tarkoitetun vapaaehtoisen velkajärjestelyn yhteydessä luopua osasta valtion myöntämän lainan pääomaa ja korkoa.

02. Takaisinmaksut valtion lainoista liikelaitoksille

Momentille arvioidaan kertyvän 165 400 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot kertyvät valtion liikelaitoksista annetun lain (1185/2002) mukaisten liikelaitosten aloittavassa taseessa valtiolta liikelaitoksille myönnetyiksi merkittyjen lainojen takaisinmaksusta.

2008 talousarvio	165 400 000
2007 talousarvio	159 700 000
2006 tilinpäätös	161 161 856

04. Muiden lainojen lyhennykset

Momentille arvioidaan kertyvän 76 600 000 euroa.

Selvitysosa: Tuloarvio koostuu valtion talousarviossa myönnettyjen lainojen lyhennyksistä. Tuloarvio sisältää mm. valtion liikelaitoksista valtion yhtiöiksi muutetuille yhtiöille sekä muille valtion yhtiöille myönnetty-

jen lainojen lyhennyksiä sekä valtion liikelaitosten eläkemaksulainojen lyhennyksiä. Tuloarvioon sisältyy myös maatila-, maankäyttö- ja maanhankintalain mukaan muodostettujen tilojen kauppa- ja lunastushintojen lyhennykset sekä peruskuivatus- ja metsänparannuslainojen lyhennykset.

2008 talousarvio	76 600 000
2007 talousarvio	74 980 000
2006 tilinpäätös	37 512 711

M Ä Ä R Ä R A H A T

Pääluokka 21
EDUSKUNTA

S e l v i t y s o s a :

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
01.	**Kansanedustajat**	**19 073**	**21 775**	**20 690**	**- 1 085**	**- 5**
01.	Kansanedustajien toimintamenot (arviomääräraha)	19 073	21 775	20 690	- 1 085	- 5
02.	**Eduskunnan kanslia**	**60 604**	**67 237**	**75 543**	**8 306**	**12**
01.	Eduskunnan kanslian toimintamenot (arviomääräraha)	56 418	59 737	58 643	- 1 094	- 2
29.	Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	4 186	5 200	6 900	1 700	33
74.	Eduskunnan rakennusten peruskorjaukset (siirtomääräraha 3 v)	—	2 300	10 000	7 700	335
(09.)	**Valtiontilintarkastajat**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
14.	**Eduskunnan oikeusasiamies**	**4 116**	**4 778**	**5 113**	**335**	**7**
01.	Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian toimintamenot (arviomääräraha)	4 116	4 778	5 113	335	7

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
30.	**Kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitos**	**—**	**1 650**	**3 080**	**1 430**	**87**
01.	Kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin tutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	—	1 500	2 885	1 385	92
29.	Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	—	150	195	45	30
40.	**Valtiontalouden tarkastusvirasto**	**12 495**	**13 228**	**13 867**	**639**	**5**
01.	Valtiontalouden tarkastusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	12 093	12 743	13 382	639	5
29.	Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	402	485	485	—	—
99.	**Eduskunnan muut menot**	**3 603**	**3 681**	**3 785**	**104**	**3**
01.	Käyttövarat eduskuntaryhmille ryhmäkanslioita varten (kiinteä määräraha)	3 603	3 681	3 785	104	3
	Yhteensä	**99 891**	**112 349**	**122 078**	**9 729**	**9**

01. Kansanedustajat

01. (21.01.21) Kansanedustajien toimintamenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 20 690 000 euroa.

Selvitysosa:

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Kansanedustajien palkkiot	14 050 000
Kansanedustajien kulukorvaukset	3 990 000
Kansanedustajien kotimaan matkat	2 650 000
Yhteensä	20 690 000

2008 talousarvio	20 690 000
2007 talousarvio	21 775 000
2006 tilinpäätös	19 072 975

02. (21.02 ja 09) Eduskunnan kanslia

01. (21.02.21 ja 09.21) Eduskunnan kanslian toimintamenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 58 643 000 euroa.

2008 talousarvio	58 643 000
2007 II lisätalousarvio	—
2007 talousarvio	59 737 000
2006 tilinpäätös	56 418 180

29. Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 6 900 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Momentille on budjetoitu koko pääluokan arvonlisäveromenot lukuun ottamatta momenteille 21.30.29 ja 21.40.29 budjetoituja arvonlisäveromenoja.

2008 talousarvio	6 900 000
2007 talousarvio	5 200 000
2006 tilinpäätös	4 185 881

74. Eduskunnan rakennusten peruskorjaukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 10 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää eduskunnan rakennusten peruskorjausten ja muutostöiden suunnittelu- ja rakentamiskustannuksiin.

2008 talousarvio	10 000 000
2007 II lisätalousarvio	300 000
2007 talousarvio	2 300 000

(09.) Valtiontilintarkastajat

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 21.02 ja sen momentti 21 yhdistettäväksi momenttiin 21.02.01.

14. Eduskunnan oikeusasiamies

01. (21.14.21) Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian toimintamenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 5 113 000 euroa.

2008 talousarvio	5 113 000
2007 talousarvio	4 778 000
2006 tilinpäätös	4 115 644

30. Kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitos

01. (21.30.21) Kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin tutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 2 885 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Määrärahan mitoitus perustuu 37 henkilötyövuoteen (vuonna 2007 keskimäärin 24 henkilötyövuotta) ja siihen, että tutkimuslaitos toimii koko vuoden uusissa, suuremmissa tiloissa. Määrärahan mitoituksessa on tuloina otettu huomioon mm. julkaisutoiminnan, tilaustutkimuksen ja seminaaritoiminnan tulot.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	1 600	3 030
Bruttotulot	100	145
Nettomenot	1 500	2 885

2008 talousarvio 2 885 000
2007 talousarvio 1 500 000

29. Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)
Momentille myönnetään 195 000 euroa.

2008 talousarvio 195 000
2007 talousarvio 150 000

40. Valtiontalouden tarkastusvirasto

01. (21.40.21) Valtiontalouden tarkastusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)
Momentille myönnetään 13 382 000 euroa.

2008 talousarvio 13 382 000
2007 talousarvio 12 743 000
2006 tilinpäätös 12 093 000

29. Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)
Momentille myönnetään 485 000 euroa.

2008 talousarvio 485 000
2007 talousarvio 485 000
2006 tilinpäätös 402 398

99. Eduskunnan muut menot

01. (21.99.21) Käyttövarat eduskuntaryhmille ryhmäkanslioita varten (kiinteä määräraha)
Momentille myönnetään 3 785 000 euroa.
Määrärahaa saa käyttää ryhmien toiminnalle välttämättömien sihteerien ja muun toimistohenkilökunnan palkkaamiseen sekä ryhmien toiminnasta aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.
S e l v i t y s o s a : Määräraha jaetaan ryhmien kesken siten, että kutakin edustajaa kohden suoritetaan 1 460 euroa kuukaudessa, minkä lisäksi kullekin vuoden 2007 kansanedustajainvaalien tuloksen perusteella muodostetulle eduskuntaryhmälle vaalikauden loppuun asti ja vuoden 2011 eduskuntavaalien tuloksen perusteella muodostetulle eduskuntaryhmälle vaalikauden alusta lukien suoritetaan perussummana kahden edustajan kuukausisummaa vastaava määrä kuukaudessa.
Momentin määräraha on muutettu kiinteäksi määrärahaksi.

2008 talousarvio 3 785 000
2007 talousarvio 3 681 000
2006 tilinpäätös 3 602 880

Pääluokka 22
TASAVALLAN PRESIDENTTI

Selvitysosa:

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
01.	**Tasavallan presidentti**	**328**	**340**	**345**	**5**	**1**
01.	Presidentin palkkio ja edustusrahat (kiinteä määräraha)	285	297	297	—	—
02.	Presidentin käyttövarat (kiinteä määräraha)	42	43	48	5	12
02.	**Tasavallan presidentin kanslia**	**11 010**	**9 603**	**8 993**	**- 610**	**- 6**
01.	Tasavallan presidentin kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 770	6 913	6 533	- 380	- 5
02.	Eläkkeellä olevien presidenttien menot (kiinteä määräraha)	100	190	190	—	—
29.	Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	840	1 000	1 000	—	—
75.	Perusparannukset (siirtomääräraha 3 v)	1 300	1 500	1 270	- 230	- 15
	Yhteensä	**11 338**	**9 943**	**9 338**	**- 605**	**- 6**
	Henkilöstön kokonaismäärä	85	85	87		

01. Tasavallan presidentti

01. Presidentin palkkio ja edustusrahat (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 297 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää tasavallan presidentin palkkiosta annetun lain (1032/1999) mukaisten menojen maksamiseen.

2008 talousarvio	297 000
2007 talousarvio	297 000
2006 tilinpäätös	285 447

02. (22.01.21) Presidentin käyttövarat (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 48 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää tasavallan presidentin käyttömenojen maksamiseen.

2008 talousarvio	48 000
2007 talousarvio	43 000
2006 tilinpäätös	42 141

02. Tasavallan presidentin kanslia

S e l v i t y s o s a : Tasavallan presidentin kanslian tehtävänä on avustaa tasavallan presidenttiä, hoitaa hallintoasiat, järjestää tasavallan presidentin ja hänen perheensä henkilökohtaiset palvelut sekä huolehtia tasavallan presidentin henkilökohtaisesta ja hänen käytössään olevien tilojen turvallisuudesta.

01. (22.02.21) Tasavallan presidentin kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 6 533 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Määrärahan tarpeeksi arvioidaan vuonna 2008 6 913 000 euroa. Kun määräratarpeesta rahoitetaan 380 000 euroa edelliseltä vuodelta siirtyvällä määrärahalla, vuoden 2008 määrärahan tarve on 6 533 000 euroa.

2008 talousarvio	6 533 000
2007 II lisätalousarvio	—
2007 talousarvio	6 913 000
2006 tilinpäätös	8 770 000

02. (22.02.27) Eläkkeellä olevien presidenttien menot (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 190 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää tasavallan presidentin eläkeoikeudesta annetun lain (930/1999) 1 §:n 2 momentin mukaisten eläkkeellä olevien presidenttien käytettäväksi osoitetuista palveluista aiheutuvien menojen maksamiseen.

2008 talousarvio	190 000
2007 talousarvio	190 000
2006 tilinpäätös	100 166

29. Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.

2008 talousarvio	1 000 000
2007 talousarvio	1 000 000
2006 tilinpäätös	840 088

75. Perusparannukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 270 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Presidentinlinnan, Mäntyniemen virka-asunnon ja Kultarannan huvilatilan tarpeellisiin peruskorjauksiin sekä Kultarannan porttirakennuksen uudisrakentamiseen.

2008 talousarvio	1 270 000
2007 talousarvio	1 500 000
2006 tilinpäätös	1 300 000

Pääluokka 23
VALTIONEUVOSTO

S e l v i t y s o s a :

Toiminta-ajatus

Valtioneuvoston kanslia on ministeriö, joka vastaa pääministerin johdolla hallitusohjelman toimeenpanon valvonnasta ja avustaa pääministeriä valtioneuvoston johtamisessa. Valtioneuvoston kanslia vastaa Suomen EU-politiikan yhteensovittamisesta ja käsittelee EU:n kehittämistä. Valtioneuvoston kanslia turvaa kaikissa olosuhteissa pääministerin ja hallituksen toimintaedellytykset. Valtioneuvoston kanslian toimialaan kuuluu myös valtionyhtiöiden ja valtion osakkuusyhtiöiden yleinen omistajapolitiikka.

Toimintaympäristö

Pääministeri Matti Vanhasen 19.4.2007 aloittanut II hallitus antoi eduskunnalle hallitusohjelmansa Vastuullinen, välittävä ja kannustava Suomi. Talouden globalisaatioon, väestön ikääntymiseen sekä ilmastonmuutokseen ja energiapolitiikkaan liittyvät kysymykset ja politiikkatarpeet ovat keskeisiä poliittiseen päätöksentekoon valtioneuvostotasolla vaikuttavia taustatekijöitä. Näihin ilmiöihin vastaaminen on hallituksen ohjelman ydinsisältöä.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Valtioneuvoston kanslian yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ovat:

— Valtioneuvoston kanslia seuraa hallitusohjelman keskeisiä tavoitteita ja toimenpiteitä kokonaisuutena niin, että hallitus pystyy päättämään tarvittavista politiikkatoimista hyvän tiedon pohjalta ja oikea-aikaisesti.

— Valtioneuvoston kanslia huolehtii siitä, että poliittisilla päätöksentekijöillä on käytettävissään ennakointitietoa, joka mahdollistaa pitkän aikavälin politiikan suunnittelun.

— Valtioneuvoston kansliassa valmistellaan ilmasto- ja energiapolitiikkaa käsittelevä tulevaisuusselonteko.

— Valtioneuvoston kanslia luo edellytykset yhteisen faktapohjan syntymiselle ja hedelmälliselle dialogille keskeisten talouspolitiikan vaikuttajatahojen välillä talousneuvostossa.

— Valtioneuvoston kanslian tavoitteena on varmistaa, että Suomen tavoitteita Euroopan unionissa edistetään ennakoivasti, aktiivisesti ja tuloksellisesti.

— Valtioneuvoston kanslian tavoitteena on, että valtion yritysvarallisuutta hoidetaan tuloksellisesti.

Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen

Valtioneuvoston kanslian henkilöstösuunnittelun tavoitteena on oikein mitoitettu ja osaava henkilöstö, joka työskentelee hyvässä työyhteisössä, jonka työilmapiiriä seurataan ja kehitetään myös tasa-arvonäkökulma huomioon ottaen.

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Fyysinen hyvinvointi			
— sairauspoissaolopäivä/htv	10,0	7,0	7,0
Työtyytyväisyys			
— työtyytyväisyysindeksi	3,3	3,4	3,4

Oikeuskanslerinvirasto

Oikeuskanslerinviraston työn tarkoituksena on tukea viranomaisten toiminnan lainmukaisuuden ylläpitämistä sekä ihmisten oikeusturvan edistämistä. Tämä toteutuu valvomalla viranomaisten ja muiden julkista tehtävää hoitavien sekä asianajajien toimintaa. Oikeuskansleri seuraa, että valtioneuvostossa asiat ratkaistaan laillista järjestystä ja voimassa olevia säännöksiä noudattaen. Kaikessa toiminnassa oikeuskansleri valvoo perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista.

Tuottavuusohjelman vaikutukset

Valtioneuvoston kansliassa toteutetaan hallituksen linjausten mukaisesti tuottavuustoimia, joiden yhteenlaskettu henkilöstötarvetta vähentävä vaikutus vuonna 2008 on yksi henkilötyövuosi.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
01.	**Valtioneuvosto**	**3 886**	**4 028**	**4 773**	**745**	**18**
01.	Palkkaukset (arviomääräraha)	3 886	4 028	4 773	745	18
02.	**Valtioneuvoston kanslia**	**64 138**	**27 846**	**31 045**	**3 199**	**11**
01.	Valtioneuvoston kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	21 450	22 574	25 045	2 471	11
(20.)	EU-puheenjohtajuus (siirtomääräraha 3 v)	32 620	—	—	—	—
(21.)	Varaus politiikkaohjelmiin (siirtomääräraha 2 v)	—	385	—	- 385	- 100
29.	Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	8 181	3 000	3 000	—	—
88.	Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)	1 887	1 887	3 000	1 113	59
03.	**Oikeuskanslerinvirasto**	**2 818**	**2 847**	**2 818**	**- 29**	**- 1**
01.	Oikeuskanslerinviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 818	2 847	2 818	- 29	- 1
27.	**Poliittisen toiminnan avustaminen**	**14 712**	**14 933**	**18 000**	**3 067**	**21**
50.	Puoluetoiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)	14 712	14 933	18 000	3 067	21
99.	**Valtioneuvoston muut menot**	**1 614**	**4 677**	**4 016**	**- 661**	**- 14**
20.	Pääministerin ja hänen avustajiensa matkat (arviomääräraha)	510	812	812	—	—
21.	Kunniamerkit (arviomääräraha)	394	471	471	—	—
22.	Jatkosodan ihmisluovutukset -tutkimushanke (siirtomääräraha 2 v)	414	639	108	- 531	- 83

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
23.	Kemikaaliviraston valmistelumenot (siirtomääräraha 2 v)	120	2 300	2 100	- 200	- 9
(24.)	Suomen itsenäisyyden 90-vuotis-juhlavuosi (siirtomääräraha 2 v)	100	300	—	- 300	- 100
25.	Merkkivuoden 1809 valmistelu (siirtomääräraha 3 v)	—	80	450	370	463
58.	Avustus Tammenlehvän perinne-liiton toiminnan tukemiseen (siirto-määräraha 3 v)	75	75	75	—	—
	Yhteensä	**87 168**	**54 331**	**60 652**	**6 321**	**12**
	Henkilöstön kokonaismäärä[1)]	296	300	308		

[1)] Henkilöstön kokonaismäärään ei sisälly valtioneuvoston jäseniä.

01. Valtioneuvosto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 4 773 000 euroa.

Henkilöstön määrä on enintään 52, josta 20 valtioneuvoston jäsentä ja 32 erityisavustajaa.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon valtioneuvoston jäsenten määrän lisääntyminen kahdella ministerillä sekä ministerien erityisavustajien määrän lisääntyminen viidellä.

2008 talousarvio	4 773 000
2007 II lisätalousarvio	559 000
2007 talousarvio	4 028 000
2006 tilinpäätös	3 885 723

02. (23.02, 31.99, osa ja 32.70) Valtioneuvoston kanslia

01. (23.02.21) Valtioneuvoston kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 25 045 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös julkisen hallinnon verkkoturvallisuuden arvioinnista aiheutuviin menoihin.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 39 000 euroa uuden palkkausjärjestelmän siirtymäkauden menoina, 1 025 000 euroa ympärivuorokautisen tilannekuvan ja hälytysjärjestelmän vaatimana rahoituksena, 400 000 euroa julkisen hallinnon verkkoturvallisuuden arvioinnista aiheutuvina menoina, 105 000 euroa valtioneuvoston toimitilaturvallisuuden tehostamismenoina, 181 000 euroa ministerien turvallisuus- ja muiden tukipalveluiden aiheuttamina menoina, 210 000 euroa asiantuntijatehtävien palkkaus- ja muina menoina sekä 100 000 euroa vuokra- ja muiden sopimusten kustannusten noususta aiheutuvina menoina.

Lisäksi määrärahan mitoituksessa on valtion omistajaohjauksen keskittämisestä valtioneuvoston kansliaan 1.5.2007 lukien otettu lisäyksenä huomioon neljän kuukauden palkkaus- ja muiden menojen osuutena 376 000 euroa, mis-

tä 108 000 euroa siirtona momentilta 28.01.01, 30 000 euroa siirtona momentilta 31.01.01 ja 238 000 euroa siirtona momentilta 32.01.01. Määrärahan mitoituksessa on myös lisäyksenä otettu huomioon 60 000 euroa yhden henkilön palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentilta 31.01.01.

Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 200 000 euroa siirtona momentilta 28.20.02 valtioneuvoston tietohallintoyksikön tuottamien palvelujen ostamiseen.

Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 259 000 kolmen henkilön palkkaus- ja muiden menojen siirtona momentille 29.60.02 liittyen valtioneuvoston arkiston liittämiseen arkistolaitokseen 1.1.2008 alkaen.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon yhden henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

2008 talousarvio	25 045 000
2007 II lisätalousarvio	1 127 000
2007 talousarvio	22 574 000
2006 tilinpäätös	21 450 000

(21.) (23.02.23) Varaus politiikkaohjelmiin (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2007 talousarvio	385 000

29. Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

2008 talousarvio	3 000 000
2007 talousarvio	3 000 000
2006 tilinpäätös	8 181 052

88. (31.99.88 ja 32.70.88) Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää niiden osakkeiden merkintähinnan maksamiseen, joita valtio merkitsee valtionyhtiöiden tai valtion osakkuusyhtiöiden osakeannissa taikka uusia valtio-omisteisia yhtiöitä perustettaessa. Määrärahaa saa käyttää myös muiden omistus- ja yritysjärjestelyistä aiheutuvien menojen sekä valtion osakemyynteihin ja omistajaohjaukseen liittyvien, muiden kuin toimintamenomomentille kuuluvien menojen maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saadaan käyttää osakeyhtiölain (624/2006) 10 luvussa tarkoitettujen osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien, kuten vaihtovelkakirjalainojen, merkitsemiseen. Jos merkintä perustuu lainaan, osakkeiksi muutettavissa oleva laina saa olla vakuudeton.

Selvitysosa: Omistus- ja yritysjärjestelyistä ja osakemyynneistä aiheutuvia tai niihin liittyviä menoja ovat järjestelyistä ja toimenpiteistä sekä niiden valmistelusta aiheutuvien kustannusten lisäksi sellaiset kauppahinnan osittaiset palautukset, jotka perustuvat kauppakirjassa oleviin hinnantarkistusta tai myyjän maksettavaksi tulevia korvauksia koskeviin sopimusehtoihin. Omistajaohjaukseen liittyviä menoja ovat osakkeiden ja arvo-osuuksien hallinnointikustannukset, valtion tarvitsemien neuvonantaja- ja koulutuspalvelujen kustannukset, hallitusjäsenten rekrytointiin ja koulutukseen liittyvät kustannukset, omistajaohjauksen toimiala- ja yritysjärjestelyosaamisen ylläpitämiseen liittyvät kustannukset sekä omistajaohjauksen kansainväliseen yhteistyöhön ja omistajien keskinäiseen yhteistyöhön liittyvät kustannukset.

2008 talousarvio	3 000 000
2007 talousarvio	1 887 000
2006 tilinpäätös	1 887 000

03. Oikeuskanslerinvirasto

S e l v i t y s o s a : Valtioneuvoston toiminnan laillisuusvalvonta suoritetaan ensisijaisesti tarkastamalla yleisistuntojen ja tasavallan presidentin istuntojen esittelylistat ennakolta siten, että havaitut virheet voidaan korjata. Vuonna 2006 tarkastettiin yli 2 500 lista-asiaa.

Vuonna 2006 oikeuskanslerinvirastoon tuli yksityisiltä 1 273 kanteluasiaa ja ratkaistiin 1 314 kanteluasiaa. Käsittelyajan mediaani oli noin 6 viikkoa ja keskiarvo noin 23 viikkoa. Vuonna 2006 ns. toimenpideratkaisujen osuus on ollut 19 % tutkituista kanteluasioista. Omasta aloitteesta tutkittaviksi otettuja ja rangaistustuomioiden tarkastuksen johdosta vireille pantuja asioita vuonna 2006 oli 159. Tavoitteena on käsitellä asiat mahdollisimman nopeasti ja antaa oikeita, asianmukaisesti perusteltuja ja laadukkaita ratkaisuja.

01. (23.03.21) Oikeuskanslerinviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 818 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 20 000 euroa siirtona momentilta 28.20.02 valtioneuvoston tietohallintoyksikön tuottamien palvelujen ostamiseen, 9 000 euroa uuden palkkausjärjestelmän siirtymäkauden menoina ja 35 000 euroa kertaluonteisena menona oikeuskanslerinviraston 200-vuotisjuhlahistoriikin toimitusta ja painatusta varten sekä vähennyksenä 50 000 euroa kertaluonteisina menoina.

2008 talousarvio	2 818 000
2007 talousarvio	2 847 000
2006 tilinpäätös	2 818 000

27. Poliittisen toiminnan avustaminen

50. Puoluetoiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 18 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää puoluelain (10/1969) 9 §:n sekä puolueiden toiminnan tukemiseen myönnettävistä avustuksista annetun asetuksen (27/1973) 1 §:n mukaisesti avustuksiin eduskunnassa edustettuina oleville puolueille niiden säännöissä ja yleisohjelmissa määritellyn julkisen toiminnan tukemiseen. Määrärahasta 17 910 000 euroa on tarkoitettu käytettäväksi puolueiden poliittisen toiminnan tukemiseen, mistä 12 prosenttia on tarkoitettu puolueille naisten poliittiseen toimintaan sekä samoin 12 prosenttia puolueille niiden piirijärjestöjen toimintaan samojen perusteiden mukaisesti kuin edellä mainitut avustukset. Lisäksi määrärahasta saa käyttää 90 000 euroa avustuksen suorittamiseen Ahvenanmaan maakuntahallitukselle poliittisen toiminnan tukemiseen Ahvenanmaan maakunnassa.

2008 talousarvio	18 000 000
2007 II lisätalousarvio	2 778 000
2007 talousarvio	14 933 000
2006 tilinpäätös	14 712 000

99. Valtioneuvoston muut menot

20. (23.99.21) Pääministerin ja hänen avustajiensa matkat (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 812 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Eurooppa-neuvoston kokouksista sekä pääministerin työvierailuista ja muista matkoista aiheutuvien menojen korvaamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös valtioneuvoston kansliassa toimivien muiden ministerien valtioneuvoston kanslian toimialasta johtuvien matkustusmenojen korvaamiseen sekä ministerin vieraanvaraisuuteen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää pääministeriä välittömästi avustavien henkilöiden ja turvamiesten matkustusmenojen korvaamiseen.

2008 talousarvio	812 000
2007 talousarvio	812 000
2006 tilinpäätös	510 297

21. (23.99.24) Kunniamerkit (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 471 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion virkamiehille ja muille lunastuksetta annettavien kunniamerkkien kustannusten korvaamiseen.

2008 talousarvio	471 000
2007 talousarvio	471 000
2006 tilinpäätös	394 439

22. (23.99.25) Jatkosodan ihmisluovutukset -tutkimushanke (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 108 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää tutkimuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää enintään kymmentä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

Selvitysosa: Tutkimushankkeessa selvitetään poliisilinjan ja sotilaslinjan luovutuksia Saksaan ja myöhemmin Neuvostoliittoon ja sotavankileirien kuolintapauksia sekä vangeiksi joutuneiden suomalaisten ja suomensukuisten sotavankien myöhempiä vaiheita. Tutkimushanke on sijoitettu Kansallisarkistoon. Tutkimusprojekti on aloitettu vuonna 2004 ja se kestää vuoteen 2008. Hankkeesta on arvioitu aiheutuvan menoja yhteensä 1 900 000 euroa.

2008 talousarvio	108 000
2007 talousarvio	639 000
2006 tilinpäätös	414 000

23. (23.99.26) Kemikaaliviraston valmistelumenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää EU:n kemikaaliviraston perustamisesta Helsinkiin aiheutuviin valmistelu- ja vuokramenoihin. Määrärahaa saa käyttää enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

Selvitysosa: Valtioneuvoston kanslia on 24.2.2006 tehnyt Senaatti-kiinteistöjen kanssa vuokrasopimuksen toimitilojen vuokraamisesta sisältäen perusvuokran ja muut vuokrasopimuksesta aiheutuvat kustannukset.

2008 talousarvio	2 100 000
2007 talousarvio	2 300 000
2006 tilinpäätös	120 000

(24.) (23.99.27) Suomen itsenäisyyden 90-vuotisjuhlavuosi (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2007 talousarvio	300 000
2006 tilinpäätös	100 000

25. (23.99.28) Merkkivuoden 1809 valmistelu (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 450 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää merkkivuoden 1809 valmisteluun. Määrärahaa saa käyttää enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

Selvitysosa: Merkkivuoden 1809 valmistelua ja toteuttamista varten on asetettu val-

tuuskunta ja toimikunta (ajalle 26.6.2006—31.12.2010), jonka tehtävänä on valmistella merkkivuoteen 1809 liittyvät yleiset valtiolliset tapahtumat sekä edistää merkkivuoden huomioon ottamista valtion virastojen ja laitosten, kuntien, muiden yhteisöjen sekä tiedotusvälineiden toiminnassa erityisesti vuonna 2009.

2008 talousarvio	450 000
2007 II lisätalousarvio	50 000
2007 talousarvio	80 000

58. Avustus Tammenlehvän perinneliiton toiminnan tukemiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 75 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustuksena Tammenlehvän perinneliiton valtakunnallisen perinnetyön tukemiseen.

Selvitysosa: Veteraanipolitiikkaan liittyen perustettiin keväällä 2003 Tammenlehvän perinneliitto, jonka tarkoituksena on hoitaa ja vaalia Suomen vuosina 1939—1945 käymien sotien ja niiden veteraanien perintöä.

2008 talousarvio	75 000
2007 talousarvio	75 000
2006 tilinpäätös	75 000

Pääluokka 24
ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa:

Toiminta-ajatus

Ulkoasiainministeriön strategian "Suomen etu - globaali vastuu" mukaisesti ministeriö edistää Suomen ja suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia sekä toimii turvallisen ja oikeudenmukaisen maailman hyväksi. Ulkoasiainministeriön toiminnan keskiössä ovat ulko- ja turvallisuuspolitiikka, ulkopoliittisesti merkittävät kansainväliset asiat sekä kansainväliset suhteet yleensä. Ministeriö edistää Suomen kaupallistaloudellisia etuja ja vastaa kehityspolitiikasta ja kehitysyhteistyöstä sekä vaikuttaa globalisaation hallintaan, kehittää kansainvälistä oikeutta ja huolehtii julkisuusdiplomatiasta. Ministeriön edustustoverkko palvelee suomalaisia ja koko suomalaista yhteiskuntaa. Ulkoasiainministeriön toiminta perustuu ministeriön strategiassaan määrittelemiin arvoihin, jotka ovat yhteistyö, luovuus ja tuloksellisuus. Periaatteena on tasa-arvon toteutuminen ministeriön kaikessa toiminnassa.

Toimintaympäristö

Globaali kehitys avaa yhteiskuntia ja markkinoita sekä tiivistää niiden välisiä poliittisia, taloudellisia ja konkreettisia yhteyksiä. Suomen ja suomalaisten hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavat merkittävästi muutokset kansainvälisessä toimintaympäristössä, kuten esimerkiksi ilmasto- ja ympäristömuutokset, ihmisoikeuksien loukkaukset, terrorismi, hauraat valtiot, maailmanlaajuiset terveysuhat, järjestäytynyt rikollisuus, mikä korostaa laajan turvallisuuden näkökulmaa. Euroopan unionin merkitys kansainvälisenä toimijana kasvaa ja sen laajentuminen jatkuu. Unionin rooli sotilaallisessa ja siviilikriisinhallinnassa vahvistuu maailmanlaajuisesti. Ministeriön toimintaympäristö myös kotimaassa muuttuu. Ulkoasiainhallinto tekee yhä enemmän yhteistyötä muun valtionhallinnon, talouselämän ja kansalaisyhteiskunnan kanssa.

Hallinnonalan strategiset tavoitteet

Hallitusohjelman ja ministeriön strategian pohjalta ministeriön toiminnalle on asetettu keskeiset strategiset vaikuttavuustavoitteet ministeriön toiminta-ajatuksen toteuttamiseksi ja voimavarojen kohdentamiseksi.

Vaikutusvaltainen Suomi kansainvälisessä yhteisössä

Ulkoasiainministeriö huolehtii siitä, että Suomi kykenee mahdollisimman tehokkaasti vaikuttamaan kansainvälisissä suhteissa tehtäviin ratkaisuihin, jotka heijastuvat Suomen ja suomalaisten turvallisuuteen ja hyvinvointiin. Tavoitteena on:

— vahvistaa Suomen kahdenvälisiä yhteyksiä Suomen kannalta tärkeisiin maihin hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti.

— johdonmukainen ja vaikuttava toiminta monenkeskisessä, EU- ja kahdenvälisessä yhteistyössä. Suomen EU-kantojen esille tuomiseksi toimitaan tehokkaasti Suomelle keskeisissä kysy-

myksissä. Kauppa-, turvallisuus- ja ympäristöteemoissa painotetaan kehitysnäkökulman sisällyttämistä toimintaan.

— EU:n ulkoisen toiminnan vahvistaminen. EU-tasolla toimitaan aloitteellisesti ulkosuhdepolitiikan johdonmukaisuuden vahvistamiseksi. Pyrkimyksenä on myös EU:n ulkosuhdeinstrumenttien tehokas ja Suomen tavoitteita tukeva käyttö.

— toimiva, yhtenäinen ja Suomen etujen mukainen EU:n Venäjä-politiikka, ml. EU:n ja Venäjän taloussuhteiden edelleen vahvistuminen sekä Venäjän integroituminen kansainväliseen kauppajärjestelmään. Neuvotteluissa uudesta EU-Venäjä -sopimuksesta vaikutetaan siihen, että sopimusjärjestelyissä heijastuvat Suomen kansalliset intressit. Pohjoisen ulottuvuuden uudistettua politiikkaa hyödynnetään mm. uusia PU-kumppanuuksia valmisteltaessa.

— kehittää transatlanttisia suhteita niin kahdenvälisesti kuin aktiivisena EU:n jäsenvaltiona ja Naton rauhankumppanina.

Turvallisuutta luova kansainvälinen yhteisö

Ulkoasiainministeriö toimii sen hyväksi, että kansainvälinen yhteisö kykenee ehkäisemään konflikteja ja hallitsemaan kriisejä. Ministeriö vahvistaa kansainvälisten instituutioiden toimintakykyä ja niiden yhteistoimintaa alueellisesti ja maailmanlaajuisesti. Se ehkäisee ja torjuu uusia turvallisuusuhkia yhteistyötä edistämällä. Tavoitteena on:

— kriisinhallinnan edistäminen kokonaisvaltaisena lähestymistapana, jossa siviili- ja sotilastoimintoja tarkastellaan kokonaisuutena. Kriisinhallinnan suunnittelua, yhteistoimintaa ja valmiuksia kehitetään sekä kansallisesti ja kansainvälisesti ja suomalaisten asiantuntijoiden osallistumiseen kriisinhallintaoperaatioihin panostetaan.

— laaja-alaisen turvallisuuden lisääminen edistämällä mm. turvallisuuden ja kehityksen jatkumoa sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Konfliktien ehkäisyn, ratkaisemisen, vakauttamisen ja yhteiskuntien jälleenrakennuksen puolesta toimitaan kokonaisvaltaisesti.

— Suomen Etyj-puheenjohtajuuden onnistunut ja tehokas toteutus. Etyjin ja EU:n välistä yhteistyötä lisätään mm. johdonmukaisuuden lisäämiseksi. Suomen Etyj-puheenjohtajuutta hyödynnetään myös Suomen tunnetuksi tekemiseen erityisesti EU:n ulkopuolisissa Etyj-maissa.

Oikeudenmukainen maailma

Ulkoasiainministeriö tukee demokratian, hyvän hallinnon, ihmisoikeuksien, tasa-arvon, oikeusvaltioperiaatteen, toimivan markkinatalouden ja kestävän kehityksen toteutumista. Lisääntyvän keskinäisen riippuvuuden maailmassa ulkoasiainministeriö edistää inhimillistä turvallisuutta ja vähentää köyhyyttä. Tavoitteena on:

— EU:n ihmisoikeuspolitiikan johdonmukaisuuden lisääminen. YK:n ihmisoikeusneuvostosta kehitetään ihmisoikeuksien edistämiseen ja toimeenpanoon keskittyvä elin.

— YK-järjestelmän reformien ja kansainvälisten avunantajien yhteistyön edistäminen. Suomi ajaa aktiivista EU- ja YK-politiikkaa kansainvälisen rahoitusarkkitehtuurin ja harmonisaation edistämiseksi ja osallistuu aloitteellisesti kansainvälisten järjestöjen ja rahoituslaitosten toiminnan kehittämiseen.

— YK:n vuosituhattavoitteiden saavuttaminen, etenkin köyhyyden ja nälän poistaminen on keskeinen tavoite. Suomi painottaa kehityspolitiikassaan aiempaa vahvemmin myös ympäristö- ja ilmastokysymyksiä, kriisien ennaltaehkäisyä ja rauhanprosessien tukemista. Kehitysyhteistyössä painotetaan työn tuloksellisuutta, työnjakoa avunantajien kesken sekä vastaanottajien omistajuutta.

Menestyvä Suomi

Ulkoasiainministeriö vahvistaa avointa ja sääntöperustaista maailmantaloutta Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn edistämiseksi. Ministeriö parantaa suomalaisten yritysten markkinoillepääsyn ja toiminnan edellytyksiä sekä edistää Suomeen suuntautuvia investointeja. Ulkoasiainministeriö vauhdittaa suomalaisen kulttuurin, luovuuden ja osaamisen tunnetuksi tulemista ja

menestymistä ulkomailla. Edustustot avaavat ovia, madaltavat kansainvälisiä kynnyksiä ja luovat verkostoja. Tavoitteena on:

— WTO:n kauppaneuvottelukierroksen päättäminen Suomen intressien mukaisesti. Monenkeskistä kauppajärjestelmää täydennetään alueellisin ja kahdenvälisin järjestelyin painopisteenä Suomen talouden kannalta keskeiset markkinat.

— yritysten ulkoiseen toimintaympäristöön vaikuttaminen purkamalla vienti- ja tuontikaupan esteitä myös EU:n uutta markkinoillepääsystrategiaa hyödyntäen. Viennin ja kansainvälistymisen edistämisessä hyödynnetään julkisuusdiplomatiaa, ml. Suomi-promootio.

— EU:n kilpailukyvyn kehittäminen yhteisen kauppapolitiikan keinoin.

— edistää kehitysmaiden integroimista osaksi kansainvälistä kauppajärjestelmää toimeenpanemalla kansallinen AFT-strategia (kauppaa tukeva kehitysapu).

— hyödyntää Suomen tunnettuutta, vahvuuksia ja erityisosaamista kaikissa ulkosuhteissa mm. kulttuurivientistrategiaa toteuttamalla.

Avoin ja palveleva ulkoasiainministeriö

Ulkoasiainministeriö tiivistää yhteistyötään kansalaisyhteiskunnan ja taloudellisten toimijoiden kanssa lisäämällä avoimuutta ja kehittämällä uudenlaisia kumppanuuksia. Ministeriö tuottaa ja jakaa yhteiskunnan ja sidosryhmiensä kannalta merkityksellistä ja hyödyllistä tietoa. Ulkoasiainministeriö tarjoaa Suomen viranomaispalveluja maailmalla. Ministeriö helpottaa suomalaisten asiointia sekä turvallista liikkumista ja elämistä ulkomailla. Ulkoasiainministeriö auttaa nopeasti, tehokkaasti ja asiantuntevasti hätään joutuneita suomalaisia. Tavoitteena on:

— hallitusohjelman linjauksen mukaisesti selvittää Suomen edustautuminen maailmalla ottaen huomioon niin kansalaisten, yrityselämän kuin valtiovallankin tarpeet sekä edustautumisen uudet mallit.

— kehittää konsuli- ja muiden kansalaispalveluita asiakaspalautteen perusteella asiakkaiden tarpeita paremmin vastaaviksi.

— lisätä verkkoviestinnän osuutta sekä ministeriön että edustustojen viestinnässä ja hyödyntää uusia verkkoviestinnän mahdollisuuksia.

Tuottavuusohjelman vaikutukset

Ulkoasiainministeriön hallinnonalalla toteutetaan hallituksen linjausten mukaisesti tuottavuustoimia, joiden yhteenlaskettu henkilöstötarvetta vähentävä vaikutus vuonna 2008 on 33 henkilötyövuotta.

Hallinnonalan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
24.01.74	*Talonrakennukset* (siirtomääräraha 3 v)		
	— talonrakennushankevaltuus	3,00	-
24.30.50	*Valtionapu Teollisen yhteistyön rahasto Oy:lle*		
	— kehitysyhteistyö- ja lähialueyhteistyövaltuus	168,19	168,19
	— kehitysyhteistyö- ja lähialueyhteistyövaltuus	100,00	100,00
24.30.66	*Varsinainen kehitysyhteistyö* (siirtomääräraha 3 v)		
	— kehitysyhteistyö- ja lähialueyhteistyövaltuus	656,45	644,39
24.50.66	*Lähialueyhteistyö* (siirtomääräraha 3 v)		
	— kehitysyhteistyö- ja lähialueyhteistyövaltuus	4,50	3,50
24.99.67	*Kansainvälisen ilmastosopimuksen alaisen yhteistyön menot* (siirtomääräraha 3 v)		
	— sopimusvaltuus	2,0	2,0

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
01.	**Ulkoasiainhallinto**	**200 186**	**204 540**	**213 722**	**9 182**	**4**
01.	Ulkoasiainhallinnon toiminta-menot (siirtomääräraha 2 v)	182 420	184 935	191 114	6 179	3
29.	Ulkoasiainministeriön hallin-nonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	11 961	14 800	16 608	1 808	12
74.	Talonrakennukset (siirtomääräraha 3 v)	4 805	4 805	6 000	1 195	25
(76.)	Kiinteistöjen ja huoneistojen hankkiminen (siirtomääräraha 3 v)	1 000	—	—	—	—
30.	**Kansainvälinen kehitysyhteistyö**	**518 377**	**582 468**	**682 850**	**100 382**	**17**
50.	Valtionapu Teollisen yhteistyön rahasto Oy:lle	—	—	—	—	—
66.	Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)	518 377	582 468	667 850	85 382	15
88.	Finnfundin (Teollisen yhteistyön rahasto Oy) pääoman korottaminen (siirtomääräraha 3 v)	—	—	15 000	15 000	0
50.	**Lähialueyhteistyö**	**23 000**	**23 533**	**20 500**	**- 3 033**	**- 13**
66.	Lähialueyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)	23 000	23 533	20 500	- 3 033	- 13
99.	**Ulkoasiainministeriön hallin-nonalan muut menot**	**140 854**	**181 929**	**178 671**	**- 3 258**	**- 2**
01.	Euroopan parlamentin jäsenten palkkaukset (arviomääräraha)	977	1 154	1 154	—	—
20.	Tilapäinen edustus kansainvälisissä neuvotteluissa (arviomääräraha)	1 958	2 213	2 213	—	—
21.	Suomalaisten kriisinhallintajoukko-jen ylläpitomenot (arviomääräraha)	49 573	66 767	56 381	- 10 386	- 16
22.	Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan (arviomääräraha)	9 981	14 136	14 136	—	—
23.	Etyj-puheenjohtajuus (siirtomäärä-raha 2 v)	—	1 100	6 678	5 578	507
50.	Eräät valtionavut (kiinteä määrä-raha)	1 336	1 315	1 515	200	15
51.	Hädänalaisten avustaminen (arvio-määräraha)	34	39	39	—	—

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
66.	Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)	75 882	94 888	95 888	1 000	1
67.	Kansainvälisen ilmastosopimuksen alaisen yhteistyön menot (siirtomääräraha 3 v)	1 000	300	650	350	117
95.	Kurssivaihtelut (arviomääräraha)	113	17	17	—	—
	Yhteensä	**882 417**	**992 470**	**1 095 743**	**103 273**	**10**
	Henkilöstön kokonaismäärä[1)]	1 641	1 626	1 594		

[1)] Hallinnonalalla arvioidaan olevan lisäksi kriisinhallinta- ja rauhanturvaoperaatioihin palkattua henkilöstöä vuosina 2006 ja 2007 noin 1 100 henkilötyövuotta sekä ulkomaanedustuksen toimipisteisiin asemamaasta palkattua henkilöstöä vuosina 2006 ja 2007 1 100 henkilötyövuotta.

01. Ulkoasiainhallinto

S e l v i t y s o s a :

Tuotoksen ja laadunhallinta

— Ulkoasiainhallinnon strategian pohjalta kehitetään hallinnonalan johtamista, tulosohjausta ja organisaatiota siten, että toiminnan tuloksia ja vaikuttavuutta voidaan arvioida entistä järjestelmällisemmin.

— Ulkoasiainministeriön edustustoverkko kattaa 97 toimipistettä. Hallitusohjelman linjauksen mukaisesti Suomen edustautuminen maailmalla selvitetään ottaen huomioon niin kansalaisten, yrityselämän kuin valtiovallankin tarpeet sekä edustautumisen uudet mallit.

— Konsuli- ja muita asiakaspalveluita kehitetään asiakaspalautteen perusteella asiakkaiden tarpeita paremmin vastaaviksi. Toiminnan onnistumista mitataan asiakastyytyväisyyden kehityksellä.

Toiminnallinen tehokkuus

— Ulkoasiainhallinnon tuottavuusohjelman toteuttamista jatketaan. Tavoitteena on 33 henkilötyövuoden vuotuinen vähennys vuoteen 2011 asti. Tuottavuusohjelman mukaisesti hallinnonalan palvelukeskushankkeen toteuttamisessa edetään yhteistyössä valitun palvelukeskuksen kanssa. Verkkoviestinnän osuutta ministeriön ja edustustojen tiedonvälityksessä lisätään.

— Vuonna 2008 laaditaan ulkoasiainhallinnon tiedon hallinnan strategia sekä jatketaan hallinnonalan tietoturvallisuuden kehittämistä. Edustustojen tietoliikennekapasiteettia kasvatetaan osana tuottavuuden parantamista.

— Ulkoasiainministeriö hallinnoi kirjanpitoarvoltaan noin 275 milj. euron kiinteistöomaisuutta. Vuonna 2008 jatketaan kiinteistöhallinnon kehittämistä ministeriön nykyisen kiinteistöhallintomallin pohjalta tavoitteena entistä parempi taloudellisuus, tehokkuus ja tuottavuus.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

— Ulkoasiainhallinnon henkilöstöstrategian 2005—2010 mukaisesti tavoitteena on oikein mitoitettu, ammattitaitoinen ja kehittyvä sekä motivoitunut, sitoutunut ja työssään hyvinvoiva henkilöstö. Periaatteena on tasa-arvon toteutuminen rekrytoinneissa ja tehtävään määrättäessä.

— Tavoitteena on palkkakilpailukyvyn parantaminen hallinnonalalla laaditun ohjelman mukaisesti.

— Osaamisen johtamista kehitetään edelleen ja keskeisten osaamistarpeiden määrittelytyö jatkuu vuonna 2008. Tavoitteena on osaamista koskevien tietojen hyödyntäminen järjestelmällisesti henkilöstön kohdentamisessa, uranhallinnassa, kannustamisessa ja henkilöstökoulutuksessa.

— Työhyvinvointiin kiinnitetään erityistä huomiota mm. työtyytyväisyysbarometrin tuloksia hyödyntämällä.

Ulkoasiainhallinnolle asetettujen tavoitteiden mukaiset tunnusluvut

	2006 toteutuma	2007 ennakoitu	2008 tavoite
Toiminnallinen tehokkuus			
UH:n tietoliikennekapasiteetti; edustustojen kiinteät yhteydet vähintään 1MB	9 %	35 %	100 %
Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen			
Työtyytyväisyys barometrin mukaan	tyydyttävä + (3,3)	tyydyttävä+ (3,4)	tyydyttävä+ (3,4)

01. (24.01.21) Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 191 114 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) kunniakonsulien menojen maksamiseen,

2) valtion virastoille maksettavien tutkimus- ja kehittämistoiminnasta aiheutuvien kulutusmenojen maksamiseen ja

3) ulkoasiainhallinnon toimialaan liittyvien tutkimusapurahojen maksamiseen.

S e l v i t y s o s a :

Ulkoasiainhallinnon toimintamenot vuonna 2008	€
Ministeriö, 985 hlöä	**62 904 000**
Toimintamenot	16 574 000
Henkilöstömenot	46 330 000
Edustustot, 97 toimipistettä, 638 lähetettyä hlöä	**103 550 000**
Eurooppa, 36 toimipistettä, 255 lähetettyä hlöä	*43 535 000*
Toimintamenot	21 910 000
Henkilöstömenot	21 625 000
Itä, 5 toimipistettä, 78 lähetettyä hlöä	*-4 984 000*
Toimintamenot	-10 668 000
Henkilöstömenot	5 684 000
Aasia ja Amerikka, 29 toimipistettä, 149 lähetettyä hlöä	*29 910 000*
Toimintamenot	16 791 000
Henkilöstömenot	13 119 000
Afrikka ja Lähi-itä, 20 toimipistettä, 81 lähetettyä hlöä	*16 804 000*
Toimintamenot	9 009 000
Henkilöstömenot	7 795 000
Pysyvät ja erityisedustusto, 7 toimipistettä, 75 lähetettyä hlöä	*18 285 000*
Toimintamenot	11 658 000
Henkilöstömenot	6 627 000
Hallinnonalan yhteiset menot	**24 660 000**
Tietohallinto	14 460 000
Kiinteistöhallinto	9 000 000
Turvallisuus	1 200 000
Yhteensä	**191 114 000**

Edustustojen henkilöstömenoissa on esitetty lähetetyn henkilökunnan peruspalkkojen lisäksi seuraavat ulkomaan edustautumisen korvaukset: paikallis-, puoliso- ja lapsikorvaus, olosuhdekorvaus, lasten koulutuskorvaukset, lähetetyn henkilöstön terveydenhuoltoon liittyvät korvaukset, varustaumiskorvaus sekä muuttoihin liittyvät korvaukset. Paikalta palkatun henkilöstön henkilöstömenot sisältyvät edustustojen toimintamenoihin.

Hallinnonalan julkisoikeudellisista suoritteista saamat tulot kertyvät pääasiassa edustustoista saatavista viisumituloista ja ne esitetään osana edustustojen toimintamenoja. Suurin osa tuotoista kertyy Venäjän edustustojen viisumituloista.

Hallinnonalan yhteisillä menoilla katetaan vuoden mittaan ko. toimialojen menoja sekä ministeriössä että edustustoissa.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon 33,25 henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, julkisoikeudelliset suoritteet (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	20 122	19 700	23 300
— muut tuotot	2	200	200
Tuotot yhteensä	20 124	19 900	23 500
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	15 186	18 199	17 736
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	4 938	1 701	5 764
Kustannusvastaavuus, %	133	109	132

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	201 794	206 135	217 197
Bruttotulot	25 244	21 200	26 083
Nettomenot	176 550	184 935	191 114
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 768		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	11 638		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto 2 htv momentilta 35.01.21	160
Valtioneuvoston tietohallintoyksikön tuottamien palvelujen ostamiseen, siirto momentilta 28.20.02	460
Schengen VIS-järjestelmä	1 000
Kehitysyhteistyöhallinnon vahvistaminen, siirto momentilta 24.30.66	2 400
Tuottavuustoimet	-388
Muut muutokset	2 547
Yhteensä	6 179

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina tuloina ulkoasiainhallinnon suoritteiden maksusta annetun asetuksen (1173/2005) mukaiset tulot sekä edustustojen pankkitilien korkotulot.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 2 400 000 euroa kehitysyhteistyön operatiivisten määrärahojen kasvun vaikutuksena kehitysyhteistyöhallinnon menoihin.

2008 talousarvio	191 114 000
2007 II lisätalousarvio	3 000 000
2007 talousarvio	184 935 000
2006 tilinpäätös	182 420 000

29. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 16 608 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös kehitysyhteistyöhön ja lähialueyhteistyöhön käytettyjen ja kotimaasta hankittujen palvelujen ostoihin sisältyvien arvonlisäveromenojen maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Arvonlisäverolain mukaan ministeriöiden kehitysyhteistyötä ja lähialueyhteistyötä varten kotimaasta ostamat palvelut ovat arvonlisäverollisia. Jotta arvonlisäverolla ei rasiteta Suomen kehitysyhteistyötä ja lähialueyhteistyötä arvonlisäveromenot budjetoidaan erikseen.

2008 talousarvio	16 608 000
2007 talousarvio	14 800 000
2006 tilinpäätös	11 960 545

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 6 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös valtiolle vuokrattujen tilojen peruskorjausluonteisten korjaus- ja muutostöiden maksamiseen.

2008 talousarvio	6 000 000
2007 talousarvio	4 805 000
2006 tilinpäätös	4 805 000

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

S e l v i t y s o s a : Kehityspolitiikka on osa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ja sen tärkein tavoite Suomen 2004 kehityspoliittisen ohjelman ja vuonna 2007 muodostetun uuden hallituksen hallitusohjelman mukaan on YK:n vuosituhattavoitteiden saavuttaminen. Suomi tukee yhteistyömaita vuosituhatjulistuksen kehityspäämäärien 1—7 toimeenpanossa kohdistaen tukensa ja toimintansa yhteistyömaiden köyhyydenvähentämissuunnitelmissa asetettujen prioriteettien mukaisesti sektoreille ja kehitysohjelmille, joilla Suomen vahvuudet tuottavat lisäarvoa ja joilla Suomella on vahvaa osaamista. Tämä koskee myös EU:a ja monenkeskistä yhteistyötä. Lisäksi kohdennetaan vuosituhatjulistuksen 8. kehityspäämäärän mukaisesti tukea kehitykselle suotuisan toimintaympäristön vahvistamiseksi kumppanimaissa.

Vuosituhatjulistuksen kehityspäämäärien saavuttamista seurataan YK:ssa ja maakohtaisesti kerätyn seurantatiedon pohjalta:

Suuntaa-antavia arvioita MDG-tavoitteiden kehittymisestä Suomen pitkäaikaisissa yhteistyömaissa

Suomen pitkäaikaiset yhteistyömaat	Etiopia	Kenia	Mosambik	Nicaragua	Nepal	Sambia	Tansania	Vietnam
MDG-tavoite 1 Äärimmäisen nälän ja köyhyyden poistaminen	c	c	b/c	b	b/c	b/c	c	a
MDG-tavoite 2 Peruskoulutus-mahdollisuuksien takaaminen kaikille	b	a	c	c	c	a	a	a
MDG-tavoite 3 Sukupuolten tasa-arvon edistäminen ja naisten aseman parantaminen	d	b/c	c	a/b[1)]	c	a	a	a

MDG-tavoite 4 Lapsikuolleisuuden vähentäminen	c	c	b	b/c	a	b	a	a
MDG-tavoite 5 Odottavien äitien terveydentilan parantaminen	c	c	b	c	c	c	b	a
MDG-tavoite 6 Hiv/aidsin, malarian ja muiden tautien vastainen taistelu	d	b	b/c	c	b/c	a/b	c	a
MDG-tavoite 7 Ympäristön kestävän kehityksen varmistaminen	b	c	c	c	b/c	c/b	b	a
MDG-tavoite 8 Globaalin kumppanuuden luominen kehitykselle	d	d	b	d	d	d	d	d

[1)] Poikien ja tyttöjen osuudet ensimmäisen ja toisen asteen koulutuksen aloittaneista.

Arvio tavoitteen toteutumisesta: a) todennäköinen, b) mahdollinen, c) epätodennäköinen, d) ei seurantatietoa olemassa.

Hallitus varmistaa määrärahakehityksen, joka vie Suomen kohti YK:ssa asetettua 0,7 prosentin tavoitetta. Suomi on sitoutunut Eurooppa-neuvoston vuonna 2005 tekemään päätökseen saavuttaa 0,51 prosentin minimitavoite vanhoille jäsenmaille vuoteen 2010 mennessä ja 0,7 prosentin tavoite vuoteen 2015 mennessä. Vuonna 2008 kehitysyhteistyömäärärahojen tason arvioidaan nousevan 0,44 prosenttiin BKTL:sta.

Suomen 2004 kehityspoliittisen ohjelman ja vuonna 2007 muodostetun hallituksen hallitusohjelman linjausten mukaisesti kehityspoliittista johdonmukaisuutta vahvistetaan eri politiikkasektoreilla. Johdonmukaisuustavoitteen saavuttamista arvioidaan seuraamalla kansallisella tasolla ministeriön sisäisten sekä eri hallinnonalojen ja viranomaisten välisten politiikkajohdonmukaisuutta edistävien yhteistyömekanismien toimivuutta sekä sen perusteella, onko kehitysnäkökulma sisällytetty johdonmukaisesti hallituksen politiikkaohjelmiin ja Suomen linjauksiin.

Suomi painottaa kehityspolitiikassaan aiempaa voimakkaammin ympäristö- ja ilmastokysymyksiä, kriisien ennaltaehkäisyä sekä rauhanprosessien tukemista. Kaikessa kehityspoliittisessa toiminnassa ja kehitysyhteistyössä pyritään edistämään luonnontaloudellisesti kestävää kehitystä.

Maa- ja aluekohtaisessa kehitysyhteistyössä vähiten kehittyneiden maiden (LDC) osuudeksi vuonna 2008 arvioidaan noin 104 milj. euroa (49 %[1)]). Saharan eteläpuoleisten maiden osuuden arvioidaan olevan noin 123 milj. euroa (58 %[1)]). LDC-maat sekä Afrikka ovat painopisteenä myös monenkeskisessä ja EU-yhteistyössä. Tavoitteena on annettujen sitoumusten mukaisesti kohdentaa Afrikkaan 50 % osuus kehitysyhteistyömäärärahojen kasvusta.

Kehitysyhteistyössä painotetaan Pariisin julistuksen toimeenpanoa, työn tuloksellisuutta, työnjakoa avunantajien kesken sekä vastaanottajien omistajuutta siten, että tuki kohdennetaan enenevästi kumppanimaiden omien kehityssuunnitelmien ja prioriteettien mukaisesti. Suomen kehi-

[1)] Prosenttiluku on suhteutettu käyttösuunnitelmakohdan kehykseen ilman tsunamin, Pakistanin ja Irakin jälleenrakennuksen rahoitusta sekä ilman jakamattomia varoja.

tyspolitiikan toiminnallisten tulostavoitteiden saavuttamista arvioidaan OECD:n kehitysapukomitean tuottaman Pariisin julistuksen seurantaraportin pohjalta:

Pariisin julistuksen seuranta 2008[1)]

Indikaattorit		Suomi	Muut avunantajat	Suomen tavoitetaso vuonna 2010
3	Kumppanimaiden prioriteettien mukaan kohdistettu apu	87 %	88 %	93 %
4	Kumppanimaan kapasiteetin vahvistaminen koordinoidun tuen kautta	53 %	48 %	50 %
5a	Kumppanimaiden maakohtaisten PFM-järjestelmien (julkisten finanssinhallintojärjestelmien) käyttö	38 %	39 %	
5b	Kumppanimaiden omien hankintajärjestelmien käyttö	52 %	39 %	
6	Rinnakkaisten hanketoimintojen välttäminen	9	-	3
7	Apu on ennakoitavampaa	27 %	70 %	64 %
8	Apu on sitomatonta	98 %	75 %	Enemmän kuin 98 %
9	Avunantajayhteisön yhteisten järjestelyjen ja menettelyjen käyttö	39 %	43 %	66 %
10a	Avunantajien yhteiset kenttämatkat	26 %	-	40 %
10b	Avunantajien yhteiset maa-arvioinnit	58 %	-	66 %

[1)] Lähde: OECD/DAC: 2006 Survey on Monitoring the Paris Declaration. Overview of the Results. Pre-Publication Copy (2007). Vuonna 2005 Pariisin julistuksen hyväksymisen yhteydessä sovittiin samalla julistukseen sisältyneiden 12 tavoitteen seurantajärjestelmästä. Vuonna 2006 toteutettu ensimmäinen seurantaharjoitus tehtiin vuoden 2005 toiminnan ja tietojen perusteella. Tavoitteena oli, että harjoituksesta saatavia tuloksia voitaisiin pitää kunkin indikaatorin lähtöarvona. Seurantaan osallistui 34 vapaaehtoista kumppanimaata. Rahamäärällisesti seuranta kattaa n. 37 % vuoden 2005 koko maailman virallisesta kehitysavusta (ODA).

Kehityspoliittisia tavoitteita toimeenpannaan entistä tiiviimmin EU-, monenkeskisen ja kahdenvälisen yhteistyön avulla toisiaan täydentävänä johdonmukaisena kokonaisuutena. Monenkeskisen, EU- sekä maa- ja aluekohtaisen yhteistyön tuloksellisuutta, laatua ja vaikuttavuutta arvioidaan MDG-tavoitteiden kehitystä ja Pariisin julistusta koskevan seurannan osana sekä käyttäen kehityspäämäärien saavuttamisen seurantaa varten kehitettyjä maa-, järjestö-, ohjelma- tai teemakohtaisia tunnuslukuja.

Julkisen kehitysavun määrärahat ja maksatukset (milj. euroa) sekä maksatusten %-osuus BKTL:sta

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Määrärahat yhteensä	421,2	452,0	479,2	506,8	545,6	600,1	670,8	746,1
Maksatukset	402,4	434,4	490,4	494,3	547,3	721,8[1)]	658,6[2)]	
%-osuus BKTL:sta	0,31	0,31	0,34	0,34	0,36	0,46	0,39	

[1)] Vuonna 2005 Irakille myönnetty velkahelpotus oli 120 milj. euroa. Velkahelpotukset kirjattiin laskennalliseksi julkiseksi kehitysyhteistyöksi eikä niillä ollut vaikutusta määrärahaan.

[2)] Ennakkotieto

Valtion kehitysyhteistyömenot v. 2008 pääluokittain	milj. €
Luvussa 24.30	667,850
Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muissa luvuissa	50,846
Sisäasiainministeriön hallinnonalalla	0,200
Valtiovarainministeriön hallinnonalalla	92,500
Opetusministeriön hallinnonalalla	1,300
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla	1,200
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla	0,200
Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalla	1,000
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla	1,200
Työministeriön hallinnonalalla	12,000
Ympäristöministeriön hallinnonalalla	2,100
Yhteensä	830,396

50. Valtionapu Teollisen yhteistyön rahasto Oy:lle

Momentille ei myönnetä määrärahaa.

Valtuus

Valtioneuvosto voi Teollisen yhteistyön rahasto Oy:stä annetun lain (291/1979) 3 §:n 4 momentin ja 3 a ja b §:n nojalla antaa määräämillään ehdoilla yhtiölle sitoumuksia siitä, että valtio korvaa yhtiölle sen luotonanto- ja takaustoiminnassa mahdollisesti syntyneitä tappioita sekä osake- ja osuussijoitusten menetyksiä ja arvonalennuksia ja valtio maksaa yhtiön ottamasta muusta kuin euromääräisestä lainasta mahdollisesti aiheutuvan kurssitappion. Sitoumuksia saa antaa siten, että niiden piiriin kuuluvien maksettujen luottojen, osake- ja osuussijoitusten ja takausten yhteinen pääomamäärä saa olla vasta-arvoltaan enintään 168 187 926 euroa ja nostettujen muiden kuin euromääräisten lainojen yhteinen pääoma enintään 100 000 000 euroa.

2008 talousarvio	—
2007 talousarvio	—
2006 tilinpäätös	—

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 667 850 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) käyttösuunnitelmassa yksilöidyistä käyttötarkoituksista aiheutuvien menojen maksamiseen,

2) aikaisemmin myönnettyjen valtuuksien nojalla tapahtuviin maksatuksiin,

3) kehitysyhteistyöhallinnon menojen maksamiseen, kun ne aiheutuvat henkilökunnan koulutuksesta, kohdemaihin, kohdemaissa ja niitä käsitteleviin kansainvälisiin hallitustenvälisiin järjestöihin ja rahoituslaitoksiin sekä Euroopan yhteisöön tehtävistä kehitysyhteistyöhallinnon virkamatkoista, toimistoautomatiikan hankinnasta sekä kehitysyhteistyöhankkeisiin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamisesta, lisäksi

4) humanitaariseen apuun tarkoitettuja määrärahoja saa käyttää muiden kuin kehitysmaiden avustamiseen vain poikkeuksellisen laajan humanitaarisen kriisin niin edellyttäessä kyseisen maan apupyyntöön pohjautuen ja vain mikäli valtioneuvosto niin päättää.

Momentin määrärahoista veloitetaan valtion virastojen ja laitosten osallistumisesta kehitysyhteistyöhön annetussa laissa (382/1989) tarkoitetuista kehitysyhteistyötehtävistä virastolle tai laitokselle aiheutuvat kustannukset. Momentilta voidaan myöntää valtionavustusta sekä maksaa valtuuksien käytöstä aiheutuviin menoihin liittyviä ennakkomaksuja enintään 1 000 000 euroa.

Käyttösuunnitelma	€
1. Monenkeskinen kehitysyhteistyö	180 269 000
2. Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö	240 770 000
3. Euroopan kehitysrahasto	54 000 000
4. Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö	28 361 000
5. Humanitaarinen apu	63 200 000
6. Kehitysyhteistyön suunnittelu ja tukitoiminnot sekä kehityspoliittinen tiedotus	8 250 000
7. Kehitysyhteistyön evaluointi ja sisäinen tarkastus	1 000 000
8. Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle, Kehitysyhteistyön Palvelukeskukselle (KePa) ja kehitysyhteistyötiedotukselle	81 000 000
9. Korkotuki	11 000 000
Yhteensä	667 850 000

Valtuus

Vuoden 2008 aikana saa tehdä uusia kehitysyhteistyösopimuksia ja antaa sitoumuksia, joista aiheutuu menoja vuoden 2008 jälkeisille vuosille yhteensä enintään 644 385 000 euron ja korkotukiluottoja myöntää enintään 84 000 000 euron arvosta. Korkotuen osuus on 28 000 000 euroa.

Myöntö- ja sopimusvaltuuksien jakautuminen	€
1. Monenkeskinen kehitysyhteistyö	150 400 000
2. Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö	336 185 000
3. Euroopan kehitysrahasto	-
4. Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö	16 600 000
5. Humanitaarinen apu	-
6. Kehitysyhteistyön suunnittelu ja tukitoiminnot sekä kehityspoliittinen tiedotus	4 100 000
7. Kehitysyhteistyön evaluointi ja sisäinen tarkastus	-
8. Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle, Kehitysyhteistyön Palvelukeskukselle (KePa) ja kehitysyhteistyötiedotukselle	109 100 000
9. Korkotuki	28 000 000
Yhteensä	644 385 000

Selvitysosa:

Valtuuksien perusteella tehdyistä ja tehtävistä myöntöpäätöksistä aiheutuvat menot (milj. euroa)

	2008	2009	2010	2011	Myöhemmille vuosille yhteensä
Ennen vuotta 2007 myönnetyt valtuudet[1)]	407,3	329,9	220,6	476,1	2,8
Vuonna 2007 myönnetyt valtuudet	94,1	135,4	136,9	81,3	208,7
Vuonna 2008 myönnetyt valtuudet	-	124,2	196,3	224,6	99,2
Yhteensä	501,4	589,5	553,8	782,0	310,7

[1)] Luvussa mukana v. 2000 ja 2006 lisätalousarvion EKR-valtuus sekä vuoden 2004 lisätalousarvion maa- ja aluekohtainen valtuus. Lisäksi luvussa mukana v. 2005 lisätalousarvion maa- ja aluekohtainen valtuus (tsunami).

1. Monenkeskinen kehitysyhteistyö

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 180 269 000 euroa sekä uusia myöntö- ja sopimusvaltuuksia vuoden 2008 jälkeisille vuosille yhteensä 150 400 000 euroa.

Tuki kohdennetaan YK-järjestöille ja kansainvälisille kehitysrahoituslaitoksille yleisavustuksina ja maksuosuuksina, temaattisena tukena sekä kumppanuushankkeisiin.

Monenkeskisen kehitysyhteistyön jakosuunnitelma	euroa, arvio
YK-järjestöt	**80 132 356**
YK:n kehitysohjelma (UNDP)	16 000 000
YK:n lastenrahasto (UNICEF)	14 400 000
YK:n väestörahasto (UNFPA)	16 000 000
Muut	33 732 356
Kehitysrahoituslaitokset	**90 136 644**
Kansainvälinen kehitysjärjestö (IDA)	26 910 000
Maailmanpankin kumppanuusohjelmat	3 600 000

Velkahelpotusohjelmat	9 000 000
Alueelliset kehitysrahoituslaitokset	35 135 687
Muut	15 490 957
Jakamaton[1)]	**10 000 000**
Yhteensä	**180 269 000**

[1)] Käyttösuunnitelmakohdalle on varattu jakamattomia varoja käytettäväksi uusien ja käynnissä olevien hankkeiden ennakoimattomiin menoihin ja kohdennettaviksi uuden kehityspoliittisen ohjelman valmistuttua.

Monenkeskisen kehitysyhteistyön myöntö- ja sopimusvaltuuksien jakosuunnitelma	euroa, arvio
YK-järjestöt	**93 000 000**
YK:n kehitysohjelma (UNDP)	20 000 000
YK:n lastenrahasto (UNICEF)	-
YK:n väestörahasto (UNFPA)	55 000 000
Muut	18 000 000
Kehitysrahoituslaitokset	**57 400 000**
Kansainvälinen kehitysjärjestö (IDA)	-
Maailmanpankin kumppanuus-ohjelmat	1 900 000
Velkahelpotusohjelmat	31 000 000
Alueelliset kehitysrahoituslaitokset	23 000 000
Muut	1 500 000
Yhteensä	**150 400 000**

2. Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 240 770 000 euroa sekä uusia myöntö- ja sopimusvaltuuksia vuoden 2008 jälkeisille vuosille yhteensä 336 185 000 euroa.

Maa- ja aluekohtaisen kehitys-yhteistyön jakosuunnitelma	euroa, arvio
Afrikka ja Lähi-itä	**131 700 890**
Pitkäaikaiset yhteistyömaat	**90 950 800**
Etiopia	12 500 000
Kenia	10 000 000
Mosambik	22 500 000
Sambia	14 700 000
Tansania	31 250 800
Siirtymävaiheen ja määräaikaisen yhteistyön maat	**9 600 000**
Etelä-Afrikka	9 600 000
Muut maat	**9 035 090**
Alueellinen yhteistyö	**22 115 000**
Aasia ja latinalainen Amerikka	**74 100 000**
Pitkäaikaiset yhteistyömaat	**38 165 000**
Nepal	7 800 000
Nicaragua	12 500 000
Vietnam	17 865 000
Siirtymävaiheen ja määräaikaisen yhteistyön maat	**16 000 000**
Muut maat	**4 013 000**
Alueellinen yhteistyö	**15 922 000**
Muut maat	**13 970 000**
Siirtymävaiheen ja määräaikaisen yhteistyön maat	**7 540 000**
Länsi-Balkan	7 540 000
Alueellinen yhteistyö	**6 430 000**
Jakamaton[1)]	**20 999 110**
Yhteensä	**240 770 000**

[1)] Käyttösuunnitelmakohdalle on varattu jakamattomia varoja käytettäviksi uusien ja käynnissä olevien hankkeiden ennakoimattomiin menoihin ja kohdennettaviksi uuden kehityspoliittisen ohjelman valmistuttua.

Maa- ja aluekohtaisen kehitys-yhteistyön myöntö- ja sopimus-valtuuksien jakosuunnitelma	euroa, arvio
Afrikka ja Lähi-itä	**244 410 000**
Pitkäaikaiset yhteistyömaat	**187 850 000**
Etiopia	15 750 000
Kenia	26 900 000
Mosambik	56 400 000
Sambia	30 300 000
Tansania	58 500 000
Siirtymävaiheen ja määräaikaisen yhteistyön maat	-
Etelä-Afrikka	-
Muut maat	**10 000 000**
Alueellinen yhteistyö	**46 560 000**
Aasia ja Latinalainen Amerikka	**78 775 000**
Pitkäaikaiset yhteistyömaat	**36 000 000**
Nepal	7 500 000
Nicaragua	15 000 000
Vietnam	13 500 000
Siirtymävaiheen ja määräaikaisen yhteistyön maat	**9 500 000**
Muut maat	**9 000 000**
Alueellinen yhteistyö	**24 275 000**

Muut maat	**13 000 000**
Siirtymävaiheen ja määräaikaisen yhteistyön maat	**13 000 000**
Länsi-Balkan	13 000 000
Alueellinen yhteistyö	**-**
Yhteensä	**336 185 000**

Maa- ja aluekohtaisen kehitysyhteistyön lähtökohtana ovat yhteistyökumppanien kansalliset kehityssuunnitelmat ja köyhyydenvähentämisstrategiat. Tavoitteena on, että muiden avunantajien kanssa yhteistyössä toteutettavat sektorilähtöiset ohjelmakokonaisuudet sekä hanke-, institutionaalinen ja paikallinen yhteistyö nivotaan tiiviiksi osaksi yhteistyömaiden omia kehittämissuunnitelmia. Edellisten lisäksi käytetään budjettitukea lähinnä pitkäaikaisissa yhteistyömaissa, mikäli maiden kansallisten kehityssuunnitelmien toimeenpano ja yhteiskuntakehitys etenevät tyydyttävästi.

3. Euroopan kehitysrahasto

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 54 000 000 euroa.

Tuki kohdennetaan EU:n ja AKT-maiden (Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren -maiden) väliseen kehitys- ja muuhun yhteistyöhön Eurooppalaisen kehityspoliittisen konsensuksen ja Cotonou-kumppanuussopimuksen linjausten mukaisesti. Cotonoun sopimukseen perustuva kehitys- ja muu yhteistyö rahoitetaan Euroopan Kehitysrahastosta (European Development Fund, EKR).

4. Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 28 361 000 euroa sekä uusia myöntö- ja sopimusvaltuuksia vuoden 2007 jälkeisille vuosille yhteensä 16 600 000 euroa.

Tuki kohdennetaan kehitykselle suotuisaa toimintaympäristöä, laajaa turvallisuutta, oikeusperustaista kehitystä, demokratiaa, ihmisoikeuksien vahvistamista sekä konfliktien ehkäisyä ja hallintaa tukevien ohjelmien ja järjestöjen rahoittamiseen sekä temaattiseen yhteistyöhön. Hallitusohjelman mukaisesti painotetaan erityisesti ympäristö- ja ilmastokysymyksiä ja luonnontaloudellisesti kestävää kehitystä tukevia ohjelmia. Käyttösuunnitelmakohtaan sisällytettyjä liikekumppanuusohjelman määrärahoja saa käyttää myös taloudellista, teollista ja teknologista yhteistyötä kehitysmaiden kanssa koskevista päätöksistä aiheutuviin menoihin. Tukea kohdennetaan myös humanitaariseen miinatoimintaan.

5. Humanitaarinen apu

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 63 200 000 euroa.

Tuki kohdennetaan tarvelähtöisesti katastrofien, kriisien ja aseellisten konfliktien uhreille puolueettomuuden, tasapuolisuuden ja humaanisuuden periaatteita noudattaen. Humanitaarisen avun tavoitteena on ihmishenkien pelastaminen, ihmisten hädän lievittäminen ja kaikkein heikoimmassa asemassa olevien auttaminen. Humanitaarinen apu ohjataan kansainvälisten ja kotimaisten humanitaaristen avustusjärjestöjen kautta. Humanitaarisesta avusta rahoitetaan myös keskeisten kansainvälisten humanitaaristen järjestöjen yleisavustukset, kuten YK:n pakolaisjärjestön (UNHCR), palestiinalaisia pakolaisia avustavan UNRWA:n ja Punaisen Ristin Kansainvälinen Komitean (ICRC) yleisavustukset.

Humanitaarisen avun tuloksellisuutta seurataan humanitaarista apua antavien avustusjärjestöjen omien tuloksellisuutta arvioivien tunnuslukujen avulla. Humanitaarisen avun tason kehittymistä seurataan.

6. Kehitysyhteistyön suunnittelu ja tukitoiminnot sekä kehityspoliittinen tiedotus

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 8 250 000 euroa sekä uusia myöntö- ja sopimuksentekovaltuuksia vuoden 2008 jälkeisille vuosille yhteensä 4 100 000 euroa.

Määrärahat kohdennetaan seuraaviin käyttötarkoituksiin:

— kehityspoliittinen suunnittelu- ja tutkimustoiminta,

— kehitysyhteistyön henkilöstön koulutus- ja valmennustoiminta,

— kehityspoliittinen viestintä ja tiedotustoiminta,

— vapaaehtoisrahoitus OECD:n kehitysapukomitean alaiseen työhön sekä

— kehitysyhteistyön tietojärjestelmien ja muun kehitysyhteistyöhallinnon kehittäminen.

7. Kehitysyhteistyön evaluointi ja sisäinen tarkastus

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 1 000 000 euroa.

Määrärahat kohdennetaan kehitysyhteistyön sisällön, laadun ja hallinnollisten toimintatapojen sekä varainkäytön tehokkuuden ja tarkoituksenmukaisuuden vahvistamiseksi.

8. Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle, Kehitysyhteistyön Palvelukeskukselle (KePa) ja kehitysyhteistyötiedotukselle

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 81 000 000 euroa sekä uusia myöntö- ja sopimusvaltuuksia vuoden 2008 jälkeisille vuosille yhteensä 109 100 000 euroa.

Tuesta puolet kohdennetaan kymmenen kumppanijärjestön kautta. Tuki kehitysyhteistyötiedotukselle on tarkoitettu kansalaisjärjestöjen Suomessa tapahtuvaan viestintään ja kehityskasvatukseen.

Kumppanijärjestöjen toiminnan tuloksellisuutta seurataan järjestöjen kehittämien vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta arvioivien tunnuslukujen pohjalta. Järjestöt raportoivat avun tuloksista ja tuotoksista. Kehitysyhteistyötuen käytön oikeellisuuden ja tuloksellisuuden seuranta perustuu vakiintuneisiin kansalaisjärjestöjen ja ministeriön välillä sovittuihin laadunvarmistuskäytäntöihin.

9. Korkotuki

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 11 000 000 euroa. Lisäksi ehdotetaan, että uusia korkotukiluottoja saa vuonna 2008 myöntää enintään 84 000 000 euroa.

Korkotuen osuuden arvioidaan olevan yhteensä 28 000 000 euroa.

Määrärahat kohdennetaan tukemaan kehitysmaiden taloudellista ja sosiaalista kehitystä OECD:n vientiluottoja ja korkotukiluottoja koskevan ns. konsensussopimuksen mukaisesti. Kehitysmaihin myönnettävistä korkotukiluotoista on säädetty Suomen laissa (1114/2000).

Määrärahaa käytetään myös myönnettyjen luottojen käytön seurantaan ja valvontaan sekä uusien hanke-esitysten valmisteluun ja arviointiin, hankkeisiin liittyvään tekniseen apuun ja erityisissä tapauksissa luottoon liittyvän takuumaksun tukemiseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kehitysyhteistyöhallinnon vahvistaminen, siirto momentille 24.01.01	-2 400
Finnfundin osakepääoman korottaminen, siirto momentille 24.30.88	-15 000
Tasokorotus	6 250
Muut muutokset	96 532
Yhteensä	85 382

Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 2 400 000 euroa kehitysyhteistyön operatiivisten määrärahojen kasvun vaikutuksena kehitysyhteistyöhallinnon menoihin.

2008 talousarvio	667 850 000
2007 talousarvio	582 468 000
2006 tilinpäätös	518 377 000

88. Finnfundin (Teollisen yhteistyön rahasto Oy) pääoman korottaminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 15 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Finnfundin (Teollisen yhteistyön rahasto Oy) uusien osakkeiden merkisemisestä valtiolle aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Momentin määräraha on siirtoa momentilta 24.30.66.

2008 talousarvio	15 000 000

50. Lähialueyhteistyö

Selvitysosa: Lähialueyhteistyön tavoitteena on vuonna 1992 solmitun Suomen ja Venäjän välisen lähialueyhteistyösopimuksen sekä valtioneuvoston vuonna 2004 vahvistaman strategian mukaisesti edistää alueellista vakautta ja tukea lähialueiden tasapainoista taloudellista ja yhteiskunnallista kehitystä. Pyrkimyksenä on ollut myös edistää ympäristönsuojelua ja ydinturvallisuutta sekä tukea hallinnon ja oikeusjärjestelmän uudistuksia. Suomeen haitallisesti kohdistuvia ilmiöitä, kuten järjestäytyneen rikollisuuden sekä huumeiden ja tartuntatautien leviämistä, on pyritty niin ikään ehkäisemään. Lähialueyhteistyöllä edistetään myös paikallisdemokratian ja kansalaisyhteiskunnan vahvistumista.

Lähialueyhteistyön ensisijainen kohdealue on Luoteis-Venäjän federaatiopiiri, erityisesti Karjalan tasavalta, Leningradin alue, Murmanskin alue ja Pietari. Ukrainassa ja Valko-Venäjällä lähialuerahoitusta voidaan osoittaa vain sellaisiin hankkeisiin, joita ei voida pitää kehitysyhteistyöhankkeina. Ensisijaisesti tällaisia ovat säteily- ja ydinturvahankkeet.

Osa rahoituksesta kanavoidaan kansainvälisten rahoituslaitosten tai järjestöjen toteuttamiin hankkeisiin. Suomi osallistuu myös Euroopan unionin pohjoisen ulottuvuuden ympäristö- ja sosiaali- ja terveysalan kumppanuuksiin. Suomi varautuu lisäksi osallistumaan liikenne- ja logistiikkakumppanuuteen sekä laajenevaan energia-alan yhteistyöhön. Lähialueyhteistyötä yhteensovitetaan lisäksi ENPI CBC -ohjelmien kanssa, joita rahoitetaan muista kuin ulkoasiainministeriön lähialueyhteistyömäärärahoista.

Lähialueyhteistyötä kehitetään asteittain osapuolten väliseksi tasavertaiseksi yhteistyöksi. Venäläiseltä osapuolelta edellytetään kasvavaa taloudellista sitoutumista hankkeisiin.

Suomi on kohdistanut vuosina 1990—2007 lähialueyhteistyön kohdemaihin ml. Keski- ja Itä-Euroopan siirtymätalousmaat (vuoteen 2005 asti), yhteensä 1 215 milj. euroa. Valtion talousarvion kautta kanavoidun lahja-avun osuus on ollut 683 milj. euroa, josta Venäjälle on kohdistunut noin 248 milj. euroa.

Lähialueyhteistyöhön tarkoitetut voimavarat vuosina 1990—2007 (milj. euroa)

	1990—2006	2007	Yhteensä
Lahja-apu			
Pääluokat yhteensä	571,8	27,4	599,2
Baltian investointiohjelma	15,3		15,3
Puolan velan anteeksianto	68,1		68,1
Lahja-apu yhteensä	655,2	27,4	682,6
Osakepääomamaksatukset			
Suomen osuus EBRD:n osakepääomasta	65,6		65,6
FINNFUNDin osakepääoman korottaminen	5,0		5,0
Osakepääomamaksatukset yhteensä	70,6		70,6
Luotot			
FINNFUND-luotot	44,1	3,0	47,1
Muut luotot yhteensä	161,3		161,3
Luotot yhteensä	205,4	3,0	208,4

Takuut			
EBRD:n takuupääoma	184,4		184,4
Muut takuut yhteensä	69,4		69,4
Takuut yhteensä	253,8		253,8
Yhteensä	1 185,0	30,4	1 215,4

Lahja-avun jakautuminen pääluokittain 2008 (milj. euroa)

Pääluokka 24	20,5
Pääluokka 25	0,1
Pääluokka 26	-
Pääluokka 27	-
Pääluokka 28	-
Pääluokka 29	0,5
Pääluokka 30	0,2
Pääluokka 31	0,5
Pääluokka 32	-
Pääluokka 33	0,3
Pääluokka 34	-
Pääluokka 35	0,2
Yhteensä	22,3

Vuonna 2008 ehdotetaan momentille 24.50.66 Lähialueyhteistyö 3,5 milj. euron sopimuksentekovaltuuksia.

66. Lähialueyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 20 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ensisijaisesti Venäjän Federaatiossa toteutettaviin lähialueyhteistyöhankkeisiin,

2) Ukrainassa ja Valko-Venäjällä toteutettaviin hankkeisiin, joita ei voida pitää kehitysyhteistyöhankkeina,

3) vuonna 2004 tai aikaisemmin myönnettyjen valtuuksien nojalla tapahtuviin maksatuksiin Baltian maissa toteutettavissa hankkeissa,

4) kansainvälisten kehitysrahoituslaitosten yhteydessä toimivien rahastojen tukemiseen,

5) kansainvälisissä järjestöissä ja rahoituslaitoksissa toimivien asiantuntijoiden rahoittamiseen,

6) lähialueyhteistyöhön liittyvien valtion kulutusmenojen maksamiseen ja

7) enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilömäärän palkkaamiseen määräaikaiseen työsopimussuhteeseen lähialueyhteistyön koordinointiin, hankevalmisteluun, yhteisrahoitukseen, arviointiin ja hallintoon sekä sen kehittämiseen liittyviin asiantuntijatehtäviin.

Momentilta voidaan myöntää valtionavustusta.

Valtuus

Vuoden 2008 aikana saa tehdä lähialueyhteistyötä koskevia sopimuksia ja antaa sitoumuksia, joista aiheutuu menoja vuoden 2008 jälkeisille vuosille yhteensä enintään 3 500 000 euron arvosta.

Selvitysosa: Tavoitteena on kasvattaa venäläisen osapuolen rahoitusosuutta teknisen avun yhteishankkeiden kokonaiskustannuksista. Lähialueyhteistyötä yhteensovitetaan ENPI CBC -ohjelmien kanssa. Noin kolmasosa vuoden 2008 määrärahoista pyritään suuntaamaan monenkeskiseen yhteistyöhön.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Ympäristö	5 000 000
Sosiaali- ja terveydenhuolto	3 000 000
Ydinturvallisuus	2 000 000
Hallinnon kehittäminen	1 000 000
Maa- ja metsätalous	800 000
Kansalaisjärjestömääräraha	1 300 000
Muut toimialat	3 800 000
Kansainvälinen yhteistyö sekä teknisen avun rahastot	2 600 000
Varalla käynnissä olevien lähialue-hankkeiden lisärahoitukseen ja mahdollisiin uusiin hankkeisiin	1 000 000
Yhteensä	20 500 000

Valtuuksien perusteella tehdyistä ja tehtävistä myöntöpäätöksistä arvioidut menot (milj. euroa)

	2008	2009	2010	2011—
Ennen vuotta 2007 myönnetyt valtuudet	0,3	0,2	0,7	0,5
Vuonna 2007 myönnetyt valtuudet	1,5	1,5	1,5	
Vuonna 2008 myönnetyt valtuudet		1,5	1,0	1,0
Yhteensä	1,8	3,2	3,2	1,5

Sopimuksentekovaltuutta on tarkoituksenmukaista kohdentaa pitkäaikaisiin tai laajoihin hankkeisiin.

2008 talousarvio	20 500 000
2007 talousarvio	23 533 000
2006 tilinpäätös	23 000 000

99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot

Selvitysosa:

Kriisinhallinta

Suomi on mukana keskeisten kriisinhallintaa toteutettavien kansainvälisten järjestöjen työssä osallistuen toiminnan ja sen edellyttämien valmiuksien kehittämiseen samoin kuin kriisinhallintatehtäviin eri puolilla maailmaa. Suomi osallistuu sotilaallisiin ja siviilikriisinhallintatehtäviin Euroopassa, Lähi-idässä, Kaukasuksella, Aasiassa ja Afrikassa. Toiminnan painopisteet ovat Kosovossa, Afganistanissa ja Lähi-idässä sekä osallistumisessa EU:n nopean toiminnan joukkoihin, joiden pohjoismainen osasto on valmiusvuorossa vuonna 2008. Rauhanturvaoperaatioihin ja siviilikriisinhallintatehtäviin palkattua henkilöstöä arvioidaan olevan noin 1 100 henkilötyövuotta.

Ulkoasiainministeriö kehittää yhdessä sisäasiainministeriön kanssa Suomen valmiuksia osallistua siviilikriisinhallintaoperaatioihin. Pyrkimyksenä on myös saada lisää suomalaisia merkittäviin siviilikriisinhallinnan johtotehtäviin järjestöihin ja operaatioihin.

Kioton joustomekanismit

Tavoitteena on vahvistaa Suomen toimintaa kansainvälisessä ympäristöpolitiikassa, mihin pyritään mm. toteuttamalla Kioton pöytäkirjan joustomekanismeja kehitys- ja muissa maissa. Ulkoasiainministeriö huolehtii ns. puhtaan kehityksen mekanismin kautta hankittavista päästövähenemistä hallituksen energia- ja ilmastopoliittisen strategian mukaisesti.

Etyj-puheenjohtajuus

Suomi toimii vuonna 2008 Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön, Etyj, puheenjohtajana. Puheenjohtajamaan ulkoasiainministeri toimii Etyjin puheenjohtajana, jonka vastuulla on Etyjin poliittinen ohjaus. Vuoden mittaisen puheenjohtajuuden lisäksi Suomi toimii järjestön troikkajäsenenä vuosina 2007—2009. Tavoitteena on Suomen Etyj-puheenjohtajuuden onnistunut ja te-

hokas toteutus. Puheenjohtajuutta hyödynnetään myös Suomen tunnetuksi tekemiseksi erityisesti EU:n ulkopuolisissa maissa.

01. Euroopan parlamentin jäsenten palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 154 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Euroopan parlamentin Suomen edustajien palkkausmenojen maksamiseen.

2008 talousarvio	1 154 000
2007 talousarvio	1 154 000
2006 tilinpäätös	976 573

20. (24.99.21) Tilapäinen edustus kansainvälisissä neuvotteluissa (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 213 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtio- ja ministerivierailuista aiheutuvien menojen maksamiseen Suomessa ja ulkomailla ja

2) valtio- ja ministerivierailuihin liittyvän tilapäisen työvoiman palkkioiden ja työnantajamaksujen maksamiseen.

2008 talousarvio	2 213 000
2007 talousarvio	2 213 000
2006 tilinpäätös	1 957 949

21. (24.99.22) Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 56 381 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa (211/2006) tarkoitetun kriisinhallintahenkilöstön palkkaus-, päiväraha-, muonanparannusraha- ja koulutusmenojen sekä valtion eläkemaksun ja kriisinhallintahenkilöstölle palvelusajaksi otetun henkilövakuutuksen kustannusten maksamiseen sekä sotilaallisen kriisinhallintahenkilöstön ryhmätapaturmavakuutusta vastaavien etuuksien maksamiseen ja niistä aiheutuvien hallintokulujen maksamiseen,

2) kansainvälisen kriisinhallintayhteistyön puitteissa annettavaan koulutukseen ja sen materiaalikuluihin,

3) kansainvälisen kriisinhallintatyön puitteissa yksittäisille maille annettavaan tukeen puolustussektorilla ja vakauttamistehtäviin konfliktien jälkeen ja

4) sellaisten kansainvälisten kriisinhallintaoperaatioiden taloudelliseen tukemiseen, joihin Suomi ei lähetä henkilöstöä tai muutoin osallistu.

Käyttösuunnitelma		€
01.	EU:n taisteluosastojen koulutus- ja valmiusmenot	2 495 000
02.	AMIS II-operaation menot, Sudan	97 000
03.	Liberian kriisinhallinta-operaation menot (UNMIL-operaatio)	200 000
04.	Suomen Kosovon kriisinhallintajoukon menot (KFOR-operaatio)	22 450 000
05.	Yhteiset menot	2 775 000
06.	Suomen Bosnia-Hertsegovinan kriisinhallintajoukon menot (ALTHEA/EUFOR-operaatio)	3 917 000
07.	YKSOS:n menot (UNMIS-operaatio), Sudan	200 000
08.	SRJA:n menot (ISAF-operaatio), Afganistan	8 350 000
09.	Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin ja niiden jatkamiseen, mahdollisiin uusiin rauhanturvaamis-operaatioihin sekä muihin rauhanturvamenoihin	15 897 000
Yhteensä		56 381 000

Selvitysosa: Suomen kriisinhallintajoukkojen suunnittelun lähtökohtana on 1 000 sotilaan kokonaisvahvuus. Käyttösuunnitelmakohdan 9. Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin ja niiden jatkamiseen, mahdollisiin uusiin rauhanturvaamisoperaatioihin sekä muihin rauhanturvamenoihin mitoituksessa on otettu huomioon EU:n Ruotsi-Suo-

mi-Norja-Viro-Irlanti -taisteluosaston mahdollisen neljän kuukauden mittaisen operaation henkilöstön palkkausmenot 5 800 000 euroa. YK:n maksamat palkkausmenokorvaukset tuloutetaan momentille 12.24.99.

2008 talousarvio	56 381 000
2007 II lisätalousarvio	—
2007 talousarvio	66 767 000
2006 tilinpäätös	49 572 613

22. (24.99.25) Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 14 136 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) kriisinhallintatoimintaan ulkomailla osallistuvasta suomalaisesta siviilihenkilöstöstä aiheutuvien erityismenojen ja Suomen siviilikriisinhallintatoiminnasta aiheutuvien muiden menojen maksamiseen sekä muiden hallinnonalojen siviilikriisinhallintaan osallistuvien virkamiesten menojen maksamiseen,

2) siviilikriisinhallinnan projekteihin ja koulutukseen Suomessa,

3) vaalitarkkailijoiden aiheuttamien menojen maksamiseen,

4) siviilikriisinhallintatoimintaa harjoittavien järjestöjen toiminnan tukemiseen ja

5) siviilikriisinhallinnan tehtävissä toimivalle henkilöstölle otetun henkilövakuutuksen kustannusten maksamiseen.

Määrärahasta saa käyttää 4 000 000 euroa uusiin siviilikriisinhallintaprojekteihin tai käynnissä olevien siviilikriisinhallintaprojektien mahdollisiin lisämenoihin.

Selvitysosa: Määräraha on mitoitettu siviilikriisinhallintatoimintaan osallistuvan 100 henkilötyövuoden mukaisesti ottaen huomioon ne siviilikriisinhallinnan projektit, joihin Suomi todennäköisesti tulee osallistumaan erityisesti Euroopan unionin laajentuvien siviilikriisinhallintatehtävien myötä. Järjestöiltä saatavat tulot on budjetoitu momentille 12.24.99.

2008 talousarvio	14 136 000
2007 talousarvio	14 136 000
2006 tilinpäätös	9 981 384

23. (24.99.26) Etyj-puheenjohtajuus (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 6 678 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Suomen vuoden 2008 Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön, Etyj, puheenjohtajuuskaudesta aiheutuvien menojen, mukaan lukien määräaikaisen henkilöstön palkkausten, maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahasta maksetaan puheenjohtajuudesta aiheutuvat henkilöstö-, matka- ja kokousmenot sekä muut puheenjohtajuuden aiheuttamat lisämenot. Suurin menoerä on joulukuussa 2008 järjestettävä Etyj-ulkoministerikokous turvajärjestelyineen.

2008 talousarvio	6 678 000
2007 II lisätalousarvio	1 500 000
2007 talousarvio	1 100 000

50. Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 1 515 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustusten maksamiseen käyttösuunnitelmassa mainituille yhteisöille.

Kansalaisjärjestöjen Eurooppa-tiedotukseen varatusta määrärahasta osoitetaan Eurooppalainen Suomi ry:lle 219 000 euroa ja Vaihtoehto EU:lle Tiedotuskeskus ry:lle 51 000 euroa.

Käyttösuunnitelma	€
Kansalaisjärjestöjen Eurooppa-tiedotus	515 000
Suomen YK-liitto ry	315 000
Suomen toimikunta Euroopan turvallisuuden edistämiseksi	110 000
Saamelaisneuvosto	47 000
SPR:n kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja Geneven sopimusten tunnetuksi tekeminen Suomessa	60 000
Muut kansainvälistä toimintaa harjoittavat yhteisöt	268 000
CMI ry	200 000
Yhteensä	1 515 000

2008 talousarvio	1 515 000
2007 talousarvio	1 315 000
2006 tilinpäätös	1 336 184

51. Hädänalaisten avustaminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 39 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) konsulipalvelulain mukaan hädänalaisessa asemassa olevien henkilöiden kotiuttamisesta ja avustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen,

2) edellisistä aiheutuviin tileistä poistoihin ja

3) avustuksien maksamiseen ulkomailla.

2008 talousarvio	39 000
2007 talousarvio	39 000
2006 tilinpäätös	34 210

66. Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 95 888 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ulkoasiainministeriön toimialaan liittyvien järjestöjen jäsenmaksujen ja vapaaehtoisten rahoitusavustusten maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Maksuosuus Pohjoismaiden ministerineuvoston talousarvioon	22 701 000
Maksuosuus YK:n talousarvioon	9 430 000
Maksuosuus YK:n ympäristörahastolle (UNEP)	2 900 000
Maksuosuus otsonirahastolle	718 000
Maksuosuus YK:n rauhanturvajoukoille	28 568 000
Maksuosuus YK:n päämajan peruskorjaukseen (CMP)	1 547 000
Maksuosuus YK:n asuinyhdyskuntarahastolle (UNCHS)	470 000
Kemiallisen aseen kieltojärjestön jäsenmaksu (OPCW)	385 000
Maksuosuudet muille YK:n alaisille järjestöille ja rahastoille	5 573 000
Euroopan Neuvoston jäsenmaksut	3 381 000
OECD:n jäsenmaksu	2 100 000
WTO:n jäsenmaksu	665 000
Maksuosuudet ETYJ:n talousarvioihin	5 050 000
Maksuosuus maailmanlaajuiselle ympäristörahastolle (GEF)	7 780 000
Ydinkoekieltosopimus; Suomen maksuosuus valmistelukomitean kustannuksista	438 000
Muut jäsenmaksut	4 182 000
Yhteensä	95 888 000

2008 talousarvio	95 888 000
2007 talousarvio	94 888 000
2006 tilinpäätös	75 882 020

67. Kansainvälisen ilmastosopimuksen alaisen yhteistyön menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 650 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) kansainvälisen ilmastosopimuksen alaiseen yhteistyöhön kehitysmaiden kanssa ja

2) Suomen Kioton joustomekanismeja koskevan koeohjelman ja sen hankkeiden kustannuksiin.

Valtuus

Vuoden 2008 aikana saa tehdä yhteistyötä koskevia sopimuksia ja antaa sitoumuksia, joista aiheutuu menoja vuoden 2008 jälkeisille vuosille yhteensä enintään 2 000 000 euron arvosta.

Selvitysosa: Aiemmin myönnettyjen valtuuksien käytöstä arvioidaan valtiolle aiheutuvan menoja enintään 300 000 euroa vuonna 2008.

Energia- ja ilmastopoliittisen strategian mukaisesti ulkoasiainministeriö huolehtii ns. puhtaan kehityksen mekanismin kautta hankittavista päästövähenemistä. Koeohjelman kustannusten osalta määrärahat osoitetaan ulkoasiainministeriölle. Koeohjelman kustannuksiin kuuluu myös eräitä ns. yhteistoteutushankkeisiin kuuluvia kustannuksia.

2008 talousarvio	650 000
2007 talousarvio	300 000
2006 tilinpäätös	1 000 000

95. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 17 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ulkoasiainministeriön vahvistamien tilikurssien ja pankkien virallisten päivänkurssien välisten laskennallisten kurssierojen kattamiseen ja

2) muiden valuuttamääräisten ulkomaisten maksujen laskennallisten kurssierojen kattamiseen.

2008 talousarvio	17 000
2007 talousarvio	17 000
2006 tilinpäätös	113 153

Pääluokka 25
OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

S e l v i t y s o s a :

Hallinnonalan toimintaympäristö

Tuomioistuimissa käsiteltävillä asioilla on kansainvälisen kanssakäymisen lisääntyessä yhä useammin kansainvälisiä ja ylikansallisia liittymiä. Tämä yhdessä monimutkaistuvan oikeussääntelyn, laajentuvan oikeuslähdepohjan ja erityisalojen syvällistä asiantuntemusta vaativien asioiden lisääntymisen kanssa asettavat entistä suurempia osaamis- ja laatuvaatimuksia oikeuslaitoksen palveluksessa työskenteleville. Ikääntyminen sekä väestön ja elinkeinoelämän alueellinen keskittyminen puolestaan aiheuttavat tarpeen kehittää tuomioistuin- ja oikeusapuverkostoa alueellisen yhdenvertaisuuden parantamiseksi. Tietoyhteiskunnan palveluiden ja tekniikan kehittyminen luovat mahdollisuuden kehittää sähköisiä oikeuspalveluja. Haasteena on sovittaa uudistuvat toimintamuodot tiukkaan määrärahatilanteeseen. Tämä edellyttää rakenteellisia muutoksia ja voimavarojen kohdentamista entistä selvemmin hallinnonalan ydintehtäviin. Yleisissä tuomioistuimissa asiamäärät ovat pysyneet vakaana, mutta kasvaneet erityisesti hallintotuomioistuimissa. Vaikka keskimääräiset käsittelyajat ovat pysyneet kohtuullisina, ongelmana ovat eräiden asioiden liian pitkät kokonaiskäsittelyajat. Erityisesti vaativien rikosasioiden viipyminen käsittelyketjussa asianosaisten ja yhteiskunnan kannalta kohtuuttoman pitkään on ongelma. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on katsonut Suomen rikkoneen oikeudenkäynnin kohtuullista kestoa koskevaa velvoitetta yhteensä 18 tapauksessa vuosina 2000—2006.

Suomen rikollisuustilanne on pysynyt viime vuosina suhteellisen vakaana. Tilastoitujen rikosten kokonaismäärä on 1990-luvun alkuvuosista vähentynyt. Omaisuusrikoksia tehtiin vuonna 2006 lähes neljänneksen vähemmän kuin vuosikymmenen vaihteessa. Sen sijaan poliisin tietoon tulleet pahoinpitelyrikokset ovat viime vuosina lisääntyneet. Tämä selittyy pääosin sillä, että entistä suurempi osa pahoinpitelyrikoksista ilmoitetaan poliisille. Tutkimusten mukaan kansalaisten kokema väkivalta ja pelko väkivallan uhriksi joutumisesta ovat viime vuosina jonkin verran vähentyneet. Henkirikosten määrä on vuosina 2005—2006 tapahtuneesta selvästä vähenemisestä huolimatta suhteessa väkilukuun edelleen suurempi kuin muissa Pohjoismaissa ja useissa Länsi-Euroopan maissa. Tehtyjen selvitysten mukaan yhä harvemmat nuoret syyllistyvät rikoksiin, mutta pieni osa nuorista tekee niitä yhä enemmän. Väestön ikääntyminen vähentää todennäköisesti suurilukuisten rikosten määrää. Rikollisuustilanteen tulevaan kehitykseen vaikuttavat mm. alkoholin kulutuksen muutokset ja syrjäytymiskehitykseen liittyvät tekijät. Rikollisuutta koskevat uhkakuvat liittyvät rajat ylittävän järjestäytyneen rikollisuuden lisääntymiseen sekä tietoverkoissa tehtävän ja niihin kohdistuvan rikollisuuden yleistymiseen.

Kotitalouksien velkaantuminen on jatkunut viime vuosikymmenen loppupuolelta lähtien. Velkaantumisaste suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin on ennakkotietojen mukaan jo 100 %. Velkaantuminen yhdessä korkokannan nousun kanssa voi muodostaa ylivelkaantumisen riskin, jos

kuluttajan olosuhteissa tapahtuu odottamattomia muutoksia. Ulosottovelallisten määrä on selvästi vähentynyt (v. 1994 510 000, v. 2000 340 000, v. 2006 260 000). Ulosottokaaren käsittelyn yhteydessä hyväksytty yksityishenkilöiden yksityisoikeudellisten saatavien määräaikaisuus helpottaa 1.3.2008 alkaen asteittain laman aikana velkaantuneiden henkilöiden tilannetta.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Demokratia, perus- ja ihmisoikeudet ja Euroopan oikeudellinen kehittäminen

Vahvistetaan vaalijärjestelmän suhteellisuutta ja lisätään kansalaisten suoria vaikutusmahdollisuuksia. Turvataan kansalaisten perus- ja ihmisoikeuksien sekä hyvän hallinnon periaatteiden toteutuminen.

Euroopan unionissa tavoitteena on yhtenäinen, toimintakykyinen ja avoimesti toimiva unioni. Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueesta kehitetään todellinen eurooppalainen oikeusalue, jossa kansalaiset voivat käyttää oikeuksiaan yhtenäisin perustein.

Säädösvalmistelun laatu ja kansalaisten oikeussuhteet

Säädösvalmisteluympäristöä ja lakien selkeyttä parannetaan kansalaisten hyvinvoinnin ja yritysten kilpailukyvyn edistämiseksi.

Parannetaan kiinteistönvaihdannan sujuvuutta, yksinkertaistetaan luotonantoa ja alennetaan kiinteistönvaihdannan kustannuksia siirtymällä sähköisiin vaihdantamenettelyihin. Selvitetään avoliitossa elävien yhteiseen kotitalouteen liittyvää sääntelytarvetta. Aviovarallisuussäännösten toimivuutta arvioidaan tavoitteena, että aviopuolisoilla olisi mahdollisimman harvoin tarve sopia varallisuudestaan lainsäännöksistä poikkeavalla tavalla tai vaatia osituksen sovittelua.

Oikeusturva

Oikeusturvapolitiikan yhteiskunnallisena vaikuttavuustavoitteena on oikeusoloiltaan ennustettava yhteiskunta, jonka jäsenten oikeudet ja velvollisuudet toteutuvat yhdenvertaisella tavalla. Tavoitteena on, että oikeudensaantimahdollisuudet toteutuvat joutuisasti ja yhdenvertaisesti. Tavoitteena on, että oikeuslaitosta kohtaan tunnettu luottamus nousee 70 %:iin edellisen mittauksen 66 %:sta. Tavoitteena on lyhentää jonotus- ja käsittelyaikoja, vähentää tuomioistuimissa yli 12 kuukautta vireillä olleiden asioiden määrää sekä supistaa alueelliset käsittelyaikaerot hovioikeuksissa ja hallinto-oikeuksissa enintään neljään kuukauteen vuonna 2008. Tavoitteena on myös lyhentää asioiden kokonaiskestoa tehostamalla seurantaa käsittelyn kaikissa vaiheissa alkaen esitutkinnasta ja mukaan lukien syyteharkinta sekä tuomioistuinkäsittely.

Vakuutusoikeuden ruuhkaantumisesta ja pitkistä käsittelyajoista kansalaisille aiheutuvia ongelmia vähennetään.

Oikeusturvan vaikuttavuustavoitteita toteuttavat toimenpiteet ja toiminnalliset tavoitteet esitetään lainsäädännön osalta luvussa 25.01 ja tuomioistuinten ja oikeusavun osalta luvussa 25.10.

Kriminaalipolitiikka

Kriminaalipolitiikan yhteiskunnallisena vaikuttavuustavoitteena on rikollisuuden ja siitä aiheutuvien kustannusten vähentäminen. Kriminaalipolitiikan keskeisiä toimijoita ovat julkishallinnossa oikeusministeriön ohella sisäasiainministeriö (poliisi), sosiaali- ja terveysministeriö (yleinen sosiaalipolitiikka ja syrjäytymisen ehkäisy) sekä kunnat (paikallinen ja seudullinen rikoksentorjuntayhteistyö). Oikeusministeriön hallinnonalalla erityisiä painopistealueita ovat väkivaltarikollisuuden ja uusintarikollisuuden vähentäminen sekä rikosvastuun nykyistä joutuisampi toteuttaminen. Tavoitteena on, että vuonna 2006 toteutetussa kansallisessa uhritutkimuksessa havaittu suomalaisten kokeman väkivallan ja toisaalta väkivallan uhriksi joutumisen pelon vähentyminen jatkuu ja että väheneminen voidaan myös luotettavasti todentaa. Ensikertaisten vankien uusintarikollisuuden vähentämistä koskevana tavoitteena on, että viiden vuoden kuluessa vapautumisesta vankilaan palaavien määrä vähenee vuoden 2005 35 %:n tasolta 32 %:iin vuonna 2011. Kriminaalipolitiikan vaikuttavuustavoitteita toteuttavat toimenpiteet ja toiminnal-

liset tavoitteet esitetään rikoksentorjunnan ja lainsäädännön osalta luvussa 25.01, syyttäjäntoimen osalta luvussa 25.30 ja rangaistusten täytäntöönpanon osalta luvussa 25.40.

Maksuhäiriöpolitiikka

Maksuhäiriöpolitiikan (luku 25.20) yhteiskunnallisena vaikuttavuustavoitteena on maksuhäiriömerkintäisten henkilöiden määrän vähentyminen nykyisestä 307 000 alle 300 000 henkilöön. Luottotappioiden torjunnassa vaikuttavuustavoitteena on tilittää hakijoille 640 miljoonaa euroa (vuoden 2006 toteutuma 653 milj. euroa, vuoden 2007 arvio 640 milj. euroa), vaikka velallisten suojaosuutta on nostettu ja yksityisoikeudellisten saatavien vanhentuminen vähentää perintätulosta maaliskuusta 2008 alkaen.

Tuottavuusohjelman vaikutukset

Oikeusministeriön hallinnonalalla toteutetaan hallituksen linjausten mukaisesti tuottavuustoimia, joiden yhteenlaskettu henkilöstötarvetta vähentävä vaikutus vuonna 2008 on 87 henkilötyövuotta.

Vaikutukset sukupuolten väliseen tasa-arvoon

Kriminaalipolitiikassa painotetaan erityisesti naisiin ja lapsiin kohdistuvan väkivallan vähentämistä. Tavoitteena on myös valvotun koevapauden käytön lisääminen seuraamuksena vankeuden sijasta. Valvotun koevapauden piiriin valikoituu naisia suhteellisesti enemmän kuin miehiä.

Hallinnonalan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
25.01.50	*Avustukset* (kiinteä määräraha)		
	— vuokravaltuus	-	1,2

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
01.	**Ministeriö ja hallinto**	**102 213**	**101 888**	**97 804**	**- 4 084**	**- 4**
01.	Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	24 195	23 526	24 418	892	4
02.	Palvelukeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	10 545	13 600	5 382	- 8 218	- 60
03.	Eräiden virastojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 191	5 225	6 013	788	15
04.	Tutkimus ja kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	1 557	1 637	1 671	34	2
20.	Erityismenot (arviomääräraha)	7 292	7 400	7 400	—	—
29.	Oikeusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	40 390	39 000	40 000	1 000	3
50.	Avustukset (kiinteä määräraha)	1 814	1 850	1 970	120	6
51.	Eräät valtion maksamat korvaukset (arviomääräraha)	11 229	9 650	10 950	1 300	13

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
10.	**Tuomioistuimet ja oikeusapu**	**272 435**	**275 232**	**286 226**	**10 994**	**4**
01.	Korkeimman oikeuden toiminta-menot (siirtomääräraha 2 v)	7 004	7 000	7 029	29	0
02.	Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 503	8 500	8 729	229	3
03.	Muiden tuomioistuinten toiminta-menot (siirtomääräraha 2 v)	200 564	204 627	215 016	10 389	5
04.	Oikeusaputoimistojen ja kuluttaja-riitalautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	22 059	22 705	23 052	347	2
50.	Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset (arvio-määräraha)	34 305	32 400	32 400	—	—
20.	**Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta**	**84 494**	**85 097**	**86 069**	**972**	**1**
01.	Ulosottolaitoksen ja konkurssi-valvonnan toimintamenot (siirto-määräraha 2 v)	84 494	85 097	86 069	972	1
(30.)	**Oikeudelliset palvelut ja julkinen oikeusapu**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
30.	**Syyttäjät**	**33 511**	**33 972**	**36 899**	**2 927**	**9**
01.	Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	33 511	33 972	36 899	2 927	9
(40.)	**Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
40.	**Rangaistusten täytäntöönpano**	**199 130**	**203 980**	**212 217**	**8 237**	**4**
01.	Rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	193 730	198 580	206 817	8 237	4
74.	Avolaitostyöt (siirtomääräraha 3 v)	5 400	5 400	5 400	—	—
(50.)	**Rangaistusten täytäntöönpano**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
50.	**Vaalimenot**	**21 036**	**14 660**	**6 078**	**- 8 582**	**- 59**
20.	Vaalimenot (arviomääräraha)	21 036	14 660	6 078	- 8 582	- 59
(60.)	**Syyttäjälaitos**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(70.)	**Vaalimenot**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
	Yhteensä	**712 820**	**714 829**	**725 293**	**10 464**	**1**
	Henkilöstön kokonaismäärä	9 636	9 583	9 526		

01. (25.01 ja 25.10, osa) Ministeriö ja hallinto

Selvitysosa: Oikeusministeriö toiminta-ajatuksensa mukaisesti osana valtioneuvostoa luo oikeuspolitiikan linjoja, kehittää säädöspolitiikkaa ja ohjaa hallinnonalaansa. Oikeusministeriön tavoitteena on avoin, aktiivinen ja turvallinen yhteiskunta, jossa ihmiset voivat luottaa oikeuksiensa toteutumiseen. Oikeusministeriö asettaa toiminnalleen seuraavat alustavat tulostavoitteet vuodelle 2008.

Demokratia, perus- ja ihmisoikeudet sekä Euroopan oikeudellinen kehittäminen

Toteutetaan perustuslain seurantatutkimus, käynnistetään vaalijärjestelmän uudistus sekä siihen liittyen arvioidaan välittömän demokratian kehittämistarve. Uudistetaan valmiuslainsäädäntö sekä jatketaan yhdenvertaisuuslainsäädännön valmistelua.

EU:n perussopimusjärjestelmän kehittämisessä tavoitteena on edistää perusoikeussuojaa, avoimuutta ja hyvän hallinnon periaatteiden vakiinnuttamista unionin toiminnassa.

Säädösvalmistelun laatu

Käynnistetään paremman sääntelyn toimintaohjelma, perustetaan oikeusministerin johtama paremman sääntelyn ministeriryhmä ja paremman sääntelyn neuvottelukunta. Tarkoituksena on ottaa käyttöön lainsäädäntösuunnitelmamenettely.

Oikeusministeriön *laintarkastuksen* kattavuustavoite on, että hallituksen lakiesityksistä vähintään 80 % ja valtioneuvoston asetuksista vähintään 70 % tarkastetaan. Tarkastuksen joutuisuustavoite on 15 päivää. Vaikutetaan siihen, että ministeriöt ottavat lainvalmistelutyönsä aikataulutuksessa huomioon säädösehdotusten kääntämiseen ja tarkastuttamiseen tarvittavan ajan.

Oikeusturva

Oikeusturvan saatavuuden parantamiseksi ja oikeuslaitoksen toimintakyvyn lisäämiseksi jo aloitettuja välttämättömiä rakenteellisia uudistuksia nopeutetaan. Valmistellaan käräjäoikeusverkoston uudistamista 25—30 maakunnallisen ja muutamien niitä tukevien sivukanslioiden varaan. Riidattomia saatavia koskevien asioiden käsittelyä sähköistetään ja keskitetään käräjäoikeuteen viimeistään käräjäoikeusverkoston kehittämisen yhteydessä. Valmistellaan kiinteistöjen kirjaamisasioiden siirto Maanmittauslaitokselle. Kehitetään käräjäoikeuksien työmäärien arviointimenetelmiä. Annetaan esitys oikeusapulain muuttamisesta. Lisäksi tarkistetaan valtioneuvoston asetuksessa säädettyjä oikeusavun palkkioperusteita, muutetaan valtioneuvoston asetusta oikeusavusta sekä kehitetään sähköistä asiointia.

Jatketaan hallinnon oikaisuvaatimusmenettelyn kehittämistä oikeusturvakeinona. Käynnistetään lainvalmisteluhanke, jonka tarkoituksena on kehittää hallintolainkäytön oikeuskeinoja ja menettelyä koskevaa sääntelyä. Niin ikään tarkoitus on tarkistaa julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmää ja uhkasakkolainsäädäntöä. Kehitetään menettelyjä ja toimintatapoja vakuutusoikeudessa.

Hovioikeuksien toiminnan tehostamiseksi hallitus antaa eduskunnalle esityksen hovioikeuksissa noudatettavaksi muutoksenhakulupajärjestelmäksi.

Kriminaalipolitiikka

Väkivaltarikollisuuden vähentämiseksi toteutetaan valtion viranomaisten, kuntien ja muiden tahojen laaja-alaisena yhteistyönä vuoden 2008 loppuun jatkuvaa väkivallan vähentämisohjelmaa. Täsmennetään uusintarikollisuuden vähentämistä koskevat määrälliset tavoitteet viime vuosien kehityksestä valmistuvan tilastollisen selvityksen pohjalta.

Seuraamusjärjestelmän vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden parantamiseksi lisätään elektronisen valvonnan käyttöä eri seuraamusten toimeenpanon tukena ja soveltuvin osin lyhyiden vankeusrangaistusten sijasta, vähennetään minimiin vankeuden käyttäminen sakon muunto-

rangaistuksena ja jatketaan nuorten rikosoikeudellisia seuraamuksia koskevan lainsäädännön sekä yhdyskuntaseuraamusten käyttöalan ja sisällön kehittämistä.

Vankeinhoitolaitoksen laitoskantaa koskevat investointisuunnitelmat tarkistetaan mm. vankimäärän kehitys ja toiminnalliset muutostarpeet huomioon ottaen. Toteutetaan koko rikosseuraamusalan hallintoa koskeva kehittämisohjelma.

Rikoksen uhreille suunnattujen tukitoimien vaikuttavuuden ja tehokkuuden lisäämiseksi valmistellaan toimenpideohjelma.

Rikosasiain käsittelyketjun tehokkuuden parantamiseksi valmistellaan rikesakko- ja rangaistusmääräysmenettelyt yhdistämällä uusi summaarinen menettely, joka vapauttaa poliisin, syyttäjien ja Oikeusrekisterikeskuksen voimavaroja toisiin tehtäviin ja saattaa menettelyt vastaamaan perustuslain vaatimuksia. Tuetaan syyttäjän roolin vahvistamista esitutkinnassa sekä valmistellaan esitutkinta- ja pakkokeinolainsäädännön kokonaisuudistusta sääntelyn ja menettelyjen selkeyttämiseksi.

Maksuhäiriöpolitiikka

Ulosottolaitoksen organisaatiota kehitetään uudistetun ulosottolainsäädännön pohjalta niin, että ulosottopiirien määrä olisi vuoden 2008 alussa 22, kun se tällä hetkellä on 51. Valmistellaan ehdotus ulosoton hallintoviraston perustamisesta.

Kansalaisten oikeussuhteet

Jatketaan sähköistä kiinteistönvaihdantaa ja sähköistä panttikirjaa koskevaa lainvalmistelua ottaen huomioon järjestelmän rakentamisessa valittavat tietotekniset ratkaisut, järjestelmän rahoittaminen ja kiinteistöjen kirjaamisasioiden siirto oikeuslaitokselta Maanmittauslaitokselle.

Perheoikeuden alalla harkitaan tarvetta valmistella avoliittojen erotilanteita varten säännökset, joilla luodaan tarkoituksenmukainen menettely yhteisen kotitalouden jakamisen yhteydessä syntyvien kysymysten ratkaisemiseksi. Lisäksi selvitetään, onko tarvetta uudistaa avioliittolain varallisuussäännöksiä muun muassa avio-oikeuden laajuuden osalta.

Rakenteiden uudistaminen ja päätöksenteon tietopohjan parantaminen

Lähivuosina hallinnonalalla toteutetaan lukuisia merkittäviä tehtävä- ja organisaatiojärjestelyjä sekä hallinnonalan keskeisten toimintaprosessien uudistuksia, joilla parannetaan toiminnan vaikuttavuutta, tuottavuutta ja taloudellisuutta. Oikeusministeriön keskeinen tehtävä on huolehtia siitä, että uudistukset ja hallituksen tuottavuusohjelman tavoitteita toteutetaan hyvää ja pitkäjänteistä henkilöstöpolitiikkaa noudattaen ja että uudistuksia tuetaan tehokkaasti modernilla tietotekniikalla ja että toimitilaratkaisuissa järjestelmällisesti otetaan huomioon vireillä olevat muutokset. Valmistellaan Oikeushallinnon tietotekniikkakeskuksen siirtymistä nettobudjetointiin.

Yhä tärkeämmäksi hallinnonalan eri toimintasektoreiden kehittämisen ongelmaksi on nähty tutkimuksen puutteellinen kattavuus. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos on valtion pienin sektoritutkimuslaitos ja ministeriön käytössä olevat tutkimusresurssit ovat vähäiset. Tavoitteena on lähivuosina parantaa Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen kykyä vastata paremmin oikeusministeriön ja yhteiskunnan rikollisuuteen ja oikeuselämään kohdistuvista tietotarpeista.

Tietoja henkilöstöstä

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 arvio
Oikeusministeriö			
Henkilötyövuodet	300	245	243
Keski-ikä	46,2	46,6	46,8
Työtyytyväisyysindeksi	3,2	3,2	3,2
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	8	7,5	7,5

Palvelukeskukset ja muut erillisvirastot			
Henkilötyövuodet	283	351	350
Keski-ikä	45,7	46,0	46,0
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	8,0	8,0	8,0

Tuottavuusohjelman mukainen säästövelvoite ministeriön ja luvun muiden virastojen osalta on yhteensä neljä henkilötyövuotta vuonna 2008.

Luvun nimike on muutettu.

01. (25.01.21) Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 24 418 000 euroa.

Nettoutettavia tuloja ovat julkaisutoiminnasta sekä EU:lta saatavat tulot.

Määrärahaa saa käyttää myös kansainvälisten yhteisöjen jäsenmaksujen ja maksuosuuksien maksamiseen.

S e l v i t y s o s a :

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	25 998	23 556	24 448
Bruttotulot	122	30	30
Nettomenot	25 876	23 526	24 418
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 594		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	914		

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen päätoiminnoittain	%
Yhteiskuntapolitiikan strategiat ja seuranta	10
Säädösvalmistelu	22
EU- ja muu kansainvälinen yhteistyö	13
Hallinnonalan ohjaus	18
Ministeriön muut hallintotehtävät	7
Ministeriön tukitoiminnot	20
Palkallinen poissaolo	10

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Uusi palkkausjärjestelmä	59
Paremman sääntelyn toimintaohjelma	100
Tasokorotus	500
Tuottavuustoimet	-34
Kansalaisvaikuttamisen politiikka-ohjelman loppuminen	-376
Tutkimus	100
Palvelukeskuksen maksut, siirto momentilta 25.01.02	424
Valtioneuvoston tietohallintoyksikön tuottamien palvelujen ostamiseen, siirto momentilta 28.20.02	160
Muut muutokset	-41
Yhteensä	892

2008 talousarvio	24 418 000
2007 II lisätalousarvio	35 000
2007 talousarvio	23 526 000
2006 tilinpäätös	24 195 000

02. (25.01.22, osa) Palvelukeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 5 382 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa on otettu huomioon Oikeushallinnon palvelukeskuksen maksullisen palvelutuotannon tulot.

S e l v i t y s o s a : Oikeushallinnon palvelukeskus siirtyy nettobudjetointiin ja maksulliseen palveluiden tuotantoon vuoden 2008 alusta, jolloin rahoitus perustuu yksinomaan palvelumaksuihin. Vuoden 2008 kehittämistavoitteina on palvelusopimuskäytäntöjen vakiinnuttaminen, sekä erityisesti talouden raportoinnin kehittäminen yhteistyössä ministeriön ja asiakasvirastojen kanssa.

Oikeushallinnon palvelukeskus

	2006 toteutuma[1)]	2007 arvio	2008 tavoite
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA			
Käsiteltyjen ostolaskujen lukumäärä, kpl	105 925	195 000	195 000
Käsiteltyjen oikeudenkäyntikululaskujen lukumäärä, kpl	68 918	100 000	100 000
Maksettujen nettopalkkojen lukumäärä, kpl	79 186	191 000	191 000
Asiakastyytyväisyys (1—5)		3,6	3,6
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS			
Ostolaskun käsittelyn kustannukset, euroa/kpl	6,03	6,10	6,10
Oikeudenkäyntikululaskun käsittelyn kustannukset, euroa/kpl	3,65	3,70	3,70
Maksetun nettopalkan kustannukset, euroa/kpl	11,76	11,80	11,80
HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA			
Henkilötyövuodet	72	130	130

[1)] Oikeushallinnon palvelukeskuksen toiminta alkoi v. 2006 vaiheittain.

Oikeushallinnon palvelukeskuksen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	
— suoritteiden myyntituotot	8 500
Tuotot yhteensä	8 500
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	8 500
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-
Kustannusvastaavuus, %	100

Oikeushallinnon tietotekniikkakeskuksen tehtävänä on tuottaa hallinnonalan virastoille tietotekniikan kehittämis-, asiantuntija-, tuotanto-, hankinta- ja tukipalveluja, jotka tukevat virastojen toimintaprosesseja ja niiden kehittämistä. Tietotekniikkakeskus tuottaa tarvittavat palvelut itse tai hankkii ne muilta palvelun tuottajilta. Tietoteknisten palvelujen keskittämistä jatketaan valmistelemalla hallinnonalan IT-henkilöstön siirto tietotekniikkakeskukseen vuoden 2009 alusta. Keskeisiä kehittämisalueita ovat palvelusopimusmenettelyn kehittäminen, viraston tarjoamien palveluiden tuotteistaminen ja hinnoittelun sekä toimintolaskennan kehittäminen tuotteittain. Tietojärjestelmien käytettävyys pidetään vähintään nykyisellä tasolla ja asiakastyytyväisyyttä parannetaan. Sähköisen asioinnin palveluita hallinnonalalla kehitetään.

Palvelukeskusten toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	10 653	13 806	13 882
Bruttotulot	256	206	8 500
Nettomenot	10 397	13 600	5 382
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	524		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	672		

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen (1 000 euroa)

Yhteiset tietohallintomenot	100
Oikeushallinnon tietotekniikkakeskus	5 282
Oikeushallinnon palvelukeskus (nettobudjetoitu)	-
Yhteensä	5 382

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	12
Oikeushallinnon palvelukeskuksen nettobudjetointi vuoden 2008 alusta (siirto momenteille 25.01.01, 25.10.01, 02, 03 ja 04, 25.20.01, 25.30.01 ja 25.40.01)	-8 430
Muut muutokset	200
Yhteensä	-8 218

2008 talousarvio	5 382 000
2007 talousarvio	13 600 000
2006 tilinpäätös	10 545 000

03. (25.01.22, osa) Eräiden virastojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 6 013 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Oikeusrekisterikeskuksen, Onnettomuustutkintakeskuksen, tietosuojavaltuutetun toimiston ja tietosuojalautakunnan toimintamenojen maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Oikeusrekisterikeskus on oikeushallinnon valtakunnallinen sakkojen, valtiolle tulevien korvausten ja maksujen täytäntöönpanija sekä oikeushallinnon keskeisten rekisterien rekisterinpitäjä. Oikeusrekisterikeskukselle asetettu yleistavoite on, että perintä- ja rekisteröintitehtävät sekä tietojen luovutus hoidetaan nopeasti ja oikeusturvanäkökohdat huomioon ottaen. Oikeusrekisterikeskuksen ja oikeushallinnon tietotekniikkakeskuksen välistä tehtävien jakoa selkeytetään. Tärkeimmät toiminnan kehittämiskohteet vuonna 2008 ovat raportointi- ja tilastointiosuuden rakentaminen viraston käytössä oleviin tietojärjestelmiin sekä täytäntöönpanojärjestelmän kehittäminen niin, että uudentyyppisiä täytäntöönpanoasioita voidaan tallentaa suoraan järjestelmään.

Onnettomuustutkintakeskuksen tavoitteena on selvittää tehokkaasti ja luotettavasti onnettomuuksien syitä ja antaa niiden perusteella turvallisuussuosituksia sekä seurata turvallisuussuositusten toteutumista.

Tietosuojavaltuutetun toimisto ylläpitää ja edistää kansalaisten perusoikeutta yksityisyyteen ja edistää luottamusta yhteiskunnan palveluihin. Toimisto osallistuu mahdollisimman laajasti tietoyhteiskunnan kehittämiseen Suomessa ja EU:ssa.

Vireille tulevien asioiden määrä kasvaa mm. lainsäädännön uudistamisen vuoksi. Tavoitteena on säilyttää vireille tulevien asioiden käsittelyajat entisellään. Kansalaisten vireille panemien asioiden keskimääräinen käsittelyaika on kuusi kuukautta ja kaikkien asioiden neljä kuukautta. Enimmäiskäsittelyaika on kymmenen kuukautta. Maksullisen toiminnan tulostavoite on 10 000 euroa.

Tietosuojalautakunnan tehtävänä on käsitellä ja ratkaista asiat, jotka henkilötietolain (523/

1999) mukaan kuuluvat sen päätettäviksi sekä seurata henkilötietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön kehittämistarvetta ja tehdä tarpeelliseksi katsomiaan aloitteita.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	5 311	5 455	6 360
Bruttotulot	286	230	347
Nettomenot	5 025	5 225	6 013
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	585		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	751		

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen (1 000 euroa)

Oikeusrekisterikeskus	3 700
Tietosuojavaltuutetun toimisto	1 318
Tietosuojalautakunta	25
Onnettomuustutkintakeskus	970
Yhteensä	6 013

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	12
Palvelukeskuksen maksut	100
Oikeusrekisterikeskuksen tietotekniikkaympäristön uusiminen	700
Tuottavuustoimet	-24
Yhteensä	788

2008 talousarvio	6 013 000
2007 talousarvio	5 225 000
2006 tilinpäätös	5 191 000

04. (25.01.22, osa) Tutkimus ja kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 671 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös Kriminaalipolitiikan instituutin jakamien apurahojen maksamiseen.

Selvitysosa: Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustoiminta tukee oikeusministeriön lainvalmistelua ja tuottaa perustietoa oikeus- ja kriminaalipolitiikkaa koskevan yhteiskunnallisen keskustelun, suunnittelun ja päätöksenteon pohjaksi. Laitos on Suomen johtava kriminologisen ja oikeuspoliittisen tutkimuksen yksikkö ja toiminta on ollut tieteellisesti vaikuttavaa. Tavoitteena on, että laitoksen toiminta tukee oikeusministeriön suunnittelua ja päätöksentekoa sekä hallinnonalan toimijoiden, tiedeyhteisön ja yhteiskunnan tietotarpeita.

Kriminaalipolitiikan instituutti tuottaa kansainvälisiä asiantuntijapalveluja kriminaalipolitiikan alalla. Laitoksen toimintaa ohjaa keskeisesti YK:n kriminaalipoliittinen ohjelma ja siihen liittyvät linjapäätökset.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	1 782	1 808	1 944
Bruttotulot	271	171	273
Nettomenot	1 511	1 637	1 671

Siirtyvät erät	
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	163
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	209

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen (1 000 euroa)

Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos	1 186
Kriminaalipolitiikan instituutti	485
Yhteensä	1 671

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	3
Palvelukeskuksen maksut	31
Yhteensä	34

2008 talousarvio	1 671 000
2007 talousarvio	1 637 000
2006 tilinpäätös	1 557 000

20. (25.01.27 ja 10.27) Erityismenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 7 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) onnettomuuksien tutkinnasta annetun lain (373/1985) mukaan onnettomuustutkintaa varten asetetuista tutkintalautakunnista sekä valtioneuvoston päättämässä laajuudessa kansainvälisenä yhteistyönä toimitettavasta tutkinnasta aiheutuvien palkkioiden ja muiden kulutusmenojen maksamiseen,

2) konkurssiasiamiehen vähävaraisessa konkurssipesässä ottamaan kuluvastuuseen liittyen ulkomaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa antamasta sitoumuksesta mahdollisesti johtuvan korvausvastuun toteuttamiseen,

3) viranomaistoiminnasta lakien ja asetusten nojalla aiheutuvien oikeudenkäyntikulujen ja

4) valtion maksettavaksi vahingonkorvauslain (412/1974) nojalla määrättyjen korvausten maksamiseen.

2008 talousarvio	7 400 000
2007 talousarvio	7 400 000
2006 tilinpäätös	7 292 066

29. Oikeusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 40 000 000 euroa.

2008 talousarvio	40 000 000
2007 talousarvio	39 000 000
2006 tilinpäätös	40 390 312

50. (25.01.51, osa) Avustukset (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 1 970 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) avustuksiin saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen,

2) avustuksiin rikollisuutta ehkäisevää työtä tekeville ja rikosten uhreista huolehtiville yhteisöille,

3) avustuksiin Julkisen Sanan Neuvostolle ja säädösaineistoa julkaiseville yhteisöille, avustuksiin maakuntien liitoille, jotka alueellaan huolehtivat lainopillisen asiantuntija-avun hankkimisesta kalatalousyhteisöille eräisiin laajoihin vesiasioihin liittyvissä kysymyksissä,

4) avustuksiin oikeusjärjestyksen kehittämistä ja tunnetuksi tekemistä tukevaan toimintaan ja

5) avustuksiin ympäristövahingoista johtuvien oikeudenkäyntien korvaamiseen sekä ympäristönsuojelua koskevissa hallintoasioissa aiheutuneisiin tarpeellisiin edunvalvontakustannuksiin edellyttäen, että asialla voidaan katsoa olevan tärkeää merkitystä yleisen ympäristönsuojelun edun kannalta tai huomattavaa vaikutusta lukuisten henkilöiden oloihin, eikä asianosaiselle tai kantajalle aiheutuvia kuluja voida pitää kohtuullisina ottaen huomioon hänen maksukykynsä.

Valtuus

Saamelaiskäräjät saa vuoden 2008 aikana tehdä Senaatti-kiinteistöjen kanssa Saamelaiskulttuurikeskuksen uudisrakennusta koskevan vuokrasopimuksen siten, että siitä aiheutuva

menojen lisäys on vuodesta 2011 alkaen vuositasolla enintään 1 200 000 euroa ja edellyttäen, että EU:n rakennerahasto-ohjelmien osuus rakentamis- ja kalustamiskustannuksista on vähintään 5 000 000 euroa.

Käyttösuunnitelma (1 000 euroa)

Avustukset saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen (enintään)	1 450
Avustukset rikollisuutta ehkäisevää työtä tekeville ja rikosten uhreista huolehtiville yhteisöille (enintään)	290
Muut avustukset (enintään)	230
Yhteensä	1 970

Selvitysosa: Saamelaiskulttuurikeskus on tarkoitus rakentaa Inarin kirkonkylään. Kiinteistö tulisi Senaatti-kiinteistöjen omistukseen ja Saamelaiskäräjät toimisi päävuokralaisena vuokraten tiloja edelleen mm. Saamelaisalueen koulutuskeskukselle, Inarin kunnalle ja Lapin lääninhallitukselle. Hanke on tarkoitus toteuttaa siten, että rakennuskustannukset ovat enintään 11 600 000 euroa (kevään 2007 kustannustaso, ilman ALV). Tarkoituksena on, että EU:n rakennerahasto-ohjelmat osallistuvat rakentamis- ja kalustamiskustannuksiin vähintään 5 000 000 eurolla, mikä vastaavasti alentaa vuotuisia pääomavuokramenoja. Hanke on tarkoitus käynnistää vuonna 2008 ja sen on tarkoitus valmistua vuonna 2011, ellei rakentamista jouduta suhdannesyistä lykkäämään.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Saamelaiskäräjien toiminta-avustuksen lisäys	120

2008 talousarvio	1 970 000
2007 talousarvio	1 850 000
2006 tilinpäätös	1 813 759

51. (25.01.51, osa) Eräät valtion maksamat korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 10 950 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) rikosvahinkolain (1204/2005) nojalla maksettaviin rikosvahinkokorvauksiin ja

2) syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista vapauden menetyksen johdosta maksettavasta korvauksesta annetun lain (422/1974) nojalla maksettaviin korvauksiin sekä niihin liittyvien vähäisten asiamiespalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Korvausmenojen kasvu	1 300

Momentin nimike on muutettu.

2008 talousarvio	10 950 000
2007 talousarvio	9 650 000
2006 tilinpäätös	11 229 015

10. (25.10, osa ja 25.30) Tuomioistuimet ja oikeusapu

Selvitysosa: Riippumattomat sekä hyvin ja tehokkaasti toimivat tuomioistuimet ovat edellytys perus- ja ihmisoikeusvaatimusten mukaisen oikeusturvan toteutumiselle sekä oikeusvarmuudelle, jota niin talouden toiminta kuin kansalaisten keskinäisten suhteiden järjestäminenkin vaativat. Niin ikään ne ovat edellytys yleisen järjestyksen ja turvallisuuden säilymiselle. Riittävät oikeudelliset neuvontapalvelut ovat edellytys oikeudensaantimahdollisuuksien yhdenvertaiselle ja tosiasialliselle toteutumiselle.

Tuomioistuimien käsiteltäväksi tulee yhä useammin laajoja ja oikeudellisesti vaativia asioita sekä uudenlaisia oikeudellisia kysymyksiä. Eri alojen lainsäädännössä tapahtuu jatkuvasti muutoksia, jotka vaativat perehtymistä ja tulkintaa tuomioistuimissa. Myös oikeusturvaa koskevat odotukset ovat kasvaneet. Nämä seikat asettavat sekä yleisten tuomioistuinten että hallintotuo-

mioistuinten osalta yhä suurempia vaatimuksia niin lainkäyttöjärjestelmän toimivuudelle kuin henkilöstön ammatillisille taidoillekin.

Yleisissä tuomioistuimissa käsitellään ja ratkaistaan rikosoikeudellista vastuuta koskevat syyteasiat sekä yksityisoikeudellisia oikeussuhteita koskevat riita-asiat, hakemusasiat ja kirjaamisasiat. Yleiset tuomioistuimet huolehtivat siten rikosvastuun toteuttamisesta kaikilla yksityisen ja yhteiskunnallisen toiminnan aloilla. Ne vastaavat myös oikeussuojan antamisesta yksityisille ihmisille, yrityksille ja muille yhteisöille niiden keskinäisissä suhteissa sekä myös suhteissa julkisyhteisöihin silloin, kun kysymys ei ole hallinto-oikeudellisen lainsäädännön soveltamisesta.

Hallintotuomioistuimilta haetaan muutosta päätöksiin, joita tehdään kaikilla hallinnonaloilla ja hallinnon eri tasoilla. Julkishallinnossa yksinkertaiset virheet korjataan pääosin oikaisumenettelyissä. Useista miljoonista valituskelpoisista hallintopäätöksistä päätyy hallintotuomioistuinten ratkaistaviksi vuosittain vain murto-osa. Asianosaisten oikeusturvasta huolehtimisen ohella hallintolainkäytöllä ohjataan merkittävästi hallinnon toimivuutta ja päätöksentekoa eri hallinnonaloilla. Tarpeeton muutoksenhaku on vähentynyt ja asiat tulevat käsitellyiksi entistä joutuisammin.

Tavoitteena on lisätä oikeuslaitoksen kykyä antaa oikeusturvaa toteuttamalla luvun 25.01 perusteluissa todetut asioiden käsittelyn uudistukset tuomioistuimissa sekä tuomioistuinlaitoksen, oikeusavun ja syyttäjälaitoksen rakenteen uudistukset ja huolehtimalla henkilöstön ammattitaidosta.

Tietoja henkilöstöstä

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 arvio
Yleiset tuomioistuimet			
Henkilöstömäärä, htv	2 817	2 801	2 757
Keski-ikä	47,1	47,5	47,8
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	8,2	8,0	8,0
Hallintotuomioistuimet			
Henkilöstömäärä, htv	678	696	717
Keski-ikä	47,5	48,0	48,5
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	9,7	9,5	9,0

Tuottavuusohjelman mukainen säästövelvoite tuomioistuinlaitoksessa on 23 henkilötyövuotta vuonna 2008.

Oikeusaputoimistosta kansalainen voi saada itselleen oikeudellisen asian hoitamista varten avustajan kokonaan tai osittain valtion varoilla. Oikeusapu kattaa kaikki oikeudelliset asiat. Riita voidaan usein myös lopullisesti ratkaista oikeusavun toimin. Alkuvaiheen oikeusturvaa korostamalla voidaan välttää oikeudellisten ongelmien vaikeutumista ja edistää oikeusriitojen ratkeamista joustavasti ja mahdollisimman vähäisin kustannuksin. Oikeusaputoimistot tekevät myös oikeusapupäätökset. Kuluttajariitalautakunta toteuttaa oikeusturvaa antamalla kirjallisia ratkaisusuosituksia kuluttajien ja elinkeinonharjoittajien välisiin erimielisyyksiin. Lautakunta myös sovittelee riitoja ja neuvoo sekä kouluttaa kuluttajaneuvojia.

Tietoja henkilöstöstä

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 arvio
Oikeusaputoimistot			
Henkilömäärä, htv	458	449	444
Keski-ikä	48,7	49,1	49,5
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	9,8	9,5	9,0
Kuluttajariitalautakunta			
Henkilöstömäärä, htv	30	32	32
Keski-ikä	45,6	45,9	46,2
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	11,8	11,5	11,0

Tuottavuusohjelman mukainen säästövelvoite oikeusaputoimistoissa on viisi henkilötyövuotta vuonna 2008.

Luvun nimike on muutettu.

01. (25.10.21) Korkeimman oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 7 029 000 euroa.

Selvitysosa: Korkein oikeus on ylin tuomioistuin riita- ja rikosasioissa. Sen tärkein tehtävä on valituslupajärjestelmän pohjalta yksittäisiä valitusasioita tutkimalla ja ratkaisemalla antaa oikeuskäytäntöä ohjaavia ja yhtenäistäviä ennakkopäätöksiä lain tulkinnasta ja soveltamisesta. Lisäksi korkein oikeus käsittelee ja ratkaisee ylimääräistä muutoksenhakua koskevia asioita sekä antaa tasavallan presidentille lausuntoja armahdusasioissa ja Ahvenanmaan itsehallintoa koskevissa asioissa. Korkeimman oikeuden johdolla laaditaan vuosittain yleisten tuomioistuinten ja työtuomioistuimen yhteinen toimintakertomus.

Korkeimpaan oikeuteen arvioidaan vuosina 2007 ja 2008 saapuvan 3 100 asiaa. Myönnettävien valituslupien ja julkaistujen asiaratkaisujen määrän arvioidaan pysyvän edellisvuosien tasolla.

Tunnuslukutaulukko

	2006 toteutuma	2007 tavoite/arvio	2008 tavoite/arvio
Ratkaistut asiat, kpl	3 229	3 150	3 150
— myönnetyt valitusluvat	169	170	170
— julkaistut ratkaisut	110	130	130
Keskimääräinen käsittelyaika (kk)			
— valituslupa-asiat	4,9	4,0	4,0
— asiaratkaisut	16,7	16,0	14,0
Toiminnallinen tehokkuus			
— taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	2 166	2 254	2 317
— tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	38	37	37

Tavoitteena on, että valitusluvan myöntämistä tai epäämistä koskeva päätös annetaan mahdollisimman joutuisasti, jotta niissä asioissa, joissa valituslupaa ei myönnetä, ratkaisun lainvoimaisuus ei viivästy tarpeettomasti. Vuonna 2008 keskimääräisen neljän kuukauden käsittelyajan lisäksi tavoitteena on, että hylätyistä valituslupa-asioista 80 % käsitellään alle kuudessa kuukaudessa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	1
Tuottavuustoimet	-22
Palvelukeskuksen maksut, siirto momentilta 25.01.02	50
Yhteensä	29

Korkeimman oikeuden päätöksistä lain 701/1993 mukaisesti perittävinä maksuina arvioidaan kertyvän 130 000 euroa momentille 12.25.10.

2008 talousarvio	7 029 000
2007 talousarvio	7 000 000
2006 tilinpäätös	7 004 000

02. (25.10.22) Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 8 729 000 euroa.

Selvitysosa: Korkein hallinto-oikeus ratkaisee hallintolainkäyttöasiat ylimpänä oikeusasteena. Oikeusturvanäkökohtien lisäksi korkeimman hallinto-oikeuden julkaisemat ennakkopäätökset ovat tärkeitä lakien soveltamiselle valtion ja kuntien hallinnossa. Suurimpia asiaryhmiä ovat verotus, rakentaminen ja kaavoitus, ympäristöasiat, sosiaali- ja terveydenhuolto, ulkomaalaisasiat, kunnallishallinto sekä kilpailuasiat ja julkiset hankinnat. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisemista asioista noin 86 % koskee alueellisten hallinto-oikeuksien antamia päätöksiä. Lisäksi korkein hallinto-oikeus ratkaisee muun muassa markkinaoikeuden sekä valtioneuvoston ja ministeriöiden päätöksistä tehdyt valitukset.

Korkein hallinto-oikeus valvoo lainkäyttöä muun muassa seuraamalla hallintotuomioistuinten toiminnan joutuisuutta, voimavarojen riittävyyttä ja päätösten laatua sekä järjestämällä neuvottelupäiviä ja laatimalla hallintotuomioistuinten yhteisen toimintakertomuksen.

Vuonna 2008 korkeimman hallinto-oikeuden tavoitteena on ratkaista 4 100 lainkäyttöasiaa. Uusia asioita arvioidaan saapuvan 4 000. Ratkaistavien asioiden keskimääräiseksi käsittelyajaksi arvioidaan muodostuvan yhdeksän kuukautta siten, että niistä 30 % on ratkaistu alle kuudessa kuukaudessa ja 20 % 6—9 kuukaudessa (28 ja 20 % vuonna 2006).

Tunnuslukutaulukko

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Ratkaistut asiat, kpl	4 006	4 100	4 100
Keskimääräinen käsittelyaika (kk)	10,3	9,0	9,0
Toiminnallinen tehokkuus			
— taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	2 173	2 180	2 180
— tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	39	41	41

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	1
Tuottavuustoimet	-22
Toimintaedellytysten turvaaminen, siirto momentilta 25.10.03	200
Palvelukeskuksen maksut, siirto momentilta 25.01.02	50
Yhteensä	229

Korkeimman hallinto-oikeuden suoritteista lain 701/1993 mukaisesti perittävinä maksuina arvioidaan kertyvän 280 000 euroa momentille 12.25.10.

2008 talousarvio	8 729 000
2007 talousarvio	8 500 000
2006 tilinpäätös	8 503 000

03. (25.10.23) Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 215 016 000 euroa.

Käräjäoikeuksien tuomiopiirijärjestelyihin liittyen (Heinola, Imatra, Loviisa) voidaan 1.10.2008 lukien perustaa kolme käräjätuomarin virkaa (2 T13 ja 1 T11) edellyttäen, että samasta ajankohdasta lukien lakkautetaan kolme laamannin virkaa (T15).

Nettobudjetoinnissa otetaan tuloina huomioon Maanmittauslaitoksen kiinteistötietojärjestelmän tuloista asetuksen perusteella oikeusministeriölle jakamat osuudet sekä EU:lta saatavat tulot.

Selvitysosa: Hovioikeuksiin saapuvien asioiden määrän arvioidaan pysyvän aikaisempien vuosien tasolla noin 12 000 asiana. Vuonna 2006 saapuneista asioista oli 23 % riita- ja 69 % rikosasioita. Ratkaistujen asioiden määrä on vuosina 2005 ja 2006 laskenut selvästi seulontamenettelyyn liittyvien ongelmien vuoksi. Tästä huolimatta keskimääräinen käsittelyaika on lyhentynyt ja hovioikeuskohtaiset käsittelyaikaerot jonkin verran tasoittuneet. Tavoitteena on supistaa eroja edelleen siten, että vuoden 2006 5,5 kuukauden käsittelyaikaero (Helsingin hovioikeuden ja Kouvolan hovioikeuden välillä) laskee neljään kuukauteen vuonna 2008. Keskimääräisen 7,5 kuukauden käsittelyaikatavoitteen lisäksi tavoitteena on, että 55 % asioista ratkaistaan alle kuudessa kuukaudessa ja että yli 12 kuukautta viipyneiden osuus on korkeintaan 20 % (52 ja 22 % v. 2006).

Hallinto-oikeuksien asiamäärät kasvoivat vuosina 2005 ja 2006 voimakkaasti ennen muuta autoverovalitusten ja ympäristölupaasioiden vuoksi. Vuonna 2006 suurimpia asiaryhmiä olivat verot (29 %), sosiaali- ja terveydenhuolto (28 %), taloudellinen toiminta mukaan lukien liikenne- ja viestintäasiat (15 %), ulkomaalaisasiat (7 %) sekä rakentaminen ja ympäristöasiat yhteensä 11 %. Hallinto-oikeuksien voimavaroja lisätään lastensuojelulaista aiheutuviin lisätehtäviin. Kaava-asioiden käsittelyä joudutetaan.

Keskimääräinen käsittelyaika vuonna 2006 oli 8,3 kuukautta vaihdellen Turun hallinto-oikeuden 5,9 kuukaudesta Kouvolan hallinto-oikeuden 10,7 kuukauteen. Tavoitteena on voimavaroja uudelleen kohdentamalla supistaa käsittelyaikaero neljään kuukauteen vuonna 2008. Keskimääräisen 8,5 kuukauden käsittelyaikatavoitteen lisäksi tavoitteena on, että asioista 50 % ratkaistaan alle kuudessa kuukaudessa ja että yli 12 kuukautta viipyneiden osuus on korkeintaan 25 % (47 ja 25 % v. 2006).

Käräjäoikeuksiin vuonna 2006 saapuneista asioista oli riita-asioita noin 165 000, rikosasioita noin 100 000 ja kiinteistöasioita noin 508 000. Suppealla haastehakemuksella vireille tulleiden riita-asioiden (summaariset asiat) määrä kasvoi ja oli 155 000 asiaa. Kasvu on jatkunut edelleen ja vuonna 2008 summaarisia asioita arvioidaan saapuvan noin 170 000. Rikosoikeudellisten asioiden määrän ja rakenteen arvioidaan pysyvän aikaisempien vuosien tasolla, mutta kiinteistöasioiden määrän vähenevän maakaaren siirtymäkauden päätyttyä noin 350 000 asiaan.

Pääkäsittelyssä ratkaistavien laajojen riita-asioiden osalta tavoitteena on, että asioista 35 % ratkaistaan alle kuudessa kuukaudessa ja 75 % alle 12 kuukaudessa.

Rikosprosessin keventämistä yksinkertaisissa rikosasioissa koskeva muutos tuli voimaan lokakuun alussa 2006. Alkuvaiheessa tässä kirjallisessa menettelyssä ratkaistujen asioiden osuus on ollut noin 25 % ratkaistuista rikosasioista. Tavoitteena on, että vuonna 2008 vähintään 30 % rikosasioista ratkaistaan kirjallisessa menettelyssä. Tavoitteena on myös vähentää pääkäsittelyjen peruuttamisia vuodesta 2006, jolloin niitä peruutettiin noin 24 000.

Keskimääräinen käsittelyaika rikosasioissa vuonna 2006 oli 3,7 kuukautta ja pääkaupunkiseudun suurissa käräjäoikeuksissa 3,7—7,7 kuukautta. Vuonna 2008 tavoitteena on, että minkään käräjäoikeuden keskimääräinen käsittelyaika ei ole yli kolmea kuukautta pitempi koko maan keskiarvoon verrattuna. Lisäksi tavoitteena on, että 50 prosentissa rikosasioista käsittelyaika on enintään kaksi kuukautta. Käsittelyaika saa ylittää yhdeksää kuukautta enintään 10 prosentissa rikosasioista.

Käräjäoikeudet kiinnittävät huomiota siihen, että poikkeuksellisen laajoissa ja vaikeissa riita-asioissa käytetään nykyistä enemmän kol-

men tuomarin kokoonpanoa. Samoin laajoissa ja pitkään käsiteltävissä rikosasioissa pyritään käyttämään vahvennettua kokoonpanoa nykyistä enemmän.

Vakuutusoikeuteen saapuneiden asioiden määrä väheni 7 % sekä vuonna 2005 että vuonna 2006. Suurimpia asiaryhmiä olivat sosiaaliturvan soveltamisasiat, tapaturma-, työeläke-, rikosvahinko-, palkkaturva- sekä työttömyysturva-asiat. Vuosina 2007 ja 2008 asiamäärien arvioidaan jälleen lisääntyvän sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan perustamiseen liittyen. Osoitetuista lisävoimavaroista huolimatta syntynyttä jutturuuhkaa ei ole pystytty purkamaan ja vuonna 2006 keskimääräinen käsittelyaika piteni 14,5 kuukauteen.

Markkinaoikeus ruuhkautui vuosina 2005 ja 2006, kun julkisia hankintoja koskevien valitusten määrä kasvoi voimakkaasti ja uutena asiaryhmänä tulivat ratkaistavaksi myös energiamarkkinaviraston sähkömarkkinalain mukaisista päätöksistä tehdyt valitukset. Käsittelyaika piteni 13,5 kuukauteen vuonna 2006. Markkinaoikeudelle on osoitettu lisähenkilöstöä, jonka avulla ruuhkautumiskehitys arvioidaan voitavan katkaista. Uuden, 1.6.2007 voimaan tulleen hankintalain vaikutuksia asiamäärien kehitykseen ei ole pystytty luotettavasti arvioimaan.

Työtuomioistuimeen saapui 177 asiaa vuonna 2006 ja määrän arvioidaan pysyvän samalla tasolla.

Oikeusministeriö asettaa talousarvioesityksen valmisteluun liittyen tuomioistuimille seuraavat alustavat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2008:

Tunnuslukutaulukko

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Hovioikeudet			
Ratkaistut asiat, kpl	12 411	12 295	12 300
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	7,7	7,9	7,5
Vanhojen, yli 12 kk vireillä olleiden %-osuus	14	12	10
Taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	2 771	2 870	2 900
Tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	24	24	25
Käräjäoikeudet			
Ratkaistut rikosasiat, kpl	62 796	65 000	65 000
Ratkaistut laajat riita-asiat, kpl	8 366	8 650	8 600
Ratkaistut summaariset riita-asiat, kpl	149 786	151 200	170 000
Keskimääräinen käsittelyaika, kk			
— Rikosasiat	3,7	3,4	3,2
— Laajat riita-asiat	7,9	7,8	7,8
— Summaariset asiat	2,0	2,1	2,0
— Velkajärjestelyasiat	5,6	5,4	5,4
Taloudellisuus (€/pain. työmäärä)	720	724	750
Tuottavuus (työmäärä/htv)	81	83	80
Hallinto-oikeudet			
Ratkaistut asiat, kpl	22 720	24 005	24 500
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	8,3	8,3	8,5
Vanhojen, yli 12 kk vireillä olleiden %-osuus	18	13	10
Taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	1 205	1 195	1 220
Tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	51	53	53

Vakuutusoikeus			
Ratkaistut asiat, kpl	10 177	12 400	12 400
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	14,5	12,5	12,5
Taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	625	587	650
Tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	93	106	100
Markkinaoikeus			
Ratkaistut asiat, kpl	365	400	500
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	13,5	10,0	9,0
Taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	3 603	3 830	3 900
Tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	19	18	19
Työtuomioistuin			
Ratkaistut asiat, kpl	144	130	150
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	5,5	5,5	5,5
Taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	6 334	7 162	7 200
Tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	13	12	13

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	205 128	206 127	217 116
Bruttotulot	2 119	1 500	2 100
Nettomenot	203 009	204 627	215 016
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	10 920		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	8 476		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	224
Tasokorotus	3 000
Siirto momentille 25.10.02	-200
Tietojärjestelmähankkeet	1 469
Yksinkertaisten velkomusasioiden käsittelyjärjestelmä	1 180
Tuottavuustoimet	-400
Palvelukeskuksen maksut, siirto momentilta 25.01.02	3 116
Lastensuojelulain lisätehtävät	2 000
Yhteensä	10 389

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen (1 000 euroa)

Hovioikeudet	34 900
Käräjäoikeudet	127 600
Hallinto-oikeudet	30 400
Erityistuomioistuimet	9 690
Tietohallinto- ja muut menot	13 426
Yhteensä	215 016

Tuomioistuinten suoritteista lain 701/1993 mukaisesti perittävinä maksuina arvioidaan kertyvän noin 29 600 000 euroa momentille 12.25.10. Niiden suoritteiden kokonaiskustannuksista, joista maksuja peritään, voidaan maksuilla kattaa noin 42 %.

2008 talousarvio	215 016 000
2007 talousarvio	204 627 000
2006 tilinpäätös	200 564 000

04. (25.30.21) Oikeusaputoimistojen ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 23 052 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon tulot oikeusapumaksusta, oikeusavun saajan maksamat korvaukset samoin kuin hävinneen vastapuolen korvaukset oikeudenkäyntikuluista.

Selvitysosa: Oikeusaputoimistoihin vuosina 2007 ja 2008 saapuvien asioiden määrän arvioidaan kasvavan, erityisesti neuvontapalveluiden vakiinnuttamisen myötä. Vuonna 2006 oikeusaputoimistoihin saapui 53 722 asiaa. Saapuneista asioista 82 % oli siviili- ja hallinto-oikeudellisia asioita, joista suurin asiaryhmä oli perhe- ja perintöoikeudelliset asiat (47 %). Rikosasioiden osuus oli 18 %. Käsitellyistä asioista 35 %:ssa annettiin oikeudellinen neuvo. Asiakirjan laatimiseen päättyi 22 % asioista, tuomioistuimissa käsiteltiin 23 % asioita ja loput 20 % päättyi joko hallintoviranomaisen käsittelyyn tai muuhun toimenpiteeseen.

Hallitus antaa eduskunnalle esityksen oikeusapulain muuttamisesta. Lisäksi tarkistetaan valtioneuvoston asetuksessa säädettyjä oikeusavun palkkioperusteita. Tarkoituksena on, että oikeusavun asiakkaan omavastuuta korotetaan rajaten korotuksen piiristä kuitenkin heikoimmassa taloudellisessa asemassa olevat.

Kuluttajariitalautakuntaan saapuvien valitusten määrän arvioidaan kasvavan. Kasvuun vaikuttaa erityisesti toimialan laajentuminen asuntojen vuokra- ja asumisoikeusasioihin. Vuonna 2006 Kuluttajavalituslautakuntaan saapui 4 059 valitusta, mikä on 7 % edellistä vuotta enemmän. Eniten valitettiin asuntokaupasta, kiinteistönvälityksestä ja autokaupasta. Valituksia käsiteltiin 3 979 kappaletta, joka on 17 % edellistä vuotta enemmän.

Oikeusministeriö asettaa talousarvioesityksen valmisteluun liittyen oikeusaputoimistoille ja kuluttajariitalautakunnalle seuraavat alustavat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2008:

Oikeusaputoimistot

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Käsitellyt asiat, kpl	53 351	56 650	57 000
Oikeusapupäätökset, kpl	21 951	22 783	22 800
Taloudellisuus (€/painotettu työmäärä)	89	91	93
Tuottavuus (painotettu työmäärä/htv)	500	527	530
Jonotusaika, pv	6,7	7,0	7,0

Kuluttajariitalautakunta

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Käsitellyt valitukset, kpl	3 979	4 250	4 505
Taloudellisuus (€/käsitelty asia)	392	396	399
Tuottavuus (käsitellyt asiat/htv)	133	133	133
Käsittelyaika, kk	9,7	9,0	9,0

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	26 667	26 605	27 152
Bruttotulot	3 970	3 900	4 100
Nettomenot	22 697	22 705	23 052
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 661		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 022		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	96
Tuottavuustoimet	-86
Palvelukeskuksen maksut, siirto momentilta 25.01.02	537
Oikeusavun omavastuun korottaminen	-200
Yhteensä	347

2008 talousarvio	23 052 000
2007 talousarvio	22 705 000
2006 tilinpäätös	22 059 000

50. (25.30.50) Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 32 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) oikeusapulaissa (257/2002),

2) yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa (57/1993) ja

3) oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetussa laissa (689/1997)

säädettyjen korvausten maksamiseen ja

4) enintään 700 000 euroa konkurssilain (120/2004) mukaisten julkisselvittäjien ja pesänhoitajien palkkioihin.

Käyttösuunnitelma (1 000 euroa) €

Oikeusapu ja puolustus	28 250 000
Asianomistajan avustaminen	200 000
Yksityishenkilön velkajärjestely	1 400 000
Syytteestä vapautetun oikeudenkäyntikulujen korvaus	1 850 000
Konkurssilain mukaisten julkisselvittäjien ja pesänhoitajien palkkiot (enintään)	700 000
Yhteensä	32 400 000

Selvitysosa: Tavoitteena on oikeudenkäyntiavustajien palkkioiden maksatuksen selkeyttäminen ja palkkioperusteiden yksinkertaistaminen sekä sähköisen asioinnin käyttöönotto palkkioiden maksatuksessa. Vuonna 2006 yksityisille asiamiehille oikeusavusta suoritettavista kustannuksista noin 77 % kertyi käräjäoikeuksista, 17 % hovioikeuksista sekä noin 6 % muista tuomioistuimista. Keskimääräinen korvaus asianosaista kohti oli 939 euroa.

2008 talousarvio	32 400 000
2007 talousarvio	32 400 000
2006 tilinpäätös	34 305 387

20. (25.40 ja 26.07, osa) Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta

Selvitysosa: Ulosottolainsäädännön kokonaisuudistuksen viimeinen vaihe eli ulosottokaari tulee voimaan 1.1.2008. Ulosottokaareen on koottu kokonaisuudistuksen yhteydessä jo aikaisemmin toteutetut uudistukset sekä lisäksi veroulosottoa ja ulosoton hallinnon ja viranomaistoiminnan organisaatiota koskevat säännökset.

Ulosottopiirien työnjaon tasoittamiseksi ja toiminnan vaikuttavuuden ja tuottavuuden parantamiseksi ulosottopiirien määrää vähennetään nykyisestä 51:stä 22:een.

Perintämenettelyn tehostamiseksi ja kustannusten alentamiseksi riidattomien saatavien perintää yksinkertaistetaan. Talousrikollisuuden ja harmaan talouden vastaista toimintaa tehostetaan vahvistamalla ulosoton erikoisperintää.

Tietoja henkilöstöstä

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 arvio
Ulosottolaitos			
Henkilötyövuodet	1 381	1 359	1 364
Keski-ikä	49,1	49,5	49,8
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	10,8	11,0	11,0
Konkurssiasiamiehen toimisto			
Henkilötyövuodet	10	10	10
Keski-ikä	44,9	45,0	45,5
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	2,0	2,0	2,0

Tuottavuusohjelman mukainen säästövelvoite ulosottolaitoksessa on 13 henkilötyövuotta vuonna 2008.

01. (25.40.21 ja 26.07.21, osa) Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 86 069 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Konkurssiasiamiehen toimiston, ulosottovirastojen ja Ahvenanmaan maakunnan maakunnanvoudinviraston toimintamenojen maksamiseen.

Nettobudjetoinnissa otetaan tuloina huomioon Konkurssiasiamiehen toimiston erityistilintarkastuksista takaisin perittävät korvaukset.

S e l v i t y s o s a : Yksityisoikeudelliset saatavat alkavat vanheta asteittain maalikuusta 2008 alkaen, mikä vähentää saatavien, velallisten ja perittäväksi saapuvien asioiden määrää. Saapuvien asioiden määräksi vuonna 2008 arvioidaan 2,4 miljoonaa (v. 2006 2,2 milj. asiaa, v. 2007 arviolta 2,6 milj. asiaa).

Oikeusministeriö asettaa talousarvioesityksen valmisteluun liittyen ulosottolaitoksen toiminnalle seuraavat alustavat tulostavoitteet vuodelle 2008:

Tunnuslukutaulukko

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite/arvio
Käsitellyt asiat (1 000 kpl)	2 234	2 500	2 400
Tilitetty hakijoille (milj. €)	653	640	640
Onnistunut perintä			
Asiamääristä, %	40	40	40
Rahamääristä, %	23	20	20
Asioista käsitelty kolmessa kuukaudessa, %	45	40	40
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	7,2	6,0	6,0
Taloudellisuus (€/käsitelty asia)			
Ulosottovirastot	32,7	35	37
Tuottavuus (käsitellyt asiat/htv)	1 615	1 900	1 800

Konkurssiasiamiehen toimisto. Julkisselvitysmenettelyllä pyritään erityisesti torjumaan harmaata taloutta ja talousrikollisuutta. Julkisselvitys käynnistetään konkurssiasiamiehen aloitteesta sellaisissa vähävaraisissa konkurssipesissä, joissa havaitaan velallisen toimintaan liittyviä erityisiä selvitystarpeita. Tavoitteena on vuosittain ottaa selvitettäväksi vähintään 50 tapausta. Julkisselvityskäytäntöjen kehittämistä jatketaan laajalla neuvonnalla ja koulutuksella. Myös konkurssipesien erityistarkastuksia kehitetään paremmin vähävaraisten konkurssipesien ja julkisselvitystilanteiden tarpeet huomioon ottaviksi. Tavoitteena on suorittaa vuosittain 85 erityistilintarkastusta. Näistä arvioidaan saatavan perittyä valtiolle takaisin 25—30 %.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	84 857	85 217	86 189
Bruttotulot	88	120	120
Nettomenot	84 769	85 097	86 069
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	8 245		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	7 970		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	254
Tuottavuustoimet	-178
Tietojärjestelmät	-90
Tasokorotus (kihlakunnanvirastot)	292
Palvelukeskuksen maksut, siirto momentilta 25.01.02	763
Muut muutokset	-69
Yhteensä	972

Rakennemuutoksena kihlakuntajärjestelmän purkamisen johdosta momentilla on otettu huomioon 5 289 000 euroa vuoden 2008 osuutena.

Ulosottomaksutuloina arvioidaan momentille 12.25.20 kertyvän noin 51 000 000 euroa. Niiden suoritteiden kokonaiskustannuksista, joista ulosottomaksuja peritään, voidaan maksuilla kattaa 86 %.

2008 talousarvio	86 069 000
2007 II lisätalousarvio	122 000
2007 talousarvio	85 097 000
2006 tilinpäätös	84 494 000

(30.) Oikeudelliset palvelut ja julkinen oikeusapu

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 25.10 ja sen momentit 21 ja 50 siirrettäväksi momenteiksi 25.10.04 ja 50.

30. (25.60) Syyttäjät

Selvitysosa: Syyttäjälaitoksen yhteiskunnallisena vaikuttavuustavoitteena on oikeudenmukainen rikosvastuun toteuttaminen tehokkaasti ja laadukkaasti asianosaisten oikeusturva huomioonottaen. Keskeisenä tavoitteena on suorittaa syyteharkinta joutuisasti. Hallitusohjelman mu-

kaisesti tehostetaan ja nopeutetaan vaativien rikosasioiden esitutkinta-, syyteharkinta- ja oikeuskäsittelyä. Tämän toteuttamiseksi lisätään syyttäjien ja poliisin esitutkintayhteistyötä, mikä tehostaa mahdollisen pääkäsittelyn valmistelua ja nopeuttaa syyteharkintaa. Asianmukaisen valmistelun turvaamiseksi vaativissa rikosasioissa käytetään syyttäjäpareja. Esitutkintayhteistyön osuus syyttäjien työajankäytöstä on vuosina 2006—2007 noin 6 % ja vuonna 2008 on tavoitteena sen lisääminen 10 prosenttiin.

Voimavaroja kohdennetaan erityisesti huumausaine- ja talousrikoksia, järjestäytynyttä rikollisuutta, rasistista rikollisuutta sekä naisiin ja lapsiin kohdistuneita väkivaltarikoksia koskeviin asioihin.

Paikallissyyttäjille saapui vuonna 2006 noin 86 000 asiaa. Ratkaistujen asioiden määrä oli noin 85 800. Lisäksi ratkaistiin noin 235 000 rangaistusmääräysasiaa. Asiamäärien arvioidaan pysyvän vuosina 2007—2008 suunnilleen samalla tasolla.

Tietoja henkilöstöstä

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 arvio
Syyttäjälaitos			
Henkilötyövuodet	546	520	542
— joista paikallissyyttäjät	321	300	325
Keski-ikä	46,0	46,5	47,0
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	7,0	7,5	7,0

Tuottavuusohjelman mukainen säästövelvoite syyttäjälaitoksessa on kuusi henkilötyövuotta vuonna 2008.

Luvun nimike on muutettu.

01. (25.60.21 ja 26.07.21, osa) Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 36 899 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtakunnansyyttäjänviraston, syyttäjänvirastojen ja Ahvenanmaan maakunnan maakunnansyyttäjänviraston toimintamenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Oikeusministeriö asettaa talousarvioesityksen valmisteluun liittyen syyttäjälaitokselle seuraavat alustavat tulostavoitteet vuodelle 2008:

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Joutuisuus			
— keskimääräinen syyteharkinta-aika, kk	1,9	2,0	2,0
— yli 6 kk syyteharkinnassa olleita asioita avoinna	2 129	2 100	2 000
— yli vuoden syyteharkinnassa olleita asioita avoinna	245	350	50
Tuottavuus			
— ratkaistut asiat/htv (koko henkilöstö)	169	174	175
— ratkaistut asiat/htv (syyttäjät)	267	275	275
Taloudellisuus			
— toimintamenot/ratkaisu, €	324	330	340

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Valtakunnansyyttäjänvirasto	3 080 000
Paikalliset syyttäjäyksiköt	33 819 000
Yhteensä	36 899 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Uusi palkkausjärjestelmä	102
Tasokorotus (kihlakunnanvirastojen osuus 122 000 euroa)	1 622
Summaarisen rikosprosessin käyttöönotto	300
Esitutkintayhteistyön ja vaativien asioiden käsittelyn tehostaminen	1 000
Tuottavuustoimet	-86
Palvelukeskuksen maksut, siirto momentilta 25.01.02	392
Muut muutokset	-404
Yhteensä	2 926

Rakennemuutoksena kihlakuntajärjestelmän purkamisen johdosta momentilla on otettu huomioon 1 971 000 euroa vuoden 2008 osuutena.

2008 talousarvio	36 899 000
2007 talousarvio	33 972 000
2006 tilinpäätös	33 511 000

(40.) Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta

Selvitysosa: Luku ehdotetaan siirrettäväksi luvuksi 25.20 ja sen momentti 21 momentiksi 25.20.01.

40. (25.50) Rangaistusten täytäntöönpano

Selvitysosa: Kuluvan vuosikymmenen alkupuoliskon jatkunut vankimäärän kasvu on pysähtynyt ja vankien määrä on vuodesta 2006 lähtien vähentynyt. Vuonna 2006 vankeja oli keskimäärin 3 778. Vuonna 2007 määrän arvioidaan olevan 3 650 ja vuonna 2008 keskimäärin 3 600.

Oikeusministeriö asettaa rangaistusten täytäntöönpanolle seuraavat alustavat tulostavoitteet.

Vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanossa huolehditaan täytäntöönpanon varmuudesta, luotettavuudesta ja turvallisuudesta. Vankien terveydenhuolto, muu perushuolto ja vankien toiminnot järjestetään kustannustehokkaasti ja siten, että rangaistusta suorittavan edellytykset rikoksettoman elämäntapaan paranevat. Vankien toimintakyvyn kehitystä rangaistusaikana seurataan järjestelmällisesti. Tarkoitus on, että voidaan seurata muun muassa vankien terveydentilan ja työkyvyn muuttumista rangaistuksen suorittamisen aikana. Vaikuttavuuden parantamiseksi lisätään osallistumismahdollisuuksia uusimisriskiä vähentäviin toimintoihin, niin että rangaistusajan sisällössä tulevat entistä paremmin huomioonotetuksi yksilölliset, rikoksiin vaikuttavat tekijät. Vankitilojen kunnostamiseksi asumistiloille asetettuja vaatimuksia ja toiminnallisia tarpeita vastaavaksi aloitetaan Kuopion vankilan ja Mikkelin vankilan peruskorjaus- ja lisärakennustyöt. Näiden hankkeiden toteutumisen jälkeen on peruskorjaamatta 512 vankipaikkaa. Valtion viranomaisten sekä valtion ja kuntien yhteistyötä lisäämällä kytketään rangaistusaikaiset toimenpiteet yhteiskunnan eri palvelujärjestelmiin. Kehitetään vuoden 2008 aikana suunnittelu- ja seurantajärjestelmä, jonka avulla seurataan ja arvioidaan rangaistusajan

suunnitelmien toteutumista. Luodaan valmiudet Vankeinhoitolaitoksen ja Kriminaalihuoltolaitoksen hallinnon yhdistämiselle niin, että se on toteutettavissa vuonna 2009.

Toiminnan laajuus

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 arvio
Vankeja keskimäärin	3 778	3 650	3 600
— heistä koevapaudessa		25	75
Vapaudesta vankilaan tulleet	7 292	7 300	7 300
Yhdyskuntaseuraamuksia suorittavia keskimäärin	4 593	4 600	4 700
Täytäntöönpantaviksi tulevat yhdyskuntaseuraamukset	5 661	5 700	5 800

Tietoja henkilöstöstä

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 arvio
Rangaistusten täytäntöönpano			
Henkilöstömäärä, htv	3 133	3 120	3 067
Keski-ikä	43,4	43,5	43,5
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	13,8	13,5	13,0

Tuottavuusohjelman mukainen säästövelvoite rangaistusten täytäntöönpanon osalta on 36 henkilötyövuotta vuonna 2008.

01. (25.50.21) Rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 206 817 000 euroa.

Määrärahasta saa käyttää vankeinhoitolaitoksen työtoiminnan liiketaloudellisten suoritteiden hintojen alentamiseen enintään 6 000 000 euroa ja vankeinhoitolaitoksen toiminnallisista tarpeista aiheutuvien henkilökunnan asuntojen vuokraosuuksien alentamiseen enintään 2 000 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa on otettu huomioon laitosmyymälöiden myyntitulot, Satakunnan vankilan toiminnan tulot, Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen tulot, tulot mielentilatutkimuksista sekä EU:lta saatavat tulot lukuun ottamatta maataloustukia.

Selvitysosa: Oikeusministeriö asettaa talousarvioesityksen valmisteluun liittyen seuraavat alustavat toiminnalliset tulostavoitteet vuodelle 2008:

Vankeinhoitolaitos

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Vankeusvangeista toiminnoissa (keskimäärin), %	59	63	63
Toiminta- ja päihdeohjelmien osuus rangaistusta suorittavien vankien työajankäytöstä, %	6,8	5,7	7,0
Rangaistusta suorittavista avolaitoksissa (keskimäärin), %	26	27	27
Valvotun koevapauden onnistuneesti suorittaneet, %		85	85
Vankilaturvallisuus			
— karkaamiset ja luvatta poistumiset/vuoden aikana vankilassa olleet, %	0,5	0,5	0,4
— poistumisluvalta palaamatta jääneet/vuoden aikana vankilassa olleet, %	2,8	2,1	2,1

Vankien terveyshuolto			
— terveystarkastus 3 päivän kuluessa saapumisesta, % vangeista			90
Taloudellisuus (kustannukset/vanki, €)	45 772	46 000	48 000
Tuottavuus (vangit/henkilötyövuosi)	1,40	1,42	1,40
Henkilöstön koulutustasoindeksi	3,9	4,1	4,0

Kriminaalihuoltolaitos

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Yhdyskuntapalvelun loppuun suorittaneet, %	81	85	85
Nuorisorangaistuksen loppuun suorittaneet, %	71	50	50
Rangaistusajan suunnitelma tehdään, % tuomituista	85	80	85
Taloudellisuus (toimintamenot/tuomitut, €)	2 662	2 766	2 850
Tuottavuus (tuomiota suorittavat+lausuntoasiakkaat/htv)	54	60	60
Henkilöstön koulutustasoindeksi	5,4	5,5	5,5

Rikosseuraamusalan koulutuskeskus

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Koulutuspäivät	26 470	25 060	25 700
Taloudellisuus (kustannukset/koulutettavapäivä, €)	104	110	110
Tuottavuus (koulutuspäivät/opetushenkilöstön htv:t)	1 613	1 600	1 600

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Vankeinhoitolaitos	182 517 000
Kriminaalihuoltolaitos	14 000 000
Rikosseuraamusvirasto	7 200 000
Rikosseuraamusalan koulutuskeskus	3 100 000
Yhteensä	206 817 000

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	201 196	205 880	215 067
Bruttotulot	7 235	7 300	8 250
Nettomenot	193 961	198 580	206 817
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 482		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 251		

Vankeinhoitolaitoksen työtoiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	6 720	7 000	6 700
— muut tuotot	1 583	1 400	1 100
Tuotot yhteensä	8 302	8 400	7 800
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	13 559	15 600	14 600
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-5 257	-7 200	-6 800
Kustannusvastaavuus, %	61	54	53
Hintatuki	3 658	5 700[1)]	6 000
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen	-1 599	-1 500	-800

[1)] Hintatuen määrän muutos 2005/2006 johtuu pääosin kustannusten kirjaamiskäytännön oikaisemisesta.

Työtoiminnan arvioitu henkilötyövuosimäärä on 187 henkilötyövuotta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	137
Tasokorotus	4 000
Vuokramenojen lisäys	2 600
Vankien määrän vähentyminen	-805
Tuottavuustoimet	-472
Kertamenon vähennys	-100
Palvelukeskuksen maksut, siirto momentilta 25.01.02	2 967
Muut muutokset	-90
Yhteensä	8 237

2008 talousarvio	206 817 000
2007 II lisätalousarvio	2 900 000
2007 talousarvio	198 580 000
2006 tilinpäätös	193 730 000

74. (25.50.74) Avolaitostyöt (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös maarakennustöihin. Määrärahasta saadaan käyttää enintään 1 000 000 euroa työsiirtolatöihin kunnan omistuksessa oleviin työkohteisiin, jotka ovat kulttuurihistoriallisesti arvokkaita tai joihin voidaan liittää kuntouttavaa toimintaa, jonka kustannuksiin kunta osallistuu.

Selvitysosa: Tavoitteena on työllistää työsiirtolatyyppisissä avolaitoksissa keskimäärin 180 avolaitosvankia, minkä lisäksi kyseisiin laitoksiin sijoitetaan arviolta keskimäärin 30 laitoksen ulkopuolella siviilityössä tai opiskelemassa käyvää. Työllistämis- ja ylläpitomenot ovat 26 000 euroa vankia kohti vuodessa.

2008 talousarvio	5 400 000
2007 talousarvio	5 400 000
2006 tilinpäätös	5 400 000

(50.) Rangaistusten täytäntöönpano

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan siirrettäväksi luvuksi 25.40 ja sen momentit 21 ja 74 momenteiksi 25.40.01 ja 74.

50. (25.70) Vaalimenot

20. (25.70.21) Vaalimenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 6 078 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yleisten vaalien ja valtiollisten kansanäänestysten toimittamisesta ja niihin liittyvästä tiedottamisesta ja tietopalvelusta, vaalitietojärjestelmän ja vaalivalmiuden ylläpidosta sekä vaalijärjestelmän ja vaalitietojärjestelmän kehittämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa lisäksi käyttää saamelaiskäräjävaaleista aiheutuvien menojen maksamiseen ja siirtomenojen maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Vuonna 2008 toimitetaan kunnallisvaalit ja niiden yhteydessä Kainuun maakuntavaalit. Vaalivalmiuden ylläpidon turvaavaa vaalitietojärjestelmän teknisen alustan uudistamista jatketaan.

2008 talousarvio	6 078 000
2007 talousarvio	14 660 000
2006 tilinpäätös	21 036 270

(60.) Syyttäjälaitos

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan siirrettäväksi luvuksi 25.30 ja sen momentti 21 momentiksi 25.30.01.

(70.) Vaalimenot

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan siirrettäväksi luvuksi 25.50 ja sen momentti 21 momentiksi 25.50.20.

Pääluokka 26
SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa: Sisäasiainministeriö on sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton ministeriö, jonka tehtävänä on vastata:

— yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisestä, pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan ohjaamisesta, rajaturvallisuudesta sekä siviilikriisinhallinnan koulutuksesta ja kotimaan valmiuksista

— Suomen kansalaisuutta, maahanmuuttoa, kotoutumista ja kansainvälistä suojelua koskevista asioista sekä hyvien etnisten suhteiden, syrjimättömyyden ja yhdenvertaisuuden edistämisestä.

Hallinnonalan strategiset tavoitteet ovat:

— vahvistaa myönteistä turvallisuuskulttuuria sekä parantaa edellytyksiä onnettomuuksien ja rikosten ennaltaehkäisyyn

— edistää aktiivisella yhteistyöllä maahanmuuttajien hyvää kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä toteuttaa kokonaisvaltaista ja johdonmukaista maahanmuuttopolitiikkaa

— edistää hyviä etnisiä suhteita, syrjimättömyyttä ja yhdenvertaisuutta sekä ehkäistä rasismia

— lisätä valmiuksia laajentuvalle siviilikriisinhallinnalle. Turvallisuuden lisäksi painopisteinä ovat demokratia, tasa-arvo ja hyvä hallinto

— uudistaa ja yhtenäistää hallitusti hallinnonalan menettelytavat ja toimintakulttuurit.

Toimintaympäristön kuvaus

Suomen kehitys ja turvallisuus nivoutuvat yleiseen kansainväliseen kehitykseen. Maailmantalouteen vaikuttavien ilmiöiden ja erilaisten turvallisuustilanteiden vaikutukset välittyvät nopeasti laajalle alueelle. Keskinäisriippuvuuden kasvaessa tilanteiden hallinta kansallisin keinoin on vaikeutunut. Kehitykseen vaikuttaminen edellyttää kansainvälistä yhteistyötä ja hyvää valmiutta tarttua ongelmiin ja niiden syihin.

Euroopan unioni ja muut ylikansalliset toimijat ovat varautuneet luonnon- ja muiden onnettomuuksien, vakavien tartuntatautien, aseellisten konfliktien ja muiden vastaavien laajamittaisten poikkeustilanteiden edellyttämiin kriisinhallintatoimiin. Ilmasto- ja ympäristökysymyksiin kiinnitetään aikaisempaa enemmän huomiota.

Tapahtunut ja käynnissä oleva Euroopan unionin laajeneminen vaikuttavat unionin päätöksentekoprosesseihin ja -politiikkaan. Muutoshaasteisiin on pyritty vastaamaan erityisesti sopimuksella unionin perustuslaista, jonka käsittely on yhä kesken. Unioni on pyrkinyt vahvistamaan yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ja muun muassa hyväksynyt yhteisen turvallisuusstrategian.

Ihmisten liikkuminen lisääntyy Euroopan unionin sisällä Euroopan unionin ja Schengen-alueen laajetessa. Kansainväliset muuttovirrat kasvavat ja monipuolistuvat. Euroopan unionin ulkorajan merkitys ja rajaturvallisuuden haasteet kasvavat. Venäjän kehityksellä ja varsinkin Venäjän ulkomaalaispolitiikalla ja rajavalvonnalla on suuri merkitys Suomen sisäisen turvallisuuden kannalta.

Suomi on muuttumassa nykyistä monikulttuurisemmaksi. Maahanmuutto kohdistuu suurille kaupunkiseuduille, erityisesti Helsingin seudulle ja muille kasvaville talousalueille. Nettomaahanmuutto on viime vuosina lisääntynyt kahdella tuhannella henkilöllä vuodessa. Suomen ulkomainen työvoima on toistaiseksi enimmäkseen ollut peräisin Venäjältä tai Virosta ja on suuntautunut enimmäkseen suurille kaupunkialueille. Työperäisen maahanmuuton lähtömaita löytyy tulevaisuudessa EU-maista, lähialueilta ja mahdollisesti muista kolmansista maista. Työperäisen maahanmuuton edistämiseksi kehitetään työvoiman maahanmuuttoa koskevaa lupamenettelyä. Työvoiman liikkuminen on kahdensuuntaista, myös Suomesta siirtyy osaavaa työvoimaa muualle.

Vuodesta 2008 alkaen sisäasiainministeriö on sekä Euroopan ulkorajarahaston, Euroopan pakolaisrahaston, Euroopan kotouttamisrahaston että Euroopan paluurahaston hallinnointi- ja vastuuviranomainen. Näiden varojen tarkastusviranomaistehtävien hoidosta päätetään vuoden 2007 aikana.

Järjestäytynyt rikollisuus on laajentanut toimintaansa, on aktiivinen kaikilla vakavan rikollisuuden aloilla ja pitää yllä markkinoita myös muulle rikollisuudelle. Rikolliset toimivat enemmän myös laillisessa liiketoiminnassa ja käyttävät tätä rikollisen toimintansa peittämiseen.

Kansainvälisen terrorismin osalta on varauduttava pitkäaikaiseen epävakauteen. Suomeen kohdistuvien terroritekojen uhkaa on kokonaisuudessaan pidettävä melko vähäisenä. Terrorismin vastaiset toimet vaikuttavat entistä enemmän ihmisten liikkumiseen sekä viranomaisten ja turvallisuuspalvelun tuottajien kontrollimuotojen ja -menetelmien kehittymiseen.

Suomen stabiili turvallisuustilanne, toimiva infrastruktuuri, korkeatasoinen koulutusjärjestelmä ja ympäristö ovat kilpailutekijöitä, joiden rooli kasvaa tulevaisuudessa.

Suomen talouteen vaikuttavat lähialueiden kasvavat markkinat — erityisesti Venäjän. Venäjälle suuntautuva transit-liikenne on edelleen kasvussa sekä maa- että merikuljetusten osalta. Öljynkuljetukset ovat määrällisesti kasvaneet merkittävästi viimeisen kymmenen vuoden aikana ja meriliikenteen kasvun ennustetaan jatkuvan. Myös maitse kuljetettavan tavaraliikenteen ennustetaan kasvavan. Varsinkin Etelä- ja Itä-Suomessa toimivat yritykset hyötyvät Venäjän talouden suotuisasta kehityksestä. Toisaalta liikenteen ja kuljetusten kasvu lisää onnettomuusriskejä.

Yhteiskunnan toimintojen keskittyminen entistä suurempiin yksiköihin lisää suurten yksittäisten onnettomuuksien ja vahinkojen riskiä.

Väestön ikääntyminen, yksinasuvien vanhusten määrä ja väestön keskittyminen kasvukeskuksiin sekä harvaanasuttujen alueiden palveluiden turvaaminen asettavat haasteita julkisten palvelujen tuotantoon. Väestön ikääntyessä kansantalouden julkiset menopaineet lisääntyvät tuntuvasti. Julkisen sektorin palvelupaineet kohdistuvat sosiaali- ja terveyspalveluihin. Turvallisuuspalvelujen tasapuolinen saatavuus on tulevaisuudessa erityisen haastavaa. Kasvukeskusten turvallisuuspalvelujen saatavuus sekä harvaan asutuiksi jäävien alueiden palvelut tulee varmistaa.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Sisäasiainministeriö asettaa talousarvioesityksen valmisteluun liittyen toiminnalleen seuraavat alustavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet vuodelle 2008:

Poliisitoimi, pelastustoimi ja rajavartiolaitos osallistuvat omalta osaltaan kansallisen kilpailukyvyn kannalta tärkeän sisäisen turvallisuuden ylläpitämiseen, jonka tavoitteena on, että Suomi on Euroopan turvallisin maa. Sisäisen turvallisuuden keskeiset tavoitteet vahvistetaan sisäisen turvallisuuden ohjelmassa.

Poliisitoimi

Poliisitoimen osalta painotetaan järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa, ääriliikkeiden nousun estämistä, terrorismin torjuntaa, lähisuhdeväkivaltaa sekä laittoman maahantulon ja ihmiskaupan estämistä.

Tunnusluku	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Rikosten määrä/kaikki rikokset, enintään	763 052	760 000	vähenee
Katuturvallisuusindeksin arvo, vähintään (1999=100)	91,7	94,0	paranee
Liikenneturvallisuusindeksin arvo, vähintään (1999=100)	128,9	138,0	paranee

Rajavartiolaitos

Rajaturvallisuustilanne ylläpidetään hyvällä tasolla, erityisesti itärajalla. Kansainvälisten rajanylityspaikkojen tehokas toimintakyky turvataan. Valmiuksia merellisten suuronnettomuuksien ja ympäristötuhojen ennaltaehkäisyyn ja torjuntaan kehitetään.

Tunnusluku[1)]	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Rajavartiolaitoksen yhteiskunnallinen vaikuttavuus (ind)	116	116	115
Laadunhallinta (ind)	130	135	132
Tuottavuus (ind)	103	96	103
Taloudellisuus (ind)	102	97	94

[1)] Vertailulukuna on vuoden 2002 taso (indeksiluku=100).

Pelastustoimi

Tavoitteena on hyvä turvallisuuskulttuuri ja tehokas pelastustoimen järjestelmä.

Tunnusluku	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Tulipalojen määrä, enintään (pl. metsä- ja maastopalot) (kpl)	11 281	11 000	10 800
— josta rakennuspalojen määrä (kpl)	3 997	3 850	3 850
Palokuolemien määrä, enintään (hlö)	120	90	< 57
Rakennuspaloista aiheutuneiden palovahinkojen korvausten arvo, milj. euroa[1)]	180	< 160	< 130
Rakennuspaloissa pelastetun omaisuuden arvo, milj. euroa[2)]	10 544	< 9 810	< 9 800
Rakennuspaloissa pelastetun omaisuuden arvo suhteessa uhattuna olleeseen omaisuuteen, %	97,7	98,7	98,8
Luottamus pelastustoimeen, % väestöstä[3)]	-	-	97,0

[1)] Lähde: FK

[2)] Laskettu rakennusten hintojen arvioinnissa käytettävän Haahtela-indeksin avulla.

[3)] Lähde gallup-tutkimus, joka toteutetaan joka kolmas vuosi. Vuoden 2005 toteutuma: 97 % asukkaista.

Maahanmuutto

Maahanmuutto on hallittua; laillista maahanmuuttoa edistetään ja kansainvälistä suojelua annetaan sitä tarvitseville. Laitonta maahanmuuttoa ja työntekoa sekä ihmiskauppaa torjutaan. Työperusteista maahanmuuttoa edistetään ottaen huomioon Suomen ja EU:n väestökehitys ja siitä aiheutuva työvoimantarve. Maahanmuuttajien kotoutumista edistetään.

Tunnusluku	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Päätösten pysyvyys muutoksenhaussa (%)[1]	96	> 95	> 95
Odotusaika vastaanottokeskuksissa, enintään kk[2]	3,3	2	2

[1] Tavoitteena on, että niiden muutoksenhakutuomioistuinten päätösten, joissa Ulkomaalaisviraston päätös kumotaan sillä perusteella, että UVI on tehnyt laintulkinta- tai menettelyvirheen on alle 5 % valitusten kokonaismäärästä. Niitä päätöksiä, joissa Ulkomaalaisviraston päätös kumotaan olosuhteiden muuttumisen perusteella, ei oteta tässä huomioon.

[2] Majoitusaika vastaanottokeskuksissa tai yksityismajoituksessa on riippuvainen turvapaikkahakemusten käsittelyajoista ja siihen mahdollisesti liittyvän valitusprosessin kestosta, sekä kuntaan sijoittamiseen tai maasta poistumiseen kuluvasta ajasta.

Tuottavuusohjelman vaikutukset

Sisäasiainministeriön hallinnonalalla toteutetaan hallituksen linjausten mukaisesti tuottavuustoimia, joiden yhteenlaskettu henkilöstötarvetta vähentävä vaikutus vuonna 2008 on 305 henkilötyövuotta.

Sukupuolten välinen tasa-arvo

Sisäasiainministeriön hallinnonalalla ei ole sukupuolivaikutuksiltaan merkittävää talousarvioon liittyvää toimintaa.

Hallinnonalan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2008 esitys
26.20.70	*Ilma- ja vartioalusten hankinta* (siirtomääräraha 3 v) — tilausvaltuus	23,448

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
01.	**Hallinto**	**70 714**	**76 321**	**94 195**	**17 874**	**23**
01.	Sisäasiainministeriön toiminta-menot (siirtomääräraha 2 v)	19 167	21 006	27 252	6 246	30
02.	Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	7 103	9 143	1 100	- 8 043	- 88
03.	Hallinnon tietotekniikkakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	—	—	16 902	16 902	0
20.	Tietohallinnon yhteiset menot (siirtomääräraha 2 v)	5 212	5 212	3 232	- 1 980	- 38
22.	EU:n osuus yhteisvastuun ja maahanmuuttovirtojen hallintaan (siirtomääräraha 3 v)	—	—	10	10	0

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
29.	Sisäasiainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	39 232	40 960	44 000	3 040	7
65.	Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja maksuosuudet ulkomaille (arviomääräraha)	—	—	1 699	1 699	0
(02.)	**Ulkomaalaisvirasto**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(05.)	**Lääninhallitukset**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(06.)	**Rekisterihallinto**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(07.)	**Kihlakunnat**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
10.	**Poliisitoimi**	**612 709**	**610 649**	**607 318**	**- 3 331**	**- 1**
01.	Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	610 363	607 149	604 818	- 2 331	- 0
20.	Maasta poistamis- ja nouto-kuljetuksista aiheutuvat menot (arviomääräraha)	2 346	3 500	2 500	- 1 000	- 29
20.	**Rajavartiolaitos**	**199 947**	**200 005**	**206 923**	**6 918**	**3**
01.	Rajavartiolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	199 124	199 605	201 605	2 000	1
70.	Ilma- ja vartioalusten hankinta (siirtomääräraha 3 v)	482	—	5 318	5 318	0
(74.)	Rakentaminen (kiinteä määräraha)	341	400	—	- 400	- 100
30.	**Pelastustoimi ja hätäkeskukset**	**76 351**	**69 689**	**81 355**	**11 666**	**17**
01.	Pelastustoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	14 733	13 382	13 154	- 228	- 2
02.	Hätäkeskuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	47 599	47 707	51 691	3 984	8
20.	Erityismenot (arviomääräraha)	5 799	2 090	3 000	910	44
31.	Pelastustoimen valtionavustukset (siirtomääräraha 2 v)	3 610	3 510	3 510	—	—
43.	Turvallisuusviranomaisten viestintäverkot (siirtomääräraha 3 v)	4 610	3 000	10 000	7 000	233
40.	**Maahanmuutto**	**92 418**	**90 458**	**83 962**	**- 6 496**	**- 7**
01.	Maahanmuuttoviraston toiminta-menot (siirtomääräraha 2 v)	13 029	13 192	13 140	- 52	- 0
02.	Pakolaisten ja turvapaikan-hakijoiden vastaanottotoiminta valtion osalta (arviomääräraha)	7 903	7 739	7 470	- 269	- 3
20.	Paluumuuttajien muuttovalmennus (arviomääräraha)	486	900	900	—	—
30.	Valtion korvaus kunnille eräiden Suomeen muuttavien henkilöiden toimeentulotuen sekä heille annetun sosiaali- ja terveydenhuollon eri-tyiskustannuksiin (arviomääräraha)	6 105	9 300	9 300	—	—

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
(31.)	Syrjinnän vastainen toiminta (siirto-määräraha 3 v)	100	—	—	—	—
63.	Pakolaisten ja turvapaikan-hakijoiden vastaanotto (arvio-määräraha)	64 796	59 327	53 152	- 6 175	- 10
(75.)	**Poliisitoimi**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(80.)	**Pelastustoimi**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(90.)	**Rajavartiolaitos**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(97.)	**Avustukset kunnille**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(98.)	**Alueiden kehittäminen**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
	Yhteensä	**1 052 139**	**1 047 122**	**1 073 753**	**26 631**	**3**
	Henkilöstön kokonaismäärä	18 067	17 764	15 481		

01. (26.01, osa ja 34.01, osa) Hallinto

Selvitysosa:

Sisäasiainministeriö

Sisäasiainministeriö rakentaa toiminta-ajatuksensa mukaisesti turvallista, vastuullista ja välittävää Suomea edistämällä moniarvoisuutta, yhdenvertaisuutta ja maahanmuuttoa. Sisäasiainministeriön vision mukaan Suomi on Euroopan turvallisin ja moniarvoisin maa, jonka kansainvälistä kilpailukykyä tukevat aktiivinen maahanmuuttopolitiikka sekä kokemus yhdenvertaisuuteen perustuvasta ja turvallisesta yhteiskunnasta.

Sisäasiainministeriö arvostaa toiminnassaan luotettavuutta, muutos- ja yhteistyökykyisyyttä sekä avoimuutta.

Sisäasiainministeriö toteuttaa hallitusohjelman mukaisesti poliisitoimen, rajavartiolaitoksen, pelastustoimen sekä maahanmuuttohallinnon ja kotouttamisen toiminnallisia tavoitteita ja toimintalinjauksia, jotka on tarkemmin kerrottu pääluokan eri lukujen perusteluissa.

Laaditaan uusi sisäisen turvallisuuden ohjelma, jossa määritetään sisäisen turvallisuuden keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet poikkihallinnollisesti. Ohjelman painopistettä laajennetaan muun muassa merellisiin suuronnettomuuksiin ja ympäristötuhojen torjuntaan, asumisen turvallisuuteen, järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan, ääriliikkeiden nousun estämiseen, terrorismin torjuntaan, lähisuhdeväkivallan sekä laittoman maahantulon ja ihmiskaupan estämiseen.

Sisäasiainministeriö osallistuu uuden turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon valmisteluun.

Siviilikriisinhallinta

Edistetään Suomen valmiuksia osallistua kansainvälisen kriisinhallinnan tehtäviin tiivistämällä yhteistyötä sotilaallisen ja siviilivoimavarojen käytössä sekä vahvistamalla siviilikriisinhallintaa. Siviilikriisinhallinnassa ulkomailla ministeriöiden (SM, UM, PLM) välistä koordinaatiota parannetaan. Laaditaan hallitusohjelman mukaisesti kansallinen siviilikriisinhallinnan strategia.

Siviilikriisinhallinnan kotimaan valmiuksia vahvistetaan siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain (1287/2004) nojalla, jotta Suomi voisi jatkossakin osallistua vahvasti EU:n siviilikriisinhallintatoiminnan kehitystyöhön ja pyrkiä omalta osaltaan kehittämään sekä siviilikriisinhallinnan konseptuaalista toimintaa että operatiivista valmiutta.

Siviilikriisinhallintakoulutus ja -tutkimustoiminta on keskitetty Kriisinhallintakeskukseen Kuopioon. Kansainvälisesti uskottavan tason ylläpitäminen vaatii riittävien pysyvien resurssien turvaamista keskuksen toiminnalle. Lisäresursseja edellyttää myös varautuminen kotimaan valmiuksiin liittyvien ministeriötasolla nykyisin suoritettavien operatiivisluonteisten ja teknisten tehtävien alueellistamiseen valtion keskushallintohankkeen sekä sisäasiainministeriön omien linjauksien mukaisesti ministeriön alaiseen Kriisinhallintakeskukseen.

Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus

Palvelukeskuksen tehtävänä on tuottaa talous-, henkilöstö- ja puhelunvälityspalveluja sisäasiainhallinnon virastoille ja muille valtion virastoille ja laitoksille.

Palvelukeskus siirtyy talous- ja henkilöstöpalvelujen osalta maksulliseen toimintaan vuonna 2008 ja se tuottaa talous- ja henkilöstöpalveluja oman hallinnonalan ohella myös sosiaali- ja terveysministeriölle sekä Joensuun yliopistolle.

Hallinnonalan puhelunvälityspalvelujen keskittämistä Kajaanin toimipisteeseen jatketaan vuonna 2008.

Hallinnon tietotekniikkakeskus

Sisäasiainhallintoon perustetaan Poliisin tietohallintokeskuksen pohjalta sen tehtäväaluetta laajentaen hallinnonalan uusi yhteinen tietotekniikkakeskus, joka vastaa tietoteknisten peruspalvelujen, tietotekniikkaan liittyvien asiantuntijapalvelujen sekä turvaklusteripalvelujen tuottamisesta tilaaja-tuottaja -periaatteella. Palvelujen tuottaminen perustuu tietotekniikkakeskuksen ja asiakasvirastojen välisiin palvelusopimuksiin. Hallinnon tietotekniikkakeskus (Haltik) aloittaa toimintansa 1.3.2008. Keskuksen tuottamien palveluiden määrä kasvaa hallitusti vuoden 2008 aikana.

Tietotekniikkakeskus, joka toimii valtion palvelukeskusmuotoisena, tuottaa koko sisäasiainministeriön hallinnonalalle tieto- ja viestintätekniikan kehittämis-, asiantuntija-, tietoturva-, tuotanto-, raportointi-, koulutus- ja tukipalveluja kuten työasemien ja niiden sovellusten asennukset, työasemien ja oheislaitteiden huollot, lähituen, toimialueen tai -alueiden ohjauksen sekä tulostus- ja resurssipalvelimien asennukset, ylläpidon ja huollon. Samoin keskus tuottaa keskitetysti sähköpostipalveluiden ylläpito-, hallinta- ja valvontapalveluita sekä www-pohjaisten palvelujen ylläpito-, hallinta- ja valvontapalveluita.

Keskuksen päätoimipaikkana on Rovaniemi. Tietotekniikkakeskuksella tulee olemaan joitakin sivutoimipaikkoja.

Poliisin tietohallintokeskuksessa työskentelee nykyisin 175 henkilöä, joista 106 henkilöä Rovaniemellä ja muut viraston eri toimipisteissä. Uuden viraston henkilökunnan määrän on arvioitu nousevan vuoteen 2011 mennessä noin 260 henkilöön, joista noin 150 henkilöä työskentelisi Rovaniemellä ja muut henkilöt eri alueellisissa toimipisteissä.

Luvun nimike on muutettu.

01. (26.01.21, osa ja 34.01.21, osa) Sisäasiainministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 27 252 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) siviilikriisinhallinnan koulutustoimintaan,

2) EU:n hyväksymien ja rahoittamien hankkeiden maksamiseen,

3) toimitilojen vuokramenoihin perustettavaan työ- ja elinkeinoministeriöön sekä valtio-

varainministeriöön 1.1.2008 lukien siirtyvien henkilöiden osuutena sekä

4) 5 800 000 euroa julkisen hallinnon verkkoturvallisuutta edistäviin menoihin.

Siirretään kuntaosaston ylijohtajan osastopäällikkönä virka 1.1.2008 lukien valtiovarainministeriöön.

Selvitysosa: Sisäasiainministeriö asettaa talousarvioesityksen valmisteluun liittyen toiminnalleen seuraavat alustavat tulostavoitteet vuodelle 2008:

Tuotokset ja laadunhallinta

— Ministeriön strategiatyö on tavoitteellista ja toimintaa ohjaavaa. Käynnistetään ministeriön strategiatyön uudistaminen.

— Ministeriön toimialan ohjaus edistää yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteiden toteutumista.

— Toteutetaan hallinnonalan osalta sekä muiden ministeriöiden kanssa yhteistyö hallitusohjelman tavoitteiden toteuttamiseksi sellaisten toimintasektoreiden osalta, joiden voidaan katsoa kuuluvan ensisijaisesti sisäasiainministeriön vastuualueelle.

— Ministeriön ja sen hallinnonalan toiminnan ja talouden suunnittelu sekä seuranta on systemaattista ja kokonaisvaltaista. Suunnittelu- ja seurantajärjestelmää kehitetään ja selkeytetään.

— Ministeriön lainsäädäntötyö täyttää valtioneuvoston asettamat laatuvaatimukset. Vahvistetaan suunnitelmallisuutta, yhteistyötä ja osaamista lainsäädännön valmistelussa.

Toiminnallinen tehokkuus

— Luodaan edellytyksiä ministeriön tuottavuuden paranemiselle. Toteutetaan ministeriön hallinnonalan tuottavuusohjelman mukaisesti palvelukeskushankkeita, hankinta- ja toimitilastrategioita sekä jatketaan tuottavuuden mittauksen kehittämistä.

Henkisten voimavarojen kehittäminen

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Henkilötyövuodet	320	315	270
Sairauspoissaolot (pv/htv)	7,7	enintään 7,6	enintään 7,6
Työtyytyväisyysindeksi (1—5)	3,35	vähintään 3,35	vähintään 3,35

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon viiden henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Määrärahasta käytetään 1 000 000 euroa maahanmuuttopoliittisen ohjelman toimeenpanoon ja 1 000 000 euroa siviilikriisinhallinnan menoihin.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	20 354	21 400	27 752
Bruttotulot	828	800	500
Nettomenot	19 526	20 600	27 252
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 847		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 488		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Julkisen hallinnon verkkoturvallisuuden edistäminen	5 800
Toimitilakustannukset	200
Siirto momentilta 28.20.02 valtioneuvoston tietohallintoyksikön tuottamien palvelujen ostamiseen	250
Siirto 3 htv momentilta 26.40.01	216
Siirto 4 htv momentille 29.01.01 (valtiosihteerit ja sihteerit)	-320
Siirto 2 htv momentilta 26.10.01	75
Tuottavuustoimet	-90
Muut muutokset	115
Yhteensä	6 246

Ministeriöiden rakenneuudistukseen liittyvät siirrot (1 000 euroa)

Siirto 37 htv momentilta 34.01.(21)	2 478
Siirto 38 htv momentille 28.01.01	-3 294
Siirto 42 htv momentille 32.01.01	-2 952
Yhteensä	-3 768

2008 talousarvio	27 252 000
2007 II lisätalousarvio	150 000
2007 talousarvio	21 006 000
2006 tilinpäätös	19 167 000

02. (26.01.23) Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 100 000 euroa.

Selvitysosa: Sisäasiainministeriö asettaa Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskukselle seuraavat tulostavoitteet:

Vuoden 2008 aikana palvelukeskus jatkaa asiakassuhteiden kehittämistä talous- ja henkilöstöpalvelujen osalta kaikkiin asiakkaisiinsa.

Talous-, henkilöstö- ja yhteyspalvelujen osalta tavoitteena on, että tuottavuus kasvaa vuoteen 2009 mennessä keskimäärin 35 %. Samalla sekä asiakas- että työtyytyväisyys pyritään säilyttämään vähintään nykyisellä tasolla.

Tunnusluvut	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Suoritteet (1 000 kpl)			
Ostolaskut	254	373	389
Matkalaskut, maksutapahtuma	84	113	126
Myyntilasku	32	41	66
Palkkalaskelma	224	343	363
Palkkiolaskelma	8	16	20
Palvelusuhde	17	19	22
Henkilöä keskitetyn puhelunvälityksen piirissä	0	10	18
Taloudellisuus			
Ostolasku, €/suorite	5,21	5,19	5,03
Matkalasku, €/suorite	0,26	0,24	0,23
Myyntilasku, €/suorite	13,41	12,00	11,64
Palkkalaskelma, €/suorite	4,76	4,85	5,00
Palkkiolaskelma, €/suorite	27,47	25,00	20,00
Palvelusuhde, €/suorite	170,54	180,00	185,00
Tuottavuus			
Ostolasku, suoritteet/htv	10 817	12 000	13 000
Myyntilasku, suoritteet/htv	5 140	6 000	6 500
Palkkalaskelma, suoritteet/htv	15 462	15 500	15 550
Palvelusuhde, suoritteet/htv	413	400	400
Palvelukyky ja suoritteiden laatu			
Asiakastyytyväisyys, talouspalvelut (1—5)	3,44	3,70	3,70
Asiakastyytyväisyys, henkilöstöpalvelut (1—5)	3,56	3,70	3,70
Asiakastyytyväisyys, yhteyspalvelut (1—5)			3,50

Henkisten voimavarojen hallinta			
Henkilötyövuodet yhteensä	105	176	220
— Johto ja kehittämisyksikkö	9	10	11
— Talouspalvelut	50	74	90
— Henkilöstöpalvelut	43	75	89
— Yhteyspalvelut	3	17	30
Sairauspoissaolot, pv/htv	7,8	7,6	7,6
Työtyytyväisyysindeksi (1—5)	3,31	3,35	3,35

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	6 010	9 543	11 269
Bruttotulot	-	400	10 169
Nettomenot	6 010	9 143	1 100
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	-		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 092		

Vuoden 2008 alusta siirrytään tilaaja-tuottaja -mallin mukaiseen maksulliseen toimintaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määräraha ei maksulliseen -toimintaan	100
Siirto momentilta 28.01.10 (Lääninhallinto)	57
Siirto momentilta 28.01.11 (Maistraatit ja Väestörekisterikeskus)	53
Siirto momentilta 26.10.01	646
Siirto momentilta 26.20.01	180
Siirto momentilta 26.30.01	6
Siirto momentilta 26.30.02	45
Siirto momentilta 26.40.01	13
Tuottojen lisäys	-9 069
Muut muutokset	-74
Yhteensä	-8 043

Momentin nimike on muutettu.

2008 talousarvio	1 100 000
2007 talousarvio	9 143 000
2006 tilinpäätös	7 103 000

03. Hallinnon tietotekniikkakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 16 902 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös Poliisin tietohallintokeskuksen menoihin.

Selvitysosa: Ennen Hallinnon tietotekniikkakeskuksen (Haltik) toiminnan käynnistymistä (1.3.2008) momentilta rahoitetaan Poliisin tietohallintokeskuksen toiminta. Valtion palvelukeskusmuodossa toimivan keskuksen toiminta rahoitetaan momentin rahoituksella vuoden 2010 loppuun saakka, jonka jälkeen keskuksen rahoitus muodostuu palvelusopimuksiin perustuvista palvelumaksuista.

Momentin määräraha on siirtoa momenteilta

mom.	(1 000 euroa)
26.01.20	1 500
26.10.01	13 200
26.20.01	990
26.30.01	50
26.30.02 (18 htv)	1 075
26.40.01	50
32.01.02	37
Yhteensä	16 902

Sisäasiainministeriö asettaa Hallinnon tietotekniikkakeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008:

Palvelukyky ja laatu	2008 tavoite
Tietoverkkovian selvittäminen	heti 2 h kuluessa
Keskeisten järjestelmien saatavuus	98 %
HelpDeskin vastatut puhelut tavoiteajassa (< 15 s)	90 %
Tunnushuolto ja käyttöoikeushakemuksen läpimenoaika	3 pv

Nykyisten järjestelmien häiriöttömät käyttö- ja ylläpitopalvelut turvataan toiminnan laajentuessakin vuoden 2008 aikana. Tietotekniikkakeskuksen tuen piirissä olevien työasemien määrä kasvaa poliisin noin 11 000 työasemasta koko hallinnonalalla käytössä oleviin 17 000 työasemaan.

Perustamalla uusi Hallinnon tietotekniikkakeskus voidaan tietohallinnon tuottavuutta hallinnonalalla parantaa ja samalla vähentää tietohallinnon henkilöstöä vuoteen 2011 mennessä 19 henkilötyövuodella.

Taloudellisuutta seurataan rahoituksen suhteella käytössä oleviin käyttäjätunnuksiin ja tuettuihin työasemiin verrattuna.

Taloudellisuus	euroa
Kaikki kehyskustannukset/aktiivinen käyttäjätunnus (17 200 käyttäjää)	1 143
Kaikki kehyskustannukset/tuetut työasemat (17 000 kpl)	1 156

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2008 esitys
Bruttomenot	18 902
Bruttotulot	2 000
Nettomenot	16 902

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Asiakastuki	4 904 000
Hallintopalvelut	850 000
Järjestelmäpalvelut	2 067 000
Käyttöpalvelut	1 166 000
Projektitoimisto	750 000
Vuokrat	750 000
Aineet ja tarvikkeet	330 000
Palvelujen ostot	3 835 000
Muut kulut	2 250 000
Yhteensä	16 902 000

2008 talousarvio 16 902 000

20. (26.01.22) Tietohallinnon yhteiset menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 232 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sisäasiainhallinnon:

1) runkoverkon ja hallinnonalan tietoliikenneverkkojen ja

2) yhteiskäytössä olevien tietojärjestelmien ylläpito- ja kehittämismenoihin sekä

3) hallinnonalan tietotekniikkakeskuksen suunnittelu- ja toteuttamismenoihin.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Runkoverkko	952 000
Hallinnonalan tietoliikenneverkot	353 000
Asiankäsittelyjärjestelmät	460 000
Sähköposti	150 000
Talous- ja henkilöstöhallinnon järjestelmät	150 000
Muut järjestelmät	437 000
Sähköinen asiointi	130 000
Tietoturvallisuus	150 000
Muut tietohallintomenot	450 000
Yhteensä	3 232 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Siirto momentille 26.01.03	-1 500
Ministeriöiden rakenneuudistukseen liittyvä siirto momentille 28.01.01	-480
Yhteensä	-1 980

2008 talousarvio	3 232 000
2007 talousarvio	5 212 000
2006 tilinpäätös	5 212 000

22. EU:n osuus yhteisvastuun ja maahanmuuttovirtojen hallintaan (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 10 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) Euroopan unionin mukaisiin yhteisvastuuta ja maahanmuuttovirtojen hallintaa koskevan puiteohjelman 2007—2013 alaisten erityisohjelmien mukaisesti toteutettaviin hankkeisiin. (Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös 435/2007/EY, 573/2007/EY, 574/2007/EY, 575/2007/EY) ja

2) teknisen avun ja edellä mainittujen ohjelmien toteuttamiseen tarvittavan ja näihin tehtäviin kohdennettavan Maahanmuuttoviraston ja rajavartiolaitoksen, enintään 10 henkilötyövuotta vastaavan, henkilöstön palkkausmenojen maksamiseen sekä ohjelmien toteuttamisen kannalta muiden välttämättömien kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Momentti on nettobudjetoitu Euroopan unionin rahoitusosuuksien osalta.

Selvitysosa: Yhteisvastuuta ja maahanmuuttovirtojen hallintaa koskeva puiteohjelma koostuu neljästä erityisohjelmasta (rahastosta): Euroopan pakolaisrahasto, Euroopan paluurahasto, ulkorajarahasto sekä kotouttamisrahasto. Puiteohjelman hallinnointi- ja valvontajärjestelmiä koskevat jäsenvaltion velvollisuudet on määritelty rahastoja koskevissa päätöksissä. Hallinnointia ja tarkastusta varten kunkin jäsenvaltion on nimettävä vastuuviranomainen, tarkastusviranomainen, todentamisviranomainen sekä tarvittaessa valtuutettu viranomainen.

Ensimmäiset maksuosuudet maksetaan keväällä 2008. Rahastosta myönnetään tukea pääsääntöisesti enintään kolme vuotta kestäville hankkeille. Euroopan yhteisöjen komissio on määrittänyt Suomelle seuraavat rahastokohtaiset palaumat vuosille 2007 ja 2008.

EU:n tukiosuudet rahastoittain 2007—2008	€
Pakolaisrahasto (2008)	1 424 654,57
Ulkorajarahasto	10 183 872,41
Kotouttamisrahasto	1 638 211,29
Paluurahasto (2008)	630 469,50
Yhteensä	13 877 207,77

Kansallinen vastinrahoitus on budjetoitu tässä vaiheessa momenteille 26.01.01, 26.20.01 ja 26.40.01, 02, 20 ja 63.

Rahoitusohjelmilla pyritään edistämään Haagin ohjelmassa määriteltyjen tavoitteiden toteutumista.

Pakolaisrahastosta tuetaan turvapaikanhakijoiden vastaanotto-olosuhteiden kehittämistä, turvapaikkaprosessia, pakolaisten uudelleensijoitusohjelmia ja pakolaisten integroitumista yhteiskuntaan.

Ulkorajarahastosta tuetaan toimia, joilla kehitetään maahantuloa edeltäviä tarkistuksia, viisumien myöntämistä rajoilla, maahantulon sujuvuutta siihen oikeutetuille henkilöille, laittoman maahantulon vähentämistä ja yhteistyötä kolmansien maiden kanssa.

Kotouttamisrahasto kohdentuu kolmansien maiden kansalaisten maahanmuuttoon ja integraation tukemiseen pois lukien pakolaiset (myönteisen päätöksen saaneet turvapaikanhakijat, kiintiöpakolaiset ja tilapäistä suojelua saavat henkilöt). Rahaston avulla kehitetään kansallisia maahanmuuttostrategioita niin, että integraatio nähdään kaksisuuntaisena prosessina, jossa sekä uusien tulijoiden valmiuksia integroitua että vastaanottavan maan kykyä tuottaa heidän tarvitsemiaan palveluita kehitetään tasapuolisesti ja vaikutetaan myönteisen asenneilmaston syntymiseen.

Paluurahasto on tarkoitettu laittomasti maassa oleskelevien ulkomaalaisten palauttamiseen, turvapaikanhakijoiden, jotka eivät ole vielä saaneet päätöstä, vapaaehtoisen paluun tukemiseen ja pakolaisten vapaaehtoisen paluun avustamiseen. Tavoitteena on ns. integroitu ja tehokas paluustrategia, jossa eri vaiheiden toimenpiteet (yhteistyö edustustojen ja kolmansien maiden maahanmuuttoviranomaisten kanssa, informaation jakaminen, paluu/palauttamisprosessi ja uudelleenintegroitumisen tukitoimet) nivoutuvat tulokselliseksi kokonaisuudeksi.

2008 talousarvio	10 000

29. (26.01.29, osa ja 34.01.29, osa) Sisäasiainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 44 000 000 euroa.

2008 talousarvio	44 000 000
2007 talousarvio	40 960 000
2006 tilinpäätös	39 231 899

65. Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja maksuosuudet ulkomaille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 699 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sisäasiainhallinnon kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen, maksuosuuksien ja vastaavien velvoitteiden suorittamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

S e l v i t y s o s a :

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Interpol	485 000
Europol	790 000
FATF	20 000
Schengen C-SIS	90 000
Sisnet	31 000
IGC	82 000
IOM	165 000
ICMPD	4 000
Cospas-Sarsat	32 000
Yhteensä	1 699 000

Määrärahasta 1 500 000 on siirtoa momenteilta 26.10.01 ja 26.40.01.

2008 talousarvio	1 699 000

(02.) Ulkomaalaisvirasto

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 26.40 ja sen momentti 21 siirrettäväksi momentiksi 26.40.01.

(05.) Lääninhallitukset

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 28.01 ja sen momentti 21 siirrettäväksi momentiksi 28.01.10.

(06.) Rekisterihallinto

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 28.01 ja sen momentti 21 siirrettäväksi momentiksi 28.01.11.

(07.) Kihlakunnat

S e l v i t y s o s a : Luku ja sen momentti 26.07.21 ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta nykymuotoisen kihlakuntajärjestelmän purkamiseksi. Määrärahat ja kihlakunnanvirastojen yhteinen henkilöstö siirretään momenteille 25.20.01, 25.30.01, 26.10.01 ja 28.01.11.

10. (26.07, osa ja 26.75) Poliisitoimi

S e l v i t y s o s a : Poliisi turvaa oikeus- ja yhteiskuntajärjestystä, ylläpitää yleistä järjestystä ja turvallisuutta sekä estää ennalta rikoksia, selvittää niitä ja saattaa ne syyteharkintaan.

Poliisin tavoitteena on, että Suomi on Euroopan turvallisin maa, jonka takeena on ammattitaitoinen, palvelualtis, luotettava, yhteistyökykyinen ja tehokkaasti organisoitu poliisi.

Poliisipiirien määrää vähennetään kolmannekseen ja hallintorakenteen uudistusta jatketaan siten, että se kohdistuu jatkossa myös poliisin ylijohtoon, poliisin lääninjohtoihin, poliisin valtakunnallisiin yksiköihin sekä Helsingin poliisilaitokseen. Uudistuksessa siirretään voimavaroja hallinnosta palveluihin, varmistetaan poliisipalvelujen saatavuus koko maassa sekä turvataan ruotsinkieliset poliisipalvelut. Lisäksi selvitetään, erotetaanko toisistaan ministeriön ohjaus- ja valvontatehtävät sekä operatiivisen poliisitoiminnan johtaminen. Uudistukset toteutetaan vuonna 2009.

Poliisi jatkaa talousrikostorjunnan tehostamistoimia muun muassa laittoman työvoiman käytön ehkäisemiseksi. Liikenneturvallisuustyötä jatketaan ja väkivaltarikollisuuden torjunnassa painotetaan lapsiin ja nuoriin kohdistuvan väkivallan ennalta ehkäisyä.

Tietoverkkoihin kohdistuvan ja tietoverkkoja hyödyntävän rikollisuuden sekä laittoman rahapelitoiminnan torjuntaan panostetaan.

Valmistellaan esitutkinta-, pakkokeino- ja poliisilain kokonaisuudistusta.

Poliisin henkilöstötarpeesta tehdään pitkän aikavälin suunnitelma, joka mahdollistaa poliisin toiminnan vakiinnuttamisen.

Valvontaa painotetaan erityisesti alkoholin kulutuksen kasvusta yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle aiheutuvien haittojen torjuntaan sekä liikenteen riskikäyttäytymisen vähentämiseen ja raskaan liikenteen valvontaan.

Poliisi vaikuttaa aktiivisesti siihen, että kaikilla kunnilla on turvallisuussuunnitelmat, joissa otetaan kantaa perhe- ja läheisväkivallan ennalta estäviin toimenpiteisiin.

01. (26.07.21, osa ja 75.21) Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 604 818 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n hyväksymien ja rahoittamien poliisitoimeen liittyvien hankkeiden maksamiseen.

Selvitysosa: Sisäasiainministeriö asettaa poliisille seuraavat alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

Valvonta

Poikkihallinnollista yhteistyötä muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa lisätään rikosten, häiriöiden ja onnettomuuksien ennalta estämiseksi.

Poliisin ennalta estävällä toiminnalla vähennetään lapsiin ja nuoriin kohdistuvaa väkivaltaa.

Automaattinen liikennevalvonta kattaa vuoden 2008 lopussa noin 3 400 tiekilometriä. Automaattisessa liikennevalvonnassa lisätään myös liikuteltavia yksiköitä.

Liikkuva poliisi lisää raskaan liikenteen valvontaa niin, että sen liikenteen valvontaan käyttämästä työajasta 20 % on suunnattu raskaan liikenteen valvontaan vuoden 2009 loppuun mennessä. Poliisin, pelastuslaitosten ja tiehallinnon yhteistyötä vaarallisten aineiden kuljetusten valvonnassa lisätään.

Valvonta	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Tuotokset			
Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden (yjt) tehtävämäärä, kpl	1 072 581	1 100 000	1 100 000
Panokset			
Toimintamenomääräraha, 1 000 euroa	192 664	170 668	169 340
Henkilötyövuodet	3 909	3 886	3 900
Valvonnan kustannukset, 1 000 euroa	231 424	230 000	230 000
Tehokkuus			
Tuottavuus (yjt-tehtävät/henkilötyövuodet)	274,4	283,1	282,1
Taloudellisuus (kustannukset/yjt-tehtävät), euroa	215,8	209,1	209,1
Toiminnan laatu ja palvelukyky			
Onnistuminen kotiväkivaltaan puuttumisessa, arvosana 4—10[1)]	7,60	Paranee	Paranee
Onnistuminen liikennevalvonnassa, arvosana 4—10	7,67	Paranee	Paranee
Poliisin partiointi, arvosana 4—10	7,47	Paranee	Paranee

[1)] Kansalaisten arviointi perustuu julkisten palvelujen laatubarometrin tietoihin. Barometri on valtiovarainministeriön toteuttama vuodesta 2003 lähtien.

Hälytystoiminta

Poliisin hälytyspalveluiden laatua parannetaan yhteistyössä hätäkeskusten kanssa. Palvelutavoitteeksi asetettu keskimääräinen toimintavalmiusaika sekä kiireellisissä A-luokan hälytystehtävissä että A- ja B-luokan hälytystehtävissä saavutetaan. Poliisilaitoskohtaiset palvelutavoitteet asetetaan poliisihallinnon tulossopimuksissa.

Nopean poliisiavun lisäksi hälytystehtävien suorittamisessa painotetaan ennalta estävää turvallisuusajattelua.

Hälytystoiminta	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Tuotokset			
Hälytystehtävien määrä, kpl, enintään	1 072 747	1 100 000	1 100 000
Perheväkivaltaan liittyvät hälytystehtävät, lkm	17 932	17 392	17 000
Panokset			
Toimintamenomääräraha, 1 000 euroa	50 202	49 419	50 802
Henkilötyövuodet	995	990	990
Hälytystoiminnan kustannukset, 1 000 euroa	60 773	60 000	60 000
Tehokkuus			
Tuottavuus (hälytystehtävät/henkilötyövuodet)	1 078,1	1 111,1	1 111,1
Taloudellisuus (kustannukset/hälytystehtävät), euroa	56,7	54,5	54,5

Toiminnan laatu ja palvelukyky			
Toimintavalmiusaika A-luokan tehtävissä, min	13,4	12,0	12,0
Toimintavalmiusaika A- ja B -luokan tehtävissä, min	23,3	21,0	21,0
Onnistuminen kiireellisissä hälytystehtävissä, arvosana 4—10	7,68	Paranee	Paranee

Rikostorjunta

Rikostorjunnan palvelutavoitteeksi asetettu rikoslakirikosten (pl. liikennerikokset) keskimääräinen selvitystaso ja tutkinta-aika saavutetaan. Poliisilaitoskohtaiset palvelutavoitteet asetetaan poliisihallinnon tulossopimuksissa.

Henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten ilmitulo lisääntyy.

Omaisuusrikosten selvitystaso nousee. Huumausaineiden tarjonnan vähentämisen lisäksi rajoitetaan kysyntää, josta syystä ilmi tulleiden törkeiden huumausainerikosten lukumäärä nousee vuoden 2006 tasosta.

Päätettyjen talousrikosjuttujen määrä on suurempi kuin avoimien määrä.

Rikostorjunta	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Tuotokset			
Kaikki selvitetyt rikokset, määrä	583 236	580 000	578 000
Selvitetyt rikoslakirikokset, määrä	346 872	359 443	350 000
Takaisin saatu rikoshyöty talousrikoksissa (netto), milj. euroa	29,3	40,0	40,0
Päätettyjen talousrikosten määrä	1 802	1 900	1 900
Avoinna olevien talousrikosten määrä	1 806	1 700	1 700
Henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten määrä	33 693	34 000	34 000
Poliisin tietoon tulleet törkeät huumausainerikokset, määrä	658	770	780
Panokset			
Toimintamenomääräraha, 1 000 euroa	216 570	214 915	214 853
Henkilötyövuodet	4 747	4 835	4 800
Rikostorjunnan kustannukset, 1 000 euroa	302 257	301 000	300 000
Tehokkuus			
Tuottavuus (kaikki selvitetyt rikokset/henkilötyövuodet)	122,9	120,0	120,4
Taloudellisuus (kustannukset/kaikki selvitetyt rikokset), euroa	518,2	519,0	519,0
Toiminnan laatu ja palvelukyky			
Rikoslakirikosten selvitystaso (pl. liikennerikokset), vähintään %	49,0	50,0	50,0
Rikoslakirikosten tutkinta-aika (pl. liikennerikokset), keskiarvo, vrk	91	90	90
Omaisuusrikosten selvitystaso, vähintään, %	38,3	40,2	41,2
Henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten selvitystaso, vähintään, %	79,6	83,0	83,0
Päätettyjen talousrikosten tutkinta-aika, keskiarvo, vrk, enintään	307	210	200

Lupapalvelut

Poliisin lupapalvelut tuotetaan joustavasti ja kustannustehokkaasti.

Biometrisen tunnisteen sisältävien henkilökorttien käyttöönotto on mahdollista vuoden 2008 loppuun mennessä.

Poliisi laajentaa sähköisten lomakkeiden käyttöä, ottaa käyttöönsä ajanvarauksen sekä laatii sähköisen ohjeiston. Valtakunnallinen lupaneuvontapuhelin otetaan käyttöön.

Lupapalvelut	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Tuotokset			
Lupapalvelujen tuottotavoite, milj. euroa	40,1	35,2	35,5
Poliisin myöntämät luvat yhteensä, kpl	1 092 928	935 000	968 000
Passit	515 778	400 000	450 000
Henkilökortit	39 886	50 000	40 000
Ajoluvat	325 678	275 000	275 000
Aseluvat	82 047	75 000	70 000
Ulkomaalaisluvat	45 079	50 000	48 000
Muut luvat	84 460	85 000	85 000
Panokset			
Henkilötyövuodet	861	800	810
Lupapalvelujen kustannukset, 1 000 euroa	36 791	35 200	35 500
Tehokkuus			
Tuottavuus (poliisin myöntämät luvat/henkilötyövuodet)	1 269,4	1 168,8	1 195,1
Taloudellisuus (kustannukset/poliisin myöntämät luvat), euroa	33,7	37,6	36,7
Lupapalvelujen kustannusvastaavuus, %	109	100	100
Toiminnan laatu ja palvelukyky			
Onnistuminen lupapalveluissa, arvosana 4—10	8,24	Säilyy	Säilyy

Poliisikoulutus

Poliisikoulutuksen tavoitteena on vastata poliisin henkilöstötarpeeseen. Valmistuneiden poliisien sijoittumista poliisivirkoihin edistetään.

Poliisikoulutus	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Tuotokset			
Perustutkintokoulutukseen valittujen määrä, hlöä	548	360	360
Perustutkintokoulutuksesta valmistuvien määrä, hlöä	350	384	504
Panokset			
Poliisioppilaitosten henkilömäärä	241	229	218
Poliisioppilaitosten kokonaiskustannukset, 1 000 euroa	25 303	25 000	25 000
Tehokkuus			
Poliisikoulun koulutuspäivän hinta, enintään, euroa	119	121	121
Poliisiammattikorkeakoulun koulutuspäivän hinta, enintään, euroa	195	225	191
Tuottavuus (valmistuvien määrä/henkilötyövuodet)	1,45	1,68	2,31
Toiminnan laatu ja palvelukyky			
Poliisin perustutkintokoulutuksen läpäisyprosentti	96,9	97,0	97,5

Henkiset voimavarat

Poliisin henkilöstötarpeesta tehdään pitemmän aikavälin suunnitelma. Poliisin henkilöstöstrategian mukaisesti koko henkilöstön urakehitystä ja sijoittumista eri tehtäviin edistetään.

Henkiset voimavarat	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Henkilötyövuodet, lkm	10 871	10 750	10 600
Tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta, %	74,8	74,0	73,0
Poliisin henkilöstö yhteensä, lkm	**10 953**	**10 831**	**10 675**
Naisia, %-osuus	26,03	26,5	27,0
Poliisimiehet, lkm	7 645	7 580	7 580
Naisia, %-osuus	11,15	12,0	12,5
Opiskelijat, lkm	564	584	584
Naisia, %-osuus	21,10	21,0	23,0
Muu henkilöstö	2 744	2 667	2 511
Naisia, %-osuus	68,54	68,0	68,0
Naisten %-osuus alipäällystössä, päällystössä ja päällikkötasolla	5,83	5,90	6,00
Sairauspoissaolot, työpäivää/henkilötyövuosi	4,33	4,30	4,30

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon 262 henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	662 737	648 699	646 018
Bruttotulot	47 360	41 550	41 200
Nettomenot	615 377	607 149	604 818
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	29 656		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	24 642		

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Paikallispoliisi	388 540 000
— josta Helsingin poliisilaitos	86 449 000
Liikkuva poliisi	38 958 000
Keskusrikospoliisi	43 780 000
Suojelupoliisi	13 574 000
Uusi poliisiammattikorkeakoulu	21 191 000
Sisäasiainministeriö[1)]	16 077 000
Poliisin tekniikkakeskus	200 000
Hankerahoitus	27 500 000
Työ- ja kenttäharjoittelu	17 800 000
Kihlakunnanvirastoista siirtyvä toiminta (185 htv)	33 543 000
Kihlakunnanvirastoista siirtyvä toiminta (kertameno)	3 655 000
Yhteensä	604 818 000

[1)] Sisältää ase- ja arpajaishallintoyksikön sekä turvallisuusalan valvontayksikön.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	43 258	38 550	37 700
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	39 904	38 550	37 700
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	3 354	-	-
Kustannusvastaavuus, %	108	100	100

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Teleyrityksille maksettavat korvaukset teletunnistetietojen tallentamisesta aiheutuviin investointeihin (kertameno)	6 000
Toimitilakustannukset	3 093
Työttömien poliisien työllistäminen (kertameno)	1 500
Siirto 2 htv momentille 26.01.01	-75
Siirto momentille 26.01.02	-646
Siirto momentille 26.01.03	-13 200
Siirto momentille 26.01.65	-1 410
Siirto momentille 26.30.43 (Virve)	-900
Kihlakuntajärjestelmän purkaminen, tasokorotus (kertameno)	3 655
Toimitilamenot, Seinäjoen ja Pietarsaaren kihlakunnanvirastot	700
Toimitilamenot, Kemin kihlakunnanvirasto	390
Toimitilamenot, Mikkelin kihlakunnanvirasto	469
Tuottavuustoimet	-2 232
Muut muutokset	325
Yhteensä	-2 331

2008 talousarvio	604 818 000
2007 II lisätalousarvio	1 000 000
2007 talousarvio	607 149 000
2006 tilinpäätös	610 363 000

20. (26.75.22) Maasta poistamis- ja noutokuljetuksista aiheutuvat menot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) poliisin vastuulla olevien maasta poistettavien henkilöiden maasta poistamiskuljetuksista,

2) turvapaikanhakijoiden tulkkaus- ja käännöspalveluista sekä

3) Suomeen luovutettavien rikoksentekijöiden noutokuljetuksista aiheutuviin menoihin.

S e l v i t y s o s a :

Määrärahan arvioitu käyttö	**€**
Maasta poistamiskuljetukset	1 900 000
Tulkkaus- ja käännöspalvelut	400 000
Noutokuljetukset	200 000
Yhteensä	2 500 000

2008 talousarvio	2 500 000
2007 talousarvio	3 500 000
2006 tilinpäätös	2 346 362

20. (26.90) Rajavartiolaitos

S e l v i t y s o s a : Rajavartiolaitos on yhteistyökykyinen, kansainvälisesti arvostettu rajaturvallisuuden ja meripelastuksen asiantuntija, joka tuottaa yhteiskunnalle välttämättömiä turvallisuuspalveluja tehokkaasti ja taloudellisesti.

Päätöksentekijöille välitetään ajantasainen ja rajatilannetta vastaava rajatilannekuva. Rajavalvonnan yhteydessä huolehditaan oheisvalvontatehtävistä ja erityisesti merialueella ympäristönvalvonnasta.

Rikostorjunnassa rajavartiolaitos keskittyy erityisesti laittoman maahantulon järjestämisen ja ihmiskaupan torjuntaan. Rajavartiolaitos edistää varsinkin neliportaiseen rajaturvallisuusjärjestelmään ja merellisiin tehtäviin liittyvää laaja-alaista viranomaisyhteistyötä. Toiminnallisia valmiuksia parannetaan aloittamalla kevyiden helikopterien ja partioveneiden uusinnat.

Ydintoimintoihin ja kasvaviin toimialoihin irrotetaan tarpeelliset voimavarat sisäisin toimenpitein. Hallinto- ja tukitoiminnot pidetään keveinä, mihin liittyen muun muassa osallistutaan sisäasiainhallinnon yhteisen tietotekniikkakeskuksen muodostamiseen.

Rajavartiolaitoksen osaamista kehitetään ydintoimintoihin painottuen. Opetus-, tutkimus- ja kehittämistoiminnassa jatketaan kansallista ja kansainvälistä verkostoitumista.

Meripelastustoimen suuronnettomuus-, monialaonnettomuus- ja monipotilastilanteisiin liittyvää yhteistyötä kehitetään muiden meripelastustoimijoiden kanssa.

Naapurimaiden meripelastusta tuetaan voimassa olevien sopimusten mukaisesti. Tarvittaessa apua annetaan myös muille valtioille, vaikka niiden kanssa ei olisi valtiosopimusta meri- ja lentopelastuspalvelun yhteistyöstä.

Toimeenpannaan vuoden 2004 selonteon mukainen rajajoukkoja ja rajavartiolaitoksen sotilaallista maanpuolustusta koskeva kokonaisuudistus. Osallistutaan uuden turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon valmisteluun.

Pääosa rajavartiolaitoksen rakennetusta kiinteistövarallisuudesta siirretään Senaatti-kiinteistöjen omistajahallintaan 1.1.2008 lukien. Hallinnansiirrosta aiheutuvat lisämenot korvataan rajavartiolaitokselle. Senaatti-kiinteistöjen hallintaan ei kuitenkaan siirretä metsäalueita, saaria eikä partiomajoja, valvontatorneja ja vastaavia rakenteita.

01. (26.90.21) Rajavartiolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 201 605 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) meripelastuslain (1145/2001) 21 §:n 3 momentin nojalla suoritettavien korvausten maksamiseen sekä rajavartiolaitoksen ilmaalusten meripelastustehtävistä johtuvien lennonvarmistuspalvelujen ja meripelastustoimeen liittyvän lentopelastuksen hälytys- ja johtamistoiminnasta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen Ilmailulaitokselle,

2) koneiden, laitteiden ja kaluston hankintamenojen maksamiseen silloin, kun hankkeen hankintameno tai kustannusarvio on alle 1 000 000 euroa,

3) rajavartiolaitoksen omistajahallinnassa olevien partiomajojen rakennusten ja rakenteiden sekä ilma-alustukikohtien rakennusten ja rakenteiden perusparannuksesta ja uudisrakentamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen,

4) rajavartiolain (578/2005) 81 §:n nojalla työsuhdeasuntojen vuokrakompensaatioon sekä

5) EU:n hyväksymiin ja rahoittamiin hankkeisiin.

Selvitysosa: Sisäasiainministeriö asettaa rajavartiolaitokselle seuraavat alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

Rajavalvonta

Rajavalvonta kohdennetaan ja valmiutta ylläpidetään siten, että tärkeimmillä alueilla luvattomat rajanylitykset estetään tai havaitaan välittömästi. Muilla alueilla luvattomat rajanylitykset paljastetaan. Luvattomat rajanylitykset ja muut merkittävät rajatapahtumat selvitetään viipymättä rajavaltuutettujen käsittelyä ja muita jatkotoimenpiteitä varten.

Rajavalvonta	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Tuotokset			
Partiointi (tuntia)	355 000	354 000	360 000
— josta itärajalla (tuntia)	273 000	273 000	275 000
Kiinteä valvonta (tuntia)	882 000	852 000	870 000
Tarkastukset (kpl)	96 000	100 000	100 000
Havaitut rajatapahtumat (kpl)[1)]	93	96	96
Havaitut rikkomukset (kpl)[2)]	2 158	2 500	2 500
Panokset			
Toimintamenot (milj. euroa)	101	105	111
Henkilötyövuodet	1 555	1 602	1 566
Tehokkuus			
Tuottavuus (ind)	110	102	110
Taloudellisuus (ind)	109	106	100
Toiminnallinen tuloksellisuus (ind)	133	127	133
Laadunhallinta (ind)	157	149	157
Rajatilannekuva (0—10)	8,3	7,6	8,0
Rajatapahtumien estäminen (%)	95	97	97
Rajatapahtumien paljastaminen (%)	81	78	80
Rajatapahtumien selvitysaika (pv)	3,3	3,4	3,4
Rajatapahtumien selvitystaso (%)	97	90	95
Rajatapahtumien käsittely (%)	98	100	100

[1)] Henkilön, ilma-aluksen tai aluksen luvaton rajanylitys tai muu rajatapahtuma.

[2)] Valtioraja-, rajavyöhyke-, metsästys-, kalastus-, vene- ja maastoliikenne- jne. rikkomukset ja rikokset.

Rajatarkastukset

Kaikki Schengen-alueen ulkorajan ylittävät henkilöt tarkastetaan. EU/ETA:n kansalaisille tehdään vähimmäistarkastus ja muille perusteellinen tarkastus. Schengen-alueen sisärajoilla ylläpidetään valmius rajatarkastusten palauttamiseen. Maahantulo ja maastalähtö vastoin säädettyä järjestystä paljastetaan turvaten sujuva rajanylitysliikenne. Rajatarkastuksissa ja niihin liittyvissä tutkinnoissa ja hallintopäätöksissä huolehditaan henkilöiden oikeusturvasta.

Rajatarkastukset	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Tuotokset			
Rajatarkastukset ulkorajalla (milj. hlöä)[1)]	16,1	14,8	16,0
— josta viisumivelvollisia (milj. hlöä)[2)]	4,8	4,2	4,3
Havaitut rikkomukset (kpl)[3)]	3 258	4 820	4 635
Panokset			
Toimintamenot (milj. euroa)	85	85	93
Henkilötyövuodet	1 313	1 288	1 302
Tehokkuus			
Toiminnallinen tuloksellisuus (ind)	89	95	94
Tuottavuus (ind)	95	90	95
Taloudellisuus (ind)	94	87	87

Laadunhallinta (ind)	84	102	87
Tarkastusten kattavuus (%)	99,9	100	100
Tarkastusten laatu (%)	99,5	99,9	99,5
Tarkastusten sujuvuus maarajoilla ja lentoasemilla (min)	8	10	10
Tarkastusten sujuvuus satamissa (min)	30	33	30
Oikeusturva (%)	99,2	99,9	99,5

[1)] Rajatarkastukset ulkorajalla 2002/14,7 milj., 2003/14,4 milj., 2004/15,2 milj., 2005/15,5 milj.

[2)] Viisumivelvolliset 2002/4,1 milj., 2003/4,1 milj., 2004/4,1 milj., 2005/4,4 milj.

[3)] Rajatarkastusten yhteydessä havaitut rikos-, ulkomaalais- ja tieliikennelain rikkomukset ja rikokset.

Meri- ja muu pelastustoiminta

Kaikkiin merellisiin hätätilanteisiin osoitetaan apua viivytyksettä. Meripelastustapahtumien havaitsemiseksi ja ennalta ehkäisemiseksi huolehditaan merialueiden riittävästä valvonnasta rajavalvonnan yhteydessä. Pelastustoimea ja lentopelastuspalvelua tuetaan tarpeen mukaan rajavartiolaitoksen kalustolla ja henkilöstöllä.

Meri- ja muupelastustoiminta	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Tuotokset			
Pelastussuoritteet (kpl)	1 687	1 720	1 720
Harjoitus ym. suoritteet (kpl)	249	555	265
RVL:n yksiköiden toiminta-aika (tuntia)[1)]	2 303	2 200	2 200
Estetyt merionnettomuudet (kpl)	1	10	10
Pelastettu avuntarpeesta (hlöä)	2 903	3 300	3 300
Pelastettu hengenvaarasta (hlöä)	320	200	200
Panokset			
Toimintamenot (milj. euroa)	4	3	4
Henkilötyövuodet	60	49	49
Tehokkuus			
Toiminnallinen tuloksellisuus (ind)	119	116	117
Laadunhallinta (ind)	119	116	117
Suunnitelmavalmius (0—10)	8,4	8,4	8,4
Johtamisvalmius (0—10)	8,2	7,1	7,1
Suorituskyky (%)	100	100	100
Saatavuus (tuntia)	0,5	0,6	0,5

[1)] Pl. meripelastuskeskukset

Sotilaallinen maanpuolustus

Puolustussuunnitelmat, tilanteen edellyttämä johtamis- ja toimintavalmius sekä valmius joukkojen perustamiseen ylläpidetään. Rajavartiolaitoksen uusimuotoinen varusmieskoulutus toteutetaan kolmessa koulutusyksikössä.

Sotilaallinen maanpuolustus	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Tuotokset			
Koulutusvuorokaudet	134 600	139 000	124 000
Panokset			
Toimintamenot (milj. euroa)	8	9	7
Henkilötyövuodet (htv)	121	133	105

Tehokkuus			
Tuottavuus (ind)	101	91	107
Taloudellisuus (ind)	99	89	98
Toiminnallinen tuloksellisuus (ind)	97	96	105
Laadunhallinta (ind)	94	102	104
Suunnitelmavalmius (0—10)	6,5	7,0	7,0
Sijoitettavuus (%)	78	82	80
Koulutettavuus (%)	Ei harjoituksia	85	85
Sijoitustilanne (0—10)	9,8	9,3	9,8
Sotavarustus (0—10)	6,0	5,3	6,0
Koulutus (0—10)	7,2	7,5	7,5

Henkiset voimavarat

Rajavartiolaitoksen henkilökunta on ammattitaitoista ja työkykyistä. Henkilökunta pysyy ja jaksaa työskennellä rajavartiolaitoksen palveluksessa ja on tyytyväinen työhönsä. Henkilöstön työympäristö on työturvallista.

Henkiset voimavarat	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Ammattitaito (koulpv/htv)	17,5	18,0	20,0
Lähtövaihtuvuus (%)	5,0	8,0	5,0
Kenttäkelpoisuus (1,0—5,6)	4,2	4,2	4,3
Fyysinen kunto (1,0—5,9)	4,0	4,0	4,0
Sairastavuus (sa pv/htv)	8,3	8,3	8,0
Tapaturmat (sa pv/htv)	0,7	0,5	0,5
Työilmapiiri (1—5)	3,3	-	3,50

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon 25 henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	200 912	202 967	214 789
Bruttotulot	6 062	3 362	13 184
Nettomenot	194 850	199 605	201 605
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	13 244		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	17 518		

Kiinteistöhallinnan siirron ja siihen liitännäisten asioiden taloudelliset vaikutukset rajavartiolaitoksen muihin toimintamenoihin kehyskaudella on esitetty oheisessa taulukossa. Hallinnan siirrosta aiheutuva keskimääräinen vuotuinen lisäkustannus verrattuna vuoden 2007 määrärahatasoon on noin 4,0 milj. euroa, mikä korvataan rajavartiolaitokselle. Kiinteistöjen ylläpitomenot on huomioitu rajavartiolaitoksen nykyisissä kehyksissä.

Kiinteistöhallinnan siirron lisäkustannukset rajavartiolaitokselle (1 000 euroa)

Hallinnan siirron nettovaikutus	4 000
Aiempien toimitilainvestointien vuokravaikutukset[1)]	276
Yhteensä	4 276

[1)] Vaalimaan päärakennuksen peruskorjaus ja laajennus, Nuijamaan uusi rajanylityspaikka ja Niiralan rajanylityspaikka.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	2 543	2 750	2 500
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	4 560	5 000	4 500
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-2 017	-2 250	-2 000
Kustannusvastaavuus, %	56	55	56

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	498
Kiinteistöhallinnan siirto, nettolisäys	4 276
Siirto momentille 26.01.02	-180
Siirto momentille 26.01.03	-990
Siirto momentille 26.30.43	-600
Tuottavuustoimet ja muut muutokset	-1 004
Yhteensä	2 000

2008 talousarvio	201 605 000
2007 II lisätalousarvio	173 000
2007 talousarvio	199 605 000
2006 tilinpäätös	199 124 000

70. (26.90.70) Ilma- ja vartioalusten hankinta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 318 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) rajavartiolaitoksen käytössä olevien AB 206 helikopterien korvaamiseen uusilla 1-moottorisilla rajaturvallisuustehtäviin käytettävillä helikoptereilla ja

2) rajavartiolaitoksen 1980-luvulla hankittujen partioveneiden uusimiseen.

Valtuus

1) Tilausvaltuuteen sisältyy neljän helikopterin ja niiden tarvitsemien varusteiden ja varaosien hankinta ja henkilöstön koulutus. Hankinnat ajoittuvat vuosille 2008—2010 ja niiden kokonaiskustannusarvio on 11 000 000 euroa.

2) Tilausvaltuuteen sisältyvä 21 partioveneen hankinta ajoittuu vuosille 2008—2011. Hankkeen kokonaiskustannukset ovat 12 448 000 euroa.

Selvitysosa: Rajavartiolaitoksen käytössä olevat kaikki kolme AB 206 helikopteria ovat yli 25 vuotta vanhoja ja niillä on lennetty yli 10 000 tuntia. Nämä käyttöikänsä päähän tulleet helikopterit on suunniteltu korvattavaksi 1-moottorisilla suorituskykyisillä rajaturvallisuustehtäviin käytettävillä helikoptereilla. Uusinnan yhteydessä poistetaan käytöstä vuonna 2010 kolme AB 206 helikopteria ja yksi AB 412 helikopteri, joiden myyntihinnaksi arvioidaan yhteensä noin 3 000 000 euroa.

Rajavartiolaitoksen partiovenekalusto hankittiin 1980-luvulla ja veneet ovat sekä ikänsä että suoritetun kuntoarvioinnin perusteella nopeasti tulossa elinkaarensa päätökseen. Osille alusten alumiinirungoista on jouduttu tekemään kalliita korjauksia. Lisäksi varaosien saanti on vaikeutumassa, eikä veneiden tekninen suorituskyky enää vastaa tämän päivän toiminnallisia vaatimuksia. Nyt toiminnassa korostuu lyhytkestoiset meri-, saaristo- ja rannik-

koalueen kattavat sisäisen turvallisuuden merelliset tehtävät mukaan lukien meripelastus. Vuonna 1999 laaditun "Merivartioston toimintojen ja aluskaluston kehittäminen (METAK)" -raportin aikataulusta ollaan jo jäljessä partioveneiden uusimisen suhteen. Merivartioasemien aluskannassa partiovene on keskeisin työväline.

Kalustohankkeiden kokonaiskustannukset kehyskaudella 2008—2011 ovat 23 448 000 euroa, joista helikoptereiden osuus on 11 000 000 euroa ja veneiden osuus 12 448 000 euroa.

EU:lta saatavat tulot 1 milj. euroa on merkitty momentille 12.26.99.

2008 talousarvio	5 318 000
2006 tilinpäätös	482 000

(74.) (26.90.74) Rakentaminen (kiinteä määräraha)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2007 talousarvio	400 000
2006 tilinpäätös	340 990

30. (26.01, osa ja 80) Pelastustoimi ja hätäkeskukset

Selvitysosa: Pelastustoimen tehtävänä on tulipalojen ehkäiseminen ja pelastustoiminta normaali- sekä poikkeusoloissa ja varautuminen poikkeusolojen tehtäviin. Lisäksi pelastustoimi osallistuu yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa onnettomuuksien ehkäisytyöhön.

Vastuun pelastustoimen eri tehtävien hoitamisesta jakavat valtio ja kuntien ylläpitämät alueelliset pelastuslaitokset. Valtion talousarviosta rahoitetaan Pelastusopiston toiminta sekä sisäasiainministeriön johtama pelastustoimen valtakunnallinen kehittämistoiminta. Alueelliset pelastuslaitokset saavat määrärahansa kunnilta.

Käynnistetään erityisesti onnettomuuksien ehkäisyn ja asumisturvallisuuden parantamiseen tähtäävät lainsäädännön valmistelutyöt. Arvioidaan nykyisten väestönsuojelumääräysten tarkoituksenmukaisuus.

Toteutetaan palontutkinnan ja palokuolemien seurantahanke (2007—2008), jonka tuloksena vakiinnutetaan pelastuslaitosten käytännöt palontutkinnassa. Pelastusviranomaiset osallistuvat paikallisten turvallisuussuunnitelmien tarkistamiseen aktiivisesti. Toimenpiteitä erheellisten paloilmoitusten vähentämiseksi jatketaan.

Kehitetään pelastuslaitosten toiminta- ja palvelukykyä muun muassa tarkistamalla pelastushenkilöstön mitoituksen ja rakenteen perusteita sekä yksiköiden ja tehtäviin liittyviä suorituskykyvaatimuksia sekä ryhdytään toimenpiteisiin pelastushenkilöstön fyysistä ja henkistä työkykyä ylläpitävän toiminnan ja seurannan tehostamiseksi. Tavoitteena on turvata pelastuslaitosten toiminta- ja palvelukyky pelastushenkilöstön epäedulliseksi muuttuneen ikärakenteen vaikutusten varalta.

Hallitusohjelman mukaisesti aloitetaan toimenpiteet, joiden tavoitteena on lääkäri- ja pelastushelikopteritoiminnan turvaaminen.

Hätäkeskusten tehtävänä on vastaanottaa pelastustoimen, poliisin sekä sosiaali- ja terveystoimen alaan kuuluvia hätäilmoituksia ja muita ihmisten, omaisuuden ja ympäristön turvallisuuteen liittyviä välittömiä toimenpiteitä edellyttäviä ilmoituksia sekä välittää ne edelleen niille yksiköille, joille tehtävä voimassa olevan lainsäädännön mukaan kuuluu.

Hätäkeskustoimintaa ja tietojärjestelmiä uudistetaan siten, että keskukset voivat verkottua niin, että ne voivat tukea toisiaan ruuhkatilanteissa ja poikkeusoloissa.

01. (26.80.21, osa) Pelastustoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 13 154 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) EU:n hyväksymiin ja rahoittamiin hankkeisiin sekä

2) Kansanterveyslaitoksen koti- ja vapaa-ajantapaturmien ehkäisyn yksikölle myönnettävään rahoitukseen 21.12.2004 laaditun yhteistyösopimuksen mukaisesti.

Selvitysosa:

Sisäasiainministeriö asettaa pelastustoimelle seuraavat alustavat tuloksellisuustavoitteet:

Onnettomuuksien ehkäisy

Palotarkastukset ja muut turvallisuutta edistävät toimet kohdistetaan nykyistä paremmin riskikohteisiin. Turvallisuutta parantavan tekniikan käyttöä lisätään.

Onnettomuuksien ehkäisy	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Tuotokset			
Erheellisten automaattisten paloilmoituksien määrä, kpl	22 780	20 000	13 500
Tehtyjen erityiskohteiden palotarkastusten määrä, %, vähintään	85	90	100
Neuvontaa ja valistusta saaneiden määrä, %	13,5	14	15

Pelastustoiminta ja varautuminen

Parannetaan suuronnettomuusvalmiutta ja kansainvälistä yhteistyökykyä pelastustoiminnan järjestelyissä.

Sisäasiainministeriössä ja lääninhallituksissa otetaan käyttöön pelastustoimen tilannekuva- ja johtamisjärjestelmä (JOTKE).

Pelastustoiminta ja varautuminen	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Tuotokset			
Pelastuslaitosten hälytysluonteisten tehtävien määrä, kpl, arvio, josta[1)]	104 811	105 000	95 000
— tulipaloista aiheutuvat tehtävät	17 800	16 000	14 000
— tarkistus- ja varmistustehtävät	31 200	30 000	29 000
— ensivastetehtävät (pl. sairaankuljetustehtävät)	27 759	31 000	27 000
— muut tehtävät	28 052	28 000	25 000
Toiminnan laatu ja palvelukyky			
Pelastuslaitosten kiireellisten tehtävien toimintavalmius-aika 1. riskialueella ensimmäisen yksikön mukaan, % tavoitteesta (6 min.)	57	60	90
Pelastuslaitosten kiireellisten tehtävien toimintavalmius-aika 2. riskialueella ensimmäisen yksikön mukaan, % tavoitteesta (10 min.)	84	85	90
Väestönsuojapaikkojen määrä suhteessa väestömäärään, %	69,6	70	75

[1)] Pelastuslaitosten eri tehtävätyypeille ei aseteta tavoitteita, vaan niiden kehitystä seurataan.

Koulutus ja tutkimus

Pelastushenkilöstön urakehityksen linjausten ja koulutusjärjestelmän tuen sekä pelastustoimen toimintamenetelmien tutkimus- ja kehittämistoimintaa jatketaan.

Koulutus ja tutkimus	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Tuotokset			
Pelastusopiston koulutettavapäivien määrä, kpl, vähintään	107 447	105 615	104 300
Pelastusopiston tutkintojen määrä, kpl, vähintään	251	239	258
Panokset			
Henkilötyövuodet	104,5	112	109
Koulutuksen kokonaismenot	15 050	16 500	16 300
Toiminnan tehokkuus			
Pelastusopiston koulutettavapäivät/henkilötyövuodet, kpl	1 028	943	957
Pelastusopiston koulutettavapäivät/opettaja, kpl	1 510	1 542	1 500
Pelastusopiston tutkintoon johtavan koulutuksen opiskelijakohtainen käyttömeno, euroa, enintään	25 831	25 500	26 100
Pelastusopiston koulutettavapäivän hinta, euroa, enintään	133	136	138
Toiminnan laatu ja palvelukyky			
Pelastusopiston tutkintopalaute (asteikolla 1—4)	2,86	2,75	2,75
Henkiset voimavarat			
Henkilötyövuodet	104,5	112	109
Työtyytyväisyys, indeksi (asteikko 1—5)	3,54	3,50	3,50
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv, enintään	6,0	8,0	8,0

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	18 491	19 120	18 376
Pelastusopiston **bruttotulot**[1)]	4 423	5 738	5 222
Nettomenot	14 068	13 382	13 154
— Pelastusopisto	12 162	10 976	11 048
— Sisäasiainministeriö	1 906	2 406	2 106
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 659		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 324		

[1)] Tuloissa on huomioitu 1 707 000 euroa Savonia-ammattikorkeakoulun maksamia korvauksia Pelastusopiston antaman ammattikorkeakouluopetuksen johdosta.

Pelastusopiston maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	6 526	5 977	1 335
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	4 319	5 102	1 742
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	2 207	875	-407
Kustannusvastaavuus, %	151,1	117,2	76,6

Hintatuki	318
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen	2 525

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	5
Siirto momentille 26.01.02	-6
Siirto momentille 26.01.03	-50
Siirto momentilta 32.20.03	200
Pelastusopiston huoneistopalosimulaattori	200
Muut muutokset	-577
Yhteensä	-228

2008 talousarvio	13 154 000
2007 talousarvio	13 382 000
2006 tilinpäätös	14 733 000

02. (26.80.21, osa) Hätäkeskuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 51 691 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Sisäasiainministeriö asettaa Hätäkeskuslaitokselle seuraavat alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

Hätäkeskusten toimintavarmuus ja -nopeus varmistetaan. Hätäkeskuslaitoksen palvelukyvyn ja toiminnan laatutason turvaamiseksi hätäkeskuslaitoksen toimintamäärärahaa korotetaan väliaikaisesti 2 milj. eurolla vuosina 2008 ja 2009. Kertaluonteinen määrärahalisäys mahdollistaa hätäkeskusten henkilöstömäärän väliaikaisen vahvistamisen 40 henkilötyövuodella. Vuodesta 2010 alkaen hätäkeskusten mahdolliset lisähenkilöstötarpeet katetaan uudelleen kohdentamalla sisäasiainministeriön henkilöstövoimavaroja valtionhallinnon tuottavuusohjelmassa määriteltyä laajemmin.

Kertaluonteisena määrärahalisäyksenä vuodelle 2008 myönnetään 2 milj. euroa Hätäkeskuslaitoksen johtamisjärjestelmän parantamiseen.

Hätäkeskuslaitos	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Tuotokset			
Hätäilmoitusten määrä, kpl	3 751 000[1)]	3 700 000	3 700 000
Panokset			
Hätäkeskustoiminnan kokonaismenot, brutto, 1 000 euroa	54 568	60 022	56 353
Henkilötyövuodet	747	784	798
Toiminnan tehokkuus			
Hätäilmoitusten määrä/hätäkeskuspäivystäjä (pl. vuoromestarit)	7 300	7 000	7 000
Hätäkeskustoiminnan bruttokustannukset, euroa/asukas, enintään[2)]	10,9	9,8	10,8
Hätäkeskustoiminnan bruttokustannukset, euroa/hätäilmoitus	14,2	16,2	15,2
Toiminnan laatu ja palvelukyky			
Hätäpuhelujen vastausaika 10 sekunnissa (% hätäpuheluista)	71	90	86
Kiireellisissä tapauksissa aika hätäilmoituksesta tehtäväksiantoon on tehtävän edellyttämässä ajassa, %	49	90	90
Hätäkeskuslaitoksen yhteistyöviranomaisten tyytyväisyys, indeksi, vähintään (asteikko 1—5)	3,2	3,75	3,8
Henkiset voimavarat			
Työtyytyväisyys, indeksi (asteikko 1—5)	3,02	3,1	3,1
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv, enintään	15,1	11,0	11,0

[1)] Varsinaisten hätäilmoitusten määrä 2 957 000 kpl, josta hätäpuheluita 2 918 000 kpl.

[2)] Bruttokustannukset sisältävät hätäkeskusjärjestelmän rakentamisesta aiheutuneet investoinnit.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon kahdeksan henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	53 140	52 369	56 353
Bruttotulot	5 237	4 662	4 662
Nettomenot	47 903	47 707	51 691
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	8 035		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	7 731		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	5 237	4 662	4 662
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	3 257	4 135	4 543
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	1 980	527	119
Kustannusvastaavuus, %	160,8	112,7	102,6

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentille 26.01.02	-45
Siirto 18 htv momentille 26.01.03	-1 075
Johtamisjärjestelmän kehittäminen (kertameno)	2 000
Hätäkeskuslaitoksen henkilöstömäärän lisäys (40 htv) (kertameno v. 2008 ja v. 2009)	2 000
Hätäkeskuslaitoksen palvelukyvyn ja toiminnan turvaaminen (v. 2006 II lisätalousarvio)	600
Tuottavuustoimet	-150
Muut muutokset	654
Yhteensä	3 984

2008 talousarvio	51 691 000
2007 talousarvio	47 707 000
2006 tilinpäätös	47 599 000

20. (26.80.22) Erityismenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) pelastuslain (468/2003) 74 §:ssä tarkoitetulla tavalla toimintakustannuksiin, jotka aiheutuvat ilma-alusten käytöstä etsintä- ja pelastustehtäviin (ml. poliisiviranomaisen johtama etsintä- tai muu vastaava virka-aputehtävä) ja siihen liittyvän hälytys- ja johtamisjärjestelmän välittömien kustannusten korvaamisesta Ilmailulaitokselle,

2) kansainvälisen hätäavun antamisesta ja vastaanottamisesta ja siihen varautumisesta aiheutuviin kustannuksiin ml. EU:n ja kansainvälisten järjestöjen pelastuspalvelu- ja siviilikriisinhallintajärjestelmien puitteissa annettava apu sekä YK:n alaisena toimivien katastrofien arviointi-, koordinointi- ja tukiryhmien (UNDAC, UNDAC-support, IHP), Naton Euro-Atlanttisen kumppanuusneuvos-

ton (EAPC) asiantuntijoiden ja Suomen kansainvälisen pelastuspalvelukomennuskunnan (FRF) kahden- tai monenvälisistä komennuksista johtuviin palkkaus-, varautumis- ja toimintakustannuksiin sekä sisäasiainministeriön määräämistä kuntien pelastustehtävistä lähialueilla aiheutuviin toimintakustannuksiin,

3) pelastuslain 27 §:n mukaisiin metsäpalojen tähystystoiminnasta aiheutuneisiin kustannuksiin,

4) pelastuslain 87 §:n 2 momentin mukaisten erityisten palon- tai onnettomuuden syiden tutkimusten aiheuttamien menojen suorittamiseen,

5) pelastuslain 77 §:n 1 momentin nojalla suoritettavien korvausten maksamiseen sekä

6) pelastuslain 74 §:ssä tarkoitetulla tavalla valmiuden ylläpitämiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
1) Ilma-alusten käyttö etsintä- ja pelastustehtäviin	2 430 000
2) Kansainvälisen hätäavun antaminen ja vastaanottaminen sekä siihen varautuminen	190 000
3) Metsäpalojen tähystystoiminta	286 000
4) Onnettomuuksien selvittämiseen liittyvät pelastustoimen tutkimukset	10 000
5) Harkinnanvaraiset avustukset alueen pelastustoimelle suurissa pelastustehtävissä	74 000
6) Valtion harkinnanvarainen osallistuminen pelastustoimen valmiuden ylläpitämiseen tai erityiskaluston hankkimiseen	10 000
Yhteensä	3 000 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ilma-alusten käyttö etsintä- ja pelastustehtävissä	910
2008 talousarvio	3 000 000
2007 talousarvio	2 090 000
2006 tilinpäätös	5 799 240

31. (26.80.31) Pelastustoimen valtionavustukset (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 510 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtionavustusten maksamiseen alueen pelastustoimen valtionavustuksesta annetun lain (1122/2003) nojalla pelastustoimen hoidon kannalta tarpeellisen kaluston tai järjestelmän hankinnasta aiheutuviin huomattaviin kustannuksiin sekä kehittämishankkeisiin pelastustoimen alueille ja

2) pelastuslain (468/2003) 77 §:n 2 momentin mukaisten avustusten maksamiseen väestönsuojelumenoihin kunnille ja pelastustoimen alueille.

Selvitysosa:

Tavoitteet

Momentilta myönnetyn rahoituksen tavoitteena on tukea pelastuslaitosten mahdollisuuksia uusia kalustoaan, käynnistää järjestelmähankkeita sekä käynnistää erilaisia kehittämishankkeita. Lisäksi määrärahan avulla edistetään pelastustoimen alueiden tasapainoista kehittymistä.

Tuloksellisuustavoitteet

	2006 toteutuma		2007 arvio		2008 tavoite	
	kpl	euroa	kpl	euroa	kpl	euroa
Tuetut kehittämis- ja järjestelmähankkeet	5	277 988	5	190 000	8	300 000
Tuetut pelastusajoneuvot	50	3 127 508	33	3 231 000	40	3 110 000
Tuetut kuntien johtokeskukset	4	204 504	7	89 000	5	100 000

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Valtionosuus pelastustoimen alueille	3 410 000
Pelastuslain 77 §:n 2 momentin mukaiset avustukset	100 000
Yhteensä	3 510 000

Momentin nimike on muutettu.

2008 talousarvio	3 510 000
2007 talousarvio	3 510 000
2006 tilinpäätös	3 610 000

43. (26.01.43) Turvallisuusviranomaisten viestintäverkot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 10 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää viranomaisradioverkon hintatuen ja alijäämätuen maksamiseen Suomen Erillisverkot Oy:lle.

Selvitysosa: Momentilta myönnetyn rahoituksen tavoitteena on turvata viranomaisradioverkon toiminta.

Verkon käyttökustannukset sopeutetaan käyttäjämaksuista ja tuesta tulevaan rahoitukseen. Verkon välttämättömät investoinnit rahoitetaan huoltovarmuusrahastosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Lisäys tukeen	3 000
Siirto momentilta 26.10.01	900
Siirto momentilta 26.20.01	600
Siirto momentilta 27.10.01	600
Siirto momentilta 28.90.30	1 900
Yhteensä	7 000

Momentin nimike on muutettu.

2008 talousarvio	10 000 000
2007 talousarvio	3 000 000
2006 tilinpäätös	4 610 000

40. (26.02 ja 34.07) Maahanmuutto

Selvitysosa: Sisäasiainministeriön hallinnonalalle kootaan maahanmuuttopolitiikka ja -hallinto. Maahanmuuttoviraston tehtävänä on käsitellä ja ratkaista ulkomaalaisten maahantuloon, maassa oleskeluun, pakolaisuuteen ja kansalaisuuteen liittyviä asioita. Maahanmuuttovirasto ylläpitää myös ulkomaalaisrekisteriä ja tuottaa tietoja viranomaisille ja kansainvälisille järjestöille.

Sisäasiainministeriö vastaa kotouttamisen yhteensovittamisesta, mutta sen edistäminen on usean hallinnonalan vastuulla. Sisäasiainministeriön pääluokan lisäksi merkittävimmin maahanmuuttajien kotoutumisen tukemiseen, rasismin ehkäisyyn sekä työperusteiseen maahanmuuttoon kohdentuvaa määrärahaa sisältyy työ- ja elinkeinoministeriön sekä opetusministeriön pääluokkiin.

Sisäasiainministeriö vastaa maahanmuuttajien kotouttamisen sekä turvapaikanhakijoiden vastaanoton ja tilapäistä suojelua saavien vastaanoton yleisestä kehittämisestä, suunnittelusta, ohjauksesta, seurannasta ja yhteensovittamisesta sekä ihmiskaupan uhrien auttamisen järjestämisestä. Alueellinen vastuu tehtävistä on työvoima- ja elinkeinokeskuksilla. Kunnat vastaavat maahanmuuttajien vastaanoton järjestämisestä osittain sekä yhteiskuntaan että työelämään kotouttamisesta. Työvoimatoimistot huolehtivat yhdessä työvoima- ja elinkeinokeskuksen kanssa tarvittavien työvoimapoliittisten toimenpiteiden sekä työvoimapalvelujen järjestämisestä maahanmuuttajille. Vastuunjako ja toimenpiteet järjestetään maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annettuun lakiin (493/1999) perustuen. Lakiin valmistellaan hallitusohjelman edellyttämät muutokset.

Maahanmuuttopolitiikka

Tavoitteena on, että maahanmuuttopolitiikan valmistelu on yhtenäistä, kokonaisvaltaista ja aktiivista. Maahanmuuttopolitiikalla edistetään laillista maahanmuuttoa, annetaan kansainvälistä suojelua ja torjutaan laitonta maahanmuuttoa ja ihmiskauppaa sekä edistetään kotoutumista ja hyviä etnisiä suhteita. Lisäksi edistetään syrjimättömyyden ja yhdenvertaisuuden periaatteiden toteutumista. Maahanmuuttopolitiikassa toteutuvat ihmis- ja perusoikeudet. Maahanmuuttohallinto on hyvin toimivaa, noudattaa hyvän hallinnon periaatteita ja takaa asiakkaiden oikeusturvan.

Toteutetaan maahanmuuttopoliittisen ohjelman toimenpidekirjaukset ja valmistellaan työperäisen maahanmuuton toimenpideohjelma. Ensimmäisessä vaiheessa asetetaan maahanmuuttopoliittisen ohjelman toimeenpanon seurantaryhmä. Työperusteisesti maahan muuttaville ja heidän perheenjäsenilleen tarjotaan heidän tarvitsemaansa opastusta hallitusohjelmassa mainitun opastusjärjestelmän avulla.

Lyhennetään kansalaisuuteen vaadittavaa oleskeluaikaa ja helpotetaan Suomeen jääneiden opiskelijoiden kansalaisuuden saamista.

Vaikutetaan siihen, että EU-maiden maahanmuuttopolitiikka pystytään sovittamaan entistä paremmin yhteen kehitys- ja ihmisoikeuspolitiikan ja EU-maiden oman työvoimapolitiikan tarpeisiin. EU:ssa pyritään yhteiseen maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikkaan muun muassa harmonisoimalla lainsäädäntöä. Suomi huolehtii kansallisten etujen huomioon ottamisesta säädösten valmistelussa. EU:ssa hyväksytyt säädökset saatetaan kansallisesti voimaan määräajassa.

Suomeen valittavat kiintiöpakolaiset valitaan henkilöistä, joilla on YK:n pakolaisasiain päävaltuutetun viraston, UNHCR:n antama pakolaisen asema. Sisäasiainministeriö valmistelee yhteistyössä ulkoasiainministeriön kanssa valtioneuvostolle esityksen pakolaiskiintiön alueellisesta kohdentamisesta. Kiintiöön valittavat henkilöt pyritään valitsemaan sen vuoden aikana, jona kiintiöstä on päätetty.

Sisäasiainministeriö huolehtii osaltaan ihmiskaupan kohteeksi joutuneiden auttamisesta ja toimeentulosta ja edistää heidän toipumistaan, kotoutumistaan ja toimintakykyään sekä turvallista paluutaan. Kunnille voidaan maksaa korvausta palvelujen järjestämisestä niiden ihmiskaupan uhrien osalta, jotka asuvat kunnassa. Hallitusohjelman mukaisesti ihmiskaupan uhrien tunnistamiseen tähtäävää ns. etsivää työtä ja neuvontatyötä tekevien järjestöjen rahoitus siirretään valtionavun piiriin.

Vastaanottotoiminta ja siihen liittyvät korvaukset

Arvio vastaanoton piiriin tulevien maahanmuuttajien määrästä

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 arvio
Pakolaiskiintiö	750	750	750
Maahan saapuneet pakolaiset	1 093	1 750	1 450
— kiintiöpakolaiset	547	750	750
— perheenyhdistämiset	160	400	300
— oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat	386	600	400
Pakolaisia laskennallisten kuntakorvausten piirissä	4 310	4 311	4 270
Uudet turvapaikanhakijat	2 324	3 600	2 500
Turvapaikanhakijoita rekisteröitynä keskimäärin vuodessa	2 400	1 700	2 000
Ent. Neuvostoliiton alueelta olevat paluumuuttajat	633	1 400	1 400

Tavoitteena on, että turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskusten asukaspaikkamäärä vastaa vaihtelevaa majoituskapasiteetin tarvetta.

Vastaanottokeskusmajoituksen tavoitteet ja tunnusluvut

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Majoituspaikat keskimäärin/vuosi	2 021	1 350	1 350
Käyttöaste, vähintään %	78,2	70	70
Positiivisen päätöksen saaneet, hlöä	618	600	600
Odotusaika vastaanottokeskuksissa, (kk[1)])	3,3	2	2

[1)] Majoituspaikka vastaanottokeskuksissa tai yksityismajoituksessa on riippuvainen turvapaikkahakemusten käsittelyajoista ja siihen mahdollisesti liittyvän valitusprosessin kestosta, sekä kuntaan sijoittamiseen tai maasta poistumiseen kuluvasta ajasta.

Pakolaisiin, turvapaikanhakijoihin ja paluumuuttajiin liittyvät korvaukset (1 000 euroa)

	2006 tilinpäätös	2007 talousarvio	2008 arvio
Pakolaisten vastaanotto	38 577	41 202	36 727
— Laskennalliset korvaukset kunnille	11 383	13 200	11 000
— Muut korvaukset kunnille	27 194	28 002	25 727
Turvapaikanhakijoiden vastaanotto	31 864	23 529	21 625
Muut pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden menot	1 802	2 526	2 270
Korvaukset kunnille ent. Neuvostoliiton alueelta tulevien paluumuuttajien menoihin	6 101	9 300	9 300
Paluumuuttajien muuttovalmennus	562	900	900
Yhteensä	78 906	77 457	70 822

Kotoutuminen

Kotoutumisen lähtökohtana on sen kaksisuuntaisuus. Kotouttamisen vaikuttavuutta, ohjausta sekä seurantaa tehostetaan ottamalla käyttöön laajapohjainen etnisten suhteiden ja kotouttamisen puiteohjelma. Alueellisia ja paikallisia kotouttamisohjelmia ja muita kotoutumisen edistämiseen liittyviä suunnitelmia ohjataan puiteohjelmalla. Puiteohjelman valmistelussa otetaan huomioon peruspalveluohjelma ja -budjetti sekä PARAS-hankkeen tulokset ja eteneminen. Yksilöllistä kotoutumista edistetään kotoutumissuunnitelmilla.

Kotouttamisohjelmille ja kotoutumissuunnitelmille kehitetään laatukriteerit. Työn taustalla ovat erillisselvitykset maahanmuuttajien palvelutarpeista ja niiden kustannuksista sekä valtion ja kuntien välisestä kustannusten jaosta.

Työ- ja elinkeinoministeriön pääluokassa maahanmuuttajiin ja kotouttamiseen kohdennetaan määrärahaa merkittävimmin momentilta 32.80.51. Opetusministeriön pääluokassa määrärahaa kohdennetaan monikulttuurisuuden tukemiseen ja rasismin vastaiseen työhön momenteilta 29.80.52 ja 29.91.50.

Sisäasiainministeriö huolehtii yhdessä opetusministeriön kanssa rasismin ehkäisystä sekä hyvien etnisten suhteiden edistämisestä.

Rahastot

Sisäasiainministeriö on Euroopan pakolaisrahaston, Euroopan kotouttamisrahaston ja Euroopan paluurahaston hallinnointi- ja vastuuviranomainen Suomessa. Euroopan pakolaisrahaston kautta tuetaan ja edistetään jäsenvaltioiden toimia, jotka koskevat pakolaisten ja kotiseudultaan siirtymään joutuneiden henkilöiden vastaanottamista ja siitä aiheutuvien seurausten kantamista. Kotouttamisrahaston tarkoituksena on tukea sellaisia kolmansien maiden kansalaisten ensi vaiheen kotouttamiseen liittyviä toimenpiteitä, jotka eivät kuulu Euroopan sosiaalirahaston sovelta-

misalaan. Kotoutumista tuetaan lisäksi EU:n Progress-ohjelman rahoituksella. Paluurahaston yleisenä tavoitteena on tukea jäsenvaltioiden palauttamismenettelyjen hallinnointia. Palauttamismenettelyjen hallinnointi sisältää yhdenmukaisten palauttamissuunnitelmien kehittämisen. Näillä suunnitelmilla pyritään tukemaan kolmansien maiden kansalaisten vapaaehtoista paluuta ja tarvittaessa pakkoon perustuvia palauttamistoimia humanitaarisia periaatteita noudattaen ja ihmisarvoa kunnioittaen. Suunnitelmiin voi sisältyä myös toimenpiteitä, joilla helpotetaan toimivaltaisten viranomaisten välistä yhteistyötä. Vuosina 2007—2008 Suomen arvioidaan saavan edellä mainituista rahastoista noin 3,7 milj. euroa.

01. (26.02.21) Maahanmuuttoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 13 140 000 euroa.

Määrärahaa saa myös käyttää:

1) EU:n rahoittamiin hankkeisiin sekä

2) maahanmuuttohallinnon toiminnan kehittämiseen.

Selvitysosa: Sisäasiainministeriö asettaa Maahanmuuttovirastolle alustavasti seuraavat toiminnalliset tulostavoitteet:

Maahanmuuttovirasto	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Tuotokset			
Päätökset	35 481	34 400	34 700
Panokset			
Toimintamenot (1 000 €)	12 792	13 192	13 140
Henkilötyövuodet	229	232	232
Tehokkuus			
Toiminnallinen tuloksellisuus			
— tuottavuus (päätöstä/htv)[1)]	155	148	150
— taloudellisuus (nettomenot €/päätös)	333	379	380
— maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus (%)	67	60	65

[1)] Uuden ulkomaalaisasioiden tietojärjestelmän (UMA) käyttöönotto saattaa tilapäisesti vaikuttaa käyttöönottovaiheessa Ulkomaalaisvirastossa tehtävien päätösten määrään. Alustavan arvion mukaan vaikutus koko viraston päätösmäärään on 3,1 % vuonna 2007, 2,2 % vuonna 2008 ja 4,7 % vuonna 2009. Vuonna 2007 vaikutukset kohdistuvat lähinnä oleskelupäätösten määrään ja vuonna 2008 kansalaisuus- ja turvapaikkapäätösten määrään.

Päätöksenteko

Päätöksenteko on nopeaa ja oikeusvarmaa. Päätösten määrä vastaa vähintään vireille tulleiden asioiden määrää. Vireille tulleiden hakemusten läpivientiajat pidetään vähintään saavutetulla tasolla. Asiakkaiden oikeusturva säilyy hyvänä. Henkilö- ja teknisiä resursseja käytetään joustavasti ja tehokkaasti. Päätöksentekoprosessit ovat laadullisesti mitattavia sekä läpinäkyviä, ohjaavia ja rutiinityötä säästäviä. Tavanomaiset soveltamiskysymykset linjataan.

Vireille tulleet ja ratkaistut asiat 2006—2008

	2006 toteutuma		2007 arvio		2008 tavoite	
	Vireille tulleet	Ratkaistut	Vireille tulleet	Ratkaistut	Vireille tulevat	Ratkaistut
Maahanmuutto	18 074	18 094	18 000	17 200	18 500	18 700
— työntekijän oleskelulupa	3 838	3 403	4 000	4 000	4 200	4 200
— opiskelijan oleskelulupa	3 506	3 384	3 600	3 600	3 800	3 800
— muut oleskeluluvat (sis. kv. suojelu)	10 730	11 307	10 400	9 600	10 500	10 700

Maasta poistaminen	2 084	2 210	2 200	2 200	2 200	2 200
Kansainvälinen suojelu	8 047	8 991	8 000	8 000	8 200	7 800
— turvapaikka	1 829	2 409	1 800	1 800	2 000	2 000
— pakolaiskiintiö	496	200	750	750	750	750
— matkustusasiakirjat	3 740	4 050	3 800	3 800	3 800	3 500
Kansalaisuus	6 605	6 186	7 000	7 000	7 200	6 000
— kansalaisuushakemukset	2 900	2 824	3 200	3 000	3 400	3 000
Yhteensä	34 810	35 481	35 200	34 400	36 100	34 700

Käsittelyaika keskimäärin (vrk)

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Maahanmuutto			
— työntekijän oleskelulupa	50	50	50
— oleskelulupa, opiskelija	20	20	20
Kansainvälinen suojelu			
— turvapaikka (kaikki)	131	130	130
— tavallinen menettely	220	180	180
— nopeutettu menettely	59	70	70
Kansalaisuus			
— kansalaisuushakemukset (kaikki)	656	600	500
— kansalaisuushakemukset (ns. selvät)	461	350	200
— kansalaisuushakemukset (ns. muut)	1 039	900	700
Ratkaistut/vireille tulleet (%)	102	97	98

Ulkomaalaisrekisterin ylläpito ja prosessien sähköistäminen

Ulkomaalaisrekisteri tarjoaa luotettavan ja ajantasaisen asianhallinta- ja tietopalveluvälineen ulkomaalaisasioiden toimintaympäristölle.

Ulkomaalaisrekisterin tekninen toimivuus oli 99,8 % vuonna 2006 ja sen arvioidaan säilyttävän tasonsa myös vuosina 2007 ja 2008.

Toiminnallisten päätösprosessin sähköistämistyötä jatketaan.

Ulkomaalaisrekisterin ylläpito

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Panokset			
Toimintamenot (1 000 €)	1 838	2 531	3 000
Henkilötyövuodet	7	11	11

Maahanmuuttoviraston tukitoiminnot

Maahanmuuttovirasto tuottaa ajankohtaisia tilastotietoja ja tietoja ulkomaalaislain ja kansalaisuuslain soveltamisesta ja muusta toiminnastaan siten, että ministeriöllä on käytettävissään kotimaisen politiikan ja EU-politiikan valmistelun, toiminnan suunnittelun sekä EU:n ja kansainvälisen tilastoyhteistyön edellyttämät tiedot.

Maahanmuuttoviraston tukiprosesseja tehostetaan sähköistämällä sekä yhteistyöllä sisäasiainministeriön palvelukeskuksen kanssa. Viestintä on avointa ja aktiivista.

Maahanmuuttoviraston tukitoiminnot

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Panokset			
Toimintamenot (1 000 €)	2 598	2 738	2 567
Henkilötyövuodet	58	57	57

Henkisten voimavarojen hallinta

Henkiset voimavarat

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Henkilötyövuodet	229	232	232
Sairauspoissaolot (työpäivää/htv)	10,7	10,0	9,0
Työtyytyväisyysindeksi (1—5)	3,20	3,20	3,30

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon viiden henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	15 017	15 692	15 640
Bruttotulot	3 069	2 500	2 500
Nettomenot	11 948	13 192	13 140
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 071		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 152		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	30
Siirto 3 htv momentille 26.01.01	-216
Siirto momentille 26.01.02	-13
Siirto momentille 26.01.03	-50
Siirto momentille 26.01.65	-90
Muut muutokset	287
Yhteensä	-52

2008 talousarvio	13 140 000
2007 talousarvio	13 192 000
2006 tilinpäätös	13 029 000

02. (34.07.21) Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottotoiminta valtion osalta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 7 470 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta (493/1999) annettuun lakiin perustuen:

1) valtion vastaanottokeskusten toimintamenojen maksamiseen,

2) vastaanottokeskusten järjestämissä toimenpiteissä olevien tapaturmakorvausten ja ryhmävastuuvakuutuksen maksamiseen ja Valtiokonttorin näistä perimien hoitokulujen maksamiseen,

3) vastaanoton toteuttamiseksi erityistilanteissa tarpeellisten palvelujen hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen,

4) turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten oikeusapupalvelujen hankkimiseen,

5) ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän toiminnan rahoittamiseen sekä ihmiskaupan uhrien tunnistamiseen tähtäävään ns. etsivään työhön ja neuvontatyöhön,

6) pakolaisten maahantulomatkojen järjestämisestä, lähtömaassa suoritettavista terveystarkastuksista ja koulutuksesta sekä vastaanottoa edistävän koulutuksen ja tiedotustoiminnan järjestämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen,

7) kotouttamisen ja turvapaikanhakijoiden vastaanoton neuvottelukunnan kustannuksiin,

8) rasismin ja etnisen syrjinnän ehkäisemiseen, seurantaan ja syrjinnän vastaiseen koulutukseen ja

9) kotoutumista edistävien hankkeiden toteuttamiseen.

Määrärahaa saa käyttää enintään 103 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

Selvitysosa:

Kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö (IOM) järjestää pakolaisten maahantulomatkat ostopalveluna. Sopimus sisältää matkustusta varten tehtävän terveystarkastuksen. IOM saa tukea myös vuokrakuluihin ja palkkauksiin.

Vastaanoton erityistilanteissa korvataan erityispalveluja, kuten kuljetusten aikana tarvittavat lääkäripalvelut.

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän toimintaa koordinoivat valtion vastaanottokeskukset Oulussa ja Joutsenossa. Toiminta voi sisältää asumisen järjestämisen, sosiaali- ja terveyspalvelujen ja muun tarpeellisen huolenpidon lisäksi muita uhrin tarvitsemia tukipalveluja ja erityispalveluja sekä turvallisuudesta huolehtimisen.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Ministeriön vastaanottokustannukset ja sopimukset	1 565 000
Valtion vastaanottokeskusten toiminta-menot	5 553 000
Oikeusapupalvelut	152 000
Kotoutumista edistävät hankkeet	200 000
Yhteensä	7 470 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Uusi palkkausjärjestelmä	13
Vastaanottokeskuskapasiteetin sopeuttaminen	-269
Muut muutokset	-13
Yhteensä	-269

2008 talousarvio	7 470 000
2007 II lisätalousarvio	402 000
2007 talousarvio	7 739 000
2006 tilinpäätös	7 902 609

20. (34.07.28) Paluumuuttajien muuttovalmennus (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ulkomaalaislain (301/2004) 48 §:n perusteella järjestettävään paluumuuttovalmennukseen,

2) suomen tai ruotsin kielen taidon testaamiseksi laaditun kielitutkinnon järjestämiseen ja muihin menoihin sekä

3) enintään 30 000 asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan suoriteperusteisena.

Selvitysosa: Ulkomaalaislain 48 §:n perusteella oleskelulupaa Suomesta hakevalta edellytetään todistusta Suomen viranomaisen järjestämän kielitutkinnon hyväksytystä suorittamisesta, jollei paluumuuttovalmennukseen tai kielitutkinnon osallistumista ole pidettävä hakijan olosuhteet huomioon ottaen kohtuuttomana. Oleskelulupa myönnetään myös varsinaisen hakijan perheenjäsenelle sekä hänen huollettavanaan olevalle lapselle, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta ennen oleskeluluvan myöntämistä hakijalle. Muuttovalmennusta anne-

taan myös varsinaisen hakijan perheenjäsenille. Tutkintosuoritusten puhumisen ja kirjoittamisen arviointi tapahtuu kerran vuodessa. Arvioitavaksi tulee noin 1 300 suoritusta. Suomen tai ruotsin kielen taidon on vastattava Euroopan neuvoston yhteisen eurooppalaisen viitekehyksen mukaisen kielitaidon arviointiasteikon taitotasoa A 2.

Asiantuntijapalkkioina maksetaan kielikokeen arvioijien matkakustannuksia ja palkkioita sivukuluineen.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Paluumuuttovalmennus	400 000
Kielikokeen järjestäminen	470 000
Asiantuntijapalkkiot	30 000
Yhteensä	900 000

2008 talousarvio	900 000
2007 II lisätalousarvio	—
2007 talousarvio	900 000
2006 tilinpäätös	485 527

30. (34.07.30) Valtion korvaus kunnille eräiden Suomeen muuttavien henkilöiden toimeentulotuen sekä heille annetun sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 9 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtioneuvoston määräämin perustein (512/1999) entisen Neuvostoliiton alueelta Suomeen muuttavien henkilöiden toimeentulotuen kustannusten sekä heille annetun sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustannusten korvaamiseen kunnille.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisesti.

S e l v i t y s o s a : Korvausten piiriin kuuluu henkilö, jolle on myönnetty oleskelulupa ulkomaalaislain 45 §:n tai 47 §:n 1 momentin perusteella.

Suomeen muuttaneille maksetaan toimeentulotukea puolen vuoden ajalta maahan saapumisesta. Toimeentulotukea voidaan maksaa viisi vuotta sen vuoksi ettei henkilö maahanmuuttoon liittyvän asemansa vuoksi voi saada eläkettä tai muuta sosiaaliturvaetuutta.

Lisäksi korvataan kunnille noin 170 henkilön pitkäaikaisesta hoidosta ja huollosta aiheutuneita kustannuksia. Korvaukset maksetaan kunnille jälkikäteen.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Toimeentulotuki 6 kk	2 000 000
Toimeentulotuki 5 v	4 500 000
Erityiskustannukset	1 600 000
Heimoveteraanit	1 200 000
Yhteensä	9 300 000

2008 talousarvio	9 300 000
2007 II lisätalousarvio	—
2007 talousarvio	9 300 000
2006 tilinpäätös	6 104 782

63. (34.07.63) Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 53 152 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtioneuvoston määräämin perustein (512/1999):

1) pakolaisten kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä ja sosiaali- ja terveydenhuollosta kunnille aiheutuvien kustannusten laskennallisiin korvauksiin,

2) toimeentulotuen, tulkkipalvelujen ja erityiskustannusten korvaamiseen sekä paluumuutosta aiheutuviin menoihin,

3) kunnille, kuntayhtymille ja yhteisöille niiden ylläpitämien turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskusten, ryhmä- ja perheryhmäkotien, tulkkikeskusten sekä muihin tarvittaviin menoihin,

4) turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten oikeusapupalvelujen hankkimiseen,

5) vastaanottokeskusten järjestämissä toimenpiteissä olevien tapaturmakorvausten ja ryhmävastuuvakuutuksen maksamiseen sekä Valtiokonttorin näistä perimien hoitokulujen maksamiseen,

6) toimeentulon ja huolenpidon järjestämiseen ulkomaalaisille, jotka on otettu säilöön ulkomaalaislain (301/2004) 121—123 §:n perusteella sekä

7) kuntaan sijoitettujen tai kunnassa asuvien ihmiskaupan uhrien kunnille sosiaali- ja terve-

ys- sekä muiden palveluiden järjestämisestä aiheutuvista kustannuksista maksettaviin korvauksiin.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenoihin.

Vuoden 2008 pakolaiskiintiö on 750 henkilöä.

Selvitysosa: Pakolaisista maksettavien korvausten piirissä olevien henkilöiden määrä arvioidaan kolmen edellisen vuoden aikana maahan saapuneiden lukumäärän ja talousarviovuodelle esitetyn arvion perusteella.

Korvausta voidaan maksaa jatkuvan oleskeluluvan saavien ja kunnan asukkaaksi siirtyvien ihmiskaupan uhrien osalta pakolaisia vastaavalla tavalla. Lisäksi kunnilla on mahdollisuus hakea TE-keskukselta korvausta muiden kunnassa asuvien ihmiskaupan uhrien osalta uhrin asemasta johtuvien palvelujen järjestämisestä.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Laskennalliset korvaukset pakolaisista (4 244 henkilöä/0—6 v. 6 223 €, muut 1 901 €)	11 000 000
Muut pakolaisista maksettavat kuntakorvaukset	25 727 000
— toimeentulotuki (2 380 €/vuosi/henkilö)	9 383 000
— erityiskustannukset (1 413 €/vuosi/henkilö)	6 449 000
— tulkkipalvelut (1 018 €/vuosi/henkilö)	4 597 000
— korvaukset alaikäisten huollosta (6 954 €/vuosi/henkilö)	5 118 000
— muut kulut (esim. alaikäisten edustus)	180 000
Korvaukset pakolaisista yhteensä	36 727 000
Turvapaikanhakijoiden kustannukset (11 149 €/vuosi/henkilö)	16 072 000
Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden oikeusapupalvelut	353 000
Yhteensä	53 152 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Turvapaikanhakijoiden määrän väheneminen	-3 200
Kahden vastaanottokeskuksen lakkauttaminen	-3 100
Muut muutokset	125
Yhteensä	-6 175

2008 talousarvio	53 152 000
2007 II lisätalousarvio	1 430 000
2007 talousarvio	59 327 000
2006 tilinpäätös	64 795 734

(75.) Poliisitoimi

Selvitysosa: Luku ehdotetaan siirrettäväksi luvuksi 26.10 ja sen momentit 21 ja 22 momenteiksi 26.10.01 ja 20.

(80.) Pelastustoimi

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 26.30 ja sen momentti 21 jaettavaksi momenteiksi 26.30.01 ja 02 sekä momentit 22 ja 31 siirrettäväksi momenteiksi 26.30.20 ja 31.

(90.) Rajavartiolaitos

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan siirrettäväksi luvuksi 26.20 ja sen momentit 21, (70) ja 74 momenteiksi 26.20.01, 70 ja (74).

(97.) Avustukset kunnille

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan siirrettäväksi luvuksi 28.90 ja sen momentit 31, 32, 34 ja 35 momenteiksi 28.90.30, 31, 32 ja 33.

(98.) Alueiden kehittäminen

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta ja sen momentit 43 ja 63 siirrettäväksi momenteiksi 32.50.43 ja 63 ja momentit 61, 62, 64 ja 65 yhdistettäväksi momentteihin 32.70.61, 62, 64 ja 65.

Pääluokka 27
PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa:

Toimintaympäristön kuvaus

Suomen lähialueiden vakaus on vahvistunut Euroopan unionin ja Naton laajentumisen sekä EU:n integraation syvenemisen ansiosta. Samalla kansainvälinen tilanne on yleisesti ottaen ja myös Suomen kannalta tarkasteltuna entistä moniulotteisempi. Kansallisen suvereniteetin puolustamisen lisäksi asevoimien suorituskykyä suunnataan laaja-alaisten turvallisuusuhkien sekä kansainvälisen kriisinhallinnan edellyttämien tehtävien toteuttamiseen. Suomen turvallisuuteen vaikuttavat yhä enemmän paitsi sotilaallinen myös taloudellinen ja poliittinen kehitys Euroopassa ja lähialueillamme sekä maailmanlaajuisesti. Tästä johtuen kansallinen turvallisuus perustuu enenevässä määrin perinteisen kansallisen puolustuskyvyn lisäksi yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiskykyyn kaikissa olosuhteissa ja tilanteissa sekä kykyyn reagoida ja ehkäistä kansainvälisten kriisien ja turvallisuusuhkien syntymistä kansainvälisen kriisinhallinnan ja yhteistoiminnan avulla.

Toimintaympäristömme säilynee vakaana. Vaikka lähitulevaisuudessa maatamme vastaan ei kohdistune välitöntä sotilaallista uhkaa, Venäjä ylläpitää lähiympäristössämme edelleen merkittävää sotilaallista potentiaalia, joka on laadullisesti kehittynyt viime vuosina. Tämä edellyttää Suomen sotilaallisen puolustuskyvyn ylläpitämistä ja pitkäjänteistä kehittämistä.

Puolustusministeriön hallinnonalan suorituskykyjen kehittämisen haasteena tulee säilymään tulevina vuosina toiminnan kattamiseen ja ylläpitoon tarvittavien resurssien riittävyys sekä teknologian hankinnan, käytön ja ylläpidon kallistuminen. Toiminnan ja talouden tasapainottamiseen tähtääviä hallinnonalan sisäisiä toimia joudutaan tästä johtuen jatkamaan kustannuspaineiden hallitsemiseksi sekä toiminnan vaikuttavuuden, taloudellisuuden, tuottavuuden ja laadun ylläpitämiseksi.

Talousarvioesityksen lähtökohdat

Suomen puolustuksen päämääränä on kaikissa tilanteissa taata maan itsenäisyys sekä turvata kansalaisten elinmahdollisuudet ja valtiojohdon toimintavapaus. Suomen puolustuskyky mitoitetaan siten, että koko maata puolustetaan. Tätä varten ylläpidetään yleistä asevelvollisuutta ja puolustus rakentuu alueellisen puolustusjärjestelmän pohjalle. Kehittämällä sotilaallista yhteensopivuutta jatketaan valmiuksien luomista kansainväliseen sotilaalliseen yhteistyöhön erilaisissa kriisitilanteissa. Puolustuksen kehittämisen lähtökohtana on kansallinen puolustus, joka mahdollistaa liittoutumisen.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

	2008 tavoite Vaikuttavuus asteikolla 1—5
Puolustuspolitiikka Puolustuspolitiikka, jolla edistetään Suomen etua; määritetään sotilaalliselle maanpuolustukselle tarkoituksenmukaiset perusteet ja tuotetaan tarvittava ohjaus hallinnonalan virastoille.	4,0
Valtakunnan sotilaallinen puolustaminen Valtakunnan sotilaallinen puolustaminen, jolla ehkäistään ja torjutaan Suomeen kohdistuvat sotilaalliset uhkat.	3,4
Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen Puolustusministeriön hallinnonalan yhteistoimintaa ja vuorovaikutusta kehitetään muun yhteiskunnan ja viranomaisten kanssa hallinnon eri tasoilla yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ja kohteiden turvaamiseksi.	3,5
Osallistuminen kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan Puolustushallinnon kykyä kansainväliseen yhteistoimintaan ja kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan kehitetään ja sotilaallista kriisinhallintakykyä parannetaan kansainvälisten sitoumusten ja toimintaympäristön vaatimusten mukaisesti. Sotilaallisen kriisinhallinnan painopiste on EU:n taisteluosastoihin osallistumisessa ja siihen liittyvän suorituskyvyn luomisessa.	3,2

Puolustusministeriön hallinnonalalla on yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden sisältö uusittu vuoden 2008 talousarvioehdotukseen. Vastaavia tietoja aikaisemmilta vuosilta ei tämän vuoksi ole käytettävissä.

Yhteiskunnallista vaikuttavuutta arvioidaan asteikolla 1—5 ottamalla huomioon eri painokertoimin puolustusministeriön ja sen alaisten virastojen toiminnan vaikuttavuus edellä mainittujen yhteiskunnallisten tavoitteiden toteutumisessa.

Puolustusvoimien järjestelmien ja joukkojen osalta asteikon mittariston perusteet ovat seuraavat:

5 - Joukko/suorituskyky täyttää kaikki sille asetetut vaatimukset

4 - Joukolla/suorituskyvyllä on pieniä puutteita, jotka ovat kuitenkin helposti korjattavissa ja joukko täyttää sille asetetut vaatimukset

3 - Joukko/suorituskyky täyttää vain sille asetetut vähittäisvaatimukset

2 - Joukon/suorituskyvyn puutteet haittaavat suuresti sille asetettujen vaatimusten saavuttamista

1 - Joukko/suorituskyky ei kykene täyttämään sille asetettuja vaatimuksia

Puolustusvoimien järjestelmien ja joukkojen suorituskyky muodostuu seuraavien osatekijöiden integroituna kokonaisuutena:

— Käyttö- ja toimintaperiaatteet

— Osaava ja taistelutahtoinen henkilöstö

— Ajanmukainen ja määrävahvuinen materiaali

— Toiminnan edellyttämä infrastruktuuri sekä

— Puolustusvoimien omat sekä koko yhteiskunnan ja elinkeinoelämän tarjoamat tukeutumismahdollisuudet.

Vaikuttavuustavoitteisiin liittyvät menot (milj. euroa)[1)]

	2005 toteutunut	2006 toteutunut	2007 ennakoitu	2008 arvio
Puolustuspolitiikka	10	10	11	10
Valtakunnan sotilaallinen puolustaminen	1 871	1 894	1 918	2 091
Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen	2	2	1	8
Osallistuminen kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan	64	64	82	73
Yhteensä	1 947	1 970	2 012	2 182

[1)] Vuosien 2005—2006 osalta kassaperusteinen toteutuma. Ei sisällä arvonlisäveromenoja eikä UM:n pääluokkaan budjetoituja kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenoja.

Puolustusministeriön hallinnonalalla sitoudutaan hallitusohjelman mukaisesti edistämään sukupuolten välistä tasa-arvoa kaikessa päätöksenteossa huomioiden hallinnonalan erityispiirteet kansallisen ja kansainvälisen puolustuspolitiikan, sotilaallisen maanpuolustamisen ja turvallisuuden toimijana. Tasa-arvon edistämiseksi ja syrjinnän ehkäisemiseksi on puolustusvoimissa aloitettu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu, joka on kytketty osaksi vuosittaista suunnitteluprosessia, työhyvinvointi- ja työsuojelutoimintaa sekä varusmiestoimikuntien toimintaa. Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta kunnioittavan toimintakulttuurin periaatteet huomioidaan suunnittelussa, toiminnassa ja johtamisessa.

Tuottavuusohjelman vaikutukset

Puolustusministeriön hallinnonalalla toteutetaan hallituksen linjausten mukaisesti tuottavuustoimia, joiden yhteenlaskettu henkilöstötarvetta vähentävä vaikutus vuonna 2008 on 396 henkilötyövuotta.

Hallinnonalan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
27.10.01	*Puolustusvoimien toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)		
	— tilausvaltuus	175	168
27.10.18	*Puolustusmateriaalihankinnat* (siirtomääräraha 3 v)		
	— tilausvaltuus	1 749	1 366
27.10.19	*Hawk Mk 66-koneiden hankinta* (siirtomääräraha 3 v)		
	— tilausvaltuus	-	31

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
01.	**Puolustuspolitiikka ja hallinto**	**230 189**	**237 066**	**263 803**	**26 737**	**11**
01.	Puolustusministeriön toiminta-menot (siirtomääräraha 2 v)	13 167	13 568	19 818	6 250	46
02.	Puolustushallinnon palvelu-keskuksen toimintamenot (siirto-määräraha 2 v)	—	—	100	100	0
29.	Puolustusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	217 022	223 498	243 885	20 387	9
10.	**Sotilaallinen maanpuolustus**	**1 984 298**	**1 939 631**	**2 113 616**	**173 985**	**9**
01.	Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 334 348	1 357 049	1 411 503	54 454	4
18.	Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 3 v)	648 300	580 932	669 463	88 531	15
19.	Hawk Mk 66-koneiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)	—	—	31 000	31 000	0
50.	Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)	1 650	1 650	1 650	—	—
30.	**Sotilaallinen kriisinhallinta**	**66 582**	**58 894**	**48 238**	**- 10 656**	**- 18**
(01.)	Puolustusvoimien Kansainvälisen Keskuksen kotimaan toiminta-menot (siirtomääräraha 2 v)	6 556	3 494	—	- 3 494	- 100
20.	Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (siirtomääräraha 2 v)	60 032	55 390	48 228	- 7 162	- 13
95.	Kurssivaihtelut (arviomääräraha)	-6	10	10	—	—
(92.)	**Puolustushallinnon rakennus-laitos**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
	Yhteensä	**2 281 070**	**2 235 591**	**2 425 657**	**190 066**	**9**
	Henkilöstön kokonaismäärä	17 220	17 110	16 700		

01. (27.01 ja 27.92) Puolustuspolitiikka ja hallinto

Selvitysosa:

PUOLUSTUSMINISTERIÖ

Puolustusministeriö vastaa valtioneuvoston osana ja hallinnonalansa ohjaajana puolustuspolitiikan valmistelusta ja toimeenpanosta sekä sotilaallisen maanpuolustuksen ohjauksesta. Puolustuspolitiikan valmistelun ja toimeenpanon lisäksi puolustusministeriö vastaa sotilaallisen maanpuolustuksen voimavaroista ja muista toimintaedellytyksistä, kokonaismaanpuolustuksen yh-

teensovittamisesta ja kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan osallistumisesta sekä vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittämisestä ja yhteensovittamisesta.

Talousarvioesityksen lähtökohdat

Suomen turvallisuusympäristöön vaikuttaa lähialueiden ohella yhä enemmän maailmanlaajuinen sotilaallinen, poliittinen ja taloudellinen kehitys. EU on Suomelle jatkossakin tärkein viitekehys. EU-maiden keskinäinen solidaarisuus vahvistaa Euroopan vakautta ja Suomen turvallisuuspoliittista asemaa. Tämä edellyttää Suomelta solidaarisuutta muita jäsenmaita kohtaan ja osallistumista yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittämiseen.

Sotilaallisen huoltovarmuuden riippuvuus eurooppalaisesta ja kansainvälisestä yhteistyöstä kasvaa. Huoltovarmuutemme turvaaminen edellyttää kansainvälisiä sopimusjärjestelyjä sekä pitkäkestoisia strategisia kumppanuuksia materiaalin ja palvelujen tuottajien kanssa.

Kokonaismaanpuolustuksen ja yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen merkitys ja samalla hallinnonalojen välisen yhteistyön tarve kasvavat. Puolustushallinnon on kyettävä tiiviiseen yhteiskunnalliseen vuorovaikutukseen ja yhteistoimintaan muiden viranomaisten kanssa hallinnon eri tasoilla.

Kansainvälisessä sotilaallisessa kriisinhallinnassa osallistuminen EU:n taisteluosastojen toimintaan vaikuttaa siihen, että sotilaallisen kriisinhallinnan vaativuus kasvaa. Sotilas- ja siviilitoimijoiden yhteistyö kriisinhallinnassa lisääntyy. Tarve yhteistoimintakyvyn ja uusien suorituskykyjen kehittämiseen kasvaa, mikä edellyttää panostusta korkeaan teknologiaan, laatuun ja erikoisosaamisalueiden hallitsemiseen.

Suomessa julkisen ja yksityisen sektorin roolit ovat murroksessa. Julkisessa hallinnossa keskitytään lähivuosina yhä enemmän ydintoimintojen toteuttamiseen. Myös puolustushallinto joutuu tarkastelemaan toimintojaan kriittisesti ja etsimään uusia toimintatapoja, joissa korostuvat yhteiskunnan eri toimijoiden erikoistumisen ja osaamisen monipuolinen hyödyntäminen.

Vaikuttavuustavoitteet

Tulostavoite	2008 tavoite Vaikuttavuus asteikolla 1—5
Puolustuspolitiikka	
Puolustuspolitiikan valmistelu	
Puolustushallinnolla on ennakoiva, ajantasainen strategia, jolla varmistetaan turvallisuusympäristön kehityksen, maanpuolustusta koskevan päätöksenteon ja tehtävien, suorituskykyjen sekä resurssien välinen tasapaino. Puolustushallinto osallistuu aktiivisesti Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisten kantojen laatimiseen.	4
Hallinnonalan ohjaus	
Hallinnonalan ohjauksella varmistetaan puolustuspoliittisten linjausten, kokonaismaanpuolustusta koskevien velvoitteiden ja sotilaallisen kriisinhallinnan asettamien vaatimusten siirtyminen käytännöksi puolustusministeriön hallinnonalalla sekä vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän kehittäminen.	4
Kansallinen puolustus	
Ylläpidetään puolustusministeriön operatiivisen johtamisen edellyttämää johtamis- ja päätöksentekokykyä sekä hallinnonalan tilannekuvaa.	3
Sotilaallinen huoltovarmuus on turvattu kaikissa tilanteissa. Puolustushallinnon toimenpitein turvataan materiaalin yhteensopivuus ja kotimainen integrointi- ja ylläpitokyky sekä kriisiajan vauriokorjauskyky.	4

Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen
Puolustusministeriö sovittaa turvallisuus- ja puolustusasiain komitean avustamana yhteen yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseen liittyvät valtioneuvostotason toiminnot väestön elinmahdollisuuksien sekä yhteiskunnan turvallisuuden ja valtion itsenäisyyden turvaamiseksi. 4

Osallistuminen sotilaalliseen kriisinhallintaan
Kyky osallistua sotilaalliseen kriisinhallintaan. Siihen osallistuminen ja sen kehittäminen perustuvat laaja-alaiseen kansainväliseen yhteistyöhön sekä EU:n että muiden puolustushallinnon alan toimijoiden kanssa, jossa korostuu sotilas- ja siviilikriisinhallinnan muodostama kokonaisuus. Kansallisella tasolla tavoitteena on rakentaa sellaiset sotilaallisen kriisinhallinnan toimintaedellytykset, yleisjärjestelyt ja keskeiset toimintaperiaatteet, jotka mahdollistavat Suomen osallistumisen kriisinhallintaan. 4

PUOLUSTUSHALLINNON PALVELUKESKUS

Puolustushallinnon palvelukeskuksen toiminta-ajatuksena on tuottaa ja kehittää asiakaslähtöisesti ja kustannustehokkaasti henkilöstö- ja taloushallinnon palveluita sekä rauhan että poikkeusolojen aikana puolustushallinnon virastoille sekä muille valtion virastoille. Puolustushallinnon palvelukeskus on yksi viidestä valtiohallinnon palvelukeskuksesta ja toimii osana valtion palvelukeskusverkostoa.

Talousarvioesityksen lähtökohdat

Valtionhallintoon perustetaan viisi talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskusta, jotka muodostavat yhtenäisin perustein toimivan verkoston, jonka toimintatapoja, toimialaa, prosesseja ja tietojärjestelmiä kehitetään koordinoidusti yhtenäisten, yhteisten ja yhteensopivien määrittelyjen mukaisesti. Ministeriöt tekevät osaltaan ja ohjaavat hallinnonalansa virastot tekemään päätöksen talous- ja henkilöstöhallinnonpalvelujen tuottamisesta palvelukeskustoimintamallilla viimeistään vuonna 2009. Palvelukeskuksiin tukeutuminen mahdollistaa talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävien tuottavuuden ja tehokkuuden merkittävän lisäämisen ja toiminnan laadun kehittämisen sekä henkilöstövoimavarojen vähentämisen palvelujen tuotannossa.

Puolustushallinnon palvelukeskuksen tavoitteena on parantaa asiakasvirastojensa hallinnon tuottavuutta ja laatua sekä mahdollistaa asiakasvirastojen voimavarojen suuntaaminen ydintehtäviin.

Palvelukeskuksen toimintalinjana on vuonna 2008 asiantuntijaroolin kasvattaminen, palvelukeskustoiminnan vakiinnuttaminen sekä oman palvelutuotannon tehokkuuden lisääminen.

Palvelukeskuksesta tulee 1.1.2008 puolustusministeriön alainen virasto. Vuoden 2008 alusta palvelukeskuksen asiakkaina ovat puolustusministeriö ja puolustusvoimat. Sillä on valmiudet tarjota talous- ja henkilöstöhallinnon palveluita myös muille valtion virastoille vuodesta 2008 alkaen.

PUOLUSTUSHALLINNON RAKENNUSLAITOS

Rakennuslaitoksen toiminta-ajatuksena on järjestää maanpuolustukselle parhaat kiinteistöpalvelut kaikissa oloissa. Rakennuslaitos toimii puolustushallinnon kiinteistöalan osaamiskeskuksena, josta puolustushallinto saa tarvitsemansa kiinteistö- ja ympäristöalan asiantuntemuksen ja niihin liittyvät palvelut. Koska rakennuslaitoksen kustannuksista lähes 90 % kantaa puolustusvoimat, rakennuslaitoksen toimintaa, osaamista ja organisaatiota kehitetään vastaamaan erityisesti puolustusvoimien tarpeita.

Talousarvioesityksen lähtökohdat

Hallinnonalalle asetetut voimakkaat säästötavoitteet, puolustushallinnon kumppanuusohjelma sekä puolustusvoimien johtamis- ja hallintojärjestelmäuudistus edellyttävät myös Rakennuslaitoksen organisaation ja toiminnan sekä kustannustehokkuuden jatkuvaa kehittämistä.

Rakennuslaitoksen toimintalinjana on asiantuntijaroolin kasvattaminen, kiinteistöpalvelujen markkinaehtoistaminen omaa palvelutuotantoa supistamalla sekä oman palvelutuotannon tehokkuuden lisääminen.

Vaikuttavuustavoitteet

Tulostavoite	Mittari	2008 tavoite Arvio asteikolla 1—5
Sotilaallisen maanpuolustuksen tukeminen		
Rakennuslaitoksen suorituskykyä sotilaallisen maanpuolustuksen tukemisessa on lisätty.	Valmiuden taso sotilaallisen maanpuolustuksen tukemisessa.	2
Yhteiskunnan tukeminen		
Rakennuslaitoksen suorituskykyä tukea puolustusvoimia virka-avun antamisessa yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseksi on lisätty.	Valmiuden taso yhteiskunnan häiriötilanteiden varalta.	1
Kansainvälinen yhteistoiminta ja sotilaallinen kriisinhallintakyky		
Rakennuslaitoksen kansainvälistä osaamista ja yhteistyötä puolustushallinnon kiinteistö- ja ympäristöalalla on ylläpidetty osallistumalla aktiivisesti kansainvälisiin seminaareihin ja työryhmiin.	Yhdyskunta- ja ympäristöalan kansainvälisen osaamisen ja yhteistyön taso.	3,5
Rakennuslaitoksen kykyä tukea puolustusvoimien toimintaa sotilaallisessa kriisinhallinnassa on lisätty määrittämällä rakennuslaitoksen tehtävät ja yhteistyön toimintamalli sotilaallisessa kriisinhallinnassa.	Suorituskyky sotilaallisen kriisinhallinnan tukemisessa.	3

01. (27.01.21) Puolustusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 19 818 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) räjähtävän materiaalin turvallisuuteen keskittyvän järjestön (Munitions Safety Information Analysis Center) ja Euroopan puolustusviraston maksuosuuksien maksamiseen,

2) ETY-järjestön luottamusta ja turvallisuutta lisäävien toimien täytäntöönpanosta sekä näistä johtuvista hallinnollisista toimista aiheutuvien menojen maksamiseen ja

3) 5 800 000 euroa julkisen hallinnon verkkoturvallisuutta edistäviin menoihin.

Selvitysosa:

Toiminnalliset tulostavoitteet

Toiminnallinen tehokkuus	2006 toteutuma	2007 ennakoitu	2008 arvio
Taloudellisuus			
Menot tulosalueittain (1 000 euroa)			
Puolustuspolitiikka	10 412	10 958	10 610
Kansallinen puolustus	1 506	1 530	2 000
Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen	658	657	6 750
Osallistuminen sotilaalliseen kriisinhallintaan	340	423	458
Yhteensä	12 916	13 568	19 818

Tuottavuus			
Henkilötyövuodet tulosalueittain (htv)			
Puolustuspolitiikka	103	102	98
Kansallinen puolustus	16	16	15
Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen	8	8	10
Osallistuminen sotilaalliseen kriisinhallintaan	3	3	5
Yhteensä	130	129	128
Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen			
Työtyytyväisyys (1—5)	-	3,4	3,4

Momentilta palkattavan henkilöstön määrä vähenee kaksi henkilötyövuotta tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Puolustusministeriön päärakennuksen peruskorjaus	234
Toimitilakustannukset	99
Valtioneuvoston tietohallintoyksikön tuottamien palvelujen ostaminen, siirto momentilta 28.20.02	110
Uusi palkkausjärjestelmä	18
Siirto 1 htv momentilta 27.10.01	46
Ennakollinen kustannustasotarkistus (0,5 %)	30
Julkisen hallinnon verkkoturvallisuuden edistäminen	5 800
Tuottavuustoimet	-88
Muut muutokset	1
Yhteensä	6 250

2008 talousarvio	19 818 000
2007 talousarvio	13 568 000
2006 tilinpäätös	13 167 000

02. Puolustushallinnon palvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 100 000 euroa.

Määrärahasta saa käyttää myös enintään 18 000 euroa palvelukeskuksen toiminnallisista tarpeista aiheutuvien palvelussuhdeasuntojen vuokraosuuksien maksamisen.

Selvitysosa: Määräraha käytetään palvelukeskuksen toiminnan edellyttämiin investointeihin. Menot sisällytetään myöhempinä vuosina poistoina asiakasvirastoilta perittäviin korvauksiin.

Toiminnalliset tulostavoitteet

Toiminnallinen tehokkuus	2008 tavoite
Taloudellisuus	
Ostolaskupalvelut, suorakirjattavat (euroa/lasku)	3,40
Ostolaskupalvelut, tilaukselliset (euroa/ostolaskurivi)	2,90
Kirjanpito ja tilinpäätös (euroa/kirjanpidon tosite)	0,80
Käyttöomaisuuskirjanpito ja irtaimistorekisteri (euroa/käyttöomaisuusyksikkö)	10,20
Henkilöstöhallinnon palvelut yhteensä (euroa/palvelussuhde)	127,00
Palkanlaskentapalvelut ja niihin liittyvät henkilöstöhallinnon palvelut (euroa/palkkalaskelma)	10,50
Tuottavuus	
Ostolaskupalvelut, suorakirjattavat (laskujen määrä/htv)	25 500
Ostolaskupalvelut, tilaukselliset (ostolaskurivien määrä/htv)	16 800
Kirjanpito (tositemäärä/htv)	59 000
Palkanlaskentapalvelut (palkkalaskelmien määrä/htv)	4 930

Tuotokset ja laadunhallinta	2008 arvio
Tuotokset	
Tuotettujen palkkalaskelmien määrä (kpl)	237 000
Käsiteltyjen ostolaskujen määrä (kpl)	246 000
Käsiteltyjen kirjanpitotositteiden määrä (kpl)	886 000
Laadunhallinta (asteikolla 1—5)	
Palvelukyky ja laatu taloushallintopalveluissa (asiakastyytyväisyyskyselyn yleisarvosana)	3,5
Palvelukyky ja laatu henkilöstöhallintopalveluissa (asiakastyytyväisyyskyselyn yleisarvosana)	3,5

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	2008 tavoite
Työtyytyväisyyskyselyn yleisarvosana (1—5)	3,7

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Puolustushallinnon palvelukeskuksen investoinnit, siirto momentilta 27.10.01	100

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)	2008 esitys
Bruttomenot	6 093
Bruttotulot	5 993
Nettomenot	100

2008 talousarvio	100 000

29. Puolustusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 243 885 000 euroa.

2008 talousarvio	243 885 000
2007 II lisätalousarvio	630 000
2007 talousarvio	223 498 000
2006 tilinpäätös	217 022 385

10. Sotilaallinen maanpuolustus

Selvitysosa: Puolustusvoimien tehtäviä ovat Suomen sotilaallinen puolustaminen, muiden viranomaisten tukeminen sekä osallistuminen kansainväliseen kriisinhallintaan. Näistä tärkein tehtävä on Suomen sotilaallinen puolustaminen.

Talousarvioesityksen lähtökohdat

Suomen puolustamisen keskeisenä lähtökohtana on turvallisuusympäristöön suhteutettu kansallinen puolustuskyky. Puolustusratkaisu perustuu alueelliseen puolustusjärjestelmään, yleiseen asevelvollisuuteen ja vahvaan maanpuolustustahtoon.

Puolustusvoimat ylläpitää laajaa sotilaallisen voimankäytön ennaltaehkäisy- ja torjuntakykyä. Kehittämisen painopiste on strategisen iskun ennaltaehkäisy- ja torjuntakyvyssä. Valmiuden säätelykyky ja alueellisen koskemattomuuden valvonnan ja turvaamisen kyky ylläpidetään nykytasolla.

Muita viranomaisia tuetaan Suomen sotilaalliseen puolustamiseen kehitetyillä suorituskyvyillä silloin, kun muiden viranomaisten omat voimavarat ovat tilanteeseen nähden riittämättömät. Puolustusvoimat osallistuu viranomaisyhteistyön kehittämiseen ja parantaa suorituskykyään muiden viranomaisten tukemiseksi.

Kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan osallistutaan nykytasolla. Puolustusvoimien kykyä osallistua sisällöltään nykyistä vaativimpiin ja nopeammin käynnistettäviin kriisinhallintaoperaatioihin kehitetään.

Puolustusvoimien toiminnassa otetaan huomioon yhteiskunnan kehitystä ohjaavat keskeiset tekijät, joita ovat tietoyhteiskunnan ja korkean teknologian kehittyminen, globalisoituminen, verkottuminen, ekologisuuden lisääntyminen sekä yleinen pyrkimys toimintaketjujen nopeutumiseen ja tehostamiseen.

Vuoden 2004 turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon perusteella jatketaan vuonna 1997 aloitettua puolustusvoimien kokonaisvaltaista rakennemuutosta, joka on osa valtionhallinnon tuottavuuden toimenpideohjelmaa. Keskeisiä tavoitteita ovat selonteossa määritettyjen suorituskykyjen käyttöönotto, tuottavuuden parantamisella aikaan saatavat hyödyt, vuoden 2008 johtamis- ja hallintojärjestelmän vakiinnuttaminen sekä osallistuminen Euroopan unionin taisteluosastoihin. Keskeisiä kehitettäviä kokonaisuuksia ovat kaikki puolustushaarat kattava puolustusvoimien yhteinen tiedustelu-, valvonta- ja johtamisjärjestelmä, puolustusvoimien iskukyky, maavoimien valmiusyhtymät, ilmapuolustus, sotilaallinen kriisinhallintakyky, meriyhteyksien turvaaminen sekä kotimaan ja ulkomaan elinkeinoelämään verkottunut logistiikka- ja huoltojärjestelmä.

Vaikuttavuustavoitteet

Tulostavoite	2008 tavoite Suorituskyky asteikolla 1—5
Valtakunnan sotilaallisen puolustamisen suorituskyky	
Tilannekuva	
Tilannekuva joka mahdollistaa riittävän strategisen tason ennakkovaroituksen saamisen.	4
Aluevalvonta	
Aluevalvontajärjestelmä joka pystyy alueellisen koskemattomuuden valvontaan ja alueloukkausten torjumiseen.	3
Valmius	
Maavoimien tulee kyetä puolustukseen koko valtakunnan alueella sekä sotilaallisten hyökkäysten ennaltaehkäisyyn ja torjumiseen muiden puolustushaarojen tukemana. Maavoimien joukkotuotanto- ja liikekannallepano-organisaation tulee mahdollistaa joukkojen joustava perustaminen tilanteen edellyttämässä laajuudessa.	3
Merivoimien tulee kyetä meriyhteyksien suojaamiseen ja meritse tapahtuvien hyökkäysten torjuntaan yhteistoiminnassa muiden puolustushaarojen kanssa. Merivoimien joukkotuotanto- ja liikekannallepano-organisaation tulee mahdollistaa joukkojen joustava perustaminen tilanteen edellyttämässä laajuudessa.	3
Ilmavoimien tulee kyetä ilmahyökkäysten torjumiseen, kauaskantoiseen tulenkäyttöön ilmasta maahan sekä lentokuljetuksiin. Ilmavoimien joukkotuotanto- ja liikekannallepano-organisaation tulee mahdollistaa joukkojen joustava perustaminen tilanteen edellyttämässä laajuudessa.	4
Pääesikunnan tulee kyetä keskittymään puolustusvoimien kokonaiskehittämiseen ja puolustushaarojen yhteisoperaatioiden suunnitteluun ja johtamiseen.	3
Muiden viranomaisten tukeminen	
Puolustusvoimien tulee kyetä elintärkeiden kohteiden suojaamiseen.	3,5
Puolustusvoimien tulee kyetä virka-avun antamiseen muille viranomaisille.	3,5

Sotilaallisen kriisinhallinnan tukeminen

Puolustusvoimien tulee kehittää sotilaallisen kriisinhallinnan edellyttämiä kykyjä.	3,2
Puolustusvoimien tulee kyetä varustamaan kriisinhallintajoukot.	3,2

01. (27.10.21) Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 411 503 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) ulkomaalaisille oppilaille annettavasta sotilaskoulutuksesta ja puolustusvoimien joukkojen kansainvälisestä harjoitustoiminnasta ja sen valmisteluista sekä muusta puolustusvoimien kansainvälisestä yhteistoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen,

2) enintään 4 400 000 euroa puolustusvoimien toiminnallisista tarpeista aiheutuvien palvelussuhdeasuntojen vuokraosuuksien maksamiseen,

3) enintään 336 000 euroa sotainvalideille ja sotaveteraaneille, maanpuolustustyölle sekä merkittäville urheilutapahtumille suoritettavan liiketaloudellisin perustein hinnoitellun maksullisen toiminnan hintojen alentamiseen,

4) puolustusvoimien toimintaan liittyvien kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin ja monikansallisten yhteishankintajärjestelyjen kuluosuuksiin ja

5) Vapaudenristin Ritarikunnan menoihin.

Valtuus

Vuonna 2008 saa tehdä puolustusvoimien toiminnan edellyttämiä materiaalin ja palvelujen hankintaan liittyviä pitkäaikaisia sopimuksia siten, että niistä saa aiheutua valtiolle menoja vuoden 2009 loppuun mennessä enintään 31 405 000 euroa ja vuoden 2010 loppuun mennessä enintään 41 990 000 euroa.

Uuteen tilausvaltuuteen sisältyvien tavaroiden ja palvelujen hintojen tarkistuksista aiheutuvien lisämenojen maksamiseen käytetään puolustusvoimien toimintamenoihin vuosittain myönnettäviä määrärahoja.

Tilausvaltuuksien maksatusmäärärahat ja niihin liittyvät indeksien ja valuuttakurssien noususta aiheutuvat lisätarpeet sekä indeksien ja valuuttakurssien alenemisesta syntyvät vähennykset budjetoidaan talousarviossa varainhoitovuoteen kuuluviksi maksuperusteisina.

Selvitysosa:

Toiminnalliset tulostavoitteet

Toiminnallinen tehokkuus	2006 toteutuma	2007 ennakoitu	2008 arvio
Taloudellisuus			
Menot tulosalueittain (1 000 euroa)[1)]			
Tilannekuva ja aluevalvonta	130 326	134 306	137 913
Valmius/maavoimat	905 875	911 088	890 794
Valmius/merivoimat	248 193	167 099	229 108
Valmius/ilmavoimat	406 216	326 272	432 858
Valmius/Pääesikunta	164 748	197 168	234 460
Valmius/yhteiset	28 447	179 033	161 840
Muiden viranomaisten tukeminen	1 313	531	821
Sotilaallinen kriisinhallinta	15 809	22 260	24 172
Yhteensä	**1 900 927**	**1 937 757**	**2 111 966**

Tuottavuus			
Henkilötyövuodet tulosalueittain (htv)[1)]			
Tilannekuva ja aluevalvonta	1 904	1 864	1 826
Valmius/maavoimat	8 061	7 858	7 675
Valmius/merivoimat	1 699	1 674	1 659
Valmius/ilmavoimat	2 207	2 161	2 156
Valmius/Pääesikunta	1 804	1 791	1 714
Valmius/yhteiset	-	-	-
Muiden viranomaisten tukeminen	2	2	2
Sotilaallinen kriisinhallinta	595	582	570
Yhteensä	**16 272**	**15 932**	**15 602**
Asevelvollisten koulutusvuorokausien määrä/ koulutuksen henkilötyövuosimäärä	1 881	1 830	1 800
Pääesikunnan, puolustushaarojen ja sotilasläänien esikuntien henkilötyövuosimäärä/puolustusvoimien henkilötyövuosimäärä yhteensä	0,11	0,11	0,09
Materiaalin korjaamo-, huolto- ja kunnossapitotoiminnan henkilötyövuosimäärä	5 208	5 190	5 140
Tuotettujen aterioiden määrä/muonituksen henkilötyö-vuosimäärä	24 286	27 106	27 500
Henkilöstö- ja taloushallinnon henkilötyövuosimäärä	798	987	638
Kannattavuus			
Maksuperustelain mukaisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus -% on vähintään	115	105	106
Tuotokset			
Sodan ajan joukot	**490 000**	**470 000**	**354 000**
Maavoimat	**320 000**	**310 000**	**237 000**
Operatiiviset joukot	**76 000**	**76 000**	**61 000**
Valmiusprikaatit	3	3	3
Panssariprikaati	1	1	-
Jääkäriprikaatit	6	6	2
Mekanisoidut taisteluosastot	2	2	2
Helikopteripataljoona	-	-	2
Erikoisjääkäripataljoona	1	1	1
Ilmatorjuntaohjus- ja ilmatorjuntatykkiyksiköt	1	1	1
Alueelliset joukot	205 000	233 000	176 000
Jalkaväkiprikaatit	11	11	6
Erilliset pataljoonat/taisteluosastot	13	11	14
Paikallispuolustusyksiköt, maakuntajoukot	-	5	28
Merivoimat	**48 000**	**38 000**	**28 000**
Ohjusvenelaivueet	2	2	2
Miinantorjuntalaivueet	3	3	3
Miinalaivat	3	3	3
Miinalautat	3	3	3
Vartioveneet	4	4	2
Rannikkojääkäripataljoonat ja erilliset rannikkojääkäri-yksiköt	1+6=7	1+6=7	2+6=8
Rannikko-ohjuskomppaniat	2	2	2
Meritorjuntaohjuspatterit	4	4	4
Kiinteä ja liikkuva rannikkotykistö	11+23=34	6+23=29	4+8=12

Ilmavoimat	**37 000**	**37 000**	**38 000**
Hornet -hävittäjälaivueet	3	3	3
Hawk-hävittäjälaivue	1	1	1
Valmiustukikohdat	6	6	6
Tukilentolaivue	1	1	1
Yhteyslentueet	10	7	7

[1)] Sisältää momentit 27.10.01, 27.10.18 ja 27.10.19.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Työtyytyväisyys (1—5)	4,0	-	3,8

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2008	2009	2010	2011	2012—	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
KASI-järjestelmän huolto- ja ylläpito -tilausvaltuus						
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	2 428	1 974	1 973	1 974	3 947	12 296
KASI-järjestelmän tilausvaltuus yhteensä	2 428	1 974	1 973	1 974	3 947	12 296
ItOhj90-järjestelmän huolto -tilausvaltuus						
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	2 360	2 430				4 790
ItOhj90-järjestelmän huolto -tilausvaltuus yhteensä	2 360	2 430				4 790
Alkeislentokoulutuksen ulkoistamisen tilausvaltuus						
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	4 105	4 105	3 079			11 289
Alkeislentokoulutuksen ulkoistamisen -tilausvaltuus yhteensä	4 105	4 105	3 079			11 289
Vuoden 2006 toimintamenojen tilausvaltuus						
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	7 946					7 946
Vuoden 2006 toimintamenojen tilausvaltuus yhteensä	7 946					7 946
NH90 koulutuspalvelut -tilausvaltuus						
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset		1 850	1 700	1 800		5 350
NH90 koulutuspalvelut -tilausvaltuus yhteensä		1 850	1 700	1 800		5 350
Vuoden 2007 toimintamenojen tilausvaltuus						
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	31 900	10 300				42 200
Vuoden 2007 toimintamenojen tilausvaltuus yhteensä	31 900	10 300				42 200

Maalilaitehankinnat -tilausvaltuus						
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	3 000	3 000				6 000
Maalilaitehankinnat -tilausvaltuus yhteensä	3 000	3 000				6 000
Käyttöajoneuvojen hankinnat -tilausvaltuus						
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	7 270	6 250	9 030			22 550
Käyttöajoneuvojen hankinnat -tilausvaltuus yhteensä	7 270	6 250	9 030			22 550
Taistelijan vaatetushankinnat -tilausvaltuus						
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	2 000	2 000				4 000
Taistelijan vaatetushankinnat -tilausvaltuus yhteensä	2 000	2 000				4 000
Sodankylän vaatetuskorjaamon palveluhankinta -tilausvaltuus						
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	1 436	1 408	1 392	1 392	4 176	9 804
Sodankylän vaatetuskorjaamon palveluhankinta -tilausvaltuus yhteensä	1 436	1 408	1 392	1 392	4 176	9 804
Vuoden 2008 toimintamenojen tilausvaltuus						
Vuoden 2008 sitoumukset		31 405	10 585			41 990
Vuoden 2008 toimintamenojen tilausvaltuus yhteensä		31 405	10 585			41 990
Valtuudet yhteensä	**62 445**	**64 722**	**27 759**	**5 166**	**8 123**	**168 215**

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasokorotus - Puolustuksen välttämätön lisätarve (mm. toiminnan tason palauttaminen, rakennemuutos, puolustushallinnon kiinteistöuudistus)	25 900
Tasokorotus - Polttoainekustannukset	7 000
Puolustusvoimien toiminnan ja talouden tasapainottamistoimenpiteet, siirto momentilta 27.10.18	16 100
Puolustusvoimien Kansainvälisen Keskuksen kotimaan toimintamenot, siirto momentilta 27.30.01	3 494
Ennakollinen kustannustasotarkistus (0,5 %)	3 034
Toimitilakustannukset	901
Uusi palkkausjärjestelmä	623
Virka- ja työehtosopimus	480
Sota-arkiston siirtäminen arkistolaitokselle, siirto momentille 29.60.02	-2 431
Puolustushallinnon palvelukeskuksen investoinnit, siirto momentille 27.01.02	-100
Siirto 1 htv momentille 27.01.01	-46
Virve-rahoitusosuus - siirto momentille 26.30.43	-600
Muut muutokset	99
Yhteensä	54 454

Momentilta palkattavan henkilöstön määrä vähenee 285 henkilötyövuotta tuottavuustoimenpiteiden johdosta.

Uusi tilausvaltuus kaikkine taloudellisine seurannaisvaikutuksineen toteutetaan puolustusministeriön hallinnonalalle vuosille 2008—2011 25.5.2007 vahvistettujen valtiontalouden kehysten puitteissa.

Aiemmin myönnettyjen tilausvaltuuksien käytöstä aiheutuu maksuja vuonna 2008 enintään 62 445 000 euroa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	1 360 915	1 380 266	1 435 297
Bruttotulot	26 282	23 217	23 794
Nettomenot	1 334 633	1 357 049	1 411 503
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	24 773		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	24 487		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	9 717	7 545	8 340
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	8 468	7 220	7 923
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	1 249	325	417
Kustannusvastaavuus, %	115	105	105
Hintatuki	272	336	336
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen	1 521	661	753

2008 talousarvio	1 411 503 000
2007 II lisätalousarvio	—
2007 talousarvio	1 357 049 000
2006 tilinpäätös	1 334 348 000

18. (27.10.16) Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 669 463 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) puolustusmateriaalin sekä puolustusvoimien muun kaluston ja välineistön hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen,

2) hankintaan välittömästi liittyvään tutkimus- ja kehittämistoimintaan ja

3) järjestelmien testaukseen ja käyttökoulutukseen.

Määrärahasta saa käyttää 578 214 372 euroa aikaisemmin myönnetyistä tilausvaltuuksista ja niihin liittyvistä indeksi- ja valuuttakurssimuutoksista aiheutuvien menojen maksamiseen sekä 62 658 628 euroa muihin puolustusmateriaalihankintoihin.

Valtuus

Sen johdosta, että aikaisemmissa talousarviossa hyväksyttyjen tilausvaltuuksien perusteella ei kaikilta osin ole ollut mahdollista tehdä sopimuksia, saa vuoden 2008 aikana tehdä sopimuksia Helikopterien huolto- ja tukeutumisjärjestelmien kehittämisen (HTH) tilausvaltuuden sitomatta olevaa määrää vastaavasti edellyttäen, että näistä sopimuksista aiheutuvat vuotuiset maksut eivät ylitä HTH -tilausvaltuuden rahoitussuunnitelmissa esitettyjä rahamääriä.

Vuonna 2008 saa tehdä puolustusvoimien materiaaliseen kehittämiseen liittyen (Puolustusvoimien materiaalinen kehittäminen 2008 -tilausvaltuus, PVKEH 2008) sopimuksia siten, että niistä aiheutuu talousarvion voimaantulopäivän valuuttakurssitasolla valtiolle menoja vuosina 2008—2011 enintään

109 450 000 euroa. Valtuuden käytöstä saa aiheutua mainitulla valuuttakurssitasolla valtiolle menoja vuoden 2008 loppuun mennessä enintään 28 590 000 euroa, vuoden 2009 loppuun mennessä enintään 87 850 000 euroa, vuoden 2010 loppuun mennessä enintään 101 550 000 euroa ja vuoden 2011 loppuun mennessä enintään 109 450 000 euroa.

Puolustusvoimien materiaalinen kehittäminen 2008 (PVKEH 2008) -tilausvaltuuden enimmäismäärän mukaiset suoritukset voidaan sitoa alaa kuvaavaan hintakehitykseen vuoden 2008 ensimmäisestä vuosineljänneksestä alkaen.

Tilausvaltuuksien maksatusmäärärahat ja niihin liittyvät indeksien ja valuuttakurssien noususta aiheutuvat lisätarpeet sekä indeksien ja valuuttakurssien alenemisesta syntyvät vähennykset budjetoidaan talousarviossa varainhoitovuoteen kuuluviksi maksuperusteisina.

Selvitysosa:

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2008	2009	2010	2011	2012—	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä[1)]
Valmiusyhtymien varustaminen (VYV 1)						
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	56 519	18 000				74 519
VYV 1 yhteensä	56 519	18 000				74 519
Helikopterien huolto- ja tukeutumisjärjestelmien kehittäminen (HTH)						
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	9 228					9 228
Vuoden 2008 sitoumukset	11 721	7 573	6 404	7 030		32 728
HTH yhteensä	20 949	7 573	6 404	7 030		41 956
Valmiusyhtymien varustamisen täydentäminen (VYV 2)						
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	98 600					98 600
VYV 2 yhteensä	98 600					98 600
Suomen sotataloudellisen valmiuden kehittäminen (STALVA)						
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	33 600					33 600
STALVA yhteensä	33 600					33 600
Ilmavoimien hävittäjätorjuntakyky (IHT 2004)						
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	26 798	14 678				41 476
IHT 2004 yhteensä	26 798	14 678				41 476
Merivoimien ja tiedustelun kehittäminen (PVKEH 2005)						
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	14 850					14 850
PVKEH 2005 yhteensä	14 850					14 850
Raskas raketinheitinjärjestelmä (MLRS)						
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	9 600	9 800	11 000			30 400
MLRS yhteensä	9 600	9 800	11 000			30 400

Puolustusvoimien materiaalinen kehittäminen (PVKEH 2006)						
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	166 999	117 060	66 567	57 100	16 000	423 726
PVKEH 2006 yhteensä	166 999	117 060	66 567	57 100	16 000	423 726
Puolustusvoimien materiaalinen kehittäminen (PVKEH 2007)						
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	101 998	136 857	132 220	74 000		445 075
PVKEH 2007 yhteensä	101 998	136 857	132 220	74 000		445 075
Tekninen tutkimus, tuotekehitys ja hankevalmistelu (TTK-PROTO 2007)						
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	27 523	20 250	4 500			52 273
TTK-PROTO 2007 yhteensä	27 523	20 250	4 500			52 273
Puolustusvoimien materiaalinen kehittäminen (PVKEH 2008)						
Vuoden 2008 sitoumukset	28 590	59 260	13 700	7 900		109 450
PVKEH 2008 yhteensä	28 590	59 260	13 700	7 900		109 450
Valtuudet yhteensä	**586 026**	**383 478**	**234 391**	**146 030**	**16 000**	**1 365 925**

[1)] Ei sisällä indeksien ja valuuttakurssien muutoksista aiheutuvia menoja.

Tilausvaltuuksien sopimusten mukaisten maksatusten lisäksi tilausvaltuuksiin liittyvien indeksien ja valuuttakurssien noususta aiheutuvien lisätarpeiden ja indeksien ja valuuttakurssien alenemisesta syntyvien vähennysten erotuksesta arvioidaan aiheutuvan 20 778 000 euron menot vuonna 2008.

HTH-tilausvaltuuden uudistaminen johtuu siitä, että tilausvaltuuteen sisältyy materiaalihankintoja, joita koskevia sopimuksia ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista tehdä ennen vuotta 2008 johtuen NH90-kuljetushelikoptereiden toimitusten myöhästymisestä.

Puolustusvoimien materiaalinen kehittäminen 2008 (PVKEH 2008) -tilausvaltuudella luodaan kaikille puolustushaaroille yhteinen sovellusalusta ja tietopalvelujärjestelmä sekä kehitetään yhteisiä tilannekuvasovelluksia, hankitaan Hornet -kaluston ylläpitopäivityksen edellyttämää palvelua, aseistusmateriaalia sekä lentokoulutusympäristön päivitys. Tilausvaltuuden hankkeilla pyritään parantamaan puolustusvoimien integroidun tiedustelu-, valvonta- ja johtamisjärjestelmän sekä torjuntahävittäjäkaluston tarjoamaa suorituskykyä.

Puolustusvoimien materiaalinen kehittäminen 2008 (PVKEH 2008) -tilausvaltuus kaikkine taloudellisine seurannaisvaikutuksineen toteutetaan puolustusministeriön hallinnonalalle vuosille 2008—2011 25.5.2007 vahvistettujen valtiontalouden kehysten puitteissa.

Ulkomaisten puolustusmateriaalihankintojen osalta vastaostojen yleinen alaraja on 10 000 000 euroa. Mikäli erityiset syyt sitä puoltavat, puolustusministeriö voi kompensaatiotoimikuntaa kuultuaan päättää, että alarajan ylittävissä hankinnoissa ei käytetä vastaostoehtoa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ennakollinen kustannustason tarkistus (0,5 %)	3 231
Puolustusvoimien toiminnan ja talouden tasapainottamistoimenpiteet, siirto momentille 27.10.01	-16 100
Varaosavajeiden poistaminen, tasokorotus	10 000
Muut muutokset, kuten valtuuden menoajoitusmuutoksia yms.	91 400
Yhteensä	88 531

2008 talousarvio	669 463 000
2007 II lisätalousarvio	—
2007 talousarvio	580 932 000
2006 tilinpäätös	648 300 000

19. Hawk Mk 66-koneiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 31 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Hawk Mk 66-koneiden, niiden varaosien ja vaihtolaitteiden sekä huoltovälineiden hankinnasta aiheutuvien menojen maksamiseen samoin kuin koneiden lentokuntoon saattamisesta ja ohjaamomodifikaation tekemisestä aiheutuvien menojen maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Syksyn 2007 lisätalousarvioesityksessä on tarkoitus ehdottaa myönnettäväksi uusi tilausvaltuus, jonka nojalla voidaan tehdä Hawk Mk 66-koneiden, niiden varaosien ja vaihtolaitteiden sekä huoltovälineiden hankintaan samoin kuin koneiden lentokuntoon saattamiseen ja ohjaamomodifikaation tekemiseen liittyviä sopimuksia siten, että niistä aiheutuu valtiolle menoja enintään 41 milj. euroa. Lisätalousarvioesitykseen on tarkoitus osoittaa tähän tarkoitukseen tarvittava määräraha ja hankinnan loppurahoitustarpeena on otettu huomioon 31 milj. euroa vuoden 2008 talousarvion määrärahassa.

Tilausvaltuuteen liittyvien menojen mahdolliset indeksi- ja valuuttakurssimenot on tarkoitus rahoittaa momentin 27.10.18 määrärahasta.

2008 talousarvio	31 000 000

50. Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 1 650 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen ja

2) Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle (MPK) myönnettävään valtionavustukseen sille laissa vapaaehtoisesta maanpuolustuskoulutuksesta (556/2007) säädettyjen julkisten hallintotehtävien hoitamisesta aiheutuviin toimintamenoihin.

S e l v i t y s o s a :

Vaikuttavuustavoitteet

Tulostavoite	**Mittari**	2008 tavoite
Tuki valtakunnan sotilaalliselle puolustamiselle		
MPK:n koulutuksen painopiste on sotilaallisessa ja sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa, joka tukee puolustusvoimien sodan ajan joukkojen kouluttamista ja suorituskyvyn ylläpitoa sekä puolustusvoimien valmiuksia viranomaistukeen.	Puolustusvoimien tilaamien koulutusvuorokausien osuus MPK:n koulutustoiminnasta (%)	40

Toiminnalliset tulostavoitteet

Toiminnallinen tehokkuus	2008 tavoite
Taloudellisuus	
MPK:lle laissa säädettyjen julkisten hallintotehtävien vuosikustannukset ovat enintään (milj. euroa)	1,565
Tuottavuus	
MPK:n sotilaallisen ja sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen koulutusvuorokausimäärä/MPK:n palkatun henkilöstön henkilötyövuosimäärä	1 100
Kannattavuus	
Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus -% puolustusvoimien tilaaman sotilaallisen koulutuksen osalta	100

Tuotokset ja laadunhallinta	2008 tavoite
Puolustusvoimien tilaaman maakuntajoukkojen koulutuksen koulutusvuorokausimäärä	10 000
Muun puolustusvoimien tilaaman koulutuksen (pl. maakuntajoukot) koulutus-vuorokausimäärä	20 000
Muun sotilaallisen ja sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen koulutus-vuorokausimäärä	20 000
Koulutuksen laadun parantamiseksi annettavan kouluttajakoulutuksen määrä koulutuspäivinä	400

2008 talousarvio	1 650 000
2007 II lisätalousarvio	160 000
2007 talousarvio	1 650 000
2006 tilinpäätös	1 650 000

30. Sotilaallinen kriisinhallinta

Selvitysosa: Määrärahat suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenoihin budjetoidaan ulkoasiainministeriön pääluokassa momentille 24.99.21 (sisältää EU:n taisteluosastojen koulutus- ja valmiusajan menot sekä operaatioihin lähdettäessä palkkausmenot). Määrärahat sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenoihin sekä tarkkailijatoiminnan menoihin budjetoidaan puolustusministeriön pääluokassa momentille 27.30.20.

Vaikuttavuustavoitteet	2008 tavoite Valmius asteikolla 1—5
Kriisinhallintaoperaatioihin osallistutaan valtiojohdon päätösten mukaisesti	4
Jatketaan eurooppalaisia kriisinhallintatavoitteita vastaavan kyvyn kehittämistä	4

1) Suomen kansainväliset valmiusjoukot:
a) Seuraavilla joukoilla on täysi operointikyky vuonna 2008
— jääkäripataljoona
— prikaatin johtamiskyky (esikuntakomppania ja viestikomppania)
— pioneerikomppania
— CIMIC-komppania
— NBC-osasto
— erikoisoperaatiojoukko
— elektronisen sodankäynnin osasto
— tiedustelulennokkiyksikkö
b) Seuraavilla joukoilla on alustava operointikyky vuonna 2008
— rannikkojääkäriyksikkö
2) EU:n taisteluosastot
— Saksa-Hollanti-Suomi-taisteluosastolla on täysi operointikyky vuonna 2008
— Ruotsi-Suomi-Norja-Viro-taisteluosastolla on täysi operointikyky vuonna 2008 (valmiusvuorossa puoli vuotta 1.1.2008 alkaen)
— kolmas taisteluosasto on suunnitteluasteella

Ylläpidetään valmiutta osallistua uusiin operaatioihin lyhyelläkin varoitusajalla 4
EU:n nopean toiminnan joukot (valmiusvuorossa olevat taisteluosastot) ovat viiden vuorokauden lähtövalmiudessa.
Suomen kansainväliset valmiusjoukot ovat 30 vuorokauden lähtövalmiudessa

(01.) (27.30.21) Puolustusvoimien Kansainvälisen Keskuksen kotimaan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta ja sen määräraha otettavaksi huomioon momentin 27.10.01 mitoituksessa.

2007 talousarvio	3 494 000
2006 tilinpäätös	6 556 000

20. (27.30.22) Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 48 228 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) EU:n taisteluosastojen koulutusajan palkkaus-, muutto- ja asumismenoihin sekä siirtokorvauksiin,

2) sotilastarkkailijoiden palkkojen ja kansallisen päivärahan maksamiseen,

3) valmiusjoukon palkkaus-, koulutus-, ylläpito-, varustamis-, hallinto- ja muiden kulutusmenojen sekä kansainvälisten kriisinhallintakurssien menojen maksamiseen,

4) suomalaisten kriisinhallintajoukkojen henkilöstön matkakustannusten, terveydenhoito-, kuljetus-, varustamis-, huolto-, edustus- ja hallintomenojen maksamiseen,

5) Suomen kansainväliseen kriisinhallintaan nimeämien joukkojen kehittämisohjelmasta aiheutuviin menoihin,

6) kansainvälisen kriisinhallintayhteistyön puitteissa annettavaan koulutukseen ja sen materiaalikuluihin sekä kansainvälisen kriisinhallintatyön puitteissa yksittäisille maille annettavaan tukeen puolustussektorilla ja vakauttamistehtäviin konfliktien jälkeen,

7) sellaisten kansainvälisten kriisinhallintaoperaatioiden materiaaliseen tukemiseen, joihin Suomi ei lähetä henkilöstöä tai muuten osallistu ja

8) SALIS-sopimuksen mukaisen ilmakuljetusjärjestelyn Suomen maksuosuuden hallinnollisten kulujen maksamiseen.

Käyttösuunnitelma	€
01. Suomen Kosovon kriisinhallintajoukon menot (KFOR-operaatio)	12 600 000
02. Suomen Bosnia-Hertsegovinan kriisinhallintajoukon menot (EUFOR/ALTHEA-operaatio)	3 372 000
03. Sotilastarkkailijatoiminnan menot	2 680 000
04. SRJA:n menot (ISAF-operaatio), Afganistan	6 650 000
05. YKSOS:n menot (UNMIS-operaatio), Sudan	35 000
06. Liberian kriisinhallintaoperaation menot (UNMIL-operaatio)	35 000
07. Kriisinhallintaoperaatioiden yhteiset menot	1 417 000
08. Kriisinhallinnan joukkojen kehittämisohjelma	6 000 000
09. EU:n taisteluosastojen koulutusajan palkkaus-, muutto ja asumismenot sekä siirtokorvaukset	2 200 000
10. Suomen Libanonin kriisinhallintaoperaation menot (UNIFIL-operaatio)	2 250 000
11. AMIS II-operaation menot, Sudan	20 000
20. Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin ja niiden jatkamiseen, mahdollisiin uusiin kriisinhallintaoperaatioihin sekä muihin kriisinhallintamenoihin	10 969 000
Yhteensä	48 228 000

Selvitysosa: Suomen kriisinhallintajoukkojen yhteisvahvuus on tällä hetkellä noin 800 sotilasta. Kriisinhallinnan kustannusten korvaukset ja muut tulot tuloutetaan momentille 12.27.99.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kustannustason nousu	228
UNIFIL-operaation päättyminen	-7 570
Muiden operaatioiden laajuusmuutokset	180
Yhteensä	-7 162

2008 talousarvio	48 228 000
2007 II lisätalousarvio	—
2007 talousarvio	55 390 000
2006 tilinpäätös	60 032 000

95. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 10 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää suomalaisista kriisinhallintajoukoista aiheutuvien puolustusministeriön hallinnonalan menojen laskutuksessa syntyviin kurssieroihin.

2008 talousarvio	10 000
2007 talousarvio	10 000
2006 tilinpäätös	-5 767

(92.) Puolustushallinnon rakennuslaitos

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 27.01.

Pääluokka 28
VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa: Toiminta-ajatuksensa mukaisesti valtiovarainhallinto turvaa osaltaan tulevien sukupolvien talouden perustaa ja valinnanmahdollisuuksia tehokkaalla ja laadukkaalla julkisen toiminnan ja talouden ohjauksella ja kehittämisellä sekä luomalla yrityksille ja yksityisille suotuisaa, kannustavaa ja vakaata taloudellista toimintaympäristöä.

Valtiovarainhallinnon toiminta perustuu tutkittuun tietoon ja vahvaan näkemykseen tulevaisuuden muutostarpeista ja niitä tukevista ohjausprosesseista, asiakaslähtöisten palvelujen tuottamiseen sekä valtion palvelujen tehokkaaseen ohjaamiseen ja taloudelliseen järjestämiseen alueelliset ja paikalliset näkökulmat huomioiden.

Talouspolitiikan valmistelu

Valtiovarainministeriö tuottaa kokonaisvaltaista näkemystä julkisesta taloudesta yhteiskunnalliseen talouskeskusteluun sekä päätöksenteon tueksi.

Julkisen talouden ja toiminnan ohjaus

Valtiovarainhallinto edistää yhdenmukaisten toimintaprosessien ja menettelyjen kehittämistä, käyttöönottoa ja toimeenpanoa julkisella sektorilla. Tähän pyritään muun muassa organisaatiorakenteita ja IT-ratkaisuja kehittämällä.

Valtiovarainministeriö korostaa menokurin välttämättömyyttä tulevien vuosien menoja suunniteltaessa. Valtion tuottavuusohjelman sekä kunta- ja palvelurakenneuudistuksen toteuttaminen ovat tärkeässä asemassa luotaessa toimintaedellytyksiä tuotannolliselle sektorille ja hillittäessä julkisten menojen kasvua. Kunnille osoitettavilla tuilla pyritään turvaamaan kuntatalouden vakaus ja kuntien mahdollisuus pitää yllä riittävät kunnalliset palvelut sekä edistämään kunta- ja palvelurakenneuudistuksen toteuttamista. Valtiovarainhallinto osallistuu kuntatalouden kehittämiseen sekä kunta- ja palvelurakenteiden uudistamiseen käytettävissään olevin keinoin.

Valtion budjettitalouden velanhallinnan strategisena tavoitteena on tyydyttää valtion budjettitalouden rahoitustarve ja minimoida velasta aiheutuva kustannus pitkällä aikavälillä hyväksyttäväksi katsottavalla riskitasolla.

Hallinnon kehittäminen

Valtiovarainministeriö vastaa hallintopolitiikasta sekä kehittää hallinto- ja palvelurakenteita. Ministeriö kehittää, koordinoi ja ohjaa julkisen toiminnan ja talouden ohjauksen, toimeenpanon ja seurannan välineitä. Näitä ovat esimerkiksi talousarvio- ja kehysprosessi, tulosohjaus, toimialan säädökset sekä edellä mainittuihin liittyvä asiantuntemus.

Verotus ja tullitoimi

Verohallinto toimittaa verotusta ja tilittää verot ja veronluonteiset maksut veronsaajille. Tullilaitos turvaa yritysten ulkomaankaupan sujuvuuden, huolehtii EU:n kauppapolitiikan ja kansallisen tavaraverotuksen täytäntöönpanosta sekä takaa tuloksellisen rikostorjunnan.

Tilastotoimi ja taloudellinen tutkimus

Tilastokeskus huolehtii tilastojen laadinnasta sekä kansallisen tilastotoimen kehittämisestä yhteistyössä muiden tilastoja laativien valtion viranomaisten kanssa. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus tuottaa päätöksenteon tueksi tutkimustietoa julkisen sektorin voimavarojen tehokkaasta käytöstä sekä julkisen sektorin toimenpiteiden vaikutuksista kansantalouden toimintaan.

Valtion työnantajapolitiikka ja eläketurvan toimeenpano

Valtiovarainhallinto edistää valtion kilpailukykyä työnantajana. Valtiovarainministeriö valmistelee valtion työnantajapolitiikkaa ja eläketurvaa koskevat säädökset. Valtionhallinnon yhteiseen arvoperustaan sisältyvää tasa-arvoperiaatetta noudattaen, valtion työnantajapolitiikan ja eläketurvan säädösvalmistelussa huomioidaan myös sukupuolivaikutukset. Valtiokonttori toimii valtion työeläkelaitoksena ja vastaa valtion varoista hoidettavan eläketurvan toimeenpanosta.

Hallinnonalan rakenteiden ja toimintatapojen kehittäminen

Valtiovarainministeriön hallinnonalan tuottavuusohjelmalla pyritään parantamaan tuottavuutta erityisesti ydintoimintaa kehittämällä. Tuottavuusohjelman kärkihankkeiksi on nostettu toimintaprosessien uudistaminen ja palvelutuotannon kehittäminen sähköistä asiointia lisäämällä sekä valtion alue- ja paikallishallinnon tehostaminen.

Hallinnonalan rakenne muuttuu talousarviovuonna, kun sisäasiainministeriön kuntaosasto sekä alueiden ja hallinnon kehittämisosaston alue- ja paikallishallintoyksikkö ja KuntaIT -yksikkö siirtyvät tehtävineen valtiovarainministeriöön. Myös läänin-, rekisteri- ja kihlakuntahallinto siirtyvät valtiovarainministeriön hallinnonalalle.

Toimintaympäristö

Suomen väestö ikääntyy nopeammin kuin muissa EU-maissa, mikä aiheuttaa jännitteitä työmarkkinoille ja julkiseen talouteen. Ikääntyminen on suuri haaste erityisesti julkisen talouden kestävälle rahoitukselle, kun yhtäältä eläke- ja hyvinvointipalvelujen menopaineet kasvavat ja toisaalta työvoiman määrän vähentyessä kansantuotteen sekä veropohjan kasvu hidastuvat.

Työvoiman vähentymistä voidaan hidastaa lähinnä pidentämällä työuria, edistämällä työvoiman kysynnän ja tarjonnan tarkoituksenmukaista kohtaamista ja parantamalla työelämän vetovoimaa. Työpanoksen niukentuessa entistä tärkeämmäksi tulee sen ja muiden voimavarojen kohdentaminen mahdollisimman tuottavasti, jolloin strategisen henkilöstövoimavarojen johtamisen merkitys kasvaa.

Keskeinen haaste liittyy myös kansainvälisen työnjaon ja kilpailuympäristön nopeaan muutokseen avoimessa maailmantaloudessa. Kilpailuympäristön muutokseen sopeutuminen edellyttää hyvin toimivia hyödyke-, rahoitus- ja työmarkkinoita. Tuottavuus on globaalitaloudessa kansallisen kilpailukyvyn tärkein määrittäjä ja sitä voidaan tehokkaammin kohottaa investoinneilla inhimilliseen pääomaan ja teknologiseen kehitykseen. Tuottavuuden parantamispyrkimyksiä vastaan toimii mm. monimutkaistuva lainsäädäntö.

Kansainvälinen kilpailu tuotannosta ja työpaikoista johtaa maiden lisääntyvään kilpailuun ammattitaitoisesta ja koulutetusta työvoimasta. Kilpailu suorista sijoituksista ja työpaikoista johtaa myös maiden välisen verokilpailun voimistumiseen. Kansainväliset normit ja verokilpailu edellyttävät muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön ja toimintatapoihin.

Julkisen talouden vakaus ja kestävyys edellyttää julkisten menojen kasvun hillintää, tuottavuuden kohottamista sekä talouden kasvupotentiaalin vahvistamista. Julkisen talouden tasapainon turvaaminen pidemmällä aikavälillä edellyttää tulonsiirtojen ja palvelujärjestelmien uudistamista toisiaan tukevasti sekä julkisen sektorin voimavarojen oikeaa mitoittamista ja tehtävien priorisointia. Voimavaroja on voitava siirtää tehtäväalueelta toiselle väestön ikärakenteen ja aluerakenteen muutosten ja palvelutarpeiden uusien priorisointien mukaisesti. Samalla on otettava entistä paremmin huomioon julkisen talouden vaikutukset talouskasvuun ja työllisyyteen samoin kuin kilpailuympäristön toimivuuteen ja resurssien kohdentumiseen.

Pidemmällä aikavälillä väestön ikääntyminen johtaa kuntasektorilla kasvaviin peruspalvelujen kysyntä- ja rahoituspaineisiin. Talouden tasapainottaminen edellyttää kunnilta sellaisia palvelurakenteita ja tuottavuutta koskevia päätöksiä, joilla toimintamenojen kasvu voidaan pitää verotulojen ja valtionosuuksien kasvun asettamissa rajoissa.

Vaikuttavuustavoitteet

Valtioneuvosto asettaa valtiovarainministeriön hallinnonalalle seuraavat vaikuttavuustavoitteet:

1. Talouden kasvu ja vakaus

Veropoliittisten ratkaisujen toimeenpanossa tähdätään työllisyyden, investointien ja talouskasvun tukemiseen sekä kansainvälisen kilpailukyvyn turvaamiseen.

Rahoitusmarkkinapolitiikalla luodaan ja vahvistetaan rahoitusmarkkinoille toimintapuitteet ja pelisäännöt, jotka ylläpitävät yleisön luottamusta rahoitusmarkkinoiden toimintaan kotimaassa ja kansainvälisesti.

Noudatetaan vastuullista ja pitkäjänteistä kehysmenettelyä.

2. Työvoiman kysynnän ja tarjonnan tarkoituksenmukainen kohtaaminen sekä korkean työllisyysasteen ylläpito

Kyky sopeutua globaalitalouden muutoksiin ja teknologian hyödyntäminen ovat avainasemassa työllisyysasteen nostamisen ja suotuisan tuottavuuskehityksen kannalta. Talous- ja rakennepolitiikalla tuetaan työmarkkinoiden tarpeita vastaavan työvoiman saatavuutta.

3. Veroeurojen käytön tehostaminen

Tavoitteena on, että julkisen talouden tasapainovaatimukset ja palvelujen järjestämisen turvaaminen kohtaavat, kun väestön ikärakenne muuttuu ja kuntien menopaineet kasvavat. Peruspalvelujen turvaaminen edellyttää rakenteellisia muutoksia, joilla voidaan lisätä taloudellisuutta ja tuottavuutta sekä varmistaa näin rahoituksen kestävyys. Edessä oleva nopea eläkkeelle siirtyminen mahdollistaa toimintojen rationalisoinnin ja pakottaa voimavarojen kohdentamiseen ydintoimintoihin. Valtion resurssiohjausta tehostetaan edelleen ottamalla käyttöön konsernimaisen johtamisen tarjoamia mahdollisuuksia ja menettelyjä.

4. Kunnallisten peruspalvelujen toimintaedellytysten turvaaminen

Tavoitteena on, että nykyisin kuntien vastuulla olevat palvelut saavat riittävän vahvan rakenteellisen ja taloudellisen perustan niiden järjestämisen ja tuottamisen turvaamiseksi myös tulevaisuudessa. Kunnallisten peruspalveluiden saatavuus ja laatu turvataan koko maassa kohtuullisella vero- ja maksutasolla. Tämä edellyttää kunta- ja palvelurakenteen vahvistamista, kuntatalouden vakauden turvaamista, tuottavuuden nousua ja kuntien menojen kasvun hillintää.

Tunnusluku

	2007 toteutuma/ arvio	2008 arvio	2009 arvio	2010 arvio	2011 arvio
Kuntien yhdistymisiä, kpl	14	1	17	15	18
Kuntien toimintamenojen kasvu, %	4,6	5,8	5,5	4,9	4,8
Kuntien ja kuntayhtymien vuosikate (milj. €)	2 606	3 095	3 172	3 144	2 971

5. Julkisten palvelujen turvaaminen

Tavoitteena on laadukkaiden ja taloudellisesti tuotettujen julkisten palvelujen, erityisesti valtion palvelujen saatavuuden turvaaminen maan eri osissa. Tämä edellyttää hallinnonalarajat ylittävää yhteistyötä palvelujen järjestämiseksi.

Tuottavuusohjelman vaikutukset

Valtiovarainministeriön hallinnonalalla toteutetaan hallituksen linjausten mukaisesti tuottavuustoimia, joiden yhteenlaskettu henkilöstötarvetta vähentävä vaikutus vuonna 2008 on 442 henkilötyövuotta.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
01.	**Hallinto**	**182 500**	**179 688**	**197 641**	**17 953**	**10**
01.	Valtiovarainministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	35 166	31 951	33 260	1 309	4
02.	Valtion IT-strategian toteuttaminen (siirtomääräraha 3 v)	—	—	12 900	12 900	0
10.	Lääninhallitusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	51 447	51 648	51 438	- 210	- 0
11.	Maistraattien ja Väestörekisterikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	31 194	32 309	33 504	1 195	4
12.	Alue- ja paikallishallinnon tukitoimet (siirtomääräraha 3 v)	—	—	224	224	0
29.	Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	63 718	62 800	66 000	3 200	5
62.	EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus valtiovarainministeriön osalta (arviomääräraha)	134	130	100	- 30	- 23
87.	Valtion kiinteistöstrategian toteuttaminen (siirtomääräraha 2 v)	841	850	215	- 635	- 75
(03.)	**Valtion taloudellinen tutkimuskeskus**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(05.)	**Valtiokonttori**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(07.)	**Valtion maksamat eläkkeet ja korvaukset**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
10.	**Verotus ja tullitoimi**	**510 453**	**547 479**	**551 108**	**3 629**	**1**
01.	Verohallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	349 237	339 947	344 347	4 400	1
02.	Tullilaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	141 453	147 832	148 980	1 148	1
63.	Verosta vapautuksen johdosta takaisin maksetut verot (arviomääräraha)	3 882	12 000	8 000	- 4 000	- 33
70.	Kaluston hankinta (siirtomääräraha 3 v)	—	—	6 281	6 281	0
95.	Verotukseen liittyvät korkomenot (arviomääräraha)	15 881	47 700	43 500	- 4 200	- 9
(18.)	**Verohallinto**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
20.	**Palvelut valtioyhteisölle**	**50 665**	**28 639**	**29 158**	**519**	**2**
01.	Valtiokonttorin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	41 383	18 937	22 556	3 619	19
02.	Valtioneuvoston tietohallintoyksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 561	9 017	5 887	- 3 130	- 35
03.	Valtiovarain controller -toiminnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	508	685	715	30	4
(04.)	Valtion eläkelautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	213	—	—	—	—
88.	Senaatti-kiinteistöt	—	—	—	—	—
30.	**Tilastotoimi ja taloudellinen tutkimus**	**45 001**	**45 469**	**45 329**	**- 140**	**- 0**
01.	Tilastokeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	41 239	41 655	41 515	- 140	- 0
02.	Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 762	3 814	3 814	—	—
(39.)	**Eräät siirrot Ahvenanmaan maakunnalle**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(40.)	**Tullilaitos**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
40.	**Valtionhallinnon kehittäminen**	**21 830**	**16 272**	**31 508**	**15 236**	**94**
20.	Työhyvinvoinnin edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	1 265	1 272	1 508	236	19
21.	Tuottavuuden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	—	15 000	11 500	- 3 500	- 23
(22.)	Työhyvinvoinnin tuki (siirtomääräraha 2 v)	1 600	—	—	—	—
(23.)	EU-puheenjohtajuus (siirtomääräraha 3 v)	18 965	—	—	—	—
71.	Valtion keskeisten tietojärjestelmähankkeiden kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	—	—	18 500	18 500	0
50.	**Eläkkeet ja korvaukset**	**3 165 106**	**3 334 202**	**3 487 176**	**152 974**	**5**
15.	Vakinaiset eläkkeet, perhe-eläkkeet sekä kuntoutustuet (arviomääräraha)	3 056 388	3 208 860	3 341 660	132 800	4
16.	Ylimääräiset eläkkeet (arviomääräraha)	18 814	19 900	19 400	- 500	- 3
17.	Muut eläkemenot (arviomääräraha)	26 535	28 285	29 450	1 165	4
50.	Tapaturmakorvaukset ja muut vahingonkorvaukset (arviomääräraha)	37 923	43 257	43 107	- 150	- 0

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
63.	Muiden eläkelaitosten vastattavaksi kuuluvat eläkemenot (arviomääräraha)	21 964	33 200	47 259	14 059	42
95.	Muilta eläkelaitoksilta saaduista ennakkotuloista maksettavat korkomenot (arviomääräraha)	3 481	700	6 300	5 600	800
(52.)	**Tilastokeskus**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(60.)	**Senaatti-kiinteistöt**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
60.	**Erikseen budjetoidut valtionhallinnon menot**	**7 530**	**10 162**	**145 475**	**135 313**	**1 332**
01.	Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 177	1 177	1 200	23	2
02.	Erikseen budjetoidut palkkamenot (arviomääräraha)	—	168	150	- 18	- 11
03.	Valtion henkilöstöjärjestelyistä aiheutuvat palkkamenot (siirtomääräraha 2 v)	410	352	235	- 117	- 33
20.	Euroopan unionin osallistuminen matkakustannusten korvauksiin (siirtomääräraha 2 v)	3 700	3 100	3 200	100	3
60.	Siirto Koulutusrahastolle (arviomääräraha)	287	210	320	110	52
95.	Erikseen budjetoidut säädösperusteiset menot (arviomääräraha)	1 901	100	300	200	200
96.	Edeltä arvaamattomat menot (siirtomääräraha 3 v)	—	5 000	140 000	135 000	2 700
97.	Valtion saatavien turvaaminen (arviomääräraha)	54	55	70	15	27
70.	**EU ja kansainväliset järjestöt**	**1 487 302**	**1 535 905**	**1 608 170**	**72 265**	**5**
40.	Isäntämaakorvaus Pohjoismaiden Investointipankille (kiinteä määräraha)	5 404	6 500	7 000	500	8
66.	Maksut Euroopan unionille (arviomääräraha)	1 480 665	1 528 000	1 601 000	73 000	5
67.	Kansainvälisille rahoituslaitoksille annettujen sitoumusten lunastaminen (arviomääräraha)	—	170	170	—	—
(68.)	Suomen maksuosuus Pohjoismaiden Ympäristörahoitusyhtiön pääomasta (arviomääräraha)	1 232	1 235	—	- 1 235	- 100
(80.)	**Hallinnon uudistaminen ja eräät henkilöstöhallinnon tukitoimenpiteet**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
80.	**Siirrot Ahvenanmaan maakunnalle**	**206 340**	**207 527**	**234 858**	**27 331**	**13**
30.	Ahvenanmaan tasoitusmaksu (arviomääräraha)	181 723	182 327	202 858	20 531	11
31.	Verohyvitys Ahvenanmaan maakunnalle (arviomääräraha)	20 508	21 000	25 000	4 000	19
40.	Arpajaisveron tuoton palauttaminen Ahvenanmaan maakunnalle (arviomääräraha)	4 109	4 200	7 000	2 800	67
(81.)	**Eräät hallinnonaloittain jakamattomat menot**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(82.)	**Korvaukset rahastoille ja rahoituslaitoksille**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(84.)	**Kansainväliset rahoitusosuudet**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(90.)	**Suomen maksuosuudet Euroopan unionille**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
90.	**Kuntien tukeminen**	**254 200**	**265 252**	**250 120**	**- 15 132**	**- 6**
03.	KuntaIT:n toimintamenot (siirto-määräraha 3 v)	—	7 500	7 500	—	—
30.	Kuntien yleinen valtionosuus, verotuloihin perustuvat tasaukset ja siirtymätasaukset (arviomääräraha)	199 133	184 532	174 876	- 9 656	- 5
31.	Kuntien yhdistymisavustukset ja kuntajako sekä kuntien yhteis-toiminnan tukeminen (arviomäärä-raha)	22 927	55 020	44 044	- 10 976	- 20
32.	Kuntien harkinnanvarainen rahoitusavustus (kiinteä määräraha)	28 500	14 500	20 000	5 500	38
33.	Holhoustoimen edunvalvonta (arviomääräraha)	3 641	3 700	3 700	—	—
91.	**Työllisyyden ja elinkeinoelämän tukeminen**	**103 422**	**217 883**	**168 455**	**- 49 428**	**- 23**
40.	Tuki työnantajille (arviomääräraha)	103 422	124 000	115 000	- 9 000	- 7
41.	Energiaverotuki (arviomääräraha)	—	93 883	53 455	- 40 428	- 43
(99.)	**Muut valtiovarainministeriön hallinnonalan menot**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
	Yhteensä	**6 034 348**	**6 388 478**	**6 748 998**	**360 520**	**6**
	Henkilöstön kokonaismäärä	10 602	10 570	12 238		

01. (28.01, osa, 26.01, osa, 26.05, 26.06 ja 26.07, osa) Hallinto

Selvitysosa: Lukuun ehdotetaan siirrettäväksi hallitusohjelman toimeenpanon nojalla sisäasiainministeriön hallinnonalalta hallitusohjelmassa määritellyt tehtävät ja niitä vastaavat resurssit valtiovarainministeriön hallinnonalalle.

Valtiovarainministeriö vastaa valtioneuvoston osana, taloudellisena yhteen sovittajana ja hallinnonalansa ohjaajana

— tasapainoisen ja kestävän kasvun talouspolitiikasta
— julkisen talouden hyvästä hoidosta
— tuloksellisesta palvelutuotannosta ja julkisesta hallinnosta
— valtio-kunta -yhteistyöstä sekä
— näiden edellyttämästä kansallisesta ja kansainvälisestä yhteistyöstä.

Valtiovarainministeriön strategisena tavoitteena on

— valmistella talouden vakaata kehitystä, kasvuedellytyksiä sekä julkisen talouden kestävyyttä tukevaa talouspolitiikkaa, ennakoida tulevia haasteita ja varautua niihin mahdollisuuksien mukaan
— valmistella talous- ja rakennepolitiikkaa, jonka pyrkimyksenä on työurien pidentäminen ja työmarkkinoiden kohtaannon parantaminen
— parantaa julkisten palveluiden ja hallinnon tuottavuuttaohjausta, rakenteita sekä uutta teknologiaa hyödyntämällä.

Vaikuttavuustavoitteet:

— luoda ennustettavuutta ja puitteita taloudelliseen, poliittiseen ja muuhun päätöksentekoon
— ohjata valtion varoja ja osaltaan varmistaa valtion toiminnan rahoitus
— kehittää julkisen toiminnan ja talouden ohjauksen laadukkaita ja oikeudenmukaisia prosesseja ja ohjausvälineitä
— kehittää ja uudistaa valtion hallintoa ja valtion konsernipalveluita
— kehittää ja toimeenpanna valtion henkilöstöpolitiikkaa
— ohjata ja kehittää valtiovarainministeriön hallinnonalan tuottavuutta.

Vaikuttavuustavoitteiden kohteena ovat poliittiset päätöksentekijät, valtionhallinto, kunnat, kuntayhtymät ja muu julkishallinto, EU ja muut kansainväliset tahot, työmarkkinaosapuolet sekä välillisesti myös yritykset, yhteisöt ja kansalaiset.

Valtiovarainministeriö toimii siten, että valtiontalouden ja -hallinnon kokonaisuuden edut ja tavoitteet valtion yhteisissä palveluissa ja toiminnoissa tunnistetaan ja edistetään niiden ottamista huomioon eri hallinnonaloilla, niiden virastoissa, laitoksissa ja rahastoissa. Valtiovarainministeriö luo ja toimeenpanee toimialueellaan yhteisiä pelisääntöjä sekä järjestää tai ohjaa hallinnonalan virastoja, Senaatti-kiinteistöjä ja Hansel Oy:tä järjestämään toimialallaan valtioyhteisölle yhteisiä, sisäisiä palveluja sekä työ- ja toimintaprosesseja siten, että niiden avulla virastot ja laitokset voivat saavuttaa taloudellista ja toiminnallista hyötyä ja hyvää toiminnan laatua.

Lääninhallitus on seitsemän ministeriön ohjaama valtion aluehallintoviranomainen ja monialainen asiantuntijavirasto. Lääninhallitukset edistävät, arvioivat ja valvovat läänin elinoloja, asukkaiden hyvinvointia ja perusoikeuksien toteutumista.

Lääninhallitusten hallinto-osastojen toiminnan painopisteenä on yhteispalvelun edistäminen sekä hallinnonalan organisatoristen muutosten ohjaus ja hallittu läpivienti. Lääninhallitukset valmistautuvat alaisessaan hallinnossa tapahtuviin toimialue- ja muihin järjestelyihin.

Valtion alue- ja paikallishallinnon yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ovat seuraavat:

— Läänin asukkaiden hyvinvointi lisääntyy ja peruspalvelujen saatavuuden edellytykset turvataan.

— Läänin asukkaiden perusoikeudet ja oikeusturva toteutuvat.

Poliisi-, syyttäjä-, ulosotto- ja rekisteritoimen sekä valtion yleishallintotehtävät on organisoitu **kihlakunnittain**. Kihlakunnanvirasto toimii valtion paikallisena yleis- ja erityishallintoviranomaisena kihlakunnan alueella. Tehtäviä hoitaessaan kihlakunnanvirasto toteuttaa valtakunnallisia, alueellisia ja paikallisia tavoitteita.

Kihlakunnanvirastoista on irtaantunut syyttäjätoimi 1.4.2007 alkaen muodostaen 15 syyttäjänvirastoa. Ulosottotoimi irtaantuu kihlakunnanvirastoista 1.1.2008 alkaen muodostaen 22 ulosottovirastoa. Sektorikohtaisen kehityksen myötä ja hallitusohjelman linjauksen mukaisesti kihlakuntajärjestelmä ehdotetaan purettavaksi 1.1.2008 lukien.

Kihlakuntahallinnolle kuuluneiden tehtävien hoitamiseksi siirretään eri toimialoille kihlakuntahallinnon kehyspäätöksen mukainen määräraha 43 441 000 euroa seuraavasti:

	€
Ulosottolaitos (25.20.01 Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot)	5 289 000
Syyttäjälaitos (25.30.01 Syyttäjälaitoksen toimintamenot)	1 971 000
Poliisi (26.01.01 Poliisitoimen toimintamenot)	33 543 000
Maistraatit (28.01.11 Maistraattien ja Väestörekisterikeskuksen toimintamenot)	2 638 000
Yhteensä	43 441 000

Väestörekisterikeskus on väestökirjanpidon keskusviranomainen. Se kehittää ja ohjaa väestökirjanpitoa sekä pitää yllä valtakunnallista väestötietojärjestelmää yhdessä maistraattien kanssa. Virasto vastaa myös väestötietojärjestelmän valtakunnallisista tieto- ja verkkopalveluista. Lisäksi sen tehtäviin kuuluvat varmennepalvelut, sirullinen henkilökortti, vaalien äänioikeusrekisteri, julkishallinnon yhteyspalveluhakemisto ja holhousrekisteri.

Rekisterihallinnon paikallisviranomaisina toimii 24 maistraattia, joiden toimialueena on yksi tai useampi kihlakunta. Ahvenanmaalla rekisterihallinnon paikallisviranomaisen tehtävät hoitaa lääninhallitus. Maistraatit tarjoavat ihmisen koko elämänkaaren kattavia, laadukkaita rekisteri- ja oikeusturvapalveluja. Maistraatit hoitavat väestökirjanpidon, kaupparekisterin ja yhdistysrekisterin paikallisviranomaisen tehtäviä sekä yleishallintotehtäviä ja holhousviranomaisen tehtäviä. Kihlakuntajärjestelmän purkamisen myötä tarkastellaan maistraattien asema ja tehtävät.

Luvun nimike on muutettu.

01. (28.01.21, osa ja 26.01.21, osa) Valtiovarainministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 33 260 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) vastikkeettomien menojen maksamiseen kansainvälisille yhteisöille,

2) koko hallintoa koskeviin hallinnon kehittämishankkeisiin, josta kunta- ja palvelurakenneuudistuksen (PARAS-hanke) toteuttamiseen enintään 755 000 euroa ja

3) EU-yhteistyöhön hallinnon kehittämisessä.

Nettobudjetoinnissa otetaan tuloina huomioon:

1) siirtyvän omaisuuden väliaikaisesta hallinnasta valtiovarainministeriölle saatavat tulot ja

2) Julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan (JHTT-lautakunnan) tulot.

Siirretään sisäasiainministeriöstä 1.1.2008 alkaen kuntaosaston ylijohtajan osastopäällikönä virka.

Perustetaan 1.1.2008 lukien osastopäällikön virka ja lakkautetaan 1.9.2008 lukien hallinnon kehittämisosaston osastopäällikön virka.

Selvitysosa: Sisäasiainministeriön kuntaosasto siirtyy valtiovarainministeriön osastoksi 1.1.2008 alkaen. Samasta ajankohdasta kootaan julkisen hallinnon kehittämistehtävät perustettavaan uuteen osastoon, joka muodostetaan pääosin nykyisestä hallinnon kehittämisosastosta ja sisäasiainministeriöstä siirtyvistä alueiden ja hallinnon kehittämisosaston alue- ja paikallishallintoyksiköstä sekä KuntaIT-yksiköstä.

Valtiovarainministeriö käynnistää aluehallinnon uudistushankkeen, jonka valmistelua koordinoimaan palkataan päätoiminen pääsihteeri.

Valtiovarainministeriö asettaa talousarvioesityksen valmisteluun liittyen toiminnalleen seuraavat alustavat tulostavoitteet vuodelle 2008:

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet	**Toimenpiteet**
Toiminnan vaikuttavuus paranee. Talouspolitiikan valmistelulle, hallinnon rakenteiden, toimintojen ja konsernipalvelujen kehittämiselle sekä omalle hallinnonalalle asetetut tulostavoitteet saavutetaan.	Toimeenpannaan VM 2012 -strategian linjauksia. Sidosryhmäyhteistyötä syvennetään ja tiivistetään.
Uusi VM-kokonaisuus, sisältäen hallitusohjelman mukanaan tuomat uudistukset, vakiinnuttaa toimintaansa.	Kehitetään ja yhteensovitetaan keskeisiä toimintaprosesseja uutta lisäarvoa synnyttäviksi kokonaisuuksiksi.
Ministeriö asiantuntijaorganisaationa ja työyhteisönä kehittyy, resurssit kohdennetaan kustannustehokkaasti ja tuottavasti.	Kehitetään VM:n työyhteisöä VM 2012 -strategian mukaisesti. Erityistä huomiota kiinnitetään hyvään johtamiseen, resurssien oikeaan kohdentamiseen sekä ministeriön työtapojen kehittämiseen. Toimeenpannaan tuottavuusohjelman mukaista henkilöstösuunnitelmaa.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon kuuden henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	35 225	32 038	33 474
Bruttotulot	1 975	87	214
Nettomenot	33 250	31 951	33 260
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	7 558		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	9 475		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Siirto 2 htv momentilta 31.01.01	160
Siirto momentille 23.02.01	-108
Siirto momentilta 28.20.02, valtioneuvoston tietohallintoyksikön tuottamien palvelujen osto	330
Aluehallinnon uudistushankkeen pääsihteerin palkkaus- ja muut menot	160
Rakenneuudistukseen liittyvä siirto momentille 26.01.20	-147
Tuottavuustoimet ja muut muutokset	914
Yhteensä	1 309

Ministeriöiden rakennemuutokseen liittyvät siirrot (1 000 euroa)	
Siirto 38 htv momentilta 26.01.01	3 294
Siirto momentilta 26.01.20	480
Yhteensä	3 774

2008 talousarvio	33 260 000
2007 II lisätalousarvio	-30 000
2007 talousarvio	31 951 000
2006 tilinpäätös	35 166 000

02. Valtion IT-strategian toteuttaminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 12 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion IT-strategiaan perustuvien tietojärjestelmäuudistusten toimeenpanoon. Lisäksi määrärahasta saa rahoittaa vuoden 2007 toiseen lisätalousarvioon momentille 28.01.73 sisällytettyä tilausvaltuutta.

Selvitysosa:

Hankkeiden erittely	€
KIEKU: Yhteisten henkilöstö- ja taloushallinnon tietojärjestelmien uudistaminen ja integrointi	8 000 000
ValtIT: Sähköisen asioinnin alustan kehittäminen	1 300 000
ValtIT: Yhtenäisen arkkitehtuurin toimeenpano	700 000
ValtIT: Dokumentinhallinnan ja arkistoinnin kehittäminen	700 000
ValtIT: Virkamiehen tunnistaminen, jatkosuunnittelu ja toteutus	300 000
ValtIT: Yhteinen, turvallinen tietoliikenneverkko, esitutkimus	200 000
ValtIT: Yhteinen sähköposti, esitutkimus	100 000
ValtIT: Tietoturvatasohankkeen suunnittelu ja toteutus, varautumiseen liittyvä esitutkimus ja Vahti-ohjeisiin liittyvät ohjeistushankkeet	700 000
ValtIT: Valtion IT-palvelukeskuksen perustamiseen liittyvä tarkempi suunnittelu	300 000
ValtIT: Turvaviranomaisten tietojärjestelmän ylläpito ja kehittäminen	600 000
Yhteensä	12 900 000

2008 talousarvio	12 900 000

10. (26.05.21) Lääninhallitusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 51 438 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n hyväksymien ja rahoittamien hankkeiden maksamiseen.

Selvitysosa: Lääninhallitus on seitsemän ministeriön ohjaama valtion aluehallintoviranomainen ja monialainen asiantuntijavirasto. Lääninhallitukset edistävät, arvioivat ja valvovat läänin elinoloja, asukkaiden hyvinvointia ja perusoikeuksien toteutumista.

Poliisipiirien määrää vähennetään kolmannekseen ja hallintorakenteen uudistusta jatketaan siten, että se kohdistuu jatkossa myös poliisin ylijohtoon, poliisin lääninjohtoihin, poliisin valtakunnallisiin yksiköihin sekä Helsingin poliisilaitokseen. Poliisin ja lääninhallitusten keskinäisten toiminnallisen ja taloudellisen rakenteiden selventämiseksi ryhdytään toimiin edellä mainittujen uudistusten ohella.

Lääninhallituksille asetetaan toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet ja alueelliset palvelutavoitteet, joiden toteutumista arvioidaan ministeriöiden ja lääninhallitusten välisissä tulosneuvotteluissa ja joista raportoidaan peruspalvelujen arviointiraporteissa. Lääninhallituksissa on otettu käyttöön keskeisten palvelujen laa-

tua arvioiva asiakaspalautejärjestelmä ja sen tuloksia on hyödynnetty toiminnassa.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon 75 henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 arvio
Henkilöstömäärä	1 034	1 002	927
Htv-vähennys	40	32	75
Vakinaisia/määräaikaisia (%)	90/10	90/10	91/9
Työtyytyväisyysindeksi (1—5)	3,3	3,3	3,4
Sairauspoissaoloja henkilötyövuotta kohti (työpv)	7,6	7,5	7,0

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	60 665	60 573	60 538
Bruttotulot	9 229	8 925	9 100
Nettomenot	51 436	51 648	51 438
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 645		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 656		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentille 29.80.01 (30 htv) (Alueellisten taidetoimikuntien hallintohenkilöstön siirtyminen taiteen keskustoimikuntaan)	-1 570
Siirto momentille 26.01.02	-57
Tuottavuustoimet	-856
Muut muutokset	2 273
Yhteensä	-210

2008 talousarvio	51 438 000
2007 talousarvio	51 648 000
2006 tilinpäätös	51 447 000

11. (26.06.21 ja 26.07.21, osa) Maistraattien ja Väestörekisterikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 33 504 000 euroa.

Selvitysosa:

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet	**Toimenpiteet**
Rekisterihallinnon (maistraatit ja Väestörekisterikeskus) taloudellisuutta ja tuottavuutta edistetään tuotantotapoja ja organisointia uudistamalla.	Väestörekisterikeskus ottaa entistä selkeämmin käyttöön sisäisen tilaaja-tuottajamallin organisaatiossaan.
Edunvalvonnan asiakkaiden palvelutoiminnan laatu paranee ja edunvalvontaa koskevat säädösmuutokset toimeenpannaan.	Maistraatit selvittävät ennen edunvalvojan määräämistä tai edunvalvontahakemuksen tekemistä yhdessä viranomaisten ja muiden yhteistyötahojen kanssa, voidaanko henkilön asiat hoitaa muiden, ensisijaisena pidettävien palvelujen avulla. Maistraatit kehittävät toimintaansa ottaen huomion vuonna 2007 voimaan tulleet holhoustoimilain muutokset ja lain edunvalvontavaltuutuksesta.

Rekisterihallinnon vastuulla olevien järjestelmien käytettävyys ja toimintavarmuus paranee ja sähköisen asioinnin toimintaedellytykset laajentuvat.	Kahdennetaan väestötietojärjestelmän henkilötietoosuus. Kansalaisille ja viranomaisten välille luodaan verkkopalveluita. Kiinteistötietojen rekisteröinnin ja ylläpidon osalta pyritään vahvaan yhteistyöhön ja yhteisiin ratkaisuihin muiden valtion kiinteistötietoja keräävien ja ylläpitävien toimijoiden kanssa.
Maistraattien tehtävien alueellistaminen ja maistraattien erikoistuminen jatkuvat.	Maistraatit luovat valmiudet uusien tehtävien vastaanottoon. Työmäärää maistraattien kesken tasataan ja maistraattien erikoistumista edistetään edelleen.
Väestörekisterikeskuksen varmennetuotannon tehokkuuden parantaminen.	Valtion varmennetuotanto organisoidaan uudelleen ottaen huomioon toimintaympäristön muutokset.

Alueelliset palvelutavoitteet

	2008 tavoite
Edunvalvontaan määrääminen	
Maistraatin päätöksellä ratkaisut, aika enintään kk	3
Hakemukset käräjäoikeudelle, aika enintään kk	4—6
Edunvalvonta-tilintarkastus	
Määräajan loppuun mennessä saapuneiden vuositilien tarkastusaika	saapumisvuoden loppuun mennessä
Julkinen notaari	
Palvelujen saanti, enintään pv	2
Isyyden tunnustamisen vahvistaminen	
Käsittelyaika enintään, pv	2
Muuttoilmoitus/osoitteet	
Palvelupuhelimeen vastaamisaika, aika normaalitilanteissa enintään min.	1
Kaupparekisteri	
Asunto-osakeyhtiöiden kaupparekisteri-ilmoitusten käsittely, aika keskimäärin kk	0,5
Väestörekisterikeskuksen asiakastuki	
Päivystäjän tavoitettavuus, enintään min.	1
Väestörekisterikeskuksen asiakaspalautteen käsittely	
Vastausaika internet-yhteydellä, arkisin enintään vrk	1

Väestörekisterikeskuksen ja poliisin taloudelliset vastuusuhteet palvelusuoritteiden hinnoittelussa selkeytetään.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon 98 henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittyminen

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Henkilötyövuodet			
— maistraatit	818	818	798
— Väestörekisterikeskus	115	116	116
Htv-vähennys	8	23	94
Naisten ja miesten osuus henkilöstöstä, %			
— maistraatit (naiset/miehet)	86/14	86/14	86/14
— Väestörekisterikeskus (naiset/miehet)	65/35	65/35	65/35

Työtyytyväisyysindeksi			
— maistraatit (1—5)	3,2	3,2	3,3
— Väestörekisterikeskus (0—100)	74	75	76
Sairauspoissaolot, pv/htv			
— maistraatit	10,4	10,0	9,5
— Väestörekisterikeskus	9,8	10,0	10,0

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	55 111	55 159	56 970
Bruttotulot	23 430	22 850	23 466
Nettomenot	31 681	32 309	33 504
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 169		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 682		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	21 346	20 600	22 000
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	27 473	26 800	27 500
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-6 127	-6 200	-5 500
Kustannusvastaavuus, %	78	77	80

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

VTJ:n henkilötietoja koskevien keskeisten järjestelmäosuuksien varmistaminen	1 000
Siirto momentille 26.01.02	-53
Tuottavuustoimet	-675
Tasokorotus (kihlakunnat)	143
Muut muutokset	780
Yhteensä	1 195

Rakennemuutoksena kihlakuntajärjestelmän purkamisen johdosta momentilla on otettu lisäyksenä huomioon vuoden 2008 osuutena 2 638 000 euroa ja viisi henkilötyövuotta.

Momentin nimike on muutettu.

2008 talousarvio	33 504 000
2007 talousarvio	32 309 000
2006 tilinpäätös	31 194 000

12. Alue- ja paikallishallinnon tukitoimet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 224 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) alueellisten ja valtion paikallisten hallintorakenteiden selvittämiseen ja hallintokokeiluihin,

2) viranomaisten yhteispalvelun yleishallinnointiin,

3) valtion toimintojen alueellistamisen yleiseen hallinnointiin,

4) Kainuun hallintokokeilun seurantaan ja
5) enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen sekä henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien tila- ja muiden kustannusten maksamiseen.

2008 talousarvio	224 000

29. (28.01.29 ja 26.01.29, osa) Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 66 000 000 euroa.

2008 talousarvio	66 000 000
2007 talousarvio	62 800 000
2006 tilinpäätös	63 718 110

62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus valtiovarainministeriön osalta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ohjelmakauden 2000—2006 Euroopan aluekehitysrahastosta rahoitettavien yhteisöaloitteiden valtion rahoitusosuuden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Valtuus

Mikäli vuosien 2003—2006 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2008.

Selvitysosa: Määräraha on alueiden kehittämislaissa (602/2002) tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Myöntämisvaltuuden käytöstä valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)

	Yhteensä
Vuosien 2003—2006 sitoumukset	0,100

Ohjelmakauden 2000—2006 maksatukset on tehtävä 31.12.2008 mennessä. Valtiovarainministeriö päättää vastinrahoituksen käytöstä ministeriön hallinnonalan sisällä EU-ohjelmien rahoituskehysten mukaisesti.

2008 talousarvio	100 000
2007 talousarvio	130 000
2006 tilinpäätös	134 044

87. (28.01.89) Valtion kiinteistöstrategian toteuttaminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 215 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:
1) osake- ja muista omaisuusjärjestelyistä aiheutuviin menoihin,
2) omaisuuden hallinnoinnista aiheutuviin menoihin ja
3) valtionyhtiöiden yksityistämiseen liittyviin menoihin.

Selvitysosa: Momentin nimike on muutettu.

2008 talousarvio	215 000
2007 I lisätalousarvio	85 000 000
2007 talousarvio	850 000
2006 tilinpäätös	841 000

(03.) Valtion taloudellinen tutkimuskeskus

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 28.30 ja sen momentti 21 siirrettäväksi momentiksi 28.30.02.

(05.) Valtiokonttori

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 28.20 ja sen momentit 21 ja (22) siirrettäväksi momenteiksi 28.20.01 ja 28.20.(04).

(07.) Valtion maksamat eläkkeet ja korvaukset

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan siirrettäväksi luvuksi 28.50 ja sen momentit 05, 06, 07, 50, 63 ja 95 momenteiksi 28.50.15, 16, 17, 50, 63 ja 95.

10. (28.18, 40 ja 99, osa) Verotus ja tullitoimi

S e l v i t y s o s a : **Verohallinto** on yhteiskunnan suurin verojen ja maksujen kerääjä ja siten ratkaiseva toimija julkisen talouden rahoitustoiminnan näkökulmasta. Verohallinnon perustehtävä on toimittaa verotus ja tilittää verot ja veronluonteiset maksut veronsaajille siten, että veronsaajat saavat verotulonsa oikean määräisinä, oikea-aikaisesti ja kustannustehokkaasti. Verotus toimitetaan niin, että se aiheuttaa varsinaisten verojen lisäksi mahdollisimman vähän kustannuksia ja haittaa asiakkaan taloudelliselle toiminnalle.

Tullilaitos kantaa tullit, tehtäväalueelleen kuuluvat verot ja muut maksut oikein, huolehtii ulkomaankaupan sujuvuudesta sekä yleisestä turvallisuudesta torjumalla laitonta tuontia ja vientiä sekä muuta ulkomaankauppaan ja -liikenteeseen liittyvää rikollisuutta. Lisäksi tullilaitos turvaa osaltaan Euroopan unionin ulkomaankaupan ja sisämarkkinoiden häiriöttömän toiminnan huolehtimalla kansallisista ja unionin elinkeinoelämän eduista ja tietotarpeista samoin kuin kauppa-, kilpailu- ja maatalouspoliittisten velvoitteiden toimeenpanosta.

Valtiovarainministeriö asettaa talousarvioesityksen valmisteluun liittyen verohallinnolle ja tullilaitokselle seuraavat alustavat vaikuttavuustavoitteet vuodelle 2008:

Vaikuttavuustavoitteet	**Toimenpiteet**
Verotulojen oikea-aikainen ja oikeamääräinen kertyminen ja tilittäminen veronsaaja-asiakkaille	Asiakaspalvelu ja asiakkaiden ohjaus, optimaalisesti kohdennettu verovalvonta sekä verojen tehokas perintä.
Verotuksen yhdenmukaisuus ja oikeellisuus	Veronmaksaja-asiakkaiden asiointitarpeiden vähentäminen, asioinnin helpottaminen sekä toimitetun verotuksen laatu.
Harmaan talouden torjunta	Verohallinnon kansallinen ja kansainvälinen viranomaisyhteistyö.
EU:n ulkomaankaupan sujuvuus ja sisämarkkinoiden häiriötön toiminta	Tullilaitoksen toimintojen ja rakenteiden sopeuttaminen unionin laajentumisen ja tuottavuusohjelman edellyttämällä tavalla. Toimintakyvyn vahvistaminen itärajan ja Kaakkois-Suomen satamien kautta kulkevan liikenteen hallitsemiseksi. Kasvavien auto- ja valmisteverotustehtävien sujuva hoitaminen.

Yhteiskunnan suojaaminen	Sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpano. PTR-yhteistyön syventäminen ja tiivistäminen, jolla tehostetaan tullilaitoksen ja muiden lainvalvontaviranomaisten voimavarojen käyttöä ja kohdentamista yhteiskunnan kannalta vakavimman rikollisuuden torjuntaan. Rikostorjunnallisen yhteistyön kehittäminen tullilaitoksen ja yksityisen sektorin välillä tavoitteena parantaa voimavarojen käyttöä yhteiskunnan suojaamistarkoituksessa ja logistiikkaketjun turvallisuuden varmistamiseksi.

01. (28.18.21) Verohallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 344 347 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin.

Selvitysosa:

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Toiminnallinen tehokkuus			
Tuottavuusindeksi[1)]	100,0	102,0	102,4
Taloudellisuusindeksi[2)]	100,0	100,7	96,3
Nettomenojen suhde bruttoverotuloihin, %	0,62	0,61	0,60
Tuotokset ja laadunhallinta			
Ennakkoperinnän ja lopullisen verotuksen vastaavuuden kokonaispoikkeama enintään, %	11	11	11
Suurten yritysten tarkastuskattavuus (liikevaihto yli 3,5 milj. euroa), %	9	10	10
Jäämäperinnän kertymä vuoden aikana perintään otettujen verojen yhteismäärästä, %	58	54	56

[1)] Indeksiluvut on laskettu parivuosimenetelmällä, jolloin edellisen vuoden vertailuluku on 100,0. Tuottavuusindeksi = tuotosindeksi/työpanosindeksi.

[2)] Indeksiluvut on laskettu parivuosimenetelmällä, jolloin edellisen vuoden vertailuluku on 100,0. Taloudellisuusindeksi = kustannusindeksi/tuotosindeksi.

Asiakastyytyväisyys (kouluarvosana)

	2001 toteutuma	2004 toteutuma	2007 tavoite	2010 tavoite
Veronmaksaja-asiakas				
— henkilöasiakas	7,8	7,9	8,0	8,0
— yritysasiakas	7,6	7,8	7,9	8,0
Veronsaaja-asiakas	8,1	8,1	8,1	8,2

Henkilöstövoimavarojen hallinnan ja kehittämisen tavoitteet

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Henkilötyövuodet, htv	6 062	6 000	5 900

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon 230 henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	347 459	344 747	348 697
Bruttotulot	4 656	4 800	4 350
Nettomenot	342 803	339 947	344 347
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	58 646		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	65 081		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tuottavuustoimet ja muut muutokset	4 400

Määrärahan mitoituksessa on huomioitu:

1) alle omakustannusarvon hinnoitelluista ennakkopäätöksistä ja julkisoikeudellisista suoritteista aiheutuvien menojen kattaminen,

2) Ahvenanmaan ajoneuvoverotuksen kustannukset vuonna 2008 ja

3) mahdolliset tulot viranomaisyhteistyöstä.

Verotusprosesseja tehostetaan lisäämällä automaatiota ja itsepalvelun osuutta sekä uudistamalla ja yhtenäistämällä toimintoja. Tukitoiminnoissa hyödynnetään valtiokonsernin ja hallinnonalan yhteisiä palveluja ja menettelyjä.

Verohallinnosta muodostetaan yksi virasto, jolla on valtakunnallinen toimivalta. Tämä on tärkeä toimenpide sekä tehokkuuden että laadunhallinnan parantamiseksi.

2008 talousarvio	344 347 000
2007 talousarvio	339 947 000
2006 tilinpäätös	349 237 000

02. (28.40.21) Tullilaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 148 980 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin.

Nettobudjetoinnissa otetaan tuloina huomioon:

1) huumekoiratoimintaan saatavat lahjoitukset,

2) EU:lta saatavat tulot pois lukien EU:lle kannettavista kolmansien maiden tulleista saatava kantopalkkio,

3) mahdolliset tulot viranomaisyhteistyöstä ja

4) tullilaitoksen käsikirjojen ja muiden vastaavien tuotteiden myynnistä saatavat julkaisupalkkiot.

Selvitysosa:

Menojen jakautuminen päätehtävittäin, %

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Ulkomaankaupan sujuvuus	30	29	31
Yhteiskunnan suojaaminen	37	34	40
Fiskaalisuus	11	11	10
Tukitehtävät	22	26	19
Yhteensä	100	100	100

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet	**Toimenpiteet**
Kansallinen verotus ja EU:n tulliverotus toimivat lainmukaisesti, tehokkaasti ja yhdenmukaisesti	Kehitetään fiskaalisella tehtäväalueella käytettäviä tietojärjestelmiä. Kehitetään verotusprosesseja osallistumalla lainsäädännön valmisteluun ja huolehtimalla verotushenkilöstön erityisosaamisesta.
EU:n tullikoodeksiuudistukseen liittyvät sähköisen tullin vaatimukset ja tullimenettelyjen uudistukset toteutetaan aikataulussa ja sujuvasti	Osallistutaan valmistelutyöhön. Kehitetään muutoksen vaatimia toimintamalleja ja toteutetaan tarvittavat uudistukset.
Sähköiset asiointipalvelut ovat asiakastarpeiden mukaisia ja kustannustehokkaita	Kehitetään tietojärjestelmiä (mm. uusitaan vienti-tullausjärjestelmä). Hallitaan tullitoiminnan oikeellisuutta yhdenmukaisin toimintatavoin ja asiakasryhmäkohtaisesti laadittujen laadunvarmistusmallien avulla.
Tullilaitoksen tuottavuus paranee tuottavuusohjelman tavoitteiden mukaisesti	Toteutetaan tuottavuusohjelmassa sovittuja toimenpiteitä: jatketaan tietohallinnon kehittämistä, yksinkertaistetaan toimintaprosesseja ja tiivistetään viranomaisyhteistyötä.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Toiminnallinen tehokkuus			
Työn tuottavuus[1)]	100,0	102,1	103,8
Taloudellisuus[2)]	100,0	114,3	90,9
Tuotokset ja laadunhallinta			
Varsinaiset suoritteet	100,0	102,9	103,0
Valmisteverotuksen kustannustehokkuus[3)]	100	100	100

[1)] Työn tuottavuus = varsinaiset suoritteet/henkilötyövuodet

[2)] Taloudellisuus = menot/varsinaiset suoritteet

[3)] Valmisteverotuksen kustannustehokkuus = kustannukset/verotuotto (vuonna 2006: 0,1 %)

Henkilöstövoimavarojen hallinnan ja kehittämisen tavoitteet	Toimenpiteet
Tullilaitos parantaa työnantajakuvaansa ja kilpailukykyään työnantajana Tullilaitos mitoittaa henkilöstöresurssinsa oikein palvelujen kysynnän ja valvonnallisen tarpeen mukaisesti	Kehitetään palkkausjärjestelmää. Parannetaan esimiesten johtamistaitoja suunnitelmallisesti. Varmistetaan henkilöstön osaaminen mm. ammatillisella koulutuksella. Huomioidaan henkilöstöresurssien mitoittamisessa tuottavuusohjelman vaatimukset, tullilaitoksessa laadittu toiminta- ja resurssikartoitus sekä toimintaympäristön muutokset.

Henkilöstövoimavarojen hallinnan ja kehittämisen tavoitteet

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Henkilötyövuodet	2 583	2 603	2 583

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon 32 henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	136 246	147 972	149 130
Bruttotulot	546	140	150
Nettomenot	135 701	147 832	148 980
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 650		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	10 402		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tuottavuustoimet ja muut muutokset	1 148
2008 talousarvio	148 980 000
2007 talousarvio	147 832 000
2006 tilinpäätös	141 453 000

63. (28.99.63) Verosta vapautuksen johdosta takaisin maksetut verot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 8 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) veron takaisin maksamiseen tapauksissa, joissa maksuvelvollinen on sosiaalisista tai muista veronhuojennussäännöksissä taikka verosopimuksissa tarkoitetuista syistä valtiovarainministeriön, Verohallituksen tai Tullihallituksen päätöksen nojalla oikeutettu saamaan takaisin jo maksetun veron,

2) tuomioistuimen päätöksellä palautettavaksi määrättyjen verojen, korkojen ja oikeudenkäyntikulujen maksamiseen tapauksissa, joissa vastaavaa tulo- tai muuta momenttia ei ole käytettävissä ja

3) tullilaitoksen maksamien verojen, tullien ja muiden maksujen palautuskorkojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

2008 talousarvio	8 000 000
2007 talousarvio	12 000 000
2006 tilinpäätös	3 881 700

70. (28.40.70) Kaluston hankinta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 6 281 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) läpivalaisulaitteiden sekä hahmontunnistusvälineistön hankinta- ja ylläpitomenoihin,

2) Vuosaaren sataman laite- ja rakennusmenoihin ja

3) Vaalimaan tulliaseman tavara- ja henkilöliikenteen eriyttämisestä johtuviin kalustomenoihin.

2008 talousarvio	6 281 000
2007 II lisätalousarvio	746 000
2006 tilinpäätös	—

95. (28.99.97) Verotukseen liittyvät korkomenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 43 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää verotukseen liittyvien korkomenojen maksamiseen. Korkomenot perustuvat seuraaviin säädöksiin:

1) verontilityslaki (532/1998),

2) veronkantolain 27 b § ja siihen liittyvä voimaantulosäännös (568/2004),

3) autoverolain 65 § (1482/1994),

4) valmisteverotuslain 39 §:n 1 momentti (569/2004) ja

5) tullilain 39 §:n 2 momentti (570/2004).

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

2008 talousarvio	43 500 000
2007 talousarvio	47 700 000
2006 tilinpäätös	15 881 458

(18.) Verohallinto

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 28.10 ja sen momentti 21 siirrettäväksi momentiksi 28.10.01.

20. (28.01, osa, 05 ja 60) Palvelut valtioyhteisölle

Selvitysosa: Valtiovarainministeriön hallinnonalan keskitetysti koko valtioyhteisölle tuottamia palveluja ovat mm. valtion eläkejärjestelmä, valtion rahoituksen hankinta, valtion myöntämien lainojen hoito, valtioneuvoston tietohallintoyksikön ja valtionvarain controller -toiminnon palvelut sekä valtion talous- ja henkilöstöhallinnon prosessien ja järjestelmien, yhteisten IT-palvelujen sekä hankintojen ja toimitilojen hallinnan kehittäminen.

Valtiovarainministeriö asettaa talousarvioesityksen valmisteluun liittyen valtioyhteisön palveluille seuraavat alustavat vaikuttavuustavoitteet vuodelle 2008:

Vaikuttavuustavoitteet	Toimenpiteet
Hallinnon toiminnan ja prosessien taloudellisuus ja tuottavuus paranee niitä koskeva haluttu laatutaso säilyttäen.	Valtioyhteisölle palvelutuotantoa kehitetään tarkoituksenmukaisen työnjaon näkökulmasta ja hyödynnetään modernia viestintäteknologiaa.
Toimintaprosesseja uudistetaan ja tietojärjestelmien yhteensopivuutta ja -toimivuutta lisätään tavoitteena skaalaetujen ja synergioiden saavuttaminen ja henkilöstön osaamisen tehokkaampi hyödyntäminen.	Hallinnon yhteisiä prosesseja yhtenäistetään, päällekkäisyyksiä karsitaan ja niiden ohjausta kehitetään. Sähköistä asiointia lisätään. Tietojärjestelmiä uudistetaan tietoturvanäkökohdat huomioiden.

Parannetaan työelämän laatua sekä suunnataan virastojen ja laitosten resursseja yhä tarkemmin niiden omaan ydintoimintaan.	Uudistetaan toimintakulttuureja ja -prosesseja työhyvinvointia, johtamista ja esimiestyötä kehittämällä.
Hallinnon sisäisten palvelujen tuottajaorganisaatioiden toiminta perustuu laajenevasti asiakasohjaukseen sisäisen laskutuksen muodossa, jolloin palvelujen hinnan, laadun ja toimitusvarmuuden tulee olla vertailukelpoisia markkinoilta ostettaviin vastaaviin palveluihin.	Asiakkuus ja asiakasohjautuvuutta edistetään.
Hallinnon tukipalvelujen tuottamisen taloudellisuus ja tuottavuus palvelukeskuksissa paranee.	Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskusverkoston toimintaa kehitetään siten, että tarpeettomia kiinteitä kustannuksia voidaan välttää ja verkostosta voi muodostua hinnaltaan ja laadultaan kilpailukykyisiä palveluja tuottava, yhtenäisesti johdettu, yhteisiä prosesseja, toimintatapoja ja rakenteita noudattava sekä yhtenäisin henkilöstö- ja palkkapoliittisin periaattein useissa toimipisteissä toimiva yksi organisaatio.

Valtiokonttori on laatujohdettu palveluvirasto, joka toimii valtiovarainministeriön ohjauksessa kolmella toimialalla. **Hallinnon ohjaus -toimiala** palvelee valtiokonsernia talous- ja henkilöstöhallinnon asiantuntijana tuottamalla keskitetysti konsernitasoista tietoa, ohjaamalla hallinnon tietotuotantoa sekä menetelmien ja ostopalveluiden käyttöä. **Rahoitus -toimiala** vastaa velan- ja likviditeetinhallinnasta sekä hallinnoi pääosaa valtion varoista myönnetyistä lainoista ja korkotuista sekä osaa valtiontakauksia. Rahoitus hoitaa myös valtion testamentti- ja perintöasioita sekä maksuvapautuksia. **Vakuutus -toimiala** on valtion vakuutuslaitos, joka edistää riskienhallintaa koko valtion hallinnossa ja hoitaa valtion virastojen ja laitosten lakisääteiset työeläke-, tapaturma-, kuntoutus- ja vahinkovakuutukset sekä säädetyt korvauspalvelut sotien veteraaneille ja muille edunsaajille.

Valtiovarain controller - toiminnon tehtävänä on sisäisen valvonnan ja valvonta- ja ohjausjärjestelmien kehittäminen. Valtiovarain controller -toiminto varmistaa, että valtion tilinpäätöskertomus antaa oikeat ja riittävät tiedot valtion tuloksellisuudesta. Valtiovarain controller -toiminnon yhteydessä oleva tarkastusviranomainen arvioi, täyttävätkö kansallisten rakennerahastoohjelmien hallinto- ja valvontajärjestelmät EU-lainsäädännön vaatimukset.

Valtioneuvoston tietohallintoyksikön tehtävänä on tukea valtioneuvoston toimintaprosesseja ja tuottaa tarvittavat tieto- ja viestintätekniset palvelut valtioneuvoston kanslian ja ministeriöiden käyttöön tehokkaasti sekä toimintavaatimusten edellyttämällä tietoturva- ja kustannustasolla. Tietohallintoyksikkö tuottaa asiakasministeriöidensä IT-palvelut itse tai hankkii ne muilta palvelun tuottajilta. Yksikön ohjaus perustuu tulosohjaukseen, palvelusopimuksiin sekä palveluille määriteltyihin palvelutasokriteereihin. Tuotannon häiriötilanteisiin varautuminen ja korjaavat toimenpiteet on myös määritelty sopimuksissa. Poikkeamatilanteiden työnjako ja reagointi tuotantotilanteeseen palaamiseksi ovat oleellinen osa sopimuksia ja sopimuskumppaneiden kanssa harjoiteltuja yhteistyömenettelyjä. Valtioneuvoston tietohallintoyksikkö tuottaa koko valtioneuvostolle sekä eräille muille valtion ylimmille johtoelimille tele- ja tietoliikennepalvelut hallinta- ja ylläpitotehtävineen sekä valtioneuvoston yhteiskäyttöisten järjestelmien käyttöympäristöalustojen, sovellusten, tietokantojen ja käyttöliittymien ylläpitopalvelut.

Senaatti-kiinteistöt on valtiovarainministeriön hallinnonalalla toimiva liikelaitos, joka huolehtii valtion kiinteistövarallisuuden hallinnasta, kehittämisestä ja toimitilojen vuokraamisesta pääosin valtioyhteisöön kuuluville.

Valtion kiinteistöhallinnon ja kiinteistöpalvelujen kokoamista ja tehostamista jatketaan. Virastojen ja laitosten työympäristöjen parantamista jatketaan valtion toimitilastrategian mukaisesti. Valtionhallinnolle yhteisiä toimitila- ja asiantuntijapalveluja tarjoavaa Senaatti-kiinteistöt liikelaitosta ohjataan siten, että

— virastojen ja laitosten tilat tukevat toimintaa kustannustehokkaasti ja valtion kokonaisetu ja toiminnan yhteiskuntavastuullisuus varmistetaan,

— virastojen ja laitosten saatavana on tilakysymyksiin liittyviä asiantuntijapalveluita rakenteellisten ja toiminnallisten muutosten tueksi ja

— Senaatti-kiinteistöjen palvelukyky säilyy ja kehittyy.

Valtionhallinnon hankintatoimen tuottavuutta lisätään laajentamalla yhteishankinnan hyödyntämistä ja ohjaamalla virastojen ja laitosten hankintayksiköitä keskittymään resursoinnissaan ydintoimintaansa hankintoihin. Valtiovarainministeriö tukee hankintayksiköiden hankintaosaamista ylläpitämällä valtion hankintakäsikirjaa.

Valtion yhteishankintayksikkö **Hansel Oy:n** tehtävänä on koota

— valtionhallinnon hankintavolyymejä,

— kilpailuttaa eri alueita koskevia puitejärjestelyjä ja

— tukea valtion konsernitason hankintastrategian toimeenpanoa.

Yhtiön tavoitteena on toiminnallaan edistää avointa kilpailua ja laadukkaiden hankintojen tekemistä, tukea asiantuntemuksellaan virastojen ja laitosten hankintaprojekteja sekä aikaansaada valtionhallinnolle kustannussäästöjä.

Hansel Oy:n toimintaa kehitetään niin, että yhteishankinnan kasvulla saavutettuja taloudellisia etuja voidaan kanavoida virastoille ja laitoksille alempana palvelumaksutasona.

01. (28.05.21) Valtiokonttorin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 22 556 000 euroa.

Selvitysosa:

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet	**Toimenpiteet**
Valtiokonsernin palvelutuotannon kehittäminen	Valtiokonttori huolehtii siitä, että Kieku-ohjelman periaatteet toteutuvat laajalti valtionhallinnossa ja virastojen hallinnolliset palvelut tulevat organisoiduksi uudelleen tavoitteena tuottavuuden oleellinen paraneminen valtionhallinnon tasolla. Osana Kieku-ohjelmaa Valtiokonttori jatkaa oman palvelukeskuksensa prosessien ja toimintamallien kehittämistä sekä huolehtii siitä, että virastoille, laitoksille ja palvelukeskuksille on tarjolla perusprosesseja ja palvelukeskusmallia tukeva talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmähankinta vuonna 2008, jota vuonna 2012 palvelukeskukset ja niiden asiakkaat käyttävät kattavasti.

	Valtion lainasaatavien ja takausvastuiden hallinnoinnissa Valtiokonttori painottaa valtion taloudellisten menetysten minimointia ja ennakoivaa riskienhallintaa ja tukee näiltä osin erityisesti Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen päätöksentekoa. Valtion lainasaatavien hallintamalleja kehitettäessä päämääränä on valtiolle lainoista ja niiden hallinnoinnista koituvien kokonaiskustannusten optimointi.
Velanhallinnan taloudellisuus	Valtiokonttori pyrkii velanhallinnassa riskilimiittien puitteissa vuosittain parempaan taloudelliseen tulokseen kuin toimeksiantajan päättämä vertailusalkku edellyttää. Pidemmällä tarkastelujaksolla velanhallinnan taloudellinen tulos on parempi kuin vertailusalkun.
Riskienhallinta ja tuottavuuden parantaminen	Valtiokonttori vaikuttaa omalla panoksellaan työssä jaksamiseen, eläkeiän odotteeseen ja riskienhallintakulttuurin kehittymiseen tuottavuutta parantavasti kaikkialla valtion hallinnossa ja tukee tässä työssä kehitettyjen menetelmien siirtymistä johtamisen välineiksi valtion työpaikoilla.
Peruspalvelujen tuottaminen	Valtiokonttori huolehtii peruspalveluidensa tuottamisesta laadukkaasti ja kehittäen sähköisten palveluprosessien hyödyntämistä. Peruspalvelut tuotetaan merkittävästi pienemmällä hoitokustannuksella kuin muut saman alan toimijat yksityisellä tai kuntasektorilla.

Tavoitteena on, että edellä mainituilla toimilla sekä kaikki esiin tulevat tuottavuuden nousumahdollisuudet hyödyntäen vuonna 2008 saavutetaan 11 henkilötyövuoden säästö vuoden 2007 ennakoituun toteumaan verrattuna. Pidemmän tähtäimen tuottavuuden parantamiseksi Valtiokonttori toteuttaa loppuun vuonna 2006 aloitetun toimitilauudistuksen vuosina 2008—2009, jossa tilatehokkuuden suunnitellaan paranevan merkittävästi.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon 20 henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	45 512	48 016	53 976
Bruttotulot	5 192	29 079	31 420
Nettomenot	40 320	18 937	22 556
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 316		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 379		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	4 312	29 762	31 423
Tuotot yhteensä	4 312	29 762	31 423
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	2 909	27 539	30 888
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	1 403	2 223	535
Kustannusvastaavuus %	148	108	102

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

MMM:n myöntämien lainojen siirto Valtiokonttorin hoidettavaksi momenteilta 30.01.01 ja 30.01.02	276
Eläketoiminnan sektoriyhteistyön lisääntymisestä aiheutuvat lisämenot (AREK, ETK, TELK)	3 100
Valtion keskeisten tietojärjestelmähankkeiden toteuttamisesta (SUSE ja tilaustenhallintajärjestelmä) Valtiokonttorille aiheutuvat menot	500
Tuottavuustoimet ja muut muutokset	-257
Yhteensä	3 619

2008 talousarvio	22 556 000
2007 II lisätalousarvio	150 000
2007 talousarvio	18 937 000
2006 tilinpäätös	41 383 000

02. (28.01.22) Valtioneuvoston tietohallintoyksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomääräarahaa 5 887 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on huomioitu tietohallintoyksikön toiminnan rahoituksen muuttaminen asteittain asiakaslähtöiseksi. Tietohallintoyksikkö veloittaa asiakasorganisaatioiltaan vuodesta 2008 alkaen määritellyistä valtioneuvoston yhteiskäyttöisistä palveluista omakustannushinnan mukaiset maksut. Omakustannushintaan sisältyy näihin palveluihin kiinteästi kohdennettava tietohallintoyksikön henkilötyöpanos. Kaikissa tuotettavissa palveluissa, joita valtioneuvoston tietohallintoyksikkö vastaa asiakasorganisaatioilleen on sopimusperusteisesti määritellyt palvelutasokriteerit, joiden toteutumista seurataan tilaajan, ao. palveluntoimittajan ja asiakasorganisaatioiden yhteistyöelimissä. Palvelutasokriteerien poikkeamat on sopimuksilla sanktioitu.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet	**Toimenpiteet**
Tietohallintoyksikkö tuottaa valtioneuvoston ja asiakasministeriöiden tietoliikenteen ja tietojärjestelmien ylläpito- ja kehittämispalvelut kustannustehokkaasti niiden toiminnalle asetettujen toimintakriittisyys- ja käytettävyysvaatimusten mukaisina.	Palvelujen laatutasoa seurataan jatkuvasti ja verrataan sopimuksissa asetettuihin laatutasovaatimuksiin ja tarvittaessa reagoidaan välittömästi laadussa havaittuihin poikkeamiin. Palvelujen tuottamisessa siirrytään suunnitelmallisesti asiakkaiden omarahoitteisuuteen omakustannushinnoittelun periaattein.

Tietohallintoyksikön palvelut ja koko toiminta ovat asiakaslähtöisiä ja tukevat valtioneuvoston sekä asiakasministeriöiden toimintaa ja johtamista.

Tietohallintoyksikön palvelut ovat tuotteistettuja ja kehittämishankkeissa noudatetaan sovittuja määrämuotoisia hankemenetelmiä läpi niiden toimeenpanon.

Asiakasorganisaatiot ovat mukana ulkoistettujen palvelujen ohjaus- ja seurantaryhmissä. Tietohallintoyksiköllä ja sen asiakkailla on yhteinen palvelujen ohjausryhmä, jossa käsitellään palvelujen toteuttamista, suunnittelua ja kehittämistä koskevat asiat. Palveluista on määritelty tarkat palvelu- ja tuotantokuvaukset, joissa on esitetty niiden toteuttamisen työnjako, palvelukomponentit, palveluiden tuottamiseen käytettävät resurssit sekä niiden hinnoittelu. Hankkeissa käytetään suunnittelusta valmistumiseen ja seurantaan asti yhtenäistä kehittämisen hankemallia. Hankemalli määrittää sekä yksittäisten hankkeiden toimeenpanossa noudatettavat periaatteet että koko hankesalkun suunnittelun, raportoinnin ja seurannan periaatteet.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	8 477	9 063	9 017
Bruttotulot	-	46	3 130
Nettomenot	8 477	9 017	5 887
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	9		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	94		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirrot asiakasvirastojen toimintamenomomenteille tietohallintoyksikön tuottamien palvelujen ostamiseen	
23.02.01	-200
23.03.01	-20
24.01.01	-460
25.01.01	-160
26.01.01	-250
27.01.01	-110
28.01.01	-330
29.01.01	-220
30.01.01	-320
31.01.01	-150
32.01.01	-390
33.01.01	-360
35.01.01	-160
Yhteensä	-3 130

2008 talousarvio	5 887 000
2007 talousarvio	9 017 000
2006 tilinpäätös	8 561 000

03. (28.01.21, osa) Valtiovarain controller -toiminnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 715 000 euroa.

Selvitysosa: Valtiovarain controller -toiminnon toimintamenot ovat vuoteen 2007 saakka sisältyneet valtiovarainministeriön toimintamenoihin.

2008 talousarvio	715 000
2007 talousarvio	685 000
2006 tilinpäätös	508 000

88. Senaatti-kiinteistöt

Momentille ei myönnetä määrärahaa.

1. Palvelu- ja muut toimintatavoitteet

Senaatti-kiinteistöjen arvoperusta on yhteiskuntavastuullinen toiminta osana valtioyhteisöä. Tehtävänä on tarjota tilapalveluja, jotka ovat taloudelliselta, sosiaaliselta ja ympäristön näkökulmasta vastuullisesti tuotettu ja hinnoiteltu.

Rajavartiolaitoksen hallinnassa ollutta rakennusvarallisuutta saa siirtää Senaatti-kiinteistöjen hallintaan 1.1.2008 alkaen yhteensä noin 79 milj. euron arvosta. Omaisuus merkitään lainaehdoin annetuksi vieraaksi pääomaksi. Valtioneuvosto saa päättää tarkemmin siirrettävästä valtion omaisuudesta.

Senaatti-kiinteistöille asetetaan seuraavat palvelu- ja toimintatavoitteet:

Senaatti-kiinteistöt

— varmistaa toimintansa kestävän ja vastuullisen pohjan taloudellisesta, sosiaalisesta ja ympäristön näkökulmasta,

— turvaa toiminnan kannattavuuden ja ylläpitää asiakastyytyväisyyttä,

— kehittää ja ylläpitää tilakysymyksiin liittyviä asiantuntijapalveluita tukemaan sekä asiakkaidensa että valtion rakenteellisia ja toiminnallisia muutoksia,

— parantaa asiakaspalvelukykyään tarkistamalla toimintansa organisointia osana strategian kehittämistyötä,

— optimoi investointien elinkaarikustannuksia ottaen huomioon ympäristölliset seikat ja käyttäjätarpeiden muuttumisesta ajan myötä seuraavat riskit ja

— toteuttaa valtiolle tarpeettoman omaisuuden myynnit avoimin ja syrjimättömin menettelyin.

— varmistaa sille siirtyvien rajavartiolaitoksen kiinteistöjen haltuunotto yhteistyössä käyttäjien kanssa siten, että etusijalle asetetaan kiinteistöt, joihin ei liity riskiä nykyisen käytön päättymisestä.

2. Investoinnit

Senaatti-kiinteistöjen investoinneista saa aiheutua menoja vuonna 2008 enintään 328 milj. euroa. Lisäksi Senaatti-kiinteistöt saa tehdä sitoumuksia, joista saa aiheutua menoja seuraavina varainhoitovuosina enintään 260 milj. euroa. Investoinnit painottuvat rakennuskannan arvoa säilyttäviin ja sen toimintakelpoisuutta parantaviin peruskorjausinvestointeihin. Investointikehys ei sisällä maankäyttömaksuja eikä varainsiirtoveroja.

Senaatti-kiinteistöt saa antaa lainaa samaan liikelaitoskonserniin kuuluvalle osakeyhtiömuotoiselle tytäryhtiölle tai osakkuusyhtiölle enintään 30 milj. euroa. Lisäksi Senaatti-kiinteistöt saa antaa vastavakuutta vaatimatta omavelkaisia takauksia tytäryhtiöinä toimivien kiinteistöosakeyhtiöiden lainoista sekä riittävää vakuutta vastaan osakkuusyhtiöidensä lainoista yhteensä enintään 35 milj. euron arvosta.

3. Lainanotto

Senaatti-kiinteistöt oikeutetaan ottamaan vuoden 2008 aikana tehtäviä investointisitoumuksia varten valtion liikelaitoksista annetun lain (1185/2002) 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua lainaa enintään 280 milj. euroa.

Selvitysosa: Senaatti-kiinteistöt on valtiovarainministeriön hallinnonalalla toimiva valtion liikelaitos. Lain 1196/2003 mukaan Senaatti-kiinteistöjen tehtävänä on tuottaa ja kehittää tilapalveluja ja niihin läheisesti liittyviä muita palveluja ensi sijassa valtion virastoille ja laitoksille sekä huolehtia hallinnassaan olevasta kiinteistövarallisuudesta.

Senaatti-kiinteistöt muodostaa liikelaitoskonsernin, johon kuuluu 36 tytäryhtiönä toimivaa kiinteistöosakeyhtiötä.

Valtiovarainministeriö on huomioon ottaen palvelu- ja muut toimintatavoitteet asettanut alustavasti Senaatti-kiinteistöjen vuokraustoiminnan tulostavoitteeksi 103 milj. euroa vuodelle 2008.

Vuonna 2008 Senaatti-kiinteistöt tulouttaa valtion talousarvioon yhteensä noin 287 milj. euroa vuoden 2007 voiton tuloutuksena, takausmaksuina ja lainan korkoina ja lyhennyksinä.

Tulos- ja rahoitussuunnitelmaan perustuva alustava investointisuunnitelma vuodelle 2008 (milj. euroa)

Rakennuskannan arvoa ja käyttökelpoisuutta parantavat korjausinvestoinnit	208
Uudisrakennusinvestoinnit	120
Yhteensä	328

Tunnuslukutaulukko

	2006 toteutuma		2007 ennakoitu		2008 esitys	
	Liikelaitos	Konserni	Liikelaitos	Konserni	Liikelaitos	Konserni
Liikevaihto, milj. €	626,2	627,5	622	623	645	646
— vuosimuutos, %	12,3	12,4	-0,7	-0,7	3,7	3,7
Vuokrakate, milj. €	390,6	391	411	412	429	429
— % vuokraustoiminnan liikevaihdosta	68,6	68,4	70,1	70,0	66,5	66,4
Liikevoitto, milj. €	236,3	232,7	228	224	225	223
— % liikevaihdosta	37,7	37,1	36,7	36,0	34,9	34,5
Tilikauden tulos, milj. €[1)]	128,8	128,2	122,3	121	113	112
— % liikevaihdosta	20,6	20,4	19,7	19,4	18,3	18,1
— % peruspääomasta	19,2	19,1	18,2	18,0	17,5	17,3
Tuloutus voitosta, milj. €	74	74	65	65	65	65
Sijoitetun pääoman tuotto, %	4,17	4,1	4,1	4,0	3,8	3,8
Investoinnit, % liikevaihdosta	49,5	49,3	51,5	51,4	50,9	50,8
Omavaraisuusaste %	59,3	59,3	59,3	59,3	58,6	58,6
Taseen loppusumma, milj. €	5 639	5 633	5 720	5 710	5 800	5 870
Henkilöstömäärä	272	272	272	272	275	275

[1)] Sisältää myyntien tulosvaikutuksen (vuoden 2008 laskentaoletuksena 10 milj. euroa).

2008 talousarvio —

30. (28.03 ja 52) Tilastotoimi ja taloudellinen tutkimus

Selvitysosa: Valtion tilastotoimen tehtävänä on vastata yhteiskuntaoloja ja niiden kehitystä kuvaavien tilastojen laatimisesta yleistä käyttöä varten. **Tilastokeskus** on valtion tilastotoimen yleisviranomainen, joka tilastojen laadinnan lisäksi huolehtii kansallisen tilastotoimen kehittämisestä yhteistyössä muiden tilastoja laativien valtion viranomaisten kanssa. Tilastojen uudistamisessa ja kehittämisessä tavoitteena on yhdistää mahdollisimman hyvin kotimaiset tietotarpeet ja kansainväliset velvoitteet. Kansainvälisen ja erityisesti Euroopan tilastojärjestelmän kehittämiseen pyritään vaikuttamaan siten, että tilastoja kehitetään koordinoidusti välttämällä päällekkäistä tilastointia sekä yksinkertaistamalla ja karsimalla olemassa olevia tilastosäädöksiä. Kansainvälisessä tilastoyhteistyössä edistetään suomalaisen tilasto-osaamisen tunnettuutta ja hyviä käytäntöjä.

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus (VATT) on soveltavan taloudellisen tutkimuksen asiantuntijayksikkö. Taloudellisen tutkimuksen tehtävänä on tuottaa päätöksenteon tueksi tutkimustietoa julkisen sektorin voimavarojen tehokkaasta käytöstä sekä julkisen sektorin toimenpiteiden vaikutuksista kansantalouden toimintaan. Taloudellisessa tutkimuksessa arvioidaan sekä

julkisen talouden että kansantalouden sopeutumistarpeita tuleviin muutoksiin. Tutkimuksessa korostuvat julkisen sektorin tuottavuuden parantamisen, kestävän taloudellisen kasvun sekä talouden sopeutumiskykyä edistävän rakennepolitiikan edellyttämät tutkimustarpeet.

Valtiovarainministeriö asettaa talousarvioesityksen valmisteluun liittyen tilastokeskukselle ja valtion taloudelliselle tutkimuskeskukselle seuraavat alustavat vaikuttavuustavoitteet vuodelle 2008:

— Tilastotoimen tuottamat tiedot täyttävät keskeiset kansalliset tietotarpeet ja Suomen kansainväliset sitoumukset.

— Kansallista tilastotointa kehitetään laadukkaana, tehokkaasti ja yhtenäisin toimintatavoin toimivana kokonaisuutena sekä edistetään Euroopan tilastoja koskevien käytännesääntöjen soveltamista tilastotoimessa.

— Taloudellinen tutkimus vastaa päätöksenteon tietotarpeita.

— Taloudellinen tutkimus vahvistaa toiminnallaan kestävää julkisen talouden ja kansantalouden kehittämistä ja parantaa edellytyksiä sopeutua muutoksiin.

01. (28.52.21) Tilastokeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 41 515 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) jäsenmaksujen maksamiseen ja

2) EU-jäsenyyteen liittyvien tilastohankkeiden rahoitukseen.

Nettobudjetoinnissa otetaan tuloina huomioon:

1) maksullisen toiminnan tulot ja

2) EU:lta ja yhteishankkeista talousarvion ulkopuolisilta tahoilta saatavat tulot.

Selvitysosa:

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Toiminnallinen tehokkuus			
Tuottavuuden muutos, %	8,2	0,0	2,0
Kiinteiden kustannusten osuus kokonaiskustannuksista, %	71,4	71,0	70,0
Tuotokset ja laadunhallinta			
Julkistusten lukumäärä	678	679	680
Myöhästyneiden julkistusten lukumäärä	48	0	0
Julkistusten nopeus, viikkoja			
— vuositilastot	41,7	38,0	38,0
— neljännesvuositilastot	8,6	8,3	8,3
— kuukausitilastot	4,5	4,4	4,4
Veloitukseton tietokantapalvelu, taulukoiden lukumäärä	1 195	1 300	1 500

Tilastokeskus toteuttaa tuottavuusohjelmansa mukaisia toimenpiteitä. Suorassa tiedonkeruussa edistetään sähköisen tiedonkeruun käyttöä. Tietojärjestelmiä integroidaan siten, että voidaan lisätä kerättyjen tietojen monikäyttöisyyttä. Palvelutoiminnan tehostamiseksi toteutetaan tietovarastoajatteluun perustuvaa tuotantomallia ja luovutaan keskuskoneesta vuoden 2008 loppuun mennessä. Toimintamenomomentilta maksetaan uusista EU-asetuksista aiheutuvat ja kansalliselle rahoitukselle vuonna 2008 siirtyvät menot.

Tilastokeskus parantaa tuotteiden ja palvelujen laatua sekä kehittää palvelukykyään mm. uudistamalla palveluvalikoimaansa ja siirtämällä standardipalveluja verkkopalveluiksi.

Keskeisten yleisten yhteiskuntatilastojen tarjontaa laajennetaan maksuttomana julkispalveluna.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon 10 henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Henkilöstövoimavarojen hallinnan ja kehittämisen tavoitteet

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Työtyytyväisyys (1—5)	3,4	3,5	3,5
Koulutustasoindeksi	5,4	5,4	5,4

Tilastokeskus panostaa henkilöstön avainosaamisen, palkitsemisen ja työhyvinvoinnin parantamiseen sekä esimiestyön kehittämiseen Henkilöstö 2010 -linjausten mukaisesti.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	52 395	52 355	51 725
Bruttotulot	11 716	10 700	10 210
Nettomenot	40 679	41 655	41 515
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	8 088		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	8 648		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	8 521	8 200	8 150
— muut tuotot	55	100	50
Tuotot yhteensä	8 576	8 300	8 200
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	8 873	8 200	8 003
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-297	100	197
Kustannusvastaavuus %	97	101	102

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tulot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	954	950	850
— EU:lta saatava rahoitus	2 914	1 300	1 000
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	212	150	150
Tulot yhteensä	4 080	2 400	2 000

Hankkeiden kokonaiskustannukset[1)]	6 788	4 678	4 400
Kustannusvastaavuus (tulot - kustannukset)	-2 708	-2 278	-2 400
Kustannusvastaavuus %	60	51	45

[1)] Yhteisrahoitteisten hankkeiden kustannuslaskennassa on siirrytty hyödyntämään työaikakirjanpidon tietoja. Vuoden 2006 talousarviota laadittaessa menettely ei ollut vielä käytössä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Ympäristöliiketoiminnan tilastoinnin käynnistäminen	70
Siirto momentilta 29.01.01 (kulttuuritilastoinnin ja joukkoviestintätilastoinnin kehittäminen ja laadinta)	100
Tuottavuustoimet ja muut muutokset	-310
Yhteensä	-140

2008 talousarvio	41 515 000
2007 talousarvio	41 655 000
2006 tilinpäätös	41 239 000

02. (28.03.21) Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomääräarahaa 3 814 000 euroa.

S e l v i t y s o s a :

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet	**Toimenpiteet**
”Tuottavuus, palvelut ja hyvinvointi” -tutkimusohjelman toteuttaminen	Toteutetaan tutkimusohjelmaa, jossa korostuvat julkisen sektorin palvelutuotannon kehittämisen, kestävän taloudellisen kasvun sekä talouden sopeutumiskykyä edistävän rakennepolitiikan edellyttämät tutkimustarpeet.
Tutkimustoiminnan kehittäminen	Laaditaan uusi tutkimusohjelma ja kehitetään tutkimustoimintaa VATT:n ulkoisen arvioinnin tulosten pohjalta.
Laadunhallinnan kehittäminen	Toteutetaan ulkoisen arvioinnin toimenpidesuosituksia. Kehitetään tutkimusaineistoja ja analyysivälineistöjä.
Tuottavuuden parantaminen	Lisätään tutkimusalueiden välistä yhteistyötä yhteishankkeissa sekä eri tutkimusaineistojen ja mallien yhteiskäytössä. Kehitetään VATT:n ja VM:n välisiä yhteistyömuotoja. Hankitaan talous- ja henkilöstöhallinnon tukipalvelut palvelukeskukselta.

Huomioidaan ja valmistellaan VATT:in osalta hallitusohjelman mukainen valtion sektoritutkimusjärjestelmän uudistaminen ja siitä aiheutuvat vuoden 2008 loppuun mennessä tehtävät tutkimuslaitoskentän rakenneuudistuksia koskevat päätökset. Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet ohjaavat VATT:n henkilöstövoimavarojen hallintaa ja kehittämistä. Henkilöstön kehittäminen painottuu erityisesti osaamisen kehittämiseen.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	4 783	4 714	5 086
Bruttotulot	969	900	1 272
Nettomenot	3 814	3 814	3 814
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	936		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	884		

2008 talousarvio	3 814 000
2007 talousarvio	3 814 000
2006 tilinpäätös	3 762 000

(39.) Eräät siirrot Ahvenanmaan maakunnalle

Selvitysosa: Luku ehdotetaan siirrettäväksi luvuksi 28.80 ja sen momentit 30, 31, ja 40 vastaaviksi momenteiksi ko. lukuun.

(40.) Tullilaitos

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 28.10 ja sen momentit 21 ja (70) siirrettäväksi momenteiksi 28.10.02 ja 70.

40. (28.80, osa) Valtionhallinnon kehittäminen

Selvitysosa: Nykyaikainen tuottavuustyö tarkoittaa tuottavuuden ja työelämän laadun samanaikaista kehittämistä. Tulevaisuudessa palvelukykyisen ja työmarkkinoilla kilpailukykyisen valtion viraston tai laitoksen pitää olla sekä tuloksellinen että hyvinvoiva.

Työsuojelun edistämiseen varatulla määrärahalla toteutetaan yksityisen ja kuntasektorin työsuojelurahastoa vastaavaa toimintaa valtionhallinnossa. Määrärahalla tuetaan ajankohtaista tutkimus-, kehittämis- ja tiedotustoimintaa. Valtion työterveys- ja työturvallisuusneuvottelukunta tekee valtiovarainministeriölle esitykset määrärahan käytöstä. Rahoitettujen kehittämishankkeiden vaikuttavuutta seurataan rahoitusta saaneiden organisaatioiden loppuraporteilla ja selvityksillä sekä tietyin väliajoin teetettävällä ulkopuolisella selvityksellä.

Virastoja ja laitoksia tuetaan henkilöstön tukiohjelmien laatimisessa ja toteuttamisessa silloin, kun henkilöstöä on jäämässä ilman tehtäviä hallinnon uudelleenjärjestelyjen vuoksi. Uudelleenjärjestelyistä voi aiheutua irtisanomisia henkilöstön vähentämisen tai viraston tehtävien muuttumisen johdosta. Tukitoimenpiteet voivat sisältää uudelleensijoittumiseen tähtäävää valmennusta, koulutusta tai muita työllistymistä tukevia toimia.

Vaikuttavuustavoitteet:
— valtion työyhteisöjen toiminnan turvallisuuden ja tuottavuuden edistäminen sekä valtion työntekijöiden työolojen parantaminen ja
— valtionhallinnon muutostilanteissa ilman tehtäviä jäävien sijoittuminen uusiin tehtäviin valtionhallintoon tai muille työmarkkinasektoreille.

20. (28.80.21 ja 23) Työhyvinvoinnin edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 508 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) työsuojelun edistämiseen: työsuojelututkimukseen ja -koulutukseen, työsuojelutietojen keräämiseen ja työsuojelua koskevaan tiedottamiseen sekä valtiotyönantajan ja sen palveluksessa olevan henkilöstön välisten työelämän suhteiden edistämistä tarkoittavaan tutkimukseen, koulutukseen ja tiedotukseen ja

2) hallinnon rationalisoinnista johtuviin henkilöstön uudelleensijoittamisen tukitoimien laatimiseen ja toteuttamiseen, uusien sopeuttamisen tukimuotojen kehittämiseen sekä tiedotukseen.

Selvitysosa: Työsuojelun edistämiseen tarkoitettu määräraha perustuu lakiin työsuojelurahastosta (407/1979).

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Työsuojelun edistäminen	828 000
Henkilöstön uudelleen sijoittamisen tukitoimet	680 000
Yhteensä	1 508 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Työsuojelun edistämisen määrärahan laskentaperusteen muutos	-275
Tuottavuus- ja alueellistamishankkeiden johdosta ilman tehtäviä jäävän henkilöstön uudelleen sijoittamisen tukitoimet	511
Yhteensä	236

2008 talousarvio	1 508 000
2007 talousarvio	1 272 000
2006 tilinpäätös	1 265 000

21. (28.80.27) Tuottavuuden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 11 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää julkisen hallinnon tuottavuuden edistämiseen tähtäävien tietohallintoinvestointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palvelujen hankkimiseen. Määrärahaa saa käyttää enintään 25 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Selvitysosa: Määrärahaa on tarkoitus käyttää sellaisten hallinnon tuottavuutta edistävien hankkeiden rahoittamiseen, joista valtiovarainministeriö on tehnyt ao. ministeriön kanssa tuottavuuden lisäämistä ja tuottavuushyötyjen toteuttamista koskevan yhteistoimintasopimuksen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Siirto momentille 29.50.20	-3 500

2008 talousarvio	11 500 000
2007 talousarvio	15 000 000

71. Valtion keskeisten tietojärjestelmähankkeiden kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 18 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion keskeisten tietojärjestelmähankkeiden kehittämiseen.

Selvitysosa: Valtionhallinnossa käytössä olevien tietojärjestelmien uudistamisella ja toimintojen automatisoinnilla voidaan saavuttaa tuottavuuden lisääntymistä, edistää sähköiseen asiointiin siirtymistä ja korvata vanhentuneita järjestelmiä. Määrärahaaa voidaan käyttää tuottavuutta lisäävien keskeisten tietojärjestelmähankkeiden kehittämistyöhön ja

valtionhallinnon yhteiseen käyttöön tulevien tietojärjestelmien kehittämishankkeisiin.	2008 talousarvio	18 500 000

50. (28.07) Eläkkeet ja korvaukset

S e l v i t y s o s a : Ikääntymiskehitys aiheuttaa merkittävää kasvupainetta valtion eläkemenoihin seuraavien parin vuosikymmenen ajan. Valtion eläkejärjestelmää uudistettiin vuoden 2005 alusta osana koko työeläkejärjestelmän uudistusta. Tavoitteena oli parantaa eläkkeiden rahoituksen kestävyyttä ja nostaa pitkällä aikavälillä keskimääräistä eläkkeellesiirtymisikää 2—3 vuodella. Tuleviin eläkemenoihin varaudutaan myös valtion eläkerahaston (VER) avulla. VER on talousarvion ulkopuolinen rahasto, josta voidaan vuosittain siirtää varoja talousarvioon eläkemenojen katteeksi. Valtiokonttorin Kaiku -hankkeella, joka rahoitetaan virastoilta perittävällä hoitokuluosuudella, pyritään torjumaan työkyvyn alenemisen riskiä ja siten vaikutetaan valtion eläkemenojen kasvun hidastumiseen.

15. (28.07.05) Vakinaiset eläkkeet, perhe-eläkkeet sekä kuntoutustuet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 341 660 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion eläkelain (1295/2006) ja siihen liittyvän lainsäädännön mukaisten:

1) eläkkeiden, perhe-eläkkeiden, kuntoutustukien ja muiden kuntoutusetuuksien ja niiden lisien,

2) viivästyskorotusten,

3) mahdollisten oikeudenkäyntikulujen,

4) viimeisen eläkelaitoksen periaatteesta johtuvien ennakkomenojen ja

5) viimeisen eläkelaitoksen periaatteesta johtuvien selvittelyerien

maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

S e l v i t y s o s a : Määräraha on laskettu vuodelle 2008 arvioidussa TEL-indeksitasossa (2174).

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Valtion palveluksen perusteella myönnetyt eläkkeet, kuntoutustuet ja perhe-eläkkeet	2 302 870 000
Kunnan, seurakunnan ja yksityisen palveluksen perusteella myönnetyt eläkkeet, kuntoutustuet, perhe-eläkkeet sekä valtionapulaitosten vastaavat eläkkeet	946 680 000
Kansanedustajien eläkkeet ja perhe-eläkkeet	9 020 000
Toisen korvauslain 7 § 2 momentissa tarkoitetut eläkkeet	20 000
Liikelaitosten ja liiketoimintaa harjoittavien valtion virastojen ja laitosten eläkkeet, kuntoutustuet ja perhe-eläkkeet	79 770 000
Valtion eläketurvan piiriin kuuluville henkilöille myönnetyt kuntoutusetuudet	3 300 000
Yhteensä	3 341 660 000

2008 talousarvio	3 341 660 000
2007 talousarvio	3 208 860 000
2006 tilinpäätös	3 056 387 754

16. (28.07.06) Ylimääräiset eläkkeet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 19 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ylimääräisten eläkkeiden maksamiseen voimassa olevien valtioneuvoston päätösten mukaisesti sekä aiemmin myönnettyjen ylimääräisten eläkkeiden maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää:

1) enintään 765 065 euroa uusiin taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeisiin siten, että enintään saadaan myöntää täyttä eläkettä vastaavina 35 ylimääräistä taiteilijaeläkettä ja 10 ylimääräistä sanomalehtimieseläkettä ja

2) enintään 9 000 euroa eduskunnan kansliatoimikunnan myöntämien ylimääräisten eläkkeiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Määräraha on laskettu vuodelle 2008 arvioidussa TEL-indeksitasossa (2174).

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Aikaisemmin myönnetyt ylimääräiset eläkkeet	18 495 935
Uudet ylimääräiset eläkkeet	
— taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeet (enintään)	765 065
— muut	130 000
Eduskunnan kansliatoimikunnan ylimääräiset eläkkeet (enintään)	9 000
Yhteensä	19 400 000

2008 talousarvio	19 400 000
2007 talousarvio	19 900 000
2006 tilinpäätös	18 814 285

17. (28.07.07) Muut eläkemenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 29 450 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää korvausten maksamiseen:

1) Kuntien eläkevakuutukselle valtion toimintojen kunnallistamisen yhteydessä suoritetuista eläkejärjestelyistä,

2) Eläkekassa Maalle siitä eläkemenojen lisäyksestä, mikä aiheutuu asutustehtävissä palvellun ajan huomioimisesta eläkekassan myöntämässä eläkkeessä,

3) Nokia Oyj:lle, Vapo Oy:lle, Vammas Oy:lle ja Lapua Oy:lle siitä valtion eläkelain tasoisen eläketurvan säilyttämisestä syntyvästä lisärasituksesta, joka niille aiheutuu Televan, Valtion polttoainekeskuksen, Vammaskosken tehtaan ja Lapuan patruunatehtaan palveluksessa olleen henkilöstön siirrosta yhtiöiden palvelukseen,

4) yritysten omistuspohjan uudelleenjärjestelyjen yhteydessä tai konsernin sisällä yhtiöstä toiseen vanhana työntekijänä ennen 1.1.1994 siirretyn henkilön työnantajalle ja

5) Patria Vammas Oy:n tai Patria Lapua Oy:n palveluksesta uudelleenjärjestelyjen yhteydessä vanhana työntekijänä siirretyn henkilön työnantajalle.

Lisäksi määrärahaa saa käyttää eläkeoikeuksien pääoma-arvojen siirtoihin Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmään.

Valtiokonttori saa sopia vakuutusmatemaattisin perustein lasketusta eläkevastuiden kertasuorituksesta.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Korvaukset maksetaan pääasiassa vakuutusmatemaattisesti laskettuina kertasuorituksina. Määrärahaa ei tulla käyttämään eläkekorvausten maksamiseen vuoden 1992 jälkeen perustettaville yhtiöille.

Määräraha on laskettu vuodelle 2008 arvioidussa TEL-indeksitasossa (2174).

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Korvaus Kuntien eläkevakuutukselle	24 000 000
Korvaus Nokia Oyj:lle	300 000
Korvaus Vapo Oy:lle	1 150 000
Korvaus Vammas Oy:lle	265 000
Korvaus Lapua Oy:lle	165 000
Muut korvaukset	30 000
Eläkeoikeuksien pääoma-arvojen siirrot Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmiin	3 540 000
Yhteensä	29 450 000

2008 talousarvio	29 450 000
2007 talousarvio	28 285 000
2006 tilinpäätös	26 535 376

50. (28.07.50) Tapaturmakorvaukset ja muut vahingonkorvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 43 107 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) tapaturmakorvauksiin,

2) liikennevahinkokorvauksiin,

3) ryhmähenkivakuutusta vastaaviin taloudellisiin tukiin,

4) valtion virkamiesten toistuviin korvauksiin,

5) valtion henkilöstölle aiheutuvien eräiden kustannusten ja vahinkojen korvauksiin,

6) rautatien käytöstä johtuvan vahingon vastuusta annetun lain mukaisiin korvauksiin,

7) tapaturma- ja liikennevahinkojen korvauksiin liittyviin asiantuntijalääkäripalkkioihin ja

8) valtioneuvoston erikseen päättäessä luonnonkatastrofien johdosta katastrofialueilla tehdyistä pelastus- ja evakuointitoimista, evakuointilennoista ja annetusta sairaanhoidosta sekä surmansa saaneiden kotimaahan kuljettamisesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Määräraha perustuu seuraaviin säädöksiin:

1) tapaturmakorvaukset: tapaturmavakuutuslaki (608/1948), ammattitautilaki (1343/1988), valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta annettu laki (449/1990), julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) 6 luvun 14 §, sotilastapaturmalaki (1211/1990), valtion eläkelain (280/1966) 18 b §:n, käräjäoikeuslaki (581/1993) sekä tapaturmakorvausjärjestelmään liittyvä muu lainsäädäntö,

2) liikennevahinkokorvaukset: liikennevakuutuslaki (279/1959) ja liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annettu laki (626/1991),

3) valtion virkamiesten toistuvat korvaukset: valtion virkamieslaki (750/1994) ja erorahaasetus (1350/1994),

4) valtion henkilöstölle aiheutuvien eräiden kustannusten ja vahinkojen korvaukset: eräistä oikeudenkäynneistä valtion palveluksessa oleville aiheutuvien kustannusten korvaamisesta annettu laki (269/1974) ja valtion virantoimituksesta tai työtehtävästä aiheutuneiden eräiden vahinkojen korvaamisesta annettu laki (794/1980) ja

5) rautatien käytöstä johtuvan vahingon vastuusta annettu laki (8/1898).

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Tapaturmakorvaukset	35 200 000
Liikennevahinkokorvaukset	2 100 000
Ryhmähenkivakuutusta vastaavat taloudelliset tuet	2 400 000
Valtion virkamiesten toistuvat korvaukset	3 100 000
Valtion henkilöstölle aiheutuvien eräiden kustannusten ja vahinkojen korvaukset	67 000
Rautatien käytöstä johtuvan vahingon vastuusta annetun lain mukaiset korvaukset	150 000
Lapuan patruunatehtaan onnettomuuden tapaturmakorvaukset	90 000
Yhteensä	43 107 000

2008 talousarvio	43 107 000
2007 talousarvio	43 257 000
2006 tilinpäätös	37 922 921

63. (28.07.63) Muiden eläkelaitosten vastattavaksi kuuluvat eläkemenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 47 259 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion eläkelain (1295/2006) nojalla viimeisen eläkelaitoksen periaatteesta johtuvien, Valtiokonttorin toisten eläkelaitosten puolesta myöntämien eläkkeiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Määräraha on laskettu vuodelle 2008 arvioidussa TEL-indeksitasossa (2174).

Vastaavat tulot on budjetoitu momentille 12.28.51.

2008 talousarvio	47 259 000
2007 talousarvio	33 200 000
2006 tilinpäätös	21 964 407

95. (28.07.95) Muilta eläkelaitoksilta saaduista ennakkotuloista maksettavat korkomenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 6 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion eläkelain (1295/2006) nojalla viimeisen eläkelaitoksen periaatteesta johtuvien, Valtiokonttorin toisten eläkelaitosten puolesta myöntämien eläkkeiden maksamisesta aiheutuvien korkomenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Valtiokonttori maksaa korkoa VILMA-vastuunjakoon muiden eläkelaitosten maksamista valtion eläkelain mukaisista eläkkeistä ja ennakkomaksuista. Korkokantana käytetään TyEL:n 179 §:n 4 momentissa tarkoitettujen perusteiden mukaista korkoa.

Vastaavat tulot on budjetoitu momentille 13.01.09.

Momentin nimike on muutettu.

2008 talousarvio	6 300 000
2007 talousarvio	700 000
2006 tilinpäätös	3 481 237

(52.) Tilastokeskus

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 28.30 ja sen momentti 21 siirrettäväksi momentiksi 28.30.01.

(60.) Senaatti-kiinteistöt

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 28.20.

60. (28.80, osa, 81 ja 99, osa) Erikseen budjetoidut valtionhallinnon menot

Selvitysosa: Luku sisältää keskitetysti koko valtionhallinnon puolesta budjetoituja menoja.

Osalla lukuun sisältyvistä määrärahoista varaudutaan harkinnanvaraisiin tai säädösperusteisiin ennakoimattomiin menoihin.

Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot -momentilta voidaan maksaa 25 kansallisen asiantuntijan työskentely EU:n toimielimissä. Lähettämällä kansallisia asiantuntijoita Euroopan unionin palvelukseen edistetään suomalaisten rekrytoitumista ja pyritään saamaan suomalaisia hoitamaan Suomen kannalta tärkeitä tehtäviä. EU-asioiden komitea käsittelee kaikki kansallisia asiantuntijoita koskevat ministeriöiden esitykset. Kansallisten asiantuntijoiden lähettämisen pitää tukea Suomen EU-politiikan tavoitteiden toteuttamista.

Euroopan unioni maksaa neuvoston ja sen työryhmien kokouksiin osallistumisesta aiheutuvien matkakustannusten korvauksen ennakkoon jäsenmaille, mikä huomioidaan valtion talousarviossa sekä tulona että samansuuruisena määrärahana momentilla Euroopan unionin osallistuminen matkakustannusten korvauksiin.

01. (28.81.01) Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) Euroopan unionin toimielimissä toimivien suomalaisten kansallisten asiantuntijoiden palkkaus- ja sosiaaliturvamenojen maksamiseen ja

2) eräissä tapauksissa tiettyjen päivärahojen maksamiseen sellaisille kansallisille asiantuntijoille, joille Euroopan unioni ei maksa korvauksia.

Määrärahalla saa palkata enintään 25 henkilötyövuotta vastaavan määrän henkilöstöä

määräaikaisiin kansallisten asiantuntijoiden tehtäviin.

Selvitysosa: Euroopan unionissa palvelevien suomalaisten kansallisten asiantuntijoiden palkkauksen ja sosiaaliturvan maksaa kotimainen työnantaja, mutta Euroopan unioni maksaa pääsääntöisesti heille tiettyjä korvauksia. Kansallisten asiantuntijoiden palvelussuhteen ehdot unionin toimielimissä perustuvat komission 1.6.2006 sekä neuvoston 16.6.2003 antamiin päätöksiin. Kansalliset asiantuntijat työskentelevät Euroopan unionin toimielimissä määräajan, vähintään kuusi kuukautta ja enintään neljä vuotta. Henkilö voi toimia kansallisena asiantuntijana pääsääntöisesti vain yhden kerran.

Momentin nimike on muutettu.

2008 talousarvio	1 200 000
2007 talousarvio	1 177 000
2006 tilinpäätös	1 177 000

02. (28.81.02) Erikseen budjetoidut palkkamenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 150 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) välttämättömän lisähenkilökunnan palkkausten maksamiseen sellaisissa tapauksissa, joissa henkilöstön lisätarve ei ole ollut tiedossa varsinaista talousarvioesitystä laadittaessa ja

2) valtiovarainministeriön tekemistä virkasuhteen ehtoja koskevista päätöksistä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Momentin nimike on muutettu.

2008 talousarvio	150 000
2007 talousarvio	168 000
2006 tilinpäätös	—

03. (28.80.25) Valtion henkilöstöjärjestelyistä aiheutuvat palkkamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 235 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lakkautuspalkkalain (182/1931) mukaisten lakkautuspalkkojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon edelliseltä vuodelta siirtyväksi arvioitu määrä ja lakkautuspalkkaa saavien henkilöiden eläkkeelle siirtyminen. Vanhuuseläkkeelle arvioidaan siirtyvän neljä lakkautuspalkkaa saavaa henkilöä vuonna 2008.

Momentin nimike on muutettu.

2008 talousarvio	235 000
2007 talousarvio	352 000
2006 tilinpäätös	410 000

20. (28.81.25) Euroopan unionin osallistuminen matkakustannusten korvauksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää EU:n jäsenvaltioiden valtuuskuntien matkakulujen korvaamisesta annetun päätöksen mukaisten matkustusmenojen sekä matkustusmenoihin liittyvien arvonlisäveromenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Euroopan unioni maksaa neuvoston ja sen työryhmien kokouksiin osallistumisesta aiheutuvien matkakustannusten korvauksen ennakkoon jäsenmaille. Jäsenvaltio saa vuotuisen kokonaismäärärahan, joka on kullekin jäsenvaltiolle vahvistettu prosentuaalinen osuus EU:n talousarvion yleiset kokouskulut -alamomentin määrärahasta. Siltä osin kuin matkustamisesta aiheutuu menoja, joita EU ei hyväksy korvattavaksi, ne maksetaan toimintamenomäärärahoista. Jäsenvaltioiden on toimitettava vuosittain helmikuun loppuun mennessä neuvoston pääsihteerille tilitys jäsenvaltiolle osoitetun määrärahan käytöstä.

Vastaava tulo on merkitty momentille 12.28.60.

Määrärahan arvioitu jakautuminen hallinnonaloittain

Hallinnonala	€
21. Eduskunta	-
22. Tasavallan Presidentti	-
23. Valtioneuvosto	243 900
24. Ulkoasiainministeriö	797 600
25. Oikeusministeriö	185 000
26. Sisäasiainministeriö	316 800
27. Puolustusministeriö	31 600
28. Valtiovarainministeriö	301 700
29. Opetusministeriö	102 700
30. Maa- ja metsätalousministeriö	374 700
31. Liikenne- ja viestintäministeriö	126 600
32. Työ- ja elinkeinoministeriö	410 300
33. Sosiaali- ja terveysministeriö	120 100
35. Ympäristöministeriö	189 000
Yhteensä	3 200 000

2008 talousarvio	3 200 000
2007 talousarvio	3 100 000
2006 tilinpäätös	3 700 000

60. (28.80.60) Siirto Koulutusrahastolle (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 320 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Koulutusrahastosta annetun lain (1306/2002) 13 §:n mukaiseen valtion maksuun Koulutusrahastolle.

Selvitysosa: Valtio suorittaa palveluksessaan olevan henkilöstönsä osalta Koulutusrahastolle sen tilinpäätöksessä vahvistetut valtion henkilöstölle myönnetyistä ammattitutkintostipendeistä aiheutuneet kustannukset.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ammattitutkintostipendien määrän nousu	110

Momentin nimike on muutettu.

2008 talousarvio	320 000
2007 talousarvio	210 000
2006 tilinpäätös	287 224

95. (28.81.95) Erikseen budjetoidut säädösperusteiset menot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sellaisten lakiin tai asetukseen perustuvien menojen maksamiseen, joita varten talousarvioon ei ole erikseen myönnetty määrärahaa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasokorotus	200

Momentin nimike on muutettu.

2008 talousarvio	300 000
2007 talousarvio	100 000
2006 tilinpäätös	1 901 045

96. (28.81.96) Edeltä arvaamattomat menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 140 000 000 euroa.

Määrärahasta on varattu 135 000 000 euroa mahdollisesti maksettavaksi tulevien puolustustarvikkeiden taannehtivien tuontitullien maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää sellaisten edeltä arvaamattomien välttämättömien menojen maksamiseen, joita varten talousarviossa ei ole erikseen määrärahaa.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Muut muutokset	135 000

Momentin nimike on muutettu ja määräraha muutettu kolmevuotiseksi siirtomäärärahaksi.

2008 talousarvio	140 000 000
2007 talousarvio	5 000 000
2006 tilinpäätös	—

97. (28.99.95) Valtion saatavien turvaaminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 70 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtion laina- ja takaussaatavien perintään,

2) valtion laina- ja takaussaatavien sekä perintöomaisuuden turvaamiseen ja hoitoon,

3) aiheettomasti maksettujen etuuksien takaisin perimisestä ja valtion takautumisoikeuden käyttämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen,

4) kiinnityksen haltijan vastuuvakuutuksen maksamiseen ja

5) kiinteistön tai muun omaisuuden ostamiseen konkurssi- tai pakkohuutokaupassa tai muussa realisointijärjestelyssä, milloin se on valtion laina-, takaus- tms. saatavien turvaamiseksi tai takausvastuiden minimoimiseksi tarpeen sekä valtiolle näin tulleen omaisuuden hoidosta ja realisoinnista aiheutuvien menojen maksamiseen.

2008 talousarvio	70 000
2007 talousarvio	55 000
2006 tilinpäätös	54 305

70. (28.82, 84 ja 90) EU ja kansainväliset järjestöt

S e l v i t y s o s a : Eurooppa-neuvosto saavutti poliittisen yhteisymmärryksen Euroopan unionin rahoituskehyksistä ja omien varojen järjestelmästä 16.12.2005. Päätöksen ratifioinnin jälkeen se tulee takautuvasti voimaan vuoden 2007 alusta. Sopimus sisältää omien varojen päätöksen osalta viisi keskeistä muutosta nykyjärjestelmään.

1) Luovutaan ALV-maksun määräytymisessä ”jäädytetyn” osuuden (frozen rate) laskennasta ja siirrytään kiinteäkertoimiseen (”uniform rate”) ALV-maksuun, jonka suuruus on 0,30 % rajatusta ALV-pohjasta. Nykyjärjestelmässä maksun enimmäismäärä on 0,50 %, josta vähennetään maksun jäädytetty osuus noin 0,20 %-yksikköä. Tämä muutos yksinkertaistaa omien varojen järjestelmää muuttamatta maksutasoa.

2) Vain rahoituskehyskaudella 2007—2013 myönnetään ALV-maksuun alennusta Itävallalle 0,075 %-yksikköä (maksun suuruus 0,225 %), Saksalle 0,15 %-yksikköä (maksun suuruus 0,15 %) ja Alankomaille ja Ruotsille 0,20 %-yksikköä (maksun suuruus 0,10 %).

3) Rahoituskehyskaudella 2007—2013 myönnetään BKTL-maksusta bruttomääräinen vuosittainen alennus Alankomaille 605 milj. euroa ja Ruotsille 150 milj. euroa (luvut vuoden 2004 hinnoin).

4) Yhdistyneen Kuningaskunnan maksuhelpotuksen määrittelyssä otetaan asteittain huomioon 30.4.2004 toteutuneen laajentumisen vaikutus maatalousmenoja lukuun ottamatta. Muutos toteutetaan asteittain siten, että laajentumismenojen vaikutuksesta otetaan huomioon vuonna 2009 20 %, vuonna 2010 70 % ja vuonna 2011 sekä myöhempinä vuosina 100 %.

Eurooppa-neuvoston päätelmissä on rajattu Yhdistyneelle kuningaskunnalle muutoksesta aiheutuvan lisälaskun suuruus 10,5 mrd. euroon kaudella 2007—2013 (vuoden 2004 hinnoin).

5) Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti komissio tulee laatimaan yleisarvioinnin omien varojen järjestelmästä vuonna 2008/2009 sekä tarvittaessa tekemään ehdotuksensa järjestelmän muuttamisesta.

40. (28.82.44) Isäntämaakorvaus Pohjoismaiden Investointipankille (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 7 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sen taloudellisen hyödyn korvaamiseksi, minkä Suomen Pohjoismaiden Investointipankin isäntämaana katsotaan saavan.

Selvitysosa: Suomen katsotaan hyötyvän Pohjoismaiden Investointipankin sijainnista Helsingissä vuosittain noin 6 423 000 euroa, mikä vastaa pankin vuonna 2006 henkilökuntansa palkoista pidättämien verojen määrää. Määrärahan tarkoituksena on vahvistaa pankin asemaa erityisesti kansainvälisillä markkinoilla. Sitä ei ole tarkoitettu käytettäväksi lisäetujen antamiseksi pankin henkilökunnalle. Järjestelystä sovittiin 10.11.1997 Helsingissä pidetyssä Pohjoismaiden valtiovarainministereiden kokouksessa. Koska Pohjoismaiden Ympäristörahoitusyhtiön ja Pohjoismaiden Kehitysrahaston työntekijät ovat muodollisesti Pohjoismaiden Investointipankin palkkaamia, sisältyy isäntämaakorvaukseen myös edellä mainittujen instituutioiden työntekijöiden maksamat palkkaverot.

2008 talousarvio	7 000 000
2007 talousarvio	6 500 000
2006 tilinpäätös	5 404 455

66. (28.90.69) Maksut Euroopan unionille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 601 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) Euroopan unionille suoritettavien arvonlisäveropohjaan ja bruttokansantuloon perustuvien Suomen maksuosuuksien maksamiseen ja

2) Yhdistyneelle Kuningaskunnalle myönnettävän maksuhelpotuksen rahoitusosuuden maksamiseen.

Selvitysosa: EU:n talousarvion rahoittamiseen annettavista varoista ja jäsenvaltioiden maksuosuuksista niihin säädetään EU:n omia varoja koskevassa neuvoston päätöksessä (2000/597/EY).

EU:n omat varat sisältävät:

1) sekalaisia tuloja ja perinteisiä omia varoja eli tulleja ja sokerimaksuja ja

2) jäsenvaltioiden suoritettavat arvonlisäveropohjaan ja bruttokansantuloon perustuvan maksut (ALV-maksu ja BKTL-maksu).

Suomen EU:n puolesta keräämät perinteiset omat varat eivät sisälly Suomen valtion talousarvioon.

ALV-maksun ja BKTL-maksun tarkemmat laskentaperusteet sisältyvät seuraaviin neuvoston asetuksiin (EY):

1) N:o 1150/2000: asetus EU:n omista varoista tehdyn päätöksen soveltamisesta,

2) N:o 1553/1989: asetus arvonlisäverosta kertyvien omien varojen kannon lopullisesta menettelystä ja

3) N:o 2223/1996: asetus markkinahintaisen bruttokansantulon muodostamisesta.

Määräraha perustuu EU:n komission esitykseen vuoden 2008 talousarvioksi.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Arvonlisäveropohjaan perustuvat maksut	262 000 000
Bruttokansantuloon perustuvat maksut	1 198 000 000
Yhdistyneelle Kuningaskunnalle myönnettävänmaksuhelpotuksen rahoitus	141 000 000
Yhteensä	1 601 000 000

2008 talousarvio	1 601 000 000
2007 talousarvio	1 528 000 000
2006 tilinpäätös	1 480 665 247

67. (28.84.66) Kansainvälisille rahoituslaitoksille annettujen sitoumusten lunastaminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 170 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) kansainvälisille rahoituslaitoksille jäsenyyden perusteella vuosina 1982—1986 annettujen sitoumusten lunastamiseen sekä lunastamisesta aiheutuvien kustannusten maksamiseen ja

2) vuoden 1986 jälkeen annettujen sitoumusten lunastamisen yhteydessä aiheutuvien valuuttakurssitappioiden ja lunastamiskustannusten maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

S e l v i t y s o s a : Vuosina 1982—1986 annettuja sitoumuksia oli 31.12.2006 lunastamatta noin 1,0 milj. euroa.

2008 talousarvio	170 000
2007 talousarvio	170 000
2006 tilinpäätös	—

(68.) (28.84.68) Suomen maksuosuus Pohjoismaiden Ympäristörahoitusyhtiön pääomasta (arviomääräraha)

S e l v i t y s o s a : Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2007 talousarvio	1 235 000
2006 tilinpäätös	1 232 100

(80.) Hallinnon uudistaminen ja eräät henkilöstöhallinnon tukitoimenpiteet

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuihin 28.40 ja 60 ja sen momentit 21 ja 23 yhdistettäväksi momentiksi 28.40.20 ja momentit (24), (26) ja 27 siirrettäväksi momenteiksi 28.40.(22), (23) ja 21 ja momentit 25 ja 60 momentiksi 28.60.03 ja 60.

80. (28.39) Siirrot Ahvenanmaan maakunnalle

S e l v i t y s o s a : Yleisiä veroja ja maksuja koskeva lainsäädäntövalta sekä oikeus kantaa veroja kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) mukaan valtakunnalle. Tämän vuoksi Ahvenanmaan maakunnalle suoritetaan itsehallinnosta aiheutuvien menojen kattamiseksi vuosittain valtion varoista määrä, joka vahvistetaan itsehallintolain tarkoittamassa tasoituksessa. Ahvenanmaan valtuuskunta toimittaa tasoituksen vuosittain jälkikäteen kultakin kalenterivuodelta. Tasoitusmäärä lasketaan siten, että valtion tilinpäätöksen mukaiset asianomaisen vuoden tulot lukuun ottamatta uusia valtion lainoja, kerrotaan itsehallintolain mukaisella tasoitusperusteella, joka on 0,45 prosenttia.

Tasoitusmäärästä maksetaan vuosittain ennakkoa, joka on otettava valtion talousarvioesitykseen. Ahvenanmaan valtuuskunta vahvistaa ennakon suuruuden. Myös vuotuisen ennakon arvioitu määrä lasketaan edellä tarkoitetulla tavalla.

Ahvenanmaan maakunnalle voidaan itsehallintolain mukaan myöntää myös ylimääräistä määrärahaa, verohyvitystä ja erityistä avustusta itsehallintolaissa tarkemmin säädetyin perustein. Myös näistä määrärahoista päättää Ahvenanmaan valtuuskunta. Itsehallintolain mukaan tasavallan presidentti vahvistaa tasoitusta koskevan valtuuskunnan päätöksen sekä edellä tarkoitettuja muita määrärahoja koskevat valtuuskunnan päätökset. Ahvenanmaan valtuuskunnan päätökset on vahvistettava niitä muuttamatta tai jätettävä vahvistamatta.

30. (28.39.30) Ahvenanmaan tasoitusmaksu (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 202 858 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) mukaista tasoitusta ja tasoitusmäärää koskevien ennakkomaksujen suorittamiseen. Kun tasoitus lain mukaan suoritetaan jälkikäteen, saattavat tällöin vielä vahvistamattomien tasoitusten määrät nousta ennakkomaksuja suuremmiksi. Tämän johdosta määrärahaa saa käyttää ennen lopullisen tasoituksen vahvistamista myös lisäennakon myöntämiseen varainhoitovuotta edeltäneiden vuosien menoihin.

2008 talousarvio	202 858 000
2007 II lisätalousarvio	6 831 000
2007 I lisätalousarvio	1 215 000
2007 talousarvio	182 327 000
2006 tilinpäätös	181 723 061

31. (28.39.31) Verohyvitys Ahvenanmaan maakunnalle (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 25 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Ahvenanmaan itsehallintolain 49 §:n mukaisen verohyvityksen maksamiseen Ahvenanmaan maakunnalle.

S e l v i t y s o s a : Ahvenanmaan itsehallintolain 49 §:n mukaan Ahvenanmaan maakunnalle on maksettava ylimenevä osa, jos maakunnassa verovuodelta maksuunpantu tulo- ja varallisuusvero ylittää 0,5 prosenttia vastaavasta verosta koko maassa (verohyvitys).

Momentin nimike on muutettu.

2008 talousarvio	25 000 000
2007 II lisätalousarvio	14 100 000
2007 talousarvio	21 000 000
2006 tilinpäätös	20 508 069

40. (28.39.40) Arpajaisveron tuoton palauttaminen Ahvenanmaan maakunnalle (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 7 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää arpajaisveron tuoton palauttamiseen Ahvenanmaan maakunnalle.

2008 talousarvio	7 000 000
2007 talousarvio	4 200 000
2006 tilinpäätös	4 108 931

(81.) Eräät hallinnonaloittain jakamattomat menot

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 28.60 ja sen momentit 01, 02, 25, 95 ja 96 siirrettäväksi momenteiksi 28.60.01, 02, 20, 95 ja 96.

(82.) Korvaukset rahastoille ja rahoituslaitoksille

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 28.70 ja sen momentti 44 siirrettäväksi momentiksi 28.70.40.

(84.) Kansainväliset rahoitusosuudet

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 28.70 ja sen momentit 66 ja 68 siirrettäväksi momenteiksi 28.70.67 ja (68).

(90.) Suomen maksuosuudet Euroopan unionille

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 28.70 ja sen momentti 69 siirrettäväksi momentiksi 28.70.66.

90. (26.01, osa ja 26.97) Kuntien tukeminen

Selvitysosa: Valtiovarainministeriön tehtävänä on valtion kuntapolitiikan osalta huolehtia kunnallisen itsehallinnon kehittämisestä sekä vastata valtion ja kuntien välisestä yhteistyöstä. Näihin tehtäviin kuuluu kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmän kehittäminen, kuntien talouden yleinen seuranta ja ennakointi, kuntajakoasiat sekä kuntien hallintoa, henkilöstön palvelussuhde- ja eläketurvaa sekä kuntasektorin yhteistoimintaa koskevan lainsäädännön valmistelu.

Kunta- ja palvelurakenneuudistus

Valtiovarainministeriö toteuttaa kunta- ja palvelurakenneuudistuksen suunnittelua ja toimeenpanoa koskevan puitelain pohjalta uudistuksen täytäntöönpanon edellyttämät lainsäädännölliset ja hallinnolliset toimenpiteet. Valtiovarainministeriö sovittaa yhteen ja ohjaa kunta- ja palvelurakenneuudistuksen edellyttämää eri ministeriöissä tapahtuvaa lainvalmistelutyötä siten, että uudistuksen täytäntöönpanoon voidaan kunnissa ja alueilla ryhtyä vuoden 2009 alusta lukien.

Kuntarakennetta vahvistetaan elinvoimaisemmaksi, toimintakykyisemmäksi ja eheämmäksi yhdistämällä kuntia ja liittämällä osia kunnista toisiin kuntiin. Valtion kuntajakoselvittäjiä (erityinen selvitys) voidaan asettaa kuntajaon muuttamista koskevan asian laajuuden tai vaikeuden johdosta taikka muusta perustellusta syystä. Kuntia tuetaan yhdistymiseen liittyvien esiselvitysten toteuttamisessa. Vuosina 2008—2009 valmistellaan kuntajakolain uudistaminen siten, että kuntajaon muutosten valmisteluprosessia yksinkertaistetaan ja selkeytetään. Kuntia tuetaan informaatio-ohjauksella ja yhteistoiminta-avustuksilla siten, että kuntien yhteistoimintaa varten muodostettavat yhteistoiminta-alueet ovat elinvoimaisia ja toimintakykyisiä yksikköjä. Syvällisen yhteistoiminnan tukemista koskevaa määräaikaista lakia jatketaan vuosiksi 2009—2012.

Kunta- ja palvelurakenneuudistuksesta annetun lain perusteella erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevat kunnat ja valtio selvittävät yhdessä kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännön edellyttämät palvelut sekä ryhtyvät toimiin palvelujen turvaamiseksi.

Kunta- ja palvelurakenneuudistuksen arviointia toteutetaan jatkuvasti vuoteen 2012 saakka. Arviointiprosessin kuluessa selvitetään kunta- ja palvelurakenneuudistusta ohjaavan lainsäädännön mahdolliset kehittämistarpeet. Arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota kaupunkiseutujen suunnitelmien sisältöön ja niiden toteuttamiseen sekä yhdyskuntarakenteen eheytymiseen. Selonteko uudistuksen ensivaiheista annetaan eduskunnalle vuonna 2009.

Peruspalveluohjelma lakisääteistetään puitelain edellyttämällä tavalla osaksi valtio-kunta -neuvottelumenettelyä muuttamalla kuntalakia viimeistään vuoden 2008 alusta. Tämän pohjalta peruspalveluohjelman taloudellisia ohjauskeinoja tehostetaan siten, että ohjelma on poikkihallinnollinen kunnallisten palveluiden ja niiden rahoituksen kokonaisuuden ohjausväline poliittisessa päätöksenteossa. Vuonna 2008 laadittavaan peruspalveluohjelmaan sisällytetään peruspalvelujen tilaa koskeva raportti.

Kehitetään kunnalliseen itsehallintoon perustuvaa kansanvaltaista päätöksentekoa muuttuvissa olosuhteissa. Varmistetaan kunnallisen demokratian toteutumisedellytykset palveluketjujen ohjauksessa riippumatta siitä, mikä taho palvelut järjestää.

Valtionavut kunnille

Kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmä on kuvattu yleisperustelujen luvussa 6 esitetyssä peruspalvelubudjettitarkastelussa.

Kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmää uudistetaan vuoden 2010 alusta puitelain pohjalta. Järjestelmästä tehdään nykyistä yksinkertaisempi, selkeämpi, läpinäkyvämpi ja kannustavampi. Kuntien erilaiset olosuhteet ja palvelutarpeet otetaan huomioon. Hallinnonalakohtaiset valtionosuudet yhdistetään puitelain edellyttämin poikkeuksin ja säilyttämällä ylläpitäjäjärjestelmä lukion, ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulun osalta.

Kuntien yleisellä valtionosuudella ja verotuloihin perustuvalla valtionosuuksien tasauksella pyritään osaltaan siihen, että kuntien lakisääteiset tehtävät ja niiden kokonaisrahoitus ovat tasapainossa alueittain ja kuntaryhmittäin.

Kuntien yhdistymisavustuksilla edistetään vapaaehtoiselta pohjalta kuntien yhdistymisiä sekä muita sellaisia kunta- ja seuturakenteen muutoksia, jotka edesauttavat laadukkaiden ja tasavertaisten kunnallisten peruspalveluiden tuottamista taloudellisemmin. Kuntien yhdistymisiä toteutuu yksi vuonna 2008, kun vuonna 2007 yhdistymisiä oli 14.

Kuntien harkinnanvaraisella rahoitusavustuksella pyritään huolehtimaan siitä, että vaikeimmassakin taloudellisessa asemassa olevat kunnat pystyvät suoriutumaan peruspalveluiden tuottamisesta ja näiden kuntien talouden tasapainoa voidaan parantaa. Harkinnanvaraista rahoitusavustusta varaudutaan maksamaan noin 50 kunnalle.

Kuntien verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus on jaettu kolmelle hallinnonalalle siten, että sosiaali- ja terveysministeriön osuus on 57 %, opetusministeriön 37 % ja valtiovarainministeriön osuus 6 % tasausten kokonaismäärästä. Tasaus lisää valtionosuuksia nettomääräisesti 20 462 628 euroa. Tasauksen nettovaikutus edelliseen vuoteen verrattuna muuttuu siten, että valtionosuusmenot pienenevät mainituilla kolmella hallinnonalalla yhteensä 3 299 540 euroa.

Verotuloihin perustuvat valtionosuuksien tasauslisät ja -vähennykset (euroa)

	Lisäykset	Vähennykset	Netto
Sosiaali- ja terveysministeriö	430 556 461	-418 892 763	11 663 698
Opetusministeriö	279 484 018	-271 912 846	7 571 172
Valtiovarainministeriö	45 321 733	-44 093 975	1 227 758
Yhteensä	755 362 212	-734 899 584	20 462 628

Vuoden 2006 alusta lukien toteutettuun kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistamiseen sisältyy kolmen vuoden siirtymäaika, jonka mukaiset siirtymätasaukset on jaettu hallinnonaloittain edellä mainitussa suhteessa. Tasaus lisää valtionosuuksia nettomääräisesti 307 000 euroa. Tasauksen nettovaikutus edelliseen vuoteen verrattuna muuttuu siten, että valtionosuusmenot kasvavat 1 460 000 euroa.

Vuonna 2008 valtionosuuksiin tehdään täysimääräinen indeksikorotus eli 3,0 prosenttia.

Siirtymätasauslisät ja -vähennykset (euroa)

	Lisäykset	Vähennykset	Netto
Sosiaali- ja terveysministeriö	672 624	-497 750	174 874
Opetusministeriö	436 615	-323 101	113 515
Valtiovarainministeriö	70 803	-52 395	18 408
Yhteensä	1 180 042	-873 246	306 796

03. (26.01.24 ja 26.01.25) KuntaIT:n toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 7 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) enintään kuutta henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen sekä muihin toimintamenoihin,

2) kuntien informaatioteknologiaan kohdennettuihin, kuntien tietovarantojen hyväksikäytön edellytyksiä parantaviin kehittämishankkeisiin ja

3) EU:n hyväksymien ja rahoittamien hankkeiden maksamiseen.

Selvitysosa: KuntaIT ohjaa kuntien tietohallintokehitystä. Se toimii verkostomaisesti yhteistyössä kuntasektorin, valtionhallinnon ja yksityisen sektorin toimijoiden kanssa. Määrärahalla vahvistetaan ja nopeutetaan kuntien tietohallintokehitystä tavoitteena parantaa

tuottavuutta sekä edistetään kuntien yhteisiä informaatioteknologian kehittämishankkeita. Hankkeista päätetään yhdessä kuntasektorin kanssa.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet	**Toimenpiteet**
Palvelurakenneuudistuksen ja sähköisten toimintatapojen edistäminen kuntahallinnossa.	Kartoitetaan eri hallinnonalojen peruspalvelujen järjestämiseen liittyvä IT-rahoitus ja varmistetaan rahoituksen suuntaaminen yhdenmukaisesti.
Kuntien ja koko julkishallinnon tietohallinnon yhteistyön tiivistäminen.	Selvitetään mahdollisuuksia sähköisten julkishallinnon palvelujen yhtenäistämistä käsittävän kehittämisohjelman toteuttamiseen. Kehittämisohjelman tavoitteena olisi toteuttaa julkishallinnon toimijoiden käyttöön tietotekniikkakokonaisuus, joka mahdollistaisi perusrekisterien täysimääräisen hyödyntämisen julkishallinnon palvelutoiminnan järjestämistä ja tuottamista tukevissa tietojärjestelmissä.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
KuntaIT:n toimintamenot	2 500 000
Kuntien informaatioteknologian kehittämishankkeet	5 000 000
Yhteensä	7 500 000

Määrärahasta 5 000 000 euroa on vuodelta 2007 tasoltaan samana jatkuvaa siirtoa momentilta 28.90.30.

2008 talousarvio	7 500 000
2007 talousarvio	7 500 000

30. (26.97.31) Kuntien yleinen valtionosuus, verotuloihin perustuvat tasaukset ja siirtymätasaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 174 876 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kuntien valtionosuuslain (1147/1996) mukaisen

1) kuntien yleisen valtionosuuden,

2) verotuloihin perustuvan valtionosuuksien tasauksen ja

3) siirtymätasauksen maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Kunnan yleinen valtionosuus määräytyy etukäteen vahvistettavan keskimääräisen asukasta kohden myönnettävän euromäärän ja kuntakohtaisten määräytymisperusteiden mukaisena.

Kunnan yleinen valtionosuus määräytyy etukäteen vahvistettavan keskimääräisen asukasta kohden myönnettävän euromäärän ja kuntakohtaisten määräytymisperusteiden mukaisena. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon yleisen valtionosuuden perusteena oleva vuodenvaihteen 2006/2007 asukasluku sekä sen ja keskimääräisen euromäärän perusteella määräytyvä yleisen valtionosuuden perusosa sekä kuntien valtionosuuslain mukainen asukasluvun muutokseen perustuva lisä, saaristolisä, syrjäisyyslisä, taajamarakennelisä ja kielilisä. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon 1.1.2006 toteutetun työmarkkinauudistuksen siirtymäkauteen liittyvänä viimeisenä vähennyseränä 15 061 000 euroa. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vuosia 2007 ja 2008 koskevan määräaikaisen valtionosuuslain muutoksen perusteella vuodelta 2007 tasoltaan samana jatkuva vähennys 5 019 000 euroa kuntien informaatioteknologian kehittämishankkeiden johdosta, mistä 5 000 000 euroa on siirtoa momentille 28.90.03.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi kuntien valtionosuuslain 27 §:n muuttamisesta siten, että yleisestä valtionsuudesta vähennetään 0,37 euroa asukasta kohden 1.1.2008 lukien viranomaisverkon (VIRVE) rahoituksen johdosta. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vähennyksenä 1 943 000 euroa lainmuutoksen johdosta, mistä 1 900 000 euroa on siirtoa momentille 26.30.43.

Yleisen valtionosuuden keskimääräiseen euromäärään on tehty 4,7 prosentin kustannustason tarkistus, mikä on otettu huomioon 6 487 000 euron lisäyksenä määrärahan mitoituksessa. Yleisen valtionosuuden asukasta kohti laskettava keskimääräinen euromäärä on 28,98.

Luvun perusteluihin viitaten määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon verotuloihin perustuvat valtionosuuksien tasauslisät sekä -vähennykset, nettomäärältään 1 228 000 euroa sekä siirtymätasauslisät ja -vähennykset, nettomäärältään 19 000 euroa. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen ja siirtymätasauksen nettomuutos siten, että valtionosuuksien tasauksen osalta valtionosuusmenot vähenevät 198 000 euroa ja siirtymätasauksen osalta ne lisääntyvät 88 000 euroa vuoteen 2007 verrattuna.

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Yleisen valtionosuuden euromäärä (ilman tasauksia), milj. euroa	197,6	183,2	175,0
Negatiivisen vuosikatteen kunnat, kpl.	84	40	39
Negatiivisen vuosikatteen kunnat ilman yleistä valtionosuutta, kpl.	125	60	57
Erotus	41	20	18

2008 talousarvio	174 876 000
2007 talousarvio	184 532 000
2006 tilinpäätös	199 132 571

31. (26.97.32) Kuntien yhdistymisavustukset ja kuntajako sekä kuntien yhteistoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 44 044 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) kuntajakolain (1196/1997) 38 §:n mukaisiin laskennallisiin yhdistymisavustuksiin,

2) lain 39 §:n mukaisten valtionosuuksien vähenemisen korvaamiseen,

3) kumotun lain 40 §:n (167/2005) mukaiseen investointi- ja kehittämishankkeiden tukeen,

4) enintään 760 000 euroa kuntajakolain 8 §:n mukaisten erityisten selvitysten toimittamisesta aiheutuneiden kustannusten maksamiseen sekä avustuksiin kunnille niistä kustannuksista, joita niille aiheutuu yhdistymiseen liittyvistä esiselvityksistä ja

5) enintään 2 000 000 euroa kuntien valtionosuuslain 13 a §:n mukaisten yhteistoiminta-avustusten maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Säännökset yhdistymisavustusten muodosta ja tasosta on uudistettu vuoden 2008 alusta ja sen jälkeen toteutettavissa kuntajaon muutoksissa. Samalla on luovuttu kuntajaon muutosten yhteydessä erikseen maksettavasta investointi- ja kehittämishankkeiden tuesta.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon:

1) yhden uuden, vuoden 2008 alusta voimaan tulevan kokonaisia kuntia koskevan kuntajaon muutoksen perusteella maksettava laskennallinen yhdistymisavustus 1 485 500 euroa,

2) vuonna 2007 toteutuneen neljäntoista kuntajaon muutoksen toisen vuoden yhdistymisavustus 19 824 500 euroa,

3) vuonna 2006 toteutuneen yhden kuntajaon muutoksen kolmannen vuoden yhdistymisavustus 1 345 500 euroa,

4) vuonna 2005 toteutuneen kymmenen kuntajaon muutoksen neljännen vuoden yhdistymisavustus 7 429 500 euroa,

5) vuonna 2004 toteutuneen yhden kuntajaon muutoksen viidennen vuoden yhdistymisavustus 375 500 euroa,

6) valtionosuuden vähenemisen korvaus 4 873 500 euroa,

7) investointi- ja kehittämishankkeiden tuki 5 950 000 euroa,

8) kuntajakolain mukaiset selvityskustannukset ja yhdistymisiin liittyviin esiselvityksiin myönnettävä avustus 760 000 euroa ja

9) yhteistoiminta-avustukset 2 000 000 euroa.

	2006 toteutuma	2007 toteutuma	2008 arvio	2009 arvio
Kuntien yhdistymisiä	1	14	1	17
Kuntien määrän vähennys	-1	-15	-1	-40
Määräraha, milj. €	22,9	55,0	44,0	95,3
— josta ko. vuoden yhdistymisten osuus, milj. €	3,9	37,7	2,32	67,1

2008 talousarvio	44 044 000
2007 II lisätalousarvio	50 000
2007 talousarvio	55 020 000
2006 tilinpäätös	22 926 981

32. (26.97.34) Kuntien harkinnanvarainen rahoitusavustus (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 20 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kuntien valtionosuuslain 13 §:n mukaisten harkinnanvaraisten rahoitusavustusten maksamiseen kunnille.

Selvitysosa: Avustusta voidaan myöntää kunnalle, joka ensisijaisesti poikkeuksellisten tai tilapäisten taloudellisten vaikeuksien vuoksi on lisätyn taloudellisen tuen tarpeessa. Siihen vaikuttavina tekijöinä otetaan huomioon myös paikalliset erityisolosuhteet. Avustukset kytketään vuodesta 2007 alkaen tiukemmin kunnan rakenteiden ja palvelutuotannon uudistamisprosesseihin. Rahoitusavustuksen myöntämisen ehtona on, että kunta on hyväksynyt suunnitelman taloutensa tasapainottamiseksi toteutettavista toimenpiteistä. Valtionapuviranomainen voi asettaa avustuksen myöntämiselle ja käytölle myös muita kunnan talouteen liittyviä ehtoja. Rahoitusavustus voidaan seuraavina vuosina jättää myöntämättä tai se voidaan myöntää alennettuna, jos suunnitelmaa tai asetettuja ehtoja ei ole noudatettu.

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Määräraha, milj. euroa	28,5	14,5	20,0
Negatiivisten vuosikatteiden kunnat, kpl.	84	58	43
Negatiivisten vuosikatteiden kunnat ilman harkinnanvaraista, kpl.	97	68	58
Erotus	13	10	15

2008 talousarvio	20 000 000
2007 talousarvio	14 500 000
2006 tilinpäätös	28 500 000

33. (26.97.35) Holhoustoimen edunvalvonta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yleisen edunvalvonnan järjestämisestä annetun lain (443/1999) 6 §:ssä tarkoitettuihin edunvalvontapalvelun tuottajille maksettaviin korvauksiin.

Selvitysosa: Edunvalvontapalvelujen tuottajille maksetaan korvaus valtiovarainministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti. Korvausperusteena on vuodesta 2004 lukien käytetty edunvalvontakohtaisesti määräytyvää korvausta. Korvausta suoritetaan vähintään 70 euroa ja enintään 240 euroa edunvalvontaa kohti talousarvioon tarkoitusta varten varatun määrärahan rajoissa.

2008 talousarvio	3 700 000
2007 talousarvio	3 700 000
2006 tilinpäätös	3 640 562

91. (28.99, osa) Työllisyyden ja elinkeinoelämän tukeminen

S e l v i t y s o s a : Työllisyyttä ja elinkeinoelämää tuetaan työnantajille annettavalla tuella sekä energiaverotuella.

Matalapalkkatuella tuetaan sellaisten työntekijöiden työllistämistä, joiden osalta työvoimakustannusten osuus työn tuottavuuteen nähden on korkea. Lisäksi tuki on kohdennettu siten, että tuki kannustaa työnantajaa työllistämään työntekijöitä, joilla työllistyminen on vaikeaa ja riski joutua pitkäaikaistyöttömäksi suuri.

Maa- ja puutarhatalouden energiaverotuella tuetaan maatalouden tulonmuodostusta. Muilla energiaverotuilla edistetään ammattimaisen toiminnan ja energiaintensiivisen teollisuuden kilpailukykyä sekä uusiutuvien energialähteiden kilpailukykyä ja käyttöä.

40. (28.99.41) Tuki työnantajille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 115 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion maksamaan tukeen työnantajille.

S e l v i t y s o s a : Määräraha perustuu seuraaviin säädöksiin:

1) laki eräiltä matkustaja-aluksilta saadusta merityötulosta toimitetun ennakonpidätyksen väliaikaisesta maksuvapaudesta (625/2004) ja

2) laki väliaikaisesta työnantajan matalapalkkatuesta (1078/2005).

Viitaten momentin 31.32.43 selvitysosassa mainittuun hallituksen esitykseen, ehdotetaan eräistä matkustaja-aluksista saadusta merityötulosta toimitetun väliaikaisesta maksuvapaudesta annettu laki kumottavaksi. Tuki muuttuu momentilta 31.32.43 suoritettavaksi suoraksi tueksi. Tältä momentilta maksetaan kuitenkin vuonna 2008 muiden veronsaajien väliaikaisen maksuvapauden vuoksi verovuodelta 2007 saamatta jäänyttä verotuloa vastaava tuki, jonka määrä arvioidaan 15 milj. euroksi.

Lakia väliaikaisesta työnantajan matalapalkkatuesta sovelletaan vuosilta 2006—2010 maksettaviin palkkoihin. Työnantaja on oikeutettu matalapalkkatukeen, jos hänellä on palveluksessaan 55 vuotta täyttänyt työntekijä, jolle kokoaikaisesta työstä maksettava palkka on 900—2 000 euroa kuukaudessa. Tuki myönnetään siten, että työnantaja saa oma-aloitteisesti jättää suorittamatta verohallinnolle tukea vastaavan määrän palkoista toimittamistaan ennakonpidätyksistä. Veronsaajien verotulo-osuudet oikaistaan verontilitysjärjestelmässä. Tuen määrä arvioidaan 100 milj. euroksi.

2008 talousarvio	115 000 000
2007 talousarvio	124 000 000
2006 tilinpäätös	103 421 512

41. (28.99.43) Energiaverotuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 53 455 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valmisteverojärjestelmän kautta maksettavaan:

1) energiaverotukeen maa- ja puutarhataloudelle,

2) kasvihuoneviljelijöiden tukeen,

3) alusliikenteen tukeen,

4) sähkön tuotannon tukiin ja

5) energiaintensiivisten yritysten veronpalautukseen.

S e l v i t y s o s a : Määräraha perustuu seuraaviin säädöksiin:

1) energiaverotuki maa- ja puutarhataloudelle: laki maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden palautuksesta (603/2006),

2) kasvihuoneviljelijöiden tuki: laki nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta (1472/1994 10 a §),

3) alusliikenteen tuki: laki nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta (1472/1994, 9 § 4 mom.),

4) sähkön tuotannon tuet: laki sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta (1260/1996 8 §) ja

5) energiaintensiivisten yritysten veronpalautus: laki sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta (1260/1996 8 a §).

Määrärahan arvioitu käyttö	€
1. Energiaverotuki maa- ja puutarhataloudelle	19 883 000
2. Kasvihuoneviljelijöiden tuki	2 500 000
3. Alusliikenteen tuki	3 000 000
4. Sähkön tuotannon tuet	9 000 000
5. Energiaintensiivisten yritysten veronpalautus	19 072 000
Yhteensä	53 455 000

2008 talousarvio	53 455 000
2007 II lisätalousarvio	15 810 000
2007 talousarvio	93 883 000

(99.) Muut valtiovarainministeriön hallinnonalan menot

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuihin 28.10, 60 ja 91 ja sen momentit 41, 43, 63, 95 ja 97 siirrettäväksi momenteiksi 28.91.40 ja 41, 28.10.63, 28.60.97 ja 28.10.95.

Pääluokka 29
OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Opetusministeriön hallinnonalalla myönnettävät valtionosuudet ja -avustukset budjetoidaan vuonna 2008 myöntöpäätöksen perusteella poiketen tulojen ja menojen kohdentamista koskevista yleisistä määräyksistä. Valtuusmenettelyn piiriin kuuluvat sekä ammattikorkeakoulujen valtionosuudet ja -avustukset budjetoidaan kuitenkin maksuperusteisesti.

Selvitysosa:

Talousarvioesityksen lähtökohdat

Opetusministeriö toteuttaa hallituksen koulutus-, tiede-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikkaa yhdessä hallinnonalan virastojen ja laitosten sekä toimialan yhteisöjen kanssa. Hallinnonalan arvoja ovat sivistys, tasa-arvo, luovuus ja hyvinvointi. Talouden kestävä kasvu sekä Suomen henkinen ja aineellinen hyvinvointi rakentuvat olennaisesti sivistyksen varaan.

Hallinnonalan toimintaympäristö

Kansainvälisen talouden kehityksen myötä maailmantalouden suhdanteet ulottuvat entistä vahvemmin myös Suomeen. Tutkimuksen, innovaatioiden ja tuotekehittelyn sekä huippuosaamisen merkitys korostuu osana globaalia kilpailukykyä. Työelämä muuttuu yhä korkeampaa osaamista vaativaksi. Kansainvälistymisen myötä suomalainen yhteiskunta muuttuu aikaisempaa moniarvoisemmaksi ja monimuotoisemmaksi.

Peruskouluikäisten määrän väheneminen pienentää perusopetuksen oppilasmäärää. Työvoiman saatavuus vaikeutuu. Kansainvälinen liikkuvuus lisääntyy. Keskeisiä haasteita ovat työurien pidentäminen ja maahanmuuttajien kotouttaminen.

Alueellisen kehityksen haasteena on tasa-arvoisten koulutus-, kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelujen turvaaminen koko maassa.

Hallinnonalan yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Koulutus- ja tiedepolitiikka

Koulutus- ja tiedepolitiikalla vahvistetaan Suomen kilpailukykyä ja hyvinvointia edistävää osaamista.

Kehittämisen erityisinä painopisteinä ovat

— perusopetuksen laadun parantaminen,

— koulutuksesta valmistumisen nopeuttaminen ja ilman ammatillista koulutusta jäävien osuuden vähentäminen,

— ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistus ammatillisen liikkuvuuden parantamiseksi,

— koulutuksen ennakoinnin uudistaminen ja koulutuksen työelämävastaavuuden parantaminen, strategisten huippuosaamisen keskittymien luominen, ja

— yliopistojen perusrahoituksen vahvistaminen, yliopistojen opetuksen ja tutkimuksen laadun kehittäminen ja innovaatioyliopiston käynnistäminen.

Opintotuen kehittämisellä edistetään suunnitelmallista ja päätoimista opiskelua ja opintoaikojen lyhenemistä.

Oppilaitosverkon ja koulutuspalvelujen sopeuttamista väestökehitykseen edistetään. Kunta- ja palvelurakenteen ja valtionosuusjärjestelmän muutoksessa huolehditaan koulutuspalvelujen saatavuuden ja laadun turvaamisesta tarvittaessa lainsäädäntöä tarkentamalla. Arvioidaan valtionosuusuudistuksesta johtuvat tarpeet kehittää ohjausjärjestelmää.

Korkeakoulusektoreiden välistä työnjakoa kehitetään niiden lainsäädännössä määriteltyjen perustehtävien pohjalta. Sektoritutkimuksen ja korkeakoulujen yhteistyötä vahvistetaan ja opetusministeriön toimenpideohjelmaa tutkijankoulutuksen ja -uran kehittämiseksi vuosille 2007—2011 toteutetaan. Tutkijankoulutuksen ja -uran kehittämisessä otetaan huomioon sukupuolten välinen tasa-arvo.

Ammatillisen koulutuksen palvelukyvyn vahvistaminen edellyttää järjestäjäverkon rakenteellista kehittämistä ammattiopistostrategian mukaisesti tavoitteena alueellisesti tai muutoin vahvojen ammattiopistojen verkko.

Tavoitteena on, että

— vähintään 97 prosenttia peruskoulun päättävistä aloittaa samana vuonna lukiossa, ammatilliseen perustutkintoon johtavassa koulutuksessa tai perusopetuksen lisäopetuksessa vuonna 2008,

— koulutuksen keskeyttäminen vähenee ja läpäisy paranee,

— korkeakoulutuksen aloittamisikä (mediaani) on 20 vuotta vuonna 2008 ja ammattikorkeakoulututkinnon suorittamisikä on 24 vuotta ja ylemmän korkeakoulututkinnon suorittamisikä on 26 vuotta vuonna 2012,

— vuosittain koulutukseen osallistuvien osuus työikäisestä aikuisväestöstä on vähintään 60 prosenttia vuonna 2012 ja että

— tohtorin tutkintojen määrä on 1 600 tutkintoa vuonna 2008.

Tavoitteiden toteutumista arvioidaan myös sukupuolen mukaan.

Koulutustakuu: perusopetuksen suorittaneiden välitön sijoittuminen koulutukseen

	2003	2004	2005	2008 (tavoite)
Ammatilliseen perustutkintoon johtavaan koulutukseen sijoittuneet, %	37,0	38,4	39,4	40,0
Lukiokoulutukseen sijoittuneet, %	55,1	54,1	53,3	54,0
Perusopetuksen lisäopetukseen sijoittuneet, %	2,4	2,5	2,5	3,0
Sijoittuneet yhteensä, %	94,5	95,0	95,1	97,0
Sijoittuneiden määrä	57 450	60 400	60 200	65 400

Tutkintoon johtavan koulutuksen keskeyttäminen (%)[1)]

	2003	2004	2005	2008 (tavoite)
Lukiokoulutus	2,0	1,9	2,0	1,8
Ammatillinen peruskoulutus[2)]	10,2	9,7	9,5	8,0
Ammattikorkeakouluopinnot	6,2	6,3	6,4	6,2
Yliopistokoulutus	4,5	4,3	4,7	4,2

[1)] Opetushallinnon alainen koulutus. Syyskuussa opiskelleiden tilanne seuraavan vuoden syyskuussa. Kokonaan opintonsa keskeyttävät, jotka eivät sijoitu muualle koulutusjärjestelmään.

[2)] Tilasto ei sisällä näyttötutkintona suoritettavaan ammatilliseen perustutkintoon valmistavaa koulutusta, oppisopimuskoulutusta eikä erityisoppilaitoksissa järjestettävää koulutusta.

Korkeakoulututkinnon suorittajien keski-ikä (mediaani)

	2003	2004	2005	2008 (tavoite)
Ammattikorkeakoulututkinto [1)]	25,0	25,1	25,1	25,0
Ylempi korkeakoulututkinto	27,3	27,3	27,3	26,8

[1)] Nuorten koulutus

Tutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen (%)[1)]

	2003	2004	2005	2008 (tavoite)
Ylioppilastutkinto	83,3	83,6	84,3	85,0
Ammatillinen perustutkinto	72,3	73,4	75,5	77,0
Ammatillisen lisäkoulutuksen tutkinto	84,9	85,0	88,3	88,5
Ammattikorkeakoulututkinto	86,9	87,4	88,1	89,0
Yliopistotutkinto [2)]	92,4	91,1	92,1	92,3
Tohtorintutkinto	91,9	91,0	91,4	92,3

[1)] Kuvaa työllistymisen ja jatko-opintoihin sijoittumisen tilannetta vuoden lopussa. Tarkastelussa ovat kolmen edeltävän vuoden aikana suoritetut tutkinnot.

[2)] Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneista

Opiskelijat ja tutkinnot[1)]

	2003	2004	2005	2006	2008 (arvio)
Esiopetus					
— opiskelijamäärä	59 850	58 400	57 940	57 930	56 700
Perusopetus					
— uudet opiskelijat	61 300	59 830	57 550	58 000	56 500
— päättötodistuksen saaneet	60 830	63 830	63 760	66 000	67 000
— opiskelijamäärä	583 130	581 080	578 110	568 720	546 000
Lukiokoulutus					
— uudet opiskelijat	42 610	40 590	39 550	38 100	40 000
— suoritetut ylioppilastutkinnot[2)]	35 170	34 650	34 340	32 830	33 500
— opiskelijamäärä	120 870	118 530	116 350	114 140	117 000

Ammatillinen peruskoulutus[3]					
— uudet opiskelijat	60 090	60 350	61 850	62 500	63 600
— suoritetut tutkinnot	36 040	36 600	37 220	38 000	40 600
— opiskelijamäärä[4]	142 020	143 780	146 050	149 670	152 790
Ammatillinen lisäkoulutus[5]					
— uudet opiskelijat	23 910	25 580	29 170	31 000	32 000
— suoritetut tutkinnot	14 957	13 040	14 320	15 500	16 000
— opiskelijamäärä oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa	14 720	24 000	28 400	30 000	27 000
— opiskelijamäärä oppisopimuskoulutuksessa[6]	16 720	18 940	22 305	25 000	27 100
Ammattikorkeakoulujen perustutkinnot[7]					
— aloittaneet	32 840	32 690	33 260	32 370	32 000
— suoritetut tutkinnot	20 500	20 670	21 140	20 770	21 000
— opiskelijamäärä	96 120	116 830	116 700	115 760	115 500
— josta ulkomaalaiset opiskelijat	3 480	3 730	3 930	4 600	4 900
Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot					
— aloittaneet	310	240	630	1 380	2 000
— suoritetut tutkinnot		60	180	150	380
— opiskelijamäärä	350	610	1 050	2 140	3 500
Yliopiston perustutkinnot[8]					
— uudet opiskelijat	20 940	20 970	20 786	20 150	20 800
— suoritetut alemmat korkeakoulututkinnot		2 717	2 913	3 814	7 000
— suoritetut ylemmät korkeakoulututkinnot		12 588	12 920	13 128	14 000
— opiskelijamäärä		149 167	151 030	152 164	152 000
— josta ulkomaalaiset opiskelijat		3 048	3 221	4 000	5 600
Yliopiston tohtorintutkinnot[8]					
— suoritetut tutkinnot	1 260	1 400	1 420	1 410	1 590
— opiskelijamäärä	22 960	22 110	22 200	21 900	22 000
— josta ulkomaalaiset opiskelijat	1 490	1 500	1 660	1 850	2 500

[1] Opetushallinnon alainen koulutus. Perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen uusia opiskelijoita, perusopetuksen päättötodistuksen saaneita ja ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen tutkinnon suorittaneita sekä ulkomaalaisia opiskelijoita koskevat luvut ovat vuoden 2006 osalta arvioita. Esiopetuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen, ammatillisen peruskoulutuksen sekä oppisopimuskoulutuksena järjestetyn perus- ja lisäkoulutuksen opiskelijamäärät ovat valtionosuusjärjestelmän mukaisia opiskelijamääriä.

[2] Ei sisällä IB-lukioiden eikä Reifeprüfung-tutkintoja.

[3] Sisältää ammatilliseen perustutkintoon johtavan oppilaitosmuotoisen ja oppisopimusmuotoisen koulutuksen sekä opetussuunnitelmaperusteisen että näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen.

[4] Sisältää myös muun kuin tutkintoon johtavan koulutuksen opiskelijat.

[5] Sisältää ammattitutkintoon ja erikoisammattitutkintoon johtavan oppilaitosmuotoisen ja oppisopimusmuotoisen koulutuksen.

[6] Valtionosuusrahoituksen perusteena oleva opiskelijamäärä sisältäen myös muun kuin tutkintoon johtavan koulutuksen opiskelijat.

[7] Lähde AMKOTA-tietokanta.

[8] Lähde KOTA-tietokanta.

Taide- ja kulttuuripolitiikka

Taide- ja kulttuuripolitiikalla edistetään kansallisesti ja kansainvälisesti luovuutta, kulttuurista moninaisuutta, tasa-arvoa, hyvinvointia ja kulttuurista yhteiskuntakehitystä. Varaudutaan väestön ikärakenteen ja muiden muutosten aiheuttamiin vaikutuksiin taiteen ja kulttuurin palveluissa.

Tavoitteena on varmistaa luovuuden edellytysten ja kulttuuristen oikeuksien toteutuminen sekä taiteen ja kulttuurin laatu ja saatavuus.

Taiteellisen ja muun luovuuden edellytysten parantaminen

Vahvistetaan taiteellisen ja muun luovuuden edellytyksiä, osaamista ja kehittymistä yhteiskunnassa. Kulttuuripalveluiden ja ammatillisen taiteen korkea laatu turvataan parantamalla tekijöiden ja palveluiden tuottajien toimintaedellytyksiä. Tekijänoikeusjärjestelmän toimivuutta kehitetään ja siihen liittyvää osaamista lisätään.

Kulttuuriperinnön säilyttäminen, suojelu ja aktiivisen käytön vahvistaminen

Kulttuuriperinnön säilyttämistä ja digitaalista tallentamista sekä saatavuutta tietoverkkojen kautta parannetaan. Kulttuurin muistiorganisaatioita ja niiden verkostoitumista kehitetään.

Taiteen, kulttuurin ja tiedon saatavuuden, saavutettavuuden sekä osallistumisen edistäminen

Taiteen ja kulttuurin infrastruktuurin ylläpitoa kehitetään taiteenaloittain, alueellisesti ja paikallisesti. Taiteen ja kulttuurin monipuolista tarjontaa ja saatavuutta parannetaan. Kirjastojen ja museoiden roolia lähipalveluina sekä oppimisen, tietohuollon ja kulttuurin monipalvelujärjestelmänä vahvistetaan. Taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta sekä etnisten ryhmien ja vammaisten osallistumismahdollisuuksia ja omaehtoisen kulttuuritoiminnan edellytyksiä lisätään.

Lasten ja nuorten taiteen ja kulttuuripalvelujen edistäminen

Edistetään lasten ja nuorten taidetta, lapsille ja nuorille suunnattuja kulttuuripalveluja sekä luovaa toimintaa. Kehitetään lasten ja nuorten turvallista mediaympäristöä.

Luovien alojen vahvistaminen

Luovien alojen, kuten kulttuuriteollisuuden ja taiteen toimialojen, kehittämistoimet muotoillaan vastaamaan toimintaympäristön muutoksia. Vahvistetaan kulttuuripoliittisin toimin kulttuuristen sisältöjen tuotekehitystä, tuetaan kulttuuriyritysten liiketoiminta- ja tekijänoikeusosaamisen kehittämistä sekä alan yrittäjien verkostoitumista ja yhteistyötä muiden toimialojen kanssa.

Kulttuuriviennin edistäminen

Parannetaan taiteen ja kulttuurin toimialojen yritystoiminnan ja kansainvälisille markkinoille pääsyn edellytyksiä edistämällä toimijoiden kansainvälistymisvalmiuksia ja -verkostoja sekä kehittämällä yhteistyössä muiden toimialojen kanssa kulttuurimatkailun osaamis- ja tietopohjaa sekä verkottumista.

Eräitä taide- ja kulttuurialojen yhteiskunnallista vaikuttavuutta kuvaavia tunnuslukuja

	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2008 arvio
Teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluvien teattereiden ja Kansallisteatterin katsojat, 1 000 henk.	2 438	2 698	2 600
Teattereille myönnetyt henkilötyövuodet[1)]	2 459	2 469	2 469
Museoiden kävijämäärät valtionosuuden piirissä ja muissa päätoimisesti hoidetuissa museoissa, 1 000 henk.	4 578	4 612	4 600
Museoille myönnetyt henkilötyövuodet	1 072	1 158	1 158
Sinfoniaorkesterien[2)] ja Kansallisoopperan kuulijat, 1 000 henk.	1 015	906	1 015
Orkestereille myönnetyt henkilötyövuodet	1 027	1 033	1 033
Kotimaiset pitkien elokuvien ensi-illat	11	14	14
Kotimaisten elokuvien katsojat elokuvateatterissa, 1 000 henk.	929	1 514	1 500
Yleisten kirjastojen kokonaislainaus, 1 000 kpl	105 570	102 577	100 000
Sivukirjastojen määrä	456	449	445

[1)] Valtionosuuden laskennan perusteena myönnetyt laskennalliset henkilötyövuodet.

[2)] Sisältää kaksi valtionosuusjärjestelmään kuulumatonta orkesteria.

Liikuntapolitiikka

Liikuntatoimen ensisijaisena tavoitteena on edistää liikuntaa. Liikunnan edistämisen avulla tuetaan väestön hyvinvointia ja terveyttä koko elämänkaaren aikana.

Väestön hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

Aktivoidaan riittämättömästi liikkuvia säännölliseen liikkumiseen kaikissa ikäryhmissä, hillitään väestön ylipainoisuuden kasvua liikunnan avulla sekä otetaan huomioon liikkumisympäristöt yhdyskuntasuunnittelussa. Tavoitetta toteutetaan terveysliikuntaa edistävillä ohjelmilla sekä tukemalla liikuntajärjestöjen toimintaa ja laajoja väestöryhmiä palvelevaa liikuntapaikkarakentamista.

Yhteiskunnallisen osallisuuden ja osallistumisen vahvistaminen

Tuetaan paikallistasoisten vapaaehtoistoimijoiden koulutuksen kehittämistä osana liikunnan koulutusjärjestelmää. Kehitetään koulutustoiminnan laatua ja sisältöä lasten ja nuorten, terveysliikunnan sekä kilpa- ja huippu-urheilun tarpeisiin.

Kansainväliseen menestykseen tähtäävän sekä eettisesti ja yhteiskuntavastuullisesti toimivan huippu-urheilun tukeminen

Huippu-urheilun toimintaedellytyksiä parannetaan tukemalla valmennusjärjestelmien kehittämistä ja valmennuksen tehostamista, vammaishuippu-urheilun integrointia, antidoping -toimintaa sekä urheilun suurtapahtumien haku- ja järjestelyedellytyksiä.

Liikunnan tunnuslukuja[1)]

	2005 toteutuma	2006 ennuste	2008 arvio
Terveytensä kannalta riittävästi (2 krt/vko) liikkuvat 15—64-vuotiaat, %			
— miehet	60	63	63
— naiset	68	68	68

[1)] Lähde: 2005 ja 2006 Kansanterveyslaitos, 2008 (AVTK), OPM

Liikunnan vapaaehtois- ja kansalaistoimintaan osallistuminen, henkilöä[1)]

	2005 toteutuma	2006 ennuste	2008 arvio
Kaikki	510 000	532 000	532 000
— miehet	291 000	311 000	311 000
— naiset	219 000	221 000	221 000

[1)] Lähde: 2005—06 Kansallinen liikuntatutkimus, Suomen Gallup 2006, OPM

Nuorisotyö ja -politiikka

Nuorisolain (72/2006) mukaisesti nuorisotyön ja -politiikan tavoitteet sijoittuvat kolmelle tulosalueelle: nuorten aktiivisen kansalaisuuden edistäminen, nuorten sosiaalinen vahvistaminen sekä nuorten kasvu- ja elinolojen parantaminen.

Nuorten aktiivisen kansalaisuuden tukeminen

Nuorten aktiivisen kansalaisuuden tavoitteena on kehittää nuorten tavoitteellista toimintaa yhteiskunnassa. Aktiivista kansalaisuutta edistetään luomalla edellytyksiä jokaiselle nuorelle omaan harrastukseen, yhteisön jäsenyyteen ja yhteiskuntaan vaikuttamiseen. Tavoitteena on, että nuoret äänestävät valtakunnallisissa vaaleissa yhtä aktiivisesti kuin muu väestö.

Nuorten sosiaalinen vahvistaminen

Nuorille suunnataan elämäntaitoja parantavia toimenpiteitä. Sosiaalinen vahvistaminen on kohdennettua yhteisöllistä toimintaa, joka keskittyy syrjäytymisen riskiryhmissä oleviin nuoriin. Nuorten työpajatoiminnan tavoitteena on nuorten arjen- ja työelämävalmiuksien vahvistaminen sekä nuorisotyöttömyyden vähentäminen. Ehkäisevällä päihde- ja huumetyöllä vähennetään nuorten huumeiden ja alkoholin käyttöä ja kokeilua.

Nuorten kasvu- ja elinolojen parantaminen

Nuorten kasvu- ja elinoloja parannetaan tehostamalla valtioneuvoston nuoriin kohdistuvaa sukupolvipolitiikkaa tavoitteena nuorten elinolojen saattaminen samalle tasolle muiden väestöryhmien kanssa. Huolehditaan vuonna 2007 valmistuneen valtioneuvoston lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman toimeenpanosta, seurannasta ja arvioinnista. Seurataan nuorten elinoloja nuorten elinolotiedostojen avulla.

Nuorten elinoloindikaattorit

	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2008 arvio
Nuorten työpajatoiminta			
Pajat, lkm	236	200	220
Nuoret pajoissa, lkm/vuosi	7 100	7 000	8 000
Koulutukseen, työhön tai muuhun ohjattuun toimintaan sijoittuneet, %	70	70	70
Nuorisotyöttömät, lkm	30 500	26 500	22 000

Valtionosuudet opetusministeriön hallinnonalalla (1 000 euroa)

		2006 tilinpäätös	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys	2007/2008 muutos
29.10.30	Yleissivistävä koulutus	1 787 691	1 840 930	1 955 779	114 849
29.10.34	Koulurakentaminen	67 300	47 700	56 900	9 200
29.20.30	Ammatillinen koulutus	504 514	513 883	555 224	41 341
29.30.30	Vapaa sivistystyö	142 845	142 888	151 053	8 165
29.30.31	Ammatillinen lisäkoulutus	112 465	116 419	126 047	9 628
29.30.32	Oppisopimuskoulutus	107 901	112 211	126 645	14 434
29.30.51	Ammatilliset erikoisoppilaitokset	17 949	18 008	18 854	846
29.40.30	Ammattikorkeakoulut	356 854	362 682	371 906	9 224
29.80.30 ja 52	Kirjastot	90 825	110 956	114 635	3 679
29.80.31 ja 52	Teatterit ja orkesterit	42 380	46 665	56 889	10 224
29.80.32 ja 52	Museot	18 727	19 354	25 092	5 738
29.80.33	Kuntien kulttuuritoiminta	5 375	5 541	5 563	22
29.80.34	Kirjastorakentaminen	7 000	6 200	5 700	-500
29.90.50 ja 52	Liikunnan koulutuskeskukset	13 743	14 677	15 907	1 230
29.90.50	Kuntien liikuntatoimi	16 712	16 772	16 840	68
29.91.50	Kuntien nuorisotyö	7 035	7 014	7 002	-12
Yhteensä		3 299 316	3 381 900	3 610 036	228 136

Arvio valtionosuuksien jakautumisesta

Kunnat ja kuntayhtymät (77 %)	2 540 473	2 604 063	2 779 728	175 665
— Kunnat	1 397 260	1 432 235	1 528 850	96 616
— Kuntayhtymät	1 143 213	1 171 828	1 250 878	79 049
Yksityiset (23 %)	758 843	777 837	830 308	52 471

Vuoden 2008 valtionosuusprosentti on opetus- ja kirjastotoimessa 41,89. Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen kuntien valtionosuuslainsäädännön muuttamiseksi.

Luvun 28.90 perusteluihin viitaten valtionosuuksissa on otettu huomioon kuntien valtionosuuslain mukainen osuus verotuloihin perustuvista valtionosuuksien tasauslisistä ja -vähennyksistä, siirtymätasauksista sekä kuntajaon muutoksista aiheutuvista valtionosuusmenetysten korvauksista. Tasausten perusteella on tehty 5 654 000 euron lisäys momentille 29.10.30 ja 334 000 euron lisäys momentille 29.80.30. Tasauserien yhteisvaikutus pääluokan 29 osalta on nettomäärältään 5 988 000 euroa.

Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat

Veikkaus Oy:n tuottoarvio vuodelle 2008 on 418,9 milj. euroa.

Voittovaroista ehdotetaan myönnettäväksi momentilta 29.60.53 tieteen tukemiseen 77,1 milj. euroa, momentilta 29.80.52 taiteen tukemiseen 205,1 milj. euroa, momentilta 29.90.50 liikunnan tukemiseen 100,5 milj. euroa ja momentilta 29.91.50 nuorisonkasvatustyön tukemiseen 36,2 milj. euroa. Taiteen osuudesta ehdotetaan käytettäväksi jakosuhdelain mukaisesti kirjastojen valtionosuuksien kattamiseen noin 24 milj. euroa, mikä on noin 22 % kirjastojen valtionosuuksista.

Tieteen, taiteen, liikunnan ja nuorisotyön valtionrahoituksen määräksi luvuissa 29.60, 80, 90 ja 91 vuodelle 2008 ehdotetaan 842,6 milj. euroa, mistä 418,9 milj. euroa eli 49,8 % myönnetään veikkausvoittovaroista.

Arpajaislain (1047/2001) mukaisesti raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuotto käytetään urheilun ja liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen ja nuorisotyön edistämiseen. Veikkausvoittovarat muodostavat keskeisen rahoituslähteen tieteen, taiteen, liikunnan ja nuorisotyön sektoreilla. Arpajaislain mukaan em. pelejä toimeenpanevan rahapeliyhteisön asianomaisen tilikauden voittoa sekä voittovaroista myönnetyistä lainoista kertyviä kuoletuksia ja korkoja vastaavaksi arvioitu määräraha otetaan vuosittain valtion talousarvioon.

Talousarviossa noudatetaan raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä annetun lain (1054/2001, muut. 1191/2005) 2 §:ssä tarkoitettujen veikkausvoittovarojen tuotosta rahoitettavien kirjaston valtionosuuksien määrää, joka on enintään 22 % vuonna 2008.

Veikkausvoittovarat ja samoihin tarkoituksiin myönnetyt muut määrärahat, milj. euroa

	2001 TP	2002 TP	2003 TP	2004 TP	2005 TA	2006 TP	2007 TA	2008 TAE
Kirjastojen käyttökustannusten valtionosuus	82,7	80,1	86,6	87,3	90,2	90,9	111,0	114,3
— veikk.varat	67,2	35,5	58,6	59,0	48,9	40,0	36,5	24,7
— budj.varat	15,5	44,5	28,0	28,3	41,3	50,9	74,5	89,6
Tiede	179,8	188,9	210,5	239,9	239,9	258,3	270,5	279,2
— veikk.varat	75,9	76,2	75,8	75,7	75,7	75,7	77,3	77,1
— budj.varat	103,8	112,7	134,7	163,8	164,1	182,6	193,2	202,1

Taide	209,9	222,2	228,0	243,2	259,4	270,3	280,6	302,7
— veikk.varat	137,3	144,2	130,1	128,6	136,2	146,4	152,3	180,4
— budj.varat	72,6	78,0	97,9	114,6	123,2	123,9	128,3	122,3
Liikunta	81,6	84,4	85,7	90,0	93,1	96,4	101,5	103,2
— veikk.varat	80,7	83,3	83,9	88,1	90,0	95,1	100,2	100,5
— budj.varat	0,9	1,0	1,9	1,9	3,1	1,3	1,3	2,7
Nuoriso	21,1	22,0	22,3	30,8	34,6	39,0	40,8	43,3
— veikk.varat	20,3	20,3	20,7	28,6	31,7	34,2	36,1	36,2
— budj.varat	0,8	1,6	1,6	2,2	2,8	4,7	4,7	7,1
Veikkausvoittovarat yhteensä ilman kirjastoa	361,1	339,2	348,4	351,4	350,8	357,2	363,3	394,2
Veikkausvoittovarat yhteensä	381,4	359,5	369,1	380,0	382,5	391,4	402,4	418,9

Eräisiin käyttötarkoituksiin varatut määrärahat veikkausvoittovaroista ja muilta talousarvion momenteilta (euroa)

	Veikkaus-voittovarat	Yleiset budjettivarat	Yhteensä
Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen toimintamenot	2 375 000	2 559 000	4 934 000
Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat	58 500 000	134 277 000	192 777 000
Valtionosuus ja -avustus teattereille ja orkestereille	37 528 000	19 361 000	56 889 000
Valtionosuus ja -avustus museoille	18 407 000	6 685 000	25 092 000
Valtionosuus ja -avustus kirjastoille	24 711 000	89 924 000	114 635 000
Entistämis- ja korjausavustukset	1 510 000	1 160 000	2 670 000
Taiteen keskustoimikunnan, taidetoimikuntien ja alueellisten taidetoimikuntien toimintamenoihin ja taiteen edistämiseen	4 320 000	4 980 000	9 300 000
Liikunnan koulutuskeskukset	15 521 000	2 687 000	18 208 000
Nuorten työpajatoiminnan kehittäminen ja syrjäytymisen ehkäisy	1 600 000	7 123 000	8 723 000

Kirkollisasiat

Opetusministeriön toimialaan kuuluvat evankelis-luterilainen kirkko, ortodoksinen kirkkokunta sekä muut uskonnolliset yhdyskunnat. Lisäksi toimialaan kuuluu hautaustoimen yleinen järjestäminen, jossa lähtökohtana on uskonnonvapauden ja yhdenvertaisuuden sekä arvokkuuden ja kunnioittavuuden toteutuminen.

Tavoitteena on

— turvata suotuisat toimintaedellytykset evankelis-luterilaiselle kirkolle, ortodoksiselle kirkkokunnalle ja muille uskonnollisille yhdyskunnille ja

— edistää mahdollisuuksia uskonnon tunnustamiseen ja harjoittamiseen sekä muilla tavoin edistää uskonnonvapauden toteutumista.

Hallinnonalan tietohallinto

Opetusministeriön hallinnonalan tietohallintostrategian 2006—2015 toteuttamista jatketaan. Tietohallintostrategian linjausten mukaisesti opetuksen, tutkimuksen ja kulttuurin yhteistä tietopohjaa vahvistetaan ja uudet palvelut toteutetaan sähköisinä. Hallinnonalalla siirrytään kaikessa hallinnon sisäisessä ja virastojen välisessä toiminnassa yksinomaan sähköiseen asiointiin ja säh-

köiseen hallintoon. Tietohallinnon kustannustehokkuutta parannetaan edelleen. Keskeisiä keinoja ovat yhteisten palvelujen ja muiden resurssien käytön lisääminen ja yhteistyö hankintojen toteuttamisessa.

Käynnistettäviä ja jatkettavia tietohallintostrategian mukaisia hankkeita vuonna 2008 ovat: sähköisen asianhallinnan hankkeet, hallinnonalan yhteisen tietovaraston kehittäminen ja sähköisten aineistojen pitkäaikaissäilytykseen liittyvät hankkeet.

Tuottavuusohjelman vaikutukset

Julkisen sektorin tuottavuuden lisääminen on osa hallitusohjelmaan kirjattua hallituksen talouspoliittista strategiaa. Hallitusohjelman mukaan valtion tuottavuusohjelmaa tarkistetaan siten, ettei se heikennä yliopistokoulutuksen laatua sekä tieteen ja tutkimuksen vaikuttavuutta. Tuottavuusohjelman toimenpiteitä selvitetään yksityiskohtaisemmin asianomaisten lukujen yhteydessä.

Opetusministeriön hallinnonalalla toteutetaan hallituksen linjausten mukaisesti tuottavuustoimia, joiden yhteenlaskettu henkilöstötarvetta vähentävä vaikutus vuonna 2008 on 302 henkilötyövuotta.

Hallinnonalan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
29.10.34	*Valtionosuus oppilaitosten perustamiskustannuksiin* (siirtomääräraha 3 v)		
	— yleissivistävän koulutuksen perustamishankevaltuus	51,00	44,00
	— laajuuksien vahvistamisvaltuus	60,00	55,00
29.30.52	*Valtionosuus ja -avustus aikuiskoulutuksen perustamiskustannuksiin* (siirtomääräraha 3 v)		
	— perustamishankevaltuus	0,80	1,00
	— laajuuksien vahvistamisvaltuus	1,50	1,50
29.50.01	*Yliopistojen toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)		
	— vuokrasopimusvaltuus	4,50	-
29.60	**Tiede**		
	— tutkimushankevaltuus	225,29	245,60
29.60.02	*Arkistolaitoksen toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)		
	— vuokrasopimusvaltuus	0,74	-
29.80.34	*Valtionosuus yleisten kirjastojen perustamiskustannuksiin* (arviomääräraha)		
	— perustamishankevaltuus	4,40	4,50
	— laajuuksien vahvistamisvaltuus	-	4,00
29.80.70	*Kaluston hankinta* (siirtomääräraha 3 v)		
	— kalustamis- ja varustamisvaltuus	-	2,90
29.80.75	*Toimitilojen ja kiinteistöjen perusparannukset, käyttö ja kunnossapito* (siirtomääräraha 3 v)		
	— perusparannus- ja pienhankevaltuus	1,60	1,60

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
01.	**Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot**	**267 903**	**274 203**	**284 779**	**10 576**	**4**
01.	Opetusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	22 275	23 964	24 793	829	3
02.	Opetushallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	18 827	19 091	19 868	777	4
03.	Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	7 923	7 995	8 087	92	1
(20.)	Kehittämistoiminta (siirtomääräraha 3 v)	3 694	—	—	—	—
21.	Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)	5 966	4 686	4 686	—	—
22.	Eräät kopiointi- ja käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 2 v)	10 563	13 063	14 563	1 500	11
29.	Opetusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	131 880	135 000	135 000	—	—
50.	Eräät avustukset (kiinteä määräraha)	485	485	485	—	—
51.	Avustukset kirkolliseen ja uskonnolliseen toimintaan (kiinteä määräraha)	2 604	2 341	2 371	30	1
62.	EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus opetusministeriön osalta (arviomääräraha)	61 675	64 596	72 786	8 190	13
66.	Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)	1 961	1 982	2 140	158	8
(70.)	Kaluston hankinta (siirtomääräraha 3 v)	50	1 000	—	- 1 000	- 100
10.	**Yleissivistävä koulutus**	**1 902 863**	**1 941 929**	**2 074 972**	**133 043**	**7**
01.	Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	43 202	43 523	45 617	2 094	5
02.	Ylioppilastutkintolautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	—	6	6	—	—
20.	Yleissivistävän koulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	4 149	9 249	16 149	6 900	75
30.	Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	1 787 691	1 840 930	1 955 779	114 849	6

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
34.	Valtionosuus oppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirto-määräraha 3 v)	67 300	47 700	56 900	9 200	19
51.	Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)	521	521	521	—	—
20.	**Ammatillinen koulutus**	**541 695**	**550 423**	**591 847**	**41 424**	**8**
01.	Valtion ammatillisen koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	31 376	31 615	32 163	548	2
20.	Työpaikalla tapahtuva oppiminen (siirtomääräraha 2 v)	3 026	3 026	3 026	—	—
21.	Ammatillisen koulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	1 499	1 899	1 434	- 465	- 24
30.	Valtionosuus ja -avustus ammatillisen koulutuksen käyttö-kustannuksiin (arviomääräraha)	504 514	513 883	555 224	41 341	8
(76.)	Kiinteistöjen hankinta (siirtomäärä-raha 3 v)	1 280	—	—	—	—
30.	**Ammatillinen lisäkoulutus ja vapaa sivistystyö**	**439 861**	**452 459**	**456 648**	**4 189**	**1**
20.	Opetustoimen henkilöstökoulutus ja eräät muut menot (siirtomäärä-raha 2 v)	14 416	14 428	14 209	- 219	- 2
21.	Aikuiskoulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	2 927	2 927	9 412	6 485	222
30.	Valtionosuus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	142 845	142 888	151 053	8 165	6
31.	Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen lisäkoulutukseen (arviomääräraha)	112 465	116 419	126 047	9 628	8
32.	Valtionosuus oppisopimuskoulu-tukseen (arviomääräraha)	107 901	112 211	126 645	14 434	13
(34.)	Valtionavustus aikuisten koulutus-tason kohottamisohjelmaan (siirto-määräraha 3 v)	30 000	35 000	—	- 35 000	- 100
51.	Valtionosuus ammatillisten erikoisoppilaitosten käyttö-kustannuksiin (arviomääräraha)	17 949	18 008	18 854	846	5
52.	Valtionosuus ja -avustus aikuis-koulutuksen perustamis-kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	2 000	1 000	1 000	—	—
53.	Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)	9 358	9 578	9 428	- 150	- 2

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
40.	**Ammattikorkeakouluopetus**	**363 308**	**368 060**	**376 859**	**8 799**	**2**
20.	Ammattikorkeakoululaitoksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)	4 386	3 310	2 950	- 360	- 11
21.	Ammattikorkeakoulujen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	2 068	2 068	2 003	- 65	- 3
30.	Valtionosuus ja -avustus kunnallisten ja yksityisten ammattikorkeakoulujen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	356 854	362 682	371 906	9 224	3
50.	**Yliopisto-opetus ja -tutkimus**	**1 366 488**	**1 401 449**	**1 424 653**	**23 204**	**2**
01.	Yliopistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 269 513	1 289 052	1 302 088	13 036	1
02.	Kansalliskirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	—	13 277	13 500	223	2
03.	Harjoittelukoulujen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	72 356	72 477	72 342	- 135	- 0
04.	Yliopistojen palvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	—	—	5 000	5 000	0
20.	Yliopistolaitoksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)	24 619	26 643	31 723	5 080	19
60.	**Tiede**	**261 324**	**270 488**	**279 207**	**8 719**	**3**
01.	Suomen Akatemian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	31 827	32 034	32 797	763	2
02.	Arkistolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	14 053	14 381	18 497	4 116	29
03.	Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 788	2 730	2 559	- 171	- 6
04.	Varastokirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 522	1 520	1 509	- 11	- 1
20.	Eräiden teosten laatiminen ja hankkiminen (siirtomääräraha 2 v)	200	150	100	- 50	- 33
50.	Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (siirtomääräraha 3 v)	120 131	130 011	134 277	4 266	3
53.	Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat tieteen edistämiseen (arviomääräraha)	79 479	77 342	77 148	- 194	- 0
66.	Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)	11 324	12 320	12 320	—	—
70.	**Opintotuki**	**750 229**	**772 522**	**836 437**	**63 915**	**8**
01.	Opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	599	622	643	21	3
52.	Opintolainojen valtiontakaus ja korkotuki (arviomääräraha)	28 211	23 000	20 900	- 2 100	- 9

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
55.	Opintoraha ja asumislisä (arviomääräraha)	666 227	693 732	750 500	56 768	8
57.	Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki (arviomääräraha)	20 641	22 900	25 400	2 500	11
58.	Avustus vuokrakustannusten korvaamiseen (siirtomääräraha 2 v)	3 866	4 268	4 294	26	1
59.	Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuki (arviomääräraha)	30 686	28 000	34 700	6 700	24
80.	**Taide ja kulttuuri**	**368 368**	**391 291**	**416 844**	**25 553**	**7**
01.	Taiteen keskustoimikunnan ja taidetoimikuntien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 357	3 366	4 980	1 614	48
02.	Valtion taidemuseon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 948	16 947	16 892	- 55	- 0
03.	Suomenlinnan hoitokunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 407	2 596	2 221	- 375	- 14
04.	Museoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 968	16 745	17 487	742	4
05.	Näkövammaisten kirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	6 178	7 018	6 884	- 134	- 2
06.	Suomen elokuva-arkiston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 464	3 494	4 445	951	27
07.	Valtion elokuvatarkastamon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	547	555	555	—	—
08.	Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	806	802	813	11	1
30.	Valtionosuudet ja -avustukset yleisten kirjastojen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	51 274	74 451	89 924	15 473	21
31.	Valtionosuus ja -avustus teattereiden ja orkestereiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	13 667	13 812	19 361	5 549	40
32.	Valtionosuudet ja -avustukset museoille (arviomääräraha)	4 471	4 470	6 685	2 215	50
33.	Valtionosuus ja -avustus kuntien kulttuuritoimintaan (arviomääräraha)	5 375	5 541	5 563	22	0
34.	Valtionosuus yleisten kirjastojen perustamiskustannuksiin (arviomääräraha)	7 000	6 200	5 700	- 500	- 8

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
40.	Korvaus Suomenlinnan Liikenne Oy:lle (arviomääräraha)	153	252	252	—	—
50.	Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)	10 265	10 487	10 325	- 162	- 2
51.	Apurahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille (arviomääräraha)	10 774	11 088	11 088	—	—
52.	Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat taiteen edistämiseen (arviomääräraha)	190 387	188 829	205 068	16 239	9
(53.)	Valtionavustus tilakustannuksiin (kiinteä määräraha)	16 465	16 795	—	- 16 795	- 100
(54.)	Valtionavustus Suomen Kansallisteatterin peruskorjauksen lainanhoitokuluihin (kiinteä määräraha)	3 533	3 627	—	- 3 627	- 100
55.	Kulttuuriperinnön digitoinnin tukeminen (kiinteä määräraha)	—	—	2 000	2 000	0
56.	Kulttuuriviennin edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	—	—	800	800	0
70.	Kaluston hankinta (siirtomääräraha 3 v)	1 180	1 110	2 145	1 035	93
72.	Valtion taidemuseon kokoelmien kartuttaminen (siirtomääräraha 3 v)	649	589	739	150	25
75.	Toimitilojen ja kiinteistöjen perusparannukset, käyttö ja kunnossapito (siirtomääräraha 3 v)	2 500	2 500	2 900	400	16
95.	Kulttuuriympäristön suojelusta aiheutuvat menot (arviomääräraha)	—	17	17	—	—
90.	**Liikuntatoimi**	**99 062**	**101 550**	**103 187**	**1 637**	**2**
50.	Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen (arviomääräraha)	97 754	100 208	100 500	292	0
52.	Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille (kiinteä määräraha)	1 308	1 342	2 687	1 345	100
91.	**Nuorisotyö**	**39 876**	**40 799**	**43 323**	**2 524**	**6**
50.	Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat nuorisotyön edistämiseen (arviomääräraha)	35 153	36 076	36 200	124	0
51.	Nuorten työpajatoiminta ja ehkäisevä huumetyö (siirtomääräraha 2 v)	4 723	4 723	7 123	2 400	51
	Yhteensä	**6 400 977**	**6 565 173**	**6 888 756**	**323 583**	**5**
	Henkilöstön kokonaismäärä	34 990	34 990[1)]	35 228		

[1)] Sisältää Suomen Akatemian tutkimusmäärärahojen lisäyksen vaikutuksen.

01. Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot

Selvitysosa: Opetusministeriö vastaa osana valtioneuvostoa koulutus-, tiede-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan kehittämisestä ja kansainvälisestä yhteistyöstä. Ministeriö edistää sivistystä, luo edellytyksiä osaamiselle, elinikäiselle oppimiselle ja luovuudelle sekä kansalaisten osallistumiselle ja hyvinvoinnille.

Opetusministeriön toimintaprosessit ja niille asetetut tavoitteet edistävät koulutus-, tiede-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan toimialan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteiden toteutumista.

Opetusministeriön tuotoksia ja laadunhallintaa, toiminnallista tehokkuutta sekä henkisten voimavarojen hallintaa ja kehittämistä koskevat tulostavoitteet perustuvat useilta osin opetusministeriön kehittämisohjelmaan 2007—2011.

Opetusministeriö asettaa toiminnalleen seuraavat tulostavoitteet:

Tuotokset ja laadunhallinta

1. Opetusministeriön toiminnan laatu on korkeatasoista. Jatketaan laadunvarmistuksen ja riskienhallinnan kehittämistä.

2. Opetusministeriön strateginen toiminta on toimintaympäristön muutoksia ennakoivaa ja ministeriön toimialaa tehokkaasti ohjaavaa. Opetusministeriön strategia 2020 valmistuu. Käynnistetään koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman, kulttuuripolitiikan strategian, lapsi- ja nuorisopoliittisen ohjelman sekä kansallisen liikuntaohjelman toimeenpano.

3. Tiedolla johtaminen tukee opetusministeriön päätöksentekoa, strategista toimintaa ja yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista. Kehitetään tieto- ja tilastotuotantoa sekä sektoritutkimusta ja tuotetaan politiikka-analyyseja yhteiskunnallisesti merkittävistä asioista.

4. Opetusministeriön lainsäädäntötyö täyttää valtioneuvoston asettamat laatuvaatimukset. Jatketaan lainsäädäntötyön suunnitelmallisuuden, seurannan, yhteistyön ja osaamisen kehittämistä.

5. Opetusministeriön ja sen hallinnonalan toiminnan ja talouden suunnittelu ja seuranta on selkeää ja tehokasta. Jatketaan ministeriön tulosjohtamisen kehittämistä sekä toiminta- ja taloussuunnitelman valmistelun uudistamista.

6. Opetusministeriön toimialan ohjaus edistää yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteiden toteutumista. Käynnistetään toimialan ohjauksen kehittämisprojekti.

Toiminnallinen tehokkuus

7. Opetusministeriön toiminta on tehokasta. Toteutetaan opetusministeriön hallinnonalan tuottavuusohjelmaa. Opetusministeriö siirtyy Valtiokonttorin palvelukeskuksen asiakkaaksi vuoden 2009 loppuun mennessä. Toteutetaan hankinta- ja toimitilastrategioita. Opetusministeriön hallinnonalan tietohallintostrategian toteuttamista jatketaan tavoitteena siirtyä vuonna 2010 pääsääntöisesti sähköisiin asianhallinnan prosesseihin, joita ovat lausuntoasiat, tulosohjaus ja valtionavustusasiat.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

8. Aloitetaan uudistetun henkilöstöohjelman toimeenpano.

9. Opetusministeriön henkilöstöä kehitetään niin, että se pystyy vastaamaan toimintaympäristön haasteisiin ministeriön kehittämisohjelman mukaisesti. Erityisesti pyritään turvaamaan organisaation uudistumiskyky ja vahvistamaan osaamista hallinnonalan ohjauksessa sekä alan uusimman tiedon soveltamisessa.

Henkilöstötavoitteet

	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2008 tavoite
Opetusministeriö			
Henkilötyövuodet	330	336	336
Työtyytyväisyysindeksi vähintään	3,4	3,4	3,4
Johtajuusindeksi vähintään	3,5	3,5	3,5

01. (29.01.21) Opetusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 24 793 000 euroa.

Opetusministeriöön voidaan perustaa ylijohtajan virka.

Määrärahaa saa käyttää myös lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelman palkkaus-, matka-, kokous-, koulutus- ja tiedotus- sekä muihin vastaaviin toimintamenoihin.

S e l v i t y s o s a : Ylijohtaja toimisi vuoden 2008 alusta lukien perustettavan hallinto-osaston päällikkönä. Osana opetusministeriön organisaation uudistamista on tarkoitus yhdistää hallintoyksikkö, talousyksikkö ja tietopalveluyksikkö hallinto-osastoksi.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon kuuden henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	23 147	24 144	24 973
Bruttotulot	956	180	180
Nettomenot	22 191	23 964	24 793
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 643		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 727		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lisäys 1 htv (ylijohtaja)	117
Sektoritutkimuksen neuvottelukunta ml. 2 htv	231
Siirto 4 htv momentilta 26.01.01 (valtiosihteerit ja sihteerit)	320
Siirto momentilta 28.20.02 (Valtioneuvoston tietohallintoyksikön tuottamien palvelujen ostaminen)	220
Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelman palkkaus- ja muut kustannukset (2 htv) (kertamenoa 300 000 euroa)	460
Siirto 1 htv momentille 29.80.01 (taidetoimikunnat)	-44
Siirto momentille 28.30.01 (kulttuuritilastot)	-100
Tuottavuustoimet (-6 htv)	-264
Kertaluontoiset erät	-121
Muut muutokset	10
Yhteensä	829

2008 talousarvio	24 793 000
2007 talousarvio	23 964 000
2006 tilinpäätös	22 275 000

02. (29.01.23) Opetushallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 19 868 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) oppimateriaalin kehittämiseen,

2) enintään 800 000 euroa ruotsinkielisen ja muun vähälevikkisen oppimateriaalin tuotannon hintojen alentamiseen ja

3) 258 000 euroa avustuksena saamelaiskäräjille jaettavaksi saamenkielisen oppimateriaalin tuottamiseen.

Selvitysosa: Opetushallituksen tehtävänä on vastata toimialaansa kuuluvan koulutuksen kehittämisestä, edistää koulutuksen tuloksellisuutta ja kansainvälistymistä, seurata koulutuksen järjestämistä sekä huolehtia erikseen säädetyistä tehtävistä.

Opetusministeriö asettaa Opetushallitukselle seuraavat tavoitteet:

— Koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta edistetään kehittämällä tulevaisuuden oppimista, oppimisympäristöjä sekä elinikäistä oppimista monikulttuurisessa yhteiskunnassa. Hyvinvointia, osallisuutta, oppilas- ja opiskelijahuoltoa, erityisopetusta sekä opintojen ohjausta kehitetään. Eri koulumuotojen yhteistyötä tiivistetään. Oppimispolkuja kehitetään joustaviksi.

— Kehitetään suomenruotsalaista koulutusta ottaen huomioon kulttuuri-identiteettiin kasvamisen erityistarpeet ja tasavertaiset koulutusmahdollisuudet. Lisätään ruotsinkielen opiskelun kiinnostavuutta ja selvitetään voimassaolevan kielilainsäädännön tavoitteiden ja ruotsinkielen opetuksen tarjonnan suhde. Tuetaan koulutuksen järjestäjiä kieltenopetusstrategian kehittämisessä.

— Edistetään koulutusjärjestelmän tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta tuottamalla seuranta-, tutkimus- ja arviointitietoa koulutuksen kehittämisen tueksi. Koulutuksen laadunhallintaa ja tietoperustaisen johtamisen edellytyksiä parannetaan kehittämällä tietotuotantoa ja laadunhallinnan menetelmiä.

— Kehitetään koulutusjärjestelmän ylläpitoa ja kehittämistä tukevien kansallisten palveluiden kustannustehokkuutta, kohdentuvuutta, kattavuutta ja laatua valtion tuottavuusohjelman mukaisesti. Tuetaan koulutuksen järjestäjiä yhteistyön kehittämisessä.

— Vastataan EU:n ohjelmakauden projektien hallinnoinnista.

Toiminnallinen tehokkuus

Määritellään keskeiset asiakaspalveluprosessit ja varmistetaan palvelujen saatavuus ja riittävyys. Voimavaroja keskitetään ydintehtävien hoitamiseen. Tuottavuuden lisäämiseksi käynnistetään sähköisen hallinnon kehittämisohjelma. Valtiokonttorin palvelukeskuksen asiakkaaksi siirtymistä valmistellaan. Kehitetään tuloksellisuuden laskentatoimen mittareita ja raportointia.

Maksullisen palvelutoiminnan kautta Opetushallitus tarjoaa tukeaan opetussektorin toiminnan ajankohtaisiin kehittämishaasteisiin. Liiketaloudellisesti hinnoiteltuja tuotteita ja palveluita ovat koulutus- ja konsultointipalvelut, lausunnot, arviointituotteet ja -palvelut, vähälevikkisten oppikirjojen tuotanto ja myynti sekä muu maksullinen julkaisutuotanto. Julkisoikeudelliset suoritteet on määritelty asetuksessa 1201/2006, joiden lisäksi Opetushallitus toteuttaa aikuisten näyttötutkintotoimintaa tutkintomaksuina kerättävillä tuloilla.

Tuotokset ja laadunhallinta

Opetushallituksen suoritteet, kpl

	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
1. Viranomaissuoritteet				
— Opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteet ja niiden muutokset				
— Ammatillinen koulutus/yleissivistävä koulutus	5/-	4/1	6/2	30/-
— Näyttötutkinnon perusteet ja niiden muutokset	53	49	50	50
— Oppimistulosten arviointi	3	1	3	3

2. Maksullisen palvelutoiminnan suoritteet				
Julkisoikeudelliset suoritteet				
— Opetushallinnon tutkinto	392	357	300	300
— Päätös korkeakoulututkinnon tunnustamisesta	497	486	510	510
— Valtion kielitutkinnot	3 904	3 570	3 500	3 500
— Aikuiskoulutuksen näyttötutkintojen tutkintomaksut (kpl)	46 342	41 073	45 545	45 545
Liiketaloudelliset suoritteet				
— Koulutettavapäivät	14 153	10 563	14 200	14 200
— Aikuiskoulutuksen näyttötutkintojen järjestämisedellytysten arviointi	124	172	170	170
— Tilatut konsultoinnit ja arvioinnit	108	54	100	100
— Myydyt julkaisut ja oppimateriaalituotteet	90 580	99 790	70 000	70 000
— Ulkomaisten tutkintojen vastaavuuslausunnot	30	39	30	30

Opetushallituksen itsearviointiprosessia jatketaan. Toteutetaan asiakastyytyväisyyskysely ja laaditaan toiminnan laadun kehittämissuunnitelma.

Henkilöstövoimavarat

Tavoitteena on toteuttaa vuonna 2007 laaditun henkilöstösuunnitelman mukaiset toimenpiteet *Kestävä johtaminen -hankkeen* suunnitelman pohjalta. Erityisesti kehitetään johtamista ja johtamisjärjestelmiä siten, että ne tukevat mahdollisimman hyvin toiminnan tuloksellisuutta ja oppimista sekä henkilöstön hyvinvointia. Luodaan osaamisen kehittämisen ja siirtämisen menetelmiä.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon 12,4 henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2004 toteutuma	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Henkilötyövuodet (momentti 29.01.02)	300	306	294	293	285
Henkilötyövuodet (muut momentit)	42	43	52	48	43
Määräaikaiset koko henkilöstömäärästä, %	17,7	21,2	21,5	20,0	19,0
Työtyytyväisyysindeksi	3,1	-	-	3,4	3,4

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	26 057	26 301	26 668
Bruttotulot	6 771	7 210	6 800
Nettomenot	19 286	19 091	19 868
Siirtyneet erät			
— edelliseltä vuodelta siirtyneet	2 612		
— seuraavalle vuodelle siirtyneet	2 153		

Maksullisen palvelutoiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, liiketaloudelliset suoritteet, vähälevikkinen oppimateriaalituotanto (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	1 060	1 100	950
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	1 721	1 800	1 750
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	- 660	- 700	- 800
Kustannusvastaavuus, %	62	61	54
Hintatuki	660	700	800
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen	100	100	100

Maksullisen palvelutoiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, muut liiketaloudelliset suoritteet (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	2 980	3 400	3 150
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	2 090	2 468	2 258
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	890	932	892
Kustannusvastaavuus, %	143	138	140

Maksullisen palvelutoiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, julkisoikeudelliset suoritteet (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	2 364	2 400	2 400
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	2 339	2 400	2 400
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	25	0	0
Kustannusvastaavuus, %	101	100	100

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentilta 29.60.03 (1 htv, kääntäjien tutkintolautakunta)	65
Siirto momentilta 29.20.21 (koulutustoimikunnat, europassi ja koulutusnetti)	65
Siirto momentilta 29.30.20 (romanien aikuiskoulutus ja sen kehittäminen)	219
Siirto momentilta 29.30.21 (2 htv, ammatillisen lisäkoulutuksen tehtävät)	65
Siirto momentilta 29.40.20 (2 htv, ammattikorkeakoulujen opiskelijavalinta- ja yhteishakujärjestelmä)	850
Siirto momentilta 29.40.21 (koulutustoimikunnat, europassi ja koulutusnetti)	65
Siirto momentilta 29.50.20 (koulutustoimikunnat, europassi ja koulutusnetti)	65
Siirto momentille 32.01.01 (1 htv)	-96
Kertaluontoiset erät	-261
Tuottavuustoimet	-364
Muut muutokset	104
Yhteensä	777

2008 talousarvio	19 868 000
2007 II lisätalousarvio	—
2007 talousarvio	19 091 000
2006 tilinpäätös	18 827 000

03. (29.01.27) Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 8 087 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) enintään 144 000 euroa maksullisen palvelutoiminnan tukemiseen,

2) 1 684 000 euroa ulkomailla tapahtuvan Suomen kielen ja kulttuurin opetuksen järjestämiseen mukaan lukien ulkomaisissa yliopistoissa palvelevien yliopisto-opettajien ja muiden opetushallintoviranomaisten, yhteensä enintään 47 henkilön, palkkaukseen ja

3) 2 802 000 euroa opiskelija-, harjoittelija-, opettaja-, nuoriso- ja asiantuntijavaihtoon myönnettäviin stipendeihin, apurahoihin ja avustuksiin.

Selvitysosa:

Toiminnallinen tuloksellisuus

Kansainvälisen henkilövaihdon keskus, CIMO (Centre for International Mobility)

— edistää kansainvälistä vuorovaikutusta suomalaisessa koulutuksessa ja työelämässä sekä kulttuuri- ja nuorisotoimen alueella,

— tukee toiminnallaan kansainvälisen liikkuvuuden lisäämistä ja suomalaisen koulutuksen ja kulttuurin kansainvälistä näkyvyyttä ja kilpailukykyä,

— toteuttaa apuraha- ja henkilövaihto-ohjelmia ja vastaa Euroopan unionin koulutus-, kulttuuri- ja nuoriso-ohjelmien kansallisesta toimeenpanosta sekä pohjoismaisen Nordplus-ohjelman toimeenpanosta,

— järjestää neuvonta- ja tietopalvelua ja markkinoi suomalaista koulutusta kansainvälisesti, erityisinä painopistealueina ovat Venäjä ja Aasia,

— tukee Suomen kielen ja kulttuurin opetusta ulkomaisissa yliopistoissa,

— järjestää ulkomaisille yliopisto-opiskelijoille suomen kielen kursseja Suomessa sekä

— lisää tietotekniikan hyväksikäyttöä tiedotuksessa, neuvonnassa ja koulutuksessa.

Määrälliset tavoitteet

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Elinikäisen oppimisen -ohjelma		15 180	17 240
— Suomesta lähteneet		9 180	10 695
— Suomeen saapuvat		6 000	6 545
Sokrates-ohjelmaan osallistuvat	12 289		
— Suomesta lähtevät	5 271		
— Suomeen saapuvat	7 018		
EU:n nuoriso-ohjelmaan osallistuvat	5 078	4 300	4 300
Leonardo da Vinci-ohjelma	1 513		

Kahdenvälinen ja monenkeskinen yhteistyö	623	830	750
— verkosto-ohjelmat	291	300	300
— muut stipendiohjelmat	332	530	450
North-South -kehitysmaaohjelma	231	180	180
Kv-harjoittelijavaihto[1)]	1 482	1 600	1 400
Suomen kielen ja kulttuurin edistäminen (kesäkurssiapurahat)	239	300	260

[1)] Sisältää myös CIMOn tukemien opiskelijajärjestöjen organisoiman harjoittelijavaihdon.

Päätösosan kohdassa 2 tarkoitetut palkkausmenot määräytyvät soveltuvin osin ulkomailla työskentelevien Suomen kielen ja kulttuurin yliopisto-opettajien ohjesäännön mukaisesti.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	10 213	9 885	9 977
Bruttotulot	2 330	1 890	1 890
Nettomenot	7 883	7 995	8 087
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	940		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	980		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Vuokrakustannusten nousu	78
Uusi palkkausjärjestelmä	14
Yhteensä	92

2008 talousarvio	8 087 000
2007 talousarvio	7 995 000
2006 tilinpäätös	7 923 225

21. (29.01.25) Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 4 686 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) menoihin, jotka aiheutuvat osallistumisesta kansainvälisten järjestöjen toimintaan ja pohjoismaiseen kulttuuriyhteistyöhön,

2) kulttuurisopimusten ja vaihto-ohjelmien toimeenpanosta aiheutuviin menoihin ja

3) ulkomaille suuntautuvan kulttuuri- ja sivistystoiminnan edellyttämiin palkkaus- ja ohjelmamenoihin tarkoitettujen avustusten ja apurahojen maksamiseen henkilöille ja yhteisöille, jotka edistävät opetus-, tiede- ja kulttuurivaihtoa sekä Suomen kulttuurin tunnetuksi tekemistä ulkomailla.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Koulutuksen ja tieteen toimialan kansainväliset hankkeet	1 306 000
Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimen toimialan kansainväliset hankkeet	2 411 000
Muut kansainväliset hankkeet	969 000
Yhteensä	4 686 000

Määrärahalla rahoitetaan opetusministeriön toimialan monenkeskiseen kansainväliseen yhteistyöhön, kahdenväliseen kulttuurivaihtoon, ulkosuomalaistoimintaan ja sukukansayhteistyöhön liittyvää toimintaa.

2008 talousarvio	4 686 000
2007 talousarvio	4 686 000
2006 tilinpäätös	5 966 000

22. (29.01.26) Eräät kopiointi- ja käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 14 563 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) tekijänoikeuslakiin (404/1961) perustuvien kopiointi- ja muiden käyttökorvausten sekä kopiointia, tallennusta ja käyttöoikeuksia koskevan tiedotus- ja selvitystoiminnan menojen maksamiseen ja

2) enintään 3 000 000 euroa suojattujen teosten tekijöille maksettavan lainauskorvauksen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Määrärahasta maksetaan tekijänoikeuslain nojalla tehtyyn sopimukseen perustuvia korvauksia oppilaitoksissa ja valtion virastoissa tapahtuvasta kopioinnista ja suojatun aineiston käytöstä.

2008 talousarvio	14 563 000
2007 talousarvio	13 063 000
2006 tilinpäätös	10 563 000

29. Opetusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 135 000 000 euroa.

2008 talousarvio	135 000 000
2007 talousarvio	135 000 000
2006 tilinpäätös	131 880 460

50. Eräät avustukset (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 485 000 euroa.

Käyttösuunnitelma	€
1. Svenska Finlands folkting -nimisestä järjestöstä annetun lain (1331/2003) mukainen valtionavustus	475 000
2. Paasikivi-Seuralle myönnettävä valtionavustus	10 000
Yhteensä	485 000

2008 talousarvio	485 000
2007 talousarvio	485 000
2006 tilinpäätös	485 000

51. Avustukset kirkolliseen ja uskonnolliseen toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 2 371 000 euroa.

Käyttösuunnitelma	€
1. Avustus Ortodoksiselle kirkolle (L 985/2006)	2 013 000
2. Avustus Suomen Merimieskirkolle, eräiden siirtoväen sankarihautojen hoitoon sekä kaatuneiden muiston vaalimiseen ja luovutetun alueen hautausmaiden kunnostamiseen	358 000
— mistä Lontoon merimieskirkon rakennusavustuksiin ja rakennuslainojen hoitoon (enintään)	152 000
Yhteensä	2 371 000

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kustannustason muutos (1,5 %) kohdan 1 avustuksessa	30

2008 talousarvio	2 371 000
2007 talousarvio	2 341 000
2006 tilinpäätös	2 604 000

62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus opetusministeriön osalta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 72 786 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ohjelmakauden 2000—2006 Euroopan aluekehitysrahastosta ja Euroopan sosiaalirahastosta rahoitettavien tavoite 1-, 2- ja 3 -ohjelman sekä Equal-, Interreg- ja Urban-yhteisöaloitteiden ja innovatiivisten toimien hankkeiden valtion rahoitusosuuden maksamiseen ja

2) teknisen avun ja edellä mainittujen ohjelmien toteuttamiseen tarvittavan henkilöstön palkkaamiseen sekä ohjelmien toteuttamisen kannalta muiden välttämättömien kulutusmenojen maksamiseen yhdessä momentilla 32.70.61 olevan EU-osuuden kanssa,

3) neuvoston asetuksen (EY) N:o 1260/1999 30 artiklasta (tukikelpoisuus) ja 39 artiklasta (varainhoitoa koskevat oikaisut) johtuvien velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Valtuus

Mikäli vuoden 2007 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2008.

Selvitysosa: Huolehditaan ohjelmakauden 2000—2006 EU:n rakennerahasto-ohjelmien tehokkaasta toimeenpanosta ja koordinoinnista. Tavoitteena on tukea kansallista koulutus- ja kulttuuripolitiikkaa hyödyntämällä täysimääräisesti hallinnonalalle kohdistetut EU:n rakennerahastoresurssit.

Määrärahasta arvioidaan käytettävän 19 162 000 euroa Euroopan aluekehitysrahaston hankkeiden valtion rahoitusosuutena ja 53 624 000 euroa Euroopan sosiaalirahaston hankkeiden valtion rahoitusosuutena. Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1260/1999 30 ja 39 artiklaan liittyen tukikelvottomien menojen ja rahoitusoikaisuista aiheutuvien menojen maksamiseen arvioidaan käytettävän yhteensä enintään 1 000 000 euroa.

Määräraha on alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

2008 talousarvio	72 786 000
2007 II lisätalousarvio	—
2007 talousarvio	64 596 000
2006 tilinpäätös	61 674 702

66. Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 140 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Unescon ja muiden hallitustenvälisten monenkeskisen sivistyksellisen yhteistyön järjestöjen ja ohjelmien jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Unescon jäsenmaksu	1 485 000
Suomen maksuosuus Euroopan nuorisosäätiöön	35 000
Suomen maksuosuus Euroopan neuvoston nuorisokortin osittaissopimuksesta	5 000
Suomen maksuosuus WIPOlle/Bernin unionille	80 000
Suomen maksuosuus ICCROMille	23 000
Maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelua koskevasta sopimuksesta aiheutuvat menot	17 000
OECD/CERI jäsenmaksu	23 000
Suomen maksuosuus Euroopan neuvoston EURIMAGES-rahastoon	290 000
Suomen maksuosuus Euroopan audiovisuaaliselle observatoriolle	21 000
Suomen maksuosuus Euroopan nykykielten keskukselle	33 000
Suomen maksuosuus WADAlle	55 000
OECD/INES jäsenmaksu	13 000
Suomen maksuosuus kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemista ja edistämistä koskevasta UNESCOn yleissopimuksesta	20 000
Suomen maksuosuus urheilun dopinginvastaisesta UNESCOn yleissopimuksesta	20 000
Suomen maksuosuus Euroopan neuvoston urheilua koskevasta laajennetusta osittaissopimuksesta	20 000
Yhteensä	2 140 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemista ja edistämistä koskevasta UNESCOn yleissopimuksesta aiheutuva meno	20
UNESCOn dopinginvastaisesta urheilun yleissopimuksesta aiheutuva meno	20
Euroopan neuvoston urheilua koskevasta laajennetusta osittaissopimuksesta aiheutuva meno	20
Valuuttakurssien ja kustannustason muutos	98
Yhteensä	158

2008 talousarvio	2 140 000
2007 talousarvio	1 982 000
2006 tilinpäätös	1 960 844

(70.) Kaluston hankinta (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2007 talousarvio	1 000 000
2006 tilinpäätös	50 000

10. Yleissivistävä koulutus

Selvitysosa:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Yleissivistävän koulutuksen (esiopetus, perusopetus, lisäopetus, lukiokoulutus, taiteen perusopetus ja aamu- ja iltapäivätoiminta) kehittämisen lähtökohtana on koulutuksen perusturvan takaaminen ja vahvistaminen kaikille asuinpaikasta, kielestä ja taloudellisesta asemasta riippumatta koko maan kattavasti. Tavoitteena on koulu- ja oppilaitosverkon toimintakyvyn, alueellisen saavutettavuuden ja vaikuttavuuden kehittäminen.

Toiminnan keskeinen tavoite on varmistaa lasten ja nuorten koulutuksellisten oikeuksien toteutuminen. Tämä saavutetaan varmistamalla ammattitaitoinen ja laadukas opetus, riittävä ohjaus ja tukitoimet sekä turvallinen oppimisympäristö. Esi- ja perusopetus sekä lukiokoulutus toteutetaan laadukkaasti ja tuloksellisesti siten, että koulutuksen keskeyttäminen vähenee ja oppilaat saavuttavat jatko-opintojen edellyttämät valmiudet. Jokaiselle perusopetuksen päättävälle nuorelle turvataan koulutuspaikka. Yhteiskunnallista vaikuttavuutta kuvataan kansainvälisten PISA-tutkimusten tuloksilla.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Suunnataan voimavaroja perusopetuksen laadun kehittämiseen. Tavoitteena on muun muassa opetusryhmien koon pienentäminen sekä tuki- ja erityisopetuksen vahvistaminen. Huomiota kiinnitetään koulukiusaamisen ehkäisyyn, perusopetuksen ylempien vuosiluokkien ja toisen asteen nivelvaiheen opetus- ja työmuotojen kehittämiseen, oppilashuollon laadun ja palvelurakenteen kehittämiseen sekä koulupudokkuuden ja syrjäytymisen ehkäisemiseen. Painopisteenä on varhainen tuki oppimis- ja koulunkäyntivaikeuksiin sekä oppilaiden ja opiskelijoiden osallistumisen vakiinnuttaminen osaksi koulujen yhteisöllistä toimintakulttuuria. Edistetään taiteen perusopetuksen saatavuutta, monipuolisuutta ja kerhotoimintaa. Tuetaan aamu- ja iltapäivätoimintaa laadullisesti ja määrällisesti.

Toimeenpannaan erityisopetuksen pitkän tähtäimen kehittämisstrategian toimenpiteitä. Perusopetukseen valmistavan opetuksen, maahanmuuttajien oman äidinkielen ja suomi/ruotsi toisena kielenä opetuksen tasa-arvoista tarjontaa kehitetään siten, että maahanmuuttajaoppilaille voidaan turvata riittävä tuki ja edellytykset perus- ja lukio-opinnoissa menestymiseen ja kotoutumiseen suomalaiseen yhteiskuntaan. Lisätään tietämystä vieraista kulttuureista, vähemmistöistä ja ihmisoikeuksista. Koulutukseen hakemista ja valintaa tehostetaan ottamalla käyttöön ammatillisen ja lukiokoulutuksen sähköinen haku- ja koulutustietojärjestelmä vuoden 2008 yhteishauissa. Kehitetään lukioverkkoa hyvä saatavuus turvaten. Tehostetaan lukiokoulutuksen läpäisyä sekä kehitetään suullisen kielitaidon valtakunnallista arviointia.

Tuotetaan, hallitaan ja hyödynnetään kansalliset ja kansainväliset tarpeet huomioonottavaa, luotettavaa ja vertailukelpoista seuranta- ja tutkimustietoa. Monipuolistetaan esi- ja perusopetuk-

sen sivistys- ja kasvatustehtävän arviointia. Arvioidaan koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan lainsäädännön toimivuus, toiminnan laatu ja muutostarpeet.

Yleissivistävän koulutuksen oppilasmäärät vuosina 2006—2008

	2006 syksy toteutuma	2007 syksy arvio	2008 syksy arvio	2007/2008 syksy muutos
Esiopetus	57 903	57 300	56 700	-600
Perusopetus	564 619	556 000	546 000	-10 000
— josta lisäopetus	2 421	2 450	2 450	-
Nuorten lukiokoulutus	107 463	107 000	109 000	-2 000
Aikuisten lukiokoulutus	22 480	22 500	22 500	-
— josta aineopiskelijat	14 892	15 000	15 500	500

Ylioppilastutkintoon osallistuu vuonna 2008 noin 78 000 kokelasta ja heidän arvioidaan suorittavan yhteensä noin 228 000 koetta.

01. (29.10.21) Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 45 617 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) Eurooppa-koulujen opettajien ja hallintohenkilökunnan palkkaus- ja eräiden muiden menojen maksamiseen sekä Eurooppa-koulujen Suomen puheenjohtajuuskaudesta aiheutuviin kuluihin,

2) valtion yleissivistävien oppilaitosten kansainvälistämiseen, maahanmuuttajien täydentävään opetukseen, vammaisten lasten koulujen palvelu- ja kehittämiskeskustoimintaan sekä avustuksina oppimisympäristöjen kehittämiseen ja tieto- ja viestintätekniikan hyväksikäyttöön opetuksessa,

3) Helsingin eurooppalaisen koulun toiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen ja

4) valtion yleissivistävien erityiskoulujen palvelu- ja kehittämiskeskuksien muille koulutuksen järjestäjille tuottamien palvelujen hintatukeen enintään 1 800 000 euroa.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi Helsingin eurooppalaisen koulun perustamisesta.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon 0,8 henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Oppilasmäärät

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Eurooppa-koulut	529	535	540
Helsingin ranskalais-suomalainen koulu	835	866	870
Suomalais-venäläinen koulu	689	680	675
Valtion yleissivistävät erityiskoulut	504	504	485
Koulukotien perusopetus	165	153	170
Helsingin eurooppalainen koulu			130
Yhteensä	2 722	2 738	2 870

Henkilötyövuodet

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Helsingin ranskalais-suomalainen koulu	71	71	71
Suomalais-venäläinen koulu	76	77	77
Valtion yleissivistävät erityiskoulut	694	696	692
Eurooppa-koulut	29	29	29
Helsingin eurooppalainen koulu			7
Yhteensä	870	873	876

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Helsingin ranskalais-suomalainen koulu	4 927 000
Suomalais-venäläinen koulu	4 982 000
Valtion yleissivistävät erityiskoulut	30 680 000
Koulukotien perusopetus	2 030 000
Eurooppa-koulut	1 144 000
Helsingin eurooppalainen koulu	1 854 000
Yhteensä	45 617 000

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	48 202	47 523	49 617
Bruttotulot	5 321	4 000	4 000
Nettomenot	42 882	43 523	45 617
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 648		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 968		

Kuntien rahoitusosuus valtion yleissivistävän koulutuksen kustannuksiin, 7 215 000 euroa, on otettu huomioon momentin 29.10.30 mitoituksessa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Koulukotien ja valtion erityiskoulujen toiminnan tukeminen	1 140
Helsingin eurooppalaisen koulun käynnistäminen (7 htv)	900
Tuottavuustoimet (-0,8 htv)	-35
Muut muutokset	89
Yhteensä	2 094

2008 talousarvio	45 617 000
2007 talousarvio	43 523 000
2006 tilinpäätös	43 202 000

02. (29.10.22) Ylioppilastutkintolautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 6 000 euroa.

Selvitysosa:

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	6 674	7 267	7 526
Bruttotulot	6 682	7 261	7 520
Nettomenot	-8	6	6

Nettobudjetoitavat tulot kertyvät ylioppilastutkintolautakunnan suoritteista perittävistä maksuista annetun opetusministeriön asetuksen (438/2001) mukaan.

2008 talousarvio	6 000
2007 talousarvio	6 000

20. (29.10.25) Yleissivistävän koulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 16 149 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) yleissivistävän koulutuksen sekä siihen liittyvän kouluhyvinvoinnin kokeilu-, tutkimus-, kehittämis- ja arviointihankkeista aiheutuvien suunnittelu-, käynnistämis- ja toimintamenojen sekä avustusten maksamiseen,

2) EU:n ja OECD:n hyväksymien muiden kuin rakennerahastoista rahoitettavien tutkimus- ja koulutushankkeiden maksamiseen ja

3) enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kouluhyvinvoinnin edistäminen	6 900
2008 talousarvio	16 149 000
2007 talousarvio	9 249 000
2006 tilinpäätös	4 149 000

30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 955 779 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisten valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen sekä kuntien valtionosuuslain mukaisten verotuloihin ja valtionosuusuudistukseen perustuvien valtionosuuksien tasausten maksamiseen kunnille,

2) enintään 200 000 euroa aamu- ja iltapäivätoimintaa koskevan lainsäädännön toimeenpanon tukemisesta, seurannasta ja toiminnan kehittämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen,

3) enintään 3 986 000 euroa avustuksina oppimisympäristöjen kehittämiseen ja monipuolistamiseen,

4) enintään 1 290 000 euroa avustuksina oppilashuollon laadun ja sitä tukevan verkostomaisen oppilas- ja opiskelijahuoltotyön sekä palvelurakenteen edistämiseen,

5) enintään 9 652 000 euroa opetusministeriön määräämin perustein opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 42 §:n mukaisten avustusten maksamiseen oppilaitosten kokeilu- ja kehittämistoimintaan ja oppilaitosten kansainvälistämiseen, vieraskielisten oppilaiden äidinkielen ja suomi/ruotsi toisena kielenä sekä heidän muun opetuksensa tukemiseen, saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden äidinkielen opetuksen järjestämiseen, kunnalle tai rekisteröidylle yhdistykselle Ruotsissa rajakuntien yhteistoimintaan perustuvasta suomalaisoppilaiden koulunkäynnistä aiheutuviin kustannuksiin sekä opetustuntikohtaista taiteen perusopetuksen valtionosuutta saaville oppilaitoksille,

6) enintään 1 400 000 euroa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/

1998) 43 §:n 2 momentin ja saamenkieliseen ja saamen kielen opetukseen perusopetuksessa, lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista annetun valtioneuvoston päätöksen (191/1999) 4 ja 5 §:n mukaisten saamenkielisen ja saamen kielen opetuksen valtionavustuksen maksamiseen,

7) Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä yhteistyöstä ulkomaanopetuksen alalla tehdyn sopimuksen mukaisten menojen maksamiseen,

8) enintään 136 000 euroa taiteen perusopetusta antavien oppilaitosten harkinnanvaraisiin valtionavustuksiin ja

9) enintään 18 000 000 euroa avustuksina perusopetuksen laadun kehittämiseen.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä ohjaustuntien määrä on enintään 2 930 300. Ohjaustunnin hinta on 21,37 euroa.

Taiteen perusopetuksen asukaskohtaisen valtionosuuden perusteena käytettävä yksikköhinta on 1,4 euroa. Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä tuntimäärä on musiikin perusopetuksessa enintään 1 509 000 ja muussa tuntiperusteisen valtionosuuden piiriin kuuluvassa taiteen perusopetuksessa enintään 116 950 tuntia.

Selvitysosa: Kohdassa 9 mainitun avustuksen tavoitteena on muun muassa opetusryhmien pienentäminen sekä tuki- ja erityisopetuksen vahvistaminen.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
1) Laskennalliset kustannukset (oppilasmäärä * yksikköhinta)	4 424 423 000
— esiopetus (56 000 * 5 639 €)	315 781 000
— kunnallinen perusopetus (542 500 * 6 191 €)	3 358 805 000
— yksityinen perusopetus (13 500 * 6 410 €, sis. alv.)	86 531 000
— kunnallinen lukio-opetus (105 570 * 5 667 €)	598 240 000
— yksityinen lukio-opetus (9 840 * 5 868 €, sis. alv.)	57 716 000
— asukaskohtainen taiteen perusopetus	7 350 000
Kuntien rahoitusosuus	-2 606 895 000
Tasauserät	5 654 000
Aamu- ja iltapäivätoiminnan valtionosuus	35 690 000
Opetustuntikohtainen taiteen perusopetuksen valtionosuus	60 315 000
Ulkomailla toimivien koulujen valtionosuus	1 857 000
Valtionosuudet yhteensä	1 921 044 000
2) Aamu- ja iltapäivätoiminnan seuranta ja kehittäminen (enintään)	200 000
3) Oppimisympäristöjen kehittäminen ja monipuolistaminen (enintään)	3 986 000
4) Oppilashuollon laatu ja palvelurakenne (enintään)	1 290 000
5) Rahoituslain 42 §:n mukaiset avustukset (enintään)	9 652 000
6) Rahoituslain 43 §:n mukaiset avustukset (enintään)	1 400 000
7) Ulkomaanopetuksen menot	71 000
8) Taiteen perusopetusta antavien oppilaitosten valtionavustukset (enintään)	136 000
9) Perusopetuksen laadun kehittäminen	18 000 000
Yhteensä	1 955 779 000

Valtionosuuden mitoituksessa huomioon otettu kuntien rahoitusosuus sisältää kuntien osuutena harjoittelukouluista ja valtion yleissivistävästä koulutuksesta 34 967 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa käytetyt keskimääräiset yksikköhinnat (ei sis. alv)	
Lukiokoulutus	5 667 euroa/opisk.
Perusopetus	6 191 euroa/opp.
Esiopetus	5 639 euroa/opp.
Taiteen perusopetus	
— asukaskohtainen valtionosuus	1,40 euroa/asukas
— opetustuntikohtainen valtionosuus	64,43 euroa/opetustunti
Aamu- ja iltapäivätoiminta	21,37 euroa /ohjaustunti

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kustannustason muutos (4,7 %)	87 592
Kustannustenjaon tarkistus	40 758
Tasauserien muutos	-2 427
Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaustuntien lisääminen	1 214
Esiopetuksen oppilasmäärän muutos	-1 102
Perusopetuksen oppilasmäärän muutos	-18 058
Lukiokoulutuksen opiskelijamäärän muutos	-9 997
Taiteen perusopetuksen asukasmäärän muutos	9
Taiteen perusopetuksen opetustuntimäärän muutos	874
Avustus oppimisympäristöjen kehittämiseen ja monipuolistamiseen	-2 014
Perusopetuksen laadun kehittäminen	18 000
Yhteensä	114 849

2008 talousarvio	1 955 779 000
2007 II lisätalousarvio	—
2007 talousarvio	1 840 930 000
2006 tilinpäätös	1 787 690 627

34. Valtionosuus oppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 56 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) perusopetuksen, lukiokoulutuksen, taiteen perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisten perustamishankkeiden valtionosuuksien maksamiseen ja

2) peruskoulujen, lukioiden, musiikkioppilaitosten, ammatillisten oppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (705/1992) mukaisten perustamishankkeiden valtionosuuksien maksamiseen.

Valtuus

1) Vuonna 2008 saa myöntää valtionosuutta yleissivistävän koulutuksen perustamishankkeille siten, että hankkeista aiheutuvat valtionosuudet ovat tammikuun 2008 kustannustasossa yhteensä enintään 44 000 000 euroa. Valtionosuuksista enintään 25 000 000 euroa saa myöntää toteutusaikaisena.

2) Vuonna 2008 saa edellisen lisäksi vahvistaa laajuuksia sellaisille perustamishankkeille, joille valtionosuus tullaan myöntämään vuonna 2009 tai sen jälkeen siten, että arvio hankkeista aiheutuvista valtionosuuksista vuoden 2008 tammikuun kustannustasossa on yhteensä enintään 55 000 000 euroa.

Selvitysosa: Myönnettävillä valtionosuuksilla arvioidaan voitavan rakentaa tai peruskorjata tilat 6 450 oppilaalle.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Vuonna 2008 myönnettävät valtionosuudet	
— yleissivistävä koulutus	21 400 000
Vuosina 1993—2007 myönnetyt valtionosuudet	
— yleissivistävä koulutus	26 600 000
— kunnallinen ammatillinen koulutus ja ammattikorkeakoulut	7 500 000
— yksityinen ammatillinen koulutus ja ammattikorkeakoulut	1 400 000
Yhteensä	56 900 000

Myönnetyistä valtionosuuksista arvioidaan valtiolle aiheutuvan menoja seuraavasti (milj. euroa)

	2009	2010	2011	2012—
Ennen vuotta 2008 myönnetyt valtionosuudet				
— yleissivistävät oppilaitokset	33,1	31,8	27,3	61,6
— ammatilliset oppilaitokset ja ammattikorkeakoulut	7,7	6,2	4,2	4,7
Vuonna 2008 myönnettävät valtionosuudet				
— yleissivistävät oppilaitokset	5,2	3,0	3,6	15,3
Yhteensä	46,0	41,0	35,1	81,6

2008 talousarvio	56 900 000
2007 talousarvio	47 700 000
2006 tilinpäätös	67 300 000

51. Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 521 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen kodin ja koulun yhteistyöstä huolehtiville järjestöille, Kerhokeskus - koulutyön tuki ry:lle, koulun vapaan harrastustoiminnan tukemiseen, Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto ry:lle, Ympäristökasvatuksen seura ry:lle, Kesälukioseura ry:lle ja eräiden vaihto-oppilasjärjestöjen toiminnan tukemiseen.

2008 talousarvio	521 000
2007 talousarvio	521 000
2006 tilinpäätös	521 000

20. Ammatillinen koulutus

Selvitysosa:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Ammatillisen koulutuksen päämääränä on vahvistaa työelämän ja yhteiskunnan hyvinvointia ja kilpailukykyä kansainvälistyvässä toimintaympäristössä kohottamalla väestön ammatillista osaamista sekä tukemalla työelämälähtöistä innovaatiotoimintaa. Keskeisiä tavoitteita ovat koulutuksen laadun, työelämävastaavuuden ja vaikuttavuuden parantaminen sekä ammatillisen osaamisen ja ammattitaidon arvostuksen lisääminen.

Tavoitteeksi on asetettu, että ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden työllistymis- ja jatko-opintoihin sijoittumisaste on 77,0 % vuonna 2008.

Työllistyminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen

	2003 toteutuma	2004 toteutuma	2005 toteutuma	2008 tavoite
Perustutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen[1)], %	72,3	73,4	75,5	77,0
— työlliset (sisältää työlliset opiskelijat), %	61,7	63,4	66,3	68,0
— päätoimiset opiskelijat, %	10,6	10,0	9,2	9,0

[1)] Lähde: Tilastokeskus. Sisältää myös muun kuin opetushallinnon alaisen koulutuksen. Kuvaa työllistymisen ja jatko-opintoihin sijoittumisen tilannetta vuoden lopussa. Tarkastelussa ovat kyseisen vuoden heinäkuun loppuun mennessä ja kolmen edeltävän vuoden aikana suoritetut ammatilliset perustutkinnot.

Ammattiopistostrategialla pyritään riittävän vahvan rakenteellisen ja taloudellisen perustan muodostamiseen ammatillisen koulutuksen järjestämiselle alueilla ja eri alojen koulutuksessa sekä koulutuksen vaikuttavuuden ja tehokkuuden lisäämiseen. Keskeisinä strategian tavoitteina ovat työvoiman saatavuuden turvaaminen, koulutuspalvelujen työelämävastaavuuden ja asiakassuuntautuneisuuden parantaminen, elinikäisen oppimisen ja yksilöllisten opintopolkujen edellytysten vahvistaminen sekä koulutuksen saavutettavuuden turvaaminen maan eri osissa ja molempien kieliryhmien tarpeet huomioon ottaen. Tavoitteisiin pyritään muodostamalla alueellisia tai muutoin vahvoja ammattiopistoja, jotka käsittävät koulutuksen järjestäjän kaikki koulutustoiminnot ja opetusyksiköt. Tässä yhteydessä turvataan pitkälle erikoistuneiden yksiköiden toiminta. Toimeenpanossa sovitetaan yhteen ammatillisen koulutuksen ja aikuiskoulutuksen kehittämispo-

litiikan tavoitteet. Ammattiopistojen muodostumista edistetään opetusministeriön ja koulutuksen järjestäjien välisellä vuorovaikutteisella hankkeella.

Ammattiosaamisen näytöillä parannetaan ammatillisen koulutuksen laatua ja vaikuttavuutta sekä tehostetaan opiskelijoiden siirtymistä työelämään. Ammattiosaamisen näyttöjen käyttöönottovaihe ajoittuu vuosille 2006—2009, jolloin toteutetaan valtakunnallista tukiohjelmaa. Ammattiosaamisen näyttöjen käyttöönotosta aiheutuvat lisäkustannukset otetaan huomioon yksikköhintojen keskimääräisiä euromääriä vahvistettaessa toiminnan laadun ja laajuuden arvioituina muutoksina.

Ammatillisen koulutuksen vaikuttavuuden parantamiseen tähdätään myös tuloksellisuusrahoituksella palkitsemalla koulutuksen järjestäjiä tutkinnon suorittaneiden työllistymisestä ja korkeaasteen jatko-opintoihin sijoittumisesta osana laskennallista rahoitusjärjestelmää.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Osaavan työvoiman saatavuuden parantaminen edellyttää samanaikaisesti sekä nuorten koulutukseen pääsyn ja joustavien koulutusväylien turvaamista että aikuisväestön koulutusmahdollisuuksien lisäämistä. Ammatillisen koulutuksen tuottamaan osaamiseen kohdistuvat vaatimukset lisääntyvät samanaikaisesti, kun opiskelijoiden yksilölliset erot kasvavat. Tämä lisää joustavien ratkaisujen ja monimuotoisten tukitoimenpiteiden tarvetta.

Tavoitteeksi on asetettu, että tutkintoon johtavan ammatillisen peruskoulutuksen keskeyttämisaste laskee 8 prosenttiin vuonna 2008.

Perustutkintoon johtavan koulutuksen keskeyttäminen[1)]

	2003 toteutuma	2004 toteutuma	2005 toteutuma	2008 tavoite
Keskeyttää opintonsa ammatillisessa koulutuksessa, %	11,4	10,8	10,6	9,0
Keskeyttää opintonsa ammatillisessa koulutuksessa eikä sijoitu muualle koulutusjärjestelmään, %	10,2	9,7	9,5	8,0

[1)] Lähde: Tilastokeskus. Vain opetushallinnon alainen koulutus. Tilasto ei sisällä näyttötutkintona suoritettavaan ammatilliseen perustutkintoon valmistavaa koulutusta, oppisopimuskoulutusta eikä erityisoppilaitoksissa järjestettävää koulutusta.

Ammatillisen perustutkinnon tavoiteajassa suorittaneiden määrää (läpäisyastetta) pyritään nostamaan 62 %:iin vuonna 2008, kun se oli 60,2 % vuonna 2003, 60,8 % vuonna 2004 ja 61,1 % vuonna 2005 [1)].

Perusopetuksen vuonna 2008 päättävistä arviolta 40 % (lähes 27 000 opiskelijaa) sijoittuu välittömästi samana vuonna ammatilliseen perustutkintoon johtavaan koulutukseen. Tämän lisäksi ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavaan ja valmistavaan koulutukseen, vammaisten valmentavaan ja kuntouttavaan opetukseen ja ohjaukseen, maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaan koulutukseen sekä talouskouluopetukseen sijoittuu 2,5 % (noin 1 700 opiskelijaa) perusopetuksen samana vuonna päättävistä.

Koulutukseen hakemista ja valintaa tehostetaan ottamalla käyttöön ammatillisen ja lukiokoulutuksen sähköinen haku- ja koulutustietojärjestelmä vuoden 2008 yhteishauissa. Toiminnan säätely- ja ohjausprosesseja tehostetaan kehittämällä sähköistä asiointia ja tietopohjaa.

[1)] Lähde: Tilastokeskus. Kuvaa kolme vuotta aikaisemman kalenterivuoden uusien opiskelijoiden tilannetta tilastointivuoden lopussa. Tutkinnon suorittamiseen on käytetyn määritelmän mukaan voinut kulua enintään 3½ vuotta. Tilasto ei sisällä näyttötutkintona suoritettavaan ammatilliseen perustutkintoon valmistavaa koulutusta, oppisopimuskoulutusta eikä erityisoppilaitoksissa järjestettävää koulutusta.

Ammatillisen koulutuksen tuloksellisuuden parantamiseen pyritään myös palkitsemalla koulutuksen järjestäjiä keskeyttämisen vähenemisestä ja läpäisyn paranemisesta osana laskennallista rahoitusjärjestelmää.

Toiminnan laajuus

Ammatillisen peruskoulutuksen tarjontaa lisätään ja lisäys suunnataan alueellisen työvoimatarpeen mukaan ja kasvukeskuksiin. Ammatillisen peruskoulutuksen tarjonta mitoitetaan siten, että koko peruskoulun päättävälle ikäluokalle voidaan tarjota mahdollisuus lukio- tai ammatillisiin opintoihin. Tämän lisäksi otetaan huomioon lukiosta ammatilliseen koulutukseen siirtyvät, ilman ammatillista koulutusta jääneet nuoret sekä työelämästä tai muutoin koulutusjärjestelmän ulkopuolelta tulevat erityisesti ilman ammatillista koulutusta olevat aikuiset.

Ammatilliseen perustutkintoon johtavan/valmistavan koulutuksen uusien opiskelijoiden ja tutkintojen määrät oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa[1)]

	2003 toteutuma	2004 toteutuma	2005 toteutuma	2008 arvio
Peruskoulutus yhteensä				
— uudet opiskelijat	53 872	53 807	54 702	55 500
— tutkinnot	32 969	34 057	34 038	36 000
1. Opetussuunnitelmaperusteinen koulutus				
— uudet opiskelijat	45 445	47 860	47 526	48 500
— tutkinnot	29 063	30 102	30 393	32 500
2. Näyttötutkintona suoritettavaan perustutkintoon valmistava koulutus				
— uudet opiskelijat	8 427	5 947	7 176	7 000
— tutkinnot	3 906	3 955	3 645	3 500

[1)] Lähde: Tilastokeskus. Vain opetushallinnon alainen koulutus. Oppisopimuskoulutuksen tavoitteenasettelu esitetään luvussa 29.30.

Oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen keskimääräiset vuosiopiskelijamäärät[1)]

	2004 toteutuma	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 arvio
Peruskoulutus yhteensä	131 242	133 331	135 405	135 500	137 740
— josta erityisopetus	13 978	15 209	16 201	16 500	17 040
1. Opetussuunnitelmaperusteinen koulutus	118 976	120 268	122 308	122 500	124 440
1.1. Perustutkintoon johtava koulutus	115 346	116 569	118 148	118 000	119 440
1.2. Peruskoulutukseen valmistavat koulutukset yhteensä[2)]	3 630	3 699	4 160	4 500	5 000
— josta ohjaavan ja valmistavan koulutuksen kokeilu (alk. 1.8.2006)	-	-	250	600	1 000
2. Näyttötutkintona suoritettavaan perustutkintoon valmistava koulutus	12 266	13 063	13 097	13 000	13 300

[1)] Lähde: valtionosuusjärjestelmä (keskimääräinen vuosiopiskelijamäärä on kevään ja syksyn tilastointipäivien aritmeettinen keskiarvo). Oppisopimuskoulutuksen tavoitteenasettelu esitetään luvussa 29.30.

[2)] Sisältää vammaisten valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen, maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen, talouskouluopetuksen sekä ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan kokeilukoulutuksen.

Oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen järjestäjien lukumäärät vuoden alussa ja keskimääräiset vuosiopiskelijamäärät omistajatyypin mukaan[1)]

	2004 toteutuma	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 arvio/ toteutuma[2)]	2008 arvio
Kaikki järjestäjät yhteensä	185	177	175	169	153
— opiskelijamäärä	131 242	133 331	135 405	135 500	137 740
Kuntajärjestäjät	36	28	26	23	17
— opiskelijamäärä	31 400	28 614	27 111	26 355	23 500
Kuntayhtymäjärjestäjät	56	56	57	55	49
— opiskelijamäärä	81 797	86 179	89 410	90 840	95 200
Yksityiset järjestäjät[3)]	92	92	91	90	86
— opiskelijamäärä	17 044	17 526	17 879	17 300	18 055
Valtio koulutuksen järjestäjänä	1	1	1	1	1
— opiskelijamäärä	1 001	1 012	1 005	1 005	985

[1)] Lähde: valtionosuusjärjestelmä. Oppisopimuskoulutuksen tavoitteen asettelu esitetään luvussa 29.30. Järjestämislupasäätelyssä ja tilastoinnissa käytetään vuosiopiskelijamääränä kevään ja syksyn tilastointipäivien aritmeettista keskiarvoa; rahoituksessa ja talousarvion momenttikohtaisessa laskennassa käytetään painotettua (7/5) keskiarvoa. Tämän taulukon vuosiopiskelijamäärät ovat aritmeettisia keskiarvoja. Painotetut vuosiopiskelijamäärät olivat kunta- ja kuntayhtymäjärjestäjien ammatillisessa koulutuksessa yhteensä 112 704 vuonna 2004, 114 212 vuonna 2005 ja 115 899 vuonna 2006 sekä yksityisten koulutuksen järjestäjien koulutuksessa 16 990 vuonna 2004, 17 441 vuonna 2005 ja 17 812 vuonna 2006. Vastaavat painotetut vuosiopiskelijamääräarviot ovat kunta- ja kuntayhtymäjärjestäjien osalta 116 500 vuonna 2007 ja 118 520 vuonna 2008 sekä yksityisten koulutuksen järjestäjien osalta 17 250 vuonna 2007 ja 18 030 vuonna 2008.

[2)] Järjestäjien lukumäärätiedot ovat toteumia ja opiskelijamäärätiedot arvioita.

[3)] Sisältää Ilmailulaitos Finavian järjestämän koulutuksen.

Ammatillisen koulutuksen kokonaisuuden jäsentyminen eri osa-alueisiin ilmenee seuraavasta taulukosta. Ammatillista koulutusta rahoitetaan tämän luvun lisäksi myös luvun 29.30 momenteilta, jonka vuoksi taulukossa mainitaan asianomaisessa yhteydessä se talousarvion luku, johon osa-alueen määräraha sisältyy.

Ammatillinen koulutus

Peruskoulutus				Lisäkoulutus			
Oppilaitosmuotoinen koulutus		Oppisopimuskoulutus		Oppilaitosmuotoinen koulutus		Oppisopimuskoulutus	
Opetussuunnitelmaperusteinen koulutus [1)]	Näyttötutkintoon valmistava koulutus	Opetussuunnitelmaperusteinen koulutus	Näyttötutkintoon valmistava koulutus	Tutkintotavoitteinen koulutus	Tutkintoon johtamaton koulutus	Tutkintotavoitteinen koulutus	Tutkintoon johtamaton koulutus
luku 29.20	**luku 29.20**	**luku 29.30**	**luku 29.30**	**luku 29.30**	**luku 29.30**	**luku 29.30**	**luku 29.30**

[1)] Opetussuunnitelmaperusteinen koulutus jakaantuu perustutkintoon johtavaan koulutukseen ja valmistaviin koulutuksiin. Valmistavia koulutuksia ovat vammaisten valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus, maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus, talouskouluopetus sekä ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaava ja valmistava kokeilukoulutus.

01. (29.20.21) Valtion ammatillisen koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 32 163 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) valtion ammatillisten erityisoppilaitosten, Saamelaisalueen koulutuskeskuksen ja Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskuksen toimintaan ja

2) valtion ammatillisten oppilaitosten kansainvälistämiseen, oppimisympäristöjen kehittämiseen ja tietoverkkojen rakentamiseen sekä tieto- ja viestintätekniikan käyttöön opetuksessa ja opiskelussa, maahanmuuttajien tukiopetukseen, valtion ammatillisten erityisoppilaitosten palvelu- ja kehittämiskeskustoimintaan, ammatilliseen lisäkoulutukseen sekä työnantajille maksettaviin koulutuskorvauksiin.

Selvitysosa: Ammatillisen erityisopetuksen järjestämistä ja työnjakoa selvitetään osana ammattiopistostrategian mukaista rakenteellista kehittämistä. Tavoitteena on siirtää valtion ammatilliset erityisoppilaitokset ensisijaisesti osaksi muita ammatillisen erityisopetuksen järjestäjiä vuodesta 2009 lukien.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon 0,6 henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijamäärät

	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Alavuden erityisammattikoulu	172	172	170	170
Arlainstituutti	198	195	195	195
Aura-instituutti	180	180	180	180
Kuhankosken erityisammattikoulu	152	150	150	140
Perttulan erityisammattikoulu	181	181	180	170
Saamelaisalueen koulutuskeskus	129	127	130	130
Yhteensä	1 012	1 005	1 005	985

Henkilötyövuodet

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Ammatilliset erityisoppilaitokset	495	494	482
Saamelaisalueen koulutuskeskus	65	65	65
Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskus	26	27	27
Yhteensä	586	586	574

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	34 894	33 715	34 463
Bruttotulot	2 647	2 100	2 300
Nettomenot	32 248	31 615	32 163
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 492		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 621		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	1 898	1 500	1 700
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	1 813	1 500	1 600
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	85	-	100
Kustannusvastaavuus, %	105	100	106

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Erityisoppilaitosten toiminnan vahvistaminen	574
Tuottavuustoimet (-0,6 htv)	-26
Yhteensä	548

Kuntien rahoitusosuus valtion ammatillisissa oppilaitoksissa annettavan koulutuksen kustannuksiin, 5 266 000 euroa, on otettu huomioon momentin 29.20.30 mitoituksessa.

2008 talousarvio	32 163 000
2007 talousarvio	31 615 000
2006 tilinpäätös	31 376 000

20. (29.20.24) Työpaikalla tapahtuva oppiminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 026 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää työssäoppimisen ja muun työpaikalla tapahtuvan oppimisen rahoittamiseen ja koulutuksen kehittämiseen sekä avustusten maksamiseen.

2008 talousarvio	3 026 000
2007 talousarvio	3 026 000
2006 tilinpäätös	3 026 000

21. (29.20.25) Ammatillisen koulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 434 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ammatillisen koulutuksen kokeilu-, tutkimus-, kehittämis- ja arviointihankkeista aiheutuvien suunnittelu-, käynnistämis- ja toimintamenojen sekä avustusten maksamiseen,

2) EU:n hyväksymien muiden kuin rakennerahastoista rahoitettavien tutkimus- ja koulutushankkeiden maksamiseen ja

3) enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Vuoden 2007 talousarvion kertameno	-400
Siirto momentille 29.01.02	-65
Yhteensä	-465

2008 talousarvio	1 434 000
2007 talousarvio	1 899 000
2006 tilinpäätös	1 499 000

30. Valtionosuus ja -avustus ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 555 224 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisten valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen,

2) enintään 5 976 000 euroa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 42 §:n 1 momentin ja opetusministeriön määräämin perustein 42 §:n 2 momentin mukaisten avustusten maksamiseen, ammatillisen koulutuksen yhteisiin tehtäviin ja laatupalkintoihin sekä Örebron kuulovammaisten oppilaitoksen suomalaisten ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden kustannusten kattamiseen ja

3) enintään 961 000 euroa avustuksina oppimisympäristöjen kehittämiseen ja monipuolistamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Laskennalliset kustannukset (opiskelijat * yksikköhinta)	1 321 445 000
— kunnallinen ammatillinen koulutus (118 520 * 9 589 €)	1 136 479 000
— yksityinen ammatillinen koulutus (18 030 * 10 259 €, sis. alv.)	184 966 000
Kuntien rahoitusosuus	-773 158 000
Rahoituslain mukaiset avustukset, ammatillisen koulutuksen yhteiset tehtävät ja laatupalkinnot sekä Örebro (enintään)	5 976 000
Tietoyhteiskuntaohjelma (enintään)	961 000
Yhteensä	555 224 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Kustannustason muutos (4,7 %)	24 323
Kustannustenjaon tarkistus	-2 896
Ammattiosaamisen näyttöjen käyttöönotto	1 000
Opiskelijamäärän muutos	17 624
Koulutusalojen hintaeroista johtuva yksikköhintojen oikaisu	1 290
Yhteensä	41 341

Valtionosuuden mitoituksessa huomioon otettu kuntien rahoitusosuus sisältää kuntien osuutena valtion ammatillisissa oppilaitoksissa annettavan koulutuksen kustannuksiin 5 266 000 euroa.

2008 talousarvio	555 224 000
2007 talousarvio	513 883 000
2006 tilinpäätös	504 513 681

30. Ammatillinen lisäkoulutus ja vapaa sivistystyö

Selvitysosa: Aikuiskoulutusta järjestetään noin 800:ssa julkisen valvonnan alaisessa oppilaitoksessa ja korkeakoulussa. Tämän luvun momenteilta rahoitetaan ammatillista lisäkoulutusta, oppisopimuskoulutusta, vapaata sivistystyötä, sivistys- ja neuvontajärjestöjä, opetustoimen henkilöstökoulutusta sekä aikuiskoulutuksen kehittämistä. Aikuiskoulutuksen voimavaroja sisältyy opetusministeriön talousarviossa lisäksi lukujen 29.10, 29.20, 29.40, 29.50 ja 29.90 määrärahoihin jäljempänä tässä luvussa esitettävän taulukon mukaisesti.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Opetusministeriön hallinnonalan aikuiskoulutusta kehitetään niin, että omaehtoinen aikuiskoulutus, työvoimapoliittinen aikuiskoulutus ja henkilöstökoulutus muodostavat toimivan kokonaisuuden. Opetushallinnon vastuulla ovat kaikille avoimen aikuiskoulutuksen perustarjonnan ja sen järjestäjien toimintaedellytysten turvaaminen, tutkintojärjestelmät ja opetuksen tunnustamisjärjestelyt, opetushenkilöstön ammattitaito, laadunvarmistus ja arviointi sekä yhdessä työhallinnon kanssa aikuiskoulutuksen tasa-arvon ja aliedustettujen ryhmien koulutusmahdollisuuksien sekä elinikäisen oppimisen edistäminen. Aikuiskoulutuksen saavutettavuuden, laadun ja vaikuttavuuden turvaaminen edellyttää laajaa yhteistyötä ministeriöiden, työelämän järjestöjen sekä oppilaitosten ja korkeakoulujen kanssa.

Opetusministeriön hallinnonalan omaehtoisen aikuiskoulutuksen yleistavoitteena on

— lisätä työikäisen väestön osallistumista osaamista ylläpitävään ja ammatillista liikkuvuutta parantavaan koulutukseen kilpailukyvyn ja työllisyyden turvaamiseksi,

— huolehtia riittävän, kaikille avoimen ei-tutkintotavoitteisen koulutustarjonnan saavutettavuudesta kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseksi,

— parantaa aikuisväestön elinikäisen oppimisen edellytyksiä yhteiskunnallisen tasa-arvon ja kansalaisten sivistysmahdollisuuksien turvaamiseksi sekä

— kehittää aikuiskoulutuksen laatua, alueellista vaikuttavuutta ja ohjausta kaikilla koulutustasoilla.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Työikäisen väestön osaaminen ja koulutustason kohottaminen. Tavoitteena on, että vuosittain koulutukseen osallistuvien osuus työikäisestä aikuisväestöstä kasvaa 60 prosenttiin vuoteen 2012 mennessä. Ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen kehittämistavoitteina ovat riittävän työelämän kysyntää ja työikäisen väestön tarpeita vastaava koulutustarjonnan turvaaminen, opitun tunnustamisen ja hyväksilukemisen tehostaminen tutkintotavoitteisessa aikuiskoulutuksessa sekä työvoiman kehittymistä tukevan oppilaitosten palvelutoiminnan vahvistaminen. Korkeakoulututkinnon suorittaneen aikuisväestön mahdollisuuksia uudistaa osaamistaan parannetaan lisäämällä ylempien ammattikorkeakoulututkintojen ja korkeakoulujen järjestämien ammatillisten erikoistumisopintojen tarjontaa sekä kehittämällä alempaan korkeakoulututkintoon johtavia, työelämän tarpeisiin vastaavia koulutusreittejä avoimeen yliopisto-opetukseen. Aikuiskoulutuksen tehtävät ja erityispiirteet otetaan huomioon korkeakoulujen rakenteellisessa kehittämisessä sekä ammatillisen koulutuksen järjestäjien kokoamishankkeessa. Maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä edistetään aikuiskoulutuksella hallituksen työperäistä maahanmuuttoa koskevan toimenpideohjelman pohjalta.

Avoimet oppimismahdollisuudet. Vapaan sivistystyön oppilaitosten toimintaedellytyksiä vahvistetaan tasa-arvoa, sosiaalista koheesiota sekä aktiivista kansalaisuutta kannustavan aikuiskoulutuksen järjestäjinä ja koulutusta suunnataan informaatio-ohjauksen avulla alan valtakunnallisten järjestöjen kanssa määritellyille painopistealueille sekä maahanmuuttajille, senioriväestölle ja muille aikuiskoulutuksessa aliedustetuille kansalaisryhmille. Aikuislukion aineopiskelun tarjontaa suunnataan erityisesti maahanmuuttajien kielikoulutukseen sekä aikuisväestön osaamisen ja jatko-opintokelpoisuuden tarpeisiin. Verkko-opetuksen tarjontaa lisätään kaikilla koulutusasteilla. Avoimen ammattikorkeakouluopetuksen tarjontaa monipuolistetaan ja pääosa siitä suunnataan muille kuin ammattikorkeakoulujen omille opiskelijoille. Avoimen yliopisto-opetuksen saavutettavuutta parannetaan yhteistyössä vapaan sivistystyön järjestäjäverkon kanssa. Neuvontajärjestöjen toimintaa tuetaan aktiivista kansalaisuutta ja yhteiskunnan eheyttä tukevien tehtävien hoitamisessa. Noste-ohjelmassa syntyneet hyvät käytännöt levitetään koko aikuiskoulutuksen ja työelämän toimintatavoiksi.

Aikuisopiskelun ja elinikäisen oppimisen edellytysten parantaminen. Käynnistetään valtion rahoittaman opetustoimen henkilöstökoulutuksen uudistustyö hallitusohjelman tavoitteet huomioon ottaen. Aikuisopiskelun tieto- ja neuvontapalveluja ja ohjausta uudistetaan opetusministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön yhteisen toimenpideohjelman mukaisesti vuosina 2008—2012. Tavoitteena on, että työikäiselle väestölle voidaan tarjota koko koulutustarjonnan kattavat asiakaslähtöiset tieto- ja neuvontapalvelut ja että kaikki aikuiskoulutusta järjestävät oppilaitokset ja korkeakoulut tarjoavat aikuisopiskeluun soveltuvia ohjauspalveluja vuoteen 2010 mennessä. Vapaan sivistystyön oppilaitoksissa jatketaan vuonna 2006 käynnistettyä valtionavustuksina rahoitettavaa opintosetelin sovellusta erityistä tukea tarvitsevien osallistujaryhmien opintomaksujen alentamiseksi tai poistamiseksi.

Aikuiskoulutuksen laatu, vaikuttavuus ja ohjaus. Aikuiskoulutuksen laatu varmistetaan eri tavoin hankitun osaamisen osoittavilla tutkintojärjestelmillä ja valtakunnallisilla arvioinneilla sekä osallistumalla OECD:n ja EU:n tutkimuksiin ja selvityksiin. Näyttötutkintoon valmistavan ammatillisen koulutuksen laatua seurataan sähköisellä opiskelijapalautejärjestelmällä. Näyttötutkintojärjestelmää ja vapaan sivistystyön vaikuttavuutta koskevien arviointien tulokset otetaan

huomioon aikuiskoulutuksen ohjausta ja rahoitusperusteita kehitettäessä. Käynnistetään ammatillisen lisäkoulutuksen rahoitusjärjestelmää koskeva selvitystyö.

Omaehtoisen aikuiskoulutuksen opiskelijamäärä ja suoritetut tutkinnot koulutusmuodoittain opetushallinnon alaisessa aikuiskoulutuksessa

Koulutusmuoto	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 arvio
Aikuisten perusopetus			
tutkinto-opiskelijat	850	850	850
Aikuisten lukiokoulutus			
tutkinto-opiskelijat	7 588	7 500	7 000
aineopiskelijat	14 892	15 000	15 500
Ammatillinen peruskoulutus			
näyttöön valmistava koulutus, opiskelijat	13 097	13 000	13 300
aikuisille suunnattu opetussuunnitelmaan perustuva koulutus, opiskelijat	2 400	2 000	1 700
oppisopimuskoulutus, opiskelijat	13 500	13 000	15 050
suoritetut tutkinnot	10 700	10 300	11 900
Ammattitutkintoon tai erikoisammattitutkintoon valmistava koulutus			
näyttöön valmistava koulutus, opiskelijat[1)]	24 100	25 000	26 000
oppisopimuskoulutus, opiskelijat[2)]	22 085	25 000	27 100
suoritetut tutkinnot	13 000	14 100	14 800
Ammattikorkeakoulujen aikuiskoulutus			
amk-tutkinto, opiskelijat	18 000	18 000	18 000
ylempi amk-tutkinto, opiskelijat	1 050	2 100	2 600
ammatilliset erikoistumisopinnot, opiskelijat	7 800	7 800	7 800
avoin ammattikorkeakoulu, opiskelijat	12 400	13 000	13 500
suoritetut amk-tutkinnot	4 300	4 400	4 400
suoritetut ylemmät amk-tutkinnot	180	150	850
Yliopistojen aikuiskoulutus			
erilliset maisteriohjelmat ja muuntokoulutus, opiskelijat	6 100	6 100	6 100
täydennyskoulutus, opiskelijat	95 000	95 000	95 000
avoin yliopisto, opiskelijat	89 000	89 000	89 000
Vapaan sivistystyön oppilaitokset[3)]			
kansalaisopistot, opiskelijat	622 000	630 000	630 000
kansanopistot, opiskelijat	112 000	112 000	112 000
kesäyliopistot, opiskelijat	35 400	36 000	36 000
opintokeskukset, opiskelijat	192 200	193 000	192 000
liikunnan koulutuskeskukset, opiskelijat	79 300	80 000	80 000

[1)] Luvut kuvaavat tutkintotavoitteisen lisäkoulutuksen opiskelijoiden määrää - eivät valtionosuuden perusteena olevaa laskennallista opiskelijatyövuosien määrää.

[2)] Sisältää myös muun kuin tutkintoon johtavan koulutuksen opiskelijat.

[3)] Vapaan sivistystyön oppilaitosten opiskelijamäärän toteutumatieto on vuodelta 2006.

Aikuiskoulutuksen rahoitus opetusministeriön hallinnonalalla (euroa)

		2007 talousarvio	2008 esitys
29.10	Yleissivistävä koulutus		
	30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin		
	— perusopetuksen aikuisopiskelijat (arvio)	1 234 000	1 323 000
	— lukion aikuisopiskelijat (arvio)	9 891 000	10 683 000
29.20	Ammatillinen koulutus		
	01. Valtion ammatillisen koulutuksen toimintamenot		
	— ammatillinen lisäkoulutus (arvio)	600 000	600 000
	30. Valtionosuus ja -avustus ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin		
	— näyttötutkintona suoritettava ammatilliseen perustutkintoon valmentava koulutus (arvio)	50 430 000	52 213 000
	— aikuisille suunnattu opetussuunnitelmaan perustuva koulutus (arvio)	7 699 000	6 828 000
29.30	Ammatillinen lisäkoulutus ja vapaa sivistystyö	454 659 000	455 948 000
	— aikuiskoulutuksen kehittäminen, opetushenkilöstön koulutus ja tukitoimet	17 355 000	17 371 000
	— avoin ammattikorkeakouluopetus	3 200 000	3 500 000
	— yliopistojen aikuiskoulutuksen kehittäminen ja täydennys-koulutuksen tuotekehitystyö		3 050 000
	— valtionosuus ammatilliseen lisäkoulutukseen ja ammatillisille erikoisoppilaitoksille	134 427 000	144 901 000
	— valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitoksille ja järjestöille	152 466 000	160 481 000
	32. Valtionosuus oppisopimuskoulutukseen	112 211 000	126 645 000
	(34.) Valtionavustus aikuiskoulutuksen kohottamisohjelmaan		
	— Noste-ohjelma	35 000 000	-
29.40	Ammattikorkeakouluopetus		
	30. Valtionosuus ja -avustus kunnallisten ja yksityisten ammatti-korkeakoulujen käyttökustannuksiin		
	— aikuisten ammattikorkeakoulututkintoon johtava koulutus	52 411 000	53 143 000
	— erikoistumisopinnot	9 085 000	9 212 000
	— ylempi amk tutkinto	6 115 000	7 676 000
29.50	Yliopisto-opetus ja -tutkimus[1)]		
	01. Yliopistojen toimintamenot		
	— avoin yliopisto-opetus	13 000 000	13 000 000
	— täydennyskoulutuksen hintojen alentaminen (enintään)	415 000	1 065 000
	20. Yliopistolaitoksen yhteiset menot		
	— yliopistojen aikuiskoulutuksen kehittäminen ja täydennys-koulutuksen tuotekehitystyö	3 050 000	-

29.90	Liikuntatoimi		
	50. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen		
	— liikunnan koulutuskeskukset	15 729 000	15 920 000
	52. Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille	1 342 000	2 687 000
Yhteensä		625 660 000	630 298 000

[1)] Taulukko ei sisällä yliopiston perustutkintoa opiskelevia aikuisia (yli 25 vuotiaina aloittaneita), joita oli noin 26 % aloittaneista ja joista aiheutuvat kustannukset ovat arviolta noin 159 milj. euroa vuonna 2008.

20. (29.30.21 ja 29.30.22) Opetustoimen henkilöstökoulutus ja eräät muut menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 14 209 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) opetustoimen henkilöstön henkilöstö- ja lisäkoulutukseen,

2) enintään 400 000 euroa Opetusalan koulutuskeskuksen palvelutoiminnan tukemiseen,

3) ammattitutkintojen ja kielitutkintojen kehittämiseen sekä virallisten kääntäjien koulutuksen ja tutkintojen kehittämiseen,

4) lähialueyhteistyöhön ja muuhun Venäjäyhteistyöhön sekä erityisryhmien koulutuksesta aiheutuviin menoihin ja avustuksiin ja

5) enintään seitsemää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkausmenojen maksamiseen.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon Opetusalan koulutuskeskuksen opettajien ja opetustoimen muun henkilöstön jatko- ja täydennyskoulutuksesta sekä tähän toimintaan liittyvistä oheispalveluista saatavat tulot.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
1. Opetustoimen henkilöstökoulutus	
Yleissivistävään koulutukseen liittyvä henkilöstökoulutus	4 200 000
Ammatilliseen koulutukseen liittyvä henkilöstökoulutus	2 000 000
Aikuiskoulutukseen ja vapaaseen sivistystyöhön liittyvä henkilöstökoulutus	1 150 000
Läänien toteuttama henkilöstön täydennyskoulutus	475 000
Koko opetustoimen henkilöstöä koskeva täydennyskoulutus (ml. opettaja-TV)	2 950 000
Opekon toiminnan tukirahoitus	400 000
Opetustoimen henkilöstökoulutuksen neuvottelukunnan kustannukset ja seurannan kehittäminen	178 000
Yhteensä	**11 353 000**
2. Ammattitutkintojen ja kielitutkintojen kehittäminen ja toimeenpano	
Ammattitutkintojen kehittäminen ja toimeenpano	1 682 000
Kielitutkintojen kehittäminen ja toimeenpano	235 000
Virallisten kääntäjien tutkintojärjestelmän kehittäminen	103 000
Yhteensä	**2 020 000**
3. Lähialueyhteistyö ja erityisryhmien koulutus	
Lähialueyhteistyö ja muu Venäjäyhteistyö	500 000
Suomessa asuvien ulkomaalaisten opetus	336 000
Romanien aikuiskoulutus ja sen kehittäminen	
Yhteensä	**836 000**
Kaikki yhteensä	**14 209 000**

Valtion rahoittamaan opetustoimen lyhyt- ja pitempikestoiseen perus- ja toisen asteen sekä ammatillisen aikuiskoulutuksen ja vapaan sivistystyön henkilöstökoulutukseen osallistuu yhteensä noin 22 000 henkilöä vuonna 2008. Henkilöstökoulutuksen uudistaminen käynnistetään. Opettaja-TV -hanketta toteutetaan yhdessä Yleisradion kanssa.

Opetusalan koulutuskeskuksesta annetun lain (1259/1997) mukaisesti koulutuskeskus keskittyy erityisesti opetusalan kehittämisen ja uudistusten edellyttämään opettajien ja muun henkilöstön koulutukseen. Maksulliseen palvelutoimintaan arvioidaan käytettävän 70 henkilötyövuotta. Tavoitteena on järjestää koulutusta noin 10 000 opetushenkilöstöön kuuluvalle vuonna 2008. Opetusalan koulutuskeskuksen tukemisesta luovutaan asteittain vuoteen 2011 mennessä. Virallisten kääntäjien koulutusta vahvistetaan määrärahan sisäisin järjestelyin asiaa koskevan hallituksen esityksen (HE 39/2007) mukaisesti.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentille 29.01.02	-219

2008 talousarvio	14 209 000
2007 talousarvio	14 428 000
2006 tilinpäätös	14 416 000

21. (29.30.25) Aikuiskoulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 9 412 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaan sisältyviin ja muihin aikuiskoulutuksen kokeilu-, tutkimus-, kehittämis- ja arviointihankkeisiin, josta enintään 3 050 000 euroa yliopistojen aikuiskoulutuksen kehittämiseen sekä pitkäkestoisen täydennyskoulutuksen tuotekehitystyöhön ja enintään 3 500 000 euroa avoimen ammattikorkeakoulun toteutukseen,

2) muista kuin rakennerahastoista rahoitettavista EU:n tutkimus- ja koulutushankkeista aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen ja

3) enintään yhdeksää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkausmenojen maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Määrärahaa on tarkoitus käyttää koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaan sisältyvien uudistusten jatkovalmisteluun, elinikäisen oppimisen edellytyksiä ja aikuisopiskeluun osallistumista edistäviin hankkeisiin, aikuiskoulutuksen arvioinnin ja seurannan tehostamiseen, aikuisopiskelua tukevien tiedotus- ja neuvontapalveluiden kehittämiseen, kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiuksia edistäviin hankkeisiin, aikuisille soveltuvien tutkintojen sekä verkko-opetuksen kehittämiseen sekä muihin aikuiskoulutuksen valtakunnallisiin ja kansainvälisiin kehittämishankkeisiin.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määrärahasiirto momentilta 29.40.30	3 200
Määrärahasiirto momentilta 29.50.20	3 050
Määrärahasiirto momentille 29.01.02	-65
Toiminnan laajuuden muutos	300
Yhteensä	6 485

2008 talousarvio	9 412 000
2007 talousarvio	2 927 000
2006 tilinpäätös	2 927 000

30. (29.30.30, 29.30.50, 29.30.55 ja 29.30.56) Valtionosuus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 151 053 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) mukaisen valtionosuuden maksamiseen kansalaisopistoille, kansanopistoille, opintokeskuksille ja kesäyliopistoille sekä Snellmankorkeakoulu nimiselle oppilaitokselle ja

2) enintään 4 640 000 euroa vapaasta sivistystyöstä annetun lain 14 §:n mukaisiin erityisavustuksiin ja ylimääräisiin avustuksiin kansalaisopistoille, kansanopistoille, opintokeskuksille ja kesäyliopistoille.

Valtionosuusrahoituksen jakautuminen

	€	Valtionosuuteen oikeuttavien yksiköiden enimmäismäärä	Yksikkö
Valtionosuus kansalaisopistojen käyttökustannuksiin	83 552 000	2 027 153	opetustunti
Valtionosuus kansanopistojen käyttökustannuksiin	46 691 000	294 530	opiskelijaviikko
Valtionosuus opintokeskusten opintokerhotoimintaan	1 020 000	255 000	opintokerhotunti
Valtionosuus opintokeskusten muuhun opintotoimintaan	10 628 000	172 940	opetustunti
Valtionosuus kesäyliopistojen käyttökustannuksiin	4 522 000	54 436	opetustunti

Kansanopistojen valtionosuuteen oikeuttavista laskennallisista opiskelijaviikoista enintään 4 700 opiskelijaviikkoa suunnataan Snellman-korkeakoulu nimiselle vapaan sivistystyön oppilaitokselle. Tunti- tai opiskelijaviikkokiintiön estämättä määrärahaa saa käyttää oikaisupäätöksistä aiheutuvien valtionosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa:

Valtionavustusten jakautuminen	€
Kansalaisopistot	2 150 000
Kansanopistot	1 831 000
Opintokeskukset	273 000
Kesäyliopistot	386 000
Yhteensä (enintään)	4 640 000

Valtionavustuksia käytetään koulutuksen kehittämishankkeisiin, mukaan lukien tietoyhteiskuntahankkeet sekä koulutuksen suuntaamiseen maahanmuuttajien kieli- ja kulttuurikoulutukseen, kansalaisyhteiskuntaan osallistumisen valmiuksia lisääviin opintoihin ja aikuiskoulutuksessa aliedustettujen uusien osallistujaryhmien rekrytoinnin kehittämiseen sekä opintosetelityyppiseen rahoitukseen. Valtionavustuksia voidaan lisäksi käyttää koulutukseen suuntaamiseen terveyttä edistäviin opintoihin kansalaisopistoissa ja opintokeskuksissa, koulutuksen suuntaamiseen avoimen yliopiston opintoihin valmentavaan koulutukseen kesäyliopistoissa sekä kansalaisopistojen laatupalkintoon.

Määrärahan mitoituksessa käytetyt keskimääräiset yksikköhinnat

Kansalaisopistot	72 euroa /opetustunti
Kansanopistot	260 euroa/ opiskelijaviikko
Opintokeskukset	
— opintokerhotoiminta	4 euroa/ opintokerhotunti
— muu kuin opintokerhotoiminta	95 euroa/opetustunti
Kesäyliopistot	140 euroa/opetustunti

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kustannustason muutos (4,7 %)	6 461
Kustannuspohjan tarkistus	2 124
Kansalaisopistojen toiminnan laajuuden muutos	-360
Muut muutokset	-60
Yhteensä	8 165

2008 talousarvio	151 053 000
2007 talousarvio	142 888 000
2006 tilinpäätös	142 844 918

31. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen lisäkoulutukseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 126 047 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisten valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen ja

2) enintään 6 300 000 euroa työelämän palvelutoiminnan ja koulutuksen laadun kehittämiseen, näyttötutkintojen koe- ja materiaalipalveluihin, sähköisen palautejärjestelmän kustannuksiin sekä edellisiin vuosiin kohdistuviin loppusuorituksiin ja oikaisuihin.

Valtionosuuteen oikeuttavia laskennallisia opiskelijatyövuosia on enintään 15 200. Opiskelijatyövuosikiintiön estämättä määrärahaa saa käyttää oikaisupäätöksistä aiheutuvien valtionosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa: Tavoitteena on, että tutkintotavoitteisen ammatillisen lisäkoulutuksen aloittaa vuonna 2008 noin 15 000 henkilöä ja opiskelijamäärä on noin 27 000. Heistä noin 80 % suorittaa näyttötutkinnossa ammatillisen tutkinnon tai sen osan vuoteen 2010 mennessä.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
1. Valtionosuus käyttökustannuksiin	119 747 000
2. Valtionavustus työelämän palvelutoiminnan ja koulutuksen laadun kehittämiseen, näyttötutkintojen koe- ja materiaalipalveluihin sekä edellisvuosien loppusuorituksiin ja oikaisuihin (enintään)	6 300 000
Yhteensä	126 047 000

Valtionosuuden laskennassa pohjana käytettävä yksikköhinta on ammatillisen koulutuksen keskimääräinen yksikköhinta 9 589 euroa opiskelijatyövuotta kohden, jota porrastetaan eri hintaryhmissä. Noin 92 % lisäkoulutuksesta on omaehtoista ammatillista lisäkoulutusta. Vähintään 80 % koulutuksesta suunnataan ammatti- ja erikoisammattitutkintoihin valmentavaan koulutukseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Kustannustason muutos (4,7 %)	5 534
Yksikköhinnan pohjan tarkistus	8 196
Valtionavustusten muutos	-1 523
Toiminnan laajuuden muutos	-2 584
Muut muutokset	5
Yhteensä	9 628

2008 talousarvio	126 047 000
2007 talousarvio	116 419 000
2006 tilinpäätös	112 464 710

32. (29.20.31) Valtionosuus oppisopimuskoulutukseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 126 645 000 euroa.

Määrärahaa saadaan käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisten valtionosuuksien maksamiseen.

Oppisopimusopiskelijoiden enimmäismäärä ammatillisessa lisäkoulutuksessa vuonna 2008 on 27 100. Oppisopimuksena järjestettävän ammatti- ja erikoisammattitutkintoon valmistavan koulutuksen yksikköhinta on 3 027 euroa ja muun ammatillisen lisäkoulutuksen 2 186 euroa opiskelijaa kohden.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) muuttamisesta siten, että tehdään mahdolliseksi virkasuhteisten henkilöiden oppisopimus.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Peruskoulutuksen laskennalliset kustannukset (opiskelijat * yksikköhinta)	112 458 000
— kunnallinen ammatillinen koulutus (11 470 * 7 383 €)	84 652 000
— yksityinen ammatillinen koulutus (3 580 * 7 767 €, sis. alv)	27 806 000
Kuntien rahoitusosuus	-65 349 000
Lisäkoulutus	
— ammattitutkintoon ja erikois-ammattitutkintoon valmistava koulutus (24 119 * 3 027 €)	73 019 000
— muu lisäkoulutus (2 981 * 2 186 €)	6 517 000
Yhteensä	126 645 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Kustannustason muutos peruskoulutuksessa (4,7 %)	2 099
Kustannustenjaon tarkistus	-128

Peruskoulutuksen opiskelijamäärän muutos	6 237
Lisäkoulutuksen opiskelijamäärän muutos	6 226
Yhteensä	14 434

2008 talousarvio	126 645 000
2007 talousarvio	112 211 000
2006 tilinpäätös	107 901 064

(34.) Valtionavustus aikuisten koulutustason kohottamisohjelmaan (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2007 talousarvio	35 000 000
2006 tilinpäätös	30 000 000

51. Valtionosuus ammatillisten erikoisoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 18 854 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisen valtionosuuden maksamiseen.

Valtionosuuteen oikeuttavia laskennallisia tunteja on enintään 350 830.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kustannustason muutos (4,7 %)	846

Valtionosuuden perusteena käytettävä yksikköhinta on 54 euroa opetustuntia kohti.

2008 talousarvio	18 854 000
2007 talousarvio	18 008 000
2006 tilinpäätös	17 948 846

52. Valtionosuus ja -avustus aikuiskoulutuksen perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisten vapaan sivistystyön perustamishankkeiden valtionavustusten maksamiseen.

Valtuus

1) Vuonna 2008 saa myöntää perustamishankkeisiin valtionavustusta yhteensä enintään 1 000 000 euroa.

2) Vuonna 2008 saadaan edellisen lisäksi vahvistaa laajuuksia sellaisille perustamishankkeille, joille valtionavustus tullaan myöntämään vuonna 2009 tai sen jälkeen siten, että arvio hankkeista aiheutuvista valtionavustuksista on vuoden 2008 tammikuun kustannustasossa yhteensä enintään 1 500 000 euroa.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Vuonna 2008 myönnettävät valtionavustukset	766 000
Ennen vuotta 2008 myönnetyt valtionavustukset	234 000
Yhteensä	1 000 000

Myönnettävillä valtionavustuksilla arvioidaan voitavan rakentaa tai peruskorjata opiskelu- tai asuintilat 160 oppilaalle.

Myönnettävistä ja aikaisemmin myönnetyistä valtionavustuksista arvioidaan vuonna 2009 aiheutuvan valtiolle menoja 333 800 euroa.

2008 talousarvio	1 000 000
2007 talousarvio	1 000 000
2006 tilinpäätös	2 000 000

53. Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 9 428 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) eräiden naisjärjestöjen valtionavusta annetun lain (663/2007) mukaisiin valtionavustuksiin ja

2) avustusten maksamiseen Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:lle, Marttaliitto ry:lle ja Käsi- ja taideteollisuusliitto TAITO ry:lle ja niiden edelleen jaettavaksi piiri- tai jäsenjärjestöilleen, Finlands svenska Marthaförbund rf:lle, Sami Duodji ry:lle, järjestöille sivistystyöhön sekä Kriittiselle korkeakoululle.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Eräiden naisjärjestöjen valtionavusta annetun lain (663/2007) mukaisiin valtionavustuksiin	293 000
Kotitalousneuvontajärjestöjen toimintaan	2 388 000
Käsi- ja taideteollisuusjärjestöjen toimintaan	2 751 000
Opintokeskusta ylläpitävien järjestöjen sivistystyöhön ja kansalaisvaikuttamista koskevaan toimintaan	3 000 000
Vapaan sivistystyön keskusjärjestöjen toimintaan ja muiden järjestöjen sivistystoimintaan	791 000
Järjestöjen suomen kieltä ja kulttuuria koskevaan yhteistyöhön sekä muuhun kansainväliseen yhteistyöhön	100 000
Kriittisen korkeakoulun toimintaan	105 000
Yhteensä	9 428 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Toiminnan laajuuden muutos	-150
2008 talousarvio	9 428 000
2007 talousarvio	9 578 000
2006 tilinpäätös	9 358 000

40. Ammattikorkeakouluopetus

Selvitysosa:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Tavoitteena on kansainvälisesti korkeatasoinen, osaava ja laadukas korkeakouluverkosto, jossa annetaan tutkimukseen perustuvaa ja työelämän asiantuntija- ja kehittämistehtäviin tähtäävää opetusta, ja jossa tehdään tasokasta, aluekehitystä edistävää ja alueen työelämän tarpeita vastaavaa tutkimus- ja kehitystyötä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Ammattikorkeakoulut panostavat koulutuksen laatuun ja tasoon läpäisyn parantamiseksi ja nopeuttamiseksi tavoitteena keskeyttämisen väheneminen ja tutkintojen suorittamisiän aleneminen.

Ammattikorkeakoulujen koulutustarjonnan alakohtaiseen määrään ja ammattikorkeakoulujen työnjakoon liittyvät muutokset, jotka ovat välttämättömiä koulutustarpeen mitoittamiseksi ja suuntaamiseksi työelämän tarpeiden mukaisesti, ratkaistaan ja selvitetään tavoitesopimuskaudella 2007—2009. Kymmenen prosenttia aloituspaikkojen kokonaismäärästä kohdennetaan uudelleen alueellisesti ja alakohtaisesti keväällä 2007 ja 2008 sovittavissa lisäpöytäkirjoissa.

Opetusministeriö, ammattikorkeakoulut ja niiden ylläpitäjät varmistavat korkeakouluyksikköjen riittävän koon ja monipuolisuuden sen mukaisesti kuin opetusministeriön, ammattikorkeakoulujen ja niiden ylläpitäjien välisissä vuosia 2007—2009 koskevissa tavoitesopimuksissa on sovittu. Tuottavuutta lisätään siten, että suoritettujen opintopisteiden ja tutkintojen määrä kasvaa sopimuskaudella nopeammin kuin käytettävissä oleva yksikköhintarahoitus.

Ammattikorkeakoulut vahvistavat toimintansa kansainvälistymistä ja osallistuvat aktiivisesti eurooppalaisen ja kansainvälisen korkeakouluyhteisön kehittämiseen. Verkottumisen ja hankeyhteistyön kehittämiseen panostetaan.

Ammattikorkeakoulujen aikuiskoulutuksen laskennallinen vuosiopiskelijamäärä on yhteensä 19 540. Aikuiskoulutuksen osuus laskennallisista kustannuksista on noin 17 %.

Ammattikorkeakoulujen keskimääräiset sopimuskaudelle 2007—2009 sovitut määrälliset tavoitteet

	2004 toteutuma	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2009 tavoite
Opinnot ja tutkinnot				
Ammattikorkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen läpäisy viiden vuoden kuluttua aloittamisvuodesta	58,4	58,6	-	63,5
45 opintopistettä tai enemmän lukuvuonna suorittaneet opiskelijat, % nuorten koulutuksen opiskelijoista	60,3	59,2	57,5	65,0
Virtuaaliopinnot opintopisteinä	128 000	158 300	201 400	300 000
Päätoimiset opettajat				
Yliopettajista tohtoreita tai lisensiaatteja, %	69,7	75,6	78,7	80,0
Opiskelijat				
Vain ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden osuus aloittaneista nuorten koulutuksessa, %	-	15,6	-	20,0
Kansainvälisyys				
Yli 3 kk:n opiskelija- ja harjoittelijavaihto Suomesta ja Suomeen	6 855	6 885	7 243	9 000
Ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat	3 726	3 934	4 595	5 000
Tutkimus- ja kehitystyö				
T&k -työn ulkopuolisen rahoituksen osuus käyttötalouden tuloista	8,1	8,9	-	10,0
Tutkimustoiminnan htv:t, % päätoimisten opettajien määrästä	21	24	-	25,0
Hankkeistettujen opinnäytetöiden osuus kaikista opinnäytetöistä	73,0	75,7	77,5	80,0

Opetusministeriö tukee kansallisen korkeakoulupolitiikan ja ammattikorkeakoulujen tavoitteiden toteutumista hankerahoituksella. Hankerahoituksen osuus valtionosuusrahoituksesta on 3,0 %.

Opetusministeriö myöntää ammattikorkeakouluille tuloksellisuusrahoitusta yleisten tuloksellisuuskriteerien perusteella ja lisäksi koulutuksen laatuyksikkökriteerien ja aluekehityksen huippuyksikkökriteerien perusteella. Tuloksellisuusrahoituksen osuus valtionosuusrahoituksesta on 0,4 %. Yleisinä palkitsemiskriteereinä on viisi asiakokonaisuutta: 1) opetuksen ja opetusmenetelmien kehittyminen, 2) koulutuksen vetovoima ja opintojen eteneminen, 3) tutkimus- ja kehitystyö, 4) aluevaikuttavuus ja työelämäyhteistyö sekä 5) ammattikorkeakoulujen toiminta- ja uusiutumiskyky.

20. (29.40.22) Ammattikorkeakoululaitoksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 950 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ammattikorkeakoulujen tietoyhteyksien ja -verkon rahoittamiseen, ammattikorkeakoulujen seurannan ja arvioinnin tietokannan, ammattikorkeakoulujen opiskelijavalintajärjestelmän, ammattikorkeakoulujen arviointien sekä ammattikorkeakoulujen muiden vastaavien yhteisten menojen keskitettyyn rahoittamiseen ja

2) enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

S e l v i t y s o s a :

Määrärahan arvioitu käyttö	€
1. Ammattikorkeakoulujen tietoyhteydet ja -verkot (FUNET) sekä tietotekniikan ja laskennan asiantuntijapalvelut	1 640 000
2. Ammattikorkeakoulujen seurannan ja arvioinnin tietokanta (AMKOTA)	750 000
3. Ammattikorkeakoulujen arviointi	560 000
Yhteensä	2 950 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Siirto momentille 29.01.02 (sis. 2 htv)	-850
Siirto momentille 29.50.02	-10
Toiminnan laajuuden muutos	500
Yhteensä	-360

2008 talousarvio	2 950 000
2007 talousarvio	3 310 000
2006 tilinpäätös	4 386 000

21. (29.40.25) Ammattikorkeakoulujen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 003 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ammattikorkeakoulujen arvioinnista, ammattikorkeakoulututkimuksesta ja muista selvitys- ja kehittämishankkeista aiheutuvien suunnittelu-, käynnistämis- ja toimintamenojen sekä avustusten maksamiseen,

2) EU:n hyväksymien muiden kuin rakennerahastoista rahoitettavien tutkimus- ja koulutushankkeiden maksamiseen ja

3) enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

S e l v i t y s o s a :

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Siirto momentille 29.01.02	-65

2008 talousarvio	2 003 000
2007 talousarvio	2 068 000
2006 tilinpäätös	2 068 000

30. Valtionosuus ja -avustus kunnallisten ja yksityisten ammattikorkeakoulujen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 371 906 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ammattikorkeakoululain (351/2003) ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisen valtionosuuden maksamiseen,

2) enintään 950 000 euroa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain ja liikenneopettajankoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (358/2003) mukaisen liikenneopettajankoulutuksen valtionavustuksen maksamiseen,

3) enintään 11 600 000 euroa ammattikorkeakoululain mukaisena hankerahoituksena toiminnan kehittämiseen ja tukemiseen ja

4) enintään 6 985 000 euroa ammattikorkeakoulujen tuloksellisuusrahoitukseen, tietoyhteiskuntahankkeisiin sekä ammattikorkeakoulujen soveltavan tutkimus- ja kehitystyön tukemiseen.

S e l v i t y s o s a :

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Laskennalliset kustannukset (opiskelijamäärä * yksikköhinta)	810 100 000
— kunnalliset ammattikorkeakoulut (71 212 * 7 048 €)	501 907 000
— yksityiset ammattikorkeakoulut (42 400 * 7 269 €, sis. alv.)	308 193 000
Kuntien rahoitusosuus	-461 729 000
Arvonlisäverojen takaisin maksamisesta aiheutuvan lisärasituksen kompensointi (635/1998, muut. 238/2007)	4 000 000
Valtionavustus liikenneopettajankoulutukseen (enintään)	950 000
Hankerahoitus toiminnan kehittämiseen ja tukemiseen (enintään)	11 600 000
Tuloksellisuusrahoitukseen ym. (enintään)	6 985 000
Yhteensä	371 906 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Kustannustason muutos (4,7 %)	15 550
Kustannustenjaon tarkistus	-10 482
Opiskelijarakenteen muutos	896
Yksikköhinnan hakemuksesta tapahtuva korotus arvonlisäveroseuraamusten vuoksi (635/1998, muut. 238/2007)	4 000
Siirto momentille 29.30.21	-3 200
Hankerahoitus toiminnan kehittämiseen ja tukemiseen	1 500
Muut muutokset	960
Yhteensä	9 224

2008 talousarvio	371 906 000
2007 talousarvio	362 682 000
2006 tilinpäätös	356 853 819

50. Yliopisto-opetus ja -tutkimus

Selvitysosa: Yliopistojen rahoitusmallissa vuosille 2007—2009 painopistettä on siirretty siten, että vahvistetaan tutkimuksen, tutkijakoulutuksen sekä kansainvälistymisen edellytyksiä. Toimintamenoista perusrahoituksen osuus on noin 70 %, hankerahoituksen 7 % ja tuloksellisuusrahoituksen 23 %. Hankerahoituksella tuetaan erityisesti rakenteellista kehittämistä, kansainvälistymistä ja opiskeluprosessien kehittämistä. Yliopistolain ja siihen liittyvien muiden säädösten kokonaisuudistus valmistellaan siten, että hallituksen esitykset voidaan antaa eduskunnalle kevätistuntokaudella 2009. Tässä yhteydessä yliopistojen taloudellista autonomiaa lisätään mahdollistamalla yliopistoille julkisoikeudellisen oikeushenkilön tai yksityisoikeudellisen säätiön asema.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

— Yliopistot vahvistavat toiminnallaan yhteiskunnan kestävää taloudellista ja kulttuurista kehitystä, hyvinvointia sekä kansainvälistä kilpailukykyä. Tavoitteena on toiminnan korkea kansainvälinen taso ja laatu.

— Korkeasti koulutetun työvoiman ja tutkijakunnan saatavuus turvataan.

— Yliopistokoulutuksen ja -tutkintojen sisältöä kehitetään määrällisesti ja laadullisesti paremmin yhteiskunnan muuttuvia tarpeita vastaaviksi.

— Tutkimustulosten ja osaamisen liiketoiminnallista ja muuta yhteiskunnallista hyödyntämistä sekä innovaatiopalveluita tehostetaan maan eri osissa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Yliopistojen rooli kansainvälisinä toimijoina vahvistuu. Yliopistot lisäävät yhteistyötä Venäjän kanssa ja vahvistavat suomalaista Venäjä-asiantuntemusta. Yliopistot osallistuvat valtakunnallisen Aasia-ohjelman toteuttamiseen. Yliopistot lisäävät vieraskielistä opetusta ja ulkomaisten opiskelijoiden sekä opetus- ja tutkimushenkilöstön rekrytointia.

Yliopistot kehittävät opetuksen laatua ja opintojen suunnittelu-, ohjaus- ja seurantajärjestelmiä niin, että opintojen läpäisy tehostuu ja tutkintojen suorittamisajat lyhenevät. Tavoitteena on, että kaikilla koulutusaloilla vähintään 75 prosenttia aloittaneista opiskelijoista suorittaa ylemmän korkeakoulututkinnon tavoiteajassa. Työelämässä toimiville kehitetään täydennyskoulutusta, soveltuvaa tutkintoon johtavaa koulutusta ja avoimen yliopisto-opetuksen tarjontaa.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tunnuslukuja

	2002 toteutuma	2004 toteutuma	2006 toteutuma	2008 arvio
Tieteelliset julkaisut/opetus- ja tutkimushtv:t	1,68	1,76	1,78[1)]	1,82
Tohtorintutkinnot/professorit	0,56	0,62	0,62	0,64
Ylemmät kk-tutkinnot/opetushenkilökunta	1,54	1,59	1,67	1,75
Perustutkinto-opiskelijat (FTE)/opetushenkilökunta	...	13,4	14,0[1)]	14,0
Yliopisto-opintojen laskennallinen läpäisy, %	69,3	68,6	69,5	69,5

[1)] Vuoden 2006 toteutuma. FTE = kokoaikaiseksi muutettu opiskelija

Yliopistot kehittävät toimintaansa ja rakenteitaan vapauttaen voimavaroja ydintehtäviensä hoitamiseen ja painoalojensa vahvistamiseen. Valtion tuottavuusohjelmaa tarkistetaan siten, ettei se heikennä yliopistokoulutuksen laatua sekä tieteen ja tutkimuksen vaikuttavuutta. Tutkimuksen ja koulutuksen innovaatioyliopisto (Teknillinen korkeakoulu, Helsingin kauppakorkeakoulu ja Taideteollinen korkeakoulu) toteutetaan.

Yliopistot kehittävät työyhteisöjään siten, että niiden kilpailukyky työnantajina sekä henkilöstön työkyky ja -tyytyväisyys ovat hyvällä tasolla. Yliopistot edistävät tasa-arvoisen työ- ja tiedeyhteisön kehittymistä. Tutkijankoulutuksen ja -uran kehittämiseen suunnataan erityistoimia.

Yliopistot laajentavat toimintansa rahoituspohjaa suoran budjettirahoituksen lisäksi hankkimallaan täydentävällä rahoituksella. Yliopistojen täydentävän rahoituksen osuus on vähintään 36 prosenttia kokonaisrahoituksesta. Täydentävän rahoituksen tulee tukea yliopistojen perustehtäviä ja niihin liittyviä tavoitteita.

Yliopistojen kustannusten kohdentuminen eri tulosalueille

	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2008 arvio
Kokonaiskustannukset, milj. euroa	1 975	2 037	..
Koulutus, %	37,3	38,6	38,0
Tutkimus ja jatkotutkintokoulutus, %	51,7	51,2	51,5
Yhteiskunnalliset palvelut ja taiteellinen toiminta, %	11,0	10,2	10,5
Budjettirahoitteisen toiminnan kustannukset, milj. euroa	1 281	1 328	..
Koulutus, %	48,6	50,0	49,5
Tutkimus ja jatkotutkintokoulutus, %	39,9	39,6	40,1
Yhteiskunnalliset palvelut ja taiteellinen toiminta, %	11,5	10,4	10,4

Yliopistoilla arvioidaan olevan käytössä EU:n maataloustuotannon tukia noin 336 000 euroa.

Yliopistoilla säilytetään oikeus luovuttaa tiloja opiskelijaruokaloille sekä opinala- ja harrastejärjestöille vastikkeetta siitä huolimatta, että Senaatti-kiinteistöt perii yliopistoilta vuokraa näistä tiloista.

01. (29.50.21) Yliopistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 302 088 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) enintään 1 065 000 euroa täydennyskoulutuksen hintojen alentamiseen yliopistojen omien päätösten mukaisesti,

2) enintään 500 000 euroa muun liiketaloudellisen maksullisen palvelutoiminnan tukemiseen,

3) enintään 650 000 euroa yliopiston yksin tai yhdessä muiden kanssa perustamien valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 3 a §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettujen yliopistoyhtiöiden perustamisesta ja valtiolle kuuluvien osakkeiden merkitsemisestä ja muista omistusjärjestelyistä sekä yhtiöiden toiminnan käynnistämisestä aiheutuviin menoihin ja

4) yliopistojen opettajille, tutkijoille ja opiskelijoille myönnettäviin tutkimusta ja koulutusta edistävien apurahojen maksamiseen, opiskelijoille opintoihin liittyvän harjoittelun järjestämiseen sekä yliopistojen toimintaan liittyvien kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuista ja rahoitusosuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Kohdassa 3 tarkoitetut yliopistoyhtiöt perustetaan yliopiston esityksestä opetusministeriön päätöksellä. Perustetuissa yliopistoyhtiöissä valtiolle kuuluvia osakkeita hallinnoi asianomainen yliopisto. Yliopistot oikeutetaan hyväksymään tässä tarkoitettujen yliopistoyhtiöiden osakkeiden luovutus, merkitsemättä jättäminen tai vastaava osakejärjestely, joka aiheuttaa valtion määräysvallan tai määräenemmistövallan menetyksen taikka, muussa kuin valtionyhtiössä, määrävähemmistön hallinnan menetyksen.

Määrärahan käytön edellytyksenä kohdan 3 käyttötarkoitukseen on, että

a) perustettava yliopistoyhtiö toteuttaa välittömästi yliopistolain 4 §:ssä yliopiston tehtäväksi säädettyä yhteiskunnallista vuorovaikutusta sekä tutkimustulosten tai taiteellisen toiminnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden edistämistä; tai

b) perustettava yliopistoyhtiö vahvistaa mahdollisuuksia hyödyntää yliopistojen toimintaa ja sen tuloksia liiketoiminnassa kotimaassa tai kansainvälisesti;

c) perustettavan yliopistoyhtiön toimialaksi on määritelty tämän kappaleen a tai b kohdan mukainen liiketoiminta.

Osakkeiden hallinnoinnista ja myynnistä saatavat tulot otetaan 5 000 000 euroon saakka nettobudjetoinnissa huomioon asianomaisen yliopiston tuloina. Yliopistot oikeutetaan luovuttamaan hallinnassaan olevia valtiolle kuuluvia immateriaalioikeuksia ja muuta irtainta omaisuutta apporttina perustettaville yliopistoyhtiöille enintään 1 500 000 euron arvosta.

Selvitysosa: Kohdassa 3 tarkoitettujen osakkeiden hallinnoinnissa noudatetaan muutoin mitä laissa valtion osakasvallan käytöstä eräissä taloudellista toimintaa harjoittavissa osakeyhtiöissä (740/1991) säädetään.

Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta perustuvat opetusministeriön asetukseen yliopistojen suoritteista perittävistä maksuista (1200/2006).

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon 250 henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Helsingin yliopisto, mistä vähintään 2 765 000 euroa Svenska social- och kommunalhögskolanille	294 678 000
Jyväskylän yliopisto	105 097 000
Oulun yliopisto	125 827 000
Joensuun yliopisto	60 423 000
Kuopion yliopisto	55 503 000
Turun yliopisto	119 045 000
Tampereen yliopisto	86 169 000
Åbo Akademi	51 222 000
Vaasan yliopisto	21 179 000
Lapin yliopisto	29 446 000
Teknillinen korkeakoulu	121 447 000
Tampereen teknillinen yliopisto	66 130 000
Lappeenrannan teknillinen yliopisto	37 909 000
Helsingin kauppakorkeakoulu	25 137 000
Svenska handelshögskolan	13 502 000
Turun kauppakorkeakoulu	14 414 000
Sibelius-Akatemia	26 787 000
Teatterikorkeakoulu	10 628 000
Taideteollinen korkeakoulu, mistä vähintään 2 800 000 euroa elokuva- ja lavastustaiteen osaston toimintamäärärahaa	28 440 000
Kuvataideakatemia	4 955 000
Opetusministeriön käytettäväksi	4 150 000
Yhteensä	1 302 088 000

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	1 781 088	1 824 052	1 870 088
Bruttotulot	518 300	535 000	568 000
Nettomenot	1 262 788	1 289 052	1 302 088
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	258 165		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	264 890		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot		
— suoritteiden myyntituotot	225 784	222 592
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	219 822	213 013
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	5 962	9 579
Kustannusvastaavuus, %	102,8	104,5
Hintatuki	965	1 565
Kustannusvastaavuus tuen jälkeen	6 927	11 144

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tulot		
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	164 031	196 992
— EU:lta saatava rahoitus	59 797	65 748
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	92 595	105 107
Tulot yhteensä	316 423	367 847
Hankkeiden kokonaiskustannukset	364 590	427 484
Kustannusvastaavuus (tulot - kustannukset)	-48 167	-59 637
Kustannusvastaavuus, %	86,8	86,0

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Valtion palkkausjärjestelmä	3 536
Yliopistojen toimintaedellytysten turvaaminen (tasokorotus)	20 000
Yliopistojen täydennyskoulutuksen tukeminen	500
Tuottavuustoimet (-250 htv)	-11 000
Yhteensä	13 036

2008 talousarvio	1 302 088 000
2007 talousarvio	1 289 052 000
2006 tilinpäätös	1 269 512 999

02. (29.50.23) Kansalliskirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 13 500 000 euroa.

Selvitysosa: Kansalliskirjasto toimii Helsingin yliopiston yhteydessä. Kansalliskirjaston tehtävistä säädetään yliopistolaissa (645/1997) ja vapaakappalelaissa (420/1980). Kansalliskirjasto vastaa toimialallaan kansallisen kulttuuriperinnön ja muiden kokoelmien ylläpidosta sekä niihin liittyvästä tiedonvälityksestä ja tietopalvelusta. Kansalliskirjaston tehtävänä on kehittää ja tarjota kansallisia palveluja yliopistojen kirjastoille, yleisille kirjastoille, ammattikorkeakoulukirjastoille ja erikoiskirjastoille sekä edistää kirjastoalan kotimaista ja kansainvälistä yhteistyötä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Tavoitteena on vahvistaa Kansalliskirjaston roolia kirjastoalan kansallisena kehittäjänä ja kirjastoverkon peruspalvelujen tarjoajana. Kansalliskirjasto

— kehittää ja vahvistaa suomalaisen kirjastolaitoksen palvelutasoa,

— tuottaa kirjastoverkolle tietokantapalveluja, digitaalisen kirjaston sovelluspalveluja, elektronisen aineiston hankintapalveluja, standardointi- ja yhteistilastopalveluja,

— kehittää tutkimuskirjastoa tieteellisenä tutkimusympäristönä,

— modernisoi kirjaston asiantuntijapalveluja kansallisista kokoelmista ja humanistis-yhteiskuntatieteellisiltä tieteenaloilta vastaamaan tutkimusyhteisön uusia tarpeita sekä

— digitoi kustannustehokkaasti kansalliset lähdeaineistot verkon kautta laajaan käyttöön.

Määrälliset tavoitteet

	2004 toteutuma	2006 toteutuma	2008 tavoite
Kulttuuriperinnön turvaaminen			
— digitoidut sivut	189 150	410 000	170 000
— mikrokuvaus / valotusmäärä	1 240 176	1 326 332	1 250 000
Kansalliset tietoverkkopalvelut			
— kansallisten tietokantojen koko, milj.	8,06	9,6	10,2
— kansallisten tietokantojen hakukäyttö, milj.	..	2,95	3,1
— FinElib -aineistojen käyttö (haut), milj.	20,0	43,0	80,0
Kansalliset tutkimuskirjastopalvelut			
— lainat (paikallis+kauko)	525 500	553 200	530 000
— paikalliskävijät	336 485	220 000	300 000

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	15 043	15 190
Bruttotulot	1 766	1 690
Nettomenot	13 277	13 500

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentilta 29.50.20 (e-aineistojen saattaminen avoimen korkeakouluopetuksen opiskelijoiden käyttöön)	213
Siirto momentilta 29.40.20 (e-aineistojen saattaminen avoimen korkeakouluopetuksen opiskelijoiden käyttöön)	10
Yhteensä	223

2008 talousarvio	13 500 000
2007 talousarvio	13 277 000

03. (29.50.24) Harjoittelukoulujen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 72 342 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) oppilasavustuksiin ja

2) maksullisen kouluruokailun tarjoamisesta henkilökunnalle ja opetusharjoittelijoille aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Harjoittelukoulujen tavoitteena on opettajankoulutusta palvelevan toiminnan korkea taso ja läheinen vuorovaikutus yliopiston kanssa. Harjoittelukoulut huolehtivat opetussuunnitelmatyön ja opetuksen laadusta sekä kehittävät monipuolista ohjattua harjoittelua. Ohjatun harjoittelun määrällisenä tavoitteena on vähintään 41 700 opintopistettä. Opettajankoulutuksen määrällisten muutosten vaikutukset harjoittelutarpeeseen ja koulujen toiminnan laajuuteen arvioidaan.

Tuottavuusohjelman tavoitteena on vuosina 2007—2011 yhteensä 81 henkilötyövuoden vähennys vuotuisin määrärahavaikutuksin.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon 16,2 henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Määrälliset tavoitteet

	2004 toteutuma	2006 toteutuma	2008 tavoite
Oppilaita	7 946	7 854	7 900
— peruskoulu	5 742	5 660	5 700
— lukio	2 204	2 194	2 200

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	73 437	74 277	74 565
Bruttotulot	1 961	1 800	2 223
Nettomenot	71 476	72 477	72 342
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 790		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 670		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Valtion palkkausjärjestelmä	217
Tuottavuustoimet (-16,2 htv)	-352
Yhteensä	-135

Kuntien rahoitusosuus harjoittelukouluissa annettavan opetuksen kustannuksiin, 27 752 000 euroa, on otettu huomioon momentin 29.10.30 mitoituksessa.

2008 talousarvio	72 342 000
2007 II lisätalousarvio	24 000
2007 talousarvio	72 477 000
2006 tilinpäätös	72 356 000

04. Yliopistojen palvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 5 000 000 euroa.

Selvitysosa: Yliopistojen talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus perustetaan Vaasaan ja sen sivutoimipisteet sijoitetaan Joensuuhun ja pääkaupunkiseudulle. Palvelukeskus aloittaa toimintansa vuonna 2008 siten, että yliopistot siirtyvät vaiheittain palvelukeskuksen asiakkaiksi vuoden 2009 loppuun mennessä. Palvelukeskus toimii budjettirahoitteisena siirtymäkauden 2008—2010 ajan, jonka jälkeen se siirtyy nettobudjetoiduksi maksullista palvelutoimintaa harjoittavaksi virastoksi.

2008 talousarvio	5 000 000

20. (29.50.22) Yliopistolaitoksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 31 723 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) yliopistoja koskevan tutkimus-, arviointi-, selvitys- ja kehittämistoiminnan, näihin liittyvän kansainvälisen yhteistyön sekä työllistymistä edistävän toiminnan, tuottavuusohjelman mukaisten toimenpiteiden ja opettajien kouluttajien täydennyskoulutuksen menojen maksamiseen sekä opetuksen ja tutkimuksen toimintaedellytysten turvaamiseksi tarvittavien menojen ja avustusten maksamiseen ja potilasvakuutusmaksujen maksamiseen,

2) yliopistojen yhteisen atk-toiminnan ja tietoliikenneyhteyksien kehittämistoiminnasta aiheutuviin kustannuksiin,

3) yliopistokeskusten kehittämisestä aiheutuvien kustannusten maksamiseen,

4) yliopistolaitoksen rakenteellisesta kehittämisestä aiheutuviin kustannuksiin ja

5) enintään 206 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Käyttösuunnitelma	**€**
1. Tutkimus-, kehittämis- ja julkaisutoiminta	6 223 000
2. Yliopistojen yhteinen atk-toiminta ja tietoliikenneyhteydet	16 000 000
3. Yliopistokeskusten kehittäminen	2 500 000
4. Yliopistolaitoksen rakenteellinen kehittäminen (kertameno)	7 000 000
Yhteensä	31 723 000

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	8
Kertaluonteiset erät	-600
Funet	1 000
Innovaatioyliopiston toteuttamisen suunnittelu	1 000
Yliopistolaitoksen rakenteellinen kehittäminen (kertameno, josta 3 500 000 euroa siirtoa momentilta 28.40.21)	7 000
Siirto momentille 29.01.02	-65
Siirto momentille 29.30.21	-3 050
Siirto momentille 29.50.02	-213
Yhteensä	5 080

2008 talousarvio	31 723 000
2007 II lisätalousarvio	100 000
2007 talousarvio	26 643 000
2006 tilinpäätös	24 619 000

60. Tiede

Valtuus

Suomen Akatemian momenteilta 29.60.50 ja 29.60.53 rahoitettaviin tutkimushankkeisiin saa vuonna 2008 hyväksyä sitoumuksia 245 595 000 euron arvosta.

Tieteellisten seurain valtuuskunnalle voidaan edelleen luovuttaa tilat vastikkeetta.

Selvitysosa:

Tutkimushankkeiden myöntämisvaltuuden käytöstä valtiolle aiheutuvat menot

	Myöntämisvaltuus					Menot, milj. euroa	
Vuosi	milj. euroa	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
2003	152,6						
2004	172,6	35,2					
2005	175,6	52,7	26,3	17,6			
2006	205,6	72,0	61,7	30,8	20,6		
2007	225,3	22,5	78,9	67,6	33,8	22,5	
2008	245,6		24,5	85,9	73,6	36,8	24,8
Yhteensä		182,4	191,4	201,9	128,0	59,3	24,8

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Tiedepolitiikan tavoitteena on eri sektoreiden ja toimijoiden yhteistyönä tiedon ja osaamisen sekä Suomen tieteen kansainvälisen tason vahvistaminen. Suomalaiselle tutkimukselle luodaan edellytykset menestyä kansainvälisessä yhteistyössä ja kilpailussa vahvistamalla korkeatasoisen tutkimuksen rahoitusta. Erityistä huomiota kiinnitetään tutkimukseen, jonka odotetaan lisäpanostuksella yltävän kansainvälisiin läpimurtoihin. Julkisella tutkimusrahoituksella vahvistetaan tieto- ja osaamispohjaa, joiden varaan talouden kestävä kasvu ja Suomen henkinen ja aineellinen hyvinvointi rakentuvat.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Julkisella tutkimusrahoituksella turvataan pitkäjänteinen, kattava ja uusiutumiskykyinen perustutkimus ja tutkijankoulutus, edistetään uusien innovaatioiden syntymistä sekä tuetaan strategisia huippuosaamisen keskittymiä. Julkista tutkimusrahoitusta lisätään ja lisäpanostus kohdennetaan erityisesti huippututkimuksen edellytysten vahvistamiseen.

Tutkimuksen kotimaista sekä eurooppalaista ja muuta kansainvälistä yhteistyötä lisätään edelleen.

Toteutetaan opetusministeriön toimenpideohjelmaa tutkijankoulutuksen ja tutkijanuran kehittämiseksi vuosille 2007—2011. Tutkijankoulutusta kansainvälistetään ja kehitetään siten, että tohtorin tutkintojen määrä vastaa tarpeita ja laatu paranee entisestään. Tutkijoiden liikkuvuutta lisätään ja kehitetään joustava yhteisrahoitteinen tutkijanuramalli, joka on tutkijalle kannustava, selkeä ja ennakoitavissa oleva. Sukupuolten tasa-arvon toteutumista tutkijanuralla vahvistetaan.

Vahvistetaan tieteen tunnettuutta yhteiskunnassa ja parannetaan kansalaisten mahdollisuuksia ymmärtää ja hyödyntää tutkimustietoa.

Tutkimustoiminnan ja tietoyhteiskunnan kehittäminen turvataan korkeatasoisilla tukipalveluilla ja tutkimuksen tietohuollolla. Parannetaan tutkimustulosten saatavuutta ja näkyvyyttä sekä yhteiskunnallista vaikuttavuutta edistämällä avointa tieteellistä julkaisutoimintaa.

01. (29.60.21) Suomen Akatemian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 32 797 000 euroa.

Selvitysosa: Suomen Akatemia on rahoittajaorganisaatio, jonka tehtävänä on edistää korkeatasoista tutkimusta tieteelliseen laatuun perustuvalla pitkäjänteisellä, mutta määräaikaisella rahoituksella, luotettavalla arvioinnilla, tiedepoliittisella asiantuntemuksella sekä monipuolisella ja globaalilla yhteistyöllä.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Suomen Akatemian toiminta parantaa suomalaisen tutkimuksen laatua ja kansainvälistä tunnettuutta sekä vahvistaa tutkimuksen yhteiskunnallista arvostusta. Akatemia edistää tutkimuksen uusiutumista, luo edellytyksiä tut-

kimuksen monimuotoisuudelle sekä edistää tutkimustulosten laajamittaista hyödyntämistä hyvinvoinnin, kulttuurin, talouden ja ympäristön parhaaksi.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Akatemia rahoittaa korkeatasoista tutkimusta, suuntaa voimavaroja ajankohtaisten tutkimusongelmien sekä tieteellisen kehityksen myötä syntyvien uusien tutkimusalojen tukemiseen. Akatemia edistää luovien tutkimusympäristöjen syntyä ja kehittymistä. Akatemia toimii aktiivisesti kansallisen ja kansainvälisen tutkimusyhteistyön tehostamiseksi ja huippututkimuksen kansainvälisen verkottumisen vahvistamiseksi sekä vahvistaa Suomen osallistumista kansainvälisten tieteellisten järjestöjen toimintaan.

— Akatemia edistää osaltaan tehokasta ja laadukasta tutkijankoulutusta. Akatemian rahoituksen painopiste on tohtorin tutkinnon jälkeisen tutkijanuran kehittämisessä.

— Akatemia vahvistaa kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä tutkimusrahoituksessa, arvioinnissa ja ennakoinnissa.

— Akatemia vastaa osaltaan tutkimuksen ja tieteellisen työn tunnetuksi tekemisestä.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

— Akatemia kehittää työyhteisöään tavoitteena henkilöstön hyvä työkyky ja -hyvinvointi. Akatemia arvioi ja kehittää oman toimintansa laatua ja tehokkuutta, jotta se pystyy mahdollisimman hyvin toteuttamaan toiminta-ajatustaan ja strategisia tavoitteitaan muuttuvassa toimintaympäristössä.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon neljän henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Tunnuslukuja	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus				
Akatemiaprofessorit	39	40	40	40
Akatemiatutkijat	247	260	260	260
Tutkijatohtoripaikat	406	396	496	482
Toiminnallinen tuloksellisuus				
Käsiteltyjen hakemusten määrä	5 964	5 573	5 500	5 500
Yleisen tutkimusmäärärahahaun hakupaine,				
myönnöt hakemusten lukumäärästä, %	17	22	20	20
myönnöt hakemusten rahamäärästä, %	10	14	17	17
Kv. sopimusten määrä	57	57	58	58
Tiedekilpailu Viksu, osallistujien lkm	170	205	190	200
Toiminnallinen tehokkuus				
Käsitellyt hakemukset/htv	36	34	34	35
Henkisten voimavarojen hallinta				
Henkilötyövuodet (hallintovirasto)	166	165	162	158

Suomen Akatemian tulostavoitteiden toteuttamiseen käytetään myös momenttien 29.60.50, 29.60.53 ja 29.60.66 määrärahoja.

Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta perustuvat opetusministeriön päätökseen Suomen Akatemian suoritteista perittävistä maksuista (783/2006).

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	31 000	33 154	33 723
Bruttotulot	1 128	1 120	926
Nettomenot	29 872	32 034	32 797
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	8 703		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	10 658		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Valtion palkkausjärjestelmään siirtyminen (virkatutkijat)	255
Tuottavuustoimet (-4 htv)	-88
Tutkijanuran kehittäminen (tasokorotus)	500
Muut muutokset	96
Yhteensä	763

2008 talousarvio	32 797 000
2007 II lisätalousarvio	96 000
2007 talousarvio	32 034 000
2006 tilinpäätös	31 827 000

02. (29.60.22) Arkistolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 18 497 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) arkistolaitoksen kansainvälisen yhteistyön edellyttämien järjestöjen ja ohjelmien jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien maksamiseen ja

2) EU:n hyväksymien hankkeiden menojen maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Arkistolaitos on asiantuntija- ja palveluorganisaatio, jonka toiminnan tavoitteena on, että yhteiskunnan ja yksilön kannalta merkittävä arkistoaines säilyy suppeassa ja käyttökelpoisessa muodossa ja on tehokkaasti käytettävissä. Arkistolaitoksen toiminta parantaa julkishallinnon ja yksityisten yhteisöjen asiakirjahallinnon ja arkistotoimen edellytyksiä. Tavoitteena on, että viranomaisten asiakirjoista säilytetään pysyvästi noin 15 %.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Arkistolaitos kehittää ja ohjaa arkistotointa siten, että julkisen sektorin asiakirjahallintoa ja arkistotointa hoidetaan tehokkaasti ja taloudellisesti. Arkistolaitos määrittelee, mitkä julkiset asiakirjat säilytetään pysyvästi.

— Arkistolaitos säilyttää hallussaan olevat arkistoainekset tehokkaasti ja turvallisesti sekä parantaa niiden käytettävyyttä ja saatavuutta.

— Arkistolaitos tarjoaa asiakkailleen monipuolista, luotettavaa ja nopeaa, maksutonta ja maksullista tietopalvelua.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

— Arkistolaitos kehittää työyhteisöään tavoitteena henkilöstön hyvä työkyky ja -hyvinvointi.

Maksullisen palvelutoiminnan liiketaloudellisten suoritteiden tuottotavoite on 5 000 euroa.

Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta perustuvat opetusministeriön asetukseen arkistolaitoksen suoritteiden maksuista (1089/04, muut. 784/2006).

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon kolmen henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Tunnuslukuja[1)]	2004 toteutuma	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus					
Arkistoaineksen kokonaismäärä (hyllymetriä)	109 167	111 022	112 235	113 000	114 500
Toiminnallinen tuloksellisuus					
Annettu koulutus (luentotunteja)	1 051	973	1 062	800	800
Tehdyt tarkastukset, lkm	80	135	96	100	100
Järjestetyt arkistot (hyllymetriä)	1 658	1 530	1 358	1 400	1 400
Tutkijakäynnit	76 841	72 211	66 241	72 000	66 000
Annetut todistukset ja selvitykset	17 481	17 301	16 824	17 000	17 000
Toiminnallinen tehokkuus					
Arkistoaineksen kokonaismäärä (hyllymetriä/htv)	478	478	491	498	511
Henkisten voimavarojen hallinta					
Henkilötyövuodet	228,3	232,5	228,5	227	261[2)]

[1)] Luvuissa ei ole mukana Sota-arkiston ja Valtioneuvoston arkiston tavoitteita vuodelle 2008.

[2)] Luku sisältää 34 htv:tä Sota-arkiston ja 3 htv:tä Valtioneuvoston arkiston liittämisestä arkistolaitokseen.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	14 725	15 011	19 127
Bruttotulot	1 070	630	630
Nettomenot	13 655	14 381	18 497
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	154		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	553		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Valtion palkkausjärjestelmä	17
Sähköisen vastaanotto- ja palvelujärjestelmän (VAPA) rahoitus	700
Hämeenlinnan maakunta-arkiston vuokrat ja varustaminen	743
Tuottavuustoimet (-3 htv)	-66
Laskentatekninen korjaus	-8
Sota-arkiston siirto momentilta 27.10.01 (sis. 34 htv)	2 431
Valtioneuvoston arkiston siirto momentilta 23.02.01 (sis. 3 htv)	259
Muut muutokset	40
Yhteensä	4 116

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi arkistolain (831/1994) muuttamisesta, joka koskee puolustusministeriön hallinnonalaan kuuluvan Sota-arkiston liittämistä arkistolaitokseen 1.1.2008 lukien.

2008 talousarvio	18 497 000
2007 talousarvio	14 381 000
2006 tilinpäätös	14 053 000

03. (29.60.23) Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 2 559 000 euroa.

Selvitysosa: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus on kielitieteellinen tutkimuslaitos, jonka toiminnan tavoitteena on lisätä tietoa kotimaisista kielistä ja niiden asemasta kulttuurissa ja yhteiskunnassa sekä näin osaltaan luoda edellytyksiä kielelliselle tasa-arvolle Suomessa.

Tunnuslukuja	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Tieteelliset julkaisut, kpl/sivua	82/4 614	105/9 655	80/7 000	80/7 000
Yleistajuiset julkaisut, kpl/sivua	374/3 546	326/3 121	300/3 000	300/3 000
Tietopalvelutehtävät, kpl	1 733	1 838	1 800	1 800
Henkilötyövuodet	114	112,6	110	107

Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen tulostavoitteiden toteuttamiseen käytetään myös momentin 29.60.53 määrärahoja.

Maksullisen palvelutoiminnan liiketaloudellisten suoritteiden tuottotavoite on 3 300 euroa.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon 2,4 henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	3 772	3 403	3 229
Bruttotulot	733	673	670
Nettomenot	3 039	2 730	2 559
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	957		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	705		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tuottavuustoimet (-2,4 htv)	-106
Siirto 1 htv momentille 29.01.02	-65
Yhteensä	-171

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen (HE 39/2007) laiksi auktorisoiduista kääntäjistä, johon liittyen kääntäjien tutkintolautakunta siirtyy Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksesta Opetushallituksen yhteyteen.

Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta perustuvat opetusministeriön asetukseen Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen suoritteiden maksuista (1247/2004, muut. 782/2006).

2008 talousarvio	2 559 000
2007 talousarvio	2 730 000
2006 tilinpäätös	2 788 000

04. (29.60.24) Varastokirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 509 000 euroa.

Selvitysosa: Varastokirjaston tehtävänä on vastaanottaa ja säilyttää tieteellisistä ja yleisistä kirjastoista siirrettävää aineistoa sekä asettaa se käyttöön.

Tunnuslukuja	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Vastaanotetun aineiston määrä (hyllymetriä)	5 470	3 438	3 500	3 500
Tilausten määrä	70 011	70 809	70 000	70 000
Henkilötyövuodet	22,7	22,1	21,5	20,9

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon 0,6 henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Valtion palkkausjärjestelmä	2
Tuottavuustoimet (-0,6 htv)	-13
Yhteensä	-11

Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta perustuvat opetusministeriön päätökseen Varastokirjaston suoritteista perittävistä maksuista (1346/2006).

2008 talousarvio	1 509 000
2007 talousarvio	1 520 000
2006 tilinpäätös	1 522 000

20. (29.60.25) Eräiden teosten laatiminen ja hankkiminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) historiateossarjojen, elämäkertojen ja eräiden muiden teosten laadinta- ja hankintamenojen sekä laadintamenoihin myönnettävien avustusten maksamiseen ja

2) enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Anders Chydeniuksen kootut teokset -hanke	87 000
Eräiden muiden teosten laadinta- ja hankintamenoihin	13 000
Yhteensä	100 000

2008 talousarvio	100 000
2007 talousarvio	150 000
2006 tilinpäätös	200 000

50. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 134 277 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) tutkimusohjelmista, tutkimuksen huippuyksiköistä, tutkijankoulutuksesta, muista tutkimushankkeista, tutkimuksen erityisrahoituksesta, valtionavustuksista ja apurahoista sekä kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen,

2) arvioinneista, tieteellisestä julkaisutoiminnasta ja tieteen tunnetuksi tekemisestä aiheutuvien menojen maksamiseen,

3) kansainvälisten järjestöjen rahoitusosuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen,

4) EU:n hyväksymien tutkimus- ja koulutushankkeiden menojen maksamiseen,

5) Suomen Akatemian rahoittamiin tutkimushankkeisiin ja ohjelmiin liittyviin palkkaus-, eläkemaksu- ja muihin kulutusmenoihin, laite- ja ohjelmistohankintojen menoihin ja yleiskustannuksiin sekä

6) enintään 1 000 000 euroa maksullisena toimintana Suomessa järjestettävien kansainvälisten tieteellisten konferenssien ja kansallisten tieteellisten seminaarien kuluihin.

Selvitysosa: Määrärahaan sisältyy 210 818 euroa tutkimushankkeiden rahoitukseen, mitä vastaavat tulot kertyvät momentille 12.29.99.

Suomessa järjestettävien kansainvälisten tieteellisten konferenssien ja kansallisten tieteellisten seminaarien menoista rahoitetaan ensisijaisesti kutsuttujen ulkomaisten esitelmöitsijöiden matkakuluja sekä vuokra-, sihteeri- ja postituskuluja.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Aikaisempien vuosien myöntämisvaltuuden kasvusta aiheutuva lisäys	2 235
Vuoden 2008 myöntämisvaltuuden kasvusta aiheutuva lisäys (tasokorotus)	2 031
Yhteensä	4 266

2008 talousarvio	134 277 000
2007 talousarvio	130 011 000
2006 tilinpäätös	120 131 150

53. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat tieteen edistämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 77 148 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) tutkimusohjelmista, tutkimuksen huippuyksiköistä, tutkijankoulutuksesta, muista tutkimushankkeista, tutkimuksen erityisrahoituksesta ja kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen,

2) arvioinneista, tieteellisestä julkaisutoiminnasta ja tieteen tunnetuksi tekemisestä aiheutuvien menojen maksamiseen,

3) kansainvälisten järjestöjen rahoitusosuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen,

4) EU:n hyväksymien tutkimus- ja koulutushankkeiden menojen maksamiseen,

5) Suomen Akatemian rahoittamiin tutkimushankkeisiin ja ohjelmiin liittyviin palkkaus-, eläkemaksu- ja muihin kulutusmenoihin, laite- ja ohjelmistohankintojen menoihin ja yleiskustannuksiin,

6) yksityisten arkistojen valtionavusta annetun lain mukaisten menojen maksamiseen,

7) 50 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen Kotimaisten kielten tutkimuskeskukseen tutkimus-, keruu- ja sanakirjahankkeisiin sekä muiden kulutusmenojen ja apurahojen maksamiseen,

8) päätöksentekoa tukevaa yhteiskunnallista tutkimusta tekeville yhteisöille ja tutkimuslaitoksille myönnettävien valtionavustusten maksamiseen,

9) kansainväliseen yhteistyöhön osallistumisesta aiheutuvien menojen maksamiseen,

10) tieteen edistämiseksi ja tieteen ja yhteiskunnan vuorovaikutuksen edistämiseksi myönnettävien valtionavustusten, -palkintojen ja apurahojen, tieteellisen kirjallisuuden kääntämis- ja painattamismenojen, tiedonjulkistamisen edistämismenojen ja tutkimuksen tietohuollon menojen sekä tieteen tukemiseen liittyvistä tutkimuksista, selvityksistä ja julkaisuista aiheutuvien menojen maksamiseen,

11) tutkimusaineistojen käytön saatavuuden parantamiseksi myönnettäviin valtionavustuksiin ja valtion laitosten vastaavien hankkeiden menojen maksamiseen sekä

12) tiedeyhteisöjen käytössä olevien valtion toimitilojen vuokriin.

Kohdassa 7 tarkoitettujen henkilöiden osalta työnantajalle maksetut sairausvakuutuksen mukaiset etuudet otetaan nettobudjetoitaessa tuloina huomioon.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Suomen Akatemian käytettäväksi tutkimushankkeiden rahoittamiseen ja tieteellisen tutkimuksen edistämiseen	58 500 000
Yksityisten arkistojen valtionavusta annetun lain mukaisiin menoihin	4 390 000
Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen toimintaan	2 375 000
Tiedeinstituuttien ja tutkimuslaitosten, Tiedekeskus Heurekan sekä eräiden tieteellisten seurojen ja yhdistysten toiminta-avustuksiin	7 955 000
Päätöksentekoa tukevaa yhteiskunnallista tutkimusta tekeville yhteisöille ja tutkimuslaitoksille myönnettäviin avustuksiin	500 000
Eräisiin kansainvälisen tieteellisen yhteistyön menoihin, jäsenmaksuihin ja rahoitusosuuksiin	1 265 000
Tieteen ja yhteiskunnan vuorovaikutuksen edistämiseen ja muihin tieteen tukemisesta aiheutuviin menoihin	1 643 000
Avustusten maksamiseen niiden tiedeinstituuttien tilakustannuksiin, jotka maksavat vuokraa Senaatti-kiinteistöille	520 000
Yhteensä	77 148 000

Opetusministeriöstä myönnettävien avustusten hakumenettelyä kehitetään.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Työväen Arkiston uusia tiloja koskeva kertameno	-700
Tiedeinstituuttien tilakustannuksiin siirtona momentilta 29.80.53	520
Muut muutokset	-14
Yhteensä	-194

2008 talousarvio	77 148 000
2007 talousarvio	77 342 000
2006 tilinpäätös	79 478 900

66. Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 12 320 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Suomen maksuosuuksien maksamiseen Euroopan hiukkasfysiikan tutkimuskeskukselle (CERN), Euroopan eteläiselle observatoriolle (ESO), Euroopan molekyylibiologian laboratoriolle (EMBL), Euroopan molekyylibiologian konferenssille (EMBC) ja Euroopan Yliopistoinstituutille (EUI) sekä vastaaville kansainvälisille tieteellisille järjestöille.

Selvitysosa: Jäsenmaksuosuudet määräytyvät pääsääntöisesti jäsenmaiden kansantuoteosuuksien perusteella järjestöjen hallintoelinten tekemien päätösten mukaisesti.

2008 talousarvio	12 320 000
2007 talousarvio	12 320 000
2006 tilinpäätös	11 324 291

70. Opintotuki

Selvitysosa: Opintotukilain (65/1994) mukainen opintotuki koostuu opintorahasta, opintotuen asumislisästä sekä opintolainan valtiontakauksesta. Opintoraha on veronalainen etuus. Korkeakouluopiskelijoiden ennen 1.7.1992 ja muiden opiskelijoiden ennen 1.7.1994 nostamille opintolainoille suoritetaan lisäksi opintotukilain (28/1972) nojalla määräytyvää korkotukea.

Opintotukitoiminnan tavoitteena on opiskeluaikaisen toimeentulon turvaaminen ja opintotuen mitoittaminen siten, että tuetaan omaehtoiseen koulutukseen hakeutumista ja päätoimista opiskelua. Opintotukea kehitetään koulutuspoliittisten tavoitteiden pohjalta. Tavoitteena on riittävä ja kannustava opintotuki, jolla edistetään suunnitelmallista ja päätoimista opiskelua ja opintoaikojen lyhenemistä.

Koulumatkatuen tarkoituksena on korvata lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden kohtuulliset päivittäiset koulumatkakustannukset.

Tukea myönnetään, kun opiskelijan yhdensuuntainen koulumatka on vähintään kymmenen kilometriä ja koulumatkakustannukset ovat yli 54 euroa kuukaudessa. Opiskelijan omavastuuosuus on 43 euroa kuukaudessa.

Opintotuen toimeenpanotehtävät hoitaa Kansaneläkelaitos. Korkeakoulujen opintotukilautakunnat voivat myöntää opintotuen oman korkeakoulunsa opiskelijoille Kansaneläkelaitoksen kanssa solmitun sopimuksen perusteella. Kansaneläkelaitos maksaa korvauksen sopimuksen perusteella korkeakouluissa hoidettavista tehtävistä. Myös muilla oppilaitoksilla on opintotukiasioiden hoitamiseen liittyviä tehtäviä. Opetusministeriö vastaa opintotukitoiminnan yleisestä johtamisesta, ohjauksesta ja kehittämisestä.

Opintotukimäärärahat ja opintotuen saajat

	2004	2006	2008 arvio
Opintotukimenot (milj. euroa)			
Opintoraha			
— korkea-aste	327,0	312,3	344,4
— toinen aste	110,0	103,3	134,7
Asumislisä	227,7	250,6	271,4
Koulumatkatuki	25,4	30,7	34,7
Ateriatuki	19,6	20,6	25,4
Opintotuen saajat			
Opintoraha			
— korkea-aste	198 580	195 839	203 000
— toinen aste	127 278	128 307	135 000
Asumislisä			
— korkea-aste	159 561	156 558	157 000
— toinen aste	63 410	61 838	65 000
Koulumatkatuki	63 878	65 240	65 000
Valtiontakauksen saajat			
Korkea-aste	92 847	92 779	94 500
Toinen aste	44 683	39 524	40 000

Valtion takaamien opintolainojen lainakanta oli vuoden 2006 lopussa 1 301,4 milj. euroa, josta ns. vanhojen opintolainojen osuus oli 69,4 milj. euroa. Opintolainaa oli vuoden lopussa 318 347 henkilöllä. Keskimääräinen opintolainan määrä ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneella oli 5 700 euroa ja ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneella 6 400 euroa.

Määrärahan mitoitusperusteet

Keskimääräinen opintotuki	2004	2006	2008 arvio
Opintoraha, €/kk			
— korkea-aste	250	251	268
— toinen aste	138	127	151
Asumislisä, €/kk	161	185	196
Koulumatkatuki, €/kk	97	112	127

Vuonna 2008 määrärahan mitoituksessa säännönmukaisesti opintorahaa saavien määräksi arvioidaan 255 100, joista korkeakouluopiskelijoita 155 000 ja 100 100 muita opiskelijoita. Asumislisän saajamääräksi arvioidaan 158 600. Koulumatkatuen säännönmukaisen saajamäärän arvioidaan olevan noin 32 300 opiskelijaa.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi opintotukilain muuttamisesta siten, että opiskelijan omia tulorajoja korotetaan 30 prosentilla 1.1.2008 lukien ja opintorahan määriä korotetaan 1.8.2008 lukien 15 prosentilla. Kaikkein pienimpiä opintorahan määriä korotetaan kuitenkin 16 eurolla.

Opintotukilain mukaisen opintorahan kuukausittaiset enimmäismäärät (€/kk)

	31.7.2008 asti	1.8.2008 lukien
Korkeakouluopiskelijat		
— vanhempiensa luona asuvat, alle 20-vuotiaat	38,68	55
— vanhempiensa luona asuvat, 20 vuotta täyttäneet	105,96	122
— muualla asuvat, alle 18-vuotiaat	126,14	145
— muualla asuvat, 18 vuotta täyttäneet	259,01	298
Muissa oppilaitoksissa opiskelevat		
— vanhempiensa luona asuvat, alle 20-vuotiaat	21,86	38
— vanhempiensa luona asuvat, 20 vuotta täyttäneet	63,91	80
— muualla asuvat, alle 18-vuotiaat	84,09	100
— muualla asuvat, 18 vuotta täyttäneet	213,60	246

Opintotuen asumislisän määrä on 80 prosenttia määritellystä asumismenosta. Asumislisää myönnettäessä asumismenoja ei oteta huomioon 252 euron ylittävältä osalta. Ulkomailla opiskelevan asumislisän määrä on enintään 210 euroa kuukaudessa.

Ateriatuen määrä on 1,67 euroa ateriaa kohti.

Opintotuen saajamäärän ja käyttöasteen arvioitu kehitys

	2004	2006	2008 arvio
Lukiokoulutus	29 355 (24 %)	25 787 (22 %)	32 000 (26 %)
Ammatillinen peruskoulutus	98 764 (75 %)	95 421 (70 %)	100 000 (74 %)
Ammattikorkeakouluopinnot	97 894 (83 %)	97 399 (82 %)	102 000 (85 %)
Yliopisto-opinnot	96 604 (61 %)	95 674 (60 %)	100 600 (62 %)

01. (29.70.22) Opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 643 000 euroa.

Selvitysosa: Opintotuen muutoksenhakulautakunta toimii ensimmäisenä muutoksenhakuasteena opintotukiasioissa. Vuonna 2008 arvioidaan valituksia tulevan vireille noin 4 000. Valitusten tavoitteellinen keskimääräinen käsittelyaika on 6 kuukautta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Toimitilakustannukset	21
2008 talousarvio	643 000
2007 talousarvio	622 000
2006 tilinpäätös	599 000

52. Opintolainojen valtiontakaus ja korkotuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 20 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) opintotukilain (28/1972) mukaisten opintolainojen korkotukeen ja

2) opintotukilain (65/1994) mukaisista valtiontakauksista aiheutuviin menoihin.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Korkotuki	1 000
Takausvastuusuoritukset	14 000 000
Maksuvapautukset	3 500 000
Takausvastuusaatavien tileistä poistot	1 500 000
Korkoavustukset	1 899 000
Yhteensä	20 900 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Korkotuen määrän muutos	-99
Maksuvapautusten väheneminen	-1 500
Takausvastuusaatavien tileistä poistojen väheneminen	-500
Korkoavustusten käytön muutos	-1
Yhteensä	-2 100

2008 talousarvio	20 900 000
2007 talousarvio	23 000 000
2006 tilinpäätös	28 210 654

55. Opintoraha ja asumislisä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 750 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opintotukilain (65/1994) mukaisten opintorahojen ja opintotuen asumislisän maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Korkeakouluopiskelijoiden opintorahat	344 400 000
Muiden oppilaitosten opiskelijoiden opintorahat	134 700 000
Asumislisä	271 400 000
Yhteensä	750 500 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Vanhempien tulorajojen tarkistus	11 200
Opintorahan korottaminen 15 prosentilla 1.8.2008 lukien (tasokorotus)	29 200
Tulorajojen korottaminen 30 prosentilla 1.1.2008 lukien (tasokorotus)	9 000
Opintorahan ja asumislisän käytön muutos	7 368
Yhteensä	56 768

2008 talousarvio	750 500 000
2007 talousarvio	693 732 000
2006 tilinpäätös	666 227 336

57. Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 25 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) avustuksen maksamiseen opiskelijaravintoloille alempaa tai ylempää korkeakoulututkintoa, ammattikorkeakoulututkintoa tai ylempää ammattikorkeakoulututkintoa suorittavien korkeakouluopiskelijoiden sekä opintotukeen oikeuttaviin ammatillisiin tai erikoistumiskoulutusohjelmiin taikka poikkeuskoulutukseen osallistuvien opiskelijoiden aterioiden hinnan alentamiseksi 1,67 eurolla ateriaa kohti ja

2) ylimääräisen avustuksen maksamiseen muualla kuin korkeakoulun tiloissa sijaitsevan opiskelijaravintolan pitäjälle enintään 0,84 euroa, kuitenkin enintään opiskelijaruokailusta aiheutuvien tila- ja laitekustannusten määrä, sellaista ateriaa kohden, josta maksetaan ateriatukea.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki	23 900 000
Opiskelijaravintoloiden ylimääräinen avustus	1 500 000
Yhteensä	25 400 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Ateriatuen käytön kasvu	2 500

2008 talousarvio	25 400 000
2007 talousarvio	22 900 000
2006 tilinpäätös	20 640 638

58. Avustus vuokrakustannusten korvaamiseen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 4 294 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) avustuksen maksamiseen Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle korkeakouluopiskelijoiden terveydenhoitoa varten tarvittavien tilojen vuokrakustannusten korvaamiseen ja

2) avustuksen maksamiseen opiskelija-asuntotarkoitukseen luovutettujen valtion maa-alueiden vuokrakustannusten korvaamiseen silloin, kun kiinteistöä käytetään lähinnä opintotuen asumislisään tai asumistukeen oikeutettujen opiskelijoiden asumiseen edel-

lyttäen, että asianomainen kunta tukee opiskelija-asumista vastaavalla määrällä.

Käyttösuunnitelma	€
Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö	2 996 000
Opiskelija-asuntoyhteisöt	1 298 000
Yhteensä	4 294 000

Selvitysosa: Vuokrat on hinnoiteltu siten, että ne sisältävät arvonlisäveron määrän, jonka yliopistot joutuvat maksamaan Senaattikiinteistöille jälleenvuokraamistaan tiloista Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön tilakustannusten kasvu	1
Opiskelija-asuntoyhteisöjen maa-alueiden vuokrakustannusten nousu	25
Yhteensä	26

2008 talousarvio	4 294 000
2007 talousarvio	4 268 000
2006 tilinpäätös	3 866 000

59. Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 34 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain (48/1997) mukaisen tuen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Matkalippujen hinnan nousu	6 700

2008 talousarvio	34 700 000
2007 talousarvio	28 000 000
2006 tilinpäätös	30 685 507

80. Taide ja kulttuuri

Selvitysosa: Taide- ja kulttuuripolitiikan tavoitteena on

1) luoda suotuisat toimintaedellytykset taiteen ja kulttuurin toimijoille,

2) luoda kansalaisille mahdollisuudet monipuolisiin ja laadukkaisiin taide-elämyksiin ja kulttuuripalveluihin sekä,

3) edistää toimijoiden kansallista ja kansainvälistä verkostoitumista.

Taiteellisen ja muun luovuuden edellytysten parantaminen. Taide- ja kulttuuritoimintojen vaikutuksia yhteiskunnalliseen ja taloudelliseen kehitykseen, kulttuurituotteiden ja palvelujen vientiin sekä alueelliseen kehitykseen pyritään lisäämään. Seurataan luovuusstrategian toteutumista. Vahvistetaan taiteen, kulttuurin ja luovan toiminnan sivistyksellistä, sosiaalista ja kansantaloudellista tietoperustaa.

Taiteen keskustoimikuntaa ja taidetoimikuntajärjestelmää kehitetään valtakunnallisena kokonaisuutena. Teattereiden, orkestereiden ja museoiden valtionosuuksia lisätään.

Kehitetään ja vahvistetaan tekijänoikeutta luovuuden, luovan talouden ja luovien toimialojen perustana. Parannetaan tekijänoikeuslainsäädännön ja -järjestelmän toimivuutta teosten luomis- ja käyttöympäristöjen sekä levitys- ja välitystekniikoiden muutoksessa. Edistetään tekijänoikeudellista sopimista ja hyviä käytäntöjä. Tekijänoikeudellista osaamista ja koulutusta lisätään ja kehitetään.

Kulttuurissektorin tietoyhteiskuntakehitystä lisätään muun muassa tukemalla kotimaista sisältötuotantoa tietoverkoissa ja muissa sähköisissä päätelaitteissa.

Kulttuuriperinnön säilyttäminen, suojelu ja aktiivisen käytön vahvistaminen. Kulttuuriperintöalan yhteiskunnallista vaikuttavuutta kuvaavaa tietopohjaa vahvistetaan. Tuetaan kulttuuriperintöaineistojen digitointia ja saatavuuden parantamista.

Museoalaa kehitetään kokonaisvaltaisesti uudistetun museolain edellyttämällä tavalla. Museoiden arviointitoiminta vakiinnutetaan. Museoiden ja muiden kulttuuriperintökohteiden saavutettavuutta parannetaan ja lisätään kulttuuriperintökasvatusta.

Perustetaan radio- ja televisioarkisto Suomen elokuva-arkiston yhteyteen.

Taiteen, kulttuurin ja tiedon saatavuuden, saavutettavuuden sekä osallistumisen edistäminen. Vahvistetaan kansallisten kulttuuri- ja taidelaitosten toimintaedellytyksiä. Tuetaan laitosten tuottavuutta ja palvelutoimintaa lisääviä hankkeita (verkkopalvelustrategiat, toimintojen uudelleenorganisoinnit, toimitilahankkeet).

Alueellisia taide- ja kulttuuripalveluita parannetaan. Musiikin ja tanssin alueellista tarjontaa lisätään. Jatketaan alueellisten audiovisuaalisten kulttuuri- ja tuotantokeskusten kehittämistä.

Toteutetaan taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta koskevaa toimenpideohjelmaa, jonka tavoitteena on edistää taide- ja kulttuuripalveluiden saavutettavuutta kaikille väestöryhmille ja parantaa kieli- ja kulttuurivähemmistöjen sekä vammaisten oman kulttuuritoiminnan edellytyksiä. Tuetaan kulttuurin verkkopalveluja niiden toimivuuden ja saatavuuden parantamiseksi.

Tuetaan kuntien välistä yhteistyötä kirjastojen toiminnassa kunta- ja palvelurakennehankkeen linjaukset huomioiden. Tuetaan kirjastojen toimipaikkaverkoston toimivuutta aloittamalla nelivuotinen Kirjasto monipalvelukeskukseksi -ohjelma. Kehitetään kirjastohenkilöstön täydennyskoulutusta. Ajantasaistetaan yleisten kirjastojen teknistä infrastruktuuria. Tuetaan lasten ja nuorten kirjastopalvelujen kehittämistä. Jatketaan kirjastojen perustamishankkeiden rahoitusta nykyisen valtionosuusjärjestelmän mukaisesti.

Lasten ja nuorten taiteen ja kulttuuripalvelujen edistäminen. Lasten ja nuorten taide- ja kulttuuripalveluiden tukea suunnataan eri taiteenaloille ja lastenkulttuurikeskusten toiminta vakiinnutetaan. Parannetaan lasten- ja nuortenelokuvien tukimahdollisuuksia. Mediakasvatuksen asemaa vakiinnutetaan jatkamalla Lapset ja media -ohjelman toimeenpanoa.

Luovien alojen vahvistaminen. Valmistellaan luovien alojen kehittämisohjelma ja uudistetaan tukijärjestelmiä.

Edistetään audiovisuaalisen alan tuotantoa, jakelua ja kulttuuritoimintaa sekä lisätään alan kansainvälistymis- ja vientipyrkimyksiä erityisprojektien avulla. Toteutetaan Kulttuuri tietoyhteiskunnassa -strategiaa muun muassa kolmivuotisella Digitaaliset demot -projektilla sekä tehostamalla kulttuurin tietoverkkohankkeiden toimeenpanoa.

Toimeenpannaan EU:n rakennerahaston ESR -ohjelman luovien alojen yritysten ja kansainvälistämisen kehittämisohjelma.

Kulttuuriviennin edistäminen. Toimeenpannaan Suomen Kulttuuriviennin kehittämisohjelmaa 2007—2011 yhteistyössä ulkoasiainministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa tukemalla kulttuuriviennin kärkihankkeita. Hyödynnetään rakennerahastokauden 2007—2013 tarjoamat mahdollisuudet yritystoiminnan, kansainvälisen verkottumisen sekä liiketoimintaosaamisen ja kulttuurin matkailullisen tuotteistamisen vahvistamiseksi tavoitteena toimialan työllisyyden vahvistaminen ja vientitulojen lisääminen.

Pohjoisen kulttuurisen kumppanuuden edistäminen. Toimeenpannaan opetusministeriön Taiteen ja kulttuurin Venäjä-ohjelmaa ja Venäjän kulttuuri- ja joukkoviestintäministeriön kanssa solmittua yhteistyösopimusta. Vahvistetaan Suomen toimenpitein alueneuvostojen kulttuuritoiminnan edellytyksiä ja pohjoismaista yhteistyötä, tuetaan Venäjällä asuvien suomensukuisten kansojen kulttuuria, osallistutaan Suomen EU:n puheenjohtajuuskaudella käynnistetyn EU:n ja Venäjän välisen kulttuuriyhteistyön toimintaohjelman laadintaan ja toimeenpanoon sekä vahvis-

tetaan Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin edellytyksiä toimia sen toteuttajana ja Suomen venäjänkielisen vähemmistön kulttuuripalveluiden tuottajana.

Taiteen ja kulttuurin rahoitus budjetti- ja veikkausvoittovarojen kesken

	Veikkaus-voittovaroista	Budjettivaroista	Yhteensä
Taiteenalojen edistäminen	29 910 000	16 068 000	45 978 000
Kansalliset taidelaitokset	100 844 000	37 182 000	138 026 000
Kirjastotoimi	28 176 000	102 533 000	130 709 000
Museot ja kulttuuriperintö	25 424 000	34 966 000	60 390 000
Alueellinen taiteen edistäminen	13 510 000	5 563 000	19 073 000
Kulttuuripolitiikan kehittäminen[1)]	2 280 000	887 000	3 167 000
Taiteen ja kulttuurin kansainvälinen toiminta	3 983 000	8 673 000	12 656 000
Viestintäkulttuuri	941 000	5 904 000	6 845 000
Yhteensä	**205 068 000**	**211 776 000**	**416 844 000**

[1)] Sisältää veikkausvoittovaroissa opetusministeriön käytettäväksi -kohdan.

01. (29.80.21) Taiteen keskustoimikunnan ja taidetoimikuntien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 4 980 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) taiteilijaprofessoreiden viroista aiheutuviin palkkausmenoihin,

2) taiteen edistämiseksi myönnettävien apurahojen ja avustusten maksamiseen,

3) taide- ja kulttuuripolitiikan tutkimus- ja tiedotustoimintaan,

4) alueellisten taidetoimikuntien hallintohenkilöstön toimintamenoihin ja

5) enintään 10 000 euroa maksullisen palvelutoiminnan tukemiseen.

Määrärahasta myönnettävät apurahat ja avustukset budjetoidaan maksuperusteisina.

Selvitysosa: Taiteen keskustoimikunnan toiminnan tavoitteena on nostaa ja lisätä suomalaisen taiteen laatua ja kansainvälistä tasoa sekä vahvistaa taiteen uudistumiskehitystä ja sen arvostusta yhteiskuntaa uudistavana monimuotoisena voimavarana ja merkitysten luojana. Keskustoimikunnan työ hyödyntää ja edistää hyvinvointia, kulttuuria ja sen moninaisuutta sekä ympäristöä ja taloutta. Taiteen keskustoimikunta on asiantuntija- ja rahoittajaorganisaatio, joka rahoittaa korkeatasoista taiteen tekemistä erityisesti jakamalla apurahoja ja valtionapuja. Rahoitus on määräaikaista ja perustuu taiteellisen laadun vertaisarviointiin ja laajaan taidepoliittiseen asiantuntemukseen. Käytettävissä olevilla resursseilla taiteen keskustoimikunta:

— rahoittaa korkeatasoista ja innovatiivista taiteellista työskentelyä ja vahvistaa taiteen monimuotoista roolia yhteiskunnassa,

— panostaa taiteen tasa-arvoisen saatavuuden, saavutettavuuden, kulttuurisen monimuotoisuuden ja taiteen soveltavan käytön lisäämiseen,

— painottaa edelleen sitä, että apurahapolitiikassa hakijakunnan sukupuoli-, ikä-, kieli- ja asuinpaikkarakenne tulee huomioiduksi korostaen nuorten taiteilijoiden asemaa apurahan hakijoina ja saajina,

— luo edellytyksiä taiteilijoiden liikkuvuudelle ja kansainvälistymiselle,

— vahvistaa monitaiteellisen ja -kulttuurisen toiminnan osalta ennalta taiteenaloittaisesti sitomattoman tuen asemaa,

— seuraa, arvioi ja kehittää oman toimintansa laatua ja tehokkuutta ja parantaa rakenteidensa toimivuutta ja selkeyttä sekä kehittää asiakkaidensa sähköisiä palveluja tehtyjen kehittämisehdotusten mukaan,

— ohjaa alueellista taidetoimikuntalaitosta, sekä

— vahvistaa osaltaan taiteen asemaa ja merkitystä yhteiskunnassa ja tuottaa opetusministeriön käyttöön taidepolitiikan kannalta olennaista tutkimustietoa, arviointivälineitä ja tietopalveluita.

Kulttuuripoliittisista syistä hintatuella katetaan noin 33 % maksullisen toiminnan erillismenoista.

Tuloksellisuuden tunnusluvut	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2008 arvio
Tuotokset ja laadunhallinta			
Valtionavustukset:			
— hakemukset, kpl	9 153	9 264	9 400
— hakijat	5 896	6 006	6 200
— myönnöt, kpl	2 925	3 004	3 100
— saajat	2 491	2 580	2 650
Lausunnot valtionavustushakemuksista OPM:lle	752	765	790
Taideteostoimikunnan kokoelmat, kpl	12 218	12 374	12 500
Julkaisut	15	14	15
Henkisten voimavarojen hallinta			
Henkilötyövuodet	33	32	65

Taiteen keskustoimikunnan[1]apurahan hakijat ja saajat sukupuolen, alueen, kielen ja iän mukaan vuonna 2006

	% hakijoista	% tuen saajista
Naiset	52,8	49,9
Pääkaupunkiseutu	51,8	55,6
Ruotsinkieliset	7,8	7,6
Äidinkieli "muu"	2,5	2,4
Alle 35-v.	27,5	23,3
Hakijat ja saajat yhteensä[2]	5 238	2 178

[1] Taiteen keskustoimikunta, valtion taidetoimikunnat ja apurahalautakunnat.

[2] Sisältää yksityishenkilöt ja työryhmien yhteyshenkilöt, ei yhteisöjä. Päällekkäisyydet poistettu. Ei sisällä alueellisia taidetoimikuntia.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	3 467	3 386	5 000
Bruttotulot	112	20	20
Nettomenot	3 355	3 366	4 980
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	472		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	474		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentilta 28.01.10 (30 htv) (Alueellisten taidetoimikuntien hallinto-henkilöstön siirtyminen Taiteen keskus-toimikuntaan)	1 570
Siirto momentilta 29.01.01 (1 htv)	44
Yhteensä	1 614

2008 talousarvio	4 980 000
2007 talousarvio	3 366 000
2006 tilinpäätös	3 357 000

02. (29.80.22) Valtion taidemuseon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 16 892 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) siviilipalvelusmiehistä aiheutuvien menojen maksamiseen ja

2) enintään 3 163 000 euroa näyttelytoiminnan ja muun maksullisen palvelutoiminnan tukemiseen.

Selvitysosa: Valtion taidemuseo vie eteenpäin kuvataiteen kulttuuriperintöä ja vahvistaa oman aikamme visuaalisen kulttuurin merkitystä.

Kulttuuriperinnön hoidon vaikuttavuustavoitteena on visuaalisen kulttuuriperinnön kartuttaminen tuleville sukupolville. Taidekokoelmien ja kartuttamisen tavoitteet ovat lähes yksinomaan laadullisia ottaen samalla huomioon sisällölliset painotukset.

Yleisölle suunnatun toiminnan tavoitteena on pitää kulttuuriperintö elävänä vahvistamalla Valtion taidemuseon eri yksiköiden roolia monipuolisten ja korkealaatuisten kulttuuripalvelujen tarjoajana. Näyttely- ja ohjelmistotoiminnan tarjonta pyritään pitämään monipuolisena samalla kun kävijätutkimuksin seurataan asiakkaiden tyytyväisyyttä ja pyritään vastaamaan sen toiveisiin. Yleisölähtöisyyteen, jolla tarkoitetaan ajankohtaisuutta näyttelytarjonnassa, kiinnitetään erityistä huomiota. Tulosalueen, joka kokonaisuudessaan on maksullista toimintaa, taloudellisena tavoitteena on, että tulot kattavat kokonaiskustannuksista 11 % ja erilliskustannuksista 36 %.

Taidemuseoalan kehittämisyksikkö jatkaa koko taidemuseokenttää koskevia kehityshankkeita yhdessä maan muiden taidemuseoiden kanssa. Vuonna 2008 toteutetaan osatutkimuksia taidemuseotoiminnan vaikuttavuuden arvioimiseksi.

Kulttuuripoliittisista syistä hintatuella katetaan noin 61 % maksullisen toiminnan erillismenoista.

Kulttuurialan luonteesta johtuen tulostavoitteet eivät ole jatkuvasti kasvavia. Suoritteiden määrien osalta huomioidaan niiden vaihtelevat laajuudet.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon kahden henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Tunnusluku	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2008 tavoite
Vaikuttavuus, tuotokset ja laadunhallinta			
Näyttelytoiminnan kävijämäärä			
— kokonaiskävijämäärä	406 905	402 787	372 000
— maksavien kävijöiden osuus, %	59	66	57
Asiakastyytyväisyys (asiakaspalvelu), %	91	93	85
Kokoelma- ja erikoisnäyttelyt, euroa/kävijä	22	17	15
Tutkimus- ja näyttelyjulkaisut, euroa/kävijä	15	9	13
Konservoidut teokset	723	688	670

Toiminnallinen tehokkuus			
Näyttelykäynnin keskitulo	3,4	3,6	3,5
Näyttelykäynnin keskihinta	2,7	3,5	3,3
Näyttelyjulkaisujen myydyt määrät/painokset, %	67	49	60
Hallinnollisten palvelujen osuuskokonaiskustannuksista, %	17	17	16
Maksullinen toiminta (kustannusvastaavuus)			
— tulot/kokonaiskustannukset, %	16	17	11
— tulot/erilliskustannukset, %	48	52	36
— hintatuki/erillismenot, %	48	45	61
Henkisten voimavarojen hallinta			
Henkilötyövuodet	243	246	237

Toiminnan tulot ja menot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	20 541	19 030	19 295
Bruttotulot	3 203	2 083	2 403
Nettomenot	17 338	16 947	16 892
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 214		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 824		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tuottavuustoimet (-2 htv)	-55
2008 talousarvio	16 892 000
2007 talousarvio	16 947 000
2006 tilinpäätös	16 948 000

03. (29.80.23) Suomenlinnan hoitokunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 2 221 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Suomenlinnan hoitokunnan toiminnan keskeinen tavoite on vastata Unescon maailmanperintöluetteloon otetun ja kansallisesti merkittävän Suomenlinnan rakennuskulttuurimuistomerkin restauroinnista, ylläpidosta ja käyttämisestä sekä kulttuurimatkailun perusinformaation tuottamisesta ja jakamisesta.

Suomenlinnaa kehitetään kestävän matkailun periaatteita noudattaen. Tavoitteena on suuren yleisön tietämyksen lisääntyminen maailmanperintökohteesta. Suomenlinnan julkisuuskuvaa pyritään parantamaan tukemalla maailmanperintökohteeseen järjestettäväksi sopivia ja paikan arvon mukaisia kulttuuritapahtumia. Suomenlinnan kunnostuksessa hyödynnetään saarella sijaitsevaa työsiirtolaa.

Tunnusluku	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2008 arvio
Tuotokset ja laadunhallinta			
Matkailijamäärät sesongin ulkopuolisina kuukausina (loka—huhti), kpl	156 000	147 000	162 000

Toiminnallinen tehokkuus			
Rakennuttamisen osuus korjauskustannuksista, %	12,5	17,3	15,0
Linnoitusmuureista parhaassa kuntoluokassa koko linnoitusmuurimäärästä (52 800 m²), %	37,5	38,5	40,0
Vuokratuotot, kasvu %	0,5	0,9	1,0
Henkisten voimavarojen hallinta			
Henkilötyövuodet	91	94	91

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	6 155	6 431	6 107
Bruttotulot	3 854	3 835	3 886
Nettomenot	2 301	2 596	2 221
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	-		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	106		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentille 29.80.75	-400
Muut muutokset	25
Yhteensä	-375

2008 talousarvio	2 221 000
2007 talousarvio	2 596 000
2006 tilinpäätös	2 407 000

04. (29.80.24) Museoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 17 487 000 euroa.

Momentille voidaan nettouttaa Museoviraston hallussa olevien maa-alueiden puunmyynnistä mahdollisesti saatavat tulot.

Käyttösuunnitelma	€
Kansallismuseon toimintamenot	6 548 000
Museoviraston muut toimintamenot	10 939 000
Yhteensä	17 487 000

S e l v i t y s o s a : Museovirasto vastaa kulttuuriympäristön vaalimiseen liittyvistä viranomaistehtävistä kansallisella tasolla. Se johtaa ja kehittää maan yleistä museotointa ja huolehtii kulttuuriperinnön ja kulttuuriympäristön tutkimisesta, säilyttämisestä ja hoidosta. Museoalaa kehitetään valtakunnallisesti museoiden kanssa käytävin neuvotteluin sekä arvioinnin ja seurannan keinoin. Museovirasto osallistuu aktiivisesti alan kansainväliseen viranomais-, sidosryhmä- ja hankeyhteistyöhön.

Toiminnan tavoitteena on palvelukyvyn ja vaikuttavuuden parantaminen: arkisto-, kirjasto- ja kokoelmapalveluiden saatavuutta ja toiminnan tuottavuutta lisäävä uusi toimitila, kansallisen kulttuuriperinnön digitoinnin tehostaminen sekä Suomen merimuseon toiminnan käynnistäminen.

Tiedon välittämiseen panostetaan suunnittelemalla arkisto- ja kuva-aineistot kattava arkistonhallintajärjestelmä ja lisäämällä verkossa tarjottavan aineiston määrää. Kulttuuriperintökasvatuksella vahvistetaan kansalaisten osallisuutta kulttuuriperintöön. Toiminnassa korostetaan asiakaslähtöisyyttä ja fyysistä, tiedollista ja kulttuurista saavutettavuutta. Tämä koskee myös museoita, joiden saavutettavuutta ja aktiivista käyttöä painotetaan. Kansallismuseossa toteutetaan vuonna 2008 muun muassa laaja Suomen sodasta kertova yhteistyönäyttely.

Kulttuuriperintöä vaalitaan kiinteiden muinaisjäännösten, rakennetun ympäristön ja kulttuurimaiseman suojelun keinoin, panostamalla muinaisjäännösten hoitoon ja rakennusrestaurointiin sekä luetteloimalla poikkeusoloissa suojeltavaa kulttuuriomaisuutta. Suomen kansallismuseon kokoelmien hoidon, käytön ja liikkuvuuden edellytykset turvataan.

Museoviraston hallinnassa olevan kansallisesti merkittävän rakennuskannan ylläpitoa ja perusparantamista tehostetaan.

Henkilöstön hyvinvointia ja organisaation osaamista edistetään henkilöstösuunnittelulla ja koulutuksella, palkkausjärjestelmää kehittämällä sekä työhyvinvointihankkeita toteuttamalla.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon yhden henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Tunnusluku	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2008 tavoite
Tuotokset ja laadunhallinta			
Käynnit Museoviraston verkkosivuilla	1 170 942	1 537 544	1 870 000
Lausuntojen käsittelyaika, pv	35	38	35
Museoiden kävijämäärä			
— kokonaiskävijämäärä	300 583	307 664	320 000
— maksavien kävijöiden osuus, %	54,2	46,8	55
Linnojen kävijämäärä			
— kokonaiskävijämäärä	178 304	193 067	205 000
— maksavien kävijöiden osuus, %	66,7	53,8	60
Tutkimus- ja näyttelyjulkaisut, kpl	5	9	7
Esinetietojen digitointiaste, %	23,3	22,9	26
Toiminnallinen tehokkuus			
Museokäynnin keskihinta, euroa	4,58	4,27	4,5
Museokäynnin keskitulo, euroa	2,59	2,43	2,6
Linnassa käynnin keskihinta, euroa	1,69	1,55	1,7
Linnassa käynnin keskitulo, euroa	2,35	2,27	2
Henkisten voimavarojen hallinta			
Henkilötyövuodet	426	436	418

Toiminnan tulot ja menot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	20 427	19 624	20 549
Bruttotulot	3 862	2 879	3 062
Nettomenot	16 564	16 745	17 487
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	83		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	486		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Merimuseon toiminnan käynnistäminen	820
Tuottavuustoimet (-1 htv)	-78
Yhteensä	742

2008 talousarvio	17 487 000
2007 II lisätalousarvio	200 000
2007 talousarvio	16 745 000
2006 tilinpäätös	16 968 000

05. (29.80.25) Näkövammaisten kirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 6 884 000 euroa.

Määrärahasta saa käyttää maksullisen palvelutoiminnan hintatukeen enintään 4 000 euroa.

Selvitysosa: Näkövammaisten kirjaston toiminnan tavoitteena on näkövammaisten ja muiden lukemisesteisten henkilöiden tasaarvo kirjallisuuden saannissa, koulukäynnissä ja opiskelussa. Kirjasto toteuttaa tehtäväänsä tuottamalla ja tarjoamalla asiakaskuntansa käyttöön erityisaineistoa, kuten äänikirjoja, pistekirjoja ja elektronisia kirjoja sekä toimimalla ääni- ja pistekirjapalvelujen asiantuntijalaitoksena.

Oppikirjapalvelujen tulosalueella kirjasto tuottaa 97-prosenttisesti näkövammaisten koululaisten tarvitsemat oppikirjat sekä tutkintoa suorittavien opiskelijoiden tutkintovaatimuksissa olevat kirjat, yhteensä noin 600 uutta nimikettä. Oppikirjoja myydään maksuperustepäätöksen mukaisesti kaikkien vammaisryhmien — myös lukihäiriöisten — käyttöön noin 2 750 kappaletta ja lainataan maksutta noin 1 800 kappaletta.

Kirjastopalvelujen tulosalueella kirjasto tuottaa uusia kauno- ja tietokirjallisuuden nimikkeitä näkövammaisille ja muille lukemisesteisille soveltuvassa muodossa määrän (1 500 nimikettä), joka vastaa 40 % Suomessa vuosittain julkaistavasta yleisestä kirjallisuudesta. Kirjasto välittää kirjallisuutta asiakkaiden käyttöön paikallisena palveluna, postitse ja tietoverkon kautta noin 570 000 kertaa. Potentiaalisen asiakaskunnan määrä on noin 40 000 henkilöä.

Kirjasto lisää palveluidensa käyttöä yleisten kirjastojen kautta ja vahvistaa yhteistyötä korkeakoulukirjastojen kanssa, vahvistaa palvelujaan lukihäiriöisille, jatkaa analogisen kokoelmansa digitointia ja verkkopalveluiden kehittämistä, aloittaa pistekirjojen omalainauksen ja käynnistää puhesynteesikirjojen tuottamisen.

Kulttuuripoliittisista syistä hintatuella katetaan yli 99 % maksullisen toiminnan erillismenoista.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon kolmen henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Tunnusluku	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2008 arvio
Tuotokset ja laadunhallinta			
— kirjatuotanto, kpl	1 916	1 980	2 200
— lainojen määrä	348 227	453 846	570 000
— lainoja yleisten kirjastojen kautta, kpl	35 000	40 000	48 000
— oppikirjatoimitukset, kpl	3 955	3 668	4 500
— asiakkaiden määrä, kpl	12 545	13 401	16 000
— äänikirjakokoelma, nimikkeitä	32 900	33 000	34 500
— joista DAISY-äänikirjoja	2 934	7 000	20 000
— asiakastyytyväisyys (arvosana 4—10)	9,0		9,0
Toiminnallinen tehokkuus			
— kirjalainan keskihinta, €	13	9,45	9,5
— oppikirjatoimituksen keskihinta, €	284	338	340
Henkisten voimavarojen hallinta			
— Henkilötyövuodet	65	66	62

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	5 550	7 050	6 974
Bruttotulot	89	32	90
Nettomenot	5 461	7 018	6 884
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 400		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 117		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tuottavuustoimet (-3 htv)	-134
2008 talousarvio	6 884 000
2007 talousarvio	7 018 000
2006 tilinpäätös	6 178 000

06. (29.80.26) Suomen elokuva-arkiston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 4 445 000 euroa.

Määrärahasta saa käyttää esitystoiminnan ja muun maksullisen palvelutoiminnan hintatukeen enintään 123 000 euroa.

Selvitysosa: Suomen elokuva-arkiston tavoitteena on elokuvan muodossa olevan kulttuuriomaisuuden sekä radio- ja televisioaineiston tallettaminen ja säilyttäminen, elokuvakulttuurin edistäminen sekä tutkimus- ja tietopalvelutoiminnan harjoittaminen. Elokuva-arkisto palvelee väestön kulttuurisia, tiedollisia ja tutkimuksellisia tarpeita, luovaa teollisuutta sekä turvaa audiovisuaalisen kulttuuriperinnön esillä olon.

Vuonna 2008 tallettamisen ja säilyttämisen tavoitteena on jatkaa kotimaisen filmikokoelman hoitamisstrategian toimeenpanoa, osallistua digitaalista restaurointitekniikkaa käsittelevään kansainväliseen yhteistyöhön ja hankkia kokoelmiin lakisääteisen talletusvelvollisuuden alaisen filmi- ja videotuotannon esityskopiot ja oheismateriaalit vuodelta 2004 sekä originaalimateriaalit vuonna 2002 tarkastetuista elokuvista. Lisäksi vapaaehtoisina talletuksina otetaan vastaan noin 500 pitkää ulkomaista elokuvakopiota ja kartutetaan video- ja dvd-kokoelmaa noin 5 000 uudella tallenteella, joista vapaakappaleita on 50 %. Museoesinekokoelmaa kartutetaan vapaaehtoisilla talletuksilla.

Käynnistetään radio- ja televisioarkiston toiminta, johon arvioidaan käytettävän 851 000 euroa. Jatketaan Suomen Elokuva-arkiston tehtäväalueen kehittämistä kansainväliseksi arkisto-, tutkimus-, tieto- ja palvelukeskukseksi.

Elokuvakulttuurin edistämisen ja tutkimus- ja tietopalvelun tavoitteena on edistää elokuvien laadukasta esitystoimintaa Helsingissä ja kahdeksalla yliopistopaikkakunnalla, tukemalla elokuvatutkimusta ja julkaisemalla filmografista tietoa verkkopalvelussa www.elonet.fi.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen vapaakappalelain muuttamisesta, minkä yhteydessä Suomen elokuva-arkiston nimi tullaan muuttamaan.

Kulttuuripoliittista syistä hintatuella katetaan noin 27 % maksullisen toiminnan erillismenoista.

Tuloksellisuuden tunnusluvut	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2008 arvio
Tuotokset ja laadunhallinta			
— Kokoelmien hoito: arkistoidut elokuvat, lkm	128 054	141 153	145 000
— Elävän kuvan museo / museoesineet, lkm	11 148	11 586	11 800
— Kirjasto-, tieto-, laina- ja asiakaspalvelut, lkm	34 300	36 320	38 000
— Maksullisen esitystoiminnan katsojat	60 489	55 696	60 000
— Arkistopalvelujen palvelutapahtumat	4 834	4 441	4 500
— Arkistoidut radiolähetykset, tuntia			12 000
— Arkistoidut televisiolähetykset, tuntia			5 000
Toiminnallinen tehokkuus			
— Kokoelma- ja arkistyö euroa/elokuva	17,10	16,93	15,36
— Elävän kuvan museo, euroa/esine	21,15	19,87	22,63
— Kirjasto, euroa/kirjastopalvelu	6,21	5,70	6,05
— Maksullisen esitystoiminnan subventio/katsoja	2,53	2,69	2,05
Henkisten voimavarojen hallinta			
— Henkilötyövuodet	58	58	66

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	3 955	3 838	4 785
Bruttotulot	478	344	340
Nettomenot	3 477	3 494	4 445
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	434		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	421		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Radio- ja televisioarkiston perustaminen (tasokorotus)	851
Vuokramenojen muutos	100
Yhteensä	951

2008 talousarvio	4 445 000
2007 talousarvio	3 494 000
2006 tilinpäätös	3 464 000

07. (29.80.27) Valtion elokuvatarkastamon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 555 000 euroa.

Selvitysosa: Valtion elokuvatarkastamon toiminnan tavoitteena on luoda lapsille turvallinen kuvaohjelmaympäristö. Tavoitteen saavuttamiseksi tarkastamo hoitaa lakiin perustuvaa lastensuojelullisiin syihin pohjautuvaa kuvaohjelmien ennakkotarkastusta ja rekisteröintiä, suorittaa ilmoituksiin perustuvaa ennaltaehkäisevää laillisuusvalvontaa sekä myöntää esityslupia. Tavoitteena on valistuksen ja tiedotuksen keinoin lisätä kansalaisten tietämystä kuvaohjelmien sääntelystä.

Kuvaohjelmien ennakkotarkastuksen tavoitteena on lasten kehityksen turvaaminen kuvaohjelmaympäristössä. Keinoja ovat alle 18-vuotiaille suunnattujen kuvaohjelmien tarkastaminen, sääntelyä koskeva valistus ja jälkivalvontatyö yhdessä poliisin kanssa. Vaikuttavuutta mitataan yleisölle ja kuvaohjelmien levittäjille suunnatuilla kyselyillä.

Ylläpidetään ja kehitetään verkkopohjaisia, kustannustehokkaita ja asiakasystävällisiä ilmoitus- ja rekisteröintijärjestelmiä. Valmistellaan toimintojen monipuolistamista tiedottamisen alueille.

Kehitetään lainmuutokseen perustuvaa jälkivalvontaa.

Tuloksellisuuden tunnusluvut	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2008 arvio
Tuotokset ja laadunhallinta			
Tarkastetut pitkät kuvaohjelmat, kpl	945	1 099	1 000
Tarkastetut lyhyet kuvaohjelmat, kpl	603	632	620
Keskimääräinen tarkastajamäärä/kuvaohjelma	1,77	1,81	1,80
Yleisökysely/tyytyväisyys ikärajoihin, %	85,5	-	-
Myönnetyt esitysluvat, kpl	18	26	25
Lausunnot viranomaisille	6	1	6
Ilmoitetut kuvaohjelmat, kpl	30 736	22 471	22 000
Toiminnan tehokkuus			
Tarkastuksen keskimääräinen hinta, €/tunti	268	285	300
Henkisten voimavarojen hallinta			
Henkilötyövuodet	13	13	13

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	857	829	865
Bruttotulot	420	274	310
Nettomenot	437	555	555
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	161		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	270		

2008 talousarvio	555 000
2007 talousarvio	555 000
2006 tilinpäätös	547 000

08. (29.80.28) Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 813 000 euroa.

Selvitysosa: Venäjän ja Itä-Euroopan instituutti on valtakunnallinen kulttuurin ja taiteen kentässä toimiva kansainvälinen osaamis- ja palvelukeskus.

Vahvistetaan Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin edellytyksiä toimia Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella käynnistetyn EU:n ja Venäjän välisen kulttuuriyhteistyön toimintaohjelman toteuttamisessa ja Suomen venäjänkielisen vähemmistön kulttuuripalvelujen tuottajana.

Eräitä Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin tunnuslukuja	2005	2006	2008
Tuotokset ja laadunhallinta			
Lainaukset, kpl	47 066	51 581	57 000
Kirjahankinnat, kpl	1 256	1 157	2 000
Lehtihankinnat, vuosikerta	266	266	266

Tietopalvelun käyttökerrat	947	1 334	1 500
Yleisötilaisuuksien kävijät	690	811	500
Toiminnan tehokkuus			
Lainan keskihinta, €	3,46	3,39	4,00
Henkisten voimavarojen hallinta			
Henkilötyövuodet	15	15	15

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	792	812	823
Bruttotulot	9	10	10
Nettomenot	783	802	813
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	87		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	110		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä ja TUPO-korotukset	5
VEL-maksun hoitokuluosuus	2
Muut muutokset	4
Yhteensä	11

2008 talousarvio	813 000
2007 talousarvio	802 000
2006 tilinpäätös	806 000

30. Valtionosuudet ja -avustukset yleisten kirjastojen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 89 924 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisten kirjastojen valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen,

2) kuntien valtionosuuslain (1147/1996) mukaisten verotuloihin perustuvien tasausten ja valtionosuusuudistuksen siirtymäkauden tasausten maksamiseen kunnille ja

3) avustuksina enintään 336 000 euroa kirjastojen sisältötuotannon kehittämiseen, henkilöstön täydennyskoulutukseen sekä keskitetysti tuotettuihin palveluihin.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Laskennalliset kustannukset (yksikköhinta 52 euroa * 5 250 032 asukasta)	272 057 000
Kunnan rahoitusosuus	-158 092 000
Tasauserät	334 000
Kirjastojen sisältötuotannon kehittäminen (enintään)	336 000
Yhteensä	114 635 000
— josta tältä momentilta	89 924 000
— josta momentilta 29.80.52 (veikkausvoittovarat)	24 711 000

Yleisten kirjastojen tavoitteena on tarjota väestölle yhtäläiset mahdollisuudet sivistyksen, tietojen ja taitojen ja kansalaisvalmiuksien hankkimiseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastamiseen, kansainvälistymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen. Kirjaston tehtävänä on myös tarjota mahdollisuus virtuaalisten ja vuorovaikutteisten verkkopalvelujen käyttöön ja opastaa käytössä.

Kirjastojen kirjahankintoja tuetaan yleisellä valtionosuudella sekä vähälevikkisen laatukirjallisuuden ostotuella. Kirjastojen verkkopalvelujen kehittämistä tuetaan. Kirjastojen toimipaikkaverkoston säilymistä ja kehittymistä tuetaan jatkamalla nelivuotista Kirjasto moni-

palvelukeskukseksi -ohjelmaa. Kirjastohenkilöstön täydennyskoulutusta lisätään ja monimuotoistetaan.

Kirjastotoimen vaikuttavuutta arvioidaan kirjastojen käytön, aineistohankintojen ja henkilöstövoimavarojen indikaattoreilla.

Eräitä kirjastotoimen tunnuslukuja	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2008 arvio
Kirja-aineiston hankinnat, kpl/1 000 asukasta	307	307	330
Muut aineistohankinnat, kpl/1 000 asukasta	53	57	60
Henkilötyövuodet/1 000 asukasta	0,8	0,8	0,8
Fyysiset käynnit, kpl/asukas	12,0	11,4	11,0
Www-käynnit, kpl/asukas	9,0	10,1	12,0
Lainaukset, kpl/asukas	20,3	19,6	19,5
Lainaajia, % asukasluvusta	44,7	43,3	43,0
Toimintakustannukset, €/asukas	47,8	48,7	50,0

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kustannustason muutos (4,7 %)	5 138
Kustannustenjaon tarkistus	-1 952
Asukasmäärän muutos	448
Tasauserien muutos	46
Veikkausvoittovarojen jakosuhdelain mukainen siirto	11 794
Muut muutokset	-1
Yhteensä	15 473

2008 talousarvio	89 924 000
2007 talousarvio	74 451 000
2006 tilinpäätös	51 274 000

31. Valtionosuus ja -avustus teattereiden ja orkestereiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 19 361 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisten teattereiden ja orkestereiden valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen.

Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä henkilötyövuosien määrä on teattereilla enintään 2 469 ja orkestereilla enintään 1 033.

Selvitysosa: Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä keskimääräinen arvonlisäveroton yksikköhinta teattereilla on 39 099 euroa ja orkestereilla on 39 485 euroa henkilötyövuotta kohden.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta siten, että lakiin otettaisiin säännökset arvonlisäveron huomioonottamisesta eräiden teattereiden ja orkestereiden valtionosuuksissa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon teattereiden ja orkestereiden yksikköhintojen jälkeenjääneisyyden korjaus rahoituslain mukaisesti vuoteen 2010 mennessä vastaamaan todellista kustannuskehitystä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kustannustason muutos (4,7 %)	2 493
Kustannuspohjan tarkistus	8 761
Arvonlisäverovelvollisten toimijoiden muutos	-1 027
Muut muutokset	-4 678
Yhteensä	5 549

Lakisääteisiin valtionosuuksiin ja -avustuksiin on lisäksi myönnetty 37 528 000 euroa momentilla 29.80.52.

2008 talousarvio	19 361 000
2007 talousarvio	13 812 000
2006 tilinpäätös	13 667 000

32. Valtionosuudet ja -avustukset museoille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 6 685 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisten museoiden valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen ja

2) enintään 252 000 euroa avustusten maksamiseen museoiden kokoelmatietojen siirtämiseksi elektroniseen muotoon.

Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä henkilötyövuosien määrä on enintään 1 158.

Selvitysosa: Valtionosuuden perusteena käytettävä keskimääräinen arvonlisäveroton yksikköhinta on 48 111 euroa.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta siten, että lakiin otettaisiin säännökset arvonlisäveron huomioonottamisesta eräiden museoiden valtionosuuksissa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon museoiden yksikköhintojen jälkeenjääneisyyden korjaus rahoituslain mukaisesti vuoteen 2010 mennessä vastaamaan todellista kustannuskehitystä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kustannustason muutos (4,7 %)	1 130
Kustannuspohjan tarkistus	4 757
Arvonlisäverovelvollisten toimijoiden muutos	-149
Muut muutokset	-3 523
Yhteensä	2 215

Lakisääteisiin valtionosuuksiin ja -avustuksiin on lisäksi myönnetty 18 407 000 euroa momentilla 29.80.52.

2008 talousarvio	6 685 000
2007 talousarvio	4 470 000
2006 tilinpäätös	4 470 730

33. Valtionosuus ja -avustus kuntien kulttuuritoimintaan (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 5 563 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisten valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen kuntien kulttuuritoimintaan ja

2) enintään 106 000 euroa lain 42 §:n mukaisen valtionavustuksen maksamiseen.

Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä yksikköhinta on 3,50 euroa asukasta kohden.

Selvitysosa: Määrärahan mitoitukseen sisältyy 12 918 000 euroa kuntien asukaskohtaisesti määräytyvänä osuutena toiminnan kustannuksista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Asukasmäärän muutos	22

2008 talousarvio	5 563 000
2007 talousarvio	5 541 000
2006 tilinpäätös	5 375 396

34. Valtionosuus yleisten kirjastojen perustamiskustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 5 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisten kirjastojen perustamishankkeiden valtionosuuksien maksamiseen.

Valtuus

1) Vuonna 2008 saa tehdä mainitun lain mukaisia valtionosuuden myöntämispäätöksiä perustamishankkeille enintään 4 500 000 eurolla.

2) Vuonna 2008 saa lisäksi vahvistaa mainitun lain 36 §:n tarkoittamia laajuuksia sellaisille perustamishankkeille, joille valtionosuus tullaan myöntämään vuonna 2009 tai sen jälkeen siten, että arvio hankkeista aiheutuvista valtionosuuksista vuoden 2008 hintatasossa on yhteensä enintään 4 000 000 euroa.

Selvitysosa:

Eräitä kirjastojen perusrakentamiseen liittyviä tunnuslukuja

	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2008 arvio
Uudisrakennukset, kpl/hyöty-m²	3/4 038	1/4 796	3/2 100
Saneeraukset, kpl/hyöty-m²	2/1 240	1/280	2/3 300
Kirjastoautot	14	9	10

Valtuuksista aiheutuvat menot (1 000 euroa)

	2009	2010	2011	Myöh. vuodet yht.
Ennen vuotta 2008 myönnetyt luvat ja tehdyt rahoituspäätökset	5 200	5 000	3 200	6 000
Vuonna 2008 tehtävät rahoituspäätökset	200	1 000	700	4 000
Yhteensä	5 400	6 000	3 900	10 000

2008 talousarvio	5 700 000
2007 talousarvio	6 200 000
2006 tilinpäätös	7 000 000

40. Korvaus Suomenlinnan Liikenne Oy:lle (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 252 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää korvauksen maksamiseen Suomenlinnan Liikenne Oy:lle tavaraliikenteen käyttötappioon ja lainanhoitomenoihin.

Selvitysosa: Valtion ja Helsingin kaupungin kesken solmitun Suomenlinnan liikenteen hoitoa koskevan sopimuksen mukaisesti valtio korvaa puolet Suomenlinnan tavaraliikenteen käyttötappiosta.

2008 talousarvio	252 000
2007 talousarvio	252 000
2006 tilinpäätös	152 612

50. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 10 325 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) kulttuuri-instituuteille,

2) ystävyysseuroille,

3) rakennussuojelulain (60/1985) nojalla kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja alusten entistämiseen ja parantamiseen,

4) kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden alusten entistämiseen ja korjaamiseen,

5) maailmanperintökohteiden entistämiseen ja siihen liittyvään tutkimus- ja valistustyöhön,

6) seurantalojen korjaamiseen ja siihen liittyvään selvitys-, neuvonta- ja tarkastustyöhön,

7) rauhantyön edistämiseen,

8) kulttuurilehtien tukemiseen,

9) Suomen Islamilainen Neuvosto (SINE) ry:n menoihin,

10) saamenkielisen kulttuurin edistämiseen ja saamelaisjärjestöjen toimintaan ja

11) kulttuurin alan avustusten, apurahojen ja palkintojen maksamiseen sekä julkaisujen tukemiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Kulttuuri-instituuttien tukeminen	4 378 000
Ystävyysseurojen kulttuuriyhteistyön tukeminen	2 622 000
Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten kunnossapitoa tai parantamista varten	679 000
Maailmanperintökohteiden entistämis-, tutkimus- ja valistustoimintaan	300 000
Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden alusten entistämis- ja korjausavustuksiin	214 000

Avustukset seurantalojen korjaustöihin, korjaustoimintaan liittyvään selvitys- ja tarkastustyöhön sekä valistus- ja neuvontatoimintaan	267 000
Kulttuuriperinteen tallentamiseen ja tutkimiseen	84 000
Lehtimiespalkintoihin	34 000
Rauhantyön edistämiseen	460 000
Saamelaiskäräjille saamenkielisen kulttuurin edistämiseen ja saamelaisjärjestöjen toimintaan, mistä 12 000 euroa Utsjoen saamelaiskirkkotupien ylläpitoon	205 000
Eräiden kansalaisjärjestöjen toimintaan	136 000
Kulttuurilehtien tukemiseen	800 000
Suomen Islamilainen Neuvosto (SINE) ry	60 000
Muut avustukset	86 000
Yhteensä	10 325 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Suomen Islamilainen Neuvosto (SINE) ry:n toimintaan	60
Muut muutokset	-222
Yhteensä	-162

2008 talousarvio	10 325 000
2007 talousarvio	10 487 000
2006 tilinpäätös	10 265 000

51. Apurahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 11 088 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) taiteilijaprofessoreiden viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain (734/1969) mukaisten 495 apurahavuotta vastaavien taiteilija-apurahojen maksamiseen,

2) aikaisemmin myönnettyjen pitkäaikaisten taiteilija-apurahojen maksamiseen ja

3) eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain (1080/1983) mukaisiin apurahoihin ja avustuksiin.

Vuonna 2008 saadaan myöntää kohdeapurahoina 50 taiteilija-apurahaa vastaava määrä.

Momentin määrärahat budjetoidaan maksuperusteisina.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Valtion taiteilija-apurahat ja kohdeapurahat	8 388 000
Kirjailijoiden ja kääntäjien apurahat ja avustukset	2 700 000
Yhteensä	11 088 000

Taiteilija-apurahan suuruus on 1.6.2006 lähtien 1 254 euroa/kk. Apurahaa tarkistetaan valtion virkamiesten palkkatarkistuksia vastaavasti opetusministeriön päätöksellä. Kirjailijoiden ja kääntäjien apurahojen kokonaismäärä on 10 % edellisenä kalenterivuonna kuntien ylläpitämiin yleisiin kirjastoihin hankittuun kirjallisuuteen käytetystä rahamäärästä.

2008 talousarvio	11 088 000
2007 talousarvio	11 088 000
2006 tilinpäätös	10 774 028

52. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat taiteen edistämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 205 068 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) taiteen ja kulttuurin edistämistä tarkoittavien toimenpiteiden rahoittamiseen, taide- ja kulttuuripolitiikan tutkimus-, selvitys- ja tiedotustoiminnan palkkaus- ja muiden menojen maksamiseen, yliopistojen ja muiden valtion laitosten kulttuuria koskeviin kokeilu- ja tutkimushankkeisiin sekä taideteosten hankkimiseen valtion julkisiin rakennuksiin,

2) taiteen edistämisestä annetun lain (328/1967) mukaisiin taiteen keskustoimikunnan ja valtion taidetoimikuntien apurahoihin ja avustuksiin sekä alueellisten taidetoimikuntien myöntämiin taiteilija- ja kohdeapurahoihin ja muihin avustuksiin sekä enintään 841 000 euroa eräistä kuvataiteen tekijöille suoritettavista apurahoista annetun lain (115/1997) mukaisiin apurahoihin,

3) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisten valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen museoille sekä muuhun museo- ja kulttuuriperintöalan tukemiseen,

4) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisen valtionosuuden ja -avustuksen maksamiseen kirjastoille enintään 1 515 000 euroa lain 42 §:n mukaisen avustuksen maksamiseen kirjastoille ja enintään 1 950 000 euroa kirjastojen muihin avustuksiin sekä lääninhallituksille kirjastotoimen alueelliseen ja muuhun kehittämiseen,

5) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisten valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen teattereille ja orkestereille sekä enintään 3 434 000 euroa teatteri- ja orkesterilain (730/1992) 6 a §:n mukaisen valtionavustuksen maksamiseen,

6) EU:n kulttuuriohjelmien hankkeiden kansalliseen tukemiseen ja ohjelmien yhteyspisteiden toimintamenoihin, Euroopan kulttuuripääkaupunkihankkeeseen sekä valtionhallinnon kulttuurialan kansainvälisen yhteistyön menoihin,

7) valtionavustuksen maksamiseen Suomen Kansallisoopperan säätiölle, Suomen Kansallisteatterin Osakeyhtiön käyttökustannuksiin ja 3 816 000 euroa Suomen Kansallisteatterin peruskorjauksen lainanhoitokuluihin,

8) avustusten maksamiseen niiden kulttuurilaitosten ja -yhteisöjen tilakustannuksiin, jotka maksavat vuokraa Senaatti-kiinteistöille tai muille valtion kiinteistönhaltijavirastoille,

9) tekijänoikeuslain (404/1961) 55 §:ssä säädetyn tekijänoikeusneuvoston toimintamenoihin ja

10) enintään 49 määräaikaisen henkilön palkkaamiseen määräaikaisiin taiteen edistämisen tehtäviin.

Kohdassa 2 tarkoitetut avustukset ja apurahat budjetoidaan maksuperusteisina.

Kohdassa 10 tarkoitettujen henkilöiden osalta työnantajalle maksetut sairasvakuutuksen mukaiset etuudet otetaan nettobudjetoitaessa tuloina huomioon.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	**€**
Elokuvan tuotantoon ja levitykseen	13 536 000
Elokuvakulttuurin edistämiseen	3 345 000
Lasten ja nuorten elokuvakulttuurin kehittämiseen	612 000
Kirjallisuuden edistämiseen	1 980 000
Kuvataiteen edistämiseen	2 080 000
Näyttämötaiteen edistämiseen	2 186 000
Rakennustaiteen edistämiseen	200 000
Säveltaiteen edistämiseen	2 680 000
Taideteollisuuden edistämiseen	550 000
Tanssitaiteen edistämiseen	720 000
Valokuvataiteen edistämiseen	500 000
Muu taiteenalojen edistäminen	410 000
Apurahat ja palkinnot	1 406 000
Suomen Kansallisteatterin Osakeyhtiölle	9 383 000
Suomen Kansallisoopperan Säätiölle	32 280 000
Suomen Kansallisteatterin peruskorjauksen lainanhoitokuluihin	3 816 000
Kulttuuriyhteisöjen käytössä olevien valtion toimitilojen vuokrat	17 542 000
Rahoituslain mukaisiin valtionosuuksiin ja -avustuksiin teattereille ja orkestereille	37 528 000
Rahoituslain mukaisiin valtionosuuksiin kirjastoille	24 711 000
Kirjastotoimen valtionavustuksiin	3 465 000
Rahoituslain mukaisiin valtionosuuksiin museoille	18 407 000
Museot ja kulttuuriperintö	7 017 000
Alueellinen taiteen edistäminen	13 510 000
Kulttuuripolitiikan kehittäminen	1 688 000
Kulttuurivienti ja kansainvälinen yhteistyö	2 983 000
Kulttuuri tietoyhteiskunnassa	941 000
Euroopan kulttuuripääkaupunkihanke	1 000 000
Opetusministeriön käytettäväksi	592 000
Yhteensä	205 068 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kulttuuriyhteisöjen käytössä olevien valtion toimitilojen vuokrat (siirto momentilta 29.80.53)	17 542
Suomen Kansallisteatterin peruskorjauksen lainanhoitokulut (siirto momentilta 29.80.54)	3 816
Muut muutokset	-5 119
Yhteensä	16 239

2008 talousarvio	205 068 000
2007 talousarvio	188 829 000
2006 tilinpäätös	190 387 362

(53.) Valtionavustus tilakustannuksiin (kiinteä määräraha)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta ja sen määräraha budjetoitavaksi momenteilla 29.60.53 ja 29.80.52.

2007 talousarvio	16 795 000
2006 tilinpäätös	16 465 000

(54.) Valtionavustus Suomen Kansallisteatterin peruskorjauksen lainanhoitokuluihin (kiinteä määräraha)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta ja sen määräraha budjetoitavaksi momentilla 29.80.52.

2007 talousarvio	3 627 000
2006 tilinpäätös	3 533 235

55. Kulttuuriperinnön digitoinnin tukeminen (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 2 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) kansallisen digitointistrategian ja toimintasuunnitelman laatimiseen,

2) museo- ja kulttuuriperintöaineistojen suunnitelmallisesta digitoinnista sekä tietokantojen, osaamisen ja menetelmien kehittämisestä aiheutuviin kustannuksiin,

3) pitkäaikaissäilytyksen ja saatavuuden järjestämiseen sekä aineistojen liittämiseen osaksi kansallista ja eurooppalaista digitaalista kirjastoa,

4) museoiden sisältötuotannon tukemiseen sekä kulttuuri- ja eri taiteenalojen tietokanta- ja tietoverkkohankkeisiin ja

5) valtion laitoksille kulttuuriperintöaineistojen digitoinnista aiheutuviin kustannuksiin.

2008 talousarvio	2 000 000

56. Kulttuuriviennin edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Suomen kulttuuriviennin kehittämisohjelman 2007—2011 mukaisten toimenpiteiden tarkoittamiin toimeenpanomenoihin.

2008 talousarvio	800 000

70. Kaluston hankinta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 145 000 euroa.

Käyttösuunnitelma		€
1.	Valtion taidemuseo	190 000
2.	Museovirasto	1 860 000
3.	Suomen elokuva-arkisto	70 000
4.	Näkövammaisten kirjasto	25 000
Yhteensä		2 145 000

Valtuus

Vuonna 2008 saa tehdä Museoviraston uusien toimitilojen kalustamis- ja varustamishankintoja koskevia sopimuksia siten, että niistä aiheutuu valtiolle menoja vuoden 2008 jälkeen enintään 2 900 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahaa on tarkoitus käyttää myös toiminta- ja näyttelyvarustuksen sekä niiden suunnittelumenojen maksamiseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Merimuseon kalustaminen	995
Muut muutokset	40
Yhteensä	1 035

2008 talousarvio	2 145 000
2007 talousarvio	1 110 000
2006 tilinpäätös	1 180 000

72. Valtion taidemuseon kokoelmien kartuttaminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 739 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Valtion taidemuseon taidehankinnoista aiheutuvien menojen maksamiseen.

2008 talousarvio	739 000
2007 talousarvio	589 000
2006 tilinpäätös	649 000

75. Toimitilojen ja kiinteistöjen perusparannukset, käyttö ja kunnossapito (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää toimitilojen perusparannuksista, käytöstä ja kunnossapidosta sekä pienehköistä uudisrakennushankkeista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Käyttösuunnitelma	€
1. Museovirasto	1 000 000
2. Suomenlinnan hoitokunta	1 900 000
Yhteensä	2 900 000

Valtuus

1) Käyttösuunnitelman kohdan 1. hankkeita koskevia sitoumuksia saa tehdä siten, että niistä vuoden 2008 jälkeen aiheutuvat menot ovat yhteensä enintään 600 000 euroa.

2) Käyttösuunnitelman kohdan 2. hankkeita koskevia sitoumuksia saa tehdä siten, että niistä vuoden 2008 jälkeen aiheutuvat menot ovat yhteensä enintään 1 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään 14 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Siirto momentilta 29.80.03 (Suomenlinnan hoitokunta)	400

Momentin nimike on muutettu.

2008 talousarvio	2 900 000
2007 talousarvio	2 500 000
2006 tilinpäätös	2 500 000

95. Kulttuuriympäristön suojelusta aiheutuvat menot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 17 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää muinaismuistolain (295/1963) toteuttamisesta aiheutuvien menojen ja lain nojalla suoritettavien korvausten maksamiseen.

2008 talousarvio	17 000
2007 talousarvio	17 000

90. Liikuntatoimi

Selvitysosa:

Toimialan yleinen kehittäminen. Toimialan strategista johtamista ja suunnittelua vahvistetaan kehittämällä ohjaus-, arviointi- ja seurantajärjestelmiä sekä hyödyntämällä liikuntatieteellisiä tutkimustuloksia ja vuonna 2006 valmistunutta kansallista liikuntatutkimusta. Paikallistason liikuntatoimen tukemiseen kiinnitetään huomiota. Sukupuolten välinen tasa-arvo ja monikulttuurisuus ovat toimialan perusteita.

Terveyttä edistävät liikuntatottumukset. Kansalaisten liikunnallisia terveyttä edistäviä elämäntapoja edistetään koulutuksen, tutkimuksen ja kansalaistoiminnan keinoin. Poikkihallinnollisen terveyttä edistävän liikunnan ohjelman avulla tavoitellaan kansalaisten terveyden ja toimintakyvyn parantumista. Liikuntapaikkarakentamisella luodaan olosuhteita väestön hyvinvoinnin

ja terveyden edistämiseksi ihmisen koko elinkaaren aikana. Etusijalla liikuntapaikkarakentamisessa ovat laajoja käyttäjäryhmiä palvelevat liikuntapaikat, erityisesti uimahallit, ulkoilureitit sekä lähiliikuntapaikat. Poikkihallinnollisen terveyttä edistävän liikunnan ohjelman avulla tavoitellaan liikunnallisten elintapojen edistämistä ihmisten terveyden ja toimintakyvyn parantamiseksi.

Aktiivinen liikunnan kansalaistoiminta. Liikunnan kansalaistoimintaa vahvistetaan lajiliittojen uudistetun tulosperusteisen valtionavustusjärjestelmän, liikunta- ja kansanterveystyöjärjestöjen valtionavustusten, järjestöjen kehittämisavustusten sekä eri ohjelmien, muun muassa valmentaja- ja ohjaajakoulutuksen kehittämisen, kautta.

Liikunnallinen lasten ja nuorten toiminta. Käynnistetään lasten ja nuorten liikuntaohjelman 3. vaihe, jonka painopisteinä ovat vähän liikkuvat lapset, paikallisen toiminnan kehittäminen ja kerho- ja harrastustoiminnan sekä lasten kilpaurheilun kehittäminen.

Eettinen ja yhteiskuntavastuullinen, kansainväliseen menestykseen tähtäävä huippu-urheilu. Huippu-urheilun tukemisella tavoitellaan kansainvälistä menestystä joukkue- ja yksilölajeissa parantamalla nuorten lahjakkaiden urheilijoiden valmentautumisedellytyksiä, lisäämällä päätoimisia valmentajia sekä parantamalla Suomen valmiuksia hakea ja järjestää kansainvälisiä urheilun suurtapahtumia. Kansallista dopinginvastaista toimintaa kehitetään kansainvälisten sopimusten mukaisesti.

Laaja-alainen osaamisen kehittäminen. Liikunnan koulutusta, tutkimusta ja tiedonvälitystä tuetaan avustuksilla, apurahoilla ja muilla sellaisilla määrärahoilla, joilla parannetaan osaamista liikuntatoimialalla. Liikunnan koulutuskeskuksia kehitetään koko väestölle tarkoitettuina kunto- ja terveysliikuntakeskuksina sekä liikunnan kansalaistoimintaa tukevina koulutuskeskuksina. Kansainvälistä liikunta-alan yhteistyötä, liikuntajärjestöjen suoria kansainvälisiä yhteistyömahdollisuuksia ja osaamispääoman kasvua tuetaan valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetuilla määrärahoilla.

Lasten liikunnan seuratoiminnan paikallistukihankkeet

	myönnetyt	hakemukset	lapsia ja nuoria	tytöt (%)	pojat (%)
2006	370	820	60 000	46	54
2007 (arvio)	400	850	62 000	47	53
2008 (tavoite)	200	850	60 000	50	50

Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelma

	hankkeet	kunnat	liikkujat	naiset (%)	miehet (%)
2006	164	174	53 000	68	32
2007 (arvio)	170	180	55 000	67	33
2008 (tavoite)	180	190	58 000	66	34

Vapaan sivistystyön toteutuneet opiskelijavuorokaudet liikunnan koulutuskeskuksissa

	Valtakunnalliset	Muutos	%	Alueelliset	Muutos	%
2006	361 399	29 092	9	75 431	1 926	3
2007 (arvio)	372 000	10 601	3	77 000	1 569	2
2008 (tavoite)	380 000	8 000	2	79 000	2 000	3

50. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 100 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin (635/1998), liikuntalakiin (1054/1998) ja vapaasta sivistystyöstä annettuun lakiin (632/1998) perustuvien valtionavustusten sekä muiden urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen tarkoitettujen avustusten ja apurahojen maksamiseen, mistä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 14 §:n mukaisiin avustuksiin enintään 600 000 euroa, liikuntapaikkarakentamisen tukemiseen, liikunta- ja vapaa-ajanrakentamisen tutkimukseen, lajiliitoille jaettavaksi toiminta-avustuksina 16 300 000 euroa ja muille valtakunnallisille liikuntajärjestöille 17 000 000 euroa,

2) kokeilu-, kehittämis- ja ohjelmatoiminnan menoihin sekä urheilijoiden ja valmentajien avustusten ja apurahojen maksamiseen,

3) yhteisöjen ja valtionhallinnon kansainvälisen liikunta-alan yhteistyön, liikuntatieteellisen toiminnan, dopinginvastaisen toiminnan, testaustoiminnan ja dopingin vastaisen kasvatuksen tehostamisen menoihin, korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja tutkijoiden liikuntatieteellisten tutkimushankkeiden sekä näiden kanssa yhteistyössä toteutettavien tietojärjestelmä- ja muiden hankkeiden rahoittamiseen, enintään 235 000 euroa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 42 §:n mukaisen avustuksen maksamiseen Suomen Urheilumuseosäätiölle,

4) valtion liikuntaneuvoston ja sen jaostojen menoihin,

5) liikunnan ja urheilun tunnustus- ja tuloksellisuuspalkintojen maksamiseen,

6) läänien liikuntatoimen menoihin ja

7) enintään neljää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

Kunnan liikuntatoimen valtionosuuden perusteena käytettävä yksikköhinta on 10,80 euroa asukasta kohden.

Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden perusteena olevien opiskelijavuorokausien enimmäismäärä on 269 900 ja alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien enimmäismäärä on 51 000. Mainittujen määrien estämättä määrärahaa saa käyttää valtionosuuksien oikaisupäätöksistä aiheutuviin menoihin.

Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten yksikköhinta on 16,60 euroa opiskelijapäivää kohden.

Kohdassa 1 ja 2 tarkoitetut apurahat budjetoidaan maksuperusteisina.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Kuntien liikuntatoimi	16 840 000
Liikuntapaikkarakentaminen	17 150 000
Liikunnan koulutuskeskukset	15 521 000
Liikunnan kansalaistoiminta	34 130 000
Lasten ja nuorten liikunnan kehittäminen	3 250 000
Terveyttä edistävän liikunnan kehittäminen	2 000 000
Huippu-urheilun kehittäminen	2 350 000
Liikunnan koulutus, tutkimus ja tiedonvälitys	5 270 000
Liikunnan antidoping -toimintaan	1 450 000
Kansainväliseen yhteistyöhön	480 000
Läänien liikuntatoimeen	350 000
Valtion liikuntaneuvosto	350 000
Opetusministeriön käytettäväksi	1 359 000
Yhteensä	100 500 000

Määrärahan mitoituksessa käytetty valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten yksikköhinta on 84,53 euroa (sis. alv) opiskelijavuorokautta kohden. Liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuksiin on lisäksi myönnetty 2 687 000 euroa momentilta 29.90.52.

2008 talousarvio	100 500 000
2007 talousarvio	100 208 000
2006 tilinpäätös	97 754 492

52. Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 2 687 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vapaasta sivistystyöstä annetun lain mukaisten valtionosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kustannustason muutos (4,7 %)	664
Kustannuspohjan tarkistus	681
Yhteensä	1 345

2008 talousarvio	2 687 000
2007 talousarvio	1 342 000
2006 tilinpäätös	1 308 000

91. Nuorisotyö

Selvitysosa:

Aktiivinen kansalaisuus. Tavoitteen saavuttamiseksi tuetaan nuorten valtakunnallisia järjestöjä sekä nuorisotyötä tekeviä järjestöjä, kuntien nuorisotyötä, valtakunnallisia nuorisokeskuksia, Nuori Kulttuuri -toimintaa ja nuorten uusien toimintatapojen kehittämistä. Kuntia tuetaan nuorten kuulemis- ja osallistumisjärjestelmien kehittämisessä. Myös nuorten ympäristökasvatus on painoalue. Toimintaa arvioidaan seuraamalla nuorten osallistumista järjestö- ja harrastustoimintaan sekä äänestysaktiivisuutta. Luodaan nuorille nuorisotyöpalvelujen arviointijärjestelmä.

Sosiaalinen vahvistaminen. Tavoitteena on nuorisotyöttömyyden asteittainen poistaminen ja nuorten arjen- ja työelämävalmiuksien parantaminen. Painopisteenä ovat syrjäytymisvaarassa olevat nuoret. Turvataan nuorten työpajatoiminta vakiintuvana moniammatillisena ja koko maan kattavana palveluna kansallisin ja EU-rakennerahastovaroin. Tavoitteena on, että kaksi kolmasosaa työpajanuorista sijoittuu koulutukseen, työhön tai muuhun ohjattuun toimintaan pajajakson jälkeen. Koululaisten iltapäiväkerhotoiminta sekä Avartti-nuorisotoimintaohjelma ovat edelleen painoalueita. Tuetaan ehkäisevän päihde- ja huumetyön menetelmien kehittämistä ja käyttöönottoa kunnissa ja järjestöissä tavoitteena nuorten alkoholin ja huumeiden käytön ja kokeilun vähentäminen.

Nuorten kasvu- ja elinolot. Huolehditaan valtioneuvoston lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman toimeenpanosta, arvioinnista ja kehittämisestä. Otetaan käyttöön keskitetty tiedosto nuorten elinoloista, nuorten elinoloasenteista ja tulevaisuudenkäsityksistä sekä nuorisotyön peruspalveluista.

Toimialan yleinen kehittäminen. Nuorisotyön peruspalvelujen tuottamiseksi tuetaan kuntia ja niiden alueellista yhteistyötä, valtakunnallisia nuorisokeskuksia ja nuorisotyön valtakunnallisia palvelujärjestöjä. Nuorisotyön peruspalveluja vahvistetaan. Nuorten tieto- ja neuvontapalvelujen kattavuutta lisätään.

Kansainvälisen yhteistyön nuorisopoliittinen tavoite on pohjoismaisen hyvinvointivaltion tavoitteiden edistäminen sekä nuorten kansainvälistäminen.

Eräitä nuorisotoimen tehokkuutta kuvaavia tunnuslukuja

Toiminnot	2005	2006	2008
Nuorisotoimialan järjestöt			
— tuetut järjestöt, lkm	103	103	105
— nuorten määrä	840 000	850 000	850 000

Kuntien nuorisotyö			
— nuorisotilat, lkm	1 100	1 100	1 100
— nuorisotyöntekijät, lkm	3 400	3 400	3 400
Valtakunnalliset nuorisokeskukset			
— avustetut, lkm	10	10	10
— nuorisokurssipäivät	176 000	217 000	230 000
Iltapäiväkerhot			
— tuetut, lkm	1 550	1 600	1 650
Nuorisotutkimus			
— tuetut, lkm	15	15	15
Ehkäisevä päihde- ja huumetyö			
— tuetut hankkeet, lkm	70	82	80
Nuorten tieto- ja neuvontapalvelut			
— kunnat palvelujen piirissä	72	157	240
— nuoret palvelujen piirissä (%)	50	70	80
Aluekehittäminen			
— tuetut hankkeet, lkm	53	60	60
Avartti			
— ryhmät, lkm	53	60	70
— nuoria	750	800	900
Nuori Kulttuuri			
— Nuorten ulkomaisiin esiintymismatkoihin osallistuneet nuoret	1 364	1 574	1 400
— Nuori Kulttuuri-tapahtumaan osallistuneet nuoret	21 000[1)]	1 800	2 000

[1)] Sisältää vuonna 2005 Oulussa pidetyt Koulun Suurjuhlat.

50. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat nuorisotyön edistämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 36 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) ja nuorisolain (72/2006) perusteella kuntien nuorisotoimen valtionosuuksiin,

2) nuorisolakiin (72/2006) perustuviin valtionavustuksiin valtakunnallisille nuorisojärjestöille, nuorisotyön valtakunnallisille palvelujärjestöille ja nuorisotyötä tekeville järjestöille,

3) nuorisolakiin (72/2006) perustuviin avustuksiin valtakunnallisten nuorisokeskusten toimintaan ja rakentamiseen sekä nuorisotilojen rakentamis-, peruskorjaus- ja varustamisavustuksiin,

4) nuorisotutkimuksen avustamiseen ja apurahojen maksamiseen, nuorisotyöhön ja -politiikkaan liittyvien selvitysten laatimiseen ja nuorten tieto- ja neuvontapalvelujen sekä nuorten verkkomedioiden ja niiden kehittämistoiminnan menoihin,

5) yhteisöjen ja valtionhallinnon kansainvälisen nuorisoalan yhteistyön ja nuorison kansainvälisten toimintaohjelmien tukemiseen,

6) koululaisten iltapäiväkerhotoiminnan, Avartti-toimintaohjelman, liikunnallisen, kulttuurisen ja monikulttuurisen nuorisotyön ja -toiminnan tukemiseen,

7) nuorten työpajatoiminnan valtakunnalliseen tukeen, ehkäisevään päihde- ja huumetyöhön sekä muuhun nuorten sosiaaliseen vahvistamiseen,

8) valtion nuorisoasiain neuvottelukunnan ja sen jaostojen, valtakunnallisten nuorisojärjestöjen ja nuorisotyön palvelujärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan, lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelmatyön sekä läänien nuorisotoimen menoihin ja nuorisotyön alueelliseen kehittämiseen,

9) nuorisotyön valtakunnallisten palvelurakenteiden tukemiseen,

10) toimialan aluehallinnon tai valtion virastojen määräaikaisten hankkeiden toteuttamiseen ja

11) enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

Kuntien nuorisotoimen valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä yksikköhinta on 13 euroa alle 29-vuotiasta asukasta kohden.

Kohdassa 11 tarkoitettujen henkilöiden osalta työnantajalle maksetut sairausvakuutuksen mukaiset etuudet otetaan nettobudjetoitaessa tuloina huomioon.

S e l v i t y s o s a :

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Nuorten aktiivinen kansalaisuus	
— Valtakunnalliset nuorisoalan järjestöt	12 600 000
— Valtakunnalliset nuorisokeskukset	4 500 000
— Nuorisotilojen rakentaminen	1 800 000
— Nuorisotyön kokeilu, tietohuolto, nuorisokulttuuri	1 900 000
— Nuorten tieto- ja neuvontapalvelut, verkkomediat	1 000 000
Nuorten sosiaalinen vahvistaminen	
— Nuorten työpajat, ehkäisevä päihde- ja huumetyö, sosiaalinen vahvistaminen	1 600 000
— Koululaisten iltapäiväkerhotoiminta	1 150 000
Nuorten elinolot ja toimialan yleinen kehittäminen	
— Valtionosuus kuntien nuorisotoimeen	7 002 000
— Kansainvälinen yhteistyö	1 000 000
— Nuorisotutkimus	1 000 000
— Läänien nuorisotoimi ja alueellinen kehittäminen	1 500 000
— Valtion nuorisoasiain neuvottelukunta ja arviointi- ja avustustoimikunta	350 000
— Opetusministeriön käytettäväksi	798 000
Yhteensä	36 200 000

2008 talousarvio	36 200 000
2007 talousarvio	36 076 000
2006 tilinpäätös	35 153 009

51. Nuorten työpajatoiminta ja ehkäisevä huumetyö (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 7 123 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) nuorten työpajatoiminnan tukemiseen, vakinaistamiseen ja palvelun laajentamiseen koko maan kattavaksi ja

2) ehkäisevän päihde- ja huumetyön tukemiseen.

S e l v i t y s o s a : Määrärahasta on tarkoitus tukea työpajatoimintaa 6 500 000 eurolla ja ehkäisevää päihde- ja huumetyötä 623 000 eurolla.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Työpajatoiminnan laajentaminen (tasokorotus)	2 400

2008 talousarvio	7 123 000
2007 II lisätalousarvio	2 000 000
2007 talousarvio	4 723 000
2006 tilinpäätös	4 723 000

Pääluokka 30
MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa: Maa- ja metsätalousministeriö johtaa toiminta-ajatuksensa mukaisesti uusiutuvien luonnonvarojen kestävän käytön politiikkaa osana valtioneuvostoa ja EU:n yhteistä päätöksentekoa.

Ministeriön vision mukaan Suomi on uusiutuvia luonnonvaroja kestävästi, monipuolisesti ja tehokkaasti hyödyntävä yhteiskunta, jossa ihminen ja luonto voivat hyvin. Ministeriön uusiutuvien luonnonvarojen kestävän käytön politiikkaan sisältyy myös elintarvikkeiden laatu ja turvallisuus sekä eläinten ja kasvien terveys ja hyvinvointi. Toimenpiteillään ministeriö luo edellytyksiä maaseudun elinkeinojen ja virkistystoimintojen kehittämiseen.

Ympäristöä ja luonnonsuojelua koskeva yhteisölainsäädäntö säätelee myös suomalaisten luonnonvarojen käyttöä. EU:n politiikat määrittävät tällä hetkellä erityisesti maatalouden, elintarvikkeiden turvallisuuden ja laadun sekä kalatalouden tavoitteita. Vuodesta 2007 lukien myös maaseudun kehittämisen tavoitteet määritellään EU:n strategiassa ja sen pohjalta laaditussa kansallisessa strategiassa. Paikkatietojen yhteiskäytössä EU:n INSPIRE-direktiivin (2007/2/EY) toimeenpano edellyttää kansallisen lainsäädännön ja direktiivin edellyttämien palveluiden toteuttamista. Maa- ja metsätalousministeriön toimialaan vaikuttaminen tapahtuukin pitkälti EU-politiikkojen ja säädösvalmistelun yhteydessä. Suomen EU-politiikoilla tulee olla suunta ja niiden tulee olla vaikuttavia.

Toimialan toimintaympäristön muutos

Maa- ja metsätalousministeriön toimialan elinkeinot ovat tällä hetkellä suurten globaalien haasteiden edessä. Kansainvälinen kilpailu kiristyy edelleen sekä elintarvike- että metsäsektorilla samalla kun toiminnan ympäristövaikutuksille asetetaan yhä tiukempia vaatimuksia. Ilmastonmuutos, vesistöjen rehevöityminen sekä luonnon monimuotoisuuden kaventuminen ovat esimerkkejä maailmanlaajuisista ympäristöongelmista, joiden ratkaisemisessa maa-, metsä- ja kalatalouden menetelmien kehittäminen on ratkaisevassa asemassa. Vuoden 2008 talousarvioesityksessä on lisätty varoja bioenergian tuotantoteknologian ja investointien, bioenergianeuvonnan sekä bioenergian käytön edistämiseksi 9,5 milj. euroa. Toimialan elinkeinojen menestyminen perustuu korkeatasoiseen ja laaja-alaiseen osaamiseen sekä innovaatioiden nopeaan hyödyntämiseen.

Vuonna 2008 maatalouden toimintaedellytyksiin vaikuttaa erityisesti artiklan 141 mukaisen tukijärjestelmän jatkumiseen liittyvät ratkaisut.

Määrärahat politiikkasektoreittain

Maa- ja metsätalousministeriön toimialan jakautuminen politiikkasektoreihin sekä niiden menot, milj. euroa (suluissa on viittaus lukuun, jossa määrärahat on budjetoitu)

	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys	Muutos 2007/2008
Maaseudun kehittäminen (30.10)	102,985	120,415	17,430
Maatalous (30.20)	2 095,324	2 230,549	135,225
Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu (30.30)	43,770	43,252	-0,518
Kala-, riista- ja porotalous (30.40)	58,458	58,809	0,351
Vesitalous (30.50)	25,426	26,962	1,536
Metsätalous (30.60 ja 63)	156,853	158,243	1,390
Kiinteistö- ja paikkatietoinfrastruktuuri (30.70)	55,113	57,859	2,746
Hallinto ja muut (30.01)	88,242	99,807	11,565
Yhteensä	2 626,171	2 795,896	169,725

Vaikuttavuustavoitteet politiikkasektoreittain

Maaseudun kehittäminen

Ensisijaisena tavoitteena on maaseudun elinvoiman säilyminen kestävällä tavalla. Erityinen haaste on harvaan asutun ja ydinmaaseudun väestökehityksen tasapainottaminen, työllisyyden parantaminen ja elinkeinotoiminnan monipuolistaminen. Tähän vaikutetaan tukemalla maaseutualueiden tasapainoista kehitystä suhteessa koko maan kehitykseen ja kehittämällä maaseutua kilpailukykyisenä asuinympäristönä, yritysten sijoituspaikkana ja asukkaiden työllistäjänä.

Tunnusluvut

	2002	2003	2004	2005	2006[1)]	Arvio 2007—2008
Väkiluvun muutos (%)						Hidastuu
Harvaan asuttu maaseutu	-1,31	-1,16	-1,05	-1,09	-1,27	
Ydinmaaseutu	-0,39	-0,30	-0,10	-0,20	-0,16	

[1)] Arvio.

Määrärahojen muutokset

Määrärahat kasvavat 17,4 milj. euroa (+17 %), mikä johtuu pääosin vuoden 2007 talousarvion määrärahan alhaisesta tasosta, koska vuonna 2007 on EU:n osarahoittamaan maaseudun kehittämishanketoimintaan käytettävissä 12,9 milj. euroa edellisiltä vuosilta siirtynyttä määrärahaa. Maaseutuneuvonnan määrärahat supistuvat kuitenkin edelleen (-3 %).

Maatalous

Tavoitteena on maataloustuotannon jatkuminen koko Suomessa ja kotimaisen elintarvikeketjun tarvitseman laadukkaan raaka-aineen tuottaminen, maatalouden kannattavuuden turvaaminen sekä maataloustuotannon ravinnekuormituksen vähentäminen. Tavoitteena on myös maatalousperäisen bioenergiatuotannon lisääminen.

Tunnusluvut

	2003	2004	2005	2006 arvio	2007 arvio	2008 arvio
1. Maatalouden kannattavuuden turvaaminen						
— Maataloustulo (kokonaistasolla), milj. euroa	1 121	1 068	975	893	ennallaan	ennallaan
— Maataloustulo euroa/tila	22 579	20 350	18 700	15 100	15 100	nousee
— Kirjanpitotilojen työansio euroa/tunti[1)]	4,1	3,4	3,4	2	2	nousee
— Kannattavuuskerroin[2)]						
— 25 %:lla tiloista yli	0,73	0,72	0,67	0,60	0,60	nousee
— 25 %:lla tiloista alle	0,21	0,20	0,09	0,01	0,01	nousee
2. Raaka-aineiden tuottaminen						
— Omavaraisuus %						
— maito, neste	111	109	106	105	105	105
— liha	106	105	105	105	105	105
— kananmunat	116	119	119	116	114	112
— ruis	75	62	32	57	70	80
3. Ravinnekuormituksen vähentäminen						
— Valtakunnallinen typpitase, kg N/ha[3)]	56	52	<53	<52	<51	<50
— Valtakunnallinen fosforitase, kg P/ha[3)]	10,9	10,5	<10,2	<9,9	<9,6	<9,3
— Maatalouden kasvihuonekaasupäästöt, milj. tonnia hiilidioksidia/ekvivalenttia	7,5	<7,4	<7,4	<7,3	<7,3	<7,2
4. Bioenergiatuotannon lisääminen						
— Energiakasveilla % pellosta	0	0,2	0,4	0,7	1,2	1,3

[1)] Työtuntiansio lasketaan vähentämällä kokonaistuotosta kaikki kustannukset (sisältää oman pääoman 5 % korkovaatimuksen) ja jakamalla saatu euromäärä tehdyillä työtunneilla. Kirjanpitotilojen työtuntiansio on MTT:n ennuste vuodelle 2006 ja 2007.

[2)] Kannattavuuskerroin osoittaa, kuinka suuri osa oman työn palkkavaatimuksesta ja oman pääoman korkovaatimuksesta on saavutettu. Esim. vuosina 2005 oman työn palkkavaatimus oli 12,3 euroa tunnilta ja oman pääoman korkovaatimus oli 5 prosenttia. Seurataan kannattavuuskirjanpitotilojen osalta.

[3)] Typpi- ja fosforitase kuvaavat peltohehtaarille käytetyistä panoksista tulevien ja lopputuotteisiin sitoutuneiden ravinnemäärien erotusta.

Määrärahojen muutokset

Määrärahat kasvavat 135,2 milj. euroa (6 %), mikä johtuu EU:n kokonaan rahoittamien markkinatukien ja osarahoitteisten menekinedistämisohjelmien siirtymisestä rahoitettavaksi talousarviosta (+51,5 milj. euroa), korkotukilainojen korkotuen kasvusta (+22,2 milj. euroa) ja siirron kasvusta Maatilatalouden kehittämisrahastoon (+8,1 milj. euroa). Maatalouden ympäristötuen ja luonnonhaittakorvauksen ja luopumistukien menojen kasvua lisää se, että vuonna 2007 menoista 44,5 milj. euroa rahoitettiin edelliseltä vuodelta siirtyvällä määrärahalla.

Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu

— eläinten ja kasvien terveys sekä maatalouden tuotantopanosten turvallisuus ja laatu säilyy edelleen hyvänä,

— eläinten hyvinvointi paranee,

— elintarvikevälitteiset ja eläinten ja ihmisten välillä leviävät tautitapaukset vähenevät ja vieraiden aineiden esiintyminen elintarvikkeissa pysyy nykyisellä hyvällä tasolla, ja
— alkuperä- ja tuotantotapamerkinnät ovat luotettavia ja muuntogeenisten tuotteiden käyttöönotto on hallittua.

Määrärahojen muutokset

Määrärahojen taso säilyy ennallaan.

Kala-, riista- ja porotalous

— kala- ja riistakantoja hyödynnetään kestävästi ja monipuolisesti,
— elinkeinokalatalouden kannattavuus paranee,
— vapaa-ajan kalastuksen harjoittaminen tapahtuu kestävän käytön sallimissa rajoissa,
— kalavarojen hoito on tehokasta, tarpeeseen perustuvaa ja suunnitelmallista,
— rajoitetaan riistaeläinten aiheuttamia vahinkoja, ja
— porotalouden kannattavuutta parannetaan ja mitoitetaan porolaidunten kestävän käytön mukaan.

Määrärahojen muutokset

Riistanhoitomaksua korotetaan 4 eurolla. Määrärahojen taso säilyy muutoin pääosin ennallaan.

Vesitalous

Tavoitteena on yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä vesitalous. Vesistöjen hoidossa tavoitteena on vesistöjen hyvä käytettävyys ja hyvä riskien hallinta myös poikkeuksellisissa vesitilanteissa. Vesihuollon edistämisessä pyritään alueellisen yhteistyön, erityistilanteisiin varautumisen sekä maaseudun vesihuollon parantamiseen. Tavoitteena on myös vaikuttaa yhdyskuntapoliittisiin ratkaisuihin, jotta ne olisivat tulvariskien hallinnan ja vesihuollon välttämättömyyspalvelujen saatavuuden kannalta kestäviä.

Määrärahojen muutokset

Määrärahojen taso nousee hieman lähinnä haja-asutusalueiden viemäriverkostojen laajentamistuen johdosta.

Kiinteistö- ja paikkatietoinfrastruktuuri

— kiinteistö- ja maastotietojärjestelmä turvaavat osaltaan yksityisen maanomistuksen sekä kiinteistöjä ja maastoa koskevan tiedon saatavuuden,
— kiinteistöjä ja maastoa koskevat tiedot ja tietopalvelut ovat valtakunnallisesti kattavia, ajantasaisia ja riittävän laadukkaita ja niiden laaja ja monipuolinen käyttö yhteiskunnassa helpottaa kansalaisten arkea, tehostaa hallintoa ja edistää elinkeinoelämän kilpailukykyä (tietovarantojen hyödyntämisessä hakukertojen kasvu vähintään 3 % edellisvuodesta), ja
— paikkatietoa keräävillä ja ylläpitävillä organisaatioilla on käytettävissään menetelmiä ja palveluita, jotka mahdollistavat tehokkaan yhteiskäytön ja poistavat tarpeettoman päällekkäisen tiedonkeruun.

Määrärahojen muutokset

Määrärahojen taso nousee jonkin verran lähinnä kiinteistöjen kirjaamisjärjestelmien uudistamisen johdosta.

Metsätalous

— metsien puuntuotannollinen käyttöaste on korkea,
— metsien puuntuotannollinen tila on hyvä,
— metsien monimuotoisuus säilyy, ja
— metsätalouden kannattavuus paranee.

Tavoitteisiin pyritään toteuttamalla hallitusohjelman mukaisesti vuonna 2007 päivitettävää kansallista metsäohjelmaa ja siihen liittyvää Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmaa.

Tunnusluvut

	2004 toteutuma	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite	2010 tavoite[1)]
1) Metsien korkea puuntuotannollinen käyttöaste						
— Hakkuukertymän nostaminen hakkuumahdollisuuksien tasolle, milj. m³ [2)]	61,2	58,7	56,9	61	64	71
2) Metsien hyvä puuntuotannollinen tila						
— Hyvän metsänhoidon suositusten mukaisten taimikoiden osuus perustetuista taimikoista, %	80	84	84	85	85	yli 90
— Nuoren metsän hoidon määrä, 1 000 ha/v[3)]	236	219	218	215	220	260
— Kunnostusojitusten määrä, 1 000 ha/v	78	69	72	70	72	100
3) Metsien monimuotoisuus						
— Arvokkaiden elinympäristöjen ominaispiirteiden säilyminen ennallaan tai lähes ennallaan, %	95	95	96	95	yli 95	yli 95
4) Metsätalouden kannattavuus						
— Yksityismetsätalouden nettotuloksen paraneminen, euroa/ha (vuoden 2006 rahanarvossa)	101,2	93,9	84,6	120	120	120

[1)] Tavoitteet perustuvat hallitusohjelman mukaisesti Metsäsektorin tulevaisuuskatsauksessa esiteltyihin linjauksiin.

[2)] Sisältää markkinahakkuiden lisäksi kotitarpeiksi sahatun puun ja pientalokiinteistöjen käyttämän polttopuun (yht. n. 6 milj. m3/vuosi).

[3)] Sisältää taimikonhoidon ja nuoren metsän kunnostuksen.

Määrärahojen muutokset

Määrärahojen taso nousee hieman, mikä johtuu puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen osoitetun tuen kasvusta. Valtionapu metsätalouden edistämis- ja neuvontaorganisaatioille sekä Metsäntutkimuslaitoksen toimintamenomäärärahat kuitenkin supistuvat.

Hallinto ja muut

Kasvu aiheutuu bioenergiatuotannon avustuksista (+5 milj. euroa) ja lähinnä Maaseutuviraston perustamisesta.

Maa- ja metsätalousministeriön asettamat hallinnonalan toiminnallisen tuloksellisuuden alustavat tavoitteet vuodelle 2008

— Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan sektoritutkimusta kohdennetaan painottaen valtioneuvoston määräämiä aihepiirejä, sektoritutkimuksen vaikuttavuutta lisätään tiivistämällä yhteistyötä neuvontaorganisaatioiden kanssa.

— Talousarvioesitys on laadittu tukemaan hallinnonalan virastojen ja laitosten tuottavuusohjelmien toteuttamista. Tuottavuusohjelmien sisältöä ja toimenpiteitä tarkistetaan tarvittaessa.

Maa- ja metsätalousministeriön pääluokassa alueiden kehittämiseen vaikuttavat määrärahat tai määrärahan osat ovat seuraavat:

— Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma vuoksiksi 2007—2013 eräiltä osin (30.10.61 ja 62).

— Elinkeinokalatalouden toimintaohjelma Kainuun hallintokokeilun osalta (30.40.62).

— Metsäluonnon hoidon edistäminen (30.60.45).

Sukupuolten välinen tasa-arvo

Maa- ja metsätalousministeriön pääluokan menoista noin 90 % on siirtomenoja, joilla tuetaan eri politiikkasektoreiden vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista. Pääsääntöisesti tukien myöntämisperusteena ei ole saajan sukupuoli.

Tuottavuusohjelman vaikutukset

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla toteutetaan hallituksen linjausten mukaisesti tuottavuustoimia, joiden yhteenlaskettu henkilöstötarvetta vähentävä vaikutus vuonna 2008 on 139 henkilötyövuotta.

Hallinnonalan valtuudet momenteittain, milj. euroa

		2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
30.10.61	*EU:n osallistuminen maaseudun kehittämiseen* (arviomääräraha)		
	— myöntämisvaltuus	56,816	63,300
30.10.62	*Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä* (arviomääräraha)		
	— myöntämisvaltuus	57,085	69,400
30.20.40	*Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki* (siirtomääräraha 2 v)		
	— myöntämisvaltuus	584,094	92,094
30.20.43	*Maatalouden ympäristötuki ja tuotantoeläinten hyvinvointituki* (siirtomääräraha 2 v)		
	— myöntämisvaltuus	1 257,600	90,000
30.20.44	*Luonnonhaittakorvaus* (siirtomääräraha 2 v)		
	— myöntämisvaltuus	1 700,000	25,000
30.20.49	*Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki* (arviomääräraha)		
	— korkotukivaltuus	170,000	285,000
30.60.44	*Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen* (arviomääräraha)		
	— myöntämisvaltuus	62,500	66,900

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
01.	**Hallinto**	**89 763**	**88 242**	**99 807**	**11 565**	**13**
01.	Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	35 541	26 594	25 492	- 1 102	- 4
02.	Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	13 657	13 380	12 968	- 412	- 3
03.	Maaseutuviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	—	11 593	17 837	6 244	54
04.	Lautakuntien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	728	732	787	55	8

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
20.	Tietojärjestelmien kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	4 083	3 172	3 652	480	15
21.	Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)	729	729	729	—	—
22.	Yhteistutkimukset (siirtomääräraha 3 v)	5 820	3 328	4 428	1 100	33
29.	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	26 050	25 000	25 200	200	1
40.	Bioenergiatuotannon avustukset (siirtomääräraha 3 v)	—	—	5 000	5 000	0
66.	Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)	3 154	3 714	3 714	—	—
10.	**Maaseudun kehittäminen**	**180 337**	**102 985**	**120 415**	**17 430**	**17**
50.	Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (siirtomääräraha 3 v)	11 370	10 159	9 840	- 319	- 3
54.	Hevostalouden edistäminen totopeleistä valtion osuutena kertyvillä varoilla (arviomääräraha)	8 012	8 632	8 832	200	2
55.	Valtionapu 4H-toimintaan (kiinteä määräraha)	4 870	4 820	4 620	- 200	- 4
61.	EU:n osallistuminen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)	54 727	50 300	53 000	2 700	5
62.	Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä (arviomääräraha)	98 834	26 551	41 600	15 049	57
63.	Maaseudun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	2 523	2 523	2 523	—	—
20.	**Maatalous**	**2 162 351**	**2 095 324**	**2 230 549**	**135 225**	**6**
01.	Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	32 366	32 366	31 450	- 916	- 3
40.	Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (siirtomääräraha 2 v)	609 165	566 165	566 165	—	—
41.	EU-tulotuki ja EU-markkinatuki (arviomääräraha)	633 276	551 337	607 138	55 801	10
42.	Satovahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)	3 400	3 400	3 400	—	—
43.	Maatalouden ympäristötuki, tuotantoeläinten hyvinvointituki ja ei-tuotannolliset investoinnit (siirtomääräraha 2 v)	264 629	310 996	344 647	33 651	11
44.	Luonnonhaittakorvaus (siirtomääräraha 2 v)	422 673	414 673	422 673	8 000	2

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
45.	Luopumistuet ja -korvaukset ja pellonmetsitystuki (siirtomääräraha 2 v)	147 000	130 900	146 480	15 580	12
46.	Markkinoinnin ja tuotannon kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	4 242	3 942	5 171	1 229	31
47.	Laatujärjestelmien kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	1 313	1 213	1 713	500	41
48.	Puutarhatalouden ja sokerintuotannon erityistoimenpiteet (siirtomääräraha 3 v)	615	31 852	23 902	- 7 950	- 25
49.	Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki (arviomääräraha)	27 359	31 480	53 700	22 220	71
60.	Siirto interventiorahastoon (kiinteä määräraha)	1 600	2 000	1 000	- 1 000	- 50
61.	Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon (siirtomääräraha 2 v)	14 712	15 000	23 110	8 110	54
30.	**Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu**	**42 770**	**43 770**	**43 252**	**- 518**	**- 1**
01.	Elintarviketurvallisuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	39 489	39 552	39 034	- 518	- 1
20.	Eläinlääkintähuolto (arviomääräraha)	2 005	1 650	1 650	—	—
41.	Eräät korvaukset (arviomääräraha)	1 276	2 568	2 568	—	—
40.	**Kala-, riista- ja porotalous**	**60 889**	**58 458**	**58 809**	**351**	**1**
01.	Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 597	16 397	16 021	- 376	- 2
20.	Kalakannan hoitovelvoitteet (siirtomääräraha 2 v)	2 300	2 300	2 300	—	—
41.	Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (arviomääräraha)	6 052	5 400	5 400	—	—
42.	Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 2 v)	2 300	2 300	2 300	—	—
43.	Porotalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	2 057	1 814	1 644	- 170	- 9
50.	Metsästyksen ja riistanhoidon edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	7 122	7 194	8 456	1 262	18
51.	Kalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	6 128	5 849	5 536	- 313	- 5
52.	Tenojoen kalastuslupamaksut ja viehekalastusmaksut (arviomääräraha)	2 458	2 750	2 760	10	0

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
62.	Elinkeinokalatalouden markkinoinnin ja rakennepolitiikan edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	15 118	13 397	13 635	238	2
77.	Kalataloudelliset rakentamis- ja kunnostushankkeet (siirtomääräraha 3 v)	757	1 057	757	- 300	- 28
50.	**Vesitalous**	**27 550**	**25 426**	**26 962**	**1 536**	**6**
20.	Vesivarojen käytön ja hoidon menot (siirtomääräraha 2 v)	6 459	6 480	6 480	—	—
30.	Vesihuoltolaitteiden rakentamisen korkotuki (arviomääräraha)	1 127	1 000	800	- 200	- 20
31.	Avustukset yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteisiin (siirtomääräraha 3 v)	5 590	5 927	7 763	1 836	31
43.	Eräät valtion maksettavaksi määrätyt korvaukset (arviomääräraha)	145	420	420	—	—
48.	Poikkeuksellisten tulvien aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)	841	841	841	—	—
77.	Vesistö- ja vesihuoltotyöt (siirtomääräraha 3 v)	13 388	10 758	10 658	- 100	- 1
60.	**Metsätalous**	**155 861**	**151 063**	**152 502**	**1 439**	**1**
01.	Metsäntutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	39 593	39 950	38 303	- 1 647	- 4
41.	Metsäpuiden siemenhuolto (siirtomääräraha 2 v)	768	903	1 169	266	29
42.	Valtionapu metsätalouden edistämis- ja valvontaorganisaatioille (siirtomääräraha 2 v)	45 379	43 689	42 409	- 1 280	- 3
43.	Eräät korvaukset (arviomääräraha)	10	50	50	—	—
44.	Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen (arviomääräraha)	61 281	57 680	61 780	4 100	7
45.	Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	7 005	6 965	6 965	—	—
50.	Eräät metsätalouden valtionavut (siirtomääräraha 2 v)	1 726	1 726	1 626	- 100	- 6
83.	Lainat puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen (siirtomääräraha 3 v)	100	100	200	100	100
63.	**Metsähallitus**	**5 830**	**5 790**	**5 741**	**- 49**	**- 1**
50.	Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)	5 830	5 790	5 741	- 49	- 1
70.	**Kiinteistö- ja paikkatietoinfrastruktuuri**	**54 876**	**55 113**	**57 859**	**2 746**	**5**
01.	Maanmittauslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	47 576	47 775	49 422	1 647	3

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
02.	Geodeettisen laitoksen toiminta-menot (siirtomääräraha 2 v)	3 300	3 338	3 437	99	3
40.	Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot (arviomääräraha)	4 000	4 000	5 000	1 000	25
(90.)	**Hallinto**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(91.)	**Maaseutuelinkeinojen valitus-lautakunta ja eläinlääkintä-vahinkojen arviolautakunta**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
	Yhteensä	**2 780 228**	**2 626 171**	**2 795 896**	**169 725**	**6**
	Henkilöstön kokonaismäärä[1)]	5 510	5 450	5 350		

[1)] Lisäksi pääluokan 30 määrärahoja (mom. 30.10.61 ja 62, 30.20.43 ja 47, 30.40.41, 42, 51, 62 ja 77, 30.50.20, 30.63.50 ja 30.70.40) voidaan käyttää 378 henkilötyövuotta vastaavasti tilapäisluonteisiin tehtäviin palkattavien määräaikaisten henkilöiden palkkaamiseen valtion virastoihin tai laitoksiin. Lisäksi hallinnonalan tehtäviä hoitaa toisten pääluokkien henkilöstömäärissä: TEM, TE-keskukset: noin 705 EU:n maatalous-, maaseutu- ja kalastuspolitiikan toimeenpano-tehtävissä, YM: 238 vesivarojen käyttö- ja hoitotehtävissä, VM: 26 läänineläinlääkäriä, UM: 6 erityisasiantuntijaa, VM: noin 40 tullilaitoksessa tarkastustehtävissä.

01. (30.90 ja 91) Hallinto

Selvitysosa: Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan pääluokkaperusteluissa on esitetty toimialan yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet, joita hallinto tukee ja seuraa.

Tässä luvussa on budjetoitu maa- ja metsätalousministeriön toimialan hallinnosta maa- ja metsätalousministeriön, Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen ja 1.5.2007 toimintansa aloittaneen Maaseutuviraston sekä valituslautakuntien menot. Osana valtion palvelukeskushanketta ovat mainitut virastot hankkineet henkilöstöhallinnon peruspalvelut Valtiokonttorin palvelukeskukselta 1.5.2007 lukien. Talouspalvelujen osto Valtiokonttorin palvelukeskukselta aloitetaan vuoden 2008 alkupuolella. Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen (Tike) tehtävät keskitetään tietohallinnon asiantuntijapalveluihin sekä tilastoviranomaistehtäviin.

Organisaatiomuutoksen ja tuottavuustoimenpiteiden vaikutukset henkilötyövuosikiintiöön

	2006 htv	1.5.2007 lukien, hlö	2008 htv
Maa- ja metsätalousministeriö	480	305	301
Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus	274	222	218
Maaseutuvirasto	-	215	210
Yhteensä	754	742	729

Maatalous- ja maaseutupolitiikan sekä kalastuspolitiikan toimeenpanotehtäviä valtion aluehallinnossa hoitavat työvoima- ja elinkeinokeskukset. Työvoima- ja elinkeinokeskusten maaseutuosastojen toimintamenot on budjetoitu työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan momentille 32.01.02. Lääninhallitukset vastaavat eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä elintarviketurval-

lisuuden valvonnasta (toimintamenot momentilla 28.01.10). Tullilaitos suorittaa EU:n yhteisen maatalouspolitiikan edellyttämiä tarkastustehtäviä (toimintamenot momentilla 28.10.02). Maa- ja metsätalousministeriön toimialan vesitaloustehtäviä varten on voimavaroja ympäristöministeriön pääluokassa.

01. (30.90.21) Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 25 492 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös eräiden Suomen tekemien kalastusta koskevien sopimusten valvonnasta aiheutuvien menojen sekä kalastuslain (286/1982) 14 §:n mukaisten korvausten ja kasvilajikelautakunnan sekä eläinkoelautakunnan menojen maksamiseen.

Määrärahasta saa maksaa myös maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetussa laissa (1336/1992) tarkoitettuja korvauksia Ahvenanmaan maakunnalle.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen elintarvikelain (23/2006) ja Elintarviketurvallisuusvirastosta annetun lain (25/2006) 1 §:n muuttamisesta elintarvikelain mukaisten tehtävien ja niitä hoitavan henkilöstön siirtämiseksi työ- ja elinkeinoministeriöstä ja sosiaali- ja terveysministeriöstä maa- ja metsätalousministeriöön. Maa- ja metsätalousministeriö tukee pääluokkaperusteluissa esitettyjen maa- ja metsätalousministeriön *toimialan vaikuttavuustavoitteiden* saavuttamista johtamalla ja ohjaamalla maatalous- ja kalastuspolitiikan toimeenpanoa, varmistamalla elintarvikkeiden turvallisuutta ja laatua, määrittelemällä metsäpolitiikan ja maaseudun kehittämisen suuntaviivat sekä huolehtimalla vesitalouden ja maanmittauksen ja paikkatietojen yhteiskäyttöön liittyvistä tehtävistä.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa toiminnalleen vuoden 2008 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti seuraavat tulostavoitteet:

Toiminnan tuloksellisuus

— Vakiinnutetaan ministeriön toiminta ja organisaatio.

Taloudellisuus

Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenojen ja henkilöstön jakautuminen tehtävittäin vuosina 2006 ja 2007 (varsinaiset talousarviot) sekä vuonna 2008 (esitys)

	2006		2007		2008	
	htv	milj. €	htv	milj. €	htv	milj. €
Maaseudun kehittäminen ja maatalous	238	16,0	130	7,2	81	5,1
Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu	59	3,4	50	3,2	56	3,7
Kala-, riista- ja porotalous	41	3,2	40	3,3	37	4,3
Vesitalous ja maanmittaus	25	1,7	25	1,7	25	1,6
Metsätalous	30	2,3	28	2,2	29	2,0
Keskitetyt tukitehtävät	87	9,4	77	8,9	73	8,8
Yhteensä	480	36,0	350	26,5	301	25,5

Toiminnallinen tehokkuus

— Vuonna 2005 hyväksyttyä tuottavuusohjelmaa tarkistetaan muun muassa Maaseutuviraston perustamisen johdosta. Ministeriön prosesseja ja organisoitumista kehittämällä varmistetaan tehokas toiminta.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	38 779	27 214	26 084
Bruttotulot	1 295	620	592
Nettomenot	37 484	26 594	25 492
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 772		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 829		

Kalataloustietojen keruun ja kalastuksen valvonnan menot ovat yhteensä 1 960 000 euroa, missä lisäystä on 582 000 euroa. Vastaavasti EU-osuuksien tuloutuksia on otettu huomioon momentilla 12.30.04. Tenojoen kalastuslupamaksutuloista vuonna 2007 valtiolle kuuluvana osuutena on otettu huomioon 140 000 euroa, missä on vähennystä 10 000 euroa. Tenojoen kalastuslupatuloista vuonna 2008 kertyväksi arvioitu tulo on merkitty momentille 12.30.41.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon 10 henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Bruttomenot	-1 130
Organisaatiomuutoksen johdosta 4 kk:n osuus, yht., mistä	-4 535
— Siirto momentille 30.01.03	-4 455
— Siirto momentille 28.20.01	-150
— Siirto momentilta 30.01.02	70
Organisaatiomuutoksen tarkistus (9 henkilöä) siirtona momentilta 30.01.03	540
Elintarvikelain muutos	472
— Siirto momentilta 32.01.01 (vastaa mm. 6 htv:n menoja)	402
— Siirto momentilta 33.01.01 (vastaa 1 htv:n menoja)	70
Organisaatiomuutoksen muu tarkistus siirtona momentilta 30.01.03	400
Tuottavuustoimenpiteet	-350
Uusi palkkausjärjestelmä (UPJ)	56
Tenojoen maksuja vast. tehtävät	-10
Muutosten tukeminen tuottavuustoimenpiteiden säästöistä	2 340
Valtioneuvoston tietohallintoyksikön tuottamien palvelujen ostamiseen, siirto momentilta 28.20.02	320
Muut muutokset	-363
Bruttotulot	-28
Siirto momentille 30.01.03	-28
Yhteensä	-1 102

2008 talousarvio	25 492 000
2007 II lisätalousarvio	160 000
2007 talousarvio	26 594 000
2006 tilinpäätös	35 541 000

02. (30.90.23) Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 12 968 000 euroa.

Selvitysosa: Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus (Tike) on palveluyksikkö, joka huolehtii sille laissa määrätyistä tilasto-, rekisteri- ja tietohallintotehtävistä ja tietohallinnon asiantuntijapalveluista sekä hoitaa maa- ja metsätalousministeriön ja sen hallinnonalan muita hallintotehtäviä sen mukaan kuin maa- ja metsätalousministeriö on määrännyt.

Tike tukee vuonna 2008 maa- ja metsätalousministeriön *toimialan vaikuttavuustavoitteiden* saavuttamista tuottamalla luotettavaa ja ajankohtaista tietoa maatalouden, maaseudun ja maaseutuympäristön tilasta ja muutoksista sekä tarjoamalla hallinnon käyttöön tehokkaita ja luotettavia tietojärjestelmäpalveluita. Tiken palvelutehtävien mitoituksesta ja kohdistumisesta eri asiakasvirastoille päätetään maa- ja

metsätalousministeriön ja Tiken välisessä tulossopimuksessa, jonka nojalla Tike ja asiakasvirastot solmivat yksityiskohtaisemmat palvelusopimukset.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2008 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen Tikelle alustavasti seuraavat *tulostavoitteet:*

Toiminnallinen tuloksellisuus

Toiminnallinen tehokkuus

Toiminnan menot, henkilötyövuodet ja tulot palvelukokonaisuuksittain maa- ja metsätalousministeriön alustavien kehyksien mukaisesti:

Toimintamenot palvelukokonaisuuksittain

	2006 tilinpäätös			2007 arvio			2008 esitys		
	Menot 1 000 €	Htv	Tulot 1 000 €	Menot 1 000 €	Htv	Tulot 1 000 €	Menot 1 000 €	Htv	Tulot 1 000 €
Tilasto-viranomaistehtävät	1 574	24	-	1 920	26	-	1 944	28	-
Palvelutehtävät	12 376	203	3 800	11 473	167	1 986	9 434	145	1 198
Maksullinen toiminta	3 288	9	3 268	3 409	9	3 409	3 074	10	3 074
Yleishallinto	4 029	34	-	3 298	29	-	2 788	35[1)]	-
Yhteensä	21 267	270	7 068	20 100	231	5 395	17 240	218	4 272

[1)] Sisältää Tikeen jäävät Valtiokonttorin palvelukeskukseen siirtymättömät htv:t.

Tiken tietotekniikkapalvelut virastoittain[1)]

	MMM		Mavi		Evira		Muut		Yhteensä	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Perustietotekniikkapalvelut (integraatio-, käyttö-, sähköposti- ja tietoliikenne-, tukikeskus- ja työasema-palvelut)	754	8	1 520	14	400	4	1 100	15	3 774	41
Tietojärjestelmien ylläpito-palvelut			2 250	30	485	5			2 735	35
Tietojärjestelmien kehittämis-palvelut (sis. asiantuntija-palvelut)	25		870	17	160	3			1 055	20
Tietotekniikkapalvelut yhteensä	779	8	4 640	61	1 045	12	1 100	15	7 564	96

[1)] Ei peritä palvelumaksuja.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	21 267	18 775	17 240
Bruttotulot	7 068	5 395	4 272
Nettomenot	14 199	13 380	12 968

Siirtyvät erät	
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 907
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 365

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon neljän henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Bruttomenot	-1 535
1.5.2007 organisaatiomuutoksen johdosta 4 kk:n osuutena yhteensä	-1 596
— Siirtona momentille 30.01.03	-1 022
— Siirtona momentille 30.01.01	-70
— Siirtona momentille 28.20.01	-126
— Organisaatiomuutoksen tukemiseksi	-378
Tuottavuustoimenpiteet	-184
Peltolohkorekisterimenoina siirtona momentilta 30.01.03 (8 kk)	245
Bruttotulot	-1 123
Palvelumaksuina (1.5.2007)	-657
Peltolohkotoimitustulojen loppumisena ja muun tulorahoituksena supistumisena (4 kk)	-466
Yhteensä	-412

2008 talousarvio	12 968 000
2007 II lisätalousarvio	602 000
2007 talousarvio	13 380 000
2006 tilinpäätös	13 657 000

03. (30.90.25) Maaseutuviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 17 837 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Maaseutuviraston (Mavi) *tehtävänä* on EU:n yhteisen maatalouspolitiikan mukaisten toimenpiteiden, yhteisön osaksi rahoittamien maaseudun kehittämistoimien ja näitä täydentävien kansallisten toimenpiteiden hallinto- ja toimeenpanotehtävät.

Mavi tukee osaltaan pääluokkaperusteluissa esitettyjen *toimialan vaikuttavuustavoitteiden* saavuttamista suorittamalla tukijärjestelmien ja muiden toimenpiteiden suunnittelu-, ohjaus- ja toimeenpanotehtäviä.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2008 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti Mavi̇lle seuraavat tulostavoitteet:

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Uuden viraston toiminta vakiinnutetaan vuoden 2008 aikana. Toiminnan laatua kehitetään yhtenäistämällä viraston prosesseja ja toimintatapoja.

— Toimintaa kehitetään pitäen periaatteena hyvää hallintotapaa ja palvelulähtöisyyttä. Mavi tekee toimeenpanosuunnitelman tuottavuusohjelmasta. Mavin toiminnan ohjaamista ja johtamista varten otetaan käyttöön toimintolaskentajärjestelmä, joka tuottaa ydinprosessien ja niitä tukevien toimintojen kustannukset.

— Huolehditaan vuonna 2008 voimaantulevien uusien tukijärjestelmien toimeenpanosta.

Varmistetaan henkilöstön osaaminen ja työhyvinvointi organisaation muutostilanteessa. Muutoksenhallintaa tukee tehokas johtaminen.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	11 648	17 920
Bruttotulot	55	83
Nettomenot	11 593	17 837

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Bruttomenot	6 272
Organisaatiomuutoksen johdosta (4 kk)	
— Siirtona momentilta 30.01.01	4 455
— Siirtona momentilta 30.01.02	1 022
— Siirtona momentilta 30.60.42	60
— Viraston vakiinnuttamisen ja alueellistamisen tukeminen tuottavuus-toimenpiteiden säästöistä	1 650
Organisaatiomuutoksen tarkistuksen johdosta (8 kk)	
— Peltolohkorekisterimenojen siirtona momentille 30.01.02	-245
— 9 henkilön menoina siirtona momentille 30.01.01	-540
— Palvelumaksuina	-157
Organisaatiomuutoksen muu tarkistus siirtona momentille 30.01.01	-400
Muut kehittämistoimet	411
Muut muutokset	16
Bruttotulot	28
Siirtona momentilta 30.01.01 (4 kk osuutena)	28
Yhteensä	6 244

2008 talousarvio	17 837 000
2007 II lisätalousarvio	1 577 000
2007 talousarvio	11 593 000

04. (30.91.21) Lautakuntien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 787 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan ja eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan menoihin.

S e l v i t y s o s a : *Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta* käsittelee muutoksenhakuviranomaisena maaseutuelinkeinohallinnon, lähinnä työvoima- ja elinkeinokeskusten maaseutuosastojen sekä riistanhoitopiirien ja kalastusalueiden päätöksistä tehtyjä valituksia ja ns. prosessuaalisia kanteluja. Vuonna 2003 valituslautakunta antoi päätöksen 327 valitusasiassa, vuonna 2004 päätöksiä oli 315 kpl ja vuonna 2005 oli päätöksiä 410 kpl. Vuonna 2006 valituslautakunta ratkaisi 359 valitusasiaa. Lähivuosiin verrattuna saapuneiden valitusten määrä (467 kpl) kasvoi vuonna 2006 noin kolmanneksella. Vuonna 2007 ja 2008 valituslautakuntaan saapuvien valitusmäärien arvioidaan edelleen kasvavan muun muassa käyttöönotetun uuden tilatukijärjestelmän sekä uuden ohjelmakauden mukaisten maaseutuyritysten investointi- ja muiden kehittämistukien käynnistymisen ja Maaseutuviraston uusien valitusasioiden vuoksi. Jaksolla 1996—2006 valitusasian keskimääräinen käsittelyaika valituslautakunnassa on ollut 5,2 kk. Tavoitteena on myös jatkossa pitää tämä käsittelyaika noin 6 kk:ssa, vaikka EU:n maatalousoikeuden määrä, säädösten moniportaisuus ja tulkinnanvaraisuus sekä runsaat muutokset ovat edelleenkin vaikeuttaneet asioiden valmistelua ja ratkaisemista. Valituslautakunnan päätöksistä voi hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta, kuitenkin tukiasioissa yleensä vain valitusluvalla.

Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan tehtävänä on antaa asiantuntijalausuntoja eläinlääkintään liittyvissä hoitovirhekysymyksissä. Arviolautakunta antoi vuonna 2006 yhteensä 27 lausuntoa.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta	747 000
Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunta	40 000
Yhteensä	787 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palvelukeskusmaksuina	55

2008 talousarvio	787 000
2007 talousarvio	732 000
2006 tilinpäätös	728 000

20. (30.90.22) Tietojärjestelmien kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 652 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maa- ja metsätalousministeriön tietojärjestelmien kehittämisestä ja ministeriön hallinnonalan yhteisistä tietohallinnon kehittämishankkeista aiheutuvien me-

nojen maksamiseen. Momentin määrärahaa saa käyttää enintään 15 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Maataloushallinnon järjestelmät	1 300 000
Elintarvike- ja terveyshallinnon järjestelmät	1 100 000
Yhteiset järjestelmät ja hallinnonalan yhteiset tietohallintohankkeet	502 000
Mavin ja Eviran yhteinen IT-infrastruktuuri	750 000
Yhteensä	3 652 000

Maataloushallinnon kehittämistoimenpiteet liittyvät käynnissä olevien hankkeiden loppuunsaattamiseen, tukien maksatusjärjestelmien kokonaisuudistukseen sekä hallinto- ja palveluprosessien sähköistämiseen. Elintarvike- ja terveyshallinnon tarpeet kohdistuvat lakisääteisten valvontakohde- ja eläinrekistereiden kehittämiseen.

Yhteisten järjestelmien kehittämisellä tuetaan asiakkuuden ja tietovarantojen hallinnan, raportoinnin ja muiden hallinnon yhteentoimivuutta lisäävien hankkeiden toteuttamista. Maaseutuviraston (Mavi) ja Elintarviketurvallisuusviraston (Evira) yhteisen IT-infrastruktuurihankkeen tavoitteena on tuottaa virastoille ja niiden ohjaamalle hallinnolle yhteinen tekninen alusta palveluiden ja ydinprosessien sähköistämiseksi.

2008 talousarvio	3 652 000
2007 II lisätalousarvio	1 000 000
2007 talousarvio	3 172 000
2006 tilinpäätös	4 083 000

21. (30.90.26) Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 729 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää niiden kulutusmenojen maksamiseen, jotka aiheutuvat yhteistyöstä kansainvälisten järjestöjen puitteissa, solmituista kansainvälisistä ja valtioiden välisistä sopimuksista ja muusta alan kansainvälisestä yhteistyöstä. Lisäksi määrärahaa saa käyttää maa- ja metsätalousministeriön toimialan lähialueyhteistyöhankkeisiin ja niiden valmistelusta ja hallinnoinnista aiheutuviin kustannuksiin sekä kansainvälisen taloudellis-teknologisen yhteistyön edistämiseen tähtäävien soveltuvuustutkimusten yms. selvitysten hankkimiseen. Määrärahaa saa käyttää myös kansainväliseen toimintaan liittyviin valtionapuihin. Määrärahaa saa käyttää enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkausmenojen maksamiseen. Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta myöntöpäätösperusteisena.

2008 talousarvio	729 000
2007 talousarvio	729 000
2006 tilinpäätös	729 000

22. (30.90.27) Yhteistutkimukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 4 428 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lähinnä eri virastojen, laitosten tai muiden organisaatioiden yhteistyönä suoritettavasta, maa- ja metsätalousministeriön toimialan strategista ohjaamista ja kehittämistä tukevasta tutkimuksesta sekä organisaatioiden arvioinnista aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa lisäksi käyttää tutkimushankkeiden asiantuntija-arvioinneista aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahasta saa maksaa valtionapuja ja menoja, jotka aiheutuvat määräaikaisen enintään 100 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta. Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahalla tuotetaan tutkimustietoa pääluokkaperusteluissa todettuja vaikuttavuustavoitteita ja toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteita tukevan päätöksenteon tueksi.

Määrärahalla rahoitetaan hallitusohjelman perusteella uudistettavan sektoritutkimuksen ohjausjärjestelmän mukaisia, valtioneuvoston määrittämien aihepiirien tutkimusohjelmia. Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 1 000 000 euroa maatalouden vesi-

ensuojelua tehostavan pilottihankkeen menoina.

2008 talousarvio	4 428 000
2007 talousarvio	3 328 000
2006 tilinpäätös	5 820 000

29. (30.90.29) Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 25 200 000 euroa.

2008 talousarvio	25 200 000
2007 talousarvio	25 000 000
2006 tilinpäätös	26 050 460

40. Bioenergiatuotannon avustukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää bioenergiaa tuottavien laitosten perustamista edistäviin soveltaviin tutkimus-, selvitys-, koulutus- ja tiedotushankkeisiin ja uutta tutkimustietoa ja teknologiaa soveltaviin pilottihankkeisiin. Lisäksi määrärahaa saa käyttää maatilakokoluokkaa suurempien keskitettyjen biomassasta, lannasta, elintarviketeollisuuden eloperäisistä jätteistä ja sivutuotteista sekä haja-asutuksen ja yhdyskuntien lietteistä bioenergiaa tuottavien laitosten investointien tukemiseen sekä EU:n energiapalveludirektiivin toteuttamiseen maatilasektorilla. Avustusta voidaan myöntää yrityksille, kunnille ja muille yhteisöille.

S e l v i t y s o s a : Avustuksen tavoitteena on lisätä maatilapohjaisten bioenergian raaka-aineiden, elintarviketeollisuuden eloperäisten jätteiden ja sivutuotteiden sekä haja-asutuksesta peräisin olevien lietteiden sekä yhdyskuntalietteiden käyttöä bioenergian tuotannossa. Bioenergian tuottamisen ja käytön edistämiseksi käynnistetään pilottihankkeita, joiden tuloksena lähivuosina arvioidaan syntyvän 6—10 suurehkoa biokaasulaitosta erityisesti alueilla, joissa on kotieläinkeskittymiä ja niistä aiheutuvia ympäristövaikutuksia. Lisäksi myönnetään avustuksia myös muuta bioenergiaa tuottaville maatilakokoluokkaa suuremmille investoinneille ja EU:n energiapalveludirektiivin mukaisten energiansäästötoimien toteuttamiseen maatiloilla.

2008 talousarvio	5 000 000

66. (30.90.66) Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 714 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maa- ja metsätalousministeriön toimialaan liittyvien jäsenmaksujen ja vapaaehtoisten rahoitusosuuksien maksamiseen muissa maissa ja Suomessa toimiville kansainvälisille organisaatioille sekä muihin kansainvälisistä sitoumuksista aiheutuviin maksuihin.

2008 talousarvio	3 714 000
2007 talousarvio	3 714 000
2006 tilinpäätös	3 154 430

10. Maaseudun kehittäminen

S e l v i t y s o s a : Väestön väheneminen maaseudulla on tasaantunut, mutta väestörakenne on vinoutunut. Maaseudun elinkeinorakenne on monipuolistunut ja mikro- ja pienyritysten määrä on kasvanut erityisesti kaupunkien läheisellä maaseudulla. Maatiloilla maatalouden ohella harjoitettava muu yritystoiminta on lisääntynyt. Kaupunkien läheisen maaseudun kehitysero suhteessa harvaan asuttuun ja ydinmaaseutuun on kuitenkin edelleen hieman kasvanut. Kehityssuunnan arvioidaan jatkuvan.

Toimintaympäristön muutosta kuvaavat tunnusluvut

Maaseudun väestön osuus koko maan väestöstä (%)[1)]	2002	2003	2004	2005	2006 arvio
Harvaan asuttu maaseutu	11,0	10,9	10,7	10,6	10,4
Ydinmaaseutu	15,3	15,2	15,2	15,1	15,0
Kaupunkien läheinen maaseutu	15,1	15,2	15,4	15,5	15,6
Maaseutu yhteensä	41,4	41,3	41,3	41,2	41,0

[1)] Tunnusluvut on esitetty vuonna 2006 päivitetyn maaseudun kolmijakoluokittelun ja vuoden 2006 kuntajaon mukaan.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla maaseudun säilymiseen asuttuna ja elinvoimaisena vaikutetaan muun muassa maaseudun yritys-, tutkimus- ja kehittämishankkeiden samoin kuin maaseudun neuvonnan avulla. Voimavaroja suunnataan erityisesti harvaan asutulle ja ydinmaaseudulle. Maaseudun ja kaupungin vuorovaikutuksen antamia mahdollisuuksia hyödynnetään.

Ohjelmakaudelle 2000—2006 asetetut tavoitteet on jo tähän mennessä ylitetty, kun on vaikutettu lähes 5 000 uuden yrityksen perustamiseen, yli 12 000 uuden työpaikan luomiseen sekä yli 220 000 koulutetun osaamisen lisääntymiseen. Yli 60 % uusista yrityksistä ja 65 % uusista työpaikoista on sijainnut harvaanasutulla ja ydinmaaseudulla. Ohjelmien toteuttaminen jatkuu tavoite 1-alueilla ja Leaderin osalta vuoden 2008 loppuun saakka. Lisäksi on laadittu yli 1 800 kyläsuunnitelmaa.

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman avulla edistetään kaudella 2007—2013 maaseutualueiden kasvua, työllisyyttä ja kestävää kehitystä. Ohjelmalla pyritään maaseudun peruselinkeinojen säilymiseen ja niiden monipuolistamiseen, muun yritystoiminnan kehittämiseen ja paikallisen omaehtoisen toiminnan vahvistamiseen. Ohjelman toimintalinjojen 1, 3 ja 4 toimenpiteet sekä tekninen apu rahoitetaan pääosin tämän luvun määrärahoin ja toimintalinjan 2 toimenpiteet luvun 30.20 määrärahoin.

Kansallisen maaseutupolitiikan tavoitteeksi on vuosien 2007—2010 maaseutupoliittisessa erityisohjelmassa asetettu elinkeinojen ja työn uudistaminen, osaamisen tason nostaminen, peruspalvelujen ja asumisen kehittäminen sekä maaseudun toimintarakenteiden vahvistaminen. Kansallisesti rahoitetaan muun muassa valtakunnallisia maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeita, erityisesti laajoja toimialakohtaisia verkostohankkeita sekä yhdeksää maaseutuprofessuuria.

Maaseutumaisilla seutukunnilla tulee olla tarjolla kattavat, maaseutuyritysten tarpeita vastaavat neuvontapalvelut (ml. bioenergianeuvonta), jotka luovat maaseudun kehittämiselle vankan osaamispohjan. Näiden pitkäjänteinen tarjonta ja kehittäminen on turvattava sekä kansallisin että EU:n osarahoittamin toimin. Neuvontajärjestöjen yritysneuvonnalla kehitetään maaseudun yrittäjyyttä, lisätään liiketoimintaosaamista sekä sukupolven- ja muita omistajanvaihdoksia. Kansallisilla totopelivaroilla edistetään hevostaloutta, erityisesti kotimaista hevoskasvatusta. 4H-toiminta vahvistaa erityisesti maaseudun ja kaupungin välistä vuorovaikutusta lisäämällä lasten ja nuorten kiinnostusta maaseutuun sekä maaseudun ammatteihin ja metsään. Toiminnassa toteutuvat myös uuden nuorisolain tavoitteet.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2008 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti maaseudun kehittämisen politiikkasektorille seuraavat pääluokkaperusteluissa esitettyjä tarkentavat *toimenpiteiden vaikuttavuustavoitteet:*

— ohjelmakaudella 2007—2013 luodaan vähintään 4 000 uutta yritystä,
— ohjelmakaudella 2007—2013 luodaan vähintään 10 000 uutta työpaikkaa,
— ohjelmakaudella 2007—2013 koulutetaan vähintään 165 000 henkilöä, ja
— vuoden 2008 loppuun mennessä on laadittu vähintään 1 900 kyläsuunnitelmaa.

50. Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 9 840 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maaseudun neuvontajärjestöjen valtionavustuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (244/2002) mukaisesti yleisavustuksena neuvontaan ja tutkimukseen myönnettävien valtionapujen maksamiseen lähinnä valtakunnallista, koko maan kattavaa neuvontaa harjoittaville rekisteröidyille yhdistyksille ja muille yhteisöille. Erikseen haettaessa määrärahaa saadaan myöntää myös erityisavustuksena.

Määrärahaa saa käyttää myös vuonna 2004 Loimaalle perustetun maatalousmuseon vuokra- ja muihin toimintamenoihin enintään 672 000 euroa.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Valtionavulla turvataan tasokkaan sekä alueellisesti ja sisällöllisesti kattavan neuvonnan tarjonta, joka omalta osaltaan luo edellytyksiä maataloustuotannon harjoittamiselle koko Suomessa. Alueellinen neuvontajärjestö tavoittaa vuosittain yli 40 % maatiloista (laskutettujen asiakkaiden määrä).

Valtionavun käytön alustavat tavoitteet:

1. Maaseutuyritysten kilpailukyvyn sekä tuotteiden, toiminnan ja palvelujen laadun parantaminen

— keskitytään asiantuntija-avun antamiseen taloudellisten laskelmien ja taloussuunnitelmien tekemisessä sekä analysoinnissa, yrityskokonaisuuden johtamisessa ja maatilojen omistajanvaihdossuunnitelmissa.

2. Ympäristön ja maaseudun tilan parantaminen

— maataloustuotannon ravinnekuormituksen vähentämiseksi tehdään viljelysuunnitelmia tiloille sekä keskitytään hyvien viljelymenetelmien neuvontaan.

3. Maaseudun elinkeinojen monipuolistaminen

— neuvonnan painopistealueina ovat energiantuotanto, maaseutumatkailu, urakointi ja muu palveluyrittäjyys. Neuvonta kattaa yrityksen elinkaaren perustamisesta sukupolvenvaihdokseen.

— maatalouden energiatuotannon lisäämiseksi neuvonnassa keskitytään tuotantotekniikoiden sekä tuotannon kannattavuuden, tukimahdollisuuksien ja markkinointikanavien esittelyyn sekä energiakartoituksiin, joissa selvitetään tilatason mahdollisuudet sekä bioenergian tuotantoon että energian säästöön.

2008 talousarvio	9 840 000
2007 talousarvio	10 159 000
2006 tilinpäätös	11 370 000

54. Hevostalouden edistäminen totopeleistä valtion osuutena kertyvillä varoilla (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 8 832 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää arpajaislain (1047/2001) 18 §:ssä tarkoitetusta valtion osuudesta suoritettavien avustusten maksamiseen, totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetun lain (1055/2001) mukaisesti ja hevostalousneuvottelukunnan sekä hevostalouslain (796/1993) mukaisten menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Totopeleistä arvioidaan valtion osuutena kertyvän 9 000 000 euroa, jota vastaava tulo on merkitty momentille 12.30.20. Kun valtion osuudesta käytetään momentilla 30.20.01 myönnettäviä määrärahoja vastaavasti Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen hevostalouden tutkimukseen 168 000 euroa, valtion osuudesta jää tälle momentille 8 832 000 euroa käytettäväksi hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Avustus hevostalousjärjestöjen toiminnan tukemiseen	520 000
Avustus totopelilaitteiden linja-, huolto- ja asennuskuluihin	673 000
Avustus hevoskasvatukseen	2 700 000
Palkintotuki ja muut avustukset	4 638 000

Avustus raviratojen korjaus- ja korvausinvestointeihin	300 000
Hevostalousneuvottelukunnan menot	1 000
Yhteensä	8 832 000

2008 talousarvio	8 832 000
2007 talousarvio	8 632 000
2006 tilinpäätös	8 012 378

55. Valtionapu 4H-toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 4 620 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maaseudun neuvontajärjestöjen valtionavustuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (244/2002) mukaisesti 4H-toiminnan tukemiseen.

Selvitysosa: 4H-toiminta edistää maaseudun elinvoimaisuutta ja vetovoimaisuutta asuinympäristönä tarjoamalla monipuolista harrastus- ja palvelutoimintaa, työllistämällä nuoria ja tarjoamalla heille mahdollisuuksia yrittäjyyden kokeilemiseen omalla kotiseudulla. Erilaiset käytännön taitoja edellyttävät metsä-, luonto- ja ympäristöasiat ovat toiminnan painopistealueita.

4H-neuvontajärjestössä on yhteensä yli 300 valtionavustusta saavaa yhdistystä, joiden toiminta kattaa noin 90 % Suomen kunnista. 4H-neuvonnan tavoitteista sovitaan tarkemmin neuvonnan ja maa- ja metsätalousministeriön välisissä tulossopimuksissa.

2008 talousarvio	4 620 000
2007 talousarvio	4 820 000
2006 tilinpäätös	4 870 000

61. EU:n osallistuminen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 53 000 000 euroa.

Vuonna 2008 saa tehdä ohjelmakauteen 2007—2013 kohdistuvia myöntämispäätöksiä 63 300 000 eurolla.

Mikäli vuoden 2007 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2008.

Määrärahaa saa käyttää EU:n ohjelmakauden 2000—2006 tavoite 1-ohjelmia ja Leader+-yhteisöaloiteohjelmaa toteuttavien hankkeiden sekä ohjelmien toteutukseen liittyvän teknisen avun Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosastosta (EMOTR-O) maksettavan EU-rahoitusosuuden maksamiseen. Määrärahaa saa myös käyttää EU:n ohjelmakauden 2007—2013 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien hankkeiden ja sen toteutukseen liittyvän teknisen avun Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU-rahoitusosuuden maksamiseen.

Määrärahaa saa yhdessä vastinrahoitusmomentin 30.10.62 määrärahojen kanssa käyttää EMOTR-O:n ja maaseuturahaston osarahoittamien ohjelmien toteuttamiseen tarvittavan enintään 170 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen sekä ohjelmien toteuttamisen kannalta muiden välttämättömien kulutusmenojen maksamiseen.

Kainuun hallintokokeilusta annetun lain mukaisesti kohdistuu momentin myöntämisvaltuudesta 1 750 000 euroa ja määrärahasta 2 600 000 euroa Kainuun maakuntaan.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Määräraha on osaksi alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Määrärahasta arvioidaan käytettävän 19 200 000 euroa tavoite 1-ohjelmissa, 6 500 000 euroa Leader+-yhteisöaloiteohjelmassa ja 27 300 000 euroa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmassa.

Myöntämisvaltuuksien käytöstä aiheutuvat menot, milj. euroa

	2008	2009	2010	2011	Myöh. vuodet yhteensä
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset					
— ohjelmakausi 2000—2006	25,700	-	-	-	-
— ohjelmakausi 2007—2013	17,800	11,850	7,825	6,113	-
Vuoden 2008 sitoumukset					
— ohjelmakausi 2007—2013	9,500	22,155	15,825	9,490	6,330
Yhteensä	53,000	34,005	23,650	15,603	6,330

Myöntämisvaltuuden ja määrärahan käyttö eri ohjelmiin, milj. euroa

Ohjelma	Ohjelmakauden rahoituskehys valtuutena	Budjetoitu valtuutta ohjelma-kautena	Myöntämis-valtuus v. 2008	Käytetty määrärahaa v. 2000—2006	Budjetoitu määrärahaa v. 2007	Määräraha v. 2008
Tavoite 1, Itä-Suomi	88,966	92,075	-	51,659	17,588	12,700
— josta Kainuu	13,045	13,819	-	7,796	2,650	1,800
Tavoite 1, Pohjois-Suomi	50,055	52,293	-	31,999	11,500	6,500
Leader+ -yhteisöaloiteohjelma (EMOTR-O)	56,379	57,974	-	36,493	13,300	6,500
Ohjelmakausi 2000—2006 yhteensä[1)]	195,400	202,342	-	120,151	42,388	25,700
Manner-Suomen maaseudun kehittämis-ohjelma (ohjelmakausi 2007—2013)[2)]	395,550	51,500	63,300		7,912	27,300
— josta Kainuu	9,940	1,114	1,750		0,160	0,800
— josta tekninen apu	18,000	2,250	2,985		1,125	2,500
Kaikki yhteensä	590,950	253,842	63,300	120,151	50,300	53,000

[1)] Ei sisällä alueellista maaseudun kehittämisohjelmaa (ALMA).

[2)] Sisältää osan linjasta 1, linjan 3, osan linjasta 4 ja teknisen avun.

Momentin teknisen avun määrärahaa käytetään myös momenttien 30.20.43 ja 30.20.44 osalta Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman toteutukseen liittyvän teknisen avun EU:n rahoitusosuuden maksamiseen. Kainuun hallintokokeilusta annetun lain mukaisesti määrärahasta rahoitetaan EMOTR-O:n ja maaseuturahaston osuutta.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.02 sekä valtion rahoitusosuus momentille 30.10.62.

2008 talousarvio	53 000 000
2007 II lisätalousarvio	7 000 000
2007 talousarvio	50 300 000
2006 tilinpäätös	54 727 486

62. Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 41 600 000 euroa.

Vuonna 2008 saa tehdä ohjelmakauteen 2007—2013 kohdistuvia myöntämispäätöksiä 69 400 000 eurolla.

Mikäli vuoden 2007 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2008.

Määrärahaa saa käyttää EU:n ohjelmakauden 2000—2006 Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosastosta (EMOTR-O) ja Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) rahoitettavien tavoite 1- ja tavoite 2-ohjelmia sekä Leader+- ja Interreg III-yhteisöaloiteohjelmia toteuttavien hankkeiden valtion rahoitusosuuden maksamiseen. Määrärahaa saa myös käyttää EU:n ohjelmakauden 2007—2013 Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavan Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien hankkeiden ja sen toteutukseen liittyvän teknisen avun valtion rahoitusosuuden maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös tekniseen apuun yhteisön tukiedellytysten mukaisesti yhdessä momentilla 30.10.61 olevan EU-osuuden kanssa sekä alueellisen maaseudun kehittämisohjelman, Pohjois-Suomen tavoite 1-ohjelman ja Leader+-yhteisöaloiteohjelman osalta kokonaan kansallisesti rahoitettavana osuutena sisältäen myös maaseudun kehittämistoimenpiteiden arviointiin tarvittavat varat ja edellä mainittujen ohjelmien toteuttamiseen tarvittavan henkilöstön palkkaamiseen sekä ohjelmien toteuttamisen kannalta muiden välttämättömien kulutusmenojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää kansallisena teknisenä apuna enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen ohjelmakauteen 2000—2006 liittyviin tehtäviin. Määrärahaa saa käyttää myös neuvoston asetuksen (EY/1290/2005) artiklan 31 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) ja 33 (maaseuturahastoa koskevat erityiset säännökset), neuvoston asetuksen (EY 1260/1999) artiklan 30 (tukikelpoisuus) ja artiklan 39 (varainhoitoa koskevat oikaisut) ja neuvoston asetuksen (ETY 2082/1993) artiklan 24 (tuen vähentäminen, pidättäminen ja peruuttaminen) mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Kainuun hallintokokeilusta annetun lain mukaisesti kohdistuu momentin myöntämisvaltuudesta 2 000 000 euroa ja määrärahasta 1 600 000 euroa Kainuun maakuntaan.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Määräraha on osaksi alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Määrärahaa arvioidaan tarvittavan 51 500 000 euroa. Kun käytettävissä on 9 900 000 euroa vuodelta 2006 siirtyvää määrärahaa ohjelmakauden 2000—2006 rahoitusosuuteen, momentille tarvitaan 41 600 000 euroa. Määrärahasta arvioidaan käytettävän 21 000 000 euroa Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosaston (EMOTR-O) ja 400 000 euroa Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) hankkeiden valtion rahoitusosuutena sekä 29 900 000 euroa maaseuturahaston hankkeiden valtion rahoitusosuutena. Lisäksi määrärahasta arvioidaan käytettävän kokonaan kansallisesti rahoitettavana osuutena 100 000 euroa tekniseen apuun ja 100 000 euroa yhteisön varoista sidottujen hankkeiden maksatusten korjaamiseen.

Myöntämisvaltuuksien käytöstä aiheutuvat menot, milj. euroa

	2008	2009	2010	2011	Myöh. vuodet yhteensä
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset					
— ohjelmakausi 2000—2006	21,600				
— ohjelmakausi 2007—2013	19,200	12,100	8,350	6,289	-
Vuoden 2008 sitoumukset					
— ohjelmakausi 2007—2013	10,700	24,400	17,400	10,600	6,300
Yhteensä	51,500[1)]	36,500	25,750	16,889	6,300

[1)] Tarpeesta voidaan kattaa vuodelta 2006 siirtyvällä määrärahalla 9,9 milj. euroa, joten v. 2008 budjetoitava määräraha on 41,6 milj. euroa.

Myöntämisvaltuuden ja määrärahan käyttö eri ohjelmiin, milj. euroa

Ohjelma	Ohjelmakauden rahoituskehys valtuutena	Budjetoitu valtuutta ohjelma-kautena	Myöntämis-valtuus v. 2008	Käytetty määrärahaa ohjelma-kautena	Budjetoitu määrärahaa v. 2007	Määräraha v. 2008
EMOTR-osarahoitteiset						
Tavoite 1, Itä-Suomi	65,411	68,175	-	43,726	4,446	5,200
— josta Kainuu	9,761	10,515	-	6,470	2,210	0,700
Tavoite 1, Pohjois-Suomi	40,247	42,173	-	25,048	3,854	2,700
Leader+ (EMOTR-O)	37,807	38,854	-	22,839	5,317	3,200
EMOTR-osarahoitteiset yhteensä[1)]	143,465	149,202	-	91,613	13,617	11,100
EAKR-osarahoitteiset						
Tavoite 1	7,082	7,246	-	5,755	0,850	0,100
Tavoite 2	7,996	8,467	-	6,429	0,800	0,200
Interreg	4,874	4,994	-	2,374	1,092	0,100
EAKR-osarahoitteiset yhteensä	19,952	20,707	-	14,558	2,742	0,400
Kansallinen tekninen apu	13,847	13,847	-	12,200	1,423	0,100
Ohjelmien korjaukset				0,126	0,100	0,100
Ohjelmakausi 2000—2006 yhteensä	177,264	183,756	-	118,497	17,882	11,700
Ohjelmakausi 2007—2013						
Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma[2)]	433,450	54,608	69,400	-	8,669	29,900
— josta Kainuu	11,360	1,276	2,000	-	0,180	0,900
— josta tekninen apu	22,000	2,750	3,649	-	1,375	3,050
Kaikki yhteensä	610,714	238,364	69,400	118,497	26,551	41,600[3)]

[1)] Ei sisällä alueellista maaseudun kehittämisohjelmaa (ALMA).

[2)] Sisältää osan linjasta 1, linjan 3, osan linjasta 4 ja teknisen avun.

[3)] Lisäksi on käytettävissä 9,9 milj. euroa vuodelta 2006 siirtyvää määrärahaa.

Momentin teknisen avun määrärahaa käytetään myös momenttien 30.20.43 ja 30.20.44 osalta Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman toteutukseen liittyvän teknisen avun valtion osuuden maksamiseen. Kainuun hallintokokeilusta annetun lain mukaisesti määrärahasta rahoitetaan hankkeiden valtionosuutta, joihin myönnetään EU:n osarahoitusta EMOTR-O:sta ja maaseuturahastosta.

2008 talousarvio	41 600 000
2007 II lisätalousarvio	—
2007 talousarvio	26 551 000
2006 tilinpäätös	98 834 000

63. Maaseudun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 523 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999), maaseudun kehittämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen (609/2000), maaseudun kehittämishankkeisiin

myönnettävän tuen kohdentamisesta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (1289/2002) ja maaseudun kehittämistoimenpiteitä tuettaessa noudatettavasta menettelystä annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (129/2002) mukaisessa laajuudessa valtakunnallisten maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeiden toteuttamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen mukaan lukien hankkeisiin sisältyvät kulutusmenot. Määrärahaa voidaan myöntää em. lainsäädännön edellyttämässä laajuudessa myös julkisyhteisöjen toteuttamiin hankkeisiin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahalla rahoitetaan valtakunnallisia maaseudun kehittämishankkeita, jotka ovat lähinnä laajoja verkostohankkeita. Momentilta osarahoitetaan hankkeina myös yhdeksää maaseutuprofessuuria. Määrärahalla tuetaan erityisesti valtioneuvoston maaseutupoliittisen erityisohjelman ja neljännen maaseutupoliittisen kokonaisohjelman tavoitteita ja toteuttamista.

Määrärahasta on tarkoitus osoittaa kylätoiminnan valtakunnalliseen kehittämiseen 530 000 euroa. Kylätoiminnan valtionavun tavoitteena on rahoituspohjan vakauttaminen ja välttämättömän kehitystyön jatkumisen turvaaminen.

2008 talousarvio	2 523 000
2007 talousarvio	2 523 000
2006 tilinpäätös	2 523 000

20. Maatalous

Selvitysosa:
Toimintaympäristö

Maataloustulo ja maatalouden kannattavuus ovat laskeneet, kun kustannukset ovat nousseet enemmän kuin markkinatuotot ja tuet. Naudanlihan, vilja- ja öljykasvien hintakehitys on kuitenkin ollut nouseva. Maataloustuotteiden markkinanäkymät ovat maailmalla ja EU:ssa yleisesti edelleen varsin suotuisat, mutta Suomessa viljan ylituotanto pitää hintatasoa alempana suhteessa muihin maihin. EU on keväällä 2005 alentanut huomattavasti maksamiensa vientitukien tasoja, mikä on supistanut Suomessa maksettavia vientitukia noin 29 %. Maatalouden toimintaedellytysten säilyminen ja kehittyminen edellyttävät, että Suomen tuottavuus- ja rakennekehitys eivät merkittävästi poikkea keskeisistä kilpailijamaista.

Maatalouden ravinnepäästöt maaperään, vesistöihin ja ilmaan vähenevät uusien, tarkennettujen tuotantomenetelmien ja -suositusten sekä -määräysten seurauksena. Kansallisen energia- ja ilmastostrategian päästörajoitusten mukaisesti maatalousperäisten energialähteiden tuotanto ja käyttö lisääntyvät lähivuosina.

Toimintaympäristön muutoksen tunnusluvut

	2003	2004	2005	2006	Kehitysarvio 2008
Tukea saaneiden tilojen määrä, kpl	72 029	70 635	68 436	68 178	laskee
Väheneminen edellisestä vuodesta, %	1,8	1,9	3,3	0,4[1)]	jatkuu melko nopeana
Tilojen keskimääräinen peltopinta-ala, ha	31,8	32,7	34,2	34,4	kasvaa

Pellonkäyttö					
Maatalouskäytössä yhteensä, ha, josta	2 245 700	2 253 300	2 267 000	2 293 800	nykyinen taso
— elintarvikkeiden ja rehujen tuotannossa oleva ala, ha	2 025 300	2 053 925	2 016 800	2 023 400	supistuu hitaasti
— energiakäytössä oleva ala, ha	-	3 475	9 200	17 000	kasvaa
— kesantona oleva ala, ha[2)]	220 400	195 900	241 000	253 400	kasvaa hitaasti
Tuotantomäärät					
Maitomäärä, milj. ltr	2 400	2 378	2 362	2 343	laskee hitaasti
Lihantuotanto yhteensä, milj. kg, josta	374	380	378	382	
— naudanlihan tuotanto, milj. kg	96	93	87	85	laskee hitaasti
—sianlihan tuotanto, milj. kg	193	199	204	208	kasvaa kulutuksen tahdissa
— siipikarjanlihan tuotanto, milj. kg	84	87	87	88	kasvaa kulutuksen tahdissa
Kananmunien tuotanto, milj. kg	56	58	58	57	laskee hitaasti
Viljasato yhteensä, milj. kg	3 791	3 619	4 058	3 790	laskee hitaasti

[1)] Tilalukumäärän aiempia vuosia hitaampaan alenemiseen arvioidaan olevan syynä erityisesti tilatukijärjestelmän käyttöönotto.

[2)] V. 2006 sisältää hoidetun viljelemättömän pellon.

Pääluokkaperusteluissa esitettyjen vaikuttavuustavoitteiden saavuttamiseksi maa- ja puutarhataloutta tuetaan Suomessa EU:n yhteisen maatalouspolitiikan mukaisten tukimuotojen lisäksi kansallisella tukijärjestelmällä. Maa- ja elintarviketalouden kilpailukyky Suomen olosuhteissa perustuu tulevaisuudessa myös entistä enemmän kaikkien elintarvikeketjun toimijoiden vahvaan osaamiseen ja uusien innovaatioiden (kuten uudet tuotteet sisältäen bioenergian, uudet tuotantoteknologiat, uudet ympäristöystävällisemmät tuotantotavat) kehittämiseen ja nopeaan käyttöönottoon.

Etelä-Suomessa (tukialueilla A ja B) kansallisia tukia maksetaan vuodesta 2008 lähtien komission kanssa vuonna 2007 neuvoteltavan tukiratkaisun mukaisesti. Sokerialan rakenneuudistuksen osalta otetaan käyttöön ns. monipuolistamistuki ja puhdistamotuki. Rakennetukivarat kerätään jäsenmaiden sokeriteollisuudelta. Ohjelmakautta 2007—2013 koskevalla Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmalla vaikutetaan ympäristön ja maaseudun tilaan ja luonnon monimuotoisuuteen luonnonhaittakorvauksen ja maatalouden ympäristötuen avulla ja uusilla vuonna 2008 käyttöön otettavilla tuotantoeläinten hyvinvointituella ja ei-tuotannollisilla investoinneilla.

Hallitus antaa talousarvioesitykseen liittyen esityksen Maatalouden interventiorahastosta (MIRA) annetun lain muuttamiseksi siten, että budjetin ulkopuolisesta rahastosta rahoitetaan toiminnallisesti vain rahastomuotoa välttämättömästi edellyttävät menot. Täten maataloustuotteiden vientituen ja yksityisen varastoinnin tukeminen ja eräät muut maataloustuotteiden markkinoihin vaikuttavat toimenpiteet siirretään rahoitettaviksi talousarvion luvusta 30.20. Vastaava EU-rahoitus kertyy talousarvion tuloihin momentilla 12.30.01. Interventiovarastointi ja ruoka-apu maksetaan edelleen MIRAn kautta.

Maatalouden rahoitustukien avulla sekä varhaiseläkejärjestelyin pyritään tuotantokustannusten alentamiseen edistämällä yrityskoon kasvua. Rahoitustuki suunnataan perheviljelmille ja niiden muodostamille yhteenliittymille. Tukea myönnettäessä otetaan huomioon ympäristönsuojelu-, eläinten hyvinvointi- ja tuotteiden laatunäkökohdat. Hallitus antaa talousarvioesitykseen liittyen lakiesityksen maatalouden rakennerahoitukseen liittyvän lain uudistamisesta, jonka nojalla

myönnettäisiin maatalouden investointituet ja nuorten viljelijöiden aloitustuet vuodesta 2008 lukien.

Korkotukilainoja voidaan myöntää enintään 285 milj. euroa. Korkotukea myönnetään muun muassa tuotantorakennusten, maatilojen asuinrakentamisen ja konehankintojen rahoittamiseen sekä nuorten viljelijöiden aloitustukeen liittyviin kiinteistö- ja irtaimistohankintoihin.

Maatilatalouden rakenteen kehittämiseksi MAKERAsta voidaan osoittaa avustusvaroja yhteensä noin 120 milj. euroa. Vuoden 2008 aikana vireille tulevista rahoitustukihakemuksista rahoitetaan EU-osarahoitteisesti lypsy- ja lihakarjanavetoiden investointituen sekä nuorten viljelijöiden aloitustuen avustusosuus sekä eräät maatilan energiaraaka-aineisiin perustuvan bioenergian tuotantoon liittyvät investoinnit. Muut tukikohteet ja lainojen korkohyvitys kaikissa tukikohteissa on tarkoitus rahoittaa kokonaan kansallisin varoin. Tuella arvioidaan rahoitettavan noin 670 tilanpidon aloittamista. Avustuksilla tuetaan hallitusohjelman mukaisesti myös turkistarhojen siirtoa pois pohjavesialueilta.

Maatalouden varhaiseläkejärjestelmät tarjoavat ikääntyneelle viljelijälle mahdollisuuden tilasta tai tuotannosta luopumiseen luovuttamalla tila jatkajalle tai pellot tilaansa laajentavalle viljelijälle. Varhaiseläkettä nostaa tällä hetkellä noin 27 000 henkilöä.

Hallitusohjelman mukaisesti käynnistetään suomalaisen ruuan edistämisohjelma. Tällä pyritään varmistamaan, että suomalaisen ruokakulttuurin arvostus nousisi, lähiruokaa käytettäisiin enemmän muun muassa julkisissa ruokapalveluissa ja että kuluttaja olisi tyytyväinen kotimaisten elintarvikkeiden laatuun ja valikoimiin ja että terveelliset ruokatottumukset yleistyisivät.

Maa- ja elintarviketutkimus tuottaa ja välittää yhteistyössä neuvonnan kanssa tutkimukseen perustuvaa tietoa maa-, puutarha- ja elintarviketalouden sekä näihin liittyvän maaseudun yritystoiminnan kehittämiseksi. Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskukseen (MTT) on koottu maa-, puutarha- ja elintarviketalouden biologinen, taloudellinen ja teknologinen tutkimus. MTT kehittää toimintaansa vastaamaan paremmin yhteiskunnan muuttuneisiin tarpeisiin. Lisäksi tutkimusta rahoitetaan momentin 30.01.22 yhteistutkimusvaroin ja Maatilatalouden kehittämisrahastosta. Tutkimuksen ja neuvonnan yhteisillä toimilla vaikutetaan myös maatilan energiaraaka-aineisiin perustuvan tuotantomuodon valintaan eri tavoin suuntautuneilla maatiloilla.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2008 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti maatalouden politiikkasektorille seuraavat pääluokkaperusteluissa esitettyjä tarkentavat *toimenpiteiden vaikuttavuustavoitteet:*

— maatalouden rakennerahoitus turvataan rakennetukijärjestelmää kehittämällä.

— EU-rahoituksen täysimääräisen käytön varmistamiseksi käynnistetään tuotantoeläinten hyvinvointitukijärjestelmä ja ei-tuotannollisten investointien tukijärjestelmä.

Viljelijätukien menot ja niiden EU-osuus vuosina 2006—2008, milj. euroa

	Vuodelle 2006 maksettu tuki	Arvio vuodelle 2007	Arvio vuodelle 2008
Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (mom. 30.20.40)	611,4	573,3	566,2
EU-tulotuki (mom. 30.20.41)[1)]	633,3	551,3	557,1
Ympäristötuki ja tuotantoeläinten hyvinvointituki yhteensä (mom. 30.20.43)	327,3	332,5	344,6
— osarahoitteisen tuen valtion osuus ja kokonaan kansallinen osuus	210,0	239,6	248,3
— EU:n osuus	117,3	92,9	96,4

Luonnonhaittakorvaus yhteensä (mom. 30.20.44)	422,7	422,7	422,7
— osarahoitteisen tuen valtion osuus ja kokonaan kansallinen osuus	285,7	304,3	304,3
— EU:n osuus	137,0	118,3	118,3
Yhteensä viljelijätuet	1 994,7	1 879,7	1 890,6
— valtion osuus	1 107,1	1 117,2	1 118,8
— EU:n osuus	887,6	762,5	771,8
— EU:n osuus, %	44	41	41

[1)] Ei sisällä EU-markkinatukea, joka ei ole viljelijätuki.

MAKERAsta ja talousarviosta myönnettävän rahoitustuen kehittyminen tukimuodoittain vuosina 2006—2008, milj. euroa

	2006 tilinpäätös	2007 arvio	2008 arvio
MAKERA			
Käytettävissä olevat varat yhteensä	221,6	282,3	172,3
— omat tulot (mm. lainojen lyhennykset ja korot)	113,4	110,5	98,7
— lainojen ja avustusten peruutukset	15,5	4,7	3,8
— tulot EU:lta + sekalaiset tulot	15,7	15,5	14,9
— edelliseltä vuodelta siirtyvä määrä	48,0	29,1	24,3
— maitokiintiöiden myynti	5,8	7,5	7,5
— siirto talousarviosta	23,2	115,0	23,1
LAINAT, yhteensä	323,7	258,2	289,0
MAKERAsta (valtionlainat)	4,9	5,0	4,0
Talousarviosta (korkotukilainat, mom. 30.20.49)	318,8	253,2[1)]	285,0
AVUSTUKSET (MAKERAsta)	143,3	232,4	120,0
KORKOTUKILAINOJEN KORKOTUKI (mom. 30.20.49)	27,4	48,4	53,7

[1)] Sisältää edelliseltä vuodelta siirretyn myöntämisvaltuuden.

01. (30.20.21 ja 22) Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 31 450 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa tuloina otetaan huomioon tulot, jotka kertyvät Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen suoritteista perittävistä maksuista annetun asetuksen (1141/2004) perusteella. Maksullisen toiminnan tuloista saa käyttää maksullisen toiminnan hintojen alentamiseen valiotaimituotannon osalta enintään 80 000 euroa. Määrärahaa saa käyttää myös Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen toiminnasta aiheutuviin sijoitusmenoiksi luettaviin talonrakennus- ja maa- ja vesirakennustöihin sekä torjunta-aineiden tarkastus- ja testaustoiminnasta aiheutuvien Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös ennen vuotta 2008 myönnettyjen EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omavastuuosuutta koskevien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös perustettavan Kannuksen tutkimustila Oy:n osakkeiden merkintään enintään 40 000 euroa.

Selvitysosa: Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen (MTT) *tehtävänä* on tuottaa ja välittää tutkimukseen perustuvaa tietoa maa- ja elintarviketalouden sekä siihen liittyvän maaseudun yritystoiminnan kehittämi-

seksi. MTT edistää elintarviketeollisuuden ja sen tarvitseman raaka-ainetuotannon kilpailukykyä sekä tukee elinympäristön, maaseudun ja maatalouden kestävää kehitystä. Lisäksi MTT:llä on viranomaistehtäviä, jotka liittyvät tutkimuksen yhteydessä hankittavaan asiantuntemukseen. MTT on kansallisten kasvi- ja eläingeenivaraohjelmien toteuttaja maatalous- ja puutarhakasvien sekä tuotantoeläinten osalta.

MTT tukee pääluokkaperusteluissa esitettyjen maa- ja metsätalousministeriön *toimialan vaikuttavuustavoitteiden* saavuttamista seuraavasti:

— Tasapainoisen alueellisen kehityksen ja maaseudun elinvoimaisuuden edistämiseksi MTT arvioi maaseutualueiden sopeutumista toimintaympäristön muutoksiin sekä EU:n ja kansallisten poliittisten toimenpiteiden tehokkuutta.

— Maa- ja puutarhatalouden kannattavuuden turvaamiseksi sekä maataloustuotannon jatkumiseksi koko Suomessa MTT tuottaa menetelmiä maatila- ja puutarhayritysten johtamisen kehittämiseksi.

— Elintarvikeketjun tarvitseman laadukkaan raaka-aineen tuottamiseksi MTT osallistuu innovatiivisten, lisäarvoa tuottavien ja terveyttä edistävien elintarvikkeiden ja niiden tuotantoprosessien kehittämiseen.

— Maataloustuotannon ravinnekuormituksen vähentämiseksi MTT arvioi maatalouden ympäristötukijärjestelmän toimivuutta ja kustannustehokkuutta sekä ruokaketjun ympäristövaikutuksia.

— Uusiutuvan energiantuotannon lisäämiseksi MTT kehittää maataloustuotantoon, sen sivuvirtoihin ja uusiokäyttöön perustuvia energiaratkaisuja.

— Ihmisten ja eläinten terveyden sekä ympäristön suojelemiseksi, kuluttajiin kohdistuvien riskien vähentämiseksi ja eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi MTT luo sisältöä vastuullisuus-, kotimaisuus- ja kestävyyskäsitteille elintarvikeketjussa.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2008 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti MTT:lle seuraavat tulostavoitteet:

Toiminnallinen tuloksellisuus

Toiminnallinen tehokkuus

Toiminnan suuntaaminen politiikkasektoreille[1)]

	2006 tilinpäätös			2007 arvio			2008 esitys		
	Kustannukset	Asiakkaita palvelevat tuotokset		Kustannukset	Asiakkaita palvelevat tuotokset		Kustannukset	Asiakkaita palvelevat tuotokset	
	1 000 €	kpl	Htv	1 000 €	kpl	Htv	1 000 €	kpl[2)]	Htv
1. Maaseudun kehittäminen	5 499	32	104	5 500	29	111	5 500	28	108
— Tutkimus	5 060	29	96	4 800	23	97	4 600	22	90
— Asiantuntijatehtävät	439	3	8	700	6	14	900	6	18
2. Maa- ja puutarhatalous	24 960	145	475	25 200	155	503	24 200	144	473
— Tutkimus	22 597	131	430	21 600	126	433	21 200	117	414
— Asiantuntijatehtävät	2 363	14	45	3 600	29	70	3 000	27	59
3. Elintarvikkeiden laatu ja turvallisuus	8 442	49	161	8 200	46	165	8 600	43	167
— Tutkimus	8 088	47	154	7 700	39	155	7 700	37	150
— Asiantuntijatehtävät	354	2	7	500	7	10	900	6	17

4. Muu tutkimustoiminta ja muut asiantuntijatehtävät	3 186	18	61	4 100	30	86	3 700	28	72
— Muut tutkimustehtävät	950	5	18	900	11	17	500	11	9
— Muut asiantuntija-tehtävät	1 577	9	30	2 300	11	47	2 300	10	45
— Tutkimusyhteisöä palvelevat asiantuntija-tehtävät	659	4	13	900	8	22	900	7	18
Yhteensä	42 087	244	801	43 000	260	865	42 000	243	820
— Tutkimus	36 695	212	698	35 000	199	702	34 000	187	663
— Asiantuntijatehtävät	5 392	32	103	8 000	61	163	8 000	56	157

[1] MTT:n tutkimustoiminnan ja asiantuntijatehtävien kokonaiskustannukset. Lisäksi henkilöstöä maksullista palvelutoimintaa varten (35 htv vuonna 2008).

[2] MTT:n tuotokset (suluissa niiden määrä vuonna 2008): tuotokset asiakkaiden päätöksenteon tueksi (182 kpl), patentit ja keksintöilmoitukset (5 kpl), uudet tuotteet ja tuotereseptit (17 kpl), analyysimenetelmät ja muut tutkimusta palvelevat tuotokset (39 kpl).

— Vuonna 2008 MTT suuntaa resursseja seuraavien ohjelmien toteuttamiseen: ympäristö-, teknologia-, terveys ja ravitsemus- sekä maaseudun kehitysohjelma.

— Kiinteiden kustannusten alentamiseksi ja tuottavuusohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi MTT muuttaa asteittain toimintamalliaan laajaa koetoimintaa edellyttävässä kotieläin- ja kasvintuotantotutkimuksessa. Tämä mahdollistaa sen, että MTT muuttaa henkilörakennettaan tutkijavaltaiseen suuntaan.

— Tuottavuusohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi MTT muun muassa: 1) Osallistuu hallinnonalan tutkimuslaitosten laboratorioyhteistyön kehittämiseen. 2) Alentaa kiinteitä kustannuksia vähentämällä koetoimintaa kotieläin- ja kasvintuotannossa. 3) Kehittää talous- ja yhteiskuntatieteellisen tutkimuksensa organisointia. 4) Tehostaa yhdessä alan tutkimusorganisaatioiden kanssa teknologisen tutkimuksen sekä bioteknologisen tutkimuksen koordinaatiota. 5) Kehittää tutkimustoimintaansa yhteistyössä neuvonnan kanssa siten, että elinkeinolle on tarjottavana kattavia laajentamiseen, johtamiseen ja maatilayrittämisen kokonaisuuden hallintaan sekä yrityksen perustamiseen liittyviä neuvontakokonaisuuksia muun muassa tuotantosuuntaansa muuttaville tai laajentaville tiloille.

Tutkimuksen asiantuntijatehtävien kokonaiskustannukset tutkijaa kohden saavat olla enintään 129 000 euroa. Asiantuntijatarkastettuja artikkeleita on tuotettava keskimäärin vähintään 0,7 kpl tutkijaa kohden.

Taloudellisuuden ja tuottavuuden tunnuslukuja

	2006 toteutuma	2007 talousarvio	2008 esitys
1. Tutkimustoiminnan ja asiantuntijatehtävien kokonais-kustannukset/tutkija, htv, 1 000 €	138	130	129
2. Tutkimustoiminnan ja asiantuntijatehtävien kokonais-kustannukset/asiakkaita palvelevat tuotokset, 1 000 €	172	165	173
3. Julkaisut yhteensä, kpl	1 868	1 360	1 620
— joista asiantuntijatarkastettuja tieteellisiä artikkeleita kpl/tutkija	0,6	0,6	0,7
— joista muita julkaisuja kpl/tutkija	5,6	3,5	4,3

Torjunta-ainelausunnot ja tutkimusraportit

	2006 toteutuma	2007 talousarvio	2008 esitys
Valmisteiden myyntilupaa varten annetut lausunnot, kpl	34	15	10
Maksullisen testauspalvelun luottamukselliset raportit, kpl	29	30	30

Lisäksi vuonna 2008 torjunta-ainetoiminnassa julkaistaan käyttötutkimusraportteja ja neuvonnallisia julkaisuja tavoitteena kasvinsuojeluaineiden tarpeenmukainen, taloudellinen ja riskitön käyttö.

Tuotokset ja laadunhallinta

— Toimintajärjestelmää kehitetään eurooppalaisen laatujärjestelmän (EFQM-malli) periaatteiden mukaisesti. Tavoitteena on saavuttaa yli 400 pistettä EFQM:n mukaisessa toiminnan laadukkuuden arvioinnissa. Toiminnan tulee täyttää ISO9001:2000 -standardin vaatimukset. MTT valmistautuu täyttämään myös ISO-organisaation yhteiskunnallisen vastuun standardin vaatimukset.

— Kehitetään MTT:n markkinointia ja asiakkuuden hallintaa sekä toiminnan vaikuttavuuden ja tehokkuuden mittaristoa.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma			2007 talousarvio			2008 esitys		
	Hinta-tuettu toiminta	Muu maksullinen toiminta	Yhteensä	Hinta-tuettu toiminta	Muu maksullinen toiminta	Yhteensä	Hinta-tuettu toiminta	Muu maksullinen toiminta	Yhteensä
Maksullisen toiminnan tuotot — suoritteiden myyntituotot (MMMA 1141/2004)	224	2 477	2 701	210	2 290	2 500	180	2 090	2 270
Maksullisen toiminnan kokonais-kustannukset	413	2 254	2 667	600	2 290	2 890	460	2 068	2 528
Kustannus-vastaavuus (tuotot - kustannukset)	-189	223	34	-390	-	-390	-280	22	-258
Kustannus-vastaavuus, %	54	110	101	35	100	87	39	101	90
Hintatuki	80	-	80	80	-	80	80	-	80
Kustannus-vastaavuus hintatuen jälkeen	-109	223	114	-310	-	-310	-200	22	-178

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tulot[1)]			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	3 156	4 350	3 350
— EU:lta saatava rahoitus	634	700	800
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	5 182	5 550	5 750
Tulot yhteensä	8 972	10 600	9 900
Hankkeiden kokonaiskustannukset	32 143	41 800	32 700
Kustannusvastaavuus (tulot - kustannukset)	-23 171	-31 200	-22 800
Kustannusvastaavuus, %	28	25	30

[1)] Yhteisrahoitteisen toiminnan tulot eivät sisällä EU-maataloustukia, työ- ja elinkeinoministeriön työllistämismäärärahoja eikä ns. läpikulkueriä.

— Nettoutetuilla tuloilla katetaan 32 % toimintamenomomentille budjetoiduista bruttomenoista. Kokonaismenoista 33 % tulee kattaa ulkopuolisilla tuloilla ja nettouttamattomilla muiden virastojen jakamattomilla määrärahoilla (yhteensä 15,8 milj. euroa).

— Kilpailun kautta yksityisiltä ja julkiselta sektorilta kotimaasta ja ulkomailta hankituilla maksullisen ja yhteisrahoitteisen toiminnan tuloilla ja jakamattomilla määrärahoilla (yhteensä 12,4 milj. euroa) tulee kattaa 26 % kokonaismenoista. Lisäksi MTT:n käytössä arvioidaan olevan EU-maataloustukia ja työ- ja elinkeinoministeriön rahoitusta yhteensä 1,3 milj. euroa sekä muita tuottoja 2,1 milj. euroa.

— Tutkimushankkeille ja asiantuntijatehtäville välittömästi kohdistuvan yhteisrahoituksen tulokertymätavoite on 9,9 milj. euroa (-7 %). Tavoitteena on, että EU- ja muu valtionhallinnon ulkopuolinen yhteisrahoitus kokonaisuudessaan kasvaa noin 5 % (valtion virastoilta saatavan yhteisrahoituksen tulojen arvioidaan vähenevän noin 23 %).

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	46 765	48 166	46 570
Bruttotulot[1)]	15 077	15 800	15 120
Nettomenot	31 688	32 366	31 450
Siirtyvät erät[2)]			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 296		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 974		

[1)] Bruttotuloissa ei ole otettu huomioon työ- ja elinkeinoministeriön määrärahoja (0,2 milj. euroa) eikä yhteisrahoitteiseen toimintaan muilta valtion virastoilta saatavia jakamattomia määrärahoja (0,5 milj. euroa), yhteensä 0,7 milj. euroa.

[2)] Siirtyvissä erissä on huomioitu v. 2005 talousarviossa tehdyt rakennemuutokset momenttien 30.20.74 ja 77 yhdistämisen osalta.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon 54 henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimenpiteiden vuoksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Bruttomenot	-1 596
Kannuksen turkistutkimuksen uudelleenjärjestely	-60
Metsien hallinnan siirto Metsähallitukselle	-191
Tuottavuustoimien muut erät	-499
Eduskunnan lisäys	-200
Yhteisrahoitteinen ja maksullinen toiminta	-646
Bruttotulot	-680
Kannuksen toiminnan tulot	-80
Metsien siirto: tulojen menetys	-410
Yhteisrahoitteinen ja maksullinen toiminta	-190
Yhteensä	-916

Tuloina otetaan huomioon muut kuin momenteille 12.30.04 ja 12.30.99 tutkimuskeskuksen toiminnasta kertyvät tulot. Puutarhakasvien jalostusmaksuina vuonna 2008 kertyvät tulot 80 000 euroa on merkitty momentille 12.30.32 ja pääomaluonteiset tulot momentille 12.30.99.

Määrärahasta on tarkoitus käyttää 850 000 euroa taloustutkimuksen tuottaman tilivuoden 2007 kannattavuuskirjanpitoaineiston hankinta- ja käsittelykustannusten kattamiseen. Näistä kustannuksista noin 350 000 euron osuus aiheutuu kirjanpitotietojen toimittamisesta EU:lle. EU:lta saatava korvaus tuloutetaan momentille 12.30.04.

Uusi kasvinsuojeluainelaki (1259/2006) ja laki kemikaalilain muuttamisesta (1260/2006) ovat tulleet voimaan vuoden 2007 alusta, kuitenkin niin, että kasvinsuojelulain siirtymäkausi kestää vuoden 2008 loppuun ja kemikaalilain siirtymäkausi 13.5.2010 asti. MTT suorittaa edelleen torjunta-ainetarkastuksia sekä lisäksi torjunta-aineisiin liittyviä viranomaisia palvelevia asiantuntijatehtäviä kasvinsuojeluaineista annetun lain (1259/2006) 15 §:n nojalla. Torjunta-aineiden tutkimus- ja testaustoiminnalla tuotetaan tietoja valmisteiden biologisesta tehokkuudesta ja käyttökelpoisuudesta sekä torjunta-ainejäämistä EU:n pohjoisissa äärioloissa. Tietoa käytetään torjunta-aineiden rekisteröinnissä, maatalousneuvonnassa ja kuluttajille suunnattavan informaation tukemisessa.

Maa- ja metsätalousministeriön asetus (9/2006) varmennetuista lisäys- ja taimiaineistoista edellyttää 80 000 euron hintatukea valiotaimituotannon toimintamahdollisuuksien vakauttamiseksi. Valiotaimituotanto mahdollistaa varmennetun lisäysaineiston käytön taimistoissa.

2008 talousarvio	31 450 000
2007 II lisätalousarvio	1 000 000
2007 talousarvio	32 366 000
2006 tilinpäätös	32 366 000

40. Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 566 165 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) ja tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain (557/2005, sellaisena kuin se on laissa 618/2006) 18 b §:n mukaiseen tukeen. Määrärahaa saa käyttää vuonna 2008 ja sitä aikaisempina vuosina myönnettyjen tukien maksamiseen. Vuonna 2008 tehtävistä uusista luonnonhaittakorvauksen kansallisen lisäosan sitoumuksista saa aiheutua menoja vuosina 2009—2012 yhteensä enintään 8 000 000 euroa. Vuonna 2008 tehdyistä muista tukipäätöksistä saa aiheutua vuonna 2009 ja sitä seuraavina vuosina maksettavia menoja enintään 84 094 000 euroa.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Maa- ja puutarhatalouden kansallisen tuen tavoitteena on täydentää EU:n tukijärjestelmiä (EU-tulotuet, luonnonhaittakorvaus ja ympäristötuki) sekä osaltaan turvata maa- ja puutarhatalouden toimintaedellytykset ja tuotannon kannattavuus sekä edesauttaa maaseudun elinvoimaisuuden säilyttämisessä. Määrärahasta maksetaan Etelä-Suomen kansallista tukea, pohjoista tukea, luonnonhaittakorvauksen kansallista lisäosaa ja eräitä muita kansallisia tukia. Vuonna 2006 kansallista tu-

kea maksettiin noin 64 600 tilalle eli noin 95 %:lle aktiivitiloista.

Etelä-Suomessa (tukialueilla A ja B) kansallista tukea maksetaan komission kanssa vuonna 2007 neuvoteltavan tukiratkaisun mukaisesti. Keski- ja Pohjois-Suomessa (C-tukialueella) tukea maksetaan kotieläintalouden ja kasvinviljelyn (ml. puutarhatalous) kattavan pitkäaikaisen pohjoisen tuen järjestelmän perusteella. Luonnonhaittakorvauksen kansallista lisäosaa maksetaan koko maassa EU-osarahoitteisen luonnonhaittakorvauksen lisäosana. Uusia sitoumuksia arvioidaan tehtävän alle tuhannelle tilalle. Lisäksi määrärahasta maksetaan eräitä muita tukimuotoja kuten sokerijuurikkaan kansallista tukea, tilaneuvontajärjestelmän tukea ja ympäristötuen kansallista lisäosaa aiemmin tehtyjen sitoumusten perusteella.

Maa- ja puutarhatalouden kansallisen tuen arvioitu jakautuminen eri kohteisiin vuosina 2006—2008 sekä arvio menojen siirtymisestä seuraavien vuosien määrärahasta maksettavaksi, milj. euroa

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 arvio
Tuki yhteensä ao. vuoden tuotannolle	611,4	573,3	566,2
Etelä-Suomen kansallinen tuki	96,5	94,0	94,0
Pohjoinen tuki	327,3	328,1	328,1
Ympäristötuen kansallinen lisäosa	55,0	2,0	2,0
Luonnonhaittakorvauksen kansallinen lisäosa	119,9	119,3	119,3
Muu kansallinen tuki	12,7	29,9	22,8
Edellisiin vuosiin kohdistuvia tukimenoja maksetaan ao. vuoden määrärahasta	11,1	13,4	20,5
Valtuus budjetissa	84,1	84,1	84,1

Ympäristötuen ja luonnonhaittakorvauksen kansallisen lisäosan myöntämisvaltuuksista aiheutuvat menot, milj. euroa

	2008	2009	2010	2011	2012
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset[1)]	119,3	120,0	120,0	118,0	-
Vuonna 2008 tehtävät luonnonhaittakorvauksen kansallisen lisäosan sitoumukset	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Yhteensä	121,3	122,0	122,0	120,0	2,0

[1)] Ympäristötuen kansallisen lisäosan 2004—2006 ja luonnonhaittakorvauksen kansallisen lisäosan 2005—2007 menot.

2008 talousarvio	566 165 000
2007 talousarvio	566 165 000
2006 tilinpäätös	609 165 000

41. EU-tulotuki ja EU-markkinatuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 607 138 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Euroopan unionin kokonaan rahoittamien suorien tukien ja niihin verrattavien muiden Euroopan unionin kokonaan rahoittamien menojen maksamiseen. EU:n tulotuet maksetaan neuvoston asetusten (EY) N:o 1673/2000, 1782/2003 ja 1786/2003 perusteella.

Määrärahaa saa käyttää myös maatalouden interventiorahastosta annetun lain mukaisten maataloustuotteiden vientituen, yksityisen varastoinnin tuen ja eräistä muista maataloustuotteiden markkinoihin vaikuttavista toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: EU-tulotukien avulla pyritään korvaamaan hallinnollisten hintojen laskuista aiheutuvia tulonmenetyksiä. EU-tulotu-

kiin kuuluvien suorien tukien ehtona on vuodesta 2005 alkaen ollut mm. ympäristöön sekä eläinten ja kasvien terveyteen liittyvien vaatimusten noudattaminen.

Pääosa EU-tulotuista maksetaan suoriin tukiin kuuluvana tuotannosta irrotettuna tilatukena, joka otettiin käyttöön vuonna 2006. Lisäksi maksetaan tuotantosidonnaisena tukena sonni- ja härkäpalkkiota, uuhipalkkiota ja sen lisäpalkkiota, timotein siementuotannon EU-tukea sekä eräiden peltokasvien ja nautojen tuotantopalkkiota. Muita tuotantosidonnaisia tukia ovat tärkkelysperunan ja energiakasvien tuet sekä valkuaiskasvipalkkio. Kuitupellavan ja hampun sekä kuivattujen rehujen jalostajille voidaan maksaa suorien tukien järjestelmään kuulumattomia jalostustukia.

Suoriin tukiin kohdistuu vuosittain viiden prosentin tuen mukauttaminen eli modulaatio. Tämä tuen leikkaus palautetaan 5 000 euroa vastaavan suoran tuen osalta maatalousyrittäjille seuraavana vuonna mukauttamisen lisämääränä. Vuonna 2008 maksetaan lisämäärä vuodelta 2007.

EU-tulotuet muodostivat vuonna 2006 noin 18 % maatalouden kokonaislaskelman mukaisesta kokonaistuotosta. Kaikista maa- ja puutarhataloudelle maksetuista tuista nämä tuet olivat noin 34 %.

Hallitus antaa talousarvioesitykseen liittyen esityksen Maatalouden interventiorahastosta annetun lain muuttamiseksi. Määrärahassa on otettu huomioon lisäyksenä 38 000 000 euroa vientituen ja 12 000 000 euroa sisämarkkinatuen menoina. Vastaavat tulot kertyvät momentille 12.30.01.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vuonna 2008 maksettavat EU-tulotuet ja EU-markkinatuet. Vastaavat tulot EU:n maataloustukirahastosta kertyvät momentille 12.30.01.

EU-tulotuki ja EU-markkinatuet vuonna 2008 käyttökohteittain	€
EU-tulotuki yhteensä	557 138 000
— Tilatuki	523 362 000
— Tuotantosidonnaiset tuet	48 649 000
— Muut tuet	17 000
— Suorien tukien mukauttaminen vuodelta 2008	-28 590 000
— Suorien tukien mukauttamisen lisämäärä vuodelta 2007	13 700 000
EU-markkinatuet yhteensä	50 000 000
— Vientituki	38 000 000
— Sisämarkkinatuet	12 000 000
Yhteensä	607 138 000

Momentin nimike on muutettu.

2008 talousarvio	607 138 000
2007 talousarvio	551 337 000
2006 tilinpäätös	633 276 190

42. Satovahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää satovahinkojen korvaamisesta annetun lain (1214/2000) mukaisten korvausten maksamiseen. Määrärahasta saa maksaa myös edellisiin vuosiin kohdistuvia korvauksia.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

S e l v i t y s o s a : Korvauksia voidaan maksaa poikkeuksellisten luonnonolojen kasvavalle tai korjuuvaiheessa olevalle sadolle aiheuttamista vahingoista ja neuvontajärjestöille niiden kunnille antamasta asiantuntija-avusta.

2008 talousarvio	3 400 000
2007 talousarvio	3 400 000
2006 tilinpäätös	3 400 000

43. Maatalouden ympäristötuki, tuotantoeläinten hyvinvointituki ja ei-tuotannolliset investoinnit (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 344 647 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää EU:n komission vuosille 1995—1999 hyväksymän maatalouden ympäristöohjelman, vuosille 2000—2006 hyväksymän horisontaalisen maaseudun kehittämisohjelman mukaisten maatalouden ympäristötukien sekä vuosille 2007—2013 hyväksymän Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman mukaisten maatalouden

ympäristötukien, tuotantoeläinten hyvinvointitukien ja ei-tuotannollisten investointitukien maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös kokonaan kansallisesti rahoitettavaan useiden tilojen yhteisten vesitaloudellisten toimenpiteiden hankekohtaiseen suunnitteluun enintään 84 000 euroa, luonnon monimuotoisuutta ja kosteikkoja koskevien yleissuunnitelmien laatimiseen enintään 260 000 euroa sekä yhteisön vesipolitiikan puitedirektiivin toimeenpanoon liittyen maa- ja metsätalouden kuormituksen ja sen vaikutusten seurannan järjestämiseen ja hoitamiseen enintään 550 000 euroa. Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenoihin. Kokonaan kansallista määrärahaa saa käyttää enintään yhdeksää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

Vuonna 2008 saa tehdä EU:n komission vuosille 2007—2013 hyväksymän maatalouden ympäristötukijärjestelmän ja tuotantoeläinten hyvinvointitukijärjestelmän mukaisia sitoumuksia ja sopimuksia sekä ei-tuotannollisten investointien tukijärjestelmän tukia siten, että niistä aiheutuu vuosina 2009—2017 menoja yhteensä enintään 90 000 000 euroa.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Maatalouden ympäristötuen ja ei-tuotannollisten investointien tuen päämääränä on muun muassa maatalous- ja puutarhatuotannon harjoittaminen kestävästi niin, että tuotanto kuormittaa ympäristöä nykyistä vähemmän, luonnon monimuotoisuuden ja maatalouden kulttuurimaisemien säilyminen turvataan ja tuotannon harjoittamisen edellytykset säilyvät hyvinä myös pitkällä aikavälillä. Tuotantoeläinten hyvinvointituen tavoitteena on eläinten hyvinvoinnin ja terveyden kohentuminen ja kotieläinten lajinmukaisemman hoidon edistäminen ja viljelijöiden tietoisuuden lisääminen eläinten hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä. Ympäristötukea ja ei-tuotannollista investointitukea voidaan myöntää myös Leader-toimintatavalla toteutettavien kosteikkojen ja perinnebiotooppien alkuraivaukseen ja hoitoon.

Vuonna 2008 voidaan tehdä uusia ympäristötukijärjestelmän mukaisia viisivuotisia perus- ja lisätoimenpidesitoumuksia ja uusia viisi- ja kymmenvuotisia ympäristötuen erityistukisopimuksia sekä viisivuotisia tuotantoeläinten hyvinvointitukisitoumuksia. Maatalouden erityistukisopimuksilla ja ei-tuotannollisten investointien tuella tuetaan erityisesti valtioneuvoston periaatepäätöksen "Vesiensuojelun suuntaviivat vuoteen 2015" tavoitteita. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon myös vuosina 1995—1999 ja 2000—2006 tehdyt ympäristötukisitoumukset ja -sopimukset. EU:n rahoitusosuus on kaikissa tukijärjestelmissä 28 % lukuun ottamatta Leader-toimintatavalla toteutettavia toimenpiteitä, joissa se on 45 %.

Ympäristötukijärjestelmään arvioidaan sitoutuvan viljelijöitä suunnilleen yhtä paljon kuin ohjelmakauden 2000—2006 viimeisinä vuosina (järjestelmän piirissä oli vuonna 2006 98 % peltoalasta ja 93 % viljelijöistä). Tuotantoeläinten hyvinvointitukijärjestelmään arvioidaan sitoutuvan 7 500 viljelijää.

Ympäristötukijärjestelmän, tuotantoeläinten hyvinvointitukijärjestelmän ja ei-tuotannollisten investointien tukijärjestelmän vuoden 2008 menojen arvioitu jakautuminen €

Yhteensä, josta	344 647 000
— EU-osuus	96 360 000
— valtion osuus	247 393 000
— kokonaan kansallisesti rahoitettava maatalouden ympäristötuki (enintään)	894 000

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon myös kokonaan kansallisesti rahoitettavat useiden tilojen yhteisten vesitaloudellisten toimenpiteiden hankekohtaisesta suunnittelusta aiheutuvat ja luonnon monimuotoisuutta ja kosteikkoja koskevien yleissuunnitelmien laatimisen aiheuttamat kulutusmenot. Lisäksi on otettu huomioon maa- ja metsätalouden päästöjen seurannan järjestämiseen ja hoitamiseen tarvittava rahoitus vesiensuojelutoimien suunnittelemiseksi. Tämä on osa yhteisön vesipolitiikan puitedirektiivin toimeenpanon seuran-

taa, joka liittyy pinta- ja pohjavesien tilan määrittämiseen.

Momentille 12.30.02 on arvioitu kertyväksi vastaavasti 115 900 000 euroa, josta 19 556 000 euroa on EU:lta saatavia ennakoita.

Momentin nimike on muutettu.

Ympäristötukijärjestelmän, tuotantoeläinten hyvinvointitukijärjestelmän ja ei-tuotannollisten investointien tukijärjestelmän toteuttamisesta aiheutuvat menot, milj. euroa

	2008	2009	2010	2011	Myöh. vuodet yht.
Vuosia 2007—2013 koskeva järjestelmä ja toimenpiteet	308,4	306,1	306,1	306,1	27,2
— Vuonna 2008 tehtävät päätökset ja toimenpiteet	25,0	22,7	22,7	22,7	21,9
— Vuonna 2007 tehdyt päätökset ja toimenpiteet	283,4	283,4	283,4	283,4	5,3
Vuosia 2000—2006 koskeva järjestelmä	34,8	24,8	20,0	16,0	4,4
Vuosia 1995—1999 koskeva ohjelma	1,4	1,4	1,4	1,3	5,6
Yhteensä	344,6	332,3	327,5	323,4	37,2

Maatalouden ympäristötukeen, tuotantoeläinten hyvinvointitukeen ja ei-tuotannolliseen investointitukeen liittyvän teknisen avun maksamiseen käytetään momenttien 30.10.61 ja 30.10.62 teknisen avun määrärahoja. Lisäksi momentin 30.20.40 määrärahasta maksetaan kokonaan valtion rahoittamaa ympäristötuen kansallista lisäosaa ohjelmakauden 2000—2006 sitoumusten perusteella.

2008 talousarvio	344 647 000
2007 II lisätalousarvio	-42 000 000
2007 talousarvio	310 996 000
2006 tilinpäätös	264 629 000

44. Luonnonhaittakorvaus (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 422 673 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää EU:n komission vuosille 2000—2006 hyväksymän horisontaalisen maaseudun kehittämisohjelman ja vuosille 2007—2013 hyväksymän Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman mukaisten luonnonhaittakorvausten maksamiseen.

Vuonna 2008 saa tehdä EU:n komission vuosille 2007—2013 hyväksymän luonnonhaittakorvausjärjestelmän mukaisia sitoumuksia siten, että niistä aiheutuu vuosina 2009—2012 menoja yhteensä enintään 25 000 000 euroa.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Luonnonhaittakorvauksilla korvataan maatalousyrittäjille pysyvien epäsuotuisten luonnonolojen maataloustuotannolle aiheuttamaa luonnonhaittaa. Luonnonhaittakorvauksen tavoitteena on turvata maatalouden toimintaedellytykset ja jatkuvuus sekä säilyttää maatalousmaa maatalouskäytössä. Vuonna 2008 EU:n rahoitusosuus on 28 %. Luonnonhaittakorvaukseen arvioidaan vuonna 2008 tarvittavan 422 673 000 euroa, mistä EU:n osuutta on 118 348 000 euroa ja valtion osuutta 304 325 000 euroa.

Luonnonhaittakorvauksiin liittyvän teknisen avun maksamiseen käytetään momenttien 30.10.61 ja 30.10.62 teknisen avun määrärahoja. Lisäksi momentin 30.20.40 määrärahasta maksetaan kokonaan valtion rahoittamaa luonnonhaittakorvauksen kansallista lisäosaa.

Momentille 12.30.02 on arvioitu kertyväksi luonnonhaittakorvauksiin liittyen 147 300 000 euroa, josta 28 998 000 euroa on EU:lta saatavia ennakoita.

Luonnonhaittakorvausjärjestelmän toteuttamisesta aiheutuvat menot, milj. euroa

	2008	2009	2010	2011	2012
Vuosia 2007—2013 koskeva järjestelmä					
— Vuonna 2008 tehtävät päätökset ja toimenpiteet	6,20	6,20	6,20	6,20	6,20
— Vuonna 2007 tehdyt päätökset ja toimenpiteet	401,82	401,82	401,82	401,82	-
Aiempina vuosina tehdyt päätökset ja toimenpiteet	14,65	12,98	10,98	8,98	-
Yhteensä	422,67	421,00	419,00	417,00	6,20

2008 talousarvio	422 673 000
2007 II lisätalousarvio	-5 000 000
2007 talousarvio	414 673 000
2006 tilinpäätös	422 673 000

45. Luopumistuet ja -korvaukset ja pellonmetsitystuki (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 146 480 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää luopumiseläkelain (16/1974) ja luopumiskorvauslain (1330/1992) mukaisten korvausten maksamiseen ja maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) sekä maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) mukaisten luopumistukien ja hoitokustannusten sekä vuosina 1995—1999 toteutetun maatalouden metsätoimenpideohjelman mukaisista toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Luopumistuella edistetään yksikkökoon suurentamista ja sukupolvenvaihdoksia maa- ja porotaloudessa. Tavoitteena on myös alentaa maatalousyrittäjien keski-ikää.

Vuonna 2008 maksetaan kokonaan kansallisesti rahoitettavista kolmesta (ajanjaksot 2000—2002, 2003—2006 ja 2007—2010) maatalousyrittäjien luopumistukijärjestelmästä aiheutuvia menoja, jotka sisältävät myös sopimusten hoitokulut, yhteensä 125 280 000 euroa. Vuosina 2007—2010 toteutettavan luopumistukijärjestelmän tuen piiriin arvioidaan vuonna 2008 tulevan noin 800 tilaa ja noin 1 100 luopujaa. Hallitus antaa talousarvioesitykseen liittyvän esityksen maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain muuttamisesta. Esityksen tarkoituksena on muuttaa lisämaan ostajien ikärajoja sekä tehdä yhteensovitusta kansaneläkelain kanssa.

Vuosina 1995—1999 luopumistukijärjestelmää toteutettiin EU-osarahoitteisena. Menojen maksaminen jatkuu osana Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa, sen linjaa 1. Tukea arvioidaan maksettavan vuonna 2008 yhteensä 18 800 000 euroa, josta EU:n rahoitusosuus on 6 300 000 euroa, valtion osuus 7 700 000 euroa ja kokonaan kansallinen osuus 4 800 000 euroa.

Luopumiseläkelain voimassaolo päättyi vuoden 1994 lopussa ja luopumiskorvauslain vuoden 1995 lopussa. Niiden piirissä on edelleen noin 18 700 eläkkeensaajaa. Menot alenevat asteittain ja loppuvat 2020-luvulla.

Maatalouden metsätoimenpideohjelman 1995—1999 mukaisia menoja arvioidaan vuonna 2008 maksettavan 2 400 000 euroa. Menojen maksaminen jatkuu osana Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa, sen linjaa 2. EU:n rahoitusosuus on 28 % vuodesta 2007 alkaen.

Momentille 12.30.02 arvioidaan kertyvän vastaavasti yhteensä 7 950 000 euroa, mistä 980 000 euroa on EU:lta saatavia ennakoita.

Momentin 33.40.60 perustelujen selvitysosaan viitaten määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon kansaneläkkeiden etuuksien korotus 1.1.2008 alkaen sekä maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain muutoksen vaikutukset.

Luopumistukien ja -korvauksen toteutuminen vuonna 2008

Tukimuoto	Järjestelmän piiriin tullut sen voimassaoloaikana Tiloja	Luopujia	Eläkkeitä maksussa v. 2008 lopussa, arvio kpl	Keskim. korvaus v. 2008, arvio euroa/kk
Luopumiseläke	23 877	39 904	18 693	211
Luopumiskorvaus	885	1 285	27	485
Maatalousyrittäjien luopumistuki 1995—1999	6 167	9 127	1 568	758
Maatalousyrittäjien luopumistuki 2000—2002	1 845	2 793	1 813	788
Maatalousyrittäjien luopumistuki 2003—2006	3 366	4 595	3 760	822
Maatalousyrittäjien luopumistuki 2007—2010	1 124	1 528	1 446	784
Yhteensä	37 264	59 232	27 307	

Määrärahan arvioitu jakautuminen, milj. euroa

	Yhteensä,	mistä EU:n osuus
Luopumiseläkkeet ja -korvaukset	52,60	-
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 1995—1999	18,80	6,30
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 2000—2002	19,30	-
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 2003—2006	40,18	-
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 2007—2010	13,20	-
Maatalouden metsätoimenpiteet, ennen vuotta 2000 tehdyt sitoumukset	2,40	0,67
Yhteensä	146,48	6,97

Menot vuonna 2008 ja sitä aikaisempina vuosina tehdyistä luopumiseläkkeistä ja -korvauksista ja maatalousyrittäjien luopumistukia koskevista sitoumuksista ja metsätoimenpiteistä, milj. euroa

	2008	2009	2010	2011	Myöh. vuodet yht
Luopumiseläkkeet ja -korvaukset	52,60	48,80	46,71	44,50	330,00
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosien 1995—1999 sopimukset	18,80	10,77	6,02	3,90	3,24
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosien 2000—2002 sopimukset	19,30	16,49	13,52	8,89	9,53
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosien 2003—2006 sopimukset	40,18	36,75	33,60	28,32	66,12
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosien 2007—2010 sopimukset	13,20	20,42	25,78	28,53	104,00
Maatalouden metsätoimenpiteet, vuosien 1995—1999 sitoumukset	2,40	1,50	0,80	0,80	0,10
Yhteensä	146,48	134,73	126,43	114,94	512,99

2008 talousarvio	146 480 000
2007 II lisätalousarvio	-5 000 000
2007 talousarvio	130 900 000
2006 tilinpäätös	147 000 000

46. Markkinoinnin ja tuotannon kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 5 171 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävin perustein rekisteröidyille yhdistyksille myönnettäviin

avustuksiin maa- ja puutarhataloustuotteiden markkinoinnin ja tuotannon kehittämiseen sekä hunajan tuotannon ja markkinoinnin edistämiseen. Määrärahaa saa lisäksi käyttää neuvoston asetuksen (EY 1221/1997) mukaisesti hunajan tuotannon ja markkinoinnin kehittämiseksi laaditusta ohjelmasta aiheutuviin menoihin sekä neuvoston asetusten (EY 2826/2000 ja 2702/1999) mukaiseen maataloustuotteiden tiedotukseen ja menekinedistämiseen. Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenoihin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahan käytön tavoitteena on lisätä terveellisiä ruokatottumuksia ja tietämystä laadukkaista maataloustuotteista ja edistää niiden myyntiä kotimaassa, sisämarkkinoilla ja yhteisön ulkopuolella. Valtionavulla tuetaan laajoja valtakunnallisia maa- ja puutarhataloustuotteiden markkinoinnin ja tuotannon kehittämisohjelmia, jotka painottavat terveellisiä ruokailutottumuksia, menekinedistämistä, ruokakulttuuria, tutkimusta ja neuvontaa sekä näihin kokonaisuuksiin liittyvää tiedonvälitystä.

Hallitus antaa talousarvionesitykseen liittyen esityksen Maatalouden interventiorahastosta annetun lain muuttamisesta. Momentin määrärahassa on otettu lisäyksenä huomioon EU:n maataloustuotteiden menekinedistämisen ohjelmien menot 1 510 000 euroa, mistä EU:n osuus on 800 000 euroa ja valtion osuus 710 000 euroa. Aiemmin EU:n osuus on tuloutunut rahastoon ja valtion rahoitusosuus on otettu huomioon valtion talousarviosiirrossa rahastoon (mom. 30.20.60).

Hunajan tuotannon ja markkinoinnin edistämiseen arvioidaan tarvittavan 255 000 euroa, mistä EU:n osarahoittaman tukijärjestelmän kokonaismenoiksi arvioidaan 205 000 euroa. EU:n rahoitusosuus on 50 %.

EU:n osuuksia tuloutuu vastaavasti 903 000 euroa momentille 12.30.01.

Määrärahan arvioitu käyttö, euroa

	Yhteensä,	mistä EU:n osuus
Kansalliset markkinoinnin ja tuotannon kehittämistoimet	3 406 000	-
Menekinedistäminen sisämarkkinoilla ja yhteisön ulkopuolella	1 510 000	800 000
Hunajantuotannon ja markkinoinnin edistäminen	255 000	103 000
Yhteensä	5 171 000	903 000

2008 talousarvio	5 171 000
2007 talousarvio	3 942 000
2006 tilinpäätös	4 242 000

47. Laatujärjestelmien kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 713 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää elintarviketalouden laatustrategian toteuttamiseen liittyvien avustusten, ostopalvelujen ja kulutusmenojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää enintään 10 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahasta voidaan myöntää hankeavustuksia yhdistyksille, järjestöille, tutkimuslaitoksille, valtion viranomaisille ja yksityisille yrityksille. Määrärahaa voidaan käyttää myös julkisyhteisöjen toteuttamiin hankkeisiin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään elintarviketalouden kansallisen laatustrategian täytäntöönpanoon. Tuettavia kohteita ovat hankkeet, jotka vaikuttavat elintarvikeketjun kilpailukyvyn parantumiseen, elintarviketalouden yhteiskuntavastuullisen toimintatavan vahvistumiseen ja kuluttajien tietoisuuden parantumiseen kotimaisen elintarviketalouden toiminnasta. Määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 500 000 euroa laatustrategian toteuttamiseen liittyen hallitusohjelman mukaisesti vuonna 2008 käynnistettä-

vää suomalaisen ruuan edistämisohjelmaa varten.

2008 talousarvio	1 713 000
2007 talousarvio	1 213 000
2006 tilinpäätös	1 313 000

48. Puutarhatalouden ja sokerintuotannon erityistoimenpiteet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 23 902 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää EU:n rahoitusosuuksien maksamiseen neuvoston asetuksen (EY 2200/1996) mukaisesti hedelmä- ja vihannestuottajaorganisaatioiden toimintaohjelmien osalta sekä tuotteiden poistamiseen markkinoilta. Määrärahaa saa lisäksi käyttää neuvoston asetuksen (EY 320/2006) mukaisesti EU:n sokeriuudistukseen liittyvän rakenneuudistuksen toimenpiteiden menoihin.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Tuottajien muodostamille markkinointiyhteenliittymille eli tuottajaorganisaatioille maksetaan tukea toimintaohjelman toteuttamiseen. Valtion talousarviosta maksettava tuki rahoitetaan kokonaan EU:n maataloustukirahastosta. Tuen määräksi vuonna 2008 arvioidaan 1 024 000 euroa. Momentille 12.30.01 arvioidaan kertyvän vastaavasti 1 024 000 euroa.

EU:n sokeriuudistuksessa vuoden 2005 lopulla päätettiin hinnanalennusten lisäksi myös sokerialaa koskevista rakenneuudistuksista. Sokerin rakenneuudistustuella kannustetaan tehtaita lopettamaan tuotanto ja luopumaan sokerikiintiöistä. Vähintään 17 % tuesta osoitetaan sokerijuurikkaan viljelijöille ja koneurakoitsijoille. Lisäksi rakenneuudistusvaroja voidaan käyttää juurikkaan viljelyn ja sokerintuotannon vaihtoehtojen kehittämiseen (monipuolistamistuki) kansallisen rakenneuudistussuunnitelman nojalla ja päätoimisille puhdistamoille myönnettävään tukeen niiden toiminnan sopeuttamiseksi sokeriteollisuuden rakenneuudistukseen. Valtion talousarviosta maksettava tuki rahoitetaan kokonaan EU:n väliaikaisesta rakenneuudistusrahastosta, joka on osa EU:n maataloustukirahastoa. Sokerintuotannon rakennetuen määräksi vuonna 2008 arvioidaan 22 878 000 euroa. Momentille 12.30.01 arvioidaan kertyvän vuonna 2008 tulona 22 878 000 euroa.

Määrärahan arvioitu käyttö, euroa (EU:n kokonaan rahoittamaa)

Hedelmä- ja vihannestuottajaorganisaatiot	1 024 000
Sokerintuotannon erityistoimenpiteet	22 878 000
Yhteensä	23 902 000

2008 talousarvio	23 902 000
2007 talousarvio	31 852 000
2006 tilinpäätös	615 332

49. Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 53 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maatalouden rakennetuista annetun lain, maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999), porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000), maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain (1303/1994), maaseutuelinkeinolain (1295/1990) ja maatilalain (188/1977) mukaisista korkotukilainoista, eräiden maatilatalouden luottojen vakauttamisesta annetun lain (511/1985) mukaisista lainoista sekä maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä annetun lain (1031/1986) mukaisista korkotukilainoista luottolaitoksille suoritettavien korkohyvitysten maksamiseen.

Vuonna 2008 korkotukea saa hyväksyä enintään 285 000 000 euron lainapääomalle. Mikäli vuoden 2007 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2008.

Selvitysosa: Hallitus antaa talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi maatalouden rakennetuista. Tarkoituksena on määritellä laissa tukemisen perusteet. Lainojen korkotason alentamisella tuetaan viljelijöiden investointimahdollisuuksia. Lainamuotoinen tuki investointeihin ja nuorten viljelijöiden

aloitustukeen myönnetään korkotukilainaan liittyvänä korkotukena.

Vuonna 1996 ja sen jälkeen myönnetyissä lainoissa korkotuki on enintään 4 tai 5 prosenttiyksikköä lainan myöntämisajankohdasta riippuen, kuitenkin niin, että viljelijän maksama korko on vähintään 2 prosenttiyksikköä. Ennen vuotta 1996 myönnetyistä maaseutuelinkeinolain mukaisista lainoista maksetaan luottolaitokselle korkotukea 50 % luottolaitoksen perimästä kokonaiskorosta. Maatilalain mukaisille lainoille maksettavan korkohyvityksen määrä vaihtelee lainan myöntämisvuodesta ja lainalajista riippuen. Myönnettyjen lainojen pääoma oli vuoden 2006 lopussa yhteensä noin 1,126 mrd. euroa.

Korkotukilainoista valtiolle aiheutuvat menot, milj. euroa

	2008	2009	2010	2011	Myöh. vuodet yht.
Ennen vuotta 2008 myönnetyt korkotukilainat	51,2	50,0	45,4	36,9	80,4
Vuonna 2008 myönnettävät korkotukilainat	2,5	5,9	7,9	9,1	28,9
Yhteensä	53,7	56,0	53,4	46,0	109,4

2008 talousarvio	53 700 000
2007 II lisätalousarvio	16 920 000
2007 talousarvio	31 480 000
2006 tilinpäätös	27 359 344

60. Siirto interventiorahastoon (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Maatalouden interventiorahastoon tarkoitetun siirron maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää Maatalouden interventiorahaston lainojen korkojen sekä muiden Maatalouden interventiorahastosta annetussa laissa tarkoitettujen menojen maksamiseen, joita ei rahoiteta EU:n maataloustukirahastosta.

Selvitysosa: Hallitus antaa talousarvioesitykseen liittyvän esityksen Maatalouden interventiorahastosta (MIRA) annetun lain muuttamiseksi siten, että budjetin ulkopuolisesta rahastosta rahoitetaan toiminnallisesti vain rahastomuotoa välttämättömästi edellyttävät menot ja muita interventiomenoja varten budjetoidaan määrärahat lukuun 30.20. Tämän jälkeen budjettisiirrolla katetaan niitä Maatalouden interventiorahaston menoja, jotka jäävät valtion vastattavaksi. Näitä ovat interventiovarastoinnista, -ostoista ja -myynneistä aiheutuvat sekä ruoka-avun menot. Näiden menojen määräksi vuonna 2008 arvioidaan 2 000 000 euroa, mistä 970 000 euroa aiheutuu interventiovarastointikuluista. Kun muilla tuloilla voidaan kattaa 1 000 000 euroa, tarvitaan siirtona rahastoon 1 000 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa on aikaisemmin otettu huomioon EU-osarahoitteisten maataloustuotteiden menekinedistämisohjelmien valtionosuus, mikä on budjetoitu nyt momentilla 30.20.46.

2008 talousarvio	1 000 000
2007 talousarvio	2 000 000
2006 tilinpäätös	1 600 000

61. Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 23 110 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain (657/1966) 2 §:ssä tarkoitetun siirron maksamiseen.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi maatalouden rakennetuista. Tarkoituksena on määritellä laissa tukemisen perusteet. Maatilatalouden kehittämisrahaston (Makera) varoista maksetaan maatalouden rakennetukia, maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999), porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000), maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain

(1303/1994) ja maaseutuelinkeinolain (1295/1990) mukaisista avustus- ja muista tukitoimenpiteistä aiheutuvia menoja. Rahastosta myönnettävillä avustuksilla on tarkoitus tukea maatilojen tuotannollisia investointeja ja sukupolvenvaihdoksia. Rahaston varoin toteutetaan osaltaan uuden ohjelmakauden Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa.

Makerasta arvioidaan vuonna 2008 voitavan myöntää avustuksia noin 120 milj. euroa. Rahaston käytettävissä olevista varoista maksetaan myös luottolaitoksille lainojen hoitamisesta aiheutuvat hoitopalkkiot sekä maaomaisuuden hankkimisesta ja hoitamisesta aiheutuvat menot. Varoja käytetään myös maatalouden, maaseudun, porotalouden ja luontaiselinkeinojen tutkimustoimintaan.

2008 talousarvio	23 110 000
2007 II lisätalousarvio	100 000 000
2007 talousarvio	15 000 000
2006 tilinpäätös	14 712 000

30. Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat pääosin Elintarviketurvallisuusviraston toimintamenoista sekä eläin- ja kasvitautien vastustamisesta ja ennaltaehkäisemisestä aiheutuvista menoista. Toiminnan tavoitteena on ihmisten ja eläinten sekä kasvien terveyden sekä ympäristön suojeleminen, kuluttajiin kohdistuvien riskien vähentäminen sekä eläinten hyvinvoinnin parantaminen.

Turvallisuusriskien hallinnassa painottuvat eläinten ja ihmisten välillä tarttuvien tautien (zoonoosit) leviämisen estäminen sekä kriisinhallinnan kehittäminen. Keskeisintä kriisinhallinnassa on ihmisten terveyttä uhkaavien vakavien tautien, kuten lintuinfluenssan, vastustaminen. Säilytetään kuluttajien mahdollisuus valita tavanomaisen, luonnonmukaisen ja muuntogeenisen maataloustuotannon tuotteiden välillä. Varmistetaan elintarvikkeiden hyvä ravitsemuksellinen laatu. Varmistetaan, että markkinoilla olevat elintarvikkeet ovat turvallisia eivätkä niistä annetut tiedot johda kuluttajia harhaan. Kuluttajien tiedonsaantia elintarvikkeista parannetaan.

Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöllä suomalaiseen elintarvikeketjuun luodaan sellaiset turvallisuus-, laatu- ja jäljitettävyysjärjestelmät, joilla varmistetaan elintarviketurvallisuusriskien ja kuluttajien taloudellisten riskien hallinta. Elinkeinon, tuottajien ja viranomaisten yhteistyöllä luotu kansallinen eläinten terveydenhuolto laajenee kattamaan kaikki merkittävät tuotantoeläinlajit.

Koko elintarvikeketjun kattavaa elintarvikkeiden turvallisuuteen ja laatuun liittyvää valvontaa kehitetään EY:n säädösten edellyttämällä tavalla. Valvontaa ja tutkimusta suunnataan siten, että ne tukevat pääluokkaperusteluissa asetettuja yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita.

Viranomaisvalvonnan kehittämisessä tavoitteena on samantasoisten palveluiden turvaaminen koko maassa sekä vaikuttavuuden ja kattavuuden parantaminen riskinarvioinnin perusteella. Elintarviketurvallisuusvirasto vastaa valvonnasta sekä riskien arvioinnista ja hallinnasta koko elintarvikeketjussa yhtenäisellä tavalla. Kuntatasolla elintarvikevalvontaa kehitetään valtioneuvoston periaatepäätöksen edellyttämällä tavalla kokoamalla ympäristöterveydenhuollon yksiköitä 50—85 seutukunnalliseen yksikköön kunta- ja palvelurakenteen uudistamishankkeen aikataulussa. Vastuu eläimistä saatavien elintarvikkeiden sisämarkkinavalvonnasta siirretään kunnilta Elintarviketurvallisuusvirastolle 1.1.2008 alkaen.

Tavoitteiden kehitystä kuvaavat avainmittarit ja tunnusluvut

Avainmittari	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite	2012 tavoite
Vaarallisia tai helposti leviäviä eläintauteja	12	vähentyvä	vähentyvä	ei lainkaan
Uusia vaarallisia kasvintuhoojia pysyvästi	ei lainkaan	ei lainkaan	ei lainkaan	ei lainkaan
Todetut elintarvikevälitteiset tautitapaukset ihmisillä				
— yleisimmät tartunnanaiheuttajat	6 816 kpl	vähentyvä	-3 %	-7 %
— vakavimmat tartunnanaiheuttajat	60 kpl	vähentyvä	-3 %	-7 %
Salmonellan esiintyvyys				
— elintarviketuotantoeläimissä ja elintarvikkeissa, %	<1	<1	<1	<1
— elintarviketuotantoeläinten rehuissa	1	ei lainkaan	ei lainkaan	ei lainkaan
Eläimistä saatavien elintarvikkeiden vierasaine-valvonnassa havaitut ongelmat, %	0,33	<0,3	<0,3	<0,3
Tuotantoeläinten EU-tarkastuksissa todetut laiminlyönnit				
— merkintään liittyen, %	43	45	<30	<10
— hyvinvointiin liittyen, %	30	<30	<25	<20
Laiminlyöntejä				
— siemenkaupassa, %	3,7	<3	<2	<2
— lannoitteisiin liittyen, %	7	<5	<5	<5
— torjunta-aineisiin liittyen, %	3	<5	<5	<5
— luonnonmukaisessa elintarvikeketjussa, %	7,4	<6	<4	<4
— muuntogeenisiin tuotteisiin liittyen, %	16	<10	<10	<5
Eläinlääkärin avunsaanti kiireellisissä sairaus-tapauksissa	<12 h	<12 h	<12 h	<12 h

01. (30.30.21) Elintarviketurvallisuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 39 034 000 euroa.

Maksullisen toiminnan tulot kertyvät Elintarviketurvallisuusviraston suoritteista perittävistä maksuista annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (296/2006) perusteella.

Määrärahaa saa käyttää myös tiloilla kuolleiden muiden kuin TSE-valvontaohjelmaan kuuluvien tuotantoeläinten hävittämisestä aiheutuvien valtionapujen maksamiseen kuitenkin enintään 1 000 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Elintarviketurvallisuusviraston (Evira) *tehtävänä* on elintarvikkeiden ja maa- ja metsätalouden tuotantotarvikkeiden turvallisuuden ja laadun, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kasvinterveyden valvonta ja tutkimus. Evira varmistaa elintarvikkeiden ja alkutuotannon tuotteiden sekä niiden tuotantoketjun turvallisuutta ja laatua.

Evira tukee pääluokkaperusteluissa esitettyjen maa- ja metsätalousministeriön *toimialan vaikuttavuustavoitteiden* saavuttamista seuraavasti:

— johtaa, kehittää ja valvoo elintarviketurvallisuuden, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kasvinterveyden viranomaisten vastuulla olevaa riskinhallintaa alue- ja paikallistasoilla ja suorittaa valvontaa omalla toimialallaan

— rakentaa elintarviketurvallisuutta varmistavia järjestelmiä yhdessä tuottajien ja elintarviketeollisuuden ja elintarvikekaupan kanssa

— suorittaa tieteellistä tutkimusta ja riskinarviointeja sekä tekee seurantatutkimuksia

— vastaa riskiviestinnästä viranomaisten ja kuluttajien sekä elintarvikealan toimijoiden välillä.

Eviran tulosohjauksesta vastaavat yhteistoiminnassa maa- ja metsätalousministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö. Ministeriöt asettavat vuoden 2008

talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti Eviralle seuraavat tulostavoitteet:

Toiminnallinen tuloksellisuus

Elintarviketurvallisuusvirastoon kuuluvien toimintojen menojen, tulojen ja henkilöstön jakautuminen vuosina 2006—2008[1)]

	Menot, 1 000 €			Tulot, 1 000 €			Htv		
Toiminnan painoalueet	Tot. 2006	Arvio 2007	Esitys 2008	Tot. 2006	Arvio 2007	Esitys 2008	Tot. 2006	Arvio 2007	Esitys 2008
Eläinten terveys ja hyvinvointi	17 570	17 001	16 270	2 751	2 821	1 594	219	225	224
Elintarvikkeiden turvallisuus	24 797	23 997	23 390	6 929	6 900	7 450	338	347	345
Kasvintuotannon edellytykset ja kasvinterveys	15 110	14 625	14 262	8 348	8 485	5 854	186	191	189
Yhteensä	57 477	55 623	53 922	18 028	18 206	14 898	743	763	758

[1)] Sisältää momentit 12.30.31 ja 30.30.01.

— Laboratoriopalveluiden kehittämiseksi hallinnonalan tutkimuslaitosten yhteistyötä lisätään, päällekkäisiä toimintoja karsitaan ja luodaan yhteensopivat tietojärjestelmät.

— Tuonti-, vienti- ja sisämarkkinakaupan ja kauttakulun valvontaa kehitetään ja varmistetaan sen toimivuus koko sektorin osalta.

— Valmiutta ja valmiussuunnitelmia kehitetään koko elintarvikeketjussa.

— Toteutetaan monivuotista kansallista valvonta- ja auditointisuunnitelmaa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	51 821	49 988	48 266
Bruttotulot	8 587	10 436	9 232
Nettomenot	43 234	39 552	39 034
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	13 170		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	9 425		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma[1)]	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	9 466	9 504	8 300
— muut tuotot	2 296	2 130	-
Tulot yhteensä	11 762	11 634	8 300
— tästä toimintamenomomentille nettouttamattomat tuotot	3 799	2 130	-
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	11 863	11 660	8 300

Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-101	-26	0
Kustannusvastaavuus, %	99	100	100

[1)] Sisältää momentit 12.30.30, 12.30.71, 12.30.73, 30.30.21, 30.30.28, 30.71.21, 30.72.21 ja 30.73.21

Tuloina otetaan huomioon muut kuin momenteille 12.30.01 ja 12.30.31 viraston toiminnasta kertyvät tulot.

Elintarviketurvallisuusviraston tehtävänä olevan lihantarkastustoiminnan erillismenot ja tulot on budjetoitu momentille 12.30.31.

Osaan hankkeista saadaan EU:n maataloustukirahaston rahoitusta (tulot momentilla 12.30.01).

Määrärahaa on tarkoitus edelleen käyttää eläinten omistajien vastuulle jäävien hävittämiskustannusten osittaiseksi korvaamiseksi sen varmistamiseksi, että itsestään kuolleet eläimet poistetaan myös tältä osin eläinten ravintoketjusta (EY:n asetus 1774/2002, MMMA 59/2004).

Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus tuottaa Eviralle 300 000 euroa vastaavasti lisää maksuttomia tietohallintopalveluja.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon neljän henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Bruttomenot	-1 722
— siirto momentille 33.02.02 (1 htv)	-70
— tuottavuustoimenpiteet	-200
— uusi palkkausjärjestelmä (UPJ)	67
— tietojärjestelmien ylläpitomenojen siirto momentille 30.01.02 (1.5.2007)	-300
Maksullisen palvelutoiminnan muutokset	
— ensisaapumispaikkavalvonnan valtiollistaminen	532
— kasvinsuojeluainelain lisätehtävät	75
— rokotemyynnin loppuminen	-1 250
— kasvinsuojeluaineiden tehoaineiden arvioinnin loppuminen	-526
— Kiinan vientitodistusten loppuminen	-50
Bruttotulot	-1 204
Maksullisen palvelutoiminnan muutokset	
— ensisaapumispaikkavalvonnan valtiollistaminen	550
— kasvinsuojeluainelain muutokset	475
— lannoitevalmistelain muutos	50
— rokotemyynnin loppuminen	-1 253
— kasvinsuojeluaineiden tehoaineiden arvioinnin loppuminen	-526
— Kiinan vientitodistusten loppuminen	-300
— rehuvalvonnan ja siementarkastuksen muutokset	-200
Yhteensä	-518

2008 talousarvio	39 034 000
2007 II lisätalousarvio	-70 000
2007 talousarvio	39 552 000
2006 tilinpäätös	39 489 392

20. (30.30.25) Eläinlääkintähuolto (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 650 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää eläintautien vastustamisesta ja ennalta ehkäisemisestä, eläinsuojelusta ja muusta eläinlääkintähuollosta, korvauksista, eräistä valtionavuista, koulutuksesta, eläinlääkäreiden erikoistumisesta ja toimituspalkkioista sekä tutkimusapurahojen myöntämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös eläinlääkäreiden erikoistumiseen enintään seitsemää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määrärahasta saadaan käyttää enintään 100 000 euroa valtakunnallisille eläinsuojelujärjestöille myönnettäviin valtionapuihin.

Tutkimusapurahoja saa myöntää eläinkokeille vaihtoehtoisia menetelmiä selvittävään ja kotieläinten terveydenhuoltoon ja niiden elintarviketuotantoon liittyviin tutkimuksiin.

Selvitysosa: Maataloustukirahaston rahoitusosuus tuloutuu valtiolle vasta vuonna 2009.

2008 talousarvio	1 650 000
2007 talousarvio	1 650 000
2006 tilinpäätös	2 004 936

41. Eräät korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 568 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kasvinterveyden suojelemisesta annetun lain (702/2003) mukaisten korvausten maksamiseen sekä enintään 66 000 euroa hukkakauran torjunnasta annetun lain (185/2002) mukaisiin korvauksiin. Määrärahaa saa käyttää myös hukkakauran torjuntasuunnitelmien laatimiseen sekä avustusten maksamiseen kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annetun lain (896/1977) mukaisesti kasvinjalostajille jalostukseen ja kotimaisen kasvinjalostustoiminnan edistämiseen. Määrärahasta saa maksaa myös edellisiin vuosiin kohdistuvia menoja ja korvauksia.

Selvitysosa: Tavoitteena on estää Suomessa ennen esiintymättömien kasvintuhoojien leviäminen ja torjua muiden vaarallisten kasvintuhoojien leviäminen ja osaltaan ylläpitää hyvää kasvinterveyden tilaa ja parantaa elinkeinon kilpailukykyä.

Kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annetun lain 6 §:n mukaiseksi määrärahan vähimmäismääräksi on arvioitu 673 000 euroa, mitä vastaavat tulot on merkitty momentille 12.30.32. Kasvinjalostajille suoritetaan kasvinjalostustukea jalostajan kehittämien lajikkeiden osalta. Tavoitteena on varmistaa viljelyolosuhteisiimme sopivien lajikkeiden jalostus.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Kasvintuhoojien torjunta	1 809 000
Hukkakauran torjunta, enintään	66 000
Kasvinjalostustoiminnan edistäminen	673 000
Hukkakauran torjuntasuunnitelmat	20 000
Yhteensä	2 568 000

2008 talousarvio	2 568 000
2007 II lisätalousarvio	—
2007 talousarvio	2 568 000
2006 tilinpäätös	1 276 014

40. Kala-, riista- ja porotalous

Selvitysosa:

Toimintaympäristö

Kala- ja riistakantojen arvioidaan säilyvän elinvoimaisina. Porotalouden kannattavuutta parantaa poroteloustuotteiden arvioitu suotuisa hintakehitys. Toisaalta sitä heikentää ja rakenteellista kehitystä rajoittaa tuotantokustannustason nousu. Vuosille 2007—2013 hyväksytyn elinkeinokalatalouden toimintaohjelman avulla elinkeinokalatalouden kannattavuutta voidaan parantaa. Kalastuksessa ammatinharjoittajien määrän arvioidaan vähenevän, toisaalta vapaa-ajan kalastajien ja metsästäjien lukumäärät ovat edelleen suhteellisen korkealla tasolla.

Kalatalous

Elinkeinokalataloutta ohjataan EU:n yhteisen kalastuspolitiikan mukaisesti, jonka tavoitteena on kalavarojen kestävä hyödyntäminen. Keinoihin kuuluvat kalastuksen sääntely- ja valvontatoimenpiteet sekä elinkeinokalatalouden toimintaohjelman toteuttaminen. Toimenpiteillä pyritään kalakantojen vakauden lisäksi turvaamaan kalaraaka-aineen ympärivuotinen tarjonta jalostukseen ja kulutukseen. Suomen keskeisten kalakantojen kiintiöt pyritään asettamaan tieteellisen neuvonannon perusteella siten, että kalakantojen kestävä käyttö ja kalastuksen jatkuvuus varmistetaan. Vuosia 2007—2013 koskevaa elinkeinokalatalouden kansallista strategiasuunnitelmaa ja

toimintaohjelmaa toteutetaan elinkeinokalatalouden toimintaedellytyksien, alan kannattavuuden ja kilpailukyvyn parantamiseksi.

Vapaa-ajan kalastuksessa vapavälineiden suosio kasvaa. Tämä edellyttää kalakantojen hoitotoiminnan uudelleenarviointia. Hoitotoiminnassa korostuvat kalastuksen järjestely, kalanistutustoiminnan suunnitelmallisuus sekä kalataloudellisten kunnostusten merkitys. Hoitotoiminnan tavoitteena on kalojen luontaisen lisääntymisen ja hyväksikäytön edistäminen.

Kalastusmatkailun kehittämismahdollisuuksia tuetaan. Se on tärkeä osa luonto- ja maatilamatkailua. Tavoitteena on lisäksi edistää nuorison kalastusharrastusta.

Riistatalous

Riistataloudessa panostetaan tasapainon löytämiseen eräiden riistalajien, erityisesti suurpetojen, kantojen koon, alueellisen levinneisyyden ja niiden yhteiskunnallisten vaikutusten välillä. Tavoitteena on riistakantojen säilyminen elinvoimaisina samalla kuitenkin vähentäen riistaeläinkantojen aiheuttamia vahinkoja. Keinona on riistaeläinkantojen kehittäminen muun muassa pyyntilupajärjestelmän sekä laji- ja elinympäristökohtaisten hoitosuunnitelmien avulla.

Porotalous

Porotaloudessa keskeisintä on edelleen laidunten kestävyyden turvaaminen sekä porotalouselinkeinon rakenteen ja kannattavuuden kehittäminen. Tavoitteena on mitoittaa eloporomäärät laidunten kestävyys huomioonottaen sekä porotalouden eläinkohtaisen tuen avulla edistää keskimääräisen porokarjan koon kasvamista ja siten parantaa porotalousyritysten kannattavuutta.

Luvussa budjetoitujen määrärahojen määrä on 59 milj. euroa, mitä vastaavasti valtiolle arvioidaan kertyvän tuloja noin 34 milj. euroa. Suurimmat tuloerät, joita vastaavat menot on budjetoitu tässä luvussa, ovat EU-tulot, hirvieläinten metsästysmaksu- sekä riistanhoitomaksu- ja kalastuksenhoitomaksukertymät.

01. (30.40.21) Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomääräraha 16 021 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös kalanviljelylaitosten ja tutkimusasemien sijoitusmenoiksi luettavien perusparannuksista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (RKTL) *tehtävänä* on tuottaa tutkittua tietoa ja asiantuntijapalveluita kala- ja riistavarojen kestävän käytön hyväksi, luonnon monimuotoisuuden ylläpitämiseksi sekä kala- ja porotalouden elinvoimaisuuden turvaamiseksi.

RKTL tukee pääluokkaperustelussa esitettyjä maa- ja metsätalousministeriön *toimialan vaikuttavuustavoitteiden* saavuttamista seuraavasti:

— tukee asiantuntijana kansallista ja kansainvälistä hallintoa ja päätöksentekoa,

— vahvistaa kala- ja riistavarojen kestävää ja monipuolista hyödyntämistä tukevaa tutkimusta ja kehittää kala- ja riistavarojen runsauden seurantaa,

— vahvistaa alan elinkeinojen kannattavuuden kehittymistä tukevaa tutkimusta ja palvelutuotantoa ja edistää vesiviljelyelinkeinon kehittymistä monipuolisemmaksi, riskejä sietäväksi ja kannattavaksi,

— edistää tietotuotannolla hirven, suurpetojen ja hylkeiden aiheuttamien vahinkojen ehkäisemistä,

— edistää porolaidunten kestävää käyttöä muun muassa tuottamalla tietoa laidunten tilasta, ja

— saattaa verkkopalvelujen avulla tutkimustulokset entistä nopeammin päättäjien, yrittäjien sekä neuvonnan ja opetuksen käyttöön.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2008 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitokselle seuraavat tulostavoitteet:

Toiminnallinen tuloksellisuus

Vuonna 2008 toteutetaan vuoden 2006 tuottavuusohjelmaa, muun muassa toimipaikkaverkostoa kehittämällä sekä hankkimalla lisäpalveluja palvelukeskukselta.

Voimavaroja suunnataan elinkeinotutkimukseen, kansainvälistymiseen sekä uusien tuotteiden ja tiedonhallinnan kehittämiseen. Kalakantojen hoitamiseksi käytetään arvokalojen sopimuskasvatukseen ja istutuksiin noin 1,1 milj. euroa.

Tunnuslukutaulukko toiminnallisesta tuloksellisuudesta v. 2006—2008

	Kustannukset, milj. euroa			Htv			Tuotot, milj. euroa		
Tulosalue	Tot. 2006	Arvio 2007	Arvio 2008	Tot. 2006	Arvio 2007	Arvio 2008	Tot. 2006	Arvio 2007	Arvio 2008
Kala- ja riistavarojen arviointi sekä tilastointi	2,80	2,85	2,88	47	48	48	0,88	0,88	0,85
Kalantutkimus	7,17	7,11	6,94	108	106	104	1,33	1,36	1,36
— josta vesipuite-direktiivin täytäntöönpano	0,34	0,55	0,80	3	8	10	0,07	0,10	0,10
Elinkeino- ja yhteiskuntatutkimus	2,31	2,28	2,28	30	30	30	0,55	0,60	0,60
Riistantutkimus	3,14	3,04	3,01	45	44	43	0,20	0,26	0,25
Porontutkimus	0,63	0,63	0,62	7	7	7	0,07	0,07	0,10
— josta porolaidunten tilan seuranta	0,08	0,10	0,10	1	2	2	-	-	-
Kalakantojen hoito	2,32	2,31	2,30	12	12	12	0,10	0,08	0,08
Vesiviljely	4,94	4,90	4,81	67	66	65	1,28	1,30	1,30
Muu palvelutuotanto	0,31	0,30	0,27	5	4	3	0,41	0,40	0,40
Yhteensä	23,62	23,42	23,11	321	317	312	4,82	4,95	4,94

Tutkimuslaitoksen ulkopuolisen rahoituksen osuutta lisätään. Menoista katetaan 30 % ulkopuolisella rahoituksella, joka hankitaan yksityiseltä ja julkiselta sektorilta. Maksullisen toiminnan tuloja sekä yhteistyörahoituksen osuutta pyritään nostamaan muun muassa tieto- ja asiantuntijatuotteiden myyntiä lisäämällä. Vesiviljelyn maksullisen toiminnan kannattavuutta parannetaan suunnitelluilla ja aloitetuilla toimenpiteillä.

Tuotokset ja laadunhallinta

Asiantuntijatyötä lisätään. Tutkimuksen palvelukykyä päätöksenteolle parannetaan lisäämällä ongelmien monitieteellistä käsittelyä ekologisesta, taloudellisesta ja sosiaalisesta näkökulmasta. Tuotetaan tieteellisien kriteerien mukaista korkeatasoista tietoa ja pidetään tieteellisen julkaisutoiminnan määrän trendi nousevana. Tutkimuslaitos verkottuu Helsingissä, Joensuussa, Oulussa ja Turussa yliopistojen kanssa muodostaen tutkimusyhteisöjä sekä toimii yhteistyössä kansallisten ja kansainvälisten tutkimuslaitosten kanssa. Vesiviljelyn, kannanarvioinnin ja tilastoinnin sekä tutkimuksen toiminnan laatu varmistetaan toimintajärjestelmillä. Projektityöskentelyä evaluointijärjestelmineen vahvistetaan edelleen.

Tuotannon tunnusluvut

	2006 toteutuma	2007 talousarvio	2008 esitys
(Tuotanto 2006 = ka 2004—2006)			
Annetut lausunnot	112	105	110
Työryhmäjäsenyydet	280	260	260

Tieteelliset julkaisut[1)]	87	80	85
Kanta-arvioinnit ja tilastot	19	19	18
Mäti, litraa	4 623	4 250	4 200
Laitospoikaset, 1 000 py á 50 g/kpl	1 432	1 225	1 200
Luonnonravintopoikaset, 1 000 py á 5 g/kpl	1 691	1 130	1 200

[1)] Julkaisutavoite kolmen vuoden liukuvana keskiarvona.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma[1)]	2007 varsinainen talousarvio[2)]	2008 esitys
Bruttomenot	20 100	20 807	20 441
Bruttotulot	2 734	4 410	4 420
Nettomenot	17 366	16 397	16 021
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 824		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle[3)]	5 056		

[1)] Määrärahoissa huomioitu vuoden 2005 talousarviossa tehdyt rakennemuutokset eli arvokalojen sopimuskasvatustoiminnan ja kalanviljelylaitoksien ja tutkimusasemien perusparannukseen tarkoitettujen momenttien yhdistäminen toimintamenomomentille.

[2)] Huomioitu lisäyksenä muilta valtion virastoilta saatava yhteistoiminnan tuotot ja niitä vastaavat menot 1,6 milj. euroa.

[3)] Sisältää sopimuskasvatuksen.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon viiden henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Bruttomenot	-366
— tuottavuusohjelma	-400
— maksullisen toiminnan menot	10
— palkkausjärjestelmä	25
— muut muutokset	-1
Bruttotulot	10
— maksullisen toiminnan tulot	10
Yhteensä	-376

2008 talousarvio	16 021 000
2007 II lisätalousarvio	680 000
2007 talousarvio	16 397 000
2006 tilinpäätös	16 597 000

20. (30.40.25) Kalakannan hoitovelvoitteet (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vesilain (264/1961) 2 luvun 22 ja 22 b §:n sekä ympäristönsuojelulain (86/2000) 44 §:n nojalla annettujen lupapäätösten lupaehtojen edellyttämien kalakannan hoitotoimenpiteiden toteuttamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään vesistön rakentamisen, säännöstelyn, perkausten, jäteveden päästöjen ym. toimenpiteiden kalakannoille aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen ja estämiseen sekä kalataloudellisen tarkkailun menoihin. Momentille 12.30.40 on merkitty tuloina 2 300 000 euroa.

2008 talousarvio	2 300 000
2007 talousarvio	2 300 000
2006 tilinpäätös	2 300 000

41. Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 5 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 6 §:ssä tarkoitettujen menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenojen ja enintään neljää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Vastaava tulo on merkitty momentille 12.30.42. Määrärahaa käytetään hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen ehkäisemisestä ja korvaamisesta sekä hirvieläinkantojen seurannasta ja hirvieläinten tutkimuksesta aiheutuviin menoihin.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Vahinkojen korvaukset	4 600 000
Vahinkojen estämistoimenpiteet	200 000
Hirvikannan seuranta ja tutkimus	500 000
Metsäpeurakannan seuranta ja tutkimus	100 000
Yhteensä	5 400 000

2008 talousarvio	5 400 000
2007 talousarvio	5 400 000
2006 tilinpäätös	6 052 317

42. Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää metsästyslain 87 §:ssä mainittujen maasuurpetojen aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta sekä näiden ja merihylkeiden aiheuttamien vahinkojen estämisestä, kysymyksessä olevien eläinkantojen seurannasta ja suojelemisesta aiheutuvien menojen maksamiseen. Momentin määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenojen ja enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahasta arvioidaan käytettäväksi 1 800 000 euroa petoeläinten aiheuttamista vahingoista maksettaviin korvauksiin ja 500 000 euroa harkinnanvaraisina avustuksina muiden määrärahan perusteluissa mainittujen menojen maksamiseen.

2008 talousarvio	2 300 000
2007 talousarvio	2 300 000
2006 tilinpäätös	2 300 000

43. Porotalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 644 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää porotalouden edistämiseen myönnettävien valtionapujen ja valtakunnan rajoilla sijaitsevien poroesteaitojen valtion vastuulla olevista tehtävistä aiheutuvien kulutusmenojen maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää porotalouden kannattavuuden edistämiseen tähtäävän neuvontatyön tukemiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 170 000 euron kertameno. Valtakunnan rajoilla olevien poroesteaitojen valtion vastuulla olevat velvoitteet perustuvat valtioiden välillä solmittuihin poroaitasopimuksiin ja koskevat Suomen ja Norjan sekä Suomen ja Venäjän rajoilla olevien poroaitojen rakennus- ja kunnossapitotoimenpiteitä sekä eräitä muita tehtäviä. Porotalouden rakenteen edistämiseen maksettavat elinkeinotuet maksetaan momentilta 30.20.40 ja MAKERAsta.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Porotalouden koetoiminta	50 500
Paliskuntain yhdistyksen tukeminen	788 800
Poroaitasopimusten mukaisten valtakunnan rajoilla sijaitsevien poroaitojen rakentaminen ja kunnossapito	804 700
Yhteensä	1 644 000

2008 talousarvio	1 644 000
2007 talousarvio	1 814 000
2006 tilinpäätös	2 057 000

50. Metsästyksen ja riistanhoidon edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 8 456 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 3 §:ssä tarkoitettujen menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon riistanhoitomaksun suorittaneiden henkilöiden keskimääräinen lukumäärä, joka oli 302 000 vuosina 2004—2006. Riistanhoitomaksua korotetaan 4 eurolla 28 euroon. Vuonna 2008 kertyväksi arvioidut riistanhoitomaksut on merkitty momentille 12.30.45.

2008 talousarvio	8 456 000
2007 talousarvio	7 194 000
2006 tilinpäätös	7 122 000

51. Kalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 5 536 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kalastuslain (286/1982) 91 ja 91 a §:n perusteella vesialueiden omistajille kalavesien käytöstä maksettaviin korvauksiin, kalastusaluetoiminnasta, kalastusalan järjestöjen toiminnasta, kalatalouden edistämisestä sekä valtiolle maksun kannosta ja kalastuksenhoitomaksurekisterin pidosta aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenojen ja enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Kalastuslain 90 §:n mukaan valtion talousarvioon on vuosittain otettava kalatalouden edistämiseen määräraha, joka vastaa ainakin sitä määrää, mikä kolmen edellisen vuoden aikana kalastuksenhoitomaksun suorittaneiden henkilöiden keskimääräisen lukumäärän perusteella kalastuksenhoitomaksuina kertyisi. Tarkoitukseen on kuitenkin myönnettävä vähintään se määrä, mikä kalastuksenhoitomaksuina on kertynyt budjetointivuotta edeltävänä vuonna. Vuonna 2006 kalastuksenhoitomaksuina kertyi 5 438 954 euroa. Kalastuksenhoitomaksun suorittaneiden henkilöiden keskimääräinen lukumäärä vuosina 2004—2006 oli 269 013 kpl. Lisäksi seitsemää vuorokautta koskevia maksuja suorittaneita oli vuosina 2004—2006 keskimäärin 23 019 kpl. Kalastuksenhoitomaksu on edelleen 20 euroa ja seitsemän vuorokauden maksu 6 euroa. Tämän perusteella lain mukainen määrärahan vähimmäismäärä on 5 518 374 euroa. Määrärahan mitoituksessa on lisäksi otettu huomioon 17 000 euroa kalastuksenhoitomaksurekisterin osoite- ja nimitietojen myyntituloja vastaavina menoina. Vuonna 2008 kertyviksi arvioidut kalastuksenhoitomaksut ja kalastuksenhoitomaksurekisterin myyntituotot on merkitty momentille 12.30.44.

2008 talousarvio	5 536 000
2007 talousarvio	5 849 000
2006 tilinpäätös	6 128 000

52. Tenojoen kalastuslupamaksut ja viehekalastusmaksut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 760 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Tenojoen kalastuslupatuloista vesialueen omistajille palautettavan osuuden maksamiseen sekä kalastuslain (286/1982) 89 a §:n mukaisesti viehekalastusmaksujen palautuksina vesialueiden omistajille ja vuonna 2008 kerättävien viehekalastusmaksujen kannosta aiheutuvien kulutus- ja muiden menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vuonna 2007 kertyväksi arvioidusta Tenojoen kalastuslupatulosta, 500 000 eurosta, yksityisille vesialueen omistajille vesialueomistuksen mukaisessa suhtees-

sa palautettavana osuutena noin 72 % eli noin 360 000 euroa. Tenojoen kalastusluvista vuonna 2008 kertyväksi arvioitu tulo on merkitty momentille 12.30.41.

Määrärahan mitoituksessa on lisäksi otettu huomioon viehekalastusmaksuista vesialueiden omistajille vuonna 2008 jaettavana määränä 2 249 400 euroa, mikä saadaan, kun vuoden 2007 talousarviossa kertyväksi arvioidusta 2 400 000 euron viehekalastusmaksutuotosta vähennetään viehekalastusmaksujen kannosta valtiolle vuonna 2007 aiheutuvaksi arvioidut kulut, joiden määräksi on arvioitu vuoden 2007 talousarviossa 150 600 euroa. Valtiolle arvioidaan vuonna 2008 aiheutuvan kuluja viehekalastusmaksujen kannosta 150 600 euroa. Vuonna 2008 kertyviksi arvioidut viehekalastusmaksut on merkitty momentille 12.30.43.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Tenojoen yksityisten vesialueiden omistajille palautettava osuus lupatuloista	360 000
Viehekalastusmaksuista vesialueen omistajille palautettava osuus	2 249 400
Viehekalastusmaksujen kannosta valtiolle aiheutuva meno	150 600
Yhteensä	2 760 000

2008 talousarvio	2 760 000
2007 talousarvio	2 750 000
2006 tilinpäätös	2 457 999

62. Elinkeinokalatalouden markkinoinnin ja rakennepolitiikan edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 13 635 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kansallisesti rahoitettavista elinkeinokalatalouden edistämistoimenpiteistä aiheutuvien menojen sekä Euroopan kalatalousrahaston (EKTR) varoista rahoitettavien elinkeinokalataloutta koskevien toimenpiteiden EU:n rahoitusosuuden ja valtion rahoitusosuuden maksamiseen. Määrärahasta on varattu 6 723 000 euroa EU:n osarahoittamien hankkeiden valtion rahoitusosuutta varten. Momentin määrärahaa saa käyttää myös hylkeiden aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta sekä kulutusmenojen ja enintään 40 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Kainuun hallintokokeilusta annetun lain (343/2003) mukaisesti momentin määrärahasta kohdistuu Kainuun maakuntaan 165 000 euroa, mistä 70 000 euroa on EU:n rahoitusosuutta ja 95 000 euroa kansallista rahoitusosuutta.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Määräraha on Kainuun hallintokokeilun osalta alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon EU:n yhteisen kalastuspolitiikan mukaisina menoina 12 135 000 euroa, joka on vuosille 2007—2013 Euroopan kalatalousrahastosta osaksi rahoitettavien ohjelmien rahoitusosuutta, jonka EU:n ja kansalliset rahoitusosuudet vahvistetaan komission hyväksymässä toimintaohjelmassa. Määrästä EU:n rahoitusosuutta arvioidaan olevan 5 412 000 euroa ja kansallista rahoitusosuutta 6 723 000 euroa. Määrärahan EU-osuudessa on otettu huomioon myös Ahvenanmaan osuus. Ahvenanmaa osoittaa tarvittavan kansallisen julkisen rahoitusosuuden omassa talousarviossaan. Momentille 12.30.03 on arvioitu kertyvän yhteensä 8 000 000 euroa ohjelmakauden 2000—2006 EU:n kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineen (KOR) rahoitusosuutena. Ohjelmakauden 2007—2013 Euroopan kalatalousrahaston (EKTR) tuloja ei arvioida tuloutuvan vuoden 2008 aikana. Ohjelmakauden 2000—2006 menoja rahoitetaan, mukaan lukien Kainuun hallintokokeilusta annetun lain perusteella rahoitettavat hankkeet, aiemmilta vuosilta siirtyneillä määrärahoilla. Määrärahasta on varattu 165 000 euroa Kainuun maakuntaan kohdistuviin ohjelmakauden 2007—2013 hankkeisiin.

Kokonaan kansallisesti rahoitettavia elinkeinokalatalouden edistämistoimenpiteitä ovat kalatalouden korkotukilainoista annetun lain (1/1976) ja kalastusvakuutusyhdistyksistä annetun lain (331/1958) mukaiset sekä maa- ja

metsätalousministeriön määräämin perustein myönnetyt avustukset kalan kuljetuksen, kalatalouden tiedottamisen, kalankäytön edistämisen, elinkeinokalatalouden logistiikan ja infrastruktuurin kehittämisinvestointeihin. Lisäksi kansallisesti rahoitetaan hylkeiden aiheuttamien vahinkojen korvaukset ja muut elinkeinokalatalouden edellytysten parantamiseksi toteutettavat toimenpiteet. Vuonna 2008 näihin tarkoituksiin arvioidaan tarvittavan 1 500 000 euroa.

Vuoden 2006 lopussa kalastajalainojen pääomakanta oli 19 000 euroa. Lainojen myöntäminen lopetettiin vuoden 1995 alusta lukien. Korkotukilainoista arvioidaan aiheutuvan valtiolle vielä vähäisiä menoja vuosina 2008 ja 2009.

Määrärahan arvioitu käyttö, milj. euroa

	Kansallinen osuus	EU:n osuus (EKTR)	Yhteensä
Elinkeinokalatalouden toimintaohjelma	6,723	5,412	12,135
— josta Kainuu	0,095	0,070	0,165
Kansalliset toimenpiteet	1,500	-	1,500
Yhteensä	8,223	5,412	13,635

2008 talousarvio	13 635 000
2007 II lisätalousarvio	—
2007 talousarvio	13 397 000
2006 tilinpäätös	15 118 000

77. Kalataloudelliset rakentamis- ja kunnostushankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 757 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää luonnonravintolammikoiden kunnostus- ja entistämishankkeiden, vaelluskalakantojen turvaamiseen ja elvyttämiseen tähtäävien kalataloudellisten kunnostushankkeiden sekä muiden kalataloutta edistävien rakennushankkeiden suunnittelu- ja toteuttamismenojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös hankkeita koskevissa lupapäätöksissä määrättyjen velvoitteiden toteuttamiseen.

Momentin määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenojen ja enintään 15 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahalla on tarkoitus toteuttaa hankkeita, joilla edistetään kalakantojen luontaista lisääntymistä ja monimuotoisuuden ylläpitoa. Hankkeilla vähennetään samalla kalanistutuksina toteutettavan kalavesien hoidon tarvetta.

2008 talousarvio	757 000
2007 talousarvio	1 057 000
2006 tilinpäätös	757 000

50. Vesitalous

Selvitysosa: Maa- ja metsätalousministeriön toimialan vesitaloustehtäviä ovat vedenhankinta ja viemäröinti, vesistöjen säännöstely, tulvariskien hallinta, maankuivatus ja kastelu, patoturvallisuus ja vesistörakenteiden ylläpito, valtion velvoitteet vesilain mukaisen luvan haltijana sekä muu vesivarojen käyttö ja hoito. Pääosa näiden tehtävien hoitamiseen tarvittavista määrärahoista on budjetoitu tähän lukuun. Ympäristöhallinnossa näissä tehtävissä työskentelevän vakinaisen henkilöstön palkkausmenot ja muut yleishallintomenot sekä henkilöstön määrä on otettu huomioon ympäristöministeriön pääluokan luvuissa 35.01 ja 35.20. Vesitaloustehtäviin arvioidaan käytettävän 204 henkilötyövuotta eli noin 7 800 000 euroa alueellisten ympäristökeskusten

toimintamenoista ja 34 henkilötyövuotta eli noin 2 100 000 euroa Suomen ympäristökeskuksen toimintamenoista. Nämä henkilöstövoimavarat on otettu huomioon ympäristöministeriön hallinnonalan henkilötyövuosien määrässä. Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vesitaloustehtävissä ympäristöhallinnolle tulostavoitteet ja myöntää niiden toteuttamiseksi tarvittavan erillisrahoituksen.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa seuraavat alustavat tulostavoitteet vuodelle 2008 pääluokkaperusteluissa esitettyjen toimialan vaikuttavuustavoitteiden tukemiseksi:

Alueelliset ympäristökeskukset

— Laaditaan 10 tulvavaarakarttaa yhteistyössä kuntien, pelastusviranomaisten, Maanmittauslaitoksen ja muiden keskeisten tahojen kanssa sekä varmistetaan, että tulvariskit otetaan huomioon maankäytön suunnittelussa ja rakentamisen ohjauksessa.

— Parannetaan 20 vesihuoltolaitoksen varmuusluokkaa (v. 2006 toteuma 15 laitosta, v. 2005 toteuma 25 laitosta).

— Tuetaan haja-asutusalueiden ja kylien vesihuoltoinvestointeja siten, että 4 000 talouden vesihuolto saatetaan vesijohto- ja viemäriverkoston piiriin (v. 2006 toteuma 5 100 taloutta, v. 2005 toteuma 3 700 taloutta).

— Selvitetään haja-asutusalueiden viemäriverkostojen laajentamisen tarpeet.

— Selvitetään vahingonvaaraltaan suurimpien patojen hydrologisen mitoituksen riittävyys ja käynnistetään tarvittavat toimenpiteet.

— Parannetaan ympäristöhallinnon rakentamistoiminnan taloudellisuutta 1,5 %.

Suomen ympäristökeskus

— Laaditaan menetelmä tulvariskikarttojen laatimiseen ja valmistellaan tulvariskien hallinnan tavoitteita.

— Laaditaan viidelle vesistöalueelle arviot ilmastonmuutoksen hydrologisista vaikutuksista.

— Kehitetään ehdotus valuma-alueiden vesitalouden hallinnan parantamiseksi.

— Selvitetään ilmastonmuutoksen vaikutuksia vesihuoltoon.

20. (30.50.22) Vesivarojen käytön ja hoidon menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 6 480 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vesivarojen käytön ja hoidon kulutus- ja sijoitusmenoihin, jotka liittyvät tulvariskien hallintaan, patoturvallisuuteen, vesistöjen säännöstelyyn, vesistön käytön ja hoidon kehittämiseen, vesihuollon kehittämiseen, valtion kompensaatio-, tarkkailu- ja muihin velvoitteisiin, Inarijärven säännöstelystä aiheutuviin hoitotoimenpiteisiin sekä valtion sopimuksiin perustuvaan rajavesistöyhteistyöhön. Määrärahaa saa käyttää myös enintään 105 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Tulvariskien hallinta, patoturvallisuus ja vesistöjen säännöstely	1 500 000
Vesistöjen käytön ja hoidon kehittäminen	400 000
Vesihuollon kehittäminen	1 220 000
Valtion vesistörakenteiden käyttö ja kunnossapito	1 500 000
Valtion kompensaatio-, tarkkailu- ym. velvoitteet	1 000 000
Inarijärven säännöstelystä aiheutuvat hoitotoimenpiteet	700 000
Valtiosopimuksiin perustuva raja-vesistöyhteistyö	160 000
Yhteensä	6 480 000

2008 talousarvio	6 480 000
2007 talousarvio	6 480 000
2006 tilinpäätös	6 459 000

30. Vesihuoltolaitteiden rakentamisen korkotuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain (1015/1977) mukaisten vesihuoltolaitteiden rakentamiseen myönnettyjen lainojen korkohyvitysten maksamiseen.

Selvitysosa: Vuodesta 2002 alkaen ei momentille ole enää sisällytetty valtuutta uusien korkotukilainojen hyväksymiseen. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon ennen vuotta 2002 hyväksytyistä lainoista aiheutuvat korkohyvitykset. Vuoden 2006 lopussa korkotukilainakanta oli 37 911 842 euroa. Korkotukilainoista arvioidaan valtiolle aiheutuvan korkohyvitysmenoja 500 000 euroa vuonna 2009, 450 000 euroa vuonna 2010 ja sen jälkeen yhteensä 800 000 euroa.

2008 talousarvio	800 000
2007 talousarvio	1 000 000
2006 tilinpäätös	1 126 782

31. Avustukset yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteisiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 7 763 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vesihuollon tukemisesta annetun lain (686/2004) mukaisten avustusten maksamiseen yhdyskuntien vedenhankintaa ja viemäröintiä edistäviin toimenpiteisiin.

Selvitysosa: Määrärahalla edistetään vesihuollon parantamista erityisesti maaseutuyhdyskunnissa ja haja-asutusalueilla sekä vesihuollon erityistilanteisiin varautumista. Määrärahan lisäyksestä 1 500 000 euroa on tarkoitus käyttää viemäriverkostojen laajentamisen tukemiseen haja-asutusalueilla, joille aiemmin on valtion tuella rakennettu runkovesijohto. Viitaten Kainuun hallintokokeilusta annetun lain 10 §:n 1 momenttiin Kainuun maakunnan hallintokokeilualueella päätösosan toimenpiteisiin tukea myönnetään momentin 32.50.63 määrärahasta.

2008 talousarvio	7 763 000
2007 talousarvio	5 927 000
2006 tilinpäätös	5 590 000

43. Eräät valtion maksettavaksi määrätyt korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 420 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ympäristölupavirastojen ja tuomioistuinten vesiasioista antamien päätösten ja lain tai valtioiden välisten sopimusten perusteella valtion maksettavaksi määrättyjen tai sovittujen korvausten sekä päätösmaksujen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Valtio voi joutua vesilain (264/1961) mukaisten päätösten, ennen päätöksiä vahingonkärsijöiden kanssa tehtyjen sopimusten tai valtioiden välisten sopimusten perusteella maksamaan korvauksia hankkeiden varsinaisen lupakäsittelyn jälkeen. Myös mahdolliset vesistöjen poikkeusjuoksutukset saattavat vesilain nojalla aiheuttaa valtiolle korvausvelvollisuuden.

2008 talousarvio	420 000
2007 talousarvio	420 000
2006 tilinpäätös	145 465

48. Poikkeuksellisten tulvien aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 841 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää poikkeuksellisten tulvien aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta annetun lain (284/1983) 2 §:n mukaisten vahinkojen ja kustannusten korvaamiseen sekä metsäkeskusten asiantuntija-avusta aiheutuviin menoihin. Määrärahaa saa käyttää myös edellisiin vuosiin kohdistuvien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

2008 talousarvio	841 000
2007 talousarvio	841 000
2006 tilinpäätös	841 000

77. Vesistö- ja vesihuoltotyöt (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 10 658 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vesistötoimenpiteiden tukemisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (651/2001) mukaisista vesistötoimenpiteistä ja vesihuollon tukemisesta annetun lain (686/2004) mukaisista valtion työnä toteutettavista vesihuoltohankkeista sekä vesistörakenteiden peruskorjauksista ja velvoitetöistä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Hanke tai käyttötarkoitus	Kokonais-kustannusarvio	Valtion osuus	Myönnetty aikaisemmin	Myönnetään
1. Uudet ja keskeneräiset hankkeet				
Uudet hankkeet				
Hanko—Tammisaari yhdysvesijohto ja siirtoviemäri, Hanko, Tammisaari	10 400	3 000	-	100
Suodenniemi—Mouhijärvi—Häijää syöttö- ja yhdysvesijohto ja siirtoviemäri, Mouhijärvi, Vammala	2 000	1 000	-	100
Huhmari—Sotkuma yhdysvesijohto ja siirtoviemäri, Kontiolahti, Polvijärvi, Liperi	3 100	1 240	-	100
Uudet hankkeet yhteensä	15 500	5 240	-	300
Keskeneräiset hankkeet yhteensä	44 150	15 600	9 580	5 550
Yhteensä	59 650	20 840	9 580	5 850
2. Perusparannukset				2 700
3. Velvoitetyöt				1 000
4. Hankekohtainen suunnittelu				158
5. Pienehköt vesistö- ja vesihuoltotyöt				950
Yhteensä				10 658

Hankkeisiin myönnettävästä määrärahasta vesistötöiden arvioitu osuus on 858 000 euroa, vesihuoltotöiden 6 100 000 euroa ja peruskorjaus- ja velvoitetöiden 3 700 000 euroa. Vesistötöiden keskeisenä tavoitteena on yhdyskuntien tulvasuojelun parantaminen. Vesihuoltotöiden ensisijaisina tavoitteina on alueellisen yhteistyön parantaminen sekä vesihuollon turvaaminen erityistilanteissa. Perusparannus- ja velvoitetyöt ovat valtion vastuulla lain tai lupapäätösten nojalla. Viitaten Kainuun hallintokokeilusta annetun lain 10 §:n 1 momenttiin Kainuun maakunnan hallintokokeilualueella päätösosan hankkeisiin ja toimenpiteisiin myönnetään rahoitusta momentin 32.50.63 määrärahasta.

Töiden valtion osuutta rahoitetaan työmäärärahojen lisäksi keskimäärin noin 5 % valtion osuuden kustannusarviosta ympäristöministeriön pääluokan lukuun 35.01 budjetoiduista alueellisten ympäristökeskusten toimintamenomäärärahoista lähinnä työmaiden työnjohdon palkkausmenoina.

2008 talousarvio	10 658 000
2007 II lisätalousarvio	500 000
2007 talousarvio	10 758 000
2006 tilinpäätös	13 388 000

60. Metsätalous

S e l v i t y s o s a :

Toimintaympäristö

Metsätalouden kannattavuutta kuvaava yksityismetsätalouden nettotulos on aikaisempina vuosina reaalisesti heikentynyt, koska hakkuukertymä ei ole kasvanut odotusten mukaisesti. Puun suotuisan hintakehityksen vuoksi nettotulos on kuitenkin vuonna 2007 kääntynyt selvään nousuun. Vuoden 2008 hakkuukertymään vaikuttavat ennen kaikkea puun hintakehitys ja puun tuonnin kehitys Venäjältä.

Kotimaisen ainespuun vuotuisia hakkuita on mahdollista lisätä kestävästi 10—15 milj. m^3:lla. Kotimaisen puunkäytön lisäämiseksi tarvitaan toimenpiteitä useiden ministeriöiden hallinnonaloilla. Maa- ja metsätalousministeriön tärkein keino hakkuumäärien lisäämiselle lyhyellä aikavälillä on metsänomistajien metsätaloudellisen neuvonnan lisääminen. Pitkällä aikavälillä hakkuumääriin voidaan vaikuttaa lisäämällä metsänhoito- ja parannustöiden tukea sekä tehostamalla tutkimustoimintaa.

Metsähakkeen käyttö on kohonnut Kansallinen metsäohjelma 2010:n tavoitteiden mukaisesti (vuonna 2006 3,4 milj. m^3) ja käytön ennustetaan kasvavan myös vuonna 2008. Energiapuun talteenoton kannattavuus nuorista metsistä on pitkälti valtion tukien varassa. EU:n vuonna 2007 hyväksymä kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoite ja uusiutuvien energiamuotojen lisäystavoitteet lisännevät entisestään metsähakkeen käyttöä.

Metsäsektorin työllisyys on laskenut, mutta jonkin verran hitaammin kuin on ennakoitu. Tulevaisuudessa metsäsektorilla voi olla ongelmana työvoiman saatavuus, kun muuttoliike suuntautuu asutuskeskuksiin ja suuret ikäluokat siirtyvät eläkkeelle. Lähivuosina myös metsänomistajien keski-iän nousu ja kaupunkilaismetsänomistajien määrän lisääntyminen tulee jatkumaan. Nämä lisäävät metsäneuvontapalveluiden ja metsätyöpalveluiden tarvetta, kun metsänomistajien omatoimisuus metsätöissä vähenee.

Uusi kestävän metsätalouden rahoituslaki on tarkoitus saattaa voimaan vuoden 2008 aikana. Lain uudistuksen tavoitteena on lisätä tukien vaikuttavuutta, jolloin käytettävissä olevilla resursseilla saadaan aikaan entistä enemmän hyvin hoidettuja metsiä.

Toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten takia kansallista metsäohjelmaa tarkistetaan. Uuden ohjelman toteuttaminen alkaa vuonna 2008. Tarkistettu ohjelma ulottuu metsäsektorin pitkäjänteisyyttä korostaen vuoteen 2015.

Vuonna 2007 valmistellaan päätös kansallista metsäohjelmaa täydentävästä uudesta Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmasta (METSO) vuosille 2008—2016.

01. (30.60.21) Metsäntutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 38 303 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös rakennusten peruskorjauksista ja perusparannuksista aiheutuvien menojen maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Metsäntutkimuslaitoksen (Metla) *tehtävänä* on edistää tutkimuksen keinoin metsien taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää hoitoa ja käyttöä. Metla tuottaa, hankkii ja välittää korkeatasoista tieteellistä tietoa metsäluonnosta, metsien eri käyttömuodoista, metsävaroista ja niiden hyödyntämisestä sekä turvaamisesta yhteiskunnallisen päätöksenteon pohjaksi ja yhteiskunnan hyvinvoinnin edistämiseksi. Soveltavan tutkimuksen lisäksi tehdään sitä tukevaa perustutkimusta, kehitetään metsäalan yhteistoimintaa ja tutkimustulosten hyväksikäyttöä sekä huolehditaan Metlalle kuuluvista viranomaistehtävistä. Tehtävänsä hoitamiseksi Metla osallistuu Metsäklusteri Oy:n toimintaan.

Metla tukee pääluokkaperusteluissa esitettyjen maa- ja metsätalousministeriön *toimialan vaikuttavuustavoitteiden* saavuttamista seuraavasti:

— tuottamalla tietoa ja osaamista metsien käyttöasteen ja metsätalouden kannattavuuden parantamiseksi

— tukemalla Kansallinen metsäohjelma (KMO) 2015 toteuttamista sekä

— tuottamalla metsänhoidon kustannustehokkuuden ja laadun parantamisessa sekä metsävaratietojen hyödyntämisessä tarvittavaa tietoa ja osaamista.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2008 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti Metlalle seuraavat tulostavoitteet:

Toiminnallinen tuloksellisuus

Toiminnallinen tehokkuus

Metlan vuosien 2006—2008 bruttotoimintamenojen, tulojen ja henkilötyövuosien jakautuminen (milj. euroa)

	Bruttomenot			Htv			Tulot		
Toiminta	2006 TP	2007 TA	2008 TAE	2006 TP	2007 TA	2008 TAE	2006 TP	2007 TA	2008 TAE
Tutkimustoiminta	17,7	18,2	17,3	355	355	350	3,3	2,6	2,3
Viranomaispalvelut	6,5	6,0	5,0	144	129	94	3,2	2,1	0,7
Asiakasrahoitteiset tutkimuspalvelut	0,9	0,9	0,9	18	18	18	1,6	1,5	1,5
Strateginen suunnittelu ja johtaminen	1,7	1,7	2,1	34	20	26	0	0	0
Tutkimuksen tukitoiminnot	6,3	5,9	6,0	108	121	108	0,2	0,1	0
Sisäiset palvelut	13,1	12,2	12,1	139	128	113	0,8	0,6	0,6
Yhteensä	46,2	44,9	43,4	798	771	709	9,1	6,9	5,1

Tutkimustoimintaa suunnataan elinkeinotoiminnan kehittämistä ja metsäpolitiikan valmistelua tukevaan suuntaan uusien tutkimusohjelmien ja erillishankkeiden avulla. Talous- ja teknologiatutkimusta kehitetään niistä erikseen laaditut selvitykset huomioon ottaen.

Vuonna 2008 keskeisten tuotosten määrä suhteutetaan käytettävissä oleviin resursseihin.

Metlan hallinnassa olevien maiden - tutkimusmetsät, luonnonsuojelualueet ja opetusmetsät - hallinta siirretään Metsähallitukselle ja toteutetaan muut vuodelle 2008 sovitut tuottavuusohjelman mukaiset toimenpiteet. Siirtoon liittyvät vaikutukset on otettu huomioon Metlan toimintamenojen mitoituksessa, Metsähallituksen peruspääoman muutoksessa (luku 30.63 Metsähallitus) sekä ympäristöministeriön hallinnonalan määrärahoissa luvussa 35.10.

Nettobudjetoidun maksullisen toiminnan tulostavoitteeksi asetetaan 1,5 milj. euroa siten, että toiminta kattaa siitä aiheutuvat kustannukset.

Tuottavuuden tunnuslukuja

Tilastokeskuksen tuottavuusmittari, vertailuvuosi 2003=100	2006 toteutuma[1)]	2007 tavoite	2008 esitys
Tuotos	108,08	115,31	115,31
Työpanos	94,97	94,66	94,66
Kokonaispanos	94,09	94,45	94,45
Työn tuottavuus	113,81	121,81	121,81
Kokonaistuottavuus	114,87	122,08	122,08

[1)] Alustava.

Tuotokset ja laadunhallinta

Metlan laboratoriotoimintoja kehitetään yhteistyössä eri toimijoiden kanssa kustannustehokkuuden parantamiseksi.

Vahvistetaan osaamisprofiilia strategisilla painopistealueilla ja kohdennetaan tutkimustoimintaa asiakastarpeiden mukaisesti. Jatketaan sähköiseen asiointiin siirtymistä ja tiedonhallintajärjestelmän kehittämistä.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	46 167	44 850	43 363
Bruttotulot	7 222	4 900	5 060
Nettomenot	38 945	39 950	38 303
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 780		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	6 428		

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tulot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	3 833 717	2 200 000	3 100 000
— EU:lta saatava rahoitus	2 101 484	800 000	800 000
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	1 812 825	1 000 000	1 600 000
Tulot yhteensä	7 748 026	4 000 000	5 500 000
Hankkeiden kokonaiskustannukset	16 924 462	9 750 000	12 000 000
Kustannusvastaavuus (tulot - kustannukset)	-9 176 436	-5 750 000	-6 500 000
Kustannusvastaavuus, %	46	41	46

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon 62 henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Bruttomenot	-1 487
Tuottavuusohjelmaa tukevan tiedonhallintajärjestelmän osarahoitus tuottavuustoimenpiteiden säästöistä	500
Kertameno organisaatiouudistuksen siirtymävaiheeseen	400
Tutkimusmetsien hallinnan siirto Metsähallitukselle - käyttökorvaus	856
Tulorahoitteisen toiminnan laajeneminen	100
Tutkimusmetsien henkilöstön (35 htv) siirtyminen Metsähallitukseen	-1 435
Muut tuottavuustoimenpiteet	-1 508
Tutkimusmetsien hallinnan siirto	-400
Bruttotulot	160
Tulorahoituksen nousu	100
Tekninen muutos, tulomomentin lakkauttaminen	60
Yhteensä	-1 647

2008 talousarvio	38 303 000
2007 talousarvio	39 950 000
2006 tilinpäätös	39 593 000

41. Metsäpuiden siemenhuolto (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 169 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää metsäpuiden siemenviljelysten perustamista ja nuoruusvaiheen hoitoa varten myönnettävien valtionavustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoitus perustuu metsäpuiden siemenviljelysten perustamisohjelmaan. Metsäpuiden siemenviljelysten perustamiseen ja nuoruusvaiheen hoitoon myönnettävien valtionavustusten tavoitteena on varmistaa, että metsätalouden käyttöön on saatavissa jatkuvasti ja riittävästi alkuperältään kasvupaikan olosuhteisiin sopivaa ja hyvälaatuista metsänviljelyaineistoa.

Momentin määräraha on muutettu kaksivuotiseksi siirtomäärärahaksi.

2008 talousarvio	1 169 000
2007 II lisätalousarvio	—
2007 talousarvio	903 000
2006 tilinpäätös	767 821

42. Valtionapu metsätalouden edistämis- ja valvontaorganisaatioille (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 42 409 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää metsäkeskuksille ja Metsätalouden kehittämiskeskus Tapiolle metsäkeskuksista ja metsätalouden kehittämiskeskuksesta annetun lain (1474/1995) perusteella aiheutuviin menoihin. Määrärahaa saa käyttää myös metsäkeskusten ja Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion valtionavustustoiminnan liiketaloudellisin perustein hinnoitelluista suoritteista perittävien maksujen alentamiseen sekä muuna julkisena rahoitusosuutena EU-hankkeissa, joiden rahoituspäätökset on tehty ennen vuotta 2008 siltä osin kuin näihin menoihin ei voida käyttää EU:n rahoitusta tai vastaavaa valtion rahoitusosuutta.

Metsäkeskusten osuus määrärahasta määräytyy metsäkeskuskohtaisesti alueellista työmäärää sekä toiminnan laajuutta kuvaavien tekijöiden perusteella, joita ovat muun muassa metsäkeskuksen varsinaisten yksityismetsien pinta-ala, hakkuumäärä ja metsälöiden lukumäärä, valtion ja teollisuuden metsien pinta-ala, viranomaistoiminnan ilmoitusten ja päätösten määrä, alueellisen metsävaratiedon keruun pinta-ala sekä neuvottujen metsänomistajien määrä. Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion osuus määrärahasta määräytyy metsäkeskuksille toteutettavan kehittämisohjelman sekä maa- ja metsätalousministeriölle tuotettavien palvelujen laajuuden perusteella.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vähennyksenä 60 000 euroa metsäkeskusten toimialaan kuuluvien merkittävää julkista valtaa sisältävien tehtävien siirtona Maaseutuviraston momentille 30.01.03.

Metsäkeskukset ja Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio hoitavat metsien kestävää hoitoa ja käyttöä, niiden monimuotoisuuden säilyttämistä sekä metsätalouden muuta edistämistä koskevia tehtäviä. Metsäkeskusten toiminnan tärkein kohderyhmä ovat yksityismetsänomistajat, jotka omistavat 440 000 metsälöä, joiden yhteispinta-ala on 14,1 milj. hehtaaria. Metsäkeskukset valvovat metsätaloutta koskevien lakien noudattamista ja hoitavat muut niille säädetyt viranomaistehtävät. Metsäkeskusten viranomaistehtäviä ovat muun muassa kestävän metsätalouden rahoituksesta annetussa laissa (1094/1996) säädetyt rahoituspäätökset (noin 50 000 vuodessa, hankkeista vähintään 4,5 % tarkastetaan myös maastossa), metsälain (1093/1996) valvontaan liittyvät metsänkäyttöilmoitusten tarkastukset (noin 100 000 vuodessa, joista vähintään 3 % tarkastetaan myös maastossa) sekä metsästyslain (615/1993) nojalla korvattavien hirvieläinvahinkojen maastoarviointi metsätalouden osalta.

Metsäkeskukset ja kehittämiskeskus tehostavat toimintaansa valtionhallinnon yleisten tuottavuuden kehittämislinjausten mukaisesti.

Metsätaloudelle pääluokan selvitysosassa asetettujen yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteuttamiseksi maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2008 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti *metsäkeskusten* valtionavulla rahoitettavalle

toiminnalle (valtionavustustoiminta) seuraavat tavoitteet:

Metsäkeskusten tulostavoitteet

	2006 toteutuma	2007 tulostavoite	2008 tulostavoite
1. Taloudellisuustavoitteet			
Metsälain valvontakustannukset metsänkäyttöilmoitusta kohden, €	63	alle 68	alle 65
Rahoituslain valvontakustannukset rahoituspäätöstä kohden, €	104	alle 98	alle 95
Alueellisen metsävaratiedon ylläpitokustannukset, €/ha	20	alle 20	alle 20
2. Suoritetavoitteet			
Alueellisen metsävaratiedon keruutavoite, ha	910 000	875 000	830 000
Henkilökohtaisen neuvonnan määrä, henkilöä	42 089	37 100	36 000
3. Laatutavoitteet			
Hyvän metsänhoidon suositusten mukaisten taimikoiden osuus perustetuista taimikoista, %	83	84	85
Nuoren metsän hoidossa metsänhoidollisesti hyvien hankkeiden osuus pinta-alasta, %	91	vähintään 89	vähintään 89
Päätös nuoren metsän hoitohankkeista, viikkoa vireille tulosta	4	enintään 4	enintään 4
Tilakohtaisten metsäsuunnitelmien peittotavoite, %	69	68	62

Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion valtionavustustoiminnan tavoitteena on tuottaa metsäkeskuksille sellaisia metsätaloudellisia kehittämis- ja asiantuntijapalveluja, jotka tukevat metsälainsäädännön, kansallisen metsäohjelman ja Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman tavoitteiden saavuttamista sekä metsäkeskusten toiminnan yhtenäistämistä ja tehostamista. Lisäksi Tapio tuottaa palveluita maa- ja metsätalousministeriölle.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2008 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti *Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion* valtionavustustoiminnalle seuraavat tavoitteet:

1) Tapio toteuttaa metsäkeskusten kehittämisohjelman, jossa on seuraavat strategiset painotukset:

— metsäkeskusten yhteisen toimintajärjestelmän koordinointi,

— metsäkeskusten ja Tapion hallinnon ja tukipalveluiden kehittäminen,

— alueellisen metsävaratiedon keruujärjestelmän uudistaminen, ja

— alueellisen metsävaratiedon tuottaminen.

2) Tapio laatii metsäkeskusten kehittämisohjelman seuraavalle vuodelle prosessikuvauksen mukaisesti.

3) Tapio tuottaa maa- ja metsätalousministeriölle seuraavia palveluita:

— työryhmä- ja asiantuntijapalvelut (mm. METSO, KMO),

— tutkimuksen käytäntöönviennin tehostaminen,

— ruotsinkieliset palvelut, ja

— tilastot.

Metsäkeskusten ja Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion valtionavustustoiminnan kustannusten (milj. euroa) ja henkilötyövuosien (htv) jakautuminen tulosalueille

	2007 kustannukset	htv	2008 kustannukset	htv
Valvonta- ja tarkastustoiminta	13,7	232	13,4	227
Alueellinen metsävaratieto	16,0	279	15,6	266
Neuvonta, koulutus ja tiedotus	8,5	124	9,0	126
Muu toiminta	14,9	140	14,8	126
Yhteensä	53,1	775	52,8	745

2008 talousarvio	42 409 000	2008 talousarvio	50 000
2007 talousarvio	43 689 000	2007 talousarvio	50 000
2006 tilinpäätös	45 379 000	2006 tilinpäätös	9 727

43. Eräät korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 50 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää metsän hyönteis- ja sienituhojen torjunnasta annetun lain (263/1991) perusteella aiheutuvien korvausten ja muiden menojen sekä laajuudeltaan ja taloudelliselta merkitykseltään huomattavien äkillisten metsätuhojen kartoituksesta aiheutuvien menojen maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää metsälaissa tarkoitetuista uhkasakkolain (1113/1990) mukaisista ja niihin verrattavista suorituksista aiheutuvien sellaisten menojen maksamiseen, jotka maksetaan etukäteen valtion varoista.

Selvitysosa: Määrärahasta arvioidaan käytettävän metsälaissa tarkoitetuista uhkasakkolain mukaisista ja niihin verrattavista suorituksista aiheutuvien menojen maksamiseen 30 000 euroa ja muiden menojen maksamiseen 20 000 euroa.

44. Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 61 780 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) ja kestävän metsätalouden rahoituslain (544/2007) mukaisen valtiontuen maksamiseen sekä kokeilu- ja selvitystoiminnan kulutusmenoihin. Vuonna 2008 saa tehdä edellä mainitun lain mukaisia tukipäätöksiä enintään 66 900 000 eurolla.

Selvitysosa: Eduskunta on hyväksynyt uuden kestävän metsätalouden rahoituslain (544/2007). Lain voimaan saattaminen edellyttää vielä EU:n komission hyväksymisen. Yksityismetsien puuntuotannon kestävyyden turvaamiseksi rahoitettaviin töihin esitetään otettavaksi valtion tukea (mom. 30.60.44) ja lainaa (mom. 30.60.83) yhteensä 61,980 milj. euroa. Nuoren metsän hoitotyöt ovat merkittävin rahoituskohde. Energiapuun korjuuseen ja haketukseen arvioidaan käytettävän määrärahasta noin 6,5 milj. euroa (vuonna 2007 käytön arvioidaan olevan 6,0 milj. euroa).

Valtion rahoituksen puuntuotannon kestävyyden turvaamistöihin (momentit 30.60.44 ja 30.60.83) arvioitu jakautuminen työlajeittain

Työlajiryhmät	2007 Arvio käytöstä milj. €	2007 Arvio työvoimasta htv	2008 Käytettävissä olevat varat milj. €	2008 Työvoima htv
Nuoren metsän hoito ja energiapuu	24,2	1 690	27,3	2 010
Metsänuudistaminen ja muut metsänhoidolliset työt	9,9	360	9,5	360
Metsäteiden tekeminen ja kunnostusojitus	9,0	250	8,8	240
Suunnittelu, toteutusselvitykset, kehittäminen yms.	14,8	300	16,5	330
Yhteensä	57,9	2 600	62,1[1)]	2 940

[1)] Sisältää 0,1 milj. euroa aikaisemmilta vuosilta siirtyneitä lainavaroja.

Myöntämisvaltuudesta (mom. 30.60.44) valtiolle aiheutuvat menot, milj. euroa

	2008	2009	2010	2011	2012—	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	22,50	12,80	6,30	3,00	0,94	45,54
Vuoden 2008 sitoumukset	39,28	14,50	7,60	4,00	1,52	66,90
Yhteensä	61,78	27,30	13,90	7,00	2,46	112,44

2008 talousarvio	61 780 000
2007 II lisätalousarvio	-29 000
2007 talousarvio	57 680 000
2006 tilinpäätös	61 280 541

45. Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 6 965 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) 19 §:ssä tarkoitetun ympäristötuen maksamiseen, 19 a §:ssä tarkoitetuista kokeiluhankkeista ja 20 §:ssä tarkoitetuista metsäluonnon hoitohankkeista aiheutuvien menojen maksamiseen, Etelä-Suomen metsien monimuotoisuutta edistävien menojen maksamiseen sekä metsien ympäristönhoitoa ja biologisen monimuotoisuuden säilyttämistä tukevista valtakunnallisista ja maa- ja metsätalousministeriön erikseen määrittelemistä hankkeista ja toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää metsätalouden rahoituslain (544/2007) 4 luvussa tarkoitetuista toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös menojen maksamiseen, jotka aiheutuvat enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamisesta määräaikaisiin tehtäviin. Määräraha budjetoidaan suoriteperusteella.

Selvitysosa: Määräraha on alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Viitaten Kainuun hallintokokeilusta annetun lain 10 §:n 1 momenttiin Kainuun maakunnan hallintokokeilualueella kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain 19 §:n mukaiseen valtiontukeen myönnetään rahoitusta momentin 32.50.63 määrärahasta.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Ympäristötuki (19 §)	4 132 000
Metsäluonnon hoitohankkeet (20 §)	2 533 000
Valtakunnalliset hankkeet	300 000
Yhteensä	6 965 000

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2008 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen metsäluonnon hoidon edistämiselle seuraavat alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

Metsäluonnon monimuotoisuuden säilymistä turvataan ympäristötuella 4 800 hehtaarin alueella (vuoden 2007 tavoite 4 500 hehtaaria).

Pääosa määrärahasta on aikaisempina vuosina käytetty Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) toteuttamiseen. Ohjelman jatkosta ja rahoituksesta on tarkoitus päättää kuluvan vuoden lopussa. Määrärahan mitoituksessa on varauduttu vuoden 2007 talousarvion tasoiseen rahoitukseen METSO-ohjelman toteuttamiseksi.

2008 talousarvio	6 965 000
2007 talousarvio	6 965 000
2006 tilinpäätös	7 005 000

50. Eräät metsätalouden valtionavut (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 626 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen käyttösuunnitelmassa mainituille yhdistyksille ja säätiöille sekä osakeyhtiölle.

Käyttösuunnitelma	€
Föreningen för Skogskultur rf	50 000
Työtehoseura ry	471 000
Metsämuseosäätiö	520 000
Mustilan Kotikunnas -säätiö	51 000
Suomen Metsäyhdistys ry	434 000
Puuinfo Oy	100 000
Yhteensä	1 626 000

S e l v i t y s o s a : Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon Puuinfo Oy:lle myönnettävä 100 000 euron määräraha puurakentamisen edistämiseen. Vähennyksenä on otettu huomioon vuoden 2007 talousarviossa Metsämuseosäätiölle myönnetty 150 000 euron määräraha museotilojen laajennushankkeen myötä syntyneiden kiinteistönhoito- ja henkilöstömenojen kattamiseen. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon Työtehoseura ry:lle vuosina 2005—2007 myönnetty 50 000 euron määräraha puun energiakäytön edistämiseen.

2008 talousarvio	1 626 000
2007 talousarvio	1 726 000
2006 tilinpäätös	1 726 000

83. Lainat puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain mukaisten lainojen maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Määrärahan tarpeeksi arvioidaan 300 000 euroa. Kun tähän arvioidaan olevan käytettävissä 100 000 euroa vuodelle 2008 siirtyvää määrärahaa, momentin määrärahatarve on 200 000 euroa.

2008 talousarvio	200 000
2007 talousarvio	100 000
2006 tilinpäätös	100 000

63. Metsähallitus

1. Peruspääoman muutokset

Metsähallituksen peruspääomaa voidaan korottaa 78,7 milj. eurolla, mikä nettovaikutuksinen summa muodostuu Metsähallituksen maankäytön muutoksista, julkisten hallintotehtävien ja liiketoiminnan omaisuuden välisistä kiinteistövarallisuuden muutoksista sekä kiinteistövarallisuuden hallinnansiirroista valtion laitoksilta samoin kuin valtionperinnöistä ja rekisterivirheiden korjauksista. Valtioneuvosto valtuutetaan päättämään tarkemmin omaisuuden siirrosta.

2. Liiketoiminnan keskeiset palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet

Metsähallitus ottaa huomioon liiketoimintaa harjoittaessaan yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet, kuten luonnon monimuotoisuuden, virkistyskäytön sekä porotalouden ja saamelaiskulttuurin vaatimukset.

Metsähallitus voi avustaa Suomen Metsäsäätiötä vuonna 2008 enintään 0,2 milj. eurolla.

3. Liiketoiminnan investointien ja investointisitoumusten enimmäismäärä

Metsähallituksen investoinneista saa aiheutua menoja vuonna 2008 enintään 30 milj. euroa. Lisäksi Metsähallitus saa tehdä vuonna 2008 investointeja koskevia sitoumuksia, joista saa aiheutua menoja seuraavina vuosina enintään 34 milj. euroa.

4. Liiketoiminnan lainanoton enimmäismäärä

Metsähallitus oikeutetaan ottamaan liiketoimintaansa varten valtion liikelaitoksista annetun lain (1185/2002) 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua lainaa enintään 50 milj. euroa.

5. Liiketoiminnan takausvaltuudet

Metsähallitus saa myöntää takauksia samaan liikelaitoskonserniin kuuluvien osakeyhtiömuotoisten tytäryritysten lainojen vakuudeksi enintään 12,3 milj. euron arvosta.

6. Liiketoiminnan vakuuksien enimmäismäärä

Metsähallitus saa antaa toimintaansa varten tarvittavia vakuuksia ulkopuolisille enintään 0,5 milj. euron arvosta.

S e l v i t y s o s a :

Liiketoiminta

Peruspääoman korotuksesta 0,9 milj. euroa muodostuu siitä, että Metsähallituksen maankäytön muutosten nettovaikutuksena esitetään siirrettäväksi kiinteistövarallisuutta julkisten hallintotehtävien omaisuudesta liiketoiminnan omaisuuteen. Tämän lisäksi hallinnansiirtojen valtion laitoksilta, valtionperintöjen sekä rekisterivirheiden korjauksen yhteenlaskettuna nettovaikutuksena Metsähallituksen liiketoiminnan hallinnassa olevan omaisuuden arvon korotus on 77,8 milj. euroa. Korotuksen jälkeen Metsähallituksen liiketoiminnan peruspääoma on 2 541,1 milj. euroa. Peruspääoman korotuksessa otetaan huomioon mm. Metsäntutkimuslaitoksen tutkimusalueiden ja opetusmetsien sekä Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen tutkimusmetsien siirto Metsähallitukselle.

Metsähallituksen liiketoiminnan toimialana ovat metsätalous ja muu luonnonvarojen käyttö. Liiketoimintaa harjoitetaan Metsähallituslaissa säädettyjen yhteiskunnallisten velvoitteiden (luonnon monimuotoisuuden, virkistyskäytön, porotalouden, saamelaiskulttuurin ja työllisyyden edistämisen) asettamissa puitteissa. Yleisestä yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioon ottamisesta aiheutuu vuonna 2008 arviolta 38 milj. euron laskennallinen kulurasite Metsähallituksen liiketoiminnalle. Velvoitteiden huomioon ottamisen tasosta päätetään tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön päätöksessä Metsähallituksen liiketoiminnan tavoitteista vuodelle 2008.

Maa- ja metsätalousministeriö on arvioinut Metsähallituksen vuoden 2008 tuloutustavoitteeksi 86,0 milj. euroa. Ottaen huomioon eduskunnan hyväksymät vuoden 2008 palvelu- ja muut toimintatavoitteet, ministeriö on alustavasti asettanut Metsähallituksen liiketoiminnan vuoden 2008 tulostavoitteeksi (tilikauden tulos) 70,8 milj. euroa ja liiketoimintakonsernille 72,7 milj. euroa. Alustavana tavoitteena on, että vuoden 2008 voitosta tuloutetaan vuonna 2009 valtiolle 67,3 milj. euroa. Tavoite vastaa 2,9 prosentin tuottoa Metsähallituksen liiketoimintaan sijoitetulle pääomalle. Tämä on yhtä suuri kuin Metsähallituksen sijoitetun pääoman pitkän aikavälin tuottotavoite. Vuotuisesta voitosta (verojen jälkeen) tuloutetaan valtiolle 95 prosenttia.

Metsähallituksen hallituksen asettama alustava liiketoiminnan liikevaihtotavoite on 246,1 milj. euroa ja liiketoimintakonsernin 284,2 milj. euroa. Metsähallitus tekee liiketoiminnan investointeja alustavan investointisuunnitelman mukaan 16,0 milj. eurolla. Merkittävimmät investointikohteet ovat kiinteistörakenteen parantamiseen liittyvät maa- ja vesialuehankinnat.

Alustavan suunnitelman mukaan Metsähallitus antaa takauksen tytäryhtiönsä Forelia Oy:n 4,3 milj. euron lainojen vakuudeksi, tytäryhtiönsä Metsähallitus Holding Oy:n 5,0 milj. euron lainojen vakuudeksi ja tytäryhtiönsä Morenia Oy:n 3,0 milj. euron lainojen vakuudeksi. Metsähallitus voi joutua liiketoiminnassaan antamaan vakuuksia ulkopuolisille.

Metsähallituksen liiketoiminnan tunnuslukutaulukko

	2006 toteutuma		2007 ennakoitu		2008 esitys	
	Liikelaitos	Konserni	Liikelaitos	Konserni	Liikelaitos	Konserni
Liikevaihto, milj. €	248,6	268,3	274,7	310,3	246,1	284,2
— muutos, %			10,5	15,7	4,2	5,8
Käyttökate, %	34	32	36	34	33	30
Liikevoitto/tappio, milj. €	79,4	80,7	95,2	99,1	75,0	79,2
Tilikauden tulos, milj. €	68,9	72,2	90,5	92,7	70,8	72,7
— liikevaihdosta, %	28	27	33	30	29	26
— peruspääomasta, %	2,8	2,9	3,7	3,8	2,8	2,9
Tuloutus valtion talousarvioon, milj. €[1)]	51,1	-	65,4	-	86,0	-
Sijoitetun pääoman tuotto, %	3,2	3,2	3,8	4,0	2,9	3,1
Investoinnit liikevaihdosta, %	5	4	9	7	7	6
Omavaraisuusaste, %	98	98	98	98	98	98
Taseen loppusumma, milj. €	2 571	2 585	2 574	2 589	2 657	2 671
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä (htv)	1 259	1 417	1 252	1 410	1 277	1 435

[1)] Tuloutus edelliseltä vuodelta, kuluvan vuoden tuloutustavoite sekä talousarvioesityksen mukainen tuloutustavoite.

Liikelaitoksen tuloutus ja rahoitus momenteittain (milj. euroa)

	2006 toteutuma	2007 ennakoitu	2008 esitys
Liikelaitoksen tuloutus tulomomenteille			
12.28.99 Takausmaksut	-	-	-
13.05.01 Voiton tuloutus	51,100	65,400	86,000
Yhteensä	51,100	65,400	86,000
Julkisten hallintotehtävien määräraharahoitus			
30.63.50 Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät	5,830	5,790	5,741
MMM:n hallinnonala yhteensä	5,830	5,790	5,741
35.10.52 Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät	24,038	23,778	23,960
35.10.63 Luonnonsuojelualueiden hankkiminen	10,870	6,000	3,500
YM:n hallinnonala yhteensä	34,908	29,778	27,460
Yhteensä (MMM ja YM)	40,738	35,568	33,201

Julkiset hallintotehtävät

Metsähallituksesta annetun lain (1378/2004) 6 §:n mukaisten julkisten hallintotehtävien palvelu- ja toimintatavoitteet sekä niiden rahoitus esitetään tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön toimialan osalta momentilla 30.63.50 ja ympäristöministeriön toimialan osalta momentilla 35.10.52.

Julkisten hallintotehtävien rahoitus ja menorakenne (1 000 euroa, sisältää koko toiminnan, myös ympäristöministeriön toimialaan liittyvän osuuden)

Rahoitus[1]	2006 toteutuma	2007 ennakoitu	2008 esitys
Maa- ja metsätalousministeriö (mom. 30.63.50)	6 168	7 300	5 741
Ympäristöministeriö (mom. 35.10.52)	23 613	26 078	23 960
Ympäristöministeriö (mom. 35.10.63)	11 308	7 800	3 500
Ympäristöministeriö (mom. 35.01.21)	-	300	-
Muiden ministeriöiden rahoitus	4 549	4 100	4 000
Muu rahoitus valtion talousarviosta	897	500	1 000
Euroopan unionin rahoitus	1 488	1 500	1 500
Tulorahoituksella maksetut menot	5 819	6 378	6 300
Muu rahoitus	166	44	299
Yhteensä	54 008	54 000	46 300
Menot			
Palkkausmenot	19 713	20 500	19 000
Muut kulutusmenot	20 130	23 300	20 000
Maa-aluehankinnat	9 827	6 000	3 500
Muut investoinnit	4 338	4 200	3 800
Yhteensä	54 008	54 000	46 300

[1] Rahoituseriin 2006 ja 2007 sisältyvät myös edellisiltä vuosilta siirtyneet erät.

Julkisten hallintotehtävien kehitystä kuvaava tunnuslukutaulukko[1]

	2006 toteutuma	2007 ennakoitu	2008 esitys
Tuotot (1 000 euroa)			
Maksullinen toiminta	6 967	6 800	6 700
Muut tuotot	2 697	2 500	2 500
Tuotot yhteensä	9 664	9 300	9 200
Kulut (1 000 euroa)			
Henkilöstökulut	19 580	20 000	20 000
Muut kulut	22 864	25 000	22 042
Kulut yhteensä	42 444	45 000	42 042
Valtion talousarviosta saatu rahoitus	36 112	38 278	35 243
Yli-/alijäämä	3 332	2 578	2 401
Henkilöstömäärä (htv)	587	587	569
— josta virkamiehiä (htv)	65	65	61

[1] Luvut eivät sisällä luonnonsuojelualueiden hankintamenoja eikä siihen saatua rahoitusta. Vuonna 2006 tuloutui lisäksi siemenvaraston tuloja 7,7 milj. euroa.

50. Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 741 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Metsähallitusta koskevan lain 6 §:n mukaisten Metsähallituksen julkisista hallintotehtävistä maa- ja metsäta-

lousministeriön toimialalla aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Tavoitteet Metsähallituksen julkisille hallintotehtäville maa- ja metsätalousministeriön toimialan osalta ovat:

— asiakastyytyväisyys säilyy hyvänä,

— tarjotaan mahdollisimman laajalti kansalaisille metsästys- ja kalastusmahdollisuuksia ekologisesti ja sosiaalisesti kestävällä tavalla,

— parannetaan luontomatkailun ja virkistyskäytön kannalta tärkeiden retkeilyyn ja virkistykseen tarkoitettujen alueiden palveluvarustusta, opastusta ja kulutuskestävyyttä, sekä

— järjestetään Metsäntutkimuslaitokselta Metsähallituksen hallintaan siirrettävissä tutkimusmetsissä ja luonnonsuojelualueilla sijaitsevien retkeilypalveluiden hoito.

Metsähallitus käyttää määrärahan lisäksi näihin julkisiin hallintotehtäviin maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvista Metsähallituksen julkisista hallintotehtävistä Metsähallitukselle kertyvät tulot, arviolta 4 000 000 euroa.

Määrälliset ja laadulliset tavoitteet Metsähallituksen julkisille hallintotehtäville prosesseittain

	2006 toteutuma	2007 ennakoitu	2008 esitys
Opastettujen asiakkaiden määrä ryhmissä (asiakkaiden lkm)	52 300	60 000	45 000
Valtion retkeilyalueiden käynnit	336 500	365 000	340 000
Luontokeskusten ja muiden asiakaspisteiden käynnit (kpl)	775 400	810 000	860 000
Luontoon.fi-verkkopalvelun käynnit	1 690 000	1 500 000	2 500 000
Matkailuyritysten kanssa voimassa olevat yhteistyösopimukset (kpl)	147	150	220
Virkistyspalvelujen asiakastyytyväisyys (asteikko 1—5)	4,2	>4	>4
Suurpedot.fi-verkkopalvelun käynnit	117 524	100 000	120 000
Metsästysluvat (kpl)	37 756	35 500	36 000
Kalastusluvat (kpl)	61 729	65 000	64 000
Metsästys- ja kalastusalueiden vuokrasopimusten määrä	3 320	3 350	3 400
Moottorikelkkauraluvat (maksulliset, kpl)	2 503	5 000	5 000
Urien ulkopuoliset maastoliikenneluvat (kpl)	5 467	5 000	5 000
Lupametsästäjien asiakastyytyväisyys (asteikko 1—5)	3,6	>3,5	>3,6

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Luonnon virkistyspalvelut	4 186 000
Eräasiat	1 285 000
Muut tehtävät	270 000
Yhteensä	5 741 000

2008 talousarvio	5 741 000
2007 talousarvio	5 790 000
2006 tilinpäätös	5 830 000

70. Kiinteistö- ja paikkatietoinfrastruktuuri

Selvitysosa: Tässä luvussa on budjetoitu Maanmittauslaitoksen ja Geodeettisen laitoksen toiminnasta aiheutuvat menot.

Toimintaympäristö

Paikkatietojen harmonisointiin tähtäävän INSPIRE-direktiivin toimeenpano käynnistyy. Kansallinen lainsäädäntö ja direktiivin edellyttämät palvelut on toteutettava lähivuosien aikana. Nykyisten valtakunnallisten korkeusmallien tarkkuus on osoittautunut riittämättömäksi mm. tulvavaara-alueilla. Uusi laserkeilaustekniikka mahdollistaa riittävän tarkkojen korkeustietojen tuottamisen tehokkaasti. Näitä tietoja voidaan hyödyntää myös maa- ja metsätaloudessa ja

rakentamisen suunnittelussa. Korkeustietojen yhteishankintaa on valmisteltu laajana eri virastojen välisenä yhteistyönä.

Luvun nimike on muutettu.

01. (30.70.21) Maanmittauslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 49 422 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös jäsenmaksujen maksamiseen.

Selvitysosa: Maanmittauslaitoksen *tehtävänä* on maanmittaustoimitukset, kiinteistö- ja maastotietoja koskevien tietokantojen ylläpito ja niiden ajan tasalla pitäminen, ilmakuvapalvelut sekä paikkatietojen yhteiskäytöstä huolehtiminen. Lisäksi Maanmittauslaitos tuottaa edellä mainittuihin tehtäviin liittyviä muita palveluja.

Maanmittauslaitos tukee pääluokkaperusteluissa esitettyjen maa- ja metsätalousministeriön *toimialan vaikuttavuustavoitteiden* toteuttamista seuraavasti:

— Laitoksen tuottamien ja ylläpitämien aineistojen ja rekisterien kattavuutta, laatua ja ajantasaisuutta parannetaan.

— Aineistot tuotetaan yhteensopiviksi ja saatetaan mahdollisimman laajaan käyttöön.

— Kiinteistörekisteri ja siihen kuuluva kiinteistörekisterikartta ovat jatkuvasti ajan tasalla.

— Maastotiedoista ajantasaistetaan vuosittain tietiedot, muut kohteet alueesta riippuen 5—10 vuoden välein.

— Huolehditaan kiinteistö- ja maastotietojen valtakunnallisen tietopalvelun jatkuvasta toimivuudesta.

— Toteutetaan kansallisen paikkatietostrategian hankkeita.

— Jatketaan paikkatietojen yhteiskäytön kehittämistä.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2008 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti Maanmittauslaitokselle seuraavat tulostavoitteet:

Vaikuttavuus	2006 toteutuma	2007 ennakoitu	2008 tavoite
Maastotietojen kattavuus talousarviovuoden lopussa			
— A-laatua (pinta-alasta 368 400 km²), %	95	98	100
— B-laatua, %	5	2	0
Maastotietokannan ajantasaisuusindeksi	82	85	89
A-laadun kiinteistörekisterikartan kattavuus			
— Haja-asutusalueen rajapyykkien määrällä painotetusta alasta, %	83	87	91
Kiinteistörekisterin perusparannuksen kattavuusindeksi (1.1.2003 = 0), %	25,0	37,2	42,0

Toiminnallinen tuloksellisuus 2006—2008

	2006 toteutuma	2007 ennakoitu	2008 tavoite
Toiminnallinen tehokkuus			
Taloudellisuus, yksikkökustannukset			
— lohkomistoimitukset, euroa/lohkokiinteistö	769	720	750
— maastotietokannan ajantasaistus, euroa/km²	198	170	168

Tuotokset ja laadunhallinta			
Suoritteiden määrä			
— toimitustuotanto, toimituksia, kpl	22 968	24 300	24 300
— tilusjärjestelyt, kpl	7	4	5
— kiinteistörekisterikartan perusparannus, km²	24 100	29 000	19 500
— maastotietotuotanto yhteensä, km²	40 100	39 000	39 000
Laadunhallinta			
Organisaation palvelukyky			
— lohkomisten kestoaika, kk	9,1	8,2	8,0
— maastotiedon keruun täydellisyys, %	98	96	96
Henkisten voimavarojen hallinta			
Henkilöstömäärä, henkilötyövuosia, yhteensä	1 788	1 806	1 806

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Julkisoikeudelliset suoritteet			
Maksullisen toiminnan tuotot	47 468	47 504	50 851
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	51 324	47 567	50 781
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-3 856	-63	70
Kustannusvastaavuus, %	92	100	100
Muut suoritteet			
Maksullisen toiminnan tuotot	6 204	5 516	5 650
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	5 566	5 325	5 357
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	638	191	293
Kustannusvastaavuus, %	111	104	105

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	98 780	101 044	106 115
Bruttotulot	54 002	53 269	56 693
Nettomenot	44 778	47 775	49 422
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	10 738		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	13 536		

Kiinteistöjen kirjaamisasiat siirretään Maanmittauslaitokselle. Uudistus käynnistyy vuonna 2008.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Bruttomenot	5 071
— Maksullinen toiminta	3 424
— Kiinteistöjen kirjaamisjärjestelmän kehittäminen	1 700
— Tuottavuusohjelma	-53
Bruttotulot	3 424
— Maksullinen toiminta	3 424
Yhteensä	1 647

2008 talousarvio	49 422 000
2007 talousarvio	47 775 000
2006 tilinpäätös	47 576 000

02. (30.70.22) Geodeettisen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 3 437 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Geodeettisen laitoksen *tehtävänä* on tyydyttää kartastoalan tutkimustarpeet maassamme tekemällä tutkimustyötä geodesian, geoinformatiikan, kaukokartoituksen ja navigoinnin sekä niihin liittyvien tieteiden aloilla. Laitos tekee valtakunnalliset geodeettiset perusmittaukset sekä sitoo ne vastaaviin naapurimaiden ja kansainvälisiin järjestelmiin. Laitos huolehtii paikkatietojen metrologiasta ja toimii pituuden ja putoamiskiihtyvyyden kansallisena mittanormaalilaboratoriona. Lisäksi laitos edistää geodeettisten, geoinformatiikan, kaukokartoituksen ja navigoinnin menetelmien ja laitteiden käyttöönottoa erityisesti paikkatietojen hankinnassa ja käsittelyssä. Geodeettista laitosta kehitetään kartastoalan eurooppalaisena tutkimuslaitoksena siten, että se palvelee tehokkaasti julkista hallintoa ja elinkeinoelämää.

Geodeettinen laitos tukee pääluokkaperusteluissa esitettyjen maa- ja metsätalousministeriön *toimialan vaikuttavuustavoitteiden* saavuttamista seuraavasti:

Laitos osallistuu kansallisen paikkatietostrategian (2005—2010) toteuttamiseen seuraavasti:

— ylläpitää tarkkaa ja ajantasaista valtakunnallista koordinaattijärjestelmää ja korkeusjärjestelmää,

— edistää luotujen uusien koordinaatti- ja korkeusjärjestelmien käyttöönottoa,

— tukee paikkatietojen yhteiskäytön edistämistä,

— tutkii uusien kartoitusmenetelmien käyttökelpoisuutta ja tarkkuutta, ja

— aloittaa kansallisen painovoimajärjestelmän uusimisen.

Laitos ylläpitää ja kehittää Metsähovin tutkimusasemaa sekä yhdessä European Satellite Service Provideerin kanssa Virolahdelle rakennettua EGNOS/RIMS -asemaa (Ranging and Integrity Monitoring Station), jotta:

— voidaan osallistua kansainvälisiin hankkeisiin paikannus- ja kaukokartoitussatelliittien ratojen määrittämiseksi, globaalin, eurooppalaisen ja kansallisen koordinaattijärjestelmän ylläpitämiseksi sekä mannerlaattojen liikkeiden määrittämiseksi,

— mahdollistetaan tulevan eurooppalaisen Galileo-paikannussatelliittijärjestelmän hyvä hyödynnettävyys koko Suomen alueella, ja

— voidaan mitata painovoiman alueelliset ja ajalliset vaihtelut geoidin ja uuden valtakunnallisen painovoimajärjestelmän määrittämiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2008 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti Geodeettiselle laitokselle seuraavat tulostavoitteet:

Toiminnan tuloksellisuus

Tunnuslukutaulukko toiminnallisesta tuloksellisuudesta v. 2006—2008

	Kustannukset, 1 000 €			Htv		
Tulosalue	2006 Tot.	2007 Arvio	2008 Arvio	2006 Tot.	2007 Arvio	2008 Arvio
Johto-, kirjasto- ja informaatio- ja hallintopalvelut	810	810	820	8	8	8
Geodesia ja geodynamiikka	1 100	1 079	1 034	17	17	17
Geoinformatiikka ja kartografia	440	440	456	8	8	8
Kaukokartoitus ja fotogrammetria	650	660	715	10	10	10
Navigointi ja paikannus	300	340	412	5	5	6
Yhteensä	3 300	3 329	3 437	48	48	49

Toiminnan tehokkuus

Geodeettisen laitoksen menoista katetaan 25 % ulkopuolisilla tuloilla, jotka hankitaan tutkimusrahoituksena sekä koti- että ulkomailta. Laitoksen menoista 75 % katetaan budjettirahoituksella, jolla hoidetaan valtakunnallisesti tärkeät mittaus-, kehitys- ja tutkimustehtävät, sekä ylläpidetään ja kehitetään laitoksen osaamista ja tutkimuslaitteita. Lisäksi budjettirahaa käytetään laitoksen osuutena yhteistutkimushankkeissa.

Laitos lisää yhteistyötään sekä koti- että ulkomaisten laitosten kanssa kalliiden tutkimuslaitteiden käytössä. Tämän lisäksi tutkimuslaitteita kehitetään nykyistä automaattisemmaksi ja mittaustietojen keruumenetelmiä tehostetaan.

Tuotokset ja laadunhallinta

Laitosta kehitetään eurooppalaisena tutkimuslaitoksena tekemällä yhteistyötä alan tutkimuslaitosten ja yliopistojen kanssa. Tämä mahdollistaa laitoksen tietotaidon sekä työn laadun kilpailukykyisen kehittymisen.

Laitos arvioi toimintaansa ja sen laatua joka neljäs vuosi toteutettavalla asiakashaastattelulla.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	3 619	3 638	3 737
Bruttotulot	755	300	300
Nettomenot	2 864	3 338	3 437
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	544		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	980		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Bruttomenot	99
— Uusi palkkausjärjestelmä (UPJ)	8
— Valtakunnalliset järjestelmät	91
Yhteensä	99

2008 talousarvio	3 437 000
2007 talousarvio	3 338 000
2006 tilinpäätös	3 300 000

40. Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 5 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää uusjakotoiminnan tukemisesta annetun lain (24/1981) ja vuokra-

alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kauppaloissa annetun lain (218/1962) mukaisten menojen, kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977) 102 §:n mukaisten lainojen ja korkotuen rahoituksesta ja eräistä vesitilusjärjestelyistä annetun lain (31/1980) 19 §:n mukaisista lunastuksista aiheutuvien menojen maksamiseen, vesistöhankkeiden johdosta suoritettavista tilusjärjestelyistä annetun lain (451/1988) 21 ja 22 §:n mukaisten menojen maksamiseen sekä kiinteistönmuodostamislain (554/1995) 207 §:n 2 momentissa tarkoitettujen toimitusmenojen maksamiseen uusjakojen ja vesitilusjärjestelyjen osalta. Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenoihin ja enintään 12 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan käytön arvioidaan jakautuvan siten, että asianosaisilta takaisin perittävä osuus on noin 2 250 000 euroa ja valtion lopulliseksi menoksi jää noin 2 750 000 euroa.

2008 talousarvio	5 000 000
2007 talousarvio	4 000 000
2006 tilinpäätös	4 000 000

(90.) Hallinto

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 30.01 ja sen momentti 21 siirrettäväksi momentiksi 30.01.01, momentti 22 momentiksi 30.01.20, momentti 23 momentiksi 30.01.02, momentti 25 momentiksi 30.01.03, momentti 26 momentiksi 30.01.21, momentti 27 momentiksi 30.01.22 ja momentit 29 ja 66 luvun 30.01 vastaaviksi momenteiksi.

(91.) Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta ja eläinlääkintävahinkojen arviolautakunta

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 30.01 ja sen momentti 21 siirrettäväksi momentiksi 30.01.04.

Pääluokka 31
LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa: Liikenne- ja viestintäministeriö toteuttaa yhdessä hallinnonalan virastojen ja laitosten kanssa hallituksen liikenne- ja viestintäpoliittisia tavoitteita. Ministeriön ja hallinnonalan vastuulla on myös liikenne- ja viestintäpoliittisten tavoitteiden toteuttaminen liikenne- ja viestintäalalla toimivien valtion yritysten osalta sekä omistajapoliittisten tavoitteiden toteuttaminen hallinnonalan liikelaitosten osalta. Hallinnonalan politiikkalohkoja ovat hallinto, viestintäpolitiikka, liikennepolitiikka, omistajapolitiikka sekä tutkimustoiminta.

*Viestintä*palvelut ovat olennainen osa tietoyhteiskunnan kehittymistä, koska merkittävä osa tietoyhteiskunnan palveluista tuotetaan ja kulutetaan viestintäpalveluja ja -verkkoja hyödyntäen. Suomen talouskehityksen ja kilpailukyvyn kannalta on keskeistä pystyä muuttamaan vahva viestintäinfrastruktuuri- ja palveluosaaminen vahvuuksiksi tietoyhteiskuntapalvelujen tuotannossa ja laajassa hyväksikäytössä. Uutta teknologiaa ja uusia viestintäpalveluita kehitetään ja pyritään ottamaan käyttöön kaikilla elämänaloilla siten, että kansalaisten arki helpottuu.

Viestintäpalvelut ovat pääasiassa kaupallisia palveluja, jotka elinkeinoelämä tuottaa. Julkinen hallinto toimii teknologianeutraalin ohjauksen ja lainsäädännön avulla kilpailun ja uuden teknologian käyttöönoton edistämiseksi, viestintäalan yritysten toimintaedellytysten vahvistamiseksi, suomalaisen elinkeinoelämän kilpailukyvyn parantamiseksi sekä peruspalvelutarjonnan turvaamiseksi ja kuluttajan oikeuksien suojaamiseksi. Ministeriön ja hallinnonalan toiminnassa keskeistä on hyvän toimintaympäristön luominen palvelujen tuottajille ja tarjota käyttäjille mahdollisuutta käyttää tietoyhteiskunnan palveluja. Kansalaisten tasavertaisuuden turvaamista palveluiden saatavuuden ja käytön suhteen pidetään tärkeänä.

Hallituskaudella tavoitteena on langattoman viestinnän kehittyminen ja lisääntyminen. Erilaisten verkkojen ja palveluiden yhteentoimivuutta, helppokäyttöisyyttä, turvallisuutta sekä luotettavuutta edistetään aktiivisesti. Viestintätoimialan kehittymisen kannalta on keskeistä, että uusia teknologioita, innovatiivisia liiketoimintamalleja sekä palveluntarjontamuotoja kehittyy ja niiden tarjonta ja käyttö lisääntyy.

Tietoyhteiskuntapolitiikassa keskitytään edellisen hallituksen aikana laaditun tietoyhteiskuntastrategian toimeenpanemiseen. Toimeenpanossa korostetaan arjen tietoyhteiskunnan näkökulmaa, jotta kansalaiset ja yritykset voisivat mahdollisimman tehokkaasti hyötyä teknologisesta kehityksestä ja sen luomista mahdollisuuksista.

Valtioneuvosto asettaa talousarvioesitykseen liittyen viestinnän toimialalle seuraavat yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet:

— Suomen viestintäala on elinvoimainen ja kilpailukykyinen ja viestintäpolitiikka palvelee sekä alan elinkeinoelämän että kansalaisten tarpeita.

— Kansalaiset ja yritykset luottavat tietoyhteiskunnan palveluihin.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti seuraavat edellisiä täydentävät tavoitteet:

— Monipuolisia, korkealaatuisia ja kohtuuhintaisia viestintäpalveluita syntyy ja on saatavilla koko maassa.

— Viestintäverkot ja -palvelut ovat helppokäyttöisiä, turvallisia ja luotettavia kaikissa oloissa.

— Viestinnän infrastruktuuria rakennetaan kilpailevilla verkkoteknologioilla ja langaton viestintä edistyy.

— Taajuuspolitiikka uudistuu maltillisesti ja lisääntyvään taajuustarpeeseen on varauduttu.

— Suomalaisen mediakulttuurin vahvuudet, kuten kansallisesti omaleimaiset sisällöt, viestinnän moniarvoisuus, julkinen palvelu ja monipuolinen lehdistö säilyttävät vahvan asemansa ja kehittyvät.

— Postin yleispalvelu on turvattu ja lehtien fyysiset jakelukanavat säilyvät koko maan kattavina.

Viestintäpolitiikkaa tukevia määrärahoja ovat Viestintäviraston määrärahat, sanomalehdistön tuki sekä Yleisradio Oy:n ulkomaille suunnattujen radio- ja televisiolähetysten kustannusten korvaamiseen osoitettava tuki. Näihin esitetään yhteensä 26,6 milj. euroa.

Tehokas *liikenne*järjestelmä ja logistiikka edistävät maan kilpailukykyä ja ylläpitävät hyvinvointia. Pitkäjänteisellä ja luovalla liikennepolitiikalla huolehditaan liikennejärjestelmästä ja sen riittävästä rahoituksesta.

Liikenteen toimialalla ylläpidetään ja kehitetään liikenneyhteyksiä kilpailukyvyn ja hyvinvoinnin turvaamiseksi ja parantamiseksi. Toimialalla tulee samalla mahdollistaa turvallinen sekä ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä liikkuminen ja kuljettaminen. Ministeriön hallinnonalan harjoittamaa liikennepolitiikkaa toteutetaan liikenneväylien sekä liikenteen palvelujen palvelutasoa ylläpitämällä ja kehittämällä sekä vaikuttamalla muiden viranomaisten ja sidosryhmien toimiin, joilla on merkitystä liikennepolitiikalle. Eri liikennemuotojen tulee yhdessä muodostaa tehokas ja toimiva liikennejärjestelmä.

Lähivuosien väylänpidon ja liikenteen palvelujen tarpeisiin vaikuttavat keskeisimmät muutostekijät ovat väestön muuttoliikkeestä aiheutuva aluerakenteen muutos ja väestön ikääntyminen sekä muutokset elinkeinoelämän rakenteessa. Eriytyvä aluekehitys lisää liikenteen kysyntää ja investointitarpeita kasvualueille. Samanaikaisesti liikenneväyläpalvelujen riittävä taso on säilytettävä väestöä menettävillä alueilla. Yksityisteiden pitoa tuetaan suorin avustuksin ja tukemalla niiden tienpitomenetelmien kehittämistä.

Hallitusohjelman mukaan merenkulun väylämaksujen ylikatteellisuus poistetaan, lisätään maksujen läpinäkyvyyttä ja varmistetaan jäänmurtopalvelut nykytasolla. Meriturvallisuuden parantamiseksi Itämerellä laaditaan ohjelma. Itämeren alusliikenteen turvallisuutta edistetään kehittämällä kansainvälisessä yhteistyössä liikenteen valvontajärjestelmiä, jääluokitusjärjestelmän luotettavuutta ja turvallista navigointia. Yhteiskunnan kuljetusten kotimainen omavaraisuus turvataan kaikissa tilanteissa. Suomalaisen merenkulun kilpailukykyä parannetaan tärkeimpien kilpailijamaiden tasolle EU:n sallimilla tukimuodoilla. Meripolitiikan tavoitteena on turvata Suomen kauppalaivaston myönteinen kehitys, suomalaisten merenkulkijoiden työllisyys sekä kansallinen huoltovarmuus.

Joukkoliikenteen sujuvuutta sekä seudullista suunnittelua ja ostoperiaatteita kehitetään. Julkisen liikenteen peruspalvelut turvataan haja-asutusalueella ja lentoliikenteen saatavuutta pyritään turvaamaan. Saaristoliikenteen lauttojen ja yhteysalusten palvelut turvataan nykytasolla. Junien ostoliikennettä kehitetään vastaamaan paremmin alueellisia matkustustarpeita.

Hallitusohjelmassa tavoitteena on osoittaa liikenneväylien hoitoon ja ylläpitoon rahoitus, jolla turvataan väyläverkoston palvelutaso ja liikenneturvallisuus. Raideliikennettä edistetään parantamalla rataverkon tasoa. Liikenteellä on merkittävä osavastuu ilmastonmuutoksesta. Liikenteen

ympäristövaikutuksia hallitaan logistiikkaa tehostamalla, edistämällä joukkoliikennettä ja ympäristöystävällisiä kuljetusmuotoja sekä yksityisautoilun hiilidioksidipäästöjä vähentämällä.

Hallitus on ohjelmassaan sitoutunut tekemään E 18 Helsinki—Vaalimaa -osuuden kehittämisestä koko yhteysvälin kattavan toteutuspäätöksen. Liikennepoliittista selontekoa valmisteleva ministerityöryhmä arvioi E 18 -osuuksien toteutusedellytyksiä ja aikataulua ja valmistelee asiasta ehdotuksen. E 18 -tienkäyttömaksukokeilun toteutuksesta, laajuudesta ja vaikutuksista laaditaan selvitys.

Valtioneuvosto asettaa talousarvioesitykseen liittyen liikenteen toimialalle seuraavat yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet:

— Turvataan toimivat matka- ja kuljetusketjut.
— Parannetaan liikenneturvallisuutta.
— Vähennetään ympäristöhaittoja.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti seuraavat edellisiä täydentävät tavoitteet:

— Liikenneverkon toimivuutta ja sujuvuutta parannetaan.
— Kehitetään eri liikkumis- ja kuljetusmuotojen valintamahdollisuuksia.
— Liikkumisen ja kuljetusten peruspalvelutaso turvataan.
— Edistetään liikennejärjestelmän toimivuutta kaupunkiseuduilla.
— Vähennetään liikennekuolemia ja vakavia vammautumisia.
— Parannetaan liikenteen energiatehokkuutta.
— Selvitetään liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen eri toimien vaikutukset ja kustannukset.
— Huolehditaan liikenne- ja kuljetusmarkkinoiden toimivuudesta.
— Hallinnonalan tuottavuutta parannetaan.

Liikennepolitiikkalohkolle esitetään yhteensä 1 733,1 milj. euroa. Liikennepolitiikkaa toteuttavat väylälaitokset, Ajoneuvohallintokeskus sekä Ilmailuhallinto ja Rautatievirasto. Muita liikennepolitiikkalohkon määrärahoja ovat joukkoliikenteen palvelujen ostot sekä tuet, merenkulkuelinkeinon tukeminen, ilmaliikenteen korvaukset ja tuet, tienpidon valtionavut sekä kansallinen rahoitusosuus rakennerahastohankkeisiin.

Liikennealan liikelaitokset ovat julkista tehtävää toteuttavia liiketoimintaorganisaatioita, jotka tuottavat julkista ja taloudellista arvoa. Julkinen arvo on kustannustehokkaasti tuotettua yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Hallitusohjelman mukaan liikennealan liikelaitosten omistajaperiaatteita kehitetään. Määritetään niiden erityistehtävät, valtion strategiset intressit ja tuottovaatimukset. Tieliikelaitoksesta muodostetaan valtion kokonaan omistama osakeyhtiö vuoden 2008 alusta lukien. Selvitetään Varustamoliikelaitoksen ja Luotsausliikelaitoksen toiminnan kehittämisvaihtoehtoja. Merenkulkulaitoksen tuotantotoimintojen eriyttämisen valmistelua jatketaan.

Tutkimustoiminnan politiikkalohkolle esitetään yhteensä 38,9 milj. euroa. Tutkimustoimintaa harjoittavia laitoksia ovat Ilmatieteen laitos ja Merentutkimuslaitos.

Hallinnon politiikkalohkolle esitetään 18,6 milj. euroa liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenoihin sekä tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Hallinnonalalle esitetään määrärahoja 2 090,1 milj. euroa.

Hallinnonalan arvonlisäveromenoihin esitetään 272,0 milj. euroa.

Hallinnonalan maksutuloista ja veronluonteisista maksuista suurimpia ovat meriväylien pidon kustannuksia kattava väylämaksu 75,0 milj. euroa sekä radanpitoon käytettävä ratamaksu (44,6 milj. euroa) ja ratavero (21,0 milj. euroa). Ilmailuhallinto saa veronluoteisina maksutuloina 6,7 milj. euroa ja Viestintävirasto 4,8 milj. euroa. Lisäksi Viestintävirasto saa muina maksutuloina 26,7 milj. euroa. Ajoneuvohallintokeskus maksutulot ovat yhteensä 71,6 milj. euroa.

Trans European Transport Network eli TEN-hankkeisiin arvioidaan saatavan EU:n varoja noin 12 milj. euroa. Aluekehitysrahaston tavoiteohjelmiin arvioidaan saatavan EU- ja kansallisia varoja noin 6,0 milj. euroa.

Tuottavuusohjelman vaikutukset

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla toteutetaan hallituksen linjausten mukaisesti tuottavuustoimia, joiden yhteenlaskettu henkilöstötarvetta vähentävä vaikutus vuonna 2008 on 67 henkilötyövuotta.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan henkilöstösuunnittelun tavoitteena on oikein mitoitettu ja osaava henkilöstö, joka työskentelee hyvässä työyhteisössä, jonka työilmapiiriä seurataan ja kehitetään myös tasa-arvonäkökulma huomioon ottaen.

Hallinnonalan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
31.24.78	*Eräät tiehankkeet* (arviomääräraha)		
	— maa- ja vesirakennusvaltuus	457,3	24,0
31.30.78	*Eräät vesiväylähankkeet* (arviomääräraha)		
	— maa- ja vesirakennusvaltuus	9,8	-
31.40.78	*Eräät ratahankkeet* (arviomääräraha)		
	— maa- ja vesirakennusvaltuus	334,2	-
31.52.41	*Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon* (siirtomääräraha 3 v)		
	— avustusten myöntämisvaltuus	4,4	-
31.60.34	*Valtionavustus länsimetron suunnitteluun* (siirtomääräraha 2 v)		
	— avustusten myöntämisvaltuus	15,0	-
31.60.65	*Junien kaukoliikenteen osto* (arviomääräraha)		
	— muu valtuus	156,1	-

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
01.	**Liikenne- ja viestintäministeriö**	**21 195**	**18 688**	**18 581**	**- 107**	**- 1**
01.	Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	21 195	18 688	18 581	- 107	- 1
20.	**Ajoneuvohallintokeskus**	**10 743**	**11 856**	**12 756**	**900**	**8**
01.	Ajoneuvohallintokeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	10 743	11 856	12 756	900	8
24.	**Tiehallinto**	**699 348**	**735 847**	**834 175**	**98 328**	**13**
01.	Tiehallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	72 600	76 900	79 719	2 819	4
21.	Perustienpito (siirtomääräraha 2 v)	518 883	506 427	524 536	18 109	4

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
76.	Tielain mukaiset maa-alueiden hankinnat ja korvaukset (arviomääräraha)	34 446	30 820	27 820	- 3 000	- 10
78.	Eräät tiehankkeet (arviomääräraha)	52 319	100 500	176 800	76 300	76
79.	Jälkirahoitus-, kokonaisrahoitus- ja elinkaarirahoitushankkeet (siirtomääräraha 3 v)	21 100	21 200	25 300	4 100	19
25.	**Tienpidon valtionavut**	**14 000**	**14 200**	**13 000**	**- 1 200**	**- 8**
50.	Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (siirtomääräraha 3 v)	14 000	14 200	13 000	- 1 200	- 8
(26.)	**Tieliikelaitos**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
30.	**Merenkulkulaitos**	**103 218**	**108 110**	**113 234**	**5 124**	**5**
01.	Merenkulkulaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	34 754	32 298	32 164	- 134	- 0
21.	Vesiväylänpito (siirtomääräraha 2 v)	62 320	61 762	61 520	- 242	- 0
76.	Maa- ja vesialueiden hankinta (arviomääräraha)	33	50	50	—	—
77.	Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	868	—	—	—	—
78.	Eräät vesiväylähankkeet (arviomääräraha)	5 243	14 000	19 500	5 500	39
32.	**Merenkulun ja muun vesiliikenteen edistäminen**	**64 814**	**71 421**	**95 703**	**24 282**	**34**
41.	Ulkomaanliikenteen kauppa-alusluetteloon merkittyjen lastialusten ja kolmansien maiden välillä liikennöivien matkustaja-alusten kilpailuedellytysten turvaaminen (arviomääräraha)	38 039	40 985	19 100	- 21 885	- 53
42.	Ulkomaanliikenteen matkustaja-alusten ja -autolauttojen kilpailuedellytysten turvaaminen (arviomääräraha)	22 025	25 283	15 700	- 9 583	- 38
43.	Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantaminen (arviomääräraha)	—	—	55 750	55 750	0
50.	Lästimaksuista suoritettavat avustukset (arviomääräraha)	603	953	953	—	—
51.	Luotsauksen hintatuki (siirtomääräraha 2 v)	4 147	4 200	4 200	—	—
33.	**Varustamoliikelaitos**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
34.	**Luotsausliikelaitos**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
40.	**Ratahallintokeskus**	**371 491**	**339 782**	**502 170**	**162 388**	**48**
01.	Ratahallintokeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	21 200	27 500	27 650	150	1

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
21.	Perusradanpito (siirtomääräraha 2 v)	280 702	274 582	327 820	53 238	19
76.	Rataverkon maa-alueiden hankinnat ja korvaukset (arviomääräraha)	1 240	1 500	700	- 800	- 53
(77.)	Rataverkon kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	6 900	—	—	—	—
78.	Eräät ratahankkeet (arviomääräraha)	55 149	36 200	146 000	109 800	303
(79.)	Radioverkon rakentaminen (siirtomääräraha 3 v)	6 300	—	—	—	—
41.	**Rautatievirasto**	**1 300**	**4 060**	**4 060**	**—**	**—**
01.	Rautatieviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 300	4 060	4 060	—	—
50.	**Ilmailulaitos**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
51.	**Ilmailuhallinto**	**6 800**	**7 600**	**7 600**	**—**	**—**
01.	Ilmailuhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	6 800	7 600	7 600	—	—
52.	**Ilmaliikenteen korvaukset ja valtionavut**	**1 300**	**1 500**	**3 000**	**1 500**	**100**
41.	Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon (siirtomääräraha 3 v)	1 300	1 500	3 000	1 500	100
60.	**Joukkoliikenteen palvelujen ostot, korvaukset ja tuet**	**90 760**	**93 507**	**102 033**	**8 526**	**9**
34.	Valtionavustus länsimetron suunnitteluun (siirtomääräraha 2 v)	—	1 500	6 750	5 250	350
42.	Valtionavustus koulutuksesta (kiinteä määräraha)	841	841	841	—	—
63.	Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	81 251	52 999	55 175	2 176	4
64.	Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	8 668	7 767	7 867	100	1
65.	Junien kaukoliikenteen osto (arviomääräraha)	—	30 400	31 400	1 000	3
70.	**Viestintävirasto**	**5 248**	**5 219**	**6 090**	**871**	**17**
01.	Viestintäviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 248	5 219	6 090	871	17
72.	**Viestinnän korvaukset ja avustukset**	**13 614**	**14 264**	**20 500**	**6 236**	**44**
42.	Sanomalehdistön tuki (kiinteä määräraha)	13 614	14 264	18 500	4 236	30
44.	Valtionavustus suomalaisten televisio- ja radio-ohjelmien lähettämiseen ulkomaille (kiinteä määräraha)	—	—	2 000	2 000	0

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
80.	**Ilmatieteen laitos**	**30 216**	**30 278**	**30 315**	**37**	**0**
01.	Ilmatieteen laitoksen toiminta-menot (siirtomääräraha 2 v)	30 216	30 278	30 315	37	0
81.	**Merentutkimuslaitos**	**10 280**	**8 499**	**8 559**	**60**	**1**
01.	Merentutkimuslaitoksen toiminta-menot (siirtomääräraha 2 v)	10 280	8 499	8 559	60	1
99.	**Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut menot**	**350 484**	**363 428**	**318 355**	**- 45 073**	**- 12**
29.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	277 061	276 265	272 013	- 4 252	- 2
40.	Eräät valtionavut (kiinteä määrä-raha)	942	942	942	—	—
(62.)	EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus liikenne- ja viestintä-ministeriön osalta (arviomääräraha)	11 488	12 421	—	- 12 421	- 100
78.	Vuosaaren sataman liikenneväylien rakentaminen (arviomääräraha)	60 993	73 800	45 400	- 28 400	- 38
(88.)	Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)	—	—	—	—	—
	Yhteensä	**1 794 810**	**1 828 259**	**2 090 131**	**261 872**	**14**
	Henkilöstön kokonaismäärä	3 368	3 154	3 082		

Perusväylänpidon momenttien (perustienpito, vesiväylänpito ja perusradanpito) mitoituksessa on otettu huomioon toimintamenojen budjetointi toimintamenomomenteille (01).

01. Liikenne- ja viestintäministeriö

Selvitysosa: Liikenne- ja viestintäministeriö edistää yhteiskunnan toimivuutta ja väestön hyvinvointia huolehtimalla siitä, että kansalaisten ja elinkeinoelämän käytössä ovat laadukkaat, turvalliset ja edulliset liikenne- ja viestintäyhteydet sekä alan yrityksillä kilpailukykyiset toimintamahdollisuudet.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti toiminnalleen seuraavat toiminnalliset tulostavoitteet vuodelle 2008:

Tuotokset ja laadunhallinta

— Ministeriön strategisen johtamisen edellytyksiä parannetaan.

— Ministeriön strategiset prosessit (lainsäädäntö sekä hallinnonalan ja rakenteiden ohjaus) ovat laadukkaita.

— Liikenne- ja viestintäpoliittinen lainsäädäntö täyttää valtioneuvoston lainsäädännön valmistelulle asettamat tavoitteet.

— Hallinnonalan virastojen ja laitosten ohjausta ja yhteistyötä kehitetään synergiaetujen saavuttamiseksi ja toiminnan tehostamiseksi.

— Liiketoiminnan ohjauksessa noudatetaan hyvälle hallintotavalle ja omistajapolitiikalle asetettuja vaatimuksia.

— Tukiprosessit (talous, kansainväliset asiat, tutkimus ja ministeriön viestintä) tukevat ministeriön strategisia prosesseja ja ne priorisoidaan strategisten prosessien tarpeiden mukaisesti.

Toiminnallinen tehokkuus

— Toimintakustannukset/henkilötyövuosi ovat enintään 84 000 euroa.

— Tuottavuuden sekä prosessien tehokkuuden mittaamista kehitetään.

— Työn tuottavuuden kasvu vuodessa on 1 %.

— Kokonaistuottavuuden kasvu keskimäärin vuodessa toiminta- ja taloussuunnittelukaudella on 2 %.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

— Työtyytyväisyysindeksi on vähintään 3,4 (asteikolla 1—5) (2007 tavoite 3,4, 2006 toteutuma 3,1, 2005 toteutuma 3,3).

01. (31.01.21) Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 18 581 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon valtion televisio- ja radiorahastosta saatava rahoitus.

Selvitysosa: Momentilta palkattavan henkilöstön määrä vähenee kolme henkilötyövuotta tuottavuustoimien vuoksi.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	20 705	18 988	18 881
Bruttotulot	215	300	300
Nettomenot	20 490	18 688	18 581
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 349		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 054		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentilta 28.20.02, valtioneuvoston tietohallintoyksikön tuottamien palvelujen osto	150
Viestintäministerin sihteeri	38
Siirto 1 htv momentille 23.02.01 (4 kk)	-30
Siirto 1 htv momentille 23.02.01	-60
Siirto 2 htv momentille 28.01.01	-160
Tuottavuustoimet	-45
Yhteensä	-107

2008 talousarvio	18 581 000
2007 II lisätalousarvio	29 000
2007 talousarvio	18 688 000
2006 tilinpäätös	21 195 000

20. Ajoneuvohallintokeskus

Selvitysosa: Ajoneuvohallintokeskuksen toiminnan tärkeimmät päämäärät ovat ajoneuvoliikenteen turvallisuuden ja ympäristöystävällisyyden edistäminen sekä luotettavan rekisteritiedon hallinta ja tarjoaminen erilaisiin tarpeisiin. Tehtäviin kuuluvat muun muassa ajoneuvojen rekisteröinti ja vuotuinen verotus, kuljettajantutkintojen järjestäminen, katsastustoiminnan valvonta sekä ajoneuvoliikenteen tietopalvelu.

Ajoneuvohallintokeskuksen toiminnan perustana on ajoneuvoliikenteen tietojärjestelmä (ATJ), joka mahdollistaa sopimuskumppaneiden käytön Ajoneuvohallintokeskuksen palvelutuotannossa maan eri osissa. Ajoneuvoliikenteen tietojärjestelmää ollaan uudistamassa, jotta voidaan paremmin vastata ensi vuosikymmenen haasteisiin.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Ajoneuvohallintokeskukselle pääluokkaperusteluissa asetettuja liikenneturvallisuuteen ja ympäristöön liittyviä tavoitteita tukevat seuraavat toiminnalliset tulostavoitteet vuodelle 2008:

Tulostavoite	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA			
Prosenttiosuus katsastustoimipaikoista, joissa ajoneuvojen hylkäysprosentit eivät perusteettomasti poikkea enemmän kuin -3 tai +7 prosenttiyksikköä maan keskiarvosta (%)	87	80	80
Määräaikaiskatsastuksessa katsastustoimipaikoista havaitsee testiautoissa kaksi oleellista vikaa (%)	73	70	70
Autokouluoppilaiden tutkintomenestys (1—5)	3,25	3,27	3,27
Autokouluopetuksen koettu hyöty (1—5)	3,84	3,84	3,84
Asiakastyytyväisyys AKEn toimintaan (1—5)	3,5	3,5	3,6
Asiakastyytyväisyys AKEn vastuulla oleviin palveluihin (1—5)	4,2	3,9	3,9
Sopimuskumppaneiden tyytyväisyys AKEn toimintaan (1—5)	3,8	3,5	3,6
Liikennetietojärjestelmän (LTJ) käytettävyys	hyvä	hyvä	hyvä
Ajoneuvoliikennetietojärjestelmän (ATJ) käytettävyysaste	mittarit käytössä	tyydyttävä	tyydyttävä
PALKO-hanke (pysytään arvioiduissa kustannuksissa ja aikataulussa, sisältötavoitteet saavutetaan)	ei toteutunut	onnistuu	onnistuu
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS			
Ajoneuvorekisteröinnin muutostietojen käsittelyaika (pv)	4,2	4,5	4,4
Työn tuottavuuden kasvu vuodessa (%)		1	2
Kokonaistuottavuuden kasvu keskim. vuodessa TTS- kaudella (%)		0	0
Hakemusasioiden käsittelyaika (pv)	4,7	7,0	6,5
Puhelinpalvelun tavoitettavuus (%)	87	75	78
Yksikkökustannustavoitteen toteutuminen kolmessa neljästä pääsuoritteessa	4/4	3/4	3/4
Kokonaan sähköisesti käsiteltyjen lupien osuus tuoteryhmän luvista (%)	10	10	20
HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA			
Henkilöstön työtyytyväisyys (1—5)	3,4	3,3	3,4

01. (31.20.21) Ajoneuvohallintokeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 12 756 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot perustuvat valtion maksuperustelain nojalla Ajoneuvohallintokeskuksen maksuista annettuun liikenne- ja viestintäministeriön asetukseen Ajoneuvohallintokeskuksen maksuista. Tuloihin sisältyy arvio muualla kuin ETA-valtioissa rekisteröityjen ajoneuvojen massa- ja mittapoikkeuslupien tuotoista 4 680 000 euroa.

Ajoneuvohallintokeskuksen palvelujen uudistushankkeen (ns. PALKO-hanke) kustannusarvio on 36,3 milj. euroa. PALKO-menoja sisältyy investointeihin vuonna 2008 yhteensä 2 475 000 euroa.

Ajoneuvoverotustehtävän menot ovat 13 454 000 euroa. Ylijäämäiseksi säädettyjen julkisoikeudellisten suoritteiden ylijäämä on suurempi kuin maksuttoman toiminnan kulut, minkä vuoksi momentille esitetään määrärahaa vähemmän kuin verotustehtävien hoito edellyttää.

Momentilta palkattavan henkilöstön määrä vähenee kaksi henkilötyövuotta tuottavuustoimien vuoksi. Tämä on otettu huomioon maksujen alennuksena.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	71 065	81 798	84 388
Bruttotulot	63 958	69 942	71 632
Nettomenot	7 107	11 856	12 756
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	7 361		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	10 996		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Tuotot			
Julkisoikeudelliset suoritteet	57 812	64 071	65 535
— Rekisteröinti ja verotus -toimiala	34 050	38 833	39 295
— Ajoneuvotekniikka -toimiala	5 335	5 670	6 428
— Kuljettaja -toimiala	18 427	19 568	19 812
Liiketaloudelliset suoritteet (AKEtieto)	6 001	5 785	6 097
Tuotot yhteensä	63 813	69 856	71 632
Kustannukset			
Julkisoikeudelliset suoritteet	53 387	64 227	66 363
— Rekisteröinti ja verotus -toimiala	31 913	39 447	40 494
— Ajoneuvotekniikka -toimiala	5 541	6 820	8 122
— Kuljettaja -toimiala	15 933	17 960	17 747
Liiketaloudelliset suoritteet (AKEtieto)	4 378	4 963	5 498
Kustannukset yhteensä	57 765	69 190	71 861

Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)			
Julkisoikeudelliset suoritteet	4 425	-156	-828
— Rekisteröinti ja verotus -toimiala	2 137	-614	-1 199
— Ajoneuvotekniikka -toimiala	-206	-1 150	-1 694
— Kuljettaja -toimiala	2 494	1 608	2 065
Liiketaloudelliset suoritteet (AKEtieto)	1 623	822	599
Ylijäämä / Alijäämä yhteensä	6 048	666	-229
Kustannusvastaavuus %			
Julkisoikeudelliset suoritteet	108	100	99
— Rekisteröinti ja verotus -toimiala	107	98	97
— Ajoneuvotekniikka -toimiala	96	83	79
— Kuljettaja -toimiala	116	109	112
Liiketaloudelliset suoritteet (AKEtieto)	137	116	111
Kustannusvastaavuus % yhteensä	110	101	100

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Tasokorotus	900
Tuottavuustoimet	-30
Maksujen alennus	30
Yhteensä	900

2008 talousarvio	12 756 000
2007 talousarvio	11 856 000
2006 tilinpäätös	10 742 708

24. Tiehallinto

Selvitysosa: Tiehallinto turvaa toimivat matka- ja kuljetusketjut ylläpitämällä ja kehittämällä tieverkon palvelutasoa, parantaa tieliikenteen turvallisuutta sekä vähentää ja ehkäisee ympäristöhaittoja. Tiehallinto vastaa valtion vastuulla olevista maanteistä osana liikennejärjestelmää. Maantieverkon pituus on 78 200 km ja sen arvo on 14,7 mrd. euroa.

Hallitusohjelman mukaan tehokas liikennejärjestelmä edistää maan kilpailukykyä ja ylläpitää hyvinvointia. Tiehallinnon tehtävänä on tukea tienpidon toimenpitein elinkeinoelämän kilpailukykyä ja tasapainoista aluekehitystä sekä pitää päätieverkon ohella huolta alemmanasteisen tieverkon riittävästä laajuudesta ja kunnosta.

Perustienpidossa asetetaan etusijalle tiestön jokapäiväinen liikennöitävyys, tieverkon kunnosta huolehtiminen ja liikenneturvallisuus. Perustienpidon määrärahasta toteutettavia pieniä liikenneturvallisuutta ja sujuvuutta parantavia sekä alueiden kehittämistä tukevia investointeja toteutetaan rajoitetusti. Kainuun maakunnassa tienpito perustuu maakunnan ja tiepiirin väliseen sopimukseen ja sitä koskeva rahoitus 22 714 000 euroa sisältäen arvonlisäveron on työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan momentilla 32.50.63 Kainuun kehittämisraha. Tiehallinnolle asetettavat tavoitteet kattavat myös Kainuun maakunnan tieverkon.

Käynnissä olevia tieverkon kehittämishankkeita jatketaan aiempien päätösten mukaisesti. E 18 -tienkäyttömaksukokeilun toteutuksesta, laajuudesta ja vaikutuksista laaditaan selvitys.

Perustienpidon määräraha on 524,5 milj. euroa, jonka Tiehallinto kohdentaa sille asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Tiestön hoidon ja käytön menoihin on varattu yhteensä 209,0 milj. euroa, jolla voidaan säilyttää nykyinen laatu ja palvelutaso. Päätiestöllä hoidon taso takaa hyvät ajo-olosuhteet, seututeillä tyydyttävät ja yhdysteillä välttävät. Alimmassa hoitoluokassa on yli puolet

tieverkosta. Hoidon ja käytön menoja lisäävät lähivuosina varsinkin lauttaliikenteen edellyttämät nykyisen lauttakaluston uusiminen.

Ylläpitoon ja korvausinvestointeihin on varattu 232,4 milj. euroa. Pääteiden ja muiden vilkkaiden teiden kunto säilyy nykytasolla, mutta alemman tieverkon kunto heikkenee ja huonokuntoisten määrä lisääntyy. Siltojen yleiskunto heikkenee ja vaurioiden määrä lisääntyy edelleen kasvavasta rahoituksesta huolimatta, mutta huonokuntoisten siltojen määrä vähenee. Heikkokuntoisten sorateiden määrä ei lisäänny. Teollisuuden puunkuljetusten varmistamiseksi tiestön kuntoon kohdennetaan 20 milj. euroa.

Perustienpidon alueelliset investoinnit ovat lähinnä liikenneturvallisuusinvestointeja, ja niihin on kohdennettu 25,7 milj. euroa. Valtakunnallisesti priorisoituihin teemaohjelmien hankkeisiin on kohdennettu 27,6 milj. euroa. Näitä perustienpidon investointeja ei voida toteuttaa nykyrahoituksella läheskään aluerakenteen muutoksen ja liikenteen kasvun edellyttämässä laajuudessa.

Liikenneturvallisuutta parannetaan valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti. Tienpidon toimien lisäksi laajennetaan automaattista nopeuden valvontaa 300 tiekilometrin osuudella. Vuoden 2008 lopussa valvontakameroin varustettuja teitä on yli 2 800 kilometriä. Tavoitteena on lisätä valvottuja tieosuuksia siten, että vuoden 2010 lopussa nopeuksien automaattivalvonta olisi 3 000 kilometrillä. Lisäksi Tiehallinto parantaa liikenteen turvallisuutta tarkistamalla nopeusrajoituksia taajamissa ja pääteillä noin 500 km liikenne- ja viestintäministeriön yleisohjeiden mukaisesti.

Tiehallinto kehittää hankintamenettelyjään ja väylänpidon markkinoita siten, että maarakennusalan tuottavuus paranee ja kilpailu markkinoilla toimii. Lisäksi Tiehallinto parantaa oman toimintansa tuottavuutta asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Tiehallinnolle vuodelle 2008 seuraavat pääluokkaperusteluja tukevat toiminnalliset tulostavoitteet, jotka on esitetty taulukossa vahvennettuna.

Tulostavoite/tunnusluku	2006 toteutuma	2007 ennuste	2008 ennuste/ **tulostavoite**	2011 ennuste
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA				
Turvataan toimivat matka- ja kuljetusketjut				
Maanteiden pituus (km)	78 189	78 200	78 250	78 400
Päällystepituus (km)	50 760	50 800	50 850	50 900
Siltojen lukumäärä (kpl)	14 314	14 350	14 400	14 500
Kevyen liikenteen väylien pituus (km)	5 403	5 500	5 550	5 600
Liikennesuorite, maantiet (mrd. ajoneuvokm)	34,8	35,1	35,4	36,3
Sujuva ja turvallinen verkko (%)	75	74	**73**	70
Päällyst. tiet kuntoluokissa huono ja erittäin huono (km)	3 308	3 400	**3 550**	4 000
Sillat kuntoluokissa huono ja erittäin huono (kpl)	1 080	950	**850**	650
Soratiet kuntoluokissa huono ja erittäin huono (km)	2 859	2 950	**2 850**	3 300
Huonot ja erittäin huonot kevyen liikenteen väylät (km)	242	242	**246**	275
Tienkäyttäjätyytyväisyys pääteiden tilaan	3,66	3,7	**3,6**	3,6
Tienkäyttäjätyytyväisyys muun tieverkon tilaan	2,96	3,0	**3,0**	3,0
Parannetaan liikenneturvallisuutta				
Henkilövahinko-onnettomuuksien vähenemätavoite	56	51	**74**	46
Vähenemä perustienpidon toimin	52	46	**46**	46
Vähenemä kehittämisinvestoinnein	4	5	**28**	0

Vähennetään ympäristöhaittoja				
Tieliikenteen hiilidioksidipäästöt (1990=100)	109	110	110	111
Pohjavesiriskit (km)	116	113	**110**	100
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS				
Parannetaan tuottavuutta ja kokonais-taloudellisuutta				
Kunnossapidon yksikkömenot (€/km)	6 454	6 540	**6 810**	7 000
Työn tuottavuuden kasvu vuodessa (%)	2,5	3	**2**	2
Kokonaistuottavuuden kasvu keskim. vuodessa TTS -kaudella (%)	2,4	2	**2**	2
Palvelun tuottajien tyytyväisyys (0—100)	61	63	**63**	66
HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA				
Työtyytyväisyys (1—5)	3,4	3,4	**3,4**	3,4

Tienhallinnon tulot ja menot (milj. euroa)[1)]

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Toimintamenot (01)	**72,6**	**76,9**	**79,7**
— Tulot toiminnasta	6,1	2,4	3,2
— Toimintamenot	78,7	79,3	82,9
Perustienpito (21)	**518,6**	**506,4**	**524,5**
Tulot			
— Tulot ulkopuolisista rahoitusosuuksista	15,4	5,0	5,0
Menot	534,0	511,4	529,5
— Hoito ja käyttö	196,7	197,9	209,0
— Liikenteen operatiivinen ohjaus	14,1	14,0	14,0
— Ylläpito ja korvausinvestoinnit	212,4	225,0	232,4
— Alueelliset investoinnit[2)]	33,2	10,6	25,7
— Menot ulkopuolisista rahoitusosuuksista[3)]	15,4	5,0	5,0
— Valtakunnalliset hankeohjelmat ja teemapaketit[4)]	38,8	43,5	27,6
— Suunnittelu	23,4	15,4	15,8
Kehittämisinvestoinnit (76, 78, 79)	**107,8**	**152,5**	**229,9**
— Tielain mukaiset maa-alueiden hankinnat ja korvaukset (76)	34,4	30,8	27,8
— Eräät tiehankkeet (78)	52,3	100,5	176,8
— Jälkirahoitus-, kokonaisrahoitus- ja elinkaarirahoitushankkeet (79)	21,1	21,2	25,3
Luvun 31.24 nettomenot	**699,0**	**735,8**	**834,1**
Luvun 31.24 bruttomenot	**720,5**	**743,2**	**842,3**

[1)] Tiehallinnolla on käytettävissään myös työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan momentti 32.50.63 Kainuun kehittämisraha, jonka määrärahat käytetään Kainuun maakunnan tienpitoon. Vuonna 2007 määrärahaa on ollut 20 004 000 euroa.

[2)] Perustienpidon alueelliset investoinnit ovat pieniä, lähinnä liikenneturvallisuusinvestointeja, joista tiepiirit päättävät annettujen kehysten raameissa. Hankkeet toteuttavat maakuntien kehittämisstrategioita ja hankkeista sovitaan maakuntien toteuttamisohjelmien yhteydessä.

[3)] Menot ulkopuolisista rahoitusosuuksista ovat lähinnä kuntien osuuksia tiehankkeiden menoista.

[4)] Vuonna 2008 toteutetaan seuraavia käynnissä olevia valtakunnallisia hankeohjelmia ja teemapaketteja: satamien ja terminaalien tieyhteyksien kehittäminen, pääteiden keskisuuret turvallisuusinvestoinnit, kasvavien alueiden kehityksen tukeminen, pohjavesiohjelma sekä pääteiden kohtaamisonnettomuuksien vähentäminen.

01. (31.24.21, osa) Tiehallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 79 719 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös lähialueyhteistyöhankkeisiin sekä palvelussuhdeasuntojen liiketaloudellisin perustein määräytyvien vuokrien alentamiseen.

Selvitysosa: Lähialueyhteistyöhankkeisiin käytetään enintään 500 000 euroa.

Momentilta palkattavan henkilöstön määrä vähenee viisi henkilötyövuotta tuottavuustoimien vuoksi.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	78 669	79 300	82 919
Bruttotulot	6 100	2 400	3 200
Nettomenot	72 569	76 900	79 719
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 609		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 641		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasokorotus	2 969
Tuottavuustoimet	-150
Yhteensä	2 819

2008 talousarvio	79 719 000
2007 talousarvio	76 900 000
2006 tilinpäätös	72 600 000

21. (31.24.21, osa) Perustienpito (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 524 536 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maanteiden suunnittelusta, rakentamisesta, kunnossapidosta, liikenteen hallinnasta ja liikennekeskustoiminnasta, kiinteistönpidosta ja muista tienpitäjän vastuulle kuuluvista tehtävistä aiheutuvien tienpidon menojen maksamiseen.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon tulot ulkopuolisista rahoitusosuuksista.

Määrärahaa saa käyttää enintään 50 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkausmenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 287 000 euroa siirtona momentilta 31.30.21 Saimaan kanavan huoltotien ylläpidon siirrosta Merenkulkulaitoksen vastuulta Tiehallinnon vastuulle. Suomen tasavallan ja Venäjän federaation välisen maasopimuksen mukaisesti Tiehallinto vastaa myös Brutsnitshojen raja-aseman ja Suomen valtakunnanrajan välisen uuden tieyhteyden ylläpidosta.

Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

2008 talousarvio	524 536 000
2007 talousarvio	506 427 000
2006 tilinpäätös	518 883 000

76. Tielain mukaiset maa-alueiden hankinnat ja korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 27 820 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maantielain (503/2005) mukaisten maa-alueiden ja korvausten lisäksi myös näihin liittyvien välttämättömien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös kiinteistötoimitusmaksusta annetun lain (558/1995) mukaisten kiinteistötoimitusmaksujen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää tietä varten tarvittavien alueiden hankkimiseen ja korvaamiseen ennen tiesuunnitelman hyväksymistä.

2008 talousarvio	27 820 000
2007 talousarvio	30 820 000
2006 tilinpäätös	34 446 000

78. Eräät tiehankkeet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 176 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää aikaisempina vuosina myönnetyistä sopimusvaltuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen. Tiehallinto oikeutetaan solmimaan aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin niitä valtuuksia ei ole käytetty.

Tiehallinto oikeutetaan solmimaan hankkeen Vt 6 Lappeenranta—Imatra vuoden 2007 talousarviossa myönnetyn enintään 131,0 milj. euron sopimusvaltuuden sijasta enintään 177,0 milj. euron sopimusvaltuus.

Tiehallinto oikeutetaan solmimaan hankkeen Vt 4 Kemin kohta ja sillat vuoden 2007 talousarviossa myönnetyn enintään 58,0 milj. euron sopimusvaltuuden sijasta enintään 74,0 milj. euron sopimusvaltuus.

Tiehallinto oikeutetaan solmimaan hankeen Mt 101 Kehä I, Turunväylä—Vallikallio vuoden 2007 talousarviossa myönnetyn enintään 86,3 milj. euron sopimusvaltuuden sijasta enintään 164,7 milj. euron sopimusvaltuuden sisältäen arvonlisäveron. Hankkeen toteuttamiseksi Espoon kaupungin kanssa saadaan tehdä sopimus, jonka mukaan Espoon kaupunki vastaa valtiolle kuuluvista kustannuksista arvonlisäveroineen, jotka suoritetaan kaupungille korottomana takaisin vuosina 2012 ja 2013.

Määrärahaa saa käyttää myös hankkeesta E 18 Vaalimaan rekkaparkkialue aiheutuviin menoihin. Tiehallinto oikeutetaan solmimaan sopimuksia hankkeen E 18 Vaalimaan rekkaparkkialue toteuttamiseksi enintään 24,0 milj. euron määrästä.

Selvitysosa:

Hanke-erittely

		Valmis liikenteelle	Sopimus-valtuus milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	Määräraha v. 2008 milj. €	Rahoitustarve myöhemmin milj. €
Keskeneräiset tiehankkeet						
E 18	Lohja—Lohjanharju	2005	58,9	57,4	1,5	-
Vt 13	Nuijamaan raja-aseman tieyhteys	2005	14,5	13,7	0,8	-
Mt 100	Hakamäentie, Helsinki	2009	100,0	48,4	33,0	18,6
Vt 3	Tampereen läntinen kehätie, 2. vaihe	2008	57,0	27,0	30,0	-
Vt 20	Hintta—Korvenkylä, Oulu	2008	25,7	-	-	25,7
Vt 2	Vihti—Pori	2008	55,0	34,0	18,0	3,0
Vt 6	Lappeenranta—Imatra	2010	177,0	5,0	20,0	152,0
Mt 101	Kehä I, Turunväylä—Vallikallio	2011	164,7	3,0	-	161,7
Vt 4	Lusi—Vaajakoski	2010	75,0	4,3	16,5	54,2
Kt 51	Kirkkonummi—Kivenlahti		48,0	2,0	-	46,0
Vt 14	Savonlinnan keskusta		59,0	2,0	-	57,0
Vt 4	Kemin kohta ja sillat	2009	74,0	1,0	33,0	40,0

Uusi tiehanke						
E 18	Vaalimaan rekkaparkkialue	2008	24,0	-	24,0	-
Tiehankkeet yhteensä			932,8	197,8	176,8	558,2

Hankkeista arvioidaan aiheutuvan valtiolle menoja vuonna 2009 noin 164,5 milj. euroa, vuonna 2010 noin 116,1 milj. euroa, vuonna 2011 noin 74,9 milj. euroa ja myöhempinä vuosina noin 202,7 milj. euroa.

Helsingin kaupunki osallistuu Hakamäentie, Helsinki -hankkeen rahoitukseen. Vastaavat tuloarviot tuloutetaan momentille 12.31.99.

Hankkeen Vt 6 Lappeenranta—Imatra kustannusarvion tarkistus aiheutuu hankkeen ykkösvaiheesta Kärki—Mattila—Muukko saaduista urakkatarjouksista ja siitä, että kakkosvaiheen Ahvenlampi—Mansikkala kustannukset on tarkistettu vastamaan rakentamisajan tilannetta.

Hankkeen Vt 4 Kemin kohta ja sillat kustannusarvion tarkistus aiheutuu mm. rakennustarvikkeiden hintojen jyrkästä noususta sekä tunneleiden rakentamiselle asetettujen vaatimusten tiukentumisesta.

Hankkeen Mt 101 Kehä I, Turunväylä—Vallikallio -hankkeen kustannusarvion tarkistus aiheutuu työaikaisten liikennejärjestelyiden vaikeutumisesta, koska hanke joudutaan toteuttamaan erittäin ahtaassa ympäristössä nykyisten asuintalojen läheisyydessä ja vilkkaan liikenteen keskellä.

Tiehallinnon tarkoituksena on solmia Espoon kaupungin kanssa sopimus, jonka mukaan kaupunki rahoittaa Tiehallinnon osuuteen kuuluvat arvonlisäverolliset kustannukset, jotka valtio maksaa korottomana takaisin kaupungille vuosina 2012 ja 2013. Hankkeen kustannukset ovat 164,7 milj. euroa (sis. alv). Espoon kaupunki osallistuu hankkeen lopulliseen rahoitukseen 52,65 milj. eurolla (ilman alv), mikä on 39 % kustannuksista (ilman alv). Vastaavat tuloarviot tuloutetaan vuosina 2012 ja 2013 momentille 12.31.99.

Vuoden 2007 talousarviossa on myönnetty enintään 48,0 milj. euron valtuus hankkeen Kt 51 Kirkkonummi—Kivenlahti toteuttamiseksi ja enintään 59,0 milj. euron valtuus hankkeen Vt 14 Savonlinnan keskusta toteuttamiseksi. Hankkeiden kustannusarvioiden ylittäessä hyväksytyt valtuudet Tiehallinto siirtää hankkeen Kt 51 Kirkkonummi—Kivenlahti tarjouskyselyn ja keskeyttää hankkeen Vt 14 Savonlinnan keskusta tarjouskilpailun.

Uuden hankkeen perusteluna esitetään seuraavaa: *E 18 Vaalimaan rekkaparkkialue.* Valtatie 7 on osa Suomen tärkeintä kansainvälistä E 18 -tieyhteyttä, jonka itäisin osuus Haminan ja Vaalimaan välillä on liikennemääriin suhteutettuna heikkotasoinen. Tien erityisongelmana on säännölliset rajanylitystä odottavat rekkajonot, jotka aiheuttavat jopa Haminaan asti (yli 40 km) jatkuvaa ruuhkautumista ja liikenneturvallisuusongelmia. Venäjälle suuntautuvan rekkaliikenteen sujuvuuden parantamiseksi ja rekkajonojen vähentämiseksi Vaalimaan raja-aseman läheisyyteen rakennetaan noin 1 000 rekan etäpysäköintialue. Alueen laajuus on noin 36 hehtaaria, mikä mahdollistaa noin 30 kilometrin rekkajonon siirtämisen pysäköintialueelle. Alueen laajuutta lisää erityisesti se, että onnettomuustilanteissa pelastuskaluston on päästävä liikkumaan koko alueella.

2008 talousarvio	176 800 000
2007 II lisätalousarvio	5 800 000
2007 talousarvio	100 500 000
2006 tilinpäätös	52 318 829

79. Jälkirahoitus-, kokonaisrahoitus- ja elinkaarirahoitushankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 25 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää aikaisempina vuosina myönnetyistä sopimusvaltuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen. Tiehallinto oikeutetaan solmimaan aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin niitä valtuuksia ei ole käytetty. Määrärahasta saa maksaa palkkausmenoja enintään yhden henkilötyövuoden verran.

Selvitysosa:

Hanke-erittely

TIEHANKKEET	Valmis liikenteelle	Sopimus-valtuus milj. €	Budjetoitu määrärahaa aiemmin milj. €	Määräraha v. 2008 milj. €	Rahoitustarve myöhemmin milj. €
Jälkirahoitushanke					
Vt 4 Järvenpää—Lahti	1999	252,3	143,3	19,4	89,6
Elinkaarirahoitushanke					
E 18 Muurla—Lohja	2009	700,0	5,6	5,9	688,5
Yhteensä		952,3	148,9	25,3	778,1

Hankkeista arvioidaan aiheutuvan valtiolle menoja vuonna 2009 noin 56,8 milj. euroa, vuonna 2010 noin 61,6 milj. euroa, vuonna 2011 noin 55,6 milj. euroa sekä myöhempinä vuosina noin 604,1 milj. euroa.

2008 talousarvio	25 300 000
2007 talousarvio	21 200 000
2006 tilinpäätös	21 100 000

25. Tienpidon valtionavut

50. Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 13 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yksityisistä teistä annetun lain (358/1962) ja asetuksen (1267/2000) mukaisten valtionapujen maksamiseen, yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen.

Selvitysosa: Määrärahaa on tarkoitus käyttää haja-asutusalueiden teiden kunnossapidon ja parantamisen tukemiseen. Määrärahaa käytetään tasa-arvoisen liikkumisen turvaamiseen ja pysyvän asutuksen sekä perustuotantotoiminnan tarvitsemien teiden avustamiseen niiden merkityksen suhteessa.

Valtionapuun oikeutettuja teitä on noin 60 000 km, avustettavia kohteita on vuosittain noin 840 ja keskimääräinen avustus on 16 200 euroa. Tuen enimmäisosuus voi olla 75 % todellisista hyväksytyistä kustannuksista. Määräraha on mahdollistanut enintään noin 60 prosentin mukaisen tuen kuntien tuen ollessa kyseisiin kohteisiin noin 20 %. Valtion tuki kohdistuu ensisijassa teiden parantamiseen sekä lauttoihin.

2008 talousarvio	13 000 000
2007 talousarvio	14 200 000
2006 tilinpäätös	14 000 000

(26.) Tieliikelaitos

Selvitysosa: Luku ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

30. Merenkulkulaitos

Selvitysosa: Merenkulkulaitos vastaa kauppamerenkulun ja muun vesiliikenteen toimintaedellytysten ylläpidosta ja kehittämisestä taloudellisesti, turvallisesti ja ympäristöä säästäen. Sen toiminnassa painottuvat viranomaisen ja palvelujen tilaajan tehtävät. Merenkulkulaitos vastaa valtion vastuulla olevien vesiväylien hoidosta ja kehittämisestä, merikartoituksesta sekä jäänmurtoon, väyläaluspalveluihin ja saariston yhteysalusliikenteeseen kuuluvista viranomais- ja tilaajatehtävistä sekä alusturvallisuuteen ja luotsaukseen liittyvistä viranomaistehtävistä.

Merenkulkulaitos turvaa toimivat matka- ja kuljetusketjut ylläpitämällä ja kehittämällä vesiväylien palvelutasoa siihen liittyvine toimintoineen, parantaa merenkulun turvallisuutta sekä vähentää ja ehkäisee ympäristöhaittoja.

Näiden tavoitteiden edistämiseksi liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Merenkulkulaitokselle vuodelle 2008 seuraavat pääluokkaperusteluja tukevat toiminnalliset tulostavoitteet, jotka on esitetty taulukossa vahvennettuna.

Tulostavoite/tunnusluku	2006 toteutuma	2007 ennuste	2008 ennuste/ **tulostavoite**	2011 ennuste
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA				
Turvataan toimivat matka- ja kuljetusketjut				
Kauppamerenkulun väyläkilometrit	4 074	4 106	4 106	4 106
Muun vesiliikenteen väyläkilometrit	12 238	12 238	12 238	12 238
Talvisatamien määrä	23	23	23	23
Kauppamerenkulun huonokuntoisten väylien määrä (km)	587	625	**650**	725
Tarkistusmitattujen väylien osuus, %				
— kauppamerenkulun väylät	78	84	**90**	100
— muu vesiliikenne	26	30	**36**	62
Jäänmurtajien toimintapäivät	710	570	650	650
Jäänmurtopalvelujen odotusaika, enint. tuntia	3,3	4	**4**	4
Ilman odotusta läpipäässeiden alusten osuus, %	93,2	90—95	**90—95**	90—95
Alusliikennepalvelujen kattavuus (meriliikennetilannekuva)				
— kauppamerenkulun väylillä, %	93	95	**95**	80
Alusliikennepalvelujen saatavuus, VTS-keskuksen palvelut käytössä 24h/vrk, %			99,8	80
Parannetaan liikenneturvallisuutta ja vähennetään ympäristöhaittoja				
Merenmittausten uudistaminen tärkeimmiltä merikuljetusreiteiltä, toteutusaste, %	42	47	**55**	79
Suomen sijoittuminen 5:n parhaimman maan joukkoon vähiten pysäytettyjen alusten listalla		5	**5**	5
Suomen aluevesillä ja suomalaisille aluksille tapahtuneet onnettomuudet, enintään (neljän vuoden keskiarvo)	43	43	**43**	41

TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS				
Parannetaan tuottavuutta ja kokonaistaloudellisuutta				
Työn tuottavuuden kasvu vuodessa (%)		2	**2**	2
Kokonaistuottavuuden kasvu keskim. vuodessa TTS-kaudella (%)		2	**2**	2
HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA				
Työtyytyväisyys (1—5)	3,1	3,3	**3,3**	3,3

Merenkulkulaitoksen tuotot ja kustannukset tehtävittäin vuonna 2008

	Tuotot 1 000 €	Toiminta-kustannukset 1 000 €	Poistot[1)] 1 000 €	Laskennalliset korot[1)] 1 000 €	Kustannukset yhteensä 1 000 €	Ylijäämä/ Alijäämä 1 000 €	Kustannus-vastaavuus %
Rannikon kauppamerenkulun väylät							
Väylämaksulla katettavat tehtävät yhteensä	75 829	57 853	10 853	5 576	74 282	1 547	102
— väylänpito	75 561	19 193	9 441	5 246	33 880		
— alusliikennepalvelu (VTS)	268	6 713	1 395	327	8 435		
— jäänmurto	0	31 947	17	3	31 967		
Muut väylät	218	6 804	775	299	7 878	-7 660	3
Sisävesien väylät	766	16 432	4 989	2 554	23 975	-23 209	3
Luotsaus viranom.	212	864	30	96	990	-778	21
Liiketoiminta	2 187	1 508	254	169	1 931	256	113
Alusturvallisuus	1 970	7 534	62	6	7 602	-5 632	26
Muut viranomaistehtävien kaltaiset tehtävät	596	15 036	778	248	16 062	-15 466	4
Yhteensä	81 778	106 031	17 741	8 948	132 720	-50 942	62

[1)] Poistot laskettu kirjanpidon arvoista. Käytetty korkokanta 3 %.

Väylämaksulain mukaisen toiminnan tehtävien kehitys ja väylämaksutulot (11.19.06)

	2006 Toteutuma	2007 Arvio	Muutos-%	2008 Arvio	Muutos-%
Väylämaksuilla katettava toiminta					
Ulkomaan tavaraliikenne rannikolla, milj. tonnia	97,1	99,0	2,0	101,0	2,0
Matkustajaliikenne, milj. matkustajaa	16,3	16,5	1,2	16,5	0,0
Väylämaksut, milj. euroa	81,7	82,5	1,0	75,0	-9,1

Merenkulkulaitoksen toimintakustannukset muodostuvat pääosin palveluostoista, henkilöstökustannuksista ja muista lyhytvaikutteisista juoksevista kustannuksista. Poistot ja laskennalliset korot muodostuvat Merenkulkulaitoksen käyttöomaisuudesta, lähinnä väylistä. Tuotot ovat tuloja lähinnä valtion maksuperustelain mukaisesti asetuksella määritellyistä maksullisista palveluista.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioon liittyvän esityksen väylämaksulain (1112/2005) muuttamisesta siten, että maksuja alennetaan 10 %. Väylämaksulain mukaisten tehtävien kustannusvastaavuus on 102 %, kun tuloissa otetaan huomioon myös momentilla 11.19.06 arvioidut väylämaksutulot. Edelleenkin maksun tarkoituksena on kattaa kauppamerenkulun väylien rakentamisesta, hoidosta ja ylläpidosta sekä alusliikennepalvelusta ja jäänmurtajien avustustoiminnasta aiheutuvat kustannukset.

Merenkulkulaitoksen menot ja tulot (milj. euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Toimintamenot ja vesiväylänpito (01, 21)	**93,6**	**94,1**	**93,7**
Tulot	8,4	6,0	6,1
Menot	102,0	100,1	99,8
Väylänpito	26,7	28,0	25,5
Talvimerenkulun avustaminen	31,6	31,1	32,7
Alusliikenteen ohjauspalvelut (VTS, Gofrep, turvallisuusradio)	7,7	7,7	7,9
Merikartoitus[1)]	11,9	11,3	11,2
Meriturvallisuus	6,3	6,4	6,2
Hallinto	9,4	8,6	10,2
Muut tehtävät	3,7	2,9	3,0
T&k -menot	0,7	0,3	0,3
Ylläpito- ja korvausinvestoinnit	4,0	3,8	2,8
Kehittämisinvestoinnit (76, 77, 78)	**9,23**	**14,05**	**19,55**
— Maa- ja vesialueiden hankinta (76)	0,03	0,05	0,05
— Väyläverkon kehittäminen (77)	4,0	-	-
— Eräät vesiväylähankkeet (78)	5,2	14,0	19,5
Luvun 31.30 nettomenot	**102,8**	**108,2**	**113,2**
Luvun 31.30 bruttomenot	**111,2**	**114,2**	**119,4**

[1)] Myös väylänpitoa palveleva toiminta.

01. (31.30.21, osa) Merenkulkulaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 32 164 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös rakennusten, rakenteiden ja kiinteistöjen perusparannuksesta ja uudisrakentamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen silloin, kun hankkeen hankintameno tai kustannusarvio on alle 1 000 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Toiminnan tuloja ovat maksullisen palvelutoiminnan tulot, osa karttatuotannon tuloista, merenkulun tarkastustoiminnan tulot, osa väylien maksullisen palvelutoiminnan tuloista ja osa väyläverkon kiinteistöjen vuokratuloista. Toiminnan menoja ovat hallinnon, tukipalveluiden, meriturvallisuuden sekä alusliikenteen ohjauspalveluiden menot. Momentilta maksetaan myös Saimaan kanavan hoitokunnan menot.

Momentilta palkattavan henkilöstön määrä vähenee kahdeksan henkilötyövuotta tuottavuustoimien vuoksi.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	38 450	35 807	35 905
Bruttotulot	5 003	3 509	3 741
Nettomenot	33 447	32 298	32 164
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 351		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 658		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	48
Tuottavuustoimet	-247
Muut muutokset	65
Yhteensä	-134

2008 talousarvio	32 164 000
2007 talousarvio	32 298 000
2006 tilinpäätös	34 754 000

21. (31.30.21, osa) Vesiväylänpito (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 61 520 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vesiväylien ja kanavien suunnittelusta, rakentamisesta ja kunnossapidosta, talvimerenkulun avustamisesta, merikartoituksesta ja muista vesiväylänpidon tehtävistä aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös EU:n TEN-hankkeiden tutkimus- ja selvitysmenoihin sekä rakennusten, rakenteiden ja kiinteistöjen perusparannuksesta ja uudisrakentamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen silloin, kun hankkeen hankintameno tai kustannusarvio on alle 1 000 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon vesiväylänpitoon kohdistuvat maksullisen palvelutoiminnan karttatuotannon ja kiinteistöjen vuokrauksen tulot sekä Saimaan kanavan lupamaksutulot.

Määrärahaa saa käyttää enintään 324 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkausmenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 33 000 euroa uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisen johdosta sekä 2 412 000 euroa nettobudjetoitavina tuloina. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vähennyksenä 173 000 euroa tuottavuustoimien vuoksi sekä 287 000 euroa siirtona momentille 31.24.21 Saimaan kanavan huoltotien siirrosta Merenkulkulaitoksen vastuulta Tiehallinnon vastuulle.

Toiminnan menoja ovat sisäisen palvelutuotannon, jäänmurtajapalveluiden sekä vesiväyliin kohdistuvien palveluiden menot.

Rannikon jäänmurron menot on mitoitettu 650 toimintapäivän mukaisesti eli nk. leudon talven mukaan, jolloin jääpeitettä on Perämerellä sekä rannikkoseudulla.

Momentilta palkattavan henkilöstön määrä vähenee kuusi henkilötyövuotta tuottavuustoimien vuoksi.

Momentin nimike on muutettu.

2008 talousarvio	61 520 000
2007 talousarvio	61 762 000
2006 tilinpäätös	62 320 000

76. Maa- ja vesialueiden hankinta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 50 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää väylien ja muiden maa- ja vesirakennuskohteiden rakentamista varten tarpeellisten maa- ja vesialueiden hankintamenojen sekä vesilain (246/1961) mukaisten korvausten maksamiseen.

2008 talousarvio	50 000
2007 talousarvio	50 000
2006 tilinpäätös	32 767

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille ei myönnetä määrärahaa.

Merenkulkulaitos oikeutetaan solmimaan aikaisempina vuosina myönnettyjen Naantalin väylän 6,5 milj. euron sopimusvaltuuden mukaisia sopimuksia siltä osin kuin sopimusvaltuutta ei ole käytetty.

2008 talousarvio	—
2007 II lisätalousarvio	2 700 000
2007 talousarvio	—
2006 tilinpäätös	868 000

78. Eräät vesiväylähankkeet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 19 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää aikaisempina vuosina myönnetyistä sopimusvaltuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen. Merenkulkulaitos oikeutetaan solmimaan aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin näitä valtuuksia ei ole käytetty asianomaisena myöntämisvuonna.

Selvitysosa:

Hanke-erittely

	Valmis	Sopimus-valtuus milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	Määräraha v. 2008 milj. €	Rahoitustarve myöhemmin milj. €
Keskeneräiset väylähankkeet					
Raahen väylä	2008	30,0	10,5	19,5	-
Haminan meriväylä	2010	9,8	-	-	9,8
Väylähankkeet yhteensä		39,8	10,5	19,5	9,8

Hankkeista arvioidaan aiheutuvan valtiolle menoja vuonna 2010 noin 9,8 milj. euroa.

2008 talousarvio	19 500 000
2007 talousarvio	14 000 000
2006 tilinpäätös	5 243 107

32. Merenkulun ja muun vesiliikenteen edistäminen

41. Ulkomaanliikenteen kauppa-alusluetteloon merkittyjen lastialusten ja kolmansien maiden välillä liikennöivien matkustaja-alusten kilpailuedellytysten turvaaminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 19 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annetun lain (1707/1991) mukaisen tuen maksamiseen ulkomaanliikenteen kauppa-alusluetteloon merkityille lastialuksille ja kolmansien maiden välillä liikennöiville matkustaja-aluksille.

Selvitysosa: Aluksille maksettava tuki vastaa verovelvollisen merenkulkijan kauppa-alusluetteloon merkityltä edellä tarkoitetulta alukselta saamasta merityötulosta toimitettujen ennakonpidätysten, lähdeveron ja maksettujen työnantajan sosiaaliturvamaksujen määrää sekä merimieseläkevakuutus-, työttömyysvakuutus-, tapaturmavakuutus- ja ryhmähenkivakuutusmaksujen samoin kuin vapaa-ajan ryhmähenkivakuutuksen ja vapaa-ajan lisävakuutuksen työnantajaosuuden määrää. Rajoitetusti verovelvollisten osalta tuki vastaa vain toimitetun lähdeveron ja työnanta-

jan maksaman sosiaaliturvamaksun määrää. Tukea maksetaan tältä momentilta 1.7.—31.12.2007 välisenä aikana syntyneistä kustannuksista.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana, kun komissio on hyväksynyt tuen. Lakia on tarkoitus soveltaa 1 päivänä tammikuuta 2008 ja sen jälkeen aiheutuneista kustannuksista maksettavaan tukeen.

Samalla esitetään kumottavaksi ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annettu laki (1707/1991).

Ulkomaanliikenteen kauppa-alusluetteloon lastialustuen piiriin merkittyjen 94 aluksen bruttovetoisuus oli vuoden 2006 lopussa 763 372 tonnia eli 81 % varsinaisesta kauppalaivastotonnistosta maksetun tuen ollessa 38,039 milj. euroa. Tuen suuruus oli keskimäärin alusta kohden 404 669 euroa ja osuus tuen kohteena olevasta verotettavasta merityötulosta oli 40,9 %.

2008 talousarvio	19 100 000
2007 talousarvio	40 985 000
2006 tilinpäätös	38 038 858

42. Ulkomaanliikenteen matkustaja-alusten ja -autolauttojen kilpailuedellytysten turvaaminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 15 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annetun lain (1707/1991) mukaisen tuen maksamiseen ulkomaanliikenteen kauppa-alusluetteloon merkityille säännöllisesti suomalaisesta satamasta liikennöiville matkustaja-aluksille ja matkustaja-autolautoille.

Selvitysosa: Ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annettua lakia muutettiin vuonna 2006 annetulla lailla (1322/2006), joka tuli valtioneuvoston asetuksella (298/2007) voimaan 1.4.2007 lukien. Matkustaja-alustuen piiriin kuuluvien alusten osalta lakia muutettiin siten, että laissa (542/2004) tarkoitetun tuen määrän kytkentä ennakonpidätyksen määrään poistui ja tuki kattaa täysimääräisesti 1.1.2007—31.12.2009 väliseen aikaan perustuvat laissa mainitut työnantajan maksamat sosiaaliturva- ja vakuutusmaksut. Tukea maksetaan tältä momentilta 1.7.—31.12.2007 välisenä aikana syntyneistä kustannuksista.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana, kun komissio on hyväksynyt tuen. Lakia on tarkoitus soveltaa 1 päivänä tammikuuta 2008 ja sen jälkeen aiheutuneista kustannuksista maksettavaan tukeen.

Samalla esitetään kumottavaksi ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annettu laki (1707/1991) ja eräiltä matkustaja-aluksilta saadusta merityötulosta toimitetun ennakonpidätyksen väliaikaisesta maksuvapaudesta annettu laki (625/2004).

Työnantajan maksamia sosiaaliturva- ja vakuutusmaksuja koskeva tuki vakinaistetaan täysimääräisenä myös matkustaja-alusten osalta. Verohallinnon hallinnoima ennakonpidätyksen väliaikainen maksuvapaus (L 625/2004) muuttuu suoraksi tueksi. Ennakonpidätysten maksuvapaus koskee viimeisen kerran joulukuussa 2007 maksetuista palkoista toimitettavaa ennakonpidätystä.

2008 talousarvio	15 700 000
2007 talousarvio	25 283 000
2006 tilinpäätös	22 024 632

43. Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantaminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 55 750 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain mukaisen tuen maksamiseen kauppa-alusluetteloon merkityille aluksille.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi meriliikenteessä käytettävien alusten kil-

pailukyvyn parantamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana, kun komissio on hyväksynyt tuen. Lakia on tarkoitus soveltaa 1 päivänä tammikuuta 2008 ja sen jälkeen aiheutuneista kustannuksista maksettavaan tukeen.

Samalla esitetään kumottavaksi ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annettu laki (1707/1991) ja eräiltä matkustaja-aluksilta saadusta merityötulosta toimitetun ennakonpidätyksen väliaikaisesta maksuvapaudesta annettu laki (625/2004).

Aluksille maksettava tuki vastaa verovelvollisen merenkulkijan kauppa-alusluetteloon merkityltä edellä tarkoitetulta alukselta saamasta merityötulosta toimitettujen ennakonpidätysten ja maksettujen työnantajan sosiaaliturvamaksujen määrää sekä merimieseläkevakuutus-, työttömyysvakuutus-, tapaturmavakuutus- ja ryhmähenkivakuutusmaksujen samoin kuin vapaa-ajan ryhmähenkivakuutuksen ja vapaa-ajan lisävakuutuksen työnantajaosuuden määrää. Rajoitetusti verovelvollisten osalta tuki vastaa vain toimitetun lähdeveron ja työnantajan maksaman sosiaaliturvamaksun määrää. Tukea ei kuitenkaan makseta sellaisten rajoitetusti verovelvollisten osalta, joiden saama palkkatulo on matkustaja-aluksilta, jotka saavat kuljettaa enemmän kuin 120 matkustajaa.

Tukea maksetaan tältä momentilta 1.1.—30.6.2008 välisenä aikana aiheutuneista kustannuksista. Kumottavaksi esitetyn eräiltä matkustaja-aluksilta saadusta merityötulosta toimitetun ennakonpidätyksen väliaikaisesta maksuvapaudesta annetun lain (625/2004) osalta tuki vastaa matkustaja-aluksilla 1.1.—31.10.2008 toimitettujen ja maksettujen ennakonpidätysten määrää.

Verohallinnon hallinnoima ennakonpidätyksen väliaikainen maksuvapaus koskee viimeisen kerran joulukuussa 2007 maksetuista palkoista toimitettavaa ennakonpidätystä ja muuttuu tältä momentilta maksettavaksi suoraksi tueksi ensimmäisen kerran tammikuussa 2008 maksetuista palkoista toimitettavasta ennakonpidätyksestä lukien.

Työnantajan maksamia sosiaaliturva- ja vakuutusmaksuja koskeva tuki vakinaistetaan täysimääräisenä myös matkustaja-alusten osalta.

Tuen piiriin kuuluvia aluksia ennakoidaan olevan kauppa-alusluettelossa vuonna 2008 yhteensä noin 122, joista 106 olisi lastialuksia ja 16 olisi matkustaja-aluksia. Lastialusten tuki olisi keskimäärin noin 390 300 euroa alusta kohden ja osuus veronalaisesta tulosta noin 42 %. Matkustaja-alusten tuki olisi keskimäärin noin 3 540 600 euroa alusta kohden ja osuus veronalaisesta tulosta noin 38 %. Matkusta-alusten aluskohtaista tukea arvioitaessa on otettu huomioon maksuvapautuslain perusteella myönnettävä ennakonpidätysten maksuvapautus kahdelta kuukaudelta (marras-joulukuulta 2007).

2008 talousarvio	55 750 000

50. Lästimaksuista suoritettavat avustukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 953 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lästimaksuista annetun lain (189/1936) mukaisten avustusten maksamiseen ammatissaan toimivien merimiesten hyväksi tapahtuvaan huoltotoimintaan ja meripelastustoiminnan edistämiseen. Avustukset myönnetään Merenkulkulaitoksen määrittelemistä toiminnoista aiheutuviin menoihin.

Selvitysosa: Vastaava tulo on merkitty momentille 11.19.02. Lästimaksuina jaettavat varat jaetaan kokonaisuudessaan edellisen vuoden kerättyjen lästimaksujen toteuman perusteella.

2008 talousarvio	953 000
2007 talousarvio	953 000
2006 tilinpäätös	603 451

51. Luotsauksen hintatuki (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 4 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Luotsausliikelaitokselle Saimaan alueen luotsaukseen Luotsaus-

liikelaitoksesta annetun lain 4 §:n mukaisen hintatuen maksamiseen.

Selvitysosa: Saimaan luotsausmaksutaso on tarkoitus pitää edelleen noin 74 % alempana kuin yleinen luotsausmaksu, minkä johdosta Luotsausliikelaitokselle on tarkoitus maksaa liiketaloudellisesti kannattamattomaan toimintaan hintatukea. Hintatuen johdosta Saimaan liikenne maksaa luotsausmaksuja suhteessa kuljetettavaan määrään nähden yhtä paljon kuin meriliikenne. Luotsausmatkat ovat Saimaan alueella huomattavasti pidemmät kuin meriliikenteessä. Yleisen luotsausmaksun ja Saimaan luotsausmaksun välistä erotusta korvataan liikelaitokselle siten, että se on enintään Saimaan alueen (ml. kanava) alijäämän suuruinen.

2008 talousarvio	4 200 000
2007 talousarvio	4 200 000
2006 tilinpäätös	4 147 000

33. Varustamoliikelaitos

1. Palvelu- ja muut toimintatavoitteet

Varustamoliikelaitoksen tavoitteena on huolehtia toimialaansa kuuluvien palvelujen tarjonnasta ja kehittämisestä liiketoiminnan edellytysten mukaisesti.

Varustamoliikelaitos tarjoutuu öljyntorjuntatehtäviin ja jäänmurtopalvelujen tuottamiseen koko maassa. Liikelaitos varautuu hoitamaan tehtäviä myös poikkeusoloissa sen mukaan kuin liikenne- ja viestintäministeriö määrää.

2. Investointien enimmäismäärä ja investointivaltuudet tuleville vuosille

Varustamoliikelaitoksen investoinneista saa aiheutua menoja vuonna 2008 enintään 10 milj. euroa. Lisäksi liikelaitos saa tehdä vuonna 2008 investointeja koskevia sitoumuksia, joista saa aiheutua menoja seuraavina vuosina enintään 10 milj. euroa.

3. Lainanotto

Varustamoliikelaitos oikeutetaan ottamaan valtion liikelaitoksista annetun lain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua pitkäaikaista lainaa enintään 10 milj. euroa. Lisäksi liikelaitos on oikeutettu ottamaan lyhytaikaista lainaa enintään 10 milj. euroa.

Selvitysosa: Varustamoliikelaitoksen palvelutavoitteena on tarjoutua öljyntorjuntatehtäviin ja jäänmurtopalvelujen tuottamiseen koko maassa. Palvelutavoitteen toteuttamiseksi liikelaitos varaa ja ylläpitää aluksia ja muita tarvittavia resursseja asiakkaiden kanssa tehtyjen kaupallisten sopimusten perusteella.

Merenkulun toimintojen kehittämiseksi ja talvimerenkulun palvelutason turvaamiseksi toteutetaan liikelaitoksessa tervehdyttämisohjelma.

Eduskunnalle hyväksyttäväksi esitetyt palvelu- ja muut toimintatavoitteet huomioon ottaen liikenne- ja viestintäministeriö on alustavasti asettanut Varustamoliikelaitoksen tulostavoitteeksi 1,2 milj. euroa. Voitontuloutustavoite on 50 % voitosta, kuitenkin vähintään 1,0 milj. euroa.

Alustavan tulos- ja rahoitussuunnitelman mukaan liikelaitos käyttää alusten ylläpito- ja korvausinvestointeihin enintään 10 milj. euroa. Valtuudeksi tehdä investointeihin liittyviä sitoumuksia seuraaville vuosille esitetään 10 milj. euroa.

Liikelaitoksen pitkäaikaisen lainanoton enimmäismääräksi on alustavasti suunniteltu 10 milj. euroa ja lyhytaikaisen lainanoton enimmäismääräksi 10 milj. euroa. Pitkäaikainen laina käytetään välttämättömien investointien rahoittamiseen ja lyhytaikainen laina tarvittaessa kausivaihtelusta johtuvan käyttöpääoman rahoittamiseen.

Alustavan liiketoimintasuunnitelman perusteella, joka perustuu toiminta- ja taloussuunnitelmaan liikevaihdoksi vuodelle 2008 arvioidaan 66 milj. euroa. Suunnitelman mukaisesta liike-

vaihdosta 26 milj. euroa tulisi jäänmurtopalveluiden myynnistä, 30 milj. euroa offshore -palveluiden myynnistä, 6 milj. euroa yhteysaluspalveluiden myynnistä ja 4 milj. euroa väyläaluspalveluiden myynnistä. Liikevaihdosta noin 50 prosenttia tulisi Merenkulkulaitoksen kanssa tehdyistä sopimuksista.

Tunnuslukutaulukko

	2006 toteutuma	2007 ennakoitu	2008 esitys
Liikevaihto, milj. €	61,5	57,1	66,0
— muutos, %	6,0	-7,2	15,6
Liikevoitto, milj. €	-2,5	5,9	4,0
Liikevoitto, %	-4,1	10,3	6,1
Tilikauden tulos, milj. €	1,1	2,7	1,2
— liikevaihdosta, %	1,8	4,7	1,8
— peruspääomasta, %	5,6	14,4	6,4
Tuloutus valtion talousarvioon, milj. €	0,0	0,5	1,0
Sijoitetun pääoman tuotto, %	3,0	3,7	2,5
Oman pääoman tuotto, %	1,1	3,8	1,2
Investoinnit liikevaihdosta, %	4,8	16,2	7,6
Omavaraisuusaste, %	52,4	55,2	53,3
Taseen loppusumma, milj. €	176,9	169,7	175,8
Henkilöstö keskimäärin (htv)	522	470	460

Liikelaitosta koskevat tulomomentit (milj. euroa)

	2006 toteutuma	2007 ennakoitu	2008 esitys
Tuloutus tulomomentille			
12.28.99 Takausmaksut	-	-	-
13.01.04 Korot	3,3	3,1	2,9
13.05.01 Voiton tuloutus (ed. vuoden)	0,0	0,5	1,0
15.01.02 Lainat	4,3	4,3	4,3
Yhteensä	7,6	7,9	8,2

34. Luotsausliikelaitos

1. Palvelu- ja muut toimintatavoitteet

Luotsausliikelaitoksen tavoitteena on huolehtia toimialaansa kuuluvien palvelujen tarjonnasta ja kehittämisestä liiketoiminnan edellytysten mukaisesti.

Luotsausliikelaitoksen tehtävänä on huolehtia luotsauslain mukaisten luotsauspalvelujen tarjonnasta sekä muista luotsauslaissa säädetyistä luotsaukseen liittyvistä tehtävistä ja velvollisuuksista koko maassa luotsauslaissa määritellyillä vesialueilla. Liikelaitos varautuu hoitamaan tehtäviä myös poikkeusoloissa sen mukaan kuin liikenne- ja viestintäministeriö määrää.

2. Hinnoitteluun liittyvä velvoite

Luotsauslain (940/2003) mukaisten luotsauspalvelujen hinnat määrätään Luotsausliikelaitoksesta annetun lain (938/2003) 4 §:n mukaisesti valtioneuvoston asetuksella. Luotsausliikelaitokselle myönnetään Saimaan luotsaukseen hintatukea momentin 31.32.51 määrärahasta.

3. Investointien enimmäismäärä ja investointivaltuus

Luotsausliikelaitoksen investoinneista saa aiheutua menoja vuonna 2008 enintään 6,0 milj. euroa. Lisäksi Luotsausliikelaitos saa tehdä vuonna 2008 investointeja koskevia sitoumuksia, joista saa aiheutua menoja seuraavina vuosina enintään 8,0 milj. euroa.

4. Lainanotto

Luotsausliikelaitos oikeutetaan ottamaan valtion liikelaitoksista annetun lain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua lainaa enintään 4,0 milj. euroa.

Selvitysosa: Toimialan kehitysnäkymät ja eduskunnan hyväksyttäväksi esitetyt palveluja muut toimintatavoitteet huomioon ottaen liikenne- ja viestintäministeriö on alustavasti asettanut Luotsausliikelaitoksen tulostavoitteeksi 2,5 milj. euroa vuonna 2008. Tulostavoitteessa on otettu huomioon, että luotsaustulot ovat arvonlisäverottomia. Luotsausliikelaitoksen asettama liikevaihtotavoite on 39,8 milj. euroa. Voitontuloutustavoite on 50 % voitosta, kuitenkin vähintään 1,0 milj. euroa.

Luotsausmaksun rakenne on tarkoitus uudistaa vuoden 2008 alusta lukien. Hinnoittelun suhteen Luotsausliikelaitokselle on asetettu Saimaan osalta valtion liikelaitoksista annetun lain 7 §:n mukainen liiketaloudellisesti kannattamaton velvoite. Liikelaitoksen hinnoista määrätään valtioneuvoston asetuksella. Koska Saimaalla on edelleenkin tarkoitus säilyttää alhaisempi maksutaso, valtion talousarvioon esitetään määrärahaa hintatukeen. Saimaan luotsausmaksutuloiksi arvioidaan 2,0 milj. euroa, kokonaiskustannuksiksi 6,2 milj. euroa, jolloin alijäämä on 4,2 milj. euroa. Hintatuen määräksi esitetään 4,2 milj. euroa momentille 31.32.51. Saimaan luotsauspalvelut ja niiden hinnoittelu järjestetään siten, että hintatuen tarve ei ylitä 4,2 milj. euroa.

Tuloina valtion talousarvioon otetaan valtion lainan korkona 0,03 milj. euroa sekä lainan lyhennyksenä 0,4 milj. euroa ja edellisen vuoden voitosta tuloutuksena 1,0 milj. euroa.

Investointeihin on alustavan investointisuunnitelman mukaan tarkoitus käyttää 4,1 milj. euroa. Pääosa investoinneista on alushankintoja. Investointivaltuudeksi esitetään yhteensä 6,0 milj. euroa. Lainanottovaltuudeksi esitetään 4,0 milj. euroa.

Tunnuslukutaulukko

	2006 toteutuma	2007 ennakoitu	2008 esitys
Liikevaihto, milj. €	39,6	38,2	39,8
— muutos, %	3,7	-3,5	4,2
Liikevoitto, milj. €	3,7	1,8	2,4
Liikevoitto, %	9,3	4,7	6,0
Tilikauden tulos, milj. €	3,7	1,8	2,5
— liikevaihdosta, %	9,3	4,7	6,3
— peruspääomasta, %	185,5	90,8	123,0
Tuloutus valtion talousarvioon, milj. €	1,6	1,8	1,0
Sijoitetun pääoman tuotto, %	19,1	9,8	12,4
Omanpääoman tuotto, %	20,6	9,7	12,5
Investoinnit liikevaihdosta, %	8,1	8,8	10,3
Omavaraisuusaste, %	72,1	75,5	75,0
Taseen loppusumma, milj. €	26,5	25,3	27,0
Henkilöstö keskimäärin (htv)	392	399	400

Liikelaitosta koskevat tulomomentit (milj. euroa)

	2006 toteutuma	2007 ennakoitu	2008 esitys
Tuloutus tulomomenteille			
12.28.99 Takausmaksut	-	-	-
13.01.04 Korot	0,1	0,1	0,03
13.05.01 Voiton tuloutus (ed. vuoden)	1,6	1,8	1,0
15.01.02 Lainat	0,9	0,5	0,4
Yhteensä	2,6	2,4	1,4
Yleislain 2 §:n erityistehtävien määräraharahoitus			
31.32.51 Luotsauksen hintatuki	4,1	4,2	4,2

40. Ratahallintokeskus

Selvitysosa: Ratahallintokeskus turvaa toimivat matka- ja kuljetusketjut ylläpitämällä ja kehittämällä rataverkon palvelutasoa, parantaa rataliikenteen turvallisuutta sekä vähentää ja ehkäisee liikenteen ympäristöhaittoja.

Tavaraliikenteessä rautatieliikenteen osuus on noin neljännes koko maan kuljetussuoritteesta. Vuonna 2006 tavaraa kulki rautateitse 43,6 miljoonaa tonnia. Tavaraliikenteen lähivuosien vuosikasvuksi ennustetaan noin 2 %. Oulun ja Kokkolan välillä kasvu oli noin 40 % vuonna 2006. Kuormitetuimman osan Ylivieska—Kokkola välityskyky rajoittaa liikenteen kasvua. Henkilöliikenteessä tehtiin vuonna 2006 65,0 miljoonaa matkaa. Henkilöliikenteen lähivuosien vuosikasvuksi ennustetaan noin 2 %. Oikoradan valmistumisen ja uuden aikataulurakenteen käyttöönoton jälkeen 1.9.2006 pääkaupunkiseudun matkustajamäärät ovat kasvaneet; huhtikuuhun mennessä Lahdesta kaksinkertaistuneet ja Kuopiosta lisäys 20 %.

Koko rataverkon pituus vuonna 2008 on 5 924 km. Kunnosta johtuvien nopeusrajoitusten määrä vuodesta 2006 vuoteen 2008 nousee 302 km:stä 633 km:iin.

Perusradanpidon painopiste on edelleen 1970-luvulla perusparannettujen ja loppuun käytettyjen rataosien päällysrakenteen uusimisessa. Korvausinvestointeihin kohdistetaan noin 172 milj. euroa, josta 5 milj. euroa käytetään pieniin palvelutasoa parantaviin hankkeisiin ja 42,0 milj. euroa rataosuuden Savonlinna—Huutokoski perusparannukseen. Rataverkon ylläpitäminen turvallisena liikenneväylänä edellyttäisi vuosittain 190 milj. euron korvausinvestoinnit. Korvausinvestointien toteuttamiskustannuksia ovat nostaneet huomattava radanrakennusmateriaalien kustannustason nousu, esimerkiksi ratakiskojen kustannukset ovat nousseet yli 50 % vuodesta 2004. Liikenne joudutaan turvallisuussyistä lopettamaan 223 km:llä vuoteen 2011 mennessä.

Tasoristeysturvallisuus on riippuvainen tasoristeyksen ylitysten määrästä, tasoristeyksen varustuksesta ja olosuhteista sekä autoilijoista. Ratahallintokeskus parantaa tasoristeysten turvallisuutta rakentamalla varoituslaitteita ja merkkejä, huolehtimalla näkemäalueista sekä poistamalla tasoristeyksiä.

Hoidon ja käytön kustannuksia nostavat tulevaisuudessa rataverkon laajentuminen, radioverkon käyttökustannukset, turvalaitteiden lisääntymisestä aiheutuvat turvalaitesiirtoyhteyksien käyttökustannukset ja radanpidon sähköenergiakustannukset.

Kehäradan suunnittelua jatketaan.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Ratahallintokeskukselle vuodelle 2008 seuraavat pääluokkaperusteluja tukevat toiminnalliset tulostavoitteet, jotka on esitetty taulukossa vahvennettuna.

Tulostavoite/tunnusluku	2006 toteutuma	2007 ennuste	2008 ennuste/ **tulostavoite**	2011 ennuste
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA				
Turvataan toimivat matka- ja kuljetusketjut				
Rataverkon pituus/liikennöidyn rataverkon pituus (km)	5 905/5 795	5 905/5 795	5 924/5 739	5 795/5 572
Nopean (**>=** 160 km) rataverkon pituus (henkilöliikenne; km)	675	675	**675**	927
25 tonnin verkon pituus (tavaraliikenne; km)	378	378	**397**	788
Rataverkon kuntoindeksi (100 = hyvä kunto)	89	88	**86**	84
Yli-ikäinen päällysrakenne liikennöidyllä rataverkolla (km)				
— kiskot	1 524	1 560	**1 450**	1 250
— ratapölkyt	1 300	1 295	1 270	1 100
Radanpidosta johtuvat viivästykset (% kaukoliikenteen junista myöhässä määräas. **>** 5 min)	4	5	**5**	5
Radan huonosta kunnosta johtuvat liikennerajoitukset liikennöidyllä rataverkolla (km)	302	682	633	750
Parannetaan liikenneturvallisuutta				
Tasoristeysten määrä valtion rataverkolla yhteensä (kpl)	3 715	3 659	**3 582**	3 380
Varoituslaitteilla varustettujen tasoristeysten osuus kaikista tasoristeyksistä valtion liikennöidyllä rataverkolla (%)	20	20	20	20
Radasta aiheutuvat vahingot junaliikenteessä (kpl)	2	5	**5**	5
Junaonnettomuuksissa kuolleet matkustajat	0	0	**0**	0
Tasoristeysonnettomuuksien määrä	60	60	45	40
Vähennetään ympäristöhaittoja				
Yli 55 dBa:n junaliikenteen melulle altistuneiden määrä	43 500—53 000	43 700	43 600	42 500
Melulta suojattujen henkilöiden määrä (hlöä/vuosi)	1 000	300	**100**	300
Rautatiekuljetusten osuus kotimaan tavaraliikenteen suoritteesta (%)	27	25	25	25
Rautateiden kulkutapaosuus kotimaan henkilöliikenteen suoritteesta (%)	5[1)]	5	5	5
Sähköistetyn radan osuus rataverkolla (%)	52	52	52	53
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS				
Parannetaan tuottavuutta ja kokonaistaloudellisuutta				
Sähkön ja telematiikan hoito- ja käyttömenot (€/raide-km)	4 315	4 900	5 200	5 200
Muut hoito- ja käyttömenot (€/raide-km)	7 678	7 300	7 500	7 500
Työn tuottavuuden kasvu vuodessa (%)	-5,4	0	**0**	3
Kokonaistuottavuuden kasvu keskim. vuodessa TTS-kaudella (%)	10,3	2	**0**	1

HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA				
Työtyytyväisyys (1—5)	3,3	3,3	**3,4**	3,5

[1)] ennakkotieto

Ratahallintokeskuksen tulot ja menot (milj. euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Toimintamenot (01)	**22,2**	**27,5**	**27,7**
Muut tulot	0,2	0,2	0,2
Menot	22,4	27,7	27,9
— Hallinto	13,7	12,7	12,2
— It-menot	-	0,8	1,5
— Tutkimukset (T&K)	3,5	6,4	6,0
— Hoidon ja käytön hallinnointi	4,5	6,5	6,9
— Liikennejärjestelmän suunnittelu	0,7	1,3	1,3
Perusradanpito (21)	**293,4**	**274,6**	**327,8**
Tulot	62,4	49,7	51,8
— Ratamaksu	44,0	42,4	44,6
— Kiinteistötoimi	9,4	4,3	4,4
— Muut tulot	9,0	3,0	2,8
Menot	355,8	324,3	379,6
— Liikenteen hallinta	38,1	37,5	42,0
— Kiinteistöt	6,2	3,0	3,8
— Radan hoito ja käyttö	131,8	129,2	141,3
— Ylläpitoinvestoinnit	11,4	15,0	15,0
— Suunnittelu	4,3	5,0	5,2
— Korvausinvestoinnit	164,0	134,6	172,3
Kehittämisinvestoinnit (76, 77, 78, 79)	**68,6**	**37,7**	**146,7**
Rataverkon maa-alueiden hankinnat ja korvaukset (76)	1,2	1,5	0,7
Rataverkon kehittäminen (77)	9,5	-	-
Eräät ratahankkeet (78)	55,1	36,2	146,0
Radioverkon rakentaminen (79)	2,8	-	-
Luvun 31.40 nettomenot	**384,1**	**339,7**	**502,2**
Luvun 31.40 bruttomenot	**446,7**	**389,7**	**554,2**

Korvausinvestoinnilla korvataan yli-ikäinen rakenne nykytekniikan mukaisella rakenteella. Ne kohdentuvat seuraavasti:

Korvausinvestoinnit (milj. euroa)

	2006 toteutuma	2007 ennuste	2008 ennuste
Päällys- ja alusrakenne	127	106	133
Turva- ja sähkölaitteet	25	16	15
Sillat	6	5	8
Muut	6	8	16
Korvausinvestoinnit yhteensä	164	135	172

Päällysrakenteen uusimisen määrä (perusradanpito)

	2006 toteutuma	2007 ennuste	2008 ennuste
Koko päällysrakenteen uusiminen (raidekilometriä)	136	94	142
Osittainen päällysrakenteen uusiminen (raidekilometriä)	115	156	40
Uusittavat vaihteet (kpl)	94	116	65

01. (31.40.21, osa) Ratahallintokeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 27 650 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös hallinnon, hallinnoinnin, tutkimus- ja kehittämistoiminnan ja liikennejärjestelmäsuunnittelun menoihin sekä kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen maksamiseen.

Selvitysosa:

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	22 359	27 700	27 850
Bruttotulot	200	200	200
Nettomenot	22 159	27 500	27 650
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 660		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	701		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	19
Tasokorotus	131
Yhteensä	150

2008 talousarvio	27 650 000
2007 talousarvio	27 500 000
2006 tilinpäätös	21 200 000

21. (31.40.21, osa) Perusradanpito (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 327 820 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää rataverkon suunnittelusta, rakentamisesta, kunnossapidosta, liikenteen hallinnasta, kiinteistönpidosta ja muista radanpitäjän vastuulle kuuluvista tehtävistä aiheutuvien radanpidon menojen maksamiseen.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon ratamaksu, maksullisen palvelutoiminnan tulot ja omaisuuden myyntituotot lukuun ottamatta kiinteän omaisuuden myyntituottoja.

Määrärahaa saa käyttää enintään 15 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkausmenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina tuloina 51,8 milj. euroa, josta Ratahallintokeskukselle suoritettava ratamaksun perusmaksu on 44,6 milj. euroa.

Ratahallintokeskus perii liikennöitsijältä ratamaksua, josta osa määrätään rautatielaissa säädetyin perustein. Rautatieliikenteen harjoittajille tarjottavista palveluista perittävän ratamaksun perusmaksu perustuu niihin radanpidon kustannuksiin, joita liikenteen harjoittaminen aiheuttaa suoraan rataverkolle ja radanpidolle. Toimintamenomomentille tuloutettavien tulojen lisäksi Ratahallintokeskus

tulouttaa rataverolain perusteella momentille 11.19.03 Ratavero 21 milj. euroa, josta 17 milj. euroa on otettu huomioon toimintamenomomentin mitoituksessa. Loput 4 milj. euroa ovat Kerava—Lahti -oikoradan käytöstä kannettavaa investointiveroa.

VR-konsernista siirretään valtakunnallinen junaohjaus -toiminto Ratahallintokeskukseen perustettavaan liikenteenhallintakeskukseen 1.1.2008 lukien. Siirrettävän toiminnon henkilöstömäärä on 15 henkilötyövuotta.

Ratahallintokeskuksen rakennetut kiinteistöt on siirretty vuoden 2006 aikana valtiovarainministeriölle edelleen Senaatti-kiinteistöille siirrettäväksi. Ratahallintokeskuksen hallintaan on jäänyt rakennuksia, jotka ovat rautatiejärjestelmien osia tai keskeisessä merkityksessä rautatiejärjestelmän käytössä.

2008 talousarvio	327 820 000
2007 II lisätalousarvio	21 420 000
2007 talousarvio	274 582 000
2006 tilinpäätös	280 702 000

76. Rataverkon maa-alueiden hankinnat ja korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää rautatielain (198/2003) mukaista toimintaa varten hankittavien maa-alueiden kauppahintojen ja korvausten sekä kiinteistötoimitusmaksusta annetun lain (558/1995) mukaisten kiinteistötoimitusmaksujen maksamiseen.

2008 talousarvio	700 000
2007 talousarvio	1 500 000
2006 tilinpäätös	1 239 657

78. Eräät ratahankkeet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 146 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää aikaisempina vuosina myönnetyistä sopimusvaltuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen. Ratahallintokeskus oikeutetaan solmimaan myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuuksia ei ole käytetty.

Selvitysosa:

Hanke-erittely

	Valmis	Sopimus-valtuus milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	Määräraha v. 2008 milj. €	Rahoitustarve myöhemmin milj. €
Keskeneräiset hankkeet					
Ilmalan ratapiha	2010	100,0	35,0	25,0	40,0
Seinäjoki—Oulu palvelutason parantaminen, I-vaihe	2009	110,0	3,0	54,0	53,0
Lahti—Luumäki palvelutason parantaminen	2011	185,0	5,0	65,0	115,0
Keski-Pasila palvelutason parantaminen	2010	39,2	0,5	2,0	36,7
Talvivaaran kaivoshanke	2010	48,8	-	-	48,8
Yhteensä		483,0	43,5	146,0	293,5

Hankkeista arvioidaan aiheutuvan valtiolle menoja vuonna 2009 noin 155,0 milj. euroa, vuonna 2010 noin 112,1 milj. euroa ja vuonna 2011 noin 26,4 milj. euroa.

2008 talousarvio	146 000 000
2007 II lisätalousarvio	5 813 000
2007 talousarvio	36 200 000
2006 tilinpäätös	55 149 328

41. Rautatievirasto

S e l v i t y s o s a : Rautatievirasto valvoo ja kehittää rautatieturvallisuutta ja rautatiejärjestelmän yhteentoimivuutta sekä valmistelee normeja. Se myöntää rautatieyrityksille turvallisuustodistukset ja rautatiejärjestelmän osajärjestelmien käyttöönottoluvat ja ylläpitää kalustorekisteriä. Virasto toimii rautatiealan sääntelyelimenä. Lisäksi virasto hoitaa rautatiehenkilöstön kelpoisuus- ja koulutusasioita sekä junalippujen tarkastustehtävät. Virasto valvoo alan toimijoiden toimintaedellytysten tasapuolisuutta ja syrjimättömyyttä ja ratkaisee mahdolliset riidat. Virasto tekee tiivistä yhteistyötä Euroopan rautatieviraston, Euroopan komission ja EU:n muiden jäsenvaltioiden turvallisuusviranomaisten kanssa.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Rautatievirastolle pääluokkaperusteluja tukevat seuraavat toiminnalliset tulostavoitteet vuodelle 2008:

Tuotokset ja laadunhallinta

Rautatieliikenteen turvallisuuden seurantajärjestelmä on toiminnassa ja järjestelmän tieto on ajantasaista.

Liikkuvan kaluston rekisteri on käytettävissä ja rekisterin tieto on ajantasaista.

Viranomaistehtävien hoitaminen ennen säädettyä määräaikaa ja kohtuullisessa ajassa päätöksenteon vaativuuteen nähden:

— tyyppihyväksynnät 5 kuukautta.

— muut lupa- ja poikkeuslupa-asiat enintään 2 kuukautta, jollei määräaikaa säädetty.

— ilmoitetun laitoksen aseman myöntämistä koskeva päätös annetaan 4 kuukauden kuluessa riittävät tiedot sisältävän hakemuksen jättämisestä.

Viraston norminantoa kehitetään ja pidetään ajan tasalla suhteessa alan yhteisölainsäädännön vaatimuksiin.

Yhteistyöhön erityisesti Euroopan rautatieviraston ja muiden jäsenvaltioiden turvallisuusviranomaisten kanssa ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön tulee panostaa viraston tehtävien edellyttämällä tavalla. Rautatievirasto hoitaa kansainvälistä yhteistyötä yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön ja tarvittavilta osin yhteistyössä alan muiden toimijoiden kanssa.

Toiminnallinen tehokkuus

Tuottavuusmittarit on kehitetty.

Henkisten voimavarojen hallinta

Henkilöstön työtyytyväisyysindeksi on vähintään 3,2 asteikolla 1—5.

01. (31.41.21) Rautatieviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 4 060 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Tulot perustuvat valtion maksuperustelain nojalla annettavaan liikenne- ja viestintäministeriön asetukseen Rautatieviraston maksuista.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon tuottavuustoimenpiteiden johdosta matkalippujen tarkastustoiminnan siirto Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnalle 1.1.2008 lukien. Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen rautatieliikenteen lipuntarkastajien siirtämiseksi vuoden 2008 alusta lukien Rautatievirastosta Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnalle. Muutos toteutetaan muuttamalla joukkoliikenteen tarkastusmaksusta annettua lakia (469/1979) ja lakia Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnasta (1269/1996).

Momentilta palkattavan matkalippujen tarkastustoiminnan henkilöstön määrä vähenee 35 henkilötyövuotta tuottavuustoimien vuoksi. Tämä on otettu huomioon maksullisen toiminnan mitoituksessa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	1 798	6 060	4 210
Bruttotulot	815	2 000	150
Nettomenot	982	4 060	4 060
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	-		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	318		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Tuottavuustoimet	-1 850
Maksutulojen väheneminen tuottavuus-toimien vuoksi	1 850
Yhteensä	-

2008 talousarvio	4 060 000
2007 talousarvio	4 060 000
2006 tilinpäätös	1 300 000

50. Ilmailulaitos

1. Palvelu- ja muut toimintatavoitteet

Ilmailulaitoksen liiketoiminnan perustehtävänä on luoda turvallisilla, laadukkailla ja kustannustehokkailla lentoliikenteen palveluilla ja infrastruktuurilla keskeinen edellytys suomalaisten ja suomalaisen yhteiskunnan ja alueiden kilpailukyvylle, liikkumiselle ja kansainvälisyydelle.

Ilmailulaitoksen strategiana on vastata voimakkaaseen Suomen kautta kulkevan kansainvälisen lentomatkustuksen kasvuun, elinkeinoelämän globalisoitumiseen sekä kasvavaan ihmisten ja tavaroiden liikkumiseen. Kustannustehokkuuden vaatimukset tulevat entisestään lisääntymään myös Ilmailulaitoksen palveluiden osalta. Lentoasemapalveluiden tarkoituksenmukainen saatavuus maan eri osissa ja lentoasemaverkoston ylläpito myös vähäisen lentoliikenteen olosuhteissa on keskeinen haaste Ilmailulaitoksen toiminnalle.

Ilmailulaitoksen toiminnan tavoitteena on

— pitää Ilmailulaitoksen turvallisuus- ja laadunhallintajärjestelmä eurooppalaisen regulaation mukaisena;

— pitää Ilmailulaitoksen lennonvarmistuksesta johtuvat viiveet alle eurooppalaisen keskitason;

— pitää Helsinki—Vantaan lentoasema Euroopan täsmällisimpien lentoasemien joukossa;

— ylläpitää Helsinki—Vantaan lentoaseman palvelutaso viiden parhaan lentoaseman joukossa Euroopassa;

— pitää lentoliikenteen palveluhinnat tasolla, joka ei huononna suhteellista kilpailukykyämme lentoasemien joukossa;

— ylläpitää Ilmailulaitoksen lentoasemien palvelutaso hyvänä (5,7 asteikolla 1—7);

— tehdä turvatarkastukset niin, että lentoasemien toiminnan sujuvuudelle asetetut vaatimukset täyttyvät siten, että keskimääräinen turvatarkastuksen läpimenoaika on enintään 5 minuuttia ja ruuhka-aikoina läpimenoaika on enintään 15 minuuttia.

2. Investointien enimmäismäärä sekä investointisitoumusten enimmäismäärä

Ilmailulaitoksen investoinneista saa aiheutua menoja vuonna 2008 enintään 120 milj. euroa. Lisäksi Ilmailulaitos saa tehdä vuonna 2008 investointeja koskevia sitoumuksia, joista saa aiheutua menoja seuraavina vuosina enintään 300 milj. euroa.

3. Lainanoton enimmäismäärä

Ilmailulaitos oikeutetaan ottamaan valtion liikelaitoksista annetun lain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua lainaa enintään 100 milj. euroa.

4. Takausvaltuudet

Valtioneuvosto saa oikeuttaa Ilmailulaitoksen antamaan vastavakuutta vaatimatta omavelkaisia takauksia lentokenttä- ja lennonvarmistuspalveluja tuottavien tytäryhtiöidensä ja kiinteistöyhtiöidensä ottamien yhteensä enintään 30 milj. euroa lainojen vakuudeksi.

S e l v i t y s o s a : Ilmailulaitoksen liiketoiminnan vuoden 2008 liikevaihdoksi arvioidaan 302 milj. euroa.

Ottaen huomioon toimialan kehitysnäkymät ja eduskunnan hyväksyttäväksi esitetyt palvelu- ja muut toimintatavoitteet liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti vuoden 2008 Ilmailulaitoksen tulostavoitteeksi 27,9 milj. euroa. Voitontuloutustavoite on 50 % voitosta, kuitenkin vähintään 5 milj. euroa.

Tulostavoite perustuu arvioon lentoliikenteen kehittymisestä siten, että kotimaan liikenteen matkustajamäärät kasvavat 1 % ja kansainvälisen liikenteen matkustajamäärät 6,8 %. Kuluissa ja tulostavoitteessa on otettu huomioon Ilmailulaitoksen toiminnan vakuuttaminen valtion liikelaitoksista annetun lain edellyttämällä tavalla.

Valtion lentoasemaverkostosta vastaa Ilmailulaitos, joka ylläpitää 25 lentoasemaa. Ilmailulaitos pitää yllä ja kehittää tätä verkostoa yhtenä kokonaisuutena ja noudattaa hinnoittelussaan yhtenäishinnoittelua. Lentoasemista ainoastaan Helsinki—Vantaa on liiketaloudellisesti kannattava, joten verkostoperiaatteen kautta muulla liiketoiminnalla rahoitetaan muiden lentoasemien toiminta. Liiketulokseltaan tappiollisten reittiliikenteen lentoasemien yhteinen alijäämä oli vuonna 2006 13,0 milj. euroa.

Malmin lentoasema palvelee yleisilmailua ja on liiketaloudellisesti alijäämäinen.

Investointeihin on arvioidun tuloksen toteutuessa tarkoitus käyttää investointiohjelman mukaan noin 100 milj. euroa, jotka rahoitetaan osaksi tulorahoituksella ja osaksi lainanotolla. Merkittävimmät investointikohteet liittyvät Helsinki—Vantaan lentoaseman kehittämiseen.

Tulos- ja rahoitussuunnitelmaan perustuva alustava investointisuunnitelma vuodeksi 2008 (milj. euroa)

Kaluston hankinta ja muu käyttöomaisuus	19,3
Lentokenttien talonrakennukset	67,0
Lentokenttien liikennealueiden hankkeet	13,7
Yhteensä	100,0

Ilmailulaitoksen pitkäaikainen laina on vuoden 2008 lopussa 193 milj. euroa ja lyhytaikainen laina 53 milj. euroa.

Suunnitelmassa on varauksena takausvaltuus, vaikkakaan Ilmailulaitos ei ole viime vuosina käyttänyt takausvaltuutta tytäryhtiöiden lainoihin eikä liikelaitos siis ole ottanut niistä vastuuta.

Rajavartiolaitos ostaa Ilmailulaitoksesta annetun lain 4 §:n 3 kohdassa tarkoitettuja aluevalvonnan ja meripelastustoiminnan palveluja ja käyttää tarkoitukseen momentin 26.20.01 määrärahaa. Puolustusvoimat ostaa Ilmailulaitoksesta annetun lain 4 §:n 4 kohdassa tarkoitettuja valmiuslainsäädännön edellyttämien erityisten valmiustehtävien palveluja ja käyttävät tarkoitukseen momentin 27.10.01 määrärahaa. Pelastushallinto ostaa Ilmailulaitoksesta annetun lain 4 §:n 5-koh-

dassa tarkoitettujen pelastustoimeen liittyvien erityisten tehtävien palveluja sekä poliisiviranomaisen johtaman etsintä- ja muun vastaavan virka-aputehtävään liittyvän palvelun ja käyttää tarkoitukseen momentin 26.30.20 määrärahaa. Porin Ilmailuopisto ostaa Ilmailulaitoksesta annetun lain 4 §:n 2-kohdassa tarkoitettuja Porin lentoaseman palveluja.

Tunnuslukutaulukko

	2006 toteutuma	2007 ennakoitu	2008 esitys
Liikevaihto, milj. €	266,9	287,7	302,0
— muutos %	9,8	7,8	5,0
Liikevoitto, milj. €	23,3	30,8	33,8
Liikevoitto, %	8,7	10,3	6,1
Tilikauden tulos, milj. €	22,8	27,3	27,9
— liikevaihdosta %	8,5	9,5	9,2
— peruspääomasta %	12,3	14,8	15,1
Tuloutus valtion talousarvioon, milj. €	10,0	11,4	13,6
Sijoitetun pääoman tuotto %	3,9	4,3	4,2
Oman pääoman tuotto, %	4,6	4,5	4,8
Investoinnit % liikevaihdosta	22,4	34,5	33,1
Omavaraisuusaste %	77,6	74,3	71,3
Taseen loppusumma	862	862	862
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä (htv)	1 707	1 734	1 747

Liikelaitosta koskevat tulomomentit (milj. euroa)

	2006 toteutuma	2007 ennakoitu	2008 esitys
Tuloutus tulomomenteille			
12.28.99 Takausmaksut	-	0,2	0,4
13.05.01 Voiton tuloutus (ed. vuoden)	10,0	11,4	13,6
Yhteensä	10,0	11,6	14,0

51. Ilmailuhallinto

Selvitysosa: Ilmailuhallinnon tarkoituksena on edistää ilmailun yleistä turvallisuutta ja siviili-ilmailun turvaamista, käsitellä kaupalliseen lentoliikenteeseen ja liikenteen sujuvuuteen liittyviä asioita sekä vähentää ilmailun aiheuttamia ympäristöhaittoja. Virasto huolehtii yleisestä lentoturvallisuudesta ja ilmailun valvonnasta sekä vastaa siviili-ilmailuun liittyvistä julkisista hallintotehtävistä, jotka sille ilmailulaissa tai muualla säädetään. Virasto osallistuu myös siviili-ilmailun julkisiin hallintotehtäviin liittyvään kansainväliseen ja Euroopan unionissa tapahtuvaan yhteistyöhön.

Lentämisen turvallisuus Suomessa on korkeaa kansainvälistä tasoa. Yhteisten eurooppalaisten linjausten mukaisesti tavoitteena on vuotuisten lento-onnettomuuksien ja lento-onnettomuuksissa kuolleiden määrän jatkuva väheneminen riippumatta liikenteen määrän kasvusta tai ulkopuolisista turvallisuusuhkista. Yleis- ja harrasteilmailun osalta tavoitteena on lento-onnettomuuksien määrän väheneminen suhteessa lentotunteihin.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Ilmailuhallinnolle pääluokkaperusteluja tukevat seuraavat toiminnalliset tulostavoitteet vuodelle 2008:

Tulostavoite	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA			
Lupakirja- ja kelpuutushakemusten käsittelyaika 14 vrk (%)	89,8	90	90
Lentokelpoisuustodistusten käsittelyaika 14 vrk (%)	-	90	90
Ei-säännöllisten kaupallisten lentojen lupien käsittelyaika 2 vrk (%)	100	100	100
Asematasotarkastukset (kpl)	113	111	111
Lentotoiminnan tarkastukset (kpl)	108	110	110
Koulutustoiminnan tarkastukset (kpl)	20	28	28
Huoltotoiminnan ja tuotannon tarkastukset (kpl)	41	55	55
Lennonvarmistuksen ja lentopaikkojen tarkistukset (kpl)	42	55	55
Lentoasemien turvatoimien tarkastukset (kpl)	18	47	47
Asiakastyytyväisyysindeksi (1—5)	3,6	3,2	3,2
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS			
Bruttomenot/lähtevä matkustaja, euroa	-	alle 1,60	alle 1,50
Työn tuottavuuden kasvu vuodessa (%)	-	-	1
Kokonaistuottavuuden kasvu keskim. vuodessa TTS-kaudella (%)	-	-	2
HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA			
Henkilöstön työtyytyväisyysindeksi (1—5)	3,3	3,2	3,3

01. (31.51.21) Ilmailuhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 7 600 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot perustuvat valtion maksuperustelain nojalla annettavaan liikenne- ja viestintäministeriön asetukseen Ilmailuhallinnon maksuista. Maksullisten suoritteiden hinnoittelussa on otettu huomioon lisäksi vastaavanlaisista suoritteista perittävien maksujen rakenne ja taso Euroopan unionin jäsenmaissa, ilmailun edellytysten turvaaminen ja ilmailun turvallisuuden edistäminen sekä kilpailun edistäminen lentoliikenteessä. Maksullisten suoritteiden tuotot muodostuvat pääosin julkisoikeudellisista suoritteista. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon momentille 11.19.05 budjetoitu lentoliikenteen valvontamaksu, jonka arvioidaan olevan 6 700 000 euroa vuonna 2008.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	10 024	11 600	11 600
Bruttotulot	5 103	4 000	4 000
Nettomenot	4 921	7 600	7 600
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	-		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 879		

2008 talousarvio	7 600 000
2007 talousarvio	7 600 000
2006 tilinpäätös	6 800 000

52. Ilmaliikenteen korvaukset ja valtionavut

41. Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen maksamiseen Seinäjoen (Rengonharjun) säännöllisen reittiliikenteen piirissä olevan sekä Mikkelin lentokenttien rakenteiden ja laitteiden investointeihin sekä ylläpitomenoihin. Investointiavustus saa olla enintään 90 % investointimenoista. Muiden avustusten yhteismäärä saa olla enintään 70 % käyttömenoista. Avustukset myönnetään kustannuksiin ilman arvonlisäveroa.

Seinäjoen (Rengonharjun) lentokentän vuonna 2006 aloitetun laajennushankkeen kustannusten avustamiseen voidaan sitoutua siten, että valtionavustuksen määrä on vuoden 2007 jälkeen enintään 3 947 000 euroa, kuitenkin siten, että valtionavusten kokonaismäärä on enintään 70 % kustannuksista pl. alv-menot. Vuoden 2008 osuus avustuksesta on enintään 1 974 000 euroa.

Selvitysosa: Määräraha on alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Momentin nimike on muutettu.

2008 talousarvio	3 000 000
2007 talousarvio	1 500 000
2006 tilinpäätös	1 300 000

60. Joukkoliikenteen palvelujen ostot, korvaukset ja tuet

34. Valtionavustus länsimetron suunnitteluun (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 6 750 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustuksen maksamiseen Helsingin ja Espoon kaupungeille länsimetron suunnitteluun kuitenkin siten, että valtion osuus on enintään 30 % suunnittelukustannuksista pl. alv-menot. Hankkeen suunnittelukustannusten avustamiseen vuoden 2007 jälkeen voidaan sitoutua siten, että avustusten määrä on vuodelle 2008 myönnetty määräraha mukaan lukien yhteensä enintään 15 milj. euroa ja lisäksi enintään 30 % kustannuksista pl. alv-menot.

Selvitysosa: Länsimetro sisältää metron jatkamisen Ruoholahdesta Matinkylään. Valtio osallistuu hankkeen suunnittelukustannuksiin enintään 30 prosentilla. Suunnittelukustannusten arvioidaan olevan yhteensä noin 50,0 milj. euroa. Vuonna 2008 arvioidut suunnittelukustannukset ovat noin 22,5 milj. euroa, josta valtion osuus on enintään 6,75 milj. euroa. Luvut ovat ilman arvonlisäveroa.

Momentin nimike on muutettu.

2008 talousarvio	6 750 000
2007 talousarvio	1 500 000

42. Valtionavustus koulutuksesta (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 841 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustusten maksamiseen rautatieliikenteen ammattikoulutuksen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitettu VR-Konsernille tai muulle rautatieliikenteen ammattikoulutusta tarjoavalle yhteisölle suoritettavaan korvaukseen. Korvaus määräytyy laskennallisena opetustuntien määrän mukaisesti. Nk. pitkäkestoisesta koulutuksesta tuetaan 80 % tuntien määrästä ja lyhytkestoisesta 50 % tuntien määrästä. Yksikköhintana käytetään koulutuksesta riippuen 55,50 euroa ja 194,30 euroa. Vuonna 2006 tunteja on ollut 98 247 ja oppilaita yhteensä 17 kurssilla 324 henkilöä. Valtion rahoitus kattoi vuonna 2006 noin 23,8 % (vuonna 2005 28 %).

2008 talousarvio	841 000
2007 talousarvio	841 000
2006 tilinpäätös	841 000

63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 55 175 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää luvanvaraisesta henkilöliikenteestä annetun lain (343/1991) 23 ja 23 a §:n mukaisesti. Määrärahasta saa myöntää myös joukkoliikenteen valtionavustuksista annetun liikenne- ja viestintäministeriön asetuksen (64/2002) mukaisesti kunnille ja muille yhteisöille valtionapua. Määrärahaa saa käyttää myös matkojen yhdistelystä aiheutuviin kustannuksiin.

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n hyväksymien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoitukseen.

Lisäksi määrärahaa saa käyttää valtion osuutena Merenkurkun laivaliikenteen ostomenoihin.

Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Määrärahaa käytetään joukkoliikenteen palvelujen ostamisesta ja lipun hinnoista yritysten kanssa tehdyistä sopimuksista aiheutuvien korvausten maksamiseen sekä joukkoliikenteen kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimushankkeiden rahoittamiseen sekä matkojen yhdistelystä aiheutuviin kustannuksiin.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Kaukoliikenteen ja junien lähiliikenteen palvelujen osto	40 763	-	-
Junien lähiliikenteen palvelujen osto	-	10 900	10 900
Kemijärven yöjunaliikenteen osto	-	324	1 200
Lentoliikenteen palvelujen osto	-	1 000	1 000
Alueellisen liikenteen palvelujen osto ja paikallisen liikenteen valtionavustus	26 286	25 800	26 350
Kaupunki- ja seutulippualennusten valtionavustus	11 031	11 100	11 700
Kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimushankkeet	5 977	2 875	3 275
Merenkurkun liikenne	500	500	250
Matkojen yhdistely	324	500	500
Yhteensä	84 881	52 999	55 175

Junaliikenne

YTV-alueen ulkopuolisen Helsingin lähiliikenteen ostolla mahdollistetaan korkeampi palvelutaso kuin mihin suorat lipputulot antavat mahdollisuuden. Liikenteen ostaa liikenne- ja viestintäministeriö.

Ostojen lähtökohtana on perustarjonta, jolla tarkoitetaan liikenne- ja viestintäministeriön ja VR Osakeyhtiön välillä ajanjaksolle 3.9.2006—31.12.2007 sovitun sopimuksen mukaista Helsinki—Riihimäki -välin, Helsinki—Karjaa -välin ja Helsinki—Lahti -välin lähiliikennettä. Siltä osin kuin liikenteen myönteinen kehitys ja ratakapasiteetti antaa mahdollisuuksia, tarjontaa parannetaan.

Lähiliikenteessä tehdään arviolta 10,5 miljoonaa matkaa vuonna 2007.

Kemijärven yöjunaliikenteen ostolla turvataan matkailuelinkeinon ja -keskusten kannalta tärkeää saavutettavuutta makuuvaunuilla. Liikenne hoidetaan aggregaattivaunujen avulla uudella makuuvaunukalustolla.

Lentoliikenne

Savonlinnan ja Varkauden säännöllisen lentoliikenteen ostolla turvataan erityisesti elinkeinoelämälle tarpeellisia yhteyksiä. Myös paikalliset ja alueelliset tahot osallistuvat kyseisten liikenteiden rahoittamiseen. Valtion maksuosuus on lentoliikenteessä enintään 50 % peruspalvelutason mukaisista ostokustannuksista.

Savonlinnan ja Varkauden lentoliikenne hankitaan kansainvälisen tarjouskilpailun perusteella ja niissä arvioidaan matkustavan yhteensä 40 000—50 000 matkustajaa vuonna 2008.

Alueellinen liikenne

Lääninhallitukset rahoittavat maaseudun peruspalveluluonteista linja-autoilla ja takseilla harjoitettavaa runkoliikennettä, jota ei voida ylläpitää asiakastuloin ja jota kunnat omilla palveluostoillaan täydentävät. Peruspalvelutaso asetetaan tärkeysjärjestyksessä etusijalle muuhun lääninhallituksen ostoliikenteeseen nähden.

Lääninhallitusten ostamassa liikenteessä arvioidaan vuonna 2008 olevan matkustajia noin 6 miljoonaa.

Paikallisliikenne sekä kaupunki- ja seutuliput

Joukkoliikenteenpalvelutasoa turvataan ja joukkoliikenteen osuutta erityisesti työmatkaliikenteessä pyritään lisäämään myöntämällä kunnille valtionavustusta kaupunkimaisen paikallisliikenteen ylläpitämiseen sekä kaupunki-, seutu- ja työmatkalippujen hinnanalennuksiin. Paikallisliikennettä avustetaan noin 60 kunnassa ja lippualennuksia yli 300 kunnassa. Valtion rahoitusosuus on enintään yhtä suuri kuin kunnan. Avustukset myöntää lääninhallitus.

Meriliikenne

Merenkurkun liikenteen ostamiseen yhdessä paikallisten ja alueellisten tahojen kanssa varaudutaan 250 000 eurolla vuonna 2008. Valtion maksuosuus on enintään 50 % liikenteen ostokustannuksista. Länsi-Suomen lääninhallitus kilpailuttaa hankinnan ajanjaksolle 1.1.2008—31.12.2009.

Matkapalvelukeskukset ja kutsujoukkoliikenne

Lähivuosien kuluessa on koko maahan tavoitteena perustaa alueellisia kutsujoukkoliikenteeseen ja matkojen yhdistelyyn perustuvia matkapalvelukeskuksia. Kutsujoukkoliikenteen ja matkojen yhdistelyn avulla voidaan vaikuttaa myönteisesti asiakastuloperusteisen linjaliikenteen toimintaedellytyksiin, palvelutason parantumiseen ja liikennepalvelujen säilymiseen erityisesti haja-asutusalueilla. Samalla pystytään myös hillitsemään yhteiskunnan kuljetuskustannusten kasvua sekä saamaan konkreettisia säästöjä kuljetuskustannuksissa. Suurimpia hyötyjiä ovat Kansaneläkelaitos ja kunnat.

Kuntien sitouttamiseksi ja kannustamiseksi mukaan toimintaan lääninhallitus voi palvelun käynnistämisvaiheessa myöntää kunnille valtionavustusta. Avustusta voidaan myöntää kahden vuoden ajalle enintään 30 % kunnille matkojen yhdistelystä aiheutuviin kustannuksiin. Käynnistämisvaiheen jälkeen kunnat rahoittavat em. kustannukset kokonaisuudessaan itse. Omalta osaltaan lääninhallitus maksaa linjaliikenteeseen ja läänin ostoliikenteeseen ohjattujen matkojen yhdistelystä.

Kehittämistoimet

Kehittämistoiminnalla turvataan joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä pitkällä aikavälillä.

Osa joukkoliikenteen rahoituksesta siirrettiin vuoden 2005 talousarviossa sisäasiainministeriön pääluokkaan momentille 26.98.63 (vuonna 2008 mom. 32.50.63) Kainuun kehittämisraha ja Kainuun maakunnan käyttöön. Liikenne- ja viestintäministeriölle ja Oulun lääninhallitukselle asetetut joukkoliikenteen tavoitteet kattavat myös Kainuun maakunnan joukkoliikenteen tavoitteet.

2008 talousarvio	55 175 000
2007 talousarvio	52 999 000
2006 tilinpäätös	81 251 000

64. Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 7 867 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää saariston yhteysalusliikennepalvelujen ja niihin liittyvien polttoaineiden ostoon. Määrärahasta saa myöntää myös avustuksia saariston kulkuyhteyksiä hoitaville liikenteenharjoittajille valtioneuvoston asetuksen (371/2001) mukaisin perustein.

Momentin määräraha budjetoidaan avustusten osalta maksupäätösperusteella.

Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Saariston kehityksen edistämisestä annetun lain (494/1981) mukaan valtion on pyrittävä huolehtimaan siitä, että saariston vakituisella väestöllä on käytettävissä kuljetuspalvelut. Myönnetyllä rahoituksella ja maksuja 25 % korottamalla kuljetuspalvelujen nykyinen laajuus säilytetään.

Yhteysalusliikennepalvelujen määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon liikenteenharjoittajien palvelukorvauksista vähennettävät maksutulot, joita arvioidaan kertyvän 455 000 euroa.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Yhteysalusliikennepalvelujen osto	7 130 000
Avustukset	737 000
Yhteensä	7 867 000

Yhteysalusliikenne on Merenkulkulaitoksen vastuulla olevaa liikennettä ja se kattaa Turun saariston asutut saaret, joihin ei ole tieyhteyttä. Merenkulkulaitos hankkii yhteysalusliikennepalvelut kilpailuttamalla. Yhteysalusliikenteen matkustajamäärän vuonna 2008 arvioidaan olevan noin 114 000 henkilöä. Saaristossa vakinaisesti asuville (noin 662 asukasta) palvelujen käyttö on ilmaista ja muille maksullista. Menot matkustajaa kohden ovat noin 60 euroa sekä vakinaista asukasta kohden noin 10 317 euroa vuodessa.

Avustuksilla pyritään säilyttämään kulkumahdollisuudet sellaisten saaristoalueiden asukkaille, joilla ei ole käytettävissä yhteysalusliikennettä. Avustus kohdistuu lähinnä Kotka—Pyhtään, Porvoon ja Tammisaaren saariston pysyvien asukkaiden henkilö- ja tavarakuljetusten järjestämiseen.

2008 talousarvio	7 867 000
2007 talousarvio	7 767 000
2006 tilinpäätös	8 668 000

65. Junien kaukoliikenteen osto (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 31 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää luvanvaraisesta henkilöliikenteestä annetun lain (343/1991) 23 §:n 1 kohdan mukaisesti junien kaukoliikenteen palvelujen ostamisesta tehdyistä vuotta pidemmän ajan sopimuksista aiheutuvien korvausten maksamiseen.

Liikenne- ja viestintäministeriö on oikeutettu solmimaan VR Osakeyhtiön kanssa sopimuksen junien kaukoliikenteen palvelujen ostamisesta vuosina 2006—2011 enintään 156 100 000 euron määräisenä.

Selvitysosa: Junaliikenteen ostoilla tyydytetään tarpeelliseksi arvioituja alueellisia ja valtakunnallisia matkustustarpeita siltä osin kuin näitä palveluja ei pystytä järjestämään asiakastuloin.

Liikenne- ja viestintäministeriön ja VR Osakeyhtiön välillä on sopimus kaukoliikennepalvelujen ostoista vuosille 2007—2011. Sopimuksella on pyritty luomaan aiempaa paremmat edellytykset ostoliikenteen jatkuvuuden turvaamiselle ja pitkäjänteiselle ostoliikennepalvelujen kehittämiselle. Sopimusvaltuus vuosille 2007—2011 on 156 100 000 euroa. Sopimuksesta arvioidaan aiheutuvan valtiolle menoja vuonna 2009 enintään 31,4 milj. euroa, vuonna 2010 enintään 31,4 milj. euroa ja vuonna 2011 enintään 31,5 milj. euroa.

	Sopimus-valtuus milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	Määräraha v. 2008 milj. €	Rahoitustarve myöhemmin milj. €
Kaukoliikenteen ja alueellisen liikenteen ostosopimus 1.3.2007—31.12.2011	156,1	30,4	31,4	94,3

2008 talousarvio 31 400 000
2007 talousarvio 30 400 000

70. Viestintävirasto

Selvitysosa: Viestintäviraston toiminnan tavoitteena ovat monipuoliset, toimivat ja turvalliset viestintäyhteydet kaikille Suomessa. Viraston vuoden 2008 painopisteitä ovat tietoturvallinen yhteiskunta ja viestintäverkkojen häiriötön toiminta.

Viestintävirasto valvoo viestintäverkkojen ja -palvelujen toimivuutta sekä ylläpitää sähköisten viestintäverkkojen ja tietoturvan tilannekuvaa sekä tiedottaa mahdollisista tietoturvauhista. Virasto kehittää kriittisen infrastruktuurin toimijoille tietoturvapalveluja yhdessä alan toimijoiden kanssa.

Toimiva kilpailu viestintämarkkinoilla on yhteiskunnan ja asiakkaiden etu. Viraston tavoitteena on mahdollistaa eri palveluntarjoajille viestintäverkkojen tasapuoliset käyttömahdollisuudet sekä taata viestintäverkkojen ja -palveluiden yhteentoimivuus verkkoteknologioiden kehitys huomioon ottaen. Virasto turvaa myös kuluttajan asemaa ja oikeuksia ja varmistaa vähimmäisehdot täyttävien viestintäpalvelujen saatavuuden sekä tarjoaa objektiivista tietoa viestintämarkkinoiden kehityksestä ja palveluista.

Viestintävirasto suunnittelee ja hallinnoi sähköisten viestintäyhteyksien toiminnalle välttämättömien radiotaajuuksien, viestintäverkkojen numeroiden sekä verkko-osoitteiden käyttöä. Arjen tietoyhteiskunnassa langattoman viestinnän merkitys korostuu. Radiotaajuuksien saatavuus tulevaisuuden tarpeisiin perustuu ITU:n WRC-2007 radioviestintäkonferenssissa tehtyjen päätösten voimaansaattamiseen. Viestintävirasto vaikuttaa myös Euroopan laajuiseen taajuussuunniteluun ja osoittaa langattomien viestintäverkkojen käyttöön Euroopan laajuisesti harmonisoituja taajuuksia.

Virasto edistää toimenpiteillään myös monipuolisten sähköisten mediapalvelujen tarjontaa keräämällä julkisen palvelun ohjelmatuotannon käyttöön tv-maksuja, myöntämällä lyhytaikaisia toimilupia sekä valvomalla tv- ja radio-ohjelmien sisältöä ja mainontaa. Viraston tavoitteena on varmistaa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa, että television katsojilla on käytettävissään teknisesti hyvälaatuiset, toimivat, teknisesti kehittyvät digi-tv-palvelut koko maassa.

Viestintävirasto hoitaa *valtion televisio- ja radiorahaston* hallinnolliset tehtävät. Viestintävirasto perii tv-maksut ja toimilupamaksut rahastolle, ja valtioneuvosto päättää liikenne- ja viestintäministeriön esittelystä rahaston määrärahojen käytöstä. Rahaston tulot ovat noin 430 milj. euroa, josta osoitetaan Yleisradio Oy:n käyttöön noin 417 milj. euroa, Viestintävirastolle maksujen perintään, tarkastukseen ja valvontaan noin 11,6 milj. euroa ja liikenne- ja viestintäministeriön käyttöön 0,4 milj. euroa. Valtioneuvosto vahvistaa rahaston käyttösuunnitelman yhteydessä rahaston toimintatavoitteet.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Viestintävirastolle pääluokkaperusteluja tukevat seuraavat vaikuttavuustavoitteista johdetut toiminnalliset tulostavoitteet vuodelle 2008:

Tulostavoite	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA			
Tietoturvallinen yhteiskunta ja sähköisten viestintäverkkojen häiriötön toiminta			
Suomessa tarjottavat verkko- ja viestintäpalvelut ovat tietoturvallisia viestintämarkkinalaissa ja sähköisen viestinnän tietosuojalaissa säädetyllä tavalla	-	-	Toteutuu
Asiakastyytyväisyys tietoturvallisuustehtävien hoitamisessa (asteikolla 1—5)	3,56	3,2	3,3
Vakavissa tietoturvaloukkaustilanteissa ongelman havaitsemisesta toimenpiteiden käynnistämiseen kuluva aika (korkeintaan)	1 vrk	18 h	18 h
Merkittävää käyttäjäkuntaa koskevien viestintäverkkojen vikojen määrä vuodessa	5	alle 10	alle 10
Merkittävien radiohäiriöiden syiden selvittämiseen kuluva aika (tuntia, korkeintaan). Häiriöiden syiden poisto käynnistetään välittömästi syyn selvittyä.	24	24	18
Viestintämarkkinoiden toimivuus ja käyttäjien aseman turvaaminen			
Analysoidaan kilpailutilanne vähintään kolmella Euroopan komission määrittelemällä tuotemarkkinalla	-	-	3
Markkinakehitystä kuvaava keskeinen tieto tuotetaan neljä kertaa vuodessa, minkä lisäksi julkaistaan yksi laajempi markkinakatsaus	-	-	4 + 1
Ratkaistaan yritysten väliset verkko- ja viestintäpalvelujen hinta- ja laatuerimielisyydet ensisijaisesti osapuolten sovitteluun perustuen. Vireille tulleista valituksista neljässä kuukaudessa ratkaistujen osuus (%)	-	80	80
Teleyritysten asiakkaiden tekemistä valituksista kahden kuukauden kuluessa valituksen tekemisestä tai viimeistään yhden kuukauden kuluttua tarpeellisten selvitysten saamisesta ratkaistujen osuus (%)	91	80	85
Osoitteeltaan virheelliset kirjeet avataan ja niistä perille toimitetaan (%, vähintään)	78,5	-	70
Teleyritysten sopimusehtojen lainmukaisuutta valvotaan tekemällä kaksi selvitystä teleyritysten käyttämistä sopimusehdoista ennalta määriteltyjen ongelmakokonaisuuksien kannalta	-	-	2
Teleyritysten asiakas- ja neuvontapalveluiden vastausaikoja koskeva teleyrityskohtainen vertailu julkaistaan neljä kertaa vuodessa. Muista teleyritysten palveluiden laatutekijöistä kerätään tietoa neljännesvuosittain ja julkaistaan vuosittainen yhteenveto laadun yleisestä tasosta ja kehityksestä.	-	-	4 + 4
Teleyritysten investointien kehitystä seurataan vuonna 2007 kehitettävien investointimittareiden avulla. Viestintäviraston on otettava huomioon teleyritysten riittävät mahdollisuudet tulevaisuuden investointeihin.	-	-	Toteutuu

Monipuolinen sähköinen media			
Kuluttajien tyytyväisyys digi-tv:n käytettävyyteen (asteikolla 1—5)	3,62	3,0	3,2
Varmistetaan kaupallisen radiotoiminnan toimilupaehtojen toteutuminen teettämällä sisältötutkimus vähintään 10 kaupallisen radioaseman ohjelmasisällöstä	-	-	10
Valtion televisio- ja radiorahastoon tuloutettavat televisiomaksutulot (netto) ovat vähintään, milj. euroa	396,2	404	415
Aktiivisilla toimenpiteillä (tv-maksutarkastus, suora- ja telemarkkinointi, markkinointiviestintä) hankittujen uusien tv-maksun maksajien määrä on vähintään	86 000	70 000	70 000
Sähköisen viestinnän edellyttämät infrastruktuuriresurssit			
Asiakastyytyväisyys taajuuksien saatavuudessa ja riittävyydessä (asteikolla 1—5)	3,45	3,0	3,2
Kansallisen numerointisuunnitelman mukaisista numerointihakemuksista 80 % käsitellään 12 työpäivän kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta	100 %/ 3 vkoa	100 %/ 3 vkoa	80 %/12 työpäivässä
Suomalaisten verkkotunnusten ensirekisteröintien määrä	35 572	31 000	32 500
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS			
Työn tuottavuuden kasvu vuodessa (%)	5	1	1
Kokonaistuottavuuden kasvu keskim. vuodessa TTS-kaudella (%)	-	2	2
Teletoiminnan ja tietoturvallisuuden ohjauksen ja valvonnan kustannukset ilman CERT-toiminnan kustannuksia ja kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuja (euroa/yleisen televerkon liittymä)	0,72	0,75	0,70
CERT-toiminnan kustannukset ilman kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuja (euroa/laajakaistaliittymä)	-	1,25	1,25
Postipalvelujen valvonnan kustannukset ilman kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuja (euroa/postinsaajatalous)	0,37	0,40	0,42
Mediapalvelujen valvonnan kustannukset (euroa/tv-katsojatalous)	0,20	0,25	0,25
FI-verkkotunnuksen rekisteröimismaksu (euroa, enintään)	52	48	52
Radiotaajuuksien hallinnointityön tuottavuuden kasvu (%)	-	-	2
Tv-maksut-tulosalueen kustannukset suhteessa tv-katsojatalouksien lukumäärään (euroa)	4,70	5,30	5,10
HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA			
Henkilöstön työtyytyväisyys (asteikolla 1—5)	3,6	3,2	3,3

01. (31.70.21) Viestintäviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 6 090 000 euroa.

Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut budjetoidaan maksuperusteisesti.

Selvitysosa: Tulot perustuvat valtion maksuperustelain nojalla annettuun liikenne- ja viestintäministeriön asetukseen Viestintäviraston radiohallinnollisista suoritteista perittävistä maksuista (964/2005) ja liikenne- ja viestintäministeriön asetukseen Viestintäviraston eräistä maksuista (1175/2005) sekä lakiin valtion televisio- ja radiorahastosta (745/1998), lakiin yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta (565/1999), lakiin sähköisistä allekirjoituksista (14/2003), verkkotunnuslakiin (228/2003) ja viestintämarkkinalakiin (393/2003). Hallitus on antanut eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laeiksi televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain ja valtion televisio- ja

radiorahastosta annetun lain muuttamisesta, jossa säädettäisiin televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksusta.

Viestintävirasto perii teleyrityksiltä viestintämarkkinamaksua viestintämarkkinalaissa säädetyin perustein ja teleyrityksiltä tietoturvamaksua sähköisen viestinnän tietosuojalaissa (516/2004) säädetyin perustein sekä postiyrityksiltä postitoiminnan valvontamaksua postipalvelulaissa säädetyin perustein. Uutta televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksua perittäisiin televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain mukaisesti. Viestintämarkkinamaksu 2 650 000 euroa, tietoturvamaksu 309 000 euroa, postitoiminnan valvontamaksu 1 255 000 euroa sekä televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu 580 000 euroa tuloutetaan verotuloihin momentille 11.19.04. Näistä toiminnoista aiheutuvat menot on otettu huomioon Viestintäviraston toimintamenomomentin määrärahan mitoituksessa.

Momentilta palkattavan henkilöstön määrä vähenee yhden henkilötyövuoden tuottavuustoimien vuoksi. Tämä on otettu huomioon maksujen alennuksena.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	28 359	32 314	32 812
Bruttotulot	24 537	27 095	26 722
Nettomenot	3 822	5 219	6 090
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 552		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 426		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Tuotot			
Radiotaajuudet	10 408	9 261	9 389
Verkot ja turvallisuus	3 383	5 466	5 670
Tv-maksut	10 185	11 758	11 603
Viestintämarkkinat ja -palvelut	472	559	0
Tuotot yhteensä	24 448	27 044	26 662
Kustannukset			
Radiotaajuudet	10 678	10 648	10 815
Verkot ja turvallisuus	3 978	5 704	5 781
Tv-maksut	10 185	11 758	11 603
Viestintämarkkinat ja -palvelut	472	559	0
Kustannukset yhteensä	25 313	28 669	28 199

Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)			
Radiotaajuudet	-270	-1 387	-1 426
Verkot ja turvallisuus	-595	-238	-111
Tv-maksut	-	-	-
Viestintämarkkinat ja -palvelut	-	-	-
Ylijäämä / Alijäämä yhteensä	-865	-1 625	-1 537
Kustannusvastaavuus %			
Radiotaajuudet	97	87	87
Verkot ja turvallisuus	85	96	98
Tv-maksut	100	100	100
Viestintämarkkinat ja -palvelut	100	100	100
Kustannusvastaavuus % yhteensä	97	94	95

Veronluonteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Tuotot[1)]			
Verkot ja turvallisuus	1 502	1 102	709
Viestintämarkkinat ja -palvelut	3 039	3 121	4 085
Tuotot yhteensä	4 541	4 223	4 794
Kustannukset			
Verkot ja turvallisuus	1 544	1 198	825
Viestintämarkkinat ja -palvelut	3 118	3 262	4 217
Kustannukset yhteensä	4 662	4 460	5 042
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)			
Verkot ja turvallisuus	-42	-96	-116
Viestintämarkkinat ja -palvelut	-79	-141	-132
Ylijäämä / Alijäämä yhteensä	-121	-237	-248
Kustannusvastaavuus %			
Verkot ja turvallisuus	97	92	86
Viestintämarkkinat ja -palvelut	97	96	97
Kustannusvastaavuus % yhteensä	97	95	95

[1)] Veronluonteisen toiminnan maksukertymä on riippuvainen laskutettavien yritysten liikevaihdoista. Viestintämarkkina-maksun ja tietoturvamaksun maksuluokat on sidottu teleyritysten liikevaihtoon. Kertymä vaihtelee vuosittain taloudellisen tilanteen ja toimialalla tapahtuvien muutosten vaikutuksesta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Valvontamaksua vastaava lisäys	580
Tuottavuustoimet	-15
Maksujen alennus	15
Tasokorotus	291
Yhteensä	871

2008 talousarvio	6 090 000
2007 talousarvio	5 219 000
2006 tilinpäätös	5 248 000

72. Viestinnän korvaukset ja avustukset

42. Sanomalehdistön tuki (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 18 500 000 euroa.

Määrärahan tarkoituksena on edistää kotimaisen lehdistön ja tiedonvälityksen moniarvoisuutta ja monipuolisuutta.

Määrärahasta saa käyttää 18 000 000 euroa valtioneuvoston erikseen määräämin ehdoin puolueille sanomalehtien ja niitä vastaavien sähköisten julkaisujen tukemiseen sekä Ahvenanmaan maakunnalle tiedotustoiminnan tukemiseen samojen jakoperusteiden mukaan kuin puoluelain (10/1969) 9 §:ssä tarkoitettu avustus.

Määrärahasta saa käyttää 500 000 euroa valtioneuvoston erikseen määräämin ehdoin valtakunnallisilla vähemmistökielillä julkaistavien sanomalehtien ja niitä vastaavien sähköisten julkaisujen tukemiseen sekä ruotsinkielisten uutispalvelujen tuottamisen tukemiseen.

2008 talousarvio	18 500 000
2007 talousarvio	14 264 000
2006 tilinpäätös	13 614 000

44. Valtionavustus suomalaisten televisio- ja radio-ohjelmien lähettämiseen ulkomaille (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 2 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustuksena Yleisradio Oy:n julkiseen palveluun kuuluvien Suomesta ulkomaille suuntautuvien radiopalvelujen (YLE Radio Finland) ja televisiopalvelujen (YLE TV Finland) kustannuksiin.

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitettu turvaamaan Yleisradio Oy:n julkisen palvelun tehtävään kuuluvan Suomesta ulkomaille suunnattujen televisio- ja radiopalvelujen järjestäminen. Toiminnan vuotuiset kustannukset arvonlisäveroineen ovat arviolta 2 417 000 euroa.

2008 talousarvio	2 000 000
2007 II lisätalousarvio	667 000

80. Ilmatieteen laitos

Selvitysosa: Ilmatieteen laitos tuottaa havainto- ja tutkimustietoa ilmakehästä yhdistäen osaamistaan palveluiksi, joita tuotetaan tehokkaasti ihmisten ja ympäristön hyväksi. Laitos havainnoi ilmakehän fysikaalista tilaa, kemiallista koostumusta ja sähkömagneettisia ilmiöitä sekä tuottaa tietoa ja palveluja ilmakehän entisestä, nykyisestä ja tulevasta tilasta. Laitos tekee tutkimusta erityisesti painopistealueillaan, joita ovat sää ja turvallisuus, ilmastonmuutos ja siihen sopeutuminen, ilmakehän vaikutus ympäristöön ja ihmisiin sekä avaruus ja kaasukehät sekä osallistuu aktiivisesti kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön. Laitos jatkaa erityistoimin maan lähiavaruudessa olevien uusien ympäristösatelliittien mittaustulosten hyväksikäyttöä sekä tuottaa avaruustutkimuksen hallinnollisia ja teknisiä tukipalveluja lähinnä valtion organisaatioille. Laitos tähtää toiminnassaan kestävän kehityksen edistämiseen.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Ilmatieteen laitokselle pääluokkaperusteluja tukevat seuraavat toiminnalliset tulostavoitteet vuodelle 2008:

Tulostavoite	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA			
Lämpötilaennusteiden osuvuus 1 vrk, %	87,1	87	87
Lämpötilaennusteiden osuvuus 2 vrk, %	80,2	80	80
Sateen todennäköisyysennusteiden osuvuus 1 vrk, %	88,4	85	85
Sateen todennäköisyysennusteiden osuvuus 2 vrk, %	82,1	81	81
Kovan tuulen varoitusten osuvuus 1 vrk, %	84,0	84	84
Kovan tuulen varoitusten osuvuus 2 vrk, %	80,6	80	80
Sääennusteiden toimitusvarmuus, %	-	99,5	99,5
Varoitusten toimitusvarmuus, %	-	99,5	99,5
Kansalaisten asiakastyytyväisyysindeksi (1—5)	-	3,6	3,6
Viranomaisten asiakastyytyväisyysindeksi (1—5)	3,9	3,6	3,8
Liiketoiminnan asiakastyytyväisyysindeksi (1—5)	4,0	3,6	3,9
Liikennesektorin asiakastyytyväisyysindeksi (1—5)	-	3,7	3,7
Viranomaisten tyytyväisyys vaarallisten aineiden leviämisen ennustamiseen (1—5)	-	4,0	4,0
Julkaisuaktiivisuusindeksipisteet	10 355	9 000	9 000
Kansainvälisesti ennakkotarkastetut artikkelit	178	135	150
Ympäristö- ja terveysvaikutusten alan tutkimukset, kpl	-	10	10
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS			
Liiketaloudellisesti hinnoitellun maksullisen toiminnan tulot (1 000 euroa)	4 681	3 500	4 600
Julkisoikeudellisten suoritteiden tulot (1 000 euroa)	6 476	6 500	6 250
Liiketoiminnan ylijäämä, %	-1,2	1,6	1,6
Yhteisrahoitteisten sopimustutkimusten tulot (1 000 euroa)	4 265	3 000	3 342
Ulkopuolisen rahoituksen osuus yhteisrahoitteisen tutkimus-toiminnan kustannuksista, %	51	50	50
Työn tuottavuuden kasvu, %	-	1	1
Kokonaistuottavuuden kasvu keskim. vuodessa TTS-kaudella, %	-	2	2
HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA			
Henkilöstön työtyytyväisyysindeksi (1—5)	3,55	3,4	3,4

01. (31.80.21) Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 30 315 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös palvelussuhdeasuntojen liiketaloudellisin perustein määräytyvien vuokrien alentamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina tuloina maksullisen palvelun tulot, EU:lta ja muilta yhteistyöosapuolilta saatavat yhteisrahoitteisten sopimustutkimusten tulot ja muut tulot. Toimintamenoihin budjetoitujen menojen ja tulojen lisäksi laitos arvioi saavansa muuta talousarviorahoitusta Suomen Akatemialta, TEKESiltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä yms. lähteistä yhteensä 1 000 000 euroa.

Momentilta palkattavan henkilöstön määrä vähenee kuusi henkilötyövuotta tuottavuustoimien vuoksi.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	44 020	41 278	44 595
Bruttotulot	15 520	11 000	14 280
Nettomenot	28 500	30 278	30 315
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 687		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	6 403		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Tuotot			
Julkisoikeudelliset suoritteet	6 476	4 300	6 250
Kaupalliset suoritteet	4 681	3 100	4 600
Tuotot yhteensä	11 157	7 400	10 850
Kustannukset			
Julkisoikeudelliset suoritteet	6 152	4 300	6 250
Kaupalliset suoritteet	4 738	3 050	4 550
Kustannukset yhteensä	10 890	7 350	10 800
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)			
Julkisoikeudelliset suoritteet	324	-	-
Kaupalliset suoritteet	-57	50	50
Ylijäämä / Alijäämä yhteensä	267	50	50
Kustannusvastaavuus %			
Julkisoikeudelliset suoritteet	105	100	100
Kaupalliset suoritteet	99	102	101
Kustannusvastaavuus % yhteensä	102	101	101

Määrärahan mitoituksessa huomion otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasokorotus	127
Tuottavuustoimet	-90
Yhteensä	37

2008 talousarvio	30 315 000
2007 talousarvio	30 278 000
2006 tilinpäätös	30 216 000

81. Merentutkimuslaitos

Selvitysosa: Merentutkimuslaitos on kansallinen merentutkimuksen keskus, joka tekee luonnontieteellistä perustutkimusta sekä soveltavaa tutkimusta merenkulun ja sen turvallisuuden, meriympäristön tilan seurannan ja selvitysten sekä muun käytännön elämän tarpeita varten viranomaisille, elinkeinoelämälle ja kansalaisille. Merentutkimuslaitoksella on yhteiskunnallinen vastuu korkeatasoisen, objektiivisen ja luotettavan merialueita koskevan tiedon tuottajana. Laitoksen toiminta kohdistuu ensisijaisesti Suomea ympäröivän merialueen, mutta myös yleisesti polaarimerien tutkimukseen. Tutkimuksen painopistealueita ovat merien dynamiikka ja meri-ilmakehävuorovaikutus, meren biogeokemialliset ja ekologiset prosessit, meren globaalimuutos ja pitkäaikaismuutokset. Palvelutoiminnan painopistealueita ovat merenkulkua tukevat palvelut sekä meriympäristön seuranta ja informaatiopalvelut. Laitoksen tavoitteissa otetaan huomioon Euroopan meristrategian ja siihen liittyvän direktiiviluonnoksen vaikutukset. Merentutkimuslaitos ottaa toiminnassaan huomioon meriympäristön kestävän kehityksen periaatteet ja suuntaa toimintaansa uusille alueille ja reagoi yhteiskunnan ja tutkimuksen muuttuviin tarpeisiin. Erityisesti parannetaan kaukokartoituksen ja mallien sovelluksia sekä tiedonvälitysjärjestelmien käyttöä sekä palvelutoiminnassa että tutkimustyössä.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Merentutkimuslaitokselle pääluokkaperusteluja tukevat seuraavat toiminnalliset tulostavoitteet vuodelle 2008:

Tulostavoite	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA			
Jääpalvelun tuottamien jää- ja pintaveden lämpötilakarttojen määrä keskimääräisenä jäätalvena, kpl	-	-	168
Jääpalvelutuotteiden päivittäisten verkkolatausten määrä keskimäärin, kpl	-	-	1 100
Jääpalvelun jäänmurtajille välittämistä tutkakuvista valmiina kolmen tunnin kuluessa satelliitin ylityksestä, %	-	-	80
Merenkulun ja veneilyn peruspalvelutuotteiden painotettu määrä aallokko- ja vedenkorkeuspalveluissa	-	100	100
Aallokko- ja vedenkorkeuspalvelun toimintavarmuus, %	100	95	96
Aallokkomallien osuvuustarkkuus, %	91	85	87
Avomeriseurannan kattavuus, %	-	95	95
Suomenlahden seurantaa tehostetaan Pietarin parantuneen jätevesipuhdistuksen vaikutusten tarkkailemiseksi	-	Toteutuu	Toteutuu
Verkkopalvelusivuilla käyntien määrä	-	3 500 000	5 000 000
Tutkimusjulkaisut kansainvälisissä esitarkastetuissa sarjoissa, kpl	56	30	30
Muut tutkimusraportit, kpl	31	30	30
Ohjattujen väitöskirjatöiden määrä, kpl	5	3	3
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS			
Mittaus- ja havaintotoiminnan kustannustehokkuutta kehitetään automaation, kaukokartoituksen ja mallinnuksen avulla	-	Toteutuu	Toteutuu
Maksullisen toiminnan tulotavoite, euroa	381 604	210 000	250 000
Maksullisen toiminnan tulostavoite, euroa	27 860	15 000	15 000
Työn tuottavuuden kasvu, %	-	2	2
Kokonaistuottavuuden kasvu keskim. vuodessa TTS-kaudella, %	-	1	1

HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA			
Henkilöstön työtyytyväisyysindeksi (1—5)	3,3	3,3	3,3

Merentutkimuslaitoksen tulot ja menot tulosalueittain (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Tulot	1 036	900	900
Varsinaisen toiminnan menot	6 678	7 253	6 860
Merentutkimualus Arandan menot	2 180	3 804	1 750
Etelämanner-toiminnan menot	977	849	849
Nettomenot (ml. edelliseltä vuodelta siirtynyt)	**8 799**	**11 006**	**8 559**

01. (31.80.21) Merentutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 8 559 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös Etelämanner-toiminnasta aiheutuviin menoihin.

S e l v i t y s o s a : Toimintamenoihin budjetoitujen menojen ja tulojen lisäksi laitos arvioi saavansa muuta talousarviorahoitusta Suomen Akatemialta ym. lähteistä 400 000 euroa. Etelämanner-toimintaan on varattu 849 000 euroa. Suomen Etelämanner-toiminta perustuu kansainväliseen sopimukseen. Suomen toiminnan logistisesta toteutuksesta vastaa Merentutkimuslaitos.

Momentilta palkattavan henkilöstön määrä vähenee yhden henkilötyövuoden tuottavuustoimien vuoksi.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	9 835	9 399	9 459
Bruttotulot	1 036	900	900
Nettomenot	8 799	8 499	8 559
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 026		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 507		

Määrärahan mitoituksessa huomion otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	8
Tasokorotus	67
Tuottavuustoimet	-15
Yhteensä	60

2008 talousarvio	8 559 000
2007 talousarvio	8 499 000
2006 tilinpäätös	10 280 000

99. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut menot

29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 272 013 000 euroa.

2008 talousarvio	272 013 000
2007 II lisätalousarvio	8 800 000
2007 talousarvio	276 265 000
2006 tilinpäätös	277 060 964

40. Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 942 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen liikenne- ja viestintäalan yhteisöjen ja museotoiminnan tukemiseksi.

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitettu käytettäväksi liikenne- ja viestintäalan museoiden tukemiseen sekä Suomen Ilmailuliitto ry:n toiminnan tukemiseen ja viranomaistehtävissä avustamisesta aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös avustuksen maksamiseen viestintäyhteisöille hankkeisiin, joilla edistetään tietoyhteiskunnan palvelujen turvallista käyttöä ja itsesääntelyä sekä kansalaisten viestintävalmiuksia.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Liikenne- ja viestintäalan museot	459 000
Mobilia-säätiö	160 000
Suomen Ilmailuliitto ry:n tuki	193 000
Liikennealan yhteisöt	30 000
Viestintäalan yhteisöt	100 000
Yhteensä	942 000

2008 talousarvio	942 000
2007 talousarvio	942 000
2006 tilinpäätös	942 000

(62.) EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus liikenne- ja viestintäministeriön osalta (arviomääräraha)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2007 II lisätalousarvio	—
2007 talousarvio	12 421 000
2006 tilinpäätös	11 488 098

78. Vuosaaren sataman liikenneväylien rakentaminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 45 400 000 euroa.

Tiehallinto oikeutetaan solmimaan sopimuksia aikaisempina vuosina myönnetyn enintään 289,0 milj. euron sijasta enintään 296,5 milj. euron määrästä. Määrärahasta saa maksaa palkkausmenoja enintään yhden henkilötyövuoden verran.

Selvitysosa: Sataman liikenneväylien kustannusarvion kohoaminen aiheutuu tunnelirakenteiden ja avointen kallioleikkausten lisälujittamisesta sekä ratatöiden teknisten järjestelmien tiukentuneiden turvallisuusvaatimusten aiheuttamista lisä- ja muutostöistä.

Hanke-erittely

	Valmis	Sopimus-valtuus milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	Määräraha v. 2008 milj. €	Rahoitustarve myöhemmin milj. €
Vuosaaren sataman liikenneväylät	2008	296,5	250,1	45,4	1,0

Sataman tarvitsemien valtion vastuulla olevien yleisten liikenneväylien kustannusarvio on heinäkuun 2006 maanrakennuskustannusindeksin mukaan 296,5 milj. euroa. Hankkeen kustannuksista tiehankkeen osuus on noin 86,5 milj. euroa, ratahankkeen osuus noin 198,3 milj. euroa ja meriväylän osuus noin 11,7 milj. euroa. Väylähankkeet toteutetaan yhtenä kokonaisuutena, jota Tiehallinto koordinoi. Hankkeen toteuttamiseen osallistuvat myös Ratahallintokeskus ja Merenkulkulaitos. Virastoille aiheutuu hankkeesta muita toiminta-

menotyyppisiä menoja, jotka rahoitetaan kunkin viraston toimintamenomäärärahasta.

Hankkeesta arvioidaan aiheutuvan valtiolle menoja vuonna 2009 1,0 milj. euroa. Rakentamisen kustannustenjaoksi on sovittu valtion ja Helsingin kaupungin kesken 50/50. Vastaavat tuloarviot eli puolet edellä mainituista menoista arvonlisäveroineen tuloutetaan momentille 12.31.99.

2008 talousarvio	45 400 000
2007 talousarvio	73 800 000
2006 tilinpäätös	60 992 965

(88.) Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)

S e l v i t y s o s a : Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta ja sen määräraha otettavaksi huomioon momentin 23.02.88 laskelmissa.

Pääluokka 32
TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

Kauppa- ja teollisuusministeriön, työministeriön sekä sisäasiainministeriön pääluokkiin aiemmissa talousarvioissa sisältyneiden momenttien, jotka siirtyvät 1.1.2008 työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan, käyttämätön osuus voidaan siirtää vuoden 2007 tilinpäätöksessä uuden ministerön vastavien momenttien käyttöön vuoden 2008 alusta. Tämä koskee siirtomäärärahoja ja niitä myöntämisvaltuusmomentteja, joiden valtuuksien käyttämättömän osuuden siirto seuraavalle vuodelle on nykysäädösten mukaan mahdollista.

Selvitysosa: Työ- ja elinkeinoministeriö aloittaa toimintansa 1.1.2008. Uudessa ministeriössä yhdistyvät kauppa- ja teollisuusministeriön sekä työministeriön nykyiset tehtävät lukuun ottamatta pakolais- ja siirtolaisuusasioita sekä kuntouttavan työtoiminnan, työvoimapoliittiseen aikuiskoulutukseen osallistuvien opintososiaalisten etujen ja työmarkkinatuen määrärahoja. Lisäksi uuteen ministeriöön kuuluu aiemmin sisäasiainministeriöön kuulunut alueiden ja hallinnon kehittämisosasto lukuun ottamatta alue- ja paikallishallintoyksikköä.

Toimintaympäristö

Maailmantalouden globalisoituminen, väestön ikääntyminen, teknologian kehitys ja kestävä kehitys — erityisesti ilmastonmuutoksen hillitseminen — heijastuvat yhä selvemmin elinkeinoelämään ja yritysten toimintaympäristöön. Näiden aiheuttamat rakennemuutokset jatkuvat myös tulevaisuudessa voimakkaina. Yritykset ovat aiempaa riippumattomampia alkuperäisen kotimaansa olosuhteista, mikä helpottaa niiden mahdollisuuksia valita sijaintipaikkansa. Tämä vähentää kansallisvaltioiden merkitystä ja niiden mahdollisuuksia ohjata yhteiskunnan kehitystä kansallisella lainsäädännöllä. Erityisesti Euroopan unionin laajentumisen myötä työvoima liikkuu aiempaa helpommin maasta toiseen. Globalisaation tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntäminen edellyttää toisaalta työmarkkinoita, joilla työntekijän siirtyminen entisestä työpaikasta uuteen on nykyistä helpompaa ja turvallisempaa. Globaalistumisen myötä korostuu myös huoli yritysten yhteiskunnallisesta vastuusta.

Hyvinvoinnin kasvu Suomessa perustuu korkeaan työllisyyteen ja tuottavuuden kasvuun. Innovaatioympäristön tulee tukea suomalaisen elinkeinoelämän ja yhteiskunnan mahdollisuuksia yhä paremmin sekä hyödyntää osaamisen ja teknologian tarjoamia mahdollisuuksia kilpailukyvyn kehittämiseksi sekä tuottavuuden ja työelämän laadun parantamiseksi. Kasvuyrittäjyys, palveluyritysten edellytysten parantaminen ja markkinaehtoisen yritystoiminnan edellytysten luominen julkisissa palveluissa ovat keskeisiä haasteita. Työmarkkinoiden toimivuutta tulee parantaa, jotta työvoimavarat saadaan täyskäyttöön ja osaavan työvoiman saatavuus kyetään turvaamaan. Tuotanto- ja kulutustapojen muuttaminen ja kestävä energia edellyttävät uudenlaisia painotuksia yhteiskuntapolitiikan eri alueilla. Elinkeino- ja energiapolitiikan tulee tasapainoisesti tukea toisiaan pyrittäessä kestävään kehitykseen.

Rahoituksen painopisteet

Vuonna 2008 työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tutkimus- ja kehitysrahoitus kasvaa aiemmin tehtyjen linjausten mukaisesti yli 5 %:lla. Suomen elinkeinoelämän uudistamiseksi ja vahvistamiseksi rahoitusta suunnataan erityisesti kohteisiin, joissa luodaan uutta tietämystä, vahvistetaan osaamista ja avataan innovaatioille liiketoimintamahdollisuuksia.

Työvoimapolitiikan määrärahoja suunnataan uudelleen siten, että niillä nykyistä paremmin tuetaan työttömien työllistymistä avoimille työmarkkinoille ja näin helpotetaan työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmaa.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Työ- ja elinkeinoministeriö toteuttaa hallituksen työ- ja elinkeinopolitiikkaa yhdessä hallinnonalan yksiköiden kanssa ja yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa.

Alueiden kehittämisen yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ovat tasapainoinen alueellinen kehitys, alueellisen kilpailukyvyn vahvistuminen sekä kansalaisten alueellisesti tasavertainen hyvinvointi. Tavoitteeseen pyritään alueiden osaamista, innovatiivisuutta, yrittäjyyttä ja työllisyyttä sekä valtion palvelurakennetta kehittämällä.

Alueellisten kehittyneisyyserojen tasapainottumista seurataan muuttoliikkeellä ja työllisyys- ja työttömyystiedoilla. Alueellisen kilpailukyvyn vahvistumisen mittareina käytetään kilpailukykyindeksiä.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan vaikuttavuustavoitteet täsmentyvät strategiatyön myötä kesän 2007 aikana.

Talousarvioesitykseen liittyvät tasa-arvovaikutukset

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla naisyrittäjyyden edistäminen on keskeisessä roolissa. Sukupuolivaikutuksiltaan merkittävä rahoitusmuoto on naisyrittäjälainat, jotka sisältyvät Finnvera Oyj:n myöntämiin erityislainoihin. Naisyrittäjälainoja myönnetään yritykselle, jossa naiset ovat enemmistöosakkaina ja jota yksi naispuolisista osakkaista johtaa päätoimisesti. Naisyrittäjälainoja arvioidaan myönnettävän vuonna 2008 noin 25 milj. euroa. Lisäksi tietyissä avustuksissa naisyrittäjyys on yhtenä kohdennusperusteena.

Työnvälityksen työttömistä työnhakijoista naisia on 2000-luvulla ollut keskimäärin 47—50 prosenttia (52 % vuonna 2006). Rakenteelliseen työttömyyteen kuuluvista miehiä vuonna 2006 oli noin 53 %.

Koko 2000-luvun ajan työvoimakoulutuksen aloittaneista henkilöistä keskimäärin 51—52 prosenttia on ollut naisia (vuonna 2006 osuus oli 52,8 %). Naisten osuus työvoimakoulutuksen aloittaneista on ollut hieman suurempi kuin heidän osuutensa työttömistä työnhakijoista. Kohtaanto-ongelman helpottamiseksi naisia pyritään ohjaamaan miesvaltaisille työvoimapulasta kärsiville aloille kuten rakennus-, metalli- ja kuljetusaloille.

Vuonna 2006 palkkatuella työssä olleista noin 56 % oli naisia. Keskimääräistä suurempi naisten osuus oli kuntasektorilla (noin 64 %). Koska osa-aikalisää käytetään eniten kuntasektorilla sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävissä, naisten osuus oli lähes 90 %. Työmarkkinatuen työharjoittelussa/työelämävalmennuksessa naisten osuus vuonna 2006 oli noin 60 %. Starttirahan saajista oli vuonna 2006 naisia noin 47 %. Naisten osuus palkkatuetussa työssä on suurempi kuin heidän osuutensa työttömistä työnhakijoista. Palkkatuettuja työpaikkoja hankittaessa pyritään kiinnittämään huomiota siihen, että työpaikkoja löytyisi nykyistä paremmin miesten palvelutarvetta vastaavista tehtävistä.

Tuottavuusohjelman vaikutukset

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla toteutetaan hallituksen linjausten mukaisesti tuottavuustoimia, joiden yhteenlaskettu henkilöstötarvetta vähentävä vaikutus vuonna 2008 on 238 henkilötyövuotta.

Lisäksi muun muassa rakennerahastotoimintojen organisointiin kohdistuvilla tuottavuustoimilla saadaan aikaan 43 henkilötyövuoden vähennys.

Hallinnonalan valtuudet momenteittain (1 000 euroa)

		2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
32.20.20	*Julkinen tutkimus- ja kehittämistoiminta* (arviomääräraha)		
	— rahoitusvaltuus	178 791	185 580
32.20.40	*Avustukset teknologiseen tutkimukseen ja kehitykseen* (arviomääräraha)		
	— myöntämisvaltuus	206 646	213 303
32.20.83	*Lainat teknologiseen tutkimukseen ja kehitykseen* (arviomääräraha)		
	— myöntämisvaltuus	80 479	84 503
30.	**Yrityspolitiikka**		
	— lainojen hyväksymisvaltuus	8 409	8 409
	— myöntämisvaltuus	34	34
32.30.40	*Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin* (arviomääräraha)		
	— myöntämisvaltuus	18 028	17 028
32.30.42	*Finnvera Oyj:n korkotuet* (arviomääräraha)		
	— korkotukivaltuus	234 644	242 644
32.30.45	*Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen* (arviomääräraha)		
	— myöntämisvaltuus	22 678	37 278
32.50.63	*Kainuun kehittämisraha* (siirtomääräraha 3 v)		
	— myöntämisvaltuus	2 500	2 500
32.60.40	*Energiatuki* (arviomääräraha)		
	— myöntämisvaltuus	30 228	26 000
32.60.43	*Kioton mekanismit* (arviomääräraha)		
	— myöntämisvaltuus	30 000	15 000
32.60.45	*Biopolttoaineiden uusien tuotantoteknologioiden demonstrointi* (arviomääräraha)		
	— myöntämisvaltuus	-	5 000
32.70.64	*EU:n rakennerahastojen rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007—2013* (arviomääräraha)		
	— myöntämisvaltuus	246 278	240 456
32.70.65	*Valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007—2013* (arviomääräraha)		
	— myöntämisvaltuus	197 356	209 794
32.80.51	*Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet* (kiinteä määräraha)		
	— hankintasopimusvaltuus	110 300	110 300
32.80.64	*Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin* (arviomääräraha)		
	— hankintasopimusvaltuus	34 718	8 000

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
01.	**Hallinto**	**216 654**	**217 664**	**219 721**	**2 057**	**1**
01.	Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	46 353	49 429	49 069	- 360	- 1
02.	Työvoima- ja elinkeinokeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	78 318	79 423	79 707	284	0
03.	Työvoimaopiston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	767	772	1 074	302	39
20.	Työelämäohjelmat (siirtomääräraha 3 v)	4 733	3 300	3 380	80	2
21.	Työ-ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	—	725	737	12	2
(22.)	Tutkimus- ja selvitystoiminta (siirtomääräraha 3 v)	5 458	—	—	—	—
29.	Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	59 662	61 240	61 240	—	—
63.	Valtionavustus työelämäohjelmahankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)	8 300	8 300	8 300	—	—
66.	Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)	8 636	9 230	9 295	65	1
92.	Korvaus valtion ydinjätehuoltorahastolle (arviomääräraha)	3 907	5 235	6 909	1 674	32
95.	Maanomistajien osuus vanhoista kaivospiirimaksuista (arviomääräraha)	8	10	10	—	—
(98.)	Vahingonkorvaukset (arviomääräraha)	512	—	—	—	—
(10.)	**Hallinto**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
20.	**Teknologia- ja innovaatiopolitiikka**	**537 559**	**573 723**	**613 468**	**39 745**	**7**
01.	Geologian tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	40 315	40 450	39 299	- 1 151	- 3
02.	Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	79 232	74 016	78 194	4 178	6
03.	Turvatekniikan keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	9 738	9 250	8 966	- 284	- 3
04.	Kuluttajatutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 945	1 922	1 877	- 45	- 2

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
05.	Mittatekniikan keskuksen toiminta-menot (siirtomääräraha 2 v)	5 289	5 170	5 111	- 59	- 1
06.	Tekes - teknologian ja inno-vaatioiden kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	27 991	29 218	29 600	382	1
20.	Julkinen tutkimus- ja kehittämis-toiminta (arviomääräraha)	136 692	166 150	180 696	14 546	9
21.	Hanke- ja ohjelmatoiminnan selvitys- ja kehittämismenot (siirto-määräraha 3 v)	13 490	9 164	12 622	3 458	38
40.	Avustukset teknologiseen tutkimukseen ja kehitykseen (arvio-määräraha)	150 970	161 917	171 157	9 240	6
41.	Valtionavustus eräille yhteisöille keksintö-, laatu- ja standardisointi-toimintojen edistämiseksi (siirto-määräraha 3 v)	6 663	7 205	7 455	250	3
42.	Osaamiskeskusohjelman klustereiden koordinointi (siirto-määräraha 2 v)	—	2 600	2 600	—	—
50.	Avustus kansainvälisen teknologia-palkinnon maksamiseen (siirto-määräraha 2 v)	—	—	1 000	1 000	0
83.	Lainat teknologiseen tutkimukseen ja kehitykseen (arviomääräraha)	65 235	66 661	74 891	8 230	12
(87.)	Geologian tutkimuskeskuksen kemian analyysipalvelujen yhtiöittäminen (siirtomääräraha 2 v)	—	—	—	—	—
30.	**Yrityspolitiikka**	**163 029**	**155 117**	**167 372**	**12 255**	**8**
01.	Patentti- ja rekisterihallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)	-642	1 270	4 469	3 199	252
02.	Matkailun edistämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 334	16 088	16 088	—	—
40.	Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin (arviomääräraha)	16 999	18 500	18 038	- 462	- 2
42.	Finnvera Oyj:n korkotuet (arvio-määräraha)	14 212	12 684	10 817	- 1 867	- 15
43.	Finnvera Oyj:n tappiokorvaukset (arviomääräraha)	20 027	21 700	22 140	440	2
44.	Alueellinen kuljetustuki (arvio-määräraha)	3 976	3 840	5 000	1 160	30

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
45.	Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha)	14 172	17 348	24 533	7 185	41
47.	Avustus elinkeinopolitiikkaa edistäville järjestöille (siirtomääräraha 3 v)	28 457	28 667	29 667	1 000	3
48.	Korkotuki julkisesti tuetuille vienti- ja alusluotoille (arviomääräraha)	23 697	35 000	36 600	1 600	5
60.	Siirrot valtiontakuurahastoon (arviomääräraha)	796	20	20	—	—
(63.)	Velkakonversiosta aiheutuvien maksusuoritusten hoitaminen (siirtomääräraha 3 v)	25 000	—	—	—	—
40.	**Kuluttaja- ja kilpailupolitiikka ja markkinoiden sääntely**	**15 940**	**16 491**	**16 124**	**- 367**	**- 2**
01.	Kuluttajaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 882	5 854	5 770	- 84	- 1
02.	Kilpailuviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 074	5 133	5 150	17	0
31.	Korvaus talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä (siirtomääräraha 2 v)	4 311	4 661	4 511	- 150	- 3
50.	Valtionavustus kuluttajajärjestöille (kiinteä määräraha)	673	823	673	- 150	- 18
95.	Ryhmäkanteen oikeudenkäyntikulut (arviomääräraha)	—	20	20	—	—
50.	**Alueiden kehittäminen**	**74 189**	**76 338**	**79 066**	**2 728**	**4**
43.	Maakunnan kehittämisraha (siirtomääräraha 3 v)	29 880	31 380	33 156	1 776	6
63.	Kainuun kehittämisraha (siirtomääräraha 3 v)	44 309	44 958	45 910	952	2
60.	**Energiapolitiikka**	**35 572**	**36 886**	**44 172**	**7 286**	**20**
01.	Energiamarkkinaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	823	836	622	- 214	- 26
20.	Energiansäästön ja uusiutuvan energian käytön edistäminen ja energiatiedotus (siirtomääräraha 3 v)	3 400	3 400	2 500	- 900	- 26
40.	Energiatuki (arviomääräraha)	21 942	27 600	28 000	400	1
(42.)	Kioton mekanismien käyttö (siirtomääräraha 3 v)	350	—	—	—	—
43.	Kioton mekanismit (arviomääräraha)	6	5 000	10 000	5 000	100
(44.)	Biopolttoaineiden uusien tuotantoteknologioiden kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	9 000	—	—	—	—

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
45.	Biopolttoaineiden uusien tuotanto-teknologioiden demonstrointi (arviomääräraha)	—	—	3 000	3 000	0
50.	Eräät energiataloudelliset avustukset (siirtomääräraha 3 v)	50	50	50	—	—
(70.)	**Omistajapolitiikka**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
70.	**EU:n rakennerahastojen ohjelmien toteutus**	**437 162**	**474 674**	**515 369**	**40 695**	**9**
61.	Euroopan aluekehitysrahaston ja sosiaalirahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2000—2006 (arviomääräraha)	251 158	249 918	191 532	- 58 386	- 23
62.	EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus työ- ja elinkeino-ministeriön osalta ohjelmakaudella 2000—2006 (arviomääräraha)	186 004	179 914	122 678	- 57 236	- 32
64.	EU:n rakennerahastojen rahoitus-osuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007—2013 (arviomääräraha)	—	24 628	112 116	87 488	355
65.	Valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelma-kaudella 2007—2013 (arviomäärä-raha)	—	20 214	89 043	68 829	341
80.	**Työvoimapolitiikka**	**637 233**	**692 046**	**729 023**	**36 977**	**5**
01.	Työvoima-asiain paikallis-hallinnon toimintamenot (siirto-määräraha 2 v)	142 826	144 617	144 947	330	0
51.	Työllistämis-, koulutus- ja erityis-toimet (kiinteä määräraha)	469 399	516 711	560 672	43 961	9
64.	Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin (arviomääräraha)	25 008	30 718	23 404	- 7 314	- 24
90.	**Hallinnonalan muut menot**	**23 817**	**26 693**	**29 043**	**2 350**	**9**
20.	Siviilipalvelus (arviomääräraha)	4 005	3 893	6 243	2 350	60
50.	Palkkaturva (arviomääräraha)	19 012	22 000	22 000	—	—
51.	Eräät merimiespalvelut (arvio-määräraha)	799	800	800	—	—
	Yhteensä	**2 141 155**	**2 269 632**	**2 413 358**	**143 726**	**6**
	Henkilöstön kokonaismäärä	10 700	10 740	10 605		

01. (32.10, 34.01, osa ja 26.01, osa) Hallinto

S e l v i t y s o s a : Pääluokkaperusteluissa on esitetty ministeriön ja hallinnonalan strategiset päämäärät ja tavoitteet. Vuoden 2008 alussa toimintansa aloittavan työ- ja elinkeinoministeriön strategisten tavoitteiden lähtökohtana on poliittisen tason ohjaus, joka on linjattu hallitusohjelmassa. Toimintaa ohjaa lisäksi uudistustyön alla oleva ministeriön strategia erilaisine toimeenpanosuunnitelmineen. Eri säädöksissä, uusittavasta valtioneuvostolaista lähtien ministeriölle annetut tehtävät asettavat reunaehdot strategiselle tavoitteenasettelulle.

Työvoima- ja elinkeinokeskukset

Työvoima- ja elinkeinokeskukset ovat alueensa elinkeinojen, työmarkkinoiden ja maaseudun muuttuviin tarpeisiin vastaavia valtion kehittämis- ja palvelukeskuksia. TE-keskukset toimivat itsenäisinä aluehallinnon virastoina. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa TE-keskusten yleishallinnollisesta ohjauksesta. TE-keskukset toimivat eri hallinnonalojen tehtäviä hoitaessaan työ- ja elinkeinoministeriön, maa- ja metsätalousministeriön, sisäasiainministeriön, Maaseutuviraston sekä Tekes - teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskuksen ohjauksessa. TE-keskusten maaseutu-, maatalous- ja kalastuspolitiikan toimeenpanoon liittyviä tulostavoitteita on esitetty myös maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan pääluokassa.

TE-keskukset tukevat ohjaavien ministeriöiden päämääriä vahvistaa yrittäjyyttä ja edistää yritystoimintaa sekä tukea alueellista kehitystä, säilyttää maaseudun elinvoimaisuus sekä parantaa työmarkkinoiden toimivuutta ja ehkäistä syrjäytymistä. TE-keskukset edistävät myös yhteiskunnan, elinkeinoelämän ja alueiden kansainvälistä kilpailukykyä osana Tekesin tavoitteita.

TE-keskusten yhteisessä maakuntien kehittämisvisiossa korostuvat maakunnan menestys ja vetovoimaisuus, joiden saavuttamiseksi tähdätään korkeaan työllisyysasteeseen ja toimeentuloon, monipuoliseen elinkeinorakenteeseen sekä kasvavien ja kansainvälisesti kilpailukykyisten yritysten kehittämiseen. Yhteinen visio korostaa osaamisen kehittämistä ja elinkeinojen kasvua tukevaa toimintaympäristöä, osaavaa työvoimaa, huippuosaamista, yrityshenkistä ja aktiivista väestöä sekä elinvoimaista maaseutua. Visiossa korostetaan myös puhdasta ja viihtyisää ympäristöä.

01. (32.10.21, 34.01.21, osa ja 26.01.21, osa) Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 49 069 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) enintään 17 000 euroa kuluttajatiedon julkistamispalkintoa varten,

2) ministeriön tutkimus- ja selvitystoimintaan sekä kansainvälisen yhteistyön hankkeisiin,

3) EU:n hyväksymien muiden kuin rakennerahastoista rahoitettavien hankkeiden menoihin ja muihin yksittäisiin yhteishankkeisiin sekä

4) työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelman palkkaus-, matka-, kokous- ja koulutus- ja tiedotus- sekä muihin vastaaviin toimintamenoihin.

S e l v i t y s o s a : Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen ministeriön toiminnalle asetetaan alustavasti seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008:

Vaikuttavuus
Toiminnan tuloksellisuus

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Kauppa- ja teollisuusministeriön toimintamenot (tutkimus- ja selvitystoiminta 2 514 000)	24 505 000
Työministeriön toimintamenot	21 312 000
Sisäasiainministeriöstä siirtyneet toimintamenot	2 952 000
Työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelman palkkaus- ja muut menot	300 000
Yhteensä	49 069 000

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2008 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	646
Henkilöstön hyvinvointi paranee	
— sairauspoissaolopäivät/htv	< 7,0
— työtyytyväisyysindeksi (1—5)	3,5
Organisaation osaaminen kasvaa	
— pätevyysinvestoinnit, euroa/htv	1 150

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon seitsemän henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	48 285	51 879	51 369
Bruttotulot	2 392	2 450	2 300
Nettomenot	45 893	49 429	49 069
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	9 673		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	10 133		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto 11 htv momentille 23.02.21 (1.5.2007)	-238
Siirto 2 htv momentille 28.01.21 (1.4.2007)	-37
Siirto 2 htv momentille 33.01.01, toimeentuloturvatehtävät	-140
Siirto 5,65 htv:n palkkaus- ja muut menot momentille 30.01.01	-402
Siirto momentilta 28.20.02, valtioneuvoston tietohallintoyksikön tuottamien palvelujen osto	390
Vähennys 4 htv, 2 ohjelmajohtajaa ja 2 sihteeriä (1.5.2007)	-94
Lisäys 2 htv, ohjelmajohtaja ja sihteeri	180
Tuottavuustoimet	-330
Tasokorotus	500
Yrittäjyyspolitiikkamenojen vähennys	-290
Lisäys 2 htv, valtiosihteeri ja sihteeri	160
Siirto momentille 32.01.03	-300
Siirto 1 htv momentilta 29.01.02	96
Teemavuosi 2007 (kertameno)	-150
Uusi palkkausjärjestelmä	67
Työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelma (kertameno)	300
Muut muutokset	-72
Yhteensä	-360

Työ- ja elinkeinoministeriön perustamisen valmistelu jatkuu syksyn 2007 aikana. Talousarvioesitykseen tarvittavat ratkaisut täsmentyvät valmistelun edettyä, ja niitä koskevat ehdotukset tehdään loppusyksystä annettavassa talousarvioesityksen täydentävässä esityksessä.

2008 talousarvio	49 069 000
2007 II lisätalousarvio	280 000
2007 talousarvio	49 429 000
2006 tilinpäätös	46 353 000

02. (32.10.22) Työvoima- ja elinkeinokeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 79 707 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) 1 682 000 euroa pk-yritysten osaamisen kehittämispalveluihin,

2) euroneuvontakeskuksista sekä Tekes - teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskuksen projektiluontoisista tehtävistä aiheutuvien menojen maksamiseen mukaan lukien henkilöstön osaamisen kehittäminen,

3) työvoima- ja elinkeinokeskusten järjestämistä pk-yritysten osaamisen kehittämispalveluista, pk-yrityksille suunnatuista neuvonta- ja informaatiopalveluista sekä näiden palvelujen kehittämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen,

4) yritysneuvonnan asiantuntijapalvelujen ostamiseen ja yritysneuvontaa suorittaville henkilöille tarkoitettujen koulutuspalvelujen ostamiseen sekä

5) porotilalain, luontaiselinkeinolain, kolttalain ja maatilalakia edeltävän lainsäädännön mukaisesti valtion hallinnassa olevien kiinteistöjen hoitomenojen maksamiseen.

Pk-yritysten osaamisen kehittämispalveluista annetun lain (971/2004) perusteella vuonna 2008 osaamisen kehittämispalveluihin osallistuvilta peritään rahoitusosuus, joka on noin kuudesosa niistä erilliskustannuksista, joita palvelujen tuottamisesta aiheutuu.

Nettobudjetoinnissa otetaan tuloina huomioon maksullisen toiminnan tulot, yhteisrahoitteisten hankkeiden tulot sekä Euroopan sosiaalirahaston artiklan 6 mukaiset innovatiiviset toimet eli niin sanottuihin pilottihankkeisiin liittyvät tulot.

Selvitysosa: Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen ohjaavat ministeriöt (työ- ja elinkeinoministeriö sekä maa- ja metsätalousministeriö) asettavat alustavasti työvoima- ja elinkeinokeskuksille seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008:

Vaikuttavuus

— Työllisyysaste nousee ja työttömyys alenee jokaisen TE-keskuksen alueella.

— Osaamisen, yrittäjyyden ja muut kasvun edellytykset vahvistuvat jokaisen TE-keskuksen alueella.

— Aluerakenne on tasapainoinen ja maaseutu elinvoimainen Suomessa ja kunkin TE-keskuksen alueella.

TE-keskusten yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Yrittäjyyden ja yritystoiminnan edistäminen			
1. Yritysten kasvun tukeminen			
— uusien kasvuyrityspalveluun osallistuneiden yritysten määrä, kpl	-	121	150
— uusien hankeasiakkaiden määrä, kpl	-	3 778	4 000
— uusien neuvonta-asiakkaiden määrä, kpl	-	2 743	3 000
2. Yritysten kansainvälistyminen			
— kansainvälinen verkottuminen yrityshankkeissa, %	-	75	75
— kansainvälistymisneuvontaan osallistuneiden määrä (ml. Globaali), kpl	-	1 073	1 000
— kasvuyrityspalveluun osallistuneiden yritysten viennin osuus liikevaihdosta, kasvu-%	-	10	10
3. Yrittäjyyskasvatus ja uuden yritystoiminnan aikaansaaminen			
— aloittaneiden yritysten lukumäärä rahoitustoimenpitein (ml. starttiraha ja maaseudun pienyritykset), kpl	9 100	7 739	8 200
Osaavan työvoiman saatavuus			
4.Työpaikat täyttyvät nopeasti			
— rekrytointiongelmat enintään, %	32	26	29
— työpaikkojen avoinna olon kesto enintään, vrk	21	19	17

5. Työvoimavarat on käytössä			
— vaikeasti työllistettävien määrä enintään, hlöä	145 940	125 000	115 000
6. Työurat pitenevät			
— virta yli 3 kuukauden työttömyyteen enintään, %	27	25	23
Alueen vetovoimaisuuden ja kilpailukyvyn vahvistuminen			
7. Innovaatioympäristön ja muun yritysten toimintaympäristön vahvistaminen			
— yhteistyö projekteissa, %	68	75	75
8. Alueiden elinvoimaisuuden edistäminen			
— harvaan asutulla ja ydinmaaseudulla syntyneiden uusien yritysten määrä, kpl	298	360	340
Alkutuotannon toimintaedellytysten turvaaminen			
9. Maatilojen kannattavuuden ja kilpailukyvyn parantaminen			
— maatilakytkentäisten yritysten investointi- ja kehittämis-hankkeiden määrä, kpl	1 749	1 335	1 700
— investointihankkeita toteuttavien tilojen osuus kaikista tiloista, %	9,1	11,6	10,0
10. Tukivalvontojen asianmukainen hoito			
— valvontojen toteutuminen syyskuun loppuun mennessä, %	-	-	90

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2006 toteutuma	2007 tavoite/ arvio	2008 arvio
Yhteishankintakoulutuksen osuus hankituista opiskelijatyöpäivistä vähintään, %	6	9	15
Tuella palkatuista yrityksissä vähintään, %	25	27	30
Työhönosoituksesta täyttyneiden työpaikkojen osuus, %	9	12	15
Työttömänä 3 kk ammatillisen koulutuksen jälkeen enintään, %	35	36	32
Työttömänä 3 kk palkkatuen jälkeen enintään, %	50	44	42
Tuottavuus (suorite/htv)			
— yritystuet	47	48	48
— teknologiahankkeet	21	21	21
— ESR-hanketyö	4 249	4 200	4 200
— työvoimapoliittisen aikuiskoulutuksen toimeenpano ja yhteis-hankintakoulutus	678	705	705
— palkkaturva	69	83	83
— maahanmuutto- ja pakolaisasiat	34	43	43
— maaseudun kehittämishankkeet	18	14	14
— maaseutuyritysten yrityshankkeet	46	29	29
— peltoalavalvonta	33	30	30
Palvelukyky ja laadunhallinta (tavoite)			
— palveluiden hyödyllisyys asiakkaille (1—5)	4,6	4,6	4,7
— palveluista tiedottamisen riittävyys asiakkaille (1—5)	3,5	3,6	3,7
— tunnettuus potentiaalisessa asiakaskunnassa, %	69	73	75
— asiakastyytyväisyyteen perustuva laatutaso (4—10)	8,1	8,2	8,3
— palvelumielikuva (4—10)	7,3	7,4	7,5

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	1 510	1 502	1 509
— josta maksullisen toiminnan osuus	15	15	15
Työvoimakustannukset, 1 000 euroa	78 053	79 000	79 000
Henkilöstön fyysinen hyvinvointi paranee			
— sairauspoissaolopäivät/htv	9,4	< 8,0	< 8,0
Organisaation osaaminen kasvaa			
— koulutuspäivät/htv	5,5	7,0	7,0
— vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden %-osuus henkilöstöstä	25	27	27
Organisaation työnantajakuva on houkutteleva			
— lähtövaihtuvuus (toisen työnantajan palvelukseen), %	2,6	2,0	2,0
Henkilöstöbarometrin työtyytyväisyysindeksi (1—5)	3,3	3,4	3,5
— johtaminen	3,1	3,3	3,4
— työn sisältö ja haasteellisuus	3,8	3,9	3,9
— työn kuormittavuus	3,7	3,8	3,8

Pk-yritysten osaamisen kehittämispalvelut

Osaamisen kehittämispalvelutoiminnassa korostuvat palvelualojen yritysten kehittäminen ja kansainvälistäminen, erityisesti informaatio- ja viestintäteknologian (ICT) soveltamisen ja hyödyntämisen nopeuttaminen yritysten kilpailukykytekijänä, uusien luovien toimialojen ja kehittyvän palvelusektorin kilpailukyvyn parantaminen sekä innovaatioiden kaupallistaminen. Joustavien toimintamallien, osaamisen ja teknologian edistynyt soveltaminen liiketoiminnassa ml. kansainvälistyminen lisääntyy.

Kehittämispalvelujen vaikuttavuustavoitteet on esitetty yrityspolitiikan lukuperustelujen (32.30) yhteydessä. EU-osarahoitteisen toiminnan toiminnalliset tulostavoitteet on esitetty luvussa 32.70.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Pk-yritysten osaamisen kehittämispalvelut (puhtaasti kansallinen toiminta)

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Osallistuneiden yritysten lukumäärä	626	500	600
Koulutus- ja konsultointipäivien lukumäärä	663	700	600
Henkilötyöpäivät	3 536	2 600	3 500

Pk-yritysten osaamisen kehittämispalveluihin osallistuvilta perittävinä rahoitusosuuksina arvioidaan momentille 12.32.10 kertyvän 300 000 euroa.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon seitsemän henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	79 782	79 473	81 207
Bruttotulot	1 485	50	1 500
Nettomenot	78 297	79 423	79 707
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	6 503		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	6 523		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	240
Siirto 1htv momentilta 32.20.06	83
Siirto 1 htv momentille 26.01.03	-37
Tuottavuustoimet	-322
Tasokorotus	200
Siirto momentilta 32.20.06 teknologian kehittämiseen liittyvät lisääntyneet tehtävät	120
Yhteensä	284

2008 talousarvio	79 707 000
2007 talousarvio	79 423 000
2006 tilinpäätös	78 318 000

03. (34.01.22) Työvoimaopiston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 074 000 euroa.

Selvitysosa: Työvoimaopistolle on siirretty valtakunnallisen henkilöstökoulutuksen kokonaisvaltainen kehittäminen samoin kuin työvoimaopiston ulkopuolisen valtakunnallisen koulutuksen suunnittelu- ja koulutuspalvelujen hankinta.

Määrärahan mitoitusperusteena on käytetty 10 000 opiskelijatyöpäivää ja päivähintana noin 110 euroa.

Henkisten voimavarojen hallinta

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Työtyytyväisyysindeksi (astekko 1—5)	3,7	3,9	3,9
Henkilöstöinvestoinnit, päiviä	9,6	10,0	9,0

Toiminnallinen tehokkuus

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Opiskelijapalautteen arvosana (1—5)	4,4	4,6	4,5
Koulutukseen osallistuneiden määrä (henkilöä)	1 048	1 000	1 350

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	964	867	1 169
Bruttotulot	102	95	95
Nettomenot	862	772	1 074

Siirtyvät erät	
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	228
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	133

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	2
Siirto momentilta 32.01.01	300
Yhteensä	302

Momentilta 32.01.01 siirretystä 300 000 eurosta arvioidaan käytettävän noin 100 000 euroa verkkokoulutuspalvelujen ja oppilashallintojärjestelmän hankintaan sekä noin 200 000 euroa työvoimaopiston ulkopuolisen valtakunnallisen koulutuksen suunnittelu- ja koulutuspalvelujen hankintaan.

2008 talousarvio	1 074 000
2007 talousarvio	772 000
2006 tilinpäätös	767 000

20. (34.01.23) Työelämäohjelmat (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 380 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Työelämän tuottavuuden ja laadun kehittämisohjelman (Tykes):

1) eri kokeilu-, kehittämis- ja tutkimushankkeiden käynnistämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista aiheutuvien menojen maksamiseen,

2) julkaisuista ja niihin liittyvästä tiedottamisesta, erillisselvityksistä, asiantuntijapalkkioista ja seminaarien järjestämisestä, koti- ja ulkomaisten yhteistyöverkostojen luomisesta,

3) enintään 12 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkauksesta ja ohjelmien hallinnointiin osallistuvan väliaikaisen henkilöstön palkkauksesta aiheutuvien menojen maksamiseen sekä

4) EU:n hyväksymiin ja muihin yksittäisiin yhteishankkeisiin osallistumisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 80 000 euroa työ- ja elinkeinoministeriön osallistumisesta EU:n kuudenteen puiteohjelmaan kuuluvaan ERA-NET-kokonaisuudesta rahoitettavaan WORK-IN-NET-yhteishankkeeseen. Vastaavat tulot on merkitty momentille 12.32.99.

Ohjelmalle on asetettu seuraavat tavoitteet:

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Käynnistyvien projektien lukumäärä	153	140	140
Pk-yritysten osuus kehittämisprojektirahoituksesta, %	40	40	40
Käynnistyviin kehittämisprojekteihin osallistuvien työntekijöiden määrä	23 000	30 000	30 000
Korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten osuus projektirahoituksesta, %	37	45	45
Ohjelman www-sivujen kävijämäärä	72 000	90 000	100 000
Päättyneiden kehittämisprojektien osuus, joissa parannusta, %			
— työn tuottavuudessa		70	76
— tuotteiden/palvelujen laadussa		65	81
— johdon ja henkilöstön välisessä yhteistoiminnassa		74	78
— henkilöstön mahdollisuudessa kehittää ammattitaitoaan työssä		67	72
— henkisessä hyvinvoinnissa työpaikalla		57	70

Tavoitteet koskevat Tykes -ohjelmaa kokonaisuutena kattaen momentit 32.01.20 ja 32.01.63. Ohjelman piirissä olevien kehittämishankkeiden ja -projektien määrän arvioidaan olevan yhteensä 850 koko ohjelmakaudella 2004—2009 ja niihin arvioidaan osallistuvan noin 200 000 henkilöä, joista puolet on naisia. Ohjelmien hyödyntämisessä avustavat myös työvoima- ja elinkeinokeskukset.

2008 talousarvio	3 380 000
2007 II lisätalousarvio	30 000
2007 talousarvio	3 300 000
2006 tilinpäätös	4 733 000

21. (32.10.25) Työ-ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 737 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ministeriön hallinnonalan tuottavuuden edistämiseen tähtäävien investointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palvelujen hankkimiseen.

Selvitysosa: Määrärahaa on tarkoitus käyttää sellaisiin hallinnon tuottavuutta edistävien hankkeiden rahoittamiseen, joista työ- ja elinkeinoministeriö on tehnyt hallinnonalansa viraston tai virastokokonaisuuden kanssa tuottavuuden lisäämistä ja tuottavuushyötyjen toteuttamista koskevan sopimuksen.

2008 talousarvio	737 000
2007 talousarvio	725 000

29. (32.10.29 ja 34.01.29, osa) Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 61 240 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös momentin 32.80.51 menoihin liittyvien arvonlisävero-osuuksien maksamiseen ja momentilta 32.80.64 rahoitettavien valtion investointihankkeisiin liittyvien sekä momentilta 32.50.63 hankittavaan työvoimapoliittiseen aikuiskoulutukseen ja työllisyysperusteisiin valtion investointihankkeisiin liittyvien arvonlisävero-osuuksien maksamiseen.

2008 talousarvio	61 240 000
2007 talousarvio	61 240 000
2006 tilinpäätös	59 662 361

63. (34.01.63) Valtionavustus työelämäohjelmahankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 8 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Työelämän tuottavuuden ja laadun kehittämisohjelman (Tykes):

1) valtionavustuslain (688/2001) soveltamisen piiriin kuuluvien kokeilu- ja kehittämishankkeiden avustusten maksamiseen ja

2) hankkeista valtion virastoille ja laitoksille aiheutuvien menojen maksamiseen

mukaan lukien arvonlisäveromenot.

2008 talousarvio	8 300 000
2007 talousarvio	8 300 000
2006 tilinpäätös	8 300 000

66. (32.10.66 ja 34.01.67) Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 9 295 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen, rahoitusosuuksien ja velvoitteiden suorittamiseen,

2) erityisohjelmien tukemisesta aiheutuvien menojen maksamiseen sekä

3) kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Pohjoismainen ydin- ja säteilyturvallisuusalan tutkimusyhteistyö	310 000
YK:n teollisen kehityksen järjestön (UNIDO) jäsenmaksut	600 000
Kansainvälisen Atomienergiajärjestön (IAEA) jäsenmaksu	1 550 000
OECD:n energia-alan järjestöjen toimintaan liittyvät maksut ja rahoitusosuudet	778 000
Suomen osuus Kansainvälisen Atomienergiajärjestön (IAEA) teknisen avun ja yhteistyön rahastoon	350 000
Euroopan energiaperuskirjan sihteeristökulut	46 000
Euroopan avaruusjärjestön (ESA) jäsenmaksu	2 800 000
ILO:n jäsenmaksu	1 350 000

Muut kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja OECD:n maksuosuudet	511 000
Yhteistyön maksuosuudet kansainvälisille rahoituslaitoksille, järjestöille ja yhteistyöorganisaatioille	1 000 000
Yhteensä	9 295 000

2008 talousarvio	9 295 000
2007 talousarvio	9 230 000
2006 tilinpäätös	8 635 557

92. (32.10.92) Korvaus valtion ydinjätehuoltorahastolle (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 6 909 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ydinenergialain (990/1987) 52 §:n mukaisen korvauksen maksamiseen valtion ydinjätehuoltorahastolle.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Ydinenergialain nojalla on valtion ydinjätehuoltorahastossa olleita varoja siirretty vuosina 1989—1996 valtiovarastoon siltä osin kuin niitä ei lainattu jätehuoltovelvollisille. Vuodesta 1997 alkaen siirtojen sijasta valtio lainaa varat rahastolta. Valtiovarastoon siirretyistä varoista on vuosittain suoritettava rahastolle korvausta, joka määrältään vastaa jätehuoltovelvollisille rahastosta annettavien lainojen korkoa.

Korko on 3,065 % ajalta 1.1.—2.4.2007 ja 4,018 % ajalta 3.4.—31.12.2007.

2008 talousarvio	6 909 000
2007 talousarvio	5 235 000
2006 tilinpäätös	3 906 599

95. (32.10.95) Maanomistajien osuus vanhoista kaivospiirimaksuista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 10 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kaivoslain (503/1965) perusteella maanomistajille suoritettavien puolustusmaksujen osuuksien maksamiseen.

2008 talousarvio	10 000
2007 talousarvio	10 000
2006 tilinpäätös	8 000

(10.) Hallinto

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 32.01 ja sen momentit 22, (24), 25, 92, 95 ja (98) siirrettäväksi momenteiksi 32.01.02, (22), 21, 92, 95 ja (98) ja momentit 21, 29 ja 66 yhdistettäväksi momentteihin 01, 29 ja 66.

20. Teknologia- ja innovaatiopolitiikka

Selvitysosa: Teknologia- ja innovaatiopolitiikalla edistetään suomalaisen elinkeinoelämän kilpailukykyä ja uudistumista. Kansantalouden tuottavuuden ja kilpailukyvyn parantaminen edellyttää innovaatiopolitiikan laaja-alaista toteuttamista. Hallitusohjelman mukaisesti laaditaan kansallinen innovaatiostrategia yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa ja vahvistetaan innovaatiopolitiikan tietopohjaa. Teknologisten innovaatioiden lisäksi kiinnitetään huomiota liiketoimintaosaamisen vahvistamiseen, palveluinnovaatioiden kehittämiseen, kasvuyrittäjyyteen ja yritysten kansainvälistymisen vahvistamiseen. Tavoitteena on, että Suomi tarjoaa yrityksille kansainvälisesti korkeatasoisen innovaatioympäristön, joka houkuttelee maahamme myös ulkomaisia t&k-investointeja.

Hallitusohjelman mukaisesti innovaatiotoiminta edellyttää koulutus- ja tutkimusyhteisöjen sekä elinkeinoelämän yhteistyötä. Huippututkimuksessa on tärkeää keskittyä kansallisesti tunnis-

tettuihin vahvuuksiin. Tässä tarkoituksessa käynnistetään elinkeinoelämän ja yhteiskunnan tulevaisuuden kannalta keskeisillä osaamisen aloilla strategisen huippuosaamisen keskittymiä (SHOK) julkisten ja yksityisten toimijoiden välisenä yhteistyönä. Klusteripohjaiseen verkottumiseen perustuvalla osaamiskeskusohjelmalla (OSKE-ohjelma) vahvistetaan puolestaan alueiden innovaatioperustaa.

Hallinnonalan tutkimuslaitoksiin liittyviä kehittämistoimia jatketaan julkisen tutkimusjärjestelmän uudistamista koskevien päätösten ja valtion tuottavuusohjelman mukaisesti.

Laadukas ja kannustava innovaatioympäristö edellyttää toimijoilta tehokasta verkottumista ja yhteistyötä. Tukiorganisaatioiden yhteistoimintaa lisätään siten, että paikallinen, alueellinen ja kansallinen innovaatiopolitiikka tukevat toisiaan. Julkisten innovaatiopalveluiden saatavuuden ja tehokkuuden parantamiseksi tiivistetään rahoittajien välistä yhteistyötä ja otetaan käyttöön organisaatioiden yhteisiä palvelumalleja.

Uuden osaamisen ja teknologian kehittäminen vaatii muualla tuotetun tiedon tehokasta hyödyntämistä. Erityisen tärkeää on verkottua johtavien teknologiamaiden ja -alueiden kanssa. Tutkimus- ja innovaatiotoimintaa suorittavilta ja niitä rahoittavilta organisaatioilta odotetaan entistä aktiivisempaa hakeutumista yhteistyöhön maailman parhaiden innovaatiokeskusten ja osaamiskeskittymien kanssa. Kansainvälisten innovaatiokeskusten verkostoa laajennetaan. Samalla kehitetään yhteistyöverkostoja nousevia talouksia edustavien maiden kanssa.

Kansainvälisesti kilpailukykyisen toimintaympäristön luomista suomalaisille yrityksille tuetaan kehittämällä tekniseen harmonisointiin sekä tekniseen turvallisuuteen ja luotettavuuteen liittyvää lainsäädäntöä. Yritysten teknologista kilpailukykyä tuetaan myös standardisoinnilla, jolla parannetaan tuotteiden ja toimintajärjestelmien yhteensopivuutta ja vähennetään kaupan teknisiä esteitä.

Teknologia- ja innovaatiopolitiikan tavoitteiden toteutumista ja toiminnan tuloksellisuutta seurataan ja arvioidaan. Ministeriö arvioi hallinnonalansa yksiköiden toimintaa vuosittain tulosohjausmenettelyn yhteydessä ja teettämällä ulkopuolisia arviointeja. Yksiköt arvioivat myös itse toimintaansa ja sen vaikuttavuutta.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti teknologia- ja innovaatiopolitiikan tulosalueelle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

— Innovaatiojärjestelmän tehokas toiminta tukee taloudellisen kasvun ja yhteiskunnallisen kehityksen edellytyksiä.

— Investoinnit innovaatiotoimintaan ovat maailman kärkeä.

— Uusia, kasvuhakuisia osaamiseen ja innovaatioihin perustuvia yrityksiä syntyy nykyistä enemmän.

— Yhä useampi yritys harjoittaa tutkimus- ja kehitystoimintaa, uudistaa toimintaansa innovaatioiden avulla ja soveltaa uusia liiketoimintamalleja.

— Alueiden kilpailukyky paranee teknologioita ja innovaatioita hyödyntämällä.

— Tekninen turvallisuus ja luotettavuus säilyvät Suomessa kansainvälisesti korkealla tasolla.

— Yritysten teknologinen kilpailukyky paranee standardisoinnilla.

Toiminnallinen tuloksellisuus:

— Innovaatioympäristön toimijat verkottuvat sekä kansallisesti että kansainvälisesti.

— Teknologia-alan laitosten asiantuntemusta käytetään entistä tehokkaammin alueilla toteutettavissa kehittämishankkeissa.

— Innovaatiopolitiikassa hyödynnetään rahoituskannusteiden ohella laaja-alaisesti myös muita julkisen vallan käytössä olevia välineitä.

Teknologia- ja innovaatiopolitiikan toteuttamiseen osallistuvat ministeriön lisäksi Geologian tutkimuskeskus, Valtion teknillinen tutkimuskeskus, Turvatekniikan keskus, Kuluttajatutkimus-

keskus, Mittatekniikan keskus ja Tekes - teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus sekä valtionapuyhteisöistä Keksintösäätiö, Suomen Standardisoimisliitto SFS ry ja Suomen Laatukeskus Oy/Suomen Laatuyhdistys ry.

01. (32.20.21) Geologian tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 39 299 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) kansainvälisten jäsenmaksujen maksamiseen sekä

2) Geologian tutkimuskeskuksen kemian laboratorioista muodostettavaan yhtiöön siirtyvälle henkilöstölle maksettavaan kertakorvaukseen palvelusuhteen etujen kompensoimiseksi.

S e l v i t y s o s a : Geologian tutkimuskeskuksen tehtävänä on tuottaa ja levittää geologista tietoa, jolla edistetään maankamaran hallittua ja kestävää käyttöä. Tutkimuskeskuksen toimintaa ohjaavana tavoitteena on hyödyn tuottaminen yhteiskunnalle, sidosryhmille ja ennen kaikkea elinkeinoelämälle. Tutkimuskeskusta kehitetään kansallisena geotietokeskuksena sekä eurooppalaisena huippuosaajana maankamaran luonnonvarojen ja niiden hyötykäytön tutkimuksessa. Kemian analyysipalvelujen 1.9.2007 toteutetun yhtiöittämisen seurauksena GTK hankkii kemian analyysipalvelunsa ostopalveluina. Yhtiöittäminen on supistanut GTK:n henkilömäärää 85:llä.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti Geologian tutkimuskeskukselle (GTK) seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008:

Vaikuttavuus

— Yhteiskunnan ja elinkeinoelämän tarvitsemien kallio- ja maaperän raaka-ainevarojen kestävän käytön edellytykset paranevat.

— Tuontipolttoaineita korvaavien kotimaisten energialähteiden käyttö lisääntyy.

— Maankäyttö on taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestävää, ja se luo edellytyksiä alan teolliselle kehitykselle ja työllisyydelle.

— Alueiden tasapainoisen kehittymisen ja hyvinvoinnin edellytykset vahvistuvat.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Luonnonvarojen etsintä ja arviointi painottuvat jalo- ja perusmetalleihin, teollisuusmineraaleihin, luonnonkiviin sekä turve-, kiviaines- ja pohjavesivaroihin.

— Kiviainesten tilinpitojärjestelmä otetaan käyttöön pääkaupunkiseudun kiviaineshuoltoalueella ja käytön laajentaminen jatkuu muille keskeisille kiviainesten kulutusalueille.

Muut toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Toiminnallinen tehokkuus:			
Tulosalueittaiset kustannukset, %			
— geologinen kartoitus	18	19	18
— tutkimus ja kehittäminen	30	27	27
— luonnonvarojen etsintä ja arviointi	40	40	40
— tiedonhallinta	12	14	15
Yhteisrahoitteinen toiminta			
— kustannusvastaavuus, %	66,6	65	65
— osuus ydintoiminnan htv-kertymästä, %	10,1	10,0	10,7
— hankkeiden lukumäärä	81	80	80
Maksullinen toiminta			
— tulot, milj. euroa	12,4	8,2	5,2[1)]
— ylijäämä, 1 000 euroa	1 507	410	260
— ylijäämä, %:ia tuotoista	12	5	5

Tuotokset ja laadunhallinta:			
Raportointi työ- ja elinkeinoministeriölle			
— taloudellisesti merkittävät malmiaiheet	1	2—5	2—5
— valtaukset	34	12	10
Turvevarojen kartoitus			
— kartoitettu suoala, km^2	327	300	300
— raportoitu teknisesti käyttökelpoinen turvemäärä, milj. m^3	89,5	100	100
Alueellinen kallioperäkartoitus, kattavuus (%)	75	78	80
Aerogeofysikaalinen kartoitusohjelma, kattavuus (%)	92	96	100
Maaperän yleiskartoituksen 1. versio, kattavuus (%)	55	75	100
Merigeologinen kartoitus			
— kartoitettu pinta-ala, km^2	600	500	500
— luotaukset linjakm	1 270	1 000	1 000
Julkaiseminen			
— vertaisarvioidut kansainväliset julkaisut	58	60	60
— muut julkaisut, raportit ja artikkelit	348	325	325
Verkkopalvelujen käyttö			
— ulkoisten käyntien lukumäärä, (1 000)	947	1 100	1 300
— exploration-sivut, (1 000)	247	300	350
— karttapalvelut, (1 000)	17	25	40
— muut tietopalvelut, (1 000)	61	80	100

[1)] Tulot vähenevät analyysipalvelujen yhtiöittämisen johdosta.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	780	784	699
— josta maksullisen toiminnan osuus	106	95	63
Työvoimakustannukset			
— työvoimakustannukset, 1 000 euroa	33 587	32 890	30 650
Henkilöstön fyysinen hyvinvointi paranee			
— sairauspoissaolopäivät/htv	8,3	< 7,8	< 7,6
Organisaation osaaminen kasvaa			
— koulutuspäivät/htv	4,5	4,8	4,8
— vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden %-osuus	38,7	39,4	40,0
Organisaation työnantajakuva on houkutteleva			
— lähtövaihtuvuus, %	0,7	< 0,7	< 0,7
— työhakemukset/avoin työpaikka	34,4	> 34	> 34
Johtaminen (viestintä ja kannustavuus)			
— tiedon jakaminen ja hyödyntäminen (1—5)	-	3,0	3,0
— organisaation kannustavuus (1—5)	-	3,0	2,9

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon 85 henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	54 316	50 800	46 699
Bruttotulot	15 593	10 350	7 400
Nettomenot	38 723	40 450	39 299
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 748		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 340		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	12 446	8 200	5 200
— muut tuotot	4	-	-
Tuotot yhteensä	12 450	8 200	5 200
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	10 943	7 790	4 940
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	1 507	410	260
Kustannusvastaavuus, % (tuotot kustannuksista)	114	105	105

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tuottavuustoimet	-546
Valtionhallinnon säästötoimenpiteet	-605
Yhteensä	-1 151

2008 talousarvio	39 299 000
2007 II lisätalousarvio	—
2007 talousarvio	40 450 000
2006 tilinpäätös	40 315 000

02. (32.20.22) Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 78 194 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) niiden tutkimushankkeiden menojen maksamiseen, jotka jokin muu valtion virasto hankkeen toimeksiantajana rahoittaa,

2) enintään 1 000 000 euroa kehitysyhtiöiden, teknologian hyödyntämiseen tähtäävien osakeyhtiöiden tai muiden rajoitetun vastuun yhteisöjen sekä toimintojen ulkoistamisissa vastaanottavan yrityksen osake- tai osuuspääomien merkitsemiseen. VTT saa käyttää tähän tarkoitukseen lisäksi omistamiaan immateriaalioikeuksia kuten keksintöjä, patentteja ja oikeuksia tietokoneohjelmiin sekä tutkimuslaitteistoja ja muuta käyttöomaisuutta sekä luopua käypää vastiketta vastaan omistuksesta näissä yrityksissä tarkoituksen mukaisella tavalla sekä

3) ydinenergialain (990/1987) ja valtion ydinjätehuoltorahastosta annetun asetuksen (161/2004) nojalla ydinjätehuoltomaksun maksamiseen Valtion ydinjätehuoltorahastossa olevaan varautumisrahastoon siten, että tutkimuskeskuksen rahasto-osuus varautumisrahastossa vastaa edellisen kalenterivuoden vahvistetun vastuumäärän mukaista rahastotavoitetta.

Selvitysosa: VTT tuottaa kansainvälistä kilpailukykyä lisääviä tutkimuspalveluja

yrityksille, yhteiskunnalle ja muille asiakkaille innovaatioprosessin tärkeimmissä vaiheissa ja luo siten edellytyksiä kasvulle, työllisyydelle ja hyvinvoinnille.

VTT:n liikelaitostamisen valmistelua jatketaan siten, että liikelaitos voi aloittaa toimintansa vuoden 2009 alusta.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti VTT:lle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008:

Vaikuttavuus

— Suomalaisten yritysten ja tutkimusyksiköiden mahdollisuudet hyödyntää maailmanlaajuisia verkostoja ja kumppaneita vahvistuvat.

— Tutkimus tuottaa maailmanluokan tuloksia valituilla, Suomen elinkeinoelämälle tärkeillä painoalueilla.

— Uusia VTT:n teknologiaan pohjautuvia yrityksiä syntyy.

— VTT:n tuottamissa teknologiapohjaisissa ratkaisuissa yhdistyvät VTT:n ja/tai kumppaneiden osaaminen laajasti.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Menoista katetaan noin 70 % ulkopuolisilla tuloilla. Maksullisen toiminnan ylijäämätavoite on 2 000 000 euroa.

— Budjettirahoituksen käytön ohjaavina tekijöinä ovat vaikuttavuus ja uuden liiketoiminnan synnyttäminen.

— Pääosa budjettirahoituksesta tuottaa kansainvälisesti korkeatasoista ja uutta luovaa strategista tutkimusta.

— Budjettirahoituksella tuotetaan entistä enemmän ennakointeja teknologian hyödyntämisestä sekä liiketoiminta- ja innovaatiotutkimusta yhdessä ministeriön ja muiden hallinnonalan toimijoiden kanssa.

— Tuottavuus parantuu 2 %:lla kumppanuuksia lisäämällä ja tukitoimintojen tehostamisella.

— IPR-oikeuksien myynti ja lisensiointi tehostuvat.

— Koko toiminnan sertifioitu laatujärjestelmä tuottaa VTT:n sisäisen toiminnan kehitystavoitteet.

VTT:n toimintaa kuvaavia tunnuslukuja

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Vaikuttavuus			
— Kansainväliset tieteelliset artikkelit, % julkaisuista	55	55	55
— Uudet keksintö- ja ohjelmistoilmoitukset	182	180	190
— Patenttisalkun uudistumis-%	29	25	30
— Syntyneet spin-off -yritykset	6	5	5
Toiminnan tuloksellisuus			
Taloudellisuus			
— Ulkopuolisten tulojen osuus menoista, %	62	65	68
Tuottavuus			
— Liikevaihto (1 000 euroa)/htv	87	93	95
Kannattavuus, kustannusvastaavuus			
— Maksullisen toiminnan ylijäämä, milj. euroa	-1,2	1	2

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	2 492	2 550	2 567
Henkilöstön hyvinvointi paranee			
— hyvinvointi-indeksi (1—5)	3,6	3,8	3,8
— yhteistyöindeksi (1—5)	3,6	3,7	3,7
Organisaation osaaminen kasvaa			
— kehityskeskustelu/-suunnitelma, % henkilöstöstä	86	100	90
— tutkijoiden osuus henkilöstöstä, %	60	65	61
— kansainvälinen tutkijainvaihto, henkilömäärä	152	155	160
Organisaation työnantajakuva on houkutteleva			
— ulkoinen työnantajakuva	2	-	2
— sisäinen työnantajakuva	3,4	-	3,5
Johtaminen (viestintä ja kannustavuus)			
— johtamiskulttuuri-indeksi (1—5)	2,9	3,3	3,2
— esimiesindeksi (1—5)	3,7	-	3,7

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	228 633	237 516	244 382
Bruttotulot	142 487	163 500	166 188
Nettomenot	86 145	74 016	78 194
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	15 671		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	8 440		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	72 290	79 749	84 290
— muut tuotot	1 419	416	1 654
Tuotot yhteensä	73 709	80 165	85 944
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	74 890	77 165	83 944
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-1 182	3 000	2 000
Kustannusvastaavuus, %	98	104	102

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tulot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	36 754	41 592	42 855
— EU:lta saatava rahoitus	15 481	20 942	18 051
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	16 498	17 416	19 237
Tulot yhteensä	68 733	79 950	80 143
Hankkeiden kokonaiskustannukset	110 480	121 950	121 108
Kustannusvastaavuus (tulot - kustannukset)	-41 747	-42 000	-40 965
Kustannusvastaavuus, %	62	66	66

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasokorotus	4 178
2008 talousarvio	78 194 000
2007 talousarvio	74 016 000
2006 tilinpäätös	79 232 000

03. (32.20.23) Turvatekniikan keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 8 966 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon yhteishankkeista muilta osapuolilta saatava rahoitus.

Selvitysosa: Turvatekniikan keskus (Tukes) valvoo ja edistää Suomessa teknistä turvallisuutta ja luotettavuutta. Toiminnan tavoitteena on onnettomuuksien ennaltaehkäisy ja markkinoilla olevien tuotteiden tekninen vaatimustenmukaisuus. Toiminta kohdistuu teollisuuteen, kauppaan, julkishallintoon ja yksityisiin kansalaisiin.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti Turvatekniikan keskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008:

Vaikuttavuus

— Turvallisuusriskien hallinnan puutteista johtuvat henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahingot vähenevät Tukesin toimialueilla aikajaksolla 2004—2012; kuolemaan johtaneiden onnettomuuksien osalta 10 % (v. 2004 8,3 ja v. 2012 < 7,5) ja sähköpalokuolemien osalta 23 % (v. 2004 22 ja v. 2012 < 17).

— Yritysten ja kansalaisten turvalliset toimintatavat paranevat. Erityisesti merkittävästi puutteellisten kemikaali- ja räjähdetuotantolaitosten osuus kaikista valvontakohteista vähenee.

— Tuotteiden, laitteistojen ja laitosten tekninen turvallisuus ja luotettavuus paranevat. Markkinoilla olevien vakavasti puutteellisten sähkötuotteiden määrän 5 vuoden keskiarvo vähenee alle 40 kappaleeseen vuodessa (v. 2012), mittauslaitteiden hyvä vaatimustenmukaisuus säilyy ja mittaamisen ongelma-alueiden vaatimustenvastaisten laitteiden määrä vähenee.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Palvelut ovat asiakas- ja säädösvaatimusten mukaisia.

— Valvonta on näkyvää ja suunnitelmallista.

— Kuluttajilla ja toiminnanharjoittajilla on käytettävissä tietoa erityisesti energiatehokkuudesta ja sähköpalojen ehkäisystä.

— Tutkimus- ja kehittämisohjelmalla tuotetaan uutta tietoa riskien hallitsemiseksi.

Lukumäärä	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Valvontakäynnit	5 700	4 900	4 500
Luvat, ilmoitukset	5 250	4 100	4 000
Rekisteröinnit	12 750	13 000	13 000
Kyselyt ja selvitykset	1 450	1 100	1 000
Kävijät www.tukes.fi -etusivulla/päivä	665	800	900
Tiedotteet	51	55	55
Esitteet, julkaisut yms. painotuotteet (uudet painokset)	15	10	5
Tavoiteajassa käsiteltyjen asioiden osuus (%)	94	90	90

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	115	125	123
Henkilöstön fyysinen hyvinvointi paranee			
— sairauspoissaolopäivät/htv	4,9	< 4,8	< 4,8
Organisaation osaaminen kasvaa			
— koulutuspäivät/htv	7,6	7,3	7,0
— vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden %-osuus henkilöstöstä	40,5	> 41,0	> 41,0
Organisaation työnantajakuva on houkutteleva			
— lähtövaihtuvuus, %	5,0	< 2,5	< 4
Johtaminen (viestintä ja kannustavuus)			
— organisaation oma indeksi (1—5)	3,6	3,7	3,7

Momentin mitoituksessa on ottettu huomioon kahden henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Maksullisen toiminnan tulot on merkitty momentille 12.32.20.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	10 227	9 266	8 982
Bruttotulot	48	16	16
Nettomenot	10 179	9 250	8 966
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 733		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 293		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tuottavuustoimet	-110
Siirto momentille 26.30.01	-200
Siirto momentille 35.01.01	-74
Tasokorotus	100
Yhteensä	-284

2008 talousarvio	8 966 000
2007 talousarvio	9 250 000
2006 tilinpäätös	9 738 000

04. (32.20.24) Kuluttajatutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 877 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti Kuluttajatutkimuskeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008:

Vaikuttavuus

— Tutkimusperustainen tieto vahvistuu kuluttaja- ja muussa yhteiskuntapoliittisessa päätöksenteossa, markkinoilla ja suomalaisessa innovaatiotoiminnassa ja tutkimuskeskuksen rooli osana innovaatioympäristöä kasvaa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Tutkimusyhteistyö, vuorovaikutus ja verkottuminen muiden toimijoiden kanssa kasvaa.

Toiminnallisen tuloksellisuuden mittarit

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Tulot, % menoista	33	29	27
Maksullisen toiminnan tuotot, euroa	49 196	10 000	10 000
Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus %	52	48	50
Tutkimustoiminta kokonaiskustannuksista %	90	90	90
Tietopalvelu kokonaiskustannuksista %	10	10	10
Julkaisut (kirjalliset tuotokset), kpl	121	110	90
Akateemiset luottamustehtävät, lkm	51	30	30
Esitelmät eri foorumeilla, lkm	132	100	90
Www-sivuilla käynnit/pv	544	390	500

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	40	39	41
— josta maksullisen toiminnan osuus	0,5	0,5	0,5
Työvoimakustannukset, 1 000 euroa	1 619	1 656	1 738
Henkilöstön hyvinvointi paranee			
— henkilöstön työtyytyväisyys kokonaisuutena (1—5)	3,5	3,5	3,6
Henkilöstön fyysinen hyvinvointi paranee			
— sairauspoissaolopäivät/htv	7,3	< 8,0	< 7,0
Organisaation osaaminen kasvaa			
— koulutuspäivät/htv	4,4	4,4	5,0
— vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden %-osuus henkilöstöstä	65,9	75,0	70,0
Organisaation työnantajakuva on houkutteleva			
— lähtövaihtuvuus, %	0	2,4	2,4
— työhakemukset/avoin työpaikka	0	> 12	> 12

Tyytyväisyys johtamiseen paranee			
Tyytyväisyys avoimuuteen ja tiedotukseen (1—5)	3,3	3,5	3,5
Tyytyväisyys johtoon ja esimieheen (1—5)	3,7	3,5	3,8

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon yhden henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	2 683	2 722	2 577
Bruttotulot	887	800	700
Nettomenot	1 796	1 922	1 877
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	427		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	576		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	8
Tuottavuustoimet	-53
Yhteensä	-45

2008 talousarvio	1 877 000
2007 talousarvio	1 922 000
2006 tilinpäätös	1 945 000

05. (32.20.25) Mittatekniikan keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 5 111 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) EU:n hyväksymien tutkimushankkeiden rahoitukseen sekä

2) mittayksiköistä ja mittanormaalijärjestelmästä annetun lain (1156/1993) mukaisesti kansallisen mittanormaalijärjestelmän yleisestä toteuttamisesta, kansallisten mittanormaalilaboratorioiden toiminnan ohjauksesta, kehittämisestä ja hallinnoinnista, kansallisen kalibrointipalvelun järjestämisestä sekä mittatekniikan ja akkreditoinnin edistämisestä aiheutuviin menoihin.

S e l v i t y s o s a : Mittatekniikan keskuksen tehtävänä on kehittää ja ylläpitää kansallista mittausjärjestelmää, tuottaa testaus-, tarkastus-, sertifiointi- ja kalibrointitoiminnan pätevyyttä ja luotettavuutta osoittavia akkreditointipalveluja sekä osallistua mittatekniikkaan liittyviin tutkimushankkeisiin ja niiden koordinointiin. Keskuksen toiminta tukee yhteiskunnan palvelukyvyn kehitystä ja elinkeinoelämän kilpailukykyä.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti Mittatekniikan keskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008:

Vaikuttavuus

— Mittaustekniikka- ja akkreditointipalveluja käyttävien asiakkaiden pätevyys- ja laatutaso sekä kilpailukyky paranevat.

— Tekninen luotettavuus ja turvallisuus paranevat Suomessa mittausten laadun vahvistumisen myötä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Tutkimus- ja kehitystoiminta on innovatiivista ja korkeatasoista, sovellus- ja muutoshakuista.

— Palveluiden saatavuus ja laatu paranevat uuden toimintaympäristön myötä.

— Asiakaslähtöinen toimintamalli parantaa kustannustehokkuutta ja vaikuttavuutta.

— Tutkijavaihto ja yhteistyö alan yliopistojen ja laitosten kanssa lisääntyvät.

— Maksullisen palvelutoiminnan tuloja ja muuta ulkoista rahoitusta lisätään 300 000 euroa (ulkoinen rahoitus 2,4 milj. euroa v. 2006).

— Pätevyydenarviointitoiminnan toimitusajat lyhenevät 5—10 %.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	64,6	62	61
— josta maksullisen toiminnan osuus	19	19	19
Työvoimakustannukset, 1 000 euroa	3 262	-	3 144
Henkilöstön fyysinen hyvinvointi paranee			
— sairauspoissaolopäivät/htv	4,4	< 4,0	< 4,0
Organisaation osaaminen kasvaa			
— koulutuspäivät/htv	4,7	4,0	4,0
— vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden %-osuus henkilöstöstä	72,7	78,5	78,5
— tutkijakoulutuksen saaneiden %-osuus henkilöstöstä	33,3	37,5	37,5
Organisaation työnantajakuva on houkutteleva			
— lähtövaihtuvuus, %	6,0	< 10,0	< 10,0
— työhakemukset/avoin työpaikka	10	> 25	> 25

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon yhden henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	8 311	7 620	7 861
Bruttotulot	2 392	2 450	2 750
Nettomenot	5 919	5 170	5 111
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 131		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 501		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tuottavuustoimet	-59
2008 talousarvio	5 111 000
2007 talousarvio	5 170 000
2006 tilinpäätös	5 289 000

06. (32.20.26) Tekes - teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 29 600 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa otetaan tuloina huomioon EU:lta saatavat muut kuin momentilta 28.60.20 maksettavat matkakustannusten korvaukset ja muut tulot sekä Tekesin vastuulla toteutettavista kansainvälisistä ja muista yhteishankkeista tuloina saatavat muiden hankeosapuolten maksuosuudet.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) EU:n hyväksymien muiden kuin rakennerahastoista rahoitettavien hankkeiden menoihin sekä

2) ulkomaan rahaliikenteestä johtuviin kurssivaihteluihin.

Selvitysosa: Tekesin tehtävänä on edistää teollisuuden ja palvelujen kehittymistä teknologian ja innovaatioiden keinoin.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti Tekesille seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008:

Vaikuttavuus

— Korkealaatuinen tutkimus- ja kehittämistoiminta Suomessa lisääntyy ja siihen osallistuu yhä useampi yritys ja tutkimusorganisaatio.

— Suomessa toimivat yritykset ja tutkimusyksiköt kehittävät ja hyödyntävät innovaatiotoiminnassaan osaamista, yhteistyöverkostoja ja kumppanuuksia maailmanlaajuisesti.

— Teknologiaa kehittäviä ja hyödyntäviä yrityksiä syntyy nykyistä enemmän ja ne kasvavat nykyistä nopeammin.

— Yritykset ja elinkeinoelämä uusiutuvat, ja teollisuuden ja palvelujen tuottavuus paranee.

— Osaaminen, erikoistuminen ja verkottuminen tukevat alueiden kehittymistä.

— Teknologia ja innovaatiot edistävät yhteiskunnan hyvinvointi- ja ympäristötavoitteita sekä taloudellisen kehityksen kautta että suoraan.

Tekesin tulostavoitteiden saavuttamiseen osallistuvat Tekesin oman henkilöstön lisäksi TE-keskusten teknologian kehittämisosastojen henkilöstö. Tulostavoitteiden saavuttamiseen käytetään myös momenttien 32.01.02 (TE-keskukset), 32.20.20 (tutkimustoiminta), 21 (hanke- ja ohjelmatoiminta), 40 (avustukset) ja 83 (lainat) määrärahoja ja valtuuksia. Valtuuksilla Tekes rahoittaa teknologiaohjelmia sekä riskipitoisia tutkimus- ja kehittämisprojekteja, jotka toteutetaan pääosin vuosina 2008—2011. Tutkimus- ja kehitystoiminnan tulokset näkyvät täysimääräisesti useiden vuosien viiveellä.

Tekesin siirtomenojen vaikuttavuus

Tunnusluku	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Talousarviovuoden aikana käynnistyville projekteille			
Projektien haastavuus, indeksi (0—100)	76	> 70	> 70
Verkottuneiden projektien osuus, yritysprojektit, %	78	> 80	> 80
Osallistumisten määrä teknologiaohjelmissa, kpl	3 653	2 800	2 800
Alkavien yritysten määrä asiakkaina, lkm	295	> 300	> 300
Kansainvälisten projektien osuus, julkinen tutkimus, %	68	> 60	> 65
Kansainvälisten projektien osuus, yritysprojektit, %	49	> 50	> 50
Pääkaupunkiseudun ulkopuolisen rahoituksen osuus, %	58	55—65	55—65
Rahoituksen kohdistuminen terveys- ja hyvinvointi- sekä ympäristö- ja energiasovelluksiin, milj. €	177	> 160	> 170
Talousarviovuoden aikana päättyville projekteille			
Patentoitavat keksinnöt, kpl	747	> 700	> 730
Opinnäytetyöt, kpl	947	> 1 100	> 1 150
Uudet tai korvaavat tuotteet, kpl	486	> 500	> 520
Uudet tai korvaavat palvelut, kpl	346	> 320	> 330
Kehitetyt tuotantoprosessit, kpl	205	> 200	> 200

Tunnuslukuihin perustuvat vuositason tulostavoitteet ovat toiminnan varsinaisten päämäärien kannalta suuntaa-antavia välitavoitteita.

Toiminnallinen tuloksellisuus Tehokkuus

Tunnusluku	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Käyttömenot (Tekes)/teknologiarahoitus, %	5,8	6,1—6,2	5,9—6,0
Toimintamenojen sekä hanke- ja ohjelmatoiminnan menojen käyttö ydinprosesseittain, %-jakauma			
— innovaatiotoiminnan aktivointi	27	25	25
— teknologiaohjelmat	39,7	40	40
— hankerahoitus	33,4	35	35
Käynnistyvä projektivolyymi, milj. €/htv	2,6	> 2,3	> 2,4

Laadunhallinta

Tunnusluku	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Hankerahoituksen asiakaspalaute Tekesin toiminnasta, yleisarvio, indeksi (1—5)	3,62	> 3,7	> 3,7
Oikaisuvaatimukset/muutoksenhakukelpoiset päätökset, %	0,6	< 0,9	< 0,9
Valmisteluraahoituksen hakemuksen käsittelyaika, vrk	32	< 30	< 30
Yritysten t&k -rahoitushakemuksen käsittelyaika, vrk	67	70	70
Maksupyynnön ja raportin käsittelyaika pk-yritykselle, vrk	22	< 30	< 25
Rahoitusta saavien yritysasiakkaiden lukumäärä	1 226	> 1 330	> 1 350
Kansallisten teknologiaohjelmien osuus rahoituksesta, %	42	50	50
Pk-yritysten osuus yritysrahoituksesta, %	53	50—60	50—60

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Tunnusluku	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	270	281	287
Kokonaistyöpanoksen jakauma ydinprosesseittain, %			
— innovaatiotoiminnan aktivointi	27,6	25	25
— teknologiaohjelmat	30,5	27	27
— hankerahoitus	41,9	48	48
Henkilöstön hyvinvointi paranee			
— sairauspoissaolopäivät/htv	7,3	< 8	< 8
— henkilöstötyytyväisyys, (1—5)	3,6	> 3,7	> 3,7
Organisaation osaaminen kasvaa			
— koulutuspäivät/htv	10,1	10	10
— vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden %-osuus henkilöstöstä	64,8	65—75	65—75
Organisaation työnantajakuva on houkutteleva			
— lähtövaihtuvuus, %	9,3	5—10	5—10
— työhakemukset/avoin työpaikka	43,6	> 30	> 30
Johtaminen (viestintä ja kannustavuus)			
— organisaation oma indeksi (1—5)	3,6	> 3,7	> 3,7

Toiminnasta kertyvät maksullisen toiminnan tulot on merkitty momentille 12.32.99.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	28 494	30 108	30 350
Bruttotulot	1 031	890	750
Nettomenot	27 463	29 218	29 600
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 257		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 784		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto 1 htv momentille 32.01.02	-83
Siirto momentille 32.01.02 TE-keskusten teknologian kehittämisosastojen käyttöön	-120
Tasokorotus	585
Yhteensä	382

Momentin nimike on muutettu.

2008 talousarvio	29 600 000
2007 talousarvio	29 218 000
2006 tilinpäätös	27 991 000

20. (32.20.27) Julkinen tutkimus- ja kehittämistoiminta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 180 696 000 euroa.

Valtuus. Vuonna 2008 uusia rahoituspäätöksiä saa tehdä enintään 185 580 000 eurolla.

Valtuutta ja määrärahaa saa käyttää:

1) sellaiseen valtion budjettitalouden piiriin kuuluvassa organisaatiossa harjoitettavaan tutkimukseen ja kehitykseen, joka edistää teknologisen, liiketoiminnallisen sekä muun elinkeinoelämän ja yhteiskunnan kehittymisen kannalta merkittävän osaamisen syntymistä, kehittymistä ja laaja-alaista hyödyntämistä,

2) valtion budjettitalouden piiriin kuuluvien organisaatioiden kansallisiin ja kansainvälisiin ohjelmiin ja hankkeisiin, hankkeiden valmisteluun sekä osaamisen ja strategisten toiminta-edellytysten kehittämiseen,

3) valtion budjettitalouden piiriin kuuluvien organisaatioiden sellaisten innovatiivisten hankintojen suunnitteluun ja toteuttamiseen, joilla tilaaja tavoittelee toimintansa tai palveluidensa laadun ja tehokkuuden merkittävää parantamista ja jotka edellyttävät tarjoajilta uuden tuotteen, tuotantomenetelmän, palvelun tai muun innovatiivisen ratkaisun kehittämistä,

4) EU:n hyväksymien tutkimushankkeiden maksamiseen sekä

5) kansainvälisen yhteistyön ja ohjelmien sekä hankkeiden osallistumismaksuihin, laitetoimituksiin ja Tekesin puolesta tehtävistä matkoista muille kuin Tekesin henkilöstölle aiheutuviin matkakustannuksiin.

Selvitysosa: Momentin tavoitteet vaikuttavuudelle ja toiminnalliselle tuloksellisuudelle on esitetty Tekesin toimintamenomomentin (32.20.06) yhteydessä.

Valtuuden ja määrärahan käytön arvioitu jakautuminen (1 000 euroa)

	Valtuus	Määräraha
Julkisen tutkimus- ja kehitystoiminnan rahoitus	167 980	161 596
Euroopan avaruusjärjestön (ESA) ohjelmamaksut: pakolliset ja valinnaiset ohjelmat	17 600	19 100
Yhteensä	185 580	180 696

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2008	2009	2010	2011	2012—	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	110 473	37 942	6 091	3 302	1 305	159 113
Vuoden 2008 sitoumukset	70 223	76 088	29 693	3 712	5 864	185 580
Yhteensä	180 696	114 030	35 784	7 014	7 169	344 693

Vuonna 2008 myönnettävän rahoituksen kokonaiskustannukset (nykyarvo) valtiolle ovat 180,7 milj. euroa.

Määrärahan ja valtuuden mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

	Määräraha	Valtuus
Tasokorotus	14 546	6 789

Momentin nimike on muutettu.

2008 talousarvio	180 696 000
2007 talousarvio	166 150 000
2006 tilinpäätös	136 691 565

21. (32.20.28) Hanke- ja ohjelmatoiminnan selvitys- ja kehittämismenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 12 622 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää hanke- ja ohjelmatoiminnan sekä aktivoinnin tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden parantamiseen.

S e l v i t y s o s a : Määrärahaa käytetään:

1) hanke-, ohjelma- ja aktivointitoiminnan vaikuttavuutta, tuloksellisuutta ja valvontaa sekä innovaatiojärjestelmän kehittämistä palvelevien tilaustutkimusten, selvitysten sekä asiantuntija-, arviointi- ja tiedotuspalvelujen hankintaan,

2) teknologian ja innovaatiotoiminnan kehittämistä sekä tutkimustiedon siirtoa ja hyödyntämistä edistävien palvelujen hankintaan,

3) pienimuotoisten selvitysten ostomenoihin, joiden hyödyn saaja on perusteilla tai alkavassa vaiheessa oleva yritys sekä

4) toimivien tai perustettavien kansainvälisten innovaatiokeskusten menojen maksamiseen.

Toiminnan tavoitteet on esitetty Tekesin toimintamenomomentin (32.20.06) yhteydessä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasokorotus	3 458

Momentin määräraha on muutettu kolmevuotiseksi siirtomäärärahaksi.

2008 talousarvio	12 622 000
2007 talousarvio	9 164 000
2006 tilinpäätös	13 490 000

40. Avustukset teknologiseen tutkimukseen ja kehitykseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 171 157 000 euroa.

Valtuus. Vuonna 2008 uusia avustuspäätöksiä saa tehdä enintään 213 303 000 eurolla.

Avustuksilla kannustetaan yrityksiä ja muita yhteisöjä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan sekä yhteisiin teknologia-, tutkimus-, kehitys- ja innovaatio-ohjelmiin, joiden avulla pyritään nopeuttamaan kehitystä sekä kasvattamaan jalostusarvoa ja tuottavuutta. Avustuksia myönnettäessä otetaan huomioon hankkeella tavoiteltavat suorat ja välilliset hyödyt, hankkeiden haastavuus ja innovatiivisuus, käytettävät resurssit, kehitettävä ja hyödynnettävä yhteistyö, edistettävät yhteiskunnan ja ympäristön hyvinvointitekijät sekä Tekesin rahoituksen ja asiantuntijatyön lisävaikutus hankkeen toteutukseen ja tulosodotuksiin.

Avustuksia saa myöntää:

1) valtioneuvoston asetuksilla tarkemmin säädettävin perustein ja Euroopan komission vähämerkityksistä tukea koskevan asetuksen (EY 1998/2006) mukaisesti yrityksille ja muil-

le yhteisöille tuotteiden, tuotantomenetelmien ja palveluiden kehittämistä ja hyödyntämistä koskevaan teknologiseen, liiketoiminnalliseen ja muuhun tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan sekä

2) EU:n hyväksymiin tutkimushankkeisiin.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Avustuksia myönnetään erityisesti:

— riskipitoisiin tutkimus-, kehitys- ja innovaatiohankkeisiin ja ohjelmiin, joilla tähdätään uuden teknologian ja osaamisen hyödyntämiseen sekä energiatalouden, ympäristö- ja hyvinvointiteknologioiden kehittämiseen teollisuudessa ja palveluissa,

— tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tulosten hyödyntämiseen edistämällä uuden liiketoiminnan käynnistämistä nuorissa, pienissä ja keskisuurissa innovatiivisissa yrityksissä sekä parantamalla uusien innovatiivisten yritysten ja liiketoimintojen käynnistämisessä tarvittavien palveluiden saatavuutta ja laatua,

— pienille ja keskisuurille yrityksille uuden teknologian, teollisoikeuksien sekä innovaatiopalvelujen hankkimiseen tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatiohankkeen osana,

— innovatiivisten tuotantotekniikoiden ja -prosessien kehittämiseen ja kokeilemiseen pilottikoossa tai laitosmittakaavassa sekä koetuotantoon,

— yritysten ja muiden yhteisöjen kehityshankkeiden esiselvityksiin, asiantuntijapalveluihin sekä hankkeiden valmisteluun,

— kunnallisten organisaatioiden, yritysten ja muiden yhteisöjen sellaisten innovatiivisten hankintojen suunnitteluun ja toteuttamiseen, joilla tilaaja tavoittelee toimintansa tai palveluidensa laadun ja kustannustehokkuuden merkittävää parantamista ja jotka edellyttävät tarjoajilta uuden tuotteen, tuotantomenetelmän, palvelun tai muun innovatiivisen ratkaisun kehittämistä sekä

— ammattikorkeakoulujen ja kunnallisten organisaatioiden sekä voittoa tavoittelemattomien yritysten ja muiden yhteisöjen sellaiseen tutkimukseen ja kehitykseen, joka edistää teknologisen, liiketoiminnallisen sekä muun elinkeinoelämän ja yhteiskunnan kehittymisen kannalta merkittävän osaamisen syntymistä, kehittymistä ja hyödyntämistä näissä organisaatioissa. Valtionavustusta voidaan toiminnan julkishyödykkeeseen verrattavan luonteen vuoksi myöntää täyttä kustannusta vastaava määrä.

Tavoitteet vaikuttavuudelle ja tukijärjestelmän toiminnalliselle tuloksellisuudelle on esitetty Tekesin toimintamenomomentin (32.20.06) yhteydessä.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2008	2009	2010	2011	2012—	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	150 128	97 222	54 482	26 076	10 487	338 395
Vuoden 2008 sitoumukset	21 029	76 623	70 812	34 145	10 694	213 303
Yhteensä	171 157	173 845	125 294	60 221	21 181	551 698

Vuonna 2008 myönnettävien avustusten kokonaiskustannukset (nykyarvo) valtiolle ovat 202,9 milj. euroa.

Määrärahan ja valtuuden mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

	Määräraha	Valtuus
Tasokorotus	9 240	6 657

2008 talousarvio	171 157 000
2007 talousarvio	161 917 000
2006 tilinpäätös	150 970 296

41. Valtionavustus eräille yhteisöille keksintö-, laatu- ja standardisointitoimintojen edistämiseksi (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 7 455 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää työ- ja elinkeinoministeriön toimialaan liittyvien keksintö-, laatu- ja standardisoimistoimintojen edistämiseen ja niistä aiheutuviin hallintomenoihin.

Keksintötoiminnan tukemiseen ja edistämiseen sekä sen hallintomenoista aiheutuviin kustannuksiin voidaan palvelun julkishyödykkeeseen verrattavan luonteen vuoksi myöntää valtionavustusta lähes täyttä kustannusmäärää vastaavasti. Valtionavustuksen käytön kannalta on perusteltua maksaa säätiölle avustusta ennakkona.

Avustuksen käytöstä ja käytön valvonnasta määrätään ministeriön päätöksellä.

S e l v i t y s o s a :

Keksintötoiminnan edistäminen

Keksintösäätiö edistää keksinnöllisyyttä ja tukee keksintöjen kehittämistä ja hyödyntämistä riskialttiin alkuvaiheen yli. Säätiö on ainoa julkinen rahoittaja, joka voi avustaa yksityishenkilö- tai tutkijakeksijää. Säätiön perustoiminnot ovat neuvonta, keksintöjen arviointi, keksintöjen suojauksen, tuotekehityksen ja markkinoinnin rahoitus sekä keksintöjen kaupallistamisen muu edistäminen. Keksintösäätiön rahoitus on riskirahoitusta. Säätiön keksintöasiamiehet (KAM) TE-keskuksissa ja innovaatioasiamiehet (IAM) eri yliopistoissa varmistavat sen, että keksijät joka puolella Suomea saavat asiantuntevaa ohjausta keksintöjen kehittämiseen ja säätiön muutkin palvelut ovat lähellä. Säätiö osallistuu myös yleistä keksinnöllisyyttä ja innovatiivisuutta edistäviin projekteihin. Koska Keksintösäätiön palvelut on tarkoitettu lähinnä yksityishenkilöille, tutkijoille ja mikroyrityksille, säätiön mahdollisuudet kehittää maksullisia palveluja ovat heikot ja tulorahoitus vähäistä. Säätiön toiminta on kuitenkin yhteiskunnan kannalta tärkeää, koska myös yksityishenkilöt ja mikroyritykset tekevät taloudellisesti merkittäviä keksintöjä.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti Keksintösäätiölle seuraavat tavoitteet vuodelle 2008:

Vaikuttavuus

— Keksintöjä hyödynnetään entistä enemmän keksijän omana liiketoimintana, muihin yrityksiin lisensioituna tai siirrettynä muualle jatkorahoitettavaksi (v. 2006 toteuma 55, v. 2007 tavoite 58, v. 2008 tavoite 60).

— Keksintöjen edistämistoiminta on kiinteä osa kansallista innovaatiotoimintaa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Keksintöjen suora tuki valtionavustuksesta, %	43	41	42
Rahoitushakemusten keskimääräiset käsittelyajat, vrk	72	70	70
Palautusten määrä, 1 000 euroa	354	360	365

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	50,75	50,75	50,75
— säätiön palkkalistoilla olevat (KS/IAM/KAM)	33	33	33
— TE-keskuksen+yliopiston palkkalistoilla olevat (IAM/KAM)	17,75	17,75	17,75

Henkilöstön fyysinen hyvinvointi paranee			
— sairauspoissaolopäivät/htv (pl. IAMit, jotka eivät ole säätiön palkkalistoilla sekä KAMit)	1,3	1,2	1,3
Organisaation osaaminen kasvaa			
— vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden %-osuus henkilöstöstä (ml. IAMit ja KAMit)	66	66	66
Organisaation työnantajakuva on houkutteleva			
— lähtövaihtuvuus, % (ml. IAMit ja KAMit)	7,5	7,5	7,5
— työhakemukset/avoin työpaikka	30	30	30

Standardisointitoiminnan edistäminen

Standardisointi on yhteisten ohjeiden ja toimintatapojen laatimista helpottamaan elinkeinoelämän, viranomaisten ja kuluttajien toimintaa ja jokapäiväistä elämää. Suomalainen standardisointijärjestelmä käsittää kansallisena keskusjärjestönä toimivan Suomen Standardisoimisliitto SFS ry:n sekä sen 14 toimialayhteisöä, jotka kukin vastaavat omaan toimialaansa liittyvästä standardisoinnista. SFS on elinkeinoelämälle ja julkishallinnolle palveluja tuottava järjestö, jonka tehtävänä on luoda puitteet standardisointiin osallistumiseksi, ylläpitää alan tietojärjestelmää ja tiedottaa standardisoinnista ja standardeista sekä olla vaikutuskanava kansalliseen ja kansainväliseen standardisointiin. SFS vastaa teknisten määräysten ja standardien ilmoittamista koskevan EU-direktiivin (98/34/EY) sekä maailman kauppajärjestön WTO/TBT -sopimuksen alaisista tehtävistä.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti Suomen Standardisoimisliitto SFS ry:lle seuraavat tavoitteet vuodelle 2008:

Vaikuttavuus

— Standardisointi tukee uusien teknologioiden ja markkinoiden kehittymistä ja kaupallistumista.

— Tuotteiden ja järjestelmien yhteensopivuus ja vaihdettavuus paranevat.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Toimialayhteisöjen avustaminen on tehokasta ja tuloksellista.

— Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan standardisoimisprojektit hoidetaan tehokkaasti.

— Pohjoismaisen ympäristömerkinnän (Joutsenmerkki) hoitaminen on järjestetty tavoitteellisesti ja tehokkaasti.

Laatutoiminnan edistäminen

Laadun kehittämistoiminnalla vaikutetaan elinkeinoelämän kilpailukykyyn ja taloudelliseen kasvuun. Ministeriön tehtävänä on teollisen laatutoiminnan sekä laatupoliittista päätöksentekoa tukevien laatuhankkeiden edistäminen. Keskeinen laadunhallinnan työväline on laatupalkintojärjestelmä, jonka ylläpitämiseen Suomen Laatukeskus Oy/Suomen Laatuyhdistys ry:lle valtion avustus kohdistetaan.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti Suomen Laatukeskus Oy/Suomen Laatuyhdistys ry:lle seuraavat tavoitteet vuodelle 2008:

Vaikuttavuus

— Organisaatioiden laatukilpailukyky paranee kansainvälisesti vertailukelpoisella tavalla.

— Organisaatioiden liiketoimintaosaaminen ja toimintaprosessit paranevat.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Laatupalkintojärjestelmä on kansainvälisten esikuvien mukainen.

— Laatupalkintokilpailuun osallistujien (erityisesti yritysten) määrä kasvaa.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Keksintötoiminta	5 295 000
Standardisointitoiminta	1 910 000
Laatutoiminta	250 000
Yhteensä	7 455 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Tasokorotus	250

2008 talousarvio	7 455 000
2007 talousarvio	7 205 000
2006 tilinpäätös	6 663 000

42. (32.20.20) Osaamiskeskusohjelman klustereiden koordinointi (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 600 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustusten maksamiseen osaamiskeskusohjelmaan nimettyjen klustereiden kansallisille koordinaattoreille sekä ohjelmassa käynnistettävien yhteishankkeiden siemenrahoitukseen. Määrärahaa saa käyttää myös ohjelman kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä tukevien kehittämishankkeiden rahoittamiseen. Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena ja kulutusmenojen osalta suoriteperusteisena.

S e l v i t y s o s a : Määrärahasta on tarkoitus rahoittaa osaamiskeskusohjelmaa. Momentin määrärahaa käytetään osaamiskeskusohjelmaan hyväksyttyjen klusteriohjelmien kansallisen koordinaation rahoittamiseen sekä ohjelman toimintamallien ja palvelujen kehittämiseen.

Osaamiskeskusohjelma on alueiden kehittämisestä annetun lain (602/2002) mukainen määräaikainen erityisohjelma, jonka tavoitteena on parantaa kansainvälisesti kilpailukykyisen, korkeaa osaamista vaativan yritys- ja tutkimustoiminnan sijoittumisen ja kehittämisen edellytyksiä.

Työ- ja elinkeinoministeriö on nimennyt 13 klusterille kansalliset koordinaattorit, jotka vastaavat sopimuspohjaisesti yhteisesti hyväksytyistä tehtävistä. Klustereiden koordinaattoreiden nimeäminen ja rahoitus hallinnoidaan noudattaen Euroopan komission päätöksen (tehty 28.11.2005) EY:n perustamissopimuksen 86 artiklan 2 kohdan määräysten mukaisia soveltamisohjeita (tiedoksi annettu numerolla K(2005)2673 (2005/842/EY). EY-säädösten perusteella koordinaattorien rahoitus on korvaus yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille. Näin ollen koordinaattorien valintaa ei kilpailutettu erillisenä hankintamenettelynä.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

— Alueiden välinen yhteistyö innovaatiotoiminnassa kasvaa.

— Pienten ja keskisuurten yritysten kansainvälistyminen vahvistuu.

— Yritysten liikkeenjohdollinen osaaminen ja kilpailukyky lisääntyvät.

Toiminnalliset tulostavoitteet

— Osaamiskeskusohjelman uusi klusteripohjainen toimintamalli otetaan käyttöön ja yhteistyö alueellisten toimijoiden välillä tiivistyy.

— Yhteistyö osaamiskeskusohjelman ja muiden kansallisten sekä kansainvälisten innovaatiotoiminnan rahoittajien ja sidosryhmien kanssa tiivistyy.

Momentin numerotunnus on muutettu.

2008 talousarvio	2 600 000
2007 II lisätalousarvio	—
2007 talousarvio	2 600 000

50. Avustus kansainvälisen teknologiapalkinnon maksamiseen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustuksena kansainvälisen teknologiapalkinnon maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Kansainvälinen teknologiapalkinto, ns. Millennium -palkinto, on joka toinen vuosi myönnettävä 1 milj. euron suuruinen palkinto, jonka tavoitteena on lisätä Suomen kuvaa korkeatasoisena teknologia- ja hyvinvointivaltiona.

Palkinto on tarkoitus antaa henkilölle, yhteisölle tai projektille tulevaisuuteen suuntautuvasta teknologiaan pohjautuvasta ja laajasti vaikuttavasta innovaatiosta, joka edistää elämisen laatua ja humaaneja yhteiskunnallisia arvoja. Palkintohankkeen toteuttajana on Suomen teknologiapalkintosäätiö. Palkinto on jaettu kaksi kertaa, vuosina 2004 ja 2006.

2008 talousarvio	1 000 000
2006 tilinpäätös	—

83. Lainat teknologiseen tutkimukseen ja kehitykseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 74 891 000 euroa.

Valtuus. Vuonna 2008 uusia lainoja saa myöntää enintään 84 503 000 eurolla.

Lainoilla kannustetaan sekä suuria että pk-yrityksiä ja muita yhteisöjä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan sekä yhteisiin teknologia-, tutkimus-, kehitys- ja innovaatio-ohjelmiin, joiden avulla pyritään nopeuttamaan kehitystä sekä kasvattamaan jalostusarvoa ja tuottavuutta. Lainoja myönnettäessä otetaan huomioon tavoiteltavat suorat ja välilliset hyödyt, hankkeiden haastavuus ja edistyksellisyys, käytettävät resurssit, kehitettävä ja hyödynnettävä yhteistyö, edistettävät yhteiskunnan ja ympäristön hyvinvointitekijät sekä Tekesin rahoituksen ja asiantuntijatyön vaikutukset.

Määrärahaa saa käyttää valtion lainanannosta sekä valtion takauksesta ja valtion takuusta annetun lain (449/1988), Euroopan komission vähämerkityksistä tukea koskevan asetuksen (EY 1998/2006) ja valtioneuvoston asetuksen (435/2004) mukaisesti yrityksille ja muille yhteisöille tuotteiden, tuotantomenetelmien ja palveluiden kehittämistä ja hyödyntämistä koskevaan teknologiseen, liiketoiminnalliseen ja muuhun tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan.

Lainoja voidaan myöntää riskiehtoisena. Mikäli kehitystyö epäonnistuu teknisesti tai ei johda taloudellisesti hyödynnettävään tulokseen, Tekesillä on lainansaajan hakemuksesta oikeus antaa lainansaajalle valtioneuvoston asetuksen (435/2004) määrittelemien ehtojen puitteissa lisää takaisinmaksuaikaa, muuttaa takautuvasti alun perin vieraan pääoman ehtoisena myönnetty laina tai osa siitä pääomalainaksi tai poikkeustapauksessa jättää lainan maksamaton pääoma ja korot osittain tai kokonaan takaisin perimättä. Muiden kuin pk-yritysten kohdalla näin voidaan menetellä vain erityisen painavista syistä. Suurille yrityksille lainaa voidaan myöntää vain erittäin painavista syistä erityisesti silloin, kun lainan riskiehto on oleellinen hankkeen toteuttamiselle ja se voidaan etukäteen määritellä.

Maksuvapautuksen piiriin tulevien lainojen enimmäismäärä on 20 000 000 euroa.

Lainat voidaan myöntää vakuutta vaatimatta. Osa rahoituksesta voidaan maksaa ennakkona.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Rahoitusta myönnetään erityisesti:

1) yrityksille ja muille yhteisöille tutkimus- ja kehitystyöhön, jonka tavoitteena on edistää kansainvälisesti kilpailukykyisten tuotteiden, tuotantomenetelmien ja palveluiden kehittämistä ja parantamista,

2) riskipitoisiin tutkimus-, kehitys- ja innovaatiohankkeisiin ja ohjelmiin, joilla tähdätään uuden teknologian ja osaamisen hyödyntämiseen sekä energiatalouden, ympäristö- ja hyvinvointiteknologioiden kehittämiseen teollisuudessa ja palveluissa,

3) alkavien innovatiivisten yritysten ja olemassa olevien yritysten uusien liiketoimintojen käynnistämiseen sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnan ja tulosten liiketaloudellisen hyödyntämisen edistämiseen,

4) markkinaläheisiin riskipitoisiin kehitys- ja tuotteistushankkeisiin erityisesti pk-yrityksille,

5) innovatiivisten tuotantotekniikoiden ja -prosessien kehittämiseen ja kokeilemiseen pilottikoossa tai laitosmittakaavassa sekä koetuotantoon sekä

6) pienille ja keskisuurille yrityksille teknologiahankintoihin ja teollisoikeuksien sekä innovaatiopalvelujen hankkimiseen tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatiohankkeen osana.

Pääomalainan ehdot määräytyvät osakeyhtiölain (624/2006) mukaisesti. Valtiokonttorin hoidossa olevien Tekesin tuoteparannus-, tuotekehitys- ja pääomaehtoisten tuotekehityslainojen lainakanta oli vuoden 2006 tilinpäätöksessä 387 milj. euroa.

Lainojen takaisinmaksuista saatavat tulot on merkitty momentille 15.01.04.

Tavoitteet on esitetty Tekesin toimintamenomomentin (32.20.06) yhteydessä.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2008	2009	2010	2011	2012—	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	52 837	23 039	11 340	4 023	2 000	93 239
Vuoden 2008 sitoumukset	22 054	40 208	17 045	4 282	914	84 503
Yhteensä	74 891	63 247	28 385	8 305	2 914	177 742

Vuonna 2008 myönnettävien lainojen kokonaiskustannukset (nykyarvo) valtiolle ovat 26,5 milj. euroa.

Määrärahan ja valtuuden mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

	Määräraha	Valtuus
Tasokorotus	8 230	4 024
2008 talousarvio		74 891 000
2007 talousarvio		66 661 000
2006 tilinpäätös		65 234 504

30. Yrityspolitiikka

Työ- ja elinkeinoministeriö tai sen valtuuttamat laitokset saavat tehdä vuonna 2008 Suomen ja Venäjän välillä 15.8.2006 solmitun velkakonversiosopimuksen mukaisia tavara- tai palveluhankintoja koskevia sopimuksia sillä määrällä, joka vuoden 2006 toisessa lisätalousarviossa myönnetystä 30 000 000 Yhdysvaltain dollarin (25 000 000 euroa) velkakonversiovaltuudesta on jäänyt käyttämättä.

Luottolaitosten varoista myönnettävien eräistä korkotukilainoista annetun lain (1015/1977) 4 §:n mukainen turvavarastointilainojen korkohyvityksen enimmäismäärä on 5 prosenttia. Uusia turvavarastolainoja saa hyväksyä vuonna 2008 enintään 8 409 000 euroa.

Turvavarastolain (970/1982) 7 §:n mukaisia varastoavustuksia saa myöntää vuonna 2008 enintään 34 000 euroa.

Selvitysosa: Yrityspolitiikalla vahvistetaan yrittäjyyden edellytyksiä ja parannetaan yritysten toimintaympäristöä. Erityisesti vahvistetaan pk-yritysten teknologiaperustaa, liiketoimintaosaamista ja tuottavuutta sekä parannetaan kasvun ja kansainvälistymisen edellytyksiä. Yrityspolitiikalla kehitetään uutta yritystoimintaa ja vastataan alueellisiin rakennemuutoshaasteisiin.

Yrityspolitiikan toimenpiteet ovat yritysten rahoitusta, neuvonta- ja kehittämispalveluja sekä sääntelytoimia, jotka kohdistuvat esimerkiksi teollisoikeuksien suojaustoimiin. Rahoitusta suunnataan sellaisiin kohteisiin, joilla vallitsee markkinapuute eli joita yksityiset rahoitusmarkkinat eivät ole halukkaita rahoittamaan. Rahoittajina toimivat ministeriö, TE-keskukset, Finnvera Oyj ja Suomen Teollisuussijoitus Oy. Rahoitusta myönnetään pääomasijoituksina, suorina tukina, lainoina ja takauksina.

Suoria tukia myönnetään laadullisesti korkeatasoisiin investointi- ja kehityshankkeisiin. Tuella on oltava merkittävä vaikutus hankkeen toteutumiseen. Tuissa painopisteinä ovat aloittavat ja kasvuhakuiset yritykset sekä yrityksen osaamisen, verkottumisen ja uuden teknologian käyttöönoton edistäminen. Kansainvälistymiseen käytettävissä oleva rahoitus sekä asiantuntija- ja neuvontapalvelut kohdistetaan yritysten markkinoille pääsyn edistämiseen, markkinatutkimusten

lisäämiseen ja yritysten liiketoimintaosaamisen vahvistamiseen. Finpro ry kohdentaa ulkomaan palveluitaan uusille kasvaville markkinoille.

Matkailun edistämistoimintaa tehostetaan Matkailun edistämiskeskuksen tehtäviä tarkentamalla. Toiminta suunnataan Suomi-matkailukuvan edistämiseen ulkomailla, markkinatiedon hankintaan ja siirtämiseen matkailuelinkeinolle sekä tuotekehityksen edistämiseen. Lisäksi tehtävänä on Suomen matkailun sähköisen kauppapaikan toteuttaminen.

Finnvera Oyj:n pk-yritysten rahoitukseen sisältyy valtiontukea elinkeino- ja aluepoliittisista syistä. Valtiontuki kotimaassa toimiville yrityksille myönnettävissä lainoissa sisältyy korkotukeen ja luottotappiokorvauksiin sekä takausten osalta takausprovisiotukeen ja takaustappiokorvauksiin. Yhtiön pk-lainoja ja takauksia rahoitetaan osittain myös Euroopan aluekehitysrahastosta. Finnvera Oyj:n myöntämien vientitakuiden ja erityistakausten tappiot katetaan valtiontakuurahaston varoilla, mikäli tappioita ei voida kattaa yhtiön taseessa olevasta vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan rahastosta. Lisäksi valtion varoista maksetaan Finnvera Oyj:n tytäryhtiön Suomen Vientiluotto Oy:n hallinnoimasta julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasausjärjestelmästä aiheutuvat menot.

Erityisesti alkavien yritysten ja kasvavien yritysten rahoittamisessa Finnvera Oyj:llä on keskeinen rooli. Finnvera-konsernin pk-yrityksiin kohdistuvassa pääomasijoitustoiminnassa kiinnitetään erityistä huomiota rahoituspuutteeseen, joka kohdistuu aivan varhaisimman vaiheen yritysten oman pääoman tarpeeseen.

Vientiyritykset hakevat kasvua myös uusilta, vasta kehittyviltä markkinoilta, joiden toimintaympäristöön liittyy tavallista enemmän epävarmuutta ja riskejä. Vientitakuuvastuiden riskikeskittymä telakka- ja alusrahoituksessa kasvanee edelleen. Vienti- ja alusluottojen korontasaustoiminnan osalta korkotukimenot pysyvät korkealla tasolla korontasaussopimuskannan koosta ja korkeasta dollarikorkotasosta johtuen.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

— Yritysten lukumäärä kasvaa.

— Yritysten kansainvälistyminen vahvistuu ja vienti lisääntyy.

— Ulkomainen matkailutulo ja matkailijoiden määrä Suomessa kasvaa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Julkisten yritysrahoittajien instrumentit ja palvelut täydentävät toisiaan entistä paremmin.

— Erityisesti alkavien ja kasvuyritysten rahoitus tehostuu.

— Viennin rahoituspalvelut ovat kansainvälisesti kilpailukykyisiä ja niiden alueellinen saatavuus on hyvä.

01. (32.30.21) Patentti- ja rekisterihallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 4 469 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) teknisen ja taloudellisen kehityksen edistämiseen,

2) kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin ja kansainväliseen toimintaan liittyviin projekteihin sekä

3) InnoSuomi-toimintaan ja -palkintoihin.

Momentille budjetoidaan hakemus-, ilmoitus- ja käsittelymenettelyistä johtuen tulot pääsääntöisesti maksuperusteella.

Selvitysosa: Teollisoikeuksien ja yritys- ja yhteisötoiminnan asiantuntijaorganisaationa Patentti- ja rekisterihallitus (PRH) edistää ja kehittää yrittäjyyttä, innovatiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa Suomessa ja kansainvälisesti.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti PRH:lle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008:

Vaikuttavuus

	Mittarit/Kriteerit (asteikko 4—10)	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
PRH:n asiakkaiden toimintaedellytykset kansainvälisessä innovaatiojärjestelmässä	Asiakasarvio	-	8,4	8,4
Innovatiivisuuden ja yrittäjyyden edistäminen	Asiakasarvio	-	8,4	8,4

Toiminnallinen tuloksellisuus

		2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Työn tuottavuus	Tuottavuuden muutos, %	-1,5	+2,0	+2,0
Taloudellisuus	Yksikkökustannusten muutos, %[1)]	+2,8	+0,9	+5,3
Asiakastyytyväisyys	Asiakasarvio (4—10)	-	8,5	8,5
Sähköinen asiointi	Sähköiset patenttihakemukset, %	28	32	38
	Sähköiset yhdistysrekisteri-ilmoitukset, %	12	25	35
	Kaupparekisteri-ilmoitukset, %	-	-	5

[1)] Yritys- ja yhteisölinjan tietojärjestelmän uusiminen lisää kustannuksia.

Keskeisimpien palveluiden käsittelyaikatavoitteet

	Tyypillinen käsittelyaika	50 %:ssa tapauksista käsittelyaika alle	80 %:ssa tapauksista käsittelyaika alle
Kotimaiset patenttihakemukset	2,5 v	2,8 v	4,2 v
PCT- hakemukset (100 %)			16 kk
Tavaramerkkihakemukset	4,5 kk	4,5 kk	9 kk
Kaupparekisteri-ilmoitukset ml. tilinpäätökset	4 pv	1 vko	2 vkoa
Yrityskiinnityshakemukset	1 vko	1 vko	2 vkoa
Yhdistysten perustamisilmoitukset	1,8 kk	2 kk	6 kk

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Henkilötyövuodet	478,7	484,0	484,0
— josta maksullisen toiminnan osuus, %	100	100	100
Työvoimakustannukset, 1 000 euroa	22 034	21 769	24 140
Henkilöstön hyvinvointi paranee			
— työilmapiiri	3,7	3,9	3,9
— sairauspoissaolopäivät/htv	10,9	< 8,5	< 8,5
Organisaation osaaminen kasvaa			
— tyytyväisyys kehittymisen tukemiseen	3,3	3,6	3,7
— koulutuspäivät/htv	4,3	5,0	5,0
— ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus, %	39,7	39,9	40,3
Organisaation työnantajakuva on houkutteleva			
— työnantajakuva	3,3	3,5	3,6
— lähtövaihtuvuus, %	3,9	< 4,0	< 4,0

Johtaminen			
— johtaminen	3,4	3,7	3,7
— tiedon saanti	3,1	3,5	3,6
— palautteen saanti	3,3	3,6	3,6

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Omakustannusarvoon hinnoiteltavat julkisoikeudelliset suoritteet			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	34 996	33 751	35 573
— muut tuotot	914	125	185
Tuotot yhteensä	35 910	33 876	35 758
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	33 677	36 338	39 204
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	2 233	-2 462	-3 446
Kustannusvastaavuus, % [1)]	107	93	91
Alle omakustannusarvon hinnoiteltavat julkisoikeudelliset suoritteet			
Yhdistykset, uskonnolliset yhdyskunnat ja säätiöt			
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntituotot	702	656	675
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	2 450	2 736	2 975
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-1 748	-2 080	-2 300
Kustannusvastaavuus, %	29	24	23
Liiketaloudelliset suoritteet			
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntituotot	2 157	1 894	2 268
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	1 036	1 275	1 476
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	1 121	619	792
Kustannusvastaavuus, %	208	149	154

[1)] Yritys- ja yhteisölinjan tietojärjestelmän uusiminen alentaa kustannusvastaavuutta.

Laskelmat perustuvat olettamukselle, että tavaramerkkien ja mallien maksuja korotetaan kustannusvastaavuuden parantamiseksi.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	37 829	37 791	43 285
Bruttotulot	38 163	36 521	38 816
Nettomenot	-334	1 270	4 469
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edellisiltä vuosilta	5 204		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 896		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Yritys- ja yhteisölinjan tietojärjestelmän uudistaminen	3 199
2008 talousarvio	4 469 000
2007 talousarvio	1 270 000
2006 tilinpäätös	-641 738

02. (32.30.22) Matkailun edistämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 16 088 000 euroa.

Selvitysosa: Matkailun edistämiskeskus (MEK) on valtakunnallinen matkailun asiantuntija ja aktiivinen kansainvälinen toimija, joka tuottaa lisäarvoa matkailuelinkeinolle ja yhteiskunnalle. MEK tekee Suomea tunnetuksi, kehittää ja markkinoi Suomen matkailupalveluja ulkomailla, vientivalmentaa matkailun pk-yrityksiä sekä kehittää kotimaanmatkailua. MEK toimii yhdessä Suomen matkailuelinkeinon ja muiden sidosryhmien kanssa.

Uusina tehtävinä Suomen matkailustrategiassa MEKille vastuutetaan valtakunnallisten tuotekehitysohjelmien koordinointi, Suomiportaalin toteutus ja matkailun sähköisen tutkimustietopankin luominen ja ylläpito. MEK tiivistää yhteistyötä suuralueiden ja alueiden matkailutoimijoiden kanssa ja toiminnan painopisteet suunnataan entistä enemmän matkailun kehittymisen kannalta olennaisiin toimenpiteisiin.

MEK keskittyy päämarkkina-alueillaan Suomen matkailustrategian mukaisiin tuoteryhmiin. Tuoteryhmien sisällä palvelujen laatu nousee entistä merkittävämmäksi tekijäksi.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti Matkailun edistämiskeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Vaikuttavuustavoitteet kuvaavat matkailun kokonaiskehitystä, joihin MEK:in toimenpiteillä on vain osittainen vaikutus.

— Ulkomailta suomeen tulevasta matkailusta saatava tulo kasvaa 3,7 % (v. 2006: 6,9 %).

— Rekisteröidyt ulkomaiset yöpymiset kasvavat 5 % (v. 2006: 11,9 %) ja rekisteröimättömät ulkomaiset yöpymiset 2,0 % (v. 2006: 8,4 %).

— Suomen markkinaosuus Pohjoismaihin saapuvasta matkailusta on 15,9 % (v. 2006: 15,4 %).

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Tulos-/panossuhde laskettuna markkinoinnilla aikaansaadun vapaa-ajan matkailutulon suhteella operatiivisiin kustannuksiin on 13 (v. 2005: 13,2) ja kokonaiskustannuksiin 8,5 (v. 2006: 7,7).

— Elinkeinorahoituksen osuus on 2,5 milj. euroa (v. 2006: 2,8 milj. euroa).

— Ulkoisen asiakastyytyväisyyden keskiarvo on 8,3 (v. 2006: 8,2).

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	114	105	88
Työvoimakustannukset, 1 000 euroa	5 499	5 000	4 800
Henkilöstön fyysinen hyvinvointi paranee			
— sairauspoissaolopäivät/htv	6,8	< 5,0	< 5,0
Organisaation osaaminen kasvaa			
— koulutuspäivät /htv	2,5	3,0	3,0
— vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden %-osuus henkilöstöstä	19,0	26,0	19,0
Organisaation työnantajakuva on houkutteleva			
— lähtövaihtuvuus, %	8,9	< 4,0	24

Momentilta palkattavan henkilöstön määrä vähenee 17 henkilötyövuotta tuottavuustoimien vuoksi.

Määrärahojen markkina-alueittainen jakauma

	2006 toteutuma 1 000 €	%	2007 arvio 1 000 €	%	2008 arvio 1 000 €	%
Suomi, infopiste/contact center	252	1,7	257	1,6	65	0,4
Pohjois-Eurooppa	1 163	7,6	2 059	12,8	1 954	12,2
Keski- ja Etelä-Eurooppa	3 998	26,3	3 958	24,6	3 515	21,9
Iso-Britannia ja kaukomaat	3 601	23,7	3 427	21,3	3 063	19,0
Uudet alueet	102	0,7	97	0,6	20	0,1
Keskusyksikkö	6 095	40,1	6 290	39,1	7 471	46,4
Yhteensä	15 211	100,0	16 088	100,0	16 088	100,0

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina maksullisen ja yhteisrahoitteisen toiminnan tulot ja menot.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	19 828	19 188	18 588
Bruttotulot	2 908	3 100	2 500
Nettomenot	16 920	16 088	16 088
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 709		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 123		

2008 talousarvio	16 088 000
2007 talousarvio	16 088 000
2006 tilinpäätös	16 334 000

40. Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 18 038 000 euroa.

Valtuutta ja määrärahaa saa käyttää yritysten yhteishankkeisiin myönnettävästä kansainvälistymisavustuksesta sekä yleisavustuksesta ulkomaankauppaa ja yritysten kansainvälistymistä edistäville järjestöille ja yhteisöille annetun valtioneuvoston asetuksen (1186/2005) mukaisten hankkeiden maksamiseen ja toteuttamiseen.

Valtuuutta ja määrärahaa saa käyttää yllä mainitun asetuksen mukaisten ulkomailla toteutettujen hankkeiden lisäksi:

1) palvelualojen yhteishankkeisiin, yrityslähtöisten kulttuurivientihankkeiden tukemiseen sekä matkailualan valtakunnallisiin hankkeisiin sekä

2) Shanghain maailmannäyttelyyn osallistumisen valmistelun kustannuksiin.

Avustus pk-yrityksille on enintään 50 %. Avustusta voidaan myöntää korkeammin prosenttiosuuksin valtakunnallisiin ja alueellisesti merkittäviin hankkeisiin, joihin ei osallistu yrityksiä tai joiden kulut ovat vaikeasti yrityskohtaisesti kohdennettavissa tai jos hankkeen hyödyn katsotaan koituvan laajalle yritysjoukolle tai hanke on luonteeltaan poikkeava ja riskialtis.

Valtuus

Uusia avustuksia saa vuonna 2008 myöntää 17 028 000 euroa. Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Yritysten yhteishankkeita toteuttavat ulkomaankauppaa edistävät järjestöt ja Finpro ry, eri yhteisöt, toimialaliitot sekä yritykset.

Määrärahalla toteutetaan osallistuvien yritysten kansainvälistymisen tueksi monipuolisia yhteishankkeita yritysten tärkeimmillä ja kehittyvillä markkina-alueilla. Määräraha suunnataan pienten ja keskisuurten kasvualoilla toimivien yritysten ja vientiään käynnistävien yritysten yhteishankkeisiin etenkin korkean teknologian toimialoilla. Yritysten välinen yhteistyö ja yhteishankkeisiin osallistuminen tehostavat yritysten omia kansainvälistymisponnistuksia ja tuovat niihin lisäarvoa. Määrärahalla toteutetaan yritysten verkottumista edistäviä yhteishankkeita, useimmiten yhteisesiintymisiä kansainvälisissä näyttelyissä, viennin kumppanuusohjelmia sekä vientirenkaita.

Liiketoiminnan ja kansainvälistymisen sykli on nopeutunut ja se edellyttää yrityksiltä aiempaa ripeämpää ja hallitumpaa siirtymistä uusille markkinoille. Yhteishankkeilla lisätään yritysten tunnettuutta markkinoilla ja kehitetään yritysten omaa markkinatuntemusta kustannustehokkaalla tavalla, käyttäen hyväksi verkottuneen toimintatavan tarjoamat mahdollisuudet.

Suomi on päättänyt osallistua Shanghain maailmannäyttelyyn vuonna 2010. Osallistumisella voidaan vahvistaa taloudellisen yhteistyön edellytyksiä Suomen ja Kiinan välillä ja tukea suomalaisten yritysten asemaa Kiinan markkinoilla.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti kansainvälistymisen tulosalueelle seuraavat tavoitteet vuodelle 2008:

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

— Pk-yritysten liiketoimintaosaaminen ja kansainvälistymisen taidot vahvistuvat.

— Kasvuyritykset kansainvälistyvät ja niiden viennin määrä kasvaa.

— Uusien vientiä harjoittavien yritysten lukumäärä kasvaa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Yhteishankkeisiin osallistuvien yritysten lukumäärä pysyy nykyisellä tasolla (v. 2004: 2 247, v. 2005: 2 644, v. 2006: 2 336).

— Pk-yritysten osuus yhteishankkeiden avustuksista on vähintään kaksi kolmasosaa (v. 2004: 67 %, v. 2005: 66 %, v. 2006: 72 %).

— Pk-yrityksille suunnattujen verkottumista edistävien yhteishankkeiden lukumäärä pysyy vähintään ennallaan (v. 2004: 68 kpl ja v. 2005: 84 kpl, v. 2006: 80 kpl).

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2008	2009	2010	2011	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	6 738	3 000	1 000	500	11 238
Vuoden 2008 sitoumukset	11 300	4 000	1 200	528	17 028
Yhteensä	18 038	7 000	2 200	1 028	28 266

Vuonna 2008 myönnettävien avustusten kokonaiskustannukset (nykyarvo) valtiolle ovat 16,8 milj. euroa.

2008 talousarvio	18 038 000
2007 talousarvio	18 500 000
2006 tilinpäätös	16 999 040

42. Finnvera Oyj:n korkotuet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 10 817 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yhtiön toiminnan rahoittamiseen myönnettävään korkotukeen valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta annetun lain (445/1998) ja sitä edeltäneen Kera Oyj:stä annetun lain (65/1971) nojalla annettujen valtioneuvoston sitoumusten mukaisesti.

Valtuus

Alueellisen korkotuen piiriin kuuluvia lainoja erityisrahoitusyhtiö saa myöntää vuonna 2008 enintään 128 330 000 euroa ja elinkeinopoliittisin perustein tuettavien tukiohjelmien mukaisia erityiskorkotuen piirissä olevia lainoja yhteensä enintään 114 314 000 euroa. Valtioneuvosto voi tarvittaessa kysyntätilanteen niin edellyttäessä valtuuksien yhteismäärää ylittämättä muuttaa aluepoliittisten korkotukilainojen ja erityiskorkotukilainojen välistä jakosuhdetta sekä muuttaa korkotuellista valtuutta korkotuettomaksi.

Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Korkotuki mahdollistaa sen, että Finnvera Oyj voi myöntää ilman turvaavaa vakuutta riskilainoja kohtuuhinnalla erityisesti uuden yritystoiminnan käynnistämiseksi sekä pk-yritysten laajentamiseksi ja kehittämiseksi.

Valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta annetun lain ja sen nojalla annetun valtioneuvoston sitoumuksen mukaan valtio maksaa yhtiölle korkotukea, joka voi olla alueellista korkotukea tai erityiskorkotukea. Valtio maksaa yhtiölle siirrettäväksi edelleen luotonsaajille alueellista korkotukea, joka myönnetään suuruudeltaan alueellisesti porrastettuna. Erityiskorkotukea maksetaan yhtiölle siirrettäväksi edelleen luotonsaajille erikseen määritellyistä elinkeinopoliittisista syistä annetuista luotoista.

Vuonna 2008 korkotukea maksetaan Finnvera Oyj:n vuonna 1999 tai sen jälkeen myöntämille luotoille. Korkotukea maksetaan lisäksi Kera Oyj:n ennen vuotta 1999 myöntämille luotoille Kera Oyj:stä annetun lain nojalla annettujen voimassa olevien valtioneuvoston sitoumusten mukaisena peruskorkotukena ja lisäkorkotukena.

Alueellisen korkotuen ja erityiskorkotuen piiriin kuuluvien luottojen myöntämisvaltuudet koskevat myös sitä osaa myönnetyistä luotoista, joita rahoitetaan osana Euroopan aluekehitysrahoitusta. Näiden luottojen korkotuen kansallinen valtion rahoitusosuus on budjetoitu ohjelmakauden 2000—2006 osalta momentille 32.70.62 ja Euroopan aluekehitysrahaston osuus momentille 30.70.61. Ohjelmakauden 2007—2013 osalta korkotuen kansallinen valtion rahoitusosuus on budjetoitu momentille 32.70.65 ja Euroopan aluekehitysrahaston osuus momentille 32.70.64.

Vuonna 2002 ja sen jälkeen myönnetyistä luotoista korkotuki maksetaan Finnvera Oyj:lle samana vuonna kuin yhtiö hyvittää sen

asiakkaalle. Tätä aiemmin myönnettyihin luottoihin kohdistuva korkotuki maksetaan yhtiölle luotonsaajille siirtämistä seuraavana vuonna.

Vaikuttavuustavoitteet

— Rahoituksella syntyy vähintään 10 500 uutta työpaikkaa (v. 2005: 11 548, v. 2006: 11 134).

Toiminnalliset tavoitteet

— Takausten osuus suhteessa lainoihin kasvaa (v. 2005: 55 %, v. 2006: 57 %).

— Vähintään 3 500 alkavaa yritystä saa rahoitusta (v. 2005: 3 638, v. 2006: 3 641).

— Vähintään 1 000 kasvuyritystä saa rahoitusta (v. 2005: 976, v. 2006: 1 355).

Tulostavoitteet koskevat myös momentin 32.30.43 rahoitusta.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2008	2009	2010	2011	2012—	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	10 139	6 792	4 084	2 151	1 867	25 033
Vuoden 2008 sitoumukset	678	1 446	1 359	919	1 014	5 416
Yhteensä	10 817	8 238	5 443	3 070	2 881	30 449

Valtuuden mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

	Valtuus
Tasokorotus	8 000

Vuoden 2008 korkotuesta kohdistamattoman korkotuen (peruskorkotuki) laskennallinen osuus on noin 0,67 milj. euroa ja kohdistetun korkotuen noin 10,15 milj. euroa.

Vuoden 2008 myöntämisestä aiheutuvat kokonaiskustannukset (nykyarvo) valtiolle ovat noin 5,1 milj. euroa.

2008 talousarvio	10 817 000
2007 talousarvio	12 684 000
2006 tilinpäätös	14 212 197

43. Finnvera Oyj:n tappiokorvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 22 140 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Finnvera Oyj:n ja Kera Oyj:n luotonanto- ja takaustoiminnassa syntyneiden tappioiden korvaamiseen valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta annetun lain (445/1998) ja sitä edeltäneen Kera Oyj:stä annetun lain (65/1971) nojalla annettujen valtioneuvoston sitoumusten mukaisesti.

Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Luottotappiokorvaukset mahdollistavat sen, että Finnvera Oyj voi myöntää riskilainoja ja -takauksia silloinkin, kun yrityksen vakuudet ovat riittämättömiä. Kasvuyritysten ja alkavien yritysten osalta riskitasoa pidetään keskimääräistä korkeampana.

Valtioneuvosto on antanut valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta annetun lain 8 §:n nojalla sitoumuksen siitä, että valtio korvaa Finnvera Oyj:n luottotappioita sitoumuksen ehtojen mukaisesti niistä luotoista ja takauksista, jotka yhtiö myöntää 1.1.1999 alkaen. Tätä ennen myönnetyistä luotoista ja takauksista, jotka Kera Oyj on myöntänyt, korvataan luotto- ja takaustappiot Kera Oyj:stä annetun lain mukaan annettujen valtioneuvoston sitoumusten mukaisesti.

Finnvera Oyj:n vuonna 2008 myöntämistä luotoista ja takauksista arvioidaan aiheutuvan valtiolle menoja ensimmäisen kerran vuonna 2009.

Finnvera Oyj:n ohjelmakaudella 2000—2006 myöntämien investointi- ja käyttöpääomalainoista syntyvien luottotappioiden korvaamiseen kohdistetaan myös Euroopan aluekehitysrahaston rahoitusta. Kansallinen rahoi-

tusosuus on budjetoitu momentille 32.70.62 ja Euroopan aluekehitysrahaston osuus momentille 32.70.61.

Tulostavoitteet sisältyvät momentille 32.30.42.

2008 talousarvio	22 140 000
2007 talousarvio	21 700 000
2006 tilinpäätös	20 026 822

44. Alueellinen kuljetustuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 5 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain (954/1981) sekä saaristokuljetusten tukemisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (449/2002) mukaisen kuljetustuen maksamiseen pk-yrityksille.

Määrärahaa saa käyttää myös vuonna 2008 käyttöön otettavan uuden kuljetustukijärjestelmän mukaisen kuljetustuen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Kuljetusten alueellisesta tukemisesta annettu laki (954/1981) on voimassa vuoden 2007 loppuun. Kuljetustukijärjestelmää jatketaan vuoden 2008 alusta valtionavustuslain (688/2001) nojalla annettavan valtioneuvoston asetuksen mukaisesti.

Lain (954/1981) mukaista kuljetustukea maksetaan Lapin, Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun, Pohjois-Karjalan, Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakunnissa sijaitsevien pk-yritysten näiltä alueilta lähtevien kuljetusten tukemiseen. Kainuun hallintokokeilusta annetun lain (343/2003) mukaiseen hallintokokeiluun osallistuvien Kainuun kuntien osalta kuljetustuki maksetaan momentilta 32.50.63.

Kuljetustukijärjestelmän tavoitteena on alentaa syrjäisten ja harvaan asuttujen alueiden yritystoiminnalle keskimääräistä pidemmistä kuljetusmatkoista aiheutuvia lisäkustannuksia ja siten ylläpitää ja lisätä yritystoimintaa näillä alueilla. Tämä tukijärjestelmän keskeinen tavoite säilyy ennallaan uudistettaessa järjestelmää vuodesta 2008 eteenpäin. Kuljetukijärjestelmän jatkamisen taustaksi on vuonna 2007 toteutettu Oulun yliopiston tuottamana lain (954/1981) mukaisen kuljetustukijärjestelmän toimivuutta ja vaikuttavuutta koskeva tutkimus.

Lain (954/1981) mukainen kuljetustuki maksetaan puolivuosittain jälkikäteen.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

— Edellytykset tuotannon määrän ja uuden tuotantotoiminnan lisääntymiselle sekä tuotannon jalostusasteen kohoamiselle vahvistuvat.

— Tuella edistetään noin 330 yrityksen tuotannon kehittymistä kuljetustuen ollessa yritystä kohden keskimäärin noin 15 000 euroa.

2008 talousarvio	5 000 000
2007 talousarvio	3 840 000
2006 tilinpäätös	3 976 331

45. Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 24 533 000 euroa.

Valtuutta ja määrärahaa saa käyttää yritystoiminnan tukemisesta annetun lain (1068/2000) sekä valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetun lain (1336/2006) mukaisten avustusten myöntämiseen ja maksamiseen.

Valtuus. Valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetun lain mukaista yritysten kehittämisavustusta sekä yritysten toimintaympäristön kehittämisavustusta saa vuonna 2008 myöntää yhteensä 37 278 000 euroa. Valtuudesta varataan 12 000 000 euroa käytettäväksi valtioneuvoston päätöksellä talouden rakennemuutosten tai muiden äkillisten tapahtumien työllisyydelle ja tuotantotoiminnalle aiheuttamien ennalta arvaamattomien häiriöiden lieventämisen edellyttämiin avustuksiin. Lisäksi valtuudesta enintään 9 800 000 euroa käytetään yksinyrittäjien tukikokeilun toteuttamiseen sekä enintään 1 000 000 euroa kyläkaupan investointiavustukseen.

Mikäli vuoden 2007 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saadaan käyttämättä jää-

neestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vielä vuonna 2008.

Valtuutta ja määrärahaa saa käyttää:

1) yritysten kehittämisavustuksiin sekä

2) voittoa tavoittelemattomien julkisten ja yksityisten yhteisöjen sekä säätiöiden toteuttamiin yritysten toimintaympäristöä kehittäviin hankkeisiin myönnettäviin avustuksiin.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Kehys-Kainuun seutukunnan osalta yksinyrittäjien tukikokeiluun varattu 200 000 euron valtuus budjetoidaan Kainuun kehittämisrahamomentilla 32.50.63. Tämä on otettu huomioon vähennyksenä momentin myöntämisvaltuudessa ja määrärahassa.

Momentin mukaisia avustuksia suunnataan yritysten kasvua, osaamista, verkostoitumista ja kansainvälistymistä edistäviin hankkeisiin sekä yrityshautomotoiminnan kehittämiseen liittyviin hankkeisiin.

Äkillisen rakennemuutoksen alueilla avustuksia suunnataan uusia työpaikkoja sekä työllistämismahdollisuuksia luoviin hankkeisiin.

Yksinyrittäjien tuella edistetään yksinyrittäjien ensimmäisen työntekijän palkkaamista myöntämällä yksinyrittäjille avustusta palkkamenoihin. Kokeilua laajennetaan erikseen nimettäville paikallisen rakennemuutoksen alueille tai muuten vaikeassa kehitysvaiheessa oleville alueille.

Kyläkaupan investointiavustuksen tavoitteena on kyläkauppojen kilpailukyvyn parantaminen. Avustusta suunnataan hankkeisiin, joilla parannetaan ja monipuolistetaan kyläkaupan palveluja.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Vuoden 2008 myöntämisvaltuuden arvioidut vaikutukset (toteutuma vuonna 2006 suluissa)

	euroa	Arvio avustuksen saajista	Uusia työpaikkoja	Uudet yritykset
Avustukset yhteensä	37 278 000	2 200	3 000	250
	(14 646 379)	(524)	(1 605)	(173)

Toiminnalliset tulostavoitteet

— Momentin mukaisia avustuksia suunnataan nykyistä enemmän yritysten kasvua sekä työllisyyttä edistäviin hankkeisiin.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2008	2009	2010	2011	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	17 033	11 324	4 404	840	33 601
Vuoden 2008 sitoumukset	7 500	16 500	9 600	3 678	37 278
Yhteensä	24 533	27 824	14 004	4 518	70 879

Vuonna 2008 myönnettävien tukien aiheuttamat kokonaiskustannukset (nykyarvo) valtiolle ovat 35,9 milj. euroa.

Määrärahan ja valtuuden mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

	Määräraha	Valtuus
Yksinyrittäjien tukikokeilu	6 585	9 800
Yritysten kehittämisavustukset	600	4 800
Yhteensä	7 185	14 600

2008 talousarvio	24 533 000
2007 II lisätalousarvio	-200 000
2007 talousarvio	17 348 000
2006 tilinpäätös	14 172 473

47. (32.30.47 ja 49) Avustus elinkeinopolitiikkaa edistäville järjestöille (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 29 667 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) kauppa- ja teollisuusministeriön toimialaan liittyvien järjestöjen valtionapuun ja lähinnä pk-yritysten kehittämispalvelujen tuottamiseen sekä ulkomaisten investointien edistämiseen,

2) valtionavustusten maksamiseen pk-yritystoiminnan edistämisyhteisöille, pk-yrityksille tarkoitettujen palvelujen kehittämiseen sekä alueellisiin elinkeinojen kehittämishankkeisiin,

3) julkisten yhteisöjen hankkeiden rahoittamiseen,

4) ulkomaankauppaa edistävien järjestöjen ja Finpro ry:n tarjoaman perusneuvonnan, koulutuksen ja asiantuntijapalveluiden tuottamiseen sekä

5) Yritys-Suomi -portaalin ylläpitoon ja kehittämiseen.

Momentin käyttötarkoituksessa mainittuihin ulkomaisten investointien edistämisestä aiheutuviin kustannuksiin voidaan palvelun julkishyödykkeeseen verrattavan luonteen johdosta myöntää valtionavustusta täyttä kustannusmäärää vastaavasti. Myös pk-yrityksille tarkoitettujen palvelujen, ml. verkkopalvelut, kehittämiseen, yritysten eettisen vastuun ja luovien alojen yritystoiminnan edistämiseen sekä alueellisiin elinkeinojen kehittämishankkeisiin voidaan erityisissä tapauksissa niiden yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden perusteella myöntää valtionapua kustannusten täyttä määrää vastaavasti.

Elinkeinopolitiikkaa edistävien järjestöjen avustukset myönnetään valtioneuvoston tarkemmin päättämien perusteiden mukaisesti.

Yleisavustusta myönnetään edellä kohdassa neljä mainituille järjestöille yritysten yhteishankkeisiin myönnettävästä kansainvälistymisavustuksesta sekä yleisavustuksesta ulkomaankauppaa ja yritysten kansainvälistymistä edistäville järjestöille ja yhteisöille annetun valtioneuvoston asetuksen (1186/2005) mukaisesti. Yleisavustusta voidaan myöntää yhteensä enintään 75 prosenttia avustukseen hyväksyttävistä kustannuksista.

Selvitysosa: Momentin määrärahaa käytetään ulkomaisten investointien edistämiseen liittyvien palvelujen tuottamiseen. Määrärahaa käytetään myös elinkeino- ja pk-yritystoiminnan edellytysten parantamiseen, pk-yritysten kilpailukykyä edistäviin hankkeisiin erityisesti nopeasti kehittyvillä aloilla kuten luovassa taloudessa, kehittämispalvelujen tarjonnan monipuolistamiseen sekä muotoilun hyödyntämisen edistämiseen elinkeinotoiminnassa. Lisäksi määrärahaa käytetään alueellisen elinkeinotoiminnan ja naisyrittäjyyden edistämiseen sekä pk-yritysten verkostoitumisen edistämiseen.

Ulkomaankauppaa edistävät järjestöt ja Finpro ry tarjoavat kansainvälistyville kasvuyrityksille, uusille yrityksille ja pk-yrityksille monipuolisia asiantuntija-, neuvonta- ja koulutuspalveluita niin kotimaassa kuin ulkomailla. Pk-yrityksille tarjottavat peruspalvelut ovat pääosin maksuttomia, laajemmat asiantuntijapalvelut ja konsulttiselvitykset ovat maksullisia.

Finpro kehittää ulkomaan toimintaansa lisäämällä resursseja erityisesti uusille kasvaville markkinoille Venäjällä, Kiinassa, Intiassa ja Kaakkois-Euroopassa. Tavoitteena on myös vahvistaa kotimaan maakuntatoimistoja sekä panostaa palveluiden kansainvälistämiseen.

Ulkomaankauppaa edistävien järjestöjen ja yhteisöjen toiminnassa huomioidaan sekä mi-

nisteriön että viennin ja kansainvälistymisen edistämistä koskevan VKE-strategian tavoitteet.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Ulkomaisten investointien lisääminen Suomessa	2 398 000
Muotoilun hyödyntämisen tehostaminen elinkeinotoiminnassa	685 000
Yrityspalvelukonseptien ja verkkopalvelujen kehittäminen	505 000
Kehittämispalvelujen monipuolistaminen, luovan talouden edistäminen, naisyrittäjyys ja muu avustustoiminta	773 000
Kansainvälisen kaupan koulutuskeskus Fintra	2 200 000
Suomalais-ruotsalainen kauppakamari	430 000
Suomalais-venäläinen kauppakamari	433 000
Osuuskunta Viexpo	270 000
Finland Convention Bureau	233 000
Music Export Finland	210 000
Yritys-Suomi -portaali	1 000 000
Finpro ry	20 530 000
Yhteensä	29 667 000

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

— Suomeen kohdistuvien ulkomaisten investointien määrä kasvaa.

— Yritysten liikkeenjohdollinen osaaminen ja kilpailukyky lisääntyvät.

— Tieto- ja viestintäteknologian kehityksen mahdollistamat liiketoimintamallit uusiutuvat erityisesti palvelualoilla.

— Pk-yritysten ja kasvuyritysten liiketoimintaosaaminen vahvistuu ja uusille markkinoille pääsy nopeutuu.

— Viennin määrä kasvaa.

Toiminnalliset tulostavoitteet

— Invest in Finland käyttää enenevässä määrin ostopalveluna Finpron ulkomaan verkostoa uusien asiakkuuksien hankkimiseksi.

— Kehittämispalvelujen laatu paranee, pk-yritysten osaamispääoma monipuolistuu ja kilpailukyky vahvistuu.

— Yrityksille tarkoitettujen verkkopalvelujen käyttö lisääntyy.

— Finpron maksuttomista ja osin maksullisista asiantuntijapalveluista vähintään kaksi kolmasosaa kohdistuu pk-yrityksille (v. 2004: 68 %, v. 2005: 66 %, v. 2006: 66 %).

— Finpron asiantuntija- ja neuvontapalveluiden käyttäjämäärät kasvavat.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasokorotus	1 000

Yritys-Suomi portaalin rahoitukseen varataan 1 milj. euroa. Portaaliin sisällytetään kattavasti kaikki lakisääteiset tai julkisesti rahoitetut yrityspalvelut valtakunnallisesti. Tavoitteena on rakentaa portaali, jossa voidaan kehittää ja ottaa käyttöön sähköinen asiointi sekä erilaisia vuorovaikutteisia palveluja.

2008 talousarvio	29 667 000
2007 talousarvio	28 667 000
2006 tilinpäätös	28 457 000

48. Korkotuki julkisesti tuetuille vienti- ja alusluotoille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 36 600 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta annetun lain (1137/1996) mukaisen korkotuen maksamiseen,

2) julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasausyhtiöstä annetun lain (1136/1996) tarkoittamalle yhtiölle, Suomen Vientiluotto Oy:lle, maksettavan hallinnointipalkkion suorittamiseen sekä

3) Valtiokonttorille korontasaussopimuksista aiheutuvien korko- ja valuuttariskien suojaukseen tarvittavien toimenpiteiden ja kustannusten maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena ja kulutusmenojen osalta suoriteperusteisena.

Selvitysosa: Julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta annetun lain (1137/1996) nojalla kauppa- ja teollisuusministeriöllä on oikeus antaa korontasausyhtiölle sitoumuksia siitä, että yhtiö voi tehdä korontasaussopimuksia vuosina 1997—2010 enintään 5 000 milj. euron pääoma-arvosta. Enimmäis-

pääoma-arvoa laskettaessa otetaan huomioon voimaan tulleiden korontasaussopimusten erääntymätön pääoma ja sitovien korontasaustarjousten pääomasta 30 %. Korontasaustoiminnan osalta limiitistä oli vuoden 2006 lopussa sidottu 3 274,1 milj. euroa, josta korontasaussopimusten osuus oli 2 061,8 milj. euroa. Korontasaustarjous- ja korontasaussopimuskanta uusiutuu ja muuttuu jatkuvasti lain asettaman enimmäismäärän puitteissa ja ainoastaan osa tarjouskannasta etenee sopimusvaiheeseen.

Vuonna 2008 vientiluottojen korontasaussopimuksista johtuvan määrärahatarpeen arvioidaan olevan 18 000 000 euroa ja alusluottojen korontasaussopimusten osalta 18 600 000 euroa. Vuonna 2008 arvioidaan uusia vientiluottoja koskevia korontasaussopimuksia tehtävän 300 milj. euron arvosta sekä alusluottoja koskevia korontasaussopimuksia 650 milj. euron arvosta. Vuoden 2008 jälkeen vientiluottojen korontasaussopimuksia arvioidaan tehtävän vuosittain 300 milj. euron arvosta. Alusluottojen korontasaussopimuksia arvioidaan tehtävän 903 milj. euron arvosta vuonna 2009 ja vuoden 2009 jälkeen vuosittain 300 milj. euron arvosta.

Vuonna 2006 momentilta maksettiin korkotukea ja hallinnointipalkkioita yhteensä 23,7 milj. euroa. Suojaustoimenpiteistä ei aiheutunut kustannuksia vuonna 2006. Korontasaussopimuksista sekä korko- ja valuuttariskien suojaamisesta voi aiheutua menojen lisäksi korkohyvityksinä myös tuloja. Vuonna 2006 valtiolle maksettiin korkohyvitystä yhteensä 0,5 milj. euroa ja suojaustoimenpiteistä kertyi tuloja yhteensä 0,1 milj. euroa.

Vaikuttavuus

— Suomalaisella viennin ja alushankintojen rahoituksella on kansainvälisesti kilpailukykyiset ehdot.

Korontasaussopimuksista valtiolle aiheutuvat menot (1 000 euroa)

	2008	2009	2010	2011	2012	Yhteensä
Vientiluottojen korkotuki	18 000	12 600	10 400	10 000	11 300	62 300
Alusluottojen korkotuki	18 600	18 000	17 800	17 700	17 300	89 400
Yhteensä	36 600	30 600	28 200	27 700	28 600	151 700

2008 talousarvio	36 600 000
2007 talousarvio	35 000 000
2006 tilinpäätös	23 697 475

60. Siirrot valtiontakuurahastoon (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 20 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtiontakuurahastosta annetun lain (444/1998), vientitakuulain (479/1962) ja valtion vientitakuista annetun lain (422/2001) perusteella myönnettyjen takuiden aiheuttamiin korvausmenoihin sekä

2) valtiontakaustoimintaa koskevien lakien (375/1963, 573/1972 ja 609/1973) nojalla valtiontakaustoiminnasta annettujen takaussitoumusten ja perusraaka-ainehuollon turvaamiseksi annetun lain (651/1985), valtion vakauttamistakauksista annetun lain (529/1993) perusteella myönnettyjen takuiden ja takausten sekä valtion pääomatakuista annetun lain (594/1992) nojalla ennen vuotta 1999 myönnettyjen takuiden aiheuttamien korvausmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

2008 talousarvio	20 000
2007 talousarvio	20 000
2006 tilinpäätös	795 567

40. Kuluttaja- ja kilpailupolitiikka ja markkinoiden sääntely

Selvitysosa: Kilpailu- ja kuluttajapolitiikalla, mukaan lukien markkinoiden yleistä sääntelyä koskevat kysymykset, varmistetaan markkinoiden tehokas toiminta ja tehokkuushyötyjen tasapuolinen jakautuminen markkinaosapuolten kesken. Kansalaisen ja kuluttajan näkökulma korostuu myös monissa muissa talous-, sosiaali- ja elinkeinopolitiikan piiriin kuuluvissa kysymyksissä. Kuluttaja- ja kilpailupolitiikkaa edistetään myös tutkimustoiminnan avulla.

Toimivat markkinat ja kilpailu ovat innovaatiotoiminnan kannustinvoima ja väline tuottaa tehokkaasti tavaroita ja palveluita. Kilpailu markkinoilla kannustaa yrityksiä laajentamaan tuotevalikoimaa, parantamaan tuotteiden laatua ja johtaa edullisempaan hinnoitteluun. Osaavat ja aktiiviset kuluttajat voivat toimia markkinoilla luottavaisesti.

Tehokas kilpailupolitiikka on olennainen osa elinkeinopolitiikkaa ja välttämätön osa menestyksekästä kilpailukyvyn ylläpitämistä. Kilpailuoikeudellisen keinovalikoiman on oltava ajanmukainen. Tämän vuoksi kilpailunrajoituslain uudistustarpeita kartoitetaan ja vuonna 2008 toteutetaan Kilpailuviraston toiminnan arviointi.

Kilpailupoliittisia tavoitteita toteutetaan myös EY:n valtiontukisäännöllä ja julkisia hankintoja koskevalla lainsäädännöllä. Laadukas sisämarkkinalainsäädäntö ja sen tehokas kansallinen täytäntöönpano on sisämarkkinoiden tehokkaan toiminnan edellytys. On tärkeää varmistaa, että suomalaiset viranomaiset ja elinkeinonharjoittajat ovat hyvin informoituja jatkuvasti kehittyvistä EY:n valtiontukisääntelyn periaatteista ja velvoitteista.

Erityisesti palvelusektoria edelleen kehittämällä on mahdollista edistää työllisyyttä ja hyvinvointia. Kilpailua on edistettävä yleisesti ja varsinkin keskeisillä palvelutoimialoilla. Lisäksi on varmistettava tasavertaiset kilpailuolosuhteet yksityisten ja julkisten toimijoiden välillä. Palveludirektiivin, yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen sääntelykokonaisuuden sekä julkisten hankintojen sääntelyn nopean ja tehokkaan kansallisen toimeenpanon varmistaminen on tärkeää.

Kuluttajanäkökulma otetaan huomioon yhteiskuntapolitiikan eri lohkoilla. Toimiva kuluttajapolitiikka edellyttää aktiivista yhteistyötä viranomaisten, elinkeinoelämän sekä kuluttaja- ja kansalaisjärjestöjen kesken. Vuoden 2007 aikana laaditaan uusi kuluttajapoliittinen ohjelma, jossa tarkastellaan erityisesti kuluttajahallinnon tehostamista, kuluttajatutkimuksen kehittämistä, kuluttajan asemaa markkinoilla, kuluttajien oikeuksia julkisten palvelujen käyttäjinä sekä Suomen kansallisia tavoitteita EU:n kuluttajapolitiikassa. Uudistetun ohjelman täytäntöönpano on kuluttajapolitiikan keskeinen tavoite vuonna 2008.

Keskeinen hanke on kunnallisen kuluttajaneuvonnan tehtävien siirtäminen valtion järjestettäväksi. Lisäksi käynnistetään selvitys siitä, voitaisiinko kuluttajaneuvonta ja talous- ja velkaneuvonta yhdistää lisätehokkuuden ja paremman tuottavuuden saavuttamiseksi.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti kuluttaja- ja kilpailupolitiikan politiikkalohkolle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

— Markkinat toimivat hyvin ja niiden tuottama hyöty jakautuu yhteiskunnassa tasapuolisesti.

— Kuluttajien asema on turvallinen ja kuluttajat luottavat markkinoiden toimivuuteen.

— Yritykset ja julkinen valta noudattavat toiminnassaan kuluttaja- ja kilpailuoikeuden periaatteita.

— Julkiset hankinnat on avattu kilpailulle.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Markkinoiden toimivuus ja yhteisön kilpailusääntöjen tehokas toimeenpano varmistetaan.

— Osallistuminen kansainväliseen yhteistyöhön edistää kuluttaja- ja kilpailupolitiikan tavoitteiden toteutumista Suomessa.

— Ostajien kilpailuttamisosaamisen ja myyjien tarjontamahdollisuuksien tuntemus julkisissa hankinnoissa parantuvat.

Luvun nimike on muutettu.

01. (32.40.21) Kuluttajaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 5 770 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Kuluttaja-lehden hinnan alentamiseen enintään 100 000 euroa.

Nettobudjetoitavina tuloina otetaan huomioon myös EU:lta saatavat tulot.

Selvitysosa: Kuluttajaviraston tehtävänä on kuluttajan aseman turvaaminen ja vahvistaminen yhteiskunnassa. Kuluttajaviraston ylijohtaja toimii kuluttaja-asiamiehenä. Kuluttajaviraston yhteydessä toimii Euroopan Kuluttajakeskus, jonka toiminnasta puolet rahoittaa EU:n komissio.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti Kuluttajavirastolle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008:

Vaikuttavuus

— Kuluttajien asema yhteiskunnassa paranee.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Tuoteturvallisuusvalvonta kohdentuu oikein riskinarvioinnin avulla ja vakavaa vaaraa aiheuttavat kulutustavarat ja kuluttajapalvelut saadaan poistetuksi.

— Kuluttajaoikeudellinen valvonta ja vaikuttaminen keskittyy kuluttajan kannalta merkityksellisiin aiheisiin ja ongelmiin.

— Kuluttajat ja elinkeinonharjoittajat pystyvät toimimaan markkinoilla tehokkaasti hyödyntämällä Kuluttajaviraston verkkopalveluja (verkkosivujen kävijämäärä 130 000 kpl/kk).

— Kuluttaja-lehden kustannusvastaavuus paranee (hintatuen jälkeen 94 %, v. 2006 89 %).

— Alue- ja paikallishallinto toteuttaa osaltaan kuluttajapolitiikkaa ja ovat olennainen osa kuluttajahallinnon resursseja.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	7 090	6 694	6 626
Bruttotulot	805	840	856
Nettomenot	6 285	5 854	5 770
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 056		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	652		

Määrärahan arvioitu jakautuminen tulosalueittain

	2006 toteutuma		2007 varsinainen talousarvio		2008 esitys	
	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%
Viraston yleiset tehtävät	769	12	878	15	866	15
Tuoteturvallisuus	581	9	468	8	519	9
Valmismatkaliikkeiden valvonta	113	2	176	3	115	2

Kuluttajaoikeus	988	16	819	14	923	16
Valistus ja viestintä	1 062	17	1 288	22	981	17
Alue- ja paikallishallinnon ohjaus ja koulutus	324	5	293	5	289	5
Asiointi-, hallinto ja muut palvelut	2 176	35	1 756	30	1 904	33
Euroopan kuluttajakeskus	118	2	176	3	173	3
Maksullinen toiminta	154	2	-	-	-	-
Yhteensä	6 285	100	5 854	100	5 770	100

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	93,1	92,5	90,5
— josta maksullisen toiminnan osuus ja	6,3	6,3	6,3
— yhteisrahoitteisen toiminnan osuus (Euroopan Kuluttajakeskus)	3,6	4,1	3,1
Työvoimakustannukset, 1 000 euroa	3 536	3 590	3 590
Henkilöstön hyvinvointi paranee			
— työilmapiiri (asteikko 1—5)	3,69	3,73	3,75
— lyhytaikaisten sairauspoissaolotapausten (1—3 pv) määrä	232	225	220
Organisaation osaaminen kasvaa			
— koulutuspäivät/htv	4,7	5	5
Organisaation työnantajakuva on houkutteleva			
— työhakemukset/avoin työpaikka		30	30
Johtaminen			
— työtyytyväisyyskyselyn indeksi (1—5)	3,4	3,5	3,5

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon kahden henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	22
Tuottavuustoimet	-106
Yhteensä	-84

2008 talousarvio	5 770 000
2007 talousarvio	5 854 000
2006 tilinpäätös	5 882 000

02. (32.40.26) Kilpailuviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 5 150 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Kilpailuviraston toiminta-ajatuksena on terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun turvaaminen sekä talouden tehokkuuden lisääminen sekä yksityisessä että julkisessa toiminnassa.

Virasto puuttuu kilpailunrajoituslain ja EU:n kilpailusääntöjen vastaisiin kilpailun rajoituksiin ja vaikuttaa yleisesti kilpailun toimivuuteen. Lisäksi virasto valvoo yrityskauppoja ja hoitaa sen vastuulle kuuluvat kansainväliset tehtävät. Kilpailun edistämisellä ja kilpailuvalvonnalla turvataan avoin ja toimiva kilpailu sekä yrityksille yhtäläiset kilpailuolosuhteet.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti Kilpailuvirastolle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008:

Vaikuttavuus

— Kilpailun edellytykset erilaisten elinkeinonharjoittajien välillä ovat tasapuoliset.

— Kilpailu lisääntyy erityisesti infrastruktuurialoilla, palveluissa ja säännellyillä aloilla.

— Kartellien paikallistaminen oligopolistisilla toimialoilla paranee.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Toiminta keskittyy kansantalouden kannalta olennaisten kilpailunrajoitusten sekä institutionaalisten kilpailunesteiden ja rajoitusten selvittämiseen.

— Kartellivalvonnassa painopiste on omaaloitteisessa toiminnassa.

— Kilpailupolitiikan ja talouden analyysin kansainväliset kehityssuunnat otetaan huomioon toiminnan suuntaamisessa.

— Lääninhallitukset toimivat alueellisten kilpailuongelmien selvittäjinä ja ovat olennainen osa kilpailuvalvonnan ja kilpailunedistämisen resursseja.

— Toimenpidepyyntöjen käsittelyajat lyhenevät (v. 2006 päätökset 826 päivää (mediaani) ja kirjeratkaisut 30 päivää (mediaani)).

Määrärahan arvioitu jakautuminen tulosalueittain

	2006 toteutuma		2007 arvio		2008 arvio	
	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%
Monopolivalvonta	1 781	35	1 797	35	1 803	35
Kartellivalvonta	1 603	31	1 591	31	1 596	31
Kilpailunedistäminen	800	15	770	15	824	16
Kansainväliset asiat	974	19	975	19	927	18
Yhteensä	5 158	100	5 133	100	5 150	100

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	69,2	70	70
Työvoimakustannukset, 1 000 euroa	3 594	3 650	3 650
Henkilöstön fyysinen hyvinvointi paranee			
— työilmapiiri (asteikko 1—5)	-	3,3	3,4
— sairauspoissaolopäivät/htv	9,2	< 9	< 9
Organisaation osaaminen kasvaa			
— koulutuspäivät/htv	9,0	10	10
— vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden %-osuus henkilöstöstä	63,2	66	66
Organisaation työnantajakuva on houkutteleva			
— kokonaispoistuma, %	23,2	< 20	< 18

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	17
2008 talousarvio	5 150 000
2007 talousarvio	5 133 000
2006 tilinpäätös	5 074 000

31. Korvaus talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 4 511 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) talous- ja velkaneuvonnasta annetun lain (713/2000) mukaisen korvauksen maksamiseen talous- ja velkaneuvontapalvelujen tuottajille,

2) projektihenkilöstön palkkaukseen Kuluttajavirastoon sekä

3) talous- ja velkaneuvojien koulutukseen ja materiaalin tuottamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena ja kulutusmenojen osalta suoriteperusteisena.

Selvitysosa: Talous- ja velkaneuvontapalveluiden järjestämisestä maksettava korvaus määrätään työ- ja elinkeinoministeriön vahvistamien perusteiden mukaan siten, että se vastaa palvelun tuottamisesta aiheutuvia tarkoituksenmukaisia menoja. Korvaus maksetaan lääninhallituksen kanssa sopimuksen tehneelle kunnalle tai muulle palveluntuottajalle. Korvauksen maksatuksesta kunnille huolehtii Kuluttajavirasto ja muulle palveluntuottajalle lääninhallitus.

Talous- ja velkaneuvontaan käytettiin vuonna 2006 yhteensä 165,3 henkilötyövuotta (neuvojat 136,5; avustajat 28,8). Valtion korvaus kattoi kustannuksista noin kaksi kolmasosaa. Erot eri kuntien palvelukyvyn välillä ovat suuret.

Kuluttajavirastossa on meneillään neuvonnan laadun ja prosessien yhtenäistäminen ja neuvonta-alueiden kehittäminen.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti toiminnalle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008:

Vaikuttavuus

— Talous- ja velkaneuvonta helpottaa velallisten asemaa luottojen järjestelyissä sekä ehkäisee ennalta ylivelkaantumistilanteiden syntymistä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Asiakkaiden keskimääräinen jonotusaika on korkeintaan 60 päivää.

— Alueelliset erot keskimääräisissä jonotusajoissa tasoittuvat.

2008 talousarvio	4 511 000
2007 talousarvio	4 661 000
2006 tilinpäätös	4 311 000

50. Valtionavustus kuluttajajärjestöille (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 673 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustuksena kuluttajajärjestöjen ja Työtehoseura ry:n kotitalousosaston tukemiseen Kuluttajaviraston määrittelemistä toiminnoista aiheutuviin kuluihin.

Selvitysosa: Kuluttajajärjestöt ovat kuluttajien etujärjestöjä, missä ominaisuudessa ne neuvovat kuluttajia sekä jakavat ja välittävät kuluttajatietoa. Työtehoseuran kotitalousosasto edistää tutkimuksella kotitalouksien toimivuutta ja tehokkuutta sekä kuluttajien toimintaedellytyksiä.

Vaikuttavuus

— Kotitalouksien toimivuus ja tehokkuus sekä kuluttajien omat toimintaedellytykset paranevat järjestöjen myötävaikutuksella.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Suomen Kuluttajaliitto ry	479 000
Kuluttajat-Konsumenterna ry	25 000
Työtehoseura ry:n kotitalousosasto	169 000
Yhteensä	673 000

2008 talousarvio	673 000
2007 talousarvio	823 000
2006 tilinpäätös	673 000

95. Ryhmäkanteen oikeudenkäyntikulut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 20 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ryhmäkannelain (444/2007) mukaisesta ryhmäkanteesta aiheutuneiden oikeudenkäyntikulujen maksamiseen.

Selvitysosa: Ryhmäkanneprosessin hoitaminen voi vaatia huomattaviakin resursseja, joita ei ole mahdollista ennakoida. Ryhmäkanteesta aiheutuu oikeudenkäyntikuluja valtiolle silloin, jos kuluttaja-asiamies häviää ajamansa kanteen.

2008 talousarvio	20 000
2007 talousarvio	20 000

50. (26.98, osa) Alueiden kehittäminen

S e l v i t y s o s a : Hallituksen tavoitteena on edistää alueiden kansainvälistä kilpailukykyä, pienentää alueiden välisiä kehityseroja, turvata kansalaisten peruspalvelut ja yhteydet koko Suomessa. Lähtökohtana ovat alueiden omiin vahvuuksiin ja osaamiseen perustuva erikoistuminen, toimijoiden välinen yhteistyö ja verkottuminen alueiden kesken. Tavoitteena on vahvoihin maakuntiin perustuva monikeskuksinen aluerakenne, joka vahvistaa sekä kaupunkialueiden että maaseudun elinvoimaisuutta.

Aluekehityksen toimijat ja suunnitteluasiakirjat

Alueiden kehittämisen toimintaa ja valtion rahoitusta suuntaavat aluekehityslain lisäksi sekä valtioneuvoston määrittelemät valtakunnalliset alueiden kehittämistavoitteet että maakuntien valmistelemat maakuntaohjelmat ja niiden toteuttamissuunnitelmat. Kansallisia tavoitteita tukee EU:n rakennerahasto-ohjelmien toteuttamiseksi vuosiksi 2007—2013 määritelty rakennerahastostrategia.

Eri hallinnonalojen aluekehittämisen strategiat ja valtion talousarviovarojen suuntaaminen vaikuttavalla tavalla vahvistavat aluepolitiikan strategista roolia valtioneuvoston ja eri hallinnonalojen päätöksenteossa. Valtioneuvoston asettama poikkihallinnollinen alueiden kehittämisen neuvottelukunta tukee toimenpiteiden, alueiden kehittämisen rahoituksen, seurannan ja arvioinnin yhteensovittamista. Rakennerahastoneuvottelukunta puolestaan kartoittaa, miten rakennerahastotoiminta kytkeytyy kansallisiin toimenpiteisiin ja seuraa, että rakennerahasto-ohjelmat ovat tuloksellisia sekä arvioi niiden vaikuttavuutta.

Vuoden 2007 alusta voimaan tullut alueiden kehittämislain muutos (954/2005) vahvistaa maakunnan liittojen asemaa aluekehittämisviranomaisina ja lisää yhteistyötä alueilla, alueiden ja keskushallinnon välillä sekä keskushallinnossa.

Alueellinen omaehtoinen strateginen kehittäminen ja voimavarojen alueellinen ja paikallinen yhteen kokoaminen ovat lähtökohtana maakuntaohjelmien laadinnassa. Niiden toteuttamissuunnitelmat laaditaan vuosittain maakunnan liittojen johdolla laajassa yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa. Toteuttamissuunnitelmissa kuvataan eri hallinnonalojen alueen kehittämistoimet ja ne toimivat pohjana valtion talousarvioesityksen ja kehysten laadinnalle sekä valtion aluekehittämisen rahoituksen jakamiselle.

Kansalliset erityisohjelmat

Alueen erityispiirteisiin perustuvat, alueellisesti eriytetyt kansalliset erityisohjelmat, EU:n alueelliset rakennerahasto-ohjelmat sekä muut valtioneuvoston erikseen päättämät toimenpiteet ovat keskeisiä alueiden kehittämisen välineitä, joiden perusteella valtion rahoitus jaetaan alueille. Vuonna 2008 toteutetaan valtion tuella kansallisia erityisohjelmia (osaamiskeskusohjelma, aluekeskusohjelma, maaseutupoliittinen erityisohjelma ja saaristo-ohjelma). Erityistoimenpiteinä jatkuvat edelleen Kainuun hallintokokeilu, kaupunkipoliittiset toimenpiteet ja seutuyhteistyökokeilu sekä käynnistetään metropolipolitiikka, jonka käynnistämisestä ja keskeisestä sisällöstä hallitus päättää syksyllä 2007 kuultuaan muun muassa alueen kaupunkeja ja kuntia. Hallitusohjelman mukaisesti ryhdytään toimenpiteisiin kansallisen ohjelmajärjestelmän yksinkertaistamiseksi ja ohjelmien määrän vähentämiseksi. Ohjelmat ja niiden kesto arvioidaan uudelleen viimeistään vuonna 2009. Maakuntaohjelman painoarvoa kokoavana ohjelmana vahvistetaan.

Verkostoituminen sekä alueellisesti, kansallisesti että kansainvälisesti on perinteisen alueellisen tai sektorikohtaisen politiikan rinnalla muodostunut uudenlaiseksi tavaksi toimia yhteistyössä. Verkostoituminen näkyy esimerkiksi maakuntarajat ylittävissä hankkeissa ja varojen käytössä. Verkostoitumispolitiikan työvälineitä ovat mm. osaamiskeskusohjelma, aluekeskusohjelman teemaverkostot ja maaseutupoliittisen erityisohjelman alueellisen osion koordinoivat verkostot.

Alueiden kehittämislain muutoksen (954/2005) 10 a §:n mukaiset määrärahaehdotukset

Työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan keskeiset alueiden kehittämiseen vaikuttavat määrärahat ovat maakunnan kehittämisraha (32.50.43) ja Kainuun kehittämisraha (32.50.63). Näillä momenteilla oleva määräraha on yhteensä 79 066 000 euroa. Suurin osa maakunnan kehittämisrahasta jaetaan valtioneuvoston päätöksillä maakunnan liitoille käytettäväksi valtakunnallisia alueiden kehittämisen tavoitteita toteuttaviin erityisohjelmiin. Lisäksi osa määrärahasta jaetaan maakunnan liitoille käytettäväksi muihin kuin em. erityisohjelmiin. Maakunnan liitot voivat itse päättää tämän määrärahan kohdistamisesta tärkeinä pitämiinsä alueiden kehittämisen toimenpiteisiin. Kainuun kehittämisraha kohdistuu kokonaisuudessaan Kainuun maakuntaan ja sen käyttötarkoituksista päättää Kainuun hallintokokeilusta annetun lain (343/2003) mukaan Kainuun maakuntavaltuusto.

43. (26.98.43) Maakunnan kehittämisraha (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 33 156 000 euroa.

Määräraha on alueiden kehittämisestä annetun lain 20 §:ssä tarkoitettu maakunnan kehittämisraha.

Määrärahaa saa käyttää:

1) alueiden elinkeinotoiminnan omaehtoiseen kehittämiseen,

2) osaamiskeskus-, aluekeskus- ja kaupunkipoliittisiin toimenpiteisiin, maaseudun ja saariston kehittämiseen,

3) seudullisiin yhteistyöhankkeisiin,

4) maakunnan kehittämisrahasta rahoitettavien ohjelmien ja hankkeiden toteuttamiseen tarvittavan enintään 22 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen sekä

5) henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien tila- ja muiden kustannusten maksamiseen.

Selvitysosa: Määräraha on alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta, jota suunnataan erityisesti alueellisiin osaamispanostuksiin. Kullekin erityisohjelmalle on asetettu omat määrälliset tai laadulliset vaikuttavuustavoitteet.

Aluekeskusohjelmaa toteutetaan valtioneuvoston hyväksymän erityisohjelman mukaan osana hallituksen kaupunkipoliittisia strategisia linjauksia ja maakuntien kehittämistä vuosina 2007—2010 35 ohjelmaan nimetyllä alueella. Ohjelman painopisteinä ovat aluekeskusten elinvoiman ja kilpailukyvyn vahvistaminen ja siinä erityisesti elinkeino- ja erikoistumisstrategioiden yrityslähtöinen kehittäminen ja toimeenpano sekä elinkeinostrategioiden osaamisperustan vahvistaminen kärkinä osaamis- ja erikoistumisalat. Ohjelman kohteena ovat toiminnallisesti yhtenäiset, työssäkäyntiin, asumiseen, sekä palvelujen tuottamiseen ja kysyntään perustuvat kaupunkiseudut. Tavoitteita mitataan laadullisesti ja arvioidaan erillisellä arviointitutkimuksella.

Maakunnan kehittämisraha jaetaan aluekeskusohjelmien esittämien toiminta- ja taloussuunnitelmien perusteella maakuntien liitoille käytettäväksi aluekeskusohjelman perusrahoitukseen.

Kaupunkiseutujen roolia toisaalta osana kansantalouden kasvun edistäjinä ja kansallisen innovaatiojärjestelmän vahvoina solmukohtina ja toisaalta omien alueiden kehityksen moottoreina vahvistetaan. Huomiota kiinnitetään erityisesti koko kaupunkiverkon vahvistamiseen. Suurkaupunkipolitiikalla, osana muuta kaupunkipolitiikkaa, vahvistetaan suurimpien kaupunkiseutujen kansainvälistä kilpailukykyä, yhdyskuntarakenteen eheyttä ja ehkäistään niiden sosiaalista ja alueellista eriytymistä.

Pääkaupunkiseudun erityiskysymyksiä varten käynnistetään metropolipolitiikka, jolla ratkaistaan alueen maankäytön, asumisen ja liikenteen ongelmia, edistetään elinkeinopolitiikan ja kansainvälistymisen toteutusta sekä ehkäistään syrjäytymistä.

Osaamiskeskusohjelma keskittyy ohjelmaan nimettyjen 13 osaamisklusterin ja 21 osaamiskeskuksen kehittämiseen. Toimenpiteissä painotetaan osaamisklusterien ja -keskusten kansainvälisyyttä ja huippuosaamiseen perustuvi-

en yritysten kasvun vauhdittamista. Uuden teknologian lisäksi osaamiskeskuksia kannustetaan hyödyntämään myös liiketoimintaosaamista ja muotoilua kehittämistyössään.

Osaamiskeskusohjelman määrälliset tavoitteet vuodelle 2010

Yhteisten hankkeiden rahoituksen osuus, %	40
Kilpaillun rahoituksen osuus, %	30
Toteuttamiseen osallistuvat yritykset vuosittain	6 000
Uudet työpaikat	5 000
Uudet yritykset	500

Maakunnan kehittämisraha jaetaan maakunnan liitoille osaamiskeskusten esittämien toiminta- ja taloussuunnitelmien perusteella käytettäväksi osaamiskeskusohjelmien perusrahoitukseen.

Maaseutupoliittista erityisohjelmaa (kokonaisohjelmaa) toteutetaan vuosina 2007—2010. Tavoitteena on maaseudun elinvoimaisuuden vahvistaminen sekä kaupunki- ja maaseutuvuorovaikutuksen hyödyntäminen. Erityisohjelma linjaa ja yhteen sovittaa eri ministeriöiden toimia maaseudun kehittämiseksi. Ohjelmaan sidottua maakunnan kehittämisrahaa käytetään erityisohjelmaan sisältyvän alueellisen maaseutuosion toteutukseen. Se jaetaan maakunnan liittojen käyttöön alueiden esittämien toiminta- ja taloussuunnitelmien perusteella. Osio on tarkoitettu aluekeskusohjelman, Uudenmaan kaupunkiohjelmien ja Ahvenanmaan ulkopuolisten alueiden kehittämiseen. Alueella asuu 600 000 henkilöä. Osion tavoitteena on muun muassa

— vahvistaa strategista suunnittelua maaseutumaisilla alueilla erityisesti elinkeinopolitiikassa ja osaamisen rakenteiden vahvistamisessa,

— täydentää olemassa olevia elinkeinojen ja osaamisen kehittämisjärjestelmiä yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa ja

— selkeyttää maaseutumaisten alueiden asemaa kansallisessa innovaatiojärjestelmässä.

Saaristo-ohjelma on käynnissä 2007—2010. Ohjelmalla pyritään laaja-alaiseen saaristoisuuden, vesistöisyyden ja meren hyödyntämiseen. Ohjelmassa korostuu elinkeinojen, erityisesti meriklusterin sekä saaristo- ja vesistömatkailun, kehittäminen, rantojen hallittu käyttö vakituiseen ja osa-aikaiseen asumiseen, palvelujen tarjonnan uusien muotojen etsiminen, virkistyskäytön ja luonnonsuojelun tarpeiden turvaaminen sekä vesiteihin perustuvien liikenne- ja kuljetusyhteyksien kehittäminen. Ohjelmaan sidottua maakunnan kehittämisrahaa käytetään valtakunnalliseen saaristo-ohjelman tavoitteita tukevaan toimintaan (messut, esitteet, markkinointi jne).

Määrärahasta jätetään osa erityisohjelmiin sitomatta maakunnan liittojen ja asianomaisten ministeriöiden käytettäväksi.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Osaamiskeskusohjelma	9 100 000
Kaupunkipoliittiset toimenpiteet ml. metropolipolitiikka sekä aluekeskusten kehittäminen	9 500 000
Maaseutupoliittinen kokonaisohjelma	1 250 000
Saaristo-ohjelma	250 000
Ohjelmiin sitomaton	13 056 000
Yhteensä	33 156 000

2008 talousarvio	33 156 000
2007 talousarvio	31 380 000
2006 tilinpäätös	29 880 000

63. (26.98.63) Kainuun kehittämisraha (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 45 910 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) Kainuun hallintokokeilusta annetun lain (343/2003) 6 ja 10 §:n mukaisten menojen maksamiseen,

2) aiempina vuosina momenteilla 34.06.51 ja 34.06.64 tehdyistä päätöksistä vuonna 2008 aiheutuvien menojen maksamiseen siltä osin kuin ne ovat kohdistuneet Kainuun hallintokokeilu -alueelle,

3) toimintamenojen maksamiseen. Momentille budjetoidaan toimintamenojen vakiosisällön mukaiset tulot sekä tiehallinnon toimenpiteissä ulkopuolisten rahoittajien maksamat maksuosuudet sekä

4) enintään 35 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen sekä henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien tila- ja muiden kustannusten maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan suoriteperusteella siltä osin kuin määrärahasta maksetaan kulutusmenoja. Muilta osin määräraha budjetoidaan maksuperusteella.

Valtuus

Vuonna 2008 saa tehdä päätöksiä siten, että niistä saa aiheutua valtiolle menoja vuosina 2009—2011 enintään 2 500 000 euroa.

Selvitysosa: Määräraha on alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Momentille on otettu kansallinen kehittämisraha Kainuun hallintokokeilusta annetun lain 6 §:n nojalla kokeilualueen kehittämistä varten. Lain 10 §:ssä luetellaan Kainuun kehittämisrahan käyttötarkoitukset. Ministeriöiden tehtävärakenteiden muutoksen johdosta hallitus antaa talousarvioesitykseen liittyvän esityksen Kainuun hallintokokeilusta annetun lain 6 § muuttamisesta. Kainuun hallintokokeilun kokemuksista tehdään väliarvio.

Kainuun kehittämisrahan käytön tavoitteena on muun muassa alueen työttömyyden alentaminen lähemmäs valtakunnan tasoa, tienpidon tason ylläpitäminen, julkisen liikenteen palvelukyvyn turvaaminen, metsä- ja muun ympäristön hoito sekä elinkeinoelämän toimintaedellytysten parantaminen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Teollisuuden puukuljetusten huollon turvaamismenot	710
Tulopoliittinen ratkaisu	780
Kainuuseen kohdistuva yksinyrittäjien osuus	200
Muut muutokset	-738
Yhteensä	952

Myöntämisvaltuuden käytöstä valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)

	2008	2009	2010	2011	Yhteensä
Vuoden 2005—2006 sitoumukset	0,762	-	-	-	0,762
Vuoden 2007 sitoumukset	1,000	1,000	4,892	4,392	11,284
Vuoden 2008 sitoumukset	-	1,000	1,500	-	2,500
Yhteensä	1,762	2,000	6,392	4,392	14,546

2008 talousarvio	45 910 000
2007 II lisätalousarvio	5 200 000
2007 talousarvio	44 958 000
2006 tilinpäätös	44 309 000

60. Energiapolitiikka

Selvitysosa: Osana elinkeinopolitiikkaa energiapolitiikka nivoutuu myös talous- ja ympäristöpolitiikkaan. Kansallisessa toimintaympäristössä energiapolitiikalle asettavat reunaehtoja finanssipolitiikan tavoitteet, työllisyystavoitteet ja ympäristövaatimukset. Kansainvälisessä toimintaympäristössä korostuvat polttoaineiden maailmanmarkkinahintojen nousu sekä ilmastonmuutoksen hillitseminen, johon liittyvät Kioton pöytäkirjan toimeenpano ja kasvihuonekaasujen päästökauppa EU:ssa. Kansainväliset ilmasto- ja energiasitoumukset ja niiden taakanjako vaikuttavat olennaisesti energiapolitiikkaan ja elinkeinotoiminnan yleisiin edellytyksiin. Ympäristö- ja kilpailukykytavoitteiden nivominen yhteen kestäväksi kehitykseksi on haasteellinen tehtävä.

Hallitusohjelman mukaan Suomen on osaltaan ja yhdessä muun Euroopan unionin kanssa kannettava vahva vastuu ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja käynnistettävä samanaikaisesti toimet

ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi. Heti vaalikauden alussa laaditaan pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategia. Siinä määritellään kymmeniksi vuosiksi eteenpäin Suomen ilmasto- ja energiapolitiikan keskeiset tavoitteet ja keinot osana Euroopan unionia ja sen tavoitteita.

Euroopan unioni on sitoutunut yksipuolisesti vähentämään kasvihuonekaasujaan vuoteen 2020 mennessä 20 prosentilla vuoden 1990 tasosta ja kasvattamaan uusiutuvan energian osuutta 20 prosenttiin koko unionin alueella vuoteen 2020 mennessä. Myös energian säästössä on 20 prosentin tavoite vuoteen 2020 mennessä verrattuna kehitykseen, joka toteutuisi ilman uusia toimenpiteitä.

Tavoitteena on löytää keinot, joilla samaan aikaan turvataan energian säästö, energiatehokkuuden parantaminen, energian saatavuus, energiaomavaraisuuden kohentaminen ja päästöjen vähentäminen. Tavoitteiden saavuttamiseksi panostetaan voimakkaasti energian tuotannon ja käytön tehostamiseen, uusiutuvien energialähteiden voimaperäiseen hyödyntämiseen sekä sähkömarkkinoiden kehittämiseen. Tämän lisäksi valtio hankkii Kioton pöytäkirjan mukaisia päästöyksiköitä Kioton joustomekanismeilla.

Energian käytön kasvua hillitään määrätietoisin toimin ja pyritään taittamaan energian kulutuksen kasvu. Energian säästön ja tehokkuuden parantamiseksi laaditaan tiukennettu energiansäästöohjelma vuoden 2008 loppuun mennessä osana ilmasto- ja energiastrategian valmistelua.

Kotimaisilla energialähteillä on merkittävä asema energiahuollon toimitusvarmuudessa. Hallitusohjelman mukaan tavoitteena on lisätä uusiutuvan energian käyttöä nykyisestä noin 25 %:n tasosta hyvin merkittävästi. Liikenteen biopolttoaineiden käyttöä lisätään.

Kioton pöytäkirjan ja EU:n taakanjaon mukainen kasvihuonekaasujen päästötavoite on Suomelle 71,1 miljoonaa tonnia hiilidioksidiekvivalenttia vuodessa kaudelle 2008—2012. Tämä merkitsee keskimäärin vuodessa noin 12 miljoonan tonnin päästöjen vähennystarvetta. Valtio hankkii Kioton joustomekanismeilla päästövähenemiä runsaat kaksi miljoonaa tonnia vuodessa.

Energiamarkkinavirasto toimii sähkö- ja kaasumarkkinoita sekä päästökauppajärjestelmää valvovana viranomaisena sekä hoitaa Kioton mekanismien ja päästökauppadirektiivin toimeenpanon tarvitsemat rekisterit. Virastolla on tehtäviä myös uusiutuvan energian alkuperätakuita koskevassa järjestelmässä ja sähköntuotantokapasiteetin seurannassa.

Energia- ja ilmastopolitiikan valmistelun tueksi tehtäviä tutkimuksia, selvityksiä ja arviointeja rahoitetaan momentilta 32.01.01.

Työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti energiapolitiikan tulosalueelle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

— Energiasektori ja päästökauppaan kuuluvat teollisuussektorit täyttävät kasvihuonekaasujen kansainväliset päästösitoumukset.

— Suomen energiatalous pysyy monipuolisena ja energian toimitusvarmuus säilyy korkeana.

— Energiamarkkinat toimivat hyvin ja sähkön hinta pysyy kohtuullisena.

— Energian käyttö on entistä tehokkaampaa.

— Uusiutuvan energian käyttö kasvaa.

— Ydinenergian käyttö ja ydinjätehuolto ovat turvallisia.

— Kestävää kehitystä ja ympäristöä koskevat kansalliset linjaukset ja kannanotot ovat yhteneviä energia- ja ilmastostrategian sekä elinkeinopolitiikan tavoitteiden kanssa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategia on valmis vuonna 2008.

— Energiamarkkinoiden toimintasäännöt ovat selkeitä.

— Päästökaupan toimeenpano on tehokasta.

— Energiansäästösopimusten toimeenpano käynnistyy.

— Energia- ja elinkeinopoliittiset tavoitteet tulevat riittävästi otetuiksi huomioon kansainvälisten ilmastoneuvottelujen ja EU:n ilmastopolitiikan valmistelussa.
— Materiaalitehokkuuden palvelukeskuksen toiminta on käynnistynyt.

01. (32.60.21) Energiamarkkinaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 622 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Energiamarkkinaviraston toiminta-ajatuksena on valvoa ja edistää sähkö- ja maakaasumarkkinoiden toimintaa ja luoda edellytykset päästökaupalle.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti Energiamarkkinavirastolle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008:

Vaikuttavuus

— Sähkö- ja maakaasuverkkotoiminta on tehokasta ja hinnoittelu kohtuullista.
— Sähkön ja maakaasun siirto ja jakelu ovat riittävän häiriöttömiä ja keskeytyksettömiä.
— Pohjoismaisen ja eurooppalaisen viranomaisyhteistyön avulla Energiamarkkinavirasto vaikuttaa sähkön ja maakaasun sisämarkkinoiden sekä päästökauppajärjestelmän kehittymiseen ottaen samalla huomioon Suomen edut.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Tiedon tuottamisprosessi on toiminnassa ja sen kautta tuotetaan markkinakehitystietoa, jota päivitetään vähintään neljä kertaa vuodessa.
— Sähkö- ja maakaasuverkkotoiminnan sekä päästökaupan valvonta on toimivaa.

Vaikuttavuutta kuvaavia tunnuslukuja

	2005 toteutuma	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Sähkönjakelun hinnan reaalinen kehitys (%)	-3,3	-2,5	0,0	0,0
Maakaasun jakelun ja siirron hintojen reaalinen kehitys (%)	-1,5	20,6	0,0	0,0
Asiakkaan kokema sähkön jakelun keskimääräinen keskeytysaika enintään (min.)	176	123	120	120
Asiakkaan kokema keskimääräinen sähkönjakelun keskeytysmäärä enintään (kpl)	5,23	5,65	4,5	4,5
Kansainvälisen yhteistyön vaikuttavuus (asiakaskysely, asteikko 1—5)	ei mitattu	3,6	3,5	3,5

Toiminnallista tuloksellisuutta kuvaavia tunnuslukuja

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Sähköisten järjestelmien kautta kerättävän tiedon osuus valvontatiedoista (%)	80	90	95
Sähköverkkotoiminnan valvonnan toimivuus (asiakaskysely, asteikko 1—5)	3,6	3,5	3,6
Maakaasuverkkotoiminnan valvonnan toimivuus (asiakaskysely, asteikko 1—5)	3,4	3,5	3,6
Päästökaupan valvonnan toimivuus (asiakaskysely, asteikko 1—5)	4,1	3,6	3,6

Resurssien arvioitu jakautuminen tulosalueittain (ryhmittäin)

	2006 toteutuma 1 000 €	%	2007 arvio 1 000 €	%	2008 arvio 1 000 €	%
Määrärahat						
Sähkömarkkinavalvonta	377	34,6	106	12,7	105	16,9
Maakaasumarkkinavalvonta	252	23,2	71	8,5	67	10,8
Päästökauppa	459	42,2	659	78,8	450	72,3
Yhteensä	1 088	100,0	836	100,0	622	100,0
Maksullinen toiminta (Tulot)						
Sähkömarkkinavalvonta	1 479	72,8	1 335	71,0	1 600	65,3
Maakaasumarkkinavalvonta	400	19,7	310	16,5	650	26,5
Päästökauppa	147	7,2	235	12,5	200	8,2
Muut tulot	5	0,3	-	-	-	-
Yhteensä	2 031	100,0	1 880	100,0	2 450	100,0

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	3 119	2 716	3 072
Bruttotulot	2 031	1 880	2 450
Nettomenot	1 088	836	622
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	265		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	-		

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	30	29	29
Henkilöstön fyysinen hyvinvointi paranee			
— sairauspoissaolopäivät	3	3	3
Organisaation osaaminen kasvaa			
—koulutuspäivät/htv	7,0	3,0	3,0
Organisaation työnantajakuva on houkutteleva			
— lähtövaihtuvuus vakinaisesta henkilöstöstä (%)	3,0	3,0	3,0
— hyvä työilmapiiri (VMBaro, asteikko 1—5)	4,0	3,7	3,7

2008 talousarvio	622 000
2007 talousarvio	836 000
2006 tilinpäätös	823 000

20. (32.60.27) Energiansäästön ja uusiutuvan energian käytön edistäminen ja energiatiedotus (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) energiansäästöön, energian tehokkaaseen käyttöön sekä uusiutuvan energian käyttöön ja tuotantoon liittyvään informaatiotoimintaan ja selvityksiin,

2) uuden säästöteknologian markkinoiden edistämiseen,

3) muuhun energia-alan tiedottamiseen ja tietohuollon järjestämiseen,

4) kansallisen energia- ja ilmastostrategian toteuttamiseen liittyvään tiedottamiseen,

5) kansainväliseen yhteistyöhön sekä

6) EU:n hyväksymien muiden kuin rakennerahastoista rahoitettavien hankkeiden osarahoitukseen.

Selvitysosa: Energian säästön ja uusiutuvien energialähteiden käytön edistämistä toteutetaan energia- ja ilmastostrategian tavoitteiden mukaisesti. Maaliskuussa 2007 Eurooppa-neuvosto hyväksyi 20 %:n energiansäästötavoitteen vuoteen 2020 mennessä. Tavoitteeseen pyritään laajalla energiatehokkuuden toimintaohjelmalla. Myös uusiutuvien energialähteiden käytössä tavoitellaan EU:ssa huomattavaa lisäystä. Uusiutuvien osuus tulisi nostaa viime vuosien runsaasta 6 prosentista 20 prosenttiin energian kokonaiskulutuksesta vuonna 2020. Energiapalveluita ja energian loppukäytön tehokkuutta koskevan direktiivin mukaan jäsenvaltioilla on jaksolla 2008—2016 haastava yhdeksän prosentin indikatiivinen säästötavoite päästökaupan ulkopuolisilla sektoreilla.

Kansalliseen toimeenpanoon sisältyy lukuisia keinoja, joista esimerkkeinä energiansäästösopimusten toimeenpano ja kehittäminen, uuden energiateknologian ja bioenergian käyttöönoton vauhdittaminen sekä asenteisiin, käyttötottumuksiin ja valintoihin vaikuttaminen. Toiminnalla kootaan, jalostetaan ja jaetaan tietoa sekä kehitetään menetelmiä ja vauhditetaan uuden teknologian käyttöönottoa hyödyntäen myös kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia. Laajoille käyttäjäryhmille suunnatussa energiansäästöön ja uusiutuvien energialähteiden käyttöön liittyvässä opastus- ja tiedotustoiminnassa tehdään tiivistä yhteistyötä asiantuntijaorganisaatioiden sekä alueellisten ja paikallisten toimijoiden kanssa.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

— Energian käyttö on entistä tehokkaampaa ja uusiutuvien energialähteiden käyttö lisääntyy.

2008 talousarvio	2 500 000
2007 talousarvio	3 400 000
2006 tilinpäätös	3 400 000

40. Energiatuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 28 000 000 euroa.

Valtuus. Vuonna 2008 tukea saa myöntää enintään 26 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) energiatalouden kehittämiseen ilmasto- ja ympäristömyönteisemmäksi,

2) uuden teknologian käyttöönoton edistämiseksi,

3) energiahuollon varmuuden ja monipuolisuuden edistämiseksi sekä

4) energiansäästöä, energian tuotannon tai käytön ympäristöhaittoja vähentävien sekä energiahuollon varmuutta ja monipuolisuutta muutoin edistävien investointi- ja selvityshankkeiden tukemiseen.

Etusija annetaan uuden teknologian kaupallistamista edistäville hankkeille. Energiatukea voidaan myöntää yrityksille, kunnille ja muille yhteisöille. Tukea ei myönnetä asunto-osakeyhtiöille, asuinkiinteistöille, valtionosuutta saaville perustamishankkeille eikä maatiloille tai niiden yhteyteen toteutettaville hankkeille. Tukea ei myönnetä myöskään Suomessa toteutettaviin ilmastonmuutosta koskevan puitesopimuksen Kioton pöytäkirjan (SopS 12—13/2005) 6 artiklassa tarkoitettuihin hankkeisiin (yhteistoteutushankkeet). Jos hanke kuuluu päästökauppalain (683/2004) soveltamisalan piiriin, hanketta voidaan tukea vain sen sisältämän uuden teknologian osalta. Energiatehokkuussopimusjärjestelmään kuuluvia päästö-

kauppalain piirissä olevia hankkeita voidaan myös tukea. Tuen enimmäismäärää harkittaessa ei oteta huomioon kunnan tai muun yhteisön rakentamissa ja omistamissa energiahankkeissa kyseisten tahojen oman rahoituksen osuutta, jos se ei sisällä sellaista taloudellista etuutta, joka olisi katsottava EY:n lainsäädännössä tarkoitetuksi valtiontueksi. Sama koskee kunnan tai muun yhteisön omistamien kiinteistöjen katselmustoiminnan tukemista. Rahoituksella, jonka ei katsota olevan valtiontukea tai muuta julkista tukea, tarkoitetaan esimerkiksi markkinaehdoin myönnettävää rahoitusta tai omarahoitusta. Energiatuella tuetuissa hankkeissa tuensaajan omarahoitusosuuden tulee olla vähintään 25 % hankkeen kokonaisrahoituksesta.

Avustukset myönnetään valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävin perustein. Työ- ja elinkeinoministeriö voi antaa erikseen päätöksen muiden kuin valtioneuvoston asetuksessa mainittujen hankkeiden tai ohjelmien tukemisesta ja myönnettävän tuen enimmäismäärästä saatuaan valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnan lausunnon asiasta. Määrärahaa saa käyttää lisäksi energiatuen myöntämisen yleisistä ehdoista annettujen valtioneuvoston päätösten (29/1999) ja (625/2002) nojalla aiemmin myönnettyjen tukien maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Energiatuki on osa taloudellista ohjausta, jolla energiajärjestelmää pyritään ohjaamaan tehokkaimpiin sekä ilmaston ja ympäristön kannalta parhaisiin ratkaisuihin. Samalla lisätään energiahuollon varmuutta ja monipuolisuutta. Energia- ja ilmastostrategiassa uusiutuvilla energialähteillä ja energiansäästöllä nähdään olevan tärkeä merkitys hiilidioksidipäästöjen vähentämisessä. Strategia linjaa myös energiatuen käyttöä siten, että päästökauppasektorille myönnetään investointitukia vain uuden teknologian hankkeisiin. Päästökauppasektorin ulkopuolella sitä vastoin voidaan edelleen tukea myös tavanomaisen tekniikan investointihankkeita. Tuulivoimainvestoinneille voidaan myöntää tukea ainoastaan uuden teknologian hankkeisiin.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

— Uusiutuvan energian tuotanto ja käyttö kasvavat sekä energian käyttö tehostuu energia- ja ilmastostrategian tavoitteiden mukaisesti.

— Uuden teknologian käyttöönotto lisääntyy energian tuotannossa ja käytössä.

— Energiahuollon varmuus ja monipuolisuus säilyvät hyvinä.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2008	2009	2010	2011	2012—	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	26 200	13 000	4 000	1 000	-	44 200
Vuoden 2008 sitoumukset	1 800	11 000	7 000	2 500	3 700	26 000
Yhteensä	28 000	24 000	11 000	3 500	3 700	70 200

Vuonna 2008 myönnettävien avustusten kokonaiskustannukset (nykyarvo) valtiolle ovat 24,7 milj. euroa.

2008 talousarvio	28 000 000
2007 talousarvio	27 600 000
2006 tilinpäätös	21 942 300

43. Kioton mekanismit (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 10 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) päästöyksiköiden hankkimiseen Kioton pöytäkirjan joustomekanismien avulla enintään 10 miljoonaa tonnia sopimuskaudelle 2008—2012,

2) joustomekanismien hallinnoinnin kustannuksiin

3) päästöyksiköiden hankinnan edellytysten tukemiseen sekä

4) valuuttakurssimuutoksista aiheutuviin menoihin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena ja kulutusmenojen osalta suoriteperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2008 saa tehdä sitoumuksia enintään 15 000 000 euron arvosta.

Mikäli vuoden 2007 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saadaan käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2008.

Selvitysosa: Suomi on sitoutunut osana Euroopan unionia täyttämään Kioton pöytäkirjan mukaiset velvoitteensa. Kasvihuonekaasupäästöjen korkeat vähentämiskustannukset rasittavat kansantaloutta, minkä vuoksi valtio osallistuu päästöjen vähentämiseen käyttämällä Kioton mekanismeja. Näitä ovat yhteistoteutus (JI, Joint Implementation), puhtaan kehityksen mekanismi (CDM, Clean Development Mechanism) ja valtioiden välinen päästökauppa. JI-hankkeet ovat teollisuusmaiden ja CDM-hankkeet teollisuus- ja kehitysmaiden välisiä. Mekanismeja on mahdollista hyödyntää myös kansainvälisten hiilirahastojen tai muiden rahoitusinstrumenttien sekä kansainvälisen päästökaupan tai sen sovellusten kautta.

Päästöyksiköiden hankinnassa otetaan huomioon eri joustomekanismien keskinäinen kustannustehokkuus sekä hankintaan liittyvien riskien hallinta. Tämä edellyttää, että määrärahaa voidaan käyttää ja päästöyksiköiden hankintasitoumuksia voidaan tehdä etupainotteisesti, vaikka suuri osa Kioton sitoumuskaudelle hankittavista päästöyksiköiden kustannuksista realisoituu vasta lähempänä kauden loppua.

Päästöyksiköiden hintaa on vaikea arvioida, sillä mekanismeilla hankittavien päästöyksiköiden hintakehitykseen vaikuttaa olennaisesti myös vaikeasti arvioitavissa oleva EY:n päästökauppajärjestelmän päästöoikeuksien hintataso. Päästöyksiköiden hankinnan edellytysten tukeminen, ts. tietotaidon kehittäminen kohdemaissa, sekä mekanismien hallinnon kansainvälinen kehitystyö, edistävät päästömarkkinoiden toimivuutta ja kustannustehokasta päästöyksiköiden hankintaa.

Mekanismipolitiikan koordinointivastuu on työ- ja elinkeinoministeriöllä. Päästöyksiköiden hankinta edellyttää konsultin tuottamia tukipalveluita. Vuosina 2006—2007 konsulttina on toiminut Suomen ympäristökeskus. Mekanismien käytöstä tehdyn hallinnollisen työnjaon mukaisesti momentilta rahoitetaan ulkoasiainministeriön CDM-projekteista syntyvien päästöyksiköiden hankintaa sekä ympäristöministeriön JI-projekteista ja kansainvälisestä päästökaupasta hankkimia päästöyksiköitä.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2008	2009	2010	2011	2012—	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	7 000	7 000	8 000	7 000	6 000	35 000
Vuoden 2008 sitoumukset	3 000	3 000	2 000	3 000	4 000	15 000
Yhteensä	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	50 000

Vuonna 2008 myönnettävien avustusten kokonaiskustannukset (nykyarvo) valtiolle ovat 14,1 milj. euroa.

2008 talousarvio	10 000 000
2007 talousarvio	5 000 000
2006 tilinpäätös	6 222

45. Biopolttoaineiden uusien tuotantoteknologioiden demonstrointi (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) yrityksille ja muille yhteisöille myönnettäviin avustuksiin uusien liikenteen biopoltto-

aineiden tuotantoon ja käyttöön liittyvän teknologian pilot- ja demonstraatiohankkeisiin,

2) selvityksiin, jotka liittyvät biopolttoaineiden ympäristö- ja kansantaloudellisiin vaikutuksiin sekä

3) osallistumiseen eurooppalaiseen yhteistyöhön kestävän kehityksen kriteeristön aikaansaamiseksi ja uusien polttoainestandardien kehittämiseksi.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena ja kulutusmenojen osalta suoriteperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2008 avustuksia saa myöntää enintään 5 000 000 euroa.

Selvitysosa: Suomessa on tavoitteena lisätä liikenteen biopolttoaineiden käyttöä. Vuoden 2006 toisessa lisätalousarviossa momentille 32.60.44 myönnetyn 9 000 000 euron siirtomäärärahalla on käynnistetty kehitysohjelma uusien, toisen sukupolven biopolttoaineiden tuotantoteknologioiden kehittämiseksi. Tavoitteena on kehittää ja saattaa markkinoille uusia innovatiivisia ratkaisuja, toimintaketjuja ja liiketoimintamalleja. Keskeinen kohde on uuden teknologian pilot- ja demonstraatiolaitosten rakentaminen. Näiden tueksi tarvitaan lisäksi selvityksiä uuden teknologian kaupallistamiseen, laajamittaisten polttoaineiden hankintaketjujen ja niiden kriteeristön kehittämiseen, koko tuotanto- ja käyttöketjun ympäristövaikutusten arvioimiseen, uusien liiketoimintakonseptien kehittämiseen sekä EU-yhteistyönä tehtävään vaihtoehtoisten polttoaineiden standardointi- ja sertifiointityöhön.

Tekes - teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskuksella ja työ- ja elinkeinoministeriöllä on keskeinen rooli kehitysohjelman toteuttamisessa. Tekes vastaa kehitysohjelman puitteissa teknologian pilotointiin liittyvistä hankkeista ja työ- ja elinkeinoministeriö demonstraatiolaitoksille suunnattavista avustuksista.

Yrityksille ja muille yhteisöille myönnettäviin demonstraatiolaitosten avustuksiin sovelletaan energiatukea koskevia valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettäviä perusteita. Pilot-laitosten avustuksissa noudatetaan Tekesin rahoitusehtoja.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

— Kasvihuonepäästöt vähenevät ja öljyriippuvuus pienenee.

— Uuden teknologian vienti lisääntyy.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2008	2009	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Vuoden 2008 sitoumukset	3 000	2 000	5 000

Vuonna 2008 myönnettävien avustusten kokonaiskustannukset (nykyarvo) valtiolle ovat 4,9 milj. euroa.

2008 talousarvio 3 000 000

50. Eräät energiataloudelliset avustukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 50 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen järjestöille ja yhteisöille energiapolitiikan tavoitteita tukevaan toimintaan. Tällä tarkoitetaan erityisesti sellaista toimintaa, jolla edistetään energian säästöä ja uusiutuvien energialähteiden hyödyntämistä sekä kotimaisten polttoaineiden tuotantoa. Avustus on tarkoitettu ensisijaisesti pienet taloudelliset resurssit omaaville järjestöille ja muille yhteisöille. Avustusta voidaan myöntää joko yleisavustuksena järjestön sääntömääräisen toiminnan tukemiseen tai erityisavustuksena tiettyyn hankkeeseen.

Avustukset myönnetään valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävin perustein.

Selvitysosa: Avustuksilla edistetään hallituksen energia- ja ilmastopolitiikan tavoitteita tukevien yleishyödyllisten yhteisöjen toi-

mintaa. Avustusten käytön painopiste on taloudellisilta resursseiltaan pienten yhteisöjen toiminnan tukemisessa.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

— Tuulivoiman ja muiden kotimaisten uusiutuvien energialähteiden käyttö sekä bioenergian ja muiden kotimaisten polttoaineiden tuotanto ja käyttö lisääntyvät.

— Energian käyttö on entistä tehokkaampaa.

2008 talousarvio	50 000
2007 talousarvio	50 000
2006 tilinpäätös	50 000

(70.) Omistajapolitiikka

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 23.02 ja sen momentti yhdistettäväksi momenttiin 23.02.88.

70. (34.05 ja 26.98, osa) EU:n rakennerahastojen ohjelmien toteutus

Selvitysosa: Kansallisen rakennerahastostrategian yleisenä tavoitteena on vahvistaa sekä kansallista että alueellista kilpailukykyä, työllisyyttä ja hyvinvointia. Tavoitteisiin pyritään muun muassa tukemalla toimia, joilla voidaan kansallisesti ja alueellisesti menestyksekkäästi vastata kiristyvään kansalliseen ja kansainväliseen kilpailuun, ennakoida ja reagoida joustavasti maailmantalouden muutoksiin, luoda houkuttelevia yritys-, osaamis-, työ- ja asuinympäristöjä sekä tasoittaa alueiden välisiä kehittyneisyyseroja. Strategiassa on otettu huomioon Eurooppa-neuvostossa hyväksytyt koheesiopolitiikan strategiset suuntaviivat, aiempien ohjelmakausien kokemukset ja hyvät käytännöt sekä toimintaympäristön haasteet.

Rakennerahastostrategiaa toteutetaan toimenpideohjelmilla, jotka ovat samalla keskeisiä alue-, yritys- ja työllisyyspolitiikan toteuttamisen välineitä. Vuonna 2008 toteutetaan Manner-Suomessa viittä EU:n osarahoittamaa alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -ohjelmaa kaudelle 2007—2013 sekä yhdeksää EU:n alueellisen yhteistyön ohjelmaa ja kolmea Euroopan naapuruuden ja kumppanuuden välineestä (ENPI) rahoitettavaa ohjelmaa. Ohjelmien tavoitteena on tuottaa lisäarvoa kansalliseen alue-, elinkeino- ja työllisyyspolitiikkaan. Ohjelmat kytkeytyvät tiiviisti Lissabonin strategian kansalliseen toimeenpanoon yrittäjyyden, osaamisen, innovaatiotoiminnan, työllisyyden edistämisen ja työvoiman kehittämisen kautta.

Rakennerahastoneuvottelukunta sovittaa yhteen eri rahastojen toimia ja rakennerahastotoiminnan kytkeytymistä kansallisiin toimenpiteisiin sekä seuraa rakennerahasto-ohjelmien tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

EU:n alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitetta toteuttavien alueellisten toimenpideohjelmien 2007—2013 Euroopan aluekehitysrahaston ja vastaavan valtion rahoituksen jakautuminen eri hallinnonalojen käyttöön perustuu maakunnan yhteistyöasiakirjoihin ja maakuntaohjelmien toteuttamissuunnitelmiin. Hallinnonaloittainen jakauma talousarvioon valmistellaan ministeriöiden välisenä yhteistyönä maakunnan yhteistyöasiakirjojen perusteella. Manner-Suomen ESR-ohjelma 2007—2013 jakautuu valtakunnalliseen osioon ja neljään alueelliseen osioon. Valtakunnallisen osion ESR- ja vastaavan valtion rahoituksen jakauma on laadittu valtioneuvoston 1

päivänä helmikuuta 2007 päättämän hallinnonaloittaisen jaon perusteella. Alueellisten osioiden rahoitusosuuden määrittelyssä otetaan huomioon maakuntien yhteistyöasiakirjat.

Ohjelmakautta 2007—2013 koskevat EU:n ohjelmien Euroopan aluekehitysrahaston ja Euroopan sosiaalirahaston sekä niitä vastaavat valtion rahoitusosuudet on keskitetty työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan momenteille 32.70.64 ja 65. Valtioneuvoston päätöksen perusteella ministeriö jakaa varat (myöntämisvaltuudet) välittävien toimielinten käytettäväksi. Rakennerahasto-ohjelmien rahoitusta varaudutaan käyttämään EU:n lainsäädännön puitteissa tarpeellisessa määrin äkillisten rakennemuutostilanteiden tarpeisiin.

Ohjelmakauden 2000—2006 osalta rakennerahastovarat on kokonaisuudessaan budjetoitu työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan momentille 32.70.61 ja valtion rahoitusosuus kunkin ohjelman toimeenpanoon osallistuvan ministeriön pääluokkaan yhdelle momentille (62).

Vuosi 2008 on ohjelmakauden 2000—2006 rakennerahasto-ohjelmien viimeinen toimintavuosi. Tavoitteena on ohjelmakauden kehittämistoimien loppuunsaattaminen ja ohjelmien sulkeminen.

EU:lta saatavat tulot molempien ohjelmakausien osalta budjetoidaan momentille 12.32.70.

Tuottavuus- ja keskittämistoimenpiteiden vaikutuksesta rakennerahasto-ohjelmien hallinnointi kevenee. Toimenpiteistä aiheutuva htv-määrän vähennys rakennerahasto-ohjelmien toimeenpanossa on yhteensä 190 htv vuonna 2011. Vuonna 2008 on tarkoitus toteuttaa 43 htv:n vähennys.

61. (26.98.61 ja 34.05.61) Euroopan aluekehitysrahaston ja sosiaalirahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2000—2006 (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 191 532 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) Euroopan aluekehitysrahastosta rahoitettavien EU:n ohjelmakauden 2000—2006 tavoite 1- ja 2 -ohjelmia toteuttavien hankkeiden EU-rahoitusosuuden maksamiseen,

2) Euroopan sosiaalirahastosta rahoitettavien EU:n ohjelmakauden 2000—2006 tavoite 1-, 2- ja 3 -ohjelmien sekä yhteisöaloiteohjelma Equalia toteuttavien hankkeiden EU-rahoitusosuuden maksamiseen sekä

3) edellä mainittujen ohjelmien toteutukseen liittyvän teknisen avun sekä ohjelmien toteuttamisen kannalta välttämättömien kulutusmenojen maksamiseen.

Kainuun hallintokokeilusta annetun lain mukaisesti kohdistuu momentin määrärahasta 6 867 000 euroa Kainuun maakuntaan.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Valtuus

Mikäli vuoden 2007 myöntämisvaltuutta on jäänyt momenteilla 26.98.61 ja 34.05.61 käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2008.

Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Myöntämisvaltuuksien käytöstä valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)

	2008	Yhteensä
Vuosien 2000—2006 sitoumukset	184,665	184,665
Kainuu	6,867	6,867
Yhteensä	191,532	191,532

Valtuuden ja määrärahan käyttö ohjelmakaudella eri ohjelmiin (milj. euroa)

Ohjelma	Ohjelmakauden 2000—2006 rahoituskehys valtuutena	Määräraha v. 2008
EAKR		
Tavoite 1, Itä-Suomi	328,922	31,806
—josta Kainuu	11,876	4,000
Tavoite 1, Pohjois-Suomi	169,719	15,473
Tavoite 2, Etelä-Suomi	179,898	17,192
Tavoite 2, Länsi-Suomi	227,507	21,490
Yhteensä	906,046	85,961
ESR		
Tavoite 1, Itä-Suomi	189,102	22,057
— josta Kainuu	-	2,867
Tavoite 1, Pohjois-Suomi	90,733	10,583
Tavoite 2, Etelä-Suomi	48,177	5,619
Tavoite 2, Länsi-Suomi	69,657	8,125
Tavoite 3	433,854	50,605
Equal	73,577	8,582
Yhteensä	905,100	105,571
EAKR ja ESR yhteensä	1 811,146	191,532

Ohjelmakauden 2000—2006 tavoite 1- ja 2 -ohjelmien ydinindikaattorien tavoitteet sekä toteutuma (31.12.2006), Euroopan aluekehitysrahastolla rahoitettavat toimenpidekokonaisuudet:

TAVOITE	Uudet työpaikat	Säilytetyt työpaikat	Uudet yritykset
Itä-Suomi	18 800	19 000	1 700
Pohjois-Suomi	8 800	11 200	950
Etelä-Suomi	13 150	16 330	4 310
Länsi-Suomi	28 260	16 230	8 140
Yhteensä	69 010	62 760	15 100
TOTEUTUMA			
Itä-Suomi	19 335	12 861	2 526
Pohjois-Suomi	7 932	7 726	959
Etelä-Suomi	11 294	10 141	1 474
Länsi-Suomi	19 883	20 469	2 773
Yhteensä	58 444	51 197	7 732

Euroopan sosiaalirahaston rahoituksella tavoite 1- ja 2 -ohjelmien ydinindikaattorien tavoitteet sekä toteutumat (31.12.2006) ovat seuraavat:

TAVOITE	Uudet työpaikat	Säilytetyt työpaikat	Uudet yritykset
Itä-Suomi	4 220	9 000	1 205
Pohjois-Suomi	1 600	3 930	145
Etelä-Suomi	1 850	3 670	690
Länsi-Suomi	6 720	3 770	1 860
Yhteensä	14 390	20 370	3 900
TOTEUTUMA			
Itä-Suomi	4 340	8 251	2 106
Pohjois-Suomi	1 868	4 032	561
Etelä-Suomi	2 225	3 569	823
Länsi-Suomi	4 265	10 672	1 717
Yhteensä	12 698	26 524	5 207

Euroopan sosiaalirahastosta rahoitettavassa tavoite 3 -ohjelmassa on tavoitteeksi asetettu 523 700 henkilön osallistuminen toimenpiteisiin. Toimenpiteissä oli aloittanut 31.12.2006 mennessä 472 989 henkilöä eli 90,3 % tavoitteesta. Uusia yrityksiä ohjelmassa on syntynyt 8 134 ja uusia työpaikkoja luotu 18 726 kappaletta. Näille ei ole kuitenkaan asetettu tavoitteita koko ohjelman tasolla.

Tavoitteet ja toteutuma koskevat yhteisesti momenttien 32.70.61, 32.70.62 ja muissa pääluokissa olevien valtion vastinrahojen rahoitusosuuksia.

Tulot on merkitty momentille 12.32.70 ja valtion rahoitusosuus momenteille 28.01.62, 29.01.62, 30.10.62, 31.99.62, 32.70.62, 33.03.62 ja 35.10.62.

2008 talousarvio	191 532 000
2007 II lisätalousarvio	—
2007 talousarvio	249 918 000
2006 tilinpäätös	251 157 798

62. (26.98.62, 32.30.62 ja 34.05.62) EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus työ- ja elinkeinoministeriön osalta ohjelmakaudella 2000—2006 (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 122 678 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) EU:n ohjelmakauden 2000—2006 Euroopan aluekehitysrahastosta ja Euroopan sosiaalirahastosta rahoitettavien, tavoite 1-, 2- ja 3 -ohjelmien sekä yhteisöaloitteiden ja innovatiivisten toimien hankkeiden valtion rahoitusosuuden maksamiseen,

2) edellä mainittujen ohjelmien toteutukseen liittyvän teknisen avun sekä ohjelmien toteuttamisen kannalta välttämättömien kulutusmenojen maksamiseen,

3) neuvoston asetuksen (EY 1260/1999) artiklan 39 (varainhoitoa koskevat oikaisut) ja neuvoston asetuksen (ETY 2082/1993) artiklan 24 (tuen vähentäminen, pidättäminen ja peruuttaminen) mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen sekä

4) EU:n ohjelmakauden 1995—1999 sitoumusten maksamiseen.

Vuonna 2008 osaamisen kehittämispalveluihin osallistuvilta peritään rahoitusosuus, joka on noin kuudesosa niistä erilliskustannuksista, joita palvelujen tuottamisesta aiheutuu.

Kainuun hallintokokeilusta annetun lain mukaisesti kohdistuu momentin määrärahasta 3 738 000 euroa Kainuun maakuntaan.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Valtuus

Mikäli vuoden 2007 myöntämisvaltuutta on jäänyt momenteilla 26.98.62, 32.30.62 ja 34.05.62 käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2008.

Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Rahoituksella toteutetaan pk-yritysten koulutus- ja kehittämispalveluja, joihin osallistuvilta perittävinä rahoitusosuuksina arvioidaan momentille 12.32.10 kertyvän 1 500 000 euroa. Kainuun osalta momentille 12.32.99 arvioidaan kertyvän 20 000 euroa.

Kohtien 3) ja 4) mukaisiin menoihin määrärahaa arvioidaan käytettävän yhteensä 1 000 000 euroa.

Myöntämisvaltuuksien käytöstä valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)

	2008	Yhteensä
Vuosien 2000—2006 sitoumukset	118,940	118,940
Kainuu[1)]	3,738	3,738
Yhteensä	122,678	122,678

[1)] Arviomääräraha sisältää Kainuun hallintokokeiluun liittyvän työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan palautumakorotuksen 120 000 euroa.

Valtuuden ja määrärahan käyttö eri ohjelmiin (milj. euroa)

Ohjelma	Ohjelmakauden 2000—2006 rahoituskehys valtuutena	Määräraha v. 2008[1)]
Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)		
Tavoite 1	422,686	43,732
— josta Kainuu	9,176	3,000
Tavoite 2	416,754	41,690
Yhteisöaloitteet	137,180	5,233
Yhteensä	976,620	90,655
Euroopan sosiaalirahasto (ESR)		
Tavoite 1	227,627	6,548
— josta Kainuu	-	0,738
Tavoite 2	143,152	4,838
Tavoite 3	557,473	16,250
Yhteisöaloitteet	68,354	1,507
Yhteensä	996,606	29,143
EAKR + ESR YHTEENSÄ	**1 973,226**	**119,798**

[1)] Vuoden 2008 arviomäärärahaluvusta puuttuu palautumakorotus 2 880 000 euroa, josta kohdentuu 120 000 euroa Kainuun maakuntaan.

2008 talousarvio	122 678 000
2007 II lisätalousarvio	—
2007 talousarvio	179 914 000
2006 tilinpäätös	186 004 333

64. (26.98.64 ja 34.05.64) EU:n rakennerahastojen rahoitusosuus EU:n rakennerahastoohjelmiin ohjelmakaudella 2007—2013 (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 112 116 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) EU:n ohjelmakauden 2007—2013 alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitetta toteuttavien Euroopan aluekehitysrahastosta osa-

rahoitettavien toimenpideohjelmien hankkeiden EU -rahoitusosuuden maksamiseen,

2) EU:n ohjelmakauden 2007—2013 Manner-Suomen ESR -ohjelmaa toteuttavien hankkeiden EU -rahoitusosuuden maksamiseen,

3) edellä mainittujen ohjelmien toteutukseen liittyvän teknisen avun sekä ohjelmien toteuttamisen kannalta välttämättömien kulutusmenojen maksamiseen,

4) yhdessä momentin 32.70.65 kanssa Euroopan aluekehitysrahaston osarahoittamien ohjelmien toteuttamiseen tarvittavan enintään 105 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen. Palkattava enimmäishenkilötyövuosimäärä on sekä ohjelmakauden 2007—2013 että momenteilta 32.70.61, 32.70.62 ja muiden hallinnonalojen valtion rahoitusosuusmomenteilta rahoitettavan ohjelmakauden 2000—2006 yhteismäärä sekä

5) yhdessä momentin 32.70.65 kanssa Euroopan sosiaalirahaston osarahoittamien ohjelmien toteuttamiseen tarvittavan enintään 365 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen. Palkattava enimmäishenkilötyövuosimäärä on sekä ohjelmakauden 2007—2013 että momenteilta 32.70.61, 30.70.62 ja opetusministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön vastaavilta valtion rahoitusosuusmomenteilta rahoitettavan ohjelmakauden 2000—2006 yhteismäärä.

Momentin myöntämisvaltuudesta 425 000 euroa varataan teknisenä apuna valtiovarainministeriölle EU:n rakennerahastojen tarkastustoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen sekä yhdessä momentilla 32.70.65 olevan valtion rahoitusosuuden kanssa yhteensä enintään neljää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

Kainuun hallintokokeilusta annetun lain mukaisesti kohdistuu momentin myöntämisvaltuudesta 12 352 000 euroa ja määrärahasta 6 938 000 euroa Kainuun maakuntaan.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2008 saa uusia myöntämispäätöksiä tehdä yhteensä 240 456 000 eurolla. Mikäli vuoden 2007 myöntämisvaltuutta on jäänyt momenteilla 26.98.64 ja 34.05.64 käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2008.

Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Rahoituksen käytössä sovelletaan kunkin hallinnonalan rahoittamassa toiminnassa sovellettavia kansallisia ja EU:n säännöksiä ja rahoitus kohdennetaan kullakin hallinnonalalla mainittujen säännösten ja rakennerahasto-ohjelmien puitteissa asianomaisen ministeriön määrittelemällä tavalla. Maksettavien kustannusten tukikelpoisuus tulee lisäksi olla kansallisten ja Euroopan unionin säännösten mukaisesti tarkastettu.

Teknisen avun toimeenpanemisesta päätetään Euroopan yhteisöjen rakennerahastosäännöksissä ja kansallisissa rakennerahastosäännöksissä säädetyssä menettelyssä.

Myöntämisvaltuuden käytöstä valtiolle aiheutuvat menot, Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahasto (ESR) yhteensä (milj. euroa)

	2008	2009	2010	2011	Yhteensä
Vuoden 2007 sitoumukset	55,195	97,697	56,380	-	209,272
Vuoden 2008 sitoumukset	49,983	59,304	86,880	31,937	228,104
Yhteensä	105,178	157,001	143,260	31,937	437,376
Kainuu					
— Vuoden 2007 sitoumukset	3,838	5,764	2,776	-	12,378
— Vuoden 2008 sitoumukset	3,100	3,273	4,312	1,667	12,352
Yhteensä	6,938	9,037	7,088	1,667	24,730
Valtuudet yhteensä	112,116	166,038	150,348	33,604	462,106

Myöntämisvaltuuden ja määrärahan käyttö eri ohjelmiin, Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahasto (ESR) (milj. euroa)

Ohjelma	Ohjelmakauden 2007—2013 rahoituskehys valtuutena	Budjetoitu valtuutta v. 2007 talousarvio	Myöntämis-valtuus v. 2008	Budjetoitu määrärahaa v. 2007 talousarvio	Määräraha v. 2008
Euroopan aluekehitys-rahasto (EAKR)					
Itä-Suomi	365,564	65,394	61,328	6,539	35,950
— josta Kainuu	47,654	8,500	8,019	0,850	5,500
Pohjois-Suomi	311,273	41,870	42,707	4,187	24,238
Etelä-Suomi	138,063	18,571	18,943	2,144	10,307
Länsi-Suomi	159,376	21,438	21,867	1,857	12,428
Yhteensä	974,276	147,273	144,845	14,727	82,923
— josta ohjelmareservi	48,714		6,840		
Euroopan sosiaali-rahasto (ESR)					
Manner-Suomi					
Valtakunnallinen osio	217,826	29,300	29,958	2,930	10,333
Alueellinen osio	397,613	69,705	65,653	6,971	18,860
Itä-Suomi	179,787	40,404	35,693	4,040	8,528
— josta Kainuu	23,372	5,252	4,333	0,525	1,438
Pohjois-Suomi	69,106	9,296	9,505	0,930	3,278
Etelä-Suomi	69,032	9,286	9,495	0,929	3,274
Länsi-Suomi	79,688	10,719	10,960	1,072	3,780
Yhteensä	615,439	99,005	95,611	9,901	29,193
— josta ohjelmareservi	30,772		4,548		
EAKR ja ESR yhteensä	1 589,715	246,278	240,456	24,628	112,116

Myöntämisvaltuuden arvioitu jakautuminen hallinnonaloittain, Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) (milj. euroa)[1)]

	Itä-Suomi	Pohjois-Suomi	Etelä-Suomi	Länsi-Suomi	Yhteensä
OPM	3,504	7,531	0,872	3,219	15,126
MMM	0,212	0,150	-	0,064	0,426
LVM	2,424	1,050	-	-	3,474
TEM	41,000	26,588	10,229	15,596	93,413
STM	0,236	0,400	-	-	0,636
YM	1,911	3,145	0,815	1,020	6,891
Kainuu	8,019	-	-	-	8,019
Yhteensä	57,306	38,864	11,916	19,899	127,985

[1)] Ei sisällä teknistä apua, 4,689 milj. euroa, ohjelmareserviä, 6,840 milj. euroa, eikä Etelä-Suomen EAKR-ohjelman teema-hankkeiden rahoitusta, 5,322 milj. euroa.

Myöntämisvaltuuden arvioitu jakautuminen hallinnonaloittain, Euroopan sosiaalirahasto (ESR) (milj. euroa) [1)]

	Itä-Suomi	Pohjois-Suomi	Etelä-Suomi	Länsi-Suomi	Valta-kunnallinen osio	Yhteensä
OPM	11,772	3,114	3,111	3,591	9,817	31,405
TEM	19,948	5,277	5,271	6,086	16,634	53,216
STM	0,981	0,260	0,260	0,299	0,818	2,618
— josta Kainuu	4,333	-	-	-	-	4,333
Yhteensä	32,701	8,651	8,642	9,976	27,269	87,239

[1)] Ei sisällä teknistä apua, 3,824 milj. euroa, eikä ohjelmareserviä, 4,548 milj. euroa.

Tarkoituksena on, että ohjelmareservin määrä olisi vähintään 5 % kunkin rakennerahasto-ohjelman rahoituksesta. Tavoitteena on helpottaa eri maakuntien, niiden yritysten ja muiden toimijoiden yhteistyötä sekä tukea alueiden mahdollisuuksia kohdentaa varainhoitovuoden kuluessa ohjelmien rahoitusta mahdollisesti nopeastikin muuttuvia tarpeita vastaavasti.

Ohjelmareservin jakautuminen, Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahasto (ESR) (milj. euroa)

	Itä-Suomi	Pohjois-Suomi	Etelä-Suomi	Länsi-Suomi	Valta-kunnallinen osio	Yhteensä
EAKR	2,665	2,135	0,947	1,093	-	6,840
ESR	1,559	0,474	0,474	0,547	1,494	4,548
Yhteensä	4,224	2,609	1,421	1,640	1,494	11,388

Teknisen avun jakautuminen, Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahasto (ESR) (milj. euroa)

	Itä-Suomi	Pohjois-Suomi	Etelä-Suomi	Länsi-Suomi	Valta-kunnallinen osio	Yhteensä
EAKR	1,357	1,708	0,758	0,875	-	4,698
ESR	1,433	0,380	0,379	0,437	1,195	3,824
Yhteensä	2,790	2,088	1,137	1,312	1,195	8,522

Euroopan aluekehitysrahastosta osarahoitettavien alueellinen kilpailukyky ja työllisyys toimenpideohjelmien päätavoitteet ohjelmakaudelle 2007—2013:

TAVOITE	Uudet yritykset	Uudet työpaikat,	josta t&k-työpaikat	Lissabonin strategian mukaiset hankkeet (%)
Itä-Suomi	2 020	13 230	800	86
Pohjois-Suomi	1 500	11 000	1 000	76
Etelä-Suomi	920	4 200	290	82
Länsi-Suomi	2 000	9 800	150	80
Yhteensä	6 440	38 230	2 240	81

Euroopan sosiaalirahastosta osarahoitettavan Manner-Suomen ESR -toimenpideohjelman päätavoitteet ohjelmakaudelle 2007—2013:

TAVOITE	Aloittaneet henkilöt	Uudet yritykset	Uudet työpaikat
Manner-Suomi	450 000	7 000	12 000

Tavoitteet koskevat yhteisesti momentin 32.70.64 ja 32.70.65 määrärahoja.

Tulot on merkitty momentille 12.32.70 ja valtion rahoitusosuus momentille 32.70.65.

2008 talousarvio	112 116 000
2007 talousarvio	24 628 000

65. (26.98.65 ja 34.05.65) Valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007—2013 (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 89 043 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) EU:n ohjelmakauden 2007—2013 alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitetta toteuttavien toimenpideohjelmien Euroopan aluekehitysrahastosta rahoitettavien hankkeiden sekä Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen (tavoite 3) ja Euroopan naapuruus- ja kumppanuusinstrumentin rajayhteistyöosion (ENPI CBC) valtion rahoitusosuuden maksamiseen,

2) Euroopan sosiaalirahastosta ohjelmakauden 2007—2013 alueellinen kilpailukyky ja työllisyys tavoitetta toteuttavan Manner-Suomen ESR -toimenpideohjelman valtion rahoitusosuuden maksamiseen sekä

3) edellä mainittujen ohjelmien toteutukseen liittyvän teknisen avun sekä ohjelmien toteuttamisen kannalta välttämättömien kulutusmenojen maksamiseen.

Momentin myöntämisvaltuudesta 425 000 euroa varataan teknisenä apuna valtiovarainministeriölle EU:n rakennerahastojen tarkastustoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Kainuun hallintokokeilusta annetun lain mukaisesti kohdistuu momentin myöntämisvaltuudesta 8 230 000 euroa ja määrärahasta 4 172 000 euroa Kainuun maakuntaan.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2008 saa uusia myöntämispäätöksiä tehdä yhteensä 209 794 000 eurolla.

Mikäli vuoden 2007 myöntämisvaltuutta on jäänyt momenteilla 26.98.65 ja 34.05.65 käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2008.

Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Rahoituksen käytössä sovelletaan kunkin hallinnonalan rahoittamassa toiminnassa sovellettavia kansallisia ja EU:n säännöksiä ja rahoitus kohdennetaan kullakin hallinnonalalla mainittujen säännösten ja rakennerahasto-ohjelmien puitteissa asianomaisen ministeriön määrittelemällä tavalla. Maksettavien kustannusten tukikelpoisuus tulee lisäksi olla kansallisten ja Euroopan unionin säännösten mukaisesti tarkastettu.

Teknisen avun toimeenpanemisesta päätetään Euroopan yhteisöjen rakennerahastosäännöksissä ja kansallisissa rakennerahastosäännöksissä säädetyssä menettelyssä.

Myöntämisvaltuuden käytöstä valtiolle aiheutuvat menot, Euroopan aluekehitysrahastoa (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahastoa (ESR) vastaavat valtion rahoitusosuudet yhteensä (milj. euroa)

	2008	2009	2010	2011	Yhteensä
Vuoden 2007 sitoumukset	44,922	78,630	45,175	-	168,727
Vuoden 2008 sitoumukset	39,949	52,542	79,424	29,649	201,564
Yhteensä	84,871	131,172	124,599	29,649	370,291
Kainuu					
— Vuoden 2007 sitoumukset	1,329	2,575	1,649	-	5,553
— Vuoden 2008 sitoumukset	2,843	2,254	2,095	1,038	8,230
Yhteensä	4,172	4,829	3,744	1,038	13,783
Valtuudet yhteensä	89,043	136,001	128,343	30,687	384,074

Myöntämisvaltuuden ja määrärahan käyttö eri ohjelmiin Euroopan aluekehitysrahastoa (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahastoa (ESR) vastaavat valtion rahoitusosuudet yhteensä (milj. euroa)

Ohjelma	Ohjelmakauden 2007—2013 rahoituskehys valtuutena	Budjetoitu valtuutta v. 2007 talousarvio	Myöntämis-valtuus v. 2008	Budjetoitu määrärahaa v. 2007 talousarvio	Määräraha v. 2008
EAKR					
Itä-Suomi	305,612	35,390	42,174	3,113	22,161
— josta Kainuu	39,839	4,023	6,088	0,402	3,529
Pohjois-Suomi	238,435	30,572	34,214	3,040	17,725
Etelä-Suomi	135,544	17,732	19,097	2,021	10,210
Länsi-Suomi	162,656	21,379	22,817	2,333	12,618
Tavoite 3 ja ENPI CBC	74,729	9,625	10,088	0,963	5,410
Yhteensä	916,976	114,698	128,390	11,470	68,124
— josta ohjelmareservi	45,849		6,115		
ESR					
Manner-Suomi					
Valtakunnallinen osio	245,054	31,858	32,622	3,203	8,488
Alueellinen osio	353,980	47,610	47,782	4,761	12,431
Itä-Suomi	134,840	19,121	17,716	1,912	4,812
— josta Kainuu	17,529	2,479	2,142	0,248	0,643
Pohjois-Suomi	51,830	6,737	7,111	0,674	1,823
Etelä-Suomi	77,661	10,097	10,655	1,010	2,690
Länsi-Suomi	89,649	11,655	12,300	1,165	3,106
Yhteensä	599,034	79,468	81,404	7,964	20,919
— josta ohjelmareservi	29,952		3,929		
EAKR ja ESR yhteensä	1 516,010	194,166	209,794	19,434	89,043

Myöntämisvaltuuden arvioitu jakautuminen hallinnonaloittain, Euroopan aluekehitysrahastoa (EAKR) vastaava valtion rahoitusosuus (milj. euroa)[1)]

	Itä-Suomi	Pohjois-Suomi	Etelä-Suomi	Länsi-Suomi	Tavoite 3 ja ENPI CBC	Yhteensä
VM	-	-	-	-	0,098	0,098
OPM	2,197	5,804	0,799	2,956	1,174	12,930
MMM	0,058	0,120	-	0,042	0,196	0,416
LVM	1,811	0,552	-	-	0,783	3,146

TEM	27,847	21,600	10,626	16,977	5,376	82,426
STM	0,153	0,302	-	-	0,098	0,553
YM	0,859	2,418	0,696	0,826	1,859	6,658
Kainuu	6,088	-	-	-	-	6,088
Yhteensä	39,013	30,796	12,121	20,801	9,584	112,315

[1)] Ei sisällä teknistä apua, 4,698 milj. euroa, ohjelmareserviä, 6,115 milj. euroa, eikä Etelä-Suomen EAKR-ohjelman teema-hankkeiden rahoitusta, 5,262 milj. euroa.

Myöntämisvaltuuden arvioitu jakautuminen hallinnonaloittain, Euroopan sosiaalirahastoa (ESR) vastaava valtion rahoitusosuus (milj. euroa)[1)]

	Itä-Suomi	Pohjois-Suomi	Etelä-Suomi	Länsi-Suomi	Valta-kunnallinen osio	Yhteensä
OPM	5,594	2,295	3,508	4,050	11,069	26,516
TEM	9,479	3,890	5,943	6,861	18,754	44,928
STM	0,465	0,190	0,292	0,337	0,922	2,207
— josta Kainuu	2,142	-	-	-	-	2,142
Yhteensä	15,539	6,375	9,743	11,248	30,746	73,651

[1)] Ei sisällä teknistä apua, 3,824 milj. euroa, eikä ohjelmareserviä, 3,929 milj. euroa.

Ohjelmareservin jakautuminen Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja Euroopan sosiaali-rahaston (ESR) rahoitusta vastaava valtion rahoitusosuus (milj. euroa)

	Itä-Suomi	Pohjois-Suomi	Etelä-Suomi	Länsi-Suomi	Valtakunnallinen ESR , EAKR:n Tavoite 3 ja ENPI CBC	Yhteensä
EAKR	1,804	1,711	0,955	1,141	0,504	6,115
ESR	0,744	0,356	0,533	0,615	1,681	3,929
Yhteensä	2,548	2,067	1,488	1,756	2,185	10,044

Teknisen avun jakautuminen, Euroopan aluekehitysrahastoa (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahastoa (ESR) vastaava valtion rahoitusosuus (milj. euroa)

	Itä-Suomi	Pohjois-Suomi	Etelä-Suomi	Länsi-Suomi	Valta-kunnallinen osio	Yhteensä
EAKR	1,357	1,708	0,758	0,875	-	4,698
ESR	1,433	0,380	0,379	0,437	1,195	3,824
Yhteensä	2,790	2,088	1,137	1,312	1,195	8,522

Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen (tavoite 3) ja Eurooppalaisen naapuruuden ja kumppanuuden välineen ohjelmissa (ENPI CBC) tuetaan raja-alueiden ja laajempien yhteistyöalueiden integroitumista sekä laajempien verkostojen syntymistä. Lisäämällä yhteistyötä ja edistämällä kokemusten vaihtoa ja hyvien käytäntöjen leviämistä Euroopan alueellinen yhteistyö ja Eurooppalaisen naapuruuden ja kumppanuuden välineen (ENPI CBC) -ohjelmat vaikuttavat alueiden, erityisesti raja-alueiden kilpailukykyyn ja taloudelliseen kehitykseen, sekä parantavat raja-alueiden ja rajat ylittävien työmarkkinoiden toimivuutta. Ohjelmia toteutetaan yhteistyössä

usean muun maan kanssa. Näiden ohjelmien EU-varat eivät sisälly valtion talousarvioon.

Tarkoituksena on, että ohjelmareservin määrä olisi vähintään 5 % kunkin rakennerahasto-ohjelman rahoituksesta. Tavoitteena on helpottaa eri maakuntien, niiden yritysten ja muiden toimijoiden yhteistyötä sekä tukea alueiden mahdollisuuksia kohdentaa varainhoitovuoden kuluessa ohjelmien rahoitusta mahdollisesti nopeastikin muuttuvia tarpeita vastaavasti.

2008 talousarvio	89 043 000
2007 talousarvio	20 214 000

80. (34.06, osa) Työvoimapolitiikka

Selvitysosa: Julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaan julkisen työvoimapalvelun ydintehtävä on työmarkkinoiden toimivuuden edistäminen. Tavoitteena on ylläpitää ja edistää työvoiman kysynnän ja tarjonnan välistä tasapainoa työmarkkinoilla, turvata työvoiman saatavuutta, torjua työttömyyttä sekä järjestää työtä hakeville mahdollisuuksia tehdä työtä.

Työvoimaviranomaisen järjestämiä tai hankkimia keskeisiä julkisia työvoimapalveluja ovat työnvälitys, työmarkkinatoimenpiteet, työvoimapoliittinen aikuiskoulutus ja ammatillisen kehittymisen palvelut, joita ovat ammatinvalinta- ja urasuunnittelupalvelut, koulutus- ja ammattitietopalvelut sekä ammatillinen kuntoutus. Työttömien työllistymistä edistäviä tukia ovat palkkatuki ja työllisyyspoliittinen avustus.

Julkisella työvoimapalvelulla edistetään työllistymistä ensisijaisesti avoimille työmarkkinoille joko suoraan tai koulutuksen avulla. Toissijaisesti työllistymistä tuetaan käyttämällä työllisyysmäärärahoja. Työllisyysmäärärahojen avulla tuetaan erityisesti pitkäaikaistyöttömien, nuorten ja vajaakuntoisten työllistymistä sekä ehkäistään työttömyyden pitkittymistä ja tasoitetaan työttömyyden alueellisia eroja.

Osana hallitusohjelmaa on toimeentuloturvan momentit 33.20.31 (Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä), 33.20.54 (Työvoimapoliittiseen aikuiskoulutukseen osallistuvien opintososiaaliset edut) ja 33.20.52 (Työmarkkinatuki) siirretty sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaan. Työmarkkinatukimomentilta rahoitetaan osa työttömyysturvasta ja lisäksi työvoimapoliittisia toimenpiteitä (työmarkkinatoimenpiteitä, palkkatukea ja starttirahaa).

Hallitusohjelman mukaan valtion työvoimapolitiikkaa uudistetaan tavoitteena parantaa työnhakijain ja työpaikkojen kohtaantoa, edistää uusien työpaikkojen ja yritysten syntymistä sekä vähentää työttömyyttä ja osaltaan estää syrjäytymistä. Tämän tavoitteen toteuttamiseksi työllisyysmäärärahat suunnataan uudelleen siten, että niillä nykyistä paremmin tuetaan työttömän henkilön työllistymistä avoimille työmarkkinoille.

Työvoimapolitiikan toimeenpanossa keskeistä on osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen, johon pyritään muun muassa täyttämällä työpaikat nopeasti, pienentämällä virtaa yli kolmen kuukauden työttömyyteen ja ottamalla työvoimavarat tehokkaasti käyttöön. Työpaikkojen nopeaa täyttymistä edistetään työhönosoituksia lisäämällä. Työvoimavarojen tehokkaan käytön osalta keskeistä on vaikeasti työllistyvien määrän vähentäminen välityömarkkinoiden toimivuutta parantamalla ja luomalla edellytyksiä matalan kynnyksen työllistämiselle kaikille työnhakijoille.

Työllisyysmäärärahoja kohdennetaan yritysten kanssa toteutettavaan ammatilliseen työvoimakoulutukseen sekä yrityksissä tapahtuvaan palkkatuettuun työhön. Koulutus räätälöidään nykyistä paremmin yritysten tarpeisiin. Yhteishankintana yritysten kanssa toteutettavaa koulutusta lisätään. Erityisesti parannetaan pienille yrityksille tarjottavia palveluita. Ammatillisen työvoimakoulutuksen ja palkkatuetun työn sekä muiden työvoimapoliittisten toimenpiteiden

vaikuttavuutta parannetaan oleellisesti pitäen selkeästi tavoitteena henkilön työllistymistä. Tavoitteena on, että aktiivisen työvoimapolitiikan toimenpiteiden jälkeinen työllistyminen nousee vaalikauden aikana keskimäärin vähintään 40 %:iin toimenpiteen päättäneistä.

Työvoimapoliittista aikuiskoulutusta kehitetään siten, että työvoimapoliittinen aikuiskoulutus, omaehtoinen aikuiskoulutus ja henkilöstökoulutus muodostavat toimivan kokonaisuuden. Työvoimapoliittisella aikuiskoulutuksella vaikutetaan siihen, että työmarkkinoille tuotetaan ammattitaitoista työvoimaa. Koulutusta kohdennetaan erityisesti työvoimaa rekrytoiville aloille. Työnantajien kanssa yhteisesti rahoitettavan yhteishankintakoulutuksen osuus nostetaan 15 prosenttiin. Koulutuksen vaikuttavuutta parannetaan mm. tehostamalla opiskelijavalintaprosessia, työssäoppimisen laatua sekä koulutuksen päättövaiheen toimintatapoja. Painopistettä työvoimakoulutuksen sisällä siirretään ammatilliseen koulutukseen siten, että valmentavan koulutuksen osuus pienenee 10 prosentilla. Valmentavasta koulutuksesta noin 25 milj. euroa arvioidaan käytettävän maahanmuuttajien kotoutumiskoulutukseen.

Palkkatuella järjestettävän työn tarkoituksena on parantaa työttömän ammattitaitoa, osaamista ja työmarkkina-asemaa sekä edistää työttömänä olleen pääsemistä avoimille työmarkkinoille. Palkkatukea suunnataan yrityksiin. Palkkatukea käytetään nykyistä laajemmin ammatillista koulutusta vailla olevien työttömien oppisopimuskoulutukseen. Ammatillista työvoimakoulutusta ja palkkatuettua työtä yhdistävän mallin käyttöä laajennetaan ja kehitetään. Vammaisten työhön sijoittumisen edistämiseksi lisätään palkkatukea 18 milj. eurolla, jolloin vammaisten tukeen arvioidaan käytettävän 36 milj. euroa. Nuorten työhön sijoittumisen tukemiseen lisätään määrärahoja 30,5 milj. euroa.

Välityömarkkinat tarjoavat ensisijassa mahdollisuuden edetä avointen työmarkkinoiden työpaikkoihin (siirtymätyömarkkinat), mutta toisaalta vaihtoehdon pitkäaikaistyöttömyydelle (välittävät työmarkkinat). Välittävät työmarkkinat muodostuvat aktiivisen sosiaalipolitiikan toimenpiteistä ja niiden tarkoituksena on ylläpitää toimintakykyä, parantaa elämänhallintaa ja luoda edellytyksiä työllistymiselle. Siirtymätyömarkkinoilla pääpaino on työhallinnon palvelujen (työmarkkinatoimenpiteet ja palkkatuettu työ) tarjonnassa. Keskeinen haaste on vaikeasti työllistyville räätälöityjen matalan kynnyksen siirtymätyöpaikkojen luominen ja siirtymätyöpaikkojen vaikuttavuuden parantaminen luomalla nykyistä järjestelmällisemmin avoimille työmarkkinoille johtavia tuettuja työllistymispolkuja. Vaikuttavuutta pyritään parantamaan etsimällä siirtymätyöpaikkoja nykyistä useammin yrityksistä esimerkiksi edelleensijoittamismahdollisuutta ja palkkatukiseteliä hyödyntämällä. Lisäksi pyritään löytämään työnantajia, jotka ovat valmiita kouluttamaan tuella palkkaamiaan työttömiä työn ohessa.

Starttirahayrittäjyyden mahdollisuuksia vahvistetaan vakinaistamalla starttirahakokeilun sisältö ja pidentämällä starttirahakauden kesto enintään 18 kuukauteen.

Vuoden 2007 loppuun voimassa olevaa vuorotteluvapaajärjestelmää jatketaan edelleen.

Työttömiä [1] työvoimapoliittisten toimenpiteiden piirissä keskimäärin vuoden aikana [2]

	2006 toteutuma	2007 budjetoitu	2008 esitys
Työllistäminen valtiolle	1 830	1 300	1 200
Palkkatuki	27 730	39 890	37 300
Starttiraha, työelämävalmennus, osa-aikalisä	7 210	5 250	8 300
Työvoimapoliittinen aikuiskoulutus	26 300	25 310	24 620
Työharjoittelu/työelämävalmennus työmarkkinatuella	11 770	13 000	13 000
Vuorotteluvapaa	6 200	6 000	6 000

Työttömiin kohdistuvat ESR-hankkeet	4 711	4 500	1 300
Työllisyysperusteiset investoinnit	900	950	600
EAKR:n työllisyysperusteiset investoinnit	350	300	300
Yhteensä	87 001	96 500	92 620
Toimenpiteiden piirissä prosenttia työvoimasta	3,3	3,6	3,5

[1] Työvoimakoulutusta ja starttirahaa kohdennetaan jossain määrin myös muille kuin työttömille.

[2] Vuodesta 2005 lähtien työllistämisen, työvoimakoulutuksen ja investointien luvuissa ei ole mukana Kainuun itsehallintokokeilun piiriin kuuluvia, joita arvioidaan vuonna 2007 ja 2008 olevan 2 750 henkilöä keskimäärin.

Lisäksi ESR-toimenpiteisiin osallistuu työssä olevia henkilöitä.

Työvoimapolitiikalla aikaansaatavat yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet on kuvattu momentin 32.01.02 yhteydessä.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

	2006 toteutuma	2007 arvio/**tavoite**	2008 **tavoite**
Työvoimakoulutuksen yhteishankintakoulutuksen osuus hankituista opiskelijatyöpäivistä vähintään, %	6	**9**	**15**
Tuella palkatuista yrityksissä vähintään, %	25	27	**30**
Työhönosoituksesta täyttyneiden työpaikkojen osuus, %	9	12	**15**
Avoimille työmarkkinoille ammatillisen työvoimakoulutuksen ja palkkatuetun työn jälkeen sijoittuneiden osuus vähintään, %	**34**	**35**	**36**
Työttömänä 3 kk ammatillisen työvoimakoulutuksen jälkeen enintään, %	35	**36**	**32**
Työttömänä 3 kk palkkatuen jälkeen enintään, %	50	**44**	**42**

01. (34.06.21) Työvoima-asiain paikallishallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 144 947 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) julkisen työvoimapalvelun kokeilu- ja kehittämishankkeiden menojen maksamiseen, lukuun ottamatta työvoimapoliittisen aikuiskoulutuksen hankkeita, jotka rahoitetaan momentilta 32.80.51, sekä

2) lähialueiden työhallintojen kehittämiseen.

Palvelukeskusten toimintaan tarkoitetun määrärahan käyttö edellyttää, että kunnat sijoittavat yhteisiin toimipisteisiin suunnilleen saman määrän virkailijoita kuin työvoimatoimisto. Työ- ja elinkeinohallinto sekä kunta vastaavat yhdessä toiminnasta aiheutuvista kustannuksista työ- ja elinkeinoministeriön tarkemmin määrittelemällä tavalla.

Selvitysosa:

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen työvoimatoimistoissa

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Koulutustasoindeksi (pl. työllistetyt) (1,5—8)	5,0	5,1	5,1
Työtyytyväisyys (1—5)	3,4	3,5	3,5
Johtaminen (1—5)	3,2	3,3	3,4
Sairauspoissaolot, päivää/htv (pl. työllistetyt)	12,4	12,0	11,5

Toiminnallinen tuloksellisuus

Työvoimapalvelujen laatu

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Työnantajien palvelupalaute, arvosanojen 'hyvä' ja 'erittäin hyvä' osuus, %	58,8	65,0	65,0
Työnhakijoiden palvelupalaute, arvosanojen 'hyvä' ja 'erittäin hyvä' osuus, %	52,9	59,0	59,0

Tuottavuuden (suoritteet/henkilötyövuosi) kasvu

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite	Muutos 2007/2008, %
Asiakkuuden kirjaaminen ja ylläpito	1 432	1 573	1 722	9
Työnvälitys ja informaatio	706	711	728	2
Yksilölliset palvelut	377	390	413	6
Aktiivinen työvoimapolitiikka	324	301	316	5
Passiivinen työvoimapolitiikka	4 637	4 937	5 210	6

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon 13 henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Työvoima-asiain paikallishallinnon toimintamenot	128 595 600
Työvoimapalvelujen kokeilu- ja kehittämishankkeet	151 400
Lähialueyhteistyö	100 000
Palvelukeskusten toimintamenot	16 100 000
Yhteensä	144 947 000

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	159 229	156 117	158 447
Bruttotulot	15 318	11 500	13 500
Nettomenot	143 911	144 617	144 947
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	22 395		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	21 309		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (Henkilöstöratkaisut ja työvoiman vuokraus, 40 htv, 1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntituotot	13 311	11 000	13 000
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	12 449	10 500	12 000
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	862	500	1 000
Kustannusvastaavuus, %	107	105	108

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (Kuntoutus, 10 htv, 1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntituotot	1 048	1 156	1 200
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	696	1 156	1 200
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	352	-	-
Kustannusvastaavuus, %	150	100	100

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	470
Tuottavuustoimet	-136
Muut muutokset	-4
Yhteensä	330

2008 talousarvio	144 947 000
2007 talousarvio	144 617 000
2006 tilinpäätös	142 825 986

51. (34.06.51) Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 560 672 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) 6 luvun 1 §:n mukaisen työvoimapoliittisen aikuiskoulutuksen hankintaan ja julkiseen työvoimapalveluun kuuluvista etuuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (1346/2002) 1 luvun 3 §:n ja 2 luvun 7 §:n mukaisten ennen koulutuksen alkua myönnettävien ylläpitokustannusten korvausten maksamiseen,

2) työvoimakoulutuksen opiskelijavalinnasta, tiedottamisesta, tarjouspyyntö- ja hankintailmoittelusta aiheutuvien menojen maksamiseen, työvoimakoulutuksen suunnittelua ja hankintatoimintaa tukevasta kehittämis-, kokeilu- ja selvitystyöstä ja koulutus- ja konsulttipalvelujen hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen sekä enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen työvoimakoulutukseen liittyviin tehtäviin,

3) koulutuksen ja majoituksen hankkimiseen Pohjoiskalotin koulutussäätiöltä,

4) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 7 luvun 4 §:n mukaiseen työttömien työllistämiseen valtion virastoille ja laitoksille enintään 1 200 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen enintään 2 200 euron suuruisen kuukausipalkan mukaisesti sekä työn järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin,

5) palkkatuen perustukien maksamiseen työnantajalle sen työllistäessä työttömyyspäivärahalla olevan henkilön sekä muun työmarkkinatukeen oikeutetun henkilön kuin julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 1 luvun 7 §:n

mukaisen vaikeasti työllistyvän tai vähintään 130 päivää työmarkkinatukea saaneen työttömän, joka täyttää mainitun lain 7 luvun 12 a §:n edellytykset,

6) työllistämistuen perustuen maksamiseen toimeentulon turvaamiseksi julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 7 luvun 5 §:n mukaisesti starttirahana muulle kuin työmarkkinatukeen oikeutetulle henkilölle sekä 8 luvun 1 §:n mukaiseen työelämävalmennukseen osallistuvalle työttömälle työnhakijalle, joka ei ole oikeutettu työmarkkinatukeen,

7) työllistämistuen lisäosien maksamiseen julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 7 luvun 9 §:n mukaisesti,

8) lisätukien maksamiseen kunnille julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 7 luvun 12 §:n mukaisesti,

9) eräiden työllisyysmäärärahojen käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen (1345/2002) mukaisesti työllisyyspoliittisiin avustuksen kunnalle, kuntayhtymälle ja muulle yhteisölle, säätiölle sekä sosiaaliselle yritykselle,

10) starttirahan hakijoiden yritystoiminnan edellytysten selvittämisestä aiheutuviin menoihin,

11) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 6 luvun 11 §:n 2 momentin ja 13 §:n 1 momentin 1 ja 4 kohdan mukaisista ammatinvalinnan, urasuunnittelun ja ammatillisen kuntoutuksen toimenpiteistä aiheutuvien palvelujen tuottajan palvelumaksujen maksamiseen, julkiseen työvoimapalveluun kuuluvista etuuksista annetun valtioneuvoston asetuksen 7 luvun mukaisen työolosuhteiden järjestelytuen maksamiseen, julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 10 luvun 2 §:n 2 ja 3 momenttien ja julkiseen työvoimapalveluun kuuluvista etuuksista annetun valtioneuvoston asetuksen 4 luvun mukaisten ylläpitokustannusten korvausten ja toimeentulon turvaamiseksi tarkoitetun päivärahan maksamiseen sekä julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 10 luvun 6 §:n 2 ja 3 momenttien mukaisen ylläpitokorvauksen maksamiseen,

12) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 3 luvun 1 §:n mukaisten täydentävien palvelujen hankintaan ja lain 10 luvun 6 §:n mukaisen harkinnanvaraisen ylläpitokorvauksen maksamiseen työnhakuvalmennukseen osallistuvalle,

13) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 6 luvun 14 §:n mukaisen vakuutusturvan kustannuksiin koskien työ- ja koulutuskokeilua ammattioppilaitoksessa, työkokeilua työpaikalla, työnhakuvalmennusta, tutustumiskäyntiä oppilaitoksessa ja 8 luvun 1 §:n mukaista työelämävalmennusta työttömälle työnhakijalle, joka ei ole oikeutettu työmarkkinatukeen sekä julkiseen työvoimapalveluun kuuluvista etuuksista annetun valtioneuvoston asetuksen 4 luvun 11 §:ssä tarkoitettua työhönvalmennusta muussa palveluyksikössä,

14) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 10 luvun 1 §:n mukaisen liikkuvuusavustuksen maksamiseen,

15) enintään 437 000 euroa Venäjän lähialueiden työvoiman ammatillisesta kehittämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen työ- ja elinkeinoministeriön tarkemmin päättämällä tavalla sekä

16) ennen työllisyyslain (275/1987) voimaantuloa palkattujen ja edelleen samassa työsuhteessa olevien vajaakuntoisten henkilöiden palkkaamisesta aiheutuviin menoihin.

Kainuun hallintokokeilualueella määrärahaa saa käyttää vain kohdan 1 mukaisten ennen koulutuksen alkua myönnettävien ylläpitokustannusten korvausten maksamiseen sekä kohtien 2 ja 10—15 menoihin.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenoihin.

Siirtomenot budjetoidaan suoriteperusteisena lukuun ottamatta Valtiokonttorin tapaturmavakuutusmaksuja, jotka budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

1) Vuonna 2008 saa julkisten työvoimapalvelujen ja niitä täydentävien palvelujen hankinnasta aiheutua valtiolle Kainuun hallintokokeilun piiriin kuuluvia työvoimapoliittisen aikuiskoulutuksen hankintoja lukuun ottamatta menoja vuoden 2008 jälkeen enintään 110 200 000 euroa.

2) Vuonna 2008 saa tehdä Venäjän lähialueiden työvoiman ammatillista kehittämistä kos-

kevia hankintasopimuksia siten, että niistä saa aiheutua valtiolle menoja vuoden 2008 jälkeen enintään 100 000 euroa.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Työvoimapoliittinen aikuiskoulutus	
Koulutuksen hankinta yhteensä (6 180 700 opiskelijatyöpäivää, otp * 33,9 €)	
— Ammatillisen koulutuksen hankinta (4 734 700 otp * 36,1 €) (sis. muutosturvan toimintamallin mukaista koulutusta n. 450 000 otp)	170 932 000
—Valmentavan työvoimakoulutuksen hankinta (1 446 000 otp * 26,8 €) (sis. maahanmuuttajien kotoutumis-koulutusta n. 930 000 otp)	38 754 000
Opiskelijavalinta sekä kehittämis-, tiedotus- ja ilmoitustoiminta	2 660 000
Etuudet ennen työvoimakoulutuksen alkua	440 000
Pohjoiskalotin koulutussäätiöstä hankittava koulutus (80 vuosipaikkaa* 18 750 €)	1 500 000
Yhteensä	214 286 000
Työllistäminen	
Työllistäminen valtionhallintoon (1 200 htv * 22 500 €)	27 000 000
Työllistäminen kunnille ja kunta-yhtymille (10 000 htv * 6 100 €)	61 000 000
Työllistäminen yksityiselle sektorille yhteensä	223 281 000
— palkkatuki (22 300 htv * 6 000 €)	134 781 000
— starttiraha (5 000 htv * 6 000 €)	30 000 000
— työelämävalmennus (2 000 htv * 10 000 €)	20 000 000
— osa-aikalisä (1 300 htv * 6 000 €)	8 000 000
— työllisyyspoliittinen avustus	28 000 000
— starttiselvitykset	2 500 000
Yhteensä	311 281 000
Julkisen työvoimapalvelun erityis-toimet	
Työhönsijoittumisen ja ammatin-valinta- ja urasuunnittelun erityis-menot (20 660 toimenpidettä * 396,8 €)	8 200 000
Ryhmä- ja muiden palvelujen hankinta sekä työnhaku-valmennukseen osallistuvien ylläpito-korvaukset	18 000 000
Pitkäaikaistyöttömien eläke-edellytysten selvittäminen (5 800 toimenpidettä * 550 €)	3 188 000
Liikkuvuusavustus/matka-kustannusten korvaus (24 200*160 €)	3 880 000
Liikkuvuusavustus/muuttoavustus (2 000 hlöä * 700 €)	1 400 000
Yhteensä	34 668 000
Lähialueyhteistyö	
Venäjän lähialueiden työvoiman ammatillinen kehittäminen (enintään) (pääasiassa koulutusta)	437 000
Yhteensä	437 000
Kaikki yhteensä	560 672 000

Määrärahaan sisältyy 16 100 000 euroa muutosturvan toimintamallin mukaiseen työvoimakoulutukseen, muuttoavustukseen ja starttirahaan. Jos näihin toimenpiteisiin tarvitaan arvioitua vähemmän määrärahaa, jätetään yli menevä osuus määrärahasta käyttämättä. Maahanmuuttajien kotoutumiskoulutukseen arvioidaan käytettävän noin 25 000 000 euroa valmentavan koulutuksen määrärahasta.

Työvoimapoliittiseen aikuiskoulutukseen osallistuvien koulutusaikainen toimeentulo maksetaan sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan pääluokasta momenteilta 33.20.54 sekä 33.20.52. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan pääluokasta momentilta 33.20.52 maksetaan palkkatuen perustuki muiden työmarkkinatukea saavien paitsi alle 130 päivää työmarkkinatukea saaneiden osalta sekä starttirahan perustuki työmarkkinatukea saavien osalta.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain muuttamiseksi siten, että määräaikainen kokeilu, jossa starttirahaa voidaan maksaa muulle henkilöasiakkaalle kuin työttömälle työhakijalle, vakinaistettaisiin.

Julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 7 luvun 6 §:n 1 momentti edellyttää huolehdittavan siitä, ettei minkään työmarkkina-alueen työttömyys olennaisesti ylitä maan keskimääräistä työttömyyden tasoa. Sovelletun määritelmän mukaisesti tämä tarkoittaa vuositasolla työmarkkina-alueen työttömyyden ylittymistä 80 prosentilla maan keskimääräistä tasosta. Määrärahojen käyttö voidaan kuitenkin aloittaa työttömyyden tason ylittymisen estämiseksi, kun työmarkkina-alueen työttömyys ylittää vuositasolla vähintään 60 prosentilla maan keskimääräisen tason.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2008	2009	2010	2011	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Työvoimakoulutus					
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	84 968	30 973	4 902	-	120 843
Vuoden 2008 sitoumukset	-	80 000	25 000	5 000	110 000
Valtuus yhteensä	84 968	110 973	29 902	5 000	230 843
Ryhmä- ja muut palvelut					
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	120	100	-	-	220
Vuoden 2008 sitoumukset	-	100	100	-	200
Valtuus yhteensä	120	200	100	-	420
Venäjän lähialueiden työvoiman ammatillinen kehittäminen					
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	100	-	-	-	100
Vuoden 2008 sitoumukset	-	100	-	-	100
Valtuus yhteensä	100	100	-	-	200
Valtuudet yhteensä	85 188	111 273	30 002	5 000	231 463

2008 talousarvio	560 672 000
2007 II lisätalousarvio	10 000 000
2007 talousarvio	516 711 000
2006 tilinpäätös	469 398 752

64. (34.06.64) Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 23 404 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain perusteella eräiden työllisyysmäärärahojen käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen 1 luvun mukaisiin investointiavustuksiin sekä 2 luvun mukaiseen työllisyystyöohjelmaan sekä

2) investoinneiksi katsottavista valtion hankinnoista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Momentilta saa maksaa myös sijoitusmenoja, jotka budjetoidaan maksatuspäätösperusteisina.

Valtuus

Vuonna 2008 saa Kainuun hallintokokeilua lukuun ottamatta tehdä enintään 8 000 000 euron arvosta uusia sitoumuksia työllisyysperusteisiin investointeihin.

Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Määrärahaa osoitetaan osarahoituksena kuntien, kuntayhtymien ja muiden yhteisöjen työllisyysperusteisiin investointeihin (investointi-

avustus) ja valtion rakennuttaville virastoille (työllisyystyöohjelma). Investointiavustuksilla pyritään edistämään uusien työpaikkojen syntymistä. Määrärahalla pyritään myös lieventämään äkillisten rakennemuutosten aiheuttamia ongelmia. Työllisyystyöohjelmaa käytetään virastojen ja laitosten investointihankkeiden osarahoitukseen ja sillä pyritään aientamaan työllisyyden hoidon kannalta merkittäviä hankkeita. Momentilta rahoitettavien investointien rakennusaikaiset työllisyysvaikutukset ovat arviolta 800 henkilötyövuotta.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2008	2009	2010	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Työllisyysperusteiset investoinnit				
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	14 328	4 358	-	18 686
Vuoden 2008 sitoumukset	1 530	1 813	657	4 000
Työllisyysperusteiset investoinnit yhteensä	15 858	6 171	657	22 686
Työllisyystyöohjelma				
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	6 000	1 200	-	7 200
Vuoden 2008 sitoutumukset	1 546	1 830	624	4 000
Työllisyystyöohjelma yhteensä	7 546	3 030	624	11 200
Yhteensä	23 404	9 201	1 281	33 886

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Investointiavustus	15 858 000
Työllisyystyöohjelma	7 546 000
Yhteensä	23 404 000

2008 talousarvio	23 404 000
2007 talousarvio	30 718 000
2006 tilinpäätös	25 008 283

90. (34.99) Hallinnonalan muut menot

20. (34.99.23) Siviilipalvelus (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 6 243 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) siviilipalveluksen toimeenpanosta siviilipalveluslain (1723/1991) nojalla aiheutuviin kustannuksiin sekä

2) työ- ja elinkeinohallinnossa palvelevien siviilipalvelusvelvollisten päiväraha- ja ylläpitokustannuksiin.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen siviilipalveluslain (1723/1991) muuttamisesta siten, että siviilipalveluspaikoille korvattaisiin siviilipalvelusvelvollisten asumisen järjestämisestä aiheutuvat kohtuulliset kustannukset. Kustannusten korvaamisen arvioidaan lisäävän siviilipalveluspaikkojen tarjontaa ja siten vähentävän palveluspaikattomien siviilipalvelusvelvollisten määrää ja siitä aiheutuvia kustannuksia. Tarkoituksena on, että uusi järjestelmä aiheuttaa valtiolle vuotuisia lisäkustannuksia enintään 2 milj. euroa.

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 arvio
Siviilipalvelukseen hakeneet, henkilöä	2 479	2 400	2 400
Koulutetut, henkilöä	1 831	1 700	1 650
Koulutusjakson jälkeen ilman palveluspaikkaa, henkilöä	247	255	187
— josta aiheutuvat kustannukset, 1 000 euroa	408	410	308

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siviilipalveluksen järjestämisestä aiheutuvien kohtuullisten asumiskustannusten korvaaminen	2 000
Siviilipalvelusjärjestelmän kustannustason nousun kompensointi	150
Siviilipalveluksen peruskoulutusjakson uudistaminen	200
Yhteensä	2 350

2008 talousarvio	6 243 000
2007 talousarvio	3 893 000
2006 tilinpäätös	4 005 210

50. (34.99.50) Palkkaturva (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 22 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) palkkaturvalain (866/1998) ja merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) mukaisten menojen maksamiseen sekä

2) enintään 673 000 euroa palkkaturvamenettelyyn liittyviin viranomaismaksuihin ja oikeudenkäyntikuluihin sekä konkurssikustannusten maksamiseen.

Momentin määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenoihin.

Selvitysosa: Palkkaturvamenoja vastaavat tulot 21 327 000 euroa on merkitty momentille 12.32.90.

Palkkaturvapalautusten arvioidut 1 000 000 euron korot on budjetoitu momentille 12.32.99.

	2006 toteutuma	2007 budjetoitu/ arvio	2008 esitys
Palkkaturvaa maksettu (1 000 euroa)	18 945	22 000	22 000
Palkkaturvaa peritty takaisin työnantajilta (1 000 euroa)	5 366	4 000	4 000
Palkkaturvaa saaneiden työntekijöiden lukumäärä	6 022	6 500	6 500
Palkkaturvapäätöksen saaneiden työnantajien lukumäärä	2 168	2 600	2 500
Hakemusten keskimääräinen käsittelyaika (pv)	53	42	42
Hakemuksista käsitelty alle 2 kuukaudessa (%)	72	75	75

2008 talousarvio	22 000 000
2007 talousarvio	22 000 000
2006 tilinpäätös	19 012 456

51. (34.99.51) Eräät merimiespalvelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) merimiespalvelulain (447/2007) nojalla merimiesten hyvinvoinnin edistämiseen tarkoitettujen palvelujen valtion osuuden maksamiseen,

2) merimieslaissa tarkoitetun työsopimuksen tekemisestä annetun asetuksen (783/1995) mukaisiin palveluihin,

3) merimieslain (423/1978) ja merimiesten vuosilomalain (433/1984) nojalla merimiesten vuosiloma- ja vanhempainvapaamatkakustannuksiin ja

4) merimiesten työsuhteen alkamiseen ja päättymiseen liittyviin matkakustannuksiin suoritettavan valtion osuuden maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenoihin.

Valtion osuus merimiespalvelutoimiston menoista sekä valtion osuus työnantajille eräisiin merimiesten matkakustannuksiin budjetoidaan maksatuspäätösperusteisesti.

Merimiespalvelutoiminnan rahoitus	€
Valtion osuus merimiespalvelutoimiston menoista	580 000
Työnantajien osuus	290 000
Työntekijöiden osuus	290 000
Lästimaksut (31.32.50)	470 000
Yhteensä	1 630 000

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Valtion osuus merimiespalvelutoimiston menoista	580 000
Valtion osuus työnantajille eräisiin merimiesten matkakustannuksiin	220 000
Yhteensä	800 000

2008 talousarvio	800 000
2007 II lisätalousarvio	—
2007 talousarvio	800 000
2006 tilinpäätös	799 227

Pääluokka 33
SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa:

Toimintaympäristö

Sosiaaliturvan lähivuosien kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ovat väestön ikääntyminen ja toimintakyky, kansantalouden yleinen kehitys, Euroopan integraatio, työllisyys ja pitkäaikaistyöttömyyden taso, köyhyys ja syrjäytyminen, uuden teknologian käyttöönotto, alueellinen kehitys sekä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön muutokset. Sosiaaliturvan kestävän rahoituksen kannalta työssä jatkaminen sekä väestön työ- ja toimintakyvyn ylläpito korostuvat. Euroopan unionin maita yhdistävät samantyyppiset sosiaaliturvan haasteet, samoin yhteiset tavoitteet, eri alueiden toimintaohjelmat sekä politiikan tuloksia kuvaavat indikaattorit.

Talousarvioesityksen lähtökohdat

Hallituksen tavoitteena on kannustaen ja välittäen vahvistaa ihmisten perusturvaa ja arjen turvallisuutta, parantaa palvelujärjestelmän laatua, vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta sekä lisätä inhimillistä hyvinvointia. Uudistamalla työelämää ja sosiaaliturvaa voidaan taata kaikille riittävä ja aukoton perusturva.

Ministeriö vastaa terveyden edistämisen politiikkaohjelmasta sekä osallistuu lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelmaan. Samoin ministeriö osallistuu työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelmaan.

Pääosa, kaksi kolmannesta, sosiaalimenoista rahoitetaan työnantajien ja työntekijöiden sosiaaliturvamaksuin, kuntien verovaroin sekä asiakasmaksuin. Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan osuus sosiaalimenoista on vajaa neljännes, koska sosiaalimenoihin kuuluvia eriä rahoitetaan myös muiden pääluokkien kautta. Pääluokan suurimmat menoerät ovat siirtomenot kotitalouksille, kunnille ja kuntayhtymille.

Eläketurvan ja sosiaali- ja terveyspalvelujen kysynnän kasvusta huolimatta sosiaalimenot kehittyvät maltillisesti vuosina 2008—2011. Sosiaalimenojen suhde bruttokansantuotteeseen pysyttelee vajaan 26 prosentin tasolla. Suomen sosiaalimenot ovat hieman alle EU-maiden keskitason.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan strategiset tavoitteet

— Edistetään terveyttä ja toimintakykyä
— Lisätään työelämän vetovoimaa
— Vähennetään köyhyyttä ja syrjäytymistä
— Varmistetaan toimivat palvelut ja kohtuullinen toimeentuloturva.

Lisäksi hallitusohjelman painotuksena on perheiden hyvinvointia sekä sukupuolten välistä tasa-arvoa käsittelevät kokonaisuudet.

Sosiaali- ja terveysministeriön strategisissa tavoitteissa pyritään toteuttamaan sukupuolivaikutusten arviointi.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteuttaa soveltuvin osin alueiden kehittämislain (602/2002) 1.1.2007 voimaan tulleen muutoksen periaatteita. Euroopan unionin rakennerahastovarojen (EAKR- ja ESR-ohjelmat) alueellisessa kohdentamisessa neuvotellaan aluekohtaiset sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan hankkeisiin tulevat voimavarat vastuuministeriön (työ- ja elinkeinoministeriö) kanssa. Voimavarojen tarkoituksenmukainen hyödyntäminen varmistetaan käyttösuunnitelmalla.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet strategioittain

Edistetään terveyttä ja toimintakykyä

Keskeisenä painopisteenä on väestöryhmien välisten terveyserojen supistaminen. Myös sosiaali- ja terveysministeriön vastuulla olevan *Terveyden edistämisen politiikkaohjelman* tavoitteina ovat väestön terveydentilan parantuminen ja terveyserojen kaventuminen. Tämä on mahdollista vähentämällä alkoholin ja tupakan kulutusta, alentamalla nuorten aikuisten miesten tapaturmaista ja väkivaltaista kuolleisuutta, kohentamalla työikäisten työkykyä ja ikääntyneiden toimintakykyä. Väestön ja erityisesti nuorten lihomiseen voidaan vaikuttaa terveellisillä ruokatottumuksilla sekä riittävällä liikunnalla. Tavoitetta tuetaan erityisesti lukujen 33.03, 33.60 ja 33.70 kautta. Tavoitteena on, että

— ylipainoisten osuus laskee
— alkoholin haittavaikutukset vähenevät
— tupakointi vähenee
— uusien työkyvyttömyyseläkkeiden määrä laskee.

Terveyden ja toimintakyvyn tunnusluvut

	2000 toteutunut	2005 toteutunut	2006 toteutunut	2008 arvio
Ylipainoisten (BMI 25 tai yli) osuus 15—64-vuotiaista, %				
— miehet	53	60	55	55
— naiset	37	40	41	38
Alkoholisairauksiin ja -myrkytyksiin kuolleet, yhteensä				
— miehet	1 204	1 593	1 640	1 700
— naiset	288	440	460	500
Humalahakuinen juominen (yli 6 annosta kerralla vähintään kerran viikossa) 15—64-vuotiaista, %				
— miehet	25	27	25	25
— naiset	7	8	8	7
Päivittäin tupakoivat 15—64-vuotiaat, %				
— miehet	28	26	24	22
— naiset	20	18	19	17
Uusien työkyvyttömyyseläkkeiden lukumäärä	20 221	25 155	24 232	24 500

Lisätään työelämän vetovoimaa

Keskeisenä painopisteenä on kannustaa kansalaisia täysipainoiseen osallistumiseen työelämään ja lisätä työn kannustavuutta kaikissa tilanteissa. Tämä edellyttää työolojen kehittämistä, laadukasta työterveyshuoltoa ja kannustavaa sosiaaliturvaa, joka tukee työelämässä jatkamista. Keskeistä on saada pidennettyä työuria ja myöhennettyä eläkkeelle jäämistä. Tavoitetta tuetaan työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelman avulla sekä poikkihallinnollisesti useiden momenttien ja pääluokkien kautta sekä erityisesti vuoden 2005 eläkeuudistuksella. Tavoitteena on, että

— vuonna 2011 työssäoloaika on pidentynyt yhdellä vuodella
— työtapaturmien taajuus ja ammattitautien syntyminen vähenevät 40 prosenttia ja niiden vakavuusaste vähenee aikavälillä 2007—2011
— sairauksien aiheuttamat poissaolot vähenevät 15 prosenttia aikavälillä 2007—2011.

Työelämän vetovoiman lisäämisen tunnusluvut

	2000 toteutunut	2005 toteutunut	2006 toteutunut	2008 arvio
50-vuotiaan eläkkeelle siirtymisiän odote				
— miehet	60,6	60,9	61,5	61,8
— naiset	60,6	60,9	61,5	61,8
Korvatut työtapaturmat ja ammattitaudit yhteensä	121 000	133 500	139 000	139 000
— miehet	84 500	89 200	93 100	93 100
— naiset	36 500	44 300	45 900	45 900
Työpaikkatapaturmien taajuus (milj. työtuntia kohden)	30,2	32,2	33,5	33,5
Sairauspoissaolopäivien osuus työpäivistä, %				
— miehet	3,4	3,3	3,6	3,4
— naiset	4,4	4,8	4,7	4,4
Sairauspäiviä/työllinen				
— miehet	7,8	7,3	7,9	7,6
— naiset	9,3	10,0	9,6	9,3

Vähennetään köyhyyttä ja syrjäytymistä

Syrjäytymistä voidaan ehkäistä alentamalla pitkäaikaista työttömyyttä, takaamalla erityisryhmien palveluiden toimivuus sekä huolehtimalla vähimmäisetuuksien riittävästä tasosta. Hallituksen käynnistämän sosiaaliturvauudistuksen tavoitteena on myös köyhyyden vähentäminen sekä riittävän perusturvan turvaaminen kaikissa elämäntilanteissa. Syrjäytymisessä on usein kyse moniongelmaisista ja heidän ongelmiensa pitkittymisestä. Tavoitetta tuetaan poikkihallinnollisesti useiden momenttien ja pääluokkien kautta. Sosiaali- ja terveysministeriö osallistuu opetusministeriön vastuulla olevan *Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelmaan*, jonka tavoitteena on ehkäistä sekä vähentää pahoinvointia ja syrjäytymistä. Tavoitteena on, että
— pitkäaikaistyöttömyys ja rakennetyöttömyys alenevat
— toimeentulotuen pitkäaikainen tarve vähenee.

Lapsiperheiden köyhyyttä vähennetään ja eriarvoistumiskehitykseen puututaan parantamalla lapsiperheiden taloudellista asemaa.

Syrjäytymisen ehkäisyn ja hoidon tunnusluvut

	2000 toteutunut	2005 toteutunut	2006 toteutunut	2008 arvio
Yli vuoden työttömänä	86 800	70 900	63 800	55 000
— miehet	47 500	39 700	35 000	30 000
— naiset	39 300	31 200	28 800	25 000
Pitkittyneesti pienituloisia	304 000	403 000	399 000	380 000
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavien osuus toimeentulotuen saajista, %	24,4	24,2	24,1	23,0
Lapsia avohoidon tukitoimissa	49 350	59 100	59 000	58 800

Varmistetaan toimivat palvelut ja kohtuullinen toimeentuloturva

Tavoitteena on turvata sosiaali- ja terveydenhuollon vakaa rahoitus ja palvelujen saatavuus. Kansalaisten toimivista peruspalveluista huolehditaan asuinpaikasta ja varallisuudesta riippumatta, samoin niiden saatavuudesta sekä suomen että ruotsin kielellä. Palveluiden tuottamisessa ja kehittämisessä tulee käyttää apuna tietoteknologiaa, seudullista yhteistyötä sekä toimivia työnjako- ja hoitoketjukäytäntöjä. Kuntien palvelutuotantoa täydentävät yksityinen ja kolmas sektori. Palveluiden tulee tukea ikääntyneiden kotona asumista ja mahdollistaa vammaisten osallistuminen yhteiskuntaan. Henkilöstön riittävyyteen vaikutetaan lisäämällä alan houkuttelevuutta työpaikkana. Sosiaaliturvauudistuksen yhteydessä vahvistetaan järjestelmän kannustavuutta ja riittävästä perusturvasta huolehtimista eri elämäntilanteissa. Tavoitteita tuetaan erityisesti lukujen 33.20, 33.30, 33.40 ja 33.60 kautta. Tavoitteena on, että

— parannetaan sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuutta ja laatua
— turvataan henkilöstön riittävyys
— varmistetaan palvelujen kestävä rahoitus
— taataan riittävä vähimmäisturva ja kohtuullinen ansioturva.

Kunta- ja palvelurakenneuudistuksen tavoitteiden toteutuminen varmistetaan sekä valmistellaan tarvittavat lainsäädäntömuutokset. Valmistellaan sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisohjelma vuosille 2008—2011, jolla vahvistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyötä sekä ohjausta.

Sosiaalipalvelujen saatavuuden ja laadun kehittämisessä otetaan huomioon sukupuolten välinen tasa-arvo. Sosiaalialan henkilöstörakenteessa, henkilöstön rekrytoinnissa ja alan koulutuksessa pyritään entistä tietoisemmin kiinnittämään huomiota miesten ja naisten väliseen tasa-arvoon.

Toimivien palveluiden ja kohtuullisen toimeentuloturvan tunnusluvut

	2000 toteutunut	2005 toteutunut	2006 toteutunut	2008 arvio
Sosiaali- ja terveyspalvelut				
Hoitotakuun toteutuminen (erikoissairaanhoito)				
— yli 6 kk jonottaneita	..	15 000	7 300	5 000
Vanhusten palveluja saavat 75 vuotta täyttäneistä, %				
— kodinhoitoapu	19,7	18,2	18,3	18,5
— palveluasuminen	5,1	5,4	5,5	5,7
— vanhainkodeissa	5,3	4,3	4,2	4,1
— terveyskeskusten pitkäaikaishoidossa	3,1	2,5	2,4	2,3
— omaishoidontuella hoidetut	3,0	3,7	3,9	4,1
Terveyskeskusten lääkärivaje, %	..	8,5	8,5	8,0
Ensisynnyttäjien keski-ikä	27,6	27,9	28,0	27,9
Kokonaishedelmällisyys	1,73	1,80	1,84	1,85
Päivähoidossa olevien osuus ikäryhmästä, %				
— 1—2-vuotiaat	35	37	38	39
— 3—5-vuotiaat	66	69	70	71
Kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset ja nuoret	12 851	15 160	15 200	15 200
Valtionosuusprosentti	24,2	32,99	33,32	31,49
Sosiaali- ja terveystoimen menojen osuus kuntien kokonaismenoista, %	50,9	52,6	52,8	53,0

Eläkkeensaajat				
Vanhuuseläke	869 700	940 000	964 400	1 010 000
— miehet	338 400	381 800	394 900	420 000
— naiset	531 300	558 200	569 500	590 000
Osa-aikaeläke	24 600	32 500	30 600	31 500
— miehet	11 200	15 100	14 100	14 600
— naiset	13 400	17 400	16 500	16 900
Työkyvyttömyyseläke	276 300	269 500	267 400	261 000
— miehet	147 000	143 500	141 900	138 300
— naiset	129 300	126 000	125 500	122 700
Työttömyyseläke	54 300	50 900	48 700	42 700
— miehet	25 900	23 800	23 300	20 100
— naiset	28 400	27 100	25 400	22 600
Leskeneläke	252 800	261 800	262 600	264 400
— miehet	26 300	33 400	34 400	36 000
— naiset	226 500	228 400	228 200	228 400
Keskimääräiset etuudet (euroa/kk)				
Vanhuuseläke				
— miehet	1 178	1 408	1 453	1 560
— naiset	718	896	932	1 017
Työkyvyttömyyseläke				
— miehet	1 012	1 092	1 100	1 120
— naiset	807	901	914	934
Työttömien ansiopäiväraha				
— miehet	916	1 137	1 164	1 235
— naiset	719	861	899	953
Sairauspäiväraha				
— miehet	1 037	1 180	1 200	1 262
— naiset	897	1 033	1 053	1 107
Vanhempainpäiväraha				
— miehet	1 230	1 483	1 545	1 875
— naiset	765	995	1 060	1 288
Minimietuudet ja toimeentulotuki (euroa/kk)				
Sairausvakuutuksen ja äitiys-/vanhempainpäiväraha	252	380	380	380
Työttömän peruspäiväraha	441	500	505	522
Kansaneläke (täysi, I kuntaryhmä)	447	498	511	545
Toimeentulotukea saaneet				
— kotitaloudet	271 690	238 850	229 000	229 000
— henkilöt	454 350	377 380	360 000	360 000

Perheiden hyvinvointi

Tavoitteena on taata korkea syntyvyys ja laskea ensisynnyttäjien keski-ikää sekä tasata lapsista aiheutuvia kustannuksia. Syntyvyyteen voidaan vaikuttaa mahdollistamalla työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen. Hallitus sitoutuu vähentämään lasten, nuorten ja perheiden pahoinvointia ja syrjäytymistä. Lapsiperheitä tulee tukea, jotta lapset ja nuoret voivat kasvaa turvallisessa ympäristössä. Tavoitetta tuetaan useiden momenttien kautta, erityisesti luvuissa 33.10 ja 33.60. Tavoitteena on, että

— tuetaan vanhemmuutta ja perheiden yhtenäisyyttä
— tasataan lapsista aiheutuvia kustannuksia

— vahvistetaan lasten turvallisia kasvu- ja kehitysympäristöjä.

Perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi parannetaan pienten lasten vanhempien mahdollisuuksia viettää aikaa lastensa kanssa. Luodaan perheille aitoja mahdollisuuksia valita lapsilleen paras hoitomuoto. Perhevapaista aiheutuvat kustannukset jaetaan nykyistä tasapuolisemmin mies- ja naisvaltaisten alojen työnantajien kesken sekä yhteiskunnan rahoitusosuutta lisätään.

Sukupuolten välistä tasa-arvoa edistetään muun muassa korottamalla äitiyspäivärahaa, äitien ja isien vanhempainrahaa sekä joustavoittamalla isien perhevapaiden käyttöä.

Sukupuolten välinen tasa-arvo

Tavoitteena on edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa. Tavoitetta tuetaan poikkihallinnollisesti koko valtioneuvoston toimin. Tavoitteena on, että

— naisten ja miesten välisiä palkkaeroja kavennetaan selkeästi tällä vaalikaudella. Kolmikantaisen samapalkkaisuusohjelman toimenpidekokonaisuus toteutetaan vaalikauden aikana.

— naisten urakehitystä ja naisjohtajuutta sekä julkisella että yksityisellä sektorilla edistetään suunnitelmallisesti.

— vähennetään työmarkkinoiden jakautumista sukupuolen mukaan.

— miehiä kannustetaan perhevapaiden pitämiseen.

— sukupuolinäkökulma valtavirtaistetaan lainvalmistelussa, talousarvioprosessissa sekä muissa merkittävissä hankkeissa jo toiminnan alkuvaiheissa.

— tasa-arvotietoisuutta lisätään peruskouluissa ja opettajankoulutukseen ja lastentarhanopettajien koulutukseen sisällytetään sukupuolitietoista opetusta.

— tasa-arvotyötä toteuttavien viranomaisten ja naisjärjestöjen toiminnan edellytyksiä ja resursseja vahvistetaan.

Tavoitteisiin pyritään mm. laatimalla hallituksen tasa-arvo-ohjelma ja toteuttamalla samapalkkaisuusohjelman kirjaukset.

Sukupuolten välisen tasa-arvon tunnusluvut

	2000 toteutunut	2005 toteutunut	2006 toteutunut	2008 arvio
Naisten säännöllisen työajan ansioiden osuus miesten vastaavista ansioista, %	80,6	80,7	80,3	80,8
Määräaikaisten työsuhteiden osuus työsuhteista, %				
— miehet	12,9	12,9	12,7	12,5
— naiset	19,9	19,9	20,0	19,5
Vanhempainpäivärahapäivistä maksettu isille, %	4,2	5,5	5,7	6,0
Vanhempainpäivärahaa käyttäneiden isien osuus, %	63,1	69,8	70,5	71,5

Tuottavuus

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla toteutetaan hallituksen linjausten mukaisesti tuottavuustoimia, joiden yhteenlaskettu henkilöstötarvetta vähentävä vaikutus vuonna 2008 on 71 henkilötyövuotta. Hallinnonalan tuottavuustoimien kautta vähennettävä henkilötyömäärä on kaikkiaan 340 henkilötyövuotta vuosina 2005—2011. Tuottavuustoimenpiteet kohdistuvat Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen, Kansanterveyslaitoksen ja Työterveyslaitoksen tutkimustoiminnan tehostamiseen ja liikelaitostamiseen, minkä tulee olla valmis vuoden 2008 loppuun mennessä. Toisaalta toimenpiteet kohdistuvat valvonta-, muutoksenhaku- ja lupaviranomaisten henkilöstötarpeen vähentämiseen vaikuttamalla esille tulevien asioiden määrään. Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen siirtäminen palvelukeskuksiin toteutetaan vuoteen 2009 mennessä. Lisäksi ministeriön johto- ja asiantuntijatehtäviä kehitetään, suurten hankkeiden

hallinnointia tehostetaan, sähköistä asianhallintaa jatketaan, toimintamuotoja tehostetaan sekä selvitetään ministeriön tehtävä, rooli ja koko.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
01.	**Hallinto**	**59 183**	**61 493**	**63 405**	**1 912**	**3**
01.	Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	35 057	36 022	37 018	996	3
02.	Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 837	1 951	1 926	- 25	- 1
03.	Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 964	2 989	2 930	- 59	- 2
04.	Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	72	718	718	—	—
05.	Valtion koulukotien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	613	603	603	—	—
29.	Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	15 536	15 000	16 000	1 000	7
66.	Kansainväliset jäsenmaksut ja maksuosuudet (arviomääräraha)	4 103	4 210	4 210	—	—
(02.)	**Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
02.	**Valvonta**	**28 351**	**28 599**	**31 299**	**2 700**	**9**
01.	Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 513	4 349	5 864	1 515	35
02.	Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 041	4 915	5 050	135	3
03.	Säteilyturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	11 642	11 772	11 772	—	—
04.	Lääkelaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	951	1 363	1 363	—	—
20.	Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot (arviomääräraha)	7 204	6 200	7 250	1 050	17
(03.)	**Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
03.	**Tutkimus- ja kehittämistoiminta**	**110 900**	**114 409**	**109 498**	**- 4 911**	**- 4**
01.	Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	22 682	23 327	23 537	210	1
02.	Kansanterveyslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	35 279	34 346	33 948	- 398	- 1

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
03.	Lääkehoidon kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 333	1 333	1 333	—	—
50.	Valtionapu Työterveyslaitoksen menoihin (siirtomääräraha 2 v)	37 814	38 200	38 240	40	0
62.	EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus sosiaali- ja terveysministeriön osalta (arviomääräraha)	5 092	5 663	4 900	- 763	- 13
63.	Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)	8 700	11 540	7 540	- 4 000	- 35
(04.)	**Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(05.)	**Vakuutusvalvontavirasto**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(06.)	**Terveydenhuollon oikeusturvakeskus**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(07.)	**Työterveyslaitos**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(08.)	**Kansanterveyslaitos**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(09.)	**Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(10.)	**Säteilyturvakeskus**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
10.	**Perhe- ja asumiskustannusten tasaus**	**1 877 906**	**1 874 900**	**1 906 800**	**31 900**	**2**
50.	Äitiysavustus ja valtion tuki kansainväliseen lapseksiottamiseen (arviomääräraha)	11 200	11 300	11 400	100	1
51.	Lapsilisät (arviomääräraha)	1 410 400	1 403 600	1 433 400	29 800	2
52.	Eräät valtion korvattavat perhe-etuudet (arviomääräraha)	806	1 000	1 500	500	50
53.	Sotilasavustus (arviomääräraha)	17 000	18 500	19 500	1 000	5
54.	Asumistuki (arviomääräraha)	438 500	440 500	441 000	500	0
(11.)	**Lääkelaitos ja Lääkehoidon kehittämiskeskus**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(12.)	**Valtion koulukodit**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(13.)	**Työsuojelun piirihallinto**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(14.)	**Valtion mielisairaalat**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(15.)	**Perhekustannusten tasaus**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(16.)	**Yleinen perhe-eläke**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(17.)	**Työttömyysturva**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(18.)	**Sairausvakuutus**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(19.)	**Eläkevakuutus**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(20.)	**Tapaturmavakuutus**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
20.	**Työttömyysturva**	**1 513 573**	**1 530 704**	**1 431 000**	**- 99 704**	**- 7**
31.	Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (arviomääräraha)	5 604	6 500	8 000	1 500	23
50.	Valtionosuus työttömyyskassoille (arviomääräraha)	525 000	536 500	452 000	- 84 500	- 16

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
51.	Työttömyysturvalain mukainen perusturva (arviomääräraha)	56 000	62 750	58 000	- 4 750	- 8
52.	Työmarkkinatuki (arviomääräraha)	744 971	716 100	700 000	- 16 100	- 2
53.	Valtionosuus koulutuspäivärahasta (arviomääräraha)	10 658	12 000	12 000	—	—
54.	Työvoimapoliittiseen aikuiskoulutukseen osallistuvien opinto-sosiaaliset edut (arviomääräraha)	120 391	137 854	141 000	3 146	2
55.	Valtionosuus aikuiskoulutustuesta (arviomääräraha)	18 350	26 000	21 000	- 5 000	- 19
56.	Valtionosuus vuorottelu-korvauksesta (arviomääräraha)	32 600	33 000	39 000	6 000	18
(21.)	**Rintamaveteraanieläkkeet**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(22.)	**Sotilasvammakorvaukset ja eräät kuntoutustoiminnan menot**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(23.)	**Muu sodista kärsineiden turva**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(28.)	**Muu toimeentuloturva**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
30.	**Sairausvakuutus**	**1 092 465**	**1 153 000**	**1 189 000**	**36 000**	**3**
60.	Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	1 092 465	1 153 000	1 189 000	36 000	3
(32.)	**Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(33.)	**Eräät sosiaali- ja terveydenhuollon menot**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
40.	**Eläkkeet**	**2 429 730**	**2 533 700**	**2 932 850**	**399 150**	**16**
50.	Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha)	38 900	42 000	44 800	2 800	7
51.	Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	430 400	447 000	469 000	22 000	5
52.	Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	51 300	60 000	67 000	7 000	12
53.	Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä (arviomääräraha)	1 430	100	150	50	50
54.	Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista (arviomääräraha)	13 500	14 500	14 500	—	—
55.	Yleinen perhe-eläke (arviomääräraha)	37 764	38 200	37 700	- 500	- 1
56.	Pitkäaikaisesti työttömien henkilöiden eläketuki (arviomääräraha)	23 993	22 500	14 500	- 8 000	- 36
57.	Maahanmuuttajan erityistuki (arviomääräraha)	18 690	21 100	23 400	2 300	11

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
60.	Valtion osuus kansaneläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	1 813 753	1 888 300	2 261 800	373 500	20
50.	**Veteraanien tukeminen**	**430 136**	**422 123**	**417 072**	**- 5 051**	**- 1**
30.	Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)	2 352	2 350	2 300	- 50	- 2
50.	Rintamalisät (arviomääräraha)	79 872	74 000	69 900	- 4 100	- 6
51.	Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)	240 069	239 200	232 273	- 6 927	- 3
52.	Valtion korvaus sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	59 707	61 707	65 607	3 900	6
53.	Valtionapu sotainvalidien puolisoiden kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)	2 760	2 960	3 100	140	5
54.	Rintama-avustus eräille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille (siirtomääräraha 2 v)	130	110	96	- 14	- 13
55.	Eräät kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)	2 950	3 500	3 500	—	—
56.	Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)	42 288	38 288	40 288	2 000	5
57.	Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)	8	8	8	—	—
(53.)	**Terveyden edistäminen ja terveysvalvonta**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(57.)	**Maatalousyrittäjien lomitustoiminta**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
60.	**Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto**	**4 423 781**	**4 703 587**	**5 277 949**	**574 362**	**12**
30.	Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	4 022 253	4 307 400	4 884 762	577 362	13
31.	Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)	54 530	39 800	24 800	- 15 000	- 38
32.	Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille erikoissairaanhoitolain mukaiseen tutkimustoimintaan (kiinteä määräraha)	48 730	48 747	48 747	—	—
33.	Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)	86 894	89 170	94 170	5 000	6

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
34.	Valtion korvaus terveydenhuollon toimintayksiköille mielentila-tutkimuksista sekä potilassiirroista aiheutuviin kustannuksiin (arvio-määräraha)	3 404	4 570	4 570	—	—
35.	Valtionosuus kunnille perus-toimeentulotuen kustannuksiin (arviomääräraha)	197 742	200 500	211 000	10 500	5
36.	Valtionavustus saamenkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamiseksi (kiinteä määräraha)	600	600	600	—	—
(38.)	Valtionavustus sairaanhoitopiirien kuntayhtymille lasten ja nuorten psykiatrisesta hoidosta ja kuntoutuksesta sekä kuntien mielenterveyspalveluiden kehittämisestä aiheutuviin kustannuksiin (kiinteä määräraha)	2 897	4 000	—	- 4 000	- 100
63.	Valtionavustus sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan (kiinteä määräraha)	3 100	2 500	3 000	500	20
64.	Valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisen kustannuksiin (kiinteä määräraha)	3 631	6 300	6 300	—	—
70.	**Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen**	**47 642**	**50 273**	**50 927**	**654**	**1**
01.	Työsuojelupiirien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	24 520	25 513	25 837	324	1
20.	Rokotteiden hankinta (siirtomäärä-raha 3 v)	10 762	10 600	10 800	200	2
21.	Terveysvalvonta (siirtomääräraha 2 v)	800	800	930	130	16
22.	Tartuntatautien valvonta (siirto-määräraha 2 v)	1 360	1 360	1 360	—	—
50.	Terveyden edistäminen (siirto-määräraha 2 v)	7 500	9 300	9 300	—	—
51.	Valtion korvaus työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (siirto-määräraha 2 v)	2 700	2 700	2 700	—	—
80.	**Maatalousyrittäjien lomitus-toiminta**	**207 699**	**207 739**	**213 200**	**5 461**	**3**
40.	Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)	192 500	192 500	197 300	4 800	2

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
50.	Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen hallintomenoihin (kiinteä määräraha)	15 199	15 239	15 900	661	4
90.	**Raha-automaattiyhdistyksen avustukset**	**292 020**	**306 000**	**312 000**	**6 000**	**2**
50.	Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (arviomääräraha)	292 020	306 000	312 000	6 000	2
(92.)	**Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käyttö**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
	Yhteensä	**12 513 385**	**12 986 527**	**13 935 000**	**948 473**	**7**
	Henkilöstön kokonaismäärä	4 200	4 200	4 141[1)]		

[1)] Tästä maksullisen toiminnan osuus on 1 577 henkilötyövuotta ja yhteisrahoitteisen osuus 425 henkilötyövuotta.

01. (33.01, osa, 03, 04, 12 ja 14) Hallinto

Selvitysosa: Luvun menot koostuvat sosiaali- ja terveysministeriön, työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan, sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan, valtion mielisairaaloiden ja valtion koulukotien toimintamenoista sekä eräistä muista menoista.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan pääluokkaperusteluissa on esitetty sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan toimintapoliittiset tavoitteet. Lähtökohtana on poliittisen tason ohjaus, joka on linjattu hallitusohjelmassa. Toimintaa ohjaa lisäksi Sosiaali- ja terveyspolitiikan strategiat 2015 -asiakirja.

Sosiaali- ja terveysministeriö johtaa ja ohjaa sosiaaliturvan sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kehittämistä ja toimintapolitiikkaa. Ministeriö määrittelee sosiaali- ja terveyspolitiikan suuntaviivat, valmistelee keskeiset uudistukset ja ohjaa niiden toteuttamista ja yhteensovittamista. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan ja sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan tavoitteena on tuottaa asiakkailleen kohtuullisessa ajassa oikeat, perustellut ja yhdenmukaiset päätökset. Valtion mielisairaalat tuottavat valtakunnallisia oikeuspsykiatrian erikoisalan hoito- ja tutkimuspalveluja. Valtion koulukotien tehtävänä on lastensuojelulain mukainen avo-, sijais- ja jälkihuolto.

Luvun nimike on muutettu.

01. (33.01.21) Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 37 018 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) Kansallisen veteraanipäivän pääjuhlan järjestämiseen,

2) lääkinnällisen pelastustoimen ja poikkeusolojen valmiudesta sekä näihin liittyvien laitteiden ja kalusteiden hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen,

3) sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen sekä

4) terveyden edistämisen politiikkaohjelman palkkaus-, matka-, kokous-, koulutus- ja tiedotus- sekä muihin vastaaviin toimintamenoihin.

Määrärahasta saa käyttää enintään 350 000 euroa työterveydenhuollon koulutuksesta ja työterveyshenkilöstön kehittämiseen liittyvien hankkeiden toteuttamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut toiminnalleen seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008:

Vaikuttavuus

— Toimeenpannaan hallitusohjelman ja ministeriön strategisten linjausten tavoitteita käyttäen apuna virastojen ja laitosten asiantuntemusta tulossopimuksissa sovittujen tavoitteiden mukaisesti.

— Kehitetään ja hyödynnetään tuloksellisuuden laskentatointa, muuta seurantajärjestelmää ja johdon laskentatointa.

— Toteutetaan ja seurataan ministeriön vastuulla olevia merkittäviä ohjelmia ja muita hankkeita ja suoritetaan niitä koskevat vaikutusarvioinnit.

— Valmistellaan kunta- ja palvelurakenneuudistushanketta sosiaali- ja terveyspalvelujen osalta.

— Otetaan huomioon alueellinen ja kuntien tasa-arvoinen kehittäminen.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Viraston tulosalueittaiset menot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 talousarvio	2008 esitys[1)]
Johto ja erillisyksiköt	6 286	6 443	6 360
Johdon tuki			
— hallinto-osasto	9 626	9 743	9 120
— talous- ja suunnitteluosasto	4 997	5 488	5 397
Vakuutusosasto	4 182	4 667	4 251
Perhe- ja sosiaaliosasto	3 474	4 642	5 530
Terveysosasto	4 473	5 276	4 930
Työsuojeluosasto	4 481	5 233	4 708
Muita			
— työterveyshuollon koulutus	236	270	350
— *e*STM-hanke	150	175	-
Yhteensä	37 905	41 937	40 646

[1)] Menojakaumassa ei ole otettu huomioon siirtyvien määrärahojen käyttöä vuonna 2008.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	38 266	38 550	40 646
Bruttotulot	3 111	2 528	3 628
Nettomenot	35 155	36 022	37 018

Siirtyvät erät	
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	10 650
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	10 552

Sosiaali- ja terveysministeriön talousarvio perustuu maksullisen toiminnan osalta osittain nettobudjetointiin. Toimintamenomomentille tuloutettavat tulot ovat valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisia tuloja lääkkeiden hintalautakunnan maksullisista suoritteista ja tuloja työsuojeluhallinnon maksullisista suoritteista sekä raha-automaattiavustuksista annetun lain (1056/2001) 45 §:n mukaisia korvauksia Raha-automaattiyhdistyksen valvonnasta ja ohjauksesta sekä sosiaali- ja terveysministeriön peliriippuvuuden seurannan ja tutkimuksen kustannusten korvaamisesta antaman asetuksen (381/2002) nojalla rahapeliyhteisöiltä perittäviä korvauksia arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvien ongelmien seuraamisesta ja tutkimisesta.

Maksullisen toiminnan, joka on suhteellisen vähäistä, tavoitteena on julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus ja liiketaloudellisten suoritteiden osalta kannattavuus.

Tuotoksille ja laadunhallinnalle on asetettu seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008:

— Selvitetään tukitoimintojen vaihtoehtoiset toteuttamismallit.

— Uudistetaan talous- ja henkilöstöhallinnon prosessit samalla, kun tehtäviä siirretään palvelukeskukseen.

— Lisätään tutkimus- ja kehittämislaitosten yhteistyötä alueellinen näkökulma huomioituna hallitusohjelman mukaisesti.

— Vahvistetaan ja tehostetaan valvonnan ja lupa-asioiden viranomaistoimintaa.

— Jatketaan tasa-arvon valtavirtaistamista.

— Ministeriön toimintaa tehostetaan ja rakennetta kehitetään.

— Vahvistetaan lainsäädännön vaikutusten arviointia.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

— Sosiaali- ja terveysministeriön henkilöstöä ja henkilöstörakennetta kehitetään ministeriön tuottavuuden kehittämiselle asetetut tavoitteet huomioon ottaen siten, että ministeriön ydintehtävissä tarvittavat voimavarat ja osaaminen varmistetaan.

— Huolehditaan henkilöstön vaihtuvuuden suunnittelusta ja hallinnasta siten, että eläkkeelle siirtyvien asiantuntemus pystytään korvaamaan ja vaihtuvuutta hyödynnetään ministeriön tarvitseman uudenlaisen osaamisen hankkimiseksi.

— Työhyvinvointia tukevia toimenpiteitä jatketaan.

EU-projektien tuloja sekä muilta kansainvälisiltä tahoilta saatavia tuloja arvioidaan kertyvän 5 000 euroa ja näitä vastaavien bruttomenojen arvioidaan olevan 5 000 euroa.

Naisten ja miesten välisten palkkaerojen kaventamiseen liittyen käynnistetään 3-vuotinen samapalkkaisuusohjelma. Ohjelman toimenpidekokonaisuus valmistellaan kolmikantaperiaatteella. Ohjelman toteuttamiseen varataan yhteensä enintään 800 000 euroa. Lisäksi ohjelman rahoittamiseen haetaan ESR-rahaa.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon viiden henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	80
Tuottavuustoimet	-149
Eräiden toimeentuloturva-asioiden siirtoon liittyvät palkkaus- ja muut kustannukset, siirto momentilta 32.01.01	140
Valtioneuvoston tietohallintoyksikön tuottamien palvelujen osto, siirto momentilta 28.20.02	360
Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen toimialan laajentaminen, siirto momentille 33.02.01	-30
Elintarvikelainsäädäntöön liittyvien tehtävien siirtoon liittyvät palkkaus- ja muut kustannukset, siirto momentille 30.01.01	-70

Asumistuen siirtoon liittyvät palkkaus- ja muut kustannukset, siirto momentilta 35.01.01	120
Terveyden edistämisen politiikkaohjelman palkkaus- ja muut kustannukset (kertamenoa 300 000 euroa)	460
Samapalkkaisuusohjelman kustannukset	200
Kertaluonteiset muutokset	-115
Yhteensä	996

2008 talousarvio	37 018 000
2007 talousarvio	36 022 000
2006 tilinpäätös	35 057 000

02. (33.03.21) Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 926 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnalle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuus

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta toimii toimialansa ensimmäisenä muutoksenhakuasteena edistäen kansalaisten oikeusturvaa yhdenmukaisilla ja oikeudenmukaisilla päätöksillä. Tavoitteena on pitää kantelujen määrä mahdollisimman vähäisenä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2006 toteutuma	2007 ennakoitu	2008 arvio
Tuotokset ja laadunhallinta			
Vireille tulleet valitusasiat	7 467	8 500	8 500
Valitusten käsittelyaika (kk)	4,5	5,0	5,0
Muutosaste vakuutusoikeudessa	16	12	12
Toiminnallinen tehokkuus			
Päätösten hinta (euroa/ratkaisu)	272	230	226
Työn tuottavuus (ratkaisut/htv)	214	265	274

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan suoritteet eli valitusten ja poistohakemusten johdosta annetut päätökset ovat maksuttomia.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön osaamisesta huolehditaan. Lautakunnan johtamisjärjestelmän toimivuutta ja esimiesten johtamistaitoa seurataan määräajoin työtyytyväisyyskyselyin. Lautakunta osallistuu hallinnonalan tuottavuusohjelman toimeenpanoon.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon yhden henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	5
Tuottavuustoimet	-30
Yhteensä	-25

2008 talousarvio	1 926 000
2007 talousarvio	1 951 000
2006 tilinpäätös	1 837 000

03. (33.04.21) Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 930 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalle seuraavat tulostavoitteet vuo-

delle 2008. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuus

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta toimii toimialansa ensimmäisenä muutoksenhakuasteena kaikissa Kansaneläkelaitoksen käsittelemissä asioissa opintotukea lukuunottamatta edistäen kansalaisten oikeusturvaa toimeentuloa koskevissa asioissa tuottamalla mahdollisimman nopeasti oikeita, yhdenmukaisia ja oikeudenmukaisia päätöksiä. Tavoitteena on, että valitusratkaisuissa nykyinen oikeusturva säilyy ennallaan ja ettei kantelujen määrä kasva.

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2006 toteutuma	2007 ennakoitu	2008 arvio
Tuotokset ja laadunhallinta			
Vireille tulleet valitusasiat (lkm)	13 972	20 000	20 000
Valitusten käsittelyaika	11 kk 26 pv	11 kk	11 kk
Tuottavuus ja taloudellisuus			
Päätösten hinta (euroa/ratkaisu)	196	149	146
Työn tuottavuus (ratkaisut/htv)	335	425	444

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalle tehdyistä valituksista annetut päätökset ovat maksuttomia.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Organisaatiomuutoksen johdosta jaostotoimintaa tehostetaan, työprosesseja kehitetään ja parannetaan edelleen. Lisäksi henkilöstön työtä kehitetään tehtävien vaatimustason sekä työn haasteellisuuden lisäämiseksi sekä uudistetaan lautakunnan henkilöstörakennetta uusien tehtävien mukaisiksi. Henkilöstön osaamista ja ammattitaitoa ylläpidetään tarkoituksenmukaisella työtehtäviin liittyvällä koulutuksella ja työhön perehdyttämisellä. Henkilöstön työhyvinvointia tukevia toimenpiteitä jatketaan edelleen työpaikkaselvityksen mukaisesti.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon kahden henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	1
Tuottavuustoimet	-60
Yhteensä	-59

2008 talousarvio	2 930 000
2007 talousarvio	2 989 000
2006 tilinpäätös	1 964 000

04. (33.14.21) Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 718 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) tieteellisestä tutkimustyöstä ja yliopisto-opetuksesta aiheutuneiden menojen sekä muiden toimintamenojen maksamiseen,

2) vaarallisten ja vaikeahoitoisten lasten ja nuorten psykiatrisen hoitoyksikön palvelujen kysynnän vaihtelusta aiheutuvien menojen maksamiseen,

3) maatalousavustuksia vastaavien menojen maksamiseen ja

4) sairaaloiden yleishallinnosta ja ohjauksesta Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukselle aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Valtion mielisairaaloiden menot katetaan pääasiassa kuntien maksamilla korvauksilla. Kunnilta perittävät korvaukset hinnoitellaan valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämien liiketaloudellisten perusteiden mukaisesti. Asiakasmaksut peritään sosiaali-

ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (743/1992) annetun lain mukaisesti.

Valtion mielisairaaloille asetetaan alustavasti seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008. Tavoitteet määritellään Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen ja laitosten välisissä tulossopimuksissa vuodelle 2008.

Vaikuttavuus

Sairaaloiden toiminnassa painottuu oikeuspsykiatrinen erityisosaaminen ja hoitotoimintaa tukevan tieteellisen tutkimustyön merkitys kasvaa. Hoidon laatuun ja hoidon tulosten seurantaan kiinnitetään edelleen huomiota terapeuttisia valmiuksia lisäämällä. Lisäksi parannetaan toiminnan mittausmenetelmiä ja seurantajärjestelmiä. Toiminnan vaikuttavuutta tehostetaan täydennyskouluttamalla henkilöstöä. Tavoitteena on lisätä sisäisen erityistason täsmäkoulutusta, jossa hyödynnetään myös sairaaloiden omaa tutkimus- ja kehittämistyötä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Toiminnan tuottavuutta parannetaan kehittämällä muun muassa erityistason psykiatrisen sairaanhoidon vaatimuksia entistä paremmin sopivaa hoitotyötä sekä tehostamalla työnohjausjärjestelmää ja työhyvinvointiohjelmia tavoitteena vähentää sairauspäiviä ja parantaa työterveysindeksiä. Valtion mielisairaalat toimivat tehokkaasti ja taloudellisesti huolehtien samalla toimintansa laadun kehittämisestä. Maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan kustannukset.

Valtion mielisairaaloiden rahoitusrakenne

	2006 toteutuma		2007 arvio		2008 arvio	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Toimintamenomääräraha	607	3	718	3	718	3
Liiketaloudelliset suoritteet	43 374	836	43 400	835	44 000	835
Ulkopuolinen rahoitus yhteensä	243	3	200	3	200	3
— muut valtion virastot	243	3	200	3	200	3
Yhteensä	44 224	842	44 318	841	44 918	841

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	43 079	44 318	44 918
Bruttotulot	43 530	43 600	44 200
Nettomenot	-451	718	718
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	516		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	607		

Mielisairaaloiden tuottavuuden (laskutettujen hoito- ja mielentilatutkimuspäivien määrä/henkilötyövuodet) kehitys

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 arvio
Niuvanniemen aikuisosastot	181,69	179,86	179,14
Niuvanniemen nuoriso-osasto	78,05	72,67	74,22
Vanhan Vaasan aikuisosastot	217,43	214,63	214,50

Mielisairaaloiden taloudellisuuden (kokonaiskustannukset/laskutetut hoito- ja mielentilatutkimuspäivät) arvioidaan kehittyvän seuraavasti:

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 arvio
Niuvanniemen aikuisosastot	274,74	293,98	307,45
Niuvanniemen nuoriso-osasto	662,37	763,79	779,19
Vanhan Vaasan aikuisosastot	245,66	265,07	283,98

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (liiketaloudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	42 986	43 400	44 000
— muut tuotot	587	500	500
Tuotot yhteensä	43 573	43 900	44 500
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	42 838	43 500	44 100
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	735	400	400
Kustannusvastaavuus, %	102	101	101

Mielisairaaloiden arvioidaan tuottavan asiakkailleen mm. seuraavat suoritteet

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 arvio
Hoitopotilaiden hoitovuorokausia	148 073	145 000	145 000
Mielentilatutkimushoitovuorokausia	3 864	4 800	4 800
Mielentilatutkimuksia	63	95	95
Alaikäisten hoitoyksikön hoitopäiviä	3 911	3 911	3 900
Alaikäisten hoitoyksikön mielentilatutkimusvuorokausia	104	106	106
Alaikäisten hoitoyksikön mielentilatutkimuksia	2	2	2

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön uudistumista ja työkykyä tuetaan kehittämällä muun muassa erityistason psykiatrisen sairaanhoidon vaatimuksiin entistä paremmin sopivia hoitomenettelyjä sekä tehostamalla työnohjausjärjestelmää ja työhyvinvointiohjelmia. Tavoitteena on vähentää sairauspäiviä ja parantaa työterveysindeksiä. Henkilöstön täydennyskoulutusta tuetaan.

Maksullisen toiminnan osalta henkilöstön määrä vähenee 15 henkilötyövuotta tuottavuustoimien johdosta.

2008 talousarvio	718 000
2007 talousarvio	718 000
2006 tilinpäätös	72 032

05. (33.12.21) Valtion koulukotien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 603 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) koulukotien sisällölliseen kehittämiseen, toiminnan tukemiseen ja kysynnän vuosittaisen vaihtelun tasaamiseen sekä koulukotitoimintaan erikoistuvaan nuorisopsykiatriaan,

2) alueelliseen lastensuojelutyöhön,

3) perhetoiminnasta aiheutuvien palkkioiden ja muiden menojen maksamiseen,

4) koulukotien maatila- ja metsätaloudesta aiheutuvien menojen maksamiseen,

5) kansainväliseen ja lähialueyhteistyöhön,

6) maatalousavustuksia vastaavien menojen maksamiseen ja

7) koulukotien yleishallinnosta ja ohjauksesta Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukselle aiheutuviin kustannuksiin.

Määrärahasta saa käyttää koulukotien maksullisen toiminnan hintojen alentamiseen enintään 300 000 euroa.

Selvitysosa: Valtion koulukotien menot katetaan pääasiassa kuntien maksamilla korvauksilla. Koulukodeissa annettavan perusopetuksen ja muun opetustoimen piiriin kuuluvan toiminnan rahoitukseen sovelletaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) säädöksiä. Rahoitusjärjestelmä perustuu laskennallisiin yksikköhintoihin, jotka opetusministeriö määrää ja valtioneuvosto vahvistaa ennalta seuraavaa vuotta varten.

Kunnilta perittävät korvaukset hinnoitellaan valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämin liiketaloudellisin perustein. Koulukotien maksulliseen toimintaan annettava hintatuki on välttämätöntä koulukodeista riippumattomien äkillisten kysynnän vaihteluiden tasaamiseksi.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon ulkopuolisena rahoituksena saatavat maatalousavustukset.

Valtion koulukodeille asetetaan alustavasti seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008. Tavoitteet määritellään Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen ja laitosten välisissä tulossopimuksissa vuodelle 2008.

Vaikuttavuus

Huume-, lääke- ja alkoholiongelmista sekä mielenterveyshäiriöistä kärsivien lasten ja nuorten auttamiseen kiinnitetään koulukotitoiminnan kehittämisessä huomiota. Voimavaroja suunnataan koulukotityön sisältöä, laatua, asiakaslähtöisyyttä ja tuloksellisuutta koskevaan tutkimus- ja kehittämistyöhön. Toiminnan laatua ja laatuajattelua kehitetään jatkamalla koulukotien yhteistä laatuhanketta. Lasten ja nuorten psykiatristen toimipisteiden kanssa kehitetään psykososiaalista hoitoa. Palvelujen ostajien muuttuviin tarpeisiin vastataan joustavasti.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Koulukodit toimivat tehokkaasti, taloudellisesti ja asiakassuuntautuneesti ja niiden laatu ja kustannusvaikuttavuus paranee. Maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan kustannukset.

Valtion koulukotien rahoitusrakenne

	2006 toteutuma		2007 arvio		2008 arvio	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Toimintamenomääräraha	615	4,6	603	6,5	603	6,5
Liiketaloudelliset suoritteet[1)]	17 542	305,4	18 200	313,5	18 200	313,5
Ulkopuolinen rahoitus yhteensä	-	0,4	-	-	-	-
Yhteensä	18 157	310,4	18 803	320	18 803	320

[1)] Liiketaloudelliset suoritteet sisältävät opetushallituksen rahoitusosuuden.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	15 610	16 803	16 803
Bruttotulot	15 442	16 200	16 200
Nettomenot	168	603	603

Siirtyvät erät	
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	583
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	615

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (liiketaloudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	15 034	15 700	15 700
— muut tuotot	2 508	2 500	2 500
Tuotot yhteensä	17 542	18 200	18 200
— tästä toimintamenomomentille nettouttamattomat tuotot	2 156	2 000	2 000
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	17 519	17 900	17 900
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	23	300	300
Kustannusvastaavuus, %	100	102	102
Hintatuki	-	300	300
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen	-	103	103

Koulukotien maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan 99 prosenttia sen kustannuksista. Koulukotien arvioidaan tuottavan maksullisina palveluina muun muassa seuraavat palvelut asiakkailleen.

Eräitä koulukotien maksullisen toiminnan asiakassuoritteita

	2006 arvio	2007 arvio	2008 arvio
Hoitovuorokausi	51 990	52 090	52 100
Kriisihoitovuorokausi	10 953	11 683	11 700
Koulupaikka	28 501	28 541	28 540
Jälkihoitopäiviä	6 335	6 225	6 230

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön jaksamista vahvistetaan säännöllisellä työnohjauksella ja tukemalla koulutukseen hakeutumista.

Maksullisen toiminnan osalta henkilöstön määrä vähenee 15 henkilötyövuotta tuottavuustoimien johdosta.

2008 talousarvio	603 000
2007 talousarvio	603 000
2006 tilinpäätös	613 293

29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 16 000 000 euroa.

2008 talousarvio	16 000 000
2007 talousarvio	15 000 000
2006 tilinpäätös	15 536 078

66. (33.01.67) Kansainväliset jäsenmaksut ja maksuosuudet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 4 210 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kansainvälisten järjestöjen ja laitosten jäsenmaksujen, maksu-

osuuksien ja erityisohjelmien tukemisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.	2008 talousarvio	4 210 000
	2007 talousarvio	4 210 000
	2006 tilinpäätös	4 103 480

(02.) Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 33.03 ja sen momentti 21 siirrettäväksi momentiksi 33.03.01.

02. (33.05, 06, osa, 09, 10, 11, osa ja 33, osa) Valvonta

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan valvontaa lakisääteisesti harjoittavien laitosten toimintamenoista sekä oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menoista. Valvontalaitoksia ovat Terveydenhuollon oikeusturvakeskus, Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus, Säteilyturvakeskus ja Lääkelaitos.

Valvontalaitosten toiminta kohdistuu sosiaali- ja terveysministeriön strategisista tavoitteista seuraaviin:

— Edistetään terveyttä ja toimintakykyä.

— Vähennetään köyhyyttä ja syrjäytymistä.

— Varmistetaan toimivat palvelut ja kohtuullinen toimeentuloturva.

Vaikuttavuus

— Oikeusturvan varmistaminen.

— Lupa-, rekisteri- ja valvonta-asioiden asiantuntevan ja hyvän hallintotavan mukainen käsittely.

— Ennakkovalvonnan toimivuuden varmistaminen lainsäädännön edellyttämällä palvelutasolla.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuottavuustoimenpiteitä kohdistetaan Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen toimintaan. Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen siirtäminen palvelukeskuksiin toteutetaan valvontalaitosten osalta vuosina 2008 ja 2009.

Laitokset varautuvat omalta osaltaan osallistumaan yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategian 2006 toimeenpanoon.

Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen tavoitteena on kansalaisen oikeusturvan ja kuolinsyyn oikeellisuuden varmistaminen. Tavoitteena on, että oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten määrä lähivuosina on enintään 20 prosenttia kaikista vainajista. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää toimenpiteitä ja yhteistyön lisäämistä läänin alueella terveydenhuollon, oikeuslääkäreiden ja poliisitoimen välillä oikeuslääketieteellisessä kuolemansyyn selvittämistoiminnassa.

Toiminnan laajuus 2005—2008

	2005 toteutunut	2006 toteutunut	2007 arvio	2008 arvio
Menot, euroa	7 240 573	7 203 552	6 200 000	7 250 000
Oikeuslääketieteellisten avausten määrä, kpl	11 870	11 663	10 935	10 035
Oikeuslääketieteellisten avausten osuus kaikista vainajista, %	24,8	24,5	..	..
Euroa/avaus keskimäärin	610	617	566	690

Vakuutusvalvontavirasto

Vakuutusvalvontaviraston toiminnan tavoitteena on vakuutus- ja eläkelaitosten vakaa toiminta sekä luottamuksen säilyminen vakuutustoimintaan.

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut Vakuutusvalvontavirastolle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuus

Vakuutusvalvontavirasto hoitaa vakuutus- ja eläkelaitosten sekä muiden vakuutusalalla toimivien valvontaa ja tarkastusta lainsäädännön edellyttämällä tavalla noudattaen vuonna 2007 päivitettävää viraston strategiaa vuosille 2008—2010.

Valvottavien vakavaraisuutta, hallintoa, sisäistä valvontaa, riskienhallintaa sekä lain ja hyvän tavan mukaisten menettelyjen noudattamista valvotaan riskiperusteisesti. Kaikista finanssi- ja vakuutusryhmittymiin kuuluvista vakuutusyhtiöistä laaditaan pääasialliset riskialueet kattava riskiarvio. Finanssiryhmittymien kokonaisriskiarviot valmistellaan yhteistyössä Rahoitustarkastuksen kanssa. Vuonna 2008 työeläkelaitosten valvonnassa painopisteenä on erityisesti sijoitustoiminnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien arviointi.

Virasto osallistuu valvontaa koskevan kotimaisen ja EY-lainsäädännön kehittämiseen. Virasto toimii aktiivisesti EU:n vakuutus- ja eläkevalvojien komiteassa solvenssi II direktiivin toimeenpanosäännösten valmistelutyöryhmissä.

Sidosryhmäviestinnässä viraston keskeisenä tehtävänä on kannustaa valvottavia valmistautumaan tulevaan solvenssi II uudistukseen.

Viraston tutkimustoimintaa keskitetään solvenssi II aihepiiriin liittyvien riskienhallinta- ja vakavaraisuusmallien tutkimukseen.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Valmistaudutaan rahoitustarkastuksen ja vakuutustarkastuksen yhdistämiseen ja ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin hallitusohjelman mukaisesti.

Viraston toimintakustannukset pidetään hallinnassa seuraamalla säännöllisesti kokonaiskustannuksia vastuualueittain ja valvottavaryhmittäin.

Kustannustehokkaan toiminnan varmistamiseksi resurssit kohdennetaan strategian mukaisille toiminnan painopistealueille. Työajan käytön jakaantumista eri tehtäväalueille seurataan ja toiminnan tuloksellisuutta arvioidaan säännöllisesti.

Kokonaismenot ja henkilötyövuodet osastoittain

	2006 toteutuma		2007 talousarvio		2008 esitys	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Vakuutusvalvontavirasto	835	7,2	1 389	10	1 335	10
Hallinto ja sisäiset palvelut	1 836	14,7	2 096	15	2 198	15
Vakavaraisuusvalvonta	1 920	28,4	2 214	32	2 391	34
Menettelytapavalvonta	1 034	17,9	1 241	21	1 376	21
Yhteensä	5 625	68,2	6 940	78	7 300	80

Vuodelle 2006 budjetoitiin yhteensä 76 virkaa, josta toteutui 68 henkilötyövuotta. Henkilötyövuosien budjetoitua alempaan toteutumaan vaikutti osaltaan se, että uusien ja vuoden aikana vapautuneiden virkojen täyttäminen ei sujunut täysin suunnitellussa aikataulussa. Vuodelle 2008 on erityisriskit ja valvonnan tuki -yksikköön budjetoitu kaksi uutta virkaa erityisesti sijoitustoiminnan riskien valvontaan.

Vakuutusvalvontaviraston talousarvio perustuu nettobudjetointiin ja sen bruttomenot ja -tulot on budjetoitu momentille 12.33.05. Nettobudjetoidusta maksullisesta toiminnasta ei synny ylijäämää. Maksullisen toiminnan tavoitteena on kustannusvastaavuus.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	5 625	6 940	7 300
— muut tuotot	392	-	-
Tuotot yhteensä	6 017	6 940	7 300
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	5 686	7 120	7 252
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	331	-180	48
Kustannusvastaavuus, %	106	97,5	101
Maksullisen toiminnan kokonaismenot	5 625	6 940	7 300
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)	392	-	-
Tuotot % kokonaismenoista	107	100	100

Vakuutusvalvontaviraston valvottavissa laitoksissa tekemistä tarkastuksista laaditaan tarkastuskertomus, joka annetaan tiedoksi myös valvottavalle. Tarkastuskertomukset, viraston vastaukset kansalaiskirjeisiin, rekisteröintiä koskevat hakemukset sekä valvottavien hakemukset muihin viraston suostumusta edellyttäviin asioihin pyritään käsittelemään kuukauden kuluessa viimeisen lisäselvityksen saapumisesta.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstöä koulutetaan sekä keskitetysti että henkilökohtaisesti sovittavan suunnitelman mukaisesti. Viraston syksyllä 2007 aloitettavaksi suunniteltu työhyvinvoinnin kehittämishanke jatkuu koko vuoden 2008 ja kevään 2009. Loppuarviointi tehdään syksyllä 2009.

01. (33.06.21) Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomääräraha 5 864 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuus

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus

— edistää kansalaisten oikeusturvaa varmistamalla terveydenhuollon lupa-, rekisteri- ja valvonta-asioiden asiantuntevan ja hyvän hallintotavan mukaisen käsittelyn oikeusturvakeskuksessa,

— tehostaa informaatio-ohjausta ohjauksen ja valvonnan vaikuttavuuden parantamiseksi ja epätyydyttävien hoitokäytäntöjen ennalta ehkäisemiseksi,

— tukee lääninhallituksia sosiaali- ja terveysosastojen ohjauksen ja valvonnan sekä lupahallinnon yhdenmukaistamiseksi sekä

— jatkaa sosiaali- ja terveysministeriön potilasturvallisuusverkoston työhön osallistumista ja tehostaa ennaltaehkäisevää ohjausta ja valvontaa tavoitteena potilasturvallisuuden edistäminen.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	4 329	5 119	6 664
Bruttotulot	890	770	800
Nettomenot	3 439	4 349	5 864
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	525		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	599		

Viraston rahoitusrakenne ja henkilötyövuodet

	2006 tilinpäätös		2007 tavoite		2008 tavoite	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Bruttobudjetoitu toiminta	3 513	40,5	4 349	49,9	5 864	54,6
Maksullinen toiminta	1 153	14,2	960	14,7	991	14,1
— julkisoikeudelliset suoritteet	890	13,2	770	12,8	800	13,0
— liiketaloudelliset suoritteet	18	0,1	20	0,1	21	0,1
— muut tuotot	245	0,9	170	1,8	170	1,0
Yhteensä	4 666	54,7	5 309	64,6	6 855	68,7
Edelliseltä vuodelta siirtynyt	525	-	599	-	-	-

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen vuoden 2008 talousarvio perustuu maksullisen toiminnan osalta nettobudjetointiin. Toimintamenomomentille kirjattavat tulot ovat valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisia Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta annetun lain (1074/1992) ja asetuksen (1121/1992) tarkoittamia lupa- ja valvontamaksuja. Lisäksi Terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle yksityisten palvelunantajien rekisteristä aiheutuvia ylläpitokustannuksia vastaavasti lääninhallitukset suorittavat osan saamistaan lupa-, rekisteröinti- ja vuosimaksuista oikeusturvakeskukselle.

Maksullisen toiminnan tavoitteena on kustannusvastaavuus.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	890	770	800
— muut tuotot	245	170	170
Tuotot yhteensä	1 135	940	970
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	809	940	970
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	326	-	-
Kustannusvastaavuus, %	140	100	100

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen käsiteltäväksi saapuvien asioiden määrä

	2006 toteutuma	2007 ennuste	2008 ennuste	2007/2008 muutos %
Terveydenhuollon ammattihenkilöiden laillistaminen	6 776	7 000	7 000	-
Terveydenhuollon ammattihenkilöiden rekisteröiminen	7 250	7 000	7 000	-
Kanteluiden määrä	267	280	290	4
Lausunnot valvonta-asioissa	175	170	180	6
Muut valvonta-asiat	218	250	250	-

Terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle saapuvien lupa- ja valvonta-asioiden käsittelyajat (keskimäärin)

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
1. Luvat			
— Suomessa tutkinnon suorittaneiden ammattihenkilöiden laillistaminen	3 pv	3 pv	3 pv
— raskauden keskeyttämistä koskevat hakemukset	5 pv	5 pv	5 pv
2. Ammatinharjoittamista koskevat lupa-asiat			
— ilman lisäselvityksiä ratkaistavat lupa-asiat	14 pv	14 pv	14 pv
— lausuntoja ja lisäselvityksiä vaativat lupa-asiat, enintään	90 pv	90 pv	90 pv
3. Mielentilaa koskevat lausuntoasiat (sisältää tutkimusjakson)	4 kk	4 kk	4 kk
4. Valvonta			
— kanteluasiat, joissa potilas on kuollut	18 kk	18 kk	16 kk
— muut kanteluasiat	18 kk	18 kk	16 kk
— muut valvonta-asiat	24 kk	24 kk	18 kk

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen kilpailukykyä työnantajana parannetaan kehittämällä henkilöstörakennetta ja voimavaroja toiminnan tarpeita vastaaviksi. Erityisesti kiinnitetään huomiota siihen, että Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen henkilöstön osaaminen vastaa muuttuneita tehtäviä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	11
Toimialan laajennukseen liittyvinä siirtoina momenteilta 33.01.01, 33.02.02, 33.03.01, 33.03.02 ja 33.03.50 yhteensä	692
Varmennepalvelun toteuttaminen	600

Terveydenhuollon ammattihenkilökunnan toimintakyvyn ja terveydentilan selvittäminen	222
Muut muutokset	-10
Yhteensä	1 515

2008 talousarvio	5 864 000
2007 II lisätalousarvio	30 000
2007 talousarvio	4 349 000
2006 tilinpäätös	3 513 000

02. (33.09.21) Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 5 050 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuus

— Kemikaalien terveysriskien arvioinnilla, kemikaalivalvonnalla ja sen ohjauksella, geneettisesti muunneltujen organismien valvonnalla sekä ympäristöterveydenhuollon viranomaisyhteistyön koordinoinnilla turvataan edellytykset kansalaisten terveyden ja toimintakyvyn säilymiselle myös pitkällä aikavälillä.

— Ehkäistään edellä mainittuihin alueisiin liittyvien riskien toteutuminen.

— Tuetaan etenkin nuorten alkoholinkäytön ja tupakoinnin vähentämistä sekä työikäisten työ- ja toimintakyvyn paranemista sekä syrjäytymisen ehkäisyä siltä osin, kuin haitat liittyvät alkoholin käyttöön tai tupakointiin.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Viraston tavoitteena on maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus. Virasto mittaa taloudellisuutta keskeisten järjestelmien, kuten alkoholielinkeinorekisterin, yksikkökustannusten kautta. Keskeisten suoritteiden tuottavuutta seurataan tunnuslukujen avulla ja tavoitteena on tuottavuuden asteittainen lisääntyminen.

Viraston rahoitusrakenne ja henkilötyövuodet

	2006 tilinpäätös		2007 tavoite		2008 tavoite	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Budjettirahoitus	5 021	74	4 915	74	5 050	73
Maksullinen toiminta	681	12	780	12	800	12
Ulkopuolinen rahoitus						
— muut valtion virastot	16	0,4	30	0,5	-	-
Yhteensä	5 718	86,4	5 725	86,5	5 850	85

Viraston kokonaiskustannuksien ja henkilötyövuosien jakautuminen tulosalueittain

	2006 tilinpäätös		2007 tavoite		2008 tavoite	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Tulosalue						
Alkoholin aiheuttamien haittojen ehkäisy	2 403	26	2 290	24	2 350	24
Tupakan aiheuttamien haittojen ehkäisy	192	2	190	2,5	180	2
Kemikaalien aiheuttamien haittojen ehkäisy	2 091	25	2 115	25	2 030	27
Elinympäristön terveellisyyden edistäminen	472	6	617	6	750	7
Talous-, henkilöstö- ja tietohallinto, ylin johto	-[1)]	17	-[1)]	17	-[1)]	17
Yhteensä	5 158	76	5 212	74,5	5 310	77

Nettobudjetoitu toiminta						
Kemikaalien tuoterekisteri	687	12	780	12	800	12
Henkilöstö yhteensä	-	88	-	86,5	-	89

[1)] Kohdistettu muille tulosalueille.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	5 839	5 695	5 850
Bruttotulot	792	780	800
Nettomenot	5 047	4 915	5 050
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 309		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 303		

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen bruttobudjetoidut tulot on budjetoitu momentille 12.33.02. Tampereella sijaitsevan nettobudjetoidun kemikaalirekisterin menot katetaan ilmoitusten käsittelystä saatavilla maksuilla.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	1 972	1 865	2 337
— muut tuotot	25	25	25
Tuotot yhteensä	1 997	1 890	2 362
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	2 084	1 865	2 337
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-87	25	25
Kustannusvastaavuus, %	96	101	101

Virasto huolehtii kemikaalilain mukaisesta ylimmästä valvonnasta ja valvonnan ohjauksesta sekä järjestää REACH-asetuksen mukaisen kansallisen neuvontapalvelun yhdessä Suomen ympäristökeskuksen kanssa.

Virasto ohjaa yhteistyössä muiden ympäristöterveydenhuollon keskusviranomaisten kanssa kunnallista valvontatoimintaa valtakunnallisten terveydensuojelulakia, tupakkalakia ja kemikaalilakia koskevien valvontaohjelmien avulla. Ohjelmien toteuttamisen seurantaa ja tiedonkeruuta varten valmistellaan ympäristöterveydenhuollon keskusvirastojen yhteinen kunnallisen valvontatiedon keruun tietojärjestelmä.

Virasto toimeenpanee valtakunnallista jätesuunnitelmaa toteuttamalla omalta osaltaan niitä suunnitelmaan kirjattuja ohjauskeinoja, joihin Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus on merkitty yhteistyötahoksi. Virasto toteuttaa talousvettä ja allasvettä koskevaa osaamistestausta ja sen valvontaa sekä lisää ohjausta asumisterveyttä koskevissa asioissa.

Virasto seuraa ravintolatupakointia koskevan lakimuutoksen vaikutuksia ravintoloiden myyntiin.

Virasto toimeenpanee yhdessä lääninhallitusten kanssa alkoholijuomien anniskelun ja vähittäismyynnin lupahallinnon valtakunnallisen toimintasuunnitelman (aVALTSU), jolla varmistetaan viranomaisten valvontayhteistyön, ohjauksen ja riskinarvioinnin toimivuus sekä tulossopimusten koordinointi. Toimintasuunnitelman avulla lääninhallituksia ohjataan yhdenmukaiseen lupa- ja valvontakäytäntöön.

Virasto varmistaa alkoholijuomien tuotevalvonnalla, että markkinoilla olevat tuotteet ovat laillisesti valmistettuja tai maahantuotuja ja että ne vastaavat koostumukseltaan, laadultaan ja päällysmerkinnoiltään lainsäädännössä asetettuja vaatimuksia.

Virasto toteuttaa geenitekniikkalain edellyttämää valvontaa vuosittain laadittavaan valvontaohjelmaan perustuen.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön osaaminen, motivoituminen ja jaksaminen varmistetaan eri keinoin. Virasto toteuttaa vuosittain työtyytyväisyyskyselyn ja seuraa koulutuksen ja sairauspoissaolojen tunnuslukuja sekä työtyytyväisyyskyselyn kriittisten indeksiarvojen parantamiseksi laadittujen toimintasuunnitelmien toteutumista ja vaikutuksia.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina maksullisen toiminnan tuloina kemikaalirekisterin rekisterimaksut.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon yhden henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	19
Tuottavuustoimet	-30
Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen toimialan laajentaminen, siirto momentille 33.02.01	-35
Kasvinsuojeluainelain toimeenpanon tehtävät, siirto momentilta 30.30.01	70
Asumisterveyteen ja kunnallisen valvonnan ohjauksen tehtävät, siirto momentilta 33.70.21	70
Muut muutokset	41
Yhteensä	135

2008 talousarvio	5 050 000
2007 II lisätalousarvio	70 000
2007 talousarvio	4 915 000
2006 tilinpäätös	5 041 000

03. (33.10.21) Säteilyturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomääräraha 11 772 000 euroa.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Säteilyturvakeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuus

— Säteilylähteiden käytössä ei satu vakavia turvallisuuteen vaikuttavia tapahtumia, säteilyn käyttö on säteilylain 2 §:ssä säädettyjen oikeutus- ja optimointiperiaatteiden mukaista ja työntekijöiden säteilyannokset pysyvät säädettyjen annosrajojen alapuolella.

— Ydinlaitosten valvonnassa laitoksilla ei satu vakavia turvallisuuteen vaikuttavia tapahtumia, radioaktiivisten aineiden päästöt laitoksilta ovat pieniä ja niistä lasketut vuotuiset säteilyannokset ovat alle yksi prosentti valtioneuvoston päätöksessä (395/1991) asetetusta raja-arvosta ja ydinjätteiden käsittely, varastointi ja loppusijoitus suunnitellaan ja toteutetaan siten, että jätteiden määrä pysyy mahdollisimman pienenä eikä ydinjätteistä aiheudu käytännöllisesti katsoen lainkaan päästöjä.

— Ympäristön säteilyvalvonnan tavoitteena on, että Säteilyturvakeskus on jatkuvasti tietoinen siitä säteilytasosta, jolle väestö altistuu. Onnettomuustilanteissa tavoitteena on, että valmiustoiminta käynnistyy 15 minuutissa ensitiedon saamisesta. Viestinnässä tavoitteena on, että säteily- ja ydinturvallisuuteen liittyvistä tapahtumista tiedotetaan oma-aloitteisesti, objektiivisesti, avoimesti ja viivytyksettä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Tavoitteena on, että ydinenergian käytön valvonnan ja säteilytoiminnan valvonnan tuotot kattavat omakustannusperiaatteen mukaisesti valvonnasta aiheutuvat kustannukset, muusta maksullisesta toiminnasta saatavat tuotot kattavat vähintään toiminnasta aiheutuvat kustannukset ja omakustannushinta ei kasva palkkojen noususta ja inflaatiosta aiheutuvaa kasvua nopeammin. Tavoitteena on, että omakustannushinta pysyy selvästi pienempänä kuin vastaavia suoritteita tuottavien yritysten laskutushinta.

Viraston rahoitusrakenne ja henkilötyövuodet

	2006 toteutuma		2007 talousarvio		2008 esitys	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Budjettirahoitus	11 762	246	11 772	252	11 846	285
Maksullinen toiminta	16 067	81	18 351	83	19 099	84
Yhteisrahoitteinen toiminta	751	10	720	13	720	13
Yhteensä	28 580	337	30 843	348	31 665	382

Viraston tulosalueittaiset kustannukset ja henkilötyövuodet

	2006 tilinpäätös		2007 tavoite		2008 tavoite	
	1 000 €	htv[1)]	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Ydinturvallisuus	11 142	86	13 950	93	14 600	97
Säteilyn käytön turvallisuus	2 840	28	2 850	28	2 850	28
Valmiustoiminta	1 885	16	1 600	15	1 600	15
Tutkimus	6 311	56	6 800	58	6 800	58
Palvelut	3 947	23	4 000	24	4 000	24
Viestintä	959	9	1 000	9	1 000	9
Ympäristön säteilyvalvonta	1 098	10	1 100	10	1 100	10
Hallinto[2)]	-	47	-	49	-	49
Yhteensä	28 182	275	31 300	286	31 950	290

[1)] Taulukko ei sisällä lomia ja poissaoloja. Vuonna 2008 niiden osuudeksi arvioidaan 60 htv.

[2)] Hallinnon kustannukset on vyörytetty muille tulosalueille.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	28 580	30 843	31 591
Bruttotulot	16 818	19 071	19 819
Nettomenot	11 762	11 772	11 772
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 829		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 709		

Julkisoikeudellisen ja muun maksullisen toiminnan tavoitteena on kustannusvastaavuus.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat (julkisoikeudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Ydinturvallisuus			
Maksullisen toiminnan tuotot, muut tuotot	10 120	12 551	13 299
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	10 121	12 551	13 299
Kustannusvastaavuus, %	100	100	100

Tavoitteena on, että toimintatavat ovat linjakkaita, kustannustietoisia ja hyvin määriteltyjä ja että olennaisia poikkeamia määritellyistä toimintatavoista ei tapahdu. Toimintatapoja arvioidaan laatupalkintokriteeristön ja sisäisten auditointien avulla. Arviointien ja auditointien perusteella valitut kehityshankkeet toteutetaan suunnitellulla tavalla.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön osaamista kehitetään henkilöstöohjelman mukaisesti. Tavoitteena on, että henkilöstön koulutukseen käyttämä aika on 3—4 prosenttia kokonaistyöajasta, opinnäytteitä valmistuu muutamia ja henkilöstön poissaolopäivien kokonaismäärä on alle 7,5 henkilötyövuotta kohden ja omasta sairaudesta ja työtapaturmista johtuvien poissaolopäivien määrä on alle 6,5 henkilötyövuotta kohden.

2008 talousarvio	11 772 000
2007 talousarvio	11 772 000
2006 tilinpäätös	11 642 000

04. (33.11.21) Lääkelaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 363 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös Lääkelaitoksen hyväksymien, laitoksen ulkopuolella toteutettavien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Lääkelaitokselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuus

— Lääkelaitos varmistaa lääkkeiden ennakkovalvonnan toimivuuden lainsäädännön edellyttämällä palvelutasolla.

— Lääkelaitos tehostaa valvontaa lisäämällä tarkastuksia apteekeissa, kliinisissä lääketutkimuksissa, lääketurvatoiminnassa ja terveydenhuollon laitteiden ja tarvikkeiden valmistuksessa.

— Kansalaisten tietoisuutta lääkeväärennösten ja lääkkeiden laittoman internet-kaupan vaaroista lisätään tiedotuskampanjalla.

— Kansallisen lainsäädännön edellyttämät uudet valvontatoimet kudoslaitostoiminnassa ja huumausainevalvonnassa toimeenpannaan ja vakiinnutetaan osaksi Lääkelaitoksen valvontamenettelyjä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Viraston rahoitusrakenne ja henkilötyövuodet

	2006 toteutuma		2007 talousarvio		2008 esitys	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Budjettirahoitus	1 331	29	1 363	30	1 363	30
Maksullinen toiminta	15 022	144	15 350	147	16 966	150
Yhteensä	16 353	173	16 713	177	18 329	180

Viraston tulosalueittaiset kustannukset ja henkilötyövuodet

	2006 tilinpäätös		2007 tavoite		2008 tavoite	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv[1)]	1 000 €	htv
Myyntilupaosasto	8 163	67	7 935	66	8 910	67
Valvontaosasto	4 279	42	4 538	39	5 069	45
Lääketurvaosasto	2 260	17	2 384	17	2 579	18
Terveydenhuollon laitteet ja tarvikkeet osasto	1 610	12	1 687	12	1 747	12
Yleinen osasto ja johto, kustannukset kohdistettu muille osastoille	-	35	-	35	-	38
Yhteensä	16 312	173	16 544	169	18 305	180

[1)] Henkilötyövuosien määrä on arvioitu. Henkilöstövoimavarojen lisäykset toteutetaan tulorahoituksen puitteissa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	15 891	16 722	18 329
Bruttotulot	15 022	15 359	16 966
Nettomenot	869	1 363	1 363
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 249		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 331		

Rahoitusrakenne (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Toimintamenomääräraha	1 331	1 363	1 363
Maksullisen toiminnan tuotot yhteensä	15 022	15 359	16 916
— julkisoikeudelliset suoritteet	13 044	13 647	15 013
— liiketaloudelliset suoritteet	8	-	-
— erillislakien mukaiset suoritteet	1 700	1 700	1 700
— muut tuotot	270	12	203
Edelliseltä vuodelta siirtynyt	1 249	1 331	-
Yhteensä	17 602	18 053	18 279

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, maksuperustelain mukaiset suoritteet (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	13 051	13 647	15 013
— muut tuotot	259	12	203
Tuotot yhteensä	13 310	13 659	15 216

Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	13 173	13 659	15 216
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	137	-	-
Kustannusvastaavuus, %	101	100	100

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, erillislakien mukaiset suoritteet (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntituotot	1 700	1 700	1 750
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	1 515	1 700	1 750
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	185	-	-
Kustannusvastaavuus, %	112	100	100

Hakemuskäsittelyissä noudatetaan määräaikoja. Sähköisen asioinnin ja asianhallinnan menettelyt on suunniteltu ja aloitetaan hakemusten ja ilmoitusten sähköinen vastaanotto ja käsittely. Lääkelaitoksen laboratoriotoiminnassa kehitetään valmiuksia EU-vaikuttavuuden painoalueiden mukaisiin tutkimuksiin. Lääkelaitos toteuttaa EU:n vertaisarvioinnissa ja sisäisissä auditoinneissa tunnistettuja toimintajärjestelmän kehittämistoimia.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Esimiesvalmennusta jatketaan suorittavan esimiestoiminnan arvioinnin perusteella. Lääkelaitoksen henkilöstön osaamista ja työkykyä ylläpidetään ja kehitetään. Työhyvinvointiohjelman avulla edistetään henkilöstön työtyytyväisyyttä.

Tunnusluvut	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Henkilöstön hyvinvointi			
— työtyytyväisyyden mittaus tehdään vuosittain			
— sairauspoissaolot pv/htv vähenevät	7,9	7,5	7,2
— vakituisen henkilöstön lähtövaihtuvuus pienenee	9,2	8	7,5
Osaamisen varmistaminen			
— koulutustasoindeksi on yli 6	6,3	6,3	6,3

Määrärahasta on tarkoitettu 50 000 euroa tutkimushankkeiden rahoittamiseen. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina maksullisen toiminnan tuloina maksuperustelain mukaisista julkisoikeudellisista suoritteista saadut tulot ja Lääkelaitoksesta annetun lain (35/1993) 4 §:ssä tarkoitetut tulot.

Lääkelaitoksen talousarvio perustuu nettobudjetointiin. Menot katetaan pääasiassa valvonta- ja palvelutoiminnasta perittävillä maksuilla. Maksullisen toiminnan palvelut tuotetaan omakustannushintaan. Suoritteista perittävät maksut ovat maksuperustelain mukaisia. Lääkkeiden laadunvalvonnan kustannukset katetaan Lääkelaitoksesta annetun lain (35/1993) 4 §:n mukaisella maksulla.

Maksullisen toiminnan osalta henkilöstön määrä vähenee neljällä henkilötyövuodella tuottavuustoimien vuoksi.

2008 talousarvio	1 363 000
2007 talousarvio	1 363 000
2006 tilinpäätös	951 093

20. (33.33.23) Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 7 250 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain (459/1973) 12 §:n mukaisen oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menojen maksamiseen ja

2) oikeuslääkeopillisista tutkimuksista suoritettavista korvauksista annetun asetuksen (862/2004) mukaisten palkkioiden ja korvausten maksamiseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määrärahan tarvearvion muutos	1 050
2008 talousarvio	7 250 000
2007 talousarvio	6 200 000
2006 tilinpäätös	7 203 553

(03.) Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 33.01 ja sen momentti 21 siirrettäväksi momentiksi 33.01.02.

03. (33.01, osa, 02, 07, osa, 08, osa ja 11, osa) Tutkimus- ja kehittämistoiminta

S e l v i t y s o s a : Luvun menot aiheutuvat pääosin sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimus-, kehittämis-, tilasto-, rekisteri- ja asiantuntijatoiminnasta sekä valtionavusta Työterveyslaitoksen menoihin ja EU-rakennerahastojen rahoitusosuudesta sosiaali- ja terveysministeriön osalta.

Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa toimialansa tutkimus- ja kehittämispolitiikasta. Sen tavoitteena on tuottaa sellaista tutkimustietoa, joka on systemaattisesti hyödynnettävissä sosiaali- ja terveyspolitiikan erilaisissa kehittämistoimenpiteissä, kuten lainsäädännön valmistelussa ja toimeenpanossa, erilaisissa ohjelmissa ja projekteissa sekä muussa ministeriön päätöksenteossa.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminta on johtamisen väline ja edellytys strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Tutkimus- ja kehittämispolitiikka on strategista päätöksentekoa, lainsäädännön ja budjetin valmistelua ja niiden toimeenpanoa sekä informaatio-ohjausta tukeva investointi. Hallinnonalan tutkimuslaitoksilla on myös tutkimus- ja kehittämistoiminnan tulosten käytäntöön viemiseen liittyvää toimintaa, kuten asiantuntijapalveluja, tiedonvälitystä ja koulutusta. Lisäksi niillä on lakisääteisiä tai ministeriön kanssa sovittuja erityistehtäviä, esimerkiksi valvontaan, tilastointiin ja erityisiin vaaratilanteisiin varautumiseen liittyviä tehtäviä.

Vaikuttavuus

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminnan pohjana on ministeriön Sosiaali- ja terveyspolitiikan strategiat 2015 -asiakirja sekä hallitusohjelman painotukset. Sen mukaisesti hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminnalla, tietotuotannolla sekä tiedonvälityksellä:

— edistetään terveyttä ja toimintakykyä

— lisätään työelämän vetovoimaa

— vähennetään köyhyyttä ja syrjäytymistä
— varmistetaan toimivat palvelut ja kohtuullinen toimeentuloturva.

Hallitusohjelman erityisenä painotuksena on korostettu myös perheiden asemaa sekä sukupuolten tasa-arvoa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Sosiaali- ja terveysministeriön vastuulla olevan *Terveyden edistämisen politiikkaohjelman* tavoitteina ovat väestön terveydentilan parantuminen ja terveyserojen kaventuminen. Terveyden edistämisen osa-alueella kiinnitetään huomiota kansantautien vaaratekijöiden vähentämiseen, tapaturmien ehkäisemiseen ja terveyttä tukevien olosuhteiden luomiseen. Erityisesti tavoitteena on tupakoinnin, alkoholin käytön ja ylipainoisuuden hallinta. (03.01 Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, 03.02 Kansanterveyslaitos, 03.03 Lääkehoidon kehittämiskeskus, 03.50 Työterveyslaitos).

Työelämän hyvinvointi on tärkeä tavoite, johon pyritään työn mielekkyyttä lisäämällä fyysinen ja psyykkinen terveys ja turvallisuus varmistaen. Myös työelämän tasa-arvon varmistaminen ja työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen ovat ensiarvoisen tärkeitä kohteita. (03.50 Työterveyslaitos).

Köyhyyden ja syrjäytymisen vähentämiseksi ehkäisevä näkökulma on ensisijainen toimintamalli. Sosiaali- ja terveysministeriö osallistuu opetusministeriön vastuulla olevaan *Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelmaan*, jonka tavoitteena on ehkäistä sekä vähentää pahoinvointia ja syrjäytymistä. Lasten, nuorten ja perheiden ongelmiin puututaan uusilla malleilla, pitkäaikaistyöttömyys torjutaan ja suurimmassa köyhyysriskissä olevien toimeentulo turvataan. (03.01 Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, 33.02 Kansanterveyslaitos, 03.50 Työterveyslaitos).

Toimiva palvelujärjestelmä ja osaava ja riittävä työvoima luovat pohjan laadukkaille palveluille. Erityisenä haasteena on peruspalveluiden ja ikääntyvän väestön palvelujen turvaaminen. Apuna tulee olla uuden teknologian laajamittainen hyväksikäyttö ja kehittäminen. (03.01 Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, 03.03 Lääkehoidon kehittämiskeskus).

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tuottavuustoimenpiteitä kohdistetaan Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen, Kansanterveyslaitoksen ja Työterveyslaitoksen tutkimustoiminnan tehostamiseen ja liikelaitostamiseen, minkä tulee olla valmis vuoden 2008 loppuun mennessä. Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen siirtäminen palvelukeskuksiin toteutetaan tutkimus- ja kehittämislaitosten osalta vuoteen 2008 mennessä. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan tuottavuusindikaattorit määritellään vuoden 2008 aikana.

Tuotokset ja laadunhallinta

Laitokset varautuvat omalta osaltaan osallistumaan yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategian 2006 toimeenpanoon.

01. (33.02.21) Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 23 537 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) jäsenmaksujen maksamiseen,

2) sosiaali- ja terveydenhuollon tilastotietokannan käytöstä,

3) Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen ulkopuolella toimeksiannosta tai yhteishankkeena toteutettavasta tutkimus- ja kehittämistoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen,

4) Alkoholitutkimussäätiölle suoritettavan valtionavustuksen maksamiseen,

5) Alkoholitutkimussäätiön toiminnasta Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämis-

keskukselle aiheutuvien menojen maksamiseen,

6) täydennyskoulutuksen avustuksen ja ulkomailla toteutettavien projektien menojen maksamiseen,

7) koulutusneuvolatoiminnasta kunnille maksettavien korvausten sekä äitiysavustuksen opaskirjojen toimittamisesta Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukselle aiheutuvien menojen maksamiseen ja

8) TerveSos -palkinnon maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus seuraa ja arvioi sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa ja kehitystä, tuottaa, hankkii ja välittää alan kotimaista ja kansainvälistä tietoa ja osaamista, ylläpitää alan virallisia ja muita tilastoja, tiedostoja ja rekistereitä, harjoittaa alan tutkimus- ja kehittämistoimintaa sekä edistää ja toteuttaa alan koulutusta.

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen Ulkomaanavun yksikkö (IDC) tuottaa sosiaali-, terveys- ja väestöalan kehitysyhteistyöhön ja muuhun ulkomaanapuun liittyviä asiantuntijapalveluita sekä toteuttaa alan hankkeita. Hallinnollisesti itsenäinen Alkoholitutkimussäätiö edistää ja tukee alkoholi- ja muuta päihdetutkimusta jakamalla apurahoja ja tekemällä tai teettämällä tutkimusta sekä harjoittamalla tutkimukseen liittyvää julkaisutoimintaa.

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus edistää hyvinvointia ja terveyttä sekä sosiaalipalvelujen toimivuutta. Keskus arvioi hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttavia muutoksia ja hyvinvointipolitiikan seurauksia sekä esittää uusia vaihtoehtoja. Keskus vahvistaa hyvinvointiosaamista kansallisten ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa. Keskus on sosiaali- ja terveysministeriön alainen sektoritutkimuslaitos, jonka ydintoimintoja ovat tutkimus, kehittäminen ja tietotuotanto. Lisäksi keskus tukee ministeriötä hallinnonalan strategian toimeenpanossa.

Vuonna 2008 Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen toimintaa suuntaavat erityisesti hallitusohjelma, sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma ja Terveys 2015 -kansanterveysohjelma. Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008. Tulostavoitteet täsmennetään ministeriön ja laitoksen välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuus

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus suuntaa tutkimus- ja kehittämistyötä, tietotuotantoa sekä tiedonvälitystä siten, että ne tukevat sosiaali- ja terveysministeriön määrittelemiä strategisia linjauksia.

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus kohdentaa toimintaansa sosiaali- ja terveysministeriön strategisten linjausten osalta erityisesti tieto-ohjauksen ja tieto-tilastojärjestelmien kehittämiseen, alueellisen ja seudullisen yhteistyön vahvistamiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä laatusuositusten ja muiden ohjausvälineiden toimeenpanon ja vaikuttavuuden seurantaan ja arviointiin.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen ydintoiminnot toimivat tehokkaasti, taloudellisesti ja asiakassuuntautuneesti ja niiden laatu ja kustannusvaikuttavuus paranee. Keskus parantaa tilasto- ja tutkimustiedon hyödyntämismahdollisuuksia kunta-, seutu- ja aluetasolla uudistamalla sekä maksutonta että maksullista palvelutoimintaansa. Keskuksen organisaatio toimii kokonaisuutena ja uusi organisaatiorakenne tukee keskuksen uuden strategian linjauksia. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen hallinto- ja toimintatavat edistävät sukupuolten tasa-arvon toteutumista valtavirtaistamissuunnitelman mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen rahoitusrakenne

	2006 toteutuma		2007 arvio		2008 arvio	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Toimintamenomääräraha	24 969	312	25 723	307	23 537	302
Liiketaloudelliset suoritteet	3 269	20	3 100	20	3 100	18
Ulkopuolinen rahoitus yhteensä	9 812	113	10 000	108	10 000	105
— Muut valtion virastot	7 760		8 000		8 000	
— EU	724		700		700	
— Muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	1 328		1 300		1 300	
Yhteensä	38 050	445	38 823	435	36 637	425

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	27 902	28 577	28 787
Bruttotulot	5 329	5 250	5 250
Nettomenot	22 573	23 327	23 537
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 287		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 396		

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen rahoitusrakenne on hallinnassa. Taloudelliset ja henkilöstövoimavarat kohdennetaan strategisten linjausten mukaisesti. Henkilöstösuunnittelu on pitkäjänteistä ja henkilöstömäärä ja -rakenne vastaavat strategisia linjauksia. Keskus toimii taloudellisesti ja tuottavasti.

Maksuttoman toiminnan budjettimäärärahojen käyttö tulosalueittain 2006—2008

	2006 toteutuma		2007 arvio		2008 arvio	
Tulosalue	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Alue- ja kuntapalvelut	1 761	68	1 700	67	1 650	65
Sosiaalipalvelut	1 862	48	1 840	47	1 800	46
Hyvinvointi	2 698	50	2 490	49	2 350	48
Julkaisut	2 214	42	2 160	41	1 900	40
Hallintopalvelut	9 204	62	9 611	58	8 355	53
Ulkomaanavun yksikkö	40	17	40	16	40	16
Terveydenhuolto	3 687	86	3 960	85	3 700	85
Stakestieto	2 961	72	3 380	72	3 200	72
Säätiö	542		542		542	
Erilliskustannukset yhteensä	24 969	445	25 723	435	23 537	425
Talousarviosta	22 682		23 327			
Siirtomääräraha ed. vuodelta	2 287		2 396			
Käytettävissä yhteensä	24 969		25 723		23 537	
Siirto seuraavalle vuodelle	2 396					

Henkilötyövuodet sisältävät myös yhteisrahoitteisen ja maksullisen toiminnan.

Maksullisen toiminnan tavoitteena on kustannusvastaavuus.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (liiketaloudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	3 270	3 100	3 100
— muut tuotot	-1	-	-
Tuotot yhteensä	3 269	3 100	3 100
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	3 447	3 000	3 000
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-178	100	100
Kustannusvastaavuus, %	95	103	103

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tulot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	7 760	7 850	7 850
— EU:lta saatava rahoitus	724	650	650
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	1 328	1 500	1 500
Tulot yhteensä	9 812	10 000	10 000
Hankkeiden kokonaiskustannukset	20 122	20 000	20 000
Kustannusvastaavuus (tulot - kustannukset)	-10 310	-10 000	-10 000
Kustannusvastaavuus, %	49	50	50

Stakesin toiminnallinen tuloksellisuus

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 esitys
Henkilöstön julkaisut			
— artikkelit, muut julkaisut	888	850	850
Henkilöstön asiantuntijatehtävät			
— työryhmät, konsultointi, muut asiantuntijatehtävät	3 526	3 510	3 510
Tilasto- ja rekisterituotanto			
— tilastojulkaisut (lkm)	38	40	40
— keskimääräinen tuotantoaika viikkoina	42	41	41

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Stakesin henkilöstöllä on riittävät kyvyt ja taidot toteuttaa ministeriön ja Stakesin tavoitteet. Stakesin henkilöstön toimintavalmiutta ja osaamista kehitetään laitoksen toimintastrategian mukaisesti. Johtaminen on osaavaa ja kannustavaa ja henkilöstön kokema työhyvinvointi kasvaa ja työnantajakuva paranee.

Määrärahasta on varattu 542 480 euroa Alkoholitutkimussäätiölle suoritettavan valtionavustuksen maksamiseen.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon 10 henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkkausjärjestelmä	80
Tuottavuustoimet	-165
Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen toimialan laajentaminen, siirto momentille 33.02.01	-153
Koodistopalvelun ylläpito	450
Muut muutokset	-2
Yhteensä	210

2008 talousarvio	23 537 000
2007 talousarvio	23 327 000
2006 tilinpäätös	22 682 000

02. (33.08.21) Kansanterveyslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 33 948 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) EU:n hyväksymien tutkimushankkeiden rahoitukseen ja

2) nettobudjetoidun yhteisrahoitteisen toiminnan tuloihin välittömästi liittyvien apurahojen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Kansanterveyslaitokselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuus

Kansanterveyslaitoksen tehtävänä on väestön terveyden edistäminen sekä sairauksien ehkäisy. Laitos seuraa, valvoo ja tutkii väestön terveyttä ja sairauksien yleisyyttä sekä osallistuu väestön terveyden edistämiseksi tarvittavaan selvitys- ja kokeilutoimintaan. Laitos huolehtii väestön rokotehuollon edellyttämien rokotteiden hankinnasta, laadunvalvonnasta ja jakelusta sekä ministeriön määräämistä seulontatehtävistä ja oikeuslääketieteellisistä laboratoriomäärityksistä.

Kansanterveyslaitos vaikuttaa suomalaisten terveyden edistämiseksi. Tutkimukseen perustuvalla asiantuntemuksellaan laitos tukee valtionhallintoa sen pyrkimyksissä kansalaisten terveyden edistämiseksi ja suojelemiseksi, tukee kuntien kansanterveystyötä ja terveydenhuollon toimintaa eri tehtäväalueilla sekä välittää terveyden edistämistä ja tautien ehkäisyä palvelevaa tietoa sekä kansalaisille että eri toimijoille yhteiskunnassa.

Tutkimustyöllään Kansanterveyslaitos hakee uutta tietoa tautien syntymekanismeista, riskitekijöistä, ehkäisymahdollisuuksista ja ehkäisytyön tuloksellisuudesta. Tällaista tietoa tarvitaan erityisesti sydän- ja verisuonitautien, diabeteksen, syövän, allergian, tapaturmien ja mielenterveyden häiriöiden ehkäisyssä sekä tupakan, alkoholin ja huumeiden käytön torjunnassa ja terveellisen ravitsemuksen ja liikunnan edistämisessä.

Laitos selvittää myös tartuntatautiepidemioiden, eläinperäisten tautien (zoonoosien), sairaalainfektioiden ja antibioottiresistenssin torjuntaa ja pandemiaan sekä muihin biouhkiin varustautumista. Laitos seuraa ja edistää rokotusohjelman toteutumista ja toimii hyvän rokotuskattavuuden ylläpitämiseksi. Kansanterveyslaitos selvittää ilmansaasteiden ja rakennusten sisäilman sekä ravinnon ja juomaveden epäpuhtauksien aiheuttamia terveyshaittoja sekä kehittää menetelmiä ympäristöperäisten terveysriskien arviointiin.

Laitos seuraa väestön terveyden kehitystä, sairauksien ja niiden riskitekijöiden yleisyyttä ja trendejä. Laitos ylläpitää ja kehittää tartuntatautien seurantajärjestelmää. Seurantatiedoilla arvioidaan terveystilannetta väestössä yleensä sekä väestön eri osissa ja maan eri alueilla. Tiedot palvelevat terveyspoliittisten toimenpiteiden arviointia ja kehittämistä, muun muassa väestöryhmien välisten terveyserojen vähentämiseksi.

Tutkimustiedon ja terveysseurannan ohella laitos vaikuttaa suoraan väestön terveyden edistämiseksi erilaisen asiantuntijatoiminnan ja koulutuksen kautta sekä monipuolisella vuorovaikutuksella myös elinkeinoelämän ja kansalaisjärjestöjen kanssa. Kansanterveyslaitoksen viestintä tukee aktiivisesti laitoksen vaikuttamistyötä jakamalla asiantuntevaa ja luotettavaa terveystietoa sekä tietoa tautien ehkäisyn ja terveyden edistämisen keinoista niin väestölle kuin eri toimijoille. Erityisenä paino-

pisteenä on verkkoviestinnän vahvistaminen tavoitteena saada koordinoitua eri toimijoiden kanssa kansallinen terveystietoportaali.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Kansanterveyslaitos varmistaa taloudellisuustavoitteidensa saavuttamisen arvioimalla jatkuvasti toimintansa kustannuksia suhteessa suoritetuotantoon. Laitos osallistuu sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tuottavuusohjelman toteuttamiseen. Laitos myös arvioi toimintaansa osana kansallista alan kokonaisuutta ja kehittää työnjakoaan yliopistojen kanssa siten, että toiminnan kustannukset kokonaisuutena ajatellen ovat mahdollisimman alhaiset suhteessa tuotettuihin suoritteisiin. Tutkimustyön osalta tavoitteena on yhdessä alan muiden tutkijoiden kanssa muodostaa mahdollisimman laajasti kansallisesti ja kansainvälisesti käytettävissä oleva tutkimuksen ja seurantatehtävien infrastruktuuri, johon kuuluu yhteisesti käytettävissä olevat tutkimusaineistot, mielekäs työnjako tutkimusaiheiden ja -menetelmien osalta sekä mahdollisimman laajasti käytettävissä olevat alan tukipalvelut.

Kansanterveyslaitoksen rahoitusrakenne

	2006 toteutuma		2007 arvio		2008 arvio	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Toimintamenomääräraha	35 279	504	34 346	495	33 948	480
Liiketaloudelliset suoritteet	4 966	64	4 650	62	4 800	62
Ulkopuolinen rahoitus yhteensä	17 682	314	14 650	311	16 200	311
— EU	3 560	65	2 400	65	3 300	63
— Suomen Akatemian rahoitus	3 924	72	3 400	78	3 800	73
— Muut valtion virastot	4 896	79	4 350	78	4 300	83
— Muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	5 302	97	4 500	90	4 800	92
Yhteensä	57 927	882	53 646	868	54 948	853

Kustannuksista kohdistuu arviolta 35 % infektiotautien ehkäisyyn, 52 % terveellisten elämäntapojen edistämiseen ja kroonisten kansantautien ehkäisyyn ja 13 % ympäristöterveydenhuollon ongelmien ehkäisyyn. Kokonaiskustannukset eivät sisällä rokotemomentin (33.70.20) menoja.

Kansanterveyslaitoksen tulosalueittaiset kokonaiskustannukset ja henkilötyövuodet 2006—2008

Tulosalue	2006 toteutuma		2007 arvio		2008 arvio	
	1 000 €	htv[1)]	1 000 €	htv[1)]	1 000 €	htv[1)]
Infektiotautien tulosalue	18 311	321	16 739	315	17 929	305
Terveyden ja kroonisten kansantautien tulosalue	26 835	435	24 721	428	26 276	423
Ympäristöterveyden tulosalue	7 029	127	6 271	125	6 883	125
Yhteensä	52 175	882	47 731	868	51 088	853

[1)] Sisältää myös ulkopuolisen rahoituksen käyttöön perustuvan työpanoksen.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	52 175	47 731	51 088
Bruttotulot	18 186	13 385	17 140
Nettomenot	33 989	34 346	33 948

Siirtyvät erät	
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	6 206
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	7 496

Maksullisen palvelutoiminnan kannattavuustavoitteena on, että tulot kattavat kustannukset ja toiminnasta syntyy ylijäämä, joka käytetään seuraavana vuonna tuotekehitykseen ja investointeihin. Yhteisrahoitteisen ulkopuolisen rahoituksen osalta tavoitteena on saada hankittua budjetoitu määrä yleishyödyllistä tutkimusrahoitusta laitoksen keskeisille tutkimusalueille. Yhteisrahoitteisen (mukaan lukien EU-rahoitus) tutkimusrahoituksen osuuden arvioidaan olevan 28 prosenttia koko toimintamenorahoituksesta.

Kansanterveyslaitos varmistaa riittävät voimavarat toimintaansa suuntaamalla voimavaransa strategian mukaisesti, hankkimalla ulkopuolista lisärahoitusta ja huolehtimalla toimintansa taloudellisuudesta ja tehokkuudesta muun muassa kehittämällä henkilöstön kustannustietoisuutta ja hankintajärjestelmiä.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	5 564	4 700	5 200
— muut tuotot	3	-	-
— tästä toimintamenomomentille nettouttamattomat tuotot	701	700	400
Tuotot yhteensä	5 567	4 700	5 200
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	5 915	4 500	5 150
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-348	200	50
Kustannusvastaavuus, %	94	104	101

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatu rahoitus	8 821	7 500	8 100
— EU:lta saatu rahoitus	3 560	2 400	3 300
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	1 576	1 800	1 800
— yhteisrahoitteisen toiminnan muut tulot	3 726	2 600	3 000
Tulot yhteensä	17 682	14 300	16 200
Hankkeiden kokonaiskustannukset	20 076	16 255	18 500
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-2 394	-1 955	-2 300
Kustannusvastaavuus, %	88	88	88

Kansanterveyslaitos suorittaa tehtävänsä tekemällä budjettirahoituksella tutkimus- ja kehittämistyötä ja asiantuntijatehtäviä, huolehtimalla yleisen rokotusohjelman toimeenpanosta sekä

1) tekemällä tutkimustyötä yhteisrahoitteisina sopimustutkimuksina EU:n ja muiden tutkimusrahoittajien kanssa sovittavalla tavalla,

2) tekemällä maksulliset asiakkaiden tilaamat laboratoriomääritykset,

3) osallistumalla tartuntatautilaissa (583/1986) säädettyyn viranomaisvalvontaan budjettirahoituksella,

4) toteuttamalla viranomaisille erillisten sopimusten mukaan maksuttomia ja yhteisrahoitteisia määritys-, valvonta- ja asiantuntijapalveluja,

5) toteuttamalla erilliseen sopimukseen perustuvat maksulliset tilaustutkimukset ja huolehtimalla tarvittaessa tutkimustulosten kaupallisesta hyödyntämisestä sekä

6) huolehtimalla harvinaisten rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta.

Kansanterveyslaitoksen talousarvio perustuu osittaiseen nettobudjetointiin, jossa on nettoutettu edellä kohdissa 1), 2), 4), 5) sekä 6) oleva toiminta.

Tuotokset ja laadunhallinta

Kansanterveyslaitos tekee terveyttä edistävää ja sairauksia ehkäisevää tutkimustoimintaa. Tutkimusten tulokset ja niiden soveltamista edistävät asiantuntijalausunnot raportoidaan laitoksen julkaisuina. Julkaisujen määrä on vuodessa noin 900.

Kansanterveyslaitos tuottaa myös maksullisia laboratoriotutkimuksia ja muita vastaavia maksullisia palveluja. Näiden palvelujen määrä säilyy vuosien 2006 ja 2007 tasolla.

Kansalaisten terveyden edistämisen vaikuttavuutta ja laatua parannetaan panostamalla erityisesti viestintään. Viestinnässä välitetään sekä tutkimus- ja asiantuntijatietoa että laitoksen kannanottoja tarvittavista tautien ehkäisyn ja terveyden edistämisen toimenpiteistä.

Palvelukyvyn ja toiminnan laatua parannetaan. Kansanterveyslaitos selvittää kansanterveyden keskeisillä aloilla tarvittavat vaikuttamisprosessit ja kehittää viestintää erityisesti verkkopalveluidensa osalta.

Kansanterveyslaitos kehittää johtamisjärjestelmäänsä erityisesti laatujärjestelmän ja sisäisen valvonnan kehittämiseksi. Kehittämiskohteita ovat myös tietojärjestelmät, suunnittelu-, seuranta- ja raportointijärjestelmät sekä tutkimusprosessit.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Kansanterveyslaitos pitää huolta kilpailukyvystään työnantajana kehittämällä suunnitelmallisesti palkitsemisjärjestelmäänsä sekä hyvällä henkilöstöpolitiikalla.

Kansanterveyslaitos huolehtii henkilöstön osaamisesta ja uudistumisesta kehittämällä strategialähtöisesti henkilöstön ammattitaitoa ja esimiesten johtamistaitoja sekä luomalla järjestelmän käyttämiensä menetelmien ja prosessien oikea-aikaiseen uudistamiseen. Erityisesti varmistetaan laitoksen toiminnan jatkuvuus senioritasoisten asiantuntijoiden siirtyessä eläkkeelle.

Määrärahan mitoutuksessa on otettu huomioon nettobudjetoituina tuloina yhteisrahoitteisten sopimustutkimusten ja muiden yhteishankkeiden maksuosuudet, maksullisen palvelutoiminnan ja erillisiin sopimuksiin perustuvien tilaustutkimusten tulot, muut maksullisen toiminnan myyntitulot kuten rojaltit ja vastaavat sekä tekijänoikeustulot ja saadut lahjoitusvarat ja sponsoritulot.

Tulot harvinaisten rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta on merkitty momentille 12.33.03.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon 10 henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tuottavuustoimet	-155
Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen toimialan laajentaminen, siirto momentille 33.02.01	-245
Muut muutokset	2
Yhteensä	-398

2008 talousarvio	33 948 000
2007 talousarvio	34 346 000
2006 tilinpäätös	35 279 000

03. (33.11.22) Lääkehoidon kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 333 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös Lääkehoidon kehittämiskeskuksen hyväksymien, sen ulkopuolella toteutettavien koulutus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö asettaa alustavasti Lääkehoidon kehittämiskeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuus

Lääkehoidon kehittämiskeskus toimii sosiaali- ja terveysministeriön vuoteen 2015 ulottuvan strategian mukaisesti. Toiminta liittyy väestön terveyden ja toimintakyvyn edistämiseen sekä toimiviin palveluihin.

— Rationaalisen lääkehoidon toteuttamiseksi Lääkehoidon kehittämiskeskus kokoaa ja arvioi kliinistä lääkehoitoa koskevaa tietoa.

— Rohto-verkoston rationaalista lääkehoitoa edistävä koulutus- ja kehittämistoiminta lisääntyy.

— Yksittäiset toimijat ja organisaatiot arvioivat ja kehittävät lääkekäytäntöjään entistä rationaalisempaan suuntaan ottaen huomioon taloudellisuus ja kustannusvaikuttavuus.

— Arvioidaan toiminnan piirissä olevien toimintayksiköiden lääkekäytäntöjen muutoksia ja niihin liittyviä tekijöitä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Rohdon toiminta perustuu yhteistyöhön ja verkottumiseen. Rohto on aktiivinen verkottuja, joka luo ja ylläpitää toimivia suhteita muihin keskeisiin toimijoihin. Julkaisutoiminnassa keskus ylläpitää ja kehittää yhteistyötä muiden rationaalisen lääkehoidon toimijoiden kanssa; etsitään uusia yhteisiä toimintamuotoja julkaisutoimintaan ja kartoitetaan näkemyksiä rationaalisen lääkehoidon edistämisen esteistä. Keskuksen painopistealueet suuntaavat julkaisujen aiheiden valintaa.

— Keskuksen tuki Rohto-verkostolle vastaa toiminnan tarpeita.

— Keskus tuottaa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa punnittua, kriittistä ja kustannustietoisuutta lisäävää tietoa lääkkeiden käytöstä erityisesti terveydenhuollon ammattilaisille.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön osaamista ja työkykyä kehitetään.

2008 talousarvio	1 333 000
2007 talousarvio	1 333 000
2006 tilinpäätös	1 333 000

50. (33.07.50) Valtionapu Työterveyslaitoksen menoihin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 38 240 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) Työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 3 §:n nojalla Työterveyslaitoksen toiminnasta aiheutuviin menoihin suoritettavan valtionavun maksamiseen ja

2) EU:n hyväksymien tutkimushankkeiden rahoittamiseen.

Selvitysosa: Työterveyslaitos on itsenäinen, sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla toimiva julkisoikeudellinen yhteisö. Työterveyslaitos on tutkimus- ja asiantuntijalaitos, joka edistää työn terveellisyyttä ja turvallisuutta osana hyvää elämää.

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Työterveyslaitokselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuus

Terveyden ja toimintakyvyn edistämiseksi Työterveyslaitos

— kehittää ja levittää menettelytapoja työpaikan työterveyden ja turvallisuuden johtamiseen sekä tapaturmien ja muiden työterveysvaarojen ehkäisemiseen

— tuottaa ja levittää tietoa hyvistä menetelmistä ja toimintatavoista työpaikkojen sisäym-

päristöongelmien tunnistamiseen, arviointiin ja hallintaan

— kehittää työterveyshuollon ydinprosesseja ja menettelytapoja osana terveyspalvelujen kokonaisuutta ja levittää niitä käytäntöön asiantuntijapalvelun, koulutuksen ja tiedonvälityksen keinoin

— kehittää työterveysneuvolakonseptia pätkätyöläisille ja osallistuu työttömien työterveyspalvelujen kehittämiseen

— osallistuu työterveyshuoltoon erikoistuvien lääkärien erikoistumiskoulutuksen kehittämiseen ja toteuttamiseen

— kehittää työterveyshoitajien koulutusta

— kehittää ja levittää terveyden edistämisen keinoja työpaikoilla ja parantaa tiedotuskampanjoin kansalaisten tietoa työterveydestä

— tutkii ammattitautipotilaat valtakunnallisten ja alueellisten vastuidensa mukaisesti

— osallistuu terveyserojen kaventamishankkeen (TEROKA) toteutukseen

— kokoaa ja välittää kansallisesta ja kansainvälisestä työterveyden ja -turvallisuuden tietovirrasta julkiselle vallalle relevantin tiedon säädösten, rakenne- ja voimavaraohjauksen suunnitteluun ja toteutukseen

— osallistuu kansalliseen ja EU-tasoiseen säädösvalmisteluun

— tutkii ennakoivasti työelämän kehityksestä nousevia työterveysvaaroja ja niiden ehkäisymahdollisuuksia.

Työelämän vetovoiman lisäämiseksi Työterveyslaitos

— tuottaa ja levittää ikäjohtamisen malleja, joilla eri-ikäisyyteen liittyvät mahdollisuudet hyödynnetään ja joilla koulutus, työ ja vapaa-aika yhdistetään luontevasti eri ikävaiheissa

— kehittää ja levittää malleja ns. kriittisiin siirtymiin työuran aikana: muun muassa koulutuksesta työhön, työttömyydestä työhön

— kehittää ja levittää ratkaisumalleja sairauspoissaolojen ja työkyvyttömyyden ehkäisyyn, painopisteinä liikuntaelinsairaudet ja mielenterveyden häiriöt

— kehittää ja arvioi työn organisointi- ja johtamismalleja muutoshallinnan, innovatiivisuuden sekä terveys- ja hyvinvointivaikutusten kannalta, painopisteenä kunta-ala ja sosiaali- ja terveyspalvelut

— kehittää ja arvioi työaikamalleja sekä työaikajoustojen toteutustapoja terveys- ja hyvinvointivaikutusten kannalta ja levittää toimivia ratkaisuja

— kehittää ja levittää malleja työn, perheen ja muun elämän yhteensovittamiseen

— kehittää malleja ja käytäntöjä, jotka auttavat erilaisista taustoista tulevien ihmisten integroitumista työyhteisöön

— kehittää ja levittää erityisesti pienyrityksille sopivia työhyvinvoinnin parantamisen malleja.

Esitykseen sisältyvät seuraavat kehittämishankkeet:

— yrittäjien ja pienten yritysten työhyvinvoinnin kehittäminen 2008—2011

— tuottavuuden parantaminen johtamisen ja toiminnan ohjauksen käytäntöjä kehittämällä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Työterveyslaitoksen kokonaismenoihin, joiden arvioidaan olevan 65 970 000 euroa, myönnetään valtionapua 38 240 000 euroa Työterveyslaitoksen toiminnan laajuus tulosalueittain arvioidaan vuonna 2008 seuraavaksi:

Työterveyslaitoksen toiminnan laajuus tulosalueittain vuosina 2006—2008

	Menot (1 000 euroa)			Tulot (1 000 euroa)			Valtionapu (1 000 euroa)		
Tulosalue	2006 tot.	2007 arvio	2008 arvio	2006 tot.	2007 arvio	2008 arvio	2006 tot.	2007 arvio	2008 arvio
Työyhteisöt ja -organisaatiot	5 480	5 837	5 877	3 364	3 474	3 516	2 116	2 363	2 403
Inhimillinen työ	5 239	5 882	5 882	2 470	2 884	2 919	2 769	2 998	2 998
Työympäristö	15 540	16 253	16 253	9 007	7 957	8 052	6 533	8 296	8 296
Terveys ja työkyky	11 757	12 248	12 248	5 548	6 144	6 218	6 209	6 104	6 104
Hyvät käytännöt	9 402	10 147	10 147	4 434	4 355	4 407	4 968	5 792	5 792
Sis. palvelut ja yhteiset	13 780	15 563	15 563	1 409	2 916	2 858	13 733	12 647	12 647
Yhteensä	61 198	65 930	65 970	26 232	27 730	27 970	36 328	38 200	38 240
Rahoitusosuus %				41	42	42	59	58	58
Henkilötyövuodet	604	600	595						

Arvioidaan, että noin 595 henkilötyövuoden palkkauksiin käytetään 4/5 valtionosuutta ja arviolta 250 henkilötyövuotta rahoitetaan kokonaan oman toiminnan tuotoilla. Henkilötyövuosien kokonaismääräksi arvioidaan siten 845.

Työterveyslaitoksen sisäistä tuottavuuden kehittämisohjelmaa jatketaan. Johtamisen ja toiminnanohjauksen tietojärjestelmähankkeen ensimmäisessä vaiheessa otetaan käyttöön yhtenäinen asiakkuuksienhallinta ja parannetaan projektien talouden hallintaa. Sosiaali- ja terveysministeriön toimeksiannosta vuonna 2007 valmisteltavien Työlääketieteen klinikan ja Health and Welfare Innovations -yksikön liiketoimintaselvitysten jatkotoimiin varaudutaan. Sisäistä innovointimallia "tutkimustiedosta käytännön ratkaisuksi asiakkaalle" kehitetään edelleen. Organisaatiotasoisen laatukäsikirjan valmistuttua jatketaan toimintaprosessikohtaisen laadunhallinnan kehittämistä.

Työterveyslaitoksen määrälliset suoritetavoitteet vuodelle 2008

	2008 tavoite
Tieteelliset julkaisut	550
Yleistajuiset julkaisut	400
Asiantuntijapalvelutyö (päiviä)	60 000
Työympäristön mittaukset ja analyysit	40 000
Ammattitauti- ja työkyvyn arviointitutkimukset	2 000
Koulutettavapäivät	18 000

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstösuunnittelua toteutetaan uudistetun henkilöstöpolitiikan ja tasa-arvosuunnitelman mukaisesti. Kuormittumisen hallintaa ja henkilöstöhallinnon prosesseja parannetaan toiminnanohjauksen tietojärjestelmähankkeessa. Palkitsemisjärjestelmää täydennetään tiimien ja työryhmien kannusteilla.

Työterveyslaitokselle suoritetaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamiin menoihin valtionapua 80 % kustannuksista kuitenkin siten, että Senaatti-kiinteistölle maksettavan toimitilan vuokraa ja arvonlisäveroa vastaava osuus myönnetään edellä mainitun lain 3 §:n 2 momentin nojalla lisättynä valtionapuna.

Valtionavusta arvioidaan kohdistuvan palkkausmenoihin 24 200 000 euroa ja muihin menoihin 14 040 000 euroa.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon kahden henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tuottavuustoimet	-60
Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen toimialan laajentaminen, siirto momentille 33.02.01	-229
Tasokorotus kustannusten nousun johdosta	329
Yhteensä	40

2008 talousarvio	38 240 000
2007 talousarvio	38 200 000
2006 tilinpäätös	37 814 000

62. (33.01.62) EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus sosiaali- ja terveysministeriön osalta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 4 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ohjelmakauden 2000—2006 Euroopan aluekehitysrahastosta ja Euroopan sosiaalirahastosta rahoitettavien tavoite 1-, 2- ja 3 -ohjelmien sekä yhteisöaloitteiden Equal, Interreg ja Urban sekä innovatiivisten toimien hankkeiden valtion rahoitusosuuden maksamiseen,

2) teknisen avun ja edellä mainittujen ohjelmien toteuttamiseen tarvittavan henkilöstön palkkaamiseen sekä ohjelmien toteuttamisen kannalta muiden välttämättömien kulutusmenojen maksamiseen yhdessä momentilla 32.70.61 olevien EU-osuuksien kanssa,

3) neuvoston asetuksen (EY) N:o 1260/1999 30 artiklasta (tukikelpoisuus) ja 39 artiklasta (varainhoitoa koskevat oikaisut) johtuvien velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Määrärahasta arvioidaan käytettävän 900 000 euroa Euroopan aluekehitysrahaston hankkeiden valtion rahoitusosuutena ja 4 000 000 euroa Euroopan sosiaalirahaston hankkeiden valtion rahoitusosuutena. Määrärahasta arvioidaan käytettävän neuvoston asetuksen (EY) N:o 1260/1999 30 ja 39 artiklaan liittyen tukikelvottomien menojen ja rahoitusoikaisuista aiheutuvien menojen maksamiseen yhteensä enintään 500 000 euroa.

Myöntämisvaltuuden käytöstä valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)

	Yhteensä
Vuosien 2004—2006 sitoumukset	4,900
Yhteensä	4,900

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määrärahan tarvearvion muutos	-763

2008 talousarvio	4 900 000
2007 talousarvio	5 663 000
2006 tilinpäätös	5 092 277

63. (33.01.28 ja 63) Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 7 540 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kehittämiseen tietoteknologian avulla ja tietoteknologian hyödyntämisen edellyttämän infrastruktuurin rakentamiseen,

2) hankkeen läpiviemisen edellyttämään koulutus- ja kehittämistoimintaan sosiaali- ja terveysministeriön erikseen määräämin perustein,

3) rahoitusavustusten maksamiseen,

4) terveydenhuollon kansallisen sähköisen arkiston tietojärjestelmäarkkitehtuurin määrittelyyn ja perustamiseen liittyviin menoihin ja sähköisen arkistopalvelun valtakunnallisen toimijan toiminnasta aiheutuviin menoihin,

5) sosiaali- ja terveysministeriön strategista suunnittelua ja päätöksentekoa tukevien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen,

6) ministeriön toimialaan liittyvien ohjelmien ja kokeilujen toimeenpanosta aiheutuvien toimintamenojen ja rahoitusavustusten maksamiseen ja

7) EU:n hyväksymien puite- ja aihealueittaisten ohjelmien mukaisten hankkeiden rahoittamiseen.

Määrärahaa saa käyttää enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja siitä aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahalla tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden verkottumista ja yhteentoimivien tietojärjestelmien kehittämistä ennen muuta toteuttamalla kansallisen tason palveluja, jotka tukevat hallinnonalan tietohallintopalvelujen yhdenmukaista kehitystä. Tavoitteena on tietoteknologian hyväksikäyttöä tehostamalla parantaa myös palvelujen tasavertaista saatavuutta ja laatua sekä tukea omatoimisuutta, kotona asumista ja itsenäistä suoriutumista. Tavoitteena on myös varmistaa, että uuden tietoteknologian käyttöönotto toteutuu tasapuolisesti koko maassa muun muassa toteuttamalla kansalaisten terveysverkkopalvelu.

Määrärahan arvioitu jakautuminen eri hankkeisiin

Käynnissä olevien hankkeiden jatkaminen ja tehostaminen
Terveys 2015 -kansanterveysohjelma
Työterveys 2015 -toimeenpanosuunnitelman toteuttaminen
Vakuutustoiminnan kehittämishanke
Pitkäaikaistyöttömien terveydenhuoltohanke
Sosiaalihuollon tietoteknologiahanke
Aikalisähanke
Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen tietojärjestelmäarkkitehtuuri
Terveyskeskus 2015 toimenpideohjelman toteuttaminen
Terveyden edistämisen politiikkaohjelma
Palveluinnovaatio -hanke
Työhyvinvointifoorumi

EU:n puite- ja aihealueittaiset ohjelmat
DAPHNE-ohjelman kansallinen rahoitusosuus
EU:n tasa-arvo-ohjelman kansallinen rahoitusosuus

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hankeohjelman muutokset	-4 000
2008 talousarvio	7 540 000
2007 talousarvio	11 540 000
2006 tilinpäätös	8 700 000

(04.) Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 33.01 ja sen momentti 21 siirrettäväksi momentiksi 33.01.03.

(05.) Vakuutusvalvontavirasto

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 33.02.

(06.) Terveydenhuollon oikeusturvakeskus

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuihin 33.02 ja 60 ja sen momentti 21 siirrettäväksi momentiksi 33.02.01 ja momentti 26 yhdistettäväksi momenttiin 33.60.34.

(07.) Työterveyslaitos

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuihin 33.03 ja 70 ja sen momentti 50 siirrettäväksi momentiksi 33.03.50 ja momentti 51 momentiksi 33.70.51.

(08.) Kansanterveyslaitos

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuihin 33.03 ja 70 ja sen momentti 21 siirrettäväksi momentiksi 33.03.02 ja momentti 26 momentiksi 33.70.20.

(09.) Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 33.02 ja sen momentti 21 siirrettäväksi momentiksi 33.02.02.

(10.) Säteilyturvakeskus

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 33.02 ja sen momentti 21 siirrettäväksi momentiksi 33.02.03.

10. (33.15, 28, osa ja 35.30, osa) Perhe- ja asumiskustannusten tasaus

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat lähinnä äitiysavustuksesta, lapsilisistä, sotilasavustuksesta ja yleisestä asumistuesta.

Äitiysavustuksen ja lapsilisien tarkoituksena on tasata lasten syntymästä ja elatuksesta, ottolapseksi ottamisesta sekä kansainvälisestä adoptiosta aiheutuvia kustannuksia lapsiperheiden ja muiden kotitalouksien välillä. Kyseiset etuudet suoritetaan lapsiperheille lapsikohtaisina perheen tuloista tai varallisuudesta riippumatta.

Äitiysavustus voidaan suorittaa joko rahana tai äitiyspakkauksena ja se maksetaan korotettuna perheelle, johon syntyy tai otetaan ottolapseksi samanaikaisesti useampi lapsi. Äitiysavustuksen suuruudesta päättää valtioneuvosto.

Lapsilisiä maksetaan alle 17-vuotiaista lapsista. Lapsilisän suuruudesta säädetään lapsilisälaissa. Lapsilisät on porrastettu siten, että niiden määrä lasta kohti suurenee perheen lapsiluvun kasvaessa. Yksinhuoltajalle lapsilisä maksetaan korotettuna. Lapsilisiä tarkistetaan 1.1.2008 lukien.

Sotilasavustusta maksetaan asevelvollisuuslain tai siviilipalveluslain nojalla palveluksessa olevan asevelvollisen omaiselle edellyttäen, että palvelus on heikentänyt omaisen toimeentulon mahdollisuuksia ja että hän on avustuksen tarpeessa. Asevelvollisen omaiselle suoritettava avustus koostuu perusavustuksesta, asumisavustuksesta sekä erityisavustuksesta. Asevelvolliselle itselleen sotilasavustuksena maksetaan opintolainojen korot, jotka erääntyvät maksettaviksi palvelusaikana sekä erityisestä syystä asumisavustus hänen käytössään olevasta asunnosta aiheutuviin kohtuullisiin menoihin.

Yleisellä asumistuella edistetään kohtuullisen asumistason saavuttamista ja säilyttämistä alentamalla tuen tarpeessa olevien lapsiperheiden ja muiden ruokakuntien asumismenoja.

Edellä mainitut etuudet ovat saajalleen verovapaita. Luvun menot maksetaan kokonaisuudessaan valtion varoista.

Toiminnan laajuus 2005—2008

	2005 toteutunut	2006 toteutunut	2007 arvio	2008 arvio
Äitiysavustus				
Äitiysavustusten (lasten) lukumäärä	57 841	58 765	58 200	58 200
Äitiysavustuksen määrä euroa	140	140	140	140
Kansainvälinen lapseksiottaminen				
Adoptiokorvausten (lasten) lukumäärä	308	217	300	308
Korvauksen määrä lapsen lähtömaasta riippuen euroa[1)]				
— Virosta	1 900	1 900	1 900	1 900
— Kiinasta ja Kolumbiasta	4 500	4 500	4 500	4 500
— Muista maista	3 000	3 000	3 000	3 000
Lapsilisät				
Lapsia keskimäärin	1 030 892	1 026 816	1 021 100	1 028 200
Yksinhuoltajien lapsia keskimäärin	156 866	156 090	157 000	160 000
Lapsilisää saavia perheitä keskimäärin	567 524	565 591	560 100	565 000
Lapsilisien määrät euroa/kk				
1. lapsi	100,00	100,00	100,00	100,00
2. lapsi	110,50	110,50	110,50	110,50
3. lapsi	131,00	131,00	131,00	131,00
4. lapsi	151,50	151,50	151,50	151,50
5. jne. lapsi	172,00	172,00	172,00	172,00
Yksinhuoltajille maksettava korotus euroa/kk	36,60	36,60	36,60	46,60
Valtion korvattava lasten kotihoidon tuki				
Ulkomailla tukea saavia perheitä keskimäärin kuukausittain	147	145	170	150
Sotilasavustus				
Avustuksen piirissä olevien henkilöiden lukumäärä	12 886	13 003	13 200	14 000
Avustusta saavien kotitalouksien lukumäärä	12 242	12 421	12 600	13 300
Avustuksen määrä keskimäärin euroa/kk (kotitalous)	295	305	320	337

Yleinen asumistuki				
Yleisen asumistuen saajien määrä (ruokakuntia)	154 814	150 169	147 500	145 000
Vuokra-asunnossa asuvien asumistuensaajien asumismeno-osuus asumistukituloista %				
— ilman asumistukea	60,2	61,8	62,0	63,0
— asumistuen jälkeen	29,2	29,5	29,7	29,8
Asumistuen osuus keskimääräisestä vuokrasta %	51,5	52,0	52,5	52,5
Keskimääräinen tuki, euro/kk	223	230	234	238
Vuokra-asunnossa asuvat asumistuen saajat				
— keskivuokra (euroa/m^2/kk	8,1	8,2	8,4	8,5
— keski-pinta-ala,m^2	55,1	55,0	55,0	55,0
— yksin asuvien osuus %	52,6	53,2	53,5	53,8
Asumistukea saavat ruokakunnat, joissa ainakin toinen puoliso on työtön	100 000	96 400	94 000	91 500

[1)] Samalla kertaa perheeseen sijoitetusta toisesta tai sitä useammasta lapsesta maksetaan kustakin 30 % säädetystä tuesta.

50. (33.15.51) Äitiysavustus ja valtion tuki kansainväliseen lapseksiottamiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 11 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) äitiysavustuslain (477/1993) mukaisten äitiysavustusten suorittamiseen, äitiyspakkauksiin liittyvien arvonlisäverojen ja yleiskulujen maksamiseen ja

2) tuen maksamiseen kansainvälisestä lapseksiottamisesta aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Äitiysavustuksen määrä on 140 euroa vuonna 2008. Äitiysavustus maksetaan korotettuna perheelle, johon syntyy tai otetaan ottolapseksi samanaikaisesti useampi lapsi.

Äitiysavustus suoritetaan vuonna 2008 arviolta 58 200 lapsesta. Äitiysavustuksen ottaa noin 70 % siihen oikeutetuista äideistä äitiyspakkauksena ja osin rahana muiden nostaessa avustuksen rahana.

Kansainvälisestä lapseksiottamisesta aiheutuvista kustannuksista osa korvataan ottovanhemmalle tai lapseksiottajalle valtion varoista. Tuen suuruus on 1 900, 3 000 tai 4 500 euroa lapsen lähtömaan mukaan. Jos samalla kertaa nimetään tai sijoitetaan useampia lapsia samaan perheeseen, toisesta tai sitä useammasta lapsesta maksetaan kustakin 30 % edellä mainituista tuista. Vuonna 2008 tuen saajia arvioidaan olevan 308.

Määrärahasta arvioidaan käytettävän 10 200 000 euroa äitiysavustusten ja 1 200 000 euroa kansainvälisestä lapseksiottamisesta aiheutuvien kustannusten maksamiseen/korvaamiseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määrärahan tarvearvion muutos	100
2008 talousarvio	11 400 000
2007 talousarvio	11 300 000
2006 tilinpäätös	11 200 000

51. (33.15.52) Lapsilisät (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 433 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lapsilisälain (796/1992) mukaisten lapsilisien maksamiseen.

Selvitysosa: Lapsilisiä maksetaan alle 17-vuotiaista lapsista. Momentilta arvioidaan maksettavan lapsilisiä vuonna 2008 keskimäärin 1 028 200 lapsesta. Yksinhuoltajien lapsia näistä on noin 160 000. Yksinhuoltajalle lapsilisä maksetaan korotettuna. Lapsilisää saavia perheitä arvioidaan vuonna 2008 olevan noin 565 000.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi lapsilisälain (796/1992) 7 §:n muuttamisesta 1.1.2008 lukien siten, että yksinhuoltajakorotusta korote-

taan nykyisestä 36,60 eurosta 46,60 euroon kalenterikuukaudessa lasta kohden.

Lapsilisien määrät vuonna 2008

	lasten arvioitu lkm	lapsilisä euroa/kk
1. lapsi	565 000	100,00
2. lapsi	315 000	110,50
3. lapsi	100 000	131,00
4. lapsi	27 000	151,50
5. jne. lapsi	17 000	172,00

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Etuudensaajien lukumäärää koskevan arvion muutos	11 000
Yksinhuoltajakorotuksen lisäys 1.1.2008	18 800
Yhteensä	29 800

2008 talousarvio	1 433 400 000
2007 talousarvio	1 403 600 000
2006 tilinpäätös	1 410 400 000

52. (33.15.53) Eräät valtion korvattavat perhe-etuudet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) 9 §:n,

2) elatusturvalain (671/1998) 4 a §:n mukaisten valtion korvausten maksamiseen ja

3) EU:n kemikaaliviraston henkilöstön lasten päivähoidon järjestämiseen Suomessa samoin edellytyksin kuin henkilöiden omissa kotikunnissa.

Selvitysosa: Lasten kotihoidon tukea arvioidaan maksettavan ulkomaille vuonna 2008 kuukausittain keskimäärin 150 perheelle. Elatustuen osalta kyse on yksittäisistä tapauksista.

Tavoitteena on estää työntekijän ja hänen perheensä jääminen sosiaaliturvan ulkopuolelle liikkumisvapauden käyttämisen seurauksena.

Päivähoitopalvelun EU:n kemikaaliviraston henkilöstön lapselle tuottavalla kunnalla on oikeus periä palvelun tuottamisesta aiheutuneiden kokonaiskustannusten ja perheen maksuosuuden välinen erotus Suomen valtiolta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

EU:n kemikaaliviraston päivähoidon kustannukset	500

2008 talousarvio	1 500 000
2007 II lisätalousarvio	200 000
2007 talousarvio	1 000 000
2006 tilinpäätös	805 916

53. (33.28.50) Sotilasavustus (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 19 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sotilasavustuslain (781/1993) mukaisten sotilasavustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Sotilasavustuksen piirissä arvioidaan vuonna 2008 olevan 14 000 henkilöä. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon 50 000 euroa 1.1.2008 toteutettavan kuntien kalleusluokituksen poistamisen johdosta ja 30 000 euroa 1.1.2008 toteutettavan kansaneläkkeen tasokorotuksen johdosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määrärahan tarvearvion muutos	920
Etuuden lisäys kuntien kalleusluokituksen päättyessä	50
Etuuden lisäys kansaneläkkeen tasokorotuksen johdosta	30
Yhteensä	1 000

2008 talousarvio	19 500 000
2007 talousarvio	18 500 000
2006 tilinpäätös	17 000 000

54. (35.30.54) Asumistuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 441 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää asumistukilain (408/1975) mukaisten asumistukien maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa perusteena on vuosittain annettava valtio-

neuvoston asetus asumistuen määräytymisperusteista. Vuoden 2008 tukiperusteet säilytetään vuoden 2007 tasolla siten, että niitä tarkistetaan yleistä kustannuskehitystä ja tuensaajien asumismenojen muutosta vastaavasti. Asumistuen saajien määrän ennakoidaan vähentyvän työllisyyden parantuessa ja keskimääräisen tuen kasvavan asumiskustannusten nousun myötä. Asumistuen saajia arvioidaan olevan vuoden 2008 lopussa noin 145 000.

Hallitusohjelman mukaisesti asumistukijärjestelmä siirretään sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle 1.1.2008 lukien.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määrärahan tarvearvion muutos	500
2008 talousarvio	441 000 000
2007 talousarvio	440 500 000
2006 tilinpäätös	438 500 000

(11.) Lääkelaitos ja Lääkehoidon kehittämiskeskus

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuihin 33.02 ja 03 ja sen momentti 21 siirrettäväksi momentiksi 33.02.04 ja momentti 22 momentiksi 33.03.03.

(12.) Valtion koulukodit

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 33.01 ja sen momentti 21 siirrettäväksi momentiksi 33.01.05.

(13.) Työsuojelun piirihallinto

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 33.70 ja sen momentti 21 siirrettäväksi momentiksi 33.70.01.

(14.) Valtion mielisairaalat

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 33.01 ja sen momentti 21 siirrettäväksi momentiksi 33.01.04.

(15.) Perhekustannusten tasaus

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 33.10 ja sen momentit 51, 52 ja 53 siirrettäväksi momenteiksi 33.10.50, 51 ja 52.

(16.) Yleinen perhe-eläke

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 33.40 ja sen momentti 60 siirrettäväksi momentiksi 33.40.55.

(17.) Työttömyysturva

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan siirrettäväksi lukuun 33.20 ja sen momentit 50, 51, 53, 54 ja 55 siirrettäväksi momenteiksi 33.20.50, 51, 53, 55 ja 56.

(18.) Sairausvakuutus

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan siirrettäväksi lukuun 30 ja sen momentti 60 vastaavaksi momentiksi ko. lukuun.

(19.) Eläkevakuutus

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 33.40 ja sen momentit 50, 51, 52, 53 ja 60 siirrettäväksi vastaaviksi momenteiksi ko. lukuun.

(20.) Tapaturmavakuutus

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 33.40 ja sen momentti 53 siirrettäväksi momentiksi 33.40.54.

20. (33.17 ja 34.06, osa) Työttömyysturva

S e l v i t y s o s a : Työttömäksi jääneen toimeentulon turvaavat työttömyysturvalain perusteella maksettava työttömyyspäiväraha sekä työmarkkinatuki. Työttömyyspäivärahaa maksetaan joko peruspäivärahana tai ansiopäivärahana. Päivärahan edellytyksenä on työssäoloehdon täyttäminen. Myös Suomesta toiseen EU- tai ETA-maahan työnhakijaksi lähtevä työtön voi saada työttömyyspäivärahaa kolmen kuukauden ajan. Työmarkkinatuki turvaa niiden Suomessa asuvien työttömien toimeentulon, jotka eivät työssäoloehdon puuttumisen vuoksi ole oikeutettuja päivärahaan tai joiden oikeus päivärahaan on päättynyt.

Pitkään työelämässä olleille työttömille maksetaan omaehtoisen, ammatillisen opiskelun ajalta koulutuspäivärahaa sekä työelämässä oleville aikuiskoulutustukea. Työvoimakoulutukseen osallistuville maksetaan julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukaista koulutustukea ja ylläpitokorvauksia.

Työvuorottelukorvausta maksetaan työntekijälle, joka siirtyy vuorotteluvapaalle työnantajan palkatessa työttömän henkilön vastaavaksi ajaksi.

Irtisanottujen henkilöiden työllistymisen tukemiseksi työnhakijalle maksetaan korotettua työttömyysturvaa. Ansiopäivärahan ja peruspäivärahan työllistymisohjelmalisää maksetaan muun muassa työvoimapoliittisen aikuiskoulutuksen ja työpaikan haun ajalta.

Työttömyysturvan tavoitteena on kohtuullisen taloudellisen toimeentulon takaaminen kaikille työttömille. Kohtuullinen toimeentulo määritellään vähimmäistoimeentulona ja suhteessa aikaisempiin tuloihin.

Työllisyysasteen kohottaminen ja työttömyyden aiheuttaman syrjäytymisen ehkäiseminen on hallituksen keskeisiä tavoitteita. Työttömyysturvajärjestelmää, mukaan lukien aikuiskoulutustukea, pyritään kehittämään erityisesti työllistymistä tukevaan suuntaan.

Osana eläkejärjestelmän uudistamista työssä pysymisen, työkyvyn ja työllistymisen edistämiseksi myös työttömyysturvajärjestelmää on uudistettu vuodesta 2003 lukien. Työttömyyseläkkeen lakkauttamisen johdosta 59—65-vuotiaille työttömille on myönnetty oikeus saada lisäpäivärahaa. Lisäpäivärahaa korotetaan pitkän työhistorian omaavien henkilöiden osalta. Uudistus koskee 1.1.1950 jälkeen syntyneitä ja vaikuttaa pääosin vuoden 2009 jälkeen. Lisäksi lisäpäivien rahoitusta uudistettiin siten, että työnantajien rahoitusvastuu säilyy vastaavana kuin työttömyyseläkkeissä.

Toiminnan laajuus 2005—2008

	2005 toteutunut	2006 toteutunut	2007 arvio	2008 arvio
Työttömyysaste (%)	8,4	7,7	6,7	6,3
Ansiopäiväraha				
Korvatut ansiopäivärahapäivät (milj. kpl)	31,7	29,2	26,1	23,8
Keskimääräinen päiväraha (€/pv)	46,0	47,1	48,4	49,6
Peruspäiväraha				
Korvatut peruspäivärahapäivät (milj. kpl)	5,2	4,8	4,2	4,0
Keskimääräinen päiväraha (€/pv)	22,6	22,7	23,3	23,8
Työmarkkinatuet				
Korvatut työmarkkinatukipäivät (milj. kpl)	40,7	35,4	30,0	29,0
Keskimääräinen päiväraha ylläpitokorvauksineen (€/pv)	23,9	24,3	24,7	25,3
Koulutuspäiväraha				
Työttömyyskassojen jäsenille korvatut päivät	294 000	294 000	320 000	350 000
Työttömyyskassaan kuulumattomille korvatut päivät	131 000	137 000	143 000	143 000
Kassan jäsenelle maksettu keskimääräinen päiväraha (€/pv)	51,2	52,6	54,2	55,3
Kassaan kuulumattomalle maksettu keskimääräinen päiväraha (€/pv)	25,6	25,9	26,3	26,8
Työvoimakoulutuksen opintososiaaliset etuudet				
Ansiotukena korvatut päivät (milj. kpl)	2,9	2,8	2,8	2,8
Keskimääräinen ansiotuki ylläpitokorvauksineen (€/pv)	58,8	60,8	63,0	65,4
Perustukena korvatut päivät (milj. kpl)	0,5	0,5	0,5	0,5
Keskimääräinen perustuki ylläpitokorvauksineen (€/pv)	33,8	34,1	34,5	35,0
Työmarkkinatuella opiskelevan päivät	3,0	3,1	2,9	2,8

Aikuiskoulutustuki				
Saajia keskimäärin kuukaudessa	2 700	2 800	3 500	3 500
Keskimäärin maksettu etuus (€/kk)	878	894	910	940
Vuorottelukorvaus				
Kassan jäsenille korvatut päivät	1 580 000	1 841 000	2 065 000	2 065 000
Kassaan kuulumattomille korvatut päivät	11 000	14 000	14 000	14 000
Kassan jäsenelle maksettu keskimääräinen korvaus (€/pv)	40,9	42,0	43,2	44,4
Kassaan kuulumattomalle maksettu keskimääräinen korvaus (€/pv)	17,0	17,1	17,2	17,6

31. (34.06.31) Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 8 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) mukaisten valtion korvausten maksamiseen kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä. Määräraha budjetoidaan suoriteperusteisena.

Selvitysosa: Momentin määrärahaa on korotettu 1 500 000 eurolla työmarkkinatukiuudistuksen aiheuttaman käytön kasvun johdosta. Toiminnan piirissä ovat pitkään työttömänä olleet työmarkkinatukea tai toimeentulotukea saavat henkilöt, joille kunta järjestää työllistymisen edistämiseksi kuntouttavaa työtoimintaa. Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvia arvioidaan olevan keskimäärin 3 100 henkilöä, joista 1 100 alle 25-vuotiaita. Valtion korvauksena maksetaan kunnalle 10,09 euroa jokaisesta kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvasta niiltä päiviltä, joina henkilö osallistuu kuntouttavaan työtoimintaan, kuitenkin enintään viideltä päivältä viikossa.

Hallitusohjelman mukaisesti valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä siirretään sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle 1.1.2008 lukien.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Työmarkkinatukiuudistuksen johdosta kasvanut käyttö	1 500
2008 talousarvio	8 000 000
2007 talousarvio	6 500 000
2006 tilinpäätös	5 603 774

50. (33.17.50) Valtionosuus työttömyyskassoille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 452 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisten ansiosidonnaisten etuuksien rahoittamiseen siten kuin työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyyskassalaissa (603/1984) on säädetty valtion osuudesta.

Selvitysosa: Ansioon suhteutetun päivärahan rahoittavat Työttömyysvakuutusrahasto, työttömyyskassat ja valtio. Palkansaajien päivärahoista työttömyyskassojen osuus on pääsääntöisesti 5,5 %, valtio rahoittaa peruspäivärahaa vastaavan osuuden ja rahasto loppuosan. Valtio ei kuitenkaan osallistu lomautusajalta ja ns. lisäpäiviltä maksettavien päivärahojen eikä myöskään lapsikorotusten rahoitukseen. Yrittäjien päivärahoista valtio rahoittaa peruspäivärahaa vastaavan osuuden ja lapsikorotukset, yrittäjäkassat rahoittavat loppuosan.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi työntekijäin eläkemaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa 1.1.2008 lukien siten, että eläkemaksun ja työttömyysvakuutusmaksun vaikutus otetaan huomioon työttömyyspäivärahaan vaikuttavien ansiotulojen määrittelyssä.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta 1.1.2008 lukien siten, että työnantajien työttömyysvakuutusmaksujen perusteena olevaa palkkasummarajaa muutetaan. Muutoksella ei ole vaikutusta valtion osuuteen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määrärahan tarvearvion muutos	-84 500
2008 talousarvio	452 000 000
2007 talousarvio	536 500 000
2006 tilinpäätös	525 000 000

51. (33.17.51) Työttömyysturvalain mukainen perusturva (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 58 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan ja siihen liittyvän lapsikorotuksen maksamiseen.

Selvitysosa: Työttömyysvakuutusmaksu, joka peritään työttömyyskassoihin kuulumattomilta henkilöiltä tilitetään Kansaneläkelaitokselle. Tämä alentaa määrärahan tarvetta 37 000 000 euroa.

Momentin määrärahan tarpeeseen vaikuttaa vähentävästi työmarkkinatuki momentilla 33.20.52.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määrärahan tarvearvion muutos	-4 750
2008 talousarvio	58 000 000
2007 talousarvio	62 750 000
2006 tilinpäätös	56 000 000

52. (34.06.52) Työmarkkinatuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 700 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) työttömyysturvalain (1290/2002) sekä maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain (493/1999) perusteella maksettavan työmarkkinatuen ja ylläpitokorvausten maksamiseen,

2) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) perusteella työnantajalle maksettavan palkkatuen perustukiosuuden maksamiseen niiden työmarkkinatukeen oikeutettujen osalta, jotka ovat vaikeasti työllistyviä tai jotka ovat työttömyyden perusteella saaneet työmarkkinatukea vähintään 65 päivältä ja täyttävät lain 7 luvun 12 a §:n edellytykset,

3) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain perusteella työmarkkinatukeen oikeutetulle myönnetyn starttirahan perustukea vastaavan osuuden maksamiseen ja

4) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukaisessa työelämävalmennuksessa ja työharjoittelussa olevien henkilöiden ylläpitokorvausten maksamiseen ja vakuutusturvan kustannuksiin.

Palkkatuen ja starttirahan perustuki sekä vakuutukset budjetoidaan suoriteperusteisina lukuun ottamatta Valtiokonttorin tapaturmavakuutusmaksuja jotka budjetoidaan maksuperusteisina.

Nettobudjetoinnissa otetaan valtion talousarviosta annetun lain 3 a §:n 1 momentin 5 kohdan nojalla huomioon Kansaneläkelaitokselle maksettavat maksuvalmiussuoritukset vähennettynä Kansaneläkelaitoksen suorittamilla palautuksilla.

Selvitysosa: Kunnat ja valtio rahoittavat puoliksi työttömyyden perusteella vähintään 500 päivää työmarkkinatukea saaneiden henkilöiden työttömyysaikaisen työmarkkinatuen. Tämän arvioidaan vähentävän määrärahan tarvetta 160 000 000 eurolla. Muun työmarkkinatuen valtio rahoittaa kokonaan. Lisäksi valtio huolehtii Kansaneläkelaitoksen maksuvalmiudesta työmarkkinatuen osalta (maksuvalmiussuoritus). Julkisesta työvoimapalvelusta annettua lakia muutetaan siten, että työmarkkinatukea voitaisiin myöntää palkkatukena yrityksille nuoren työttömän työllistämiseen aikaisemman kuuden työttömyyskuukauden sijasta jo kolmen työttömyyskuukauden jälkeen.

Työmarkkinatuen saajia arvioidaan vuonna 2008 olevan keskimäärin 109 000 henkilöä, joista kuntien rahoitusvastuun piiriin kuuluvan osuuden arvioidaan olevan keskimäärin 25 000 henkilöä. Täysimääräinen työmarkkinatuki on työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 1 momentin mukaisen korottamattoman perus-

päivärahan suuruinen. Vuonna 2008 sen suuruudeksi arvioidaan 24,46 euroa päivässä.

Työmarkkinatukea arvioidaan maksettavan aktiivisiin työvoimapoliittisiin toimenpiteisiin osallistuville yhteensä 351 752 000 euroa, mikä on 50 prosenttia momentin loppusummasta.

Hallitusohjelman mukaisesti työmarkkinatuki siirretään sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle 1.1.2008 lukien.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Kansaneläkelaitoksen maksama työmarkkinatuki ja ylläpitokorvaukset	568 248 000
TE-keskusten maksama palkkatuen ja starttirahan perustuki	131 252 000
Vakuutusmaksut	500 000
Yhteensä	700 000 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Määrärahan tarvearvion muutos	-16 100
2008 talousarvio	700 000 000
2007 II lisätalousarvio	—
2007 talousarvio	716 100 000
2006 tilinpäätös	744 970 542

53. (33.17.53) Valtionosuus koulutuspäivärahasta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 12 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) työttömyysturvalain mukaisen koulutuspäivärahana maksettavan peruspäivärahan, työmarkkinatuen ja näihin liittyvien lapsikorotusten maksamiseen ja

2) työttömyysturvalain mukaisen koulutuspäivärahana maksettavan ansiopäivärahan rahoitukseen siten kuin työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa ja työttömyyskassalaissa on säädetty valtion osuudesta.

Selvitysosa: Työttömän koulutuspäiväraha rahoitetaan samoin kuten vastaavat työttömyysetuudet. Tällöin valtio kustantaa kokonaan peruspäivärahaa vastaavan osuuden.

Keskimäärin koulutuspäivärahan saajia arvioidaan vuonna 2008 olevan 1 760, joista ansioturvan piirissä 1 200 ja peruspäivärahan piirissä 560 henkilöä.

2008 talousarvio	12 000 000
2007 talousarvio	12 000 000
2006 tilinpäätös	10 657 942

54. (34.06.50) Työvoimapoliittiseen aikuiskoulutukseen osallistuvien opintososiaaliset edut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 141 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaisten koulutustukien ja ylläpitokorvausten maksamiseen niille työvoimapoliittisessa aikuiskoulutuksessa opiskeleville, joiden koulutus rahoitetaan momenteilta 32.80.51 (ennen 34.06.51), 32.50.63 (ennen 26.98.63), 32.70.64 (ennen 34.05.64) ja 32.70.65 (ennen 34.05.65) ja työttömyyskassojen hallintokuluosuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Koulutusaikaiset opintososiaaliset etuudet koostuvat koulutustuesta, ylläpitokorvauksesta ja korotetusta ylläpitokorvauksesta. Koulutustuki myönnetään joko perustukena tai ansiotukena. Perustuki ja ansiotuen perusosa ovat työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun peruspäivärahan suuruisia. Momentin määrärahasta maksetaan korottamaton perustuki, ansiotuen perusosa sekä ylläpitokorvaukset. Korottamattoman peruspäivärahan suuruudeksi vuonna 2008 arvioidaan 24,46 euroa. Ylläpitokorvauksen suuruus on 8 euroa päivässä ja korotetun ylläpitokorvauksen suuruus 16 euroa päivässä.

Momentilta maksetaan myös momenteilta 32.70.64 ja 65 rahoitettaviin ohjelmakauden 2007—2013 ESR-ohjelmaa toteuttaviin työvoimakoulutushankkeisiin osallistuvien opintososiaaliset edut. Määrärahan mitoituksessa on tämän johdosta otettu lisäyksenä huomioon 4 600 000 euroa, missä on ESR-ohjelmaa toteuttavien hankkeiden volyymin kasvua 4 370 000 euroa.

Muu määräraha on mitoitettu vastaamaan momenteilta 32.80.51 ja 32.50.63 rahoitettavia noin 6 343 700 opiskelijatyöpäivän hankinto-

ja. Määrärahalla arvioidaan maksettavan koulutustukea 3 395 000 päivältä. Momentilta 33.30.52 arvioidaan maksettavan koulutusaikaista työmarkkinatukea 2 823 000 päivältä. Ylläpitokorvauksia arvioidaan maksettavan 5 757 000 päivältä ja korotettua ylläpitokorvausta 487 600 päivältä.

Hallitusohjelman mukaisesti työvoimapoliittiseen aikuiskoulutukseen osallistuvien opintososiaaliset edut siirretään sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle 1.1.2008 lukien.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määrärahan tarvearvion muutos	3 146
2008 talousarvio	141 000 000
2007 II lisätalousarvio	3 200 000
2007 talousarvio	137 854 000
2006 tilinpäätös	120 390 520

55. (33.17.54) Valtionosuus aikuiskoulutustuesta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 21 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaisen valtionosuuden maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Valtio rahoittaa aikuiskoulutustuen perusosan ja työttömyysvakuutusrahasto ansio-osan.

Aikuiskoulutustukea on maksettu 1.8.2001 lukien ja sitä arvioidaan maksettavan vuonna 2008 keskimäärin 3 500 saajalle.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määrärahan tarvearvion muutos	-5 000
2008 talousarvio	21 000 000
2007 talousarvio	26 000 000
2006 tilinpäätös	18 350 000

56. (33.17.55) Valtionosuus vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 39 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Vuorottelukorvausmenot rahoitetaan samoin kuin vastaavat työttömyysetuudet. Valtionosuus kassan jäsenille maksettavista korvauksista vastaa peruspäivärahan osuutta täydestä ansiopäivärahasta. Kassaan kuulumattomien henkilöiden vuorottelukorvaukset valtio rahoittaa kokonaan.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen vuorotteluvapaalain muuttamisesta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määrärahan tarvearvion muutos	6 000
2008 talousarvio	39 000 000
2007 talousarvio	33 000 000
2006 tilinpäätös	32 600 000

(21.) Rintamaveteraanieläkkeet

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 33.50 ja sen momentti 52 siirrettäväksi momentiksi 33.50.50.

(22.) Sotilasvammakorvaukset ja eräät kuntoutustoiminnan menot

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 33.50 ja sen momentit 50, 56, 57 ja 59 siirrettäväksi momenteiksi 33.50.51, 53, 54 ja 57.

(23.) Muu sodista kärsineiden turva

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 33.50 ja sen momentti 30 siirrettäväksi momentiksi 33.50.30.

(28.) Muu toimeentuloturva

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 33.10 ja 40 ja sen momentti 50 siirrettäväksi momentiksi 33.10.53 ja momentit 51 ja 60 momenteiksi 33.40.57 ja 56.

30. (33.18) Sairausvakuutus

Selvitysosa: Sairausvakuutus täydentää julkista terveydenhuoltoa korvaamalla väestölle osan avohoidon lääke- ja matkakustannuksista sekä turvaamalla mahdollisuuden hankkia terveyspalveluja yksityiseltä sektorilta kohtuullisin kustannuksin. Lisäksi turvataan riittävä toimeentulo tasaamalla lyhytaikaisesta sairaudesta sekä vanhempainvapaasta aiheutuvaa työtulojen menetystä.

Sairausvakuutuksen rahoitus on jaettu sairaanhoitovakuutukseen ja työtulovakuutukseen.

Sairaanhoitovakuutuksesta korvataan osa avohoidon lääkemenoista, matkakuluista, ylioppilaiden työterveyshuollon kustannuksista sekä Kansaneläkelaitoksen järjestämän kuntoutuksen kustannuksia. Sairaanhoitovakuutuksesta korvataan myös osa yksityisen terveydenhuollon lääkärin- ja hammaslääkäripalkkioista sekä lääkärin määräämistä tutkimuksista ja hoidoista.

Työtulovakuutuksesta maksetaan sairauspäivärahaa, kuntoutusrahaa, erityishoitorahaa sekä äitiys-, isyys-, vanhempain- ja erityisäitiysrahaa. Lisäksi työtulovakuutuksesta korvataan osa työnantajien ja yrittäjien järjestämän työterveyshuollon kustannuksista sekä vanhempainloma-ajalta kertyvistä vuosilomakustannuksista.

Toiminnan laajuus 2005—2008

	2005 toteutunut	2006 toteutunut	2007 arvio	2008 arvio
Päivärahat				
Sairauspäivärahan saajat	345 300	348 850	349 600	366 000
Vanhempainpäivärahan saajat	146 620	148 980	149 000	152 000
Keskimääräinen sairauspäiväraha (€/pv)	44,1	44,9	46,1	47,2
Keskimääräinen vanhempainpäiväraha (€/pv)	40,9	43,5	51,2	53,6
Sairaus- ja vanhempainpäivärahan vähimmäistaso (€/pv)	15,20	15,20	15,20	15,20
Lääkkeet				
Lääkkeiden omavastuukerrat (1 000 kpl)	20 600	21 600	22 700	22 700
Sairausvakuutuksen korvaama osuus peruskorvatuista lääkkeistä (%)	42,0	42,0	42,0	42,0
Lääkkeiden lisäkorvausraja (€)	606,95	616,72	627,47	641,80
Lääkkeiden lisäkorvausta saaneet henkilöt	168 000	165 600	173 000	180 000

Sairaanhoitokorvaukset
Vuonna 2006 sairausvakuutus korvasi kustannuksista lääkärinpalkkioiden osalta 28 %, hammaslääkärinpalkkioista 34 %, tutkimuksen ja hoidon osalta 32 %, korvattavien lääkkeiden osalta 42 % sekä matkojen osalta 89 %.

60. (33.18.60) Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 189 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) sairausvakuutuslain (1224/2004) sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain (566/2005) mukaisten valtion osuuksien maksamiseen ja

2) maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain (859/1984) mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Kansaneläkelaitos saa käyttää Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain mukaiseen harkinnanvaraiseen yksilökohtaiseen kuntoutukseen enintään 88 700 000 euroa ja saman lain mukaisen yksilökohtaisen kuntoutuksen kehittämishankkeisiin, kuntoutuslaitosten perusparannuksiin ja käyttöavustuksiin, sairauksien ehkäisemiseen sekä kuntoutusta, sairauksien ehkäisyä ja sairausvakuutusta koskeviin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin enintään 13 000 000 euroa.

Määrärahan mitoitus perustuu harkinnanvaraisen kuntoutuksen yksilökohtaisen kuntoutuksen osalta suoriteperusteeseen.

Selvitysosa: Sairausvakuutus on jaettu sairaanhoitovakuutukseen ja työtulovakuutukseen. Valtio rahoittaa sairaanhoitovakuutuksen menoista EU-maihin maksettavat sairaanhoitokorvaukset, ulkomailla asuvien sairaanhoidosta kunnille aiheutuvat kustannukset ja osan Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista. Muutoin sairaanhoitovakuutuksen menot rahoitetaan vakuutettujen ja valtion yhtä suurella osuudella.

Työtulovakuutus rahoitetaan työnantajien, palkansaajien, yrittäjien ja valtion osuuksilla. Valtio rahoittaa työtulovakuutuksen menoista vähimmäismääräiset sairaus- ja vanhempainpäivärahat sekä vähimmäismääräiset kuntoutusrahat. Lisäksi valtio rahoittaa 0,1 % vanhempainpäivärahamenoista sekä osuuden yrittäjien ja maatalousyrittäjien työterveyshuollon menoista. Lisäksi valtio turvaa sairausvakuutusrahaston maksuvalmiuden.

Kansaneläkelaitoksen harkinnanvarainen kuntoutus jakaantuu yksilökohtaiseen kuntoutukseen, yksilökohtaisen kuntoutuksen kehittämishankkeisiin, kuntoutuslaitosten perusparannuksiin ja käyttöavustuksiin, sairauksien ehkäisemiseen sekä kuntoutusta, sairauksien ehkäisyä ja sairausvakuutusta koskeviin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin.

Hallitus antaa talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun ja työnantajan kansaneläkemaksun maksuprosentista annetun lain muuttamiseksi siten, että vuonna 2008 sairaanhoitovakuutuksen rahoittamiseksi sairaanhoitomaksuina kaikilta vakuutetuilta peritään 1,23 % tuloista paitsi eläke- ja etuustulojen osalta kuitenkin 1,40 %. Työtulovakuutuksen rahoittamiseksi palkansaajilta peritään sairausvakuutuksen päivärahamaksua 0,68 %, yrittäjiltä sairausvakuutuksen päivärahamaksua 0,82 % ja työnantajilta sairausvakuutusmaksua 1,98 %.

Alueelliset työnantajan sosiaaliturvamaksun alennuskokeilut ovat käytössä Lapin alueella ja saaristokunnissa, Kainuun hallintokokeilualueella, Pielisen-Karjalan seutukunnassa sekä Ilomantsin ja Rautavaaran kunnissa.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen työntekijäin eläkemaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutus-

maksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa 1.1.2008 lukien siten, että maksujen vaikutus otetaan huomioon kuntoutus-, sairaus- ja vanhempainpäivärahaan vaikuttavien ansiotulojen määrittelyssä. Esitys ei vaikuta valtion osuuden mitoitukseen.

Hallitus antaa eduskunnalle esityksen sairausvakuutuslain muuttamisesta siten, että ulkomailla asuvien sairaanhoidosta kunnille koituvia kustannuksia korvataan 1.1.2008 lukien valtion varoista. Tästä aiheutuu menoja valtiolle vuodesta 2009 alkaen, jolloin vastaava vähennys on tarkoitus tehdä kuntien valtionosuuteen.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen sairausvakuutuslain ja työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 4 §:n muuttamisesta siten, että sairauspäivärahan ja päivärahamaksun perusteena olevaa palkkaa yhtenäistetään 1.1.2008 lukien. Uudistus ei vaikuta valtion osuuteen.

Hammaslääkärinpalkkioiden korvaustasoa korotetaan 1.1.2008 lukien niin, että todellinen korvaustaso nousee 40 %:iin korvausperusteesta.

Hallitus lähtee siitä, että erityiskorvattavien lääkkeiden luetteloon tehtävistä muutoksista aiheutuva kustannuslisäys on vuositasolla enintään 8 400 000 euroa.

Kun hallituksen esitykset on otettu huomioon sairausvakuutuksen menot ja valtionosuudet vuonna 2008 ovat arviolta seuraavat (milj. euroa)[1)]

Menot	
Työtulovakuutus	
Sairauspäivärahat	822
Vanhempainpäivärahat	873
Mata päivärahat	7
Kuntoutusrahat	63
Työterveyshuolto	204
Toimintakulut	47
Yrittäjien lisäpäivät	5
Kulujen kasvu	10
Yhteensä	2 031
Sairaanhoitovakuutus	
Lääkekorvaukset	1 252
Matkat	211
Sairaanhoitokorvaukset EU-maihin	16
Muut sairaanhoitokorvaukset	292
Kuntoutuspalvelut	246
Toimintakulut	169
Kulujen kasvu	10
Yhteensä	2 196
Menot yhteensä	4 227
Tulot	
Työtulovakuutuksen tuotot	
Vakuutettujen maksut	511
Työnantajamaksut	1 389
Valtion rahoitusosuus	85
Vuoden 2007 ylijäämä	45
Yhteensä	2 030
Sairaanhoitovakuutuksen tuotot	
Palkansaajien ja yrittäjien maksut	766
Etuudensaajien maksut	267
Valtion rahoitusosuus	1 104
Vuoden 2007 ylijäämä	56
Yhteensä	2 193
Tulot yhteensä	4 223
Valtion osuudet yhteensä	1 189
Työtulovakuutus	
Vanhempainrahat	1
Vähimmäispäivärahat	81
Osuus yrittäjien ja maatalousyrittäjien työterveyshuollosta	3
Sairaanhoitovakuutus	
Osuus sairaanhoidosta	983
Osuus toimintamenoista	109
Sairaanhoitokorvaukset EU-maihin	12

[1)] Luvuissa on otettu huomioon hallituksen esitykset.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määrärahan tarvearvion muutos	23 000
Hammaslääkäripalkkioiden korvaustason nousu	13 000
Yhteensä	36 000

2008 talousarvio	1 189 000 000
2007 talousarvio	1 153 000 000
2006 tilinpäätös	1 092 464 514

(32.) Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 33.60 ja sen momentit 30, 32, 33, 36, 37, 38 ja 39 siirrettäväksi momenteiksi 33.60.30, 32, 33, 31, (38), 35 ja 63 sekä momentti 34 yhdistettäväksi momenttiin 33.60.34.

(33.) Eräät sosiaali- ja terveydenhuollon menot

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuihin 33.02 ja 60 ja sen momentti 23 siirrettäväksi momentiksi 33.02.20 ja momentit 31 ja 32 momenteiksi 33.60.36 ja 64.

40. (33.16, 19, 20 ja 28, osa) Eläkkeet

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat valtion osuuksista eläkejärjestelmien sekä osuudesta maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen rahoittamiseen sekä maahanmuuttajan erityistuesta.

Eläketurva muodostuu työeläkkeestä sekä sitä täydentävästä kansaneläkkeestä. Työeläkkeen tehtävänä on turvata kohtuullinen toimeentulo ja kansaneläkkeen tehtävänä on turvata vähimmäistoimeentulo vanhuuden, työkyvyttömyyden, työttömyyden ja perheenhuoltajan kuoleman varalta. Eläkkeensaajia oli vuonna 2006 yhteensä 1 371 900[1)], joista vanhuuseläkkeellä 964 400, työttömyyseläkkeellä 47 700, työkyvyttömyyseläkkeellä 267 400, osa-aikaeläkkeellä 30 600, muilla eläkkeillä 30 600 sekä perhe-eläkkeellä 287 700.

Työssä pysymisen, työkyvyn ja työllistymisen edistämiseksi eläkejärjestelmää on uudistettu vuodesta 2005 lukien siten, että eläkkeelle voi jäädä joustavasti 62—68-vuotiaana.

Vuosina 2004—2006 maksetut eläkkeet (milj. euroa)

	2004	2005	2006
Yksityinen sektori	8 483	8 865	9 340
Kunnalliset eläkkeet	2 295	2 404	2 544
Valtion eläkkeet	2 870	2 952	3 058
Muut julkiset yhteensä	174	182	192
Työeläkkeet yhteensä	*13 822*	*14 403*	*15 134*
Solita-eläkkeet	542	511	500[1)]
Kelan eläkkeet	2 738	2 761	2 779
Lakisääteiset eläkkeet yhteensä	*17 102*	*17 675*	*18 413*
Keskimääräinen kokonaiseläke (oma eläke) euroa/kk	1 037	1 065	1 181

[1)] Arvio

Työeläkkeet rahoitetaan työnantajien ja vakuutettujen vakuutusmaksuilla. Työeläkkeet ovat talousarvion ulkopuolella lukuun ottamatta valtion eläkkeitä, joiden rahoitus kuuluu valtiovarainministeriön pääluokkaan. Valtio osallistuu merimieseläkkeiden, yrittäjäeläkkeiden ja maatalousyrittäjäeläkkeiden rahoitukseen. Kansaneläkkeet, joiden osuus on noin neljännes kokonaiseläke-

[1)] Henkilön on mahdollista saada samanaikaisesti usean lajin mukaista eläkettä.

menoista rahoitetaan työnantajan vakuutusmaksuilla ja valtion varoista. Yleiset perhe-eläkkeet rahoitetaan valtion varoista.

Toiminnan laajuus 2005—2008[1)]

	2005 toteutunut	2006 arvio	2007 arvio	2008 arvio
Merimieseläkkeen saajia	8 600	9 200	9 600	10 070
Maatalousyrittäjäeläkkeen saajia	204 000	199 000	194 000	189 000
Yrittäjäeläkkeen saajia	158 190	166 600	171 500	176 600
Tapaturmavakuutettuja maatalousyrittäjiä	105 700	103 500	101 600	98 500
Tapaturmavakuutustapahtumia, maatalousyrittäjät	7 250	6 380	6 200	6 000
Sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan päiväraha-tapauksia, maatalousyrittäjät	14 900	14 440	14 100	13 700
Lapseneläkkeen saajia	24 091	23 500	23 100	22 900
Leskeneläkkeen saajia	8 928	8 400	8 200	8 000
Maahanmuuttajan erityistukea saavia keskimäärin	3 879	4 345	4 473	5 100
Pitkäaikaisesti työttömien eläketukea saavia keskimäärin	2 500	2 700	2 400	1 400
Kansaneläkkeen saajia	759 000	755 800	752 000	653 500[2)]

[1)] Henkilön on mahdollista saada samanaikaisesti usean lajin mukaista eläkettä.

[2)] 1.1.2008 voimaan tulevan kansaneläkelain (568 /2007) johdosta lukuun ei enää sisälly sellaisia asumis- ja hoitotuen saajia, jotka eivät saa kansaneläkettä.

Toiminnan laajuus 2005—2008

	2005 toteutunut	2006 arvio	2007 arvio	2008 arvio
Keskimääräinen merimieseläke (€/kk)	930	960	1 000	1 040
Keskimääräinen maatalousyrittäjäeläke (€/kk)	365	390	419	442
Keskimääräinen yrittäjäeläke (€/kk)	699	732	766	801
Keskimääräinen tapaturmaeläke (€/kk), maatalousyrittäjät	488	492	505	516
Keskimääräinen leskeneläke (€/kk)	164	166	169	166
Keskimääräinen maahanmuuttajan erityistuki (€/kk)	365	372	380	359
Keskimääräinen pitkäaikaistyöttömien eläketuki (€/kk)	697	706	725	773
Keskimääräinen kansaneläke (€/kk)	260	263	265	299

Yksityisen työnantajan työsuhteessa olevat merimiehet on vakuutettu merimiesten eläkelain (MEL) mukaisesti. Itsenäisten liikkeen- ja ammatinharjoittajien sekä osan yrityksen omistajista on vakuutettava ansiotoimintansa yrittäjän eläkelain (YEL) mukaisesti ja maanviljelijöiden, kalastajien ja poronhoitajien maatalousyrittäjän eläkelain (MYEL) mukaisesti. Valtio osallistuu näiden rahoitukseen.

Työtapaturmasta ja ammattitaudista suoritetaan korvauksia tapaturmavakuutuslainsäädännön mukaisesti työntekijöille ja maatalousyrittäjille. Korvauksia maksetaan muun muassa sairaanhoidosta ja ansionmenetyksestä. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki koskee niitä henkilöitä, joille MYEL-vakuutus on pakollinen. Tapaturmavakuutus rahoitetaan työnantajien tapaturmavakuutusmaksuin, mutta valtio osallistuu maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen rahoitukseen.

Omaeläkkeen lisäksi eläkettä voidaan maksaa perheenhuoltajan kuoltua. Yleisen perhe-eläkkeen tavoitteena on turvata vähimmäistoimeentulo perheenhuoltajan kuoltua. Leskeneläkettä yhteensovitetaan laskennallisen omaeläkkeen kanssa.

Maahanmuuttajan erityistuen tavoitteena on turvata riittävä toimeentulo vanhuuden ja työkyvyttömyyden ajalta sellaiselle Suomessa asuvalle 65 vuotta täyttäneelle tai työkyvyttömälle maahanmuuttajalle, joka muutoin olisi pitkäaikaisesti toimeentulotuen tarpeessa.

Eräiden pitkäaikaisesti työttömien henkilöiden eläketuen tavoitteena on turvata riittävä ja pysyvä toimeentulo 65 ikävuoteen saakka vuosina 1941—1947 syntyneelle pitkäaikaistyöttömälle henkilölle, jolle on maksettu työttömyysturvalain mukaista päivärahaa tai työmarkkinatukea yli 10 vuotta.

Kansaneläkkeen tavoitteena on turvata vähimmäistoimeentulo niille eläkkeensaajille, jotka eivät saa muuta eläkettä tai joiden muu eläketurva on vähäinen. Kansaneläkkeen määrä pienenee työeläketulojen kasvaessa, eikä kansaneläkettä jää maksettavaksi työeläkkeiden ylitettyä tietyn määrän. Eläkkeeseen voi kuulua myös eläkettä saavan hoitotuki, asumistuki ja lapsikorotus. Kansaneläkejärjestelmästä maksetaan myös työkyvyttömyyseläkettä, kuntoutustukea ja yksilöllistä varhaiseläkettä, jos henkilö ei saa muuta eläkettä tai eläke on pieni.

50. (33.19.50) Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 44 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää merimieseläkelain (1290/2006) 152 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtion osuus merimieseläkemenoista on 1/3.

Eläkkeiden saajia arvioidaan vuoden 2008 lopussa olevan noin 10 000.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määrärahan tarvearvion muutos	2 800
2008 talousarvio	44 800 000
2007 talousarvio	42 000 000
2006 tilinpäätös	38 900 000

51. (33.19.51) Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 469 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 135 §:n ja sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) 41 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtio korvaa maatalousyrittäjien eläkkeiden aiheuttamat kustannukset siltä osin kuin vakuutusmaksut ja sijoitusten tuotto eivät niihin riitä, ryhmähenkivakuutuksen korvausmenoista valtion osuus on kuitenkin 1/3. Valtion osuuden etuusmenoista arvioidaan vuonna 2008 olevan 77 %.

Viitaten momentin 33.40.60 selvitysosaan kansaneläkkeiden ja niihin liittyvien etuuksien tasokorotuksen vaikutus on otettu huomioon.

Maksettavia eläkkeitä arvioidaan vuoden 2008 lopussa olevan noin 189 000 ja vakuutettuja noin 83 000.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määrärahan tarvearvion muutos	22 000
2008 talousarvio	469 000 000
2007 talousarvio	447 000 000
2006 tilinpäätös	430 400 000

52. (33.19.52) Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 67 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yrittäjän eläkelain (1272/2006) 140 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtio korvaa yrittäjäeläkkeiden aiheuttamat kustannukset siltä osin kuin vakuutusmaksurahasto ei niihin riitä.

Yrittäjien maksuprosentin on vuonna 2008 oletettu olevan 21,0 % alle 53-vuotiaiden osalta ja 22,2 % 53-vuotiaiden ja sitä vanhempien osalta, jolloin vakuutusmaksutulo olisi 670 000 000 euroa. Kokonaiseläkemenoksi arvioidaan 687 000 000 euroa. Valtion osuuteen vaikuttavat lisäksi YEL 10 §:n 2 momentissa

tarkoitetut avoimet maksut, joiden määräksi on arvioitu 84 000 000 euroa.

Yrittäjän eläkelain mukaisia eläkkeitä arvioidaan vuoden 2008 lopussa olevan noin 177 500 ja vakuutettuja 211 000.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määrärahan tarvearvion muutos	7 000

2008 talousarvio	67 000 000
2007 talousarvio	60 000 000
2006 tilinpäätös	51 300 000

53. (33.19.53) Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 150 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) 8 §:n mukaiseen valtion korvaukseen.

Selvitysosa: Alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta myönnetyn eläkkeen aiheuttamat kustannukset korvataan kokonaan valtion varoista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määrärahan tarvearvion muutos	50

2008 talousarvio	150 000
2007 talousarvio	100 000
2006 tilinpäätös	1 430 080

54. (33.20.53) Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 14 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 15 §:n ja 16 §:n ja sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain (118/1991) 10 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannukset jakaantuvat perusturva- ja lisäturvaosuuteen. Valtion välitön osuus kokonaiskustannuksista on 27,8 % ja maatalousyrittäjien osuus on 31,8 %. Perusturvaosuus rahoitetaan Kansaneläkelaitoksen ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kautta. Kansaneläkelaitoksen osuus on kokonaiskustannuksista 30,8 % ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen 9,60 %.

Sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille aiheutuvat kustannukset maksetaan kokonaan valtion varoista.

2008 talousarvio	14 500 000
2007 talousarvio	14 500 000
2006 tilinpäätös	13 500 000

55. (33.16.60) Yleinen perhe-eläke (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 37 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kansaneläkelain (568/2007) 101 §:n sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaisten eläkkeiden maksamiseen.

Selvitysosa: Yleisen perhe-eläkkeen tavoitteena on turvata omaisten vähimmäistoimeentulo perhehuoltajan kuoltua. Perhe-eläkettä maksetaan leskelle ja alaikäiselle lapselle.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määrärahan tarvearvion muutos	-3 100
Kuntien kalleusluokituksen päättymisen vaikutus etuuteen	600
Kansaneläkkeen tasokorotuksen vaikutus etuuteen	2 000
Yhteensä	-500

2008 talousarvio	37 700 000
2007 talousarvio	38 200 000
2006 tilinpäätös	37 763 841

56. (33.28.60) Pitkäaikaisesti työttömien henkilöiden eläketuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 14 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää eräiden pitkäaikaisesti työttömien henkilöiden eläketuesta annetun lain (39/2005) mukaisen tuen maksamiseen.

Selvitysosa: Eläketukea maksetaan 1.5.2005 lukien vuosina 1941—1947 syntyneille pitkäaikaistyöttömille. Eläketuen saajia arvioidaan vuonna 2008 olevan keskimäärin 1 600 henkilöä.

Momentilta rahoitetaan 60—61-vuotiaiden eläketuki. Yli 62-vuotiaiden osalta menot maksetaan kansaneläkemomentilta 33.40.60. Pitkäaikaisesti työttömien henkilöiden eläketuen seurauksena työmarkkinatukimenot alenevat momentilla 33.20.52.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määrärahan tarvearvion muutos	-8 500
Kuntien kalleusluokituksen päättymisen vaikutus etuuteen	200
Kansaneläkkeen tasokorotuksen vaikutus etuuteen	300
Yhteensä	-8 000

2008 talousarvio	14 500 000
2007 talousarvio	22 500 000
2006 tilinpäätös	23 993 384

57. (33.28.51) Maahanmuuttajan erityistuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 23 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maahanmuuttajan erityistuesta annetun lain (1192/2002) mukaisen tuen maksamiseen.

Selvitysosa: Erityistuen saajia arvioidaan vuonna 2008 olevan keskimäärin 5 100 henkilöä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määrärahan tarvearvion muutos	1 300
Kuntien kalleusluokituksen päättymisen vaikutus etuuteen	500
Kansaneläkkeen tasokorotuksen vaikutus etuuteen	500
Yhteensä	2 300

2008 talousarvio	23 400 000
2007 talousarvio	21 100 000
2006 tilinpäätös	18 690 000

60. (33.19.60) Valtion osuus kansaneläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 261 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) kansaneläkelain (568/2007) 101—103 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen,

2) vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) 53 §:n mukaisten etuuksien maksamiseen,

3) eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 57 §:n mukaisten etuuksien maksamiseen ja

4) maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 16 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Kansaneläkelaitos rahoittaa kansaneläkkeiden kustannuksista 60 % ja valtio vastaa kustannuksista muilta osin. Lisäksi valtio rahoittaa eläkkeensaajien asumistuet, eläkettä saavan hoitotuet, lapsen hoitotuet ja vammaisetuudet kokonaisuudessaan.

Valtion on myös suoritettava ns. takuusuorituksena kansaneläkerahastoon sellainen määrä, että kansaneläkerahaston rahoitusomaisuus on kalenterivuoden päättyessä vähintään 4 % kansaneläkevakuutuksen vuotuisista maksetuista kokonaismenoista. Lisäksi valtio turvaa kansaneläkerahaston maksuvalmiuden.

Momentin 33.30.60 selvitysosaan viitaten yksityisen työnantajan ja valtion liikelaitosten kansaneläkemaksu on vuonna 2008 0,801, 3,001 tai 3,901 % palkoista, riippuen poistojen määrästä ja suhteesta maksettaviin palkkoihin. Valtion ja sen laitoksen, kunnan ja kuntayhtymän sekä kunnallisen liikelaitoksen, Ahvenanmaan maakunnan sekä kirkkotyönantajien kansaneläkemaksu on 1,851 % palkoista. Määrärahan mitoituksessa on työnantajan kansaneläkemaksun 0,1 prosenttiyksikön laskusta johtuvana valtion rahoitusosuuden lisäyksenä otettu huomioon 65 000 000 euroa.

Kansaneläke-, vammaisetuus- ja eläkkeensaajan asumistukilainsäädäntöä on muutettu 1.1.2008 alkaen siten, että muun muassa asumistuet maksetaan kokonaisuudessaan kuukauden alussa ja kuntien kalleusluokituksesta luovutaan kansaneläkkeissä. Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 123 500 000 euroa. Lisäksi eläkkeensaajan hoitotuki siirretään suoraan valtion rahoittamaksi 1.1.2008 alkaen. Rahoitusmuutoksella ei ole vaikutusta valtionosuuteen.

Lapin alueen ja saaristokuntien, Kainuun hallintokokeilualueen, Pielisen-Karjalan seutukunnan, Ilomantsin ja Rautavaaran kuntien työnantajamaksualennuskokeilut ovat voimassa vuoteen 2009. Maksuvapautuskokeilujen rahoittamiseksi muiden työnantajien kansaneläkemaksua on korotettu 0,011 %-yksikköä.

Hallitus antaa talousarvioesitykseen liittyvän esityksen kansaneläkkeen tasokorotusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Kansaneläkkeitä ja siihen liittyviä etuuksia korotetaan 20 eurolla kuukaudessa 1.1.2008 alkaen, eläkkeensaajan asumistuessa vaikuttavan vuositulon huomattavan muutoksen rajaa korotetaan väliaikaisesti ja kansaneläkettä maksetaan alentamattomana laitoshoidossa oleville. Määrärahan mitoituksessa on vuositulorajan väliaikaisesta korottamisesta lisäyksenä otettu huomioon 1 300 000 euroa ja laitoshoitorajoituksen muutoksen johdosta lisäyksenä otettu huomioon 45 800 000 euroa, mistä 1,8 milj. euroa aiheutuu Kansaneläkerahaston vähimmäisvaatimuksesta. Laitoshoitomuutosta vastaavasti kunnille maksettavia valtionosuuksia momentilla 33.60.30 alennetaan 44 000 000 euroa.

Kun hallituksen esitykset on otettu huomioon kansaneläkevakuutuksen menot ja valtionosuudet vuonna 2008 ovat arviolta seuraavat (milj. euroa)

Menot		
Kansaneläkemenot		2 425
Muut etuusmenot		772
Toimintamenot		157
Yhteensä		3 354
Tulot		
Työnantajamaksut		1 082
Muut tulot		17
Valtion osuudet		2 261,8
Valtion osuus kansaneläkkeestä (40 %)	970	
Valtion osuus vammaisetuuksista (100 %)	417	
Valtion osuus eläkkeensaajan asumistuista (100 %)	346	
Valtion osuus kokonaismenoista (KEL 102 §), ns. takuusuoritus	528,8	
Yhteensä		3 360,8

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määrärahan tarvearvion muutos	-16 200
Kuntien kalleusluokituksen päättyminen ja asumistukilainsäädännön muutos	123 500
Työnantajan kansaneläkemaksun alentaminen	65 000
Kansaneläkkeen tasokorotus	154 100
Eläkkeensaajan asumistuessa huomattavan muutoksen rajan väliaikainen nostaminen 1 100 euroon vuosina 2008—2009	1 300
Kansaneläkkeen maksaminen lyhentämättömänä laitoshoitoon 1.1.2008 alkaen	45 800
Yhteensä	373 500

2008 talousarvio	2 261 800 000
2007 talousarvio	1 888 300 000
2006 tilinpäätös	1 813 752 898

50. (33.21, 22, 23 ja 92, osa) Veteraanien tukeminen

Selvitysosa: Luvun menot muodostuvat lähinnä sotainvalideille, sotilasinvalideille ja heidän puolisoilleen sekä rintamaveteraaneille maksettavista etuuksista ja kuntoutuksesta. Lisäksi sairaskodeissa toteutettavaan kuntoutukseen ja laitoshuoltoon käytetään Raha-automaattiyhdistyksen tuottovaroja.

Sotilasvammakorvausten tavoitteena on korvata sodassa tai asepalveluksessa saatujen vammojen ja sairauksien aiheuttama haitta sekä turvata mahdollisuus itsenäiseen selviytymiseen. Tavoitteena on myös turvata toimeentulo niille sotainvalideille, jotka eivät muutoin saa riittävää toimeentuloa. Kuntoutustoiminnan tavoitteena on tukea itsenäistä selviytymistä ja siten lisätä sotainvalidien ja heidän puolisoiden mahdollisuuksia asua kotona mahdollisimman pitkään.

Eräitä sotainvalideja ja rintamaveteraaneja koskevia laajuustietoja

	2005 toteutunut	2006 toteutunut	2007 arvio	2008 arvio
Sotainvalidien määrä vuoden lopussa	14 639	13 019	11 463	10 002
Sotilasinvalidien määrä vuoden lopussa	3 107	3 040	2 898	2 760
Rintamaveteraanien määrä	79 356	71 732	64 564	58 200
Rintamalisän saajat	95 200	85 650	76 800	68 900
Ylimääräisen rintamalisän saajat	47 600	42 200	37 300	32 900
Sotainvalidien omaisten määrä (= huoltoeläkkeensaajat)	13 908	13 104	12 243	11 200
Rintama-avustusta saavien määrä	338	311	280	260
Eräissä sotiin liittyvissä tehtävissä palvelleiden määrä	8 100	7 973	8 300	8 000
Kuntoutukseen oikeutettujen puolisoiden ja leskien määrä	7 300	7 300	7 000	6 600
Sotainvalidien puolisoiden kuntoutustoiminta				
— annettujen maksusitoumuspäätösten määrä	1 529	2 085	1 840	1 550
— kuntoutusjakson kustannukset keskimäärin euroa	1 805	1 859	1 904	1 952

30. (33.23.30) Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sotasiirtolaisten yhteiskunnallisesta huollosta annetun lain (423/1940) 6 §:n nojalla kunnille suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveydenhuollon laitoksiin sijoitettujen sotasiirtolaisten määrän arvioidaan vuonna 2008 olevan 52. Määräraha jakautuu sekä korvausennakoiden että loppuerien maksamiseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määrärahan tarvearvion muutos	-50

2008 talousarvio	2 300 000
2007 talousarvio	2 350 000
2006 tilinpäätös	2 351 793

50. (33.21.52) Rintamalisät (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 69 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) rintamasotilaseläkelain (119/1977) ja

2) ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain (988/1988) mukaisen rintamalisän maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määrärahan tarvearvion muutos	-7 300
Kuntien kalleusluokituksen päättymisen vaikutus etuuteen	1 100
Kansaneläkkeen tasokorotuksen vaikutus etuuteen	2 100
Yhteensä	-4 100

2008 talousarvio	69 900 000
2007 talousarvio	74 000 000
2006 tilinpäätös	79 871 864

51. (33.22.50) Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 232 273 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) sotilasvammalain (404/1948) ja muiden siihen liittyvien lakien nojalla suoritettavien korvausten maksamiseen,

2) sotainvalidien laitoshoitoon sekä sotainvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten käyttökustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen ja

3) kuntoutushoitokustannusten ja sairaanhoitokulujen asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Pääosa sotilasvammakorvauksista muodostuu elinkoroista ja täydennyskoroista, sotainvalidien leskille ja lapsille maksettavista huoltoeläkkeistä sekä sairaanhoito- ja kuntoutuskustannuksista.

Elinkoron ja huoltoeläkkeiden saajia arvioidaan vuoden 2008 lopussa olevan noin 23 900, joista elinkoron saajia on 12 800.

Kilpailutuksella sekä laadunkehittämis- ja auditointitoimin pyritään hillitsemään laitosten hoitopäivä- ja hoitokäyntikertahintojen nousua sekä huolehtimaan kuntoutus- ja laitoshuoltopalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määrärahan tarvearvion muutos	-11 727
Kuntien kalleusluokituksen päättymisen vaikutus etuuteen	4 800
Yhteensä	-6 927

2008 talousarvio	232 273 000
2007 talousarvio	239 200 000
2006 tilinpäätös	240 069 204

52. (33.92.55) Valtion korvaus sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 65 607 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) arpajaislain (1047/2001) 22 §:n 2 momentin ja sotilasvammalain (404/1948) 6 d §:n nojalla sotainvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten käyttökustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen,

2) neuvontapalvelutoimintaan suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen sekä

3) 25 prosentin sotainvalideille muissa yksityisissä hoitolaitoksissa järjestetystä laitoshoidosta suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

Selvitysosa: Hallitus antaa talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi sotilasvammalain muuttamisesta siten, että 25 prosentin haitta-asteen omaavien sotainvalidien valtion korvaamaa laitoshuolto-oikeutta laajennetaan 1.1.2008 lukien.

Sotainvalidien laitosten perustamiskustannukset sekä niistä vuonna 2008 aiheutuvat lainojen lyhennykset ja korot rahoitetaan ylläpitäjäyhteisöjen pääsääntöisesti 10 prosentin omavastuuta lukuun ottamatta Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta myönnettävillä avustuksilla.

Sotainvalidien laitosten hoitopaikkoja arvioidaan olevan vuonna 2008 yhteensä 1 720 ja sotainvalidien ja heidän aviopuolisoidensa kesken jaettuja hoitopäiviä yhteensä 406 100. Kilpailutuksella sekä laadunkehittämis- ja auditointitoimin hillitään laitosten hoitopäivä- ja hoitokäyntikertahintojen nousua sekä huoleh-

ditaan kuntoutus- ja laitoshuoltopalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista. Korvaus käyttökustannuksiin suoritetaan hoitopäivä- ja hoitokäyntikertahinnoista tehtävän sopimuksen perusteella. Korvausta käytetään myös sotainvalidien neuvontapalvelutoimintaan.

Toiminnan laajuus 2005—2008

	2005 toteutunut	2006 toteutunut	2007 arvio	2008 arvio
Sotainvalidien laitosten, hoitopaikkojen ja -päivien lukumäärä				
— hoitopaikkoja	1 679	1 679	1 720	1 720
— laitoshoitopäiviä	260 493	261 618	259 400	258 700
— intervallihoitopäiviä	33 730	38 870	40 200	39 000
— laitoskuntoutuspäiviä	103 445	95 576	93 000	87 400

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Laitoshoitoon oikeuttavan haitta-asterajan alentaminen 30 prosentista 25 prosenttiin	3 900

2008 talousarvio	65 607 000
2007 talousarvio	61 707 000
2006 tilinpäätös	59 707 000

53. (33.22.56) Valtionapu sotainvalidien puolisoiden kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) sotainvalidien puolisoiden ja vaikeavammaista sotainvalidia hoitaneiden leskien sekä sotaleskien kuntoutustoimintamenojen maksamiseen valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan ja

2) kuntoutuskustannuksiin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Kuntoutettavien määrän arvioidaan vuonna 2008 olevan 1 625, josta sotaleskien osuus on 140. Kuntoutusjakson pituus on 2 viikkoa kuntoutettavaa kohti.

Kilpailutuksella sekä laadunkehittämis- ja auditointitoimin hillitään kuntoutus- ja hoitolaitosten hoitopäivähintojen kustannusten nousua sekä huolehditaan kuntoutuspalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 140 000 euroa johtuen kuntoutusoikeuden laajentamisesta koskemaan vaikeavammaisten sotainvalidien leskiä, joiden puoliso on kuollut vuoden 1960 jälkeen.

2008 talousarvio	3 100 000
2007 talousarvio	2 960 000
2006 tilinpäätös	2 760 000

54. (33.22.57) Rintama-avustus eräille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 96 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan rintama-avustuksen maksamiseen eräille vaikeissa olosuhteissa Virossa ja muualla entisen Neuvostoliiton alueella eläville, Suomen puolustusvoimissa vuosien 1939—1945 sotiin osallistuneille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille ja

2) rintama-avustusta voidaan myöntää myös Suomessa pysyvästi asuville vapaaehtoisille rintamasotilaille.

Selvitysosa: Tavoitteena on tukea vaatimattomissa taloudellisissa oloissa elävien veteraanien toimeentuloa.

Toiminnan laajuus 2005—2008

	2005 toteutunut	2006 toteutunut	2007 arvio	2008 arvio
Avustusta saavien lukumäärä	338	311	280	260
Avustus euroa/henkilö	455	455	455	455

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Avustukseen oikeutettujen määrän lasku ym. tarvetta vähentävät tekijät	-14

2008 talousarvio	96 000
2007 talousarvio	110 000
2006 tilinpäätös	130 000

55. (33.92.58) Eräät kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) arpajaislain (1047/2001) 22 §:n 2 momentin ja eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta annetun lain (1039/1997) nojalla kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen ja

2) kuntoutuskustannuksiin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Kuntoutusta järjestetään laitos- ja avokuntoutuksena pääsääntöisesti samoissa kuntoutus- ja hoitolaitoksissa kuin veteraanikuntoutustakin. Kuntoutuksen laatu ja kustannukset ovat samaa tasoa veteraanikuntoutuksen kanssa. Kuntoutettavien määrän arvioidaan olevan 2 800 henkilöä vuonna 2008. Kilpailutuksella sekä laadunkehittämis- ja auditointitoimin hillitään laitosten hoito- ja hoitokäyntikertahintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutus- ja laitoshuoltopalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista.

2008 talousarvio	3 500 000
2007 talousarvio	3 500 000
2006 tilinpäätös	2 950 000

56. (33.92.59) Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 40 288 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) arpajaislain (1047/2001) 22 §:n 2 momentin ja rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) nojalla rintamaveteraanien kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen,

2) rintamaveteraanikuntoutuksen tutkimus- ja matkakulumenojen maksamiseen ja

3) kuntoutushoitokustannusten asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Määräraha vähentää vastaavasti määrärahan tarvetta momentilta 33.50.57.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kuntoutustoiminnan määrärahatarpeen tarkistaminen	2 000

2008 talousarvio	40 288 000
2007 talousarvio	38 288 000
2006 tilinpäätös	42 288 000

57. (33.22.59) Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 8 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) nojalla rintamaveteraanien kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen,

2) rintamaveteraanikuntoutuksen tutkimus- ja kehittämismenojen maksamiseen ja

3) kuntoutushoitokustannusten asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Rintamaveteraanien kuntoutustoimintaa rahoitetaan myös Raha-automaattiyhdistyksen tuottovaroista momentilta 33.50.56.

Kilpailutuksella sekä laadunkehittämis- ja auditointitoimin hillitään kuntoutus- ja hoitolaitosten hoitopäivähintojen kustannusten nousua sekä huolehditaan kuntoutuspalvelujen laadusta.

Kuntoutettavien määrän arvioidaan vuonna 2008 olevan 45 000.

2008 talousarvio	8 000
2007 talousarvio	8 000
2006 tilinpäätös	8 000

(53.) Terveyden edistäminen ja terveysvalvonta

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 33.70 ja sen momentit 23, 24, ja 50 siirrettäväksi momenteiksi 33.70.21, 22 ja 50.

(57.) Maatalousyrittäjien lomitustoiminta

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan siirrettäväksi lukuun 33.80 ja sen momentit 40 ja 50 vastaaviksi momenteiksi ko. lukuun.

60. (33.06, osa, 32 ja 33, osa) Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

S e l v i t y s o s a : Luvun menot aiheutuvat pääosin sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuudesta sekä muista peruspalvelubudjettitarkastelun (yleisperustelujen luku 6) piiriin kuuluvista valtionavuista sekä mielentilatutkimustoiminnan menoista. Tavoitteena on valtionavuilla turvata kuntien mahdollisuudet pitää yllä riittävä sosiaali- ja terveydenhuolto eri osissa maata.

Keskeiset uudistukset:

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuden korottamisella toteutetaan hallitusohjelman esityksiä. Korotus kohdistetaan muun muassa perusterveydenhuollon vahvistamiseen sekä kotipalvelun ja vanhusten laitoshoidon henkilöstön lisäämiseen.

Vaikuttavuustavoitteet:

Ehkäisevän toiminnan tavoitteena on terveyttä, sosiaalista turvallisuutta, elämänhallintaa ja itsenäistä selviytymistä tukevien olosuhteiden ja ympäristön luominen, ihmisten työ- ja toimintakyvyn edistäminen, elämänlaadun parantaminen, syrjäytymisen ehkäisy, väestöryhmien välisten terveyserojen vähentäminen sekä ympäristöterveydenhuollon toimintaedellytysten parantaminen. Tavoitteisiin pyritään johtamista ja rakenteita kehittämällä sekä tuottamalla ja levittämällä työvälineitä ja hyvän toiminnan malleja kuntien käyttöön. Laaditaan hyvinvointipoliittisia ohjelmia ja hyödynnetään sosiaalisten ja terveydellisten vaikutusten arviointia sekä jatketaan ympäristöterveydenhuollon alueellisen yhteistoiminnan edistämistä valtioneuvoston periaatepäätöksen edellyttämälle tasolle. Käynnistetään terveyden edistämisen politiikkaohjelma.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen tavoitteena on julkisen vallan järjestämisvastuulla olevien, pääosin verovaroin kustannettavien sosiaali- ja terveyspalvelujen toimivuuden, saatavuuden ja kattavuuden sekä perustoimeentulon turvaaminen koko maassa.

Sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt seuraavat kehittämishankkeet, jotka tukevat osaltaan kuntia tuottamaan asetettujen tavoitteiden mukaiset sosiaali- ja terveydenhuollon ehkäisevän toiminnan toimenpiteet ja sosiaali- ja terveyspalvelut asukkailleen:

— Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma vuosille 2008—2011, jossa määritellään keskeisimmät sosiaali- ja terveyspoliittiset tavoitteet, kehittämistoiminnan painopisteet sekä niiden toteuttamista tukevat keskeiset uudistus- ja lainsäädäntöhankkeet sekä ohjeet ja suositukset.

— Terveys 2015 -kansanterveysohjelma linjaa kansallista terveyspolitiikkaa pitkällä tähtäimellä.

— Terveyskeskus 2015 -toimenpideohjelma, jonka tavoitteena on tukea kuntia kunta- ja palvelurakenneuudistuksen toimeenpanossa ja varmistaa perusterveydenhuollon toimivuus sekä henkilöstön osaaminen ja riittävyys.

— Potilasturvallisuuden edistämishanke vuosille 2007—2009, jossa hoidon laadun varmistamiseksi kehitetään potilasturvallisuutta potilasturvallisuusohjelman ja sen toimeenpanosuunnitelman toimenpiteillä.

— Terveydenhuollon valtakunnallinen tietojärjestelmäarkkitehtuurihanke vuosina 2007—2010, joka tukee palveluiden laadukasta ja kustannustehokasta tuottamista sekä kansalaisen toimintamahdollisuuksia. Keskeisen osan tietojärjestelmäarkkitehtuuria muodostavat valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut, jotka mahdollistavat reaaliaikaisen, tietoturvallisen saatavuuden hoitotilanteessa sekä asiakirjojen sähköisen arkistoinnin.

— Sosiaalialan kehittämishankkeen tulevien vuosien tavoitteita linjataan Hyvinvointi 2015 -ohjelmassa.

— Vuosien 2003—2007 Alkoholiohjelman jatkaminen.

Toimeentulotuen, joka on viimesijainen toimeentuloturvan muoto, tavoitteena on turvata henkilön ja perheen välttämätön toimeentulo ja edistää itsenäistä selviytymistä.

Terveydenhuollon toimintayksiköille maksettavan terveystieteellisen tutkimustoiminnan korvausten tavoitteena on turvata mahdollisuus tehdä terveystieteellistä tutkimusta kliinisessä ympäristössä sekä uusien terveyshyötyjä tuottavien tutkimus- ja hoitomenetelmien kehittäminen ja käyttöönotto.

Terveydenhuollon toimintayksiköille maksettavan lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen korvausten tavoitteena on turvata lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksessa tarpeellinen kliininen perehdyttäminen, hoitomenetelmien ja koulutuksen säilyttäminen korkealla tasolla sekä laadun varmistaminen.

Terveydenhuollon toimintayksiköille maksettavan mielentilatutkimustoiminnan korvausten tavoitteena on rikoksesta syytettyjen henkilöiden oikeusturvan varmistaminen ja mielentilalausuntojen korkean laadun ylläpitäminen.

Järjestelmäkuvaukset:

Kuntien tehtäväksi säädetty sosiaali- ja terveydenhuolto rahoitetaan pääosin kuntien keräämillä veroilla, sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudella ja asiakasmaksuilla. Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (STVOL) mukaan kunnan tulee osoittaa voimavaroja valtionosuuden perusteena olevaan sosiaali- ja terveydenhuoltoon.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusjärjestelmä muodostuu käyttökustannusten valtionosuudesta (33.60.30) sekä valtionavustuksesta kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin (33.60.31). Kunnille vuosittain suoritettava sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuus määräytyy laskennallisten, palvelujen kustannuksiin vaikuttavia tekijöitä kuvaavien

perusteiden mukaan. Kunnan valtionosuus lasketaan sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallisten kustannusten ja kunnan omarahoitusosuuden erotuksena.

Toimeentulotuki muodostuu perustoimeentulotuesta, täydentävästä toimeentulotuesta, ehkäisevästä toimeentulotuesta sekä kuntouttavan työtoiminnan toimintarahasta ja matkakorvauksista. Perustoimeentulotuki sisältää perusosan ja muut perusmenot, joihin kuuluu asumistukilain 6 §:ssä tarkoitetut asumismenot, taloussähköstä aiheutuvat menot, kotivakuutusmaksu sekä vähäistä suuremmat terveydenhuoltomenot. Perustoimeentulotukeen momentilta 33.60.35 maksettava valtionosuus määräytyy kustannusperusteisesti ja on määrältään 50 prosenttia nettokustannuksista. Muun toimeentulotuen valtionosuus sisältyy momentilta 33.60.30 maksettavaan laskennallisesti määräytyvään sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuuteen.

Terveydenhuollon toimintayksiköille maksetaan erikoissairaanhoitolain perusteella valtion korvausta niihin kustannuksiin, jotka aiheutuvat yliopistotasoisesta terveystieteellisestä tutkimustoiminnasta (33.60.32) ja lääkärin- ja hammaslääkärin koulutuksesta (33.60.33). Tutkimustoiminnan korvaus perustuu tieteellisten julkaisujen lukumääriin, niiden pisteytykseen ja pisteelle määrättyyn hintaan. Koulutustoiminnan korvaus perustuu yliopistosairaaloiden osalta tutkintojen ja aloittaneiden uusien opiskelijoiden lukumääriin ja tutkinnolle määrättyyn korvaukseen ja muiden terveydenhuollon toimintayksiköiden osalta kuukausikorvaukseen. Lääkäri- ja hammaslääkärikoulutukseen suoritettavan korvauksen suuruudesta sekä tieteellisten julkaisujen painoarvoista ja yksikköhinnoista säädetään vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Kuntien ja kuntayhtymien sosiaali- ja terveydenhuollon käytettävissä olevalla valtionavustuksella (33.60.31) tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämisohjelman toimeenpanoa sekä edistetään kunta- ja palvelurakennehankkeen toteuttamista.

Kuntien järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon eräitä laajuustietoja

	2005 toteutunut	2006 arvio	2007 arvio	2008 arvio
Kunnallinen toimeentuloturva				
Toimeentulotuki, kotitalouksia vuoden aikana	238 848			
Perustoimeentulotuki, kotitalouksia vuoden aikana[1)]		235 500	229 000	229 000
Täydentävä toimeentulotuki, kotitalouksia vuoden aikana		97 000	93 000	90 000
Toimeentulotuki, saajia vuoden aikana	377 376			
Perustoimeentulotuki, saajia vuoden aikana[1)]		366 000	360 000	360 000
Täydentävä toimeentulotuki, saajia vuoden aikana		152 300	150 000	150 000
Ehkäisevä toimeentulotuki, kotitalouksia vuoden aikana	20 000	22 000	22 000	22 000
Elatustuki, saajia 31.12.	104 495	104 000	103 500	102 800
Sosiaalipalvelut				
Lasten päivähoito, lasten määrä 31.12.	185 781	186 000	186 000	186 500
Lasten kotihoidon tuki, saajia 31.12.	67 966	67 900	68 000	68 300
Lasten yksityisen hoidon tuki, saajia 31.12.	11 522	11 900	12 200	12 400
Kodinhoitoapu, kotitalouksia vuoden aikana	115 000	116 000	117 000	118 000
Tukipalvelut, 65 vuotta täyttäneitä saajia vuoden aikana	107 827	108 000	110 000	112 000
Vanhainkodit, asukkaiden määrä 31.12.	19 484	19 500	19 000	19 000
Omaishoidontuki, saajia vuoden aikana	30 145	32 000	31 000	35 000
Vanhusten palveluasuminen, asukkaiden määrä 31.12.	26 142	26 200	28 000	27 000
Kehitysvammaisten palveluasuminen, asiakkaita keskimäärin	8 551	9 000	9 400	10 400
Kehitysvammaisten laitoshuolto, asukkaiden määrä 31.12.	2 629	2 500	2 400	2 200
Vaikeavammaisten kuljetuspalvelut, saajia vuoden aikana	80 937	82 000	83 000	84 000

Kansanterveystyö				
Hoitopäivät (milj.)	7,3	7,4	7,4	7,4
Avohoitokäynnit (milj.)				
— Lääkärin luona	9,3	9,4	9,4	9,5
— Muun ammattihenkilön luona	16,3	16,4	16,5	16,6
— Hammashuollon käynnit	5,0	5,0	5,1	5,1
— Kotisairaanhoidon käynnit	3,9	4,0	4,1	4,2
Erikoissairaanhoito				
Hoitopäivät (milj.)	5,4	5,4	5,4	5,4
Päättyneet hoitojaksot	1 028 000	1 030 000	1 030 000	1 040 000
Keskimääräinen hoitoaika (päiviä)	5,6	5,6	5,6	5,5
Avohoitokäynnit (milj.)	6,9	7,1	7,2	7,3

[1)] Menojen rahoitus momentilta 33.60.35.

Lääkäri- ja hammaslääkärikoulutus ja terveystieteellinen tutkimustoiminta

	2005 toteutunut	2006 toteutunut	2007 arvio	2008 arvio
Julkaisupisteiden määrä (3 v. keskiarvo)	8 135,6	8 297,8	8 428,8	..
Julkaisupisteiden hinta, euroa	5 008	5 875	5 783	..
Lääkäri- ja hammaslääkäritutkinnot ja uudet opiskelijat (3 v. keskiarvo)	1 035,7	1 059,3	1 093,9	1 088,6
Tutkintokorvaus, euroa	63 860	61 200	62 600	64 700
Erikoislääkärin 8 vuoden tutkintokorvaus, euroa	30 823	20 000	23 500	23 500
Koulutuksen kuukausikorvaus, euroa	1 350	1 300	1 329	1 370

Mielentilatutkimustoiminta

	2005 toteutunut	2006 toteutunut	2007 arvio	2008 arvio
Menot, valtion yksiköt (1 000 euroa)	2 195	1 551	2 100	2 100
Mielentilatutkimusten lukumäärät	95	70	82	82
Euroa/tutkimus (keskimäärin)	23 115	22 160	25 600	25 600
Menot, kunnalliset tutkimusyksiköt (1 000 euroa)	2 915	1 785	2 224	2 324
Mielentilatutkimukset, lukumäärä	102	64	88	88
Euroa/tutkimus (laskennallinen keskimäärin)	28 585	27 899	25 270	26 400

Kuntien järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuuden laskennassa käytettäviä tietoja

	2005 toteutunut	2006 toteutunut	2007 toteutunut	2008 arvio
Sosiaalihuollon laskennalliset kustannukset				
0—6-vuotiaat euroa/asukas	4 565,92	4 719,40	4 916,24	5 906,79
7—64-vuotiaat euroa/asukas	322,70	223,44	240,79	290,49
65—74-vuotiaat euroa/asukas	596,87	621,25	652,71	777,28
75—84-vuotiaat euroa/asukas	3 646,02	3 776,58	3 935,40	4 690,86
85 vuotta täyttäneet euroa/asukas	10 186,49	10 545,74	10 965,83	13 045,86
Työttömien lukumäärän mukaan euroa/työtön	406,81	423,33	438,50	527,98
Työttömyysasteen mukaan euroa/asukas	37,14	38,65	40,04	47,67

Vaikeasti vammaisten lukumäärän mukaan euroa/asukas			11,93	14,23
Lasten huostaanottojen määrän mukaan euroa/asukas			33,70	40,20
Terveydenhuollon laskennalliset kustannukset				
0—6-vuotiaat euroa/asukas	559,76	581,26	602,10	718,18
7—64-vuotiaat euroa/asukas	636,69	661,89	686,35	819,35
65—74-vuotiaat euroa/asukas	1 508,69	1 566,63	1 622,79	1 932,50
75—84-vuotiaat euroa/asukas	2 909,80	3 021,55	3 129,86	3 730,68
85 vuotta täyttäneet euroa/asukas	5 051,62	5 245,63	5 433,66	6 464,33
Sairastavuuden mukaan euroa/asukas	275,31	286,49	296,75	354,04
Kunnan omarahoitusosuus euroa/asukas	1 525,44	1 539,35	1 603,04	1 992,87
Valtionosuusprosentti	32,99	33,32	33,88	31,77

30. (33.32.30) Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 4 884 762 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) eräiden sosiaali- ja terveydenhuollon lakien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionsouudesta annetun lain (733/1992) ja sen nojalla annetussa asetuksessa hyväksyttyjen käyttökustannusten valtionsouuksien maksamiseen ja

2) kuntien valtionosuuslain (1147/1996) mukaisten verotuloihin perustuvien tasausten ja siirtymätasauksen maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 226 081 000 euroa valtion ja kuntien välisen lakisääteisen kustannustenjaon tarkistuksen johdosta.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta 1.1.2008 lukien siten, että sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuutta alennetaan 2,11 prosenttiyksiköllä, jolloin sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuus on 31,77 prosenttia vuonna 2008. Valtionosuusprosentin alentamisesta 1,00 prosenttiyksikköä aiheutuu vuosille 2005—2008 jaksotetun kustannustenjaon tarkistuksen vuoden 2008 erän viemisestä laskennallisiin kustannuksiin. Viimeinen erä aikaistettiin vuodelle 2007 ja hyvitettiin kunnille verojärjestelmän kautta. Kun viimeistä erää vastaavat kustannukset lisätään valtionosuuden perusteena oleviin laskennallisiin kustannuksiin täytyy vastaavasti alentaa valtionosuusprosenttia koska valtionosuuden lisäys on hyvitetty kunnille verojärjestelmän kautta. Valtionosuusprosentin alentamisesta 1,43 prosenttiyksikköä liittyy vuosina 2001—2005 ja 0,16 prosenttiyksikköä vuosina 2006—2007 leikattujen indeksikorotusten palauttamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuden perusteena oleviin laskennallisiin kustannuksiin. Leikattuja indeksikorotuksia ei ole tarkoitus hyvittää kunnille. Kun laskennallisiin kustannuksiin lisätään leikattujen indeksikorotusten osuus alennetaan vastaavasti valtionosuusprosenttia jotta valtionosuuden määrä ei muutu. Valtionosuusprosentin alentamisesta 0,29 prosenttiyksikköä johtuu avo- ja laitoshoidon rajanvedon poistamiseen liittyvästä 44 000 000 euron vähennyksestä. Avo- ja laitoshoidon rajanveto poistetaan 1.1.2008 alkaen siten, että kansaneläke maksetaan alentamattomana laitoshoitoon ja eläkkeensaajan pitkäaikaisen laitoshoidon maksu korotetaan 82 prosenttiin tuloista. Asiakasmaksujen tasoa arvioidaan uudelleen osana sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuuudistusta. Valtionosuusprosentin alentamisesta 0,16 prosenttiyksikköä johtuu sosiaali- ja terveydenhuollon 1.8.2008 toteutettavaan maksu-uudistukseen liittyvästä 25 000 000 euron valtionosuuksien vähentämisestä. Valtion-

osuusprosentissa on otettu huomioon vuoden 2004 talousarviossa valtionosuuksien lisäyksestä irrotetun 1 500 000 euron palauttaminen sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksiin. Tämän johdosta valtionosuusprosentti nousee 0,01 prosenttiyksikköä. Valtionosuusprosentissa on otettu huomioon hallitusohjelmaan liittyvä valtionosuuksien 21 250 000 euron lisäys joka liittyy vanhusten kotihoidon ja laitoshoidon palveluihin tehtäviin henkilöstölisäyksiin sekä perusterveydenhuollon parantamiseen. Tämä nostaa valtionosuusprosenttia 0,14 prosenttiyksiköllä. Lisäksi valtionsosuusprosentissa on otettu huomioon ansio- ja eläketulojen verotuksen keventämiseen ja työasuntovähennyksen käyttöönottoon liittyvänä kuntien verotulomenetysten kompensaationa valtionosuuksien 119 000 000 euron lisäys, joka nostaa valtionosuusprosenttia 0,78 prosenttiyksikköä.

Eduskunta on hyväksynyt uuden lastensuojelulain (417/2007), joka tulee voimaan 1.1.2008. Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 6 942 000 euroa.

Valtioneuvosto on antanut asetuksen seulonnoista (1339/2006), jonka mukaan kunnan tulee järjestää asukkailleen valtakunnallisen seulontaohjelman mukaiset rintasyöpäseulonnat. Asetuksella laajennettiin rintasyöpäseulonnat ikäryhmiin 60—69. Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 508 000 euroa asetuksen johdosta.

Valtionosuuden perusteena oleviin laskennallisiin kustannuksiin on tehty 4,7 prosentin suuruinen kustannustason tarkistus. Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 215 146 000 euroa kustannustason nousun johdosta.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon 1.1.2006 toteutettuun kuntien valtionosuuslainsäädännön uudistamiseen liittyvät siirtymätasauslisät ja -vähennykset. Vuoteen 2007 verrattuna määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 832 000 euroa.

Luvun 28.90 perusteluihin viitaten määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon verotuloihin perustuvat valtionosuuksien tasauslisät ja -vähennykset. Vuoteen 2007 verrattuna määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 1 881 000 euroa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuus lasketaan sosiaalihuollon ja terveydenhuollon laskennallisten kustannusten ja kunnan omarahoitusosuuden perusteella. Valtionosuus suoritetaan yhtenä kokonaisuutena. Kunnalle maksettavassa valtionosuudessa otetaan huomioon sosiaali- ja terveysministeriön osuus kuntien valtionosuuslain mukaisista tasauksista.

Sosiaalihuollon laskennalliset kustannukset määritellään kunnan asukasluvun, ikärakenteen, palvelu- ja jalostusaloilla työskentelevien osuuden, työttömyysasteen ja työttömien lukumäärän, vaikeasti vammaisten lukumäärän ja lasten huostaanottojen määrän mukaan. Kunnan valtionosuutta laskettaessa ovat sosiaalihuollon ikäryhmittäiset laskennalliset kustannukset kunnan asukasta kohti vuonna 2008 seuraavat:

	€
0—6-vuotiaat	5 906,79
7—64-vuotiaat	290,49
65—74-vuotiaat	777,28
75—84-vuotiaat	4 690,86
85 vuotta täyttäneet	13 045,86

Työttömien lukumäärän mukaan määräytyvät laskennalliset kustannukset kunnan työtöntä kohden ovat 527,98 euroa ja työttömyysasteen mukaan määräytyvät laskennalliset kustannukset kunnan asukasta kohden 47,67 euroa vuonna 2008.

Vaikeasti vammaisten lukumäärän mukaan määräytyvät laskennalliset kustannukset kunnan asukasta kohden ovat 14,23 euroa vuonna 2008.

Lasten huostaanottojen määrän mukaan määräytyvät laskennalliset kustannukset kunnan asukasta kohden ovat 40,20 euroa vuonna 2008.

Terveydenhuollon laskennalliset kustannukset määritellään kunnan asukasluvun, ikärakenteen ja asukkaiden sairastavuuden mukaan. Kunnan valtionosuutta laskettaessa ovat terveydenhuollon ikäryhmittäiset laskennalliset

kustannukset kunnan asukasta kohti vuonna 2008 seuraavat:

	€
0—6-vuotiaat	718,18
7—64-vuotiaat	819,35
65—74-vuotiaat	1 932,50
75—84-vuotiaat	3 730,68
85 vuotta täyttäneet	6 464,33

Sairastavuuden mukaan määräytyvät laskennalliset kustannukset kunnan asukasta kohden ovat 354,04 euroa vuonna 2008.

Lisäksi eräiden kuntien laskennallisiin kustannuksiin vaikuttaa syrjäisyyskerroin.

Kunnan omarahoitusosuus on 1 992,87 euroa kunnan asukasta kohden vuonna 2008.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kustannustenjaon tarkistus	226 081
Sosiaalialan kehittämishankkeen toimeenpanoon irrotetun määrärahan palauttaminen valtionosuuksiin; valtionosuusprosentin korottaminen 0,01 %-yksiköllä	1 500
Vanhusten palvelut ja perusterveydenhuolto; Valtionosuusprosentin korottaminen 0,14 %-yksiköllä	21 250
Avo- ja laitoshoidon rajanvedon poistaminen; valtionosuusprosentin alentaminen 0,29 %-yksiköllä	-44 000
Maksu-uudistukseen liittyvä vähennys; valtionosuusprosentin alentaminen 0,16 %-yksiköllä	-25 000
Kuntien verotulomenetysten kompensaatio; valtionosuusprosentin korottaminen 0,78 %-yksiköllä	119 000
Lastensuojelulain uudistus	6 942
Rintasyöpäseulontojen laajentaminen	508
Kustannustason tarkistus 4,7 %	215 146
Vuonna 2006 toteutettuun valtionosuuslainsäädännön uudistamiseen liittyvien siirtymätasausten muutos	832
Verotulotasausten muutos	-1 881
Asukasluvun ja ikärakenteen muutos	54 600
Vuoden 2007 toinen lisätalousarvio ja muut laskentaperusteiden muutokset	2 384
Yhteensä	577 362

2008 talousarvio	4 884 762 000
2007 II lisätalousarvio	2 400 000
2007 talousarvio	4 307 400 000
2006 tilinpäätös	4 022 252 994

31. (33.32.36) Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 24 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää eräiden sosiaali- ja terveydenhuollon lakien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (733/1992) ja sen nojalla annettujen asetusten mukaisiin sosiaali- ja terveydenhuollon perustamis- ja kehittämishankkeisiin suoritettavan valtionavustuksen maksamiseen.

Selvitysosa: Valtionavustuksella tuettavien hankkeiden painoalueet määritellään sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisessa kehittämisohjelmassa.

2008 talousarvio	24 800 000
2007 talousarvio	39 800 000
2006 tilinpäätös	54 530 000

32. (33.32.32) Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille erikoissairaanhoitolain mukaiseen tutkimustoimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 48 747 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää erikoissairaanhoitolain (1062/1989) 47 ja 47 b §:n mukaisen tutkimustoiminnan valtion korvauksen maksamiseen.

2008 talousarvio	48 747 000
2007 talousarvio	48 747 000
2006 tilinpäätös	48 730 016

33. (33.32.33) Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 94 170 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää erikoissairaanhoitolain (1062/1989) 47—47 b §:n mukaisen val-

tion korvauksen maksamiseen lääkäri- ja hammaslääkärikoulutukseen.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus käyttää 69 068 700 euroa lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen korvausten maksamiseen yliopistollista sairaalaa ylläpitäville kuntayhtymille ja 25 101 300 euroa muille terveydenhuollon toimintayksiköille.

2008 talousarvio	94 170 000
2007 talousarvio	89 170 000
2006 tilinpäätös	86 894 214

34. (33.06.26 ja 32.34) Valtion korvaus terveydenhuollon toimintayksiköille mielentilatutkimuksista sekä potilassiirroista aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 4 570 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää mielenterveyslain (1116/1990) 32 §:n mukaisten valtion korvausten maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös Suomen ja Ruotsin välillä solmitun sopimuksen mukaisista potilassiirroista kunnille ja kuntayhtymille sekä Ruotsin valtiolle aiheutuviin kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää pohjoismaisen sosiaalipalvelusopimuksen mukaisten potilassiirtojen tukemiseen kertaluonteisena 20 000 euroa siirrettyä potilasta kohden maksettavana korvauksena kunnille ja kuntayhtymille.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on mielentilatutkimuksista aiheutuviin kustannuksiin maksettavina korvauksina otettu huomioon 4 424 000 euroa ja potilassiirroista aiheutuvien kustannusten korvauksina 146 000 euroa, josta 80 000 euroa on kertaluonteisia korvauksia potilassiirtojen tukemiseksi.

2008 talousarvio	4 570 000
2007 talousarvio	4 570 000
2006 tilinpäätös	3 404 045

35. (33.32.38) Valtionosuus kunnille perustoimeentulotuen kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 211 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaisen valtionosuuden maksamiseen perustoimeentulotuen kustannuksiin.

Selvitysosa: Perustoimeentulotukea saavia kotitalouksia arvioidaan vuonna 2008 olevan noin 229 000.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 10 500 000 euroa 1.1.2008 toteutettavan kalleusluokituksen poistamisen johdosta.

2008 talousarvio	211 000 000
2007 talousarvio	200 500 000
2006 tilinpäätös	197 742 309

36. (33.33.31) Valtionavustus saamenkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamiseksi (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 600 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen maksamiseksi saamelaiskäräjien kautta saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä tarkoitetuille saamelaisten kotiseutualueen kunnille saamenkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamiseksi.

Selvitysosa: Toiminnan tavoitteena on turvata saamenkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuus.

2008 talousarvio	600 000
2007 talousarvio	600 000
2006 tilinpäätös	600 000

(38.) (33.32.37) Valtionavustus sairaanhoitopiirien kuntayhtymille lasten ja nuorten psykiatrisesta hoidosta ja kuntoutuksesta sekä kuntien mielenterveyspalveluiden kehittämisestä aiheutuviin kustannuksiin (kiinteä määräraha)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2007 talousarvio	4 000 000
2006 tilinpäätös	2 896 673

63. (33.32.39) Valtionavustus sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta annetun lain (1230/2001) mukaisen valtionavustuksen maksamiseen sosiaalialan osaamiskeskuksille.

Selvitysosa: Koko maan kattavat alueelliset osaamiskeskukset ovat Etelä-Suomen, Häme-Satakunnan, Itä-Suomen, Kaakkois-Suomen, Keski-Suomen, Pohjanmaan maakuntien, Pohjois-Suomen ja Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskukset. Lisäksi erityisesti ruotsinkielisten kuntien tarpeista lähtien on muodostettu Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området, jonka toimialue käsittää koko maan. Kullekin osaamiskeskukselle kohdentuvan valtionavustuksen perusteet on määritelty valtioneuvoston asetuksessa sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta (1411/2001).

Toiminnan tavoitteena on laadukkaiden sosiaalipalvelujen turvaaminen alueellisesti yhteistyössä järjestetyn tutkimus-, kehittämis- ja koulutustoiminnan avulla.

2008 talousarvio	3 000 000
2007 talousarvio	2 500 000
2006 tilinpäätös	3 100 000

64. (33.33.32) Valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisen kustannuksiin (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 6 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain (1015/2005) mukaisen valtion korvauksen maksamiseen sovittelun järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi.

Selvitysosa: Valtion korvauksen arvioidaan kattavan noin 80 työntekijän palkkaamisesta aiheutuvat sekä muut toiminnan kannalta tarpeelliset menot. Korvaus maksetaan lääninhallituksen kanssa sopimuksen tehneelle kunnalle tai muulle palvelun tuottajalle ja sen maksatuksesta huolehtii lääninhallitus. Korvauksen perusteet on määritelty valtioneuvoston asetuksella rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta (267/2006).

Toiminnan tavoitteena on erityisesti nuorten rikosketjun varhainen katkaiseminen.

2008 talousarvio	6 300 000
2007 talousarvio	6 300 000
2006 tilinpäätös	3 630 598

70. (33.07, osa, 08, osa, 13 ja 53) Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat työsuojelupiirien toimintamenoista, terveysvalvonnan, tartuntatautien valvonnan, rokotteiden hankinnan ja pandemiavarautumisen erityismenoista sekä terveyden edistämisen menoista sekä työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen menoista. Terveyden ja toimintakyvyn edistämistä ja terveysvalvontaa toteutetaan osin myös momenttien 33.02.02, 33.02.03, 33.03.01, 33.03.02 ja 33.03.50 määrärahoilla. Kunnat ovat keskeisiä terveysvalvonnasta vastaavia toimijoita.

Työsuojelun piirihallinnon toimenpiteet

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan vuoteen 2015 suuntaavien strategioiden mukaisesti työsuojelupiirien toiminnalla vaikutetaan siihen, että työpaikat omaksuvat turvallisuusjohtamisen keskeiset käytännöt ja työolot ovat turvalliset ja terveelliset. Tämän seurauksena tapaturmaisuus ja työperäiset sairaudet vähenevät. Toiminta tukee osaltaan työelämän vetovoimaisuuden lisäämistä ja väestön terveyden ja toimintakyvyn edistämistä.

Työoloja kuvaavien tunnuslukujen kehitys

	2003	2004	2005[1)]	2006[2)]
Korvatut työtapaturmat ja ammattitaudit, 1 000 kpl	118	117	134	139
Korvatut työpaikkatapaturmat milj. työtuntia kohden, kaikki toimialat	29	28	32	33
— rakentaminen	74	73	84	85
— teollisuus	41	39	43	43
— kuljetus, varastointi ja tietoliikenne	39	41	44	40
Työpaikalla ja työliikenteessä sattuneet kuolemat	41	43	51	45
Työmatkakuolemat (työmatkalla asunnosta työhön tai päinvastoin)	22	22	30	20
Korvatut ammattitaudit	4 895	5 292	5 311	n. 5 000

Lähde: Tapaturmavakuutuslaitosten liitto: Työtapaturmat ja ammattitaudit.

[1)] Vuodesta 2005 alkaen vahinkoluvut eivät ole suoraan vertailukelpoisia aiempien vuosien kanssa ns. sairaanhoidon täyskustannusvastuu-uudistuksen takia

[2)] Ennakkotieto

Terveyden ja toimintakyvyn edistämisen toimenpiteet

Terveyttä edistetään ja kansantauteja vähennetään yhteiskuntapolitiikan eri keinoin. Ihmisten omatoimisuutta terveytensä ja hyvinvointinsa ylläpitäjinä ja edistäjinä tuetaan huolehtimalla, että ympäristö ja olosuhteet tukevat terveellisiä valintoja. Kansainvälinen toiminta vaikuttaa yhä enemmän ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin sekä elämäntapoihin ja terveystottumuksiin. Terveyden edistämisen toiminnan perustana on Terveys 2015-ohjelma.

Terveysvalvonnan (33.70.21) painopisteinä ovat erityisesti talousveden laadun valvonnan tehostaminen, ympäristöterveydenhuollon tietojärjestelmien kehittäminen sekä EU:n uuden kemikaalilainsäädännön (REACH-asetus) toimeenpano ja kansallisen kemikaaliohjelman valmistelu.

Vaikuttavuustavoitteet:

— Elinympäristöstä ihmisille aiheutuvien terveyshaittojen ehkäisy ja poistaminen.

— Turvata säädösten edellyttämien ympäristön terveydellisten laatuvaatimusten toteutuminen, valvontamenettelyjen toimivuus, ajanmukaisuus, tuloksellisuus sekä valvonnan johdon tehokkuus.

— Vähentää talousvesistä ja elintarvikkeiden käsittelystä aiheutuvia epidemioita.

Tartuntatautien valvonnan ja rokotteiden hankinnan (33.70.22 ja 33.70.20) painopisteinä ovat rokotusohjelman kehittäminen ja toteutumisen seuranta, sairaalainfektioiden torjunta, HIV-infektioiden leviämisen ehkäiseminen, varautuminen vakaviin epidemioihin ja kansainvälisenä yhteistyönä toteutettavan torjuntatyön vahvistaminen.

Vaikuttavuustavoitteet:

— Rokotuksin ehkäistävien tautien matala esiintyvyys, influenssarokotusten kattavuuden parantaminen yli 65-vuotiailla ja rokotusten laajentaminen 3—35 kuukauden ikäisiin lapsiin (esimerkkinä hinkuyskä, influenssarokotusten kattavuus).

— Tartuntatautien leviämisen ehkäisy ja epidemioiden selvittäminen (esimerkkinä kampylobakteeri, epidemioiden epäilyilmoitusten lukumäärät).

— Säilyttää Suomen kansainvälisesti verrattuna hyvä tartuntatautitilanne (esimerkkinä tuberkuloosi, MRSA/resistentti stafylokokki-sairaalainfektio).

— Kehittää WHO- ja EU-järjestelmiin yhteensopiva nopeasti reagoiva seuranta- ja torjuntajärjestelmä (systeemikehitys, ei indikaattoria).

— Estää erityisesti HIV-infektion leviämisen aiheuttama terveyspalvelujen tarpeen voimakas kasvu (uusien HIV-tapausten lukumäärä).

Pandemiavarautumisen tavoitteena on pandemiavalmiuden ja alueellisen epidemiologisen toiminnan kehittäminen.

Terveyden edistämisen (33.70.50) tavoitteena on terveellisten elämäntapojen yleistyminen, väestöryhmien välisten terveyserojen vähentyminen ja niiden ihmisten terveyden tukeminen, joiden mahdollisuus huolehtia terveydestään on vähäinen. Terveyden edistämistä toteutetaan tehokkaimmin laajoin ja samanaikaisesti moniin tulostavoitteisiin vaikuttavin toimin.

Vaikuttavuustavoitteet:

Tupakoimattomuus

— Tavoitteena on aikaansaada kattavat ja toimivat tupakoinnin vieroituspalvelut ja tukiverkot sekä aikuisille että nuorille. Toisena tavoitteena on saada kaikki nuorten elinympäristöt, nuorten kanssa toimivat tahot ja aikuiset, yhdensuuntaisesti viestimään ja toiminnallaan tukemaan nuorten tupakoimattomuutta.

Päihdehaittojen ehkäisy ja vähentäminen

— Tavoitteena on lasten ja nuorten alkoholin käytön ehkäisy ja vähentäminen. Aikuisten osalta tavoitteena on alkoholin riskikäytön vähentäminen.

Terveellisen ravitsemuksen edistäminen

— Tavoitteena on väestön ravitsemuksen kohentuminen siten, että liikapainoisten väestöosuuden lisääntyminen pysähtyy. Väestön tietoisuutta terveellisestä ravitsemuksesta lisätään. Painoalueena on joukkoruokailun kehittäminen.

Terveysliikunta

— Tavoitteena on lisätä sekä arkiliikuntaa että säännöllistä liikunnan harrastamista kaikissa ikäryhmissä. Erityisesti pyritään aktivoimaan terveytensä kannalta liian vähän liikkuvia lapsia ja iäkkäitä ihmisiä.

Tapaturmien ehkäisy

— Tavoitteena on vähentää erityisesti kuolemaan johtavia ja suurta hoidon tarvetta aiheuttavia koti- ja vapaa-ajan tapaturmia sekä vahvistaa torjuntatyötä.

Mielenterveyden edistäminen

— Tärkeimpänä kohderyhmänä ovat lapset ja nuoret, joiden psykososiaalista kehitystä, mielenterveyttä ja sosiaalista osallisuutta edistetään. Aikuisilla keskeisenä tavoitteena on edelleen itsemurhien vähentäminen.

Seksuaaliterveyden edistäminen

— Tavoitteena on tehostaa nuorten seksuaalikasvatusta ja väestön seksuaaliterveysneuvontaa, parantaa terveydenhuoltohenkilöstön ammatillista osaamista sekä kehittää ehkäiseviä palveluja sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Tulostavoitteiden toteutumista seurataan terveyden ja toimintakyvyn tunnuslukujen kautta. Lisäksi määrärahalla toteutettavista hankkeista ja toiminnasta tehdään ulkopuolinen arviointi.

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen (33.70.51) määrärahaa käytetään työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen. Työterveyslaitos käyttää varoja oman ja yliopistojen koulutuksen kehittämiseen sekä maksaa korvausta työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuneisiin kustannuksiin yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain tarkoittamille palvelujen tuottajille sekä työnantajan ylläpitämille työterveyshuoltoasemille.

Vaikuttavuustavoitteet:

— Varmistaa, että työterveyshuollossa päätoimisesti työskentelevät lääkärit ovat työterveyshuollon erikoislääkäreitä kuten asetuksessa (1484/2001) säädetään.

— Turvata työterveyslääkärien eläkkeelle siirtymisestä johtuva koulutuksen määrällinen tarve.

— Nostaa työterveyslääkärien koulutustaso vastaamaan työelämän tarpeita siten, että työterveyshuollon toimenpitein tuetaan työntekijöiden työssä jaksamista ja jatkamista sekä turvataan työterveyshuoltolain toimeenpano.

Terveyden ja toimintakyvyn edistämisen tunnusluvut 2003—2008

	2003 toteutunut	2005 toteutunut	2007 arvio	2008 arvio
Terveysvalvonta				
Elintarvikevälitteiset epidemiat				
— epidemioiden lukumäärä	22	50	40	30
— sairastuneet henkilöt	488	1 338	1 000	800
Vesivälitteiset epidemiat				
— epidemioiden lukumäärä	11	5	5	4
— sairastuneet henkilöt	565	790	500	400
Tartuntatautien torjunta ja rokotteiden hankinta				
Influenssarokotusten kattavuus yli 65-vuotiailla, %	ei ollut ohjelmassa	52	60	64
Hinkuyskätapausten lkm	1 264	552	450	350
Kampylobakteerilöydökset lkm	3 190	4 003	3 500	3 500
Epidemioiden epäilyilmoitukset	58	81	80	80
Tuberkuloositapausten lkm	412	360	280	260
MRSA/resistentti stafylokokkilöydökset lkm	859	1 376	1 250	1 200
HIV ilmoitetut tapaukset lkm	131	139	200	210
Terveyden edistäminen				
Päivittäin tupakoivat 15—64-vuotiaat %				
— miehet	25	26	23	22
— naiset	18	18	18	17
Alkoholisairaus- ja myrkytyskuolemat	1 572	2 033	2 200	2 200
Humalahakuinen juominen (yli 6 annosta kerralla vähintään kerran viikossa) 15—64-vuotiaat %				
— miehet	24	27	25	25
— naiset	7	8	8	7
Ylipainoisten osuus (painoindeksi MBI yli 25) 15—64-vuotiaista %				
— miehet	54	60	58	55
— naiset	39	40	40	38
Niiden 75—84-vuotiaiden osuus, jotka kykenevät liikkumaan ulkona yksin %				
— miehet	82	79	80	82
— naiset	75	73	75	77

Koti- ja vapaa-ajan tapaturmaiset kuolemat	2 033	2 129	2 000	2 000
Itsemurhat				
— miehet	815	724	700	675
— naiset	260	270	260	250
Raskauden keskeytykset 15—24-vuotiailla naisilla/1 000 naista	16	17	16	16
Klamydiatartunnat 15—24-vuotiaat	8 008	8 506	9 200	9 000
Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutus				
Työterveyshuollon erikoislääkäritutkintojen lukumäärä	54	46	57	57

01. (33.13.21) Työsuojelupiirien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 25 837 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös ulkomailla olevien suomalaisten alusten tarkastustoiminnan ja työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) 15 ja 20 §:n mukaisista toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut alustavasti työsuojelun piirihallinnolle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2008. Piirikohtaiset tulostavoitteet määritellään ministeriön ja työsuojelun piirihallinnon välisissä tulossopimuksissa.

Vaikuttavuus

Viranomaisaloitteinen toiminta: Työsuojelun piirihallinto kohdistaa valvontaa työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden kannalta tärkeimmille toimialoille sekä toisaalta kohteisiin, joissa varmistetaan työlainsäädännön vaatimusten noudattaminen. Pääosa toiminnasta kohdistetaan sellaisille alueille, joilla valvonnalla voidaan estää työn ja työolojen aiheuttamaa haitallista kuormitusta ja torjua tapaturmia.

Valvonnalla vaikutetaan hallintajärjestelmiin siten, että työpaikoilla on toimivat käytännöt vaarojen tunnistamiseen ja arviointiin, toimenpiteiden toteutukseen sekä tarkkailuun ja seurantaan. Valvontaa suunnataan työpaikoille, joissa on mm. asiakasväkivallan uhkaa, häirintää ja syrjintää, käsin tehtäviä nostoja, toistotyötä ja työtapaturmia. Lisäksi valvonnan kohteena olevilla työpaikoilla varmistetaan kemikaaliriskien hallinta ja kemikaalien turvallinen käyttö.

Työlainsäädännön noudattamiseksi toteutetaan ulkomaalaisen työvoiman työnteko-oikeuden ja työsuhteen ehtojen valvontaa. Tilaajavastuulain valvontaan luotuja toimintakäytäntöjä ja valvontaa toteutetaan. Tehokkaan tiedotuksen sekä sidosryhmäyhteistyön avulla tuetaan valvontaa. Kohdennetun työaikavalvonnan sekä määräaikaisten työsopimusten valvonnan avulla varmistetaan lainsäädännön noudattaminen. Tuotteiden turvallisuuteen kohdistuvan valvonnan avulla varmistetaan koneiden, henkilösuojainten ja kemikaalien säädöstenmukaisuus.

Asiakasaloitteinen toiminta: Tavoitteena on, että asiakaskysyntään vastataan sovittuja määräaikoja noudattaen. Asiakasaloitteisen toiminnan sisältö ja laatu pyritään yhtenäistämään työsuojelupiireissä. Sähköistä asiointia sekä valvontatoimintaa tukevaa viestintää kehitetään resurssien käytön tehostamiseksi.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Voimavarojen suuntaamista ja käyttöä toiminnan painoalueille seurataan. Toimintojen tuottavuuden parantamiseksi toimintatapoja tehostetaan. Viranomaisvalvonnan vaikuttavuutta parannetaan lisäämällä työpaikoille tehtäviä tarkistuksia. Voimavarojen käytölle asetetaan seuraavat tavoitteet:

Työsuojelun piirihallinnon kokonaiskustannukset ja henkilötyövuodet

	2006 tilinpäätös			2007 tavoite			2008 tavoite		
Tulosalue	1 000 €	%-osuus	htv	1 000 €	%-osuus	htv	1 000 €	%-osuus	htv
Viranomaisaloitteinen toiminta	14 222	58	258	15 307	60	277	15 503	60	274
Asiakasaloitteinen toiminta	5 394	22	98	5 103	20	93	5 167	20	92
Hallinto- ja tukitoiminnot	4 904	20	89	5 103	20	92	5 167	20	91
Yhteensä	24 520	100	445	25 513	100	462	25 837	100	457

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	24 231	25 688	25 989
Bruttotulot	162	175	152
Nettomenot	24 069	25 513	25 837
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 627		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 078		

Maksullisen toiminnan tavoitteena on, että julkisoikeudellisten suoritteiden maksut vastaavat kokonaiskustannuksia ja suoritteet ovat tarkoituksenmukaista laatutasoa. Liiketaloudellisen suoritetuotannon tavoitteena on kokonaiskannattavuus.

Maksullisen työsuhdeasiain palvelupuhelimen toiminta on päättynyt vuoden 2007 lopussa.

Työsuojelupiirit toimivat kiinteässä yhteistyössä työpaikkojen, työmarkkinajärjestöjen sekä muiden sidosryhmien kanssa. Työterveyslaitoksen asiantuntemusta käytetään joustavasti työsuojelupiirien valvontatoiminnan tukena.

Työsuojelupiirien toiminnan suunnittelun ja kohdentumisen menetelmiä kehitetään ja niiden toimivuutta seurataan. Toiminnan laatua parannetaan, valvontamenetelmiä kehitetään ja toiminnan eri osa-alueiden arviointia jatketaan.

Voimavarojen käytön tehostamiseksi suppeahkoa erityisasiantuntemusta vaativien työpaikkojen ja toimialojen valvontaa tai sen koordinointia keskitetään yhden tai muutaman työsuojelupiirin tehtäväksi.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön kehittämissuunnitelmien ja koulutustason nostamisen avulla vahvistetaan osaamista erityisesti hallinnon painoalueilla. Henkilöstön tehtävissä suoriutumista tuetaan kehityskeskustelujen avulla. Henkilöstön keski-ikä on valtionhallinnon muita yksiköitä korkeampi, minkä takia huolehditaan erityisesti työkyvyn ylläpitämisestä ja työtyytyväisyyttä seurataan erillisillä selvityksillä.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina maksullisen toiminnan tuloina 152 000 euroa.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon viiden henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	64
Tuottavuustoimet	-150
Muut muutokset	410
Yhteensä	324

2008 talousarvio	25 837 000
2007 talousarvio	25 513 000
2006 tilinpäätös	24 520 000

20. (33.08.26) Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 10 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) tartuntatautilain (583/1986) 25 §:n perusteella maksutta toimitettavien rokotustilaisuuksissa tarvittavien rokotteiden hankkimisesta ja edelleen toimittamisesta ja käytön ohjeistamisesta molemmilla kotimaisilla kielillä, velvoitevarastoinnista, rokotejakelujärjestelmästä sekä muiden yleisen rokotusohjelman toteuttamisesta aiheutuvien menojen ja korvausten maksamiseen,

2) Suomen lääkevahinkokorvausosuuskunnan jäsenmaksuun ja

3) rokotteiden hankkimisesta ja edelleen toimittamisesta välitystoimintaan aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Rokotusohjelman toteuttamisesta arvioidaan aiheutuvan menoja yhteensä 10 450 000 euroa. Summa on arvioitu tulevien tilausten mukaan. Määrärahaan sisältyy pandemiarokotteen vuosivarausmaksu 550 000 euroa. Rokotteiden välitystoiminnan ja muuhun rokotteiden hankintaan, -huoltoon ja välitykseen on arvioitu käytettävän 350 000 euroa.

Rokotteiden välitystoiminnan aiheuttamat muut menot on merkitty momentille 33.03.02. Tulot rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta on merkitty momentille 12.33.03.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasokorotus	200

2008 talousarvio	10 800 000
2007 talousarvio	10 600 000
2006 tilinpäätös	10 762 000

21. (33.53.23) Terveysvalvonta (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 930 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää terveydensuojelulain (763/1994), elintarvikelain (361/1995), geenitekniikkalain (377/1995), kemikaalilain (744/1989) ja säteilylain (592/1991) edellyttämästä terveysvalvonnasta, terveysvalvontatutkimuksesta ja henkilöstön jatko- ja täydennyskoulutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja siitä aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

EU:n ja kansallisen kemikaalistrategian toimeenpano	200
Asumisterveyteen ja kunnallisen valvonnan ohjauksen tehtävät, siirto momentille 33.02.02	-70
Yhteensä	130

2008 talousarvio	930 000
2007 talousarvio	800 000
2006 tilinpäätös	800 000

22. (33.53.24) Tartuntatautien valvonta (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 360 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) tartuntatautilain (583/1986) edellyttämän ehkäisyn ja valistustoiminnan, yllättävien epidemioiden selvittämisen ja seurannan sekä näiden edellyttämän kansainvälisen yhteistyön aiheuttamien menojen maksamiseen ja

2) edellä mainittuihin tarkoituksiin myönnettävien harkinnanvaraisten valtionavustusten maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja sosiaali- ja terveysministeriölle aiheutuvien muiden toimintamenojen maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Määrärahan käytössä on tarkoitus kiinnittää erityistä huomiota biologisiin uhkiin ja influenssapandemiaan varautumiseen sekä HIV-epidemian torjunnan tehostamiseen.

2008 talousarvio	1 360 000
2007 talousarvio	1 360 000
2006 tilinpäätös	1 360 000

50. (33.53.50) Terveyden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 9 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain (693/1976) 27 §:n ja raittiustyölain (828/1982) 10 §:n 1 kohdan mukaisten menojen maksamiseen ja

2) alkoholitiedotuksesta ja -valistuksesta, huumausaineiden käytön ehkäisystä sekä terveyden edistämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää enintään neljää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen sekä sosiaali- ja terveysministeriölle aiheutuvien muiden toimintamenojen maksamiseen.

2008 talousarvio	9 300 000
2007 talousarvio	9 300 000
2006 tilinpäätös	7 500 000

51. (33.07.51) Valtion korvaus työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 3 a §:n mukaiseen työterveyshuollon erikoislääkärin koulutuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen.

2008 talousarvio	2 700 000
2007 talousarvio	2 700 000
2006 tilinpäätös	2 700 000

80. (33.57) Maatalousyrittäjien lomitustoiminta

S e l v i t y s o s a : Maatalousyrittäjien lomitustoiminta käsittää lomituspalvelut ja niiden hallinnon. Lomitustoiminnan tavoitteena on edistää maatalousyrittäjien työssä jaksamista, terveyttä ja toimintakykyä. Lomituspalvelujen järjestämisestä aiheutuneet kustannukset korvataan kokonaisuudessaan valtion varoista.

Maatalousyrittäjien työssä jaksamisen tukemiseksi maatalousyrittäjien vuosilomaa lisätään vuonna 2008 yhdellä päivällä.

Maatalousyrittäjillä on oikeus vuosilomaan ja sijaisapuun. Vuosiloma kuuluu vain karjataloutta harjoittaville maatalousyrittäjille. Sijaisapua voi saada myös kasvinviljelyn harjoittaja. Sijaisapua annetaan maatalousyrittäjälle, joka on sairauden tai muun tilapäisen syyn vuoksi estynyt huolehtimasta maatalousyrityksen hoitoon kuuluvia välttämättömiä tehtäviä. Vuosiloma on maksuton, mutta sijaisavusta peritään maksu. Maatalousyrittäjä voi lisäksi tietyin edellytyksin ostaa lomittaja-apua tuettuun hintaan enintään 120 tuntia vuodessa.

Lomituspalvelujen yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluu sosiaali- ja terveysministeriölle. Vastuu lomituspalvelujen toimeenpanosta kuuluu Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle. Palvelujen paikallishallinnosta vastaavina paikallisyksikköinä toimivat kunnat eläkelaitoksen kanssa tekemiensä toimeksiantosopimusten perusteella. Nämä huolehtivat paikallishallinnosta ja lomituspalvelujen järjestämisestä. Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle ja paikallisyksiköille suoritetaan valtion varoista laskennallinen korvaus lomituspalvelujen hallintokustannuksiin.

Toiminnan laajuus 2005—2008

	2005 toteutunut	2006 toteutunut	2007 arvio	2008 arvio
Maatalousyrittäjät:				
1. Vuosilomatoiminta				
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	34 917	33 980	31 330	29 770
Lomituspäivien lukumäärä	818 667	769 900	742 600	736 800
Lomituspäiviä/käyttäjä	23,45	23,34	23,70	24,75
Lomitustuntien lukumäärä	5 337 386	5 028 200	4 873 300	4 870 800
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	6,52	6,53	6,56	6,60
2. Sijaisaputoiminta				
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	14 046	12 980	12 630	12 300
Lomituspäivien lukumäärä	564 546	534 600	530 600	528 300
Lomituspäiviä/käyttäjä	40,19	41,19	42,01	42,95
Lomitustuntien lukumäärä	3 751 048	3 572 000	3 563 300	3 560 000
Lomituspäivän keskim. kesto tunteina	6,64	6,68	6,72	6,75
3. Tuettu maksullinen lomittaja-apu				
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	13 521	13 550	13 300	13 300
Lomituspäivien lukumäärä	96 723	97 870	99 000	100 100
Lomituspäiviä/käyttäjä	7,15	7,33	7,44	7,53
Lomitustuntien lukumäärä	632 310	640 520	651 000	662 000
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	6,54	6,54	6,58	6,61
Maatalousyrittäjien lomituspalvelun hallinto				
Koko- ja osapäiväisiä toimihenkilöitä				
— Maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa	7	6	6	6
— Paikallisyksiköissä	405	375	349	341
Vakinaisten lomittajien lukumäärä	5 200	4 766	4 800	4 760
Paikallisyksikköjen lukumäärä	118	112	96	90

40. (33.57.40) Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 197 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 35 §:ssä tarkoitettuihin lomituspalvelujen käyttökustannuksiin lain 37 §:n nojalla kunnille suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen. Määrärahasta saa käyttää enintään 182 000 euroa maatalouslomittajien oppisopimuskoulutuksesta paikallisyksiköille aiheutuneiden nettokustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioon liittyvän esityksen maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muuttamisesta siten, että vuosilomapäivien määrää lisätään yhdellä päivällä nykyisestä 24 päivästä 25 päivään vuodessa. Lisäksi lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sijaisapua olisi oikeus saada myös maakunnallisen luottamuselimen kokouksiin osallistumista varten.

Määrärahan mitoitus perustuu vuotta 2005 koskeviin toiminnan laajuutta ja kustannuksia kuvaaviin toteutumatietoihin ja niiden perusteella tehtyihin arvioihin toiminnan laajuuden ja kustannusten kehityksestä vuosina 2006—2008.

Määrärahasta arvioidaan käytettävän vuosilomatoimintaan 118 300 000 euroa, sijaisaputoimintaan 71 300 000 euroa ja maksulliseen lomittaja-apuun 7 700 000 euroa.

Määrärahasta arvioidaan tarvittavan 192 800 000 euroa valtion korvausten enna-

koiden ja 4 500 000 euroa valtion korvausten loppuerien maksamiseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lomituspäivien lisääminen yhdellä	4 700
Sijaisapu maakunnallisen luottamuselimen kokousten yhteydessä	100
Yhteensä	4 800

2008 talousarvio	197 300 000
2007 talousarvio	192 500 000
2006 tilinpäätös	192 500 000

50. (33.57.50) Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen hallintomenoihin (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 15 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 31 ja 32 §:n nojalla Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle ja kunnille lomituspalvelujen hallinnon järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen. Määrärahasta saa käyttää enintään 94 000 euroa maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 12 §:n 3 momentin mukaisen harkinnanvaraisen lisäkorvauksen maksamiseen paikallisyksiköille.

Selvitysosa: Määrärahasta arvioidaan käytettävän 14 045 000 euroa kuntien lomituspalvelujen ja 1 855 000 euroa Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hallinnon kustannuksiin sisältäen harkinnanvaraisen lisäkorvauksen maksamisen paikallisyksiköille.

Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallinnon ja henkilöstön laajuustietoja

	2007 arvio	2008 arvio
Koko- ja osapäiväisiä toimihenkilöitä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksesssa	6	6
Paikallisyksikköjen lukumäärä	96	90
Vastuuhenkilöitä	96	90
Toimistohenkilöitä	32	30
Johtavia lomittajia	221	221
Vakinaisten lomittajien lukumäärä	4 766	4 760

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tietojärjestelmän uusiminen	661

2008 talousarvio	15 900 000
2007 talousarvio	15 239 000
2006 tilinpäätös	15 198 645

90. (33.92, osa) Raha-automaattiyhdistyksen avustukset

Selvitysosa: Valtioneuvosto on antanut arpajaislain (1047/2001) nojalla Raha-automaattiyhdistykselle rahapeliluvan yksinoikeudella raha-automaattien käytettävänä pitämiseen, kasinopelien toimeenpanemiseen sekä pelikasinotoimintaan. Rahapelilupaan perustuvalla toiminnalla Raha-automaattiyhdistys hankkii varoja oikeuskelpoisille yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen. Varat jaetaan harkinnanvaraisina avustuksina hakemusten perusteella.

Raha-automaattiyhdistys käsittelee avustushakemukset, laatii avustusten jakoehdotuksen ja hallinnoi avustusten maksatusta ja käytön valvontaa raha-automaattiavustuksista säädetyn lain (1056/2001) ja eräistä raha-automaattiavustuksiin sovellettavista määräajoista säädetyn valtioneuvoston asetuksen (1170/2001) mukaisesti. Avustukset myöntää Raha-automaattiyhdistyksen

hallituksen ehdotuksen pohjalta valtioneuvosto sosiaali- ja terveysministeriön esittelystä pääsääntöisesti kerran vuodessa.

Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta myönnettiin vuonna 2007 avustuksia 306 milj. euroa yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen. Kun lisäksi arpajaislain 22 §:n 2 momentin nojalla osoitettiin Valtiokonttorin käytettäväksi 61,7 milj. euroa sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin, 38,3 milj. euroa rintamaveteraanien kuntoutukseen sekä 3,5 milj. euroa eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutukseen, oli Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käyttö yhteensä 409,5 milj. euroa. Vuoden 2006 tuotosta jätettiin jakamatta 16,4 milj. euroa.

Raha-automaattiyhdistyksen tuottoa on tarkoitus käyttää vuonna 2008 yhteensä 421,4 milj. euroa. Tästä määrästä jaettaisiin avustuksina 312 milj. euroa momentilta 33.90.50. Lisäksi osoitetaan Valtiokonttorin käyttöön 65,6 milj. euroa sotainvalidien sairaskotien käyttökustannuksiin, 40,3 milj. euroa rintamaveteraanien kuntoutukseen ja 3,5 milj. euroa eräiden Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutukseen. Vastaava tulo 421 395 000 euroa on merkitty momentille 12.33.90. Vuoden 2007 tuottoa jäisi myöhemmin käytettäväksi 15,6 milj. euroa.

50. (33.92.50) Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 312 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää arpajaislain (1047/2001) 17 §:n 2 momentissa ja 22 §:n 1 ja 3 momentissa mainittuihin tarkoituksiin.

S e l v i t y s o s a : Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti sopinut Raha-automaattiyhdistyksen kanssa seuraavista tulostavoitteista avustustoiminnalle vuodelle 2008:

Avustustoiminnalla on kolme päälinjaa; avustuksia suunnataan 1) sosiaali- ja terveysalan kansalaisjärjestöjen perustoiminnan turvaamiseen ja kansalaisten hyvinvoinnin edistämiseen, 2) ongelmia ehkäisevään toimintaan ja 3) heikoimmassa asemassa olevien tukeen ja palveluiden kehittämiseen. Ensimmäiseen päälinjaan liittyy monipuolisen ja aktiivisen kansalaisjärjestötoiminnan turvaaminen sekä kansalaisten hyvinvoinnin, toimintakyvyn ja osallistumismahdollisuuksien ylläpito ja edistäminen. Toisella päälinjalla keskeiset tavoitteet liittyvät terveyttä ja sosiaalista syrjäytymistä uhkaavien ongelmien ehkäisyyn ja varhaiseen puuttumiseen havaittuihin riskitekijöihin. Kolmas päälinja käsittää muita huonommassa asemassa olevien väestöryhmien auttamisen sekä järjestöjen toteuttaman palveluihin liittyvän kehittämistoiminnan edistämisen.

RAY-avustuksilla tuettujen ja toisaalta kuntien järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvien palvelujen välistä rajanvetoa tarkennetaan niiden epäsuotuisten vaikutusten välttämiseksi, joita rahoitus- ja koordinaatiovastuiden hämärtyminen aiheuttaa palvelujärjestelmien toimivuudelle. Elinkeinotoimintaan verrattavaan korvausta vastaan tapahtuvaan palvelutoimintaan ei avustuksia myönnetä kilpailun vääristymisen ehkäisemiseksi. Periaatteita, joilla kilpailusäädökset ja julkisia hankintoja ohjaavat säädökset huomioidaan avustusvalmistelussa, selkiytetään. Rahavälitteisen palvelutuotannon avustamismahdollisuuksien kaventuessa avustuksia kohdennetaan selkeämmin sellaisiin järjestöille luontevasti sopiviin kansalaisten omaehtoista selviytymistä ja hyvinvointia edistäviin toimintoihin, jotka toteutetaan ostopalvelu- ja kilpailuttamisjärjestelmien ulkopuolella.

Avustustoiminnan seuranta- ja arviointijärjestelmiä kehitetään sekä avustusten kilpailuvaikutusten hallitsemiseksi että avustettujen toimintojen tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden edistämiseksi ja toteamiseksi. RAY-avustuksilla tuetun kehittämistoiminnan laatua ja vaikuttavuutta edistetään sekä kehittämällä avustustoiminnan käytäntöjä että lisäämällä ja tehostamalla innovaatiohakuisen kehittämistoiminnan ohjaus- ja arviointipanosta. Palveluihin liittyvässä kehittämistoiminnassa ediste-

tään järjestöjen ja kuntien välistä yhteistoimintaa. Yhteiskunnallisesti merkittävien sosiaalisten ja terveydellisten ongelmien ehkäisemiseksi valmistellaan kehittämistoiminnan ohjelmakokonaisuuksia. Avustusten suuntaamisessa varaudutaan osallistumaan hallitusohjelman pohjalta valmisteltaviin avustusjärjestelmän rahoitettaviksi soveltuviin kehittämisohjelmiin.

Avustustoiminnan läpinäkyvyyden, vaikuttavuuden ja tasapuolisuuden lisäämiseksi avustusten myöntämisen periaatteita selkiytetään. Projektiavustusten kriteeristöä ja sen käyttösovelluksia kehitetään. Järjestötoiminnan yleisavustusten myöntämiskriteerit selkiinnytetään ja dokumentoidaan. Niihin pohjautuva seurantajärjestelmä luodaan ja uusi yleisavustuskäytäntö vakiinnutetaan tavoitekaudella. Myös kohdennettujen toiminta-avustusten ja investointiavustusten asemaa avustusjärjestelmässä täsmennetään.

Kansalaisjärjestötoiminnan turvaaminen

Kansalaisjärjestötoiminnan toimintaedellytysten turvaaminen on Raha-automaattiyhdistyksen avustustoiminnan ensisijainen tehtävä. Avustuksilla turvataan järjestöjen edunvalvonnan, kehittämistoiminnan, asiantuntijoiden ja muun vaikuttamistoiminnan sekä vapaaehtois- ja vertaistoiminnan perusedellytykset. Alueellista ja paikallista yhteistoimintaa edistetään sekä järjestöjen kesken että järjestöjen ja kuntien välillä.

— Sosiaali- ja terveysalan kansalaisjärjestötoiminnan perusrahoituksen turvaamisella edistetään toimivan ja aktiivisen kansalaisyhteiskunnan kehittymistä. Kansalaisten osallistumismahdollisuuksien edistämiseksi tuetaan helposti saavutettavia kohtaamispaikkoja, kansalais- ja järjestötaloja ja muita toimintoja, joissa kansalaiset voivat osallistua erilaisiin vapaaehtoistoimintoihin ja saada turvakseen sosiaalisia verkostoja.

— Järjestöjen vertais- ja vapaaehtoistoimintaa lisätään erityisesti, kun se kohdistuu apua ja tukea tarvitseviin väestöryhmiin, moniongelmaisiin perheisiin, syrjäytymisvaarassa oleviin nuoriin, mielenterveys- ja päihdeongelmaisiin, yksinäisiin vanhuksiin ja vammaisiin tai syrjäytymisvaarassa oleviin maahanmuuttajaperheisiin.

— Edistetään informaatioteknologiaa hyödyntäviä kehittämishankkeita erityisesti ikäihmisten, vammaisten ja vajaakuntoisten tai syrjäseuduilla asuvien kansalaisten osallistumismahdollisuuksien ja tiedonsaannin parantamiseksi.

Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

Avustuksilla tuetaan kansalaisten ja perheiden terveyttä ja toimintakykyä edistäviä toimintoja ja hankkeita. Avustuksia kohdennetaan sekä hyvinvointia edistäviin toimintoihin että terveyttä ja toimintakykyä uhkaavien ongelmien ehkäisyyn ja varhaiseen puuttumiseen havaittuihin riskitekijöihin. Keskeisiä kokonaisuuksia ovat terveyden edistämisen lisäksi ikääntyvän väestön toimintakyvyn ylläpitäminen sekä lapsiperheiden hyvinvoinnin edistäminen ja perheiden toimintakyvyn turvaaminen elämän äkillisissä muutostilanteissa.

— Tuetaan kansanterveyttä ja terveellisiä elämäntapoja edistäviä sekä merkittävien kansansairauksien ja elämäntapoihin liittyvien ongelmien ehkäisyyn liittyviä toimintoja ja kehittämishankkeita. Mielenterveysongelmien ja päihdehaittojen ehkäisy ovat tärkeitä kehittämisalueita.

— Tuetaan toimintoja, jotka edistävät lapsiperheiden hyvinvointia, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista sekä lasten ja nuorten turvallisuutta. Edistetään elämän äkillisissä muutos- ja kriisitilanteissa annettavan avun ja tuen kehittämistä.

— Tuetaan ikääntyvien kansalaisten terveyden ja toimintakyvyn edistämistä ja kotona suoriutumista sekä omaishoitajien jaksamista edistävien toimintamallien kehittämistä.

Syrjäytymisen vähentäminen

Syrjäytymistä vähennetään sekä syrjäytymisvaarassa olevien suoriutumismahdollisuuksia edistämällä ja syrjäytymisriskien varhaisiin oireisiin puuttumalla että kehittämällä avun ja tuen muotoja sellaiseksi, että ne parantavat syrjään joutuneiden mahdollisuuksia päästä kiinni normaaliin elämään. Kohderyhmiä ovat erityisesti mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsivät kansalaiset ja perheet, mo-

niongelmaiset, sekä sairauden, vammaisuuden tai pitkäaikaisen työttömyyden seurauksena toimintakykyään menettäneet.

— Avustuksilla edistetään erityisryhmien omaehtoista asumista turvaavia hankkeita ja toimintamallien kehittämistä. Avustukset kohdennetaan ryhmiin, joiden asuminen ja itsenäinen suoriutuminen joko tarkoituksenmukaisen asunnon puuttumisen tai asumisvalmiuksien puutteellisuuden vuoksi edellyttää erityisiä toimintamalli- tai investointiratkaisuja.

— Tuetaan toimintoja ja hankkeita, joilla huono-osaisten ja moniongelmaisten tilannetta parannetaan. Vajaakuntoisten ja muiden työmarkkinoilta helposti syrjäytyvien tai pitkään työmarkkinoiden ulkopuolella olleiden ryhmien työllistymistä edistäviä toimintoja ja hankkeita tuetaan.

— Tuetaan heikoimmassa asemassa olevien perheiden suoriutumista edistäviä sekä lasten ja nuorten syrjäytymistä ehkäiseviä toimintoja ja hankkeita.

Toimivat palvelut

Avustuksilla tuetaan erityisryhmille tarkoitettujen ja helposti saavutettavien palveluiden ja palvelukokonaisuuksien kehittämistä. Perusvastuu palveluiden järjestämisestä on kunnilla. Järjestöjen kehitystyön tuloksena syntyvien uusien palvelumallien juurtumisen tehostamiseksi edistetään järjestöjen ja kuntien tiivistä yhteistyötä kehittämistoiminnassa.

— Tuetaan erityisryhmien palveluiden ja palvelukokonaisuuksien kehittämistä. Avustuksia kohdennetaan vaikeille erityisryhmille soveltuvien helposti tavoitettavien matalankynnyksen palveluiden kehittämiseen.

— Avustuksilla edistetään järjestöjen osallistumista alueellisten ja seutukunnallisten palvelujärjestelmien kehittämiseen.

Avustusmäärärahan käyttö vuosina 2005—2007 (milj. euroa)

	2005	2006	2007
Kansalaisjärjestötoiminta	114,2	112,5	120,0
Palvelu- ja tuettu asuminen	52,2	41,0	36,4
Kuntoutus	39,4	37,8	40,2
Kotona selviytymisen ja omaisten tukeminen	29,5	31,9	34,9
Päivä- ja työtoiminta	22,4	19,5	19,9
Kurssi-, leiri- ja lomatoiminta	20,1	20,3	20,7
Kriisipalvelut	27,2	29,0	33,9
Yhteensä	305,0	292,0	306,0

Avustusmäärärahan käyttö (milj. euroa)[1)]

	2008
Kansalaisjärjestötoiminnan ja hyvinvoinnin edistäminen	120 000 000
Toimintakyvyn edistäminen ja kansansairauksien ehkäisy	90 000 000
Syrjäytymisen vähentäminen	88 000 000
Palveluiden kehittäminen	14 000 000
Yhteensä	312 000 000

[1)] Avustusstrategian uudistamisen yhteydessä toimintaluokitus uudistettiin keväällä 2007.

Avustusmäärärahan käyttö avustuslajit 2005—2007 (milj. euroa)

	2005	2006	2007
Yleisavustukset	114,2	112,5	120,0
Kohdennetut toiminta-avustukset	52,2	41,0	36,4
Investointiavustukset	39,4	37,8	40,2
Projektiavustukset	29,5	31,9	34,9
Yhteensä	235,3	223,2	231,5

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Raha-automaattiyhdistyksen tuoton kasvu ja lisääntyneet käyttömahdollisuudet	6 000

2008 talousarvio	312 000 000
2007 talousarvio	306 000 000
2006 tilinpäätös	292 020 000

(92.) Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käyttö

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuihin 33.50 ja 90 ja sen momentti 50 siirrettäväksi momentiksi 33.90.50 ja momentit 55, 58 ja 59 momenteiksi 33.50.52, 55 ja 56.

Pääluokka 34
TYÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa: Pääluokka ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta ja yhdistettäväksi pääluokkiin 26, 32 ja 33.

(01.) Työhallinto

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuihin 32.01 ja 26.01 ja sen momentti 21 yhdistettäväksi momentteihin 32.01.01 ja 26.01.01. Lisäksi ehdotetaan siirrettäväksi momentti 22 momentiksi 32.01.03, momentti 23 momentiksi 32.01.20, momentti 29 yhdistettäväksi momentteihin 32.01.29 ja 26.01.29, momentti 63 siirrettäväksi momentiksi 32.01.63 ja momentti 67 yhdistettäväksi momenttiin 32.01.66.

(05.) Euroopan rakennerahastojen ohjelmien toteutus

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 32.70 ja sen momentit 61, 62, 64 ja 65 yhdistettäväksi ko. luvun vastaaviin momentteihin.

(06.) Työvoimapolitiikan toimeenpano

Selvitysosa: Luku ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta ja sen momentit 21, 51 ja 64 siirrettäväksi momenteiksi 32.80.01, 51 ja 64 ja momentit 31, 50 ja 52 momenteiksi 33.20.31, 54 ja 52.

(07.) Pakolais- ja siirtolaisuusasiat

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 26.40 ja sen momentit 21, 28, 30, (31) ja 63 siirrettäväksi momenteiksi 26.40.02, 20, 30, (31) ja 63.

(99.) Työministeriön hallinnonalan muut menot

Selvitysosa: Luku ehdotetaan siirrettäväksi luvuksi 32.90 ja sen momentit 23, 50 ja 51 momenteiksi 32.90.20, 50 ja 51.

Pääluokka 35
YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa: Ilmastonmuutoksen, luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen ja luonnonvarojen ehtymisen ja pilaantumisen vuoksi ympäristöongelmat maapallolla ovat lisääntymässä. Ympäristöasioiden globaali ja valtionrajat ylittävä luonne on jatkuva haaste myös kansainväliselle yhteistyölle.

Ilmastonmuutoksen torjunta, muutokseen sopeutuminen ja muiden ympäristöongelmien tarvitsemat ratkaisut suuntaavat kysynnän kasvaessa merkittävästi teknologiaa, osaamista ja talouden voimavarojen käyttöä. EU on maaliskuussa 2007 hyväksynyt tavoitteet kasvihuonekaasujen vähentämiseksi ja uusiutuvan energian käytön lisäämiseksi. Ilmasto- ja energiapoliittisten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää tehokkaita toimia yhdyskuntarakenteen kehityksen suuntaamisessa erityisesti kasvavilla kaupunkiseuduilla samoin kuin huolellista EU:n sisäisen taakanjaon suunnittelua ja toimeenpanon valmistelua.

EU on asettanut tavoitteeksi pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen vuoteen 2010 mennessä. Kestävän kulutuksen ja tuotannon edistämisessä uudet teknologiat ja innovaatiot tarjoavat mahdollisuuksia. Valtion rajat ylittävien vaarallisten kemikaalien mukaan lukien orgaanisten aineiden päästöjen, ravinnekuormituksen ja hiukkaspäästöjen vähentäminen ovat myös kansainvälisen ympäristönsuojelun keskeisiä tavoitteita.

Suomessa haitalliset päästöt maahan, vesiin ja ilmaan ovat vähentyneet kansainvälisten sopimusten vaatimusten, Suomen ympäristölupajärjestelmän sekä teollisuuden ja yhdyskuntien omaehtoisten toimien ansiosta. Tuotannon ja kulutuksen kasvu lisää kuitenkin luonnonvarojen ja energian käyttöä sekä osaltaan jätteiden määrää ja päästöjä ympäristöön. Ympäristöriskit ovat kasvussa etenkin merellä lisääntyvien öljy- ja kemikaalikuljetusten vuoksi. Maatalouden ravinnekuormitus rehevöittää vesiä. Kansallista työtä päästöjen vähentämiseksi ja öljy- ja kemikaalikuljetusten riskien hallitsemiseksi on edelleen jatkettava. Yhteiskunnan ekotehokkuuden parantaminen edellyttää aktiivista ympäristöpolitiikkaa ja uudenlaista yhteistyötä ja vaikuttamista ympäristöpolitiikan ja ohjauskeinojen monipuolistamiseksi.

Taloustilanne, etenkin työllisyyden, muuttoliikkeen ja korkotason kehitys vaikuttavat ratkaisevasti asuntokysyntään. Matala korkotaso ja kotitalouksien kasvavat tulot ylläpitävät edelleen vilkasta asuntolainojen ja omistusasuntojen kysyntää koko maassa. Aiempaa suuremmat asuntolainat lisäävät kotitalouksien riskejä. Riittävä asuntotonttien kaavoitus sekä maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittaminen kasvavilla kaupunkiseuduilla on tärkeää yhdyskuntarakenteen tasapainoisen kehityksen turvaamiseksi. Kasvukeskusten riittävä asuntotuotanto on välttämätön asuntomarkkinoiden vakauden ylläpitäjä, joka on kohdannut vaikeuksia kaavoitettujen asuntotonttien puutteen ja rakennusalan työvoiman ja materiaalien heikentyneen saatavuuden seurauksena kasvukeskuksissa. Toisaalta monessa osassa maata väestö vähenee ja asuntojen jääminen tyhjiksi edellyttää toimia yhdyskuntien elinvoimaisuuden ylläpitämiseksi. Väestön ikääntyessä

on varauduttava asumisen ja yhdyskuntien tarjoamien palvelujen kysynnän muutoksiin. Rakentamisen laatu sekä rakennusten energiatehokkuus ja turvallisuus ovat keskeisiä rakentamisen ohjauksessa.

Lisääntyvien tehtävien, tuottavuustavoitteiden ja palvelujen hyvän laadun yhteensovittaminen edellyttää tehtävien ja niihin käytettävien voimavarojen uudelleenarviointia sekä hallinnon rakenteiden ja toimintatapojen kehittämistä. Ympäristöministeriön hallinnonalan määrärahoilla ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia sukupuolten väliseen tasa-arvoon.

Valtioneuvosto asettaa seuraavat tavoitteet ympäristöministeriön toimialan yhteiskunnalliselle vaikuttavuudelle:

— Ilmastonmuutosta hillitään laajalla kansainvälisellä ja kansallisella yhteistyöllä ja oikeudenmukaisella taakanjaolla. Valmiudet ilmastonmuutokseen sopeutumiseen paranevat.

— Itämeren tila paranee ja ympäristöriskit vähenevät.

— Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen hidastuu.

— Asuntotonttien tarjonta ja siten asuntotarjonta Helsingin seudulla kasvaa ja vahvistaa seudun yhdyskuntarakenteen toimivuutta, työvoiman liikkuvuutta ja seudun kilpailukykyä.

Ympäristöministeriö asettaa seuraavat alustavat tulostavoitteet toimialan yhteiskunnalliselle vaikuttavuudelle:

Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja luonnon monimuotoisuuden suojelu

— Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön strategian mukaisesti pyritään siihen, että monimuotoisuuden köyhtyminen pysähtyy vuoteen 2010 mennessä ja luonnon tilan suotuisa kehitys vakiintuu vuoteen 2016 mennessä.

— Etelä-Suomen metsien uuden monimuotoisuusohjelman toimet edistävät metsien suojelua.

— Vaarallisimpien kemikaalien ja pienhiukkasten esiintyminen ympäristössä sekä niille altistuminen vähenevät asteittain.

— Itämereen ja sisävesiin kohdistuva ravinnekuormitus vähenee ja tärkeiden pohjavesien pilaantumisriski pienenee.

— Suomella on tekninen, tiedollinen ja yhteiskunnallinen valmius vaikuttaa ilmastosopimuksen uuden sitoumuskauden tavoitteisiin ja niiden toteuttamiseen.

— Jätteiden hyödyntäminen tehostuu ja kaatopaikoille viedyn jätteen määrä vähenee.

Kestävä yhdyskuntakehitys, rakentaminen ja asuminen

— Kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenne eheytyy, taloudellisuus paranee ja ympäristökuormitus vähenee.

— Kaavoitus- ja maapolitiikan välineitä käytetään aktiivisesti ja monipuolisesti kysyntää vastaavan asuntotuotannon, elinkeinoelämän toimintaedellytysten ja kestävän yhdyskuntakehityksen turvaamiseksi.

— Rakentamisen ohjaus tukee rakentamisen laadun sekä erityisesti rakennuskannan energiatehokkuuden ja taloudellisuuden paranemista.

— Kiinteistönomistajat varautuvat riittävästi korjaustoimenpiteisiin, ja asunto-osakeyhtiötalojen ylläpito- ja korjaustoiminta kehittyy.

— Turvataan heikoimmassa asemassa olevien mahdollisuuksia hyvään asumiseen kohtuullisin kustannuksin.

— Lähiöt ovat toimivia ja viihtyisiä asumisympäristöjä.

Talousarvioesityksen rakennetta on muutettu yhdistämällä eräitä lukuja ja momentteja.

Tuottavuusohjelman vaikutukset

Ympäristöministeriön hallinnonalalla toteutetaan hallituksen linjausten mukaisesti tuottavuustoimia, joiden yhteenlaskettu henkilöstötarvetta vähentävä vaikutus vuonna 2008 on 46 henkilötyövuotta.

Hallinnonalan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
35.10.63	*Luonnonsuojelun hankinta ja korvausmenot* (siirtomääräraha 3 v) — myöntämisvaltuus	31,8	12
35.10.70	*Ympäristövahinkojen torjunta-aluksen hankinta* (siirtomääräraha 3 v) — tilausvaltuus	23	-
35.10.77	*Ympäristötyöt* (siirtomääräraha 3 v) — myöntämisvaltuus	5	5

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	Muutos 2007—2008 %
01.	**Ympäristöhallinnon toiminta-menot**	**141 942**	**140 689**	**135 996**	**- 4 693**	**- 3**
01.	Ympäristöministeriön toiminta-menot (siirtomääräraha 2 v)	36 812	34 485	30 608	- 3 877	- 11
02.	Alueellisten ympäristökeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	65 620	65 463	64 145	- 1 318	- 2
03.	Ympäristölupavirastojen toiminta-menot (siirtomääräraha 2 v)	4 685	4 679	4 700	21	0
04.	Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	24 606	25 062	25 656	594	2
29.	Ympäristöministeriön hallin-nonalan arvonlisäveromenot (arvio-määräraha)	8 220	9 000	9 000	—	—
65.	Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (siirtomääräraha 3 v)	2 000	2 000	1 887	- 113	- 6
10.	**Ympäristön- ja luonnonsuojelu**	**111 213**	**105 096**	**115 614**	**10 518**	**10**
20.	Ympäristövahinkojen torjunta (arviomääräraha)	2 467	2 667	3 000	333	12
21.	Eräät luonnonsuojelun menot (siirtomääräraha 3 v)	2 100	2 112	1 570	- 542	- 26
22.	Maatalouden vesiensuojelu (siirto-määräraha 3 v)	—	—	1 000	1 000	0
52.	Metsähallituksen julkiset hallinto-tehtävät (siirtomääräraha 3 v)	24 038	23 778	23 960	182	1
60.	Siirto öljysuojarahastoon (siirto-määräraha 3 v)	2 000	2 300	2 300	—	—
61.	Ympäristönsuojelun edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	1 750	1 100	1 300	200	18

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
62.	EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus ympäristöministeriön osalta (arviomääräraha)	9 095	12 039	6 484	- 5 555	- 46
63.	Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)	38 799	34 000	35 000	1 000	3
64.	EU:n ympäristörahaston osallistuminen ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)	2 000	1 500	3 000	1 500	100
65.	Öljyjätemaksulla rahoitettava öljyjätehuolto (siirtomääräraha 3 v)	1 364	2 300	2 300	—	—
66.	Kansainvälisen yhteistyön jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)	1 500	1 500	1 500	—	—
(67.)	Ympäristöyhteistyön edistäminen Suomen lähialueen maissa (siirtomääräraha 3 v)	1 600	800	—	- 800	- 100
70.	Ympäristövahinkojen torjunta-aluksen hankinta (siirtomääräraha 3 v)	5 000	10 000	23 000	13 000	130
77.	Ympäristötyöt (siirtomääräraha 3 v)	11 900	11 000	11 200	200	2
(88.)	Osakkeiden hankkiminen (siirtomääräraha 3 v)	7 600	—	—	—	—
20.	**Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen**	**77 925**	**58 339**	**68 389**	**10 050**	**17**
01.	Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 650	4 639	4 739	100	2
37.	Avustukset kuntien kaavoitukseen ja maankäytön ohjaukseen (siirtomääräraha 3 v)	925	850	800	- 50	- 6
55.	Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)	70 000	50 500	60 500	10 000	20
60.	Siirto valtion asuntorahastoon	—	—	—	—	—
64.	Avustukset rakennusperinnön hoitoon (siirtomääräraha 3 v)	2 350	2 350	2 350	—	—
(30.)	**Asumisen edistäminen**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(40.)	**Alueelliset ympäristökeskukset**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(50.)	**Ympäristölupavirastot**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(60.)	**Suomen ympäristökeskus**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(70.)	**Valtion asuntorahasto**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
(99.)	**Ympäristöministeriön hallinnonalan muut menot**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**
	Yhteensä	**331 080**	**304 124**	**319 999**	**15 875**	**5**
	Henkilöstön kokonaismäärä	3 190	3 160	3 110		

01. (35.01, 40, 50, 60 ja 99, osa) Ympäristöhallinnon toimintamenot

S e l v i t y s o s a : Ympäristöhallinnon tavoitteena on ekotehokas yhteiskunta, monimuotoinen luonto ja hyvinvointia edistävä ympäristö. Ympäristöhallinto toimii kansallisesti ja kansainvälisessä yhteistyössä ympäristövastuullisuuden lisäämiseksi. Se tuottaa tietoa ympäristöstä, sen tilan kehityksestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä, arvioi vaihtoehtoisia kehityssuuntia sekä kehittää ratkaisuja kestävän kehityksen ja kansalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Ministeriön, alueellisten ympäristökeskusten, ympäristölupavirastojen ja Suomen ympäristökeskuksen tavoitteet ja voimavarat esitetään tässä luvussa. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintatavoitteet ja voimavarat on budjetoitu lukuun 35.20 Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen ja Metsähallituksen luontopalvelujen lukuun 35.10 Ympäristön- ja luonnonsuojelu.

Ympäristöhallinnossa on yhteisenä tavoitteena parantaa toiminnan tuottavuutta, jotta henkilöstön määrää nykyisissä tehtävissä voidaan vähentää valtioneuvoston kehyspäätöksen mukaisesti. Ympäristöhallinnon tuottavuusohjelman keskeisiä hankkeita jatketaan:

— Ympäristölupajärjestelmän ja -hallinnon tehostamista ja lupakäytäntöjen yhdenmukaistamista koskevat esitykset valmistellaan siten, että muutokset voidaan toteuttaa vuonna 2009.

— Luonnonsuojelutehtävien työnjakoa selkeytetään ympäristökeskusten ja Metsähallituksen kesken operatiivisissa tehtävissä, ohjelmoidaan alan seurantaa, tutkimusta ja tiedon hallintaa sekä tehostetaan toimintaprosesseja laajenevien tehtävien voimavaratarpeiden hallitsemiseksi.

— Alueellisten ympäristökeskusten toiminnan tuottavuutta parannetaan toimintatapoja ja yhteistyötä edelleen tehostamalla.

— Ympäristön tilan seurannan ja raportoinnin kehittämishankkeessa määritellään toiminnan kannalta keskeisimmät seurannat ja niihin käytettävät voimavarat.

— Ympäristöhallinnon palvelujen laatua ja tuottavuutta parannetaan sähköisiä palveluja ja tietotekniikan hyväksikäyttöä sekä asianhallintaa kehittämällä.

Muutoshankkeita johdetaan hallitusti ja niistä viestitään ennakoivasti ja avoimesti. Ympäristöhallinnon virastot toteuttavat ajantasaisia henkilöstöstrategioita ja -suunnitelmia. Henkilöstön osaamista kehitetään ja johdetaan suunnitelmallisesti tavoitteena säilyttää ympäristöhallinnon palvelukyky ja turvata henkilöstön motivaatio ja kehittymismahdollisuudet.

Luvun nimike on muutettu.

01. (35.01.21 ja 99.26) Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 30 608 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) ympäristöhallinnon tehtävien strategista valmistelua ja kehittämistä palvelevasta kehittämis-, tutkimus-, seuranta- ja arviointitoiminnasta, kansainvälisestä yhteistyöstä sekä hallinnon ja elinkeinoelämän yhteistyöhankkeista aiheutuvia muita kulutusmenoja vastaaviin menoihin,

sekä korvauksiin, joita suoritetaan:

2) sähkö- ja elektroniikkalaitteissa käytettävien vaarallisten aineiden käytön rajoittamisen markkinavalvonnasta Turvatekniikan keskukselle aiheutuviin menoihin,

3) otsonikerrosta heikentävistä aineista annetun Euroopan yhteisöjen asetuksen edellyttämästä laitteiden huoltajien pätevyyden markkinavalvonnasta Turvatekniikan keskukselle aiheutuviin menoihin,

4) Euroopan unionin ympäristömerkin myöntämisjärjestelmän mukaisten tehtävien hoitamisesta Suomen Standardisoimisliitto SFS ry:lle aiheutuviin menoihin ja

5) CE-merkittyjen rakennustuotteiden markkinavalvonnasta Turvatekniikan keskukselle aiheutuviin menoihin.

Selvitysosa: Ympäristöministeriön tavoitteita vuodelle 2008:

Ympäristön suojelu

— Määritellään EU:n kemikaaliasetuksen ja päästökattodirektiivin toimeenpanon prioriteetit.

— Arvioidaan yhdessä muiden toimijoiden kanssa pitkän aikavälin strategiat, joilla Suomessa voidaan saavuttaa kasvihuonekaasujen päästövähennykset. Varmistetaan oikeudenmukainen taakanjako EU:n asettamien päästövähennystavoitteiden toteuttamisessa.

— Laaditaan raportti Itämeren rehevöitymisen taloudellisista vaikutuksista ja kehitetään keinoja rehevöitymisen vähentämiseksi.

— Tuetaan materiaalitehokkuuden palvelukeskuksen alkavaa toimintaa tuotannon ja kulutuksen ekotehokkuuden edistämiseksi. Valmistellaan ohjelma ympäristöä säästävien julkisten hankintojen edistämiseksi.

— Jätteiden määrän vähentämiseksi ja hyödyntämisen tehostamiseksi valmistellaan ehdotus uudeksi valtakunnalliseksi jätesuunnitelmaksi. Aloitetaan jätelain uudistaminen.

Luonnon monimuotoisuuden suojelu

— Jatketaan Natura 2000 -verkoston toteuttamista ja hoidon ja käytön suunnittelua. Selvitetään verkoston laajentamistarve merialueilla Suomen erityistalousvyöhykkeellä.

— Aloitetaan luonnonsuojelulainsäädännön toimivuuden ja vaikuttavuuden kokonaisarviointi.

— Laaditaan eri hallinnonalojen yhteistyönä luonnon monimuotoisuuden suojelua ja kestävää käyttöä koskeva viestintäohjelma.

Kestävä yhdyskuntakehitys ja elinympäristön laatu

— Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja muutokseen sopeutumiseksi eheytetään taajamien yhdyskuntarakennetta sekä kehitetään yhdyskuntien toimintavarmuutta ja luonnon sopeutumiskykyä parantavia ratkaisuja.

— Valmistellaan valtioneuvoston päätettäväksi ehdotus tarkistetuksi valtakunnallisiksi alueidenkäyttötavoitteiksi.

Asumisen edistäminen ja rakentaminen

— Asuntotuotannon edellytyksiä parannetaan huolehtimalla, että kasvukuntien kaavoitus täyttää myös riittävyydeltään maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyt täsmennetyt vaatimukset.

— Kasvukeskuksien sosiaalisen vuokra-asuntokannan säilymistä vuokra-asuntoina turvataan nykyisen lainsäädännön perustalta ja pitkäaikaisasunnottomuutta vähennetään.

— Rakennusten rakenteellista turvallisuutta parannetaan ottaen huomioon eurooppalainen kehitys ja aiemmista vaaratilanteista tehdyt selvitykset.

— Korjausrakentamisen edistämiseksi valmistellaan valtioneuvoston periaatepäätös.

— Rakentamisen viranomaisvalvontaa kehitetään yhteistyössä kuntien kanssa sen tehokkuuden ja tuottavuuden parantamiseksi.

Kansainväliset asiat

— Vahvistetaan kansainvälistä ilmasto- ja biodiversiteettiyhteistyötä sekä EU:n kemikaaliviraston ja kemikaalisopimusten välistä yhteyttä.

— Toimitaan aloitteellisesti EU:n ja YK:n kestävän kulutuksen ja tuotannon ohjelmien kehittämiseksi.

— Vaikutetaan EU:n Pohjoisen ulottuvuuden ja siihen liittyvän ympäristökumppanuuden sekä Suomen ja Venäjän ympäristöyhteistyön toteuttamiseen.

— *Kehittäminen ja suunnittelu* -määrärahoilla tuotetaan tietoa ennakointia, hallinnon päätöksentekoa sekä kansainvälisen ympäristöpolitiikan kehittämistä ja toteuttamista varten. Vuonna 2008 strategisia rahoitustarpeita ovat erityisesti pitkän aikavälin ilmastopolitiikan valmistelu, jätelainsäädännön uudistaminen ja siihen liittyvä materiaalitehokkuuden ja tuoteohjauksen kehittäminen, Itämeren suojelun vaihtoehtojen ja erityisesti niiden yhteiskunnallisten ja taloudellisten vaikutusten arvioinnit, luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön strategian valmistelu, suurkaupunki- ja asuntopoliittisten ohjelmien valmistelu sekä kaupunkiseutujen yhdyskunta- ja palvelurakenteen arviointi- ja kehittämistyö, rakennusten energiatehokkuuden ohjaustoimien vaikutusten ja tukien kohdentamisen arviointi sekä korjausrakentamisstrategian val-

mistelu valtioneuvoston periaatepäätöstä varten.

Määrärahasta maksetaan myös korvauksia Turvatekniikan keskukselle sen suorittamasta markkinavalvonnasta. Se hoitaa vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun valtioneuvoston asetuksen (853/2004) mukaista markkinavalvontaa ympäristöministeriön toimeksiannosta. Se hoitaa myös otsonikerrosta heikentävistä aineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2037/2000 perusteella tehtävät ilmoitukset kylmälaitteiden sekä sammutus- ja torjuntalaitteiden huoltajien ja jätehuollosta vastaavien pätevyydestä. Ilmoitusten käsittelystä saatavat tuotot tuloutetaan momentille 12.35.99. Uutena markkinavalvontakohteena ovat tulossa vuonna 2008 akut ja paristot.

Euroopan yhteisön ympäristömerkin myöntämisjärjestelmästä annetun asetuksen (2000/1980/EY) 14 artiklan toimeenpanon kansalliseksi toimivaltaiseksi elimeksi on Euroopan yhteisön ympäristömerkin myöntämisjärjestelmästä (958/1997) annetussa laissa nimetty Suomen Standardisoimisliitto SFS ry. Se osallistuu yhteisötasolla ympäristömerkin myöntämisperusteluiden valmisteluun ja käsittelee kansallisella tasolla yhteisön ympäristömerkin käyttöä koskevat hakemukset sekä valvoo merkin käyttöä.

Rakennustuotedirektiivin (89/106/ETY) 15 artiklan mukainen rakennustuotteiden CE-merkintä on saatettu voimaan maankäyttö- ja rakennuslain 17 ja 181 §:ssä. CE-merkittyjen tuotteiden määrä kasvaa asteittain eurooppalaisen harmonisoinnin edistyessä. Uutena tehtävänä on tulossa Euroopan komission velvoite, että jäsenmaat järjestävät kansallisen markkinavalvonnan myös uusien kuumavesikattiloiden hyötysuhdedirektiivin (92/42/ETY), energiamerkintädirektiivin (92/75/ETY) ja Eco-design direktiivin (2005/32/EY) mukaisten täytäntöönpanosäädösten sekä asianmukaisen soveltamisen varmistamiseksi.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon kahdeksan henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Työajan jakautuminen tulosalueille (htv)

Tulosalue	2006 toteutuma	2007 ennakoitu	2008 arvio
Ympäristönsuojelu	105	100	96
Alueidenkäyttö ja luonnonsuojelu	77	80	74
Asuminen ja rakentaminen	56	57	53
Johto, viestintä ja sisäinen hallinto	78	74	72
Yhteensä	316	311	295

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	38 768	34 635	30 758
Bruttotulot	236	150	150
Nettomenot	38 532	34 485	30 608
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	12 697		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	10 977		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000) euroa

Uusi palkkausjärjestelmä	62
Lisäys 1 htv, palkkaus	41
Siirto momentille 33.01.01, 2 htv, asumistukitehtävät	-120
Siirto momentilta 32.20.03 kohdan 3) tehtävien hoitoon	74
Siirto momentille 24.01.01, 2 htv, palkkaus	-160
Siirto momentilta 28.20.02, valtioneuvoston tietohallintoyksikön tuottamien palvelujen osto	160
Tuottavuustoimet	-240
Muut muutokset	-3 694
Yhteensä	-3 877

2008 talousarvio	30 608 000
2007 II lisätalousarvio	29 000
2007 talousarvio	34 485 000
2006 tilinpäätös	36 812 000

02. (35.40.21) Alueellisten ympäristökeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 64 145 000 euroa.

Selvitysosa: Ympäristökeskuksille kuuluvat ympäristöministeriön hallinnonalan tehtävinä ympäristönsuojelua, alueidenkäyttöä, rakentamisen ohjausta, luonnonsuojelua, kulttuuriympäristön hoitoa ja ympäristön tilan seurantaa koskevat asiat.

Ympäristökeskukset hoitavat myös maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvat ja sen ohjauksessa olevat vesivarojen käytön ja hoidon tehtävät, joiden erillismenot rahoitetaan luvusta 30.50. Maa- ja metsätalousministeriön tehtäväalueelle arvioidaan alueellisissa ympäristökeskuksissa käytettävän vuositasolla 204 henkilötyövuotta.

Ympäristökeskusten toiminnan painopisteet vuonna 2008 ovat ympäristölupien laadukas ja joutuisa käsittely sekä valvonta, vanhojen luonnonsuojelualueohjelmien toteuttamisen saattaminen pääosin loppuun sekä vesienhoidon järjestäminen vesienhoitoalueilla.

Ympäristöministeriö asettaa alueellisten ympäristökeskusten toiminnalliselle tuloksellisuudelle seuraavat alustavat tulostavoitteet vuodelle 2008:

Toiminnallinen tuloksellisuus

Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen

— Ympäristöluvat käsitellään laadukkaasti ja joutuisasti. Tavoitteena on, että vähintään 80 % uutta toimintaa koskevista hakemuksista käsitellään kaikissa ympäristökeskuksissa alle kahdeksassa kuukaudessa ja että vireillä olevien hakemusten määrä vähenee.

— Tehostetaan ympäristönsuojelulain mukaisten lupien valvontaa ja valvonnan tulosten raportointia.

Ympäristölupien käsittely sekä valvontatoiminta

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Vireille tulevat asiat, (kpl) arvio	601	536	510
Tehdyt lupapäätökset (kpl)	718	640	610
Käsittelyaika keskimäärin (kk)	12,5	11,3	10,5
Tarkastukset (kpl)	2 821	2 900	2 900

Lupakäsittelyn taloudellisuus ja tuottavuus

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Taloudellisuus (kustannukset euroa/ratkaisu)	7 124	7 400	7 400
Tuottavuus (ratkaisua/htv)	11,6	10,6	11,5

— Vesiensuojelussa painopisteenä on vähentää yhdyskuntien typpipäästöjä, maatalouden ja muuta hajakuormitusta sekä haja-asutuksen jätevesipäästöjä rehevöitymisen ehkäisemiseksi valtioneuvoston vuonna 2006 hyväksymien linjausten mukaisesti.

— Pilaantuneiden alueiden kunnostushankkeita toteutetaan kiireellisyysjärjestyksessä.

— Huolehditaan ilmanlaadun seurannan riittävyydestä painopisteenä hiukkaset ja metallit.

Kestävä yhdyskuntakehitys ja elinympäristön laatu

— Kaavoituksen ohjauksessa korostetaan ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja muutokseen sopeutumiseen vaikuttavia toimia.

— Erityisesti kasvavilla kaupunkiseuduilla ohjauksessa painotetaan kuntien yhteistyötä, riittävää tonttituotantoa ja maapolitiikan välineiden tehokasta käyttöä.

— Ohjataan rantojen suunnittelua kunnissa niin, että kaavoitetun alueen osuus rantarakentamisesta lisääntyy ja poikkeamismenettelyn tarve vähenee.

— Vuonna 2006 ympäristökeskuksissa tehtiin 2 880 poikkeamispäätöstä. Vuonna 2007 arvioidaan tehtävän noin 2 700 ja vuonna 2008 noin 2 500 poikkeamispäätöstä.

— Poikkeamishakemuksista käsitellään kaikissa ympäristökeskuksissa vähintään 80 % alle kuudessa kuukaudessa.

— Edistetään kulttuuriympäristöohjelmien laadintaa ja inventointeja.

Luonnon monimuotoisuuden suojelu

— Luonnonsuojelulain mukaisten luontotyyppien ja erityisesti suojeltavien lajien esiintymispaikkojen inventointeja ja rajauspäätösten tekoa jatketaan.

Luontotyypit ja erityisesti suojeltavien lajien esiintymispaikat

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Rajauspäätökset (kpl)	115	150	150

— Luonnonsuojeluohjelmia ja Natura 2000 -verkostoa toteutetaan tarkistetun rahoitusohjelman mukaisesti.

Luonnonsuojeluohjelmat ja Natura 2000 -verkosto

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Toteuttaminen (ha)	21 000	28 000	20 000

— Natura 2000 -verkoston hoidon ja käytön suunnittelua edistetään alueellisista yleissuunnitelmista tehtyjen linjausten pohjalta yhteistyössä Metsähallituksen kanssa.

— Toteutetaan valtioneuvoston periaatepäätöstä (2007) Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelmasta.

Luonnonvarojen kestävä käyttö

— Tarkistetaan alueellisia jätesuunnitelmia ympäristökeskusten yhteistyönä tavoitteena erityisesti ehkäistä jätteiden syntyä ja lisätä niiden hyödyntämistä sekä vähentää kaatopaikalle loppusijoitettavan biohajoavan jätteen määrää. Huolehditaan jätteitä koskevien seurantatietojen oikeellisuudesta ja ajantasaisuudesta.

Muu toiminta

— Alueen ympäristön tilaa ja sen muutosta seurataan valtakunnallisen seurantaohjelman 2006—2008 ja alueellisten tarpeiden mukaisesti sekä parannetaan seurantojen tuottavuutta.

— Jatketaan vesienhoitosuunnitelmien valmistelua yhteistyössä alueellisten toimijoiden kanssa laatimalla yhtenäinen suunnitelma-asiakirja ja kuuluttamalla se julkisesti.

— Huolehditaan EU:n rakennerahasto-ohjelmien 2007—2013 aloittamisen ympäristömyönteisyydestä.

— Vahvistetaan alueen asukkaiden ja toimijoiden ympäristötietoisuuden ja -vastuullisuuden lisääntymistä.

— Toteutetaan ympäristötöitä ja kehitetään edelleen ympäristöhallinnon rakentamistoiminnan alueellista työnjakoa ja keskitetään osaamista alueittaisten selvitysten pohjalta.

— Toimintaa kehitetään ja tuottavuutta parannetaan siten, että henkilöstöä voidaan hallitusti supistaa 20 henkilötyövuotta. Henkilöstösuunnittelua tehostetaan ja henkilöstön osaamista kehitetään muutosten toteuttamiseksi.

Ympäristökeskusten toimintamenomomentilta palkatun henkilöstön työaika jakaantuu tulosalueittain seuraavasti (htv)

Tulosalue	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Ympäristönsuojelu	324	325	324
Luonnonsuojelu	141	139	138
Alueidenkäyttö	164	160	157
Vesivarojen käyttö ja hoito	200	197	194
Selvitykset ja seuranta	200	184	179
Yleiset ympäristötehtävät	102	101	100
Tilauspalvelut	8	7	7
Sisäiset palvelut	245	237	231
Yhteensä	1 384	1 350	1 330

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	75 776	74 063	74 645
Bruttotulot	10 185	8 600	10 500
Nettomenot	65 591	65 463	64 145
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 267		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 295		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntituotot	5 610	4 900	4 900
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	10 103	8 596	8 400
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-4 493	-3 696	-3 500
Kustannusvastaavuus, %	56	57	58

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000) euroa

Uusi palkkausjärjestelmä	62
Siirto 12 htv momentille 35.01.04	-783
Tuottavuustoimet	-600
Muut muutokset	3
Yhteensä	-1 318

Määrärahaan sisältyy 140 000 euroa menoja, jotka vastaavat momentille 12.35.01 tuloutettuja vesiensuojelumaksuja. Bruttotuloina on otettu huomioon myös tiliviraston sisäiset muilta momenteilta nettoutettavat määrärahat. Momentilta palkattavan henkilöstön määrä vähenee 20 henkilötyövuotta tuottavuustoimien vuoksi.

2008 talousarvio	64 145 000
2007 II lisätalousarvio	1 400 000
2007 talousarvio	65 463 000
2006 tilinpäätös	65 619 605

03. (35.50.21) Ympäristölupavirastojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 4 700 000 euroa.

S e l v i t y s o s a : Ympäristölupavirastot toimivat vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisina alueellisina lupaviranomaisina. Ne ratkaisevat ympäristövaikutuksiltaan merkittävimmät ympäristöluvat ja vesilakiin perustuvat luvat eli ns. vesitalousasiat sekä korvausasioita. Käsiteltävänä on vuonna 2008 erityisesti kaivosten, turvetuotannon sekä jätevedenpuhdistamoiden ympäristölupahakemuksia. Lupahakemuksia arvioidaan tulevan vireille vuonna 2008 hieman vähemmän kuin vuonna 2007.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Ympäristöministeriö asettaa ympäristölupavirastojen toiminnalliselle tuloksellisuudelle seuraavat alustavat tulostavoitteet vuodelle 2008:

— Ympäristöluvat käsitellään laadukkaasti ja joutuisasti. Tavoitteena on käsitellä uutta toimintaa koskevat lupahakemukset alle 10 kuukaudessa.

— Vireillä olevien asioiden määrä vähenee.

— Ympäristölupavirastojen asioiden käsittelymenettelyjä kehitetään ja sähköistä asiointia lisätään tuottavuuden parantamiseksi ja ympäristölupahallinnon uudistukseen varautumiseksi.

Suoritteet ja käsittelyajat

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Vireille tulevat asiat, (kpl) arvio	854	757	740
Ratkaistut asiat (kpl)	905	880	850
Uutta toimintaa koskevien hakemusten keskimääräinen käsittelyaika, kk	12	10	10

Taloudellisuus ja tuottavuus

	2006 toteutuma	2007 tavoite	2008 tavoite
Taloudellisuus (kustannukset euroa/ratkaisu)	6 670	7 500	7 500
Tuottavuus (ratkaisua/htv)	10,0	9,5	9,5
Henkilötyövuosien kehitys	90,1	92,5	89

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	6 101	5 979	6 120
Bruttotulot	1 955	1 300	1 420
Nettomenot	4 146	4 679	4 700
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	796		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 336		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	1 934	1 300	1 420
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	5 398	5 400	5 350
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-3 464	-4 100	-3 930
Kustannusvastaavuus, %	36	24	27

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	21
2008 talousarvio	4 700 000
2007 talousarvio	4 679 000
2006 tilinpäätös	4 685 000

04. (35.60.21) Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 25 656 000 euroa.

Selvitysosa: Suomen ympäristökeskus (SYKE) tuottaa tietoa ympäristöstä, sen tilan kehityksestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä, arvioi vaihtoehtoisia kehityssuuntia sekä kehittää ratkaisuja kestävän kehityksen edistämiseksi. Tutkimus- ja kehittämistehtävien sekä asiantuntijapalveluiden lisäksi SYKE huolehtii myös useista EY-lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusten edellyttämistä raportoinneista sekä eräistä ympäristövalvonnan ja muistakin viranomaistehtävistä.

SYKE hoitaa myös maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvia vesivarojen käytön ja hoidon tehtäviä. Toimintamäärärahoilla palkattua henkilöstöä arvioidaan käytettävän näihin tehtäviin 34 henkilötyövuotta ja muulla rahoituksella palkatun henkilöstön työpanoksesta noin 20 henkilötyövuotta.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

SYKEn tavoitteena on tuottaa tietoa ympäristön tilaan vaikuttavista ekologisista ja yhteiskunnallisista tekijöistä ja prosesseista sekä niiden vuorovaikutuksista. Luotettavaan tietoon perustuvat palvelut ja uusien tarpeiden ennakointi tukevat ympäristön suunnittelua, päätöksentekoa sekä lainsäädännön valmistelua ja toimeenpanoa erityisesti seuraavilla osa-alueilla:

— Ilmaston muutos, muutokseen sopeutuminen ja hillintämahdollisuudet. Erityisesti tarkastellaan energiantuotannon ja kulutuksen merkitystä ja niiden ohjaamista.

— Luonnon monimuotoisuuden suojelu erityisesti suhteessa maankäyttöön.

— Tuotannon ja kulutuksen ekotehokkuuden parantaminen ja tuotteiden elinkaaren aikaisen ympäristökuormituksen vähentäminen.

— Haitallisten aineiden ja pilaantuneiden maiden aiheuttamien riskien hallinta ja haittojen vähentäminen.

— Vesien- ja vesiluonnon suojelu, erityisesti Itämeren kustannustehokas suojelu sekä merellisen monimuotoisuuden säilyttäminen.

— Politiikka-arvioinnit, ympäristölupajärjestelmän kehittäminen sekä ympäristönäkökulman integroiminen muihin politiikka-alueisiin.

— Käyttökelpoisen ympäristötiedon tuottaminen kansalaisille ja päätöksentekijöille.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Tuotokset ja laadunhallinta

Ympäristöministeriö asettaa Suomen ympäristökeskuksen toiminnalliselle tuloksellisuudelle seuraavat alustavat tulostavoitteet vuonna 2008:

— Tuotetaan tietoa energiankulutuksesta aiheutuvien päästöjen vähentämiseksi kansallista ilmasto-ohjelmaa varten. Toteutetaan tutkimuksia kansallisen ilmastonmuutoksen sopeutumistutkimusohjelman (2006—2010) mukaisesti.

— Tuotetaan tietoa ja asiantuntijapalveluja "Puhdasta ilmaa Euroopalle" -strategian toimeenpanemiseksi ja ECE-kaukokulkeutumissopimuksen kehittämiseksi sekä kansallisen ilmansuojeluohjelman 2010 uudistustarpeen arviointiin.

— Tuotetaan tietoa ja asiantuntijapalveluja maatalouden ympäristötuen monimuotoisuusvaikutuksista ja biodiversiteetin suojelun uusien keinojen toimivuudesta. Osallistutaan kansallisen biodiversiteettitoimintaohjelman toimeenpanoon ja Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman toteutukseen ja seurantaan ja arvioidaan, miten ulkoiset tekijät kuten ilmastonmuutos voivat vaikuttaa monimuotoisuuden suojeluun.

— Tuotetaan tietoa ympäristöinnovaatioiden taustatekijöistä ja yhdennetystä tuotepolitiikasta. Osallistutaan jätelainsäädännön kokonaisuudistuksen valmisteluun.

— Osallistutaan EU:n kemikaalilainsäädännön sekä kansallisen kemikaaliohjelman toimeenpanoon.

— Tuotetaan tietoa ja asiantuntijapalveluja vesienhoidon järjestämisestä annetun lain toimeenpanemiseksi sekä maatalouden, haja-asutuksen ja yhdyskuntien vesiensuojelun tehostamiseksi.

— Kehitetään menetelmiä vesien tilaa ja vesivaroja koskevan tutkimuksen, paikkatietojärjestelmien sekä mallien kytkemiseksi toisiinsa.

— Selvitetään edellytyksiä soveltaa päästökaupan periaatteita vesiensuojelussa. Osallistutaan vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelman (VELMU) koordinointiin ja toteuttamiseen.

— Vahvistetaan yhteistoimintaa yliopistojen ja muiden tutkimuslaitosten kanssa.

— Toteutetaan uudistettua ympäristönseurantaohjelmaa, joka entistä paremmin yhdistää eri laitoksissa tehtävän ympäristönseurannan yhdeksi ohjelmaksi.

— Ympäristötiedon käytettävyyttä parannetaan toteuttamalla ja ottamalla käyttöön kaikille avoin maksuton ympäristötiedon www-käyttöliittymä sekä raportoinnin tuki- ja jakelujärjestelmä.

SYKE ylläpitää ja kehittää ympäristöhallinnon tietoteknistä infrastruktuuria ja tuottaa sovittuja hallinnonalaa palvelevia tutkimus-, laboratorio-, koulutus- ja muita asiantuntijapalveluja.

SYKEä kehitetään verkostoitumalla aktiivisesti kansallisella ja kansainvälisellä tasolla, pyrkien vastaamaan ajankohtaisiin ja tuleviin tarpeisiin joustavasti ja tehokkaasti. SYKE osallistuu eurooppalaisiin tutkimusohjelmiin ja syventää yhteistyötä vastaavaa työtä tekevien tutkimuslaitosten ja virastojen kanssa.

Taloudellisuus

Suomen ympäristökeskuksen henkilötyövuosien ja toiminnan kustannusten arvioitu jakautuminen tehtäväalueittain vuosina 2007 ja 2008

Tehtäväalue	Henkilötyövuodet 2007	2008	Kustannukset milj. euroa 2007	2008
Tutkimus	203	203	12,8	12,9
Asiantuntijapalvelut ja viranomaistoiminta	223	222	18,0	18,0
Ympäristönseuranta ja tieto-järjestelmät	79	79	5,9	5,8
Johto, sisäinen hallinto ja viestintä	64	63	4,8	4,7
Hallinnonalan tukipalvelutehtävät	35	34	3,8	3,6
Yhteensä	604	601	45,3	45,0

Maksuperustelain mukaisen maksullisen toiminnan tuloja arvioidaan kertyvän 4,5 milj. euroa, josta vientitoiminnan osuudeksi arvioidaan lähes puolet. Lisäksi hallinnonalan sisäisestä palvelutoiminnasta arvioidaan kertyvän tuloja 0,4 milj. euroa. SYKElle talousarviossa budjetoidun toiminnallisen rahoituksen lisäksi muilta valtion virastoilta ja laitoksilta arvioidaan saatavan rahoitusta noin 7,5 milj. euroa ja talousarvion ulkopuolista rahoitusta noin 3,5 milj. euroa, josta EU:n osuus on noin puolet.

Tuottavuus

Tuottavuutta parannetaan kehittämällä verkostoyhteistyötä ja toimintaprosesseja, uusimalla ja parantamalla tietojärjestelmiä, laajentamalla sähköisiä verkkopalveluja sekä kehittämällä palvelutuotantoa asiakaspalautteiden pohjalta. Myös ympäristötutkimuksen alueellistamisella ja tukipalvelujen keskittämisellä pyritään saavuttamaan tuottavuuden nousua.

Koko ympäristöhallinnossa tuottavuutta parannetaan tehostamalla ympäristön seurantaa, seurannan tietojärjestelmiä ja seurantatiedon jakelua selkeyttämällä työnjakoa, verkostoitumalla ja hyödyntämällä sähköisiä palveluita tiedonjakelukanavana. Ympäristöhallinnon pääkaupunkiseudulla olevien virastojen kirjastotietopalvelujen keskittämistä SYKEen jatketaan sovittujen linjausten mukaisesti ja uusi kirjastotietojärjestelmä otetaan käyttöön.

SYKEn kokonaishenkilöstömäärän arvioidaan olevan 601 henkilötyövuotta. Tavoitteena on, että määräaikaisten henkilöiden osuus on korkeintaan 20 % henkilöstöstä. Momentin mitoituksessa on otettu huomioon seitsemän henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Henkilöstövoimavaroja kohdennetaan strategisten tavoitteiden mukaisesti ottaen huomioon tuottavuushankkeiden toteuttamisen vaikutukset. Tutkimus- ja asiantuntijatehtävien alueellistamista SYKEn alueellisiin toimipaikkoihin jatketaan.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Bruttomenot	36 060	37 562	38 156
Bruttotulot	11 600	12 500	12 500
Nettomenot	24 460	25 062	25 656
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 713		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 859		

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tulot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	7 063	8 000	7 500
— EU:lta saatava rahoitus	1 440	1 300	1 800
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	1 890	1 200	1 700
Tulot yhteensä	10 393	10 500	11 000
Hankkeiden kokonaiskustannukset	20 838	20 300	21 000
Kustannusvastaavuus (tulot - kustannukset)	-10 445	-9 800	-10 000
Kustannusvastaavuus, %	50	52	52

Yhteisrahoitteisten hankkeiden kustannusvastaavuus vaihtelee hanketyypeittäin ja määräytyy eri rahoittajatahojen rahoitusehtojen mukaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uusi palkkausjärjestelmä	24
Siirto 12 htv momentilta 35.01.02	783
Tuottavuustoimet	-210
Muut muutokset	-3
Yhteensä	594

Määrärahasta on tarkoitus käyttää 2 680 000 euroa ympäristöhallinnon keskitetysti hoidettavien IT-palveluiden käyttömenoista ja uusimisesta aiheutuviin kustannuksiin. Keskitetysti hoidettavia palveluja ovat valtakunnallinen tietoverkko, palvelinkoneet ja järjestelmät, yhteiset työkaluohjelmistot sekä yhteiset paikkatieto- ja kaukokartoituspalvelut.

2008 talousarvio	25 656 000
2007 talousarvio	25 062 000
2006 tilinpäätös	24 606 000

29. (35.99.29) Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 9 000 000 euroa.

2008 talousarvio	9 000 000
2007 talousarvio	9 000 000
2006 tilinpäätös	8 219 799

65. (35.99.65) Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 887 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) avustuksiin valtakunnallisille luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöille,

2) valistus- ja neuvontatoiminnan tukemiseen valtakunnallisille asunto- ja rakennusalan järjestöille,

3) saariston kehityksen edistämisestä annetun lain (494/1981) 12 §:n mukaisiin avustuksiin saariston ympäristönhoitoa edistäviin hankkeisiin,

4) saaristoalueiden ja tunturialueiden jätehuoltoa edistävän toiminnan tukemiseen ja

5) kestävää kehitystä, kulttuuriympäristön vaalimista sekä muuta ympäristökasvatusta ja -valistusta edistävien valtakunnallisesti merkittävien projektiluonteisten hankkeiden tukemiseen sekä luonnontieteellisille seuroille luonnon monimuotoisuuden valtakunnallista seurantajärjestelmää tukevien selvitysten ja raporttien laatimiseksi.

Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Momentin nimike on muutettu.

2008 talousarvio	1 887 000
2007 talousarvio	2 000 000
2006 tilinpäätös	2 000 000

10. (35.10, 20, osa ja 99, osa) Ympäristön- ja luonnonsuojelu

S e l v i t y s o s a :

Ympäristönsuojelu

Vesiensuojelun ja muun ympäristönsuojelun määrärahoilla on tavoitteena erityisesti parantaa Itämeren ja sisävesien tilaa, vähentää pilaantuneesta maaperästä aiheutuvia ympäristöriskejä ja ehkäistä öljy- ja kemikaalivahingoista aiheutuvia ympäristövaurioita merialueilla.

Jätevesien käsittelyä keskitetään isompiin, tehokkaampiin ja toimintavarmempiin yksiköihin toteuttamalla ympäristötyömäärärahoilla yhdyskuntien ja haja-asutuksen vesiensuojelua edistäviä siirtoviemärihankkeita.

Vesien kunnostuksella poistetaan järvien sisäistä kuormitusta ja voidaan parantaa niiden tilaa pysyvästi sekä lisätä huomattavasti virkistyskäyttöarvoa. Pilaantuneiden maa-alueiden kunnostustarvetta selvitetään järjestelmällisesti. Kiireellisimpiä kohteita myös kunnostetaan valtion jätehuoltotyönä erityisesti terveys- ja pohjavesihaittojen poistamiseksi silloin, kun edellytykset valtion osallistumiselle ovat muuten olemassa.

Öljyntorjuntavalmiuden tavoitetasoa, tarvittavia kehitystoimenpiteitä ja tarvittavia voimavaroja koskevat selvitykset ovat käytössä vuoden 2007 lopulla. Vuonna 2008 valmistuva monitoimialus parantaa ratkaisevasti torjuntavalmiutta vaativissa olosuhteissa. Öljy- ja kemikaalivahinkojen riittävällä torjuntavalmiudella vähennetään onnettomuuksista aiheutuvia vaurioita ja ylläpidetään vesi- ja merialueiden viihtyisyyttä ja käyttökelpoisuutta virkistykseen ja taloudelliseen toimintaan.

Öljyjätemaksuilla rahoitetaan valtakunnallisesti kattavan öljyjätehuoltojärjestelmän ylläpito ja sen tukeminen.

Luonnonsuojelu

Suomen luonnonsuojelualueverkostoa täydennetään jatkamalla yksityisomistuksessa olevien luonnonsuojeluun varattujen alueiden hankinta- ja korvausneuvotteluja. Korvaus- ja hankintamäärärahoilla toteutettaviin luonnonsuojeluohjelmiin ja Natura 2000 -verkostoon kuuluvia yksityismaita oli vuoden 2007 alussa toteuttamatta vielä noin 64 000 hehtaaria.

Etelä-Suomen metsien suojelutilannetta parannetaan. Yksityisomistuksessa olevia metsiä pyritään saamaan suojeluun maanomistajien vapaaehtoisten tarjousten pohjalta maanhankinnan ja yksityisten suojelualueiden ja sopimusmenettelyjen keinoin.

Valtion luonnonsuojelualueilla metsien ja soiden ennallistamista, perinnebiotooppien kunnostusta ja hoitoa sekä luontotyyppien inventointia jatketaan tehtyjen tarveselvitysten pohjalta. Metsäntutkimuslaitoksen hallinnoimat luonnonsuojelualueet on tarkoitus siirtää Metsähallitukselle vuoden 2008 alusta. Alueellisten ympäristökeskusten ja Metsähallituksen voimavaroja käytetään Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden hoidon ja käytön suunnitteluun ja toimeenpanoon.

Yksityisten suojelualueiden hoito ja ennallistaminen on keskeinen keino parantaa Etelä-Suomen metsien suojelutilannetta. Uuden maaseutuohjelman rahoitusta käytetään mahdollisimman tehokkaasti yksityisomistuksessa olevien perinnebiotooppien kunnostamisessa ja ylläpidossa, koska alueet ovat uhanalaisten lajien suojelun edistämisen kannalta erittäin arvokkaita.

Uhanalaisten lajien kolmas kokonaisarviointi valmistuu vuonna 2010. Luontotyyppien uhanalaisuudesta valmistuu ensimmäinen arviointi vuoden 2007 lopussa. Sen perusteella tehdään vuoden 2008 aikana johtopäätöksiä luontotyyppien suojelun tarpeesta ja keinoista.

Vedenalaisen luonnon monimuotoisuuden inventointia (VELMU) rannikkoalueella jatketaan. Tavoitteena on saada riittävät tiedot muun muassa meren pohjan lisääntyvän käytön ympäristövaikutusten arviointiin.

Luvun nimike on muutettu.

20. (35.10.27) Ympäristövahinkojen torjunta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) öljy- ja muiden ympäristövahinkojen torjunnan järjestämisestä, torjuntakaluston hankinnoista ja torjuntatoimenpiteistä sekä ympäristövahingon torjuntaan välittömästi liittyvistä tutkimuksista aiheutuviin menoihin,

2) ympäristövahinkojen kansainvälisestä yhteistyöstä ja koulutus- ja kehittämistoiminnasta sekä oikeudenkäynneistä aiheutuviin menoihin ja sivutoimisten varastonhoitajien ja torjuntatöihin osallistuvien palkkioihin ja

3) menoihin, jotka aiheutuvat toimivaltaiselle viranomaiselle siitä, että laittomasti tehtyjä kansainvälisiä jätesiirtoja joudutaan palauttamaan, eikä kaikkia kustannuksia aina saada heti perityksi aiheuttajalta.

Torjuntakaluston hankintamenot budjetoidaan sitoumusperusteisina.

Selvitysosa: Menot, jotka aiheutuvat laittomien kansainvälisten jätesiirtojen palauttamisesta toimivaltaiselle viranomaiselle, peritään takaisin jätteen viejältä ja tuloutetaan momentille 12.35.99.

Menoja vastaavia korvauksia öljysuojarahastosta ja vahinkojen aiheuttajilta arvioidaan olevan 650 000 euroa vuonna 2008. Korvaukset tuloutetaan momentille 12.35.10.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasokorotus (Öljyntorjunta-alusten lisääntyneet käyttömenot)	333

2008 talousarvio	3 000 000
2007 talousarvio	2 667 000
2006 tilinpäätös	2 467 000

21. (35.20.22) Eräät luonnonsuojelun menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 570 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) yksityismaiden luonnonsuojelualueiden inventointiin, merkintään ja hoitomenoihin, taisia ja tarkasti suunnattuja alueellisia toimen-

2) suurten petolintujen pesäpuiden merkitsemiseen,

3) uhanalaisten eliölajien hoitoon,

4) vahingoittuneiden luonnonvaraisten eläinten sekä EU:n CITES-asetuksen edellyttämän eläinten hoidon järjestämiseen,

5) luonnonsuojelusuunnitteluun ja maa-aineslain soveltamiseen liittyvän suunnitteluun ja

6) ennen maa-aineslain voimaantuloa syntyneiden ainestenottopaikkojen kunnostamiseen.

Selvitysosa: Suomessa oli vuoden 2006 lopussa 5 212 yksityismaiden luonnonsuojelualuetta, joiden merkintä vaatii jatkuvaa ylläpitoa. Lisäksi Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden lisääminen edellyttää lisävoimavaroja yksityisten suojelualueiden inventointiin, hoitoon ja ennallistamiseen. Määrärahalla valmistellaan ja toteutetaan uhanalaisten lajien luonnonsuojelulain mukaisia suojeluohjelmia sekä inventoidaan luonnonsuojelulain mukaisia luontotyyppejä. Maa-ainesten kestävään käyttöön ja pohjavesien suojeluun liittyviä hankkeita jatketaan. Valtakunnallisesti arvokkaille maisema-alueille ja arvokkaille perinnemaisemille laaditaan hoitosuunnitelmia ja tehdään maatalouden ympäristötukijärjestelmää edistäviä hoitotoimenpiteitä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentille 35.10.52	-542

2008 talousarvio	1 570 000
2007 talousarvio	2 112 000
2006 tilinpäätös	2 100 000

22. Maatalouden vesiensuojelu (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maatalouden vesiensuojelua tehostavan pilottihankkeen menoihin.

Selvitysosa: Määrärahalla on tarkoitus selvittää Lounais-Suomessa, miten maatalouden vesiensuojelutavoitteita voidaan saavuttaa toteuttamalla nykyistä laajemmin maatilakohpiteitä.

Momentilla 30.01.22 on varattu 1 milj. euroa samaan tarkoitukseen.

2008 talousarvio 1 000 000

52. (35.20.52) Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 23 960 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ympäristöministeriön ohjauksessa toteutettaviin Metsähallituksen julkisiin hallintotehtäviin seuraavasti:

1) Metsähallituksen hallinnassa olevien kansallispuistojen, muiden luonnonsuojelualueiden sekä erämaa-alueiden hoidon ja opastustoiminnan menoihin,

2) luonnonsuojelualueilla niiden suojelutarkoitusta palvelevaan rakentamiseen sekä olemassa olevien rakennusten, rakennelmien, teiden ja tieosuuksien perusparantamis-, korjaus-, kunnossapito- ja purkumenoihin samoin kuin luonnonsuojelualueilla sijaitsevien tai niitä varten tarvittavien rakennusten ostamiseen ja

3) sellaisten koneiden, laitteiden ja kaluston hankkimiseen, joiden hankintahinta on yli 10 000 euroa ja taloudellinen käyttöaika yli kolme vuotta.

Toiminnan tavoitteet ympäristöministeriön toimialan osalta ovat:

— Metsähallitus jatkaa Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) toteuttamista.

— Metsähallitus huolehtii hallinnassaan olevien Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden suojelutavoitteiden toteuttamisesta hoidon, ennallistamisen ja käytön suunnittelussa asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

— Metsähallitus edistää sen vastuulle osoitettujen uhanalaisten eläin- ja kasvilajien valtakunnallista suojelua ja seurantaa.

— Metsähallitus osallistuu Itämeren suojeluohjelman mukaiseen vedenalaisen meriluonnon inventointiohjelmaan.

— Metsähallitus parantaa luontomatkailun ja virkistyskäytön kannalta tärkeiden luonnonsuojelualueiden palveluvarustusta, opastusta ja kulutuskestävyyttä.

Selvitysosa: Ympäristöministeriö asettaa Metsähallituksen toiminnalliselle tuloksellisuudelle seuraavat alustavat tulostavoitteet:

Määrälliset tavoitteet ja toteutumat

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 tavoite
Metsien ja soiden ennallistaminen Metso-alueella (ha)	3 600	2 700	2 700
Perinnebiotooppien hoito ja kunnostus Metso-alueella (ha)	1 430	1 460	1 510
Perinnebiotooppien hoito ja kunnostus Metso-alueen pohjoispuolella (ha)	147	157	165
Luontotyyppien inventointi Metso-alueella (ha)	87 000	7 000	5 000
Luontotyyppien inventointi Metso-alueen pohjoispuolella (ha)	100 500	60 000	60 000
Vedenalaisten luontotyyppien inventointi (ha)	2 000	3 200	3 200
Luonnonsuojelualueiden maanhankinta (ha) (ei Metso)	3 668	1 350	-
Natura-alueiden lukumäärä, joille valmistuu hoito- ja käyttösuunnitelma	21	30	30
Luonnonhoidon ja ennallistamisen toimenpidesuunnitelmat (kpl)	53	70	60
Luontokeskusten ja muiden asiakaspisteiden käynnit (kpl)	775 400	810 000	860 000
Kansallispuistojen käynnit (kpl)	1 493 000	1 450 000	1 600 000
Luontoon.fi -verkkopalvelun käynnit	1 690 000	1 500 000	2 500 000
Luonnon virkistyspalvelujen asiakastyytyväisyys (asteikko 1—5)	4,2	>4	>4

Metsähallitus

— arvioi ja seuraa ennallistamisen ja hoidon vaikuttavuutta,

— ottaa huomioon kansainvälisen arvioinnin suositukset Suomen luonnonsuojelualueiden hoidon tehokkuudesta toimintaa kehitettäessä,

— seuraa asiakastyytyväisyyttä kansallispuistoissa, asiakaspalvelupisteissä ja Luontoon.fi -verkkopalvelussa. Kaikissa näissä palveluissa asiakastyytyväisyyden tavoitearvo on vähintään 4 (asteikko 1—5),

— osallistuu suojelualueiden säädösvalmisteluohjelmaan yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa,

— osallistuu suojelualueiden hoitoon liittyvään yhteistyöhön Suomen lähialueilla,

— parantaa tuottavuutta syksyllä 2007 tarkistettavan luontopalvelujen tuottavuusohjelman ja vuosina 2007—2008 valmisteltavan luonnonsuojeluhallinnon tuottavuushankkeen mukaisesti.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon toiminnasta saatavat tulot.

Määrärahan keskeisiä käyttökohteita 2006—2008

	2006	2007	2008
Kansallispuistojen hoito (kpl)	34	34	35
Muiden luonnonsuojelualueiden hoito (kpl)	464	480	500
Kansallispuistojen hoito (ha)	882 000	885 000	888 000
Muiden luonnonsuojelualueiden hoito (ha)	695 000	691 000	700 000
Muiden luonnonsuojelukohteiden hoito (ha)	965 000	981 000	990 000
Erämaa-alueiden (14 kpl) hoito (ha)	1 490 000	1 490 000	1 490 000
Saimaannorpan pesien seuranta (kpl) (v. 2006 pesäpaikkojen seuranta)	576	454	450
Maakotkan reviirien seuranta (kpl)	425	435	435
Valkoselkätikkakohteiden tarkastus (kohteiden lkm)	186	180	180
Muiden erityisesti suojeltavien lajien esiintymien suojelu (kpl)	1 886	1 900	1 920
Muiden uhanalaisten ja luontodirektiivilajien esiintymien suojelu (kpl)	11 881	11 800	12 200
Luontokeskusten ja muiden asiakaspisteiden määrä (kpl)	26	28	29
Huollettavat opastus- ja muut rakennelmat (lkm)[1)]	5 420	5 420	5 420
Huollettavat reitit, polut ja urat (km)[1)]	5 980	5 980	5 980
Opastettujen asiakkaiden määrä ryhmissä (asiakkaiden lkm)	52 300	55 000	45 000
Matkailuyritysten kanssa voimassaolevat yhteistyösopimukset (kpl)	147	150	220

[1)] Vuoden 2008 luvut eivät sisällä Metlalta siirtyvillä alueilla olevia rakennelmia ja reittejä.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon yhdeksän henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasokorotus (Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden parantaminen)	2 000
Siirto momentilta 35.10.21	542
Muut muutokset	-2 360
Yhteensä	182

2008 talousarvio	23 960 000
2007 talousarvio	23 778 000
2006 tilinpäätös	24 038 000

60. Siirto öljysuojarahastoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää öljyjätemaksusta annetun lain (894/1986) 7 §:n nojalla öljysuojarahastoon tehtävän siirron maksamiseen.

Selvitysosa: Öljyjätemaksuina kertyvistä varoista voidaan valtion talousarviossa siirtää osa öljysuojarahastoon käytettäväksi öljyn pilaamien maa-alueiden puhdistuskustannusten korvaamiseen. Korvausperusteista on säädetty tarkemmin öljysuojarahastosta annetun lain (1406/2004) 15 §:ssä.

Määräraha yhdessä momentin 35.10.65 määrärahan kanssa vastaa öljyjätemaksujen kertymää momentille 11.19.08.

2008 talousarvio	2 300 000
2007 talousarvio	2 300 000
2006 tilinpäätös	2 000 000

61. (35.10.63) Ympäristönsuojelun edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) vesihuollon tukilain (686/2004) mukaisten avustusten maksamiseen yhdyskuntien ja haja-asutuksen vesiensuojelua edistäviin investointeihin,

2) luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain (1015/1977) mukaisiin yhdyskuntien vesiensuojeluinvestointeihin ennen vuotta 1995 myönnettyjen lainojen korkohyvitysten maksamiseen ja

3) pohjaveden pilaantumisriskin johdosta siirtymään joutuvien turkistarhojen pilaantuneen maanperän kunnostuksen tukemiseen, mikäli kunnostaminen on välttämätöntä ja kustannukset muodostuisivat elinkeinonharjoittajalle kohtuuttomiksi.

Yhdyskuntien vesiensuojelulainoille maksettavan korkohyvityksen määrä on kahdeksan ensimmäisen lainavuoden aikana neljä prosenttiyksikköä ja lainavuosina 9—16 kaksi prosenttiyksikköä. Kuudennentoista lainavuoden jälkeen korkohyvitystä ei makseta. Korkohyvitys on kaikissa lainoissa aina enintään luottolaitoksen perimän koron suuruinen.

S e l v i t y s o s a : Yhdyskuntien vesiensuojelua edistävillä investoinneilla toteutetaan Suomen Itämeren suojeluohjelmaa ja muita vesiensuojelulle määriteltyjä tavoitteita. Avustuksilla edistetään erityisesti haja-asutuksen talousjätevesien käsittelystä annetun valtioneuvoston asetuksen (542/2003) toimeenpanoa sekä ravinteidenpoistoa yhdyskuntajätevesistä.

Pohjaveden pilaantumisriskin johdosta ovat useat kymmenet turkistarhat siirtyneet tai siirtymässä nykyisiltä sijaintipaikoilta, joiden maaperä saattaa edellyttää kunnostamista. Avustustarve ja -mahdollisuus harkitaan kussakin tapauksessa erikseen.

Aikaisempien vuosien korkotukilainoista arvioidaan valtiolle aiheutuvan menoja 13 000 euroa vuonna 2009, 5 000 euroa vuonna 2010 ja 2 000 euroa vuonna 2011, jolloin korkotuen maksatus päättyy.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasokorotus	200

Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

2008 talousarvio	1 300 000
2007 talousarvio	1 100 000
2006 tilinpäätös	1 750 000

62. (35.99.62) EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus ympäristöministeriön osalta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 6 484 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) EU:n ohjelmakauden 2000—2006 Euroopan aluekehitysrahastosta rahoitettavien tavoite 1- ja 2 -ohjelmien sekä yhteisöaloitteiden ja innovatiivisten toimien hankkeiden valtion rahoitusosuuden maksamiseen ja

2) teknisen avun ja edellä mainittujen ohjelmien toteuttamiseen tarvittavan henkilöstön palkkaamiseen sekä ohjelmien toteuttamisen kannalta muiden välttämättömien kulutusmenojen maksamiseen yhdessä momentilla 32.70.61 olevien EU-osuuksien kanssa.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa:

Myöntämisvaltuuksien käytöstä valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)

	Yhteensä
Vuosien 2000—2006 sitoumukset	6,484

Myöntämisvaltuuden ja määrärahan käyttö eri ohjelmiin (milj. euroa)

Ohjelma	Ohjelmakauden 2000—2006 rahoituskehys valtuutena	Määräraha v. 2008
Tavoite 1	16,413	0,880
Tavoite 2	27,075	2,359
Yhteisöaloitteet	17,814	3,245
Yhteensä	61,302	6,484

Määräraha on alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

2008 talousarvio	6 484 000
2007 II lisätalousarvio	—
2007 talousarvio	12 039 000
2006 tilinpäätös	9 094 744

63. (35.20.63 ja 76) Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 35 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maa- ja vesialueiden sekä rakennusten ostamiseen ja lunastamiseen luonnonsuojelutarkoituksia varten sekä erämaa-alueisiin liitettävien alueiden ostamiseen,

2) korvausten maksamiseen maanomistajille tai erityisen oikeuden haltijoille luonnonsuojelulain 24, 25, 29 ja 47 §:n mukaisten päätösten tai sopimusten aiheuttamista taloudellisista menetyksistä,

3) Natura 2000 -verkoston toteuttamisesta aiheutuviin luonnonsuojelulain 53 §:n, maankäyttö- ja rakennuslain 197 §:n sekä yksityistielain 7 a §:n mukaan valtiolle määrättyihin korvauksiin,

4) maa-aineslain 8 ja 26 §:n mukaisesti suojelusta aiheutuviin korvauksiin,

5) luonnonsuojelulain 55 §:n 2 momentin mukaisiin haitankorvauksiin,

6) valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin hankittavien alueiden arvioinnista, maanmittaustoimituksista ja hankintatehtävistä aiheutuviin menoihin sekä ympäristöministeriön hallinnassa olevien alueiden kiinteistönhoidon menoihin ja mahdollisiin korvaustoimitusten kuluihin,

7) koron maksamiseen jaksotetuille kauppahinnan ja korvausten maksuerille, jolloin koron suuruus on kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain 95 §:n 1 momentin mukainen,

8) alueellisten ympäristökeskusten maksamiin korvauksiin rauhoitettujen harvinaisten eläinten aiheuttamista vahingoista ja

9) vahinkojen estämisestä ja rauhoitettujen harvinaisten eläinkantojen suojelemiseksi tarvittavista toimenpiteistä aiheutuviin menoihin.

Valtuus

Valtioneuvoston vahvistamien luonnonsuojeluohjelmien toteuttamiseksi saa tehdä vuonna 2008 sopimuksia ja antaa sitoumuksia, joista aiheutuu menoja vuoden 2008 jälkeisille vuosille yhteensä enintään 12 000 000 euroa. Valtuudesta saa aiheutua menoja vuoden 2009 loppuun mennessä enintään 7 000 000 euroa, vuoden 2010 loppuun mennessä enintään 10 000 000 euroa ja vuoden 2011 loppuun mennessä yhteensä enintään 12 000 000 euroa.

Selvitysosa: Hankkimalla maata valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin sekä korvausmenettelyllä pannaan täytäntöön valtioneuvoston vahvistamia luonnonsuojeluohjelmia, erityisesti suojeltavien lajien suojelusuunnitelmia ja vahvistettujen kaavojen suojelualueva-

rauksia. Lisäksi toteutetaan Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelmaa (METSO). Alueellisten ympäristökeskusten ohella Metsähallitus jatkaa suojeluhankintoja. Vuosina 1971—2006 on valtion omistukseen hankittu alueita luonnonsuojelutarkoituksiin yhteensä noin 347 000 ha ja perustettu yksityisiä suojelualueita korvausta vastaan kaikkiaan 106 000 hehtaaria. Määrärahan käytön arvioidaan jakautuvan siten, että luonnonsuojeluohjelmien ja vastaaviin varauksiin kuuluvien alueiden hankintaan valtion omistukseen käytetään 14 000 000 euroa ja korvauksiin yksityisistä suojelualueista myös 14 000 000 euroa. Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman mukaisten metsäalueiden hankintaan ja korvauksiin käytetään 7 000 000 euroa. Määrärahasta osoitetaan Metsähallituksen käyttöön 3 500 000 euroa. Varoilla Metsähallitus toteuttaa Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelmaa. Metsähallituksen hankintoihin liittyvät kulut sisältyvät määrärahaan.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2009	2010	2011	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	5 000	4 000	-	9 000
Vuoden 2008 sitoumukset	7 000	3 000	2 000	12 000
Yhteensä	12 000	7 000	2 000	21 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasokorotus (Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden parantaminen)	1 000
2008 talousarvio	35 000 000
2007 II lisätalousarvio	3 000 000
2007 talousarvio	34 000 000
2006 tilinpäätös	38 799 357

64. (35.99.63) EU:n ympäristörahaston osallistuminen ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää EU:n komission hyväksymien LIFE-ympäristörahastosta ja rahoituskauden 2007—2013 LIFE+-ohjelmasta osarahoitettavien hankkeiden sekä muiden pilottihankkeiden EU-rahoitusosuuksien maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää noin 50 henkilötyövuotta vastaavan henkilömäärän palkkaamiseen projektitehtäviin. Momentille nettoutetaan työnantajalle maksettavat sairaus- ja äitiyspäivärahat.

S e l v i t y s o s a : Määrärahaa käytetään sekä LIFE 2000—2006 ja LIFE+-ohjelman 2007—2013 ohjelmakausien rahoitukseen.

EU-osarahoitus LIFE-hankkeisiin ja pilottihankkeisiin tuloutetaan momentille 12.35.99.

2008 talousarvio	3 000 000
2007 talousarvio	1 500 000
2006 tilinpäätös	2 000 000

65. Öljyjätemaksulla rahoitettava öljyjätehuolto (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää öljyjätemaksusta annetun lain 7 §:n nojalla öljyjätteistä ja niiden keräilystä, kuljetuksesta, varastoinnista ja käsittelystä aiheutuvien menojen maksamiseen öljyjätemaksuina kertyvien varojen käytöstä öljyjätehuoltoon annetussa valtioneuvoston päätöksessä (1191/1997) tarkemmin säädetyin perustein.

S e l v i t y s o s a : Määräraha yhdessä momentin 35.10.60 määrärahan kanssa vastaa öljyjätemaksujen kertymää momentille 11.19.08.

2008 talousarvio	2 300 000
2007 talousarvio	2 300 000
2006 tilinpäätös	1 364 000

66. (35.99.66) Kansainvälisen yhteistyön jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ympäristöministeriön toimialaan liittyvien kansainvälisten järjestöjen ja sopimusten jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien maksamiseen sekä muihin kansainvälisten sitoumusten aiheuttamiin maksuihin ulkomaille.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Ilmasto ja ilmakehä	240 000
Kemikaalit ja jätteet	125 000
Kasviston, eläimistön ja niiden elinympäristön suojelu	300 000
Meriympäristö	560 000
Muut menot (enintään)	275 000
Yhteensä	1 500 000

2008 talousarvio	1 500 000
2007 talousarvio	1 500 000
2006 tilinpäätös	1 499 901

(67.) Ympäristöyhteistyön edistäminen Suomen lähialueen maissa (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2007 talousarvio	800 000
2006 tilinpäätös	1 600 000

70. Ympäristövahinkojen torjunta-aluksen hankinta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 23 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntaan varustetun monitoimialuksen hankinnan aiheuttamiin menoihin.

Selvitysosa: Ympäristövahinkojen torjuntakyvyn parantamiseksi hankitaan merivoimien kanssa yhteistyössä öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntaan varustettu monitoimialus. Tarkoituksena on parantaa erityisesti Suomenlahden öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntavalmiutta kansainvälisen liikenteen kasvun aiheuttamien ympäristövahinkojen riskin lisääntyessä. Uusi alus parantaa torjuntavalmiutta myös huonoissa sääolosuhteissa.

Hankinnan kokonaiskustannukset ovat noin 35 miljoonaa euroa. Momentin määrärahalla hankinta saatetaan loppuun.

Momentin menoja vastaavia korvauksia öljysuojarahastosta arvioidaan olevan 3 000 000 euroa vuonna 2008. Korvaukset tuloutetaan momentille 12.35.10.

2008 talousarvio	23 000 000
2007 II lisätalousarvio	—
2007 talousarvio	10 000 000
2006 tilinpäätös	5 000 000

77. Ympäristötyöt (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 11 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ympäristötöiden suunnittelusta ja rakentamisesta, peruskorjauksista ja rakentamisvelvoitteista aiheutuviin menoihin,

2) vesihuollon tukemisesta annetun lain (686/2004) mukaisten valtion vesihuoltotöiden menoihin ja

3) jätelaissa (1072/1993) säädettyjen valtion jätehuoltotöiden toteuttamisesta aiheutuviin menoihin.

Valmistunut työ saadaan sopia luovutettavaksi kunnan tai muun yhteistyökumppanin omistukseen. Samalla on sovittava niistä ehdoista, joita työn vastaanottajan on luovutuksen jälkeen noudatettava.

Valtuus

Uusia hankkeita koskevia sitoumuksia saa tehdä siten, että niistä vuoden 2008 jälkeen aiheutuva määrärahan tarve on enintään 5 000 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahalla rahoitetaan yhteisrahoitteisia ja valtion töinä toteutettavia siirtoviemäreitä ja yhdysvesijohtoja, pilaantuneiden alueiden kunnostuksia, vesistökunnostuksia ja muita ympäristötöitä.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2009	2010	Valtuuden käytöstä aiheutuvat kaikki menot yhteensä
Ennen vuotta 2008 tehdyt sitoumukset	1 000	-	1 000
Vuoden 2008 sitoumukset	4 000	1 000	5 000
Yhteensä	5 000	1 000	6 000

Määrärahan arvioitu käyttö

Työkohde	Työn kokonais-kustannusarvio 1 000 €	Valtion osuus edellisestä 1 000 €	Myönnetty 1 000 €	Myönnetään €
1. Uudet kohteet				
Hiidenveden kunnostus, II vaihe, Vihti	1 250	500	-	100 000
Kokemäenjokilaakson siirtoviemäri, Harjavalta, Nakkila, Ulvila, Pori	10 000	2 500	-	400 000
Nummen entisen kaatopaikan kunnostus, Forssa	3 500	1 000	-	200 000
Alapitkän—Lapinlahden siirtoviemäri, Lapinlahti	1 100	500	-	200 000
Tutjunniemen—Ylämyllyn siirtoviemäri, Liperi	1 200	500	-	200 000
Oksakosken ja Möttösen siirtoviemärit, Perho	1 600	600	-	200 000
Rannankylän—Isolahden jätevesihanke, Muurame, Jyväskylä	1 300	500	-	200 000
Uudet hankkeet yhteensä	19 950	6 100	-	1 500 000
2. Keskeneräiset hankkeet	28 650	12 800	5 500	5 000 000
3. Pilaantuneiden alueiden kunnostus				2 500 000
4. Vesistöjen kunnostus ja muut ympäristötyöt				2 200 000
Yhteensä				11 200 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasokorotus	200

2008 talousarvio	11 200 000
2007 II lisätalousarvio	—
2007 talousarvio	11 000 000
2006 tilinpäätös	11 900 000

Määräraha on alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

20. (35.20, osa, 30, osa ja 70) Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

Selvitysosa: Väestönkasvu suurimmilla kaupunkiseuduilla ja niiden ympäristökunnissa jatkuu. Yhdyskuntarakenteen kestävä kehittäminen edellyttää asuntotonttien kaavoituksen lisäämistä yhdyskuntarakennetta eheyttävällä tavalla sekä yhteistyötä maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelussa. Elinympäristön ja rakentamisen hyvän laadun merkitys kilpailukykytekijänä kasvaa.

Asuntojen uudisrakentaminen on ollut vilkasta. Sen arvioidaan pysyvän edelleen noin 30 000 asunnossa myös lähivuosina. Uusista asunnoista jo lähes kaksi kolmasosaa on pientaloja. Asun-

totuotannon lisäys on viime vuosina kohdistunut pääosin kasvukeskusten ulkopuolelle. Etenkin Helsingin seudulla korkeat tonttihinnat vaikeuttavat asuntorakentamista. Ympäristöministeriön ja Kuntaliiton tonttibarometrin 2006—2007 mukaan asuntotonttien kysyntä kasvaa edelleen etenkin keskisuurissa, yli 30 000 asukkaan kunnissa ja pääkaupunkiseudun kehyskunnissa. Väestöltään vähenevillä alueilla heikentyvä kysyntä laskee omistusasuntojen hintoja ja aiheuttaa taloudellisia ongelmia vuokratalojen omistajille.

Asuntotonttien riittävän kaavoituksen edistämiseksi ja kaksinkertaisten valitusmahdollisuuksien rajoittamiseksi tehdyt maankäyttö- ja rakennuslain muutokset tulivat voimaan 1.3.2007. Ne parantavat tiedon saantia kaavoitettujen asuntotonttien riittävyydestä kasvavilla alueilla ja joustavoittavat kaavoitusmenettelyä. Valitusoikeuksien muutokset mahdollistavat kaavojen toteuttamisen nopeutumisen. Yhteiskunnallisesti merkittävien kaavojen osalta parannettiin tiedon saantia siitä, milloin tuomioistuin antaa asiassa ratkaisunsa.

Suomen hyvä talouskehitys, vilkas muuttoliike ja matala korkotaso ovat kasvattaneet asuntolainakantaa nopeasti ja nostaneet asunto- sekä tonttikysyntää edelleen. Omistusasuntomarkkinoiden rauhoittumista puoltaisi asuntohintojen jo yli kymmenen vuotta yhtäjaksoisesti jatkunut suhteellisen nopea nousu ja asuntoja ostaneiden nuorten ja keski-ikäisten kotitalouksien velkaantumisen nopea kasvu. Suuria lainoja ottaneiden kotitalouksien lainanhoitomenot sekä lainanhoitoon liittyvät riskit ovat kasvaneet.

Vuokra-asuntoja on saatavissa valtaosassa kuntia varsin hyvin. Sosiaalisten vuokra-asuntojen kysyntä on kasvanut lähinnä pääkaupunkiseudulla. Vuokra-asuntoa hakevia oli marraskuussa 2006 koko maassa 92 000 eli 13 000 enemmän kuin vuonna 2005. Vaikka asukasvaihtuvuus on pienentynyt, sosiaalisia vuokra-asuntoja vapautuu vuosittain jaettavaksi noin 82 000, joista noin 12 000 pääkaupunkiseudulla ja noin 27 000 muissa suurimmissa kasvukeskuksissa. Vuokra-asuntoa hakevat etenkin nuoret yhden ja kahden hengen kotitaloudet.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007 (arvio)	2008 (arvio)
Vanhojen asuntojen hintojen muutos, %	7,4	6,4	7,3	9,0	6,6	0—5	0—5
Omakotitonttien hinnan muutos, %	7,8	10,3	12,7	13,2	7,5	5	5
Aravavuokrien suhde vapaarahoitteisiin vuokriin yli 100 000 asukkaan kaupungeissa, %	75	75	78	78	79	79	79
Vapaarahoitteisten vuokrien vuosimuutos, %	2,8	2,8	1,9	2,4	2,0	2	2
Aravavuokrien vuosimuutos, %	4,2	3,2	3,2	2,3	2,0	2	2
Kuluttajahintojen vuosimuutos, %	1,6	0,9	0,2	0,9	1,6	1,5	1,5
Kotitalouksien käytettävissä olevien reaalitulojen vuosimuutos, %	2,1	5,3	4,0	1,4	1,5	2,5	2
Kotitalouksien uusien as.lainojen keskikorko,%	4,54	3,48	3,16	3,02	3,74	4,6	4,6
Vuokra-as.korkotukilainan korko, % (1.vuosi)	3,52	2,94	2,59	2,37	3,43	3,45	3,45
Asunnottomien määrä:							
Yhden hengen taloudet	9 560	8 190	7 650	7 430	7 360	7 300	7 200
Perheet	770	420	360	350	295	250	200
Vuosittain jaettavien sosiaalisten vuokra-asuntojen määrä					82 300	82 000	82 000

Yhdyskuntarakenteen hajautumiskehitys on erityisesti työmatkojen pitenemisen, ilmastonmuutoksen ja energian kulutuksen näkökulmasta merkittävä ongelma nopeimmin kasvavilla kaupunkiseuduilla. Helsingin työssäkäyntialueella yhdyskuntarakennetta eheyttää asuntojen täydennysrakentaminen pääkaupunkiseudun kunnissa ja pääradan taajamissa, mutta sen ollessa riittämätön-

tä yhdyskuntarakenteen hajautuminen jatkuu uuden asutuksen joutuessa sijoittumaan kehysalueelle tai vielä kauemmas seudun työpaikkakeskittymistä.

Maakuntakaavoitus on edennyt voimakkaasti. Vuoden 2007 alussa voimassa oli 14 maakuntakaavaa tai vaihemaakuntakaavaa. Vireillä oli seitsemän maakuntakaavan vahvistaminen ja maakuntien liitoissa oli valmisteilla 13 uutta maakuntakaavaa.

Entistä suurempi osa rantarakentamisesta perustuu kaavoitukseen. Rannoista noin 20 % on kaavoitettu. Vuonna 2006 noin 60 % rantarakentamiseen myönnetyistä uusien rakennusten rakennusluvista perustui kaavoitukseen.

Rakennetun omaisuuden tila on ROTI 2006 arvion mukaan kokonaisuutena tyydyttävä, mutta korjausvelka on kasvussa. Kosteus- ja homeongelmat aiheuttavat edelleen vaikeita ja kalliita terveyshaittoja. Ikääntyvä väestö ja liikuntakykyrajoitteisten osuuden kasvu muodostavat haasteen. Vuodesta 2003 alkaen on vuosittain sattunut myös suuronnettomuuden vaaratilanteeksi luokiteltuja rakennusten sortumia tai vaaratilanteita. Rakentamisen ja lainsäädännön muutokset ovat lisänneet kuntien rakennusvalvonnan tehtävien vaativuutta ja laajuutta.

Rakennusten lämmitys aiheuttaa Suomen kasvihuonekaasupäästöistä noin 30 %. Euroopan komission 2007 julkaiseman toimenpidepaketin tarkoituksena on vahvistaa uusi Euroopan energiapolitiikka ilmastonmuutoksen torjumiseksi ja EU:n energiavarmuuden ja kilpailukyvyn parantamiseksi. Rakennustuotteiden markkinavalvonta kasvaa eurooppalaisen sisämarkkinoiden toteutumisen jatkuessa. Viranomaisperusteiset markkinavalvonnan tehtävät ovat muutoinkin lisääntymässä uusien osa-alueiden myötä.

Valtion taloudellisia riskejä asuntosektorilla on pääomaltaan lähes 10 miljardin euron aravalainoissa sekä yhteensä noin 5,6 miljardin euron valtion takausvastuissa. Omistusasuntolainojen uusia valtiontakauksia otetaan kuitenkin aiempaa vähemmän. Markkinoille on tullut yksityisiä lainatakauksia, jotka mahdollistavat asunnon hankinnan pienemmällä omarahoitusosuudella. Luotto- ja takaustoimintaan liittyviä taloudellisia menetyksiä on valtiolle syntynyt vuoden 2006 loppuun mennessä yhteensä noin 30 milj. euroa. Menetyksiä on torjuttu aktivoimalla kuntien omistajapolitiikkaa sekä vapauttamalla vähentyneen asuntokysynnän alueilla vuokrataloja aravarajoituksista, jolloin niiden jäljellä olleet velat on kyetty maksamaan takaisin. Aravalainakannasta on 70 prosenttia kuuden suurimman kasvukeskuksen alueella. Aravalainojen maksuviiveiden määrä on edelleen hieman laskenut.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007 (arvio)	2008 (arvio)
Arava-rajoituksista vapauttamiset (asuntoja)	1 663	1 751	4 815	4 289	3 829	3 800	3 800
Omistusasuntolainojen valtiontakauksista maksetut takauskorvaukset (1 000 euroa)	17	17	112	103	56	100	100
Omistusasuntolainojen valtiontakauksista saadut takausmaksut (1 000 euroa)	10 100	11 500	12 300	15 400	12 300	10 000	10 000
Maksuviiveellisten (270 päivää) aravalainojen osuus aravalainakannasta (tilanne 31.3), %	0,2	0,19	0,23	0,29	0,17	0,16	0,16
Aravalainakanta (milj. euroa, tilanne 31.3)	10 235	10 193	10 216	10 121	9 993	9 702	9 500

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus ja toiminnan tuloksellisuus

Suotuisien asuinolosuhteiden turvaamiseksi, kunta- ja palvelurakenneuudistuksen tavoitteiden edistämiseksi ja kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenteen ohjaamiseksi kestävämpään suuntaan edistetään riittävää kaavoitusta ja kaupunkiseutujen yleiskaavallista yhteistyötä. Pääkaupunkiseudun erityiskysymyksiä varten toteutetaan erityistä metropolipolitiikkaa.

Rakennusvalvontaa ja rakentamismääräyksiä parantamalla vahvistetaan rakentamisen laatua ja kestävää rakentamista. Samalla torjutaan rakentamisen nopeutumisesta ja pirstaloitumisesta sekä osaavan työvoiman vajeesta aiheutuvia riskejä. Kuntien rakennusvalvonnan kehittäminen koko maassa asiantuntevaksi ja osaavaksi sekä palvelukykyiseksi ja tehokkaaksi järjestelmäksi tukee näitä tavoitteita. Kuntien yhteistoiminta yhteisen rakennusvalvonnan aikaansaamiseksi varmistaa valvonnan riittävyyttä ja myös yhtenäistää rakentamismääräysten tulkintoja.

Hallituskauden asuntopoliittisessa toimenpideohjelmassa määritetään tarkemmin toteutettavia toimenpiteitä. Valtion tukeman tuotannon perusteena on asuntojen pitkäaikainen käyttötarve ja hankkeiden taloudellinen kestävyys. Uustuotannon lainoituksesta pääosa suunnataan edelleen tarpeiden mukaisesti suurimpiin kasvukeskuksiin, erityisesti Helsingin seudulle. ARA-tuotannossa varaudutaan noin 4 500 asunnon aloitukseen. Erityisryhmien asuntojen uustuotantoa arvioidaan aloitettavan likimain vuonna 2006 toteutunut määrä noin 2 000 asuntoa. Aravalainoituksesta sekä omistusasuntojen korkotukilainoituksesta luovutaan näiden tukimuotojen vähäisen käytön takia ja toiminnan kustannustehokkuuden parantamiseksi.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007 (arvio)	2008 (arvio)
Koko asuntotuotanto[1)]							
Helsingin seutu	11 000	11 800	10 100	9 300	9 300	9 000	9 000
Muut kasvukeskukset	8 100	8 800	9 600	9 900	9 400	9 000	9 000
Muu maa	8 700	10 400	12 300	14 700	14 700	14 000	13 000
ARA-tuotanto[1)]							
Helsingin seutu	3 900	2 700	2 700	1 700	1 100	1 100	2 500
Muut kasvukeskukset	2 900	2 200	1 400	1 400	1 300	1 300	1 400
Muu maa	1 800	1 000	1 000	1 000	1 200	1 200	600
Pienten (max. 2h+kk) asuntojen osuus ARA-tuotannossa (varsinaiset vuokratalot), %	39	43	44	39	49	45	50
Erityisryhmille tarkoitetut asunnot ARA-tuotannossa (uustuotanto, hankinta, peruskorjaus)	1 361	1 184	2 062	1 898	2 007	2 000	2 000

[1)] Aloitetut uudet asunnot

Valtioneuvoston vuonna 2000 hyväksymien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ajantasaisuus arvioitiin vuonna 2006. Ehdotus tavoitteiden tarkistamiseksi valmistellaan valtioneuvostolle vuoden 2008 alkupuolella käsiteltäväksi. Rantojen suunnittelua kunnissa ohjataan niin, että vuoteen 2011 mennessä vähintään 70 % rantarakentamisesta suuntautuu kaavoitetulle alueelle.

Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi tuetaan korjaus- ja energia-avustuksilla pientalojen ympäristöystävällisiä lämmitystapamuutoksia sekä energiatehokkuutta parantavia investointeja rivi- ja kerrostaloissa. Korjaus- ja energia-avustusmäärärahan 10 milj. euron korotus varataan näihin avustuksiin ja myös kuntoarvioiden laatimista ryhdytään jälleen tukemaan tavoitteena energiatalouden parantamistoimenpiteet. Muut korjausavustukset painotetaan ensisijaisesti hissien rakentamiseen vanhoihin hissittömiin kerrostaloihin sekä vanhusten ja vammaisten kotona asumista mahdollistaviin korjauksiin.

Varmistetaan rakennusten energiatodistusta koskevan lain, rakennusten ilmastointijärjestelmien kylmälaitteiden energiatehokkuuden tarkastusta koskevan lain ja öljykattiloiden pakollista tarkastamista korvaavan neuvontamenettelyn tehokas toteuttaminen. Uudis- ja korjausrakentamisen

informaatio-ohjausta tehostetaan energiatehokkuuden oikeanlaatuisten parannusten varmistamiseksi.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007 (arvio)	2008 (arvio)
Hissien rakentaminen nykyisiin kerrostaloihin (kpl)	168	168	203	235	345	350	350

Kosteus- ja homevauriokorjausten laatua tulee parantaa. Sisäilman laadun parantaminen edellyttää edelleen toimenpiteitä.

Onnettomuustutkinnan suosituksia rakenteellisesta turvallisuudesta pannaan toimeen. Valmistellaan kantavien rakenteiden mitoitusta koskevien rakentamismääräysten uudistamista.

Rakennusten paloturvallisuudessa tavoitteena on palokuolemien määrän tuntuva alentaminen lähivuosina. Rakentamista koskevien palomääräysten uudistaminen aloitetaan ja kiinnitetään huomiota erityisryhmien asuntojen paloturvallisuuteen. Edistetään puurakentamista ja puutuotealan kilpailukykyä periaatepäätöksen (17.3.2005) mukaisesti.

Huolehditaan rakennustuotedirektiivin mukaisesta rakennustuotteiden markkinavalvonnasta, järjestetään uusien kuumavesikattiloiden hyötysuhdedirektiiviä ja energiamerkintää koskeva markkinavalvonta ja valmistellaan Eco-design direktiivin mukaista markkinavalvontaa.

Jatketaan yhteiseurooppalaisten suunnittelustandardien käyttöönottoa valmistelemalla tarvittavat ympäristöministeriön asetukset.

Valtion tukema asuntojen uustuotanto, perusparantaminen ja asuntojen hankinta sekä muu asuntotuotanto vuonna 2006 ja arvio vuosista 2007—2008

	2006 asuntoa	2007 arvio asuntoa	2008 arvio asuntoa
Aloitetut uudet asunnot yhteensä	33 353	32 000	31 000
— valtion tukema uustuotanto (korkotuki ja takaukset)	3 576	3 500	4 500
— muut asunnot	29 777	28 500	26 500
Korjaustoiminnan korkotukilainoitus	11 533	14 000	14 000
Asuntojen hankinta			
— asuntosäästöpalkkiojärjestelmä	786	1 500	1 500
— sosiaaliset vuokra-asunnot	270	300	500
Kotitalouksien asuntolainojen valtiontakaus[1)]	37 000	15 000	15 000

[1)] Kohdistuu pääosin hankintoihin, mutta myös korjauksiin ja rakentamiseen.

Asumisen eräiden tukitoimenpiteiden kehitys vuosina 2006—2008 (milj. euroa)

	2006 toteutuma	2007 varsinainen talousarvio	2008 esitys
Korkotuki- ja takauslainojen valtuus	456	450[1)]	685
Asuntolainojen korkojen verovähennysoikeudesta saatava tuki (arvio)	490	620	660
Avustukset			
— asuntojen korjaus- ja energia-avustukset	70,0	50,5	60,5
— avustukset erityisryhmille	44,9	45,0	60,0
— tervehdyttämisavustukset vuokra- ja asumisoikeustaloille	1,3	2,6	2,6

— purkuavustukset	0,2	2,0	2,0
— avustus kunnallistekniikan rakentamiseen	10,0	13,0	10,0
— aluekohtainen avustus kasvukeskusten kunnille	-	1,0	2,0
— aluekohtainen avustus väestöltään väheneville kunnille	-	0,6	0,6
— lainojen anteeksianto purettavien talojen osalta		3,5	3,5
— lainojen anteeksianto luottotappioiden vähentämiseksi		3,0	3,0

[1)] Arvioitu käyttö (sisältää aravalainat)

Luvun nimike on muutettu.

01. (35.70.21) Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 4 739 000 euroa.

Selvitysosa: Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus aloittaa toimintansa vuoden 2008 alusta ja sen toimintaa uudistetaan useampivuotisen prosessin aikana. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus hoitaa valtion asuntorahastosta ja valtion talousarviosta rahoitettavia aravalainoitukseen, asuntojen korkotukilainoitukseen sekä valtion takauksiin ja avustuksiin liittyviä tehtäviä. Lisäksi se neuvoo ja ohjaa kuntia, valvoo yleishyödyllisten asuntoyhteisöjen toimintaa sekä osallistuu lainoihin ja takauksiin liittyvään riskienhallintaan.

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskusta vahvistetaan erityisryhmien asumisen sekä korjausrakentamisen ja asuntokannan käytön ja ylläpidon edistämisessä ottaen huomioon erityisesti vanhenevan väestön asumistarpeet, asuinalueiden kehittäminen ja energiatehokkuus. Toiminnassa painottuvat myös aiempaa enemmän asumiseen ja asuntomarkkinoihin liittyvät informaatiopalvelut. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus siirtyy Lahteen kesällä 2008.

Ympäristöministeriö asettaa Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toiminnalliselle tuloksellisuudelle seuraavat alustavat tulostavoitteet vuodelle 2008:

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus

— varmistaa, että hankkeiden suunnitelmat ovat laadultaan kustannustehokkaita ja elinkaari- sekä energiatehokkuustekijät huomioonottavia,

— huolehtii siitä, että ARA-kohteet ovat vuokratasoltaan kilpailukykyisiä, rakennuskustannusten hyväksytty nousu ei ylitä oleellisesti rakennuskustannusindeksin kehitystä ja tonttikustannukset ovat kohtuulliset,

— varmistaa valtion tukeman uustuotannon suuntaamisen pitkäaikaista käyttötarvetta vastaavasti ja taloudellisesti kestävällä pohjalla oleviin hankkeisiin sekä kiinnittää erityistä huomiota erityisryhmille tarkoitettuun asuntotuotantoon,

— etsii yhdessä kuntien kanssa kestäviä ratkaisuja asuntojen vajaakäyttöongelmiin ja kehittää uusia toimintamalleja kuntien asuntostrategioiden laadintaan ja ARA-asuntokannan omistamiseen, ylläpitoon ja arviointiin,

— edistää korjausrakentamista taloudellisin tukitoimin ja informaatio-ohjauksen keinoin ottaen huomioon korjausrakentamisen strategian,

— vahvistaa osaamistaan ja eri osapuolten välistä yhteistyötä erityisryhmien asumisessa,

— käynnistää yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa hallitusohjelmassa tarkoitetun poikkihallinnollisen lähiöuudistusohjelman valmistelun, kehittää rakennusten energiatehokkuuden parantamista tukevaa osaamista, kehittää asuminen.fi -palvelua sekä asumiseen ja asuntomarkkinoihin liittyvää asiantuntijuutta ja informaatio-ohjausta,

— osallistuu aiempaa vahvemmin asumiseen liittyviin kehittämishankkeisiin,

— toimii yhteistyössä Valtiokonttorin kanssa lainoihin liittyvien riskien minimoimiseksi,

— huolehtii toiminnan sujuvuudesta Lahteen siirryttäessä.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon kahden henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Eräiden toiminnan suoritteiden kehitys

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 arvio
Lainapäätöksiä, kpl	326	400	400
ARAn myöntämät avustukset, maksatuksia kpl	713	600	800
Kuntien ja ympäristökeskusten myöntämät avustukset, maksatuksia kpl	3 887	3 500	3 500
Rajoituksista vapauttamisia, asuntoa kpl	3 148	4 500	4 000
Purkulupien myöntämisiä, asuntoa kpl	122	500	500
Tarkastuskäynnit (kuntien vuokrataloyhtiöt ja yleishyödylliset yhteisöt), kpl	21	20	20
Ohjauskäynnit, kuntien asuntotoimi (kunnat), kpl	32	10	15
Korjaus- ja energia-avustusten myöntämisen tarkastuskäynnit (kunnat), kpl	13	10—15	10—15

Kustannusten jakautuminen toiminnoittain (1 000 euroa)

	2006 toteutuma	2007 arvio	2008 arvio
Lainoitustoiminta	1 608	1 600	1 500
Avustustoiminta	772	800	800
Takaustoiminta	54	75	75
Valvontatoiminta	958	800	900
Asuntoalan kirjasto	232	200	200
Asuntokannan kehittäminen	510	600	600
Muu kehittämis- ja yhteistyötoiminta	577	625	625
Yhteensä	4 711	4 700	4 700

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000) euroa

Uusi palkkausjärjestelmä	10
Muuttoon liittyvä lisämenot	150
Tuottavuustoimet	-60
Yhteensä	100

Momentin nimike on muutettu.

2008 talousarvio	4 739 000
2007 talousarvio	4 639 000
2006 tilinpäätös	4 650 000

37. Avustukset kuntien kaavoitukseen ja maankäytön ohjaukseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) aluearkkitehtitoiminnan menoihin,

2) kaupunkiseutujen kestävää yhdyskuntakehitystä edistävään yleiskaavalliseen yhteistyön menoihin,

3) luonnonsuojelun, maiseman, rakennetun kulttuuriympäristön ja virkistyskäytön kannalta valtakunnallisesti merkittävien alueiden yleiskaavojen laatimiseen ja

4) kunnille ja kuntien virkistysalueiden hankintaa varten perustamille yhteisöille seudullisten virkistysalueiden hankintaan.

Selvitysosa: Aluearkkitehtitoimintaa avustamalla edistetään maankäyttö- ja rakennuslain toteuttamista pienissä kunnissa. Aluearkkitehtitoiminnan piirissä on 98 avustusta saavaa kuntaa.

Yleiskaavoituksen tukea suunnataan kunta- ja palvelurakenneuudistuksen tavoitteiden toteuttamiseksi erityisesti kaupunkiseutujen kes-

tävää yhdyskuntakehitystä edistävään yleiskaavalliseen yhteistyöhön ja kuntien yhteisiin yhdyskuntarakenteen kehityshankkeisiin.

Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

2008 talousarvio	800 000
2007 talousarvio	850 000
2006 tilinpäätös	925 000

55. (35.30.55) Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 60 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää asuntojen korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustuksista annetun lain (1184/2005) mukaisiin avustuksiin. Avustuksia suunnitelmallisen korjaustoiminnan edistämiseksi ei vuonna 2008 myönnetä huoltokirjan laatimiseen.

Ennen vuotta 2006 korjaus- ja energia-avustuksista annetun lain (1021/2002) nojalla myönnetyt avustukset maksetaan valtion asuntorahaston varoista.

Selvitysosa: Määrärahalla tuetaan ikääntyvien ja vammaisväestön kotona asumista. Painopisteenä ovat hissien rakentaminen sekä vanhusten ja vammaisten asuntojen korjaaminen kotona asumisen mahdollistamiseksi. Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi tuetaan edelleen pientalojen ympäristöystävällisiä lämmitystapamuutoksia sekä avustetaan energiatehokkuutta parantavia investointeja. Kuntoarvioavustuksia ryhdytään jälleen myöntämään osana energiatalouden parantamistoimenpiteitä. Kiinteistökohtaisten talousjätevesijärjestelmien parantamista hajaasutusalueilla tuetaan.

2008 talousarvio	60 500 000
2007 talousarvio	50 500 000
2006 tilinpäätös	70 000 000

60. (35.30.60) Siirto valtion asuntorahastoon

Momentille ei myönnetä määrärahaa.

Korkotukilainat ja valtiontakaukset

Vuonna 2008 saa valtion asuntorahaston varoista hyväksyä vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (604/2001) mukaisia lainoja ja asunto-osakeyhtiötalolainojen korkotuesta annetun lain (205/1996) mukaisia perusparannuslainoja korkotukilainoiksi yhteensä enintään 670 000 000 euroa.

Vuonna 2008 saa asumisoikeus- ja vuokratalotuotannon valtion ja kuntien takauslainoista annetun lain (126/2003) mukaisia lainoja hyväksyä takauslainoiksi siten, että niistä valtiolle aiheutuvien takausvastuiden määrä on yhteensä enintään 15 000 000 euroa.

Omistusasuntolainojen valtiontakauksista annetun lain (204/1996) mukaisten valtionvastuiden kokonaismäärä saa vapaarahoitteisissa ja asp-lainoissa olla yhteensä enintään 2 500 000 000 euroa vuoden 2008 lopussa. Lisäksi vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain sekä omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain mukaisiin lainoihin tulee lainojen hyväksymisvaltuuden mukainen valtionvastuu.

Valtion asuntorahaston varoista maksetaan vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain, vuokra-asuntolainojen korkotuesta annetun lain (867/1980), asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (1205/1993), omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain, asunto-osakeyhtiötalolainojen korkotuesta annetun lain ja oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain (639/1982) mukaiset korkotuet, korkohyvitykset ja luottovarauskorvaukset. Lisäksi asuntorahaston varoista katetaan vuokra-asuntolainojen korkotuesta annetun lain 9 ja 9 a §:ssä, asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain 10 §:ssä, vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetussa laissa, asumisoikeus- ja vuokratalotuotannon valtion ja kuntien takauslainoista annetussa laissa sekä omis-

tusasuntolainojen valtiontakauksista annetussa laissa tarkoitetut valtionvastuut. Asuntorahaston varoista maksetaan myös asuntosäästöpalkkiolain (862/1980) mukaiset asuntosäästöpalkkiot.

Lykkäykset, velkajärjestelyt ja akordit

Henkilökohtaisen aravalainan saajasta itsestään riippumattomista syistä aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseksi voidaan vuonna 2008 aravalain 46 §:n ja arava-asetuksen (1587/1993) 28 §:n nojalla myöntää yhteensä enintään 200 000 euroa lykkäystä lainan korkojen, lyhennysten tai molempien maksamisesta.

Valtiokonttorilla on oikeus yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993) 78 §:ssä tarkoitetun vapaaehtoisen velkajärjestelyn yhteydessä luopua osasta Valtion asuntorahaston varoista myönnetyn asuntorahastoon takaisin maksettavan henkilökohtaisen asuntolainan pääomaa ja korkoa.

Purettaessa pysyvästi tyhjilleen jääneitä aravavuokrataloja väestöltään vähenevillä alueilla saadaan vuonna 2008 valtion vastuulle aravarajoituslain (1190/1993) 17 a §:n mukaisesti jättää enintään 3 500 000 euroa. Lisäksi saadaan, jos se on välttämätöntä suurempien luottotappioiden estämiseksi asuntotarpeeltaan supistuvilla alueilla, valtion vastuulle aravarajoituslain 16 a §:n nojalla jättää aravalainapääomia yhteensä enintään 3 000 000 euroa vuonna 2008.

Avustukset

Vuonna 2008 saa valtion asuntorahaston varoista myöntää avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetun lain (1281/2004) mukaisia avustuksia yhteensä enintään 60 000 000 euroa.

Vuonna 2008 saa valtion asuntorahaston varoista myöntää vuokratalojen ja asumisoikeustalojen tervehdyttämisavustuksista annetun lain (657/2000) mukaisia avustuksia yhteensä enintään 2 600 000 euroa, josta Valtiokonttori saa käyttää enintään 105 000 euroa taloudellisissa vaikeuksissa olevien asuntoyhteisöjen talouden tervehdyttämistä ja kunnossapidon suunnittelua edistävistä selvityksistä ja toimenpiteistä aiheutuviin kustannuksiin.

Vuonna 2008 saa valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla (688/2001) myöntää asuntojen purkuavustuksia yhteensä enintään 2 000 000 euroa siten kuin aravavuokratalojen purkamiskustannuksiin myönnettävistä avustuksista annetulla valtioneuvoston asetuksella (79/2006) on tarkemmin säädetty.

Vuonna 2008 saa valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla myöntää määräaikaisia hankekohtaisia avustuksia yhteensä enintään 10 000 000 euroa siten kuin uusien asuntoalueiden kunnallistekniikan rakentamiseen vuosina 2005—2009 myönnettävistä valtionavustuksista annetulla valtioneuvoston asetuksella (1279/2004) on tarkemmin säädetty.

Vuonna 2008 saa myöntää enintään 2 000 000 euroa avustuksia Helsingin, Espoon tai Vantaan kunnalle vuonna 2006 tehdyn ehdollisen ennakkopäätöksen perusteella siten, että avustuksen määrä on enintään 10 prosenttia kustannuksista. Avustusta ei voida myöntää, jos avustuksen saajalle on myönnetty muuta avustusta samoihin kustannuksiin.

Vuonna 2008 saa valtion asuntorahastosta myöntää valtionavustuslain nojalla yhteensä enintään 600 000 euroa määräaikaisia hankekohtaisia avustuksia aravavuokra-asuntojen vähentyneestä kysynnästä kärsivien kerrostalovaltaisten alueiden kehittämiseksi. Alueiden tulee sijaita valtioneuvoston nimeämillä äkillisillä rakennemuutosalueilla tai kunnissa, joissa on runsaasti ylitarjontaa aravavuokra-asunnoista. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus nimeää hankealueet ja myöntää avustukset. Avustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että alueen kehittämisestä laaditaan kokonaissuunnitelma, joka kytkeytyy kunnan asuntoolojen kehittämiseen. Avustusta voidaan myöntää kunnille kehittämis- ja suunnittelukustannuksiin sekä niihin liittyviin hankekustannuksiin. Avustuksen määrä on enintään 35 prosenttia kustannuksista. Avustusta ei voida myöntää, jos avustuksen saajalle on myönnetty muuta avustusta samoihin kustannuksiin. Lisäksi saadaan tehdä ehdollisia ennakkopäätöksiä vuosina 2009—2010 mainittuun tarkoituk-

seen myönnettävistä avustuksista siten, että vuodesta 2006 lukien myönnettyjen avustusten ja ehdollisten ennakkopäätösten yhteismäärä on enintään 2 000 000 euroa.

Varainhankintavaltuudet

Asuntorahastolla saa kerralla olla lainaa yhteensä enintään 2 500 000 000 euroa, josta pitkäaikaista enintään 1 000 000 000 euroa.

Selvitysosa: Sosiaalisen asuntotuotannon rahoitus toteutetaan korkotukilainoin ja aravalainojen myöntämisestä luovutaan. Omistusasuntojen korkotukilainoitus keskitetään asunto-osakeyhtiötalojen ylläpidon kannalta keskeisiin korjaustoimenpiteisiin kuten putkisto- ja ulkovaipparemontteihin sekä energiataloudellisiin korjauksiin. Näitä korkotukilainoja on tarkoitus myöntää asuntojen perusparantamisen tukemiseen alueilla, joilla asuntojen arvioidaan säilyvän asuntokäytössä myös pitkällä aikavälillä. Muita omistusasuntojen korkotukilainoja ei myönnetä.

Kasvukeskusalueille kohdentuva kunnallistekniikka-avustusjärjestelmä on voimassa vuodesta 2005 vuoden 2009 loppuun asti ja siihen osoitetaan näinä vuosina yhteensä 50 milj. euroa. Vuonna 2008 myönnettävistä avustuksista on tehty ehdollisia ennakkopäätöksiä yhteensä 10 milj. euron arvosta.

Vähentyvän asuntokysynnän aiheuttamien ongelmien helpottamiseksi on käynnistetty määräaikainen projekti, johon osoitetaan yhteensä 2 milj. euroa vuosina 2006—2010. Tavoitteena on sosiaalisten vuokra-asuntojen vähentyneestä kysynnästä kärsivien kerrostalovaltaisten asuntoalueiden laadun kehittäminen sekä asuntokannan sopeuttaminen kysyntää vastaavaksi.

Vuonna 2008 valtion asuntorahastolla ei ole tarvetta nettomääräiseen varainhankintaan. Asuntorahaston velka vähenee.

Asuntorahaston rahoitusrakenteen arvioidaan muodostuvan vuonna 2008 seuraavaksi:

Arvio asuntorahaston rahoitusrakenteesta vuonna 2008	milj. €
Arvioitu saldo 1.1.2008	80
Tulot	
— Tulot asuntolainoista	630
— Tulot takausmaksuista	10
Menot	
— Korkotuki- ja avustusmenot	170
— Aravalainat (v. 2007 myönnettyjen maksu)	40
— Rahaston velkojen menot	
— korot	95
— kuoletukset	190
— Siirto talousarvioon	148
Arvioitu saldo 31.12.2007	77
2008 talousarvio	—
2007 talousarvio	—
2006 tilinpäätös	—

64. Avustukset rakennusperinnön hoitoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 350 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) rakennussuojelulain (60/1985) 11 ja 13 §:n nojalla suoritettaviin korvauksiin ja suojelun toteuttamisesta valtiolle aiheutuviin menoihin,

2) maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 57 §:n 3 momentin mukaisiin avustuksiin kunnille,

3) avustuksiin yksityisille omistajille, rakennusperinnön hoitoa edistäville yhteisöille, kunnille ja kuntayhtymille kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden ja niiden välittömän ympäristön kunnossapitoon, suojeluun ja parantamiseen sekä säilyttämisen edellyttämiin selvityksiin ja tietopalveluun ja

4) merkittäviin maisema-alueisiin ja kansallisiin kaupunkipuistoihin kuuluvan rakennetun ympäristön hoidon ja kunnostuksen avustuksiin.

Kunnille ja kuntayhtymille voidaan myöntää avustusta myös kulttuurihistoriallisesti arvokkaan kohteen hankkimiseksi, jos hankinnasta aiheutuvat kustannukset muodostuvat kunnan tai kuntayhtymän taloudelliseen asemaan nähden kohtuuttomiksi.

Avustusta rakennusperinnön hoitoon saa myöntää enintään 50 prosenttia toimenpiteiden kustannuksista. Erittäin arvokkaaseen, rakennustavaltaan tyypilliseen tai ainutlaatuiseen kohteeseen, johon uusi käyttötapa on vaikeasti sovitettavissa tai jolla on valtakunnallista merkitystä, voidaan avustusta myöntää tätä enemmän, kuitenkin enintään 80 prosenttia toimenpiteiden kustannuksista.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään pääasiassa yksityisten omistajien avustamiseen arvokkaan rakennusperinnön säilymisen turvaamiseksi suojeluarvojen mukaisella tavalla. Ennen vuotta 2006 myönnetyt tai varauspäätöksen saaneet avustukset maksetaan valtion asuntorahaston varoista.

2008 talousarvio	2 350 000
2007 talousarvio	2 350 000
2006 tilinpäätös	2 350 000

(30.) Asumisen edistäminen

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuihin 33.10 ja 35.20 ja sen momentti 54 siirrettäväksi momentiksi 33.10.54 ja momentit 55 ja 60 momenteiksi 35.20.55 ja 60.

(40.) Alueelliset ympäristökeskukset

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 35.01 ja sen momentti 21 siirrettäväksi momentiksi 35.01.02.

(50.) Ympäristölupavirastot

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 35.01 ja sen momentti 21 siirrettäväksi momentiksi 35.01.03.

(60.) Suomen ympäristökeskus

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 35.01 ja sen momentti 21 siirrettäväksi momentiksi 35.01.04.

(70.) Valtion asuntorahasto

Selvitysosa: Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 35.20 ja sen momentti 21 siirrettäväksi momentiksi 35.20.01.

(99.) Ympäristöministeriön hallinnonalan muut menot

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuihin 35.01 ja 35.10 ja sen momentti 26 yhdistettäväksi momenttiin 35.01.01 ja momentit 29 ja 65 siirrettäväksi momenteiksi 35.01.29 ja 65 sekä momentit 62, 63 ja 66 momenteiksi 35.10.62, 64 ja 66.

Pääluokka 36
VALTIONVELAN KOROT

Selvitysosa: Valtion velanhoidossa tavoitteena on velasta aiheutuvien kustannusten minimointi kuitenkin niin, että siitä aiheutuvat riskit kuten luottoriski, korkoriski, valuuttakurssiriski ja jälleenrahoitusriski pidetään hyväksyttävällä tasolla.

Lainanotto toteutetaan pääasiassa pitkäaikaisia euromääräisiä kiinteäkorkoisia sarjaobligaatioita hyväksi käyttäen. Tämä turvaa vallitsevissa rahoitusmarkkinaolosuhteissa rahoituksen saatavuuden ja valtion maksuvalmiuden mahdollisimman edullisin kustannuksin.

Markkinoilla tyypillisesti vallitsevasta korkorakenteesta seuraa, että pitkäaikainen kiinteäkorkoinen varainhankinta on lyhytaikaisiin korkoihin sidottua velanottoa kalliimpaa. Korkoriskin hallinnan tarkoituksena on muuttaa velan korkokustannusten herkkyyttä yleisen korkotason muutoksille siten, että korkokustannukset olisivat pitkällä aikavälillä mahdollisimman matalat mutta kuitenkin niin, että korkotason mahdollinen odottamaton nousu ei lisää korkomenoja kestämättömällä tavalla. Euroalueen yleisen korkotason nousu yhdellä prosenttiyksiköllä lisäisi velan korkokustannuksia noin 200 miljoonalla eurolla vuonna 2008.

Valtiovarainministeriö on määritellyt budjettivelan tavoitteellisen korkoriskiaseman ns. vertailusalkun avulla. Vertailusalkku määrittää tilastolliseen analyysiin perustuvan velan optimaalisen korkorakenteen, joka valitulla riskitasolla minimoi kustannukset pitkällä aikavälillä. Budjettivelan korkoriskiasemaa suhteessa valittuun vertailusalkkuun säädellään valtiovarainministeriön asettamien riskirajojen puitteissa pääsääntöisesti johdannaissopimuksilla.

Valuuttakurssiriskiä sisältävää velkaa oli joulukuun 2006 lopussa n. 45 miljoonaa euroa eli 0,1 % budjettitalouden velasta. Valuuttariski on poistunut helmikuussa 2007 viimeisten valuuttaerien erääntyessä. Uudessa toiminnassa valuuttariskiä ei oteta.

Velanhoidon toimenpiteet toteutetaan pääosin markkinaolosuhteiden mukaisesti ja siten toteuma saattaa poiketa käytetyistä laskentaolettamuksista markkinaolosuhteiden niin edellyttäessä.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
01.	**Valtionvelan korko**	**2 245 287**	**2 328 700**	**2 401 000**	**72 300**	**3**
90.	Valtionvelan korko (arviomääräraha)	2 245 287	2 328 700	2 401 000	72 300	3
(03.)	**Valuuttamääräisen velan korko**	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
09.	**Muut menot valtionvelasta**	**16 066**	**19 000**	**21 000**	**2 000**	**11**
20.	Palkkiot ja muut menot valtionvelasta (arviomääräraha)	16 066	19 000	21 000	2 000	11
	Yhteensä	**2 261 353**	**2 347 700**	**2 422 000**	**74 300**	**3**

01. Valtionvelan korko

S e l v i t y s o s a : Luvun nimike on muutettu.

90. (36.01.90 ja 36.03.90) Valtionvelan korko (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 2 401 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionvelan korkojen, vanhentuneiden korkojen ja myös lyhytaikaisesta tilapäisrahoituksesta aiheutuvien korkojen sekä velkasalkun riskiaseman säätelemiseksi tehtyjen johdannaissopimusten menojen maksamiseen.

S e l v i t y s o s a : Euromääräinen velka oli 31.12.2006 56 647 milj. euroa ja sen keskimääräinen nimelliskorko 4,2 %. Bruttomääräisistä menoista vähennettäviä tuloja ovat valtionlainoista saatavat korkotulot sekä valtionlainojen koronmaksua suojaavista johdannaisista kertyvät tulot.

Valtio on vähentänyt valuuttamääräistä velkaa lainojen erääntymisen myötä. Valuuttakurssiriskiä on lisäksi vähennetty valuutanvaihtosopimuksilla. Valuuttakurssiriskiä sisältävää velkaa oli 31.12.2006 jäljellä enää 45 milj. euroa. Tämä velka erääntyi helmikuussa 2007. Uudessa toiminnassa valuuttariskiä ei oteta.

Määrärahan arvioitu käyttö (milj. euroa)

Tuotto-obligaatiolainat	6
Sarjaobligaatiolainat	2 007
Muut obligaatiolainat	159
Muut joukkovelkakirjalainat	17
Velkasitoumuslainat	143
Velkakirjalainat	68
Muut lainat	1
Yhteensä	2 401

Momentin nimike on muutettu.

2008 talousarvio	2 401 000 000
2007 II lisätalousarvio	50 000 000
2007 talousarvio	2 328 700 000
2006 tilinpäätös	2 245 286 722

(03.) Valuuttamääräisen velan korko

S e l v i t y s o s a : Luku ehdotetaan yhdistettäväksi lukuun 36.01 ja sen momentti 90 momenttiin 36.01.90.

09. Muut menot valtionvelasta

20. (36.09.21) Palkkiot ja muut menot valtionvelasta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 21 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion lainanoton ja velanhallinnan valmistelusta, lainojen ottamisesta ja liikkeeseenlaskusta, lainojen takaisinmaksusta ja johdannaissopimuksista aiheutuvien menojen, asiantuntija- ym. palkkioiden sekä muiden lainanoton ja velanhallinnan toteuttamiseen liittyvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös selvitys- ja maksujärjestelmien käyttökustannuksiin sekä lyhytaikaisen tilapäisrahoituksen hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon olemassa olevasta velkakannasta sekä vuosien 2007—2008 lainanotosta ja velanhoidollisista toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Liikkeeseenlasku- ja myyntikustannukset	6 800 000
Lunastus- ja asiamiespalkkiot	2 000 000
Saatujen käteisvakuuksien menot	11 000 000
Muut menot	1 200 000
Yhteensä	21 000 000

2008 talousarvio	21 000 000
2007 talousarvio	19 000 000
2006 tilinpäätös	16 066 184

Pääluokka 37
VALTIONVELAN VÄHENTÄMINEN

S e l v i t y s o s a : Pääluokan määrärahoihin sisältyvät sellaiset erät, jotka johtuvat velan koon tai rakenteen muutoksista. Pääluokan määrärahat on tarkoitettu velan takaisinmaksusta aiheutuviin menoihin vähennettynä uusista lainoista saatavilla tuloilla. Lisäksi määrärahaan sisällytetään nettomääräisesti lainan ottamista tai takaisinmaksuhintaa suojaavista johdannaissopimuksista aiheutuvat erät.

Budjettitalouden velan nimellisarvon ja markkina-arvon kehitys vuosina 2005—2008 (mrd. euroa)

	2005 tilinpäätös	2006 tilinpäätös	2007 talousarvio	2008 esitys
Budjettitalouden velka, nimellisarvo	58,1	56,6	55,3	54,4
Budjettitalouden velka, markkina-arvo	61,8	58,7		

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2006—2008

		v. 2006 tilinpäätös 1000 €	v. 2007 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2008 esitys 1000 €	Muutos 2007—2008 1000 €	%
01.	**Valtionvelan nettokuoletukset ja velanhallinta**	**1 486 388**	**34 512**	**1 952 929**	**1 918 417**	**5 559**
94.	Nettokuoletukset ja velanhallinta (arviomääräraha)	1 486 388	34 512	1 952 929	1 918 417	5 559
	Yhteensä	**1 486 388**	**34 512**	**1 952 929**	**1 918 417**	**5 559**

01. Valtionvelan nettokuoletukset ja velanhallinta

94. Nettokuoletukset ja velanhallinta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 952 929 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionvelan kuoletusten ja takaisinostojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös valtion lainanotossa esiintyvien emissiotappioiden ja velan takaisinostoissa esiintyvien pääomatappioiden sekä valtionlainojen ottamista ja takaisinmaksua suojaavista johdannaisista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Nettobudjetoinnissa otetaan tuloina huomioon uusien lainojen nimellisarvot, emissiovoitot, pääomavoitot sekä velan riskiaseman säätelemiseksi tehdyistä johdannaissopimuksista saatavat tulot.

Selvitysosa: Budjettitalouden velan pitkäaikaisten lainojen kuoletuksia arvioidaan maksettavan 7,2 mrd. euroa vuonna 2008. Tämän lisäksi arvioidaan erääntyvän velkasitoumuksia ja lyhytaikaista luottoa 5,3 mrd. euroa. Uusista lainoista saatavan määrän, ml. emissiotappiot, arvioidaan olevan 10 578 071 000 euroa ja lainojen kuoletuksiin ja takaisinmaksuun, ml. pääomatappiot, käytettävän määrän 12 531 000 000 euroa, jolloin velkaa vähennetään yhteensä 1 952 929 000 euroa.

Määrärahan arvioitu käyttö	€
Nimellisarvoiset nettokuoletukset (netto)	1 904 929 000
Emissiotappiot (netto)	25 000 000
Pääomatappiot (netto)	23 000 000
Yhteensä	1 952 929 000

2008 talousarvio	1 952 929 000
2007 II lisätalousarvio	1 126 419 000
2007 I lisätalousarvio	183 785 000
2007 talousarvio	34 512 000
2006 tilinpäätös	1 486 387 905

Liite 1 Hallituksen esitykseen Eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2008[1)]

TALOUDELLINEN KATSAUS

[1)] Hallitus ei ole käsitellyt liitettä. Se on tarkoitettu talousarvioesityksen tausta-aineistoksi.

Sisällys

1 Yleiskatsaus 3
Suhdannekuva 3
Keskipitkän aikavälin talousnäkymät 7
2 Kansainvälinen talous 9
3 Ulkomaankauppa 15
Vienti 15
Tuonti 18
Vaihtotase 20
4 Tuotanto 23
Alkutuotanto 23
Jalostus 24
Palvelut 29
Kokonaistuotanto 31
5 Työvoima 35
6 Kustannukset ja hinnat 39
7 Tulot 43
8 Kulutus 45
Yksityinen kulutus 45
Julkinen kulutus 46
9 Investoinnit 49
10 Julkinen talous 53
Julkisyhteisöt yhteensä 53
Arvioita finanssipolitiikan vaikutuksista 57
Julkisen talouden kestävyys 58
Finanssipolitiikka ja hallituksen tavoitteet 59
Valtionhallinto 64
Paikallishallinto 68
Sosiaaliturvarahastot 74
11 Rahoitustasapaino ja rahoitusmarkkinat 79
Taloudellisia tapahtumia helmikuussa-elokuussa 2007 83
Liitetaulut 93

Toteutunutta kehitystä koskevien tietojen lähde:
Suomi: Tilastokeskus ellei muuta mainittu. Kansainvälinen talous: Eurostat, IMF, OECD

Taulukoissa käytetyt symbolit

-	Ei mitään ilmoitettavana
0	Suure pienempi kuin puolet käytetystä yksiköstä
..	Tietoa ei ole saatu
.	Loogisesti mahdoton esitettäväksi
*	Ennakkotieto
**	Ennuste

Kukin taulukoiden luvuista on pyöristetty erikseen, mistä aiheutuu, etteivät summat aina täsmää.

1 YLEISKATSAUS

Suhdannekuva

Suomen talous jatkaa vahvaa suoritustaan. Talouskasvu on yhä nopeaa ja jatkuu myös ensi vuonna tuotantomahdollisuuksien rajoilla. Työllisten osuus työikäisestä väestöstä nousee yli 70 prosentin ja työttömyysaste painuu ensi vuonna lähelle 6 prosenttia. Ulkomaankauppa säilyy tuntuvasti ylijäämäisenä, yritysten kannattavuus hyvänä ja julkisen talouden rahoitusasema vahvana. Kotitalouksien velkaantuneisuuden kasvu yhdessä kohoavien hinta- ja kustannuspaineiden kanssa ovat kuitenkin kotimaisia riskitekijöitä. Yhdessä kansainvälisen talouden lisääntyneiden epävarmuuksien kanssa nämä saattavat heikentää talouden kasvunäkymiä ja tasapainoa.

Kansainvälisen talouden korkeasuhdanne jatkuu, sillä Yhdysvaltojen talouskasvun hidastumisen on korvannut vahva kasvu muualla. Vaikka kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden viimeaikainen rauhattomuus onkin lisännyt epävarmuutta maailmantalouden kasvunäkymien suhteen, on perusteltua arvioida, että maailmantalouden kasvu yltää tänä vuonna 5 prosenttiin ja hidastuu siitä ensi vuonna vain hieman. Euroalueen yritysten ja kuluttajien luottamus on pysynyt korkealla ja talouden toimeliaisuus vahvana kotimaisen kysynnän vilkkauden myötä. Teollisuustuotanto on jatkanut kasvuaan joskin hidastuen. Työllisyys lisääntyy euroalueella ensi vuonna 1½ prosentin vauhtia jo kolmatta vuotta peräkkäin ja työttömyys on painumassa 7 prosentin alapuolelle. Euroalueen tuotanto kasvaa viime vuoden tapaan sekä tänä että ensi vuonna 2½ %.

Suomessa *kokonaistuotannon* kasvu pysyi nopeana vuoden 2007 alkupuoliskolla ja koko vuonna tuotanto ylittää viimevuotisen tasonsa 4½ prosentilla. Korkeasuhdannetta vahvistaa kansainvälisen talouden jo neljättä vuotta jatkuvan ripeän kasvun ohella yhäkin suhteellisen alhaisena säilynyt korkotaso ja verotuksen keveneminen. Kuten vuonna 2006 sekä nettovienti että kotimainen kysyntä tukevat kasvua painopisteen siirtyessä kuitenkin kotimaisen kysynnän puolelle. Vienti ja investoinnit lisääntyvät tänä vuonna noin viisi ja kotitalouksien kulutusmenot neljä prosenttia.

Teollisuuden tuotanto lisääntyy tänä vuonna yhä ripeästi, 7 %. Etenkin perinteisen metalliteollisuuden tuotteiden kysyntä on ennätysvilkasta, kun taas metsäteollisuuden kasvu on vaisumpaa ja erityisesti puuteollisuuden näkymät ovat selvästi heikentyneet. Voimakkaasti kansainvälistyneiden teknologiateollisuuden yritysten toiminnot kasvavat tuntuvimmin ulkomailla. Rakennusala on osin ylikuumennut ja alan tuotannon kasvu alkaa olla tuotantomahdollisuuksiin nähden ylärajoillaan. Kantohintojen rajun nousun ja vahvan kysynnän vetäminä metsätalouden tuotanto lisääntyy tänä vuonna tuntuvasti. Palvelutuotannon kasvu jatkuu tasaisena.

Korkeasuhdanne jatkuu vuoden 2008 puolelle. Kansainvälisen kysynnän ennustetaan jatkuvan yhä ripeänä, mutta kasvanut epävakaus rahoitusmarkkinoilla saattaa jatkuessaan vaikuttaa kehitykseen yllättävästikin. Tilauskannat ovat yhä korkealla tasolla mm. metalliteollisuudessa ja rakentamisessa, mutta tarjontarajoitteet hidastavat tuotannon kasvua. Kotitalouksien asunto-ostoissa nopeimman kasvun vaihe jää jo taakse, sillä velkaantumisen korkea taso yhdessä velanhoitomenojen kasvun ja korkeiden hintojen kanssa rajoittavat asuntojen hankintoja. Ostovoiman ja työllisyyden kasvut tukevat kuitenkin yhä kulutuskysyntää. Yritysten investoinnit lisääntyvät, samoin julkiset investoinnit. BKT:n kasvu yltää ensi vuonna vielä lähes 3½ prosenttiin, eli käynnissä olevan suhdannekierron keskimääräiseen kasvuvauhtiin.

Työllisten määrä lisääntyy tänä vuonna liki 50 000 henkeä; kasvua on lähinnä palvelu- ja rakennusalojen, mutta hieman myös teollisuuden työllisyydessä. Työllisyysaste nousee 70 prosenttiin. Työvoiman tarjonta lisääntyy yhä, kun ikääntyneet työntekijät pysyvät työmarkkinoilla entistä pitempään ja työpaikkojen aiempaa runsaampi tarjonta vetää ihmisiä työmarkkinoille. Työttömien määrä vähenee tänä vuonna noin 25 000 hengellä ja työttömyysaste alenee 6,7 prosenttiin. Hyvä työllisyyskehitys jatkuu v. 2008, jolloin työllisyysaste kohoaa 70½ prosenttiin ja työttömyysaste painuu 6,3 prosenttiin.

Työkustannusten nousu on viime vuosina ollut maltillista, mikä on osaltaan tukenut talouden kasvua ja työllisyyden paranemista. Vuonna 2008 palkkojen nousu nopeutuu uusien tulosopimusten myötä selvästi. Vaikka korotukset pysynevätkin jo palkkaratkaisunsa solmineiden alojen osalta vielä tuottavuuden kasvun ja kannattavuuden asettamissa rajoissa, uhkana on, että korotustason muodostuminen yleiseksi linjaksi alkaisi muiden alojen osalta heikentää nopeasti hintakilpailukykyä.

Kuluttajahintojen nousu on tänä vuonna nopeutunut lähes prosenttiyksiköllä 2½ prosentin tuntumaan mm. asumiskustannusten nousun seurauksena. Vuonna 2008 keskimääräinen inflaatio pysyy suunnilleen ennallaan. Inflaatiotekijöiden suhteellinen merkitys kuitenkin hieman muuttuu. Palkkojen ohella välillisten verojen sekä terveydenhuollon maksujen korotukset nostavat hintatasoa, kun taas asumisen kustannusten nousu hidastuu.

Vuonna 2007 palkansaajien reaaliansioiden nousu hidastuu, mutta valtion tuloverotuksen keveneminen yhdessä työllisyyden kohenemisen kanssa lisäävät *kotitalouksien* ostovoimaa. Toistaiseksi varallisuusarvojen nousu on vastannut velkaantumisen kasvua, mutta ylivelkaantumisen riskit ovat lisääntymässä. Ensi vuonna kotitalouksien käytettävissä olevien reaalitulojen kasvu hieman nopeutuu, mutta säästämiasteen lasku ja velkaantumisen kasvu jatkuvat. Kotitalouksien rahoitusalijäämä suhteessa bruttokansantuotteeseen kohoaa päälle 4 prosentin.

Alijäämäisen kotitaloussektorin vastapainona *yritysten* toimintaylijäämä on bruttokansantuotteeseen suhteutettuna viitisen prosenttiyksikköä suurempi kuin niiden investoinnit; suunnilleen saman verran kuin vaihtotase on ylijäämäinen. Yritysten kannattavuus nousee tänä vuonna historiallisestikin korkealle tasolle, ja niiden rahoitusrakenteet ovat vahvat useita vuosia jatkuneen hyvän tuloskehityksen vuoksi. Ensi vuonna kustannusten nousu kuitenkin jo rajoittaa tulokehitystä.

Yrityssektorin tapaan *julkisen talouden* rahoitusasema on vahva. Ylijäämä nousee 4½ prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen, josta se laskee ensi vuonna puoli prosenttiyksikköä. Sekä verojen että menojen suhde bruttokansantuotteeseen alenee merkittävästi tänä vuonna. Veroaste alenee lievästi myös ensi vuonna. Velkaantuminen alenee edelleen kolmisen prosenttiyksikköä vuodessa ja julkinen velka on ensi vuonna 33 % bruttokansantuotteesta. Valtiontalous on tänä vuonna ylijäämäinen, ensi vuonna ylijäämä pienenee hieman. Kuntatalous kohenee myös ja on likimain tasapainossa. Sosiaaliturvarahastojen ylijäämä säilyy ennallaan. Työeläkerahastojen kasvussa oleva sijoituskanta oli kesäkuun lopussa 123 mrd. euroa, mikä on 70 % kokonaistuotannosta.

Keskipitkällä aikavälillä talouden kasvumahdollisuuksia heikentää erityisesti väestön ikääntymisestä johtuva työvoiman tarjonnan väheneminen. Työllisyyden ja julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyden vahvistamisessa avainasemassa on riittävän talouskasvun aikaansaaminen. Tämä edellyttää tuottavuuden parantamista sekä talouden tarjontakapasiteetin vahvistamista.

Keskeiset ennusteluvut

	2006*	2004	2005*	2006*	2007**	2008**
	mrd. euroa	määrän muutos, prosenttia				
Bruttokansantuote markkinahintaan	167	3,7	2,9	5,0	4,4	3,3
Tavaroiden ja palvelujen tuonti	66	7,8	12,2	8,3	4,4	3,8
Kokonaistarjonta	233	4,7	5,2	5,9	4,4	3,4
Tavaroiden ja palvelujen vienti	74	8,6	7,1	10,4	5,7	4,7
Kulutus	122	2,6	3,2	3,3	3,1	3,2
yksityinen	86	3,0	3,8	4,3	4,0	3,8
julkinen	36	1,8	1,7	1,0	0,8	1,8
Investoinnit	32	3,6	3,7	4,1	5,0	3,1
yksityiset	28	3,6	6,4	5,6	5,0	2,7
julkiset	4	3,7	-10,7	-5,3	4,7	6,1
Kokonaiskysyntä	233	4,7	5,2	5,9	4,4	3,4
kotimainen kysyntä	158	3,0	4,2	4,1	3,8	2,8

	2004	2005*	2006*	2007**	2008**
Palvelut, määrän muutos, %	3,3	2,4	3,5	3,2	2,7
Koko teollisuus, määrän muutos, %	4,9	3,9	10,6	7,2	5,0
Työn tuottavuus, muutos, %	3,0	1,8	3,4	2,5	2,6
Työllisyysaste, %	67,2	68,0	68,9	70,1	70,5
Työttömyysaste, %	8,8	8,4	7,7	6,7	6,3
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	0,2	0,9	1,6	2,4	2,4
Ansiotasoindeksi, muutos, %	3,8	3,9	3,0	3,2	5,0
Vaihtotase, mrd. euroa	11,7	7,7	7,8	8,7	8,6
Vaihtotase, % BKT:sta	7,7	4,9	4,7	4,8	4,6
Lyhyet korot (Euribor 3 kk), %	2,1	2,2	3,1	4,2	4,6
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v), %	4,1	3,4	3,8	4,5	4,7
Julkisyhteisöjen menot, % BKT:sta	50,2	50,5	48,8	47,5	47,4
Veroaste, % BKT:sta	43,4	43,9	43,3	42,7	42,2
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, % BKT:sta	2,1	2,5	3,7	4,4	3,8
Valtion rahoitusjäämä, % BKT:sta	0,4	0,4	0,8	1,4	0,9
Julkisyhteisöjen bruttovelka (EMU), % BKT:sta	44,1	41,4	39,2	36,1	33,1
Valtionvelka, % BKT:sta	41,9	38,2	35,3	32,1	29,3

Keskipitkän aikavälin talousnäkymät

Keskipitkällä aikavälillä talouskasvun esteeksi muodostuvat enenevässä määrin taloudessa lisääntyvät tarjontarajoitteet, erityisesti väestön ikääntymisestä johtuva työvoiman tarjonnan väheneminen. Työikäinen väestö alkaa vähentyä vuosikymmenen lopulla, ja 15–64 -vuotiaiden määrän ennakoidaan supistuvan yli 100 000 henkilöllä vuoteen 2015 mennessä. Työvoimaan kuuluvien määrän voi odottaa alkavan vähentyä jo ennen työikäisen väestön määrän kääntymistä laskuun, sillä työttömyys on laadultaan jo nyt pitkälti rakenteellista. Tämä yhdessä demografisen muutoksen kanssa saattaa johtaa siihen, että käytettävissä olevat työvoimaresurssit pienenevät seuraavan viiden vuoden aikana.

Tuotantokapasiteetin kasvun vähäisyys viime vuosina hidastaa osaltaan myös tuotantopotentiaalin kasvua. Investointiaste on pysynyt lähes muuttumattomana 18-19 prosentin tasolla BKT:sta viimeisen 10 vuoden ajan. Tutkimus- ja tuotekehitysmenot sekä investoinnit ulkomaille ovat vahvistaneet tuotantopohjaa. Kansainvälisen tuotannon uudelleensijoittuminen merkitsee kuitenkin kotimaisen tuotannon sopeuttamista uusiin olosuhteisiin. Työ- ja pääomapanoksen kehittyessä heikosti talouskasvu tulee lähivuosina nojautumaan pääasiassa tuottavuuden kasvuun. Tuottavuuden kasvun odotetaan hidastuvan keskipitkällä aikavälillä noin 2 prosenttiin työpaikkojen vähentyessä korkeamman tuottavuuden teollisuudessa ja lisääntyessä matalamman tuottavuuden palvelualoilla.

Potentiaalinen ja toteutunut talouskasvu

muutos edellisestä vuodesta, %

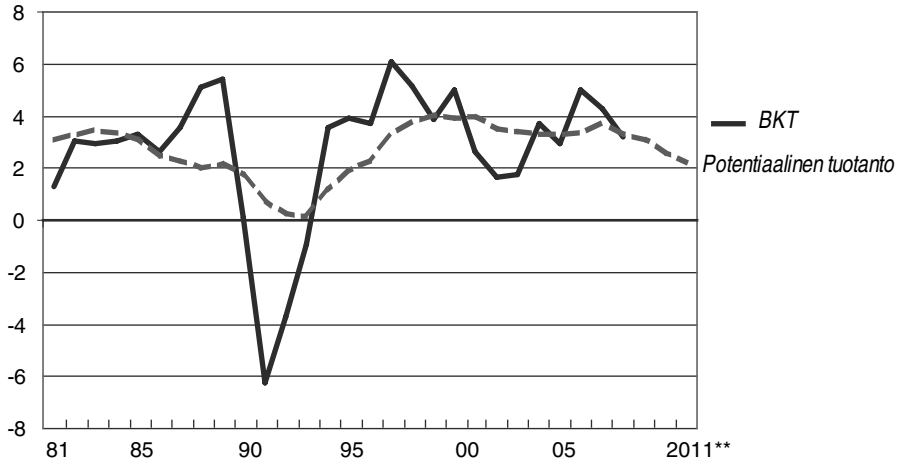

Talouden kasvumahdollisuuksiin tulevat vaikuttamaan yhä enemmän myös ilmastonmuutoksen torjumiseen liittyvät toimenpiteet. Euroopan komission arvion mukaan ilmastonmuutosta hidastavat toimet voivat vuoteen 2020 mennessä jarruttaa EU:ssa kansantuotteen kasvua 0,2 prosenttiyksiköllä vuodessa.

Tarjontarajoitteiden hidastama talouden keskipitkän aikavälin kasvuvauhti ei luo edellytyksiä työllisyyden kasvun jatkumiselle aivan viime vuosien vauhdilla. Hallitusohjelmassa oleva maininta työllisyyden kasvusta 80 000 - 100 000 henkilöllä edellyttää suotuisan kansainvälisen talouskehityksen ohella talouspoliittisia toimia, joilla kasvatetaan talouden tuotantopotentiaalia ja pienennetään rakenteellista työttömyyttä.

2 KANSAINVÄLINEN TALOUS

Pitkä korkeasuhdanne näyttää edelleen jatkuvan. Yhdysvaltain talouskasvun hidastumisen on korvannut ennakoitua parempi kasvu muualla ja maailmantalous yltää tänäkin vuonna noin 5 prosentin lisäykseen. Vienti ja kotimainen kysyntä vahvistavat kasvua Euroopassa. Useiden kehittyvien talouksien hyvä menetys jatkuu. Myös öljyntuottajat lisäävät omaa kysyntäänsä ja tuontia. Vahva kysyntä on nostanut tuotantotarvikkeiden hintoja. Raakaöljyn hinta on ylittänyt viime vuoden elokuun huipputason ja kireän markkinatilanteen takia sen ennakoidaan laskevan vähemmän kuin syyskaudella 2006. Muiden raaka-aineiden hintojen nousu on alkanut tasaantua ja sitä mukaa kuin tuotantopotentiaali kasvaa hintojen nousu taittuu. Metallien hintakehitys on epäyhtenäistä ja joidenkin metallien hinnat ovat yhä nousseet nopeasti. Yritysten kustannukset ovat kasvaneet ja myös palkkapaineet ovat lisääntyneet. Yritysten investoinnit ovat kasvussa, samalla kun niiden kannattavuuskehitys on ohittamassa huippunsa. Viime vuoden yli 9 prosentin kasvun jälkeen maailmankaupan kasvu hidastuu hieman tänä ja ensi vuonna. Maailman talouskasvuksi ennakoidaan vielä ensi vuonnakin 4,6 %.

Talouskehityksen uhat liittyvät öljyn tarjontaan ja sen jalostukseen kohdistuvien riskien ohella vaihtotaseiden jatkuvaan epätasapainoon ja asuntomarkkinoiden tilaan. Runsas luotonanto on nostanut asuntojen hinnat useissa maissa korkeiksi. Yhdysvalloissa epätietoisuus pienituloisten kyvystä maksaa lainojaan lisää epävarmuutta rahoitusmarkkinoilla. Ulkoisen tasapainon järkkyminen tai asuntojen hintojen laskun jatkuminen voivat kumpikin pahimmillaan johtaa laajalle leviäviin seurauksiin rahoitusmarkkinoilla.

Yhdysvaltain talous kasvoi 2,9 % viime vuonna. Yksityinen kulutus kasvoi edellisvuotista vauhtia, mutta investointien kasvu puolittui 2,7 prosenttiin. Kuluvan vuoden alkupuoliskolla tuotannon kasvu oli vaisua heijastaen osaltaan asuntorakentamisen jyrkkää supistumista. Muu rakentaminen ja vienti sen sijaan kehittyivät hyvin.

Etenkin koneisiin ja laitteisiin investoitiin varovasti, mutta tämän uskotaan johtuneen poikkeuksellisista tekijöistä. Ensimmäisellä neljänneksellä tuotannon vuosikasvu jäi puoleen prosenttiin. Toisella neljänneksellä päästiin jo 4,0 prosenttiin. Edellisvuoteen verrattuna ensimmäinen vuosipuolisko osoitti silti vain 1,7 prosentin kasvua. Tilanne asuntomarkkinoilla on heikentynyt. Uusia asuntoja myydään vähemmän ja vanhoja asuntoja on enemmän myymättä kuin liki pariin vuosikymmeneen.

Työllisyysaste on pysynyt ennallaan 66 prosentissa. Työllisten määrä kasvaa palveluissa ja alenee teollisuudessa. Työttömyys on vuoden alkupuoliskolla pysynyt ennallaan ja on 4,5 %. Hitaamman kasvun seurauksena työttömyys hieman kasvaa.

Suhteessa kokonaistuotantoon maan ulkoinen tasapaino on alkanut hitaasti kohentua. Yksityisen kulutuksen kasvun hidastuminen hidastaa tuonnin kasvua ja dollarin heikkeneminen lisää vientiä. Ensi vuoden lopussa alijäämä lienee silti 6 prosentin luokkaa.

Rahapolitiikka on ollut lievästi kiristävää. Ohjauskorko on yli vuoden ollut 5¼ %. Toistaiseksi sitä ei ole muutettu tuotannon kasvun hidastumisesta huolimatta, kun hintojen nousu ei ole riittävästi alentunut ja työllisyystilanne on pysynyt hyvänä.

Julkisen talouden tila oli v. 2006 ennakoitua parempi suurien verotulojen takia. Julkisen talouden alijäämä suhteessa bruttokansantuotteeseen painui 2,3 prosenttiin. Kasvavat sotilasmenot ja kysynnän kasvun hidastuminen kääntävät alijäämän jälleen kasvuun. Se kohonnee v. 2008 jälleen liki 3 prosenttiin. Julkiselle taloudelle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen edellyttäisi kireämpää finanssipolitiikkaa.

Kokonaistuotanto kasvaa tänä vuonna 1,9 % ja ensi vuonna 2,3 %.

Euroalueen pitkä hitaan kasvun jakso päättyi viime vuonna, kun talous kasvoi 2,7 % eli enemmän kuin kertaakin vuoden 2000 jälkeen. Elpyminen perustui paljolti kotimaiseen kysyntään ja nimenomaan investointeihin. Myös nettovienti tuki kasvua. Hyvän kehityksen uskotaan jatkuvan myös tänä vuonna, vaikka nettoviennin vaikutus jääkin pienemmäksi kuin v. 2006. Kotitalouksien luottamus on vahvistunut. Palkankorotukset ovat aiempaa suuremmat, mikä työllisyyden paranemisen ohella lisää tuloja ja nopeuttaa yksityisen kulutuksen kasvua. Myös yritysten tila on varsin myönteinen. Kapasiteetin käyttöaste on korkea ja kannattavuuden ennakoidaan pysyvän hyvänä. Kun lisäksi kysyntänäkymät niin kotimarkkinoilla kuin alueen ulkopuolellakin ovat hyvät, voidaan investointiin viimeaikaisesta markkinahäiriöstä huolimatta odottaa säilyvän hyvällä tasolla.

Työllisyys on kehittynyt ennakoitua paremmin. Työhön osallistumista ovat lisänneet useissa maissa toteutetut rakenteelliset uudistukset, joilla pyritään elinikäisen työajan pidentämiseen. Työllisten määrä kasvoi 1,4 % viime vuonna ja liki samaa kasvua odotetaan vuosina 2007 ja 2008. Työllisyysasteen arvioidaan ensi vuonna nousevan jo 66 prosenttiin. Kausitasoitettu työttömyysaste oli heinäkuussa 6,9 % eikä koko vuoden keskimääräinen työttömyys kohoa juuri tätä suuremmaksi.

Bruttokansantuote

	2004	2005	2006*	2007**	2008**
		määrän muutos, prosenttia			
Yhdysvallat	3,6	3,1	2,9	1,9	2,3
Japani	2,7	1,9	2,2	2,1	2,2
EU-27	2,5	1,8	3,0	2,8	2,4
Saksa	1,1	0,8	2,9	2,7	2,2
Ranska	2,5	1,7	2,0	2,2	2,0
Italia	1,2	0,1	1,9	1,8	1,7
Iso-Britannia	3,3	1,8	2,8	2,7	2,4
Espanja	3,2	3,5	3,9	3,6	3,2
Ruotsi	4,1	2,9	4,2	4,1	3,5
Tanska	2,1	3,1	3,5	2,1	2,0
Suomi	**3,7**	**2,9**	**5,0**	**4,4**	**3,3**
OECD	3,2	2,6	3,2	2,6	2,6
Kiina	10,1	10,4	11,1	10,5	10,0
Venäjä	7,2	6,4	6,7	6,5	6,0
Maailma	5,3	4,9	5,5	5,0	4,6

Työttömyysaste eräissä OECD-maissa

	2004	2005	2006*	2007**	2008**
			prosenttia		
Yhdysvallat	5,5	5,1	4,6	4,6	4,9
Japani	4,7	4,4	4,1	3,9	3,6
Iso-Britannia	4,7	4,8	5,5	5,4	5,4
Italia	8,1	7,8	6,9	6,2	6,1
Ranska	10,0	9,8	9,0	8,5	8,1
Saksa	9,2	9,1	8,1	6,6	6,2
Ruotsi	5,5	5,8	5,3	4,8	4,4
Suomi	**8,8**	**8,4**	**7,7**	**6,7**	**6,3**
Tanska	5,5	4,8	3,9	3,4	3,3
EU-27	9,0	8,7	7,9	7,1	6,7
OECD	6,7	6,5	5,9	5,6	5,4

Euron vahvistuminen on lievittänyt tuontihinnoista aiheutuvaa painetta ja kuluttajahintojen nousu on viime syksystä pysytellyt keskuspankin asettaman 2 prosentin rajan alapuolella. Aiempaa suuremmat palkankorotukset voivat kuitenkin johtaa inflaatiopaineiden voimistumiseen ja odotukset viittaavatkin siihen, että keskuspankki jatkaisi rahapolitiikan kiristämistä. Jos ohjauskorkoa talouskasvun voimistamiseksi Yhdysvalloissa alennetaan, lisännee tämä rahapolitiikan keventäminen paineita euron vahvistumiseen.

Talouskasvun vauhdittuminen on vaikuttanut myönteisesti julkisen talouden tilaan euroalueella. Verotulojen kasvu painoi alijäämän alle 3 prosentin rajan viime vuonna ja alijäämäsuhteen kohentuminen jatkuu lähivuosina. Rakenteellisen alijäämän supistuminen hidastuu kuitenkin merkittävästi. Parissa vuodessa se alenee vain 0,4 prosenttiyksikköä. Tämä merkitsee sitä, että jotkut maat harjoittavat myötäsyklistä finanssipolitiikkaa. Julkisen velan arvioidaan supistuvan 65 prosenttiin vuoteen 2008 mennessä.

Tuotannon arvioidaan kasvavan euroalueella tänä vuonna 2,6 % ja ensi vuonna 2,3 %.

Japanin talous on jatkanut vuoden 2006 lopulla alkanutta vahvaa kasvuvaihetta. Yritysten hyvä kannattavuus on lisännyt investointeja, joihin kannustaa jenin heikkenemisen vauhdittamat hyvät vientinäkymät. Yksityisen kulutuksen kasvu on ollut vaisumpaa, koska palkkojen nousu on jäänyt pieneksi. Kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä palkat supistuivat reaalisesti vuoden takaisesta. Talouden elpyminen ja valuutan heikkeneminen eivät ole johtaneet positiiviseen hintakehitykseen. Kuluttaja-

Euroalueen talouskehitys

	2004	2005	2006*	2007**	2008**
	määrän muutos, prosenttia				
Yksityinen kulutus	1,5	1,5	1,7	2,3	2,4
Julkinen kulutus	1,4	1,4	2,0	1,7	1,7
Kiinteän pääoman bruttomuodostus	2,3	2,6	4,8	3,8	3,1
Tavaroiden ja palvelujen vienti	6,8	4,2	8,2	6,5	5,7
Tavaroiden ja palvelujen tuonti	6,7	5,0	7,9	6,8	6,0
Bruttokansantuote markkinahintaan	2,0	1,5	2,7	2,6	2,3
Yksityisen kulutuksen deflaattori	2,1	2,0	2,2	2,0	1,9
Työttömyysaste, %	8,8	8,6	7,9	7,0	6,7
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, % bruttokansantuotteesta	-2,8	-2,5	-1,6	-0,9	-0,7
Vaihtotase, % bruttokansantuotteesta	0,8	0,0	0,0	-0,1	-0,1

hinnat olivat kesäkuussa hieman alemmat kuin vuotta aiemmin. Työmarkkinoiden rakenteelliset muutokset, suurten ikäluokkien lähtö eläkkeelle ja osa-aikatyön lisääntyminen näkyvät palkkakehityksessä. Keskuspankki nosti ohjauskoron helmikuussa 0,5 prosenttiin. Finanssipolitiikka on kasvua rajoittavaa ja julkisen talouden alijäämä painuu tänä vuonna runsaaseen kolmeen prosenttiin suhteessa kokonaistuotantoon. Vaihtotaseen ylijäämän arvioidaan v. 2008 ylittävän jo 5 % suhteessa bruttokansantuotteeseen. Talouskasvu pysynee hieman 2 prosentin yläpuolella vuosina 2007 ja 2008.

Kiinan väkevä talouskasvu on entisestään nopeutunut. Vuoden 2006 kasvuluku on tarkistettu 11,1 prosenttiin. Tämän vuoden toisen neljänneksen kasvu ylti 11,9 prosenttiin ja alkuvuosi päätyi yhteensä 11,5 prosenttiin. Yksityisten teollisuusyritysten tuotanto kasvoi kuuden ensimmäisen kuukauden aikana 26 %. Kaupungeissa investoinnit lisääntyvät niin ikään samaa vauhtia. Huoli talouden liian nopeasta kasvusta on kasvanut ja keskuspankki on tänä vuonna kolmesti nostanut korkoa, lisännyt pankkien varantovelvoitetta ja laskenut liikkeelle uusia velkakirjoja. Kuluttajahintojen nousu on nopeutunut. Kesäkuussa kuluttajahinnat olivat 4,4 % korkeammat kuin vuotta aiemmin. Tärkein tekijä inflaation nopeutumisessa oli ruuan hinnan nousu, mutta myös useiden kulutustavaroiden hintojen aleneminen on hidastunut tai pysähtynyt. Kymmenen prosentin tuotannon kasvun ennakoidaan jatkuvan v. 2007 ja v. 2008.

Venäjän talouskasvun arvioidaan nousseen 7,8 prosenttiin vuoden alkupuoliskolla. Lisääntynyt ostovoima – reaalipalkat kasvoivat tammi-kesäkuussa 18 % – ylläpitää vahvaa yksityisen kulutuksen kasvua. Vähittäiskauppa kasvoi 14 % ja kiinteät investoinnit 22 %. Tavaraviennin lisäys oli 9 % ja tuonnin 39 %. Hintojen nousu on nopeutunut yltäen kesäkuussa 8,5 prosenttiin. Keskuspankki on yrittänyt hillitä likviditeetin kasvua, mutta joutunut myös kasvattamaan liikkeessä olevan käteisen määrää. Työllisyys on paranemassa, kesäkuussa työvoimaosuus oli 52 % ja työttömyysaste 6,7 %. Energiatuotteiden kallistuminen lisää vientituloja ja talouskasvun arvioidaan pysyvän yli kuutena prosenttina tänä ja ensi vuonna.

3 ULKOMAANKAUPPA

Vienti

Viennin määrä lisääntyi viime vuonna 10½ %. Palveluvienti väheni 4 %, mutta tavaravienti lisääntyi peräti 14 %. Metalliteollisuuden vientiä nosti maailmanlaajuisen korkeasuhdanteen siivittämä kysyntä. Metsä- ja kemianteollisuuden kasvuprosentteja nosti lisäksi edellisen vuoden työseisokeista seurannut matala vertailupohja. Sen sijaan jälleenvienti Suomen kautta muihin maihin näyttää viime vuonna ”normaalistuneen” eikä se enää nostanut koko viennin kasvuvauhtia, kuten vuotta aikaisemmin. Niinpä Venäjänviennin kasvu hidastui 8 prosenttiin edellisen vuoden 32 prosentista ja Saksa valtasi Venäjältä takaisin asemansa merkittävimpänä vientimaana 11,3 prosentin vientiosuudellaan. Metallien ja öljytuotteiden hintojen kohoaminen kohotti vientihinnat kokonaisuudessaan 2½ prosentin nousuun.

Tämän vuoden alkupuolella tavaraviennin arvo lisääntyi 7½ %. Arvon kasvusta puolet tuli hinnoista, sillä vientihintaindeksin mukaan hinnat nousivat 3½ %. Yritykset ovat saaneet runsaasti uusia tilauksia ja niiden näkymät olivat kesällä varsin hyvät, vaikka samalla ilmaantui myös merkkejä epävarmuuden kasvusta. Vienti lisääntyy tänä vuonna 5½ %, vaikka jälleenviennin kasvun tasaantuminen hidastaa kokonaiskasvua. Vientihinnat nousevat parin prosentin verran.

Ensi vuonna viennin kasvun odotetaan hidastuvan. Kysyntäpaineiden hellittäessä myös vientihintojen nousu vaimenee.

Metalliteollisuuden tuotteiden viennin määrä lisääntyi viime vuonna 11 % mm. suurien laivatoimitusten ansiosta. Metallien huikea vientikysyntä nosti niiden hintatasoa runsaalla neljänneksellä. Matkapuhelimien vienti väheni kappalemääräisesti 1,7 miljoonalla 32,9 miljoonaan puhelimeen. Puhelimien tuonti väheni 2,6 miljoonalla 16,7 miljoonaan puhelimeen, joten viedyistä puhelimista aiempaa useampi oli tehty kotimaassa.

Keskeiset vientimaat

osuus viennistä

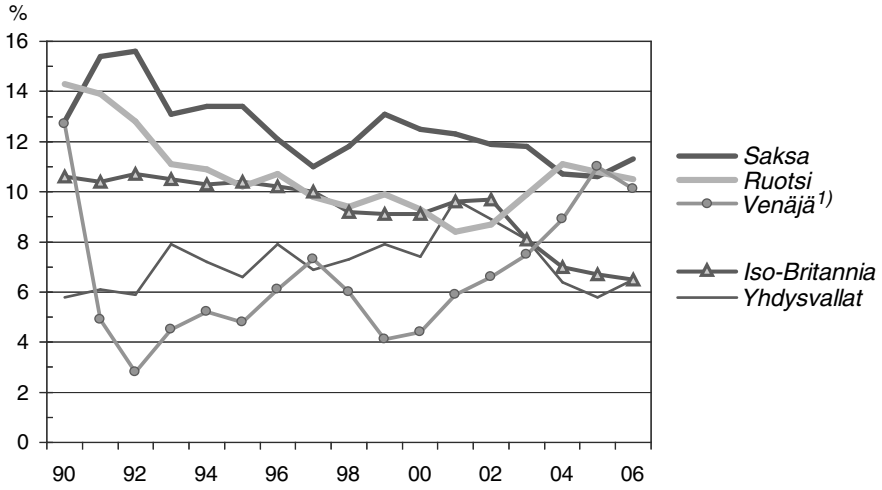

1) Ennen v. 1992 Neuvostoliitto.

JÄLLEENVIENTI

Tavara voi liikkua Suomesta normaalina vientinä, transitona tai jälleenvientinä. Transitotavara kulkee Suomen läpi eikä sitä lasketa mukaan vienti- tai tuontilukuihin. Se on määrältään merkittävää. Esimerkiksi transitona Venäjälle kuljetettavien tuotteiden arvo on moninkertainen varsinaiseen Venäjänvientiin nähden.

Tällä vuosikymmenellä on lisääntynyt transiton kaltainen jälleenvienti, jossa pääosin Venäjälle, mutta myös Baltian maihin ja Ruotsiin viedään Suomen kautta mm. matkapuhelimia, kodinkoneita, atk-laitteita, televisioita, autoja, lääkkeitä ja voiteluvalmisteita, jotka tullissa eri syistä kirjataan sekä tuontina että vientinä. Tämä ilmiö ei ole vain ”suomalainen” vaan liittyy laajemminkin globaaliin maailmantalouteen. Esimerkiksi Suomessa kootut autot viedään pääosin Saksaan, josta ne jaellaan edelleen moniin maihin. Saksanviennin kasvu ei siten välttämättä tarkoita, että saksalaiset kuluttajat tai yritykset hankkisivat enemmän suomalaisia tuotteita. Ero transiton ja transiton kaltaisen jälleenviennin välillä on siinä määrin pieni, että tavarantoimittajien on mahdollista tehdä nopeastikin muutoksia siinä, kummalla tavalla tavaraa toimittavat. Lisäksi jälleenvientituotteiden kulkureitit voivat olla alttiita nopeille muutoksille. Tämä kaikki vaikeuttaa tilastoista ilmenevän vienti- ja tuontikehityksen tulkintaa.

Tullin arvion mukaan v. 2005 vähintään viidennes viennistä Venäjälle oli transiton kaltaista vientiä: esimerkiksi matkapuhelimia kuljetettiin Unkarin tehtailta Suomen kautta Venäjälle. Viime vuonna näitä puhelimia alettiin kuljettaa Unkarista suoraan määränpäähän. Niinpä matkapuhelimien vienti Suomesta Venäjälle puolittui 0,6 mrd. euroon edellisen vuoden 1,2 mrd. eurosta. Tämä näkyi koko Venäjänviennin kasvun hidastumisena edellisen vuoden 32 prosentista 8 prosenttiin.

Metalliteollisuuden tuotteiden kysyntä jatkuu tänäkin vuonna erittäin vilkkaana. Kiinan talouskasvu pitää yllä metallien kysyntää vielä pitkään, vaikka metallien hintakehitys näyttää kesällä ohittaneen lakipisteensä. Odotukset ruostumattoman teräksen hinnan alenemisesta on saanut jakelusektorin purkamaan teräsvarastojaan ja notkauttanut teräksen kysyntää. Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvo jäi tammitoukokuussa edellisvuotta pienemmäksi, osin koska alan jälleenvienti supistui, mutta Suomessa tehtävien uusimpien matkaviestinmallien suosio nostanee viennin vuoden jälkipuoliskolla kasvuun. Koneiden ja metallituotteiden vientitilauskanta on suuri ja viennin kasvu jatkuu vahvana. Myös laivateollisuus kirjaa jatkuvasti uusia merkittäviä tilauksia: laivatoimitukset lisääntyvät vielä tänä vuonna tuntuvasti eivätkä ensi vuonnakaan vähene. Autojen jälleenviennin kasvu on sen sijaan hidastunut ja kotimaassa koottujen autojen vienti supistuu. Ensi vuonna metalliteollisuuden viennin kasvu hidastuu kun korkeasuhdanne vähitellen väistyy, mutta ensi vuonnakin metalliteollisuuden vienti kasvaa muita päätoimialoja nopeammin.

Metsäteollisuuden tuotteiden viennin määrä lisääntyi viime vuonna 15 % edellisvuoden matalan vertailupohjan takia. Puutavaran vientihinnat nousivat vilkkaan kysynnän johdosta 5 prosentin kasvuun, kun sen sijaan sellu- ja paperiteollisuuden tuotteiden hintanousu jäi lähes olemattomaksi.

Kuluvan vuoden alkukuukausina sahatavaran vientikysyntä oli vilkasta, mutta toisella neljänneksellä vientikysyntä taittui ja alan suhdannenäkymät heikkenivät jyrkästi. Tämä lienee notkahdus, josta kysyntä virkistyy kun ostajat ovat pienentäneet varastojaan, mutta se voi myös olla enne alkavasta kysynnän hiipumisesta. Vuosikeskiarvona puutavaran vientihinnat kohoavat tänä vuonna joka tapauksessa yhä tuntuvasti. Paperiteollisuudessa kysyntä kasvaa vain niukasti ja hintakehitys on vaatimatonta.

Muista teollisuudenaloista elintarviketeollisuudessa vientitilauskanta on erityisen vahva ja viennin kasvunäkymät valoisat. Kemianteollisuuden vienti jatkaa vakaata kasvua Keski-Euroopan kasvavan kysynnän turvin. Maa- ja metsätaloustuotteiden keskeisimmän vientiartikkelin, turkisten, hintakehitystä heikentää Kiinan halpatuotanto.

Palveluvienti supistui viime vuonna 4 %, mikä pudotti sen osuuden koko viennistä 20 prosentista 17 prosenttiin. Ennakkotietojen mukaan palveluvienti on jatkanut alenevalla uralla kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Palveluviennin kehitystä dominoi suurten kansainvälisten yritysten sisäisten palvelujen vienti. Ne voivat muuttua nopeasti, eikä Tilastokeskus saa niistä tietoja samaan tahtiin kuin muusta viennistä. Keskimäärin palveluiden vienti on 2000-luvulla kasvanut yli 5 % vuodessa. Tässä ennusteessa palveluviennin oletetaan kasvavan tänä ja ensi vuonna parin prosentin vuosivauhtia.

Tavaroiden ja palvelujen vienti

	2006	2004	2005	2006*	2007**	2008**	2004	2005	2006*	2007**	2008**
	osuus, %	määrän muutos, prosenttia					hinnan muutos, prosenttia				
Metsäteollisuus	20,2	3	-12	15	2	3	-1½	2	1½	2½	½
Puutavara	4,5	0	-6	5	3	2	½	2½	5	8	-2
Massa ja paperi	15,7	4	-13	18	1½	3	-2	1	½	1	1
Metalliteollisuus	58,4	8	17	11	9	6	-½	-½	4	2½	-½
Metallien jalostus	12,5	23	-1	8	2	3	11	7	27	15	-1
Koneet, metallituotteet, kulkuneuvot	21,3	2	12	21	15	8	½	2	1	1½	10
Elektroniikka- ja sähkötuotteet	24,7	6	28	5	8	6	-8	-5	-2	-2	-2
Muut	21,4	3	-1	14	3	3	4½	7	7	1	½
Maa- ja metsätalous	0,9	-6	2½	10	1	1	15	-½	22	-10	-2
Elintarvikkeet	1,7	3	4	11	5	4	-1	0	-½	0	0
Tekstiili-, vaate- ja nahkatuotteet	1,1	-1	-4	½	2	1	-½	2	5	1	2
Kemianteollisuus	13,7	2	½	11	4	2½	11	11	8	1½	½
Tavaravienti[1)]	100,0	6,1	6,0	14,0	6½	5	-0,6	1,1	2,6	2	0
Tavaroiden ja palvelujen vienti[1)]	8,6	7,1	10,4	5½	4½	-0,4	0,9	2,5	2	0	

[1)] Summarivien toteutuneet hinta- ja määrämuutokset vuosilta 2004-2006 ovat kansantalouden tilinpidon mukaisia. Alaerien hinta- ja määrämuutokset on arvioitu Tilastokeskuksen vientihintaindeksin ja Tullihallituksen viennin arvotietojen perusteella.

Tuonti

Tuonnin määrä lisääntyi viime vuonna ensimmäisiä ennakkotietoja nopeammin, 8½ %. Tuontihinnat nousivat peräti 6½ % ja tuonnin arvo 15½ %. Venäjä nousi suurimmaksi tuontimaaksi 14,1 prosentin tuontiosuudellaan. Tämän vuoden alkupuolella tavaratuonnin arvo suureni 7½ % ja tuontihinnat 3 %. Kaikkiaan tuonti lisääntyy tänä vuonna 4½ %. Kotimaisen talouden vireys pitää yllä tuontitarvetta, mutta kuten vientiä, myös tuonnin kasvua hidastaa se, että tavaroiden tuonti jälleenvientiä varten näyttää kasvavan aiempaa hitaammin. (Asiasta tarkemmin laatikossa vientitekstin yhteydessä.) Tuontihinnat nousevat 2½ %: raaka-aineiden hintojen nousuvauhti on yhä kova, mutta energian tuontihinnat laskevat. Ensi vuonna tuonnin kasvu hidastuu vajaaseen neljään prosenttiin ja hintojen nousu vaimenee.

Teollisuuden korkeasuhdanne kiihdytti raaka-aineiden ja tuotantohyödykkeiden tuonnin kasvua viime vuonna ja tuonti kasvaa ripeästi, joskin hidastuvasti, myös tänä ja ensi vuonna. Energian tuonnin määrä lisääntyi viime vuonna matalan vertailutason takia tuntuvasti, minkä lisäksi hintataso nousi miltei viidenneksen. Kuluvan vuoden alkupuolella energian hinnat ovat alittaneet vuodentakaisen tason, mutta myös määrällisesti tuonti näyttää jäävän viimevuotista pienemmäksi.

Tavaroiden ja palvelujen tuonti

	2006	2004	2005	2006*	2007**	2008**	2004	2005	2006*	2007**	2008**
	osuus, %	määrän muutos, prosenttia					hinnan muutos, prosenttia				
Raaka-aineet ja tuotantohyödykkeet	37,5	7	4	8	5	3½	6	5	11	8	3
Energiatuotteet	15,4	-1	-3½	12	-4	3	12	34	17	-4	-2
Investointitavarat	21,0	7	22	7	9	5	0	2	2	2	1
Kestokulutustavarat	11,9	15	22	12	4	3	-1	-3	-½	0	-1
Muut kulutustavarat	14,2	9	8	11	9	7	-1	-2	2	-½	1
Tavaratuonti[1)]	100,0	8,1	9,4	9,4	5	4	2,2	5,6	7,4	3	1
Tavaroiden ja palvelujen tuonti[1)]		7,8	12,2	8,3	4½	4	2,1	4,5	6,5	2½	1

[1)] Summarivien toteutuneet hinta- ja määrämuutokset vuosilta 2004-2006 ovat kansantalouden tilinpidon mukaisia. Alaerien hinta- ja määrämuutokset on arvioitu Tilastokeskuksen tuontihintaindeksin ja Tullihallituksen tuonnin arvotietojen perusteella.

Investointitavaroiden tuonnin arvo lisääntyi tullin mukaan tammi-toukokuussa 22 %. Tuonnin kasvu on ollut ripeää, mutta miltei puolet kasvusta selittyy luokitusmuutoksilla[1]. Kotimaisen investointitarpeen nousu on lisännyt tuntuvasti koneiden tuontia kaikilla aloilla. Ensi vuonna investointitavaroiden tuonnin kasvu hidastuu myötäillen kotimaisten kone- ja laiteinvestointien kehitystä.

Kestokulutustavaroiden tuonti supistui tullin mukaan tammi-toukokuussa 9 %, mutta tämä aleneminen selittyy luokitusmuutoksilla. Jos niiden vaikutus eliminoidaan, tuonti on kasvanut. Kasvu kuitenkin hidastuu viimevuotisesta. Syynä on hidastuminen sekä kotimaisen kulutuksen kehityksessä että autojen tuonnissa jälleenvientitarkoitukseen. Muiden kulutustavaroiden tuonnin kasvu lisääntyi viime vuonna kymmeneksen. Niiden tuonti jatkaa yhä nopeaa kasvuaan.

Palvelutuonnin kolmen prosentin supistuminen vaihtui 4½ prosentin kasvuksi, kun Tilastokeskus tarkisti ennakkolukujaan viime vuodelta. Palvelutuonnin ennakoiminen on yhtä ongelmallista kuin palveluvienninkin, sillä molempien kehitystä dominoivat suurten kansainvälisten yritysten sisäiset palvelujen siirrot. Ennusteen mukaan palvelutuonnin lievä kasvu jatkuu.

1 Ulkomaankaupan tavaraluokitukset, mukaan lukien tavaroiden käyttötarkoituksen mukainen luokitus, uudistuivat vuoden 2007 alussa, mikä vaikeuttaa kasvulukujen vertailua. Luokitusmuutoksessa eräitä tavararyhmiä siirtyi kestokulutustavaroista vähäisessä määrin raaka-aineisiin ja tuotantohyödykkeisiin sekä suuremmassa määrin investointitavaroihin. Koska ulkomaankauppatilaston muutostiedot on laskettu vanhan luokituksen mukaisista pohjista, tammi-toukokuun tilastossa julkaistut muutostiedot antavat toisaalta liian suuren kuvan investointitavaroiden tuonnista ja toisaalta liian pienen kuvan kestokulutustavaroiden tuonnista. Kun luokituksen muutoksen vaikutus mitätöidään, investointitavaroiden tuonnin kasvu supistuu 22 prosentista 11 prosenttiin ja kestokulutustavaroiden 9 prosentin supistuminen vaihtuu 9 prosentin kasvuksi.

Vaihtotase

Vuoden 2006 vaihtotaseen ylijäämä suureni edellisvuodesta aiemmin arvioitua niukemmin, 0,1 mrd. euroa. Tilastokeskuksen ensimmäisten ennakkotietojen mukainen ylijäämä supistui yli kahdella miljardilla eurolla 7,8 mrd. euroon, kun Tilastokeskus heinäkuun tarkistuslaskennassa korjasi palvelujen tuontitietoja tuntuvasti ylöspäin.

Kauppataseen ylijäämä oli viime vuonna 8,9 mrd. euroa, runsas puoli miljardia euroa ennakkotietoja pienempi. Edelliseen vuoteen verrattuna se kuitenkin suureni yli miljardilla eurolla, vaikka vaihtosuhde heikkeni jyrkästi. Tänä vuonna kauppataseen ylijäämä nousee 10 mrd. euroon eli 5,7 prosenttiin bruttokansantuotteesta, kun tuontihintojen nousun tasaantuminen lieventää vaihtosuhteen heikkenemistä. Ensi vuonna kauppatase kohenee yhä hieman.

Tilastokeskus on lisännyt palvelujen ulkomaankaupan tietoihin kansainvälisten yritysten sisäisen palveluviennin ja –tuonnin. Samalla palvelutaseen erät muuttuivat epävakaiksi ja vaikeiksi ennakoida. Vuoden 2006 tarkistetussa laskennassa palvelutaseen 1,4 mrd. euron ylijäämä vaihtui 0,2 mrd. euron alijäämäksi koska ennakkotietoihin verrattuna palvelutuonti kasvoi huomattavasti ja palveluvienti supistui. Palvelutaseen erien heikon ennustettavuuden takia ennusteen lähtökohtana voi olla vain vallitsevan tilanteen jatkuminen, joten palvelutase pysyy ennusteen mukaan alijäämäisenä myös ennustejaksolla.

Tuotannontekijäkorvausten ja tulonsiirtojen taseen alijäämä pieneni viime vuonna. Kuluvan vuoden alkupuolella näiden erien alijäämä on syventynyt. Suomen ulkomainen nettosaatava nousi viime vuoden lopussa 10,2 mrd. euroon eli 6,1 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Laskennallisen ennusteen mukaan nettosaatava nousee kuluvan vuoden loppuun mennessä 18,7 mrd. euroon ja sen bruttokansantuoteosuus nousee jo 10,4 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Teknisessä laskelmassa nettosaamiseen lisätään ennustettu vaihtotaseen ylijäämä, eikä siinä ennusteta valtion tai yritysten tulevaa uutta velanottoa.

Vaihtotase

	2004	2005	2006*	2007**	2008**	2007/2006	2008/2007
			mrd. euroa			muutos, prosenttia	
Tavaravienti[1)] (+)	49,1	52,7	61,7	67,1	70,5	8,8	5,1
Tavaratuonti[1)] (-)	38,9	45,0	52,8	56,9	60,0	7,8	5,5
Kauppatase	10,2	7,7	8,9	10,2	10,5		
Palvelujen vienti (+)	11,7	13,1	12,7	13,2	13,6	4,0	3,0
Palvelujen tuonti (-)	9,7	12,0	12,9	13,5	13,9	5,1	3,0
Palvelujen tase	2,0	1,1	-0,2	-0,3	-0,3		
Tavaroiden ja palvelujen tase	12,3	8,8	8,7	9,9	10,2		
Tuotannontekijäkorvaukset ja tulonsiirrot, netto	-0,6	-1,1	-0,9	-1,2	-1,5	38,1	26,6
Vaihtotase	11,7	7,7	7,8	8,7	8,6		
Vaihtotase, % bruttokansantuotteesta	7,7	4,9	4,7	4,8	4,6		

[1)] Sisältää tavarakaupan korjauserät.

Vaihtotase ja ulkomainen nettovelka /-saatava

suhteessa bruttokansantuotteeseen

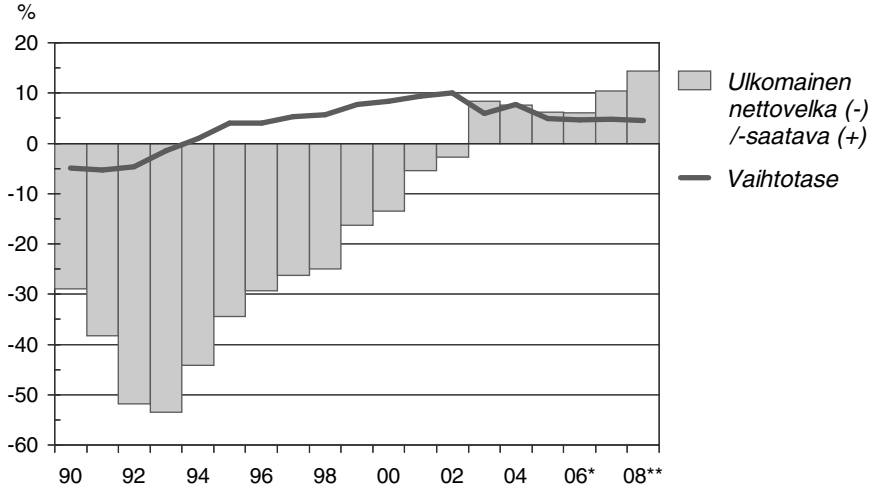

4 TUOTANTO

Alkutuotanto

Viime vuonna **maataloustuotanto** supistui runsaat kaksi prosenttia, sillä kuuma ja kuiva kesä pienensi viljasatoa lähes seitsemän prosenttia. Tänä vuonna viljasadosta odotetaan viime vuotta suurempaa, sillä viljakasvien viljelyala on noussut viime vuodesta. Ensimmäisen ennakkosatoarvion mukaan viljasato voi yltää 4 mrd. kiloon, kasvua lähes kuusi prosenttia.

Metsätalouden kokonaistuotanto kasvaa tänä vuonna voimakkaasti. Alkuvuonna markkinapuun hakkuut ovat lisääntyneet edellisvuoteen verrattuna runsaat kymmenen prosenttia. Yksityismetsien hakkuumäärät ovat kasvaneet selvästi nopeammin kuin metsäyhtiöiden omien metsien hakkuut. Puun kysyntä on ollut voimakasta, ja keskikantohinnat ovat nousseet ensimmäisellä vuosipuoliskolla 12–39 % viime vuoden vastaavasta. Hintojen nousun ansiosta puukauppa on käynyt erittäin vilkkaana: puukauppamäärät lisääntyivät tammi–kesäkuussa lähes 90 %. Heinäkuussa Venäjä nosti vientitullia 4 eurosta 10 euroon kuutiometriltä. Seuraava korotus on kaavailtu ensi vuoden huhtikuulle. Tuonnin epävarmuus lisää kiinnostusta kotimaiseen raaka-aineeseen.

Alkutuotanto

	2004	2005*	2006*	2007**	2008*	Keskimäärin 2006/1997
	määrän muutos, prosenttia					
Maatalous, metsästys ja kalastus	-2,1	11,6	-2,3	2	1	-1,4
Työllisyys[1)]	-2,2	-2,3	0,2	-2½	-2½	-3,4
Metsätalous	3,9	-1,9	0,2	9	3	1,7
Työllisyys[1)]	-1,0	1,3	0,3	2	0	-1,1

[1)] Työtunteina.

Jalostus

Teollisuus

Tehdasteollisuuden tuotanto lisääntyi viime vuonna 11½ %[1]. Tuotanto vilkastui erityisesti vuoden viimeisellä neljänneksellä, jolloin kasvua edellisvuodesta oli 20 % ja edellisestä neljänneksestäkin 5½ %. Tämä loi hyvän kasvuperinnön. Kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä teollisuuden tuotanto lisääntyi edellisvuodesta lähes kymmeneksen.

Teollisuuden suhdannetilanne oli kesällä edelleen erittäin hyvä, mutta tuotannon kasvun odotetaan vähitellen hidastuvan, osin siksi, että kapasiteetin rajat tulevat vastaan ja ammattityövoimasta alkaa olla pulaa. Tehdasteollisuuden tuotanto lisääntyy tänä vuonna 8 %. Ensi vuonna korkeasuhdanteen vaimentuessa tuotanto lisääntyy metalliteollisuuden hyvän tilauskannan ansiosta yhä 5 %.

Metalliteollisuuden tuotanto lisääntyi viime vuonna 15½ %. Tuotanto lisääntyi tuntuvasti kaikilla teollisuudenaloilla, mutta eniten metallien jalostuksessa ja elektroniikkateollisuudessa.

Tuotanto oli vireää myös kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Kesällä tilauskannat nousivat korkeiksi, mikä lupaa vahvan kasvun jatkumista. Metallien jalostuksessa on kuitenkin merkkejä suhdannenotkahduksesta, sillä kysynnän nopeat heilahtelut ovat tänä vuonna johtaneet tuotantokatkoksiin. Silti metallien tarve maailmanmarkkinoilla kasvaa ja teräksen kysyntänäkymät ovat pitkällä tähtäimellä hyvät. Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotantonäkymät vuoden jälkipuoliskolle ovat myönteiset. Koneiden ja metallituotteiden kysyntä on jatkunut erittäin vilkkaana sekä kotimaassa että viennissä kun maailmanlaajuinen korkeasuhdanne ja kohonneet hinnat ovat laukaisseet liikkeelle merkittävästi uusia investointeja mm. energian tuotantoon. Myös kulkuneuvojen tuotanto jatkuu hyvän kysynnän johdosta rivakkana. Kaikkiaan metalliteollisuuden tuotanto lisääntyy tänä vuonna lähes viime vuoden tahtiin. Ensi vuonnakin metalliteollisuus kasvaa muita teollisuudenaloja nopeammin.

Metsäteollisuuden tuotanto lisääntyi viime vuonna 16½ %. Puutavarateollisuuden tuotanto supistui vajaan prosentin, mutta massa- ja paperiteollisuudessa tuotanto lisääntyi matalan vertailupohjan takia 23 %.

1 Tilastokeskuksen teollisuustuotannon volyymi-indeksi mittaa kuukausittain teollisuuden kokonaistuotoksen kehitystä. Sen mukaan tehdasteollisuuden tuotanto lisääntyi viime vuonna 6,8 %. Vuoden 2006 kansantalouden tilipidon uudistuksen yhteydessä Tilastokeskus laajensi toimialoittaista tarkastelua siten, että tuotannossa eritellään kokonaistuotanto, arvonlisäys ja välituotekäyttö. Uudistuksen jälkeen teollisuustuotannon volyymi-indeksin ja kansantalouden tilinpidon teollisuuden kiinteähintaista arvonlisäystä kuvaavan aikasarjan välillä on muutosluvuissa huomattavia eroja kahdesta syystä: volyymi-indeksi kuvaa lähinnä kokonaistuotannon kehitystä eikä volyymi-indeksi saa kiinni laadunmuutosta samalla lailla kuin kansantalouden tilinpidon arvonlisäystä kuvaavat sarjat.

Kuluvana vuonna metsäteollisuuden puuraaka-aineiden hankinnassa on koettu monia vaikeuksia alkaen talven vaikeista korjuuolosuhteista ja jatkuen Venäjän puutullien nostosuunnitelmien aiheuttamaan huoleen. Kantohintojen nousu turvasi vuoden alkupuolella teollisuudelle riittävän puuntarjonnan kotimaasta. Puutavarateollisuudessa kohonneet raaka-ainekustannukset voitiin siirtää myyntihintoihin vilkkaan kotimaisen ja kansainvälisen rakentamisen johdosta. Kesään tultaessa sahatavaran jatkojalostajat alkoivat purkaa varastojaan, mikä romahdutti uusien tilauksien tulon ja näkynee syksyllä tuotannon väliaikaisena supistumisena. Paperiteollisuudessa kysyntä jatkuu vaisuna, mikä pitää myös hintakehityksen vaatimattomana. Viime vuonna toteutetut tuotantokapasiteetin purkutoimet sinetöivät kasvun pysymisen hitaana tänä vuonna, mutta mikäli uusia kapasiteetin leikkauksia ei toteuteta, tuotannon kasvu voi ensi vuonna hieman nopeutua.

Muun tehdasteollisuuden tuotanto lisääntyi viime vuonna 2½ %. Eniten lisääntyi rakennusaineiden ja kumi- ja muovituotteiden valmistus. Kasvunäkymät pysyvät hyvinä sekä tänä että ensi vuonna ennen muuta rakennusaineteollisuudessa, jota nostaa rakentamisen vilkkaus sekä muulle teollisuudelle välituotteita tuottavassa kemianteollisuudessa.

Teollisuuden tuotanto[1] ja työllisyys

	2006*	2004	2005	2006*	2007**	2008**	Keskimäärin 2006/1997
	osuus, %	määrän muutos, prosenttia					
Tehdasteollisuus	89,9	5,1	4,3	11,4	8	5	6,6
metsäteollisuus	14,5	4,6	-9,4	16,5	2	3	3,0
metalliteollisuus	47,7	5,4	12,0	15,5	13	7	10,4
muu tehdasteollisuus	27,8	5,0	0,3	2,6	3	2½	3,3
Mineraalien kaivu	1,2	-2,2	-5,6	-2,2	-2	2	1,2
Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto	8,8	3,5	1,2	3,6	1	3	2,3
Koko teollisuustuotanto	100,0	4,9	3,9	10,6	7	5	6,2
Teollisuuden työllisyys[2]		-1,7	-0,4	1,3	1½	½	-0,1

[1] Kansantalouden tilinpidon mukaan.
[2] Työtunteina.

Teollisuustuotanto
1990 = 100

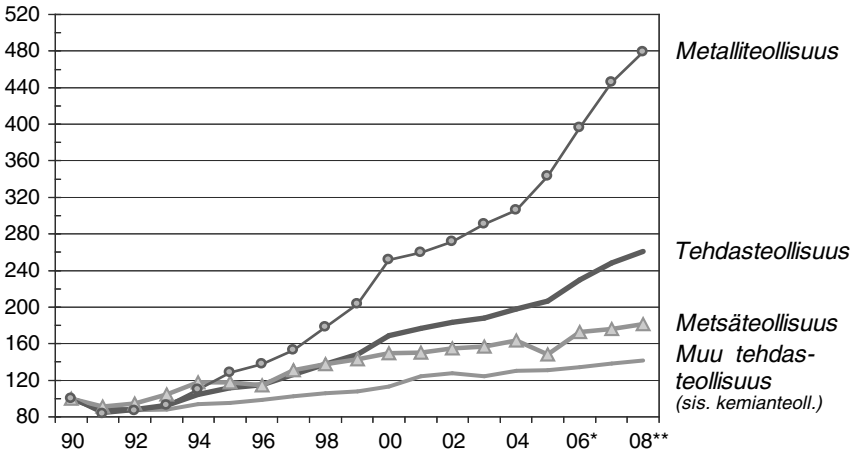

Rakentaminen

Talonrakentamisen määrä kasvoi viime vuonna 3½ %. Vapaarahoitteinen asuinrakentaminen lisääntyi yhä nopeasti. Kysyntä painottui pientaloasuntoihin, ja kaikkiaan asuntoja aloitettiin 34 000, joista vain 3 000 valtion tukemina. Teollisuusrakentaminen lisääntyi mm. Olkiluodon ydinvoimalan talonrakennustöiden ansiosta, ja liikerakentaminen oli jo neljättä vuotta vilkasta; erityisesti kaupan koventunut kilpailu on johtanut suuriin investointeihin strategisesti tärkeillä liikealueilla. Toimistorakennusten aloituksissa ohitettiin syvä aallonpohja, kun vajaakäyttöaste aleni ja vuokrat kääntyivät nousuun esim. pääkaupunkiseudulla. Julkinen palvelurakentaminen väheni edelleen. Ammattitaitoisesta rakennusalan työvoimasta oli etenkin Helsingin seudulla niukkuutta, jota paikattiin joko muualta maasta saatavalla tai ulkomaisella työvoimalla.

Kuluvana vuonna talonrakentaminen lisääntyy viimevuotista hieman nopeammin, ja kasvun ennakoidaan jatkuvan – joskin hidastuen – myös ensi vuonna. Kasvun painopiste siirtyy talonrakentamisen uustuotannossa vähitellen muuhun kuin asuinrakentamiseen. **Asuntoja** aloitetaan tänä vuonna yhteensä arviolta 32 000 ja ensi vuonnakin vielä ainakin 30 000, joista kumpanakin vuonna noin 3 000 valtion tukemina. Aloituksista puolet on omakotitaloja, vaikka tonttipula ja kohonneet tonttihinnat rajoittavat osaltaan kasvukeskusten pientalorakentamista. Asuntojen korjaamista vauhdittaa mm. kotitalousvähennyksen lisääntynyt hyödyntäminen, rahoituksen edullisuus sekä

Rakennustoiminta

1990 = 100

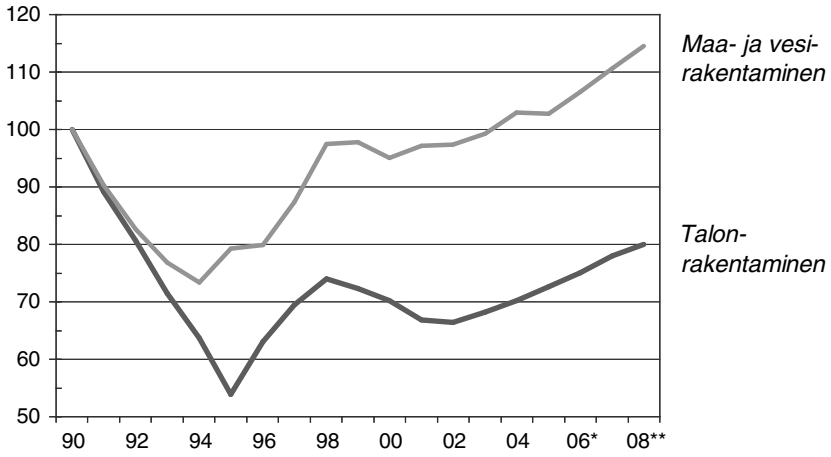

Talonrakentaminen ja rakennuspalvelutoiminta

	2004	2005*	2006*	2007**	2008**	Keskimäärin 2006/1997
	määrän muutos, prosenttia					
Talonrakentamisen määrä	2,9	3,5	3,3	4	2½	0,2
Työllisyys[1)]	2,0	4,7	3,6	5½	1	1,5
Aloitetut rakennukset[2)]	5,0	13,3	1,3	1½	-1	2,1
asuinrakennukset	6,7	10,9	0,8	-2	- 3½	3,4
teollisuusrakennukset	28,6	22,4	-1,4	6½	-6	0,4
liike- ja toimistorakennukset[3)]	-8,1	5,7	42,1	10	-11	2,6
julkiset palvelurakennukset[4)]	14,3	-23,7	-19,3	-6	22	-0,4
Valmistuneet rakennukset[2)]	1,2	9,8	1,1	5	3½	2,1

[1)] Työtunteina.
[2)] Kuutiometriä.
[3)] Liikerakennukset, toimistorakennukset, liikenteen rakennukset.
[4)] Hoitoalan, opetus- ja kokoontumisrakennukset.

ennaltaehkäisevän ja pienimuotoisen korjaustoiminnan yleistyminen. Toisaalta alan paheneva työvoimapula rajoittaa nimenomaan pientalojen korjauksia. Teollisuusrakentaminen kasvaa molempina vuosina, sillä teollisuuden suhdannenäkymät ovat hyvät ja kapasiteetin lisäystarve ilmeinen; suurimman yksittäisen hankkeen, Olkiluodon ydinvoimalan mittavat talonrakennustyöt jatkuvat aikatauluviivästysten takia luultavasti vuoteen 2011 saakka. Liikerakentaminen lisääntyy tänä vuonna edelleen ja pysyy vielä ensi vuonnakin tavanomaista suurempana. Toimistorakentamista vilkastuttavat korkeasuhdanteen jatkuminen, toimistotilojen vajaakäyttöasteen pieneneminen, ulkomaisten sijoittajien lisääntynyt kiinnostus suomalaisia kiinteistöjä kohtaan sekä vuokraajien toimistotiloilta edellyttämien sijainti- ja laatuvaateiden lisääntyminen. Julkinen palvelurakentaminen pysyy tänä ja ensi vuonna melko vähäisenä.

Maa- ja vesirakentamisen määrä lisääntyi viime vuonna 3½ %. Peruskunnossapidon ja ylläpidon ohella alaa vahvisti etenkin paikallisesti muutama suuri kotimainen investointihanke (mm. E18 Muurla-Lohja, Hakamäentie uudistus Helsingissä sekä Tampereen läntinen kehätie). Ratainvestoinnit säilyivät kohtuullisella tasollaan ja vesirakentamisessa alkoi Tornion sataman tuloväylän syventäminen. Infra-alan urakoitsijoiden työkantaan vaikutti myönteisesti myös vilkas talonrakentaminen.

Maa- ja vesirakentaminen lisääntyy myös tänä ja ensi vuonna nopeasti. Alan suhdannetilanne onkin poikkeuksellisen hyvä ja etenkin niukkuus ammattitaitoisesta työvoimasta on lisääntynyt. Vanhoista hankkeista esim. Vuosaaren satamaan johtavien valtion rata-, tie- ja vesiväylähankkeiden työt jatkuvat vielä vuoteen 2008 ja Helsingin omat satamarakennustyöt etenevät samanaikaisesti. Lisäksi käynnisteillä on useita suuria väylähankkeita. Kuntien parantunut rahoitusasema edesauttaa mm. kaavoitettuihin alueisiin liittyvien infravelvoitteiden täytäntöönpanoa.

Maa- ja vesirakentaminen

	2004	2005*	2006*	2007**	2008**	Keskimäärin 2006/1997
	määrän muutos, prosenttia					
Maa- ja vesirakentamisen määrä	3,8	-0,2	3,7	4	3½	1,6
Työllisyys[1)]	2,2	3,2	6,2	5	0	2,2

[1)] Työtunteina.

Palvelut

Palvelualojen tuotanto on kasvanut edelliset kolme vuotta voimakkaasti, keskimäärin noin kolme prosenttia vuodessa. Palvelualojen suhdannetila on edelleen hyvä, ja yritysten odotukset ovat myönteiset, mutta myynnin kasvua hidastaa pula ammattitaitoisesta työvoimasta. Palvelualojen työllisyys lisääntyi vuoden ensimmäisellä puoliskolla runsaat 2 %. Hyvä suhdannetila jatkuu, ja palvelutuotannon odotetaan lisääntyvän edelleen kolmen prosentin tahtia. Kasvuvauhti jää kuitenkin jälkeen viime vuoden 3,5 prosentista. Ensi vuonna kasvun odotetaan hieman hidastuvan.

Yksityisten palvelujen liikevaihdon kehitys on ollut erittäin nopeaa alkuvuonna. Vuoden ensimmäisellä kolmanneksella liikevaihto kasvoi runsaat kahdeksan prosenttia vuodentakaisesta. Kaikkein ripeintä kasvu oli kiinteistö- ja liike-elämän palveluissa, jossa liikevaihto kohosi peräti runsaat 11 %. Liikenteessä kasvua oli 5½ %.

Kuluttajien vahva luottamus ja työllisyyden lisääntyminen ovat näkyneet **kaupan** myyntimäärien ripeänä kasvuna. Ensimmäisellä vuosipuoliskolla vähittäiskaupan volyymi ylitti noin kuudella prosentilla viimevuotisen. Indikaattorit viittaavat kysynnän jatkuvan hyvänä lähikuukausina. Autokauppa kokonaisuudessaan on ollut alkuvuonna vilkasta, mutta uusien henkilöautojen rekisteröinnit ovat supistuneet ensimmäisen kuuden kuukauden aikana 10 %. Kuluttajien autonostoaikeet ovat silti edelleen vakaat.

Pitkään jatkunut noususuhdanne on alkanut näkyä palvelujen tuottajahinnoissa. Tuottajahintojen nousuvauhti on ripeytynyt runsaan vuoden aikana 1,5 prosentista jo 3,3 prosenttiin. **Majoitus- ja ravitsemistoiminnassa** tuottajahinnat laskivat vielä vuosi sitten, minkä jälkeen hinnat ovat kääntyneet nopea nousuun. Nyt alan tuottajahinnat nousevat 4½ prosentin vuositahtia. Vahvan yleisen taloudellisen tilanteen mukana majoitus- ja ravitsemusalan liikevaihto on kasvanut nopeasti muutaman vuoden ajan. Viime vuonna tuotannon arvo lisääntyi kuusi prosenttia, josta yli puolet oli seurausta hinnannoususta. Pula ammattitaitoisesta työvoimasta on pahentunut, ja jopa lähes 40 % alan yrityksistä kokee sen rajoittavan myynnin kasvua. Tänä vuonna kysyntää tukee ulkomailta Suomeen suuntautunut matkailu: alkuvuonna ulkomaalaisten yöpymiset majoitusliikkeissä lisääntyivät lähes 15 %. Venäläisten matkailijoiden yöpymiset lisääntyivät lähes kolmanneksella.

Palveluelinkeinojen tuotanto
1990 = 100

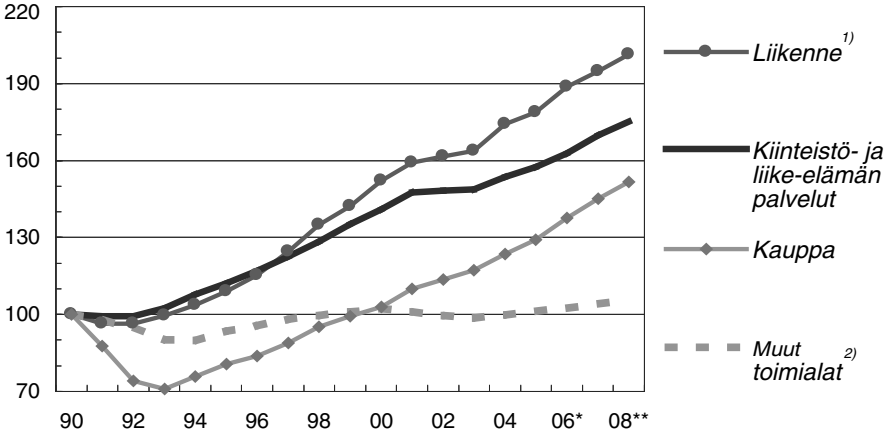

1) Kuljetus, varastointi ja teleliikenne.
2) Majoitus- ja ravitsemustoiminta, rahoitus- ja vakuutustoiminta, hallinto sekä yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelukset.

Palveluelinkeinojen tuotanto ja työllisyys

	2006*	2004	2005*	2006*	2007**	2008**	Keskimäärin 2006/1997
	osuus, %	määrän muutos, prosenttia					
Kauppa	16,1	5,4	4,5	6,5	5½	4½	4,8
Majoitus- ja ravitsemis-toiminta	2,3	-1,1	2,5	2,8	3½	3	2,1
Liikenne	15,8	6,4	2,6	5,6	3	3½	4,7
Rahoitus- ja vakuutus-toiminta	3,8	10,4	3,0	5,8	4½	3½	-2,3
Kiinteistö- ja liike-elämän palvelut	28,3	3,3	2,4	3,5	4	3	3,2
Hallinto, pakollinen sosiaalivakuutus	7,3	-1,1	0,0	-0,9	½	½	0,6
Yhteiskunnalliset ja henkilö-kohtaiset palvelut	26,3	0,8	1,5	1,3	1½	1	0,8
Yhteensä	100,0	3,3	2,4	3,4	3	2½	2,8
Työllisyys[1)]		1,4	1,3	1,7	2	1	1,8

[1)] Työtunteina.

Kokonaistuotanto

Kokonaistuotannon kasvuvauhti nopeutui v. 2006 viiteen prosenttiin, nopeimmaksi sitten vuoden 2000 ja selvästi nopeammaksi kuin viimeisten kymmenen vuoden aikana keskimäärin. Talouskasvu oli laaja-alaisen vahvaa, vaikka osa nopeasta kasvusta selittyykin vertailuvuoden metsäteollisuuden tuotannon mataluudella. Palvelujen, mutta varsinkin jalostuksen arvonlisäys oli viime vuonna merkittävästi edellistä vuotta suurempi. Teollisuuden kasvu nopeutui runsaaseen kymmeneen prosenttiin – kaksinkertaiseksi 2000-luvun keskimääräiseen verrattuna – ja rakentaminenkin vilkastui. Ainoastaan alkutuotanto supistui, kun maatalouden tuotanto jäi jälkeen edellisvuodesta. Perushintainen bruttokansantuote lisääntyikin markkinahintaista nopeammin, mikä oli seurausta tuotetukipalkkioiden supistumisesta. Kokonaistuotantoa tukivat viime vuonna lisäksi ulkomaisen kysynnän vahvuus ja teollisuuden keskimääräistä parempi kustannuskilpailukyky. Kotimaisista kysyntäeristä kotitalouksien kulutus sai voimaa työllisyyden kasvusta ja edullisista rahoitusolosuhteista, vaikka ansioiden nousu hidastuikin. Teollisuuden kone- ja laiteinvestoinnit kiihdyttivät kokonaisinvestoinnit edellisvuotta nopeampaan kasvuun. Kasvun osasista ainoastaan julkinen investointikysyntä supistui ja sekin lähinnä kirjanpidollisista syistä johtuen.

Yleistyvistä työvoimakapeikoista huolimatta talouskasvu jatkui edelleen noin viiden prosentin suuruisena kuluvan vuoden ensimmäisellä puoliskolla. Erityisen suotuisaa oli alkutuotannon kehitys, sillä sääolosuhteet olivat suosiollisia maataloudelle ja metsäteollisuuden kysynnän kasvu lisäsi metsätaloustoimintaa. Myös palveluiden tuotannon kasvu nopeutui. Toisaalta, teollisuudessa kiivain tahti hidastui jo hiukan. Maailmantalouden veto jatkui hyvänä, joten vientikysyntä oli vahvaa, erityisesti perinteisessä metalliteollisuudessa. Kotimaassa kuluttajat jatkoivat niin tavaroiden kuin palveluidenkin runsaita hankintoja, vaikka uusautokauppa supistuikin. Myös investointitoiminta jatkui vilkkaana, vaikka asuinrakentaminen hidastuikin, sillä teollisuuden kohonneet käyttöasteet johtivat teollisuuden tila- ja koneinvestointien ripeään kasvuun.

Jalostuselinkeinon arvonlisäys kasvaa edelleen ripeästi tänä vuonna, sillä rakentamisen kasvu kiihtyy muun kuin asuinrakennustoiminnan osalta. Myös teollisuuden koneet käyvät korkeilla käyttöasteilla, ja yritysten sekä kuluttajien palvelujen kysyntä on lähes yhtä vilkasta kuin viime vuonna. Kotitalouksien kulutus säilyy kasvun perustana myös tänä ja ensi vuonna. Yksityisten investointien kasvu hidastuu, sillä asuinrakentamisen pitkään jatkunut noususuhdanne tasaantuu, eivätkä vilkastuvat teollisuus- ja myymälärakentaminen riitä täysin täyttämään tätä aukkoa. Vientikehitys on edelleen hyvää, mutta jäänee hieman jälkeen kansainvälisen kysynnän kokonaiskasvusta. Kokonaistuotannon kasvun ennakoidaankin hidastuvan viime vuodesta puolella prosenttiyksiköllä noin 4½ prosenttiin.

Ensi vuonna talouskasvun hidastuminen jatkuu, mutta säilyy vielä runsaassa kolmessa prosentissa. Toimeliaisuus vaimenee tästä vuodesta, sillä noususuhdanne on nostanut tuotannontason jo korkeaksi. Palvelujen tuotanto säilyy kasvun moottorina, sillä jalostuselinkeinon arvonlisäyksen odotetaan normalisoituvan kuluvan vuosikymmenen keskimääräisen vauhdin tasolle. Investointien kasvu hidastuu kahden vahvan vuoden jälkeen, kun kasvun painopiste siirtyy asuinrakentamisesta muuhun rakentamiseen. Kulutus säilyy kotimaisen kysynnän peruspilarina tulokehityksen nopeutuessa, mutta viennin kasvu ei aivan pysy kansainvälisen kysynnän kasvun vauhdissa. Talouskasvun riskeinä nähdään lisääntynyt ammattitaitoisen työvoiman niukkuus, rahoitusmarkkinoiden lisääntynyt epävakaus sekä kustannusten ja hintojen nousun nopeutuminen.

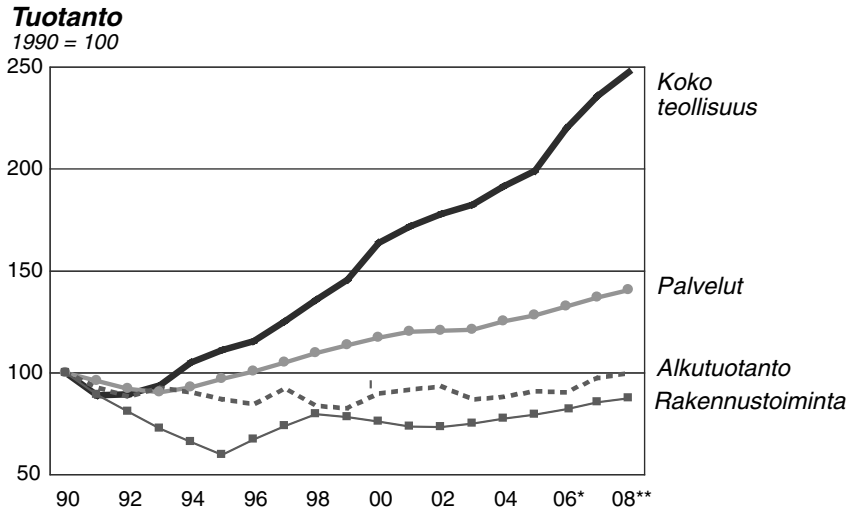

Tuotanto toimialoittain

	2006* osuus, %	2004	2005*	2006*	2007**	2008**	Keskimäärin 2006/1997
		määrän muutos, prosenttia					
Maa-, metsä- ja riistatalous	2,5	1,5	3,2	-0,7	8	2½	0,6
Mineraalien kaivu	0,3	-2,2	-5,6	-2,2	-2	2	1,2
Tehdasteollisuus	23,6	5,1	4,3	11,4	8	5	6,6
Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto	2,3	3,5	1,2	3,6	1	3	2,3
Rakentaminen	6,1	3,1	2,6	3,3	4	2½	1,0
Kauppa jne.	10,5	5,4	4,5	6,5	5½	4½	4,8
Majoitus- ja ravitsemis-toiminta	1,5	-1,1	2,5	2,8	3½	3	2,1
Liikenne	10,3	6,4	2,6	5,6	3	3½	4,7
Rahoitus- ja vakuutus-toiminta	2,5	10,4	3,0	5,8	4½	3½	-2,3
Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta	18,4	3,3	2,4	3,5	4	3	3,2
Hallinto, pakollinen sosiaalivakuutus	4,8	-1,1	0,0	-0,9	½	½	0,6
Yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut	17,2	0,8	1,5	1,3	1½	1	0,8
Alkutuotanto	2,5	1,5	3,2	-0,7	8	2½	0,5
Jalostus	32,3	4,6	3,7	9,3	7	4½	5,4
Yksityiset palvelut	47,2	4,7	2,9	4,7	4	3½	3,4
Julkisyhteisöjen palvelut	17,9	-0,2	1,0	0,3	½	½	0,2
Tuotanto yhteensä perushintaan	100,0	3,7	2,8	5,2	4½	3½	3,4
Bruttokansantuote markkinahintaan		3,7	2,9	5,0	4½	3½	3,4
Kansantalouden työllisyys[1)]		0,6	1,0	1,7	2	½	1,1

[1)] Työtunteina.

Tuottavuus

Työn tuottavuus koheni viime vuonna koko taloudessa runsaat 3 %: selvästi nopeammin kuin 2000-luvulla keskimäärin. Arvonlisäys kasvoi työpanosta nopeammin kaikilla päätoimialoilla lukuun ottamatta alkutuotantoa ja rakentamista. Merkittävintä tuottavuuden parantuminen oli teollisuudessa. Teollisuuden tuottavuuskehitystä johtivat metsä- ja metalliteollisuus runsaan kymmeneksen parannuksella: paperi-, perusmetalli- ja sähköteknisessä teollisuudessa työn tuottavuus koheni jopa runsaan viidenneksen. Myös palvelualoilla kyettiin työpanosta nopeampaan tuotannon kasvuun. Koko talouden keskimääräistä nousua enemmän tuottavuus koheni erityisesti kaupan ja liikenteen toimialoilla.

Tänä ja ensi vuonna työn tuottavuuden kasvuvauhti hidastuu pidemmän aikavälin keskimääräiselle noin 2½ prosentin tasolle, sillä työpanoksen kasvu jatkuu nopeana, vaikka tuotannon lisäys hidastuukin viime vuoteen verrattuna.

Työn tuottavuus[1)]

	2004	2005*	2006*	2007**	2008**	Keskimäärin 2006/1997
			muutos, prosenttia			
Alkutuotanto	3,3	4,9	-1,0	10	4½	3,8
Koko teollisuus	6,4	4,1	7,8	6	4½	6,3
Rakennustoiminta	1,0	-1,7	-0,7	-1½	1½	-1,0
Yksityiset palvelut	2,7	1,1	2,2	1½	2	1,4
Koko kansantalous	3,0	1,8	3,4	2½	2½	2,5

[1)] Bruttokansantuote perushintaan jaettuna tehdyillä työtunneilla.

5 TYÖVOIMA

Vuoden 2004 loppupuolelta alkanut työvoiman kysynnän vilkastuminen vahvistui entisestään v. 2006, ja edellisen hallituksen toimikaudelleen (huhtikuu 2003 – maaliskuu 2007) asettama 100 000 työpaikan lisäystavoite saavutettiin jo viime vuoden lopussa. Työpaikat lisääntyivät pelkästään yksityisellä sektorilla, julkisen sektorin työpaikat vähenivät lievästi. Uusia työpaikkoja syntyi etenkin liike-elämää palveleviin toimintoihin ja liikenteeseen, mutta myös rakentamiseen, teollisuuteen, kauppa-, ravitsemis- ja majoitusalalle sekä terveys- ja sosiaalipalveluihin. Runsas puolet työllisten määrän kasvusta kohdistui yli 60-vuotiaisiin, noin neljännes alle 25-vuotiaisiin ja vain vajaa kymmenes 25-54 -vuotiaisiin. Työllisyysaste nousi 68,9 prosenttiin. Vaikka työvoiman tarjonta kasvoi yhä merkittävästi paitsi kotimaisen myös ulkomaisen työvoiman ansiosta, työvoiman saatavuus vaikeutui entisestään monilla toimialoilla. Rakennetyöttömyys aleni noin 140 000 henkeen, ja kaikkiaan työttömiä oli keskimäärin 204 000 eli 7,7 % työvoimasta.

Työllisten määrä lisääntyy kuluvana vuonna vielä liki 50 000 henkeä, sillä taloussuhdanteet niin kotimaassa kuin tärkeimmissä vientimaissamme jatkuvat suotuisina. Uusien työpaikkojen syntyä rajoittaa osaltaan paheneva työvoimapula, sillä avoimien työpaikkojen määrä on erittäin suuri ja niiden täyttöajat ovat pidentyneet. Työpaikat lisääntyvät lähinnä liike-elämää palvelevissa toiminnoissa, kauppa-, majoitus- ja ravitsemispalveluissa sekä rakentamisessa, mutta hieman myös teollisuudessa. Työllisyysaste nousee arviolta 70,1 prosenttiin. Työvoiman tarjontakin lisääntyy nopeasti, kun ikääntyneet pysyvät työmarkkinoilla entistä pitempään, nuoret hakeutuvat hyvien työnsaantimahdollisuuksien ansiosta entistä aktiivisemmin työmarkkinoille ja myös Suomen työmarkkinoille tuleva ulkomaisen työvoiman määrä kasvaa jossain määrin.

Työttömien määrä vähenee tänä vuonna keskimäärin lähes 25 000 hengellä ja työttömyysaste alenee 6,7 prosenttiin. Rakennetyöttömyys alenee paitsi korkeasuhdanteen myös työvoimapalvelujen tehostumisen sekä työmarkkinatukeen v. 2006 voi-

maanastuneiden uudistusten ansiosta[1], mutta sen osuus on yhä runsas 2/3 kaikista työttömistä. Työvoimahallinnon koulutus- ja tukityöllistämistoimenpiteiden piirissä olevien määrä on tänä vuonna vajaa 3½ % työvoimasta. Työvoimahallinnon palkkaperusteisin toimenpitein työllistyy keskimäärin noin 40 000 henkeä, 2 000 enemmän kuin v. 2006. Työministeriön tilastoimassa työvoimakoulutuksessa on keskimäärin 31 000 henkeä, lähes 2 000 henkeä enemmän kuin vuosi sitten. Työmarkkinatuen työharjoittelussa, työelämävalmennuksessa sekä vuorottelupaikkaan työllistettyinä on keskimäärin noin 18 000 henkeä.

[1] Vuonna 2006 saatettiin loppuun julkisen työvoimapalvelun rakenneuudistus, jossa vaikeasti työllistyvien palvelut ja resurssit kootaan työvoiman palvelukeskuksiin (noin 40). Työmarkkinatuen uudistuksella jaetaan vastuuta pitkäaikaistyöttömien työllistymisestä aiempaa paremmin valtion ja kuntien kesken sekä asetetaan tuen saajille velvoitteita osallistua aktiivitoimiin tuen epäämisen uhalla.

Työllisyys

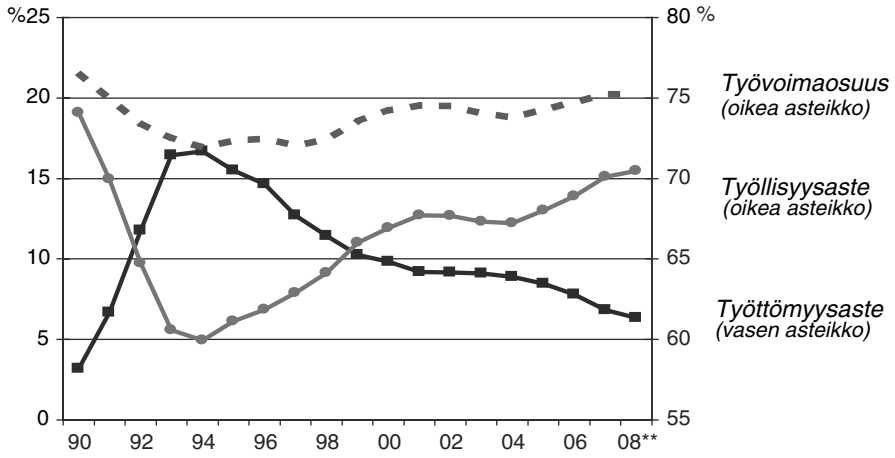

Työvoimaosuus = työvoima / työikäinen väestö (15-64-vuotiaat)
Työllisyysaste = työlliset / työikäinen väestö (15-64-vuotiaat)
Työttömyysaste = työttömät / työvoima (15-64-vuotiaat)

Työvoimatase

	2004	2005	2006*	2007**	2008**
	1 000 henkeä keskimäärin vuodessa				
Työikäinen väestö[1)]	3 935	3 948	3 963	3 978	3 988
Työvoima	2 594	2 621	2 648	2 670	2 673
Työtön työvoima	229	220	204	180	169
Työllinen työvoima	2 365	2 401	2 444	2 490	2 504
maa- ja metsätalous	116	115	114	112	111
teollisuus	458	460	465	468	468
rakennustoiminta	148	158	162	169	170
palveluelinkeinot	1 635	1 662	1 699	1 736	1 751
kauppa, majoitus- ja ravitsemistoiminta	367	378	381	392	392
liikenne	172	172	181	177	177
rahoitus-, vakuutus- ja kiinteistö-toiminta sekä liike-elämää palveleva toiminta	315	322	336	357	364
yhteiskunnalliset ja henkilö-kohtaiset palvelut	781	790	801	810	818
toimiala tuntematon	7	5	4	5	4
			prosenttia		
Työvoimaosuus	65,9	66,4	66,8	67,1	67,0
Työllisyysaste (15-64-vuotiaat)	67,2	68,0	68,9	70,1	70,5
Työttömyysaste	8,8	8,4	7,7	6,7	6,3
alle 25-vuotiaat	20,7	20,1	18,7	17,0	16,0
			1 000 henkeä vuoden aikana		
Maahanmuutto, netto	6,7	9,0	10,0	12	12

[1)] 15-74-vuotiaat.

Työllisyys[1)]

	2006*	2004	2005	2006*	2007**	2008**	Keskimäärin 2006/1997
	osuus, %	työtuntien muutos, prosenttia					
Yrittäjät	16,5	0,4	0,3	1,6	0	-½	-0,7
Palkansaajat	83,5	0,7	1,2	1,7	2	1	1,5
julkisyhteisöt	22,4	0,4	0,2	0,1	0	-½	0,7
Yhteensä	100,0	0,6	1,0	1,7	2	½	1,1
alkutuotanto	7,0	-1,8	-1,6	0,3	-2	-2	-3,1
teollisuus	17,7	-1,7	-0,4	1,3	1½	½	-0,1
rakentaminen	8,7	2,0	4,4	4,1	5½	1	2,2
kauppa, majoitus- ja ravitsemistoiminta sekä liikenne	23,7	1,4	0,7	1,3	½	½	1,0
rahoitus-, vakuutus- ja kiinteistötoiminta sekä liike-elämää palveleva toiminta	12,3	1,5	3,3	5,4	5½	2	3,8
muu toiminta	30,4	1,4	1,0	0,5	1	1	1,7

[1)] Työtunteina.

Vuonna 2008 työllisten määrä lisääntyy vielä arviolta noin 15 000 henkeä, vaikka talouskasvu hidastuukin. Uudet työpaikat syntyvät edelleen paljolti yksityisissä palveluissa. Teollisuudessa ja rakennustoiminnassa työllisten määrä pysyy suunnilleen ennallaan. Työllisyysasteen arvioidaan nousevan 70,5 prosenttiin. Työvoiman tarjonta ei enää juuri kasvane, sillä työvoiman poistuma alkaa olla suurempi kuin työikään tulevien määrä, ulkomaisen työvoiman määrän kasvu pysyy vähäisenä ja työvoiman ulkopuolisten resurssien hyödyntäminen on – ilman kalliita erityistoimenpiteitä – saavuttamassa äärirajansa. Työttömiä on enää keskimäärin vajaa 170 000 henkeä eli 6,3 % työvoimasta.

6 KUSTANNUKSET JA HINNAT

Inflaatio nopeutui vuoden 2006 aikana. Raakaöljyn maailmanmarkkinahinnat lähtivät helmikuussa jyrkkään nousuun, mutta palautuivat vuoden lopulla alkuvuoden tasolle. Myös muiden raaka-aineiden maailmanmarkkinahinnat kohosivat tuntuvasti. Asuntohintojen sekä korkojen nousu jatkui ja asuntomarkkinoilla niin työvoiman kuin rakennustarvikkeidenkin saatavuusongelmat lisäsivät osaltaan kustannuspaineita. Palkansaajien ansiotasoindeksi kohosi nimellisesti 3,0 % ja reaalisesti 1,4 %. Tuottavuuden poikkeuksellisen nopean nousun vuoksi tuoteyksikköä kohti lasketut työkustannukset koko kansantaloudessa alenivat.

Kuluttajahintaindeksi kohosi joulukuusta 2005 joulukuuhun 2006 yhteensä 2,2 %, mistä lähes puolet aiheutui korkojen sekä asuntohintojen kohoamisesta. Vuonna 2006 keskimäärin indeksi kohosi 1,6 %. Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi, jossa eivät näy korkojen eivätkä asuntohintojen muutokset, kohosi vuoden aikana vain 1,2 %, kun nousu euroalueella keskimäärin oli 1,9 %.

Kuluvan vuoden aikana inflaatio on edelleen hieman kiihtynyt. Raakaöljyn maailmanmarkkinahinta kohosi heinäkuun puolivälissä lähes 80 dollariin tynnyriltä, ja on sen jälkeenkin pysytellyt 70 dollarin tuntumasssa. Öljystä johtuvia kustannuspaineita on merkittävästi keventänyt euron vahvistuminen dollariin nähden. Myös asuntohintojen nousu pysyi alkuvuodesta odotettua voimakkaampana ja korkojen nousu on jatkunut.

Joulukuussa 2004 solmitun tulopoliittisen sopimuksen mukainen sopimuskausi päättyy syyskuun lopussa, ja liittotason neuvottelut uusista työmarkkinaratkaisuista ovat käynnistyneet. Tässä katsauksessa on oletettu, että jo syntyneet palkkaratkaisut muodostavat sekä palkankorotuksen tason että niiden ajoituksen osalta viitekehyksen solmittaville uusille sopimuksille. Kun palkkaliukumasta ja rakenteellisista tekijöistä johtuvan ansiotason kohoamisen arvioidaan pysyvän viime vuosina vallinneella tasolla, palkansaajien ansiotasoindeksi kohoaisi tänä vuonna 3 % eli suunnilleen saman

Palkansaajien ansiotasoindeksi ja työkustannukset tuoteyksikköä kohti

	2004	2005*	2006*	2007**	2008**	Keskimäärin 2006/1997
	muutos, prosenttia					
Sopimuspalkkaindeksi	2,4	2,5	1,7	2	..	2,5
Palkkojen liukuminen yms. tekijät	1,4	1,4	1,3	1	..	1,2
Ansiotasoindeksi	3,8	3,9	3,0	3	5	3,7
Reaalinen ansiotaso[1)]	3,6	3,0	1,4	1	2½	2,1
Keskiansiot[2)]	3,3	3,8	3,1	3½	5	3,6
Työkustannukset tuoteyksikköä kohti[3)]						
koko kansantaloudessa	0,3	2,4	-0,6	1½	2½	1,5
tehdasteollisuudessa	-2,6	-0,5	-6,5	-2	½	-2,4

1) Ansiotasoindeksi jaettuna kuluttajahintaindeksillä.
2) Laskettu jakamalla koko kansantalouden palkkasumma palkansaajien tehdyillä työtunneilla. Lukuihin vaikuttavat kansantalouden rakennemuutokset.
3) Palkkojen ja työnantajan sosiaalivakuutusmaksujen indeksi jaettuna tuotannon volyymi-indeksillä.

verran kuin viime vuonnakin. Vuonna 2008 ansiotasoindeksin nousu nopeutuisi 5 prosenttiin eli korkeammaksi kuin kertaakaan vuoden 1991 jälkeen.

Kuluttajahintaindeksin vuosinousu oli kuluvan vuoden heinäkuussa 2,6 %. Lainojen korot sekä asuntojen hinnat nostivat indeksiä vuoden aikana yhteensä prosentin. Vaikka öljytuotteiden hinnat ovat tämän vuoden alusta selvästi kohonneet, ne olivat heinäkuussa hieman alemmalla tasolla kuin vuotta aiemmin. Mikäli raakaöljyn maailmanmarkkinahinnat ja euron kurssi pysyvät viime viikkojen keskimääräisellä tasolla, kuluttajahintojen nousuvauhti pysyy loppuvuonna suunnilleen ennallaan. Korkojen sekä asuntohintojen vaikutuksen inflaatioon arvioidaan pienenevän, mutta aikaisempia vuosia suuremmat palkankorotukset toisaalta alkavat lisätä loppuvuodesta lähtien kustannuspainetta. Vuonna 2007 keskimäärin kuluttajahintaindeksin arvioidaan kohoavan 2½ %. Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi kohoaa 1½ % eli edelleen hieman vähemmän kuin euroalueella keskimäärin.

Vuoden 2008 hinta-arvio perustuu oletukseen, että raakaöljyn euromääräiset hankintahinnat pysyvät keskimäärin suunnilleen tämänvuotisella tasolla ja muiden raaka-aineiden maailmanmarkkinahintojen nousu hidastuu selvästi. Myös asuntojen hintojen sekä lainojen korkomenojen nousun arvioidaan edelleen hidastuvan. Toisaalta työkustannuksista johtuva kustannuspaine muodostuu selvästi tämänvuotista suuremmaksi, mikäli palkkakehitys noudattaa edellä oletettua linjaa. Valtion talousarvioon sisältyvien välillisten verojen sekä terveydenhuollon maksujen korotusten arvioidaan nostavan keskimääräistä kuluttajahintatasoa vuoden aikana runsaalla ½ prosentilla. Kuluttajahintaindeksin arvioidaan kohoavan v. 2008 keskimäärin 2½ % eli saman

verran kuin tänä vuonna. Myös yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin nousu ylittänee 2 prosentin rajan.

Suhteellisilla yksikkötyökustannuksilla mitattuna tehdasteollisuuden kustannuskilpailukyky koheni v. 2006 ja oli koko tehdasteollisuudessa keskimäärin kolmanneksen pitkän aikavälin keskiarvon yläpuolella. Myös muussa kuin sähköteknisessä teollisuudessa kilpailukyky parani, mutta oli silti vain viitisen prosenttia parempi kuin pitkällä aikavälillä keskimäärin. Kustannuskilpailukyky pysynee koko tehdasteollisuudessa keskimäärin sekä tänä että ensi vuonna suunnilleen ennallaan. Muussa kuin sähköteknisessä teollisuudessa kilpailukyky saattaa kuitenkin jo kuluvan vuoden aikana kääntyä heikkenevään suuntaan.

Hintaindeksejä

	2004	2005*	2006*	2007**	2008**	Keskimäärin 2006/1997
			muutos, prosenttia			
Vientihinnat (tavaravienti)[1)]	-0,6	1,1	2,6	2	0	-1,3
Tuontihinnat (tavaratuonti)[1)]	2,2	5,6	7,4	3	1	-0,1
Kuluttajahintaindeksi	0,2	0,9	1,6	2½	2½	1,6
Kotimarkkinoiden perushintaindeksi	1,5	3,6	5,9	4	2	1,5
Rakennuskustannusindeksi	2,4	3,6	3,8	5½	3	2,3

[1)] Kansantalouden tilinpidon mukaan

Kuluttajahintaindeksi ja teollisuuden tuottajahintaindeksi

1990=100

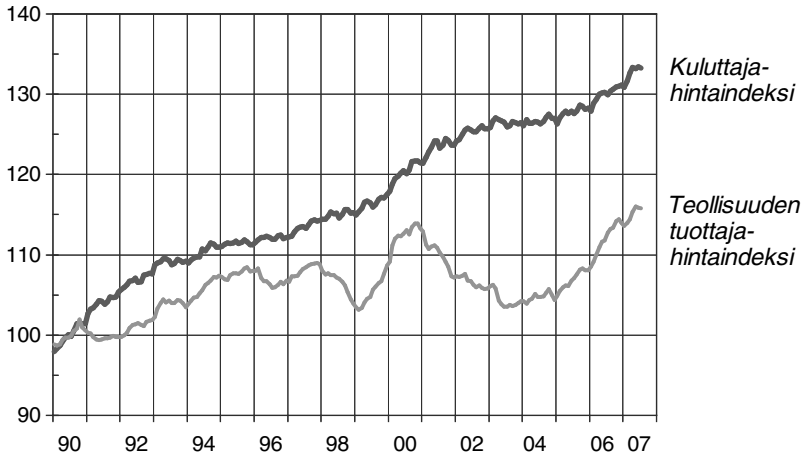

7 TULOT

Kansantulon kasvu nopeutui 6½ prosenttiin v. 2006. Palkkasumma kasvoi 5 % eli yhtä paljon kuin edellisenä vuonna. Keskiansioiden nousu hidastui, mutta työtunnit lisääntyivät edellisvuotista enemmän. Työnantajien sosiaalivakuutusmaksut kasvoivat lähinnä valtion työnantajamaksujen alenemisen vuoksi palkkasummaa hitaammin, ja työtulojen osuus kansantulosta aleni yli prosenttiyksiköllä 56,7 prosenttiin. Kotitalouksien yrittäjätulot maataloudesta supistuivat pitkään kestäneen kuivuuden vuoksi selvästi. Yksityismetsien hakkuut vähenivät edelleen, mutta kantohintojen kohoamisen vuoksi kotitalouksien yrittäjätulot metsätaloudesta kääntyivät nousuun. Omaisuustulot sekä muut kuin kotitalouksien saamat yrittäjätulot lisääntyivät lähes viidenneksen.

Kuluvana vuonna palkkasumman arvioidaan kasvavan 5½ %. Keskiansiot kohoavat 3½ % eli hieman palkansaajien ansiotasoindeksiä enemmän ja työtuntien arvioidaan lisääntyvän yli 2 %. Kuntien työnantajamaksujen kohoamisen vuoksi työnantajien sosiaalivakuutusmaksut kasvavat hieman palkkasummaa enemmän. Työtulojen osuus kansantulosta laskee 56 prosenttiin. Kotitalouksien yrittäjätulot maataloudesta kääntynevät loppukesän satonäkymien perusteella lievään kasvuun. Yrittäjätulot metsätaloudesta lisääntyvät viidenneksen, sillä hakkuut ovat vahvan kysynnän myötä vilkastuneet ja kantohinnat ovat viime vuodesta tuntuvasti kohonneet. Kaikkiaan kansantulon arvioidaan kasvavan 7 %.

Vuonna 2008 palkkasumman kasvu nopeutuu edelleen noin 6 prosenttiin, mikäli solmittavat työ- ja virkaehtosopimukset noudattavat palkankorotusten osalta edellisessä luvussa oletettuja suuntaviivoja. Palkansaajien ansiotaso kohoaa 5 % ja työtunnit lisääntyvät vielä lähes prosentin. Työnantajien sosiaalivakuutusmaksut lisääntyvät palkkasummaa hitaammin; Tel-vakuutusmaksu kohoaa 0,1 prosenttiyksikköä ja kansaneläkemaksu 0,1 prosenttiyksikköä, mutta työttömyysvakuutusmaksun on oletettu alenevan 0,2 prosenttiyksikköä. Työtulojen osuus kansantulosta pysyy suunnilleen ennallaan. Jos sadosta tulee normaali, kotitalouksien yrittäjätulot maataloudesta pysyvät

suunnilleen tämänvuotisella tasolla. Kotitalouksien metsätaloudesta saamien yrittäjätulojen kasvu hidastuu selvästi, sillä kantohintojen nousu tasaantuu ja hakkuut kohonnevat vain hieman tämänvuotista suuremmiksi. Kaikkiaan kansantulo kasvaa 6 %.

Käytettävissä oleva tulo

	2006*	2004	2005*	2006*	2007**	2008**	Keskimäärin 2006/1997
	osuus, %	muutos, prosenttia					
Palkat ja palkkiot	45,5	4,0	5,0	5,0	5½	6	5,2
Työnantajan sosiaaliturvamaksut	11,2	4,0	6,3	2,8	6	4½	4,0
Kotitalouksien yrittäjätulot	6,5	4,4	-3,3	-1,9	1½	1	5,0
yrittäjätulot maataloudesta	0,5	-4,3	-9,7	-19,4	3	1	-2,1
yrittäjätulot metsätaloudesta	0,9	-1,9	-5,9	12,2	18	3½	3,1
muut yrittäjätulot	5,1	6,6	-2,1	-2,0	-1½	½	6,6
Omaisuustulot ja muut yrittäjätulot	22,4	19,6	-4,5	17,5	14	8	8,2
Tuotannon ja tuonnin verot miinus tukipalkkiot	14,4	3,5	4,0	4,0	3½	5½	5,3
Kansantulo	100,0	7,0	2,3	6,6	7	6	5,6
Käytettävissä oleva tulo		7,0	2,2	6,7	7	6	5,7
Bruttokansantulo, mrd. euroa		153,3	157,8	167,9	180	190	

Käytettävissä oleva tulo sektoreittain

	2003	2004	2005*	2006*	2007**	2008**
	mrd. euroa					
Yksityinen sektori	85,1	92,0	92,9	98,5	105	112
kotitaloudet ja voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	75,9	79,8	81,3	83,8	88	93½
yritykset, asuntoyhteisöt ja rahoituslaitokset	9,2	12,2	11,7	14,8	17	19
Julkisyhteisöt	35,9	37,5	39,4	42,6	46	48
valtionhallinto	11,2	11,5	12,1	12,6	14	14
paikallishallinto	19,4	20,3	21,3	23,0	24½	26
sosiaaliturvarahastot	5,3	5,7	6,0	7,1	7½	8
Yhteensä	121,0	129,5	132,3	141,2	151	160

8 KULUTUS

Yksityinen kulutus

Kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen kasvu nopeutui viime vuonna nimellisesti runsaaseen kolmeen prosenttiin edellisvuoden puolestatoista prosentista. Kuluttajahintojen nousu nopeutui myös, joten kotitalouksien ostovoima – käytettävissä olevat reaalitulot – lisääntyi vain hieman edellisvuotista nopeammin, vajaat 2 %. Tulojen nimelliskasvun nopeutuminen oli pääosin seurausta omaisuustulojen kasvusta, mutta myös kotitalouksien veroaste aleni. Kotitalouksien kulutus lisääntyi myös edellisvuotista merkittävästi nopeammin, runsaat 4 %. Erityisesti palvelujen käyttö laajeni, joten säästämisaste painui tuntuvasti negatiiviseksi 2,5 prosenttiin käytettävissä olevista tuloista. Myös velkaantuneisuus saavutti uuden ennätyksen, ja vuoden lopussa kotitalouksilla oli velkaa keskimäärin lähes vuositulojen verran. Tosin rahoitusvarallisuus lisääntyi viime vuonna luottokantaakin nopeammin, joten kotitalouksien keskimääräinen nettorahoitusvarallisuus lisääntyi yhä, jo neljäntenä peräkkäisenä vuotena.

Alkuvuonna kulutus lisääntyi viime vuotta nopeammin, lähes viisi prosenttia. Erityisen suosittuja olivat edelleen kotiin liittyvien hyödykkeiden hankinnat. Autojen uushankinnat sen sijaan vähenivät yhä ja matkapuhelimien sekä tietotekniikan ja kuvauslaitteiden ostot kääntyivät laskuun. Kuluttajien luottamus omaan ja maan talouteen on säilynyt ennätyksellisen hyvänä, ja kun työllisyyden odotetaan yhä lisääntyvän sekä ansioiden nousun ensi vuonna nopeutuvan, säilyvät kulutuskysyntänäkymät erittäin myönteisinä. Kotitalouksien tulojen kasvu nopeutuu tänä ja ensi vuonna. Tämä johtuu palkkatulojen runsaamman kasvun lisäksi yrittäjätulojen lisääntymisestä. Ensi vuonna myös tulonsiirrot lisääntyvät tätä vuotta nopeammin, eikä valtion tuloverotuskaan kiristy. Kulutuksen kasvu ei tänä eikä ensi vuonna juuri hidastu, jolloin säästämisaste säilyy tuntuvasti negatiivisena. Kun tulojen kasvu ei riitä kattamaan kulutuksen kasvua, kotitaloudet täydentävät tuloja lisälainanotolla ja omaisuuden myyntituloilla. Velkaantuneisuuden odotetaankin ylittävän käytettävissä olevat tulot ensi vuonna jo varsin selvästi.

Kotitalouksien säästämis- ja velkaantumisaste

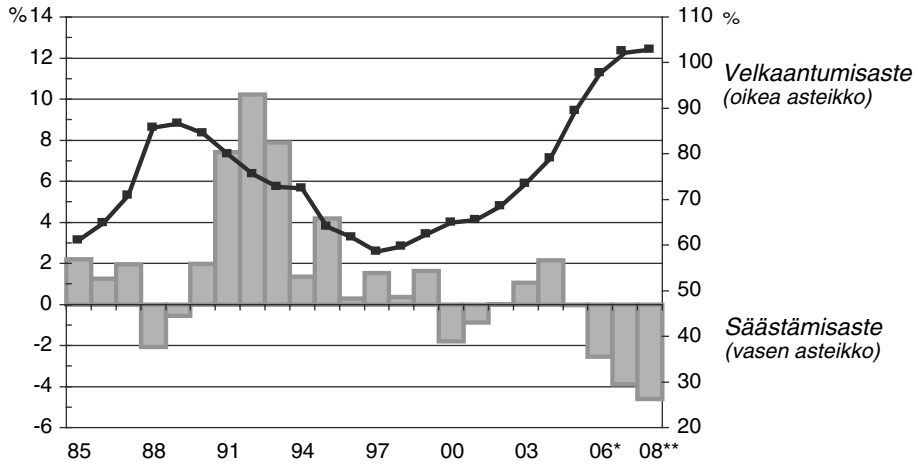

Kotitalouksien säästämisaste on viime vuosina heikentynyt trendinomaisesti. Samalla kotitaloudet ovat, pitkälti asuntoinvestointien takia, velkaantuneet nopeasti. Tällainen keskimääräinen kehitys hämärtää kuitenkin kokonaiskuvaa kotitalouksista, sillä lähes puolella kotitalouksista ei ole velkaa ollenkaan. Lisäksi pelkkä lainoista puhdistettu rahoitusvarallisuus vastaa keskimääräisiä kaikkien kotitalouksien vuosituloja. Varallisuuden ja velkojen jakauma ei kuitenkaan ole tasainen. Osalla kotitalouksista on merkittävästi velkaa ja osalla merkittävästi rahoitus- ja muuta varallisuutta. Nämä velkaisimmat kotitaloudet ovat riskiryhmä, jonka kulutuksen voi odottaa jatkossa hidastuvan, kun korkojen nousu pienentää lainojen hoitokulujen jälkeen käteen jäävää tuloa. Myöskään varallisuuden muutokset eivät perinteisesti ole kokonaisuudessaan muuttaneet kotitalouksien kulutusta. Mahdollista onkin, että kotitalouksien keskimääräinen kulutus hidastuu merkittävästi, jos rahoitusolosuhteet heikkenevät ja varallisuuden arvonheilahdukset vahvistuvat.

Julkinen kulutus

Vuonna 2006 julkinen kulutus lisääntyi edellisvuotta hitaammin. Yksilöllisten kulutusmenojen kasvu hidastui alle puoleen kahden edellisvuoden vauhdista. Kollektiivisten kulutusmenojen kasvuvauhti sitä vastoin kiihtyi. Valtion ja kuntien kulutus lisääntyi edellisvuotista tahtia, runsaan prosentin, mutta sosiaaliturvarahastojen kulutus supistui voimakkaasti.

Kulutus

	2006*	2004	2005	2006*	2007**	2008**	Keskimäärin 2006/1997
	osuus, %	määrän muutos, prosenttia					
Yksityinen kulutus	100,0	3,0	3,8	4,3	4	4	3,3
kotitaloudet	95,6	2,9	4,0	4,4	4	4	3,2
kestokulutustavarat	10,4	4,8	10,3	9,2	3	3	7,6
puolikestävät kulutustavarat	8,8	4,5	5,7	7,5	7	5½	4,5
lyhytikäiset tavarat	26,7	1,0	2,8	2,8	4	4	2,2
palvelukset	50,1	3,2	3,2	3,9	4	3½	2,8
kotitalouksien kulutus-menot ulkomailla	1,9	3,4	0,9	3,1	4½	8	0,7
miinus ulkomaalaisten kulutusmenot Suomessa	2,2	0,6	3,9	6,9	7	2	1,7
voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen kulutus	4,4	3,4	0,0	3,0	½	½	4,0
Julkinen kulutus	100,0	1,8	1,7	1,0	1	2	1,6
valtionhallinto	29,5	0,9	1,1	1,4	-1½	1½	1,0
paikallishallinto	63,1	1,7	1,4	1,2	1½	1½	1,4
sosiaaliturvarahastot	7,4	5,5	6,9	-2,3	3½	4	5,1
Yhteensä		2,6	3,2	3,3	3	3	2,7
Julkisyhteisöjen yksilölliset kulutusmenot		2,4	2,5	1,1	1½	2	1,9
Yksilölliset kulutusmenot yhteensä		2,8	3,5	3,6	3½	3½	3,0
Kotitalouksien käytettävissä oleva reaalitulo		4,0	1,4	1,8	2½	3½	3,1
				prosenttia			
Kulutuksen osuus bruttokansantuotteesta (käypiin hintoihin)		73,2	73,8	73,1	72	72½	71,9
Kotitalouksien säästämisaste		2,2	0,0	-2,5	-4	-4½	0,1
Kotitalouksien velkaantumisaste[1)]		79,1	89,4	97,7	102	103	71,9

[1)] Kotitalouksien velat vuoden lopussa suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin.

Julkisten kulutusmenojen reaalinen kasvu säilyy tasaisena, sillä valtion tuottavuusohjelma ohjaa pitkälti valtion kulutuksen muutoksia. Julkisen kulutuksen kasvu onkin lähinnä paikallishallinnosta johtuvaa. Vuonna 2007 kuntien kulutusmenot lisääntyvät nimellisesti 5 % ja reaalisesti 1½ %. Palkkasumma kasvaa 4 %, ja palvelujen ostojen kasvun arvioidaan jatkuvan nopeana. Vuonna 2008 kuntien kulutusmenojen nimellinen kasvu kiihtyy palkankorotusten seurauksena 6 prosenttiin. Henkilöstön määrän arvioidaan kasvavan 4 000 henkilöllä, mikä johtuu lähes yksinomaan sosiaali- ja terveystoimen arvioidusta nettolisätarpeesta.

9 INVESTOINNIT

Investoinnit lisääntyivät viime vuonna 4 %. Asuinrakennusinvestointien kasvu jatkui nopeana niin uudisrakentamisessa kuin korjaustoiminnassakin, sillä asuntojen kysyntä pysyi – korkojen lievästä noususta huolimatta – vahvana. Samoin teollisuus- ja liikerakennusten investoinnit lisääntyivät. Myös toimistorakennusinvestoinnit kääntyivät matalalta tasoltaan nousuun. Sen sijaan julkisiin palvelurakennuksiin investoitiin yhä melko vähän. Kone- ja laiteinvestoinnit lisääntyivät ripeästi paitsi vilkastuneiden tuotannollisten rakennusinvestointien myös laajojen korvausinvestointien ansiosta. Maa- ja vesirakennusinvestoinnit lisääntyivät nopeasti, sillä käynnissä oli useita suuria julkisia tie- ja ratahankkeita.

Investointien ennakoidaan lisääntyvän tänä vuonna 5 % ja ensi vuonnakin vielä 3 %. Asuinrakennusinvestointien määrä kasvaa – joskin hidastuen – molempina vuosina, sillä kasvukeskusten asuntotarve pysyy muuttoliikkeen takia suurena ja lisäksi kuluttajien luottamus omiin talousnäkymiinsä on lainakorkojen noususta huolimatta yhä vahva. Talonrakennusinvestointien kasvun painopiste on kuitenkin vähitellen siirtymässä toimitilarakentamiseen sekä korjaustoimintaan. Kone- ja laiteinvestointien ennakoidaan lisääntyvän etenkin tänä vuonna, mutta myös ensi vuonna melko ripeästi. Maa- ja vesirakennusinvestointien määrä kasvaa molempina vuosina yhä nopeasti. Osa suurista tiehankkeista on päättynyt, mutta uusina hankkeina ovat käynnissä mm. suurhanke E18 Muurla-Lohja ja Hakamäentien uudistus Helsingissä. Infra-alan urakoitsijoiden työkantaan vaikuttaa lisäävästi myös vilkas talonrakentaminen.

Tehdasteollisuudessa kiinteät investoinnit lisääntyivät viime vuonna runsas 2 %. Investoinnit kasvoivat metsä-, kemian- ja teva-teollisuudessa, mutta vähenivät metalliteollisuudessa ja elintarviketeollisuudessa lievästi. Teollisuuden investointiaste oli runsas 11 %. Merkittävä osa teollisuuden investointimenoista, liki 50 % suuntautui ulkomaille, lähinnä EU-maihin; toimialoittain tarkasteltuna ulkomaisia investointeja tekevät pääosin metsä-, teknologia- sekä kemianteollisuuden yritykset. Tänä vuonna teollisuuden kiinteiden investointien määrä lisääntyy viime vuotta nopeammin,

sillä suhdannetilanne on varsin suotuisa ja vanhan tuotantokapasiteetin korvaustarve suuri. Laajennusinvestointien osuus on vajaa kolmannes kaikista kiinteistä investoinneista. Investoinnit kasvavat metsä-, metalli-, elintarvike- ja teva-teollisuudessa, mutta vähenevät kemianteollisuudessa sekä rakennusaineteollisuudessa. Teollisuuden tutkimus- ja kehitysmenot, joita voidaan pitää investointiluonteisina, lisääntyvät niin kotimaassa kuin ulkomailla noin 4 %. Tutkimus- ja kehitysmenoista suuntautuu kotimaahan noin 65 % ja ne ovat vain runsaan kymmeneksen pienemmät kuin teollisuuden kiinteät investoinnit.

Julkisten investointien määrä väheni viime vuonna yli 5 %, mutta lisääntyy tänä ja etenkin ensi vuonna – paljolti laajojen infrahankkeiden johdosta– nopeasti. Lisäksi kuntien parantunut rahoitusasema edesauttaa mm. kaavoitettuihin alueisiin liittyvien infravelvoitteiden täytäntöönpanoa.

Teollisuuden investointiaste
osuus jalostusarvosta, %

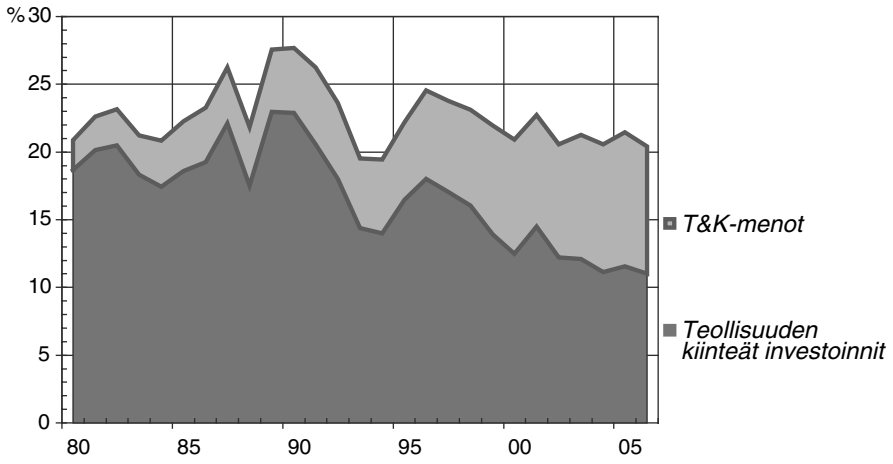

Lähteet: Tilastokeskus, Elinkeinoelämän keskusliitto, VM

Vuonna 2006 varastojen arvo ja arvoesineiden hankinta lisääntyivät yhä runsaasti, tilinpidon tietojen mukaan runsaat 2 mrd. euroa. Varastojen arvotilaston tietojen mukaan varsinkin teollisuuden valmistuotevarastot lisääntyivät koko vuoden ajan. Myös autokaupan varastot täyttyivät. Kuluvan vuoden alussa kasvu on jatkunut, mutta loppukeväälle ajoittui muutama alustoimitus, joka laski metalliteollisuuden varastojen arvoa. Alan suhdannekyselyt osoittavatkin koko teollisuuden varastojen kasvun hi-

dastuneen merkittävästi vuoden toisella neljänneksellä. Osa hidastumisesta aiheutuu laivatoimitusten lisääntymisestä tänä vuonna. Kysynnän kasvun odotetaan vaimenevan ensi vuonna, joka hidastanee varastojen kasvua.

Kiinteät investoinnit

	2006*	2004	2005*	2006*	2007**	2008**	Keskimäärin 2006/1997
	osuus, %	määrän muutos, prosenttia					
Talorakennukset	52,7	3,9	6,5	5,2	5½	3	4,6
asuinrakennukset	30,3	8,8	6,1	5,6	2½	½	4,9
muut talorakennukset	22,4	-2,2	7,1	4,7	9½	6	4,1
Maa- ja vesirakennukset	10,4	10,1	-6,3	1,8	4	3½	1,8
Koneet ja laitteet	26,6	1,9	0,1	3,1	4½	3½	3,5
Muut investoinnit	10,3	1,1	11,7	3,2	3½	2½	6,8
Yhteensä	100,0	3,6	3,7	4,1	5	3	4,1
yksityiset	87,3	3,6	6,4	5,6	5	2½	4,4
julkiset	12,7	3,7	-10,7	-5,3	4½	6	2,2
teollisuus	17,0	0,1	2,7	1,6	15	7½	2,0
		prosenttia					
Investointien osuus bruttokansantuotteesta (käypiin hintoihin)							
Kiinteät investoinnit		18,2	18,9	19,1	19½	19	18,8
yksityiset		15,3	16,3	16,7	17	16½	16,0
julkiset		2,9	2,6	2,4	2½	2½	2,7

10 JULKINEN TALOUS

Julkisyhteisöt yhteensä

Hyvä taloustilanne on kohentanut julkisen talouden rahoitusasemaa monessa EU-maassa, silti useimpien EU-maiden julkinen talous pysyy yhä alijäämäisenä tänä ja ensi vuonna. Suurimmat ylijäämät ovat Tanskassa, Suomessa, Virossa ja Ruotsissa. Suomessa julkisyhteisöjen rahoitusjäämä eli nettoluotonanto v. 2006 oli 6,2 mrd. euroa. EMU-ylijäämä, joka poikkeaa hieman nettoluotonannosta, oli viime vuonna 6,4 mrd. euroa eli suurin vuoden 2002 jälkeen. EMU-ylijäämää käytetään yleisesti vertailtaessa eri EU-maiden julkisten talouksien tilaa.[1] Suomen ylijäämä on etupäässä julkisyhteisöihin luettavan työeläkesektorin varassa; viime vuonna työeläkelaitosten ylijäämä oli lähes 5 mrd. euroa.

Vielä tänä vuonna julkisen talouden rahoitusasema vahvistuu entisestään nopean talouskasvun ansiosta. Valtion ylijäämä nousee 1½ prosenttiin suhteessa kokonaistuotantoon ja kuntienkin rahoitusasema on lähes tasapainossa. Kun BKT:n arvo lisääntyy selvästi enemmän kuin julkisyhteisöjen kokonaismenot ja niiden saamat verotulot sekä meno- että veroaste alenevat. Myös julkisyhteisöjen kokonaisvelan suhde kokonaistuotantoon pienenee arviolta 3 prosenttiyksikköä. Silti velan taso on yhä yli 60 mrd. euroa eli huomattavasti korkeampi kuin vuosituhannen alussa, koska kuntien velkaantuneisuus on lisääntynyt ja työeläkelaitokset ovat sijoittaneet aiempaa vähemmän varoja valtion velkakirjoihin. Julkisyhteisöjen henkilöstö on hieman lisääntymässä: valtiolla väki vähenee tuottavuusohjelman etenemisen myötä, mutta kunnissa sosiaali- ja terveyspalvelujen lisääntyvä kysyntä pitää yllä työllisten määrän kasvua.

Vuonna 2008 julkinen talous pysyy yhä reilusti ylijäämäisenä. Ylijäämä kuitenkin pienenee, sillä kokonaismenojen kasvu nopeutuu samalla kun verotulojen kasvun

1 Kansantalouden tilinpidon nettoluotonannon ja EMU-rahoitusjäämän välinen ero selittyy sillä, että jälkimmäisessä on otettu huomioon ns. SWAP-korot, jotka liittyvät valtion tekemiin koronvaihtosopimuksiin.

arvioidaan hidastuvan. Menojen kasvu on nopeata investoinneissa mm. lukuisten liikenneväylähankkeiden vuoksi, mutta myös kulutusmenot ja sosiaalietuudet lisääntyvät merkittävästi. Verotulot muodostavat yli neljä viidesosaa julkisyhteisöjen kokonaistuloista. Vaikka eräitä veroja alennetaankin, verotulot kasvavat 5 %.

Velkasuhde jatkaa laskuaan ja velkaa pystytään lyhentämään, mikä on tärkeää väestön ikääntymiseen varautumisen lisäksi myös siitä syystä, että korkotaso on nousussa. Kaiken kaikkiaan julkisyhteisöjen vahva rahoitusasema on keskeinen edellytys ikääntymishaasteesta selviämiseksi.

Julkisyhteisöjen nettorahoitusvarallisuus eli rahoitusvarojen ja velkojen erotus on kasvanut jo useamman vuoden ajan. Parin viime vuoden aikana nettorahoitusvaral-

***Julkisyhteisöt*[1)]**

	2003	2004	2005	2006*	2007**	2008**
				mrd. euroa		
Välittömät verot	25,9	26,7	27,6	28,7	30,9	32,3
Tuotannon ja tuonnin verot	20,3	21,0	21,8	22,7	23,6	24,9
Sosiaalivakuutusmaksut	17,4	18,0	19,1	20,4	21,5	22,5
Verot ja sosiaalivakuutusmaksut yhteensä [2)]	64,0	66,1	69,0	72,4	76,5	80,2
Muut tulot [3)]	12,9	14,0	14,8	15,9	16,8	17,6
siitä korkotulot	3,0	2,8	2,9	3,1	3,1	3,2
Tulot yhteensä	**76,5**	**79,7**	**83,3**	**87,8**	**92,8**	**97,3**
Kulutusmenot	31,7	33,3	34,8	36,3	37,6	39,8
Tukipalkkiot	1,9	1,9	2,0	2,1	2,3	2,4
Sosiaalietuudet ja -avustukset	24,4	25,3	26,0	26,6	27,3	28,8
Muut tulonsiirrot	3,8	4,0	4,4	4,5	4,7	5,0
Tukipalkkiot ja tulonsiirrot yhteensä	30,1	31,2	32,4	33,2	34,4	36,3
Pääomamenot [4)]	4,5	4,9	4,5	4,3	4,8	5,3
Muut menot	6,8	7,1	7,6	7,8	8,2	8,6
siitä korkomenot	2,8	2,7	2,7	2,6	2,7	2,8
Menot	**73,0**	**76,5**	**79,3**	**81,6**	**85,0**	**90,0**
Nettoluotonanto (+)/nettoluotonotto (-)	**3,4**	**3,2**	**4,0**	**6,2**	**7,9**	**7,3**
valtionhallinto	0,8	0,6	0,6	1,4	2,5	1,7
paikallishallinto	-0,9	-1,2	-1,0	-0,3	-0,2	0,1
työeläkelaitokset	3,9	4,1	4,5	4,9	5,0	5,3
muut sosiaaliturvarahastot	-0,3	-0,4	-0,1	0,3	0,5	0,1
Perusjäämä [5)]	6,2	5,8	6,7	8,8	10,6	10,1

[1)] Kansantalouden tilinpidon mukaan.
[2)] Sisältää pääomaverot.
[3)] Ml. pääomansiirrot ja pääoman kuluminen.
[4)] Pääoman bruttomuodostus ja pääomansiirrot.
[5)] Nettoluotonanto ilman nettokorkomenoja.

Julkisyhteisöjen nettoluotonanto

suhteessa bruttokansantuotteeseen

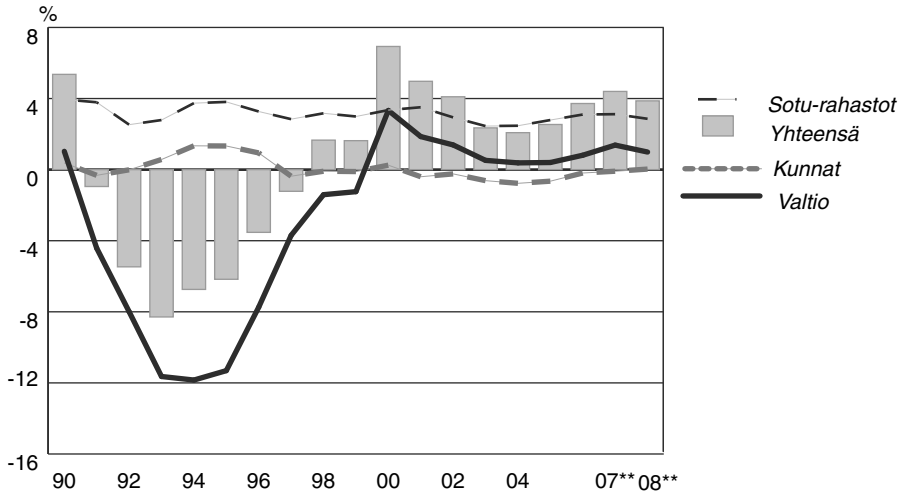

Julkisyhteisöjen verot, menot ja bruttovelka

suhteessa bruttokansantuotteeseen

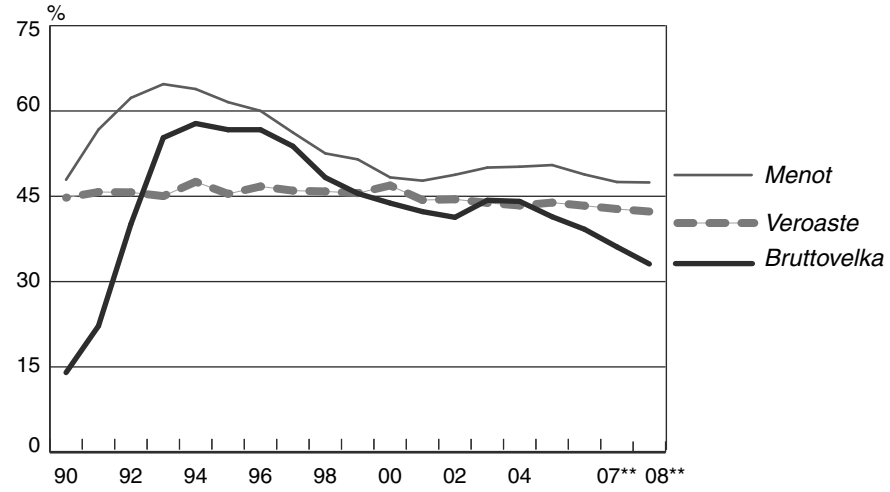

lisuus on lisääntynyt yhteensä 40 mrd. euroa ja vuoden 2007 ensimmäisellä neljänneksellä se oli jo 114 mrd. euroa. Suurin osa kasvusta on johtunut valtion ja työeläkelaitosten rahoitusvarojen, erityisesti osakeomistuksen noususta.

Julkisen talouden keskeisiä tunnuslukuja

	2003	2004	2005	2006*	2007**	2008**
	suhteessa bruttokansantuotteeseen, prosenttia					
Verot ja sosiaaliturvamaksut	43,8	43,4	43,9	43,3	42,7	42,2
Julkisyhteisöjen menot[1)]	50,0	50,2	50,5	48,8	47,5	47,4
Nettoluotonanto	2,3	2,1	2,5	3,7	4,4	3,8
Valtionhallinto	0,5	0,4	0,4	0,8	1,4	0,9
Paikallishallinto	-0,6	-0,8	-0,6	-0,2	-0,1	0,0
Työeläkelaitokset	2,7	2,7	2,8	2,9	2,8	2,8
Muut sosiaaliturvarahastot	-0,2	-0,2	0,0	0,2	0,3	0,1
Perusjäämä[2)]	2,4	2,1	2,5	3,6	4,3	3,7
Julkisyhteisöjen velka	44,3	44,1	41,4	39,2	36,0	33,1
Valtionvelka	43,4	41,9	38,2	35,3	32,1	29,1
			1 000 henkeä			
Julkisyhteisöjen työllisyys	603	606	608	609	612	614
Valtio	149	147	146	146	145	143
Paikallishallinto	444	448	451	453	457	461
Sosiaaliturvarahastot	10	10	10	10	10	10

[1)] EU-harmonisoitu.
[2)] Nettoluotonanto ilman nettokorkomenoja.

Arvioita finanssipolitiikan vaikutuksista

EU-komission ja jäsenmaiden käyttämällä tuotantofunktiomenetelmällä arvioiden kokonaistuotanto oli vuosina 2002–2006 alemmalla tasolla kuin mitä talouden tuotantopotentiaali olisi mahdollistanut. Potentiaalisen tuotannon perusteella arvioitu valtiontalouden suhdannekorjattu ylijäämä on samanaikaisesti pienenentynyt. Finanssipolitiikka on siten ollut kuluvan vuosikymmenen alkupuolen vaimean talouskasvun vuosina kasvua tukevaa. Finanssipolitiikan kasvua tukeva vaikutus on perustunut pääasiassa veronkevennyksiin.

Vuosien 2006 ja 2007 aikana kokonaistuotannon arvioidaan kohonneen potentiaaliseen tasoonsa ja nousseen sen yläpuolelle poikkeuksellisen vahvan talouskasvun ansioista. Tuotannon tason arvioidaan pysyvän potentiaalinsa yläpuolella, noin ½ % suhteessa kokonaistuotantoon myös lähivuosina.[2] Vuonna 2008 suhdannekorjattu rahoitusjäämä heikkenee edellisvuoteen verrattuna niin valtiontaloudessa kuin myös koko julkisessa taloudessa, mikä viittaa talouskasvua tukevaan finanssipolitiikkaan.

Suhdannekorjattu rahoitusjäämä
suhteessa bruttokansantuotteeseen

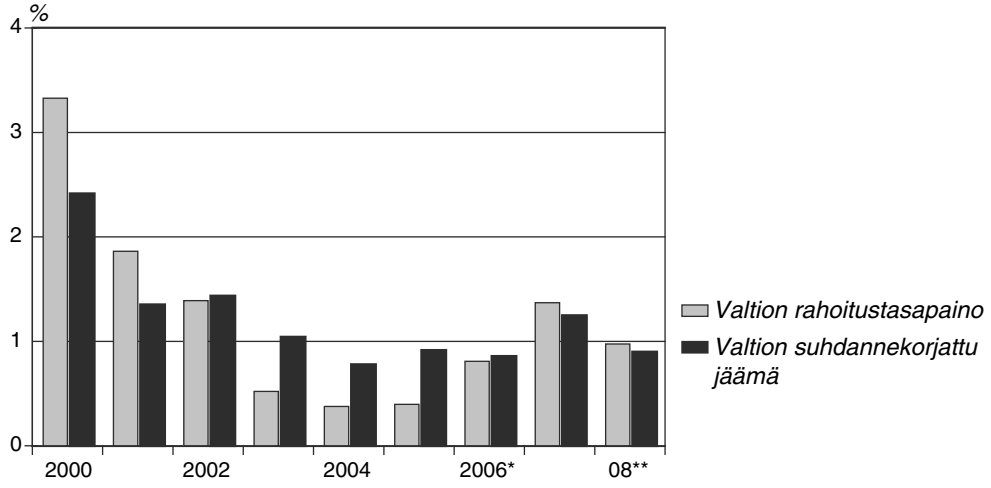

[2] Potentiaalista tuotantoa ja ns. tuotantokuilua voidaan arvioida usealla eri menetelmällä. Tuotantofunktiomenetelmässä pyritään arvioimaan talouden tuotantopohjan kasvuedellytyksiä ja muodostamaan eri tuotantopanosten kehitysten summana arvio talouden tuotantopotentiaalista. Usein tuotantopotentiaalin arvioimiseen käytetään myös yksinkertaisempaa tilastollista menetelmää, kuten Hodrick-Prescott –suodinmenetelmää. Sen mukaan arvioituna Suomen kokonaistuotanto on lähivuosina selvemmin kapasiteettinsa yläpuolella (positiivinen tuotantokuilu suurempi) kuin mitä tuotantofunktiomenetelmällä on arvioitu.

Julkisen talouden kestävyys

Suomen väestö ikääntyy nopeammin kuin missään muussa EU-jäsenvaltiossa. Työikäinen väestö alkaa supistua jo vuonna 2010, kun ensimmäinen suuri ikäluokka – vuonna 1945 syntyneet – täyttää 65 vuotta. Tilastokeskuksen uusimman väestöennusteen (2007) mukaan työikäinen väestö (15-64 vuotta) vähenee vuoteen 2040 mennessä noin 230 000 henkeä. Suhteessa aiempaan, vuoden 2004 väestöennusteeseen, huollettavien eli alle 15-vuotiaiden ja yli 65-vuotiaiden määrä kasvaa vuoteen 2040 mennessä 190 000 henkeä.

Samanaikaisesti kun työikäinen väestö vähenee, seniori-ikäisten lukumäärä kasvaa jyrkästi. Vuoteen 2040 mennessä 65 vuotta täyttäneiden määrä lisääntyy noin 670 000 henkeä ja vanhushuoltosuhde kaksinkertaistuu. Kun tällä hetkellä yhtä seniori-ikäistä kohden on neljä työikäistä, vuonna 2040 heitä on enää kaksi. Väestön nopea harmaantuminen ei aiheudu pelkästään suurten ikäluokkien siirtymisestä eläkeikään, vaan taustalla on myös pitkään jatkunut megatrendi - eliniän piteneminen. Tämän seurauksena yli 85-vuotiaiden lukumäärä kasvaa kaikkein nopeimmin. Vuonna 2040 heitä arvioidaan olevan jo 350 000, kun heitä nyt on 100 000.

Väestöennusteen mukainen kehitys merkitsee erittäin suurta haastetta vanhusten hoivapalvelujen järjestämiselle ja rahoitukselle. Tällä on seurauksia myös työmarkkinoille. Jos hyvinvointipalvelut tuotettaisiin nykyisillä rakenteilla, niin 2020- ja 2030-luvuilla, jolloin hoivan tarve kasvaa eniten, runsaat puolet työikään siirtyvistä nuorista ikäluokista pitäisi palkata julkiselle sektorille. Työpaikkoja syntyisikin suhteellisesti ja määrällisesti eniten sosiaali- ja terveyspalveluihin. Rahoitusongelmia lieventäisi, jos vanhusten toimintakykyisten vuosien määrää pystyttäisiin kasvattamaan likimain yhtä paljon kuin elinikä pitenee.

Julkisen talouden kestävä rahoitus joutuu koetukselle tilanteessa, jossa eläke- ja hoivapalvelujen menopaineet kasvavat samanaikaisesti työvoiman vähentyessä ja kansantuotteen sekä sen myötä veropohjan kasvun hidastuessa. EU:n piirissä tehtyjen laskelmien mukaan ikäsidonnaiset menot, eli eläke- ja terveydenhuollon sekä pitkäaikaishoidon menot, kasvavat Suomessa runsas 5 % suhteessa kokonaistuotantoon vuoteen 2040 mennessä. Tuorein väestöennuste nostaa menopaineen tätäkin suuremmaksi. Suomessa ikäsidonnaisten julkisten menojen jyrkin kasvu tapahtuu aiemmin kuin muissa EU-maissa, jo 2010- ja 2020-luvulla.

Väestön ikärakenne Suomessa vuosina 2010-2050

	2007	2010	2020	2030	2040	2050	Muutos 2007/2050
			1000 henkeä				
0-14 vuotta	895	884	918	910	887	896	1
15-64	3528	3 532	3 352	3 279	3 295	3 264	-264
65+	875	941	1 276	1 494	1 548	1 588	713
85+	98	113	153	221	349	389	291
Yhteensä	5 297	5 356	5 547	5 683	5 730	5 748	451

Lähde: Tilastokeskuksen vuoden 2007 väestöennuste.

Finanssipolitiikka ja hallituksen tavoitteet

Hallituksen tavoitteena on valtiontalouden yhtä prosenttia bruttokansantuotteesta vastaava rakenteellinen ylijäämä vaalikauden lopussa vuonna 2011. Tästä seuraisi, että valtionvelka suhteessa bruttokansantuotteeseen laskisi vaalikaudella edelleen. Valtiontalouden ylijäämätavoitteen saavuttaminen edellyttää meno- ja verolinjauksiin pitäytymisen lisäksi voimakkaita talouden kasvupotentiaalia vahvistavia toimia ja suotuisaa työllisyyskehitystä. Veropoliittisten toimien mitoituksen suhteen hallitus on sitoutunut siihen, etteivät ne vaaranna julkisen talouden pitkän ajan kestävyyttä eivätkä Suomen vakausohjelmaan sisältyviä sitoumuksia. Hallitusohjelmassa lisäksi todetaan, että valtiontalouden alijäämä ei edes poikkeuksellisen heikon talouskehityksen oloissa saa ylittää 2½ prosenttia bruttokansantuotteesta.

Suhdannekuvaa leimaavat korkeasuhdanteen pitkittymisestä ja talouden niukkuustekijöistä johtuvat hinta- ja kustannuspaineet. Korkeasuhdanteen pitäminen hallittuna edellyttää finanssipolitiikalta pidättyväisyyttä.

Näkymät keskipitkällä aikavälillä

Julkisen talouden näkymät keskipitkällä aikavälillä riippuvat olennaisesti talouskasvun voimakkuudesta ja siihen sidoksissa olevasta työllisyyskehityksestä. Työllisyys on vahvistunut voimakkaasti viimeisten kymmenen vuoden aikana. Työllisyyden nousun jatkuminen edellyttää nopean talouskasvun jatkumista sekä työvoimareservien kasvua. Tämä on kuitenkin ongelmallista tilanteessa, jossa työikäinen väestö alkaa väestöennusteiden mukaan vähentyä ja jossa työttömyyden arvioidaan olevan luonteel-

taan jo lähes yksinomaan rakenteellista. Työn tarjonnan vahvistamiseksi olisi muun muassa työuria pidennettävä sekä alku- että loppupäästä, pitkäaikaistyöttömien työnsaantimahdollisuuksia parannettava ja työperäistä maahanmuuttoa edistettävä.

Väestöennusteisiin pohjautuvien arvioiden mukaan demografinen muutos, lähinnä väestön ikääntyminen, tulee kasvattamaan julkisen talouden menoastetta huomattavasti. Väestön ikääntymiseen varautumisen tulisi olla lähtökohtana talouspolitiikan tavoitteiden asettamisessa. Mitä myöhemmin tarvittaviin julkista taloutta vahvistaviin toimiin ryhdytään sitä suuremmiksi kasvavat sopeutustarpeet.

Työllisyyden ja julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyden vahvistamisessa avainasemassa on riittävän talouskasvun aikaansaaminen. Kasvun jatkumista viime vuosien vauhtia rajoittavat luvussa 1 kuvatut toimintaympäristön muutokset sekä talouden kasvua sitovat rajoitteet. Kasvumahdollisuuksien heikkeneminen näkyy potentiaalista tuotantoa koskevissa laskelmissa.[3] Tuottavuuden paranemisella tulee olemaan entistä tärkeämpi rooli talouskasvun lähteenä.

Hallitus tähtää talousennusteita selvästi nopeampaan talouskasvuun, mikä edellyttää tuottavuuden parantamista sekä talouden tarjontakapasiteetin vahvistamista muun muassa työmarkkinoiden toimivuutta ja yrittäjyyttä parantavin uudistuksin.

[3] Talouden tarjontapotentiaalia luotaavat menetelmät (kuten tuotantofunktiomenetelmä) antavat tulevista kasvumahdollisuuksista synkemmän kuvan kuin pelkästään tilastolliseen trendiin perustuvat tarkastelut (kuten Hodrick-Prescott -suodin), koska työikäisen väestön ennustettu väheneminen heikentää oleellisesti talouden käytössä olevan työpanoksen kehitystä. Talouskasvu on hidastumassa myös tilastolliseen trendiin perustuvalla laskentatavalla arvioituna.

JULKISEN TALOUDEN RAHOITUSJÄÄMÄN KEHITYS JA BKT:N KASVUVAIHTOEHDOT

Alla olevassa kuviossa on esitetty julkisen talouden rahoitusjäämän kehitys vaihtoehtoisissa skenaarioissa, joissa talouskasvu on vaalikaudella keskimäärin kaksi, kolme ja neljä prosenttia. Esitetyt kasvuvauhtivaihtoehdot on valittu siten, että ne havainnollistavat talouskasvun nopeuden merkitystä tärkeimpien talouspolitiikan tavoitteiden saavuttamisen kannalta.

Kahden prosentin keskimääräinen kasvu on lähimpänä tilannetta, johon arviot potentiaalisen tuotannonkasvun kehityksestä viittaavat. Tämän suuruinen talouskasvu johtaa julkisen talouden rahoitusjäämän heikkenemiseen. Vaalikauden lopussa v. 2011 julkisen talouden ylijäämäsuhde olisi vajaat 2 %. Tällä kasvuoletuksella hallituksen työllisyydelle ja valtion rahoitusasemalle asettamat tavoitteet eivät täyty. Arvioiden mukaan julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyden saavuttaminen edellyttäisi julkiseen talouteen runsaan 4½ prosentin suhdannekorjattua ylijäämää, joten kahden prosentin keskimääräisellä talouskasvulla syntyisi julkiseen talouteen noin 2 %/BKT suuruinen kestävyysvaje.

Kolmen prosentin keskimääräisen kasvun saavuttaminen edellyttää talouden tarjontapotentiaalia vahvistavia toimia. Tämän suuruinen talouskasvu voisi mahdollistaa hallitusohjelmassa esitettyjen tavoitteiden täyttymisen. Kolmen prosentin keskikasvu riittäisi täyttämään hallitusohjelmassa valtiontalouden ylijäämälle asetetun tavoitteen, joka on yhden prosentin rakenteellinen ylijäämä kokonaistuotantoon nähden v. 2011. Nopeamman tuotannonkasvun tukemana julkisen talouden tasapainosuhde muodostuu 2 prosenttiyksikköä suuremmaksi v. 2011 verrattuna heikomman, keskimäärin 2 prosentin kasvun uraan. Niin sanottu kestävyysvaje olisi noin yhden prosentin suuruinen kokonaistuotantoon nähden. Hallitusohjelmassa asetetaan tavoitteeksi myös työllisyyden parantamisen 80 000 – 100 000 henkilöllä vaalikauden loppuun mennessä. Mikäli tuottavuuden kasvun oletetaan hidastuvan noin kahteen prosenttiin keskipitkällä aikavälillä, kolmen prosentin vuotuinen kasvu mahdollistaisi jopa yli 80 000 työpaikan syntymisen. Hallitusohjelmassa arvioidaan työttömyysasteen voivan alentua 5 prosenttiin, mikä alittaa rakenteellisesta työttömyydestä tehdyt arviot selvästi. Tämän toteutuminen edellyttäisi työllisyystavoitteen täyttymisen lisäksi myös työvoiman tarjonnan kasvamista hallituskauden aikana noin 40 000 hengellä.

Julkisen talouden rahoitusjäämän kehitys vaihtoehtoisissa BKT-kasvu -skenaarioissa

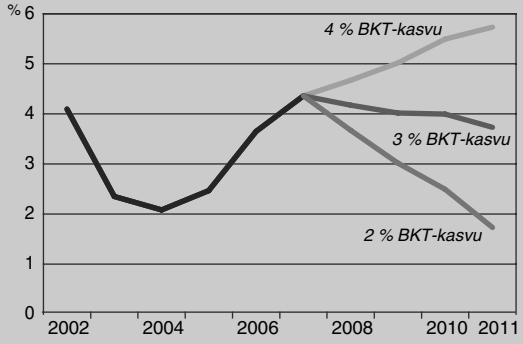

Neljän prosentin keskimääräinen kasvu tarkoittaisi talouskasvun jatkumista yhtä voimakkaana kuin edellisellä vaalikaudella, vuosina 2004-2007. Tämä tarkoittaisi nopean kasvun jatkumista tilanteessa, jossa taloudessa on kasvavia tarjontarajoitteita. Nopean talouskasvun pitäisikin perustua tuotantopotentiaalin kasvattamiseen, jolloin nopean talouskasvun vahvistaman julkisen talouden rahoitusaseman voidaan arvioida perustuvan suhdannetilanteen kannalta kestävään vahvistumiseen. Neljän prosentin keskikasvu mahdollistaisi hallitusohjelman tavoitteiden täyttymisen lisäksi myös julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyteen liittyvän niin sanotun kestävyysvajeen umpeutumisen. Julkisen talouden ylijäämä vahvistuisi vaalikauden lopulla nimellisesti runsaaseen 5 prosenttiin kokonaistuotantoon nähden, suhdannekorjattuna hieman tätä heikommaksi. Julkisen talouden kestävän pohjan voi voimakkaan talouskasvun lisäksi vaihtoehtoisesti varmistaa muuta kautta saavutettavalla julkisen talouden vahvistumisella, kuten julkisia menoja sopeuttamalla.

Budjetti ja vaalikauden menokehys

Vastuullisen ja pitkäjänteisen finanssipolitiikan varmistamiseksi hallitus on päättänyt jatkaa kehysmenettelyä. Kehysmenettely osoitti edellisellä vaalikaudella toimivuutensa ja uuden hallituksen menosääntö on perusteiltaan aiempaa vastaava. Jakoa menokehyksen piiriin ja sen ulkopuolelle jäävien menojen kesken on tarkoituksenmukaistettu ja järjestelmän joustavuutta on lisätty. Lisäksi kokonaiskehyksestä on varattu aiempaa suurempi määrä, vuosittain 300 milj. euroa, lisätalousarvioita varten.

Hallituskauden ensimmäinen kehyspäätös määrää enimmäistason pääosalle, noin kolmelle neljännekselle, talousarviomenoista koko vaalikaudeksi. Kehyksen ulkopuolelle jäävät ennen kaikkea suhdanteiden ja rahoitusautomatiikan mukaan vaihtelevat menot, kuten työttömyysturva, asumistuki, kansaneläkelaista johtuvat siirrot Kansaneläkelaitokselle sekä valtion osuus toimeentulotukimenoista. Mainitut menot luetaan kuitenkin kehykseen niiden perusteisiin tehtyjen muutosten menovaikutusten osalta. Lisäksi kehyksen ulkopuolelle jäävät valtiovelan korkomenot, arvonlisäveromenot, finanssisijoitukset ja menot, joissa valtio toimii vain teknisenä suorituksen välittäjänä. Menokaton alla voidaan vuosittaisten kehyspäätösten ja talousarvioiden yhteydessä tehdä painopistesiirtoja hallinnonalojen sisällä ja niiden välillä.

Vaalikauden menokehys on asetettu siten, että se toteuttaa hallitusohjelmassa sovitun 1,3 mrd. euron kehysmenojen lisäyksen vuoden 2011 tasolla edellisen hallituksen viimeiseen kehyspäätökseen nähden. Vuoden 2008 kehystasoksi päätettiin 33 577 milj. euroa, josta 60 milj. euroa jätettiin ns. jakamattomaksi varaukseksi ja lisätalousarviotarpeita varten varattiin 300 milj. euroa. Kehystasoon tehdään vuosittain hinta- ja kustannustasossa sekä talousarvion rakenteessa tapahtuvia muutoksia vastaavat tarkistukset. Näiden johdosta kehystasoa on vuoden 2008 talousarvion valmistelussa korotettu 328 milj. euroa.

Talousarvioesityksen mukaiset valtion menot ovat 43,1 mrd. euroa eli menot kasvavat 2,6 mrd. eurolla vuoden 2007 varsinaiseen talousarvioon nähden. Kehysmenot jäävät alle kokonaismenokaton ja vuoden 2008 jakamaton varaus on 247 milj. euroa lisäbudjettivarauksen lisäksi. Budjettitalouden tulot kasvavat v. 2008 voimakkaasti laaja-alaisen ja selvästi ennakoitua parempana jatkuneen talouskasvun seurauksena. Tuloja arvioidaan kertyvän ensi vuonna 45,1 mrd. euroa.

Valtion budjettitalouden tasapaino

	2005 Tilinpäätös	2006 Talousarvio[1)]	2007	2008 Talousarvio-esitys
		milj. euroa		
Verot ja veronluonteiset tulot	32 311	34 692	35 774	38 047
Muut tulot	6 713	6 287	6 399	7 032
Yhteensä	**39 023**	**40 979**	**42 173**	**45 080**
Kehykseen luettavat menot	28 490	29 435	30 542	33 358
Kehyksen ulkopuoliset menot	8 977	9 949	10 286	9 769
-siitä korkomenot	2 263	2 261	2 398	2 422
Yhteensä	**37 467**	**39 384**	**40 828**	**43 127**
Ylijäämä (+)/alijäämä (-)	**1 556**	**1 595**	**1 345**	**1 953**

[1)] Ml. vuoden 2007 lisätalousarviot.

Vaalikauden kehys ja hallinnonalojen kehysmenot

miljardia euroa vuoden 2008 hintatasossa

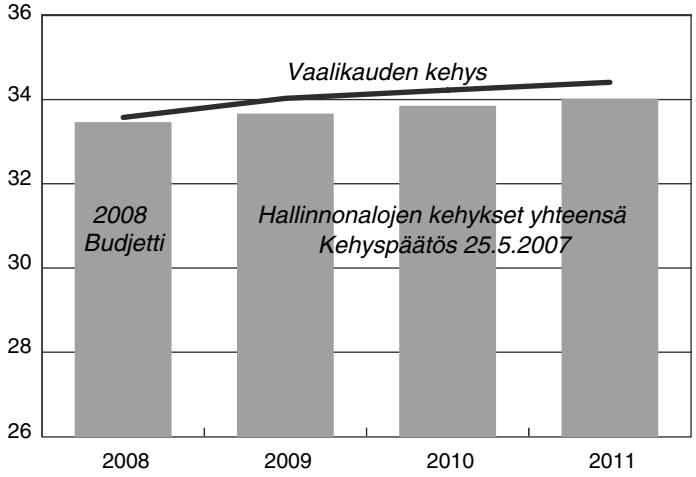

Valtionhallinto

Hyvä suhdannetila on vahvistanut myös veropohjien kasvua. Välittömien verojen tuotto lisääntyy **vuonna 2007** lähes 8 % huolimatta siitä, että samanaikaisesti valtion verotusta kevennetään noin 800 milj. eurolla. Yritysten tulokset muodostuvat ennätyksellisen hyviksi. Yhteisöveron maksuun liittyvien ajoitustekijöiden vuoksi osa tälle vuodelle kohdistuvasta verotuotosta perustuu kuitenkin yritysten jo viime vuonna tekemään tulokseen. Lisäksi välittömien verojen tuottoa on kasvattanut kotitalouksien saamien pääomatulojen, kuten luovutusvoittojen ja osinkojen nopea kasvu. Pörssikurssien ja asuntojen hintojen nousun vetämänä luovutusvoittojen arvioidaan kaksinkertaistuneen viimeisen kolmen vuoden aikana. Tänä vuonna kotitalouksien luovutusvoittojen odotetaan edelleen kasvavan noin 13 %. Varallisuusarvojen nopeasta noususta seuraavat riskit voivat siten markkinatilanteen muuttuessa herkästi näkyä myös välittömien verojen tuotossa.

Kansantalouden tilinpidon mukainen tuotannon ja tuonnin verojen kasvu hidastuu tänä vuonna 4 prosenttiin huolimatta siitä, että talous kasvaa tavanomaista nopeammin ja välillisten verojen kannalta keskeinen yksityisen kulutuksen arvo lisääntyy ripeästi. Merkittävimmän erän välillisistä veroista muodostaa arvonlisävero, jonka tuoton kasvu jää tänä vuonna 4 prosenttiin. Vaikka arvonlisäveron bruttokertymä lisääntyykin selvästi tätä nopeammin, hidastavat arvonlisäverosta maksettavat palautukset verokertymän kasvua. Yritykset ovat nimittäin oikeutettuja hakemaan palautuksia arvonlisäverosta investoinneista ja viennistä.

Valtion saamien omaisuustulojen tuoton kasvu hidastuu selvästi, mutta jatkuu edelleen verrattain vahvana. Osinkotulot kasvavat tänä vuonna lähes neljänneksen. Kasvua selittää paitsi yritysten hyvä yleinen taloudellinen tilanne ja sen myötä lisääntynyt osingonjako myös eräiden yksittäisten yritysten kuten esim. Fortum Oy:n ja TeliaSonera AB:n jakamat ylimääräiset osingot. Kaikki valtion saamat osingot eivät kuitenkaan näy kansantalouden tilinpidon kirjaamissääntöjen perusteella valtion tuloissa, jos kyse on osingonjaosta, joka ei perustu normaaliin liiketoiminnasta syntyvään tulokseen. Tämän vuoksi tänä vuonna valtion saamista osingoista arviolta 200 milj. euroa ei vaikuta valtion nettoluotonantoon.

Kansantalouden tilinpidon mukaiset valtion menot kasvavat tänä vuonna arviolta 2½ % eli suunnilleen saman verran kuin viime vuonna. Viime hallituskaudella sovellettu kehysmenettely on rajoittanut valtion menojen kasvua korkeasuhdannevuosina 2006 ja 2007 ja valtion hyvä tulokertymä ei ole johtanut vastaaviin pysyviin menolisäyksiin. Valtion menoja on suunnattu vuoden 2007 talousarvion mukaisesti mm. eräiden etuuksien korottamiseen, T&K-menoihin ja maaseudun kehittämisohjelmaan. Määrärahoja on lisätty myös mm. työllistämistä helpottaviin ja työvoiman liikkuvuutta edistäviin toimenpiteisiin sekä rakennemuutoksista kärsiville paikkakunnille.

***Valtionhallinto*[1)]**

	2003	2004	2005	2006*	2007**	2008**
				mrd. euroa		
Välittömät verot	12,4	12,9	13,3	13,5	14,5	14,9
Tuotannon ja tuonnin verot	20,3	21,0	21,8	22,7	23,6	24,9
Sosiaaliturvamaksut	1,4	1,4	1,5	1,5	1,5	1,6
Verot ja sosiaaliturvamaksut yhteensä [2)]	34,5	35,8	37,0	38,2	40,2	41,9
Muut tulot [3)]	3,7	3,9	3,9	4,5	4,7	4,8
siitä korkotulot	0,8	0,7	0,7	0,9	0,8	0,9
Tulot yhteensä	**38,2**	**39,7**	**41,0**	**42,7**	**44,9**	**46,8**
Kulutusmenot	9,6	10,0	10,3	10,7	10,8	11,3
Tukipalkkiot ja muut tulonsiirrot	22,4	23,5	24,3	25,6	26,4	28,2
siitä muille julkisyhteisöille	14,3	15,1	15,5	16,3	16,6	17,8
Korkomenot	2,9	2,7	2,6	2,5	2,6	2,7
Pääomamenot[4)]	2,6	2,9	3,1	2,6	2,7	2,9
Menot yhteensä	**37,5**	**39,1**	**40,3**	**41,3**	**42,4**	**45,0**
Nettoluotonanto (+)/nettoluotonotto (-)	0,8	0,6	0,6	1,4	2,5	1,7
Perusjäämä[5)]	2,8	2,6	2,5	3,0	4,2	3,5

[1)] Kansantalouden tilipidon mukaan
[2)] Sisältää pääomaverot
[3)] Ml.pääomansiirrot ilman pääomaveroja ja kiinteän pääoman kuluminen.
[4)] Pääoman bruttomuodostus ja maksetut pääomansiirrot.
[5)] Nettoluotonanto ilman korkomenoja.

Vuonna 2008 työn verotusta kevennetään 330 milj. eurolla. Tämän lisäksi eläkkeensaajien verotusta kevennetään 200 milj. eurolla. Tällä tavoitellaan sitä, että eläkkeensaajien verotus ei olisi palkansaajien verotusta kireämpää. Lisäksi veroasteikkoon tehdään 2 prosentin suuruinen inflaatiotarkistus, joka pienentää valtion verokertymää edelleen noin 170 milj. eurolla. Huolimatta hyvän työllisyyskehityksen positiivisesta vaikutuksesta verotettaviin tuloihin, veroperustemuutosten seurauksena välittömien verojen kasvu hiipuu ensi vuonna 3,0 prosenttiin. Yhteisöverotuoton kannalta riskin muodostavat aiempaa nopeammin kasvavat työvoimakustannukset ja raaka-aineiden hintojen nousu, jotka kaventavat yritysten tulosta.

Samanaikaisesti välillistä verotusta kiristetään. Hallitusohjelmassa sovitun mukaisesti energiaverotusta nostetaan siten, että veron tuotto lisääntyy 300 milj. eurolla. Alkoholiveroa nostetaan 10 %, mikä lisää verotuloja noin 40 milj. euroa. Alkoholiveron kiristämisen ei uskota merkittävästi lisäävän matkustajatuontia. Tuotannon ja tuonnin verot lisääntyvät ensi vuonna 5,3 %.

Valtion saamat osinkotulot kääntyvät voimakkaan kasvun jälkeen hienoiseen noin 3 prosentin laskuun. Yritysten tuloskehityksen ja siihen perustuvan osingonjaon oletetaan kehittyvän edelleen suotuisasti. Yritysten arvioidaan kuitenkin jakavan ns. ylimääräisiä osinkoja selvästi aiempaa vähemmän, mikä pienentää omaisuustuloja.

Ensi vuonna valtion menot kansantalouden tilinpidon käsittein lisääntyvät selvästi kuluvaa vuotta ripeämmin, noin 6 %. Valtion investoinnit kasvavat noin viidenneksen, kun tänä vuonna käynnistyvät lukuisat väylähankkeet näkyvät menoissa täysimääräisesti. Myös kulutusmenot kasvavat enemmän kuin tänä vuonna; valtion tuottavuusohjelman mukainen työllisten lukumäärän väheneminen tosin rajoittaa kulutusta. Kuntien ja valtion välinen kustannustenjaon tarkistus lisää valtion menoja noin 250 milj. euroa. Kansaneläkkeiden sekä opintotuen korottamisen johdosta valtion siirrot Kansaneläkelaitokselle nousevat 100 milj. euroa.

Yliopistojen perusrahoitusta lisätään, samoin ammatillisen peruskoulutuksen opiskelupaikkoja sekä oppisopimuskoulutusta. Hallitusohjelmassa on varattu 50 milj. euroa matalapalkkatuen laajennukseen nuorille ja vammaisille. Varatut määrärahat kohdennetaan jo vuoden 2008 talousarviossa työllistymisen mahdollisuuksia näissä kohderyhmissä parantavalla tavalla. Aktiivisen työvoimapolitiikan toimenpidemäärärahoja suunnataan uudelleen niin, että niillä nykyistä paremmin tuetaan työttömien työllistymistä avoimille työmarkkinoille ja helpotetaan työmarkkinoiden kohtaantoongelmaa. Työllisyysmäärärahoja kohdennetaan ammatilliseen työvoimapoliittiseen koulutukseen, erityisesti yritysten kanssa toteuttavaan koulutukseen sekä yksityisen sektorin tukityöllistämiseen.

Valtiontalous oli v. 2006 kansantalouden tilinpidon käsittein 1,35 mrd. ylijäämäinen ja ylijäämä oli 0,8 % suhteessa kokonaistuotantoon. Vallitsevan korkeasuhdanteen ansiosta ylijäämä kohoaa tänä vuonna yli miljardilla eurolla, 1½ prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen. Ensi vuonna valtion menojen kasvuvauhti kaksinkertaistuu

Keskeisten perustemuutosten verotuottovaikutuksia verolajeittain vuositasolla

	2003	2004	2005	2006	2007	2008*
				milj. euroa		
Ansiotulot (ml. inflaatiotarkistus)	-746	-845	-506	-990	805	700
Yhteisövero	0	0	-555	0	0	0
Varallisuusvero	0	0	-49	-130	..	..
Kansaneläke- ja sairasvakuutusmaksut	-50	0	0	230	-50	-230
Eläke- ja työttömyysvakuutusmaksut	-20	80	440	-285	70	-150
Energiaverot	126	0	0	0	-70	300

tämänvuotisesta ja verotulojen kasvu hidastuu veroperustemuutosten vuoksi. Näistä syistä ylijäämä alenee prosenttiin suhteessa kokonaistuotantoon.

Valtionvelka alenee ennustejaksolla edelleen, sekä nimellisesti että suhteessa kokonaistuotantoon. Velan lyhentämisestä huolimatta valtionvelan korkomenot ovat yleisen korkotason nousun johdosta kasvussa. Velan lyhentäminen noin 2 mrd. eurolla vähentää korkomenoja vuositasolla noin 100 milj. euroa.

Budjettitalous ja kansantalouden tilinpito

Valtion budjettitalouden ylijäämä on ensi vuonna 2 mrd. euroa. Valtionvelkaa lyhennetään tällä määrällä. Kansantalouden tilinpidon mukainen valtiontalouden ylijäämä eroaa budjettitalouden ylijäämästä useasta eri syystä. Kansantalouden tilinpidossa valtiosektoriin luetaan budjettitalouden lisäksi myös sen ulkopuoliset rahastot, joita ovat mm. valtion eläkerahasto, asuntorahasto, maaseudun kehittämisrahasto ja huoltovarmuusrahasto. Kansantalouden tilinpidon mukaisen nettoluotonannon ja budjettitalo-

Budjettitalouden tasapaino ja valtionhallinnon nettoluotonanto[1)]

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
			mrd. euroa			
Budjettitalouden ylijäämä (+)/alijäämä (-) [2)]	**-1,8**	**2,1**	**1,5**	**1,5**	**1,4**	**1,9**
Yksityistämistulot (nettotulot osakemyynnistä)	-0,2	-2,2	-1,5	-1,2	-0,4	-0,4
Finanssisijoitukset, netto	-0,1	-0,2	-0,3	-0,1	-0,1	-0,2
Rahastotalouden tuloylijäämä (mm. valtion eläkerahasto)	0,8	0,8	0,4	1,6	2,1	0,8
Kassa-/suoriteperusteen korjaus	0,1	0,3	0,7	0,3	0,0	0,0
Muut korjauserät [3)]	2,0	-0,2	-0,2	-0,8	-0,5	-0,4
Valtionhallinnon nettoluotonanto (+)/-otto (-)	**0,8**	**0,6**	**0,6**	**1,4**	**2,5**	**1,7**

[1)] Kansantalouden tilinpidon mukaan.
[2)] Sisältää velanhallintamenot.
[3)] Sisältää mm. velkojen peruutukset, suorien ulkomaisten sijoitusten uudelleensijoitetut voitot, superosingot.

uden tasapainon välinen ero selittyy lisäksi mm. sillä, että tilinpidossa ei oteta huomioon omaisuuden myynnistä saatavia tuloja. Siirrot rahastojen ja budjettitalouden välillä eivät myöskään vaikuta tilinpidon mukaiseen valtion rahoitusasemaan, koska kyse on kansantalouden tilinpidon näkökulmasta sektorin sisäisistä tulonsiirroista. Myöskään kertaluonteisia ja yrityksen tuloksen mukaisen tason ylittäviä osinkoja ei sisällytetä kansantalouden tilinpidossa valtion tuloihin. Näiden tekijöiden vuoksi tilinpidon mukainen kuva valtion rahoitusasemasta muodostuu hieman budjettitalouden rahoitustasapainoa heikommaksi sekä tänä että ensi vuonna.

Valtionhallinnon tuottavuus

Julkisen palvelutuotannon tuottavuuden parantamiseksi edellinen hallitus käynnisti tuottavuusohjelman, jonka kautta tehostetaan koko julkisen sektorin toimintaa. Valtionhallinnossa ministeriöt ovat valmistelleet tuottavuusohjelmat. Ne sisältävät hallinnonaloilla vuoteen 2011 mennessä toteutettavat tuottavuutta lisäävät toiminnan, rakenteiden ja tietotekniikan käytön uudistamishankkeet.

Valtion virastojen ja laitosten tuottavuus koheni hieman v. 2006. Kokonaistuottavuus nousi 0,9 % vuodesta 2005 (ks. taulukko s. 73). Uusi hallitus on päättänyt toteuttaa 23.3.2006 valtiontalouden kehyspäätöksen mukaiset toimeenpanovaiheessa olevat tuottavuutta lisäävät toimenpiteet. Näiden toimenpiteiden tulee vähentää valtionhallinnon työvoimatarvetta noin 9 600 henkilötyövuodella vuoteen 2011 mennessä. Lisäksi hallitus käynnisti 25.5.2007 kehyspäätöksellään uusien tuottavuutta lisäävien toimenpiteiden suunnittelun, joiden tulee johtaa valtionhallinnossa kehyskauden lopulla ja sen jälkeen edelleen 4 800 henkilötyövuoden työvoimatarpeen pienenemiseen. Konkreettisista toimenpiteistä hallitus päättää kevään 2008 kehyspäätöksessä. Sähköisten palvelujen ja prosessien lisäämiseksi tietotekniikkainvestointien rahoitusta on kehyspäätöksessä lisätty. Myös hankintatoimen tehostaminen, valtion IT-hallinnon ja palvelujen tehostaminen sekä hallinnon palvelujen kokoaminen palvelukeskuksiin lisäävät valtionhallinnon tuottavuutta.

Paikallishallinto

Hyvä talouskasvu on vauhdittanut kuntien verotulojen kasvua ja parantanut kuntatalouden tilaa sekä viime että kuluvana vuonna. **Vuonna 2007** menojen kasvu jatkuu voimakkaana, mutta kuntatalouden rahoitusasema kuitenkin vahvistuu verotulojen ja valtionosuuksien kasvaessa menoja nopeammin. Korkea investointien taso lisää edelleen kuntien velan määrää, joskin lainakanta kasvaa viime vuosia hitaammin. Huoli-

matta kuntien talouskehityksen yleisestä paranemisesta kuntien välisten taloudellisten erojen ennakoidaan pysyvän suurina.

Verotulojen ja valtionosuuksien arvioidaan kasvavan v. 2007 yhteensä 6 %. Verotulojen kokonaiskertymäksi arvioidaan 16,4 mrd. euroa, missä on kasvua 7½ %. Tuloveroprosentti nousi 106 kunnassa, mikä nosti keskimääräistä veroprosenttia vuoden 2005 18,39 prosentista 18,46 prosenttiin. Kunnallisveron tuotto kasvaa lähes 7 %. Yhteisöveroa arvioidaan kertyvän 1,4 mrd. euroa eli runsaat 150 milj. euroa edellisvuotta enemmän. Kiinteistöveroa ennakoidaan kertyvän 850 milj. euroa.

Valtionosuudet kohoavat 9,4 mrd. euroon. Kahden prosentin indeksikorotus sekä vuodelle 2007 jaksotettu osuus vanhan lainsäädännön mukaisesta valtion ja kuntien välisestä kustannustenjaon tarkistuksesta lisäävät valtionosuuksia runsaalla 200 milj. eurolla. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksia lisätään edelleen, ja kuntien yhdistymistä tuetaan selvästi aiempaa enemmän.

Kuntien ja kuntayhtymien kulutusmenojen arvioidaan lisääntyvän nimellisesti 5 % ja reaalisesti 1½ %. Palkkasumma kasvaa 4 %. Kuntien ansiotason arvioidaan kohoavan yleisen ansiotason tavoin noin 3 %. Henkilöstön määrän ennakoidaan lisääntyvän 4 000 henkilöllä. Ostopalvelujen nopea kasvu pitää osaltaan yllä kulutuksen kasvua.

Vuonna 2008 arvioidut palkkojen sopimuskorotukset kiihdyttävät kuntien menojen kasvua. Kuntien verotulojen kasvu jatkuu nopeana, kun talouskasvun ennakoidaan jatkuvan vahvana ja ansiotason nousu koko kansantalouden tasolla kasvattaa kunnallisveropohjaa. Mikäli nettoinvestoinnit kehittyvät maltillisesti ja kunta-alan palkankorotukset ovat oletusten mukaisia, kuntatalous on kokonaistasolla tasapainossa. Viime vuosina nopeasti kasvanut lainakanta pysyisi tällöin edellisvuoden tasolla vajaassa 9 mrd. eurossa.

Verotulojen ja valtionosuuksien arvioidaan kasvavan yhteensä noin 7 %. Kunnallisverokertymän arvioidaan kasvavan 6 % ja nousevan 14,9 mrd. euroon. Keskimääräisen tuloveroprosentin on oletettu pysyvän vuoden 2007 tasolla. Kunnille kertyy yhteisöveroa runsaat 1,5 mrd. euroa ja kiinteistöveroa 890 milj. euroa.

Kuntien saamat valtionosuudet lisääntyvät kaikkiaan lähes 800 milj. eurolla kohoten 10,1 mrd. euroon. Uuden lainsäädännön mukainen kuntien ja valtion välisen kustannustenjaon tarkistus nostaa valtionosuuksien tasoa 250 milj. eurolla. Valtionosuusindeksi nousee palkankorotusten ja kuluttajahintojen nousun myötä 4,2 prosenttiin. Kun tähän lisätään vuotta 2006 koskeva 0,5 prosenttiyksikön tarkistus, lisäävät indeksikorotukset kuntien valtionosuuksia noin 340 milj. eurolla.

Kuntien kulutusmenojen nimellisen kasvun ennakoidaan kiihtyvän palkankorotusten seurauksena 6 prosenttiin. Palkkasumman 6 prosentin kasvuun sisältyy kuntien ansiotason osalta oletus yleisen ansiotason mukaisesta 5 prosentin noususta. Kuntien menokehitys voi muodostua vielä tätäkin nopeammaksi, jos hoiva- ja hoitopalveluiden palkkapaineet purkautuvat oletettua suurempina tai mikäli mittavat palkankoro-

tukset kohdistuvat koko kuntasektoriin. Lisäksi työvoiman saantivaikeudet saattavat lisätä palkkaliukumia. Palkkojen nousu vaikuttaa kuntatalouteen myös ostopalvelujen kallistumisen kautta, koska merkittävä osa ostoista koostuu palkkakustannuksista. Äkillisinä pakkotoimenpiteinä tehdyt palvelujen ostot uhkaavatkin lisätä kuntien kustannuksia ennakoitua enemmän. Toisaalta henkilöstömenopaineita keventää työnantajan sosiaalivakuutusmaksujen yhteensä lähes ½ prosoenttiyksikön aleneminen.

Valtion toimenpiteistä arvioidaan aiheutuvan kunnille menoja v. 2008 nettomääräisesti 45 milj. euroa. Sosiaali- ja terveystoimen menoja lisäävät mm. vanhuspalvelujen ja perusterveydenhuollon vahvistaminen, kalleusluokituksen poisto toimeentulotuesta sekä lastensuojelun kokonaisuudistus. Opetustoimessa menoja lisäävät perusopetuksen laadun kehittäminen sekä ammatillisen peruskoulutuksen ja oppisopimuskoulutuksena järjestettävän lisäkoulutuksen laajennus. Kunta-alan henkilöstön määrän arvioidaan kasvavan 4 000 henkilöllä, mikä johtuu lähes yksinomaan sosiaali- ja terveystoimen arvioidusta nettolisätarpeesta.

Tämänhetkisten hyvien talousnäkymien vallitessa on painotettava, että kohentuva kuntatalous ei poista rakenteellisten uudistusten tarvetta varauduttaessa väestön ikääntymiseen ja palvelutarpeiden kasvuun. Menopaineiden lisäksi kuntatalouden rahoituksen kestävyyttä uhkaa työvoiman tarjonnan vähenemisen aiheuttama veropohjan heikkeneminen. Pidemmän aikavälin kehitykseen liittyvien riskien lisäksi on syytä varautua talouden suhdannetilanteen mahdolliseen heikkenemiseen, jolloin verotulot tasaisen kasvun sijaan voivat jopa supistua. Kunnissa ja kuntayhtymissä hyvä talouskehitys ja samanaikainen valtionosuuksien lisäys tulisi hyödyntää tulevaisuuden haasteisiin varautumalla lyhentämällä velkaa ja uudistamalla palvelurakenteita.

Paikallishallinto[1)]

	2003	2004	2005	2006*	2007**	2008**
				mrd. euroa		
Verot ja sosiaaliturvamaksut yhteensä	13,5	13,8	14,3	15,3	16,4	17,4
Muut tulot[2)]	10,0	10,8	11,4	12,4	12,9	13,8
siitä korkotulot	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3
siitä tulonsiirrot valtiolta	7,2	7,8	8,2	9,1	9,4	10,2
Tulot yhteensä	**23,5**	**24,5**	**25,7**	**27,7**	**29,3**	**31,2**
Kulutusmenot	19,7	20,8	21,9	22,9	24,1	25,5
Sosiaalietuudet ja -avustukset	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0
Tukipalkkiot ja muut tulonsiirrot	1,1	1,1	1,2	1,3	1,3	1,3
siitä muille julkisyhteisöille	0,5	0,5	0,6	0,7	0,7	0,7
Korkomenot	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3
Pääomamenot[3)]	2,6	2,7	2,5	2,6	2,9	3,0
Menot yhteensä	**24,5**	**25,7**	**26,7**	**28,0**	**29,5**	**31,1**
Nettoluotonanto (+) / nettoluotonotto (-)	-0,9	-1,2	-1,0	-0,3	-0,2	0,1
Perusjäämä[4)]	-0,9	-1,2	-1,0	-0,3	-0,1	0,1

[1)] Kansantalouden tilinpidon mukaan.
[2)] Ml. saadut pääomansiirrot ja kiinteän pääoman kuluminen.
[3)] Pääoman bruttomuodostus ja maksetut pääomansiirrot.
[4)] Nettoluotonanto ilman nettokorkomenoja.

KUNTIEN TILINPIDON RAHOITUSJÄÄMÄ VS. KANSANTALOUDEN TILINPIDON NETTOLUOTONANTO

Kuntayhteisöt laativat tilinpäätöksensä kuntien kirjanpidon mukaan. Tilastokeskus kerää vuosittain kaikkien kuntien ja kuntayhtymien sekä niiden liikelaitosten tilinpäätökset ja yhdistelee ne kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilastoksi, mitä käytetään kansantalouden tilinpidon kuntasektorin laskennan päälähdeaineistona. Kansantalouden tilinpidon kuntasektorin laskenta on kuntakirjanpidon kääntämistä SNA:n luokitusten mukaiseksi.

Kuntien tilinpidon mukaiseen rahoitusjäämään päästään, kun vuosikatteeseen eli varsinaisen toiminnan tulojen ja menojen erotukseen lisätään satunnaiset erät ja siitä vähennetään nettoinvestoinnit. Kansantalouden tilinpidon nettoluotonanto on ESA95:n luokituksen mukaisen kuntasektorin tulojen ja menojen erotus.

Kuntien tilinpidon mukainen rahoitusjäämä vs kansantalouden tilinpidon nettoluotonanto,
miljoonaa euroa

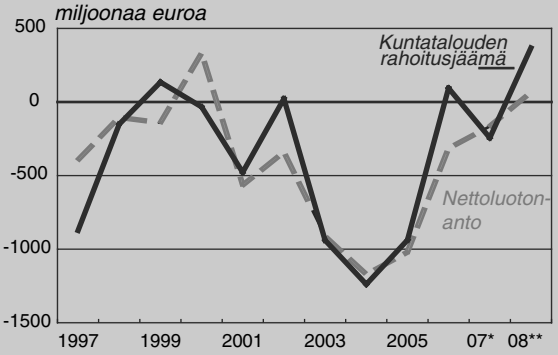

Kuntien tilinpidon rahoitusjäämän ja kansantalouden tilinpidon nettoluotonannon välille jää eroja, koska molemmissa on omat luokitukset ja käsitteistöt. Pääsääntöisesti ne ovat kehittyneet samansuuntaisesti (ks. kuvio). Joinakin vuosina erot ovat kuitenkin olleet jopa usean sadan miljoonan euron suuruisia. Tämä johtuu pääosin sektorirajauksesta (1) sekä investointien (2) ja verotulojen (3) kirjaamisesta.

(1) Kuntayhteisöjen tilinpäätöksissä on ns. kuntakonserninäkökulma eli kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöksiin lasketaan niiden liikelaitosten tilinpäätökset mukaan. Kansantalouden tilinpidossa suurin osa liikelaitoksista luokitellaan yrityssektoriin. Liikelaitosten sektoriluokitus perustuu siihen, missä määrin ne kattavat kustannuksiaan myyntituloilla. Esimerkiksi liikelaitosmuotoiset koulut luokitellaan kuntasektoriin, kun taas vesi- ja energialaitokset kuuluvat yrityssektoriin. Liikelaitosten peruspääoman tuotto palautuu kuntayhteisöille ja näkyy kuntasektorin nettoluotonannossa. Loppuosa toimintaylijäämää jää liikelaitoksille ja näkyy yrityssektorin nettoluotonannossa.

(2) Erot investointien kirjaamisessa liittyvät erityisesti käyttöomaisuusarvopaperien myynteihin. Kansantalouden tilinpidossa ne kirjataan rahoitustilinpitoon eivätkä ne siten vaikuta kuntasektorin ”reaalipuolen” nettoluotonantoon. Kuntakirjanpidossa arvopaperimyynnit vaikuttavat rahoitusjäämään. Esimerkiksi Espoon kaupungin sähkölaitosmyynti paransi v. 2006 kuntien tilinpidon rahoitusjäämää noin 350 milj. eurolla.

(3) Kansantalouden tilinpidossa verot kirjataan suoriteperusteisesti. Kassaperusteisiin verotuloihin tehdään ns. ajoituskorjaus, jossa vuoden t+1 tammikuun verotilitys siirretään edelliselle vuodelle ja vuoden t tammikuun tilitys vuodelle t-1. Kuntien kirjanpidossa verotulot ovat lähellä kassaperusteisia, mutta kunnat tekevät niihin joitakin oikaisuja. Toistaiseksi mittavin ajoituskorjaus on kohdistunut vuoteen 2000, jolloin verotulokirjausten ero oli yli 500 milj. euroa.

Paikallishallinnon tuottavuuden parantaminen

Peruspalvelujen kysynnän kasvun ja lisääntyvien menopaineiden hallinta on tärkeää sekä koko talouden kasvumahdollisuuksien että kuntatalouden rahoituksen kestävyyden turvaamisen kannalta. Tuottavuutta parantamalla voidaan lievittää kunnallisten peruspalvelujen menopaineita. Tuottavuudessa on kysymys muun muassa siitä, kuinka osataan hyödyntää uutta teknologiaa ja yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa, kuinka työt kuntien palvelupisteissä organisoidaan ja kuinka niitä johdetaan. Oikein toteutettuna tuottavuuden paraneminen keventää myös työpaineita.

Käytettävissä olevien tilastotietojen ja tutkimustulosten mukaan kuntien peruspalvelujen tuottavuuden kehitys oli 2000-luvun alussa heikkoa. Kunnallisten peruspalvelujen kokonaistuottavuus kääntyi v. 2005 kasvuun. Esimerkiksi terveydenhuollossa tuotoksen volyymia kasvatti erikoissairaanhoidon palveluvolyymin merkittävä lisääntyminen hoitotakuun seurauksena.

Kunnallisen palvelutoiminnan panos- ja tuotosmittareihin liittyvien mittausongelmien vuoksi tuottavuutta koskevia tuloksia tarkasteltaessa tulisi tuottavuuden muutosten ohella kiinnittää huomiota myös tuottavuudessa ja tehokkuudessa vallitseviin tasoeroihin. Eri tavoilla tehdyt tuottavuusarviot osoittavat, että kuntien palvelutuotannossa on huomattavan suuria tuottavuuseroja olosuhdetekijöiden huomioimisen jälkeenkin. Tämä viittaa vahvasti siihen, että palveluja voitaisiin järjestää ja tuottaa nykyistä taloudellisemmin.

Valtion ja kuntayhteisöjen palvelujen tuottavuuskehitys

	Menot [1] 2005 mrd. euroa	2001	2002	2003	2004	2005	2006
				muutos, %			
Valtio:							
Kokonaistuottavuus	10,3	2,8	-1,4	-2,1	0,0	1,0	0,9
Kuntayhteisöt:							
Yhteensä	21,5	-3,1	-2,0	-1,4	-1,0	1,0	..
Koulutuspalvelut	7,2	-1,3	-1,1	-1,4	-0,6	1,0	..
Terveydenhuoltopalvelut	7,3	-3,2	-2,8	-1,8	-1,4	1,6	..
Sosiaalipalvelut	7,0	-5,3	-1,9	-0,5	-0,8	0,1	..

Lähde TK

[1] Valtion kulutusmenot kansantalouden tilinpidon mukaan, kuntien toimintamenot kuntien tilinpidon mukaan.

Kunnallisen palvelutoiminnan tuottavuuden kohentamiseksi olisi erityisen tärkeää, että tehokkuudeltaan heikoimmat kunnat omaksuisivat hyvin toimivien kuntien parhaimpia toimintatapoja. Esimerkiksi Raision tilaaja-tuottaja -malliin liittyneen Sitran kanssa toteutetun Maisema-hankkeen tuloksena syntynyt selvitys paljasti, että Raision mallin työkalut toimivat sosiaali- ja terveyspalveluissa ja että ne ovat helposti siirrettävissä muihinkin kuntiin. Toisaalta suuri osa kunnista ja niiden palvelutuotanto-organisaatioista on aivan liian pieniä laadukkaiden palvelujen tehokkaaksi tuottamiseksi.

Kuntasektorin vastuulla olevien peruspalveluiden tuotantoa pyritään tehostamaan ensisijaisesti *kunta- ja palvelurakenneuudistuksella*. PARAS-lain tavoitteena on sellainen kunta- ja palvelurakenne, joka mahdollistaa riittävän taloudellisen perustan palvelutuotannolle sekä mahdollisuudet tuottavuuden kasvulle. Kuntaliitokset ja suuremmat ja tehokkaammat palvelujen järjestämis-, tilaamis- ja tuotantorakenteet voivat osaltaan hillitä kuntien menopaineita.

Käynnissä olevan sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmähankkeen tavoitteena on tuottavuuden parantaminen sähköisen potilastietoarkiston ja sähköisten reseptien käyttöönoton avulla. Sähköisten tietojärjestelmien ja asioinnin sekä puhelinpalvelujen kehittäminen on tuottavuuden kannalta erityisen merkityksellistä. Tuottavuutta pyritään edistämään myös välillisesti mm. edistämällä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin kumppanuutta palvelutuotannossa ja kannustamalla tilaaja-tuottajamallien käyttöönottoa. Toimivien palvelumarkkinoiden syntyä voidaan edistää laajentamalla palvelusetelijärjestelmän ja kotitalousvähennyksen käyttöalaa. Palvelujen käyttäjien kustannustietoisuuden lisäämisellä voi olla palvelujen kysynnän hillinnän kautta huomattava kustannuksia alentava ja tuottavuutta kohottava vaikutus.

Sosiaaliturvarahastot

Työeläkelaitokset

Työeläkelaitokset vastaavat ansiosidonnaisen eläketurvan hoitamisesta. Eläkkeiden rahoitus perustuu osittaiseen rahastointiin. Eläkkeet rahoitetaan työnantajien ja -tekijöiden vakuutusmaksuilla sekä rahastojen sijoitustuloilla. Valtio osallistuu merimiesten, yrittäjien ja maatalousyrittäjien työeläkkeiden rahoitukseen. Valtion omien työntekijöiden ansioeläkkeet maksetaan valtion budjetista. Ansiosidonnaista työttömyysturvaa hoitava työttömyysvakuutusrahasto maksaa työeläkejärjestelmälle vuosittain työntekijöiden työttömyysajalta syntyvää eläkeoikeutta vastaavan rahamäärän.

Vuonna 2007 työeläkemenot kasvavat lähes 6 %; eläkkeensaajien lukumäärä lisääntyy vajaalla kahdella prosentilla ja indeksikorotus on 2,2 %. Loppuosa eläkeme-

nojen kasvusta aiheutuu sitä, että uudet alkavat eläkkeet ovat suurempia kuin poistuvat vanhat eläkkeet. Lakisääteiset työeläkemenot (mukaan lukien valtion työeläkkeet, jotka maksetaan valtion budjetista) ovat yhteensä 15,7 mrd. euroa (8,9 % BKT:sta).

Työeläkemaksutulot kasvavat runsaat 6 % eli hieman nopeammin kuin etuusmenot. Laskuperustekorko, jolla hyvitetään työeläkevaroja, nostettiin työeläkelaitosten hyvän vakavaraisuuden takia 0,5 prosenttiyksiköllä 6,0 prosenttiin 1.7.2007. Työeläkevarojen markkina-arvon arvioidaan olleen kesäkuun lopussa noin 123 mrd. euroa, eli 70 % suhteessa bruttokansantuotteeseen. Ensimmäisen vuosipuoliskon aikana markkina-arvo kasvoi 9 mrd. euroa (5 % BKT:sta)[4]. Varoista oli sijoitettu osakkeisiin 48 % ja joukkovelkakirjalainoihin 36 %. Loput varoista oli sijoitettu kiinteistöihin, yrityksille myönnettyihin lainoihin ja lyhyen rahan markkinoille. Työeläkkeiden rahastointiaste – eläkevarat suhteessa eläkevastuisiin – on noin 30 %. Rahastointiaste riippuu keskeisesti siitä, mikä tuotto eläkevaroille saadaan. Ensimmäisellä vuosipuoliskolla eläkevarojen tuottoaste (vuosituotoksi muutettuna) oli runsas 10 %. Työeläkerahastojen ylijäämän suhteessa kokonaistuotantoon arvioidaan olevan 2,8 %.

Vuonna 2008 työeläkemenot lisääntyvät 6½ %. Työeläkkeiden indeksikorotuksen arvioidaan olevan runsas 2 %. Vuonna 2008 ensimmäinen suuri ikäluokka – v. 1945 syntynyt - täyttää 63 vuotta, missä iässä voi siirtyä alentamattomalle vanhuuseläkkeelle. Toisaalta vuoden 2005 eläkeuudistuksen yhteydessä toteutetut eläkekarttumien korotukset 63:n iästä lähtien sekä eläkekaton poistaminen lykkäävät eläkkeelle lähtöä. Ikääntyneiden (55-64) työllisyysaste onkin noussut nopeasti. Eläkeuudistuksen ohella myönteiseen kehitykseen on vaikuttanut myös suotuisa työllisyystilanne.

Työeläkemaksutulojen arvioidaan lisääntyvän 7 %. Arvio perustuu oletukseen, että palkansaajien ja yksityisen sektorin työnantajien maksuprosenttia nostetaan 0,1 yksiköllä ja että kuntatyönantajien maksuprosenttia alennetaan 0,1 yksiköllä. Työeläkelaitosten maksutulojen arvioidaan ylittävän 1½ mrd. eurolla työeläkemenot, mikä yhdessä sijoitustulojen (3,2 mrd. euroa) kanssa rahastoidaan. Valtio rahoittaa yrittäjien, maatalousyrittäjien ja merimiesten ansioeläkkeitä 0,6 mrd. eurolla ja työttömyysvakuutusrahasto työttömyysajalta syntyvää eläkeoikeutta 0,4 mrd. eurolla.

Työeläkelaitosten ylijäämän arvioidaan olevan 5½ mrd. euroa, eli 2,8 % suhteessa kokonaistuotantoon.

---

[4] Kansantalouden tilinpidon rahoitusylijäämään eivät sisälly osakkeiden arvojen muutokset, minkä vuoksi rahoitusylijäämä jää osakkeiden arvojen noustessa pienemmäksi kuin eläkevarojen markkina-arvon muutos. Vuoden 2007 ensimmäisellä vuosipuoliskolla, jolloin osakkeiden arvostukset nousivat tuntuvasti, eläkevarojen markkina-arvo kasvoi 9 mrd. euroa, mikä oli lähes kaksinkertainen kansantalouden tilinpidon koko vuoden ennustettuun rahoitusjäämään (5 mrd. euroa) verrattuna.

Muut sosiaaliturvarahastot

Muihin sosiaaliturvarahastoihin, joista jatkossa käytetään lyhennettä sotu-rahastot, luetaan Kansaneläkelaitos ja työttömyysturvarahastot. Kansaeläkelaitos vastaa perusturvasta ja työttömyysturvarahastot ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta.

Kansaneläkelaitoksen menot rahoitetaan vakuutusmaksuilla sekä valtion ja pieneltä osin myös kuntien rahoitusosuuksilla. Valtio rahoittaa menoista lähes 60 %. Kansaneläkelaitoksen menojen rahoitus tapahtuu ns. jakoperiaatteella ilman etukäteisrahastointia. Myös ansiosidonnaisen työttömyysturvan rahoitus perustuu jakoperiaatteelle. Menot rahoitetaan työnantajien ja -tekijöiden vakuutusmaksuilla, valtion rahoitusosuudella ja pieneltä osin myös työttömyyskassojen jäsenmaksuilla. Työttömyysvakuutusrahaston maksuvalmiuden turvaamiseksi ja työttömyysvakuutusmaksujen heilahtelujen tasaamiseksi työttömyysvakuutusrahastossa on suhdannepuskuri.

Vuonna 2007 sotu-rahastojen arvioidaan maksavan kotitalouksille etuuksia, avustuksia ja sairaanhoitokorvauksia yhteensä 11,8 mrd. euroa, eli suunnilleen yhtä paljon kuin edellisvuonna. Nopeimmin – 6 prosentin vauhtia – kasvavat sairausvakuutuksen menot. Vuoden 2007 alusta lukien toteutetut perhevapaita ja vuosilomakustannuksia koskevat lainmuutokset lisäävät vanhempainrahamenoja. Kansaneläkemenot lisääntyvät prosentilla. Kansaneläkkeiden indeksikorotus oli 1,7 %. Kansaneläkemenoja pienentää trendimäisesti työeläkkeiden tason jatkuva nousu. Kansaneläkkeen saajien lukumäärä vähenee ja yhä useammin kansaneläke myönnetään vähennettynä tai sitä ei makseta työeläkkeen lisäksi lainkaan. Tällä hetkellä vielä noin 60 prosentille työeläkkeen saajista maksetaan myös kansaneläkettä. Työttömyysmenot supistuvat lähes 10 prosentilla työttömyyden nopean alentumisen takia. Sotu-rahastojen ylijäämän arvioidaan olevan 0,3 % suhteessa kokonaistuotantoon. Ylijäämä kertyy työttömyysvakuutusrahastoon.

Vuonna 2008 sotu-rahastojen kotitalouksille maksamat etuudet, avustukset ja sairaanhoitokorvaukset lisääntyvät 5 %. Kansaneläkemenot kasvavat poikkeuksellisen voimakkaasti, 12 %, johtuen vuoden alusta toteutettavasta kuukausieläkkeen 20 euron tasokorotuksesta sekä kuntien kalleusluokitusjärjestelmän poistumisesta. Näiden yhteenlaskettu kustannusvaikutus on 280 milj. euroa vuodessa. Pelkästään kansaneläkkeen varassa olevien eläketurva paranee toisen kalleusluokituksen kunnissa (3/4 kansaneläkkeen saajista) lähes kymmenyksellä. Kuntaryhmityksen poistaminen ja tasokorotus lisäävät kansaneläkkeensaajien lukumäärää noin 10 000 henkilöllä v. 2008. Edellisvuoden tapaan myös sairausvakuutuksen menot kasvavat voimakkaasti. Sairausvakuutuksen menoja lisää väestön ikääntyminen. Työttömyyden alentuessa työttömyysturvan menot jatkavat supistumista.

Sosiaaliturvarahastot [1)]

	2003	2004	2005	2006*	2007**	2008**
				mrd. euroa		
Sijoitustulot	2,5	2,7	2,8	3,0	3,2	3,4
Sosiaaliturvamaksut	15,9	16,5	17,6	18,9	19,9	20,9
siitä työnantajien maksut	11,8	12,3	13,0	13,6	14,4	15,0
vakuutettujen maksut	4,1	4,2	4,6	5,3	5,6	5,8
Tulon- ja pääomansiirrot julkisyhteisöiltä	7,8	8,1	8,1	8,2	8,2	8,5
Muut tulot	0,9	1,0	1,1	0,7	0,8	0,7
Tulot yhteensä	**27,1**	**28,4**	**29,7**	**30,8**	**32,1**	**33,5**
Kulutusmenot	2,3	2,5	2,6	2,7	2,8	3,0
Sosiaalietuudet ja -avustukset	20,3	21,1	21,7	22,2	22,8	24,1
Muut menot	0,9	1,0	1,0	0,8	0,9	0,8
Menot yhteensä	**23,6**	**24,6**	**25,3**	**25,7**	**26,5**	**28,0**
Nettoluotonanto (+) / nettoluotonotto (-)	**3,6**	**3,8**	**4,4**	**5,2**	**5,6**	**5,5**
Työeläkelaitokset	3,9	4,1	4,5	4,9	5,0	5,3
Muut sosiaaliturvarahastot	-0,3	-0,4	-0,1	0,3	0,5	0,1
Perusjäämä[2)]	1,6	1,8	2,5	3,3	3,6	3,4

[1)] Kansantalouden tilinpidon mukaan.
[2)] Nettoluotonanto ilman nettokorkomenoja.

Vakuutusmaksujen perusteena olevan palkkasumman ripeästä kasvusta huolimatta sotu-rahastojen maksutulot pysyvät edellisvuoden tasolla. Työnantajien ja työntekijöiden työttömyysvakuutusmaksujen on oletettu alenevan 0,2 prosenttiyksikköä. Lisäksi työnantajien kansaneläkevakuutusmaksu alenee 0,1 prosenttiyksikköä, millä kompensoidaan työeläkemaksun nousu. Soturahastojen ylijäämä supistuu maksujen alennusten vuoksi edellisvuodesta ja on 0,1 % suhteessa kokonaistuotantoon.

Sosiaalietuudet, -avustukset ja sairaanhoitokorvaukset
prosenttia bruttokansantuotteesta

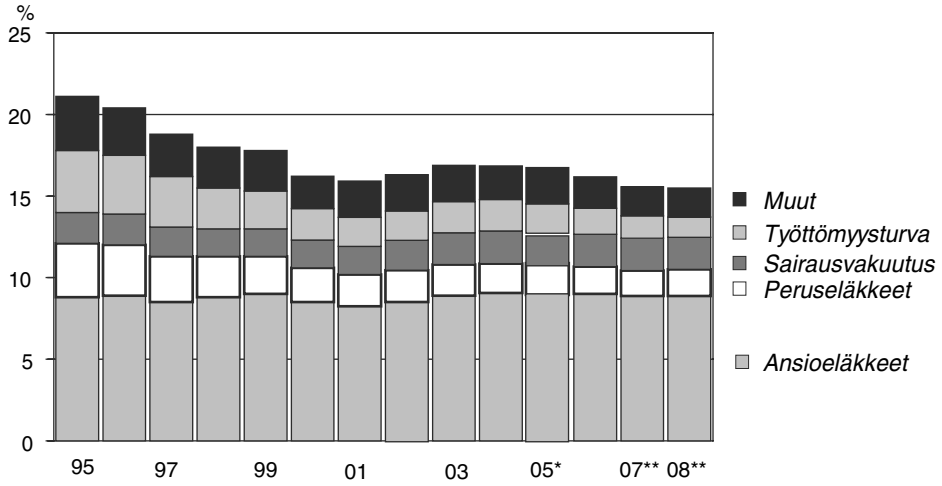

Sosiaalietuudet, -avustukset ja erilaiset korvaukset suhteessa kokonaistuotantoon alenevat v. 2007 ½ prosenttiyksikköä 15½ prosenttiin. Lamavuonna 1994 vastaava osuus oli 23 %.

11 RAHOITUSTASAPAINO JA RAHOITUSMARKKINAT

Euroopan keskuspankki aloitti rahamarkkinoiden kiristämisen vuoden 2005 joulukuussa ja on nostanut ohjauskorkoaan asteittain kahdeksan kertaa nykyiseen 4,00 prosenttiin. Euroalueen inflaatio on pysynyt suunnilleen Euroopan keskuspankin hintavakaustavoitteen puitteissa, mutta pankki arvioi inflaation kiihtymisen olevan vielä mahdollista, minkä tulkitaan merkitsevän ohjauskoron nousua edelleen. Yhdysvaltojen rahapolitiikan suunnan on arvioitu jo jonkin aikaa muuttuvan keveneväksi, mutta arvioita käänteen ajankohdasta on koko ajan siirretty eteenpäin. Euron arvo suhteessa dollariin on vahvistunut lähes yhtäjaksoisesti vuoden 2006 alusta lukien.

Suomessa lainojen viitekorkona yleisesti käytetty 12 kuukauden Euribor on noussut alimmalta tasoltaan vuoden 2005 kesästä noin 2½ prosenttiyksiköllä nykyiselle runsaan 4½ prosentin tasolleen. Viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana nousua oli prosenttiyksikön verran. Suomen valtion 10 vuoden viitelainan korko nousi alkukesällä noin 4½ prosenttiin ja on sen jälkeen hakenut suuntaa heijastellen markkinoiden uskoa siihen, että inflaatio euroalueella pysyy kurissa.

Vuoden 2006 touko- ja kesäkuun notkahduksen jälkeen osakkeiden kurssit nousivat lähes yhtäjaksoisesti aina tämän vuoden helmikuun lopulle saakka, jolloin Kiinasta alkanut korjausliike alkoi aiheuttaa levottomuutta koko maailman pörsseissä.

Koko kansantalouden rahoitusasema suhteessa ulkomaailmaan on vahva ja edelleen vahvistuva. Vaihtotase näyttää pysyvän ylijäämäisenä koko ennustejakson ja kansantalouden ulkomaisten korollisten saatavien enemmyys verrattuna korollisiin ulkomaisiin velkoihin jatkaa kasvuaan.

Yritysten rahoitusrakenteet ovat vahvat johtuen jo useita vuosia jatkuneesta hyvästä tuloskehityksestä. Vakavaraisuudeltaan mediaaniyrityksen oman pääoman osuus taseesta oli v. 2006 yli 46 %. Kannattavuutta mittaava sijoitetun pääoman tuotto oli mediaaniyrityksessä 18 %, kun se oli 14 % v. 2002. Yritysten hyvä menestys näyttää jatkuvan. Kuluvan vuoden ensimmäisen puoliskon aikana lähes neljä viidestä pörs-

Säästäminen sektoreittain

	2003	2004	2005*	2006*	2007**	2008**
	prosenttia bruttokansantuotteesta					
Nettosäästäminen	9,7	11,8	10,4	11,4	12½	11
kotitaloudet ja voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	0,7	1,3	0,3	-1,0	-1½	-2
yritykset,asuntoyhteisöt ja rahoituslaitokset	6,1	7,8	7,2	8,6	9½	9
julkisyhteisöt	2,9	2,7	2,9	3,8	4½	4½
Kiinteän pääoman kuluminen	14,7	14,6	15,1	15,0	15	14½
Bruttosäästäminen	24,5	26,6	25,6	26,4	27	25½

siyhtiöstä kasvatti tulostaan edellisen vuoden vastaavasta ajanjaksosta. Koko vuoden tuloksesta näyttää tulevan kaikkien aikojen paras.

Kotitaloussektorin rahoitusasema, eli säästämisen ja investointien erotus, on ollut koko tämän vuosikymmenen negatiivinen ja alijäämä näyttää edelleen syvenevän. Kotitalouksien usko oman taloutensa suhteellisen myönteiseen kehitykseen on pitänyt yllä varsin vahvaa kulutusta ja asuntoinvestointeja. Suurin into asuntojen hankintaan näyttää jo olevan laantumassa korkojen nousun seurauksena. Sektorin velkaantumisasteen eli velkojen suhteen käytettävissä oleviin tuloihin arvioidaan nousevan tänä vuonna yli sadan prosentin. Velkojen jakaantuminen on sangen vino, sillä asuntovelkaa on vain noin joka kolmannella kotitaloudella. Suuret velat keskittyvät voimakkaasti alle 35-vuotiaisiin ikäluokkiin.

Julkisen sektorin arvioidaan pysyvän ylijäämäisenä lähivuosina. Tänä vuonna ylijäämä tulisi olemaan 4½ % bruttokansantuotteesta. Ylijäämää kertyy erityisesti sosiaaliturvarahastoihin. Työeläkejärjestelmän rahastot ovat kasvaneet voimakkaasti viime vuosina pörssikurssien nousun mukana. Varoja oli rahastoituna tämän vuoden puolivälissä 124 mrd. euroa, mikä vastaa 70 prosenttia bruttokansantuotteesta.

Pankkien antolainauksen kasvu on alkanut hidastua vuoden 2006 alusta lukien. Luotonannon vuosikasvu on tämän vuoden puolivälissä taittunut lievästi alle 12 prosentin. Myös euroalueella luotonannon kasvuvauhti on alkanut hiljentyä. Asuntokaupoissa on näkynyt hiljentymisen merkkejä, sillä uusien asuntolainojen keskikorko on noussut vuoden 2005 alimmalta tasoltaan yli kahdella prosenttiyksiköllä. Rahalaitosten asuntolainakannan vuosikasvu oli korkeimmillaan lähes 17 % vuoden 2005 lopussa, mutta tämän vuoden puolivälissä se on hidastunut alle14 prosentin. Vanhojen kerrostaloasuntojen hinnat nousivat kesäkuussa 7,5 % viime vuoden kesäkuusta pääkaupunkiseudulla ja 5 % muualla Suomessa. Vanhojen kerrostaloasuntojen reaalihinta elinkustannusindeksin mukaan on pääkaupunkiseudulla korkeammalla kuin edellisen huipun aikana v. 1989.

Euroalueen ja Suomen rahalaitosten yksityiselle sektorille myöntämät lainat

muutos edellisen vuoden vastaavasta kuukaudesta, %

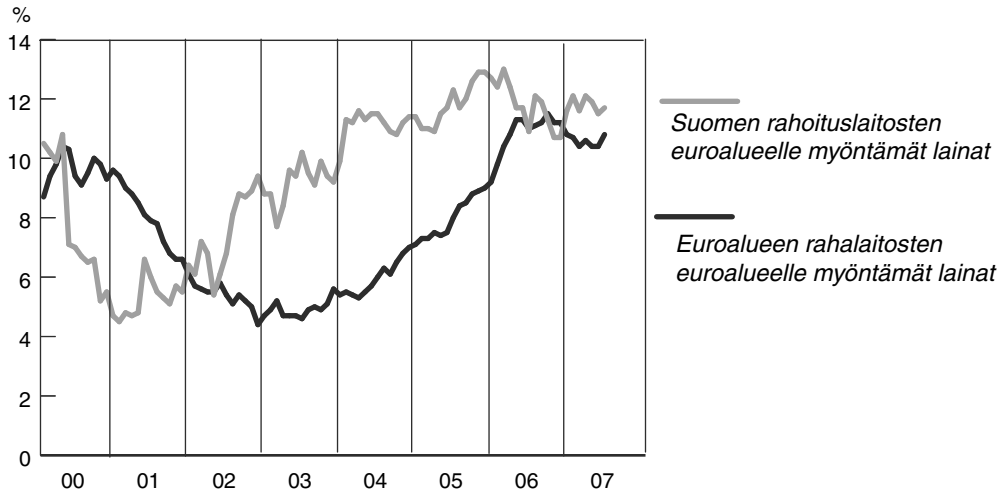

Lähde: Euroopan keskuspankki, Suomen Pankki

TALOUDELLISIA TAPAHTUMIA HELMIKUUSSA – ELOKUUSSA 2007

8.2.

Valtioneuvoston raha-asiainvaliokunta puolsi valtiolle, kunnille ja seurakunnille sekä Kansaneläkelaitokselle verontilityslain 5 §:ssä tarkoitettujen verovuodelta 2007 ennen verotuksen päättymistä maksettujen verojen tilityksissä vuoden alusta noudatettavien jako-osuuksien vahvistamista. Samalla vahvistetaan myös ne laskentaperusteet, joita noudatetaan yksittäisten kuntien ja seurakuntien jako-osuuksia laskettaessa. Asetus tulee voimaan 16.2.2007.

9.2.

Kuntajakolain säännökset kuntien yhdistämisen taloudellisesta tuesta muutetaan siten, että ne kannustavat asukasmäärältään nykyistä olennaisesti suurempiin monta kuntaa käsittäviin kuntaliitoksiin. Palvelurakenteita vahvistetaan kokoamalla kuntaa laajempaa väestöpohjaa edellyttäviä palveluja ja lisäämällä kuntien yhteistoimintaa. Kunnassa tai yhteistoiminta-alueella, joka huolehtii perusterveydenhuollosta ja siihen kiinteästi liittyvistä sosiaalitoimen tehtävistä, on oltava vähintään noin 20 000 asukasta. Kunnan tai yhteistoiminta-alueen, jolla on ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukainen ammatillisen peruskoulutuksen järjestämislupa, asukasmäärän on oltava vähintään noin 50 000 asukasta. Jokaisen kunnan tulee kuulua kuntayhtymään, jonka tehtävänä on kunnan osoittamassa laajuudessa vastata palveluista, joista säädetään erikoissairaanhoitolaissa ja kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa laissa. Pääkaupunkiseudun kuntien sekä maakuntakeskuskaupunkien ja niihin yhdyskuntarakenteellisesti kiinteästi kuuluvien laissa mainittujen kuntien tulee laatia suunnitelma siitä, miten maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittamista se-

kä palvelujen käyttöä kuntarajat ylittäen parannetaan mainituilla seuduilla. Lait tulevat voimaan 23.2.2007.

15.2.

Valtioneuvosto antoi asetuksen **kunnan talouden tunnuslukujen** eräistä raja-arvoista. Asetus sisältää kunta- ja palvelurakenneuudistuksesta annetun lain 9 §:n mukaiset kunnan talouden tunnuslukuja koskevat raja-arvot mainitussa säännöksessä tarkoitetun selvitysmenettelyn käynnistämiseksi. Siinä kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännön edellyttämät palvelut sekä ryhtyä toimiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi. Raja-arvojen perusteella menettely koskee v. 2007 yhteensä 19 kuntaa. Koska näistä neljässä tapahtui kuntajaon muutos vuoden 2007 alusta ja kunnat siten lakkasivat itsenäisinä talousyksikköinä, menettelyn piiriin jää yhteensä 15 kuntaa. Asetus tulee voimaan 23.2.2007 ja on voimassa vuoden 2012 loppuun.

Valtioneuvosto antoi asetuksen **kunta- ja palvelurakenneuudistusta** koskevien tietojen toimittamisesta valtioneuvostolle. Selvityksissä ja suunnitelmissa kunnat raportoivat siitä, mihin konkreettisiin toimenpiteisiin ne ovat päättäneet ryhtyä kunta- ja palvelurakenteiden uudistamiseksi. Asetus tulee voimaan 23.2.2007 ja on voimassa vuoden 2008 loppuun.

22.2.

Valtioneuvoston antoi asetuksen**,** jolla säädetään **päästökauppalain** mukaisen kasvihuonekaasujen päästölupahakemuksen ja päästöoikeuksia koskevan hakemuksen sisällöstä päästökauppakaudelle 2008–2012. Asetus tulee voimaan 1.3.2007.

Valtioneuvosto päätti hyväksyä **maaseutupoliittisen erityisohjelman** vuosiksi 2007-2010. Ohjelma on alueiden kehittämislain mukainen erityisohjelma ja se sisältää maaseutupolitiikan strategiset linjaukset sekä päätökset kehittämistoimenpiteistä. Toimenpiteet keskittyvät elinkeinojen ja työn uudistamiseen, osaamisen tason nostamiseen, peruspalvelujen ja asumismahdollisuuksien parantamiseen sekä maaseudun toimintarakenteiden vahvistamiseen.

1.3.

Valtioneuvosto antoi asetuksen **arava-asetuksen** 36 §:n muuttamisesta. Asunnon omaksilunastamistilanteiden lisäksi Valtiokonttori pienentää vuokrataloa varten myönnetyn vuokra-aravalainan vuosimaksua määrällä, joka vastaa asunnon osuutta lainan vuosimaksusta, myös silloin, kun asunto vapautetaan käyttö- ja luovutusrajoi-

tuksista tai se puretaan aravarajoituslain (1190/1993) säännösten mukaisesti. Muutos liittyy Valtion asuntorahaston Käyttöaste-projektiin, jonka tavoitteena on kehittää ja tarvittaessa myös vähentää vajaakäyttöistä vuokra-asuntokantaa. Asetus tulee voimaan 1.4.2007.

Hallitus sopi **valtiontalouden kehyksistä vuosille 2008–2011**. Kehykset on tarkoitettu pohjaksi seuraavan vaalikauden menojen arvioinnille muun muassa hallitusohjelmaneuvotteluissa. Kehyksissä on otettu huomioon hallituksen tekemien päätösten vaikutukset tulevien vuosien menotasoon, mutta se ei sisällä uusia poliittisia linjauksia. Tulevan vaalikauden finanssipoliittisista linjauksista ja niiden aiheuttamista tulo- ja menovaikutuksista päättää maaliskuun vaalien jälkeen asetettava uusi hallitus.

2.3.

Tasavallan presidentti vahvisti **seutuyhteistyökokeilusta** annetun lain muutoksen. Lahden kokeiluseutuun lisätään kuulumaan nykyisten kuntien lisäksi Heinolan, Hämeenkosken, Kärkölän, Padasjoen ja Sysmän kunnat. Laki tulee voimaan 15.3.2007.

Tasavallan presidentti vahvisti **rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta** annetun lain muuttamisen siten, että EU:n alueella kotipaikan omaavalle yhtiölle Suomesta maksettavan osingon lähdeverovapauden edellyttämä omistusosuus alenee 20 prosentista 15 prosenttiin. Laki tulee voimaan 9.3.2007.

8.3.

Valtioneuvosto päätti **valtiontalouden kehyksistä vuosille 2008-2011**. Kehykset on tarkoitettu ohjaamaan ministeriöiden talousarviovalmistelua ja muodostamaan pohja seuraavan vaalikauden menojen arvioinnille. Päätöksellä tarkistetaan vuosien 2008-2011 menotaso vastaamaan vuoden 2008 hinta- ja kustannustasoa sekä talousarvion rakenteessa tapahtuneita muutoksia. Valtiontalouden kehykset vuosille 2008-2011 ovat 42 180 milj. euroa (2008), 42 257 milj. euroa (2009), 42 160 milj. euroa (2010) ja 41 878 milj. euroa (2011).

30.3.

Tasavallan presidentti vahvisti **kiinteistörahastolakiin** ja **sijoitusrahastolakiin** tehtävät muutokset, joilla edistetään yhteistä kiinteistösijoittamista. Sijoitusrahastolakia täydennetään säännöksillä pääasiallisesti kiinteistöihin ja kiinteistöarvopapereihin

varojaan sijoittavasta erikoissijoitusrahastosta. Kiinteistörahastolakia, joka edelleen koskee yhteistä kiinteistösijoittamista harjoittavia julkisia osakeyhtiöitä, täydennetään säännöksillä kommandiittiyhtiöstä, jonka yleisölle tarjottavat osuudet ovat arvopaperimarkkinalaissa tarkoitettuja arvopapereita. Rahastoyhtiöiden oikeutta sijoittaa hallinnoimiensa sijoitusrahastojen varoja samaan osakeyhtiöön lisätään viidestä kymmeneen prosenttiin kyseisen osakeyhtiön osakkeista. Jos rahastoyhtiön hallinnoimilla sijoitusrahastoilla on yli viisi prosenttia osakeyhtiön äänimäärästä, rahastoyhtiön olisi julkistettava omistajaohjauksen tavoitteet kyseisessä osakeyhtiössä siltä osin kuin ne poikkeavat rahastoesitteessä ilmoitetuista omistajaohjauksen tavoitteista. Lait tulevat voimaan 1.5.2007.

Tasavallan presidentti antoi eduskunnalle **hallituksen toimenpidekertomuksen vuodelta 2006**. Toimenpidekertomuksen tarkoituksena on antaa yleiskatsaus kunkin ministeriön toiminnasta, hallituksen ulko- ja turvallisuuspolitiikasta sekä eduskunnalle mahdollisuus kontrolloida toimenpiteitä, joihin hallitus on eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt.

4.4.

Valtioneuvosto antoi asetuksen **valtionyhtiöiden omistajaohjauksen** sekä valtion yleisen omistajapolitiikan valmistelun ja koordinoinnin siirtämisestä valtioneuvoston kansliaan. Asetus tulee voimaan 1.5.2007.

19.4.

Tasavallan presidentti nimitti pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen.

26.4.

Valtioneuvoston raha-asiainvaliokunta puolsi valtiovarainministeriön **määräystä toiminta- ja taloussuunnitelmien** sekä **talousarvioehdotusten laadinnasta** annetun määräyksen muuttamisesta. Määräystä muutetaan lainsäädännössä tehtyjen muutosten, talousarvioesityksen rakenteen uudistamisen ja käytännössä ilmenneiden muutostarpeiden vuoksi.

Hallitus päätti asettaa seitsemän **ministerityöryhmää**, jotka ovat: hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä, sivistyspoliittinen ministerityöryhmä, sosiaalipoliittinen ministerityöryhmä sekä ilmasto- ja energiapolitiikan ministerityöryhmä, peruspalveluohjelman ministerityöryhmä, liikenne- ja viestintäpoliittinen ministerityöryhmä sekä paremman sääntelyn ministerityöryhmä. Hallituksen **politiikkaohjelmien ministeriryhmät** ovat: työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelma, ter-

veyden edistämisen politiikkaohjelma sekä lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelma.

11.5.

Toimeentuloturvaa koskevaa lainsäädäntöä selkeytetään ja ajanmukaistetaan. Toinen kuntakalleusryhmä poistetaan kansaneläkkeestä, leskeneläkkeestä ja muista etuuksista, joiden määrä on sidottu kuntien kalleusluokitukseen. Kansaneläkelain voimaanpanosta säädetään erillisellä lailla. Siinä on suoja- ja siirtymäsäännösten lisäksi myös säännökset työttömyyseläkkeestä ja yksilöllisestä varhaiseläkkeestä. Lait tulevat voimaan 1.1.2008.

23.5.

Hallitus sopi **kehysneuvottelujen** yhteydessä valtion **vuoden 2007 toisen lisätalousarvion** sisällöstä. Tuloarviota korotetaan 784 milj. eurolla. Hallitus esittää, että valtion kassaa pienennettäisiin tulouttamalla valtion vuoden 2006 tilinpäätöksen osoittamasta kumulatiivisesta ylijäämästä talousarvion kattamiseen yhteensä 600 milj. euroa. Kun määrärahalisäykset otetaan huomioon, on esitys 1145 milj. euroa ylijäämäinen. Ylijäämä käytettäisiin valtionvelan lyhentämiseen. Tuloveroarvion korotus kertymätietojen perustella on 336 milj. euroa. Arvonlisäveron tuottoennustetta nostetaan 146 milj. eurolla. Korkotuloja ja voiton tuloutuksia arvioidaan kertyvän 275 milj. euroa aiemmin budjetoitua enemmän. Hallitus esittää määrärahoja lisättäväksi yhteensä 239 milj. eurolla. Valtionvelan korkomenoihin esitetään 50 milj. euron lisäystä valtionvelan korkomenoihin alkuvuoden yleisen korkotason nousun seurauksena. Menokehys vuodelle 2008 on 33,6 mrd. euroa, 34 mrd. euroa vuodelle 2009, 34,2 mrd. euroa vuodelle 2010 ja 34,4 mrd. euroa vuodelle 2011 vuoden 2008 hinta- ja kustannustasossa.

24.5.

Valtioneuvoston lähetti eduskunnalle kirjelmän **komission alustavasta talousarvioesityksestä vuodelle 2008**. Taloudelliset vaikutukset otetaan huomioon Suomen vuoden 2008 talousarvioesityksessä. Komission esittämä maksumäärärahojen taso 121,6 mrd. euroa on 5,3 % vuoden 2007 tasoa suurempi. Sitoumusten määrä nousee 129,2 mrd. euroon eli kasvua on 2,0 %. Komission esityksen mukaisten maksumäärärahojen taso vastaa 0,97 prosenttia EU:n yhteenlasketusta bruttokansantulosta. Suomen maksujen kokonaismäärä tarkentuu komission alustavan talousarvioesityksen 1. oikaisukirjelmän jälkeen ja otetaan huomioon kansallisessa budjettivalmistelussa.

25.5.

Kansanterveyslakia muutetaan täsmentämällä kouluterveydenhuollon ja oppilashuollon sekä opiskeluterveydenhuollon ja opiskelijahuollon välistä suhdetta. Lisäksi täsmennetään kunnan kansanterveystyöstä vastaavan viranomaisen velvollisuutta osallistua koulujen ja oppilaitosten opetussuunnitelmien laatimiseen niiltä osin, kun kysymys on oppilas- tai opiskelijahuollosta sekä koulun tai oppilaitoksen ja kodin välisestä yhteistyöstä. Myös kuntien velvollisuutta järjestää suun terveydenhuolto osana kouluterveydenhuoltoa täsmennetään. Kansanterveyslain käsitteitä muutetaan siten, että opiskelijaterveydenhuolto-termi muutetaan opiskeluterveydenhuolloksi, joka puolestaan muutetaan tarkoittamaan toisen asteen oppilaitosten, lukioiden ja korkeakoulujen opiskeluterveydenhuoltoa kokonaisuutena. Lukioiden terveydenhuolto on aiemmin ollut kouluterveydenhuollon piirissä. Kansanterveyslakiin lisätään myös yksityiskohtaisemmat säännökset opiskeluterveydenhuollon tavoitteista, sisällöstä, seurannasta ja arvioinnista. Lisäksi kansanterveyslakia täsmennetään siten, että kunnilla on velvollisuus huolehtia siitä, että kunnan asukas tai terveyskeskuksen potilas saa terveydentilaansa koskevan todistuksen tai lausunnon silloin, kun todistuksen tai lausunnon tarve perustuu lakiin taikka asukkaan tai potilaan hoidon, toimeentulon, opintojen tai muun vastaavan syyn kannalta välttämättömään perusteeseen. Kansanterveyslakiin lisätään säännös lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin kehittämistä varten perustettavasta lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin neuvottelukunnasta. Näiden lisäksi muutetaan säännöstä, joka koskee puolustusvoimien velvollisuutta suorittaa terveyskeskukselle korvaus kutsunnanalaisille suoritettavista ennakkoterveystarkastuksista ja terveyskeskuslääkärin osallistumisesta kutsuntatilaisuuteen. Puolustusvoimat korvaa 50 % näistä aiheutuvista kustannuksista. Kustannusten määrittely voi perustua terveyskeskuksen ja puolustusvoimien tekemään sopimukseen. Laki tulee voimaan 1.7.2007. Lain 25 §:n 1 momentti tulee voimaan 1.1.2008.

Valtioneuvosto teki päätöksen **valtiontalouden tarkistetuiksi kehyksiksi vuosille 2008-2011**. Päätöksellä tarkistetaan 8.3.2007 annettu kehyspäätös vastaamaan hallitusohjelmasta aiheutuvia ja muita tarpeellisia muutoksia. Lisäksi maaliskuun kehykseen on tehty maaliskuun päätöksen jälkeen hinta- ja kustannustasoennusteissa ja talousarvion menojen rakenteessa tapahtuneita muutoksia vastaavat tarkistukset. Päätöksellä annetaan vaalikauden kehys ja hallinnonaloittaiset tarkistetut kehykset vuosille 2008-2011 noudatettavaksi muun muassa vuoden 2008 talousarvioesityksen ja lisätalousarvioesitysten valmistelussa sekä ministeriöille perusteeksi hallinnonalojensa toimintapolitiikan sekä talouden ja toiminnan ohjaukseen. Kehyspäätöksessä esitetään myös arvio valtion talousarvion tuloista kehyskaudella. Vaalikauden kehyksen suuruus on 33 577 milj. euroa vuodelle 2008, 34 028 milj. euroa vuodelle 2009, 34 226 milj. euroa vuodelle 2010 ja 34 409 milj. euroa vuodelle 2011. Kehyksen ulkopuolisten määrä-

rahojen suuruudeksi arvioidaan 9 535 milj. euroa vuodelle 2008, 9 308 milj. euroa vuodelle 2009, 9 425 milj. euroa vuodelle 2010 ja 9 270 milj. euroa vuodelle 2011. Valtion talousarvion varsinaisiksi tuloiksi arvioidaan 43 619 milj. euroa v. 2008, 44 629 milj. euroa v. 2009, 44 712 milj. euroa v. 2010 ja 45 000 milj. euroa v. 2011.

Valtioneuvosto päätti antaa eduskunnalle selonteon **valtiontalouden tarkistetuista kehyksistä vuosille 2008-2011**.

7.6.

Valtioneuvosto teki valtion **omistajapolitiikkaa koskevan periaatepäätöksen**. Päätöksellä uudistetaan valtioneuvoston v. 1999 antama valtionyhtiöiden toimintaa koskeva periaatepäätös. Periaatepäätöksessä linjataan valtion yhtiöomistusta koskevat omistajapoliittiset periaatteet ja yleiset tavoitteet.

Valtiovarainministeriö vahvisti **peruskoroksi 1.7. alkaen 4,25 %**. Peruskorko on ollut 1.1.2007 alkaen 3,75 %.

14.6.

Valtioneuvosto antoi asetuksen **valtion talousarviosta annetun asetuksen** muuttamisesta. Asetuksesta poistetaan vanhentunut säännös valtion liikelaitosten maksamien eläkemaksujen budjetoinnista valtion talousarvioon sekalaiseksi tuloksi. Liikelaitokset maksavat eläkemaksut valtion eläkerahastolle. Asetus tulee voimaan 15.6.2007.

Valtioneuvosto teki päätöksen **Leivonmäen kunnan liittämisestä Joutsan kuntaan**. Päätös tulee voimaan 1.1.2008.

Valtioneuvosto antoi määräyksen **valtion liikelaitosten talousarvioehdotusten** laadinnasta. Uudella määräyksellä on tarkoitus parantaa liikelaitosten ohjattavuutta, yhdenmukaistaa budjetointikäytäntöjä, lisätä liikelaitosten toiminnan ja niiden kustannusten läpinäkyvyyttä sekä varmistaa kilpailuneutraliteettia. Määräys tulee voimaan 15.6.2007.

20.6.

Eduskunta hyväksyi **vuoden 2007 toisen lisätalousarvion** ja päätti, että sitä sovelletaan 1.7.2007 alkaen.

Valtioneuvoston raha-asiainvaliokunta vahvisti **eläkevastuun täydennyskertoimen** ja **perustekoron**. Eläkevastuun täydennyskertoimen arvoksi tulee 1.7.2007 lukien 2,96 %. Arvo on 0,5 prosenttiyksikköä korkeampi kuin nykyinen arvo. Osaketuottokertoimen arvoksi muodostuu vuoden 2007 ensimmäiseltä vuosineljännekseltä laskettuna 18,12 %, josta 2 % on 0,3624 %. Rahastosiirtovelvoitteen mukaiseksi yh-

teismääräksi muodostuu 6,3224 %. Vakuutusmaksujen ja eräiden vastuuerien korkoutuksessa käytettävän perustekoron arvoksi tulee 1.7.2007 lukien 6,0 %, joka on 0,5 prosenttiyksikköä korkeampi kuin voimassa oleva arvo.

27.6.

Valtioneuvoston raha-asiainvaliokunta puolsi valtiovarainministeriön asetusta verontilityslain 5 §:ssä tarkoitettujen verovuodelta 2007 ennen verotuksen päättymistä maksettujen verojen tilityksissä sovellettavista **jako-osuuksista** annetun valtiovarainministeriön asetuksen 2 §:n muuttamisesta. Uusien vero- ja maksutuottoarvioiden perusteella valtiolle, kunnille ja seurakunnille sekä Kansaneläkelaitokselle maksettujen verojen tilityksissä sovellettavia jako-osuuksia tarkistetaan. Tarkistaminen lisää vuositasolla verovuodelta 2007 valtiolle tulevaa osuutta noin 203 milj. eurolla sekä pienentää kunnille tulevaa osuutta noin 176 milj. eurolla, seurakunnille tulevaa osuutta noin 9 milj. eurolla ja Kansaneläkelaitokselle tulevaa osuutta noin 18 milj. eurolla.

28.6.

Valtioneuvosto päätti **kuntajaon muuttamisesta** Sipoon kunnan, Vantaan kaupungin ja Helsingin kaupungin välillä. Kuntajakoa muutetaan siten, että Helsinkiin liitetään ns. Västerkullan kiila Vantaan kaupungista sekä lounaisosa Sipoon kunnasta. Sipoon kunnasta Helsingin kaupunkiin siirrettävän alueen pinta-ala on 29,087 km^2 ja sillä asuu 2 017 henkilöä. Vantaan kaupungista Helsingin kaupunkiin siirrettävän alueen pinta-ala on 2,181 km^2 ja sillä asuu 30 henkilöä. Päätös perustuu kuntajakoselvittäjän sisäasiainministeriölle 30.11.2006 jättämään selvitykseen ja esitykseen. Päätös tulee voimaan 1.1.2009.

Valtioneuvosto teki **periaatepäätöksen sektoritutkimuksen kehittämisestä**. Käyttöön otetaan ministeriöiden yhteisen sektoritutkimuksen toiminta- ja ohjausmalli, jossa opetusministeriön yhteyteen perustettu sektoritutkimuksen neuvottelukunta yhteiskunnan tutkimustarpeen arvioinnista lähtien ja ministeriöiden esittämien tutkimustehtävien pohjalta laatii tutkimusohjelmakokonaisuuksia (tutkimusagendoja) ja tukee ministeriöitä niihin kuuluvien tutkimusohjelmien toteuttamisessa. Ministeriöt ja muut tutkimuksen rahoittajat sopivat ja huolehtivat tutkimustehtävien toteuttamisesta. Uuden toimintamallin on tarkoitus tukea ja vahvistaa ministeriöiden hallinnonalakohtaista tulosohjausmenettelyä. Päätöksessä ohjeistetaan sektoritutkimuksen neuvottelukunnan toimintaa, määritellään neuvottelukunnan jaostojen aihealueet ja jaostoihin jäseninä kuuluvat ministeriöt, annetaan yleiset linjaukset tutkimusohjelmien toteutuksesta ja kilpailutuksesta sekä varainkäytön suunnittelusta ja aikataulutuksesta.

29.6.

Valmisteverotuslakia muutetaan siten, että kaukomyyntiä koskevia verovelvollisuussäännöksiä selkeytetään. Toisessa jäsenvaltiossa sijaitseva kaukomyyjä on pääsääntöisesti verovelvollinen. Myyjällä on kuitenkin yhä mahdollisuus asettaa tulliviranomaisten hyväksymä veroedustaja hoitamaan valmisteverojen maksaminen Suomessa myyjän puolesta. Laki tulee voimaan 1.8.2007.

Tasavallan presidentti antoi eduskunnalle **valtion tilinpäätöskertomuksen vuodelta 2006**.

31.8.

Hallitus sopi **vuoden 2008 talousarvioesityksestä**. Talousarvion määrärahat ovat yhteensä 43,1 mrd. euroa, joista valtionvelan korkomenoja on 2,4 mrd. euroa. Määrärahat kasvavat yhteensä 2,6 mrd. euroa, josta 1,6 mrd. euroa on seurausta edellisen hallituksen tekemistä päätöksistä. Valtion tuloiksi v. 2008 arvioidaan 45,1 mrd. euroa, mikä on 11,5 % enemmän kuin vuoden 2007 varsinaisessa talousarviossa. Talouskasvun jatkuessa vahvana ja laaja-alaisena budjettitalouden varsinaiset tulot kasvavat 8,5 % ja verotulot 6,5 % verrattuna vuodelle 2007 budjetoituun, lisätalousarvioilla täydennettyyn talousarvioon.

Veronkevennysten, mukaan lukien tuloveroasteikon inflaatiotarkistus, arvioidaan alentavan valtion verotuloja vuositasolla noin 770 milj. eurolla ja valmisteverojen korotusten lisäävän verotuottoja noin 340 milj. eurolla. Tuloveroa arvioidaan kertyvän 14,2 mrd. euroa, mikä on 7,5 % enemmän kuin vuodelle 2007 on budjetoitu. Muiden tulojen kuin verotulojen kertymän arvioidaan kasvavan 21 % vuodelle 2007 budjetoidusta. Tähän vaikuttaa eniten se, että valtion eläkerahastosta tuloutetaan kahden välivuoden jälkeen lain mukainen enimmäismäärä. Osinkotuloja arvioidaan v. 2008 kertyvän 1 450 milj. euroa, ja valtion liikelaitosten voittovaroja tuloutetaan noin 173 milj. euroa.

Talousarvioesitys vuodelle 2008 on 2,0 mrd. euroa ylijäämäinen. Hallitus esittää, että ylijäämä käytetään valtionvelan lyhentämiseen. Tämä vähentää jatkossa korkomenojen tasoa noin 100 milj. euroa vuosittain. Vuoden 2008 lopussa valtionvelkaa arvioidaan olevan 55,6 mrd. euroa ja velan suhde bruttokansantuotteeseen alenee runsaaseen 29 prosenttiin. Vuoden 2008 yleisen korkotason nousun johdosta korkomenojen arvioidaan velan lyhentämisestä huolimatta kasvavan 74 milj. euroa v. 2007 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Korkomenojen osuus on edelleen lähes 6 % budjetin loppusummasta.

Valtiontalous käsittää budjettitalouden lisäksi yksitoista valtion talousarvion ulkopuolista rahastoa, joista merkittävimpiä ovat Valtion asuntorahasto ja Valtion eläkerahasto. Vuonna 2008 rahastotalouden arvioidaan olevan 1,1 mrd. euroa ylijäämäinen.

Koko julkisen talouden ylijäämä on asettumassa tänä vuonna 4,5 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen. Vuonna 2008 julkisen talouden ylijäämän arvioidaan hieman pienenevän erityisesti valtion menojen kasvun nopeutumisen vuoksi. Julkinen talous sisältää valtion ja kuntien lisäksi merkittävästi ylijäämäisen työeläkesektorin ja muut sosiaaliturvarahastot. Kansantalouden tilinpidon mukaisen valtiontalouden ylijäämän arvioidaan olevan noin 1,5 % suhteessa bruttokansantuotteeseen tänä vuonna, ja ensi vuonna ylijäämän arvioidaan pienenevän 1 prosenttiin.

Liitetaulut:

1. Kysynnän ja tarjonnan tase

2. Kansantalouden rahoitustasapaino

3. Valtion budjettitalouden tulot tilinpäätöksen sekä talousarvion mukaan

4. Valtion budjettitalouden menot tilinpäätöksen sekä talousarvion mukaan

5. Valtion budjettitalouden menot hallinnonaloittain tilinpäätöksen sekä talousarvion mukaan

6. Valtion ja kuntien velka

7. Julkinen bruttovelka (EMU)

8. Kansaneläkelain, perhe-eläkelain ja rintamasotilaseläkelain mukaiset tuotot ja kulut

9. Sairausvakuutuslain mukaiset tuotot ja kulut

10. Yksityisen sektorin työeläkelaitosten vakuutusmaksutulot, eläkemenot ja vastuuvelka (rahastot)

11. Sosiaalivakuutusmaksut ja eläkeindeksit

1. Kysynnän ja tarjonnan tase, miljoonaa euroa

	Käypiin hintoihin				
	2004	2005*	2006*	2007**	2008**
Bruttokansantuote markkinahintaan	152 345	157 162	167 062	179 036	189 848
Tavaroiden ja palvelusten tuonti	48 577	56 953	65 683	70 432	73 981
Kokonaistarjonta	200 922	214 115	232 745	249 468	263 829
Tavaroiden ja palvelusten vienti	60 859	65 730	74 404	80 333	84 172
Kulutus	111 451	116 021	122 169	129 139	137 418
yksityinen	78 137	81 212	85 903	91 494	97 663
julkinen	33 314	34 809	36 266	37 645	39 755
Investoinnit	27 772	29 780	31 987	34 628	36 425
yksityiset	23 308	25 655	27 917	30 204	31 581
julkiset	4 464	4 125	4 070	4 424	4 844
Varastojen muutos	840	2 568	2 414	3 597	4 043
Tilastollinen ero	0	16	1 771	1 771	1 771
Kysyntäerät yhteensä	200 922	214 099	230 974	249 468	263 829

	Viitevuoden 2000 hintoihin; ei summautuvia				
	2004	2005*	2006*	2007**	2008**
Bruttokansantuote markkinahintaan	145 672	149 923	157 428	164 276	169 616
Tavaroiden ja palvelusten tuonti	50 735	56 921	61 661	64 390	66 843
Kokonaistarjonta	196 192	206 316	218 467	228 395	236 179
Tavaroiden ja palvelusten vienti	64 466	69 018	76 213	80 547	84 334
Kulutus	102 929	106 201	109 734	113 091	116 724
yksityinen	74 095	76 915	80 240	83 450	86 621
julkinen	28 870	29 363	29 658	29 904	30 438
Investoinnit	27 907	28 936	30 118	31 615	32 591
yksityiset	23 591	25 112	26 516	27 846	28 584
julkiset	4 308	3 846	3 644	3 814	4 045
Kysyntäerät yhteensä	196 192	206 524	217 825	228 395	236 179

2. Kansantalouden rahoitustasapaino

	2002	2003	2004	2005*	2006*
		prosenttia bruttokansantuotteesta			
Bruttoinvestoinnit[1)]	18,3	18,5	18,8	20,5	21,6
kotitaloudet ja voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	5,0	5,3	5,6	6,1	6,2
yritykset,asuntoyhteisöt ja rahoituslaitokset	10,6	10,4	10,3	11,9	12,1
julkisyhteisöt	2,7	2,8	2,9	2,5	2,3
Bruttosäästäminen[2)]	28,4	24,5	26,6	25,6	26,4
kotitaloudet ja voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	4,1	4,6	5,1	4,2	2,9
yritykset,asuntoyhteisöt ja rahoituslaitokset	17,5	14,8	16,5	16,4	17,5
julkisyhteisöt	6,8	5,1	5,0	5,0	6,0
Rahoitusylijäämä = vaihtotaseen ylijäämä	10,1	6,0	7,8	5,1	5,9
kotitaloudet ja voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	-0,9	-0,8	-0,6	-1,9	-3,3
yritykset,asuntoyhteisöt ja rahoituslaitokset	6,8	4,4	6,2	4,5	5,4
julkisyhteisöt	4,1	2,3	2,1	2,5	3,7
Tilastollinen ero[3)]	0,0	0,0	0,0	0,0	1,1

[1)] Kiinteän pääoman bruttomuodostus ja varastojen lisäys sekä maanostot, netto.
[2)] Ml. pääomansiirrot, netto.
[3)] Kysynnän ja tarjonnan taseeseen sisältyvä tilastollinen ero, sisältyy bruttoinvestointeihin.

3. Valtion budjettitalouden tulot tilinpäätöksen sekä talousarvion mukaan, miljoonaa euroa

	Tilinpäätös			Talousarvio		
	2004	2005	2006	2006	2007	2008 (esitys)
Tulo- ja varallisuusvero	12 300	12 715	12 901	12 153	12 721	14 243
Arvonlisävero	10 605	11 281	13 150	12 590	13 558	14 496
Valmisteverot	4 612	4 522	4 628	4 636	4 649	4 999
tupakkavero	600	607	625	608	617	611
alkoholijuomavero	1 071	973	992	991	1 008	1 088
energiaverot	2 901	2 885	2 946	2 979	2 957	3 251
muut valmisteverot	39	57	66	58	67	49
Autovero	1 234	1 277	1 304	1 400	1 350	1 370
Muut verot ja veronluonteiset tulot	2 440	2 515	2 709	2 631	2 814	2 939
Verot ja veronluonteiset tulot yhteensä	**31 191**	**32 311**	**34 692**	**33 410**	**35 092**	**38 047**
Sekalaiset tulot	5 966	5 373	4 115	4 491	3 853	4 807
Korkotulot ja voiton tuloutukset	1 197	1 099	1 974	1 006	1 338	1 984
Tulot ilman rahoitustaloustoimia	**38 354**	**38 783**	**40 781**	**38 907**	**40 283**	**44 838**
Valtiolle takaisin maksettavat lainat	138	241	199	229	235	242
Tulot ilman lainanottoa	**38 492**	**39 023**	**40 979**	**39 136**	**40 517**	**45 080**
Nettolainanotto ja velanhallinta	32	-	-	446	-	-
TULOT YHTEENSÄ	38 525	39 023	40 979	39 582	40 517	45 080

4. Valtion budjettitalouden menot tilinpäätöksen sekä talousarvion mukaan, miljoonaa euroa

	Tilinpäätös			Talousarvio		
	2004	2005	2006	2006	2007	2008 (esitys)
Eläkkeet	2 901	2 983	3 102	3 121	3 257	3 391
Puolustusvoimien kalustohankinnat	572	586	648	643	581	700
Muut kulutusmenot	8 497	8 771	8 935	8 853	8 998	9 280
Kulutusmenot yhteensä	11 970	12 340	12 685	12 617	12 836	13 371
Valtionavut kunnille ym.	6 857	7 356	8 095	8 126	8 468	9 254
Valtionavut elinkeinoille	2 733	2 768	2 972	2 897	3 054	3 219
Valtionavut kotitalouksille yms.	7 124	7 044	6 891	7 011	7 006	7 094
Siirrot budjetin ulkopuolisille rahastoille ja Kela:lle	1 911	2 113	2 911	3 016	3 046	3 454
Muut siirtomenot	2 743	2 955	3 189	3 263	3 285	3 497
Siirtomenot yhteensä	21 369	22 237	24 058	24 313	24 859	26 518
Koneiden, laitteiden ja kaluston hankkiminen	20	27	7	2	13	56
Talonrakennukset	20	15	14	14	17	26
Maa- ja vesirakennukset	457	379	273	292	301	465
Reaalisijoitukset yhteensä	497	421	295	308	330	546
Valtionvelan korot	2 370	2 246	2 249	2 222	2 334	2 408
Erittelemättömät menot	50	94	22	55	54	190
Muut menot yhteensä	2 420	2 340	2 271	2 278	2 388	2 598
Menot ilman rahoitustaloustoimia	**36 256**	**37 337**	**39 308**	**39 515**	**40 414**	**43 034**
Lainananto	62	114	65	63	67	75
Muut finanssisijoitukset	3	14	10	3	3	18
Finanssisijoitukset yhteensä	65	128	76	65	69	93
Menot ilman kuoletuksia	**36 320**	**37 467**	**39 384**	**39 582**	**40 484**	**43 127**
Nettokuoletukset ja velanhallinta	-	3 780	1 486	-	35	1 953
MENOT YHTEENSÄ	36 320	41 247	40 871	39 582	40 517	45 080

5. Valtion budjettitalouden menot hallinnonaloittain[1)] tilinpäätöksen sekä talousarvion mukaan, miljoonaa euroa

	Tilinpäätös			Talousarvio	
	2004	2005	2006	2007	2008 (esitys)
21. Eduskunta	94	93	100	112	122
22. Tasavallan Presidentti	9	8	11	10	9
23. Valtioneuvosto	49	49	87	54	61
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	778	833	882	992	1 096
25. Oikeusministeriön hallinnonala	671	683	713	715	725
26. Sisäasiainministeriön hallinnonala	1 425	1 538	1 052	1 047	1 074
27. Puolustusministeriön hallinnonala	2 131	2 206	2 281	2 236	2 426
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	5 113	5 521	6 034	6 388	6 749
29. Opetusministeriön hallinnonala	5 970	6 129	6 401	6 565	6 889
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	2 645	2 671	2 780	2 626	2 796
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	1 889	1 819	1 795	1 828	2 090
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala[2)]	941	969	2 141	2 270	2 413
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	9 363	9 921	12 513	12 987	13 935
34. Työministeriön hallinnonala	2 183	2 079	-	-	-
35. Ympäristöministeriön hallinnonala	680	686	331	304	320
36. Valtionvelan korot	2 381	2 263	2 261	2 348	2 422
37. Valtionvelan vähentäminen	-	3 780	1 486	35	1 953
MENOT YHTEENSÄ	36 319	41 247	40 871	40 517	45 080

[1)] Vuodesta 2006 alkaen ministeriöiden välisen uuden tehtäväjaon mukaisesti.
[2)] Vuodet 2004 ja 2005 kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala.

6. Valtion ja kuntien velka, miljardia euroa

	2002	2003	2004	2005	2006*	2007**
Euromääräinen velka	51,5	62,1	63,7	60,0	58,9	57,5
Valuuttamääräinen velka	7,8	1,2	0,1	0	0	0
Yhteensä	59,3	63,3	63,8	60,0	58,9	57,5
% BKT:sta	41,2	43,4	41,9	38,2	35,3	32,1
Kuntien velka[1)]	4,1	5,0	5,9	7,1	7,8	8,2

[1)] Kunnat ja kuntayhtymät, vieras pääoma ilman saatuja ennakoita, lyhytaikaisen vieraan pääoman osto- ja siirtovelkoja ja keskinäisiä siirtoja.

7. Julkinen bruttovelka (EMU), miljardia euroa

	2002	2003	2004	2005	2006*	2007**
Valtio	55,3	59,7	61,3	58,0	57,8	56,4
Kunnat	4,1	5,0	5,9	7,1	7,8	8,2
Sosiaaliturvarahastot	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0
Yhteensä	59,4	64,7	67,3	65,1	65,5	64,6
%/BKT	41,3	44,3	44,1	41,4	39,2	36,1

8. Kansaneläkelain, perhe-eläkelain ja rintamasotilaseläkelain mukaiset tuotot ja kulut, miljoonaa euroa

	2002	2003	2004	2005	2006	2007[a)]
Tuotot						
Työnantajain vakuutusmaksut	1 347	1 309	1 336	1381	1097	1091
Valtion rahoitusosuudet	1 145	1 135	1 127	1135	1367	1391
kansaneläkkeisiin	624	614	603	604	827	836
perhe-eläkkeisiin	41	40	39	38	38	37
rintamasotilaseläkkeisiin	116	106	96	88	80	73
lapsen hoitotukeen	76	74	74	73	73	75
vammaistukeen	32	35	36	35	35	37
eläkkeensaajien asumistukeen	255	267	280	297	314	333
Erityistuotot	500	700	400	400	_	_
osuus alv-tuotoista	500	700	400	400	_	_
Omaisuuden tuotot	9	39	22	18	48	22
Yhteensä	**3 001**	**3 182**	**2 886**	**2 934**	**2512**	**2 503**
Kulut						
Eläkkeet	2 900	2 876	2 848	2 869	2 889	2 943
kansaneläkkeet	2 636	2 621	2 603	2 635	2 120	2 135
varsinainen kansaneläke	2 151	2 115	2 074	2 079	2 073	2 088
eläkkeensaajien asumistuki	255	267	281	297	314	332
eläkkeensaajien hoitotuki	225	234	243	254	269	291
muut	4	5	5	5	8	10
perhe-eläkkeet	41	40	39	38	37	37
rintamasotilaseläkkeet	116	106	96	88	80	73
Lapsen hoitotuet	76	74	74	73	73	75
Vammaistuet	32	35	36	35	35	37
Muut etuudet	3	3	4	4	2	
Toimintakulut (pl siirto Elva)	126	132	137	132	143	148
Yhteensä	**3 029**	**3 010**	**2 989**	**3 006**	**3 035**	**3 092**

[a)] Kansaneläkelaitoksen arvio.

9. Sairausvakuutuslain mukaiset tuotot ja kulut, miljoonaa euroa

	2002	2003	2004	2005	2006	2007[a)]
Tuotot						
Vakuutusmaksut	2 007	1 945	1 972	2 034	2 731	2 864
vakuutettujen maksut	1 082	1 000	988	1 012	1 458	1 525
työnantajain maksut	918	945	984	1 022	1 273	1 339
Takautumissuoritukset	8	9	10	3	4	2
Erityistuotot	252	352	652	600	_	_
osuus alv-tuotoista	200	300	600	600	_	_
maksu vakuutuslaitoksilta	52	52	52	_	_	_
Omaisuuden tuotot	11	15[b)]	18	10	14	22
Valtion rahoitusosuus	35	43	39	59	1 074	1 133
Yhteensä	**2 313**	**2 363**	**2 690**	**2 706**	**3 823**	**4 020**
Kulut						
Suoritukset vakuutetuille[1)]	2 306	2 497	2 676	2 825	2 970	3 218
päivärahat	604	634	670	706	746	784
äitiys-, isyys- ja vanhempainrahat	536	599	635	669	728	830
lääkekorvaukset	859	918	1 014	1 076	1 100	1 182
lääkärinpalkkiokorvaukset	130	159	160	154	155	160
tutkimus- ja hoitokorvaukset	55	56	56	56	60	65
matkakorvaukset	122	131	141	164	181	197
Työterveyshuolto	154	173	185	200	219	219
Muut etuudet	271	292	296	300	305	317
Suoritukset Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle	6	6	9	8	9	10
Toimintakulut	188	198	206	198	215	222
Yhteensä	**2 926**	**3 166**	**3 372**	**3 532**	**3 718**	**3 985**

[1)] Sisältää myös työpaikkakassojen kautta maksetut korvaukset.
[a)] Kansaneläkelaitoksen arvio.
[b)] Tuottoihin sisältyy 6 milj. euroa arvonkorotuksia.

10. Yksityisen sektorin työeläkelaitosten vakuutusmaksutulot, eläkemenot ja vastuuvelka (rahastot), miljoonaa euroa

	2001	2002	2003	2004	2005	2006[a)]	2007[a)]
Vakuutusmaksut							
palkoista[1)]	7 352	7 742	7 805	8 077	8 800	9 077	9 514
yrittäjätuloista[2)]	600	636	672	694	730	747	785
yhteensä	7 952	8 378	8 477	8 771	9 530	9 824	10 299
Eläkkeet							
palkansaajat[1)]	5 907	6 352	6 714	7 015	7 342	7 757	8 256
yrittäjät[2)]	1 138	1 204	1 264	1 315	1 373	1 439	1 524
- siitä valtion rahoitus	383	447	416	433	428	460	490
yhteensä	7 045	7 556	7 978	8 330	8 715	9 196	9 780
Vastuuvelka 31.12.[3)] (rahastot)	**49 391**	**51 244**	**55 756**	**59 924**	**65 340**	**71 872**	**76 743**
Vakuutusmaksut, % BKT:sta	5,9	5,5	5,9	5,8	6,1	5,9	5,8
Eläkkeet, % BKT:sta	5,2	5,4	5,6	5,8	5,5	5,5	5,5
Keskimääräinen TEL-maksu, % palkasta	21,1	21,1	21,4	21,4	21,6	21,1	21,1
Laskuperustekorko, % (keskim. vuodessa)	5,8	5,3	4,1	4,75	5,13	6,25	5,75

Lähde: Eläketurvakeskus.
[a)] Eläketurvakeskuksen arvio.
[1)] TyEL ja MEL.
[2)] MYEL ja YEL.
[3)] Palkansaajien eläkelakien mukainen vastuuvelka.

11. Sosiaalivakuutusmaksut ja eläkeindeksit

	2004	2005	2006	2007*	2008**
Sosiaalivakuutusmaksut[1)]					
Työnantajat					
Kansaneläkevakuutus	2,32	2,30	1,69	1,70	1,60
Sairausvakuutus	1,71	1,69	2,06	2,05	1,98
Työttömyysvakuutus	1,94	2,17	2,29	2,29	2,10
Työeläkevakuutus (TyEL)	16,8	16,8	16,6	16,7	16,8
Kuntien eläkevakuutus	23,19	23,21	23,73	23,93	23,83
Työntekijät					
sairausvakuutus	1,50	1,50	2,10	2,03	1,90
työttömyysvakuutus	0,25	0,50	0,58	0,58	0,39
työeläkevakuutus	4,60	4,8	4,5	4,5	4,6
Eläkeläiset					
sairausvakuutus	1,5	1,5	1,5	1,45	1,39
Eläkeindeksit					
Työeläkeindeksi	2 028	2 047	2 081	2 127	2 174
Kansaneläkeindeksi	1 357	1 362	1 377	1 401	1 433

[1)] Vuosikeskiarvoina. Työnantajien maksut sekä vakuutettujen työttömyys- ja työeläkemaksut prosentteina palkoista. Vakuutettujen sairausvakuutusmaksut prosentteina verotettavasta tulosta. Luvut ovat painotettuja keskiarvoja.